

PROGRAMY A PROJEKTY

REGIONÁLNYCH ÚRADOV
VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V SR

ROK 2017

-
odpočet plnenia

FEBRUÁR 2018

© VYPRACOVAL ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Odbor organizačno - dokumentačný

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Oddelenie HŽPZ RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa v roku 2017 podieľalo ako riešiteľ na plnení ôsmich úloh Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2017 a ďalšie roky; z toho štyroch úloh pre odbor HŽPZ (úlohy 1.1, 1.2, 1.3, 1.7) a štyroch úloh (7.1, 7.2, 7.8, 7.9) odboru Objektivizácie faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF).

Plnenie bolo nasledovné:

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Národné ciele SR III. majú stanovených 12 konkrétnych cieľov, s určením inštitúcií zodpovedných za ich implementáciu. RÚVZ Banská Bystrica, oddelenie HŽPZ sa podieľa na plnení 4 zo stanovených cieľov, konkrétne:

- Zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

K plneniu tohto cieľa RÚVZ Banská Bystrica prispieva systematickým monitoringom kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, aktualizáciou údajov v informačnom systéme Pitná voda a poskytovaním informácií verejnosti.

Zamestnanci oddelenia HŽPZ pripravili návrh systému na zabezpečenie rozšírenia akreditovaných odberov vzoriek pitných vôd vodovodov v spádových územiach RÚVZ BB kraja (okrem spádového územia RÚVZ Zvolen).

- Zníženie zdravotných rizík spojených s kvalitou vody na kúpanie.

K plneniu tohto cieľa RÚVZ Banská Bystrica prispieva systematickým výkonom štátneho zdravotného dozoru nad kvalitou vody na kúpanie, aktualizáciou údajov v informačnom systéme o vode na kúpanie a poskytovaním informácií verejnosti.

- Zmapovanie výskytu enterovírusov vo vodách na kúpanie.

K naplneniu tohto cieľa oddelenie HŽPZ prispieva plnením úlohy 7.8.

- Sledovanie vývoja vodných plôch ovplyvnených rozvojom cyanobaktérií

K naplneniu tohto cieľa oddelenie HŽPZ prispieva plnením úlohy 7.1.

Úlohy 1.3 (ľudský biomonitoring) a 1.5 (zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách) boli plnené na národnej úrovni.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPZ v rámci projektu realizovalo:

- Bol vypracovaný návrh dotazníka na zisťovanie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií, ktorý bol po pripomienkovaní a vypracovaní jeho definitívneho znenia poskytnutý ÚVZ SR a RÚVZ v SR za účelom vykonania dotazníkového prieskumu.

- V spádovom území RÚVZ bol vykonaný dotazníkový prieskum – bolo vyplnených 98 dotazníkov a to na Strednej zdravotníckej škole (66 dotazníkov) a na Gymnáziu A. Sládkoviča (32 dotazníkov) – stredné školy končiacie maturitou;

- Bola vytvorená databáza údajov z dotazníka a zaslaná ÚVZ SR;

- Elektronický dotazník určený pre všetkých obyvateľov s informáciou bol umiestnený na internetovej stránke RÚVZ;
- Bol zintenzívnený štátny zdravotný dozor v soláriách, v 4 prípadoch boli uložené sankčné opatrenia za spáchané správne delikty podľa § 57 zákona č. 355/2007 Z. z. v celkovej sume 900,00 Eur.
- Bol zakúpený prístroj na meranie UV žiarenia v soláriách a zabezpečená jeho kalibrácia. Po zaškolení pracovníkov sa činnosť oddelenia HŽPZ rozšírila o merania UV žiarenia na základe objednávok prevádzkovateľov solárií. Merania UV žiarenia budú vykonávané aj v rámci cieleného štátneho zdravotného dozoru a na požiadanie aj pri výkone ŠZD RÚVZ Banskobystrického kraja.

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPaZ v rámci plnenia tejto úlohy zabezpečuje odber vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu (v prípade jeho výskytu) z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec, Málinec a odber vzoriek surovej a upravenej vody z úpravni vôd pri týchto vodárenských nádržiach na stanovenie cyanobaktérií, akútnej toxicity a ďalších vybraných biologických ukazovateľov.

V mesiacoch máj a jún bolo odobratých 6 vzoriek povrchovej vody zo 4 vodárenských nádrží, 5 vzoriek surovej vody a 5 vzoriek upravenej vody zo 4 úpravni vôd. V mesiacoch júl až september bolo odobratých 12 vzoriek povrchovej vody zo 4 vodárenských nádrží, 12 vzoriek surovej vody a 12 vzoriek upravenej vody zo 4 úpravni vôd. Nadmerný výskyt vodného kvetu vo vodárenských nádržiach nebol počas odberov vzoriek vody zaznamenaný.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPaZ sa na plnení úlohy podieľa zabezpečovaním akreditovaných odberov vzoriek vody na vyšetrenie legionel a améb v zariadeniach kúpalísk, z bazénov s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosoly.

V rámci úlohy bolo odobratých 24 vzoriek na stanovenie legionel a améb vo vodách na kúpanie z 12 bazénov s vodnými atrakciami.

Prítomnosť *Legionella* sp. a následne určenie druhu *Legionella pneumophila* sérotyp 1 bolo zistené vo vzorke vody odobratej z neplaveckého bazéna v hoteli Dixon v meste Banská Bystrica. Voda v bazéne bola ihneď po zistení a telefonickom upozorení zo strany RÚVZ prevádzkovateľom vypustená a bazén bol mimo prevádzky. Opakovaný odber vzorky vody bol vykonaný po výmene vody, čistení a dezinfekcii bazéna a preukázal dostatočnú účinnosť vykonaných opatrení. Prítomnosť *Legionella* sp. bola zistená aj vo vzorke vody odobratej z vírivého bazéna nachádzajúceho sa v Hoteli STUPKA na Táloch. Voda v bazéne bola ihneď po zistení a tel. upozorení zo strany RÚVZ prevádzkovateľom vypustená. Opakovaný odber vzorky vody po výmene vody, čistení a dezinfekcii bazéna bude vykonaný v mesiaci január 2018.

Nález améb kultivovateľných pri 36 a 44 °C bol zistený vo vzorkách vody odobratých z 2 bazénov (atypický bazén na Plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica, vírivý bazén v Hoteli STUPKA na Táloch). Prevádzkovatelia bazénov vykonali opatrenia na zlepšenie

kvality vody (zvýšená dezinfekcia resp. jednorázové prechlórovanie vody a výmena vody v bazéne).

7.8 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR, SZU Bratislava

Pracovníci oddelenia HŽPZ RÚVZ Banská Bystrica zabezpečujú v rámci tejto úlohy odber vzoriek vody z vodných nádrží v Banskobystrickom kraji, ktoré sú počas letnej turistickej sezóny využívané na kúpanie. V roku 2017 vykonali prípravu na odber vzoriek z vodných nádrží a jazier Ružiná, Teplý Vrch, Veľké Kolpašské jazero, Vindšachtské jazero a Počúvadlianske jazero (7 vzoriek). Ďalej zabezpečovali komunikáciu s jednotlivými oddeleniami HŽPZ v Lučenci, Rimavskej Sobote a Žiari nad Hronom zodpovednými za odber vzoriek (odber vzoriek bol vykonaný v mesiaci august), ako aj komunikáciu s laboratóriami RÚVZ Banská Bystrica a ÚVZ SR Bratislava.

7.9 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava, hl.m. SR, RÚVZ Dunajská Streda, RÚVZ Banská Bystrica

Oddelenie HŽPZ na základe schváleného projektu a podpísanej zmluvy o spolupráci (ÚVZ SR, Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, RÚVZ) je samostatným riešiteľom projektu v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica.

RÚVZ Banská Bystrica po dohode s ÚVZ SR v rámci plnenia tejto úlohy zabezpečoval v roku 2017 odber vzoriek z verejných vodovodov v okresoch Banská Bystrica a Brezno, kde sa vykonáva dezinfekcia vody oxidom chloričitým (chlórdioxidom). Ide o verejné vodovody Jasenie –Predajná -Nemecká (úprava vody – zvýšené hodnoty arzénu v surovej vode, dezinfekcia vody chlórdioxidom) a Čierny Balog (zdroj vody – povrchový tok, úprava vody filtráciou a ozonizáciou – zákal, dezinfekcia vody chlórdioxidom). Odber vzoriek vody z týchto vodovodov sa vykonával aj v roku 2016.

Do sledovania VPD a ekotoxicity sme v roku 2017 zahrnuli aj malé vodovody v obciach Donovaly, Povrazník, Jarabá, rekreačná oblasť Tále a 3 vodovody v obci Čierny Balog, kde prevádzkovateľ začal s dezinfekciou vody tekutým prípravkom DUOZON (oxid chloričitý).

Z týchto vyššie uvedených 9 vodovodov bolo v I. polroku 2017 odobratých celkom 27 vzoriek vody (Jasenie –Predajná -Nemecká – 6 odberových miest – 6 vzoriek, Čierny Balog – 6 odberových miest – 6 vzoriek, Donovaly – 3 odberové miesta – 3 vzorky, Povrazník – 2 odberové miesta – 2 vzorky, Jarabá – 2 odberové miesta – 2 vzorky, Tále – 2 odberové miesta – 2 vzorky, Č. Balog -Medveďovo – 2 odberové miesta – 2 vzorky, Č. Balog -Závodie – 2 odberové miesta -2 vzorky, Č. Balog -Fajtov – 2 odberové miesta – 2 vzorky). Prekročenie limitných hodnôt vedľajších produktov dezinfekcie nebolo zaznamenané ani u jednej vzorky vody.

Na stanovenie akútnej ekotoxicity bolo odobratých 10 vzoriek surovej vody pred dezinfekciou a ani u jednej nedošlo k prekročeniu limitnej hodnoty 30 % účinku na všetkých 3 skúšaných organizmoch.

Zo 17 vzoriek pitnej vody po dezinfekcii oxidom chloričitým resp. chlórdioxidom došlo k prekročeniu limitnej hodnoty 30 % účinku u 9 vzoriek.

Limitná hodnota 30 % toxického účinku bola prekročená u kôrovca *Thamnocephalus platyurus*, ktorý je primárnym konzumentom biomasy po dezinfekcii vody chlórdioxidom v 8

vzorkách odobratých z úpravne vody v Jasení (voda po úprave a dezinfekcii), z vodojemu Predajná, z budovy OÚ v Predajnej, z budovy materskej školy v Jasení, z objektu potravín v obci Nemecká, časť Dubová, z budovy základnej školy, z vodojemu a z predajne potravín v obci Čierny Balog (povrchový zdroj vody).

Vo vzorke odobratej z vodojemu v obci Donovaly (dezinfekcia vody sa vykonáva tekutým chem. prípravkom DUOZON) bola prekročená limitná hodnota 30 % toxického účinku u riasy *Desmodesmus subspicatus*.

Dňa 27.11.2017 bolo na stanovenie vedľajších produktov dezinfekcie a akútnej toxicity odobratých 6 vzoriek vody zo 6 bazénov v meste Banská Bystrica s rôznym spôsobom dezinfekcie vody.

Voda vo vírivom bazéne v Saunovom svete Štiavničky sa dezinfikuje tekutým chlórnanom sodným cez automatický dávkovač.

V bazéne využívanom pre plavecké jasličky v Baby Club Žabka sa dezinfekcia vody zabezpečuje výrobou chlóru elektrolýzou zo soli.

Dezinfekcia vody v detskom bazéne na Krytej plavárni sa vykonáva plynným chlórrom a dezinfekcia vody v relaxačnom bazéne na Krytej plavárni sa zabezpečuje kombináciou plynný chlór+UV žiarenie+ozonizácia.

Voda v bazéne v hoteli DIXON sa vykonáva ručne vylievaním tekutého chlóru priamo do rohov bazéna a dezinfekcia vody vo vírivom bazéne pri saunách v hoteli DIXON sa realizuje pomocou chlórových tabliet.

Zo 6 vzoriek vody odobratých z bazénov po jej dezinfekcii došlo k prekročeniu limitnej hodnoty 30 % účinku u 5 vzoriek.

Vo vzorkách vody odobratých z vírivého bazéna v Saunovom svete Štiavničky a z detského bazéna na Krytej plavárni boli prekročené limitné hodnoty 30 % toxického účinku u všetkých 3 skúšaných organizmoch (*Vibrio fischeri*, *Desmodesmus subspicatus*, *Thamnocephalus platyurus*).

Vo vzorke odobratej z relaxačného bazéna na Krytej plavárni bola prekročená limitná hodnota 30 % toxického účinku u riasy *Desmodesmus subspicatus*.

Vo vzorkách vody odobratých z vírivého bazéna pri saunách v Hoteli DIXON a z bazéna v Baby Club Žabka bola prekročená limitná hodnota 30 % toxického účinku u kôrovca *Thamnocephalus platyurus*.

Celkové zhodnotenie výsledkov dosiahnutých pri plnení projektu bude vykonané v spolupráci s ÚVZ SR ako gestorom projektu.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom Prievidzi (úloha č.2.1.4)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej „ŠZD“) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia

rok 2017 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,

- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok.

Plnenie:

RÚVZ vedie evidenciu o subjektoch s prácami zaradenými do kategórie rizika na území okresov **Banská Bystrica** a **Brezno** v rozsahu: názov subjektu, závod, pracovisko, IČO, adresa, prevažujúca činnosť, počet zamestnancov, zabezpečenie zdravotného dohľadu, profesie, faktory a kategórie prác.

Podľa výstupov z programu informačného systému ASTR v.5_9 (od 11.01.2018 v.6_0) k 31.12.2017 bolo v spádovom území RÚVZ v 3. a 4. kategórii prác (rizikových prác) **evidovaných celkom 4 360 zamestnancov** z toho **1 101 žien**. V **3. kategórii** bolo evidovaných **4034 zamestnancov** z toho **1 068 žien**. V **4. kategórii** bolo evidovaných **326 zamestnancov** z toho **33 žien**.

K 31.12.2017 bolo vydaných celkovo **21 rozhodnutí** o **zaradení** pracovných činností do kategórií rizikových prác, **zmene** a **vyradení** pracovných činností z **kategórií rizikových prác**.

V **3 prípadoch** boli vydané rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizika **právnym subjektom s doteraz nezaradenými prácami v kategórii rizika**. Predmetom činnosti spoločností je *výroba ochranných pracovných pomôcok; dobývanie a úprava dolomitového vápenca a nástrojárstvo*. Vo všetkých subjektoch boli práce zaradené do **3. kategórie v riziku hluku**.

Dve rozhodnutia boli vydané subjektom, v ktorých už práce boli zaradené do kategórie rizika - z dôvodu **vzniku nového pracoviska** (s predmetom činnosti *kovoobrábanie a zámočníctvo*), na ktorom práce spĺňajú kritéria **3. kategórie** pre faktory **hluk a vibrácie prenášané na ruky** a **organizačným zmenám na pracovisku** (s prevažujúcou činnosťou *výkon patologických a súdnych pitiev*), na ktorom práce spĺňajú kritéria 3. kategórie pre **biologické faktory/mycobacterium tuberculosis**. **2 rozhodnutia** boli vydané spoločnosti s predmetom činnosti *kovoobrábanie*, v ktorej aj v **predchádzajúcom období** boli **práce zaradené do kategórie rizika, aktuálne** z dôvodu presťahovania pracovísk do iných priestorov a vybavenia pracovísk novým technologickým zariadením. Zamestnávateľ zhodnotil mieru rizika a následne po realizácii technických opatrení na pracovisku jej mieru prehodnotil - **práce spĺňajú kritériá 3. kategórie pre faktor hluk**. **1 rozhodnutie** bolo vydané štátnemu podniku (Lesy SR, š.p.) z dôvodu organizačných zmien (zrušenie manipulačno-expedičného skladu dreva a vznik nového pracoviska).

V **10 spoločnostiach** (s predmetom činnosti: *nástrojárstvo; kovoobrábanie; zváranie kovov; výroba nástrojov; výroba ocelových konštrukcií; drevárska a piliarska výroba; opracovanie*

odliatokov z hliníka a jeho zliatin; ťažba nerudných surovín; triedenie a rozrezávanie guľatiny) napriek zabezpečeniu opatrení **nebolo možné technicky znížiť riziko** expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia na **úroveň 3. kategórie** a RÚVZ vydal **opakovane** rozhodnutia o **zaradení prác do 4. kategórie** na obdobie jedného roka, počas ktorého zamestnávateľa **zrealizujú ďalšie opatrenia na zníženie rizika**. **2 právny subjektom** boli vydané v kalendárnom roku 2017 **až 2 rozhodnutia**, nakoľko zamestnávateľ **vykonal opatrenia na zníženie miery rizika**, no napriek tomu opakované zhodnotenie miery rizika preukázalo, že **práce naďalej spĺňajú kritéria 4. kategórie**. Súčasne v **1 subjekte** (s predmetom činnosti *drevárska a piliarska výroba*) zamestnávateľ prehodnotil mieru **fyzickej záťaže (polohovej)** zamestnancov a práce boli zaradené do **3. kategórie**.

V **1 subjekte** zaoberajúcom sa *poľnohospodárskou výrobou* boli rozhodnutím RÚVZ práce **vyradené z 3. kategórie** pre faktory práce **hluk a vibrácie**. Zamestnávateľ vykonal opatrenia **na zníženie zdravotného rizika zamestnancov: technické** (výmena poľnohospodárskych strojov a zariadení vozových parkov družstiev za novšie typy) a **organizačné** (skrátene času obsluhy vozidiel zamestnancami v súvislosti so zmenou náplne práce zamestnancov). Na základe predložených hodnotení zdravotných rizík vykonávané pracovné činnosti zodpovedajú **2. kategórii** pre uvedené faktory práce.

Podľa výstupov z programu **ASTR naďalej najviac zamestnancov** (prevažne mužov) vykonáva práce zaradené do 3. a 4. kategórie v **priemyselnej výrobe** (*výroba strojov; spracovanie dreva a výrobkov z dreva; zlievarenstvo*) a v **zdravotníctve** (*terapeutické výkony súvisiace s aplikáciou cytostatík*), kde prevažuje počet žien. Činnosti zaradené do kategórie rizikových prác vykonávajú najčastejšie zamestnanci v **profesiách** *obsluha kovoobrábacích strojov a drevoobrábacích strojov; obsluha strojov na výrobu papierenských výrobkov; chemik; hutník a odlievač; lekár a sestra*. Uvedený stav ostal oproti predchádzajúcim rokom nezmenený.

V **kalendárnom roku 2017** došlo v porovnaní s rokom 2016 k **zvýšeniu počtu zamestnancov vykonávajúcich práce 3. aj 4. kategórie**. Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sa zvýšil oproti minulému kalendárnemu roku o 162 osôb, počet žien je vyšší o 81 osôb. Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce 3. kategórie sa zvýšil o 73 osôb, počet žien je vyšší o 62 osôb. Počet zamestnancov vykonávajúcich práce 4. kategórie sa zvýšil celkovo o 89 osôb, počet žien v tejto kategórii je vyšší o 19 osôb. Dôvodom zvýšenia počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je zaradenie prác do kategórie rizika v nových subjektoch a na novovzniknutých pracoviskách, ako aj vyšší počet zamestnancov na pracoviskách s už vyhlásenými rizikovými prácami. Z kategórie rizikových prác boli rozhodnutím RÚVZ vyradené práce iba v 1 subjekte.

Štátny zdravotný dozor (ďalej ŠZD) bol vykonaný na **69 pracoviskách subjektov**, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ zaradené práce do kategórie rizika. ŠZD bol zameraný na kontrolu **zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov; spôsobu zabezpečenia lekárskeho preventívneho prehliadku zamestnancov vo vzťahu k práci; kontrolu náležitostí lekárskeho posudku** o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu; **opatrení** vykonaných na zníženie expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia; **kontrolu evidencie zamestnancov** vykonávajúcich rizikové práce. Osobitná pozornosť bola venovaná **pracoviskám**, na ktorých zamestnanci vykonávajú **práce 4. kategórie** a **pracoviskám**, na ktorých bolo vykonané **prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce** v súvislosti s **podozrením na chorobu z povolania u zamestnanca**.

Na **kontrolovaných pracoviskách bolo v 1 subjekte** (predmet činnosti: *piliarska výroba*) zistené porušenie povinností stanovených zamestnávateľom v zákone SR č. 355/2007 Z.z.: „predložiť orgánu verejného zdravotníctva na posúdenie návrh na zaradenie prác do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie“ (práce boli zaradené do 4. kategórie na časovo obmedzené obdobie); „zabezpečiť pre zamestnancov zdravotný dohľad a posudzovanie zdravotnej

spôsobilosti na prácu“; „vypracovať v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou a predložiť každoročne k 31.decembru príslušnému orgánu verejného zdravotníctva informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a vykonaných opatreniach“. Zamestnávateľovi bola uložená pokuta vo výške 2000 €.

Údaje o všetkých subjektoch, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika sú naďalej **evidované** a v **prípade zmien aktualizované v informačnom systéme ASTR v.6_0** a využívajú sa pri **plánovaní ŠZD** na pracoviskách.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V roku 2017 bolo vykonaných **15 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. ŠZD bol vykonaný v chemických laboratóriách, vo výskumných ústavoch, v laboratóriách vysokých škôl a v zdravotníckych zariadeniach.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky

boli prevádzkového charakteru a súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnej situácie a lekárničiek prvej pomoci (prostriedky na poskytnutie prvej pomoci pre prípad otravy po expirácii). Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určeným termínom na ich odstránenie.

Na všetkých pracoviskách, kde zamestnanci manipulujú a skladujú veľmi toxické a toxické látky a zmesi je zamestnávateľom posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika - 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika - 1. kategória (najmä lekárne) podľa zaradenia prác do kategórií.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ v počte 38.

K 31.12.2017 bolo vydaných celkom **21 osvedčení o odbornej spôsobilosti** na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Z toho 14 osvedčení bolo vydaných na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať a 7 osvedčení bolo vydaných na základe úspešne vykonanej skúšky. Ku všetkým žiadostiam bol doložený aj doklad o absolvovaní odbornej prípravy na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa § 16 ods. 12 písm. b) zákona č.355/2007 Z. z. **Komisia** na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pre oblasť Banskobystrického kraja **zasadala 3-krát**.

Novelizáciou zákona č.355/2007 Z.z. vznikla nová povinnosť pre držiteľa osvedčenia na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a to absolvovať aktualizáciu odbornú prípravu v akreditovanej vzdelávacej inštitúcii a predložiť doklad o absolvovaní tejto prípravy najneskôr do 30 dní po jej absolvovaní na príslušný RÚVZ, ktorý takéto osvedčenie vydal. K 31.12.2017 bolo na RÚVZ predložených celkom **13 dokladov o absolvovaní aktualizacej odbornej prípravy** pre držiteľov osvedčenia, ktorých RÚVZ vedie v registri odborne spôsobilých osôb od 1.9.2007 podľa zákona č.355/2007 Z. z.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ vydal 2 rozhodnutia na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č.355/2007 Z.z. pre laboratóriá v zdravotníckych zariadeniach.

V problematike veľmi toxických a toxických látok a zmesí bolo poskytnutých **18 konzultácií** týkajúcich sa najmä predloženia dokladu o absolvovaní odbornej alebo aktualizacej prípravy, vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov.

V roku 2017 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred

rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerat' sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektívizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity.

Doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V roku 2017 bolo vykonaných **19 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov vrátane azbestu** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný najmä v chemických laboratóriách výrobných podnikov, v lekárnach a pri odstraňovaní azbestu.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č.356/2006 Z. z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“.

Nad'alej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. drevospracujúce prevádzky, zdravotnícke zariadenia), evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

K 31.12.2017 evidujeme **celkom 203** zamestnancov z toho **160 žien**, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikovú prácu 3.kategórie vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica (zdroj ASTR_2011 v. 5_6). **Najviac exponovaných zamestnancov** bolo v riziku karcinogénnych faktorov **v rezorte zdravotníctva** pri práci s cytostatikami celkom 179 z toho 158 žien. V sledovanom období nastali len minimálne zmeny v celkovom počte evidovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu 3.kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi oproti predchádzajúcemu roku.

Celkovo bolo vykonaných **10** kontrol zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov **vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č.253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci**. ŠZD bol vykonaný najmä u tých organizácií, ktoré oznámili začatie výkonu prác v dostatočnom predstihu. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu. Problematické je vykonávať ŠZD ak organizácie oznámia začatie výkonu prác v deň zahájenia odstraňovania azbestu, prípadne tieto práce budú prebiehať počas víkendu.

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“.

V roku 2016 RÚVZ vydal:

1. **7 rozhodnutí** na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním **chemických karcinogénov a mutagénov** podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.;
2. **30 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z., z toho:
 - 13 rozhodnutí - azbestocementové odpadové potrubia v bytových jadrách,
 - 14 rozhodnutí - strešná krytina (eternit) a
 - 3 rozhodnutia - interiér budov (podhl'ady).

Všetky spoločnosti mali ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. RÚVZ v rámci posudzovania návrhov na odstraňovanie azbestu zo stavieb od augusta 2014, kedy došlo k novelizácii zákona č.355/2007 Z.z., schvaľuje aj prevádzkové poriadky pre posudzovanú činnosť. Celkovo bolo schválených 30 prevádzkových poriadkov.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, vrátane azbestu poskytnutých **32 konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

Podľa anotácie táto úloha zahŕňa aj znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém. Látky poškodzujúce reprodukciu (dusičnan sodný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý) sme zaznamenali ako súčasť reagenčného aparátu, ktorý je používaný v niektorých lekárnach. Tieto chemické látky sa však používajú v minimálnych množstvách.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Prievidza (NRC pre fyziológiu práce)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Košice, RÚVZ Martin, RÚVZ Rožňava a vybrané RÚVZ ad hoc

Cieľ

Hlavným cieľom úlohy je odskúšať v praxi pripravovaný nový metodický postup na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

Špecifické ciele

- aktualizácia a zosúladenie právneho predpisu s medzinárodnými požiadavkami a trendami, uľahčenie vykonateľnosti
- zjednodušenie problematiky hodnotenia fyzickej záťaže pri práci pre zamestnávateľov
- získanie objektívnejších podkladov pre hodnotenie fyzickej záťaže pre rôzne pracovné činnosti
- získanie objektívnejších podkladov pre posudzovanie DNJZ v súvislosti s možným profesionálnym poškodením zdravia

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaže pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaže bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné v praxi odskúšať a po pripomienkovaní navrhnuť do legislatívneho procesu.

Etapy riešenia

rok 2017 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

- oboznámenie sa s novým metodickým postupom, navrhovaným NRC pre fyziológiu práce
- školenie o možnostiach praktického využitia v praxi
- realizácia pilotného testovania fyzickej záťaže pri práci u vybraných subjektov
- zapracovanie pripomienok a príprava konečnej verzie návrhu metodiky

Plnenie:

V hodnotenom období sa pokračovalo v pilotnom testovaní nového návrhu metodického

postupu. Testovanie vykonali vybrané RÚVZ, vrátane RÚVZ Banská Bystrica, hodnotené boli zložky fyzickej záťaže na základe ďalšieho referenčného videozáznamu.

Úloha bude pokračovať ďalším testovaním, hodnotením referenčných videí a riešením problematických kazuistik aj v budúcom roku.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Etapy riešenia

rok 2017 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane

a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Plnenie:

V hodnotenom období sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov. Boli využité rôzne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia - individuálne, skupinové a hromadné.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD.

Odborné poradenstvo a konzultácie sa týkali problematiky nových legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a zabezpečovania zdravotného dohľadu pre všetkých zamestnancov, lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci a odbornej spôsobilosti pri práci s toxickými látkami a zmesami. Naďalej bola aktuálna problematika rizikových prác, zriadenia pracovísk pre zdravotne postihnutých zamestnancov a hodnotenia zdravotných rizík. Osobitnú časť tvorili informácie a stanoviská k novým legislatívnym úpravám v oblasti ochrany zdravia pri záťaži teplom a chladom a ochrany zdravia pred účinkami elektromagnetického poľa pri práci.

Konzultácie (2856) osobné, telefonické a najmä elektronicky boli poskytované pre zamestnávateľov aj zamestnancov, osobne aj priamo na pracoviskách.

V rámci kontrol rizikových pracovísk tam, kde bola zabezpečená účasť PZS sme usmerňovali odborných členov tímov PZS, aby rozšírili poskytované služby a podieľali sa na ďalších činnostiach v rámci ich náplne. V súčasnosti, keď postupne vykonali aktualizáciu hodnotenia rizík a zabezpečili systém dohľadu nad zdravím zamestnancov je potrebné pokračovať v realizácii intervenčných programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov, podieľať sa na výchove zamestnávateľov a zamestnancov v problematike vplyvu faktorov práce a životného štýlu na zdraví.

Naďalej prebiehalo aktívne usmerňovanie programov podpory zdravia v spoločnosti Železiarne Podbrezová, a.s., prostredníctvom vlastnej PZS.

Zamestnávateľom aj zamestnancom bol poskytovaný **zdravotno-výchovný propagačný materiál**.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Plnenie:

V rámci kampane, vyhlásenej Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na obdobie rokov 2016-2017 - Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie, neboli v hodnotenom období realizované spoločné aktivity.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol organizovaný Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie dňa 24.10.2017. Klientom boli poskytnuté konzultácie v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä v spojení s hodnotením zdravotných rizík.

Spolupráca orgánov verejného zdravotníctva a inšpekcie práce bola realizovaná spoločnými dozornými aktivitami oboch orgánov, v rámci ktorej bola v pôsobnosti RÚVZ vykonaná kontrola drevospracujúceho podniku.

V tejto súvislosti nosnou témou spoločných **pracovných stretnutí (4 stretnutia)** bol výber, kontrolovaných subjektov a organizačné zabezpečenie previerok, ich realizácia a vyhodnotenie.

Ďalšou témou spoločných stretnutí bolo plnenie opatrení a odstránenie nedostatkov zistených v rámci spoločných previerok v predchádzajúcom roku (BBRSC, a.s.), problematika rizikových prác, prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania zisťovanie príčin ich vzniku a prerokovanie spôsobu zabezpečovania zdravotného dohľadu pre všetkých zamestnancov.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

v spolupráci s Lekárskou fakultou Univerzity v New Yorku (Mount Sinai School of Medicine) – zahraničný koordinátor medzinárodnej spolupráce

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR.

Uplatňovanie poznatkov štúdie: RÚVZ v SR

Spoluriešitelia: II. Urologická klinika SZU, FNŠP v Banskej Bystrici; I. Urologická klinika LF UK a SZU UNŠP v Bratislave; Urocentrum, s.r.o. v Bratislave; Martinské bioptické centrum, s.r.o. v Banskej Bystrici; Katedra VZ FZ KU v Ružomberku, Ambulancia KPL ÚVNŠP v Ružomberku; Národný onkologický register NCZI v Bratislave; FPV UMB v Banskej Bystrici; vybraní praktickí lekári pre dospelých a ďalší odborníci.

Cieľ

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Špecifický cieľ

Zvyšovať odborné kapacity na onkoepidemiologické skúmania vo verejnom zdravotníctve spoluprácou so špecializovanými zahraničnými pracoviskami a domácimi klinickými pracoviskami s podporou z MZ SR na vedecký výskum.

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tím istým hlavným riešiteľom.

Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovanou rakovinou vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa v príčinných súvislostiach ochorenia uplatňujú vonkajšie faktory doposiaľ neznámou mierou a rozdielne. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s užívaním liekov, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú pracovné a mimopracovné súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzénu, chlóru ďalším 31 chemickým látkam a ich zmesiam.

Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola.

V priebehu celého riešenia projektu v rokoch 2013-2015 sa snažiť získať k spolupráci 120 pacientov s diagnózou rakovina močového mechúra a 120 kontrol.

Riadeným rozhovorom bude od pacientov a kontrol získavaná osobná anamnéza so zameraním na infekčné a urologické choroby, rodinná anamnéza so zameraním na nádory, údaje o užívaní liekov, výživové faktory, údaje o používaní tabakových výrobkov, údaje o používaní produktov na farbenie vlasov, pracovná anamnéza a údaje o bývaní. Všetkým pacientom a kontrolám bude na genetické analýzy odobratý biologický materiál (krv, moč; u pacientov aj vzorka tkaniva).

Realizačné výstupy

- Zvýšiť úroveň poznania o etiológii vzniku nádorov močového mechúra uplatnením epidemiologických metód a metód molekulárnej epidemiológie.
- Skúmaním genetickej vnímavosti a vonkajších faktorov identifikovať biomarkery pre včasnú detekciu zdravotných rizík.
- Odhadnúť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu, pracovného prostredia a životného prostredia v etiológii vzniku rakoviny močového mechúra (fajčenie, práca s arylamínmi, so zdrojmi ionizujúceho žiarenia).
- Zhodnotiť úlohu osobnej, pracovnej a rodinnej anamnézy
- Odobrať a uchovať vzorky biologického materiálu (krv) na genetickú analýzu v spolupráci s MSSM
- Publikovať výsledky v odbornej domácej a zahraničnej tlači, prezentovať ich na odborných vedeckých podujatiach, výsledky zakomponovať do preventívnych a poradenských činností v rámci špecializovaných úloh RÚVZ.
- Zistené poznatky uplatniť v štátnom zdravotnom dozore nad chemickými faktormi a osobitne karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pri práci a v rámci poradenstva v oblasti zdravia pri práci.
- Pripraviť pokračovaciú implementačnú štúdiu.

- Vytvárať profily expozície karcinogénnym a ďalším škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia tzv. JEMs u profesií:
 - kde dochádza k expozícii chemickým karcinogénom a mutagénom,
 - v pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity uvedených v nariadení vlády SR č. 356/2006 Z. z. a v hodnoteniach Medzinárodnej agentúry na výskum rakoviny IARC/SZO.

Etapy riešenia

rok 2017 a ďalšie roky

Plnenie v roku 2017

Realizácia štúdie bola ukončená. Správa vypracovaná a odovzdaná na MZ SR. Biologický materiál a dáta boli spracované a sú v spoločnej databáze s údajmi z Českej republiky a Poľska u koordinátora medzinárodnej pilotnej štúdie v USA k spracovaniu spolu s údajmi získavanými z ďalších štátov. Údaje získané štúdiou v Slovenskej republike boli spracované do monografie o možnostiach prevencie rakoviny močového mechúra (v roku 2016) a táto monografia bola postupne distribuovaná všetkým spoluriešiteľom z klinických pracovísk a z pracovísk verejného zdravotníctva. Monografia bola distribuovaná na oddelenia preventívneho pracovného lekárstva na všetky RÚVZ v SR, ÚVZ SR, MZ SR k využitiu pri riešení prevencie expozície karcinogénnym faktorom pri práci a prevencie expozície ďalším odstrániteľným rizikovým faktorom z vonkajšieho prostredia a spôsobu života. Pokračovalo sa v prezentácii poznatkov na vedecko-odborných podujatiach a v ich publikovaní. Celkom bolo s touto problematikou v roku 2017 sedem prezentácií a boli publikované tri práce. Pracuje sa na tvorbe matric expozície karcinogénom pri práci. Poznatky sa uplatnili v spolupráci so Stálym zastúpením Slovenskej republiky pri EÚ pri príprave vecných podkladov a riešení novelizácie smernice EÚ 2004/37/ES týkajúcej sa ochrany zdravia pred expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a v spolupráci s ÚVZ SR a MZ SR pri vypracovávaní riadnych predbežných stanovísk k návrhom novelizačných smerníc. Pracuje sa na troch novelizačných smerniciach EÚ.

Príloha:

FABIÁNOVÁ, Eleonóra: Prevencia nádorov súvisiacich s prácou. *In: Aktuálne problémy verejného zdravotníctva vo výskume a praxi.* Edit: H. Hudečková et al. Martin: Jeseniova Lekárska fakulta, Univerzita Komenského. 2017. ss. 70-76. ISBN: 978- 80-89797-21-9.

FABIÁNOVÁ, Eleonóra. Preventívne pracovné lekárstvo - súčasnosť a budúcnosť. Abstrakt. Prezentácia. *In. Prezentácie XXXIII. kongresu pracovného lekárstva s medzinárodnou účasťou.* Edit. Varga, Marek. Košice: Slovenská spoločnosť pracovného lekárstva SLS. ISBN 978-80-972858-4-5 s čiarovým kódom EAN 9788097285845. *Dostupné na :* <http://ssprl.sk/kongres/publikacne-vystupy/>.

FABIÁNOVÁ, Eleonóra: Novelizácia smerníc EÚ stanovujúcich limity expozície chemickým látkam a karcinogénom. Konzultačný deň NRC v RÚVZ v Banskej Bystrici. Banská Bystrica, 6.12.2017.[V príprave: on line]

FABIÁNOVÁ, Eleonóra: Preventívne pracovné lekárstvo - legislatíva a prax. Seminár EU OSHA pre SR „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“. Organizátor: NIP Košice. Banská Bystrica, 13.6. 2017.

FABIÁNOVÁ, Eleonóra: Novelizácia predpisov EÚ v oblasti ochrany zdravia pred expozíciou karcinogénom. Konferencia,, Chémia 2017“. Organizátor: Zväz chemického a farmaceutického priemyslu SR. Liptovský Ján. 21.- 22.9.2017.

FABIÁNOVÁ, Eleonóra: Aktuálne problémy v preventívnom pracovnom lekárstve - súčasnosť a budúcnosť. Prezentácia hl. odborníčky HH SR pre PPLaT. Konzultačné dni

verejného zdravotníctva. Konferencia za účasti predstaviteľov MZ SR, ÚVZ SR a RÚVZ v SR. Sielnica 23.- 24.2. 2017.

FABIÁNOVÁ, Eleonóra: Prevencia nádorov súvisiacich s prácou. X. Martinské dni verejného zdravotníctva. Konferencia so zahraničnou účasťou. Martin. 15.- 17.3.2017.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 - 2017 (2020), opatrenie č. 11 Zamestnávanie.

V rámci štátneho zdravotného dozoru je potrebné vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Anotácia

Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielniach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Realizačné výstupy

V tejto úlohe spolupracovať s príslušnými Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny (získať zoznam chránených pracovísk).

Vyhodnotiť štátny zdravotný dozor v chránených dielniach v jednotnej štruktúrovanej forme.

Etapy riešenia

rok 2017 a ďalšie roky

Plnenie

V roku 2017 bolo vydaných **12 nových rozhodnutí** na uvedenie priestorov do prevádzky, kde žiadatelia boli uchádzačmi o priznanie štatútu chránených pracovísk resp. chránených dielní pre zamestnancov - osoby so zdravotným postihnutím a **15 stanovísk** pre žiadateľov, ktorí rozširovali počet zamestnancov - osôb so zdravotným postihnutím v priestoroch, ktoré už mali schválené orgánom verejného zdravotníctva.

V rámci riešenia projektu bolo v roku roku 2017 vykonaných celkom **27 kontrol**. Predmet kontroly vyplýval z anotácie úlohy. Kontroly boli vykonané v existujúcich prevádzkach, ktorým boli vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky. V niektorých prípadoch boli kontroly vykonané v súvislosti s vytvorením nových pracovných miest pre zamestnancov - osoby so zdravotným postihnutím resp. náhodným výberom. Jednalo sa napr. o prevádzky výrobného zamerania: výroba darčkových predmetov, výroba sviečok, šitie pracovných odevov, práca v obchode a službách; kancelárie, kde sa vykonávajú ekonomické a účtovné služby, poradenstvo resp. výroba web stránok, ochrana objektov prostredníctvom monitorovacieho systému. Kontroly boli zamerané najmä na preverenie minimálnych požiadaviek na pracovisku, podmienok práce a pracovných náplní a špecifických požiadaviek s ohľadom na predmet činnosti.

Osoby so zdravotným postihnutím pred nástupom do zamestnania absolvujú lekársku preventívnu prehliadku. Na pracoviská sú zaraďované osoby, ktoré sú spôsobilé na daný výkon práce na základe lekárskeho posudku. Posudok od ošetrojúceho lekára býva k nahliadnutiu u zamestnávateľa, neobsahuje však údaje o zdravotnom postihnutí zamestnanca, jeho druh, resp. diagnózu ochorenia podľa MKCH.

V rámci kontroly bolo zistené, že posudzované priestory spĺňajú požiadavky ustanovené v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, oddychové miestnosti boli vybavené zariadením na odpočinok počas pracovnej zmeny.

Zamestnanci, najmä pri administratívnych prácach, remeselnej a krajčírskkej výrobe, vykonávajú prácu prevažne v sede. Usporiadanie a vybavenie pracovísk - pracovným stolom a pracovným sedadlom s ergonomicky výškovo nastaviteľným sedadlom s opierkou chrbta, umožňuje pohodlnú pracovnú polohu pri práci v sede, čím sú splnené požiadavky na ochranu zdravia zamestnancov pred fyzickou, senzorickou a taktiež psychickou pracovnou záťažou.

Na všetkých kontrolovaných pracoviskách bol zvolený vhodný výrobný program, pracovné a technologické postupy, ktoré nepredstavujú možné riziko poškodenia zdravia. Na žiadnom kontrolovanom pracovisku nie sú vyhlásené rizikové práce.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
Banská Bystrica	12	15	27	27	61		žiadne	žiadne	

Vysvetlivky:

CHP – chránené pracoviská

ZP – zdravotné postihnutie

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.2 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa podieľal na riešení tejto úlohy odberom 2 vzoriek výživových doplnkov s obsahom probiotík a ich zaslaním RÚVZ Trenčín. Po obdržaní výsledkov analýz, boli tieto zaslané miestne príslušným RÚVZ pre potreby ďalšieho konania, nakoľko bol zistený nesúlad s množstvom mikroorganizmov (probiotík) deklarovaných na obale.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Odobratých bolo 24 vzoriek kuchynskej soli, v ktorých bolo analyzované množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného. Analyzované vzorky vykazovali deklarované množstvo jodidu draselného resp. jodičnanu draselného. Obsah ferokyanidu draselného neprekračoval legislatívou daný limit.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

V rámci monitoringu spotreby prídavných látok sú v r. 2017 sledované prídavné látky - E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty. Vyhodnocované boli dotazníky (20), na základe ktorých boli vytypované a odobraté vzorky potravín s obsahom sledovaných prídavných látok (nápoje s obsahom cyklamátov a acesulfamu K). Výsledky analýz a údajov z dotazníkov boli spracované do požadovaných tabuliek a zaslané ÚVZ SR.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci projektu boli odobraté 3 vzorky obedového menu (polievka, mäso, príloha) + 3 vzorky chleba v ZSS verejného sektora, závodného stravovania a nemocničného stravovania, v ktorých bol analyzovaný obsah NaCl. Všetky zistené údaje boli tabuľkovo spracované.

3.7 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Oddelenie hygieny výživy sa na plnení tejto úlohy podieľalo odberom 1 vzorky potraviny pre dojčatá a malé deti - následnej sušenej mliečnej výživy dojčiat, ktorá bola zaslaná do ÚVZ SR na analýzu obsahu reziduí pesticídov.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Podľa anotácie úlohy cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. Plnenie priorit a), b), c) a d) v roku 2017.

a) Podpora zdravého štartu do života

Pretože orgán verejného zdravotníctva môže konať len v rozsahu kompetencií vymedzených zákonom č. 355/2007 Z. z., t.j. fyzickým osobám poskytovať osobné poradenstvo na základe ich aktívneho prístupu. Napriek zverejňovaniu ponúk poradenskej činnosti na RÚVZ doteraz nebola spoločenská objednávka zo strany materských centier a matiek na materskej dovolenke o takýto druh poradenstva. Preto navrhujem, aby táto časť akčného plánu bola z činností úradov verejného zdravotníctva vyňatá. Je reálny predpoklad, že matky na materskej dovolenke získavajú informácie v oblasti zdravého životného štýlu vrátane prevencie obezity v rámci poskytovania liečebno – preventívnej starostlivosti v poradniach pre deti, ktoré sú všeobecnými lekármi pre deti a dorast v spolupráci s pediatrickými endokrinológmi, ako súčasť pravidelných kontrol vývoja dieťaťa.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách.

• Edukačné aktivity.

Formovanie správnych postojov k zdravému životnému štýlu vrátane správnych výživových návykov a k zodpovednosti za vlastné zdravie podporujeme realizáciou prednáškových aktivít, doplnené vhodným zdravotno - výchovným materiálom a odborným poradenstvom v zdravej výžive poskytovaným pracovníkmi poradne zdravia pri RÚVZ. Pedagógom poskytujeme lektorov k aktuálnym skupinovým aktivitám, participujeme na organizácii a príprave podujatí, ktoré rozširujú poznanie a zručnosti žiakov a ich rodičov v oblasti podpory zdravia vrátane prevencie obezity.

Prednášková činnosť zameraná na otázky zdravej výživy, nadhmotnosti a obezity v prevencii ochorení:

1. **Slotová, K.:** Povedomie o význame prevencie obezity a zdravého životného štýlu – výsledky medzinárodného projektu. Dni praktickej obezitológie a metabolického syndrómu. 15. -16. Jún 2017, Bardejovské kúpele.
2. **Slotová, K.:** Zdravá výživa v detstve a dospelovaní. Metodický deň „Zdravý životný štýl“, 12.10.2017, ZŠ Valaská.
3. **Slotová, K.:** Obezita ako rizikový faktor civilizačných ochorení. Vzdelávacia aktivita „Dôsledky civilizačných ochorení ako ošetrovateľský problém“, 27.október 2017, SZU Bratislava, Fakulta zdravotníctva Banská Bystrica.

Prednášková činnosť v rámci projektu „Viem čo zjem“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom veku (9-12 rokov) „Nestlé Healthy Kids Global Programme“, organizovanom firmou Nestlé a ÚVZ SR bola vykonaná v štyroch základných školách v meste Banská Bystrica v termíne od 25.10.2017 do 12.12.2017. 10 prednášok na tému „Vyvážená strava“ boli odborným pracovníkom oddelenia HDM

prezentovaných pre žiakov 3. až 6. ročníkov, pre 19 tried, spolu 353 žiakov. Cieľom tejto 1.lekcie projektu, ktorú pracovníci RÚVZ realizovali ako lektori, bolo: metódou brainstormingu spoločne so žiakmi vysvetliť čo znamená pojem „vyvážená strava“ a viesť deti v spolupráci s odborníkmi a pedagógmi k zdravej výžive a vyváženému životnému štýlu. Program sa momentálne realizuje v 80 krajinách sveta, vrátane EÚ, z okolitých krajín napr. v Českej republike, Poľsku či Maďarsku.

- **Mliečny program**

Realizácia školského mliečného programu (ŠMP) v okrese Banská Bystrica a Brezno pokračovala aj v roku 2017. Počet zapojených školských zariadení do ŠMP eviduje Okresný úrad – odbor školstva v Banskej Bystrici, ktorému jednotlivé školské prevádzky uvedené údaje hlásia na štatistické spracovanie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v školských zariadeniach a v súvislosti s realizáciou ŠMP neboli zistené žiadne výrazné problémy. V zariadeniach kde sa realizácia ŠMP zabezpečuje prostredníctvom zariadení školského stravovania neboli zisťované nedostatky v odbornej spôsobilosti pracovníkov manipulujúcich s mliekom, v uskladňovaní a dodržiavaní dátumu minimálnej trvanlivosti, vo vyhradení chladiarenských zariadení na skladovanie mlieka a pod.

- **Zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy.**

V roku 2017 bol štátny zdravotný dozor, zameraný na podmienky zabezpečenia stravovania a kvalitu podávanej stravy, vykonaný v 160 stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež vrátane zotavovacích podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy z hľadiska prevencie vzniku a prenosu infekčných ochorení prenosných fekálne orálne cestou a zároveň bola kontrolovaná pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na odporúčané výživové dávky s osobitným zameraním na výdajne stravy kde je strava zabezpečovaná dovozom.

- **Kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.**

Hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania boli za sledované obdobie sledované v 5 zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.

- **Kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach, presadzovať používanie pitnej vody a nesladených nápojov.**

V období roka 2017 bol štátny zdravotný dozor vykonaný v 66 zariadeniach starostlivosti o deti predškolského veku. Kontrolované boli podmienky zabezpečovania pitného režimu detí a odporúčané podávať deťom pitnú vodu a nesladený čaj. Vedenie predškolských zariadení v spolupráci s rodičmi presadzujú tento spôsob pitného režimu detí a väčšinou sa deťom podáva pitná voda alebo nesladené nápoje.

- **Zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach.**

Počet stravujúcich sa detí a mládeže má v zariadeniach pre deti a mládež v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica mierne narastajúci trend. V roku 2013 bol počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach 69,7%, v roku 2014 v roku 2015 to bolo 71,4% a v roku 2016 to už bolo 76,39 %.

c) Poskytovať nutričné vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

Odborní pracovníci oddelenia HDM sa zúčastnili:

- Seminár pre pracovníkov školského stravovania mesta Banská Bystrica, mesto Banská Bystrica, odbor školstva a kultúry, ČSA 26, Banská Bystrica, Mestský úrad Banská Bystrica, 6.4.2017.
- Seminár pracovníkov školského stravovania „Kvalita potravín v školskom stravovaní a reformulácia potravín“; MŠVVaŠ SR a Slovenský zväz kuchárov a cukrárov; Okresný úrad Banská Bystrica, 21.9.2017.

d) Podpora pohybových aktivít.

V rámci podpory pohybových aktivít odborní pracovníci oddelenia HDM v roku 2017 na základe prípisu hlavného hygienika SR zo dňa 17.8.2017 č. HDM/6869/20626/2017 vykonali mimoriadne kontroly vybraných zariadení určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici s určeným zameraním a podľa požadovanej štruktúry.

Mimoriadne kontroly sa uskutočnili v termíne od 18.9.2017 – 29.9.2017 a boli vykonané v 10 telovýchovných zariadeniach, a to v 6 základných školách a v 4 stredných školách.

V základných a stredných školách bolo skontrolovaných 21 priestorov na vyučovanie telesnej výchovy (14 telocviční, 4 gymnastické sály a 3 posilňovne).

Najčastejšie zisťované nedostatky technického charakteru:

- opotrebovaný a poškodený protišmykový náter na parketách v telocvičniach,
- nevyužívanie umyvární a spíech žiakmi z časového dôvodu,
- nedostatočné alebo nevhodné odvetranie priestorov telocviční (príčina – ťažká manipulácia s vetracími oknami, nezabezpečené otváranie okien z podlahy),
- nedostatočné alebo nevhodné odvetranie priestorov umyvární, šatní, WC a miestností s výlevkami,
- poškodené podlahy, dlažby a obklady v šatniach, umyvárňach a WC,
- poškodená opadávajúca maľovka v priestoroch telocviční, šatní a chodieb v telovýchovných traktoch.

Najčastejšie zisťované prevádzkové nedostatky:

- zaradovanie TV do rozvrhu do tretej vyučovacej hodiny v 10 zariadeniach (6 ZŠ a 4 SŠ),
- zdvojené hodiny TV v 3 zariadeniach (3 SŠ),
- nulté hodiny v 4 zariadeniach (2 ZŠ – športové triedy, 2 SŠ),
- v žiadnom zariadení sa nerealizuje liečebná telesná výchova.

Pozitíva prevádzkového charakteru:

- 3 hodiny TV týždenne v 5 ZŠ (2 ZŠ pre 1. aj 2. stupeň, 3 ZŠ pre vybrané ročníky)
- zdvojené hodiny telocviku zistené len 3 SŠ zariadeniach a telesná výchova zaradovaná do rozvrhu aj počas nultých hodín len v 2 SŠ a 2 športových ZŠ
- využívanie telovýchovných chvíľok a možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok v 7 zariadeniach (5 ZŠ, 2 SŠ)
- vo všetkých zariadeniach nezistená neprítomnosť zariadení pre osobnú hygienu
- vo všetkých zariadeniach namerané vyhovujúce teploty v telovýchovných priestoroch
- vo všetkých zariadeniach zistená prítomnosť teplej úžitkovej vody v umyvárňach
- vo všetkých zariadeniach zistená prítomnosť vonkajších telovýchovných plôch
- vo všetkých zariadeniach zistená prítomnosť ochranných krytov a sietí, prípadne bezpečnostných skiel

- vo všetkých zariadeniach zistená dodržaná lehota pre maľovanie priestorov

Celkové zhodnotenie situácie na úseku telocviční na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru počas mimoriadnych kontrol:

Dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách je zrkadlom finančných možností jednotlivých škôl. Existujú výrazné rozdiely v technickom stave budov telovýchovných zariadení. V 2 telovýchovných zariadeniach boli zistené nedostatky závažnejšieho charakteru (1 ZŠ – odliepajúca sa podlaha s vysokou prašnosťou, 1 SŠ – stena komunikačnej chodby v TV trakte so stopami vlhkosti a plesní). V súčasnej dobe boli vo viacerých ZŠ a SŠ zariadeniach zaznamenané pozitívne zistenia týkajúce sa opravy a údržby telovýchovných traktov vrátane kompletných alebo čiastočných rekonštrukčných prác už uskutočnených alebo plánovaných. Podľa finančných možností škôl sú väčšinou uprednostňované postupné čiastočné rekonštrukcie priestorov telocviční, šatní, umyvární a WC, zateplenie budov s rekonštrukciou strechy a výmenou nových plastových okien. V pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica bola zistená ukončená čiastočná rekonštrukcia v 6 telovýchovných zariadeniach a ukončená celková rekonštrukcia v 1 telovýchovnom zariadení, plánovaná je celková rekonštrukcia 1 telovýchovného zariadenia a čiastočné rekonštrukcie 4 telovýchovných zariadení.

Súčasne bol vykonaný dotazníkový prieskum u 20 žiakov základnej školy na zisťovanie názorov a postojov žiakov na vyučovanie telesnej výchovy a na priestory určené na výučbu telesnej výchovy.

Databáza údajov z dotazníkového prieskumu bola spolu so správou o výsledkoch kontrol telovýchovných zariadení v požadovanej štruktúre zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

V roku 2017 bol v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica vykonaný prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog – TAD 1,2,3 ako súčasť celoslovenského pilotného školského prieskumu, ktorý bol vykonaný u 24 študentov 4. ročníka stredných škôl v meste Banská Bystrica (Športové gymnázium, Stredná odborná škola informačných technológií). Ďalej bol vykonaný pilotný prieskum TAD1, TAD2, TAD3 u žiakov Základnej školy Ďumbierska 17 v Banskej Bystrici (TAD 1: 5.,6.,7. a 8. ročník) v počte 120 žiakov a 20 učiteľov, u žiakov 9. ročníka Základnej školy Ďumbierska 17 v Banskej Bystrici(TAD 2) v počte 25 a u študentov 1,2,3, ročníka na Strednej priemyselnej školy Jozefa Murgaša, Hurbanova 6, Banská Bystrica v počte 74 študentov (TAD 2) a 14 učiteľov (TAD 3). Súčasne boli vyplňované dotazníky zamerané na hodnotenie dotazníkov TAD v počte 40 kusov.

dotazník	Názov školy:	Počet dotazníkov:
TAD 1	Základná škola, Ďumbierska 17, 974 11 Banská Bystrica	95
TAD 2	Základná škola, Ďumbierska 17, 974 11 Banská Bystrica	25
TAD 3	Základná škola, Ďumbierska 17, 974 11 Banská Bystrica	20
TAD 2	Stredná priemyselná škola, J. Murgaša, Hurbanova 6, 974 01 Banská Bystrica	74
TAD 3	Stredná priemyselná škola, J. Murgaša, Hurbanova 6, 974 01 Banská Bystrica	14
	Hodnotenie dotazníkov TAD	40
	SPOLU:	268

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad v tejto oblasti.

V roku 2017 neboli zo strany gestora úlohy požiadavky na výkon činností. Prebiehalo hodnotenie údajov získaných počas predchádzajúcich období, ktoré sa realizovalo na ÚVZ SR Bratislava

ODDELENIE OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 PRÍPRAVA A SPRACOVANIE VECNÝCH PODKLADOV A TEXTU NÁVRHU ZÁKONA O RADIÁČNEJ OCHRANE A VYKONÁVACÍCH PREDPISOV ZÁKONA, V SÚLADE SO SMERNICOU EURÓPSKEJ KOMISIE Č. 2013/59/EURATOM

Cieľ úlohy

Príprava a spracovanie vecných podkladov a textu návrhu zákona o radiačnej ochrane a vykonávacích predpisov zákona, v súlade so smernicou Európskej komisie č. 2013/59/EURATOM

Gestor

Pracovná skupina menovaná zo zástupcov ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Košiciach a Bratislave

Plnenie:

Návrh zákona o radiačnej ochrane bol v decembri 2017 predložený do Národnej rady.

5.2 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE C(2000) 1299)(2000/473/EURATOM A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU.

Anotácia

ÚVZ SR a vybrané regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečujú monitorovanie radiačnej situácie na území SR a súčasne vykonávajú dozor na pracoviskách, kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu. Údaje o monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia požaduje Európska komisia na základe čl. 35,36 Euratom Treaty od každej členskej krajiny a slúžia ako základ pre hodnotenie ožiarenia obyvateľstva. Tieto úlohy sa musia vyhodnocovať, spracovať a v pravidelných intervaloch zasielať Európskej komisii. Úloha zahŕňa aj zabezpečenie komunikačného informačného kanálu medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou a reagovanie na požiadavky Európskej Komisie súvisiace s obsahom monitorovania spôsobov komunikácie výsledkov.

Cieľ úlohy

Pre účely monitorovania je potrebné pravidelné hodnotenie toho, ktoré zložky životného prostredia a ktoré kategórie rádionuklidov sú relevantnými indikátormi skutočných a potenciálnych úrovní rádioaktivity v životnom prostredí a ožiareni populácie. V podmienkach Slovenskej republiky sa monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí vykonáva v zložkách životného prostredia ako sú vody (pitné a povrchové), vzduch, pôda a potraviny. Pre účely hodnotenia vonkajšieho ožiarenia sa vykonáva aj monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu. Namerané hodnoty sa po ich spracovaní a vyhodnotení komunikujú do výskumného centra Európskej komisie.

Monitorovanie sa vykonáva podľa schváleného monitorovacieho plánu.

V rámci povinného merania rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie 2000/473/Euratom vykonáva OOZPŽ RÚVZ Banská Bystrica najmä tieto úlohy

- monitorovanie výskytu rádionuklidov ^{137}Cs a ^{90}Sr v mlieku (Zvolen 1 x mesačne)
- Stanovenie rádionuklidov ^{137}Cs , ^{90}Sr , ^{40}K a stabilného Ca v celodennej strave (FNsP FDR Banská Bystrica - 1 x štvrtročne)
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v povrchových vodných tokoch (Zvolen, Hron, 1 x mesačne)
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v pitnej vode (vodná nádrž Turček, 1 x mesačne, vodná nádrž Nová Bystrica, odberové miesto RÚVZ Žilina, štvrtročne, podzemný vodný zdroj Ľadová studňa, odberové miesto RÚVZ Banská Bystrica, štvrtročne, ^{137}Cs , ^{90}Sr , sumárna alfa, sumárna beta, trícium)

Zložka ŽP Odberové miesto	Meraná kategória	
	Hustá sieť	Riedka sieť
Ovzdušie Turček, Zvolen, Nová Baňa, Hronský Beňadik, Tlmače, Nový Tekov, Bátovce, Dudince		Príkon dávkového ekvivalentu, mesačne
Povrchové vody Hron		Cs- 137 mesačne
Pitné vody Banská Bystrica, Žilina	H-3, Sr-90. Cs-137 Prírodné rádionuklidy podľa Smernice Rady 98/83/EC, štvrtročne	
Mlieko Zvolen		Cs- 137, Sr-90 mesačne
Celodenná strava FNsP FDR Banská Bystrica	Cs- 137, Sr-90 štvrtročne	

Zabezpečenie kvality (QA/QC): Laboratórium OOZPŽ sa povinne musí zúčastňovať medzinárodných laboratórnych porovnávacích meraní, ktoré určí každoročne EÚ.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha:

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Surveillance nákaz preventabilných očkovaním prebiehala kontinuálne po celý rok. V spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bolo zaznamenaných 22 ochorení na ochorenia, proti ktorým je zavedené povinné očkovanie a to 13x pertussis prevažne u starších dospelých s výnimkou jedného 5 ročného dieťaťa, 1 prípad mumpsu u dospeljej osoby očkovanej a 7 prípadov vírusovej hepatitídy typu B u dospelých neočkovaných osôb, 2 prípady pneumokokovej invazívnej nákazy u 3 mesačného dieťaťa neočkovaného pre vek a u dospeljej osoby tiež neočkovanej. Okrem toho sme evidovali 500 prípadov ochorení tiež preventabilných očkovaním, proti ktorým je možné očkovať na odporúčanie lekára. Jednalo sa o 232 prípadov ochorení na varicelu, 238 prípadov ochorení na rotavírusovú infekciu, 20 prípadov na vírusovú hepatitídu typu A, 4 prípady na meningokokovú meningitídu, z ktorých jedna nákaza končila úmrtím a 6 prípadov ochorení na kliešťovú encefalitídu. Ani jeden prípad ochorenia s odporúčaným očkovaním nebol očkovaný. Protiepidemické opatrenia vo všetkých ohniskách spomínaných nákaz boli zabezpečené.

Kontrola priebehu imunizácie a plnenia NIP sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie, najmä u pediatrov, ale aj u praktických lekárov pre dospelých. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín a u detí, ktoré boli čiastočne očkované v zahraničí, alebo u tých, u ktorých sa začalo s očkovaním oneskorene. 20x bolo riešené odmietnutie očkovanie návštevou v rodine, 6x na pôde RÚVZ. Najčastejšie sa jedná o odmietanie čiastočné a to preočkovanie Infanrix Polio, Boostrix Polio a MMR, ojedinele úplné odmietanie.

Administratívna kontrola očkovania

V septembri vykonávali pracovníci odboru administratívnu kontrolu očkovania na jednotlivých pediatrických obvodoch okresov Banská Bystrica a Brezno. Bol skontrolovaný výkon očkovania u celého ročníka narodenia 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2005, 2004 a 2003. Celkom bolo skontrolovaných celkom 14.953 záznamov detí podliehajúcich v danom veku základnému očkovaniu alebo preočkovaniu proti 10-tim chorobám. Výsledky sú popísané v osobitnej správe. Zaočkovanosť detí v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch sa stabilizovali a pokles sa zastavil. V novembri boli spracované výsledky kontroly očkovania za BBSK, t.j. za jeho 13 okresov. Správa o tejto kontrole bola podaná na ÚVZ SR 29.11.2016.

Činnosť poradne pre očkovanie

V roku 2017 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 78 x osobne a 126 telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 474, z toho 77x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 78 medzinárodných očkovacích preukazov.

V dňoch 25.4. až 30. 4. 2017 sa pracovníci RÚVZ zapojili do EIW (Európsky imunizačný týždeň) aktivitami vzdelávacieho charakteru pre verejnosť cez médiá a tiež vzdelávacími aktivitami pre odbornú verejnosť v rámci XXIII. Červenkových dní preventívnej medicíny, ktoré sa konali v tomto termíne na Tál'och – okres Brezno.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie:

V priebehu roku 2017 v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bolo **hlásených 1967 individuálnych prípadov prenosných chorôb**, v ktorých sa zabezpečoval výkon protiepidemických opatrení, edukácia v ohnisku nákazy a monitorovanie dopadu na zdravie jednotlivých prípadov. Osobitná pozornosť bola venovaná alimentárnym nákazám vrátane vírusovej hepatitídy typu A, nákazám preventabilným očkovaním, zoonózam a vysoko nebezpečným nákazám.

Aktivity smerované k odbornej verejnosti: Hlásenie prenosných ochorení „ARO, chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozoreniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej v procese. Rovnako sme propagovali on line hlásenie jednotlivých prípadov prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami.

Aktivity smerované k laickej verejnosti: Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, STV 1, STV 2, TA 3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína a rádiu Lumen a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Prevencia hnačkových ochorení v letnom období, Riziká z grilovania, Pravidelné očkovanie detí, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, Ochorenia prenášané kliešťami a možnosti ich prevencie, Prevencia chrípky, Význam očkovania proti chrípke, riziká bakteriálnych meningitíd a ich prevencia, riziká vzniku osýpok.

Významnou súčasťou edukácie obyvateľstva je práca v ohniskách nákaz pri výskyte jednotlivých ochorení, kde neoddeliteľnou súčasťou je preberanie podrobných informácií o prevencii daného ochorenia.

V celom roku boli edukačné materiály zverejňované na sociálnej sieti (Face book), pod názvom www.facebook.com/Epidemiologickéinformácie, ktoré sú pomerne hojne navštevované laickou verejnosťou.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Úlohy:

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek

- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru
- inovácia a rozširovanie systému
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

Plnenie:

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. Počas celého roka 2017 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne.

V priebehu celého roka 2017 sa pokračovalo v *mesačnom hlásení osýpok, rubeoly, ZIKA infekcií*, hlásia sa aj podozrenia na tieto ochorenia a tiež nepotvrdené prípady. Štvrtročne sa hlásia do TESSy zoonózy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov. Ostatné ochorenia sa hlásia jedenkrát ročne podľa harmonogramu ECDC. Kontrolovali sa údaje za 52 hlásených diagnóz za rok 2017 a dopĺňali sa premenné podľa metadatasetu 34, požiadavkám ktorého museli byť uspôsobené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

Nadalej bežala činnosť pracovnej skupiny pre dopracovanie **on-line hlásenia laboratórných výsledkov do systému EPIS** z vybraných laboratórných pracovísk. Členmi pracovnej skupiny sú pracovníci ÚVZ SR, RÚVZ hl.mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica RÚVZ Trenčín a RUVZ Komárno, zástupcovia laboratórií MEDIREX, Alfa Medical, postupne sa pripájajú ďalší. V roku 2017 sa problémy riešili individuálne. Jednalo sa o rozširovanie spektra hlásenia vybraných pozitívnych výsledkov, rokovalo sa aj individuálne s predstaviteľmi laboratória MEDIREX a NRC. V roku sa podarilo skvalitniť on line hlásenie z ďalších 6 laboratórií. Osobitná pozornosť bola nadalej venovaná hláseniu pohlavne prenosných chorôb, ktoré sa podarilo zjednotiť a získané údaje sa poskytujú NCZI. Bolo riešené hlásenie sérotypov a fagotypov salmonel z NRC pre salmonelózy.

RÚVZ Banská Bystrica pokračuje v činnosti ako **spravodajská jednotka** pre hlásenie pohlavne prenosných chorôb do NCZI. Riešila sa nezrovnalosť s počtom hlásených vybraných pohlavne prenosných chorôb a to konkrétne kongenitálnych syfilisov. Problém bolo potrebné riešiť na úrovni HH SR, regionálneho hygienika RÚVZ Trebišov a riaditeľa NCZI.

V celom roku 2017 prebiehala intenzívna spolupráca s fy.Softec, ktorá pripravovala **prenos databázy údajov EPIS** zo servera v Banskej Bystrici **na vládne úložisko dát tzv. vládny cloud**. Tento proces sa podarilo úspešne ukončiť v novembri roku 2017. Ostrému prekladu predchádzalo množstvo úkonov zo strany fy. Softec a množstvo testovaní zo strany pracovníkov RÚVZ BB. Tento úkon zabezpečuje bezpečné uchovávanie údajov na centrálnych serveroch s vysokým stupňom bezpečnosti a ochrany dát.

V systéme EPIS bolo v roku 2017 nahlásených celkom za SR **69.783 individuálnych prípadov** ochorení, ktorých kvalitu pracovníci odboru priebežne kontrolovali a vybrané aj exportovali do TESSy. Z tohto počtu sa v **11.222 prípadoch jednalo o NN**. V systéme bolo spracovaných **775 epidémií a 653 hlásení do systému rýchleho varovania**.

Výzvy: EPIS ako systém pre monitoring a zber údajov o prenosných ochoreniach si vyžaduje neustále prispôsobovanie sa novým poznatkom v oblasti epidemiológie prenosných chorôb, ako aj požiadavkám európskych sietí. Statná verzia sa využíva 11 rokov. Ku koncu roku 2017 boli preto zosumarizované požiadavky na zmeny v tomto systéme, predložené na posúdenie ÚVZ SR ako aj ďalšie postúpenie na dopracovanie fy Softec. Jedná sa najmä o aktualizáciu

číselníkov poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ich triedenie na hlásiacich ARO a CHPO a hlásiacich prenosné choroby ako aj hlásiacich nozokomiálne nákazy, ďalej požiadavka na dopracovanie hlásenia konfirmovaných výsledkov z jednotlivých NRC a prepracovanie hlásenia ARO a ChPO najmä z pohľadu výpočtu chorobnosti.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- organizácia prevalenčnej štúdie výskytu NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ
- zapojenie sa do štúdie HELICS
- zapojenie sa do kampane Umy ruky, zachráň život.
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku. So zameraním na hygienu rúk

Plnenie:

Surveillance NN:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v roku 2017 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V roku 2017 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 547 prípadov nozokomiálnych nákaz (468 v ZZ okrese Banská Bystrica a 79 v ZZ okrese Brezno). Podľa lokalizácie infekcie prevládajú nákazy močových ciest po zavedení katétra a bronchopneumónie po umelej pľúcnej ventilácii.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrtročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie kliník a oddelení upozorňované na zistený neuspokojivý technický stav umývadiel a dezinfektorov podložných mís na lôžkových pracoviskách.

Celkovo bolo v roku 2017 vykonaných 905 kontrol HER v ambulantných a lôžkových ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno a to tak v rámci ŠZD ako aj v rámci posudkovej činnosti. Celkom bolo odobratých 7333 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu, ovzdušia, vody, sterilných predmetov a kontrol účinnosti sterilizačných prístrojov.

Štúdie:

HELICS

V roku 2017 sa RÚVZ BB nezapojil do projektu.

HAILT

RÚVZ Banská Bystrica sa zapojil do projektu monitorovania NN v zariadeniach sociálnych služieb pre dlhodobo chorých. V júni bol k tejto problematike zorganizovaný prípravný seminár pre časť RÚVZ-ov v SR. V septembri prebehla bodová prevalenčná štúdia v 3 zariadeniach, a to vo 2 v okrese Banská Bystrica a v jednom zariadení v okrese Brezno. Štúdia bola ukončená vyplnením požadovaných dotazníkov o jednotlivých zariadeniach a nahlásením zistených prípadov NN. V roku 2017 sa vykonávali analýzy na národnej úrovni.

Sledovanie infekcií spôsobených *Clostridium difficile*:

V prvom polroku 2016 prebiehala príprava na túto štúdiu. Boli vykonané úpravy v systéme EPIS, ktoré umožnili export dát o jednotlivých zaznamenaných prípadoch a to tak komunitných ako ja nozokomiálnych. Samotná štúdia prebehla v mesiacoch október až december 2016, v roku 2017 sa dohlasovali potrebné údaje o charakteristike jednotlivých ZZ zaradených do štúdie a tiež sa dohlasovali prípady do EPIS-u, prebiehal export údajov do ECDC cestou TESSY. Ku koncu roka sa vykonalo hodnotenie na národnej úrovni.

Intervencie

V roku 2017 prebiehala opakovaná kampaň – 7. ročník „Umy ruky, zachráň život a Čistá starostlivosť, bezpečná starostlivosť“ (Clean care, save care).

V rámci tejto kampane prebiehali v ZZ oboch okresov vzdelávacie aktivity zamerané na zvýšenie vedomostí zdravotníckych pracovníkov v problematike dekontaminácie prostredia ZZ umývania a dezinfekcie rúk a ich významu pre prevenciu NN. Okrem prednášok boli pripravené aj nástenky zamerané na túto tematiku a tiež boli poskytnuté informácie cez médiá. V II. polroku dobiehali niektoré aktivity vzdelávacieho charakteru.

Vzdelávanie:

1. V apríli roku 2017 bola zorganizovaná medzinárodná konferencia XXIII. Červenkové dni preventívnej medicíny na Tál'och, kde jedna sekcia bola venovaná prevencii a problematike nozokomiálnych nákaz. Konferencia mala veľmi dobrú účasť ako aj odozvu.
2. V druhom polroku sme sa venovali individuálnym vzdelávacím aktivitám popri vykonávaných kontrolách opatrení zameraných na zamedzenie šírenia rezistentných mikroorganizmov v ZZ.
3. Jedným z nosných podujatí bola konferencia “Surveillance nozokomiálnych nákaz“, ktorá sa konala v októbri na Tál'och. RÚVZ BB bol jedným z hlavných organizátorov.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako ak laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky v rámci sezónneho očkovania
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie a výskyt VNN
- príprava stratégie krízovej komunikácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky.

Plnenie:

- zabezpečovali sme represívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR a kontrolovali sme dodržiavanie nariadených opatrení .

Informovali sme všetkých lekárov prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach pri epidemickom výskyte chrípky a CHPO. Bola vykonávaná zostrená aktívna surveillancie „SARI“ t.j. závažných akútnych respiračných infekcií, ich diagnostike, sledovanie dopadu výskytu SARI na zdravie obyvateľstva a ich priebežné hlásenie do IS EPIS a ich transfer do TESSy.

- v roku 2017 sa pracovník odboru MUDr. Lokša opakovane zúčastňoval školení CO na Okresnom úrade v Banskej Bystrici, zasadnutí Evakuačnej komisie pri Okresnom úrade v Banskej Bystrici. V marci sa Dr. Lokša zúčastnil porady krízového štábu pri OÚ v Brezne. V apríli vykonal Dr. Lokša školenie o problematike a opatreniach pri výskyte vysoko nebezpečných nákaz (VNN) pre záchranárov KOS ZZS v Banskej Bystrici. V apríli sa výjazdová skupina RÚVZ zúčastnila precvičenia opatrení pri výskyte osoby s podozrením na VNN na centrálnom príjmovom oddelení FNŠP F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici s vykonaním transportu a izolácie tejto osoby v izolačnom boxe na odd. infektológie FNŠP F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici. V máji Dr. Lokša skolil všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast vo výkone opatrení pri výskyte osoby podozrivej z ochorenia na VNN v ambulancii týchto lekárov. V septembri sa Dr. Lokša zúčastnil konferencie v Zlíne o aktuálnej pripravenosti zdravotníctva na výskyt VNN zameranej na riešenie mimoriadnych situácií. V novembri bolo pripomienkované nové usmernenie hlavného hygienika SR o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN. Odbor epidemiológie opakovane precvičoval správne obliekanie a vyzliekanie ochranných oblekov, ktorými bol vybavený na prácu v ohnisku VNN.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillancie spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky.

Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: **január – február 2017**

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: **marec 2017 – február 2018**

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2017** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Plnenie a výsledky: V roku 2017 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd, všetky vyšetrenia sú ukončené a mali negatívny výsledok.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutočňuje v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov)

Vybrané RÚVZ pokračovali v plnení intervencie aj v roku 2017.

Každoročne sa zabezpečí:

- marec - november vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike;
- dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí - RÚVZ v SR;
- december – spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov uskutočnených aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach,
- záverečnú správu RÚVZ so sídlom v Košiciach zašle na ÚVZ SR.

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia: December 2017

Plnenie a výsledky.

V I. polroku 2017 bolo poskytované výhradne poradenstvo pre záujemcov cez telefón. Sedenia so žiakmi boli pozastavené. V II. polroku 7 škôl prejavilo záujem o pokračovanie projektu a bolo uskutočnené sedenie so 7 skupinami detí zo základných škôl – celkom 285 žiakov.

Poradňu pre prevenciu AIDS navštívilo 185 osôb a bolo u nich vykonané 122 odberov na HIV, z toho 34 anonymných, dve s reaktívnym a neskôr potvrdeným pozitívnym výsledkom. Telefonicky bolo poradenstvo poskytnuté ďalším 142 osobám. Poradňa vydala 11 medzinárodných certifikátov o HIV negativite a 22x potvrdení o negativite pre partnera.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreníach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

Priebežne.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Plnenie a výsledky.

Poradňa pre očkovanie vyvíja svoju činnosť od roku 2012.

Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou, ktorú prevzalo 15 médií. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 22 x osobne a 58x telefonicky.

V rámci EIW boli doručené do čakární pediatriov informačné materiály o dôležitosti očkovania, boli vykonané prednášky pre zdravotníkov v rámci XXIII.ČDPM v sekcii „Nákazy preventabilné očkovaním“, pracovníci sa aktívne zúčastnili VIII.Vakcinologického kongresu a o význame očkovania viedli jednu besedu s matkami.

V roku 2017 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania a to 78 x osobne a 126 telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 452, z toho 78x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 78 medzinárodných očkovacích preukazov.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Gestor

RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Etapy riešenia:

Projekt je plánovaný na obdobie rokov 2016-2020 (5 rokov)

Každoročne sa realizuje :

- január až november daného roka vykonanie intervencie a zaslanie vyhodnotenia RÚVZ so sídlom v Komárne
- december – vyhodnotenie úlohy gestorom projektu

Časové obdobie

Termín ukončenia (prehodnotenia):
december 2020

Realizačné výstupy

Zvýšenie úrovne vedomostí budúcich rodičov o nákazách preventabilných očkovaním a o význame očkovania a presvedčenie rodiča o potrebe dať dieťa očkovať.

Plnenie v roku 2017:

V roku 2017 boli na intervenciu vybrané 2 stredné školy na území mesta Banská Bystrica a to Stredná spoločná škola Banská Bystrica, ktorá združuje viacero technických stredných škôl a Bilingválne gymnázium na Mládežníckej ul B.Bystrica.

Podujatia sa zúčastnili celkom 4 triedy, bolo odovzdaných 92 dotazníkov vyplnených aj pred aj po edukácii (spolu 184). Forma edukácie sa stretla s pozitívnym ohlasom. Dotazníky sa v súčasnosti zadávajú a budú vyhodnotené.

6.10 OSTATNÉ ÚLOHY

6.10.1. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantné i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie:

Celkove bolo vykonaných za rok 2017 895 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach a lekárnach v okresoch B. Bystrica a Brezno ako aj ŠZD pri výkone deratizácie. Pri výkone ŠZD bolo odobratých celkom 7307 vzoriek z prostredia, ovzdušia, sterilných predmetov a vzoriek na kontrolu účinnosti sterilizačných prístrojov.

6.10.2. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie:

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných 1965 ohnisk, z toho v okrese Banská Bystrica (1578) a Brezno (387), v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia, bolo riešených 10 epidémií a vzniklo 17 situácií, ktoré si vyžiadali informáciu do SRV.

6.10.3. Posudková činnosť

zameraná na zdravotnícke zariadenia novo-vznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii.

Na odbor epidemiológie bolo doručených v roku 2017 705 podaní, na riešenie ktorých bolo vydaných 400 rozhodnutí a 15 záväzných stanovísk a 957 iných stanovísk. Zároveň bolo poskytnutých 9220 konzultácií.

6.10.4. Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna – cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ - www.vzbb.sk, systému EPIS – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami
- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačených informácií – skladačky, brožúry,...

6.10.5 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia porád pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie:

Počas roka bolo poskytnutých 65 konzultácií ohľadne plnenia úloh. Porada sa uskutočnila v decembri 2017 na RÚVZ Banská Bystrica. Na porade boli prerokované aktuálne úlohy, príprava VS za rok 2017, intervencie v oblasti podpory očkovania, príprava na prípadné zavlečenie morbil. Kontrola prípadov evidovaných v EPIS-e a ďalšie aktuálne úlohy.

6.10.6. Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a plnenie

- Vedenie PS pre EPIS – konzultácie prebiehali pomocou internetu – podrobne popísané v časti EPIS.
- Práca v PS pre podporu zdravia – poradne zdravia (ÚVZ SR) – vznik novej príručky pre poradne zdravia..
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, poradný zbor zasadá 3x, február, máj, september a 1x prebehol formou telekonferencie – december, podrobné správy zo ZPC zaslané na UVZ SR a MZ SR..
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – úloha sa plní kontinuálne.
- Vykonávanie úloh vyplývajúcich z postu Národného kontaktného bodu pre surveillance - sledovanie požiadaviek ECDC, zavádzanie nových metód, rozsah premenných o jednotlivých prípadoch.
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – úloha sa plní priebežne, percento hlásiacich laboratórií pokrýva viac ako 70% hlásení.
- Členstvo v Poradnom zbore HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) *účasť na zasadnutiach poradného zboru podľa plánu hlavnej odborníčky pre epidemiológiu, v roku 2017 1x 2 dňové v Martine v októbri.*
- Vedenie CINDI programu v SR (MZ SR). Úloha sa plní v oblasti CINDI vzdelávania, v roku 2017 sa kurzu Evidence in Public Health konaného pod záštitou SZO – CINDI a CINDI Rakúsko zúčastnila jedna účastníčka.
- Členstvo v PS pre realizáciu NPPZ.
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR, vykonaná pravidelná ročná analýza výskytu VHB a VHC vo vzťahu k užívaniu drog..
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení, *účasť podľa harmonogramu.*
- Národný kontaktný bod pre surveillance prenosných chorôb v SR pre ECDC, kontinuálne usmerňovanie výkonu surveillance podľa odporúčaní ECDC.
- Národný kontaktný bod pre monitoring prenosných chorôb v EÚ – TESSY/ECDC, kontinuálne sledovanie požiadaviek na spektrum hlásenia do ECDC – TESSY, kontrola kompletnosti, logičnosti a odborných parametrov hlásených premenných.
- Národný kontaktný bod pre surveillance vírusových hepatítid – ECDC, pravidelné ročné reporty a *účasť na výročnom zasadnutí ECDC v Lisabone.*
- Členstvo v expertnej skupine EFSA za SR – výskyt zoonóz a alimentárnych nákaz u ľudí tvorba pravidelného ročného reportu za SR a tiež za členské krajiny EÚ, *účasť na medzinárodnom mítingu v Parme.*

6.10.7. Komisia pre skúšky na výkon epidemiologicky závažných činností pre prácu v masážnych salónoch

Skúšobná komisia má 5 členov a skúšky sa vykonávajú podľa potreby uchádzačov – v roku 2017 nepožiadala o skúšky s vydaním potvrdenia o vykonávaní epidemiologicky závažnej činnosti žiadna osoba.

6.10.9 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy:

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie:

V jarných mesiacoch apríl, máj a jún 2017 bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti .

Celkovo bolo realizovaných 49 výkonov v teréne, z toho 3 prieskumy, 10 kontrol a 36 zásahov na mieste hláseného výskytu alebo pochybenia DD pracovníkov.

6.10.10 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy:

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie:

V roku 2017 prebehol 1 kurz so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 18 účastníkov.

ODDELENIE CHEMICKÝCH ANALÝZ

7.12 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINÁRSKÝCH FARBÍV V POTRAVINÁCH

Gestor

RÚVZ BB

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ BB

Cieľ

kvantitatívne stanovenie syntetických potravinárskych farbív (SPF) so zameraním na rôzne spôsoby ich izolácie z vybraných potravinových komodít (zmrzlina, zákusky, výživové doplnky)

Anotácia

Syntetické farbivá používané ako prídavné látky do potravín majú rôzne riziká pre ľudské zdravie. Môžu vyvolať alergické reakcie, astmu aj poruchy správania u detí, napr. hyperaktivitu. Karcinogenita sa dokázala v prípade niektorých azofarbív ako je Amarant (E123).

Pri analýze potravinových komodít sa v laboratóriu využíva kvalitatívny dôkaz farbív akreditovanou skúškou tenkovrstvovou chromatografiou (TLC). Kvantitatívne stanovenie SPF sa vykonáva pri monitoringu aditívnych látok (úloha odboru HV) vo vzorkách zmrzlín, zákuskov ako aj niektorých výživových doplnkov neakreditovanou skúškou HPLC-DAD (vysokoúčinná kvapalinová chromatografia s detektorom diódového poľa). Pri tejto skúške je využívaná izolácia SPF na odtučené vlnené vlákno v kyslom prostredí za horúca. Táto predúprava vzoriek na extrakciu analytov z matrice má však obmedzenia najmä pre farbivá, ktoré sú nestabilné na svetle a pri vyššej teplote. V súčasnosti pre stanovenie SPF v hore uvedených potravinách neexistuje technická norma slovenská ani európska. V tomto projekte sa chceme zamerať na rôzne spôsoby izolácie SPF zo spomínaných komodít, využitím izolačných postupov publikovaných v odbornej literatúre, a výberu najvhodnejšieho postupu, ktorý by priniesol presné a správne výsledky.

Etapy riešenia

rok 2017 - literárny prehľad odbornej literatúry, výber predpokladaného najvhodnejšieho postupu, validácia metódy, analýza reálnych vzoriek podľa harmonogramu HV

rok 2018 – akreditácia skúšky podľa STN EN ISO/IEC 17025:2005

Realizačné výstupy

Akreditovaná metóda pre vykonanie kvantitatívneho stanovenia SPF vo vybraných potravinových komoditách pre potreby HV v banskobystrickom kraji.

Vypracovanie správy pre krajského odborníka hygieny výživy v banskobystrickom kraji a prezentácia výsledkov na odborných podujatiach.

Riešenie v roku 2017

Úlohu odborne zastrešovala Mgr. Eva Krčmová. V roku 2017 sme vykonali prehľad dostupnej odbornej literatúry. Vybrali sme dva predpokladané postupy izolácie SPF z potravinových komodít obsahujúcich bielkoviny (zmrzlina, zákusky), ktorých prítomnosť je problematická pri kvantitatívnom stanovení HPLC metódou. Koncom roka bola zakúpená potrebná laboratórna odstredivka na skúmavky, v ktorých sa môže vykonávať viacnásobná

izolácia – extrakcia SPF, pre zlepšenie ich výťažnosti z problematických potravinových matric. Do konca roka 2017 ešte nebola vykonaná validácia metódy a ani analýza reálnych vzoriek. Táto etapa sa posúva do roku 2018.

7.16 MOŽNOSTI STANOVENIA CHLORIDU SODNÉHO V POTRAVINÁCH

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

Všetky laboratória RÚVZ SR a ÚVZ SR

Cieľ

zavedenie metódy stanovenia sodíka technikou atómovej emisnej spektroskopie v potravinách na potvrdenie stanovenia obsahu jedlej soli (NaCl), hlavne v blízkosti hodnoty limitu NPM.

Anotácia

Od 1. decembra 2015 platí výnos Ministerstva zdravotníctva SR zo dňa 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (oznámenie Zb. z. č. 229/2015, čiastka 57 zo dňa 20. marca 2015). Dôvodom pre vydanie výnosu je vysoký príjem soli u obyvateľstva Slovenskej republiky (9 - 11 g/deň), na ktorý prispievajú niektoré základné potraviny. Nový predpis znižuje najvyššie prípustné množstvo pridávanej soli u komodít chlieb a pečivo, a to na 18 000 mg/kg. Zároveň sa mení najvyššie prípustné množstvo pridávanej jedlej soli pre „hotové pokrmy“ na 13 000 mg/kg u hotových pokrmov určených na priamu spotrebu a 18 000 mg/kg u chladených a mrazených priemyselne vyrábaných. Pre stanovenie obsahu chloridu sodného sa v oboch prípadoch používa analýza chloridov argentometrickou metódou, a následným stechiometrickým prepočtom na NaCl. Vzorky potravín obsahujú rôzne aditívne látky, ktoré sa pridávajú do potravín za účelom zachovania zdravotnej nezávadnosti a dosiahnutia čo najdlhšej doby trvanlivosti. Prítomnosť týchto látok môže ovplyvňovať titračné stanovenie a spôsobovať pozitívne alebo negatívne chyby pri stanovení hodnoty chloridov.

WHO odporúča skonzumovať denne maximálne 5g soli, respektíve 2g sodíka. Sodík pomáha udržiavať správny tlak v bunkách, aby kyslík a živiny mohli prechádzať bunkovými stenami. Podporuje činnosť obličiek, zvyšuje rozpustnosť vápnika, a tým znižuje riziko tvorby obličkových kameňov. Sodík povzbudzuje tvorbu tráviacich štiav, podporuje potenie a tlmí malátnosť u ľudí s nízkym krvným tlakom. Spolu s draslíkom sa podieľa na prenose nervových vzruchov, svalových kontrakciách a prenose látok cez bunkovú membránu. Nadmerný príjem sodíka sťahuje žily a zadržiava vodu, čo vedie k opuchlinám a zvyšuje krvný tlak a tým pri dlhodobom zvýšení dochádza k poškodeniu srdcového svalu a jeho preťažovaniu. Hrozí poškodenie obličiek zvýšeným objemom extracelulárnej tekutiny a nadmerným vylučovaním sodíka. Spôsobuje ochorenia kardiovaskulárnej sústavy. Pri prebytku sodíka sa odporúča zvýšiť príjem draslíka, pretože sodík silne podnecuje vylučovanie draslíka močením.

Etapy riešenia

rok 2017 – zavedenie metódy stanovenia sodíka technikou AES, príprava medzilaboratórneho testu a jeho realizácia, vyhodnotenie, analýza vzoriek

rok 2018 – rutinná analýza vzoriek a zber údajov

Realizačný výstup

Prezentácia výsledkov v spolupráci HV. Informácie o vhodnosti použitia metódy stanovenia sodíka AES na potvrdenie obsahu jedlej soli (NaCl) vo vzorkách potravín.

Riešenie v roku 2017

Pre stanovenie obsahu chloridu sodného v pekárenských výrobkoch, hotových pokrmoch, mäse a mäsových výrobkoch používa chemické laboratórium RÚVZ Banská Bystrica rozhodcovskú metódu, podľa STN56 0116, STN 56 0120 a STN 57 0185, podľa ktorých sa vzorka spáli a vo výluhu popola sa stanoví odmernou analýzou celkovej chloridy, ktoré sa stechiometricky prepočítajú na chlorid sodný. Na potvrdenie stanovenia obsahu NaCl v potravinách sa zaviedla metóda stanovenia sodíka technikou atómovej emisnej spektroskopie. Porovnanie týchto metód sa uskutočnilo vo vzorkách pekárenských výrobkoch (n=7) a hotových jedál (n=8). V monitorovaných pekárenských výrobkoch vidíme trend znižovania obsahu množstva NaCl. V dvoch vzorkách hotových jedál (obed a domáca zabijačka) bol prekročený limit.

7.17 POROVNASNIE EFEKTÍVNOSTI EXTRAČNÝCH POSTUPOV STANOVENIA VYBRANÝCH PESTICÍDOV VO VODÁCH TECHNIKOU GC-MS (IÓNOVÁ PASCA)

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ Banská Bystrica

Cieľ

zavedenie metódy stanovenia triazínových herbicídov vo vodách do rutínnej praxe

Anotácia

Vyhláška pre pitnú vodu stanovuje limit pre sumu pesticídov 0,5 µg/l (pre jednotlivé pesticídy 0,1 µg/l). Medzi najpoužívanejšie pesticídy sa radia herbicídy – najmä triazínové herbicídy. Pre stopové koncentrácie triazínových herbicídov - metódy stanovenia musia zahŕňať vhodnú prekoncentračnú techniku a koncovú analýzu. V rámci projektu bude riešená predúprava vzoriek vôd (extrakcia, SPE ...) s takým zakoncentrovaním extraktov, aby sa dali kvalitatívne a kvantitatívne stanoviť technikou GC/MS s iónovou pascou a aby spĺňali požiadavky NV č. 496/2010. Pre potreby projektu budú využité vzorky preverovacieho monitoringu odoberané pracovníkmi HŽP RÚVZ BB.

Etapy riešenia

Rok 2017 - odskúšanie a vytypovanie vhodnej metódy extrakcie a stanovenia triazínových herbicídov pre pitné vody technikou GC/MS, validácia, vypracovanie ŠPP, zaškolenie pracovníkov a zavedenie do praxe.

Rok 2018 – rutinné analýzy vzoriek v rámci PM

Termín ukončenia

1.1.2019

Realizačný výstup

Získanie prehľadu o výskyte vybraných triazínových herbicídov v pitných vodách Banskobystrického kraja v súčinnosti s krajským odborníkom odboru hygieny životného prostredia.

Riešenie v roku 2017

Vo vyhláške č.247/2017 Z.z. je pre pesticídy stanovená všeobecne hodnota 0,5 µg/l s kritériom pre LOQ 0,125 µg/l. Pre stanovenie triazínových herbicídov s technikou GC/MS, ktorú vlastníme, je potrebná vhodná predkoncentračná metóda.

Bola odskúšaná extrakcia vzoriek technikou SPE. Použili sme pumpu s rýchlosťou presávania 5 litrov za minútu. Výkon tejto pumpy je nepostačujúci na presatie objemu vzorky vody minimálne 1000 ml.

Pre túto techniku je vhodná pumpa s vyšším výkonom – rýchlosť presávania 20 litrov za minútu. Po zakúpení tejto pumpy budeme môcť odskúšať uvedenú metódu.

Je potrebné zvážiť tiež zavedenie metódy technikou HPLC.

7.18 SKÚSENOSTI PRI STANOVENÍ A MONITOROVANÍ ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Projekt vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (ÉU) 2015/1381 z 10.augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Prešov, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trenčín, ďalší podľa záujmu

Cieľ

monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

Anotácia

Arzén sa ubikvitárne vyskytuje v životnom prostredí. Jeho prirodzeným zdrojom v životnom prostredí je vulkanická činnosť, erózia pôdy a podobné prírodné procesy. Je prítomný v pôde, podzemných vodách aj v rastlinstve. Antropogénnym zdrojom arzénu je predovšetkým spaľovanie fosílnych palív, hutnícky a ťažobný priemysel (vyskytuje sa ako prímes v mnohých rudách). Arzén a jeho zlúčeniny sa využívajú aj v poľnohospodárstve ako súčasť pesticídov. V životnom prostredí nedegraduje, značná časť sa ukladá do vodných sedimentov a ľahko bioakumuluje v potravinovom reťazci. Arzén je mutagénna a karcinogénna látka. Najvyššie koncentrácie arzénu sa vyskytujú v ryži, listovej zelenine a morských plodoch. V potravinách sa môže vyskytovať v anorganickej a organickej forme. Pričom organický arzén je menej toxický ako anorganický, toxicita závisí na oxidačnom stupni, As III je toxickejší ako As V. Dlhodobý príjem anorganického arzénu má negatívny vplyv na ľudský organizmus, spôsobuje výskyt kožných lézií, rakoviny, vývojovej toxicity, neurotoxicity, kardiovaskulárnych ochorení, poruchy glukózového metabolizmu a cukrovky. Existujú analytické metódy, ktoré umožňujú stanoviť jednotlivé formy arzénu, v našich podmienkach môžeme stanoviť celkový obsah arzénu. Predmetom riešenej problematiky je analytické stanovenie celkového arzénu v potravinách vhodnou metódou a monitorovanie obsahu celkového arzénu vo vzorkách potravín určených pre dojčatá a malé deti, ako aj v potravinách určených na osobitné lekárske účely a výživové doplnky. Zúčastnené laboratória budú môcť

participovať na medzilaboratórnej porovnávacej skúške, ktorú zorganizuje NRC pre organizovanie MPS v oblasti potravín na RÚVZ Prešov.

Etapy riešenia

rok 2017 – vývoj metód na stanovenie As, validácia metód, analýza vzoriek

rok 2018 – príprava medzilaboratórneho testu a jeho realizácia, rutinná analýza vzoriek, zber a vyhodnotenie údajov

Výstupy

- prezentácia výsledkov v spolupráci HV poskytnúť informácie o výsledkoch analýz
- správa o výsledkoch stanovenia obsahu celkového arzénu v potravinách určených pre dojčatá a malé deti.

Riešenie v roku 2017

V rámci projektu 7.17 – Analýza celkového arzénu v potravinách, ktorý vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (EÚ) 2015/1381 z 10. 8. 2015, bola na RÚVZ Banská Bystrica vykonaná validácia metódy stanovenia celkového arzénu v čaji. Používaná metóda je založená na analýze As technikou generovania hydridov HG AAS na prístroji PERKIN ELMER 4100 ZL, v prietokovom analyzátore FIAS 100 po predchádzajúcej redukcii As(V) na As(III). Po následnej akreditácii boli v roku 2017 analyzované nasledujúce počty jednotlivých druhov vzoriek:

3x strava – výsledky < LOQ, 3x potraviny určené pre dojčatá a malé deti – výsledky < LOQ, 7x potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky – nízke výsledné hodnoty a 6x bylinné čaje s výsledkami cca 0,2 mg/kg.

Vzhľadom na vyššiu toxicitu anorganického arzénu sa možno s metódou stanovenia celkového arzénu uspokojiť iba ak sú stanovené hodnoty menšie ako maximálne hladiny pre anorganický arzén, čo je v tomto prípade splnené.

Počas roka 2017 sme sa zúčastnili webinárov ohľadom stanovenia špecií arzénu, kde bola prezentovaná analýza jednotlivých druhov špecií arzénu metódou HPLC-ICP-MS, ktorá je založená na delení jednotlivých špecií arzénu technikou vysokoúčinnnej kvapalinovej chromatografie (HPLC), analýzou zachytenie v indukčnej plazme – (ICP) a detekciou hmotnostným detektorom (MS). Na takéto stanovenia nemáme potrebné prístrojové vybavenie.

<http://www.pragolab.sk/udalosti/detail/78>

Na webinári, organizovanom spoločnosťou Thermo Scientific, bola prezentovaná téma "Trace elemental analysis using ICP-MS for environmental samples", využiteľná aj pre stanovenie As.

<http://www.pragolab.sk/udalosti/detail/94>

<http://www.pragolab.sk/udalosti/detail/95>

7.20 OPTIMALIZÁCIA ODBERU A STANOVENIA MINERÁLNYCH OLEJOV VO VZORKÁCH PRACOVNÉHO OVZDUŠIA

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Prievidza, RÚVZ Nitra, RÚVZ Žilina

Cieľ

optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia v závislosti od druhu rezných kvapalín

Anotácia

S rozvojom strojárkej výroby na Slovensku vznikajú pracoviská zaoberajúce sa okrem iného výrobou a spracovaním kovových súčiastok. Materiál sa opracováva brúsením, rezaním, vŕtaním, sústružením, frézovaním a pod. Pri týchto činnostiach sa na odvod tepla, zníženie trenia, odstraňovanie kovových triesok, zvýšenie životnosti materiálu používajú rezné kvapaliny.

V súčasnosti je u pracovníkov exponovaných reznými kvapalinami najčastejšou príčinou poškodenia kože práve kontakt s minerálnymi olejmi a z nich pripravenými chladiacimi emulziami. Okrem kože sa minerálne oleje do živého organizmu môžu dostať ešte ďalšími tromi cestami: očnou spojovkou, hornými dýchacími cestami a tráviacim traktom.

Vzhľadom k zvýšeným zdravotným rizikám je dopyt zo strany PZS po meraní minerálnych olejov v pracovnom ovzduší na týchto pracoviskách.

Nakoľko sa však nejedná o odber pevného aerosólu ale kvapalného, je potrebné odber optimalizovať s prihliadnutím na straty pár oleja počas odberu

Etapy riešenia

1. február 2017 – august 2017 – štúdium literatúry, prehľad a výber metód stanovenia
2. september – november 2017 vytipovanie pracovísk s expozíciou reznými kvapalinami
3. december 2017 – november 2018 – odber, analýza vzoriek
4. december 2018 – jún 2019 vyhodnotenie

Výstupy

- spracovanie výsledkov analyzovaných vzoriek,
- vypracovanie štandardného postupu na odber a stanovenie minerálnych olejov v pracovnom prostredí,
- prezentácia výsledkov na konferencii zameranej na kvalitu pracovného prostredia,
- v spolupráci s PZS poskytnúť informácie partnerským spoločnostiam o expozícii vybraných profesií s cieľom zlepšenia ich pracovného prostredia so zameraním na znižovanie rizikových prác po realizácii opatrení v prípade prekročenia NPEL hodnôt pre 8 hodinovú pracovnú zmenu.

Riešenie v roku 2017

Úlohu za RÚVZ Banská Bystrica odborne zastrešovali pracovníčky : Ing. Šaligová a Ing. Chovancová a podieľali sa na jej riešení spolu s pracovníkmi ostatných riešiteľských pracovísk.

1. etapa

Oboznámili sme sa s dostupnou odbornou literatúrou zameranou na problematiku odberu a stanovenia minerálnych olejov, resp. rezných kvapalín s obsahom minerálnych olejov, v pracovnom prostredí.

Usporiadali sme pracovné stretnutie riešiteľských pracovísk v Prievidzi dňa 21.4.2017. Vymenili sme si aktuálne poznatky a dovtedajšie skúsenosti z odberov a stanovenia vzoriek pracovného ovzdušia s expozíciou minerálnym olejom a rozdelili sme si úlohy na nasledujúce obdobie. V súvislosti s výberom a odskúšaním metódy odberu a za účelom porovnateľnosti výsledkov boli dohodnuté konkrétne podmienky odberu vzoriek v pracovnom ovzduší.

2. etapa

Dňa 12.12.2017 sa uskutočnilo pracovné stretnutie v RÚVZ so sídlom v Nitre. Účastníci prezentovali svoje doterajšie skúsenosti s odberom a stanovením rezných kvapalín.

Pracovné skupiny sa dohodli, že v priebehu roka 2018 vytypujú pracovisko, na ktorom by bolo možné uskutočniť porovnávacie meranie odberu a stanovenia rezných kvapalín.

RÚVZ Banská Bystrica

Pracoviskám Sapa Profily, a.s. Žiar nad Hronom a IRONAL, s.r.o., Banská Bystrica. bol doručený oficiálny list so žiadosťou o spoluprácu. Obidve spoločnosti súhlasili.

V spoločnosti Sapa Profily, a.s. Žiar nad Hronom, bolo v mesiaci október odobratých 12 vzoriek formou stacionárneho odberu.

V spoločnosti IRONAL, s.r.o., Banská Bystrica bola vykonaná obhliadka pracoviska a dohodnuté odbery vzoriek pracovného ovzdušia v roku 2018.

Firmy INOVAL s.r.o. Žiar nad Hronom a Continental Slovakia a.s. Zvolen pre nás vyrobili podľa prílohy k metóde NIOSH 5524 filtračné lieviky, ktoré chceme použiť pri stanovení kovoobrábacích kvapalín v 3. etape.

RÚVZ Košice

V rámci platených služieb bolo vykonané meranie minerálnych olejov v pracovnom ovzduší v U. S. Steel Košice. Odobrali sme 3 vzorky formou stacionárneho odberu a 3 vzorky formou osobného odberu. Na stanovenie minerálnych olejov sme použili metódu MDHS 84/2. Všetky 3 vzorky odobraté formou stacionárneho odberu prekračovali NPEL, pri osobnom odbere sa pri jednej vzorke nedal posúdiť súlad s NPEL (prekračovala limit až po zohľadnení kladnej hodnoty neistoty). Ďalšie 2 vzorky boli v limite.

Súčasne s týmito vzorkami sme odobrali 1 vzorku formou stacionárneho odberu a 1 vzorku formou osobného odberu spôsobom dohodnutým na pracovnom stretnutí (filter a trubička). Koncentrácia vypočítaná z filtra pri stacionárnom aj osobnom odbere sa zhodovala s koncentráciou stanovenou metódou MDHS. Na trubičkách bola stanovená tiež koncentrácia, ktorú sme však nemali s čím porovnať a overiť.

Za účelom výberu pracoviska na odskúšanie odberov sme oslovili odbor PPL, ktorý nám dal kontakt na 1 firmu v Košiciach. S konateľom sme sa kontaktovali, súhlasil s odbermi, konkrétne termíny ešte dohodnuté neboli.

RÚVZ Prievidza

V spádovej oblasti okresov Prievidza a Partizánske sme vybrali tri prevádzky s expozíciou minerálnym olejom, resp. rezným kvapalinám: Prefrez, spol. s r.o., Bošany, Toolshed Slovakia spol. s r.o., Prievidza, GeWiS Slovakia, s.r.o., Prievidza. Uvedeným pracoviskám bol doručený oficiálny list so žiadosťou o spoluprácu pri riešení PaP. Prevádzky Prefrez, spol. s r.o., Bošany a Toolshed Slovakia spol. s r.o., Prievidza žiadosť akceptovali a súhlasili so spoluprácou, vyjadrenie od prevádzky GeWiS sme zatiaľ neprijali.

RÚVZ Žilina

V 1. etape riešenia projektu sme sa oboznámili s dostupnou odbornou literatúrou zameranou na problematiku odberu a stanovenia minerálnych olejov, resp. rezných kvapalín s obsahom minerálnych olejov, v pracovnom prostredí. Zúčastnili sme sa pracovného stretnutia riešiteľských pracovísk, dňa 21.4.2017 v Bojniciach, na ktorom sme si vymenili aktuálne poznatky a dovtedajšie skúsenosti z odberov a stanovenia vzoriek pracovného ovzdušia s expozíciou minerálnym olejom a boli rozdelené úlohy na nasledujúce obdobie. Ďalšie pracovné stretnutie bolo 12.12.2017 na RÚVZ so sídlom v Nitre. Preberali sa prvotné skúsenosti s odbermi vzoriek.

Zatiaľ sa nepodarilo nadviazať spoluprácu so žiadnou spoločnosťou, v ktorej sa vo výrobnom procese používajú rezné kvapaliny.

Bola odobratá 1 skúšobná vzorka na základe dohody so spoločnosťou, kde sa používajú rezné kvapaliny.

B./ Plnenie úloh vo všetkých kapitolách v spolupráci s odbormi HŽP, HV, HDM a PPL - štatistika laboratórnych výkonov:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
1.3	Ľudský biomonitring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí	140	269	451
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	296	801	3237
2.5	Ľudský biomonitring v EÚ– sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybranými chemickými faktormi v životnom a pracovnom prostredí (HBM 4EU)	-	-	-
3.4	Monitoring príjmu jódu	144	432	445
3.5	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm	310	1933	2991
3.6	Monitoring príjmu kuchynskej soli	54	54	82
4.1	Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)	10	10	16
7.6	Stanovenie olova v krvi exponovaných zamestnancov	5	5	10
7.9	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	62	703	856
7.12	Stanovenie syntetických potravinárskych farbív v potravinách	-	-	-
7.16	Možnosti stanovenia chloridu sodného v potravinách	-	-	-
7.17	Porovnanie stanovenia efektívnosti extrakčných postupov stanovenia vybraných pesticídov vo vodách technikou GC-MS (IÓNOVÁ PASCA)	-	-	-

7.18	Skúsenosti pri stanovení a monitorovaní arzénu v potravinách	12	50	116
7.20	Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného prostredia	14	35	166
	Výkony celkom:	1047	4292	8370

ODDELENIE LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP)

Oddelenie lekárskej mikrobiológie (OLM) RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo v roku 2016 gestorom 4 úloh „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky“. 2 projekty boli z OFŽP (7.10 a 7.11) a 2 projekty boli z OLM (8.2 a 8.3). Okrem toho sme sa podieľali na ďalších 6 úlohách ako spoluriešitelia (6.6, 7.1, 7.2, 7.8, 7.9 a 8.1).

7.10 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) – MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina

Etapy riešenia: 2017 a ďalšie roky

Anotácia:

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Cieľ:

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znížovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- iniciovať rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike,
- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergologicky významných druhov).

Výstupy:

- týždenné peľové spravodajstvo formou tlačových správ, medializácia peľového spravodajstva na stránkach RÚVZ, www.alergia.sk, www.zdravie.sk a v ďalších médiách,
- prezentácia výsledkov monitoringu v médiách, na odborných podujatiach, publikácie v odborných časopisoch,
- využitie databázy PIS pre riešenie medzinárodných projektov týkajúcich sa zmien bioklímy a šírenia invázných druhov rastlín.

Vyhodnotenie

Metodika:

Odber vzoriek a laboratórna diagnostika peľových alergénov v ovzduší bola na oddelení BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou metódou ŠPP_OLM_64/07_BIO spracovanou podľa zásad európskej peľovej informačnej služby. Ostatné monitorovacie stanice ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina nemajú túto skúšku akreditovanú, ale postupujú jednotne podľa tejto štandardnej metódy.

Priebeh peľového monitoringu 2017 a medializácia výsledkov:

RÚVZ Banská Bystrica je gestorom úlohy, na ktorej sa spoluriešiteľsky podieľajú monitorovacie stanice na ÚVZ SR a RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina.

Peľový monitoring roku 2017 sme podľa poveternostnej situácie oficiálne spustili na prelome mesiacov február – marec 2017. Monitorovacia stanica v Banskej Bystrici a monitorovacia stanica ÚVZ SR v Bratislave začali s monitorovaním skôr – od 7. kalendárneho týždňa. Monitorovali sme do konca októbra, monitorovacia stanica pri ÚVZ SR v Bratislave do konca novembra a koordinačné pracovisko PIS v Banskej Bystrici ukončilo monitorovanie začiatkom decembra, keď už poveternostné podmienky neumožňovali bezpečnú prevádzku lapača. Monitorovacia stanica pri RÚVZ Nitra mala v 20.-30.týždni výpadok pre poruchu lapača.

V rámci monitorovania biologických častíc v ovzduší (aerobiologický monitoring) bolo na všetkých monitorovacích staniach PIS pri RÚVZ v SR celkovo vyhodnotených kvalitatívnou a kvantitatívnou analýzou 1 467 vzoriek trvalých mikroskopických preparátov peľových zŕn a spór vzdušných húb zachytených v lapačoch peľu. Celkovo bol v rámci peľového monitoringu vykonaných 23 905 analýz. Podrobný prehľad o počte vyšetrených vzoriek je uvedený v tabuľke.

Monitorovacia stanica	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
ÚVZ SR Bratislava	293	879	5 451
RÚVZ Banská Bystrica	294	882	7 266
RÚVZ Košice	231	693	2 078
RÚVZ Nitra	161	483	1 831
RÚVZ Trnava	236	708	3 256
RÚVZ Žilina	252	756	4 023
SPOLU	1 467	4 401	23 905

Priebežné výsledky výskytu biologických alergénov v ovzduší sa z jednotlivých monitorovacích staníc týždenne zasielali formou protokolov cez stránku www.alergia.sk na koordinačné pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici. Po overení nameraných údajov bola na koordinačnom pracovisku spracovaná prognóza na nasledujúci týždeň a výsledky peľového monitoringu boli publikované na stránke spolu s textovou správou o aktuálnej peľovej situácii na Slovensku. Monitorovacie stanice poskytovali týždenné peľové spravodajstvo na portáli www.alergia.sk, www.zdravie.sk a na webových stránkach úradov. Koordinačné pracovisko na základe podkladov z monitorovacích staníc pripravovalo týždenne tlačové správy o aktuálnej peľovej situácii v SR s prognózou na nasledujúci týždeň, ktoré boli poskytované pre tlačové agentúry (SITA, TASR) a regionálne denníky. Celkom bolo na RÚVZ BB vypracovaných 41 týždenných tlačových správ s prognózou, zrealizované 3 rozhovory pre televízne vysielanie (RTVS, Markíza, JOJ), 2 rozhovory pre rozhlasové vysielanie RTVS, poskytnuté podklady k článkom o PIS pri RÚVZ v SR pre SME a Pravdu. Pracovníci monitorovacej stanice pri ÚVZ SR v Bratislave vypracovali správy o monitorovaní

biologických alergénov v ovzduší Bratislavy pre mediálny odbor ÚVZ SR, masmédiá a pre verejnosť (23.2.2017, 28.2.2017, 2.3.2017, 7.4.2017, 12.5.2017, 30.5.2017).

Pracoviská pri RÚVZ v Banskej Bystrici a ÚVZ SR Bratislave sa zároveň podieľali na vypracovaní odborných stanovísk ohľadne monitorovania peľových alergénov v ovzduší a tiež k plánovanej výsadbe či výrubu drevín vzhľadom na ich alergenicitu.

V spolupráci s HŽPaZ ÚVZ SR sme sa podieľali na spracovaní projektového zámeru a príprave realizácie „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc v o vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia. Spolu s HŽPaZ ÚVZ SR sme v rámci pracovných stretnutí s SHMÚ riešili problematiku účasti SR na celoeurópskom projekte v rámci EUMETNETu na zavedenie automatického merania koncentrácií peľu vybraných peľových alergénov. V spolupráci s SHMÚ pod gesciou MŽP SR sa začali pripravovať podklady na zavedenie spoločného online informačného systému výskytu najvýznamnejších peľových alergénov v ovzduší súbežne s predpoveďou počasia.

V rámci kontroly zabezpečenia kvality akreditovaných meraní boli na pracovisku RÚVZ v Banskej Bystrici vykonané kontroly vyplývajúce z požiadaviek na zabezpečenie kvality.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Lafférová, J.: RTVS rozhovory - 2x RTVS, 41 týždenných tlačových správ o peľovej situácii v SR - informácie pre tlačové agentúry (SITA, TASR).

Lafférová, J.: hodnotiaci správa za roky 2016 a 2017 – Priebeh peľovej sezóny vybraných indikátorov (jelša, breza, ambrózia, trávy) v Banskej Bystrici, Bratislave, Košiciach, Nitre, Trnave a Žiline do monitorovacieho systému UNIPHE (podľa metodiky UNIPHE).

Lafférová, J.: odborný posudok – vyhodnotenie výskytu peľu v ovzduší pre kúpele Lučivná k bioklimatickému posudku v zmysle požiadaviek vyhlášky MZ SR č. 87/2006 Z.z.

Lafférová, J.: spracovanie podkladov z databázy pre doktoranda STU BA, katedra geodetických základov, k dizertačnej práci s tematikou modelovania flexibilných priestorových dát.

Lafférová, J.: spolupráca s HŽPaZ ÚVZ SR na aktualizácii projektového zámeru „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc v o vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia.

Lafférová, J.: spolupráca s HŽPaZ ÚVZ SR a SHMÚ - v rámci pracovných stretnutí riešenie problematiky účasti na celoeurópskom projekte v rámci EUMETNETu na zavedení automatického merania koncentrácií peľu vybraných peľových alergénov v ovzduší.

Lafférová, J.: spolupráca s HŽPaZ ÚVZ SR a SHMÚ na príprave účasti na projekte pod gesciou MŽP SR na zavedení spoločného online informačného systému o počasí a výskyte najvýznamnejších peľových alergénov v ovzduší.

Lafférová, J.: vypracovanie odborného stanoviska k „opodstatnenosti“ výrubu stromov z hľadiska negatívneho vplyvu na životné prostredie a možných alergií v Štóse – kúpeľoch – národnej kultúrnej pamiatke pre Odbor životného prostredia Krajského pamiatkového úradu v Košiciach.

Lafférová, J.: vypracovanie odborných stanovísk ohľadom monitorovania biologických alergénov v ovzduší pre masmédiá a verejnosť – poskytnutých 7 konzultácií a konzultácie k článkom pre denníky Pravda a SME.

Zámečniková M.: vypracovanie odborných správ o monitorovaní biologických alergénov v ovzduší Bratislavy pre mediálny odbor ÚVZ SR, masmédiá a verejnosť (23.2.2017, 28.2.2017, 2.3.2017, 7.4.2017, 12.5.2017, 30.5.2017).

Prednášková a publikačná činnosť:

Lafférová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2016 [poster]. XV. Martinské dni imunológie, Martin, 5.-7.4.2017.

Lafférová, J.: Problematika PIS a identifikácie peľových zrn. . Konzultačný deň NRC pre ekotoxikológiu a NRC pre hydrobiológiu, ÚVZ SR Bratislava, 26.4.2017.

Zámečniková, M.: Problematika identifikácie peľových zrn. Konzultačný deň NRC pre ekotoxikológiu a NRC pre hydrobiológiu, ÚVZ SR Bratislava, 26.4.2017

Zámečniková, M.: Biologické alergény. Konzultačný deň NRC pre genetickú toxikológiu, ÚVZ SR Bratislava, 6.11.2017.

Zámečniková, M., Gregušová, K.: Peľová informačná služba a významné peľové alergény. ÚVZ SR Bratislava, 30.11.2017.

Publikácie:

LAFFÉRSOVÁ, J.: Peľový monitoring na Slovensku. In: *Dych života – noviny pre pacientov s alergiou a respiračným ochorením.* - ISSN 2453-9198, 2017, 2(1), s. 1.

7.11 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Etapy riešenia: 2017 a ďalšie roky

Anotácia

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú alergény vnútorného prostredia (roztoc, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50% pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

Cieľ:

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

Výstupy:

- správa o výskyte alergénov roztočov vo vnútornom prostredí budov sledovaných zariadení,
- návrh programov na zlepšenie podmienok prostredia a aktualizáciu legislatívy,

- čiastkové závery a výsledky budú uvedené v odpočtoch a priebežne publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Vyhodnotenie

Metodika:

Laboratórna diagnostika výskytu alergénov roztočov v prachu bola na oddelení BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou semikvantitatívnou metódou ŠPP_OLM_76 / 08 BIO. Vyhodnotenie výsledkov sme realizovali podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia a Vyhlášky MZ SR č. 210/2016, ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška MZ SR č.259/2008 Z.z..

V tomto období boli odobraté vzorky a spracované hodnotiace správy z kontrol výskytu alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach a internátoch v Gabčíkove. Vzorky sme odobrali v spolupráci s NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie. Výsledky získané spracovaním **36 vzoriek** boli vyhodnotené v zmysle platnej legislatívy.

Vyhodnotenie podľa tabuľky:

Stupeň obsahu alergénov roztočov	Obsah guanínu /g prachu
1 - vysoká prítomnosť alergénov roztočov	> 10 000 µg/g
2 - stredná prítomnosť alergénov roztočov	2 500 – 10 000 µg/g
3 - nízka prítomnosť alergénov roztočov	600 - 2 500 µg/g
4 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
5 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
6 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g

Na základe prepočtových tabuliek, ktoré k nameraným stupňom výskytu alergénov roztočov v prachu priradujú prislúchajúce hladiny guanínu udávané v µg na 1g prachu, je možné výsledky vyhodnotiť v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

Výskyt roztočov v prachu je možné posudzovať a hodnotiť podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

§1, ods. 2, písm. b) definuje biologické znečisťujúce látky: alergény roztočov sú tráviace enzýmy roztočov z čeľade Pyroglyphidae obsiahnuté v ich tráviacom trakte a vylučované spoločne s exkrementami do prostredia. Príloha č.4, tabuľka č. 7 uvádza limitné hodnoty biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov a to <2 µg alergénov roztočov /1g prachu alebo 0,6 mg guanínu/g prachu.

V súvislosti s trendom v európskych laboratóriách sme si vedomí, že je potrebné na skvalitnenie práce v laboratórnej diagnostike a pri kvantifikácii výsledkov zavedenie nových metód s využitím ELISA testov, ktoré majú vyššiu výpovednú hodnotu ako v súčasnosti používaná semikvantitatívna metóda, preto sme pripravili podklady na zavedenie metódy stanovenia alergénov roztočov s využitím ELISA testov.

Hodnotenie – závery:

Alergény roztočov sú celoročné alergény preto je potrebné za účelom prevencie alergických ochorení systematické odstraňovanie rizikových faktorov ich vzniku. Zásady údržby prostredia sú súčasťou prevádzkových poriadkov – je potrebné dôraznejšie vyžadovať správny systém vetrania, odstraňovania prachu, pranie textílií, údržbu kobercov, posteľných matracov a ostatného čalúneného nábytku.

Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami je možné chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu aj vhodnou úpravou prostredia. Vzorky odobraté v ubytovacích zariadeniach a internátoch v Gabčíkove boli laboratórne spracované a výsledky ukazujú, že väčšina matracov starších ako 10 rokov nespĺňala požiadavky vyhlášky. Výsledky kontrol zameraných na účinnosť opatrení na elimináciu výskytu alergénov roztočov, nám poukazujú na ich dôležitosť pri zlepšovaní podmienok v ubytovacích zariadeniach rôznej kategórie určených pre verejnosť, domovoch sociálnych služieb, spoločných zariadeniach pre deti a mládež i bytových priestoroch v čo najširšom meradle.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Lafférová, J., Slotová, K.: konzultácie k odberom vzoriek prachu na zistenie výskytu alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach.

Lafférová, J., Slotová, K.: vypracovanie metodického postupu k odberu vzoriek prachu na diagnostiku výskytu alergénov roztočov v ubytovacích zariadeniach.

8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *Streptococcus pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia v populácii a sledovanie zastúpenia sérotypov týchto kmeňov.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica

Etapa riešenia: 2017 a ďalšie roky

Anotácia:

Invazívne pneumokokové ochorenia (IPO) sú závažné infekcie ohrozujúce najmä vekové kategórie detí do dvoch rokov a osoby nad 65 rokov. Len niekoľko z 93 doposiaľ známych sérotypov *S. pneumoniae* má potenciál stať sa pôvodcom IPO. Väčšina týchto sérotypov je obsiahnutá vo vakcínach, ktoré v súčasnosti predstavujú účinnú formu prevencie. Na Slovensku sú k dispozícii 3 vakcíny – dve konjugované, ktoré sú aj súčasťou povinného očkovania a polysacharidová vakcína určená pre osoby staršie ako dva roky.

Cieľ:

Cieľom projektu je monitorovanie zastúpenia sérotypov kmeňov *S. pneumoniae*, ktoré sú pôvodcami invazívnych pneumokokových ochorení ako aj skvalitnenie surveillance IPO na Slovensku.

Záver:

Všetky kmene *S. pneumoniae* izolované z pôvodne sterilných miest sú posielané do NRC pre pneumokokové nákazy, kde sú podrobené podrobnejšej analýze, pod ktorú spadá najmä stanovenie sérotypu pomocou klasických sérologických metód, prípadne určenie genetickej príbuznosti. Keďže nie všetky pozitívne biologické vzorky sú zároveň kultivačne úspešné, je potrebné myslieť aj na stanovenie sérotypu priamo z biologického materiálu. V prípade, že daný kmeň nie je dostatočne viabilný, je možné na stanovenie sérotypu použiť aj molekulárno-biologické metódy.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná metódami zavedenými v rámci NRC pre pneumokokové nákazy.

NRC využíva rôzne klasické mikrobiologické, sérologické a molekulárno-biologické metódy. Z klasických mikrobiologických metód sa vykonávala kultivácia kmeňov *S. pneumoniae* zaslaných do NRC z regionálnych mikrobiologických laboratórií. V prípade potreby bol vykonaný optochínový test na potvrdenie druhovej príslušnosti ako aj test rozpustnosti v žľči. Každý kmeň bol následne podrobený sérotypizácii pomocou molekulárno-biologických metód (multiplex PCR) a klasických sérologických metód (latexovej aglutinácie a Quellung reakcie). Kmene boli zároveň uskladnené ako súčasť zbierky kmeňov *S. pneumoniae* NRC.

Medzilaboratórne porovnania:

Dňa 24.5.2017 boli do NRC doručené 4 vzorky určené na medzilaboratórne porovnanie (Národní referenční laboratoř pro streptokokové infekce, SZÚ Praha) pomocou klasických sérologických a molekulárno-biologických metód slúžiacich na sérotypizáciu. Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou.

NRC sa zároveň zapojilo do medzinárodného medzilaboratórneho porovnania organizovaného ECDC (EU IBD LabNET). Dňa 24.11.2016 bolo do NRC doručených celkovo 6 vzoriek určených na sérotypizáciu *S. pneumoniae*. Tri materiály predstavovali modelové vzorky likvoru určené na sérotypizáciu pomocou molekulárno-biologických metód dôkazu a ďalšie tri vzorky boli určené na sérotypizáciu pomocou sérologických metód dôkazu. Na základe výsledkov, ktoré boli zverejnené v marci 2017 bol test vykonaný so 100% úspešnosťou.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance IPO na Slovensku NRC spolupracovalo s lekármi, mikrobiologickými laboratóriami a epidemiológiami, usmerňovalo ich pri transporte živých kmeňov *S. pneumoniae* a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov, mikrobiológov a odbornú verejnosť.

Počet vyšetrených vzoriek a stanovenie ich sérotypu, rok 2017

V roku 2017 bolo do NRC doručených spolu 94 kmeňov resp. pôvodných biologických materiálov *S. pneumoniae* od 88 pacientov. U pacientov s viacerými zaslanými kmeňmi bol potvrdený vždy ten istý sérotyp preto sú v tabuľke č. 1 uvádzané len raz.

Zastúpenie sérotypov ako aj pôvodných biologických materiálov sumarizujú tabuľky č. 1 a 2. Všetky informácie týkajúce sa kmeňov izolovaných z pôvodne sterilných tekutín, zaslané do NRC na sérotypizáciu a ďalšiu analýzu sú zároveň prístupné po kontaktovaní pracovníkov NRC (www.vzbb.sk).

Tab. 1: Prehľad sérotypov *S. pneumoniae* identifikovaných v NRC, rok 2017.

Sérotyp	Počet izolovaných kmeňov
1	9
3	20
4	1
5	1
6A/6B	2
6C	4
6C/6D	2

7F	1
8	8
9V	1
9N	2
11A/11D	1
12F	2
13	1
14	1
15B	3
15F	1
17F	1
19A	10
22A	1
22F	4
23A	2
23F	2
31	1
33A/33F	1
39	1
bez určenia sérotypu	5

Tab. 2: Prehľad biologických materiálov, z ktorých boli pneumokokové kmene izolované.

Materiál	Počet
Hemokultúra	50
Likvor	24
Hemokultúra + likvor	3
Hemokultúra + hrudný punktát	1
Pleurálny punktát/výpotok	7
Ascites	2
Ucho (úmrtie)	1

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2017

Prednášky:

Bottková, E., Maďarová, L., Avdičová, M., Klement, C.: Invazívne pneumokokové a hemofilové infekcie so zameraním na meningitídy na Slovensku [prednáška]. VIII. Slovenský vakcinologický kongres s medzinárodnou účasťou, Štrbské Pleso, 19.-21.1.2017.

Maďarová, L., Bottková, E., Klement, C., Avdičová, M.: Invazívne pneumokokové a hemofilové meningitídy na Slovensku [prednáška]. XIV. vedecko-odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, Bratislava, 21.3.2017.

Publikácie:

BOTTKOVÁ, E., MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., KLEMENT, C.: Invazívne pneumokokové a hemofilové infekcie so zameraním na meningitídy na Slovensku [abstrakt], In *Zborník abstraktov* z VIII. Slovenský vakcinologický kongres s medzinárodnou účasťou, ISBN 978-80-89797-18-9, s. 12.

MAĎAROVÁ, L., BOTTKOVÁ, E., KLEMENT, C., AVDIČOVÁ, M.: Invazívne pneumokokové a hemofilové meningitídy na Slovensku [abstrakt], In *Zborník abstraktov* z XIV. vedecko-odbornej konferencie NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, ISBN 978-80-89797-22-6, s. 14.

Účasť na medzinárodných konferenciách:

Mad'arová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike pertussis a vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 4.-5.5.2017.

Mad'arová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike pertussis a vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 10.-11.10.2017.

8.3 SURVEILLANCE *BORDETELLA PERTUSSIS*

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*. Zavedenie nových diagnostických metód na sledovanie príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov *B. pertussis* od kmeňov vakcinálnych.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami.

Etapu riešenia: 2017 a ďalšie roky

Anotácia:

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov.

Cieľ:

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Záver:

Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so štandardnými pracovnými postupmi (ŠPP). Všetky použité metódy dôkazu sú akreditované.

Z priamych diagnostických metód sa vykonávala kultivácia *Bordetella sp.*, *B. pertussis* a *B. parapertussis* v nazofaryngeálnom výtere ako aj real-time PCR na dôkaz prítomnosti DNA spomínaných agens. Diagnostika pomocou real-time PCR bola upravená a doplnená v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC na diagnostiku týchto agens. Real-time PCR bola doplnená o dôkaz prítomnosti génu zodpovedného za tvorbu pertussického toxínu (*ptxA-Pr*). V rámci interpretácií výsledkov vyšetrení pomocou real-time PCR bol v prípade dôkazu IS1001 doplnený ukazovateľ *B. bronchiseptica*, nakoľko táto sekvencia sa nachádza aj u tohto druhu.

Z nepriamych diagnostických metód bola vykonávaná diagnostika prítomnosti resp. hladiny protilátok tried IgG a IgA na dôkaz prítomnosti protilátok proti pertussickému toxínu u *Bordetella pertussis*. Aglutinácia sa vykonávala na dôkaz prítomnosti protilátok proti *Bordetella parapertussis* (hodnotenie 4 násobného vzostupu titra protilátok).

V súvislosti so zaznamenaním epidémií pertussis v mnohých krajinách sa stále väčšia pozornosť sústreďuje na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Tieto analýzy sa vykonávajú prevažne pomocou pulznej elektroforézy (PFGE). Získané pulzotypy sú triedené do skupín a porovnáva sa ich príbuznosť resp. odlišnosť. Z tohto dôvodu pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR bola validovaná aj táto metóda za použitia zbierkových referenčných kmeňov *B. pertussis*, *B. parapertussis* a *B. holmesii*.

Medzilaboratórne porovnania a zosúladenie diagnostiky:

V apríli 2017 boli do NRC pre pertussis a parapertussis doručené 2 vzorky určené na medzilaboratórne porovnanie (Labquality, Fínsko) pomocou sérologických metód dôkazu (ELISA IgG anti PT a ELISA IgA anti PT). Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance pertussis na Slovensku NRC priebežne spolupracovalo s lekármi, usmerňovalo ich pri odbere a transporte materiálu, určeného najmä na kultiváciu *B. pertussis* a dôkaz pomocou real-time PCR a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov a odbornú verejnosť. NRC oslovilo niektoré oddelenia klinických mikrobiológií (OKM) na Slovensku a ponúklo im spoluprácu na zavedení kultivácie pertussis v rámci SR. Kultiváciu *Bordetella* spp. vykonávajú okrem NRC aj na OKM Považská Bystrica a OKM Liptovský Mikuláš, OKM Martin (Klinická biochémia, s.r.o.), OKM Čadca, OKM Dolný Kubín.

V roku 2017 pokračovala spolupráca s lekármi prvého kontaktu pre deti a dorast z Banskej Bystrice, spolu 11 ambulancií, ktoré vytvorili sentinelový systém zasielania materiálov v Banskej Bystrici. Sentinelový spôsob zasielania materiálov prispieva ku zvýšenej pravdepodobnosti pozitívneho záchytu *B. pertussis* na Slovensku.

V roku 2017 sa Slovensko zapojilo do projektu organizovaného ECDC pod názvom “Pertussis Laboratory Surveillance Network (EUpert-labnet)“. Hlavným cieľom vytvorenej siete a projektu je zabezpečiť integrovaný dohľad nad pertussis v Európe. Projekt bude prebiehať v rokoch 2015-2019. Koordinujúcim pracoviskom je inštitút THL vo Fínsku, Turku, s ktorým má NRC dlhodobu dobrú spoluprácu.

Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek, rok 2017

Počet vyšetrených materiálov pomocou jednotlivých metód skúšania je uvedený v Tab. 1. Pomocou kultivácie bolo vyšetrených v roku 2017 spolu 101 nasofaryngeálnych výterov, prítomnosť *B. pertussis* nebola potvrdená ani v jednom z prípadov.

Tab. 1: Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a *B. parapertussis* v NRC pre pertussis a parapertussis, rok 2017.

	Spolu vyšetrených	Pozitívne
Agglutinácia <i>Bordetella parapertussis</i> (párové vzorky)	195	1
ELISA IgG anti PT <i>Bordetella pertussis</i>	347	75
ELISA IgA anti-PT <i>Bordetella pertussis</i>	347	42
kultivácia	101	0
real-time PCR <i>Bordetella</i> sp.	378	18

real-time PCR <i>B. parapertussis</i> / <i>B. bronchiseptica</i>	378	1
real-time PCR <i>Bordetella pertussis</i> , <i>ptxA-Pr</i> (gén zodpovedný za tvorbu pertussického toxínu)	25	14

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2017

Prednášky:

Maďarová, L., Avdičová, M., Bottková, E., Klement, C.: Pertussis – aktuálna epidemiologická situácia a diagnostika [prednáška]. VIII. Slovenský vakcinologický kongres s medzinárodnou účasťou, Štrbské Pleso, 19.-21.1. 2017.

Maďarová, L., Avdičová, M., Bottková, E., Klement, C.: Aktuálna epidemiologická situácia a diagnostika pertussis [prednáška]. XIV. vedecko-odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, Bratislava, 21.3.2017.

Publikácie:

MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., BOTTKOVÁ, E., KLEMENT, C.: Aktuálna epidemiologická situácia a diagnostika pertussis [abstrakt], In *Zborník abstraktov z XIV. vedecko-odbornej konferencie NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR*, ISBN 978-80-89797-22-6, s. 25.

MAĎAROVÁ, L., AVDIČOVÁ, M., BOTTKOVÁ, E., KLEMENT, C.: Pertussis – aktuálna epidemiologická situácia a diagnostika [abstrakt], In *Zborník abstraktov z VIII. Slovenský vakcinologický kongres s medzinárodnou účasťou*, ISBN 978-80-89797-18-9, s. 11-12.

Absolvované stáže a účasť na medzinárodných konferenciách:

Maďarová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike pertussis a vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 4.-5.5.2017.

Maďarová, L.: EUPert-LabNet Meeting. Výročné stretnutie odborníkov krajín participujúcich na projekte. Prednášky a diskusia na témy vakcinácie, diagnostiky a skúseností v oblasti surveillance pertussis. Oslo, Nórsko, 5.-7.9.2017.

Maďarová, L.: Medzinárodné stretnutie odborníkov v problematike pertussis a vakcínami preventabilných ochorení. ECDC, Stockholm, Švédsko, 10.-11.10.2017.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapa riešenia: 2017 a ďalšie roky

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2017

V rámci stredoslovenského regiónu boli v roku 2017 vo virologickom laboratóriu OLM RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetrené odpadové vody z 13-tich odberových lokalít - čističiek odpadových vôd (ČOV) v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a jedného záchytného utečeneckého tábora vo Veľkom Krtíši – Opatovej.

Vzorky boli vyšetrené podľa štandardných metodík WHO v pokuse o izoláciu vírusu na bunkových substrátoch RD-A, Hep2 a L20B.

Počet odobratých vzoriek odpadových vôd bol 84, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie - spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 168 vzoriek.

86 odpadových vôd má ukončené vyšetrenie (2 z roku 2016, 84 z roku 2017). Za uvedené obdobie nebol izolovaný žiadny poliovírus, ostatné izolácie sú uvedené v tabuľke.

Izolovaný enterovírusový kmeň	Odberová lokalita	Dátum odberu	Dátum očkovania	Ukončenie vyšetrenia
Coxsackie B4	Lučenec	26.9.2017	27.9.2017	9.10.2017
ECHO25	Pov. Bystrica	19.9.2017	21.9.2017	4.10.2017
	Martin	19.9.2017	21.9.2017	2.10.2017

Pre obdobie rokov 2017/18 bol vypracovaný a RÚVZ Banskobystrického a Žilinského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2017 - február 2018.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Kissová, R.: Hodnotiaca správa vyšetrení odpadových vôd za obdobie marec 2016 - február 2017.

Kissová, R.: Vypracovanie časového harmonogramu odberu odpadových vôd na obdobie marec 2017 – február 2018 pre okresy Banskobystrického a Žilinského kraja.

Kissová, R.: Evidencia vyšetovaných vzoriek do WHO LDMS databázy.

Prednášková a publikačná činnosť:

KISSOVÁ, R., PASTUCHOVÁ, K., LENGYELOVA, V., GALAMA, JMD., BOPEGAMAGE, S., KLEMENT, C.: Human enterovirus surveillance in the Slovak Republic: the prior and after the change of polio vaccination strategy. In *J Antivir Antiretrovir.* 2017, 9(3) (Suppl), p.71. <https://doi.org/10.4172/1948-5964-C1-037>.

Absolvované stáže a účasť na medzinárodných konferenciách:

Kissová, R.: Medzinárodné stretnutie WHO European Regional Meeting of the polio Laboratory Network. Copenhagen, Dánsko, 29-31. 8. 2017.

Úlohy OFŽP: 7.1, 7.2, 7.8. a 7.9

Tab. 1: Počty vyšetrení v laboratóriu biológie životného prostredia, rok 2017

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Cyanobaktérie	82	278	1317
7.2	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach	34	58	374
7.8	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	7	21	150
7.9	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	54	368	476

*7.1 - v zmysle plnenia úlohy boli odobraté a na prítomnosť cyanobaktérií vyšetrené vzorky vôd vyhlásených kúpacích oblastí – Ružiná, Teplý vrch, Počúvadlo, Vindšachta, Kolpachy.

Ďalšie vzorky vôd boli odoberané z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec a Málinec – (výskyt vodného kvetu nebol zaznamenaný). Súbežne boli na úpravniach vody odobraté a na prítomnosť cyanobaktérií vyšetované vzorky surovej a upravenej vody.

*7.2 – zo spracovaných 34 vzoriek bolo na prítomnosť améb pozitívnych 8 vzoriek, ale len pri teplote 36°C. Tieto boli odoslané do NRC pre termotolerantné améby v Prievidzi, kde nám identifikovali zachytené améby – vykultivované boli améby rodov *Valkamphia*, *Hartmanella*, *Acanthamoeba*, *Vanella*. *Acanthamoeba* bola prítomná v 1 vzorke.

Tab. 2: Počty vyšetrení v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia, rok 2017

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.2.	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach	35	35	78
7.8	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	7	17	140
7.9	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	54	324	545

Tab. 3: Počty vyšetrení v laboratóriu virológie, rok 2017

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.8	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	7	0	0

V rámci monitoringu výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie bolo V období augusta 2017 boli odobratých a následne spracovaných 7 rekreačných vôd z troch okresov. Z okresu Žiar nad Hronom to bola voda z Vindšachtského jazera v Štiavnických Baniach, Počúvadlo a Banský Studenec. Z okresu Lučenec boli odobraté vzorky rekreačných vôd z Divína a Ružinej. Z okresu Rimavská Sobota boli odobraté vzorky z vodnej nádrže Teplý vrch, pláž Drieňok a pláž Ormet.

8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre chrípku

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Košice

Etapa riešenia: Projekt má dlhodobý charakter a jeho riešenie sa uskutočňuje priebežne.

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2017

V roku 2017 bolo vo laboratóriu virologickej kultivácie OLM RÚVZ v Banskej Bystrici, vyšetrených 145 materiálov, z toho 30 bolo s diagnózou SARI, 39 materiálov bolo od sentinelových lekárov. Pokusom o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach bolo vyšetrených 145 materiálov, dokázaných bolo 9 pozitívnych vzoriek, z toho 4x chrípka A/H3N2/Hongkong/4801/2014-like, 4x chrípka A bližšie nesubtypizovaná, 1x chrípka

B/Phuket/3073/2013-like. Rýchlotestom bolo vyšetrených 75 výterov, z toho bolo 6 materiálov pozitívnych na chrípku A.

Súhrnný prehľad vyšetrených vzoriek je uvedený v Tab. 1.

Tab. 1: Vyšetrenia vzoriek podozrivých na prítomnosť chrípky v laboratóriu virologickej kultivácie, rok 2017

Kraj	Okres	Počet vzoriek na rýchlotest	Rýchlotest pozit. chr. A	Rýchlotest pozit. chr. B	Počet kultivačne vyšetrených vzoriek	Kultivačne pozitívna chrípka A	Kultivačne pozitívna chrípka B
BB	BB	58	2		58	3	
	BR	0			0		
	LC	0			7		
	RS	2			13		1
	VK	0			1		
	ZH	1	1		6	1	
	ZV	8	3		7		
ZA	CA	0			11		
	DK	0			2		
	LM	3			4		
	MT	1			19	2	
	ZA	2			17	2	
SPOLU		75	6	0	145	8	1

Od chrípkovej sezóny 2013/2014 sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) vykonáva kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach MDCK. Každá vzorka od pacientov so SARI, podozrivá na prítomnosť vírusu chrípky, bola vyšetrená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlotestov Directigen EZ Flu A+B a následne aj kultivačne na bunkových kultúrach. Vzorky od non SARI pacientov a sentinelových lekárov boli vyšetrované kultiváciou na bunkových kultúrach. Všetky kultivačne pozitívne (resp. suspektné) vzorky boli následne vyšetrované (resp. typizované a subtypizované) molekulárno-biologickými metódami.

Každá vzorka od pacientov so SARI bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chrípky typu A bez bližšej identifikácie a chrípky typu B. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chrípky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtypizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chrípky typu A/H1N1. Postup pri týchto vyšetreniach bol v súlade s najnovším manuálom na diagnostiku chrípkových vírusov vydaným WHO (www.who.int).

Sérologickými metódami (HIT) na chrípku A/H1N1, A/H3N2 a na chrípku B boli vyšetrené 2 séra (Tab. 2).

Tab. 2: Diferenciálna diagnostika chrípky v laboratóriu sérológie, rok 2017

Zdravotnícky výkon	Počet vzoriek	Pozitívne vzorky	Analýzy
HIT Chrípka A/H1	2	0	6
HIT Chrípka A/H3	2	0	6
HIT Chrípka pandemická A/H1N1	2	0	6
HIT Chrípka B	2	0	6

Súhrn vyšetrených a pozitívnych vzoriek pomocou molekulárno-biologických metód dôkazu (RT-PCR a real-time PCR) sú uvedené v Tab. 3.

Tab. 3: Molekulárna biológia, diagnostika a diferenciálna diagnostika chrípky, rok 2017

Agens	Počet vyšetrených materiálov	Z toho pozitívnych materiálov
Chrípka A	260	36
Chrípka A/H1	22	0
Chrípka A/H3	42	28
Chrípka B	259	21
Pandemická A/H1N1	28	0
RSV	396	21
Adenovírus	207	16

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

Kissová, R.: Konzultácie a vedenie bakalárskej práce študentky VŠ – Laboratórna diagnostika chrípky.

Kissová, R.: Hodnotiaca správa vyšetrení na chrípku za rok 2017.

Prednášková a publikačná činnosť:

KRIŠTÚFKOVÁ, Z., KISSOVÁ, R.: Chrípka. In *inVitro*, Alpha Medical s.r.o., 2017, 5(1), s 143-151.

Účasť na konferenciách, školeniach a seminároch:

Kissová, R., Maďarová, L.: XIV. vedecko-odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných ochorení v SR. MZ SR Bratislava, 21.3.2017.

Kissová, R., Maďarová, L.: Konzultačný deň NRC pre chrípku, NRC pre poliomyelitídu, NRC pre morbilli, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky a Laboratória molekulárnej diagnostiky. ÚVZ SR, Bratislava, 23.5.2017.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Medziodborová úloha – plnia oddelenie podpory zdravia, oddelenie epidemiológie, oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a oddelenie hygieny výživy.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2017

OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici naďalej vykonáva množstvo aktivít zameraných na zlepšovanie súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ. Pri plánovaní a realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ spolupracujeme s úradmi, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami. Snažíme sa o presadzovanie našich cieľov aj posilnením komunikácie s médiami, aby prinášali čo najširšiemu okruhu obyvateľov informácie o zdravom životnom štýle a o možnostiach eliminovať riziká ohrozujúce zdravie, o možnostiach poradenstva v podpore zdravia a o našich projektoch.

Vyhodnocovaním dát z Testu zdravé srdce za celú SR prispieva OPZ RÚVZ BB k získaniu prehľadu o zdravotnom stave časti obyvateľstva – klientoch Poradní zdravia. Zistené výsledky spolu s hodnotením efektivity poradenstva boli prezentované na XXII. Červenkových dňoch preventívnej medicíny s medzinárodnou účasťou, v júni na Dňoch praktickej obezitológie a metabolického syndrómu v Bardejovských kúpeľoch. Oddelenie podpory zdravia participovalo na príprave podkladov z okresov SR pre prípravu Výročnej správy za Poradenské centrá ochrany a podpory zdravia v SR za rok 2016 aj 2017.

A/ VÝŽIVA A STRAVOVACIE ZVYKLOSTI

Zdravá výživa, ako jeden z nosných pilierov prevencie chronických chorôb, je pevnou súčasťou všetkých zdravotno-výchovných aktivít a vzdelávacích prednášok o životospráve a o možnostiach znížiť riziko rozvoja kardiovaskulárnych, metabolických a onkologických ochorení. Distribúcia zdravotno-výchovných materiálov je súčasťou poradenstva aj skupinových aktivít.

V súlade s Programom ozdravenia výživy obyvateľov SR a s Národným programom prevencie obezity informujeme všetkých klientov našich poradní o zásadách správnej výživy. Zdravá výživa bola akcentovaná aj pri troch výjazdoch základnej poradne zdravia v rámci akcie „Dni zdravia“ (FF UMB, ZŠ Pieninská, Stavby MOSTOV) celkom bolo vyšetrených 102 klientov a poskytovali sme im poradenstvo a edukačné materiály.

V uplynulom roku 2017 sa Oddelenie podpory zdravia spolu s Oddelením hygieny detí a mládeže zapojil do celoslovenského projektu „**Viem čo zjem**“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. Program sa realizuje v 80 krajinách sveta vrátane EU. Gestorom projektu je UVZ SR, NESTLÉ SR a spoluriešitelia z 36 RÚVZ v SR.

Cieľ projektu: motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity .

Cieľová skupina: žiaci základných škôl, metodicky rozdelení do 2 skupín- **3., 4. ročník** a **5., 6. ročník** (iná metodika práce a iné edukačné pomôcky pre 3. a 4. ročník, ako pre 5. a 6. ročník).

V regióne Banská Bystrica boli zapojené 6 ZŠ, edukovaných bolo 817 žiakov .

Pracovníčka OPZ zosumarizovala výsledky projektu „*Ovocie a zelenina do škôl*“ z Banskobystrického kraja za školský rok 2016/2017 a odoslala súhrnnú správu.

B/ FYZICKÁ INAKTIVITA

OPZ RÚVZ BB pomáha vytvárať podporné prostredie pre realizáciu činností, ktoré zvýšia pohybovú aktivitu a fyzickú zdatnosť populácie, najmä tým, že informuje partnerské organizácie a obyvateľstvo o tom, že fyzická inaktivita sa na rozvoji metabolického syndrómu a obezity podieľa najvýznamnejšou mierou. Informujeme cieľové skupiny obyvateľstva o benefitoch pohybovej aktivity pre zdravie všetkými dostupnými formami – prostredníctvom médií, webstránky, panelov, organizovaním zážitkových podujatí a prednášok, inštruktívnymi pohybovými kurzami aj odborným

Naše inštruktorky v roku 2017 viedli pravidelné skupinové cvičenia, spojené s kontrolou krvného tlaku s 9 skupinami - 3 skupiny cvičia v priestoroch OPZ, 4 v priestoroch klubu Harmónia, 1 v klube Rozmarín a 1 na krytej plavárni UMB.

V súvislosti s napĺňaním intervencií zameraných na podporu zdravia schválil pre rok 2017 Hlavný hygienik Slovenskej republiky 7. ročník celoslovenskej kampane „**Vyzvi srdce k pohybu**“, ktorá sa uskutočnila od marca do júna na celom území Slovenska.

Kampaň sa konala na výzvu Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), pod záštitou Úradu verejného zdravotníctva (ÚVZ) SR a Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti -SLS. Banskobystrický Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) bol celoslovenským garantom tejto kampane v rámci programu CINDI.

Kampaň mala 3 súčasti: popri **organizovaní súťaže** aj **širokú propagáciu pohybu pre zdravie** vytváranie partnerstiev pre **zlepšovanie možností pre rekreačné športovanie obyvateľstva** a **pre bezpečné spôsoby dopravy vlastnou silou**. Kampaň mala podnecovať orgány štátnej správy a samosprávy k zlepšovaniu a sprístupňovaniu možností a príležitostí pre zdravotne orientovanú pohybovú aktivitu, bezpečnú aktívnu dopravu (cyklistické a korčuliarske chodníky) a rekreačné pohybové aktivity (plavárne, telocvične, klziská, atletické dráhy, areály zdravia, ihriská, ihriská s lanovými dráhami, lezeckými stenami, cyklokrosovými cestičkami a pod.) V každom z doterajších ročníkov sa preukázala pozitívna korelácia úbytku hmotnosti so vstupným BMI – pokles hmotnosti sa týkal najmä osôb s nadváhou a obezitou.

C/ TABAK, ALKOHOL, DROGY

V roku 2017 pracovníčka nadstavbovej poradne pre odvykanie od fajčenia počas 19 stretnutí v rámci individuálneho kurzu odvykania od fajčenia poskytla odborné poradenstvo 6 klientom na základe vyhodnotenia dotazníkov s fajčiarskou anamnézou, Fagerströmovo dotazníka nikotínovej závislosti (6) ,osobného rozhovoru a meraní oxidu uhoľnatého (19) a spirometrie (5).Konzultácia cez telefón bola poskytnutá 3 fajčiarom. Odborné rady ako prestať s fajčením a zvládnuť abstinenčné príznaky poskytla všetkým fajčiarom počas výjazdov základnej poradne zdravia, ktorým bol zameraný aj oxid uhoľnatý (46).

Na základe rozhodnutia HH SR v súvislosti s nadobudnutou účinnosťou zákona č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označení a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo počas 2 týždňov pracovníčkou POF v mesiaci marec poskytované telefonické odborné poradenstvo pri odvykaní od fajčenia 60 fajčiarom.

Postoj k tabakizmu sme prostredníctvom dotazníkového prieskumu zisťovali u budúcich zdravotníkov študentov 1. ročníkov SŽŠ (147).

Prevenia fajčenia patrí medzi prioritné celospoločenské aktivity a preto sa pracovníčky Oddelenia podpory zdravia venovali tejto problematike aj v roku 2017 formou prednášok zameraných na negatívny vplyv fajčenia na zdravie fajčiarov a nefajčiarov, riziká fajčenia vodnej fajky a elektronickej cigarety, ale aj problematike odvykania od fajčenia v DD Polomka, ZŠ a SŠ.

V DD Polomka bola odprednášaná prednáška na tému „Fajčenie = spoločensky tolerované správanie“ spojená s besedou pre 15 zverencov detského domova. Fajčiarom bol 7 krát zmeraný oxid uhoľnatý vo vydychovanom vzduchu a 1 krát spirometria a 8 fajčiari si svoj stupeň závislosti mohli zistiť na základe vyplnenia Fagerströmovho dotazníka nikotínovej závislosti.

Téma prednášky „Fajčenie = spoločensky tolerovaná droga“ ale aj negatíva používania vodnej fajky a elektronickej cigarety bola súčasťou zdravotno-výchovnej aktivity v 3 blokoch prednášok a besied pre 80 žiakov 6. ročníkov ZŠ Sitnianska a 4 učiteľov. O meranie spirometrie prejavilo záujem 8 žiakov.

V súvislosti s prevenciou nikotínovej závislosti sme realizovali na SOŠS v Kremničke a pri príležitosti „Medzinárodného dňa bez fajčenia“ na Gymnáziu J.G.T. prednášky(6) na témy „Fajčenie = závislosť a „Elektronická cigareta“ pre študentov 1., 2. a 3. ročníkov. Celkom sa ich zúčastnilo 173 študentov a 2 učiteľky. Súčasťou edukačnej aktivity boli aj besedy (6), premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“, meranie CO (29), spirometrie (13) a 13 fajčiari si otestovali svoju nikotínovú závislosť aj prostredníctvom Fagerströmovho dotazníka nikotínovej závislosti.

Pracovníčka Oddelenia podpory zdravia sa v mesiaci november zúčastnila zasadnutia pracovných skupín „Prevenia odvykania od fajčenia“ a pracovnej skupiny pre „Duševné zdravia a prevencia drogových závislostí“.

V priestoroch RÚVZ B. Bystrica bolo pre širokú verejnosť a zamestnancov zrealizovaných 8 panelov pri príležitosti svetových dní: *Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Európsky týždeň boja proti drogám a Medzinárodnému dňu bez fajčenia* boli v priestoroch RÚVZ B.B. venované aj panely (4) s danou tematikou.

Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia:

Kontrolu dodržiavania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 377/2004 Z.z.) vykonávajú jednotlivé odbory RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a zabezpečujú hlásenie počtu vykonaných kontrol nápravných opatrení v mesačných intervaloch odboru podpory zdravia. V priebehu mesiacov **január – december 2017** bolo vykonaných **2000** kontrol. Podrobný prehľad vykonaných kontrol podľa mesiacov a jednotlivých odborov je uvedený v tabuľke:

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	OPPL	
Január	9	15	52	20	38	134
Február	7	25	65	40	43	180
Marec	8	30	40	59	49	186
Apríl	10	40	12	58	52	172
Máj	9	30	55	47	49	190
Jún	10	30	63	55	46	204
Júl	7	16	34	42	39	138
August	9	14	44	44	37	148
September	39	30	37	50	51	207

Október	9	8	52	66	46	181
November	10	5	40	40	52	147
December	8	28	36	41	0	113
Spolu	135	271	530	562	502	2000

2. Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania: 0

3. Výška pokút v rámci priestupkového konania (vrátane blokových pokút): 0

4. Počet uložených sankcií v rámci správneho konania rozhodnutím: 1 x HV (máj)

5. Výška pokút v rámci správneho konania: 0

D/ ZDRAVÉ PRACOVNÉ A ŽIVOTNÉ PODMIENKY

OPZ RÚVZ BB zabezpečuje početné poradenské výjazdy do škôl a na pracoviská okresov Banská Bystrica a Brezno, kde na základe anamnézy a vyšetrení vykonaných za štandardných podmienok poskytujú pracovníčky OPZ poradenstvo o zdravom životnom štýle aj s ohľadom na pracovné prostredie a charakter práce klientov. ***V roku 2017 sme takéto služby v rámci 13 výjazdov základnej poradne zdravia poskytli 182 zamestnancom na 12 pracoviskách.***

O význame životného prostredia a hygienicky vhodných životných podmienok pre zdravie sme informovali jednak prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, nástieniek a panelov v priestoroch RÚVZ, tiež pri skupinových aktivitách zameraných na zdravý životný štýl a na prevenciu infekčných a onkologických ochorení.

Preventívne opatrenia vedúce k zníženiu výskytu infekčných ochorení

Oddelenie podpory zdravia sa zapojilo do plnenia úlohy č.6.9 spolu s oddelením epidemiológie pod názvom ***„Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“***. Hlavným cieľom je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení preventabilných očkovaním a o význame povinného očkovania. Vzdelávanie sme realizovali u 99 študentov v dvoch školách na SOŠ spojenej v Kremničke a na Gymnáziu A.Kováča v Banskej Bystrici. Išlo o interaktívnu formu v rámci ktorej študenti pracovali v štyroch skupinách. Efekt bol overovaný formou dotazníka vyplňaného pred a po intervencii.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2017

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská ÚVZ SR , všetky RÚVZ v SR

Na výzvu SZO stredoeurópskym a východoeurópskym krajinám s programom CINDI prebieha od r. 2005 na Slovensku vždy v **nepárnom roku** kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva, kde má byť (podľa poľského vzoru „Postaw serce na nogi,„) motiváciou účasť v súťaži. V roku 2017 bol 7. ročník danej kampane.

Na základe týchto výsledkov sa v r. 2013 tento projekt začlenil medzi úlohy OPZ RÚVZ v SR súvisiace so stratégiami zameranými na znižovanie nadváhy a obezity čo v súčasnosti je vážnym zdravotným problémom na celom svete .

Od 20.marca do 11.júna 2017 prebiehal 7. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“.

V roku 2017 sme dostali účastnícke listy od 690 dospelých ľudí, 537 žien a 153 mužov. Je to o 19 % viac ako v predchádzajúcom ročníku (rok 2015).

Do žrebovania bolo zaradených 675 účastníkov, ktorí splnili podmienky účasti (15 osôb nespĺnilo dané podmienky).

Z celkového počtu účastníkov sa u 333 (t.j.48,2%) zaznamenal po súťaži pokles hmotnosti, išlo o 49 % mužov a 51 % žien.

Pokles hmotnosti bol zaznamenaný u väčšiny súťažiacich so vstupnou nadváhou a obezitou.

Z 83 obéznych (t. j. 12% z celkového počtu zúčastnených účastníkov) 49 osôb (t. j. 59 %) zaznamenalo úbytok na váhe (7,5% žien a 8,1% mužov).

Z 223 osôb s nadváhou (t.j. 32,3 % z celkového počtu zúčastnených účastníkov) došlo u 128 osôb (t.j.57,4 %) k poklesu hmotnosti (18% žien a 28% mužov).

V každom z doterajších ročníkov sa preukázala pozitívna korelácia úbytku hmotnosti so vstupným BMI – pokles hmotnosti sa týkal najmä osôb s nadváhou a obezitou.

K preferovaným aktivitám v predchádzajúcich ročníkoch kampane dlhodobo patrila chôdza, práca v záhrade, ľudia sa vo všeobecnosti málo venovali príjemným rekreačným pohybovým aktivitám, či tomu tak bude aj u účastníkov 7. ročníka budeme vedieť po podrobnejšej analýze účastníckych listov.

Účasť podľa krajov :

1. **Banskobystrický kraj** bol najúspešnejší s o195 účastníkmi (t.j.28% z celkového počtu účastníkov).
2. miesto patrí **Nitrianskemu kraju** - zúčastnilo sa 130 osôb.
3. miesto obsadil **Trnavský kraj** so 116 účastníkmi
4. miesto patrí **Košickému kraju** s 90 účastníkmi kampane

Účasť podľa okresov :

1. V r. 2017 bolo najviac účastníkov z okresu **Dunajská Streda** – 60 osôb.
2. miesto – **Topoľčany** – 53 osôb
3. miesto – **Banská Bystrica** – 52 osôb
4. Nasledujú účastníci z okresu **Nitra** – 48 ľudí.
5. S počtom 46 účastníkov **Zvolen**
6. **Spišská Nová Ves** – 41 osôb

V každom z doterajších siedmich ročníkov kampane sa preukázala pozitívna korelácia úbytku hmotnosti so vstupným BMI – pokles hmotnosti sa týkal najmä osôb s nadváhou a obezitou.

9.3 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
Vybrané RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2017

Danej problematike naše oddelenie sa venovalo okrajovo, podľa potrieb komunitných asistentov. Na RÚVZ sa pravidelne organizujeme zber obnoseného šatstva, ktoré potom podľa potreby nosíme do rómskych komunít.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor
ÚVZ SR

Riešitelia

Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2017

Táto úloha sa realizovala v rámci iných zdravotno-výchovných aktivít pre žiakov ZŠ, ako súčasť zdravého životného štýlu.

9.5 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Realizácia úlohy v roku 2017

Už z minulých rokov máme intenzívnu spoluprácu so seniorami, seniorskými organizáciami a zariadeniami sociálnych služieb pre dôchodcov, zameranú na zdravotnú výchovu a vzdelávanie, poradenstvo, prevenciu chorôb a na podporu zdravia a zdraviu prospešných aktivít starších ľudí.

Pokračujú výjazdy základne poradne zdravia vyhradené starostlivosti o seniorskú klientelu – do denných centier seniorov, do domovov dôchodcov, pre Jednotu dôchodcov.

Do denných centier a do Agentúry sociálnych služieb chodia pracovníčky OPZ RÚVZ BB monitorovať seniorom krvný tlak, v niektorých kluboch vedú aj skupinové cvičenia seniorov. Skupinových cvičení v priestoroch OPZ pod vedením našich inštruktoriek sa tiež zúčastňujú v prevažnej miere seniorky.

Upriamiť pozornosť verejnosti na ľudský mozog a jeho činnosť, hovoriť o mozgových ochoreniach a spôsoboch ich liečby, ale najmä o prevencii je cieľom medzinárodnej akcie **Týždeň mozgu 2017**, ktorá sa uskutočnila od pondelka 13. do 19. marca. Tomuto dôležitému ľudskému orgánu venujeme viac pozornosti od roku 1996, kedy sa vo vyše 60 krajinách sveta

konajú tisícky osvetových podujatí na tému ľudský mozog a jeho činnosť, ale aj aktivít poukazujúcich na mozgové ochorenia a spôsoby ich prevencie.

Na Slovensku si ho pripomíname už po desiatykrát mnohými podujatiami, ktoré majú našu pozornosť upriamiť na fungovanie ľudského mozgu. Na viacerých miestach Slovenska - v školách, obchodných centrách, domovoch dôchodcov, agentúrach sociálnych služieb, denných centrách, knižniciach, ale aj v poradniach zdravia Regionálnych úradov verejného zdravotníctva SR, banskobystrický RÚVZ nevynímajúc, počas tohto týždňa uskutočnil prednášky, prezentácie, tréningy pamäti, tvorivé dielne, besedy či deň otvorených dverí. ***Tieto bezplatné aktivity boli tento rok určené hlavne pre študentov a seniorov. Ich prioritou bolo hovoriť o možnostiach, ako si zachovať dobré fungovanie mozgu do vysokého veku, ale aj o tom, či žijeme život, prospievajúci mozgu, aj o prevencii pred jeho ochoreniami. Podobne ako fyzickú silu a svaly, aj mozog je potrebné precvičovať - najlepšie v každej etape ľudského života.*** Pracovníci tohto oddelenia pripravili na celý Týždeň mozgu viacero aktivít - prednášky, vedomostné a kognitívne (poznávacie) aktivity pre seniorov až po individuálne poradenstvo priamo na oddelení podpory zdravia banskobystrického RÚVZ. Vedomostné, kognitívne aktivity a tréningy pamäti sa uskutočnili od pondelka 13. do 15. marca postupne v Klube dôchodcov Rozmarín, Klube dôchodcov Nádej a Klube dôchodcov Harmónia v B. Bystrici. Prednáška s besedou na tému: Význam pohybovej aktivity pre správnu činnosť a fungovanie mozgu“ spojené s vedomostnými a kognitívnymi aktivitami sa uskutočnila v stredu 15. marca v Štátnej vedeckej knižnici v B. Bystrici. Bolo zrealizovaných 6 skupinových vzdelávacích aktivít pre seniorov.

Úrady verejného zdravotníctva SR počas „Mesiaca úcty k starším“ v roku 2017 po 3-krát v spolupráci so VŠZP zrealizovali aktivitu „Dni zdravia pre seniorov na vidieku“. V rámci spomínanej zdravotno-výchovnej aktivity pracovníci Oddelenia podpory zdravia na RÚVZ v Banskej Bystrici prostredníctvom 4 výjazdov Základnej poradne zdravia 87 seniorom z 8-mich obcí na vidieku vyšetrili cholesterol, stanovili hodnoty BMI, WHR, poskytlí poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení.

Prezentácia daných aktivít bola aj, na webovej stránke RÚVZ a formou názornej agitácie v priestoroch RÚVZ.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy

Realizácia úlohy v roku 2017

V uplynulom roku 2017 sa Oddelenie podpory zdravia spolu s oddelením hygieny detí a mládeže zapojil do celoslovenského projektu „**Viem čo zjem**“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. Program sa realizuje v 80 krajinách sveta vrátane EU. Gestorom projektu je ÚVZ SR, NESTLÉ SR a spoluriešitelia z 36 RÚVZ v SR.

Cieľ projektu: motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návyk a podporiť ich záujem o pohybové aktivity.

Cieľová skupina: žiaci základných škôl, metodicky rozdelení do 2 skupín - **3., 4. ročník** a **5., 6. ročník** (iná metodika práce a iné edukačné pomôcky pre 3. a 4. ročník, ako pre 5. a 6. ročník).

V regióne Banská Bystrica boli zapojené 6 ZŠ, edukovaných bolo 817 žiakov.

Úlohy 9.6.1 STOMATOHYGIENA sme na OPZ RÚVZ BB v roku 2017 nerealizovali. Pri prednáškach pre žiakov v rámci vzdelávacích blokov o ochrane zdravia detí, dospievajúcich a adolescentov sme sa stomatohygiene venovali zdôrazňovaním nutnosti prevencie zubného kazu a infektov, ktoré pri nedostatočnej orálnej hygiene môžu prispievať k rozvinutiu závažných poškodení zdravia celého organizmu.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Program CINDI sa mimo obdobia skriningov uplatňuje najmä prostredníctvom Poradní zdravia, formou vyhľadávania rizikových faktorov KV, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk. Návštevníci Poradní zdravia sú vyšetřovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti lekárov v kuratíve. Vedúca oddelenia podpory zdravia je členom pracovnej skupiny pre činnosť základných poradní zdravia v SR.

V roku 2017 bolo celkom v základnej poradni zdravia vyšetřených za štandardných podmienok 381 klientov (je to o 10% viac ako v predchádzajúcom roku 2016), z toho bolo prvovýšetřených 178 klientov (50 mužov a 128 žien) na opakovanú kontrolu prišlo 203 klientov (53 %). Za celý rok bolo zrealizovaných 29 výjazdov Základnej poradne zdravia, kedy bolo vyšetřených 573 klientov (z toho bolo 53 % klientov vyšetřených za štandardných podmienok). O služby Poradne zdravia mali záujem predovšetkým stredoškólači s maturitou (39 %) a vysokoškólsky vzdelaní ľudia (38 %). Pri prvej návšteve PZ u 36 % mužov a 21 % žien bol zistený TK v kritických hodnotách. Pri prvej návšteve základnej poradni zdravia hodnotu TK nepoznalo 28 klientov (6 muži a 22 žien). Hypertenziu v osobnej anamnéze pri prvej návšteve malo uvedenú 16 % klientov, ktorí boli aj liečení na danú diagnózu. Zároveň sme podchytili 8 susp. hypertenzií. Pri opakovaných kontrolách u klientov u ktorých boli zistené zvýšené hodnoty rizikových biochemických parametrov - u 36 % klientov došlo po individuálnom poradenstve k poklesu celkového cholesterolu, u 65 % klientov sa upravila hladina triglyceridov, u 25,4 % klientov sa upravil systolický a u 31,5% klientov diastolický krvný tlak. U 65 % klientov sa zvýšil dobrý cholesterol (HDL), u 12 % klientov bol zaznamenaný pokles BMI, čo je o 8 % viac ako v predchádzajúcom roku 2016.

Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľajú aj špecializované poradne, pracovníčky OPZ vedú Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity, Poradňu pre odvykanie od fajčenia, Poradňu pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Zdravotno-výchovné aktivity, ktoré boli realizované pracovníkmi OPZ v RÚVZ B. Bystrica pri príležitosti „Európskeho týždňa proti drogám“. boli zamerané na študentov stredných škôl, na Gymnázium Jozefa Gregora Tajovského v Banskej Bystrici boli pre študentov tretích ročníkov odprednášané 2 prednášky na tému „Fajčenie = závislosť“ spojené s besedou, merané CO (5), SPIRO(1) a premietnutý DVD film „Kým stúpa dym...“ počas 4 vyučovacích hodín a bol poskytnutý edukačný materiál s danou témou. Na Strednej zdravotníckej škole v Banskej Bystrici sme uskutočnil u študentov 1. ročníka dotazníkový prieskum nikotínovej závislosti u 124 študentov. Vo vstupných priestoroch RÚVZ v B. Bystrici pripravili pracovníci OPZ edukačný panel zameraný na prevenciu fajčenia a drogových závislostí.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi. Objektivizácia antropometrických, vybraných biochemických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držanie tela. Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.

V roku 2017 boli zrealizované pracovné stretnutia kde sa pripravovali pracovníci OPZ RÚVZ na realizáciu úlohy : monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela. Hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

V roku 2018 bude zahájená realizácia danej štúdie v teréne.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRONÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom úlohy je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR. Úloha sa t. č. plní na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Táto úloha sa zatiaľ nerealizuje.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V rámci plnenia tejto úlohy bol na základe usmernenia ÚVZ SR v spolupráci s referátom HDM vykonaný dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií a to v Gymnáziu Leonarda Stöckela, Jiráskova 12, Bardejov - dotazníky vyplnilo 38 študentov 3. ročníka a v Hotelovej akadémii Jana Andraščíka, Pod Vinbargom 3, Bardejov - dotazníky vyplnilo 72 študentov 3. ročníka. Údaje získané prieskumom boli vložené do masky v programe Excel a zaslané gestorovi projektu ÚVZ SR.

Za účelom zabezpečenia informovanosti obyvateľstva o soláriách s využitím výsledkov prieskumu bol vypracovaný článok do regionálnej tlače a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Bardejove.

V okrese Bardejov je 12 zariadení so solármi, v ktorých je spolu 16 opaľovacích prístrojov. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 14 kontrol. Nedostatky boli zistené v 1 zariadení na ul. Dlhý rad 30 v Bardejove - prevádzkovanie solária s ultrafialovými žiaričmi po ich životnosti a novými ultrafialovými žiaričmi bez merania ultrafialového žiarenia. V súvislosti so zistenými nedostatkami bolo uložené opatrenie na mieste - zákaz používania prístrojov a zariadení, ktoré bezprostredne ohrozujú zdravie ľudí. Za porušenie uloženého opatrenia bola prevádzkovateľovi uložená pokuta 300 eur. Následnou kontrolou bolo zistené, že zariadenie sa neprevádzkovalo.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNEHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

CIEĽ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradovanie prác do kategórií.

V okrese Bardejov evidujeme 17 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2017 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 158 zamestnancov z toho 19 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

V roku 2017 boli vydané 2 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) Bardejovský podnik služieb Bapos, mestský podnik, Bardejov, Štefánikova 786, 085 01 Bardejov – zimný štadión – strojovňa, Kutuzovova č. 3082, Bardejov,
- 2) LESY SR, š. p., Odštepňý závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva, Priemyselná ul., Bardejov

z ktorých 1 rozhodnutie bolo vydané pre nový právny subjekt a 1 rozhodnutie pre LESY SR, š. p., bolo vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácie faktorov pracovného prostredia.

Ďalej v roku 2017 bolo vydané 1 rozhodnutie na vyradenie pracovných činností z kategórie rizikových prác:

1) PEKRA, spol. s r. o., Čergovská 240/5, 086 41 Raslavice – išlo o vyradenie prác z tretej kategórie rizikových prác pre rizikový faktor hluk na pracovisku stolárskej výroby na ul. Čergovská č. 612 v Raslaviciach. Prehodnotenie kategórie rizikových prác z hľadiska zdravotného rizika sa vykonalo na základe aktuálnych výsledkov merania hluku, posúdenia miery rizika a predloženia posudku o riziku pre pracovné činnosti s expozíciou hluku.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí hluk, chemické látky a zmesi, biologický faktor a vibrácie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 15 previerok. Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2017 uložené sankcie.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017 v okrese Bardejov

- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora

(1. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	7	0	0	0	7	0
C	Priemyselná výroba	131	4	131	4	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	18	15	18	15	0	0
R	Umenie, zábava a rekreácia	2	0	2	0	0	0
	Spolu	158	19	151	19	7	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017 v okrese Bardejov

- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora

(2. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
02	Lesníctvo a ťažba dreva	7	0	0	0	7	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	24	0	24	0	0	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem	56	4	56	4	0	0

	nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu						
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	45	0	45	0	0	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	6	0	6	0	0	0
86	Zdravotníctvo	18	15	18	15	0	0
93	Športové, zábavné a rekreačné činnosti	2	0	2	0	0	0
	Spolu	158	19	151	19	7	0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 7 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí, vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie veľmi toxických a toxických látok a zmesí, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby. Boli získavané údaje o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí. Ďalej bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Previerkami neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

K 30. 12. 2017 na RÚVZ so sídlom v Bardejove bolo doručených 11 oznámení o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov.

V roku 2017 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo použitých 6 kontrolných listov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov

vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2017 bolo spotrebovaných 4 859 ampuliek, čo je o 870 ampuliek viac ako v roku 2016.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V roku 2017 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 21 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t. j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielnach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotriestkový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2017 vydaných 12 rozhodnutí, z toho v štyroch rozhodnutiach bol súčasne schválený aj prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi, pre subjekty:

- 1) Michal Malík, 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Fričkovce č. 119,
- 2) Dušan Poperník, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Bezručova č. 24 – 29 v Bardejove,
- 3) SAMP SLOVAKIA s. r. o., 29. augusta 4, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Hlavná č. 155/32 v Raslaviciach,
- 4) Vokup kl im s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Gorkého D3 v Bardejove,
- 5) Dušan Poperník, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Pod papierňou č. 38, 39, 40 v Bardejove,
- 6) SAMP SLOVAKIA s. r. o., 29. augusta 4, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Brezová č. 5 v Bardejovskej Novej Vsi,
- 7) Vokup kl im s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Nábřežná č. 16 v Bardejove – havarijný stav,
- 8) Vokup kl im s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Moyzesova č. 11, blok E4 v Bardejove – havarijný stav,

- 9) SHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – Bardejovská Nová Ves - demontáž azbestocementového opláštenia z obvodového plášťa objektu krytého kúpaliska na ul. Wolkerova v Bardejove,
- 10) SHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – Bardejovská Nová Ves - demontáž azbestocementového opláštenia z obvodového plášťa chatky v chatovej oblasti na ul. Pod papierňou v Bardejove,
- 11) SHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – Bardejovská Nová Ves - demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu chaty v Regetovke s. č. 6,
- 12) ASTANA, s. r. o., Uherova 2909/29, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Šiancova č. 2 v Bardejove

Uvedené firmy predložili 14 oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest bola následne vykonaná kontrola – miestne zisťovanie, ktorá bola ukončená záznamom (7).

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

V spolupráci so zamestnávateľmi a PZS sa realizujú aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, usmerňovanie zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov. Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU – OSHA) začala v roku 2016 dvojročnú kampaň „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“. Hlavným posolstvom tejto kampane je „Bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života sú prínosom pre zamestnancov, podniky i celú spoločnosť“. Kampaň Zdravé pracoviská 2016 – 2017 má tri kľúčové ciele – propagovať udržateľnú prácu a zdravé starnutie od začiatku pracovného života; predchádzať zdravotným problémom počas celého pracovného života; ponúkať zamestnávateľom a zamestnancom spôsoby na riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou a podporovať výmenu informácií a dobrej praxe. Od 23. októbra 2017 sa začal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v rámci ktorého sme dňa 23. 10. 2017 pripravili Deň otvorených dverí „Zdravé pracoviská pre

všetky vekové kategórie“, o uskutočnení ktorého bola uverejnená informácia v regionálnej tlači a na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove. V rámci toho dňa pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytovali poradenstvo pre zamestnávateľov, ale aj zamestnancov v otázkach – právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, preventívne hodnotenie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívne pôsobenie na zdravie zamestnancov.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V roku 2017 bolo posúdených 11 nových chránených pracovísk alebo dielní a boli vydané 2 stanoviska.

V rámci ŠZD boli vykonávané kontroly zamerané prevažne na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, doplneného o údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Pri týchto kontrolách bolo zistené, že všetky pracoviská vyhovujú požiadavkám uvedeným v zákone č. 355/2007 Z. z., všeobecne záväzným predpisom vydaných na jeho vykonanie a iným všeobecne záväzným právnym predpisom, ktoré upravujú ochranu verejného zdravia. Neboli uložené žiadne nápravné opatrenia. Kontrolné listy informovanosti neboli použité na žiadnom pracovisku. Na pracoviskách sú zamestnávané osoby zdravotne spôsobilé.

V roku 2017 bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 10 kontrol pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk, a to:

- ❖ Na vrátnici v obci Kobyly č. 271, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – druh postihnutia **M** - choroby svalovej a kostrovej sústavy) v profesii vrátnik. Činnosť je zameraná na evidenciu materiálu a osôb v areáli firmy BKL – ENERGO s. r. o.. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/484-3 zo dňa 19. 05. 2010.
- ❖ Na vrátnici v obci Janovce č. 156, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – druh postihnutia **M** - choroby svalovej a kostrovej sústavy) v profesii vrátnik. Činnosť je zameraná na evidenciu pohybu materiálu a osôb v areáli firmy BKL – ENERGO s. r. o.. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/483-3 zo dňa 19. 05. 2010.
- ❖ V predajni v obci Kučín č. 5, kde pracujú 2 občania so zdravotným postihnutím (žena a muž – druh postihnutia **M** - choroby svalovej a kostrovej sústavy; **C** – zhubné nádory) v profesii predavač zmiešaného tovaru. Činnosť je zameraná na predaj potravín a pod..

- Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/300-3 zo dňa 26. 03. 2010. Kontrola bola vykonaná dvakrát.
- ❖ V ambulancii praktického lekára pre dospelých na Námestí Sv. Michala č. 71 v Kurime, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – druh postihnutia **M** - choroby svalovej a kostrovej sústavy) v profesii všeobecná zdravotná sestra. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2009/932-3 zo dňa 26. 08. 2009.
 - ❖ V cestovnej kancelárii v objekte Žriedlo v Bardejovských Kúpeľoch, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – druh postihnutia **M** - choroby svalovej a kostrovej sústavy) v profesii odborný administratívny asistent (marketingový pracovník). Činnosť je zameraná na administratívnu prácu v cestovnej kancelárii, sprostredkovanie zájazdov, leteniek, poistenia a pod.. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2014/250-3 zo dňa 27. 03. 2014.
 - ❖ V novinovom stánku na ul. Ťačevská v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – druh postihnutia **C** – zhubné nádory) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj periodickej a neperiodickej tlače. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/411-3 zo dňa 07. 05. 2010.
 - ❖ V kancelárii v priestoroch ambulancie praktického lekára pre dospelých na ul. Partizánska č. 4/A v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – druh postihnutia **M** - choroby svalovej a kostrovej sústavy) v profesii kancelársky a manipulačný zamestnanec i. n.. Činnosť je zameraná na evidenciu došlej a odoslanej pošty, vedenie pokladne, vedenie databáz odberateľov a dodávateľov zdravotníckeho materiálu a dokladov, objednávanie tovaru a pod.. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2013/115-3 zo dňa 22. 02. 2013.
 - ❖ V predajni na ul. Kúpeľná č. 808 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – druh postihnutia **D** – karcinómy in situ ústnej dutiny, pažeráka, žalúdka, mozgu) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj náboženskej literatúry, liturgických predmetov, devocionálií a pod.. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/405-3 zo dňa 27. 04. 2010.
 - ❖ V dielni na ul. Priemyselná č. 3748 v Bardejove, kde pracujú 2 občania so zdravotným postihnutím (muž a žena – druh postihnutia **M** - choroby svalovej a kostrovej sústavy) v profesii tlačiar, operátor tlače. Činnosť je zameraná na potlač reklamných predmetov (zapalovače, perá, príviesky, tlač plagátov a pod.). Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2016/493-3 zo dňa 08. 08. 2016.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – december 2017

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Bardejov	11	2	9	10	11	0	nie	nie	-

Pozn. 1:

Kontrolné listy:

A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

V rámci tejto úlohy bolo v roku 2017 odobratých a laboratórne analyzovaných na množstvo jodidu draselného a ferokyanidu draselného spolu **25 vzoriek** kuchynskej soli, vrátane morskej soli. Vyšetrené vzorky boli v súlade s údajmi deklarovanými na obale odobratých vzoriek a vyhovovali požiadavkám Potravinového kódexu SR.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

V roku 2017 sa vykonával monitoring spotreby **3 vybraných prídavných látok**: E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok sa vykonával získavaním údajov od 20 respondentov dotazníkovou metódou (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36 r. – 54 r.). V rámci tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky potravín na obsah prídavných látok E 104 chinolínová žltá a E 950 acesulfam K. Výsledky laboratórnych rozborov vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy. Výsledky monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm boli spracované a zaslané ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2017 sa vykonával monitoring príjmu kuchynskej soli v dvoch etapách. V 1. etape sa vykonal odber 9 vzoriek hotových pokrmov zo zariadení spoločného stravovania a 3 vzoriek chleba a pekárskeho výrobkov od výrobcov SR na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. V 2. etape sa zabezpečoval monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka spolu u 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 34 r. a 35 r. – 62 r.), v každej kategórii klientov a vykonalo sa porovnanie príjmu s OVD. Výsledky monitoringu príjmu soli boli v tabuľkovej forme zaslané krajskej odborníčke na ďalšie spracovanie.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Gestorom projektu je ÚVZ SR.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú

k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť ako nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

V rámci plnenia uvedeného projektu zamestnanci RÚVZ v Bardejove zabezpečujú výkon štátneho zdravotného dozoru vrátane poradenskej činnosti a realizáciu zdravotno-výchovných aktivít so zameraním na prevenciu obezity v rámci nasledovných priorít:

a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci poradenskej činnosti RÚVZ Bardejov je organizovaný “Klub matiek“ pre tehotné ženy. Pri stretnutiach boli vykonávané edukačné aktivity zamerané hlavne na podporu zdravej výživy, dojčenia a pohybovej aktivity v období tehotenstva a dojčenia. S uvedeným zameraním sa v hodnotenom období uskutočnilo 17 stretnutí, v rámci ktorých bolo vykonaných 9 prednášok o zdravej výžive a prevencii obezity. Činnosť v klube sa zameriava tiež na realizáciu primeranej pravidelnej pohybovej aktivity, ktorá sa ako príprava na pôrod vykonáva pri každom stretnutí. V rámci klubu bolo 15 novo evidovaných tehotných žien, ktoré navštevovali klub opakovane, spolu bolo zdravotno-výchovnou činnosťou so zameraním najmä na výživu a pohybovú aktivitu edukovaných 63 tehotných žien, resp. dojčiacich matiek.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Plnenie uvedenej úlohy sa vykonáva hlavne pri výkone štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach vrátane telovýchovných zariadení, v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež a v bufetoch v školách, kde sa okrem kontrol dodržiavania hygienických požiadaviek vyplývajúcich z platných právnych predpisov, vykonáva aj poradenská činnosť v rámci plnenia programov a projektov na ochranu a podporu zdravia detí a mládeže so zameraním na zdravú výživu, pohybovú aktivitu a pod.

- V okrese Bardejov je zriadených 93 zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež a 16 bufetov, v ktorých bolo v roku 2017 vykonaných spolu 139 kontrol. V týchto zariadeniach sa okrem vyššie uvedeného sleduje zostavovanie a pestrosť jedálnych lístkov, pitný režim a podobne s cieľom zabezpečenia pestrosti stravy s čo najvyšším zastúpením zdravých druhov potravín a čo najnižším zastúpením potravín, pokrmov a nápojov s vysokou energetickou hodnotou, ktoré prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity. V rámci výkonu ŠZD a pri pracovných stretnutiach a konzultáciách so zamestnancami a prevádzkovateľmi stravovacích zariadení sa zároveň upozorňuje na sledovanie obsahu soli pri nákupe potravín a v rámci prípravy hotových pokrmov za účelom znižovania jej množstva v zmysle odporúčaných výživových dávok. Prevádzkovatelia bufetov, automatov, škôl a školských zariadení sú usmerňovaní hlavne v oblasti sortimentu s odporúčaním zabezpečiť v školskom prostredí predaj najmä výživovo hodnotných potravín a zdravých nápojov.

- V rámci výkonu ŠZD sa taktiež monitoruje plnenie programov a projektov na ozdravenie výživy detí a mládeže: „Školský mliečny program“ a projekt „Školské ovocie – Ovocie a zelenina do škôl“, ktoré sa v okrese Bardejov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom predajných automatov.

- Zásobovanie zariadení pre deti a mládež pitnou vodou. V každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim detí a mládeže. Vyššia pozornosť sa venuje zariadeniam zásobovaným z individuálnych vodných zdrojov, ktorých je cca 9 % zo všetkých zariadení pre deti a mládež. Ide hlavne o materské a základné školy vrátane školských klubov a telocviční a stravovacie zariadenia pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na kontrolu zabezpečenia odbornej starostlivosti o vodné zdroje, pravidelnej kontroly obsahu voľného

chlóru a overovanie kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti za účelom zlepšenia kvality vody.

V rámci plnenia uvedených úloh sa realizuje aj edukačná činnosť v predškolských a školských zariadeniach, kde sa vykonávajú rôzne zdravotno-výchovné aktivity pre deti a mládež. V priebehu roka 2017 bolo v uvedených zariadeniach vykonaných 16 besied a 15 prednášok so zameraním na správnu výživu, prevenciu obezity a pitný režim a ďalšie 2 prednášky s uvedenou tematikou boli vykonané pre dospelých, z toho jedna pre vedúce ŠJ v meste Bardejov v rámci ich pracovného stretnutia a jedna v rámci interného odborného seminára zamestnancov RÚVZ v Bardejove. V novom školskom roku boli Školským úradom Sveržov organizované pracovné stretnutia pre riaditeľov základných a materských škôl v okrese Bardejov, s ktorými bola diskutovaná problematika škôl so zameraním na ochranu a podporu zdravia detí v rámci pobytu v uvedených zariadeniach.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

V priebehu roka 2017 bola zabezpečená aktívna účasť na dvoch poradách vedúcich školských jedální organizovaných mestom Bardejov, na ktorých účastníkom boli prezentované najnovšie poznatky v oblasti zdravej výživy vrátane opatrení na zníženie obsahu soli v pripravovaných pokrmoch v ŠJ s cieľom prevencie obezity a ďalších ochorení súvisiacich s výživou detí a mládeže. V súvislosti s plnením uvedenej úlohy sa najmä v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a pri rôznych pracovných stretnutiach so zriaďovateľmi, prevádzkovateľmi a zamestnancami zariadení pre deti a mládež vykonávala poradenská činnosť s dôrazom na dodržiavanie zásad racionálnej výživy za účelom zdravotno-výchovného pôsobenia na deti a mládež, ale tiež aj na rodičov a pedagogických pracovníkov s cieľom zvýšiť celkové uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy na zdravie ľudí. V školských jedálňach boli prevádzkovateľmi organizované aktivity pre stravníkov, ktorých sa zúčastňovali aj zamestnanci RÚVZ s cieľom podporiť uvedené aktivity a tiež za účelom edukačnej a poradenskej činnosti. V rámci niektorých školských jedální v meste Bardejov to boli aktivity z príležitosti svetových dní „Svetový deň mlieka“, „Varíme zdravo a chutne“, „Týždeň českej kuchyne“ a pod. v rámci ktorých sa pripravovali jedlá podľa nových receptúr s cieľom podporiť záujem detí a mládeže a ich rodičov o zdravé stravovanie.

d) Podpora pohybových aktivít

V hodnotenom roku sa v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru pokračovalo v realizácii monitoringu telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách vrátane vonkajších telovýchovných plôch a pieskovísk z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy a prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. Podporuje sa realizácia malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod. Cieľom poradenskej činnosti a edukačných aktivít v školách je zabezpečenie aktívnej fyzickej aktivity detí a mládeže v záujme zlepšenia ich telesnej kondície a zdravia. V roku 2017 bolo vykonaných 23 kontrol, z toho 15 mimoriadnych cielených v rámci úlohy ÚVZ SR so zameraním na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v okrese Bardejov a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy. V rámci uvedenej úlohy bol vykonaný dotazníkový prieskum u 25 žiakov 9. ročníka v Základnej škole Kurima, v rámci ktorého boli zistené postoje a názory žiakov na vyučovanie telesnej výchovy a na priestory určené na výučbu telesnej výchovy.

Do regionálnej tlače a na webovú stránku RÚVZ v Bardejove bol vypracovaný článok o prevencii chybného držania tela detí a mládeže a s tým súvisiacich ochorení vrátane obezity,

ktorého cieľom okrem iného bolo podporiť pohybovú aktivitu v školách aj vo voľnom čase detí a mládeže.

Okrem vyššie uvedenej činnosti boli zdravotno-výchovné a poradenské aktivity vykonávané referátom výchovy k zdraviu v súčinnosti s referátom hygieny detí a mládeže. U zamestnancov štyroch škôl a v jednej strednej škole aj u žiakov nad 18 rokov bolo vykonané biochemické vyšetrenie, somatometrické merania a pod. spojené s vyplnením dotazníkov o životospráve a pohybovej aktivite, na základe čoho bolo vykonané cieleňé poradenstvo zúčastneným osobám. Podobné aktivity boli vykonané v súvislosti s celoslovenskou akciou „BMI národa – prevencia obezity“ a ďalšími akciami.

V rámci plnenia Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity (NAPPPA) sa pripravuje prierezová štúdia a prieskum u žiakov základných, stredných odborných škôl a gymnázií. V rámci prípravných prác na plnenie vyššie uvedených úloh bol na základe metodického usmernenia realizovaný výber škôl za okres Bardejov. V súvislosti s plnením uvedených úloh sa poverení zamestnanci RÚVZ zúčastnili na tematicko-odbornom seminári organizovanom gestorom projektu v RÚVZ Spišská Nová Ves.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestorom projektu je Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a Úrad verejného zdravotníctva SR.

V roku 2017 nebola zo strany gestora zadaná požiadavka na realizáciu prieskumov v uvedenej oblasti. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 183 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania v predchádzajúcich rokoch. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestorom projektu je ÚVZ SR.

Na regionálnej úrovni bol projekt ukončený v roku 2016. V roku 2017 sa projekt realizuje na úrovni gestorov (celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti).

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2017, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č. 355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2017.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 18 praktických lekárov pre deti a dorast a 26 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola naposledy vykonaná v roku 2017 podľa Usmernenia hlavného hygienika SR č. OE/5998/17554/2017 zo dňa 7.7.2017 a bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove.

Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 98 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiaduce postvaccinačné reakcie po očkovaní.

Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili pribežne, osobným kontaktom s lekármi.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 9 - tich prípadoch. V 5 – tich prípadoch ide o odmietnutie povinného základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV, v druhom prípade odmietnutie 2. dávkou povinného základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV, v jednom prípade ide o preočkovanie v 6. roku života proti DTaP-IPV, v 2 prípadoch odmietnutie povinného očkovania proti MMR v 15. mesiaci života a preočkovanie v 12. veku života.

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (18) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote.

Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 24.4. do 30.4.2017, boli zamestnancami Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. V regionálnej tlači, v Bardejovských novostiach, bol uverejnený článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na referát epidemiológie pre informovanie verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV) uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na referát epidemiológie pre poskytovanie informácií o očkovaní.
3. Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov (44) bola zaslaná informácia o význame EIW. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný

leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov ako informácia pre rodičov očkovaných detí a ostatných pacientov.

4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove boli na nástenke uverejnené informácie o tejto aktivite pre informovanie verejnosti so základnými informáciami o očkovaní – povinné očkovanie, očkovanie pred cestou do zahraničia a pod..
5. Na webovej stránke nášho RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na referát epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní.
6. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli rozdistribuované letáky s témou očkovania.
7. V rámci poradenstva v oblasti očkovania boli v tomto týždni poskytované informácie pre laickú verejnosť (38) a zdravotníckych pracovníkov (12) najčastejšie o očkovaní pred cestou do zahraničia a očkovaní zdravotníckych pracovníkov proti VHB a posune očkovania z dôvodu KI.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj vydávaním článkov v mestskej tlači (4 články v týždenníku Bardejovské novosti – Európsky imunizačný týždeň, Hygiena a dezinfekcia rúk, Chrípka a možnosti jej prevencie, 1.december – Svetový deň boja proti AIDS) a zverejňovaním aktuálnej epidemiologickej situácie na web stránke nášho úradu (12x). Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní a výskyte ochorení preventabilných očkovaním.

Taktiež zdravotnícka a laická verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (mesačná aktuálna epidemiologická situácia v okrese Bardejov, iné dôležité informácie). Pri referáte epidemiológie pracuje poradňa očkovania, ktorá za rok 2017 poskytla informácie 18 klientom poradne, zväčša telefonicky, prípadne mailom.

Analýza prenosných ochorení za rok 2017, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2016, analýza za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva vyhovujúcou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká, takmer 100% nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu A (VHA). Cyklický výskyt VHA je každých 4 – 5 rokov v našom okrese, čo potvrdzuje aj 20 ročné sledovanie. V roku 2005 ochorelo 31 osôb, v roku 2008 sme zaznamenali až 104 prípadov ochorenia. V roku 2009 nastal pokles ochorení na 57 prípadov, čo svedčí o spomínanej

cykličnosti výskytu tohto ochorenia. Od roku 2013 (v decembri) sme zaznamenali prvé prípady ochorenia, ktoré pretrvávali až do roku 2014 s celkovým počtom 95 prípadov, čo potvrdzuje už spomínanú cykličnosť tohto ochorenia. V roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov a v roku 2016 iba 3 prípady ochorenia. V roku 2017 nebolo zaznamenané ani jedno ochorenie.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kampylobakteriázy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním a to u morbíl, ktorú sme nezaznamenali od roku 1997 a rubeoly od roku 1996. Čo sa týka ochorenia na pertussis, v roku 2013 sme zaznamenali 1 prípad, v roku 2014 - 7 prípadov, v roku 2015 a 2016 sa nevyskytol ani jeden prípad a v roku 2017 sme zaznamenali jeden prípad ochorenia. Čo sa týka ochorenia na parotitídu v roku 2013 sme nezaznamenali ani jeden prípad, v roku 2014 bolo 47 prípadov, v roku 2015 sa vyskytli 2 prípady a v roku 2016 a 2017 sa nevyskytol ani jeden prípad ochorenia na parotitídu.

Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, v roku 2013 sme zaznamenali 60 prípadov, v roku 2014 - 79 ochorení, v roku 2015 - 73 ochorení a v roku 2017 evidujeme výrazný nárast ochorení, kde bolo zaznamenaných 177 ochorení, čo je výrazný nárast vo výskyte salmonelóz oproti roku 2016 (109). Vo výskyte salmonelóz sme zaznamenali niekoľko rodinných epidémií (10), kde ako faktor prenosu v troch rodinách uviedli domáce vajcia, v jednej rodine vajcia - obchodná sieť, v ďalšej rodine konzumáciu kuracieho mäsa, v druhej rodine kontaminovanú pôdu - piesok, a v ostatných rodinách faktor prenosu nebol zistený.

Bol zaznamenaný epidemický výskyt salmonelovej enteritídy v NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov u pacientov ležiacich na rôznych oddeleniach v NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov a u zamestnancov NsP Sv. Jakuba, n.o. Bardejov., kde ochorelo 33 ľudí, (7 pacienti, 7 zamestnanci kuchyne, 17 zdravotníckych pracovníkov, 2 pacienti Hospicu v Bardejovskej Novej Vsi, kde sa strava dováža z NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov). V rámci epidemiologického šetrenia boli vykonané odbery vzoriek biologického materiálu od pracovníkov stravovacej prevádzky (14 výterov z konečníka). V zariadení bol vykonaný dozor aj zamestnancami referátu HV, v rámci ktorého boli vykonané odbery sterov z prostredia kuchyne (22), a odbery vzoriek stravy (26 vzoriek stravy). Pravdepodobným faktorom prenosu bola strava podávaná v tomto zariadení. Boli nariadené protiepidemické opatrenia.

Ďalší epidemický výskyt bol zaznamenaný v Kúpeľnej Dvorane v Bardejovských Kúpeľoch, kde ochorelo 7 stravníkov. V rámci epidemiologického šetrenia boli vykonané odbery vzoriek biologického materiálu od pracovníkov stravovacej prevádzky (11 výterov z konečníka). V zariadení bol vykonaný dozor aj zamestnancami referátu HV, v rámci ktorého boli vykonané odbery sterov z prostredia kuchyne (15), odbery vzoriek stravy (24 vzoriek stravy). Pravdepodobným faktorom prenosu bola strava podávaná v tomto zariadení.

Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej *Salmonella enteritidis* (158), *S. typhimurium* (4), *S. agona* (3), *S. infantis* (3), *S. boreilly* (3), *S. mbandaka* (1) a v 5 prípadoch nie je určený typ salmonelózy.

Z alimentárnych ochorení vyvolaných kampylobaktériami zaznamenávame mierne výkyvy. V roku 2013 bolo zaznamenaných 129 ochorení, v roku 2014 - 139, v roku 2015 - 112, avšak počet ochorení za rok 2017 bol 89, čo znamená mierny pokles oproti roku 2016 (91). Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). Nezaznamenala sa ani jedna rodinná epidémia. Ochorenia vyvolala 85x *Campylobacter jejuni* a 3x *Campylobacter coli* a v jednom prípade nebol *Campylobacter* špecifikovaný.

Podobná situácia bola aj u dyzentérie, kde posledným vyšším výskytom bol rok 2000/68 prípadov, v roku 2013/9 prípadov, v roku 2014/17, 2015/12 a v roku 2017 sme zaznamenali 9 prípadov, čo je vyšší počet ako v roku 2016, kde sme zaznamenali 4 prípady. 7 ochorení sa vyskytlo v rodinách s nízkym hygienickým štandardom, v 2 prípadoch faktor prenosu nebol nezistený. V 4 prípadoch ochorenia vyvolala Sh. flexneri a v 5 prípadoch Sh. sonnei. Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (E. coli enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. V roku 2013 bolo hlásených 46 prípadov, v roku 2014 – 38, v roku 2015 – 16, rok 2016 – 7 ochorení a v roku 2017 boli evidované 4 ochorenia vyvolanými rôznymi sérotypmi.

Epidemický výskyt vírusovej hepatitídy typu A sa naposledy vyskytol na prelome rokov 2008 a 2009 s počtom ochorení 161. V roku 2010 a 2011 sa nevyskytol ani jeden prípad, v roku 2012 dva prípady, v roku 2013 (48), v roku 2014 – 46 prípadov, v roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov, v roku 2016 sa vyskytli iba 3 prípady ochorenia a v roku 2017 sa nevyskytol ani jeden prípad.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatítid zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2013 sme zaznamenali 3 prípady chronického nosičstva VHC, v roku 2014/4, v roku 2015/3, v roku 2016/2 prípady nosičstva a v roku 2017 bol zaznamenaný 1 prípad chronického nosičstva VHC.

Od roku 2002 evidujeme nárast prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2013 sme zaevidovali 14 prípadov nových nosičov HBsAg, v roku 2014 pribudlo ďalších 20 nových prípadov, v roku 2015 bolo evidovaných 13 prípadov nosičstiev, v roku 2016 klesol počet nových prípadov nosičstva na 4 a v roku 2017 evidujeme 7 nových nosičov HBsAg. Takmer vo všetkých prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky alebo ako súčasť vyšetrení v rámci predoperačného vyšetrenia.

Počet ochorení na varičelu kolíše. V roku 2013 bolo hlásených 317 prípadov, v roku 2014 – 206 prípadov, v roku 2015 – 455 prípadov, v roku 2016 – 174 a v roku 2017 bolo evidovaných 209 ochorení. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

V roku 2007 sme zaznamenali 3 prípady ochorenia na meningokokovú meningitídu, v roku 2010 sme mali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 15 - ročného chlapca, vyvolanú Neisseria meningitidis typu B. V roku 2011 sme tiež zaznamenali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 2,5 - ročného rómskeho chlapca, vyvolanú Neisseria meningitidis typu B (6 rodinných kontaktov - ZZD). V roku 2012, 2013 sme nezaznamenali ani jedno ochorenie. V roku 2014 sa vyskytlo 1 ochorenie u 30 - ročného muža, vyvolané Neisseria meningitidis typ C (5 - rodinných kontaktov). V roku 2015 sme zaznamenali 1 prípad meningitídy u 3 - ročného rómskeho dievčaťa, vyvolanú Haemophilus influenzae typu B a 1 prípad streptokokovej meningitídy u 68 ročného muža, vyvolanú Streptokokom pneumoniae sérotyp 3. V roku 2016 sme nezaznamenali ani jeden prípad. Zaznamenali sme 1 prípad Guillain – Barrého syndróm u 6- ročného dievčaťa z Bardejova. Dieťa najprv liečené pre folikulárnu angínu, TT do 40 st.C. Po dobratí ATB (Ospen) začali bolesti kolenných kĺbov, padanie z nôh pri chôdzi. Pre tieto ťažkosti bola hospitalizovaná na DO NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov a následne preložená na odd. detskej neurológie, DFN Košice. V neurologickom náleze prítomné známky fr. paraparézy, areflexia L2/S2 dif. dg. postin. Sy Gullain Barré. Boli odobraté vzorky stolice za účelom vyšetrenia na prítomnosť poliovírusov s negatívnym výsledkom. Dieťa riadne očkované proti poliomyelitíde. V roku 2017 sme nezaznamenali ani jeden prípad.

Posledný výskyt kliešťovej encefalitídy sme zaznamenali v roku 2008 u 75 – ročného dôchodcu, ktorý udával prisatie kliešťá. Odvtedy sme nezaznamenali žiadny prípad, až v 1. polroku 2014 u 50 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra, prisatie kliešťá neudával. V roku 2015 a 2016 sme nezaznamenali žiadny prípad. V roku 2017 sa vyskytol 1 prípad kliešťovej encefalitídy u 15 ročného študenta, ktorý udával prisatie kliešťá.

Čo sa týka Lymeskej boreliózy, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku, v roku 2013 bolo hlásených 44 ochorení, v roku 2014/36 ochorení, v roku 2015/25 ochorení, v roku 2016/16 ochorení a v roku 2017 sme zaznamenali 11 prípadov ochorenia. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešťá.

V roku 2017 nemáme evidovaný nový prípad nosičstva HIV a ani ochorenie na AIDS.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a ročne v písomnej forme.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom EPIS-u je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za rok 2017 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 935 otvorených prípadov a zadali sme 2 hlásenia do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 352 ohnisk nákaz (salmonelóz, dyzentérií, kamylobakteriéz, VHA, VHC, nosičov HBsAg, Lymeských borelióz, Clostridií difficile, nosičov inej infekčnej choroby, poranenie neznámym zvierat'om).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 79 prípadoch ako LD a ZZD.

Prístup do EPIS-u je umožnený 3 zamestnankyniam referátu epidemiológie, ktoré vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každá zamestnankyňa referátu, a ktoré sa mení každý polrok.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2017:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov je tento rok vyšší ako uplynulé roky. Za rok 2014 bolo hlásených 138 NN, za rok 2015 bolo hlásených 117 NN, za rok 2016 bolo hlásených 120 NN. Za rok 2017 bolo hlásených 158 NN. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (85). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, črevný systém a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bola Klebsiella pneumoniae ESBL, Clostridium difficile, St. aureus MRSA, Enterobacter cloacae, E.coli ESBL, Proteus mirabilis ESBL.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:
vid' tbl.

Tab. IV.8.2				
Porovnanie výskytu NN podľa oddelení v lôžkových zariadeniach v okrese Bardejov				
	rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017
Chirurgické	1	1	3	31
Detské	1	3	6	2
Interné	0	1	3	8
Neurologické	0	0	0	1
Novorodenecké	0	0	1	0
OAIM	25	17	22	24
Geriatra	0	1	3	5
FRO	5	8	2	2
Gynekologické	5	1	0	0
LDCH	101	85	79	85
Psychiatrické	0	0	1	0
Spolu	138	117	120	158

Za rok 2017 bolo vykonaných 92 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky: 55 vzoriek sterilného materiálu, 166 sterov z prostredia a skontrolovaná bola účinnosť 20 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (72 bioindikátorov).

Dňa 5.5.2017 sa uskutočnil 12. ročník kampane „Umyvaj si ruky – zachrániš život“, ktorý je súčasťou programu WHO. Hlavným cieľom kampane je poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

V rámci tejto kampane zamestnanci referátu epidemiológie, RÚVZ so sídlom v Bardejove realizovali aktivity zamerané na hygienu a dezinfekciu rúk formou plagátov a letákov pre zdravotníckych pracovníkov (5 momentov hygieny rúk), uverejňované informácie boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV), taktiež informácie v regionálnej tlači a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove. Vyhodnotenie aktivít bolo zaslané dotazníkom na RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktorý kampaň vyhodnocuje.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (12x), na teletexte Bardejovskej televízie, na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd. Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne oddelením HŽP.

V roku 2017 bol odber odpadovej vody vykonaný 6 x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Referát ochrany zdravia spolu s referátom epidemiológie vykonáva v priebehu roka prednášky žiakom základných a stredných škôl. Za rok 2017 bolo zorganizovaných 14 prednášok a 6 x bol realizovaný workshop „Hrou proti AIDS“, u ktorého sme využívali vlastné panely.

Realizovalo sa to:

- v SŠ – 13x prednáška a 6x workshop „Hrou proti AIDS“ – počet žiakov 370
- v ZŠ – 1x prednáška – počet žiakov 37.

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné poradenstvo (7 telefonických konzultácií).

V našom okrese nemáme evidovaný nový prípad nosičstva HIV ani ochorenie na AIDS. Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR.

Taktiež zamestnanci referátu epidemiológie a výchovy k zdraviu sú k dispozícii poskytovať poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií. Telefónne čísla na konzultáciu a výzva na poskytnutie poradenstva bola uverejnená už v spomínanom príspevku uverejnenom v tlači a na našej web stránke. Všetky informačné letáky o HIV/AIDS sú pripravované RÚVZ so sídlom v Bardejove.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Od 1.1.2012 pracuje pri referáte epidemiológie poradňa očkovania, kde sú poskytované informácie o očkovaní. Tieto informácie sa v poradni očkovania poskytujú priamo pri osobnej návšteve, telefonicky, prípadne písomne. V rámci poradenstva boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov. Za rok 2017 sme poskytli v poradni informácie 18 klientom.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 9 - tich prípadoch. V 5 – tich prípadoch ide o odmietnutie povinného základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV, v druhom prípade odmietnutie 2. dávkou povinného základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV, v jednom prípade ide o preočkovanie v 6. roku života proti DTaP-IPV, v 2 prípadoch odmietnutie povinného očkovania proti MMR v 15. mesiaci života a preočkovanie v 12. veku života.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šírenia prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí.

Postoj rodičov k očkovaniu svojich detí ovplyvňujú hlavne správy v médiách a na internete. Rodičia, ktorí odmietajú dať dieťa zaočkovať to zdôvodňujú tým, že očkovacia látka obsahuje nebezpečné látky, vakcíny nie sú prírodné, očkovanie nie je potrebné, keďže ochorenia sa nevyskytujú a hlavne že v ostatných krajinách nie je očkovanie povinné.

Referát epidemiológie spolu s referátom výchovy k zdraviu vykonali vzdelávanie študentov stredných škôl pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Úloha bola realizovaná na troch stredných školách v cieľovej skupine vyšších ročníkov (3. a 4. ročník). Vykonala sa interaktívnou formou, v rámci ktorej študenti pracovali v štyroch skupinách. Vedomosti boli overované formou dotazníka pred a po intervencii. Výsledný efekt bol veľmi dobrý.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Hlavným cieľom je dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Zvyšovaním informovanosti obyvateľov s cieľom ochrany, zachovania alebo vrátenia zdravia ovplyvňujeme determinanty zdravia prostredníctvom besied, prednášok, individuálnym poradenstvom zdravého životného štýlu a ďalšími zdravotno-výchovnými aktivitami.

V rámci **Svetového dňa rakoviny** sme pripravili informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ Bardejov.

Vykonali sme prednášky motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia a edukačné aktivity na precvičovanie pamäti v rámci celosvetovej akcie **Týždeň mozgu** v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou. V prednáškach sme pripomenuli aj dôležitosť pestrosti v strave, ktoré potraviny sú najlepšie pre náš mozog. Zábavnou formou sme plnili rôzne úlohy ako: poprehadzované písmenka, bludisko a pod. Pre verejnosť a seniorov bola prednáška spojená s pracovnými listami, ktoré sme spoločne vyplňovali. Aktivity sme vykonali na RÚVZ Bardejov počas Dňa otvorených dverí pre verejnosť (30), v Sociálnom domove ANTIC, Bardejov (15 seniorov), v Centre sociálnych služieb, Bardejov (20 seniorov). Týždeň mozgu sme spropagovali na informačnej tabuli RÚVZ Bardejov, uverejnili sme článok v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ.

Svetový deň ústneho zdravia sme spropagovali verejnosti uverejnením článku na web stránke, pripravili sme informačnú tabuľu. Pre detí predškolského veku a ich mamičky sme mali prednášku a praktický nácvik umývania zúbkov v priestoroch herne a detského fitness centra Mucko. Taktiež sme vykonali prednášku v materskom centre pre mamičky a deti, kde sme deťom premietli aj rozprávku Zúbky.

V rámci **Svetového dňa zdravia** sme pripravili informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ Bardejov, uverejnili sme článok na web stránke. Uskutočnili sme výjazd poradne zdravia na ZŠ Pod Papierňou a ZŠ Pod Vinbargom v Bardejove, kde sme vyšetrili spolu 31 zamestnancov. V rámci svetového dňa zdravia bol Deň otvorených dverí na poradni zdravia.

Na **Svetový deň pohybu** sme pripravili informačnú tabuľu a uverejnili sme článok na web stránke a v regionálnej tlač. ZŠ Pod Papierňou /zamestnanci a žiaci/ sa zapojila do svetového dňa pohybu celodennými aktivitami, kde sme predcvičovali zumbu, aerobic, tanec. So seniormi sme vykonali turistickú vychádzku do prírody a pre zamestnancov ZŠ Pod Vinbargom sme uskutočnili výjazd poradne zdravia, kde sme im vyšetřovali biochemické parametre, merali BMI, informovali sme ich o potrebe pohybovej aktivity a ponúkli sme im zapojiť sa do kampane Vyzvi srdce k pohybu.

V rámci **Svetového dňa bez tabaku** sme zamestnancov ZŠ Komenského, Bardejov vyšetřovali biochemické parametre ako cholesterol, glukózu, triglyceridy a HDL cholesterol, merali sme antropometrické parametre, stanovili sme BMI index, pomocou váhy OMRON sme zmerali stavbu tela – percento podkožného tuku, svalstva a viscerálneho tuku. S každým klientom sme vyplnili jedálniček. Pripravili sme informačnú tabuľu a uverejnili článok na web stránke.

V rámci **Svetového dňa hepatitídy** sme vykonali výjazd poradne zdravia na obecný úrad v Snakove, kde sme zamestnancom úradu a občanom obce vyšetřovali biochemické parametre ako cholesterol, glukózu, triglyceridy a HDL cholesterol, merali sme antropometrické parametre, stanovili sme BMI index, pomocou váhy OMRON sme zmerali stavbu tela – percento podkožného tuku, svalstva a viscerálneho tuku. S každým klientom sme vyplnili jedálničky a zároveň sme im poskytli poradenstvo v oblasti zdravej výživy. Spolu sme vyšetřili 14 klientov. Zároveň sme pripravili nástenku vo vestibule RÚVZ s témou Svetový deň hepatitídy.

V rámci **Svetového dňa srdca** sme pripravili nástenku vo vestibule, uverejnili sme článok na web stránke a vykonali sme výjazd poradne zdravia v lekárni Plus v OC Tesco, kde sme v rámci kampane MOST vyšetřovali záujemcom cholesterol a hladinu glukózy v krvi, merali sme tlak krvi, antropometrické parametre a stavbu tela. Spolu sme vyšetřili 30 záujemcov, ktorí po absolvovaní vyšetřenia od nás obdržali kartičku zdravia s ich nameranými hodnotami a zdravotno-výchovný materiál. Pri kampani nám pomáhali študentky z Hotelovej akadémie z odboru šport a zdravie, ktoré záujemcom poskytovali zdravotno-výchovný materiál.

V mesiaci september sme mali 2 týždne **linku pomoci na odvykanie od fajčenia**. Poskytovali sme po telefóne pomoc pri odvykaní od fajčenia, prípadne sme poskytli telefonický kontakt na poradne na odvykanie od fajčenia na RÚVZ v rámci celého Slovenska. Prijali sme 41 hovorov, z toho bolo 15 hovorov opodstatnených.

K Svetovému dňu diabetu sme uverejnili článok na web stránke a pripravili sme informačnú tabuľu.

Na Medzinárodný deň Úcty k starším a zároveň Svetový deň potravy sme v senior centre vykonali výjazd poradne zdravia, kde sme seniorom vyšetřili krvný tlak, antropometrické parametre, z krvi sme vyšetřili pečeňové testy GGT a cholesterol. Tiež im bolo poskytnuté individuálne poradenstvo ohľadom zdravej výživy a prednáška pre seniorov na tému Zdravá výživa v seniorskom veku. Zároveň sme distribuovali zdravotno-výchovné materiály.

V rámci **Európskeho týždňa boja proti drogám** sme na ZŠ Zborov mali prednášku o škodlivosti návykových látok /56 žiakov/ a vo vestibule RÚVZ sme pripravili informačný panel na danú tému.

V rámci Svetového dňa AIDS sme v spolupráci s odd. epidemiológie vykonali prednášky /7/ a workshopy /5/ na tému AIDS na SŠ.

Vykonali sme spolu 129 prednášok - besied pre verejnosť, SŠ, ZŠ a MŠ na ďalšie rôzne témy: škodlivosť fajčenia /6/, drogy /6/, alkohol /6/, prvá pomoc /15/, stomatohygiena /17/, základné hygienické návyky /13/, AIDS /9/, panelové súťaže - AIDS workshop /7/, chrbtica školáka /5/, mozog /5/, dospievanie /5/, riziká pohlavného života /5/, zdravý životný štýl 1 prednáška, v rámci svetových dní 3 prednášky, zvýšenie povedomia

budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania spolu 3 workshopy. Celkom sa zúčastnilo 3024 záujemcov. Pri prednáškach sme použili zdravotno-výchovné videofilmy, ktoré boli premietnuté 30 krát a to v rámci prednášky stomatohygiena, základné hygienické návyky a škodlivosť fajčenia. Poskytli sme zdravotno-výchovné materiály - letáky.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Sledujeme výskyt obezity klientov poradne zdravia formou poradenstva, vhodným životným štýlom sa snažíme u klientov poradne zdravia a poradne výživy upraviť nadváhu resp. obezitu, čím sa napĺňa sekundárny cieľ NPPO, a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. V rámci poradne sme poskytli poradenstvo ženám a mužom s centrálnou obezitou resp. s vyšším BMI a boli odporučení do poradne pohybovej aktivity. V spolupráci s doc. MUDr. Belovičovou a VŠZP sme v rámci kampane BMI národa na námestí pomocou prístroja Reflotron vyšetřovali verejnosť /29/. Mali možnosť preveriť si krvný tlak, biochemické parametre ako cholesterol, triglyceridy a pečenné testy AST, ALT.

S cieľom úpravy hmotnosti a zvýšenia pohybovej aktivity vedieme poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevujú ženy v produktívnom a poproduktívnom veku. Cvičenia prebiehajú 2 x týždenne a uskutočnili sa 134 krát. Prednášky na témy zdravý životný štýl, zdravá výživa, význam pohybovej aktivity vykonávame pre mamičky v rámci „Klubu matiek“ a aj pre študentov v základných a stredných školách. Seniorom v Senior centre v Bardejove sme prednášali o zdravej výžive v seniorskom veku a o dôležitosti pohybovej aktivity v každom veku. V rámci projektu „Viem, čo zjem“ sme vykonali na ZŠ Pod papierňou a ZŠ Komenského v Bardejove spolu 8 prednášok.

Na web stránke sme uverejnili článok v rámci Svetového dňa zdravia, Svetového dňa pohybu a zároveň sme pripravili aj informačnú tabuľu vo vestibule RÚVZ.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNÉ KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľom je zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných chorôb a motivovať obyvateľov k pravidelnej fyzickej aktivite a zároveň aj k úprave hmotnosti. V rámci kampane sme distribuovali plagáty a účastnícke listy na všetky základné a stredné školy v Bardejove, o prebiehajúcej kampani sme informovali obyvateľov mesta aj v rámci kampane BMI národa a taktiež vo firmách, kde sme uskutočnili výjazd poradne zdravia. Uverejnili sme informáciu na web stránke, v regionálnej tlači a na nástenke vo vestibule RÚVZ Bardejov. Do kampane sa zapojilo a odovzdalo vyplnené účastnícke listy 26 záujemcov.

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

V súlade s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015 – 2020 v prioritě zdravie v rámci Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 vykonávame zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád na základe požiadaviek zo základných škôl pre rómske deti.

Pre deti znevýhodnených komunit sme vykonali celkovo 14 prednášok pre 404 detí na témy: Zubná hygiena, Základné hygienické návyky, Dospievanie, Prvá pomoc, Škodlivosť fajčenia, užívania drog a alkoholu. Prednášky prebehli v škole na Poštárke v Bardejove, Hrabské, Rokytov a Zborov. Riaditeľka ZŠ Malcov prišla s požiadavkou o prednášku pre rodičov žiakov ich školy, kde mali záujem o prednášku Riziká predčasného pohlavného styku a o pohlavne prenosných ochoreniach a AIDS. Prednášky sa zúčastnilo 31 rodičov.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Zámerom národného akčného plánu je zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovedného, kultúrneho a kontrolovaného užívania alkoholu. Ďalším cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. K problematike zneužívaniu alkoholu sme mali 6 prednášok na základných a stredných školách.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH „NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA“

Výchovno-vzdelávacie úlohy realizujeme priebežne počas celého roka aktivitami na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov. V rámci svetového dňa Týždeň mozgu sme v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou vykonali niekoľko prednášok a besied pre verejnosť v rámci Dňa otvorených dverí poradne zdravia a pre seniorov v sociálnych domovoch. Cieľom prednášok bolo motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia a edukačné aktivity na precvičovanie pamäti. V prednáškach sme pripomenuli aj dôležitosť pestrosti v strave, ktoré potraviny sú najlepšie pre náš mozog. Zábavnou formou sme plnili rôzne úlohy ako: poprehadzované písmenka, bludisko a pod. Precvičili sme si spolu aj motorickú pamäť. Pre verejnosť a seniorov bola prednáška spojená s pracovnými listami, ktoré sme spoločne vyplňovali. Aktivity sme vykonali v RÚVZ Bardejov /30/, v priestoroch Sociálneho domu Antic, Bardejov /15/, v Centre sociálnych služieb, Bardejov /20/. Súčasná mladá generácia by mala byť o problematike starnutia tiež informovaná, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti. Tieto aktivity a prednášky sme vykonali aj v ZŠ Pod Papierňou v Bardejove /80/. So seniormi sme uskutočnili turistickú vychádzku do prírody na Mihaľov a Mníchovský potok, kde sme športovými aktivitami pre seniorov precvičovali obratnosť a postreh. Vykonali sme prednášku v senior centre motivujúcu obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia a o význame pravidelnej pohybovej aktivity.

9.6. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU- STOMATOHYGIENA

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí v materských školách prebieha formou hry, využívame vytlačené obrázky rôznych potravín – zdravých a nezdravých jedál, ktoré vplyvajú na kazivosť zúbkov detí. Na objasnenie stavby zuba využívame anatomickú pomôcku zub a pri čistení zubov máme veľký model zubov a zubnej kefky. Deti si názorne na modeli skúšajú čistenie zubov. Zdôrazňovali sme potrebu správnej techniky denného umývania zúbkov, ale aj pravidelných preventívnych prehliadok u zubného lekára. Vykonali sme 17 prednášok pre 444 žiakov MŠ, ZŠ a bol premietnutý zdravotno-výchovný film s témou

stomatohygiena. V rámci vnútroúradných seminárov RUVZ sme vykonali prednášku o ústnej hygiene aj pre zamestnancov RUVZ.

9.7. CINDY PROGRAM SR

Program má za cieľ znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a tým aj zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva. V súlade s týmto systematicky pravidelne monitorujeme zdravotný stav a vyhľadávame relatívne zdravé osoby v riziku a chorých nepodchytených v kuratívne. Identifikujeme individuálne riziko poskytujeme poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a pod.

V poradni zdravia sme vyšetřili pomocou prístroja Reflotron spolu 334 klientov. Z toho bolo 14 výjazdov poradne zdravia do terénu. Niektoré výjazdy pre verejnosť sa uskutočnili súvislosti s významnými svetovými dňami /svetový deň zdravia, deň obezity, svetový deň pohybu, svetový deň srdca, svetový deň diabetu/. Vyšetřovali sme biochemické parametre, merali sme tlak krvi a množstvo podkožného tuku. Fajčiarom /4/ sme vykonali merania % COHb v krvi pomocou prístroja Smokerlyzer a vykonali sme krátke poradenstvo na odvykanie od fajčenia s poskytnutím zdravotno-výchovného materiálu. U 32 klientov sme vykonali vyšetřenie pomocou spirometra. Klientom /85/, ktorí mali zvýšené biochemické parametre, sme poskytli poradenstvo na zlepšenie životného štýlu a poskytli sme im vhodný zdravotno -výchovný materiál .

U 52 klientov, ktorým sa zistil zvýšený tlak krvi sme poskytli poradenstvo ako znížiť krvný tlak bez medikamentov.

V rámci spolupráce so VŠZP sme sa spolu s pracovníkmi VŠZP zúčastnili výjazdu poradne zdravia vo f. KAMAX, Bardejov, kde sme vyšetřili 52 zamestnancov, ktorým sme vyšetřovali hladinu celkového cholesterolu z kvapky krvi a merali sme im TK.

V rámci spolupráce so VŠZP a doc. MUDr. Belovičovou sme sa spolu s pracovníkmi VŠZP zúčastnili celoslovenskej kampane BMI národa, kde sme vyšetřili 29 záujemcov, ktorým sme vyšetřovali hladinu celkového cholesterolu z kvapky krvi, triglyceridy a pečenevé parametre AST a ALT.

Zapojili sme sa do kampane MOST, v OC Tesco v Bardejove sme vyšetřovali záujemcom hladinu cholesterolu a glukózy v krvi, merali sme im krvný tlak a zisťovali sme vnútornú stavbu tela /% podkožného tuku, kostrového svalstva a viscerálneho tuku/. Spolupracovali sme s Hotelovou akadémiou v Bardejove, ktorá nám poskytla na pomoc pri kampani študentky odboru Výživa a šport.

Ďalšie výjazdy poradne zdravia sa uskutočnili v OcÚ Snakov , VÚC Prešov , Senior centrum, Stredná priemyselná škola a SPŠ, ZŠ Pod Vinbargom 2x, ZŠ Pod Papierňou 2x, ZŠ Komenského, MŠ Pod Papierňou v Bardejove.

V poradni zdravej výživy sme poskytli poradenstvo 144 klientom , ktorým sme zhodnotili stravovacie zvyklosti podľa vyplnených jedálničiek a porovnávali nutričné a energetické hodnoty s odporúčanými výživovými dávkami. **V poradni AIDS** sme poskytli telefonicky poradenstvo 7 klientom. **Vedíme poradňu pohybovej aktivity**, ktorú navštevujú ženy v produktívnom aj poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne uskutočnili sa 134 krát. **Vedíme poradňu pre tehotné a dojčiacie matky**. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Mamičky boli v poradni 17 krát. V rámci poradne oboznamujeme tehotné s priebehom pôrodu, s dojčením, zdravou výživou, prvou pomocou a so starostlivosťou o novorodenca. Zároveň mamičky informujeme

o problémoch pri dojčení, o prvých vhodných príkrmoch pre dojčatá, o pohybovej aktivite, o stomatohygiene, o očkovaní a o infekčných chorobách preventabilných očkovaním. Na každom stretnutí s nimi cvičíme cviky na spevnenie svalstva, uvoľnenie chrbtice a zameriavame sa na dychové cvičenia ako prípravu na pôrod.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Zvyšujeme celospoločenské povedomie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi. Prostredníctvom prednášok a besied oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych a ilegálnych návykových látok. Celkom sme pre študentov vykonali 18 prednášok a besied na tému drogy /alkohol, tabak, ilegálne drogy/.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania, zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu a poskytovaní rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na vek, pohlavie, príjem, vzdelanie.

V prvom polroku sme sa zúčastnili metodického seminára v Spišskej Novej Vsi k NAPPPA, kde sme boli oboznámení o projekte, ktorý sa bude realizovať na ZŠ a SŠ a o hodnotení úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykoch a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi u žiakov základných a stredných škôl. RÚVZ Bardejov bolo zaradené do pilotného projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bratislave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

V priebehu sledovaného obdobia sa pokračovalo v plnení úloh v rámci akčného plánu NEHAP IV. V rámci odboru hygieny životného prostredia a zdravia išlo najmä o tieto úlohy:

- Monitoring pitných a rekreačných vôd, v rámci ktorého bolo v roku 2017 odobraných 351 vzoriek pitných vôd, ďalej 695 vôd na kúpanie na prírodných a umelých kúpaliskách – prírodné jazerá 112 vzoriek, kúpaliská s bazénmi celoročné – 357 vzoriek, kúpaliská s umelými bazénmi sezónne - 226.
- Posudková činnosť a štátny zdravotný dozor (ŠZD) v zariadeniach spadajúcich do náplne práce odboru HŽPaZ (zariadenia starostlivosti o ľudské telo, ubytovacie a sociálne zariadenia, športovo – rekreačné prevádzky s osobitným zreteľom najmä na prevádzky kúpalísk, prevádzky pohrebných služieb a iné). Výsledky kontrolnej činnosti v týchto zariadeniach boli uspokojivé a nevyžadovali ukladanie osobitných ochranných opatrení.
- Sledovanie tvorby zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri výstavbe obytných zón a iných stavieb a zariadení. Ich posudzovanie bolo v zložitých podmienkach výstavby, najmä hlavného mesta, kvantitatívne, odborne i časovo veľmi náročné. Na tomto úseku činnosti sa vypracovalo 1404 záväzných stanovísk k projektovým dokumentáciám stavieb a ich kolaudáciám vrátane zámerov EIA a ďalej 1629 iných odborných stanovísk k činnostiam v pôsobnosti odboru hygieny životného prostredia. Vydalo sa 983 rozhodnutí k schváleniu prevádzok, 4 pokyny, ktoré sa týkali odstránenia nadmernej hlučnosti technických zariadení v prevádzkach, za zistené správne delikty podľa zák. 355/2007 Z.z. bolo uložených 32 pokút v sume 6945 €, v 9 prípadoch bol uplatnený výkon rozhodnutia za nesplnenie pokynov v celkovej výške 6015 €.
- Riešenie podnetov na hluk v životnom prostredí chránených území a budov, keď v sledovanom období roku 2017 sme evidovali 84 podnetov na hluk (14x dopravný hluk, 12x hudobná produkcia, 19x technické zariadenia, 13x stavebná činnosť a iné v počte 38x vrátane hudobnej produkcie) z celkového počtu 221 evidovaných podnetov na odbore HŽP. Odstránenie nadmernej hlučnosti bola riešené 4 pokynmi, vymáhané 9 výkonmi rozhodnutia v celkovej výške 6015 €. Za správny delikt porušovania § 27 zák. č. 355/2007 Z.z. bolo vydaných 6 rozhodnutí v celkovej sume 1700 € (zdroje hluku v prevádzkach - Pri Mlyne v Lozorne – 2 x riešená hudobná produkcia, Obchodné múzeum Podunajské Biskupice – rocková hudba, Pohostinstvo na Mýte v Modre – prevádzkový hluk, U Zlatého bažanta – hudobná produkcia, Potraviny Gramblička – VZT).
- Posudková a kontrolná činnosť nad stavbami svetelných reklám z aspektu ich možného rušivého pôsobenia na optickú pohodu bývania obyvateľov. Ich schvaľovanie (28) bolo podmienené objektivizáciou rušivého svetla ku kolaudácii. V rámci ŠZD sa riešilo 5 podnetov na rušivé svetlo z billboardových tabúľ (parkovisko MV SR, lekáreň Apotheke na Rázusovom nábreží, areál školy Deutsche Schule na Palisádoch, Hant Aréna Pasienky, thajské masáže na Františkánskom námestí); po realizácii nápravných opatrení sa výsledkami meraní preukázal súlad s platnou legislatívou.
- Kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov v prevádzkach dozorovaných odborom HŽPaZ, nedostatky sa v tomto smere nezistili. Riešený bol 1 dotaz na možnosť fajčenia v exteriérovom letnom kine v Senci (amfiteáter), nakoľko v zákone

č. 377/2004 Z.z. nie je taxatívne uvedené, či zákaz fajčenia v kultúrnych a športových zariadeniach sa vzťahuje iba na interiéry. Z hľadiska možného diskomfortu prostredia a obťažujúceho vplyvu bolo doporučené dodržiavanie zákazu fajčenia aj v takomto prostredí.

- Poskytovanie informácie o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a o aktuálnych témach v rámci enviromentálno-zdravotnej poradne na odbore hygieny životného prostredia a zdravia (ústne, telefonicky a e-mailom) a prostredníctvom viacerých vstupov do masmédií v celkovom počte 562 akcií.

1.2.PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

V priebehu roka 2017 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3.EUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu roka 2017 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.4.SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V priebehu roka 2017 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.5.ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

Laboratóriá RÚVZ Bratislava hl. mesto vykonávajú analýzy 10 chlórovaných pesticídov: hexachlórbenzén, lindan, heptachlor, aldrin, heptachlorepoxid, p,p,- DDE, dieldrin, endrin, p,p, -DDD, p,p, - DDT. Väčšina z nich už roky patrí medzi zakázané látky a pri ich monitorovaní dlhodobo nachádzame vo vzorkách pitných vôd iba veľmi nízke koncentrácie, hlboko pod limitnou hodnotou alebo sa vo vzorkách pitných vôd vôbec nenachádzajú.

Tunajší úrad sleduje prítomnosť vybraných pesticídnych látok v pitných vodách verejného vodovodu aj prostredníctvom výsledkov BVS, a.s., ktorá od januára 2017 stanovuje v úplných rozboroch 13 pesticídnych látok. Doposiaľ neboli tiež v pitnej vode verejného vodovodu dodávanej touto spoločnosťou do spotrebiska v Bratislavskom kraji, zistené nadlimitné hodnoty sledovaných pesticídnych látok.

1.6.ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ Bratislava sa prihlásil do plnenia uvedenej úlohy tým, že zabezpečí zriadenie 2 monitorovacích staníc v Bratislavskom kraji a jej prevádzkovanie na základe pokynov gestora úlohy.

1.7.ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V sledovanom období sa na základe pokynu ÚVZ SR vykonal na vybraných školách v Bratislavskom kraji dotazníkový prieskum zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinku UV žiarenia na návštevnosť solárií. Pracovníkmi odboru HDM bolo zabezpečené vyplnenie a spracovanie 75 dotazníkov z 3 stredných škôl v kraji, získané výsledky majú byť podkladom pre novelu príslušnej legislatívy.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa v 3 prípadoch (soláriá na Račianskej, Dudvážskej v Bratislave a na Holubyho v Pezinku) uložili rozhodnutia o pokute v celkovej sume 1000 € za správne delikty, ktorých sa dopustili prevádzkovatelia solárnych prevádzok za porušovanie povinností na úseku prevádzkovania solárií podľa prísl. legislatívy; v 1 prípade bolo konanie zastavené (Holubyho v Pezinku), 1 prípad je v exekučnom konaní a v 1 prípade bola pokuta vo výške 300 € zaplatená (Dudvážska).

2.ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1.ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odbor PPL RÚVZ Bratislava hlavné mesto vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Bratislava I – Bratislava V, Malacky, Pezinok a Senec. Celkový počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017 stúpol na 8159/3068 (v roku 2016 - 6924/ 2735, v roku 2015 - 7561/3031) v 167 subjektoch. Z celkového počtu je v 3. kategórii evidovaných 7636 zamestnancov, z toho 3050 žien, v 4. kategórii 523 zamestnancov, z toho 18 žien.

V roku 2017 bolo vydaných 49 rozhodnutí o zaradení prác do kategórie rizikových prác, z toho v 16 prípadoch išlo o vyhlásenie nových rizikových prác s rizikovými faktormi: chemické faktory, hluk, vibrácie prenášané na ruky, lasery, karcinogénne a mutagénne faktory – formaldehyd, zvýšený tlak vzduchu, biologické faktory - Mycobacterium tbc, pevný aerosól s nešpecifickým účinkom. V 33 prípadoch boli rizikové práce aktualizované z dôvodu prehodnotenia miery rizika, zmien v organizačnej štruktúre spoločnosti, organizácie práce a náplne práce, ktoré sa prejavili zmenami v profesiách, pracovnom zaradení, počtoch zamestnancov a kategórie práce ako i z dôvodu vyhlásenia rizikových prác 4. kategórie na obdobie jedného roku, počas ktorého sa nepodarilo znížiť mieru rizika. V roku 2017 bolo vydaných 11 rozhodnutí o zrušení rizikových prác na základe realizácie technických a organizačných opatrení a prehodnotenia miery rizika, zrušenia pracoviska a zmeny pracovnej náplne na pracoviskách s rizikovými faktormi: ionizujúce žiarenie, záťaž chladom, hluk, lasery, biologické faktory - Mycobacterium tbc, chemické faktory.

K návrhom na zaradenie, resp. vyradenie prác do/z 3. a 4. kategórie bolo vydaných 10 rozhodnutí o prerušení konania. V 6 prípadoch bolo konanie vo veci zastavené.

V roku 2017 sa vykonal v rámci štátneho zdravotného dozoru 49 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami za účelom kontroly ochrany zdravia zamestnancov a aktualizácie údajov o rizikových prácach. Bolo poskytnutých 161 konzultácií v problematike zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

V 3 prípadoch bola uložená sankcia zamestnávateľom za nezabezpečenie hodnotenia zdravotného rizika, nevypracovanie kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a posudku o riziku; porušenie povinností v oblasti ochrany zdravia pred fyzickou záťažou pri práci (GG Cables and Wires Slovakia, s.r.o., 908 73 Veľké Leváre 1113 vo výške 2000,- € za správne delikty podľa § 57 ods. 22 písm. f) a ods. 29 písm. d) zák. č. 355/2007 Z.z.), nezabezpečenie hodnotenia zdravotného rizika, nevypracovanie kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík, posudku o riziku a nezabezpečenie zdravotného dohľadu (JAMAS, spol. s.r.o., Tylova 2, 831 04 Bratislava vo výške 150,- € za správne delikty podľa § 57 ods. 22 písm. b) a f) zák. č.355/2007 Z.z.), nezabezpečenie technických, organizačných a iných opatrení podľa § 33 ods. 1 pri prevádzkovaní zariadení, ktoré sú zdrojom vibrácií (IKEA Components s.r.o., Továrenská 2614/19, 9001 20 Malacky, vo výške 2000,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 26 písm. a) zák. č. 355/2007 Z.z.).

Registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy, alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa realizuje v informačnom systéme ASTR_2011.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2017 bolo vykonaných 15 previerok zameraných na kontrolu dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov na vedecko-výskumných pracoviskách, v priemysle, v lekárňach a predajniach na území Bratislavského kraja. ŠZD neboli zistené nedostatky. Bolo skontrolované: používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku, používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z., klasifikácia látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, spôsob oboznámenia sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ), schválenie používania veľmi toxických látok a zmesí orgánom verejného zdravotníctva, schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, vypracovanie posudku o riziku, evidencia veľmi toxických látok a zmesí, preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom, zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 23 kontrolných listov –dotazníkov informovanosti zamestnancov (C), pričom sa zistilo, že zamestnanci sú informovaní o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície chemickým faktorom pri práci, pravidelne sa zúčastňujú školení, sú vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, zamestnávateľ zabezpečuje opatrenia na ochranu ich zdravia. Bolo poskytnutých 135 konzultácií, týkajúcich sa povinností pri manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

V špecializovaných predajniach záhradkárskeho potrieb, v ktorých sa uskutočňuje predaj chemických prípravkov na ošetrovanie rastlín v originálnych malospotrebiteľských baleniach, nebol zistený predaj toxických látok, resp. vedúci pracovník predajne disponoval osvedčením o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými látkami.

Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V roku 2017 bolo posúdených a schválených spolu 272 prevádzkových poriadkov (128 pre

pracoviská s nebezpečnými chemickými faktormi a 144 pre práce spojené s odstraňovaním materiálov s obsahom azbestu), pričom viaceré konania boli prerušené z dôvodu nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov (žiadatelia boli vyzvaní doplniť klasifikáciu látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, identifikáciu nebezpečenstiev a hodnotenie zdravotných rizík z expozície zamestnancov toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam, uviesť spôsob oboznámenia sa zamestnancov s KBÚ) a nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka priamo riadiaceho prácu s toxickými látkami.

V roku 2017 bolo vydaných 13 rozhodnutí k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami vo vedecko-výskumných spoločnostiach, v zdravotníctve, v priemysle, školstve pre: NAFTA a.s., Zberné naftové stredisko Gajary: 2,2'2“- (hexahydro-1,3,5-triazine-1,3,5-tryl) triethanol; UNsP Milosrdní bratia, spol. s.r.o., onkologické ambulancie, Nám. SNP 10 Bratislava, cisplatina; ÚKSUP, pracoviská OMB a OVKD odboru laboratórných činností Matúškova 21 Bratislava, ethidium bromid, 2-chlorethanol, actidione (cycloheximide), thalium nitrate (dusičnan tálly); Alpha medical, s.r.o., laboratórne centrum SVALZ v odboroch klinická biochémia, mikrobiológia, hematológia, imunológia, alergológia, lekárska genetika, patologická anatómia, Polianky 7 Bratislava, kyanid draselný; PM Intertrade s.r.o., Výroba, balenie a distribúcia náplní do elektronických cigariet, Stará Vajnorská 15 Bratislava, nikotín; Elektrotechnický ústav SAV, Dúbravská cesta 9 Bratislava, ortuť; Centrum biovied SAV, Ústav biochémie a genetiky živočíchov, Dúbravská cesta 9 Bratislava: 2-merkaptóetanol, azid sodný, etídiumbromid, cykloheximid, kyanoborohydrid sodný, aflatoxín B1, aflatoxín M1, kyselina chrómsírová; VULM s.r.o., Výrobný úsek, Tuhovská 18 Bratislava, indometacín; CENTRALCHEM, s.r.o., administratívne a skladové priestory, Plynárenská 2 Bratislava azid sodný, bróm, dusičnan ortuťnatý, chlorid ortuťnatý, jodid ortuťnatý, kys. fluorovodíková, ortuť, octan ortuťnatý, oxid ortuťnatý, oxid osmičelý, rodanid ortuťnatý, síran ortuťnatý; VŠ výtvarných umení, Katedra reštaurovania, Drotárska 44 Bratislava, dichróman draselný; VULM s.r.o., Kontrola kvality, Tuhovská 18 Bratislava indometacín, oxid arzenitý, jodid ortuťnatý, bromid ortuťnatý, bróm, kys. fluorovodíková, 2-furaldehyd, dvojchroman draselný; Slovenský metrologický ústav, Karloveská 63 Bratislava, Pracovná skupina chémie 1,1,2,2-tetrabrometán, azid sodný, dichróman amónny, dichróman draselný, dichróman sodný, dusičnan kademnatý, dusičnan ortuťnatý, dusičnan ortuťný, dusičnan tálly, dusičnan uranylu, chlorid kademnatý, chlorid ortuťnatý, chróman sodný, kadmium, kyanid draselný, kyanid strieborný, kyselina fluorovodíková, ortuť, oxid arzenitý, oxid berylatý, oxid dusičitý, oxid chrómový, oxid kademnatý, paraquat dichlorid, síran kademnatý, síran tálly, tálium; ASRA, spol. s.r.o., Sklad agrochemických prípravkov, Nádražná 28, Ivanka pri Dunaji, DESIKAT 20 SL -úč. látka diquat – dibromid.

Používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z. nebolo zistené. V Bratislavskom kraji nebola v roku 2017 riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, zriadená na RÚVZ Bratislava zaevidovala 40 žiadostí na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti. V 21 prípadoch boli žiadatelia vyzvaní na doplnenie podania o požadované náležitosti (doklad o dĺžke odbornej praxe, doklad o dosiahnutom vzdelaní, zoznam látok, doklad o absolvovaní odbornej prípravy). Skúšky sa v roku 2017 uskutočnili 4x, v 1 prípade žiadateľ pri skúške opakovane neuspel. Dôvodom skúšania bola nedostatočná dĺžka praxe a látky uvedené v príl. č. 3 k zák. 355/2007 Z.z.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti

RÚVZ v sídle kraja	Počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami			Počet odobraných osvedčení
	Na základe skúšky pred komisiou	Na základe dĺžky odbornej praxe (bez skúšky)	Spolu	Spolu
RÚVZ BA	14	22	36	0

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2017 boli v Bratislavskom kraji schválené činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, chemických karcinogénov a mutagénov 1A, 1B v 12 prípadoch.

Schválené činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov 1A, 1B v roku 2017 :

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifik./kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov (vrátane azbestu a RP) celkom/ženy	Výsl. merania/množstvo spotrebovaných látok/rok **
CM European Power Slovakia, s.r.o., Tepláreň Vlčie hrdlo 1 BA	Benzén	1A	77/0	0,31
ÚKSUP, Matúškova 21, BA	Akrylamid	1B	19/13	1,6 kg
Alpha medical, s.r.o., Laboratórne centrum Polianky 7 BA	Formaldehyd	1B	20/20	720,0 l
	Kongo červeň	1B		Cm: 1,17 mg.m ⁻³
	Kryštalová violet'	1B		240,0 g
	Fuchsin	1B		480,0 g
NAFTA,a.s., Zberné stredisko Dúbrava	Ropa	1B	32/0	neuveденé
NAFTA,a.s., Zberné stredisko Gajary	Ropa	1B	30/0	neuveденé
Biopalm,a.s, Horná 5 Šenkvice	Fenolftalein	1B	1/1	768,0 ml
Centrum biovied SAV, Dúbravská cesta 9 BA	Síran nikelnatý	1A		2,63g
	Trypan blue	1B	1,0 ml	
	Akrylamid	1B	5/5	495,0 g
	Kys. chromsírová,	1B	2/2	2,0 l
	Formaldehyd	1B	2/1	1032,0 ml
CENTRALCHEM, s.r.o., Plynárenská 2 BA	Benzén	1A	2/0	74,0 l
	Chlorid nikelnatý hexahydrát	1A		1,1 kg
	Oxid chrómový	1A		1,5 kg
	Síran nikelnatý hexahydrát	1A		60,0 kg
	1,2-dichlóretán	1B		5,5 l
	Bromičnan draselný	1B		0,2 kg

	Dusičnan kobaltnatý hexahydrát	1B		300,0 g
	Dvojchroman amónny	1B		1,25 kg
	Dvojchroman draselný,	1B		120,2 kg
	hydrazín sulfát	1B		10,0 g
	chinolín	1B		500,0g
	Chlorid kobaltnatý hexahydrát	1B		86 ,56 kg
	Chroman draselný	1B		7,2 kg
	Kys. chromsírová	1B		179,0 l
	O-tolidín	1B		20,0 g
	Síran hydrazínia	1B		10,0 g
	Síran kademnatý hydrát	1B		1,6 kg
	Síran kobaltnatý hexahydrát	1B		63,1 kg
VŠ výtvarných umení, Katedra reštaurovania, Drotárska 44 BA	Dichroman draselný	1B	1/1	20,0 g
	Chlorid kobaltnatý	1B		5,0 g
	Chroman draselný	1B		10,0 g
	1,2 dichlóretán	1B		1,0 l
	Trichlóretylén	1B		150,0 ml
	Benzén	1A		300,0 ml
SLOVNAFT, a.s., P7 Vodné hospodárstvo	Fenolftalein,	1B	17/5	1,0 l
	Chroman draselný	1B		12,0 l
VULM s.r.o., Kontrola kvality, Tuhovská 18 BA	Oxid arzenitý	1A	6/5	0,1 g
	Síran hydrazínia	1B		100,0 g
	Formaldehyd	1B		100,0 ml
	Dvojchroman draselný	1B		30,0 g
	Hydrazín hydrát	1B		0,1 g
Slovenský metrologický ústav, Karloveská 63 BA	Benzén	1A	8/6	57 g
	Dusičnan nikelnatý	1A		9,3 g
	Oxid arzenitý	1A		0,9 g
	Oxid chrómový	1A		10,0 g
	Bromičnan draselný	1B		2,5 g
	Kadmium	1B		2,0 g
	Dichróman draselný	1B		263,0 g
	Dusičnan kobaltnatý	1B		0,6 g
	Fenolftalein	1B		0,1 g
	Hydrazín dihydrochlorid	1B		0,5 g
	Chlorid kobaltnatý	1B		0,3 g
	Kyselina chrómsírová	1B		60,0 g

V roku 2017 sa v Bratislavskom kraji evidovalo celkom 755 zamestnancov, z toho 571 žien (v roku 2016 705/548), ktorí vykonávajú rizikové práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, z toho v 4. kategórii 4 zamestnanci – ženy. Rizikové práce s rizikovým faktorom karcinogénne a mutagénne faktory boli v roku 2017 vyhlásené v 1 prípade - Alpha medical, s.r.o., laboratórne centrum SVALZ v odboroch klinická biochémia, mikrobiológia, hematológia, imunológia, alergológia, lekárska genetika, patologická anatómia, Polianky 7 Bratislava, karcinogénne a mutagénne faktory kat. 1B formaldehyd, kat. 3 a 4; aktualizované v 1 prípade UNsP Milosrdní bratia, spol. s.r.o., Onkologická ambulancia, Nám. SNP 10 Bratislava, cytostatiká kat. 3. Zrušenie rizikových prác sa v roku 2017 nerealizovalo.

Používanie látok, ktoré môžu poškodiť reprodukciu, resp. sú podozrivé z poškodenia reprodukcie (H360, H361) bolo zaznamenané prevažne pri laboratórnych pracovných činnostiach vo vede a výskume. Týmto látkam je exponovaných v 3. kategórii prác 551 zamestnancov, z toho 505 žien. Ochrana zamestnancov pri práci s uvedenými látkami je zohľadnená v prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku.

Rozhodnutím bol schválený v 20 prípadoch prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri ťažbe nafty, v energetickom priemysle, v zdravotníctve, na vedecko-výskumných pracoviskách a v 144 prípadoch pre práce súvisiace s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestu.

V sledovanom období bolo vykonaných 20 previerok zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov najmä v odvetví zdravotníctva, priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami neboli uložené. V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 11 kontrolných listov (K) - dotazníkov informovanosti zamestnancov a 6 kontrolných listov (A). Vyhodnotením dotazníkov sa zistilo, že zamestnanci sa dobre orientujú v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a na pracoviskách sa vykonávajú preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Bolo poskytnutých 126 konzultácií v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, najmä pri vypracovaní prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, klasifikácii karcinogénov a mutagénov.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu (karcinogén kat. 1A). Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (157x strešné krytiny, obloženie vonkajších stien, komínov, kvetináče, zložené AZC platne; 151x kanalizačné stúpačky a odvetrávacie potrubia BD a 26x stropné podhl'ady, káblové lávky BD, obloženie interiérových stien objektov, priečky) bolo v roku 2017 realizované na základe kladného rozhodnutia RUVZ Bratislava na 334 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia zapuzdrovacích a viazucích prípravkov nižšie uvedenými spoločnosťami v celkovom množstve 988,4 ton materiálu a obsahom azbestu.

Organizácia	Počet exponovaných celkom/ženy	Množstvo odstráneného AZC materiálu (t)/rok
ARGUSS, s.r.o., Bratislava	10/0	15,5
ASTANA, s.r.o., Poprad	4/0	119,6
AZBESTGROUP s.r.o., Poprad	5/0	20,0
BAUGROUP TZB, s.r.o., Bratislava	2/0	9,7
BYTOS, spol. s.r.o. Bratislava	4/0	1,9
Concret, s.r.o., Boleráz	4/0	61,1
DBS Slovakia spol. s.r.o., Malacky	4/0	22,0
DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava	4/0	327,0
Dušan Jančo, Trenčín	3/0	15,0
Dušan Miezga- MOVAK, Vrbové	2/0	10,3
E-RAN TZB s.r.o., Bratislava	2/0	32,7
FILLA, spol. s.r.o., Bratislava	2/0	11,9
FRIVAN, s.r.o., Sabinov	4/0	74,6

GAMA MONT s.r.o, Nitra	3/0	7,8
Imrich Kelley, Hamuliakovo	2/0	0,4
Jozef Hric – Strechy, domy, stavby, Davidov	1/0	0,8
KROVMONT s.r.o., Dolný Kubín	4/0	4,0
KUMAN s.r.o., Bratislava	2/0	1,4
MBM-GROUP, a.s., Námestovo	6/0	10,0
Michal Choma-BUILD & PLAST, Snina	4/0	0,9
Milan Marčan COBRA, Nitra	3/0	3,0
MRAŽ, s.r.o., Duplín, Stropkov	6/0	1,0
MODACO, s.r.o., Bratislava	4/0	8,5
MQM stavebno-obchodná spoločnosť s.r.o., Detva	1/0	9,4
OK- plus, s.r.o., Bratislava	3/0	84,5
ORAVEX Slovakia s.r.o., Dežerice	2/0	0,6
PaPo Projekt s.r.o., Vrbové	2/0	0,8
Pavol Černek – STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, Martin	2/0	14,7
Peter Pilip BYTSERVIS, Svidník	4/0	11,0
P + K s.r.o., Bratislava	3/0	14,3
PROFI-DEMONT s.r.o., Detva;	7/0	6,0
PROSERVIS Strážske, s.r.o.	4/0	35,0
REGENA ES s.r.o., Strážske	3/0	2,9
ReTrash, s.r.o., Kremnica	3/0	10,4
RONAR s.r.o., Košice	5/0	5,0
SD Gelnica, s.r.o.	4/0	31,1
TERMOTECHNA, a.s., Bratislava	5/0	0,5
THERMOPROJEKT s.r.o., Nitra	2/0	1,0
TOMAR best s.r.o., Spišská Teplica	4/0	3,5
V.I.TRADE s.r.o., Nitra	6/0	3,0
VÝŠKOP, s.r.o., Kvetoslavov	5/0	2,0
Zilizi s.r.o., Tešedíkovo	3/0	3,0
SPOLU	154/0	988,4

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný pri odstraňovaní AZC materiálu 12x u účastníkov konania, ktorí oznámili začatie výkonu prác, resp. ktorí neboli v uplynulom roku kontrolovaní (BAUGROUP TZB, s.r.o., Bratislava; ASTANA, s.r.o., Poprad; Imrich Kelley, Hamuliakovo; Dušan Jančo, Trenčín; E-RAN TZB s.r.o., Bratislava; AZBESTGROUP s.r.o., Poprad; OK- plus, s.r.o., Bratislava) a pri prešetrovaní 5 podnetov na neoprávnené a neodborné odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. Pri kontrolách zameraných na plnenie povinností zamestnávateľa, ktoré vyplývajú z NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci sa použilo 11 kontrolných listov (A) –dotazníkov informovanosti zamestnancov. Kontrolné listy preukázali dostatočnú informovanosť zamestnancov vo veci ochrany zdravia pri práci s azbestom. Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z.) boli uložené viacerým spoločnostiam, najmä pri odstraňovaní AZC kanalizačných potrubí z obytných domov. Podľa predložených protokolov z merania v životnom prostredí po vyčistení priestorov po odstránení materiálov s obsahom azbestu, počet azbestových vlákien bol prevažne 0, resp. <72 - 100 vl.m⁻³.

Spoločnosti BAUGROUP TZB, s.r.o., Závodná 3, 821 07 Bratislava boli nariadené predbežné opatrenia pri riešení podnetu na poškodenie AZC priečok v šachte bytového domu pri výmene kanalizačného PVC potrubia, zamerané na ochranu verejného zdravia a následne uložený pokyn po realizácii postupov nariadených na ochranu zdravia obyvateľov predložiť protokol o meraní prašnosti, ktorým sa preukáže, že azbestové vlákne z narušenej AZC steny nepredstavujú pre verejnosť riziko v súlade s požiadavkami príl. č. 4 k vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z., ktorý bol splnený. Spoločnosti ASTANA, s.r.o., Uherova 2909/29, 058 01 Poprad bola uložená pokuta vo výške 2000,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 29 písm. h) zák. č. 355/2007 Z.z. – odstránenie AZC strešnej krytiny z bývalého kravína č.105 parc. č. 8739/10 v areáli bývalého PD v Štefanovej bez predloženia návrhu orgánu verejného zdravotníctva pred začiatkom prác.

V roku 2017 odbor riešil v spolupráci s ÚVZ SR akceptovanie protokolu akreditovaného laboratória WESSLING GmbH, Nemecko, ktoré predložila spoločnosť DILMUN SYSTEM, s.r.o., ako i odber vzoriek pracovníkom spoločnosti DILMUN SYSTEM, s.r.o. Odber vzoriek zamestnancom spoločnosti DILMUN SYSTEM, s.r.o. vykonáva t.č. osoba odborne spôsobilá, zapísaná v registri ÚVZ SR.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Vybraní pracovníci odboru sa oboznámili s novým metodickým postupom, navrhovaným NRC pre fyziológiu práce, vykonali nácvik použitia metodického postupu hodnotenia fyzickej záťaže v praxi a realizáciu pilotného testovania u vybraného subjektu.

2.2.INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov sa uskutočnila v spoločnosti IMOS –Systemair, a.s., 900 43 Kalinkovo 371, ktorej činnosť je zameraná na výrobu a montáž vzduchotechnických prvkov v 4 halách s celkovým počtom výrobných pracovníkov 102. Vetranie troch výrobných hál (1,3,4) je zabezpečené vzduchotechnikou s chladením vzduchu, jedna hala (2) je vetraná vzduchotechnikou s prívodom vzduchu z vonkajšieho prostredia. Meranie mikroklimatických podmienok v halách bolo vykonané RÚVZ Bratislava v mesiaci júl 2017. Meteorologické podmienky vonkajšieho prostredia v čase merania StrHč: rh_e (%) (A) 36,7; $t_{a,e}$ ($^{\circ}C$) (A) 29,1; $v_{a,e}$ ($m.s^{-1}$) (A) 0,37; p bar (kPa) (N) 102,1. Na základe vykonaných meraní v halách 1-4 bolo zistené, že faktory tepelno-vlhkostnej mikroklimy pre rýchlosť prúdenia vzduchu a relatívnu vlhkosť vzduchu sú v súlade s prípustnými podmienkami vyhl. MZ SR č. 99/2016 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci, teplotné faktory pre optimálne a prípustné podmienky nie sú v súlade s požiadavkami predpisu na všetkých meracích miestach - t_a 28,6; 29,3; 29,8; 27,7 ($^{\circ}C$) (A). Spoločnosť oznámila termín prípravy inštalácie chladiaceho zariadenia v 2 halách, v ktorých v súčasnosti nie je zariadenie realizované.

V novembri 2017 Poradňa zdravia RÚVZ Bratislava realizovala v rámci projektu Zdravé pracoviská skríningové vyšetrenie pracovníkov spoločnosti IMOS –Systemair, a.s., Kalinkovo. Vyšetrenie bolo zamerané na prevenciu tzv. voľno-radikálových ochorení (KVCH, DM, onkologické), ktorých prevalencia má v našej populácii stúpajúci trend a kardiovaskulárne ochorenia sú napriek mnohým osvetovým a zdravotno-preventívnym projektom na poprednom mieste v chorobnosti a úmrtnosti našej populácie. Celkovo bolo

vyšetrených 77 zamestnancov – 43 mužov (55,8%) a 34 žien (44,2%). Vyšetrenie bolo komplexné, sledovali sa základné somatometrické ukazovatele (výška, hmotnosť), BMI-index telesnej hmotnosti a v rámci klinického vyšetrenia krvný tlak. Pomocou analyzátorov REFLOTRON a ACCUTREND sa stanovila hladina celkového cholesterolu a u rizikových klientov aj hladina triacylglycerolov. Vyšetrenie bolo doplnené o analýzu spôsobu výživy a životosprávy dotazníkovou formou. Zistený spôsob výživy je v súčasnosti charakteristický pre celú populáciu a predstavuje určité rizikové trendy. Všetci klienti boli individuálne poučení o možných rizikách a cielene nutrične usmernení.

Súčasťou hodnotenia pracoviska IMOS – Systemair bolo aj meranie faktorov tepelno-vlhkostnej mikroklimy (teplota, relatívna vlhkosť a rýchlosť prúdenia vzduchu). Teplotné faktory pre optimálne aj prípustné podmienky neboli na všetkých meracích miestach v súlade s požiadavkami predpisu – vyhlášky MZSR č. 99/2016.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, usmernenia ÚVZ SR vo veci výkonu spoločných koordinovaných kontrol s orgánmi inšpekcie práce v roku 2017 boli v Bratislavskom kraji uskutočnené 4 spoločné previerky RÚVZ Bratislava a IP Bratislava v právnych subjektoch, uvedených v tabuľke. RÚVZ Bratislava vykonal štátny zdravotný dozor podľa metodiky na výkon ŠZD so zameraním na kontrolu dodržiavania právnych a ostatných predpisov a monitoring možných rizík na pracoviskách a na plnenie povinností zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 1. a 2. kategórie. IP Bratislava vykonal previerky so zameraním na kontrolu dodržiavania právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, technických zariadení, zák. č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a dodržiavania ustanovení právnych predpisov v oblasti nelegálneho zamestnávania. Zástupcovia oboch štátnych orgánov si po skončení previerok navzájom vymenili záznamy a protokoly.

Spoločné previerky orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vo vybraných organizáciách potravinárskeho priemyslu				
Organizácia	Prevádzka	Plnenie povinností zdravotného dohľadu	Rozhodnutia RÚVZ BA/ Opatrenia RÚVZ BA na odstránenie nedostatkov	Nedostatky zistené IP BA
Záhorácke pekárne a cukrárne, a.s. Cesta Mládeže 12 901 01 Malacky IČO: 31 412 955	Pekáreň a cukráreň Cesta Mládeže 12, Malacky Počet zamestnancov: 61/36, z toho administratívni 14/11	Práce s expozíciou chemickým faktorom (rastlinný pevný aerosól), fyzickej záťaži, záťaži teplom, 2. kat. SANTÉ –ENVIRO, s.r.o., Záhradná 5447/98, 901 01 Malacky, verejný zdravotník, OPPL/2006/2015.	Opatrenie uložené v zázname zo ŠZD: Vypracovať prevádzkové poriadky pre práce s expozíciou hluku a prachu (rastlinný pevný aerosól) v pracovnom prostredí pekárne. Vypracovať posúdenie rizík pre práce spojené s ručnou manipuláciou s bremenami	Nevypracované posúdenie rizík podľa zák. č.124/2006 pri všetkých činnostiach (upratovačka, administratívny pracovník, údržbár, vodič), schodisko neopatrené zábradlím, schodíky na rampu neopatrené madlom, komunikácie v skladovacích priestoroch viditeľne neoznačené bielymi a žltými čiarami, prvý a posledný stupeň na kovových

				schodiskách v pekárenskej hale a na schodisku vedúcom na rampu expedície a okraje rámp neoznačené bezpečnostným značením. Nedostatky odstrániť do 30, 40 a 75 dní.
framipek s.r.o. Poľná 77 900 81 Šenkvice IČO: 31 425 062	Výroba a predaj pekárskych výrobkov Horná 9, Šenkvice Počet zamestnancov: 168/113, z toho administratívni i 17/10 a 10 vodičov	Práce s expozíciou chemickým faktorom (rastlinný pevný aerosól) 2. kat. PZS zabezpečená vlastným zamestnancom, MUDr. Dušan Ondrejka	Opatrenie uložené v zázname zo ŠZD: predložiť protokoly z objektivizácie hluku (aut. umývačka prepraviiek), pevného aerosólu, mikroklimy	Nedostatky neboli zistené
AGRAX, spol. s r.o. Košútska 1364 925 21 Sládkovičovo IČO: 36 230 33	Pekáreň Jánovce Bratislavská 741, Veľký Biel Počet zamestnancov: 2/2 + predajňa 4/4	Práce s expozíciou fyzickej záťaži -2. kat. hluku, prachu, záťaži teplom – 1. kat. Milan Repka, ABT Geologická 10750/28, 821 06 Bratislava OPPL/245/2015	Neboli uložené	Neoznačené schodiskové stupne bezpečnostným značením. Nevypracované posúdenie rizík podľa zák. č.124/2006 pri všetkých činnostiach (predavačka v predajni). Nedostatky odstrániť do 30 dní.
Arriba, s.r.o. Mozartova 23 811 02 Bratislava IČO: 35 712 066	Cukrárenská výroba s predajňou Kremnická 26, BA Počet zamestnancov: 7/7	Práce s expozíciou fyzickej a psychickej záťaži, chemickým faktorom, hluku, teploty, 2. kat. Ing. Milana Kopčová, BTS, Zombova 9 040 11 Košice PPL/6714/2014	Opatrenie uložené v zázname zo ŠZD + výzva z 14.07.2017 na predloženie dokladov: Predložiť protokol z merania tepelno-vlhkostnej mikroklimy v priestore výroby, pevného rastlinného aerosólu (múka, cukor), umelého osvetlenia + návrh náhradného opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov (bezokenný priestor), doklad o odbornej spôsobilosti zamestnancov na vykonávanie epidemiologicky závažnej činnosti Na základe objektívne zistených expozícií prehodnotiť zdravotné riziká zamestnancov	Nevypracované posúdenie rizík podľa zák. č.124/2006 pri všetkých činnostiach ako podklad pre vypracovanie zoznamu OOPP (upratovač), v posúdení rizík sú aj činnosti, ktoré sa na pracovisku nenachádzajú. Nedostatky odstrániť do 30 dní.

Na 4 pracovných stretnutiach zástupcov RÚVZ Bratislava a IP Bratislava bol prerokovaný spoločný postup vo veci riešenia podnetov, ktoré z dôvodu vecnej príslušnosti

časti podnetov postúpil IP Bratislava na RUVZ Bratislava. Záznamy zo 4 pracovných stretnutí boli zaslané na ÚVZ SR. Spolupráca RÚVZ Bratislava s IP Bratislava bola na dobrej úrovni.

2.4.ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Kontrolované chránené pracoviská v Bratislavskom kraji v roku 2017

Počet nových rozhodnutí	Počet nových stanovísk	Počet kontrolov CHP v roku 2017	Počet kontrol v roku 2017	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku	Kontrolné listy - aké, koľko	Zistené nedostatky - aké, koľko	Uložené opatrenia - aké, koľko	Poznámky vykonané úpravy
19	9	23	29	74	Z/5 C/2	0	0	režim práce 1x, prístup 2x, úpravy 1x

Vykonávaná činnosť:

Administratívne práce -14x, záhradnícke práce - 1x, montáž dielov motorových vozidiel – 1x, drobná ručná výroba reklamných, darčkových a dekoratívnych predmetov – 1x, grafické a iné umelecké práce– 2x, predavač – 4x, predaj a servis športového tovaru, bicyklov – 2x, krajčírské práce – 2x, plnenie a renovácia tonerov, pások, náplní do tlačiarň – 1x, tlačiar -1x.

Druh (skupiny) postihnutia:

Telesné – 49; Duševné – 11; Zmyslové - 14

Kontrolné listy:

C – chemické faktory, Z- zobrazovacie jednotky

Rozhodnutia boli vydané k začatiu prevádzky. Stanoviská boli vydané k rozšíreniu počtu pracovných miest zamestnancov so zdravotným postihnutím na existujúcich pracoviskách. Zamestnanci chránených pracovísk zväčša pracujú v skrátenej pracovnej dobe, v prevažnej väčšine ide o pracoviská administratívneho charakteru, resp. o drobné manuálne práce s malým počtom pracovníkov do 7 osôb na pracovisku.

V rámci schvaľovania sa zisťoval druh postihnutia zamestnancov z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok, zabezpečenia prístupu na pracovisko, vybavenia zariadení na osobnú hygienu. V roku 2017 na posudzovaných pracoviskách boli vykonané v 3 prípadoch stavebné úpravy a bezbariérový prístup, v 1 prípade bolo potrebné upraviť režim práce (prestávky, dĺžka pracovnej doby) na základe odporúčania posudkového lekára. Zabezpečenie prispôsobenia pracoviska (najmä prístup na pracovisko, zariadenia na osobnú hygienu) zamestnancovi so zdravotným postihnutím v súlade s NV SR č. 391/ 2006 Z.z. (ak je to potrebné) je plne v kompetencii zamestnávateľa a kontrola zabezpečenia je súčasťou výkonu štátneho zdravotného dozoru.

Konania boli vo viacerých prípadoch prerušené a v prípade, že účastníci konania neodstránili nedostatky podania, boli následne zastavené. Dôvodom zastavenia konania bolo aj nepredloženie lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov so zdravotným postihnutím na prácu.

2.5.EUDSKÝ BIOMONITORING V EÚ – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ (HBM 4EU)

Úloha v roku 2017 nebola plnená.

3.ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1.BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Podľa plánu bol vykonaný odber 2 vzoriek výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami. Vzorky boli odoslané na laboratórnu analýzu do NRL RÚVZ so sídlom v Poprade, všetky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy. RUVZ Bratislava zabezpečil došetrenie postúpenej nevyhovujúcej vzorky výrobku z bambusu z RUVZ so sídlom v Nových Zámkoch a zároveň vykonal hlásenie do systému RASFF (č. 2017.1674).

3.2.PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Vykonaný bol odber 4 vzoriek materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov /najmä na báze kyseliny ftalovej/. Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu do NRC na RÚVZ so sídlom v Poprade, obe vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

3.3.MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH.

V roku 2017 bol vykonaný odber 5 vzoriek probiotík v potravinách určených na osobitné výživové účely. Odoslané boli do laboratória RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Všetky vzorky neboli v súlade s platnou legislatívou v súvislosti s označovaním výrobkov.

3.4.MONITORING PRÍJMU JÓDU

Vykonaný bol odber 24 vzoriek kuchynskej soli za účelom monitorovania príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu v jodidovanej kuchynskej soli a kontroly jeho obsahu. Vzorky boli analyzované na dva sledované ukazovatele – KJ a KJO3. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

3.5.MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTKOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

V roku 2017 bolo v rámci monitorovania spotreby prídavných látok odobratých a na analýzu doručených spolu 66 vzoriek, z toho 52 vzoriek bolo odobratých iba na analýzu syntetických farbív, 5 vzoriek na analýzu syntetických sladidiel a 3 vzorky na analýzu konzervačných látok. V 1 vzorke boli vykonané analýzy syntetických sladidiel aj konzervačných látok, v 4 vzorkách boli vykonané analýzy syntetických farbív aj konzervačných látok a v 1 vzorke boli vykonané analýzy syntetických sladidiel, konzervačných látok a tiež syntetických farbív. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy. Súčasťou úlohy bolo aj spracovanie 24 hodinového dotazníka spotreby potravín

od 20 respondentov so zameraním sa na sledované prídavné látky a arómy. Výsledky boli zaslané na UVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

3.6.MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Podľa plánu bol vykonaný odber 2 vzoriek hotových pokrmov, 4 vzoriek kukuričných pukancov, 3 vzoriek chleba a pekárskych výrobkov ponúkaných v zariadeniach spoločného stravovania. Vzorky boli analyzované v laboratóriu RUVZ Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave, všetky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy. V 2. polroku bola úloha rozšírená o odber 4 vzoriek popcornov odobratých v zariadeniach spoločného stravovania pri multikinách v nákupných centrách. Jedna vzorka nevyhovela požiadavkám platnej legislatívy.

3.7.BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Úloha v roku 2017 nebola plnená.

4.ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1.AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

4.1.1 Podpora zdravého štartu do života

Podpora zdravého štartu do života bola realizovaná predovšetkým v rámci konzultačnej a posudkovej činnosti – posudzovanie projektových dokumentácií a podkladov pred uvedením priestorov 3 materských a rodinných centier do prevádzky.

4.1.2. Podpora zdravšieho prostredia v školách

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v školských stravovacích zariadeniach sme sa okrem iného zameriavali na kontrolu dodávaných surovín, preferovanie zdravých potravín a pod. Zistilo sa, že pri príprave pokrmov sa používajú výlučne čerstvé suroviny, vyhovujúcej kvality a pestrosti, ku ktorým vo všetkých prípadoch bola predložená dokumentácia (dodacie listy, faktúry a pod.). Vo viacerých prípadoch (10-25% zariadení) v priebehu celého roka sú využívané aj hlboko mrazené suroviny (prevažne hydínové mäsa), zelenina a ojedinele aj polotovary.

V rámci cieľného ŠZD v zariadeniach školského stravovania so zameraním na pôvod a vysledovateľnosť zdravotne závadného mäsa z Brazílie (prostredníctvom systému RASFF) bolo preverených 367 zariadení spoločného stravovania (ďalej ZSS) pri školách všetkých typov (MŠ, ZŠ, G, SOŠ, VŠ vrátane bufetov pri vysokoškolských zariadeniach). Fyzické kontroly boli vykonané v 31 ZSS a odobratých bolo 7 vzoriek hydínového mäsa na laboratórne vyšetrenie, pričom v jednej vzorke odobratej v ŠJ pri Gymnáziu na Gröslingovej ul. v Bratislave bola zistená Salmonella Heidelberg. Ostatok mäsa vedúca ŠJ odovzdala na likvidáciu dodávateľovi.

Sortiment v bufetoch pri školách všetkých typov je možné ovplyvniť iba v rámci konania k uvedeniu priestorov do prevádzky. Neskôr sa sortiment aj napriek edukácii naďalej prispôsobuje dopytu zákazníkov. Situácia v pomere zdravých a nezdravých potravín sa pomaly zlepšuje.

Na základe požiadaviek bol vykonaný monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v ŠJ pri MŠ na Pivonkovej ul. v Bratislave. Z vyhodnotenia laboratórnych analýz vyplynulo, že priemerná hodnota chloridu sodného vo všetkých odobratých vzorkách v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami bola prekročená, a to od 4,63% do 106,68 %. Naše odporúčania smerovali k potrebe znižovať obsah kuchynskej soli pri príprave pokrmov. Podľa informácií prebieha v súčasnom období úprava materiálno-spotrebných noriem a receptúr školského stravovania s cieľom zníženia obsahu kuchynskej soli vo finálnych pokrmoch.

V porovnaní s minulým rokom zvýšil sa počet ŠJ, ktoré pripravujú desiate pre žiakov. V 40 školských jedálňach (z toho 21 ŠJ pri ZŠ, 1 strednej škole a 18 školských zariadeniach vyžadujúcich osobitnú starostlivosť) sú podávané desiate, z ktorých väčšina je v rámci mliečneho programu.

Edukačné aktivity formou komunikácií s deťmi sú súčasťou každej hygienickej kontroly, najčastejšie pri zistení keď si dieťa odmieta konzumovať šalát, prípadne ovocie, ktoré je súčasťou obeda.

V súčasnom období prebieha konanie, v rámci ktorého sa programy „školské mlieko“ a „školské ovocie“ majú spojiť do jedného programu. Mliečny program v školskom roku 2017/2018 je zabezpečovaný štyrmi spôsobmi, a to: podávaním mliečnych výrobkov v rámci desiat, podávaním mlieka a mliečnych výrobkov, ktoré boli súčasťou pokrmov v rámci obeda a desiat, školský mliečny program s názvom „Školská mliečna liga“ a „Rajo brejky“.

Projekt školského ovocia v školskom roku 2017/2018 bol zabezpečovaný dvomi spôsobmi, cestou ŠJ a pedagogickými pracovníkmi.

V rámci výkonu ŠZD v priebehu roka 2017 za účelom kontroly podmienok pri zabezpečovaní projektu školského mlieka a ovocia bolo vykonaných 157 kontrol, pri ktorých neboli zistené závažnejšie hygienické nedostatky.

Účinnosť a efektívnosť výkonu ŠZD v školských stravovacích zariadeniach je možné hodnotiť pozitívne. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 372 hygienických kontrol, z ktorých bolo 227 v ŠJ, 99 vo výdajniach stravy a 46 v bufetoch. Väčšina stravovacích zariadení je na dobrej hygienickej úrovni. V ostatnom čase v stravovacích zariadeniach dochádza k zlepšovaniu podmienok prípravy pokrmov realizáciou komplexných a čiastkových rekonštrukcií, prípadne k vymieňaniu a dopĺňaniu strojno – technologického vybavenia.

- Za hygienické nedostatky zistené pri kontrolách bolo uložených 25 blokových pokút v sume 1200 €. Riešených bolo 15 podnetov, z ktorých bolo 8 opodstatnených.
- Závažným problémom je absencia Materiálno-spotrebných noriem a receptúr na prípravu pokrmov pre deti jaselského veku, ako aj požiadaviek na prípravu mliek a mliečnych pokrmov pre dojčatá a zásad skladby jedálnych lístkov pre vekovú skupinu 0-3 roky.

Diétne stravovanie je zabezpečené v 15 stravovacích zariadeniach pri školách rôznych typov. Podmienky na ich prípravu sú štandardné a hygienicky vyhovujúce. V ostatných školských stravovacích zariadeniach sa realizuje čiastočná diétna úprava pokrmov napr. u žiakov alergických na kravské mlieko sa finálna úprava pokrmu robí iným mliekom a pod. Ďalšou formou diétného stravovania je donáška diétnej stravy rodičmi, ktorú pripravenú v domácnosti. Tieto donášky stravy sa uskutočňujú na základe lekárskeho potvrdenia a vedúca ŠJ túto skutočnosť doplní do prevádzkového poriadku.

Vysokoškolské stravovacie zariadenia začínajú akceptovať laktózové a bezlepkové intolerancie, pričom zo 14 druhov denného menu minimálne jedno je tomu prispôbené.

Pitný režim temer vo všetkých školách a predškolských zariadeniach je realizovaný hygienicky vyhovujúcim spôsobom. Deťom MŠ v chladnejšom období je podávaný čaj (ovocný/bylinkový), v teplom období čistá pitná voda. Žiaci ZŠ a SŠ majú k dispozícii umývadlá s prívodom vyhovujúcej, tečúcej pitnej vody.

V rámci hygienických kontrol sa zisťujú aj počty stravujúcich sa deti a žiakov všetkých typov škôl. Konkrétny počet stravníkov sa aktualizuje v rámci výročnej správy. V stravovacích zariadeniach vysokých škôl v ostatnom čase zaznamenávame pokles záujmu o kompletne teplé hlavné jedlo, ktoré je nahrádzané studeným pokrmom, fastfoodom alebo minútovým jedlom bez polievky.

Odbery pokrmov na energeticko- biologickú hodnotu neboli realizované.

Kontrolou jedálnych lístkov sa zisťuje, že sú pripravované v súlade s požiadavkami racionálneho stravovania. Iba v niekoľkých prípadoch sa zistila nedostatočná frekvencia podávania šalátov z čerstvej zeleniny a podávania ovocia. V ojedinelých prípadoch sa zisťuje nevyznačovanie alergénov v jedálnych lístkoch.

4.1.3 Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Vedomosti na prácu v epidemiologicky závažných činnostiach boli preverené u 329 pracovníkov školských stravovacích zariadení a pracovníkov v zariadeniach verejného stravovania, ktoré úspešne zvládli skúšky a získali odbornú spôsobilosť na predmetnú činnosť.

Pracovníci realizovali 3 školenia so zameraním na požiadavky odbornej a zdravotnej spôsobilosti na prácu s potravinami pre 20 zamestnancov školského stravovania.

4.1.4 Podpora pohybových aktivít

V rámci mimoriadnych cielených kontrol zameraných na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných, stredných a špeciálnych školách Bratislavského kraja a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov strednej školy na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy bolo prekontrolovaných 50 telovýchovných traktov pri základných, stredných a špeciálnych školách a zistené bolo, že podmienky na realizáciu pohybových aktivít sú vytvorené temer vo všetkých školách. Konkrétne zistenia sú predmetom výročnej správy za rok 2017.

Problémom naďalej zostáva (s výnimkou 7 škôl) nezavedenie liečebnej telesnej výchovy u žiakov s chronickými ochoreniami a stavov po úrazoch a nerešpektovanie fyziologickej krivky výkonnosti v súvislosti so zaraďovaním hodín telesnej výchovy do rozvrhov hodín.

4.2.ZNEUŽIVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Podľa požiadaviek gestora bol realizovaný dotazníkový prieskum v rámci realizácie projektu „Projekt TDA 1,2,3 – pilotná štúdia“.

Zabezpečené bolo vyplnenie dotazníkov u 73 študentov a 20 pedagógov Gymnázia A. Einsteina, Einsteinová 35, Bratislava (z toho 26 študentov 3 roč., 25 študentov 2 roč. a 22 študentov 1.roč), a 108 žiakov a 4 pedagógov ZŠ Bernolákovo (z toho 21 žiakov 5. roč., 25 žiakov 6.roč., 25 žiakov 7. roč., 25 žiakov 8. roč. a 12 žiakov 9. roč.), ktoré boli zaslané na ďalšie spracovanie. Pedagógovia ZŠ Bernolákovo odmietli dotazníky vyplniť.

4.3.MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Zo strany gestora neboli vznesené doplňujúce požiadavky.

5.ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.3.SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEKOSTI OŽIARENIA DETSKÝCH PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA PRI CT DIAGNOSTIKE

Na zber a spracovanie údajov efektívnych dávok a orgánových dávok pacientov sa použil databázový softvér z programu Microsoft Office Access, v ktorom sa vytvorili formuláre na zaznamenávanie všetkých základných údajov o pacientoch, ktorí absolvovali CT vyšetrenie. Uspôsobený databázový program a metodiku jeho použitia sme rozvinuli v DFNSP, Limbová 1, 833 40 Bratislava na rádiologickom oddelení s CT pracoviskom. Zaznamenávajú sa nastavené a dávkové parametre u jednotlivých vyšetrení, ktoré sú dôležité pri výpočte efektívnych dávok pacientov vo vekovej skupine od novorodencov až po 18 rokov. Vytvorený formulár je uložený na rtg pracovisku, čo umožňuje pravidelný zber údajov. V priebehu roka 2017 sa vykonalo na DFNSP 2904 CT vyšetrení s nadpolovičnou prítomnosťou chlapcov (obr. č. 1), počet vyšetrení sa pohyboval v rozsahu 194 - 302 pacientov/mesiac.

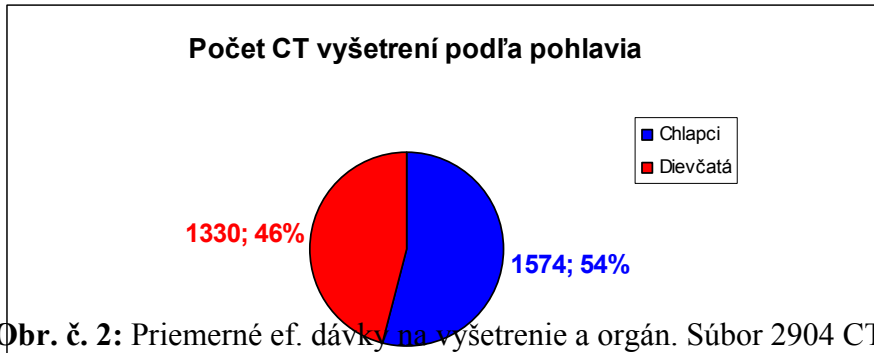
Na ďalšie spracovanie údajov slúžia programovo vytvorené tabuľky na štatistické vyhodnotenie výsledkov. V mesačných intervaloch sa sleduje úroveň efektívnej a orgánovej dávky u pacientov z detskej populácie s prihliadnutím na pohlavie a vek detského pacienta. Sledovala sa dávková záťaž pacientov pri vyšetrení nasledujúcich orgánov: Lebka-mozog, krčná chrbtica, hrudná chrbtica, pectus-hrudník, bedrová chrbtica, lumbosakrálny prechod, panva, bedrové kĺby, pľúca, pažerák, žalúdok, obličky, nadobličky, uši, koleno, krk, ruka, koleno, panva, brucho, pečeň, PND, členok, CT angio renál. artérií, femur, predkolenie, trachea, mandibula, hlavné bronchy, spánkové kosti, kľúčna kosť, koreň nosa, HRCT, noha, členok. Obrázok č. 2 zobrazuje priemerné hodnoty dávok z CT vyšetrení za celý rok niektorých najčastejšie vyšetrovaných orgánov. Najväčšia dávková záťaž podľa obrázku je pri CT vyšetreniach panvy, obličiek a pečene/brucha.

Zaujímavým je tiež zistenie, že až 40% zo všetkých CT vyšetrení tvorí vyšetrenie hlavy (obr. č. 3). Tento typ CT vyšetrenia síce dosahuje v porovnaní s inými vyšetreniami relatívne nízku hodnotu priemernej efektívnej dávky - 1,87 mSv (obr. č. 2), avšak v rámci rozloženia orgánových dávok za celý rok 2017 dosahuje toto vyšetrenie výrazný podiel čo sa týka celkovej sumy efektívnych dávok na danú oblasť a orgán (obr. č. 4).

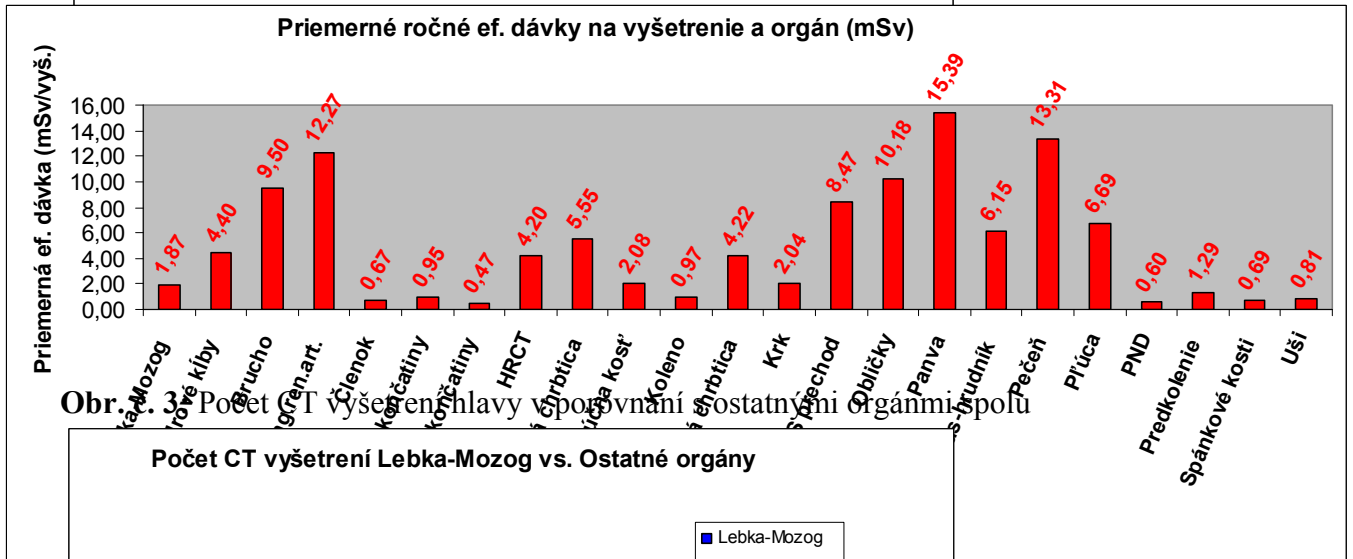
V mesačných intervaloch sledujeme tiež rozloženie efektívnych dávok na vyšetrenie podľa veku. Tu sa zdá byť dôležitou informácia, že aj keď priemerné hodnoty efektívnych dávok na vyšetrenie a dávková záťaž v cieľovej vekovej skupine 0-1 rok sú relatívne nízke (obr. č. 5), v tejto vekovej skupine sa robí až takmer 20% všetkých CT vyšetrení (obr. č. 6).

V budúcnosti sa preto ukazuje byť dôležité sledovať zmeny hodnôt priemerných a sumárnych efektívnych dávok pre jednotlivé vekové skupiny a cieľové oblasti a sledovať ich vývoj v čase.

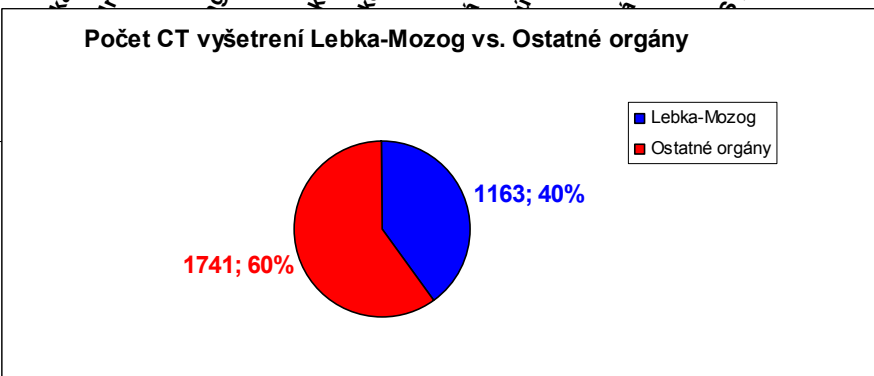
Obr. č. 1: Počet CT vyšetření podľa pohlavia. Celkový súbor 2904 CT vyšetrení za rok 2017

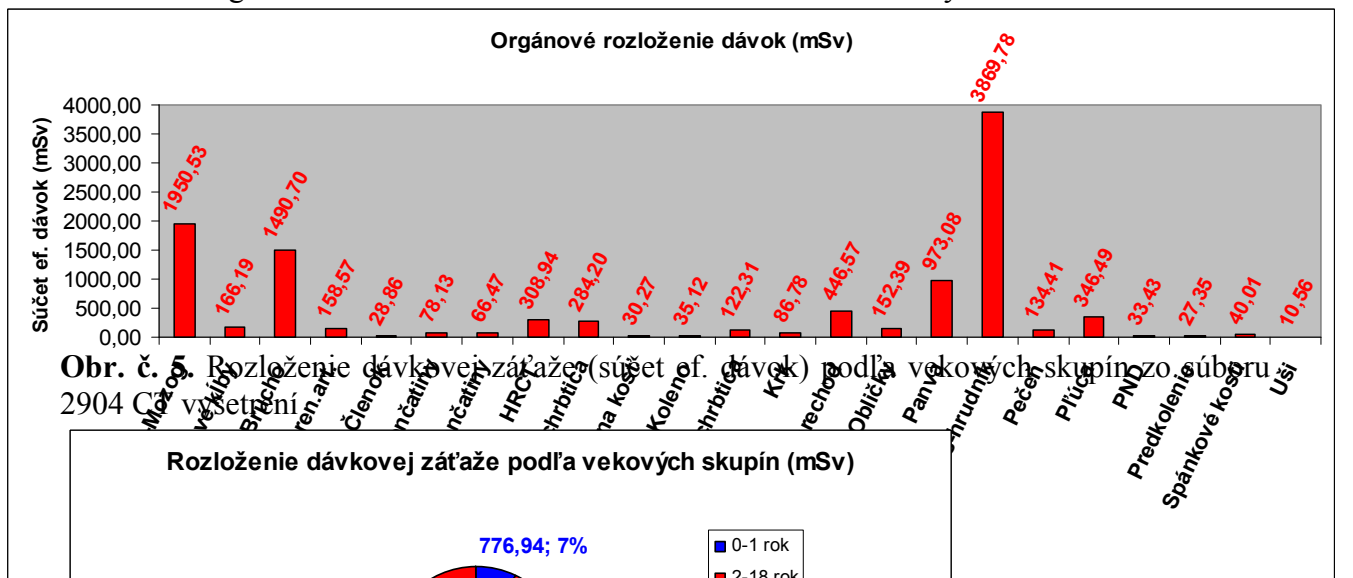
Obr. č. 2: Priemerné ef. dávky na vyšetrenie a orgán. Súbor 2904 CT vyšetrení

Obr. č. 3: Počet CT vyšetrení lebky-mozog vs. ostatné orgány

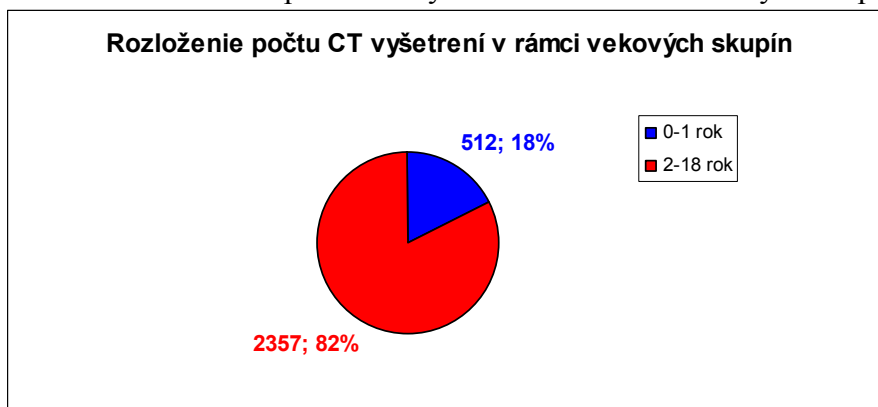
Obr. č. 4: Orgánové rozloženie súčtu ef. dávok zo súboru 2904 CT vyšetrení

Obr. č. 5: Rozloženie dávkovej záťaže (súčet ef. dávok) podľa vekových skupín zo súboru 2904 CT vyšetrení

Obr. č. 6. Rozloženie počtu CT vyšetrení na základe vekových skupín

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V rámci Národného imunizačného programu sa od 1.1. do 31.12.2017 priebežne vykonávala surveillancie ochorení preventabilných očkovaním. V tomto období bolo hlásených a epidemiologicky vyšetrených 14 ochorení na pertussis s najvyššou vekovošpecifickou chorobnosťou v skupine 45-54 ročných (chorobnosť 3,82/100 000). U detí do 15 rokov nebolo hlásené žiadne ochorenie. V dospeljej populácii (20 a viac ročných) bolo zaznamenaných všetkých 14 prípadov. Riadne očkovanie v minulosti udávalo 8 osôb, v 4 prípadoch očkovanie nebolo vykonané (ide hlavne o osoby staršej vekovej kategórie, prípadne o osoby očkované len proti diftérii a tetanu bez pertussickej zložky). Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené.

Invazívne pneumokokové ochorenia boli evidované v 8 prípadoch a to u 7 dospelých osôb a jedného šesťročného dieťaťa. Z uvedeného počtu bola pneumokoková sepsa hlásená v troch prípadoch, trikrát bola diagnostikovaná pneumokoková meningitída a dvakrát pneumokoková pneumónia s pozitívnou hemokultúrou.

Ďalšie ochorenia preventabilné povinným pravidelným očkovaním neboli hlásené.

Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. Prostredníctvom posterov, plagátov, webovej stránky úradu a poradenstva určeného pre laickú verejnosť pracovníci RÚVZ informovali obyvateľstvo o význame očkovania a možnostiach využívania vakcín v prevencii proti infekčným ochoreniam. Cieľom uvedených aktivít bolo oboznámiť laickú verejnosť o užitočnosti očkovania, informovať o existujúcich očkovacích látkach a ich indikáciách, zdôrazniť dostupnosť očkovania pre všetkých ako i pre vybrané skupiny obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku nákazy pri práci. Hlavným poslaním bolo poukázať na mylne prezentované informácie o škodlivosti očkovania ako i dôležitosť prevencie infekčných ochorení s dôrazom, že očkovanie musí zostať prioritou, pokiaľ sa budú vyskytovať infekčné ochorenia, ktoré ohrozujú zdravie verejnosti.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

V roku 2017 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 6797 infekčných ochorení, čo predstavuje oproti roku 2016 (hlásených 7440 ochorení) mierny pokles o 8,6%. Zo zriedkavých ochorení sa vyskytol jeden prípad brušného týfusu u 32 ročnej ženy z okresu Bratislava V, ktorý bol dovlečený z Mexika.

V porovnaní s rokom 2016 bol v Bratislavskom kraji zaznamenaný v skupine črevných nákaz mierny vzostup počtu hlásených prípadov salmonelovej enteritídy (o 2,1%). Naopak pokles počtu hlásených prípadov sme zaznamenali u kampylobakteriálnych enteritíd (o 19,8%), u hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčnej etiológie (o 51,5%), u črevných infekcií spôsobených enteropatogénnymi E.coli (o 50,9%) ako i u vírusových črevných infekcií (o 29,5%).

V skupine vírusových hepatitíd bol evidovaný výrazný nárast počtu ochorení na VHA (o 248,6%) a mierny nárast počtu prípadov akútnej VHB (o 11,1%).

V skupine pohlavne prenosných ochorení bol evidovaný pokles chorobnosti na chlamýdiové infekcie (o 48,0%), zatiaľ čo u gonokokových infekcií sme zaznamenali vzostup v počte hlásených ochorení o 62,0%.

Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymfskú boreliózu, črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

6.3.INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Od 1.1.2017 do 31.12.2017 bolo v informačnom systéme spracovaných 6706 prípadov ochorení, z toho v 2566 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 4107 potvrdených a 2599 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 4247 ohnisk nákazy a vydaných 1927 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia. Očkovanie bolo vykonané u 1109 priamych kontaktov a špecifická antibiotická profylaxia u 165 priamych kontaktov. V roku 2017 boli v Bratislavskom kraji zaznamenané tieto epidémie:

- epidemický výskyt 7 prípadov akútnych gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu u pacientov na fyziatricko-rehabilitačnom oddelení Nemocnice Ružinov v Bratislave. Celkový počet exponovaných 58 osôb (27 pacientov a 31 zdravotníckych pracovníkov)
- epidemický výskyt 4 prípadov gastroenteritíd vyvolaných *Clostridium difficile* z II. Neurologickej kliniky UNB Nemocnice. akad. L. Dérera. Celkový počet exponovaných osôb 13
- epidemický výskyt 5 prípadov (4 pacienti, 1 lekár) akútnych gastroenteritíd na klinike detskej pneumológie a ftizeológie v Podunajských Biskupiciach. Celkový počet exponovaných osôb 30 (11 pacientov, 8 sprievodných osôb, 11 zdravotných pracovníkov). U 3 pacientov sa zo stolice potvrdila prítomnosť rotavírusov
- od 4.10.2017 do 14.10.2017 bolo hlásených spolu 33 prípadov gastroenteritídy u detí z materskej školy v okrese Bratislava V. Prvé príznaky ochorenia sa objavili 29.9. - 3.10.2017 - hnačky, teploty, bolesti brucha, zvracanie. Všetci chorí konzumovali stravu v školskej jedálni. V jedálnom lístku za sledované obdobie neboli zaradené epidemiologicky rizikové pokrmy. Z laboratórnych výsledkov sa u 33 pacientov kultivačne z TR a stolice potvrdila *Salmonella enteritidis*

6.4.NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

6.4.1 *Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE*

V prvom polroku 2017 sa pokračovalo v plnení programu EÚ HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance), ktorý je založený na sledovaní

vybraných nozokomiálnych nákaz v anonymne a dobrovoľne zapojených zdravotníckych zariadeniach jednotlivých krajín EÚ. Program umožňuje zistiť a porovnať ich výskyt, zosúladiť údaje, určiť mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz v jednotlivých štátoch Európy a v konečnom dôsledku aj navrhnúť opatrenia, ktoré by efektívnym ovplyvňovaním rizikových faktorov redukovali množstvo nozokomiálnych infekcií a nárast rezistencie na antibiotiká.

V prvom polroku 2017 bola realizovaná časť programu HELICS zameraná na sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu. Sledovanými chirurgickými výkonmi v rámci SR sú cholecystektómie a minimálne časové obdobie pre sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu je 3 mesiace. Proces výberu minimálneho setu údajov bol zameraný na najvýznamnejšie premenné pre analýzu rizika infekcie v mieste chirurgického výkonu. Používa sa rizikový index NNIS v súvislosti so zaradením pacienta podľa hlavných rizikových faktorov: riziko kontaminácie rany (čistá rana, čistá - kontaminovaná rana, kontaminovaná rana, znečistená alebo infikovaná rana), kondícia pacienta podľa ASA skóre (zdravý pacient, pacient s miernym systémovým ochorením až moribudný pacient), trvanie operácie, urgentnosť intervencie, endoskopické procedúry. Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky bolo spracovaných celkovo za prvý polrok 2017 178 chorobopisov pacientov, u ktorých bola na Chirurgickej klinike Univerzitetnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad. L. Déreza v období apríl - december 2016 a január - marec 2017 vykonaná cholecystektómia. Elektronické výstupy budú zaslané celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

6.4.2 Európska surveillanca infekcií *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k začatiu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillanca bola realizovaná v období október – december 2016 prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky bolo spracovaných 124 chorobopisov pacientov z Univerzitetnej nemocnice Bratislava, konkrétne 96 chorobopisov pacientov z Nemocnice akad. L. Déreza, 22 chorobopisov z Nemocnice Ružinov, 6 chorobopisov z Nemocnice Sv. Cyrila a Metoda. V sledovanom období 12 vzoriek stolíc od pacientov s pozitívnym toxínom *Clostridium difficile* odoslaných na účely mikrobiologickej surveillance do Ústavu mikrobiologickej imunológie JLF UK v Martine.

V roku 2017 prebehne analýza údajov, vyhodnotenie a distribúcia výsledkov za jednotlivé nemocničné zariadenia a publikácia výsledkov pre odbornú verejnosť. Súčasne sa bude presadzovať snaha o zavedenie kontinuálnej ročnej surveillance incidencie CDI prostredníctvom EPIS.

6.4.3 Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v nemocniciach Slovenskej republiky v roku 2017 podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

V období máj – jún 2017 bola v rámci Slovenskej republiky realizovaná bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť. Sledovanie bolo realizované podľa vypracovaného protokolu ECDC, podľa ktorého bol vykonaný výber nemocníc. Koordinačným centrom PPS v SR je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne a národným koordinátorom Doc. MUDr. Mária Štefkovičová PhD., MPH. Ciele PPS sú odhadnúť celkovú záťaž (prevalenciu) nozokomiálnych nákaz a používania antimikrobiálnych látok v nemocniciach s akútnou starostlivosťou v EÚ, opísať pacientov, invázne postupy, náklady a predpisované

antibiotiká podľa typu pacienta, špecializácie alebo zdravotníckeho zariadenia, podľa krajiny EÚ, ďalej opísať kľúčové štruktúry a procesy na prevenciu NN/HAI a ATB rezistencie na úrovni oddelenia a nemocnice v EÚ, poskytnúť výsledky tým, ktorí ich potrebujú poznať na lokálnej, regionálnej, národnej úrovni a na úrovni EÚ.

Prevalenčná štúdia sa realizovala v 3 nemocniciach : v SI Medical s.r.o, Nemocnica s poliklinikou Medissimo na 4 pracoviskách, spracovaných bolo 7 chorobopisov a následne elektronicky bolo celkovo spracovaných 22 dotazníkov, v Špecializovanej nemocnici pre ortopedickú protetiku na Zahradníckej ul. na 1 pracovisku, spracovaných bolo 24 chorobopisov a následne elektronicky bolo celkovo spracovaných 28 dotazníkov, v Nemocnici akad. L. Déreera na 15 pracoviskách, spracovaných bolo 348 chorobopisov pacientov a následne elektronicky bolo celkovo spracovaných 366 dotazníkov.

Údaje od rôznych zúčastnených nemocníc sú prepojené národným koordinačným centrom. Následne národné centrá predložia národnú databázu pre ECDC použitím systému ECDC Tessy, po ktorom budú k dispozícii online správy.

6.5.MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V Bratislavskom kraji pokračovalo monitorovanie (hlásenie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii, informovanie o očkovaní) a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom sezónnej i pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. V roku 2017 boli na území Bratislavského kraja hlásené dva prípady SARI - u 58 ročného muža z okresu Bratislava I a u 60 ročnej ženy z okresu Bratislava II. Nebolo evidované žiadne úmrtie na chrípku alebo SARI. Z 92 odberov realizovaných v Bratislavskom kraji v období od 1.1. do 31.12.2017 bolo v NRC pre chrípku pozitívnych na chrípkové vírusy 37 odberov (A/Hong Kong (H3N2) – 22x, A/H3 – 9x, A bez bližšieho určenia - 2x, A/H1pdm09 - 3x, B/Brisbane - 1x).

6.6.ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2017 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 14 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

6.7.PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2017 pokračovala v Bratislavskom kraji realizácia projektu „Hrou proti AIDS“. Tento interaktívny projekt je cielený na HIV infekciou a pohlavne prenosnými chorobami najohrozenejšiu skupinu populácie, ktorou sú u nás mladí ľudia a je návrhu Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020 a jeho preventívnych aktivít 5.1.3 Edukačné programy zamerané na mládež. V rámci výučby predmetov verejné zdravotníctvo a preventívne lekárstvo bola prednesená problematika HIV infekcie, pohlavne prenosných chorôb a ich prevencie v dvoch triedach Strednej zdravotníckej školy v okrese Bratislava V. V týchto triedach boli študenti oboznámení s projektom „Hrou proti AIDS“ a bola realizovaná interaktívna časť projektu.

7.OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1.CYANOBAKTÉRIE

V roku 2017 Odbor objektivizácie faktorov životných a pracovných podmienok - Oddelenie mikrobiológie životného prostredia stanovoval počty cyanobaktérií v 97 vzorkách prírodnej povrchovej vody zo štrkovísk určených na rekreáciu a kúpanie. Okrem celkového počtu buniek sa stanovoval aj chlorofyl a dominantné taxóny siníc a rias. Celkovo bolo analyzovaných 291 ukazovateľov. Počet analýz, vykonaných na dourčenie taxónov bol 946.

7.2.LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCHKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÝCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Oddelenie mikrobiológie životného prostredia v roku 2017 analyzovalo 17 vzoriek vody z kúpalísk s atrakciami na prítomnosť baktérií rodu Legionella. Všetky vzorky v danom ukazovateli vyhoveli.

7.4.REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa plánu bol v roku 2017 vykonaný odober 5 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete s cieľom monitoringu obsahu rezíduí pesticídov, ochrany zdravia detskej populácie, plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ. Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu do laboratória ÚVZ SR. T.č. máme k dispozícii laboratórne analýzy len k dvom vzorkám, obe vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

7.9.VEĎĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY

Odbor objektivizácie faktorov životných a pracovných podmienok v roku 2017 prijal 46 vzoriek pitných vôd z hromadného zásobovania, s požiadavkou na rozšírený rozsah stanovovaných ukazovateľov, ktorého súčasťou je aj stanovenie chloroformu - jedného z vedľajších produktov dezinfekcie vody. Analýzy boli vykonané vo všetkých 46 vzorkách v ktorých boli požadované analýzy aj ďalších vedľajších produktov dezinfekcie vody - trihalometánov. V roku 2016 bola vykonaná validácia metódy na stanovenie 4 vybraných trihalometánov - chloroform, bromoform, dibromochlórmétán a bromodichlórmétán. Na základe výsledkov validácie sa ukázalo, že používaná prístrojová technika neumožňuje stanovenie týchto ukazovateľov. V poslednom štvrtroku 2017 bola zakúpená nová prístrojová technika, ktorou po validácii bude možné stanoviť širšie spektrum vedľajších produktov dezinfekcie vody.

7.10.MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V SUROVINÁCH A POKRMOCH Z DOMÁCEJ PRODUKCIE POUŽITÝCH V STRAVOVANÍ DOJČIAT A MALÝCH DETÍ

Gestor úlohy (RÚVZ Prešov) doručil podklady k plneniu tejto úlohy. Požiadavka bola monitorovať obsah dusitanov, dusičnanov a dusitan sodný v ovocí a zelenine z domácej produkcie a v pokrmoch pripravených z doma dopestovaných surovín. Vyšetřili sme 4 vzorky rôzneho ovocia, 12 vzoriek rôznych druhov doma dopestovanej zeleniny a 2 druhy ovocných džemov z domácich surovín. Celkovo boli gestorovi úlohy zaslané výsledky 18 vzoriek.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

OPZ prostredníctvom svojich 2 základných a špecializovaných poradní realizoval skrining rizikových faktorov voľno-radikálnych ochorení a cieleň komplexnú edukáciu - posilnenie osobnej zodpovednosti klientov za svoje zdravie a motiváciu k pozitívnej zmene životného štýlu a výživy.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V rámci primárnej prevencie sme formou 27 výjazdových aktivít základnej poradne realizovali skrining rizikových faktorov a edukáciu 1212 klientov, z toho 937 klientov bolo zaradených do systému TZS a 275 mimo TZS. 1077 klientov bolo v produktívnom veku a 135 seniorov. Rizikovým klientom bolo odporučené kontrolné komplexné vyšetrenie v PZ, 55 klientov bolo odporučených do starostlivosti špecialistov.

V rámci zvyšovania zdravotnej a nutričnej gramotnosti sme realizovali 6 prednášok pre seniorov – 409 účastníkov, 2 prednášky na tému Zdravé starnutie – 59 účastníkov a 2 prednášky zamerané na prevenciu civilizačných ochorení – 175 účastníkov. V rámci riešenia projektu Viem čo zjem a z problematiky výživy a životného štýlu mladej generácie sme na vybraných ZŠ realizovali 60 prednášok – 989 účastníkov, 8 prednášok zameraných na prevenciu civilizačných ochorení – 198 účastníkov a 12 protifajčiarskych prezentácií a diskusií – 327 účastníkov.

Odborné poradenstvo z problematiky životného štýlu a výživy sme realizovali tiež mailovou a telefonickou konzultáciou v počte 35.

V audiovizuálnych a printových masmédiách ako aj na webovej stránke a informačných paneloch RUVZ bolo prezentovaných a uverejnených 80 príspevkov z problematiky nutričie a životného štýlu.

Participujeme na riešení celonárodných edukačných projektoch - Deň obezity, Školské ovocie, Viem čo zjem, MOST, Mesiac úcty k starším, Deň diabetu.

Na vedeckých podujatiach sme prezentovali 8 odborných príspevkov.

9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľom je vytvoriť efektívny systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity. Intenzívne pokračujeme v edukačných a skriningových aktivitách prostredníctvom PZ a tiež v spolupráci so VŠZP a ďalšími občianskymi a neziskovými organizáciami. Individuálne sme edukovali 1432 klientov na výjazdových akciách aj v rámci PZ.

V rámci riešenia projektov ďalších edukačných aktivít bolo edukovaných 1274 detí.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu : Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V základných poradniach a pri výjazdových preventívnych akciách sme zintenzívnili propagáciu významu pravidelnej pohybovej aktivity a nabádali k účasti na kampani. Reálne počty o účastníkoch za Bratislavský kraj však nemáme k dispozícii. Prihlášky účastníci posielali priamo na RUVZ Banská Bystrica.

9.5.NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

9.5.1 Národný program aktívneho starnutia – Bratislavský samosprávny kraj

Cieľom aktivít je zlepšenie životného štýlu a zdravotného uvedomenia seniorov a eliminácia sociálnej izolácie. V kluboch dôchodcov - Kýčerského, Záhorská Bystrica, Stupava, Ružinov, DS pri Kríži a v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska, Okresnou organizáciou JD Bratislava II. a DK Ružinov sme realizovali 6 prednášok - 409 klientov, 2 prednášky na tému Zdravé starnutie – 59 účastníkov a 2 prednášky zamerané na prevenciu civilizačných ochorení – 175 účastníkov. Spolupracujeme s odborními sociálnych vecí Magistrátu hl.m. Bratislava, MÚ-Staré mesto, MÚ- Nové mesto, MÚ-Ružinov a MÚ-Petržalka. V PZ bolo prvovýšetrených 214 seniorov, kontrolne vyšetrenie absolvovalo 197 seniorov.

9.7.CINDI PROGRAM SR

OPZ prostredníctvom svojich 2 PZ pokračuje v plnení projektu CINDI s cieľom znížiť chorobnosť a úmrtnosť na srdcovo-cievne a nádorové ochorenia. Formou 27 výjazdových skriningových aktivít sme zvyšovali nutričnú a zdravotnú gramotnosť ako aj zodpovednosť za vlastné zdravie. Rizikovní klienti následne navštívili PZ na komplexnejšie somatometrické, biochemické a nutričné vyšetrenie. V PZ bolo komplexne vyšetrených a individuálne usmernených 1157 klientov.

9.8.AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA ROKY 2017-2020

Priebežne realizujeme komplexnú edukáciu mladej generácie z problematiky zdravého životného + protifajčiarska osveta – 12 prednášok – 327 edukovaných.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola zameraná na zber údajov o kvalite pitnej vody a bazénovej vody.

PITNÁ VODA: do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2017 celkovo 31 vodovodov, v okrese Čadca 19 vodovodov, v okrese Kysucké Nové Mesto 12 vodovodov. V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia ÚVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálné spracováva RÚVZ so sídlom v Žiline. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých celkovo 83 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie v rozsahu minimálnej analýzy. Za okres Čadca 56, v okrese Kysucké Nové Mesto 27. V rozsahu úplnej analýzy celkový počet vzoriek bol 8, za okres Čadca 5, za okres Kysucké Nové Mesto 3. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a nebolo potrebné udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Vyššie uvedenými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody pre roky 2013 - 2017 pre správu pre Európsku komisiu a taktiež boli aktualizované dáta pre veľké a malé zásobované oblasti pitnou vodou a zaslané na spracovanie na ÚVZ SR.

Vodárenská nádrž Nová Bystrica patrí do štátneho zdravotného dozoru v súčinnosti s vodo-ochranným dozorom Okresným úradom Žilina. V uplynulom období bolo vydané stanovisko k jedno rázovému vstupu občanov do OP pri príležitosti spomienkovej akcie stretnutia rodákov. Pracovníčka oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia vykonala šetrenie na mieste samom v súčinnosti s Okresným úradom v Žiline, Povodím Váhu Piešťany a zástupcami Lesov SR za účelom kontroly stanovených nápravných opatrení – úprava lesných ciest, obhospodarovanie území v zmysle platnej legislatívy. Komisionálne jednanie a sprísnený vodoochranný dozor pokračoval aj v tomto roku a naviazal na predchádzajúce obdobie. Za uplynulé obdobie bol zaznamenaný pozitívny dopad na dotknuté územie a výkon obhospodarovania jednotlivými subjektmi. Došlo k náprave a stabilizovaniu územia. V štátnom vodoochrannom dozore za účasti orgánu na ochranu zdravia sa pokračuje. Bolo vykonané spoločné rokovanie s malými obhospodarovateľmi pôdy a uskutočnené vodoprávne konanie zvolané OÚ ŽP Žilina za účelom vylepšenia stavebno – technického stavu vozovky situovanej na rozhraní I. a II. OP VN Nová Bystrica, ktorej technický stav a využívanie potenciálne môže ohroziť kvalitu vody v nádrži slúžiacej ako zdroj pitnej vody.

Prebehla akcia „Svetový deň vody“. Tento rok boli občanom sprostredkované analýzy kvality vody tzv. prúžkovou metódou v ukazovateľoch dusitaný a dusičnaný celkovo v 203 prípadoch, pričom v 17 prípadoch bolo zistené prekročenie v ukazovateli dusičnaný. Poskytnutých bolo 147 telefonických a 135 ústnych konzultácií na tému pitná voda, ochrana vodných zdrojov. Rozdaných bolo 87 letáčikov na dotknutú tému. Akcia bola propagovaná cez web stránku tunajšieho úradu a samospráv miest a obcí a taktiež bola poskytnutá informácia pre regionálne noviny MY Kysuce.

Pracovníci oddelenia postupne mapujú vodné zdroje, ktoré nie sú oficiálne vyhlásené ako tzv. verejné studne – pramene, ale slúžia pre širokú verejnosť, občanov, turistov na pitné účely, pre účel osvieženia. Bolo realizovaných 6 odberov vzoriek vôd na území mesta Čadca (prameň

Bukov pri kaplnke a prameň Rázusova), Oščadnica Pod kalváriou, Raková Korcháň, Olešná Jelitov, Staškov Belkov.

Na požiadanie občanov ako platená služba bolo vykonaných 15 odberov vzoriek vôd za účelom zistenia kvality vody, vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja pre pitné účely a v rámci kolaudácii stavieb na požiadanie investora ako podklad pre rozhodovaciu činnosť orgánu na ochranu zdravia. .

KÚPACIE VODY: v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium. Nosnú časť tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody. Majiteľom objektu je Mesto Čadca, prevádzkovateľom Mestský podnik služieb Čadca – Podzávoz. Počas letnej turistickej sezóny boli v prevádzke - nekrytý netermálny neplavecký umelý bazén na rekreačný účel pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie a vonkajšie letné kúpalisko pri Krytej plavárni Čadca. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody na Krytej plavárni a vonkajšom letnom bazéne Čadca 23 vzoriek – 9 vzorky vody v rámci štátneho zdravotného dozoru a 14 vzoriek prevádzkovateľom zariadenia a v zariadení pri hoteli Severka 1 vzorka (spracované v IS). Počet vyšetrených ukazovateľov bolo v zmysle platnej legislatívy celkom 299, ktoré boli vyhovujúce..

POSUDZOVANIE STAVIEB: v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených 70 stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona, pre územné konanie a kolaudačné konanie stavieb bolo vypracovaných 79 záväzných stanovísk, k zmene účelu užívania stavby bolo vydaných 6 záväzných stanovísk, UPN miest a obcí 6 stanovísk. Celkovo bolo vydaných 294 vyjadrení odborného charakteru. Za uplynulé obdobie bolo podaných 443 informácií, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk, iných stanovísk.

Na **web stránke** sú zverejnené dozorované zariadenia, kvalita kúpacích vôd je sprístupnená cez IS kúpacie vody internetovým spojením, kde sa vkladajú údaje, vykonáva sa týždenné hlásenie s aktualizáciou údajov, zverejnené sú údaje o získaní odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologicky závažnej činnosti, uvedené sú pokyny pre občanov - Proti záplavové opatrenia, Problematika prevádzok solárií, Katalóg služieb a vzorový prevádzkový poriadok, pričom na stránke sú zverejňované aktuality viazané na tému resp. ročné obdobie (Rapex, Letná sezóna kúpaliská, Svetový deň vody).

INFORMAČNÉ SYSTÉMY: Pitná voda - priebežne sú vkladané údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za r. 2017 do IS pitná voda, ktoré sú podkladom pre výročnú správu. Kúpacie vody - naplňaný je IS Kúpacie vody, prístupný cez internetové spojenie aj laickou verejnosťou. Do systému sú vložené údaje za zariadenie Krytá plaváreň Čadca, Letné kúpalisko Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie – relaxačný bazén sezónny. Od 15. júna 2017 sa vykonávala tzv. týždenná hlásna služba počas letnej turistickej sezóny. Ukončenie sezóny LTS s vyhodnotením bolo zaslané v 10/2017 na ÚVZ SR pre spracovanie celoslovenskej správy.

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Gestorom úlohy nebola zaslaná metodika riešenia a úloha bude plnená podľa pokynov gestora po schválení materiálu Vládou SR.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Košiciach, NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a záverov celoslovenských porád odboru hygieny životného prostredia a zdravia vytypovaním záujmovej oblasti, ktorej sa zmapovanie reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách môže týkať. Krajský odborník odboru eviduje nahlásenú lokalitu za spádové územie tunajšieho úradu verejného zdravotníctva VN Nová Bystrica. Lokalita bola zaradená do riešenia úlohy NRC pre pitnú vodu, pričom gestor nezaslal metodiku a postupy realizácie tejto úlohy.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Tunajší úrad na plnení tejto úlohy neparticipuje.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Tunajší úrad bol zapojený do dotazníkovej akcie v spolupráci s OHDM - prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinnosti ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií, súhrnne bolo spracovaných a vypísaných 91 dotazníkov a zaslaných na celoslovenské spracovanie ÚVZ SR. Cielene bolo vykonaných 9 kontrol v rámci ŠZD a 2 kontroly v rámci šetrenia zaslaného podnetu – neboli zistené nedostatky. V spolupráci s ÚVZ SR Bratislava boli vykonané 4 ciele kontrol so zameraním na dodržiavanie limitov UV žiarenia zo žiaričov opaľovacieho prístroja. V 2 prípadoch bol zistený nesúlad s platnou legislatívou a zariadenia do vykonania nápravy boli na mieste zatvorené. V týchto zariadeniach sa vykonával opakovane štátny zdravotný dozor so zameraním na dodržanie stanoveného opatrenia – nebolo zistené porušenie nariadeného opatrenia.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prievidzi

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinnosti zamestnávateľmi na ochranu zdravia zamestnancov pri práci. Pri štátnom zdravotnom dozore boli uplatňované legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pozornosť bola venovaná úrovni hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. U 116 subjektov bolo kontrolované zabezpečenie zdravotného dohľadu k 30.11.2017. 1 zamestnávateľ, u ktorého zamestnanci vykonávali práce zaradené do prvej a druhej kategórie, nezabezpečil pre svojich zamestnancov zdravotný dohľad, za čo mu bola uložená sankcia. Štátny zdravotný dozor na náhodne vybraných pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávali práce zaradené do prvej a druhej kategórie, bol vykonaný u 6 zamestnávateľov. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na úseku ochrany zdravia pri práci bolo podľa zákona č. 355/2007 kontrolované aj plnenie povinnosti pracovnej zdravotnej služby samostatne na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávali práce zaradené do prvej a druhej kategórie u 1 subjektu- bezpečnostnotechnická služba.

Pri uvedení 59 priestorov do prevádzky boli posudzované požiadavky na pracovisko a kontrolované vypracovanie hodnotenia zdravotných rizík a kategorizácia prác. Posudok o riziku a prevádzkový poriadok z hľadiska ochrany a podpory zdravia zamestnancov pri práci bol vypracovaný a schválený s počtom 68, z toho bolo 25 prevádzkových poriadkov s posúdením rizika pre pracovné činnosti, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní nebezpečným chemickým faktorom pri práci. V rámci hodnotenia rizika pri používaní chemických látok a zmesí sa postupuje s ich klasifikáciou podľa nariadenia Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí v platnom znení. S počtom 17 boli posudzované a schválené prevádzkové poriadky pre pracovnú činnosť s expozíciou hluku, ostatné faktory práce a pracovného prostredia, ktorým sú zamestnanci vystavení pri práci, boli hodnotené v počte: práca s azbestom - 11, fyzická záťaž pri práci - 8, biologické faktory - 3, vibrácie - 2, karcinogény a mutagénny faktor - 1, laserové žiarenie - 1. U posudzovaných prevádzkových poriadkov sa hodnotil súhrn opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia. Kontrolnými listami informovanosti bolo overované poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Dotazníkovou metódou bola zisťovaná informovanosť u 28 zamestnávateľov, ktorým bolo daných 347 dotazníkov, spracovaných a vyhodnotených bolo 267 (78 %). V počte 189 bolo spracovaných dotazníkov typu H - hluk, chemické faktory: 29, karcinogény a mutagénny: 21, zobrazovacie jednotky: 18 a azbest: 9.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR. Výstupné zostavy sú zasielané na ÚVZ SR v určených lehotách, spracované k 30.6. a k 31.12. daného roka.

U 65 zamestnávateľov v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto 4761 pracovníkov, z toho 1345 žien vykonávalo rizikovú prácu k 31.12.2017. Prácu tretej kategórie vykonávalo 4655

zamestnaných osôb, z toho 1339 žien. Práca štvrtej kategórie bola vyhlásená v 4 subjektoch so 106 zamestnancami, z toho 6 žien. Ide o práce vykonávané v subjektoch s prevažujúcou činnosťou priemyselnej výroby pri výrobe strojov a zariadení, kovových konštrukcií a pri spracovaní a výrobe priadze. Pri prácach, ktoré boli zaradené do štvrtej kategórie, boli zamestnanci exponovaní hluku, vibráciám a zväčša pevným aerosólom.

Oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu počtu exponovaných zamestnancov o 470, zvýšil sa počet subjektov s rizikovými prácami o 1 zamestnávateľa zo 64 na 65. Najviac osôb podľa prevažujúcej činnosti je zamestnaných na rizikových pracoviskách v odvetví priemyselnej výroby - 4286, z toho 1010 žien, nasleduje činnosť zdravotníctva a sociálnej pomoci s počtom osôb 351, z toho 313 žien.

Prehodnotenie rizikových prác v roku 2017 sa vykonávalo u tých zamestnávateľov a na tých pracoviskách, kde došlo k zmenám podmienok práce a pracovného prostredia, ktoré ovplyvnili veľkosť zdravotného rizika a kategóriu prác. Prehodnotenie evidencie rizikových prác bolo vykonané podľa vyhlášky MZ SR číslo 448/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov podľa predložených návrhov vypracovaných zamestnávateľmi v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou. Na základe výsledkov hodnotenia zdravotných rizík boli postupne podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie, prípadne na zmenu alebo vyradenie rizikových prác.

Pre 12 zamestnávateľov bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej alebo štvrtej kategórie, prípadne na zmenu prác z tretej alebo štvrtej kategórie. Štvrtá kategória prác bola opätovne vyhlásená v 3 subjektoch a u 1 zamestnávateľa (Údržba mesta Kysucké Nové Mesto) nastala po prehodnotení zdravotného rizika a vykonaní opatrení zmena, ktorá ovplyvnila veľkosť rizika a práce štvrtej kategórie s expozíciou vibráciám boli preradené zo štvrtej do tretej kategórie. U 4 novovzniknutých zamestnávateľov – Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., prevádzka Čadca; eliastech, s.r.o., Krásno nad Kysucou; ZIZIN, s.r.o., Kysucké Nové Mesto a Daechang SEAT, s.r.o., Kysucké Nové Mesto - boli práce zaradené do tretej kategórie s faktorom hluk a v 1 podniku hluk a vibrácie. 5 zamestnávateľov podalo návrh na vyradenie prác z tretej kategórie rizika. Celkom v roku 2017 bolo vydaných 23 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z., z toho 1 nesúhlasné. Konanie vo veci zaradenia prác do tretej kategórie bolo v 6 prípadoch prerušené.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru u zamestnávateľov, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sa sledujú v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. intervaly výkonu lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti a ostatné povinnosti v oblasti ochrany zdravia pri práci. V roku 2017 bol vykonaný štátny zdravotný dozor u 25 zamestnávateľov s vyhlásenými rizikovými prácami.

Na posúdenie a zhodnotenie výsledkov z merania faktorov práce a pracovného prostredia bolo predložených od 20 subjektov 53 protokolov, z toho 23 protokolov bol predložených o meraní expozície hluku, 17- chemické faktory, 12 – fyzická záťaž pri práci, 1 - elektromagnetické pole. U 59 (91%) zamestnávateľov, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, bolo zistené zabezpečenie zdravotného dohľadu pracovnou zdravotnou službou. Pre 1 zamestnávateľa, ktorého prevažujúcou činnosťou bolo spracovanie a porez drevnej hmoty, boli vydané opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie.

Informácie hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie k 31.12.2017 boli predložené od 46 (71 %) zamestnávateľov s rizikovými prácami. Kontrolné listy informovanosti boli dané zamestnancom, ktorí vykonávajú rizikové práce, v počte 271 a vyplnených a spracovaných bolo 212, z toho 189 typu H – hluk a 23 typu C-chemické faktory. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytlo 64 konzultácií v oblasti ochrany zdravia pri práci, ktorá je vedená ako riziková.

Na základe vzájomnej dohody ÚVZ SR s NIP spoločná dozorná aktivita bola vykonaná u zamestnávateľa, kde zamestnanci vykonávali rizikovú prácu tretej kategórie a boli vystavení

nadmernému hluku. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v spoločnosti zameranej na ručnú výrobu vianočných ozdôb – fúkanie vianočných gúľ: Freedom Juniors, s.r.o., Čadca. Nedostatky v zabezpečovaní povinnosti na ochranu zdravia zamestnancov pri práci neboli zistené.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V okrese Kysucké Nové Mesto evidujeme 5 subjektov, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory klasifikované podľa nariadenia EP a Rady 1272/2008/EHS, ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. V 3 spoločnostiach (OMNIA KLF a.s., Schaeffler Kysuce, s.r.o., KLF-Energetika, a.s.) sa používajú okrem toxických látok a zmesí aj veľmi toxické látky a zmesi. Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s týmito nebezpečnými chemickými látkami a zmesami bol vykonaný u 3 zamestnávateľov.

Podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z. z. boli v roku 2017 vydané 2 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami v spoločnostiach priemyselnej výroby. Kyanid sodný sa používa v elektrických kaliacich peciach na kalenie a cementovanie náradia a v chemickom laboratóriu sa manipuluje a skladuje síran ortuťnatý a dichróman draselný využívaný na analýzu. V 1 prípade konanie bolo prerušené vo veci vydania rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: dichrómanom draselným, síranom ortuťnatým a azidom sodným, ktoré sa používajú v chemickom laboratóriu ako reagentia na analýzu odpadových vôd.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinností podľa ustanovení nariadenia vlády SR č. 82/2015, ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 355/2006 Z. z. - špecifické ochranné a preventívne opatrenia pri skladovaní veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Pre zamestnávateľov, zamestnancov a pracovné zdravotné služby, ktoré vykonávajú dohľad nad pracovnými podmienkami pri zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, bolo poskytované poradenstvo a konzultácie 19-krát. Dôraz sa kladie na uvedenie si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam a na oboznámenie sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov.

Kontrolné listy informovanosti boli vyhodnotené od 6 zamestnancov, ktorí skladujú, manipulujú a zneškodňujú nebezpečné chemické látky a zmesi klasifikované ako veľmi toxické a toxické.

Podnikateľské subjekty, ktoré vykonávali reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť v okrese Čadca, písomne 16 -krát oznámili RÚVZ v Čadci miesto a čas vykonávania tejto činnosti.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami pre náš región vydáva RÚVZ Žilina.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sú vyhľadávané pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, ktoré sú podľa nariadenia EP a Rady 1272/2008/EHS klasifikované a zaradené do triedy nebezpečnosti v kategórii 1A alebo 1B. Na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracoviskách v spoločnosti Schaeffler Kysuce Kysucké Nové Mesto bol posudzovaný návrh a vydané rozhodnutia podľa § 13 od. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. S karcinogénmi a mutagénmi kategórie 1A a 1B pri práci zaobchádzalo 22 zamestnancov. Konanie vo veci vydania rozhodnutia pre spoločnosť KLF – Energetika Kysucké Nové Mesto na činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku v chemickom laboratóriu bolo prerušené z dôvodu zabezpečenia požiadaviek na ochranu zdravia pred rizikami z expozície týmto nebezpečným faktorom. Ide o prácu

v chemickom laboratóriu pri analýze a úprave odpadových vôd vykonávanú 1 ženou – laborantkou.

Databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom, je vedená. Celkom evidujeme 6 subjektov z toho 4 podniky patria do odvetvia priemyselnej výroby a 2 zdravotnícke zariadenia s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity – práca s cytostatikami, ktorá je zaradená do tretej kategórie. V programe ASTR evidujeme v 2. stupni triedenia chemické látky a zmesi – chemický karcinogén – mutagén 26 osôb, z toho 22 žien. Látkam poškodzujúcich reprodukciu je vystavených 32 pracovníkov, z toho 28 žien.

22 kontrolných listov informovanosti typu K bolo spracovaných a vyhodnotených od 2 zamestnávateľov.

K 31.12.2017 bolo posudzovaných 11 návrhov pre práce s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb súčasne i so schválením prevádzkových poriadkov s posúdením rizika. Tieto činnosti vykonávalo v našom regióne 8 oprávnených spoločností s počtom zamestnancov - 41 mužov a zmanipulovalo sa takmer 21 ton (20 980 kg) odpadového materiálu s obsahom azbestu. V 7 prípadoch sa jednalo o práce v exteriéroch – demontáž azbestocementovej strešnej krytiny a z vonkajšieho krytia budov, v 4 prípadoch išlo o práce v interiéroch pri demontáži odpadových, kanalizačných a vetracích rúr v bytových domoch.

Oznámenia o začatí činnosti s materiálmi obsahujúcimi azbest ako aj jej ukončenie s množstvom zlikvidovaného nebezpečného odpadu sú zasielané tunajšiemu zariadeniu.

Kontrolné listy informovanosti pri práci s azbestom boli vyhodnotené od 9 pracovníkov, ktorí vykonávali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu u 3 zamestnávateľov.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V priebehu rokov 2016-2017 prebiehala informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane „Zdravé pracoviská na roky 2016 - 2017 pre všetky vekové kategórie“, ktorá mala 3 kľúčové ciele: propagovať udržateľnú prácu a zdravé starnutie od začiatku pracovného života, predchádzať zdravotným problémom počas celého pracovného života a ponúkať zamestnávateľom a zamestnancom spôsoby na riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou.

Európsky týždeň v roku 2017 znel: skvelá príležitosť na podporu bezpečnejších a zdravších pracovísk pre všetky vekové kategórie. V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v roku 2017 prebiehala činnosť zameraná na zvyšovanie informovanosti s cieľom podporiť udržateľnú prácu a zdravé starnutie. Informácia o „Európskom týždni BOZP“ bola uverejnená na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci.

Zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytli 34 konzultácií k otázkam týkajúcich sa právnych predpisov v oblasti ochrany zdravia pri práci, hodnotenia zdravotných rizík, kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a k problematike týkajúcej sa obmedzovania pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívneho pôsobenia na zdravie zamestnancov. Konzultácie boli poskytnuté zamestnávateľom,

fyzickým osobám, samostatne zárobkovo činným osobám a zástupcom pracovných zdravotných služieb osobne alebo telefonicky.

Spoločná preverka podľa aktuálnej témy kampane s orgánom inšpekcie práce a NIP nebola vykonaná.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

V priebehu roka 2017 oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie posudzovalo 18 návrhov na vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky. Vydaných bolo 17 rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky, v ktorých boli zriadené chránené pracoviská alebo chránené dielne v novo posudzovaných priestoroch. Konanie vo veci vydania rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. bolo 2-krát prerušené a v 1 prípade bolo konanie zastavené podľa zákona o správnom konaní.

Celkom bolo vydaných 17 stanovísk, z toho 12 stanovísk k zriadeniu chráneného pracoviska/dielne a 5 stanovísk k rozšíreniu chráneného pracoviska/dielne pre zamestnávanie ďalších 9 osôb so zdravotným postihnutím.

Štátny zdravotný dozor bol v sledovanom období vykonaný celkom 43-krát u 36 kontrolovaných subjektov s chránenými pracoviskami/dielňami, na ktorých prácu vykonávalo 63 osôb so zdravotným postihnutím.

Z počtu 43 vykonaných kontrol bolo 7 kontrol vykonaných v rámci projektu na 6-tich chránených pracoviskách/dielňach, kde bol priznaný v minulých rokoch ÚPSVaR štatút chránenej dielne alebo chráneného pracoviska s počtom 19 osôb so zdravotným postihnutím, z toho 15 žien. Štátnym zdravotným dozorom boli zistené v 2 prípadoch nedostatky, ktoré sa týkali vypracovania hodnotenia zdravotných rizík s kategorizáciou prác pre činnosti prevádzkovania športového zariadenia fitnesscentra a výkon pomocných a obslužných upratovacích prác v reštauračnom zariadení a v 1 prípade boli zistené nedostatky vo vybavení zariadení na osobnú hygienu pre zamestnancov – zabezpečenie teplej vody a priestoru na oddych pre 3 osoby so zdravotným postihnutím v profesiách pomocná sila a upratovačka v kuchyni. Nedostatky boli v stanovenom termíne odstránené.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávateľia prispôbujú podmienky práce a spôsob práce zdravotnému stavu zamestnancov so zdravotným postihnutím na chránených pracoviskách a chránených dielňach. Z uvedeného dôvodu opatrenia a sankcie uložené neboli.

Zamestnanci kontrolovaných pracovísk vykonávali jednoduché činnosti bez fyzickej záťaže a bez vystavenia zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia v profesiách administratívny pracovník, pomocný pracovník v kuchyni, predavačka, upratovačka, krajčírka, IT pracovník, pomocný pracovník vo fitnesscentre, pracovník pneuservisu, inšpektor hygieny, kaderníčka a ergoterapeut.

Konzultácie týkajúce sa zabezpečovania ochrany zdravia pri práci, ktorá je vykonávaná osobami so zdravotným postihnutím na chránených pracoviskách/dielňach, boli poskytnuté 85-krát. V rámci spolupráce s príslušným Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny bola 2-krát telefonicky prekonzultovaná problematika vydávania stanovísk pre zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli použité 5-krát kontrolné listy informovanosti zamestnancov pri administratívnej práci so zobrazovacou jednotkou. Nedostatky v poskytovaní informácií v zabezpečení ochrany zdravia pri práci zistené neboli.

Vyhodnotenie úlohy: Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	Rozhodnutí	Stánovísk				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Čadca	17	17	36	43	63	Z - 5	3	0	-

Komentár k tabuľke:

Kontrolné listy: Z – zobrazovacie jednotky

Zistené nedostatky boli v 3 podnikateľských subjektoch, ktorých činnosť bola zameraná na pomocné práce v kuchyni, obslužné a upratovacie práce v reštaurácii a prevádzkovanie fitnesscentra. Išlo o 3 nedostatky, z ktorých v 2 prípadoch sa jednalo o vypracovanie hodnotenia zdravotných rizík s kategorizáciou prác a v 1 prípade išlo o nedostatky týkajúce sa zariadení na osobnú hygienu: prívod teplej vody a zabezpečenie priestoru na oddych pre osoby so zdravotným postihnutím. Uvedené nedostatky boli v stanovenom termíne odstránené.

Zdravotné postihnutie osôb so ZP: prevažne telesné postihnutie : podporno - pohybového aparátu.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, PREDMETOV BEŽNÉHO POUŽITIA A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia pozostávala po príprave projektu z analýzy vzoriek a kontroly označovania. V roku 2017 gestor úlohy RÚVZ so sídlom v Poprade nestanovil pre RÚVZ Čadca požiadavku participovať na úlohe odberom vzoriek. V rámci plnenia úlohy bolo vykonaných **6 kontrol** zameraných na správnosť označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004 bez odberu vzoriek. Plnenie úlohy je stanovené až do roku 2018

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Cieľom úlohy je nielen kontrola samotného využívania plastifikátorov pri výrobe materiálov a predmetov určených na styk s potravinami, ale i správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v SR. Plnenie úlohy pozostávalo z odberov vzoriek a z výkonu kontrol bez odberov vzoriek v zmysle plánu výkonu úradnej kontroly nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami na r. 2017 a metodického pokynu. Vzorky boli odoberané v súlade s časovým harmonogramom, ku každej odobratej vzorke bol vyplnený záznam o úradnej kontrole s odberom vzorky. Laboratórne vyšetrenia a posúdenie bezpečnosti boli vykonané Národným referenčným centrom pre predmety bežného používania a obalové materiály pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Celkom boli odobraté **4 vzorky** – korenička s plastovým tesnením a sklenená fľaša s plastovým uzáverom - sledovaný rizikový ukazovateľ: plastifikátory – estery kyseliny ftalovej, ESBO; dve vzorky - plastová doska na krájanie - sledovaný rizikový ukazovateľ: celková migrácia látok, monoméry/aditíva/prísady v súlade s prílohou č. 1 nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011, senzorické hodnotenie. Všetky štyri testované vzorky vo vyšetrených parametroch spĺňajú požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014, nariadenia komisie (EÚ) č. 174/2015 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 2016/1416. V časti úradných kontrol bez odberu vzoriek bola pozornosť venovaná kontrole požiadaviek na uvádzanie plastových výrobkov na trh. Kontroly boli vykonávané priebežne počas roka 2017 a celkom bolo vykonaných **8 kontrol**, prioritne v zariadeniach spoločného stravovania. Kontroly boli zamerané na požiadavky na uvádzanie plastových výrobkov na trh v rozsahu - označovanie stanovené v čl. 15 nariadenia (ES) č.1935/2004, vysledovateľnosť stanovená v čl. 17 nariadenia (ES) č. 1935/2004, správne výrobné postupy stanovené v nariadení Komisie (ES) č. 2023/2006 a vyhlásenia o zhode stanovené nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011. V jednom prípade bol zistený nedostatok v oblasti označovania výrobku, ktoré nebolo v slovenskom jazyku. Z uvedeného dôvodu bolo vydané opatrenie v zázname z výkonu ÚKP o zabezpečení označenia v zmysle platných právnych predpisov.

V rámci monitoringu materiálov a predmetov určených na styk s potravinami, ktoré sú použité ako reklamné predmety na podporu predaja potravinárskych výrobkov, časopisov a pod. bol vykonaný odber 1 vzorky reklamného predmetu, ktorá bola súčasťou balenia instantných polievok – keramický hrnček, použitý ako reklamný predmet na podporu predaja instantných polievok VITANA. Sledovaný rizikový ukazovateľ - podľa materiálového zloženia výrobku. Výsledok analýzy sme k dnešnému dňu neobdržali.

V roku 2017 bol zahájený externý audit u výrobcu PET fliaš - SLOVPOL EXIM, Vadičovská cesta 383, 023 36 Radoľa. Pri audite boli zistené nezhody. Jednalo sa o závažné nedostatky a odchýlky v plnení požiadaviek systému SVP. Po prejednaní bol spisový materiál vrátane SVP vrátený prevádzkovateľovi na prepracovanie.

Rýchlym výstražným systémom pre potraviny a krmivá (RASFF) bol v roku 2017 hlásený výskyt nebezpečného plastového výrobku - **Migrácia formaldehydu** z plastovej šálky z Nemecka, ktorého odberateľ má sídlo **v rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Čadca**. V predmetnom výrobku bolo zistené presiahnutie najvyššieho prípustného množstva migrácie formaldehydu (317,4 mg/kg - ppm). Výkonom ÚKP bolo zistené, že predmetný výrobok si prevádzkovateľ zakúpil pre vlastnú potrebu. Odberateľovi bolo regionálnou hygieničkou RÚVZ so sídlom v Čadci vydané **opatrenie** na stiahnutie nevyhovujúceho výrobku z predaja formou rozhodnutia a výrobky boli následne vrátené dodávateľovi za účelom ich likvidácie. Ďalšie hlásenie RASFF sa týkalo Migrácie primárnych aromatických amínov z nylonovej naberačky

z Číny. V tomto prípade bola pracovníkmi hygieny výživy vykonaná **1 kontrola**, avšak výskyt uvedeného výrobku v prevádzke zistený nebol.

3.3 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Úloha pozostáva zo stanovenia rodového zastúpenia probiotík a kontroly deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku, ako i zo sledovania mikrobiálnej kontaminácie. Cieľom monitoringu je zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. V roku 2017 bolo vykonaných **22 kontrol** so zameraním sa na označovanie probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Po zaslaní usmernenia krajskou odborníčkou hygieny výživy bol v mesiaci september vykonaný i odber **1 vzorky** výživového doplnku v tekutej forme. Odobratá vzorka výživového doplnku FLORALIV, fľaštičky bola zaslaná na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, Oddelenie mikrobiológie a biológie životného prostredia, za účelom stanovenia hladiny baktérií mliečneho kvasenia. Laboratórnou analýzou bolo zistené, že výrobok **nesplňa** kvalitatívne požiadavky na výživový doplnok s obsahom mezofilných baktérií mliečneho kvasenia, nakoľko množstvo mezofilných baktérií mliečneho kvasenia po prepočítaní na 1 fľaštičku aj so zohľadnením neistoty stanovenia nebol v súlade s množstvom, ktoré deklaruje výrobca na obale. Uvedené zistenie bolo postúpené distribútorovi predmetného výživového doplnku a miestne príslušnému RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach, kde je sídlo distribútora, na ďalšie doriešenie

3.4 Monitoring príjmu jódu

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

V roku 2017 bola úloha odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny výživy, PBP a KV plnená odobratím celkom **24 vzoriek jedlej soli** v originálnom balení na území okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. V zariadeniach spoločného stravovania bolo odobratých celkom 19 vzoriek soli, z tohto počtu sa v zariadeniach spoločného stravovania otvoreného typu odobralo 16 vzoriek a v zariadeniach spoločného stravovania uzavretého typu boli odobraté 3 vzorky originálne balenej soli. V piatich prípadoch bol odber vykonaný v obchodnej sieti.

Všetky vzorky pochádzali zo zahraničnej produkcie a boli vyšetrené na stanovenie obsahu KJ a zároveň KJO_3 i na ferrokyanid sodný (v počte 20 vzoriek) a ferrokyanid draselný (4 vyšetrené vzorky). Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, že stanovený obsah KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) a obsah ferrokyanidov nebol ani v jednom prípade prekročený, hodnoty boli v stanovenom rozmedzí. Analýza vzoriek jedlej soli v stanovených chemických ukazovateľoch bola vykonaná akreditovanými skúškami v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline. – odbor laboratórných analýz a Národné referenčné centrum pre kozmetické výrobky. V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto sa nachádza 1 výrobná lahôdkárskych výrobkov a 10 pekárenských výrobní, kde sa používa jodidovaná soľ. V nami dozorovanom regióne neregistrujeme žiadne prevádzky, ktoré vyrábajú alebo skladujú soľ. V okrese Čadca sa

nachádza 1 dodávateľ soli do obchodných reťazcov - LIBEX Čadca - Horelica. Údaje získané pri plnení úlohy boli v tabuľkovom spracovaní zaslané v termíne gestorovi úlohy.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Úloha bola v roku 2017 cielene zameraná na spotrebu E 104 – chinolínová žltá, E 950 – acesulfam K, E 952 – cyklamáty a plnená v zmysle usmernenia ÚVZ SR s cieľom zistiť úroveň spotreby týchto látok a porovnať príjem každej vybranej látky so stanoveným denným príjmom (ADI). Aj v tomto roku bola realizácia úlohy rozdelená do dvoch etáp, ktoré pozostávali z metodologickej prípravy a zberu údajov dotazníkovou metódou a z odberu vzoriek s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok. Údaje boli získané od 20 respondentov rozdelených do kategórií podľa pohlavia a podľa veku v zmysle členenia fyziologických skupín uvedených v OVD SR, ktorí vyplnili dotazníky o konzumácii jedál a nápojov s uvedením presného množstva počas 24 hodín. Z dotazníkov boli získané informácie o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky a jednotlivo za každého respondenta spracované do tabuliek. Do plánu ÚK bol zakomponovaný odber vzoriek s obsahom príp. s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok a bolo odobratých **5 vzoriek** potravín. Vyhovujúce výsledky laboratórných vyšetrení, vykonaných v akreditovanom laboratóriu RÚVZ Žilina, boli taktiež tabuľkovo spracované a všetky údaje boli k 30.11.2017 zaslané gestorovi úlohy.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Cieľom úlohy je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu kuchynskej soli v nadväznosti na prijaté úlohy oblasti rizikových faktorov vo výžive a celkové výsledky úlohy budú zakomponované do preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

V roku 2017 RÚVZ so sídlom v Čadci v zmysle usmernení krajskej odborníčky pre hygienu výživy a metodického pokynu realizovalo úlohu kontrolou pridanej jedlej soli vo vzorkách hotových pokrmov, pekárskeho výrobku a chleba. **Vzorky pokrmov** v počte **3**, pozostávajúce z polievky, hlavného jedla a prílohy, boli odobraté v zariadeniach spoločného stravovania otvoreného typu. Taktiež boli odobraté **2 vzorky chleba** a **1 vzorka pečiva** z produkcie výrobcu so sídlom v okrese Čadca. Výsledky laboratórneho rozboru ani v jednom prípade nepreukázali prekročenie najvyššieho prípustného množstva jedlej soli.

Získané údaje o výsledkoch obsahu soli z laboratórneho vyšetrenia boli spracované do tabuliek a zaslané v stanovenom termíne gestorovi úlohy.

3.7. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky.

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Úloha je rozdelená do dvoch etáp s ukončením v roku 2019. Cieľom je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011. V roku 2017 sme neparticipovali na plnení úlohy, nakoľko neboli požiadavky zo strany gestora.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

a) Podpora zdravého štartu do života – Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi nemohli byť pracovníkmi vykonávané, z dôvodu absencie materských a rodičovských centier v našej spádovej oblasti.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách – Výkonom štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, v celkovom počte 141, boli preverené zariadenia školského stravovania, v ktorých sa pripravujú pokrmy a zariadenia zabezpečujúce výdaj hotových pokrmov pre deti školských a predškolských zariadení. Bolo kontrolované dodržiavanie správnej výrobných praxe pri príprave pokrmov, dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, hodnotenie pestrosti stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky v zmysle prílohy č. 1 Vyhlášky MZ SR č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania. Kontroly boli vykonané aj v 12 zariadeniach, v ktorých prebiehali zotavovacie podujatia. Boli zamerané na kontrolu zabezpečenia stravovania detí a kontrolu potravín, ktoré sa nesmú používať na zotavovacom podujatí alebo len pri dodržaní ustanovených technologických podmienok podľa prílohy č. 3 k Vyhláške MZ SR č. 526/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zotavovacie podujatia.

Poskytovanie výživovo - hodnotných desiat žiakom v školských stravovacích zariadeniach sa postupne zvyšuje z dôvodu odporúčania pracovníkov úradu verejného zdravotníctva.

Na základe zaslanej informácie Rýchleho výstražného systému pre potraviny a krmivá (RASFF) boli v 46 zariadeniach školského a predškolského stravovania vykonávané kontroly so zameraním na pôvod a vysledovateľnosť mäsa používaného na prípravu hotových pokrmov v súvislosti s podozrením Európskej komisie na podvod s mäsom a mäsovými výrobkami z Brazílie, pričom 85 školských zariadení bolo usmernených elektronicky. Ďalej bol priebežne vykonávaný monitoring v zariadeniach spoločného stravovania v súvislosti s kauzou fipronilu vo vajciach a výrobkoch z vajec.

Výkonom štátneho zdravotného dozoru v 9 školských bufetoch bolo zistené, že v ponuke potravinového sortimentu pre deti sú výživovo hodnotné druhy potravín ako napr. celozrnné a cereálne výrobky, mliečne produkty. Potraviny s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity ako napr. slané

crackery, chipsy sa v ponúkanom sortimente prevádzkovateľov bufetu nevyskytovali, čo pripisujeme realizovaniu cielenej úlohy zameranej na kontrolu ponúkaného sortimentu v školských bufetoch v predchádzajúcom období. Ale naďalej bol v menšej miere zastúpený i sortiment, ktorý je zdrojom rýchlej energie – cukrovinky. V dozorovaných školských zariadeniach nie sú umiestnené automaty so sladenými nápojmi. Predaj alkoholických nápojov, nápojov s obsahom kofeínu a chinínu a tabakových výrobkov nebol u prevádzkovateľov školských bufetov zistený.

Vykonanými kontrolami v školských zariadeniach bolo zistené, že do projektu „Školský mliečny program“, v rámci ktorého sú dodávané mliečne produkty formou rozlievania mlieka v školských jedálňach alebo prostredníctvom mliečnych automatov, je zapojených 24 školských zariadení. Pitný režim detí v predškolských zariadeniach je zabezpečený podávaním čaju, ovocných štiav, v stále väčšej miere je uprednostňovaná pitná voda z verejného vodovodu, prípadne nesladená balená voda.

V spolupráci s oddelením výchovy k zdraviu bolo v školských zariadeniach realizovaných 42 edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, „Školského mliečného programu“ a programu „Školské ovocie“ s počtom 845 edukovaných detí.

Dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalita jedál v školských stravovacích zariadeniach je sledovaná kontrolnými odbermi hotovej stravy. Na laboratórne stanovenie mikrobiologických ukazovateľov bolo odobratých 23 vzoriek hotových pokrmov zo zariadení školského stravovania. Dodržiavanie hygienických požiadaviek počas prípravy lahôdkarských a cukrárskych výrobkov v priestoroch školských bufetov a na pracovisku praktického vyučovania bolo odberom overených 17 vzoriek na stanovenie mikrobiologických a chemických ukazovateľov.

V rámci mimoriadnej úlohy zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská bol v 16 predškolských zariadeniach okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto vykonaný štátny zdravotný dozor spojený s kontrolným odberom vzoriek piesku na stanovenie mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení – Na dožiadanie Okresného úradu v Čadci a v Kysuckom Novom Meste vykonáva odborný pracovník RÚVZ v Čadci v pravidelných dvojročných intervaloch školenie pre všetkých zamestnancov zariadení školského stravovania. Prednášky sú zamerané na dodržiavanie zásad vyplývajúcich z HACCP (správna výrobná prax pri príprave pokrmov). Najbližší plánovaný termín odborného školenia je určený na rok 2018.

Zamestnanci zabezpečujúci prípravu pokrmov v školách sú pravidelne pri výkone kontroly informovaní a usmerňovaní odbornými zamestnancami príslušného úradu verejného zdravotníctva o vytváraní optimálnych podmienok v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí.

Zo strany vedenia sledovaných školských zariadení je umožnené odbornému personálu stravovacích prevádzok vzdelávanie a účasť na školeniach v oblasti stravovania, najmä vedúcej školskej stravovne, ktorá následne zabezpečí preškolenie ďalších zamestnancov.

d) Podpora pohybových aktivít – V rámci výkonu mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v Slovenskej republike a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy bolo zrealizovaných 10 kontrol v základných školách v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto.

V uvedených zariadeniach sa hodín telesnej výchovy zúčastňuje 2672 cvičiacich žiakov, z toho 45 žiakov je na základe zdravotných indikácií posúdených lekárom všeobecnej zdravotnej

starostlivosti pre deti a dorast úplne alebo čiastočne oslobodených od cvičení na hodinách TV. Najčastejšími zdravotnými indikáciami žiakov oslobodených od hodín TV boli ochorenia pohybového ústrojenstva, ortopedické ochorenia, traumatologické ochorenia, operácia chrbtice, zlomeniny, srdcové, nervové a onkologické ochorenia. Počet hodín TV do týždňa je v priemere 2 hodiny telesnej výchovy na I. aj II. stupni. Poskytovanie liečebnej telesnej výchovy necvičiacim žiakom nie je umožnené z dôvodu nedostatku odborných pedagógov.

Telovýchovné zariadenia disponujú aj vonkajšími plochami na telovýchovu a šport a sú využívané aj na mimoškolské aktivity. Na základe zmluvy sú priestory telocvične a vonkajších plôch prenajímané verejnosti.

Na odstránenie zistených nedostatkov bolo prevádzkovateľom zariadení uložených spolu 18 nápravných opatrení, ktorých plnenie bude v roku 2018 priebežne kontrolované. Jednalo sa prevažne o nedostatky v čistení a sanitácii priestorov telocvične, nedodržiavanie frekvencie maľovania stien a stropov telocvične v zmysle prevádzkového poriadku, chýbajúci zdravotno-technický materiál v umyvárňach a chýbajúce meracie zariadenia na overovanie teplôt vzduchu.

Výsledky vykonaných kontrol v telovýchovných zariadeniach poukazujú na dodržiavanie požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.). V žiadnom z kontrolovaných zariadení neboli uložené sankcie.

Konštatujeme, že podmienky pre riadenú telesnú pohybovú aktivitu v školských zariadeniach, dozorovaných Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci sa podstatne zlepšili. Školské zariadenia sa zapájali do jednotlivých projektov a vďaka pridelovaniu finančných prostriedkov z fondov EÚ sa rekonštruovali priestory telocviční, hlavne zariadení pre osobnú hygienu a šatní. K zlepšeniu podmienok pre realizáciu telovýchovných aktivít žiakov značne prispelo vybudovanie troch nových telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor úlohy: Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: Vybrané RÚVZ v SR

Do uvedeného projektu boli zapojené len vybrané RÚVZ, medzi ktoré náš RÚVZ v roku 2017 nebol zaradený. Prieskum sa plánuje realizovať v 1. polroku 2018, v súčasnosti prebieha výber škôl za Slovensko.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Projekt je zameraný na zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku. Úloha bola realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, do prieskumu je zaradená jedna mestská škola - Základná škola J. A. Komenského v Čadci a jedna vidiecka škola – Základná škola v Zákopčí. V roku 2017 prebehlo celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti. V úlohe sa už nebude pokračovať.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Realizácia vlastného očkovania – vykonáva sa priebežne.
Vlastné očkovanie vykonávajú PZS podľa schválenej očkovacej schémy.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

RÚVZ so sídlom v Čadci sa bude podieľať na realizácii podľa pokynov ÚVZ SR.

V roku 2017 neboli realizované žiadne zmeny v očkovačom kalendári.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

Vykonáva sa priebežne. V roku 2017 sme zaznamenali 18 ochorení preventabilných očkovaním na pertussis. Ochorenia mali sporadický charakter. Klinický obraz ochorení suchý dráždivý záchvatovitý kašeľ hlavne v noci, subfebrílie až febrílie, dušnosť, bolesti hrdla, hlavy, nauzea. V štyroch prípadoch boli chorí riadne očkovaní, u troch prípadov chýbal očkovací záznam v dokumentácii alebo nebolo zaznamenané očkovanie v ZD, v deviatich prípadoch sa nepodarilo očkovanie zistiť u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

Ochorenia na parotitídu, osýpky, rubeolu a poliomyelitídu nám neboli hlásené.

Manažment očkovania

65 lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto sme zaslali aktuálny očkovací kalendár a praktický očkovací kalendár na rok 2017. Očkovací kalendár aj praktický očkovací kalendár na rok 2017 bol zverejnený i na webovej stránke tunajšieho RÚVZ. V marci uskutočnili pracovníci oddelenia epidemiológie „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“. Edukačnej aktivity sa zúčastnili študenti III. ročníka odboru zdravotnícky asistent a externe študujúci zo SZŠ sv. Františka z Asissi v Čadci. Spolu bolo edukovaných 75 študentov. Zároveň obdržali edukačné materiály k danej problematike. Na ambulancie PLDD, PLD bola preposlaná informácia o EIW i s odbornými materiálmi pre informovanie verejnosti. Štvrťročne zasielame štatistické údaje v oblasti odmietania povinného očkovania na ÚVZ SR. Lekárom prvého kontaktu boli zaslané informácie z ÚVZ SR, týkajúce sa aktuálnej epidemiologickej situácie osýpok, postupe pri odbere biolog. materiálu pri podozrení na výskyt osýpok, usmernenie k akčnému plánu na osýpky, Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o očkovačích postupoch vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v Slovenskej republike, zaslanie informácie o ukončení výroby vakcíny PNEUMO 23, vakcinačnom dni, informáciu o dostupnosti vakcíny proti VHA – Vaqta 25 V. Na ambulancie PLDD bola zaslaná informácia o dodávke vakcíny Boostrix Polio a jej dočasnej nedostupnosti.

Kontrola očkovania

Vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých 25 pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo v roku 2017 zaznamenaných 9598 očkovacích výkonov.

Vo februári pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali mimoriadnu kontrolu zaočkovanosti proti vírusovej hepatitíde typu A u 2 ročných detí narodených v rokoch 2010-2014 podľa pokynov ÚVZ SR na 25 ambulanciách lekárov pre deti a dospelých.

Vlastná administratívna kontrola očkovania

Bola vykonaná k 31. 8. 2017 v zmysle platného usmernenia ÚVZ SR - HH SR zo dňa 07. 07. 2017 č. OE/5998/17554/2017 na jednotlivých zdravotníckych obvodoch v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dospelých. Zaočkovanosť v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch narodenia u jednotlivých druhov očkovania sa v okrese Čadca pohybovala od 97,17% do 99,78%. V okrese Kysucké Nové Mesto sa zaočkovanosť pohybovala od 96,84% do 100%. Nižšiu zaočkovanosť ako 95% sme v rámci povinného očkovania nezaznamenali. Neboli zaznamenané nedostatky v evidencii, dokumentácii, vo výkone očkovania, skladovaní vakcín a dodržiavaní chladového reťazca. Preplnenosť chladničiek nebola zistená v žiadnom obvode. Očkovacie látky boli uskladnené podľa dĺžky expirácie. Správa z vyhodnotenia kontroly očkovania k 31. 08. 2017 za okresy Čadca a Kysucké Nové Mesto bola v stanovenom termíne zaslaná RÚVZ so sídlom v Žiline

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

Prostredníctvom programu EPIS dochádza k hláseniu laboratórnych výsledkov z OKM FNŠP Žilina, OKM KNŠP Čadca v prípade získania finančných prostriedkov pristúpi k hláseniu do IS EPIS. Do IS EPIS nedostávame všetky hlásenia pozitívnych laboratórnych výsledkov, ktoré podliehajú hláseniu.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba PZS sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. Pre zlepšenie hlásnej služby prenosných ochorení sme na web sídle uverejnili zoznam povinne hlásených prenosných ochorení i vzor individuálneho hlásenia prenosnej choroby. Elektronickou poštou sme tieto informácie poskytli 65 lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných ochorení – hlásili sme 19 sporadických prípadov, 5 epidémií . V systéme EPIS vykazujeme 17 epidémií.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov

V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto sa nenachádzajú utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Uskutočňuje sa priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ a zasielaním informácií lekárom prvého kontaktu e-mailovou poštou – Európsky imunizačný týždeň, Kampaň – hygiena

a dezinfekcia rúk. Praktická edukácia v rámci kampane – hygiena a dezinfekcia rúk sa vykonávala na oddeleniach KNsP Čadca. V poradni očkovania poskytujeme poradenské služby, a taktiež edukačný materiál s danou tematikou. Na web sídle úradu sme zverejnili informáciu o epidémii žltej zimnice v Brazílii, manuál pri podozrení z ochorenia človeka na vtáčiu chrípku. Na web sídle úradu sme zverejnili článok o chrípke a chorobnosti na chrípku. Zverejnili sme aktualizované usmernenie HH SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a elimináciu rubeoly a Aktuálnu epidemiologickú situáciu vo výskyte osýpok v Európe a vo svete. Všetky uvedené informácie boli preposlané PZS v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto. V prípade záujmu sme poskytovali poradenstvo verejnosti, PZS a pod..

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť.

Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou..

Kontrola kvality údajov v EPISe - vykonáva sa priebežne.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Priebežne reagujeme na nové požiadavky položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu EPIS. V roku 2017 sme evidovali 1 617 prenosných ochorení.

Manažment epidémií

V systéme EPIS vykazujeme 17 epidémií. V mesiaci marec bola hlásená epidémia na svrab z dialyzačného strediska Biorenal. V mesiaci apríl sme zaznamenali 1 rodinnú epidémiu na svrab a 1 rodinnú epidémiu na rotavírusovú enteritídu. V mesiaci máj sme zaznamenali 1 rodinnú epidémiu na hnačku a gastroenteritídu pravdepodobne infekčného pôvodu a 2 rodinné epidemické výskyty na rotavírusovú enteritídu, 1 rodinnú epidémiu na salmonelózu. V mesiaci jún evidujeme rodinný výskyt enterokolitíd zapríčinených CD a rodinnú epidémiu spôsobenú rotavírusmi. V júli sme zaznamenali rodinnú epidémiu na salmonelovú enteritídu, kde pravdepodobným faktorom prenosu boli domáce vajcia. V auguste sme zaznamenali epidémiu hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu a rodinnú epidémiu s etiol. agens *S. enteritidis*. V septembri nám boli hlásené 2 rodinné epidémie na salmonelovú enteritídu, v 1 prípade pravdepodobným faktorom prenosu boli domáce vajcia. V októbri sme zaznamenali rodinnú epidémiu svrabu, rodinnú epidémiu s etiol. agens *S. enteritidis* a rodinnú epidémiu hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu. U všetkých epidémii sme pátrali po prameni a faktoroch prenosu so zabezpečením príslušných protiepidemických opatrení.

Manažment kontaktov a ohnisk

Vykonávame priebežne. V roku 2017 sme evidovali 612 ohnisk s protiepidemickým zabezpečením kontaktov. V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia – 539x, informovanie zainteresovaných – 83x, sprísnenie hyg. epid. režimu – 131x, vyhľadanie podozrivých z nákazy – 116x, zdravotná výchova – 612x, laboratórne vyšetrenie

faktoru prenosu - 5x, lekársky dohľad – 21x, likvidácia odpadu – 5x, zákaz výkonu epid. závaž. činností – 0x, ZZD – 14x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia – 26x . Počet chránených osôb v ohniskách bol 436.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY.

Denne dopĺňame centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO od 65 lekárov prvého kontaktu, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV).

6.4 Nozokomiálne nákazy

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Na uvedenej úlohe neparticipujeme. Opakovane sme so žiadosťou o zapojenie sa do projektu oslovovali KNsP Čadca, avšak neúspešne.

Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC

Oddelenie epidemiológie sa zapojilo do realizácie Surveillance infekcií spôsobených Clostridium difficile v spolupráci s KNsP Čadca. Projekt bol realizovaný v spolupráci s mikrobiologickým oddelením KNsP Čadca v období október až december 2016. V roku 2017 sme pokračovali v kontinuálnej surveillance incidencie CDI so zabezpečením protiepidemických opatrení a evidovaní v EPIS. Zaevidovali sme spolu 174 ochorení, z toho komunitných infekcií bolo 64 potvrdených s produkciou toxínu a 45 možných GDH pozit.. 65 ochorení malo nozokomiálny charakter, z toho 42 ochorení s produkciou toxínu a 23 možných GDH pozit..

Bodové prevalenčné sledovanie infekcií asociovaných s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (HAI) v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT-3) podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

V roku 2016 bola realizovaná prevalenčná štúdia HI v zariadeniach dlhodobej starostlivosti. V ďalšom sledovaní budeme pokračovať podľa pokynov gestora úlohy.

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

V I. polroku 2017 sme participovali na realizácii Bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach. Po účasti na školení sme v marci oslovili k účasti na projekte vedenie KNsP Čadca. BPS sme realizovali v mesiaci máj na 11 oddeleniach a JIS v KNsP Čadca. Následne sme údaje zistené za jednotlivé oddelenia, zdravotnícke zariadenie a 270 patientskych formulárov vložili do príslušného programu a dáta exportovali gestorovi.

Realizácia kampane Clean care is save care

V rámci „Kampane hygiena a dezinfekcia rúk“ sme v máji vykonali názorné ukážky umývania a dezinfekcie rúk na oddeleniach, JIS a operačných sálach KNsP Čadca. Primárom, vedúcim sestram oddelení KNsP Čadca boli poskytnuté edukačné materiály o správnej hygiene a dezinfekcii rúk, následná edukácia, s využitím UV lampy. V rámci kampane i priebežne počas celého roka sme odobrali stery z rúk zdravotníckemu personálu v počte 130, z toho bol 1

pozitívny. Informácia o kampani bola zverejnená na web stránke úradu spolu s edukačnými materiálmi k danej problematike.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Vykonáva sa priebežne.

Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz.

Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNSP Čadca a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 129 NN z KNSP Čadca. V súvislosti s odberom vzoriek sterov bol 42x vykonaný ŠZD. Celkovo bolo odobratých 621 sterov z prostredia (bez sterov z rúk). Z tohto počtu bolo 66 vzoriek pozitívnych. Zo sterilného materiálu bolo odobratých 172 vzoriek, z toho 4 s pozitívnym nálezom, predpokladá sa sekundárna kontaminácia. V spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia sme 70x vykonali štátny zdravotný dozor – komplexné kontroly na ambulanciách PLD, PLDD, odborných ambulanciách. V 55 prípadoch sme posudzovali návrhy prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení pri predložení návrhov na uvedenie priestorov do prevádzky. Kontrolu sterilizačnej techniky v rámci ŠZD sme vykonali 50x, pričom bola skontrolovaná funkčnosť 37 HVS, 17 AUT, 1 FORM. Výsledky preukázali funkčnosť kontrolovanej sterilizačnej techniky.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz

Vykonáva sa mesačne. Pri výskyte nozokomiálnych nákaz v rámci ŠZD boli vykonané kontrolné stery a kontrola HER. Celkovo evidujeme 129 nozokomiálnych nákaz v KNSP Čadca. Na detskom oddelení 8 NN, na internom oddelení + JIS - 44 NN, na oddelení dlhodobo chorých 58 NN, na gyn. pôr. oddelení 2 NN, oddelenie úrazovej chirurgie 3 NN, na odd. OAIM 3 NN, na DOS 1 NN, na neurologickom oddelení 4 NN, na chirurgickom oddelení 6 NN.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom Čadci, OE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie. V roku 2017 sa regionálna hygienička zúčastnila seminára „Pripravenosť okresov ŽK na koordináciu postupov pri izolácii osoby podozrivej z ochorenia na VNN“, ktorý organizoval RÚVZ so sídlom v Žiline v súčinnosti s ostatnými zainteresovanými zložkami v súlade s Usmernením a Plánom OKM MZ SR.

Regionálna hygienička bola v priebehu roka 2x kontaktovaná KOS ZZS Žilina z dôvodu konzultácie podozrenia z ochorenia na VNN. Na základe zhodnotenia klinických a anamnestických epid. údajov sa nejednalo o VNN.

V nadväznosti na usmernenie HHSR č. OE/2312/2015 na koordináciu postupov pri zistení VNN v SR sa podieľala na nácviku činnosti urgentného príjmu a zainteresovaných zamestnancov KNSP Čadca, KOS ZZS pri podozrení na výskyt VNN. V prípade výskytu sa bude postupovať podľa odborného usmernenia.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Zamestnanci oddelenia epidemiológie boli oboznámení s Usmernením HH SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a elimináciu rubeoly v SR. Uvedený materiál bol preposlaný PLD, PLDD i vedeniu a primárom KNsP v Čadci a na Infektologickú ambulanciu KNsP Čadca, taktiež bol zverejnený na web sídla RÚVZ Čadca. Zamestnanci oddelenia epidemiológie boli oboznámení i s manuálom pri podozrení z ochorenia človeka na vtáčiu chrípku A(H5N8). Materiál bol zverejnený i na web sídla úradu. Na web stránke úradu sme zverejnili informáciu z ÚVZ SR týkajúcu sa prebiehajúcej epidémie na VHA „Umývajte si ruky často, predídete tým najčastejším infekčným chorobám“.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 6 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakuálnych kmeňov polio vírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Všetky výsledky sú s negatívnym nálezom

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Pre verejnosť poskytujeme záujemcom o prevenciu HIV/AIDS individuálne poradenstvo. V rámci edukačných programov sme projekt primárnej prevencie HIV/AIDS – Hrou proti AIDS nezrealizovali pre nezáujem zo strany škôl.

6.8 Poradne očkovania

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V poradni poskytujeme pre verejnosť konzultačnú a poradenskú činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradňu navštívilo 17 osôb. V roku 2017 sme poskytovali hlavne poradenstvo v očkovaní pred cestou do zahraničia a poradenstvo v problematike odporúčaného očkovania – 91 telefonických konzultácií. Pre narastajúci počet hlásených odmietnutí očkovania detí sme 54 zákonným zástupcom detí odmietajúcich povinné pravidelné očkovanie detí zaslali poučenie pri odmietnutí očkovania s výzvou možnosti poradenstva v problematike vakcinácie v poradni očkovania.

V marci uskutočnili pracovníci oddelenia epidemiológie „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“. Edukačnej aktivity sa zúčastnili študenti III. ročníka odboru zdravotnícky asistent a externe študujúci zo SZŠ sv. Františka z Asissi v Čadci. Spolu bolo edukovaných 75 študentov.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V rámci zvýšenia povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním zrealizovali pracovníci oddelenia epidemiológie v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže, oddelením výchovy k zdraviu edukačné aktivity pre študentov 3. ročníka na 2 stredných školách okresu Čadca, kde v 11 cykloch bolo edukovaných celkovo 151 študentov. Jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie boli študenti oboznámení o rizikách súvisiacich s priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním, o samotných ochoreniach preventabilných očkovaním, platným očkovacím kalendárom, kolektívnej imunity. Počas edukácie bol kladený dôraz na dôležitosť očkovania a na význam individuálnej a kolektívnej imunity najmä v súčasnej dobe. Uvedená aktivita bola pozitívne hodnotená zo strany pedagogických pracovníkov i študentov. Dotazníky po edukácii preukázali základné znalosti študentov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Oddelenie výchovy k zdraviu v RÚVZ Čadca sa zameriava na veľký počet aktivít zameraných na zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov, ktorý žijú v oblastiach našej pôsobnosti. Pre plnenie NPPZ spolupracujeme so školami (MŠ, ZŠ, SŠ, mestskými/ obecnými úradmi, zdravotníckymi organizáciami a mnoho ďalšími). Snažíme sa o šírenie informácií o zdravom životnom štýle a o možnostiach zníženia rizík znižujúcich kvalitu života (ohrozujúcich zdravie), osvetu prevencie a poradenstvo v podpore zdravia.

V rámci plnenia Národného programu podpory zdravia sme pokračovali v spolupráci s regionálnymi printovými médiami: MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, ďalej s regionálnymi elektronickými médiami: internetový portál e-kysuce, zdravie a štýl. sk, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou, ďalej sme pokračovali v spolupráci s Kysuckou knižnicou v Čadci, Mestskou políciou v Čadci, Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Čadci – odbor komunikácie a prevencie, Slovenským červeným krížom - územným spolkom Čadca, Slovenskou nadáciou srdca a i.

Pre projekt „Zvýšenie povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním“ sme spolupracovali s Oddelením hygieny detí a mládeže a Oddelením epidemiológie na edukačných aktivitách pre študentov 3. a 4. ročníka na 2 stredných školách okresu Čadca, kde bolo zúčastnených celkovo 111 študentov. Jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie boli študenti oboznámení o rizikách súvisiacich s priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním, o samotných ochoreniach preventabilných očkovaním, platným očkovacím kalendárom, kolektívnej imunity. Počas edukácie bol kladený dôraz na dôležitosť očkovania a na význam individuálnej a kolektívnej imunity najmä v súčasnej dobe. Spomínaná úloha sa tešila záujmu zo strany študentov.

V spolupráci s pracovnou zdravotnou službou FM CONSULTING spol. s r.o. sme zabezpečili Deň zdravia pre 26 pracovníkov spoločnosti Hanes Global Supply Chain Slovakia a.s., ktorým boli na prístroji Reflotron Plus stanovené hodnoty GLU, CHOL a TG, odmerané % hodnoty telesného tuku na prístroji OMRON. Okrem spomínaných biochemických ukazovateľov im bolo poskytnuté poradenstvo o zdravom životnom štýle, zdravotnom stave a pod.

K ďalším aktivitám NPPZ patria aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou, ktorú sme zabezpečili uverejňovaním článkov a edukačno-intervenčných materiálov vo vyššie spomínaných printových a elektronických médiách. Počas roka 2017 sme spropagovali Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň zdravia, Svetový deň Červeného kríža Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň diabetu, Európsky deň ústneho zdravia, Európsky týždeň boja proti drogám. Okrem propagácie vyššie uvedených svetových dní boli ďalej poskytnuté médiám články k celoslovenským kampaniam „Týždeň mozgu“, „Vyzvi srdce k pohybu“, Svetový deň srdca - „MOST 2017“, Mesiac úcty k starším a tiež články „Ochrana pred slnečným žiarením“, „Pitný režim počas letných dní“ a „Vianočné sviatky“.

Celosvetová kampaň „Týždeň mozgu“

Článok s informáciou k Týždňu mozgu bol zaslaný na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, ďalej do regionálnych elektronických médií: internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto a Krásno nad Kysucou. Informáciu sme zverejnili aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci.

Svetový deň ústneho zdravia

Pri príležitosti Svetového dňa ústneho zdravia sme vypracovali článok na túto tému a zaslali ho na uverejnenie na internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Krásno nad Kysucou, Kysucké Nové Mesto, tiež aj na internetovú stránku tunajšieho RÚVZ so sídlom v Čadci, internetový portál e-kysuce a zdravie a štýl.sk, printový denník MY Kysucké noviny a Kysucký večerník. Vykonali sme edukačné aktivity formou prednášok pre deti ZŠ a MŠ. V rámci tohto svetového dňa bolo uskutočnených 5 prednášok na ZŠ v Turzovke a MŠ Komenského v Čadci. Popri prezentáciách boli deťom premietnuté rozprávky z edície „Prečo zvieratka bolia zúbky?“. Deťom boli tiež rozdane reklamné predmety od spoločností Lacalut a Elmex. Na danú problematiku bol zároveň vytvorený informačný panel, ktorý sa nachádzal pri vstupe do budovy RÚVZ.

Svetový deň zdravia

Článok pripravený k tomuto dňu sme zaslali na uverejnenie do regionálnych internetových médií (portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou) a na internetovú stránku tunajšieho RÚVZ. Zároveň sme vytvorili informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy a pri vstupe do ambulancie Poradne zdravia. V tomto období zamestnanci vykonali aj edukačné aktivity formou besied pre žiakov základných a študentov stredných škôl. Bolo odprednášaných 11 prezentácií na tému zdravej výživy a zdravého životného štýlu pre 180 žiakov a študentov (Stredná zdravotnícka škola sv. Františka z Assisi v Čadci, Základná škola Oščadnica, Základná škola Čierne – Vyšný koniec, ZŠ Rázusová Čadca). V rámci Svetového dňa zdravia zamestnanci vykonali edukačno - preventívne vyšetrenie u študentiek externého štúdia Strednej zdravotníckej školy sv. Františka z Assisi Čadca. Bolo vykonaných 6 vyšetrení pomocou prístroja REFLOTRO, z kvapky krvi sme vyšetřili GLU, CHOL, TG, HDL a LDL. Súčasne bolo

vykonané meranie hmotnosti, obvodu pása, bokov, krvného tlaku, komplexné odborné a nutričné poradenstvo.

Svetový deň Červeného kríža

V rámci Svetového dňa Červeného kríža sme sa v júni 2017 zúčastnili na regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov I. a II. stupňa, ktorú organizoval Slovenský Červený kríž - Územný spolok Čadca. Svojou aktívnou účasťou sme sa zúčastnili testovania zdravotných vedomostí z oblasti prvej pomoci u žiakov I. stupňa základných škôl z okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ. Pri príležitosti spomínaného dňa sme vykonali 7 prednášok pre 120 žiakov, ktoré boli okrem zdravého životného štýlu zamerané aj na poruchy pohybového aparátu a na prevenciu obezity (ZŠ Čierne – ústredie, SOŠ OaS Čadca).

Svetový deň bez tabaku

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme pripravili článok a zaslali na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny a Kysucký večerník a internetových médií (webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou, portály e-kysuce, zdravie a štýl.sk a internetovú stránku tunajšieho RÚVZ). Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ. V rámci tohto svetového dňa bolo uskutočnených 7 prednášok pre 165 žiakov základných a študentov stredných škôl (Gymnázium L. Štúra Turzovka, ZŠ Vysoká nad Kysucou, SOŠ Drevárska Krásno nad Kysucou, OA Čadca). Žiaci a študenti mali možnosť využiť meranie oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér, túto možnosť využilo 103 žiakov a študentov.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami

V rámci tohto dňa boli vykonané 2 prednášky na tému „Drogová závislosť“ pre 47 žiakov základnej a študentov strednej školy (ZŠ Vysoká nad Kysucou, SOŠ Spojená Kysucké Nové mesto). Prednášky boli doplnené premietaním dokumentu „Luky – z príbehu narkomana, príbeh bojovníka“. V rámci prednášok mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. O meranie CO prístrojom smokerlyzér celkovo prejavilo záujem 27 žiakov a študentov. Taktiež mali k dispozícii vyskúšať si „opilecké okuliare“, ktoré navodzujú stav opitosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie.

Európsky deň ústneho zdravia

Pri príležitosti Európskeho dňa ústneho zdravia sme vykonali 3 edukačné aktivity formou prednášok pre 64 žiakov ZŠ Razúsava v Čadci. Popri prednáškach boli deťom premietnuté rozprávky z edície „Prečo zvieratká bolia zúbky?“. Deťom boli tiež rozdane reklamné predmety od spoločností Lacalut a Elmex.

Svetový deň srdca

Pracovníci Oddelenia výchovy k zdraviu opäť participovali na tomto podujatí a zabezpečili meranie antropometrických a biochemických ukazovateľov, sprístupnili informácie o požadovanej akcii a taktiež poskytovali poradenstvo v danej problematike.

Informácia o realizácii kampane bola zaslaná na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, internetový portál e-kysuce, webová stránka RÚVZ so sídlom v Čadci, webová stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou). Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ. Kampaň MOST 2017 prebiehala v priestoroch ambulancie „Poradňa zdravia“ RÚVZ so sídlom v Čadci. Kampane sa zúčastnilo 25 osôb, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo v rámci zdravia a zdravého životného štýlu, bolo vykonané meranie cholesterolu a glukózy, stanovenie BMI a zmeraný krvný tlak. Nami zistené hodnoty možno hodnotiť ako normálne, len v ojedinelých prípadoch sa vyskytli mierne zvýšené alebo znížené hodnoty, a to väčšinou u klientov, ktorí svoje hodnoty poznajú a sú dispenzarizovaní u svojich ošetrojúcich lekárov.

Mesiac úcty k starším

V rámci tohto mesiaca sme vykonali 2 prednášky, z toho jedna na tému Diabetes Mellitus a druhá na tému Zdravý životný štýl pre 72 seniorov z Domova sociálnych služieb a zariadení pre seniorov Horelica v Čadci a zo Zariadenia pre seniorov a domova sociálnych služieb PARK v Čadci. V rámci prednášky „Diabetes Mellitus“ boli merané biochemické parametre (GLU, CHOL, TG, HDL, LDL, GPT, GOT, GGT) u 7 seniorov.

Svetový deň duševného zdravia

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, a na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ

Svetový deň potravy

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, a na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ. Zamestnanci vykonali a odprednášali 3 prednášky na tému „Zdravá výživa“ pre 60 študentov SOŠ OaS v Čadci.

Svetový deň diabetu

V súvislosti s týmto svetovým dňom sme zabezpečili osvetu prostredníctvom internetových stránok miest Krásno nad Kysucou, Turzovka, Čadca, Kysucké nové Mesto, na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci, e-kysuce a v týždenníkoch MY Kysucké noviny, Kysucký večerník. Zároveň vytvorili informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ a pri vstupe do ambulancie Poradne zdravia. Pri príležitosti svetového dňa diabetu sme vykonali taktiež edukačné aktivity. Bola realizovaná prednáška na tému „Diabetes mellitus – novodobý strašák?“ pre 34 študentov Gymnázia Ľ. Štúra v Turzovke. Počas prednášky mali študenti možnosť vyšetrenia hladiny glukózy. Meranie glukomerom Wellion LUNA duo využilo 14 študentov. Ďalej 13 prednášok na tému Zdravá výživa a prevencia diabetu pre 273 študentov stredných a základných škôl (Gymnázium Ľ. Štúra v Turzovke, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci, ZŠ Komenského v Čadci, ZŠ Horelica v Čadci, ZŠ sv. A. Svorada Skalité)

Európsky týždeň boja proti drogám

V rámci Európskeho týždňa proti drogám sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, a na internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ.

Pracovníci Oddelenia výchovy k zdraviu na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci v rámci Európskeho týždňa boja proti drogám vykonali edukačné aktivity formou besied pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl na lokálnej úrovni 3 prednášky na tému Drogy a iné závislosti pre 111 študentov stredných škôl (Gymnázium Ľ. Štúra v Turzovke, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci, Stredná priemyselná škola v Kysuckom novom meste), 1 prednášku na tému Fajčenie ako rizikový faktor pre 19 žiakov základných škôl (ZŠ Vysoká nad Kysucou) a 1 prednášku na tému Závislosti a gamblerstvo pre 23 žiakov Základnej školy Vysoká nad Kysucou. Prednášky boli doplnené premietaním filmu „Kým stúpa dym...“, dokumentom „Luky – Z príbehu narkomana, príbeh bojovníka“. Počas prednášok mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzer. Taktiež mali k dispozícii „opilecké okuliare“, ktoré navodzujú stav omilosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie.

Celonárodná kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“2017

Článok s informáciou o celonárodnej kampani bol zaslaný na uverejnenie na internetové portály e-kysuce, zdravie a štýl.sk, internetové stránky miest Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou, Turzovka, Čadca, do regionálnych printových médií MY Kysucké noviny, Kysucký večerník. Informácia bola taktiež zverejnená na webovej stránke tunajšieho RÚVZ a zároveň bol vytvorený informačný panel na danú tému pri vstupe do budovy RÚVZ. Propagácia kampane bola realizovaná aj formou plagátov a účastníckych listov, ktoré boli distribuované v ambulanciách praktických lekárov a zamestnancom Mestskej polície v Čadci.

Články „Ochrana pred slnečným žiarením“ a „Pitný režim počas letných dní“

V rámci teplých, slnečných letných dní sme pripravili vyššie uvedené články a zaslali sme ich na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník a regionálnych elektronických médií ako sú internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou a Turzovka a internetové portály e-kysuce a zdravie a štýl.sk. Články sme tiež zverejnili na internetovej stránke tunajšieho RÚVZ a zároveň bol vytvorený informačný panel na dané témy pri vstupe do budovy RÚVZ.

Článok „Vianočné sviatky“

V predvianočnom období sme pripravili článok „Vianočné sviatky“ a zaslali na uverejnenie na internetové stránky miest Krásno nad Kysucou, Turzovka, Čadca, Kysucké nové Mesto, na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci, e-kysuce a v týždenníkoch MY Kysucké noviny, Kysucký večerník. Taktiež bol článok vyvesený na informačnej tabuli pri vstupe do budovy RÚVZ.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Evidovaním dát do Testu zdravé srdce, následným spracovaním (výročná správa) a archivovaním prispievame k získaniu prehľadu o zdravotnom stave obyvateľov, konkrétne klientov v Poradni zdravia.

Počas tohto roku sa vykonáva aj monitoring Zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR v roku 2017. Jeho kompletizácia sa z našej strany bude realizovať až v roku 2018 a následne prebehne jeho vyhodnotenie.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Realizácia Národného programu prevencie nadváhy a obezity sa vykonáva formou prednášok na základných a stredných školách v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto. Pri realizácii tohto programu bolo zrealizovaných 24 prednášok na tému „Zdravá výživa“, „Zdravá životospráva a poruchy príjmu potravy“ pre 544 žiakov ZŠ a študentov SŠ, 3 prednášky pre 55 študentov Strednej zdravotníckej školy sv. Františka z Assisi, 3 prednášky pre 57 žiakov 7. ročníka ZŠ Rázusová v Čadci, 5 prednášok pre 94 žiakov 3., 4., 7., 8. a 9. ročníka ZŠ v Oščadnici, 2 prednášky pre 55 študentov Obchodnej akadémie Dušana Metoda Janotu v Čadci, 7 prednášok pre 152 študentov Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Čadci, 1 prednáška pre 39 študentov Gymnázia L. Štúra v Turzovke, 1 prednáška pre 28 žiakov 8. ročníka ZŠ Čierne pri Čadci – Ústredie, 1 prednáška pre 16 žiakov 7 ročníka ZŠ Čierne – Vyšný koniec, 1 prednáška pre 29 žiakov 9. ročníka ZŠ Vysoká nad Kysucou, 1 prednáška pre 19 žiakov 7. ročníka ZŠ Oščadnica – Nižný koniec. Prednášky boli doplnené premietaním DVD filmu „Samí“. V rámci prednášok mali študenti možnosť využiť diagnostiku pomeru telesného tuku a svalovej hmoty pomocou prístroja OMRON KaradaScan, ktorú využilo 152 respondentov.

V súvislosti s daným tematickým okruhom sme v roku 2017 začali spolupracovať na projekte medzinárodného charakteru, celosvetového programu Nestlé Healthy Kids „Viem čo zjem“, s cieľom motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V rámci tohto projektu bolo zrealizovaných celkom 11 besied pre 207 žiakov, konkrétne 2 besedy pre žiakov 3., 4., 5, a 6. ročníka ZŠ Horelica v Čadci, 2 besedy pre žiakov 5. a 6. ročníka v ZŠ sv. Andreja Svorada a Benedikta Skalité a 7 besied pre žiakov 3., 4., 5, a 6. ročníka ZŠ J.A. Komenského v Čadci. V rámci prednášok prebehli diskusie na tému „Vyvážená strava“, následne sa žiaci oboznámili s potravinovou pyramídou, pracovali s pracovnými listami a dotazníkmi efektivity. Projekt bude ďalej pokračovať aj v roku 2018.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Gestor úlohy: CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Realizácia kampane bola vykonaná formou uverejnenia článku Výzvy srdce k pohybu prostredníctvom regionálnych printových médií: MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, ďalej regionálnych elektronických médií: internetový portál e-kysuce, zdravie a štýl. sk, internetových stránok miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou

a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Čadci. Ďalej rozdáním plagátov a účastníckych listov v spolupráci s Mestskou políciou v Čadci a ambulanciami všeobecných lekárov.

9.3. Podpora zdravia znevýhodnených komunit (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: vybrané RÚVZ v SR

RÚVZ so sídlom v Čadci sa na tomto programe nezúčastňuje.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Aktivity v rámci tohto programu sa vykonávajú formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania drog, alkoholu a alkoholických nápojov. Na tému drogových závislostí, alkoholu a iných bolo zrealizovaných 24 prednášok pre 566 žiakov. Edukácia prebehla v rámci prednášok v nižšie spomenutej kapitole 9.8.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Aktivity týkajúce sa plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí prebiehali najmä v októbri 2017, v rámci aktivít/významných svetových dní ako je napr. Mesiac úcty k starším, Svetový deň duševného zdravia.

V ambulancii Poradne zdravia pracovníčka vykonáva edukačno - preventívne vyšetovania, kde sa zameriava okrem iného aj na aktívne starnutie, prevenciu chronických neinfekčných ochorení a celkové zlepšenie zdravotného stavu klientov.

Edukačná činnosť v roku 2017 bola zameraná aj na seniorov – v tomto prípade boli zrealizované celkom 3 prednášky. 2 prednášky pre 55 poslucháčov na tému „Diabetes mellitus – novodobý strašiak?“ v Domove sociálnych služieb a zariadení pre seniorov Horelica v Čadci a v Zariadení pre seniorov a domove sociálnych služieb PARK v Čadci, 1 prednáška pre 49 poslucháčov na tému „Zdravý životný štýl seniorov“ v Zariadení pre seniorov a domove sociálnych služieb PARK v Čadci. V rámci prednášok boli merané biochemické parametre (GLU, CHOL, TG, HDL, LDL, GPT, GOT, GGT) u 7 seniorov.

9.6 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Gestor úlohy: RÚVZ Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Bratislava

V rámci tohto programu bolo počas roku 2017 zrealizovaných 8 prednášok na tému „Zdravé zúbky“ pre 167 detí, 2 prednášky pre 39 detí z MŠ v Turzovke, 3 prednášky pre 64 žiakov 1. ročníka ZŠ Turzovka, 3 prednášky pre 65 žiakov 1. ročníka ZŠ Rázusová. Popri prednáškach mali deti možnosť nacvičiť si správnu techniku umývania zúbkov a boli im premietané DVD rozprávky z edície „Prečo zvieratka bolia zúbky?“ s názvom: Čo sa stalo medvedíkovi, Lakomý syseľ, Prečo líštička stratila krásu, Prečo vlk šušlal, Maškrtná veвериčka a Kráľovstvo zúbkov. Počas prezentácie boli žiaci odmeňovaní darčkovými predmetmi vo forme vzorky zubnej pasty, omalovánkami a pod. od spoločností: Zdravotná poisťovňa Dôvera, Lacalut a Colgate.

9.7 CINDY program SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov pomocou prístroja REFLOTRON s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo počas roku 2017 vyšetrených 131 klientov, z toho 30 klientov (3 muži a 27 žien) bolo prvýkrát vyšetrených a 101 klientov (42 mužov a 59 žien) opakovane vyšetrených. Zistené údaje sú zaznamenané v počítačovom programe „Test zdravé srdce“, z ktorého sa zisťuje index kardiovaskulárneho rizika TC/HDL, TG/HDL a LDL/HDL. Klientom prichádzajúcim do Základnej poradne zdravia sa zaznamenáva rodinná a osobná anamnéza, meria sa krvný tlak, obvod bokov a pása s následným stanovením indexu WHR, výška a hmotnosť s následným stanovením indexu BMI. V roku 2017 bolo tiež vykonaných 102 vyšetrení pečeňových transferáz, z toho 37 u mužov a 65 u žien.

9.8. Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci realizuje program prostredníctvom edukačného pôsobenia najmä na žiakov základných a študentov stredných škôl. Prezentácie sú zamerané najmä na prevenciu závislostí (tabak, drogy, alkohol), zdravý životný štýl a prevenciu fyzickej inaktivity (neefektívne využitý voľný čas súčasnej mládeže pri počítačoch).

Na tému „Fajčenie ako rizikový faktor“ bolo zrealizovaných 6 prednášok celkovo pre 222 žiakov a študentov, konkrétne 1 prednáška pre 67 žiakov ZŠ Turzovka, 1 prednáška pre 19 žiakov 8. ročníka ZŠ Vysoká nad Kysucou, 1 prednáška pre 34 študentov Gymnázia Ľ. Štúra v Turzovke, 1 prednáška pre 22 študentov SOŠ Drevárska v Krásne nad Kysucou a 2 prednášky pre 80 študentov SOŠ obchodu a služieb v Čadci. Pri príležitosti svetového dňa bez tabaku bol v rámci edukačnej činnosti žiakom a študentom poskytnutý dotazník „TEST FAJČIARA – Fagerstromov test nikotínovej závislosti“. Dotazník nebol vyhodnocovaný, slúžil žiakom a študentom na vlastnú informáciu o ich nikotínovej závislosti. Celkovo bolo poskytnutých 165 dotazníkov.

Na tému drogových závislostí, alkoholu a iných bolo zrealizovaných 10 prednášok pre 240 žiakov a študentov, 2 prednášky pre 57 žiakov ZŠ Turzovka, 3 prednášky pre 72 žiakov ZŠ Vysoká nad Kysucou, 2 prednášky pre 59 študentov SOŠ obchodu a služieb v Čadci, 2

prednášky pre 34 žiakov Gymnázia E. Štúra v Turzovke a 1 prednáška pre 18 študentov Spojenej školy v Kysuckom Novom Meste.

Prednášky boli doplnené premietaním filmu „Kým stúpa dym...“, dokumentom „Luky – z príbehu narkomana, príbeh bojovníka“. V rámci prednášok mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. O meranie CO prístrojom smokerlyzér celkovo prejavilo záujem 345 žiakov a študentov. Taktiež mali k dispozícii „opilecké okuliare“, ktoré navodzujú stav opilstosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie.

V roku 2017 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci spolupracoval s Políciou v Čadci na realizácii projektu „Tvoja správna voľba“. Cieľom tohto projektu bola snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania, so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Projekt bol zameraný na deti vo veku 9-10 rokov. Celkovo sa uskutočnilo 14 prednášok pre 326 žiakov zo ZŠ Rázusová, ZŠ J.A. Komenského v Čadci, ZŠ M.R. Štefánika – Čadca Žarec a ZŠ Zákopčie.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OVkZ

Zamestnanec Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci sa pravidelne zúčastňoval na pracovných stretnutiach pohybovej aktivity, prevencie nadváhy a obezity (POPA), ktoré sa zaoberali plnením a realizáciou tohto plánu. RÚVZ so sídlom v Čadci realizoval 19.05.2017 vo svojich priestoroch 10. zasadnutie pracovnej skupiny POPA. Predpokladaný začiatok realizácie tohto plánu je začiatok roka 2018, plnením úlohy č. 5.1.1 – cieľom bude objektivizácia antropometrických a vybraných biochemických ukazovateľov zdravia a hodnotenie telesnej zdatnosti a držanie tela.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY /NEHAP IV/

Kvalitu pitnej vody sleduje RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v rámci monitoringu pitnej vody a v rámci štátneho zdravotného dozoru. Spolu bolo k vyhodnocovaciemu obdobiu odobratých v rámci kontrolného monitoringu pitnej vody 100 vzoriek pitných vôd /v okresoch Dolný Kubín 32, Námestovo 38, Tvrdošín 30/ a v rámci preverovacieho monitoringu 10 vzoriek pitnej vody /okres Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín/. Celkovo nevyhovovalo 8 vzoriek vôd /kontrolný monitoring/: okres Dolný Kubín – 2, okres Tvrdošín - 2, okres Námestovo 4. Bola uložená náhrada nákladov prevádzkovateľovi vodovodu - Obci Rabčice - pre prítomnosť *Escherichia coli* a koliformných baktérií, vo výške 186,44 .-€. Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný i na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia. Bolo odobratých 12 vzoriek pitných vôd, ktoré vo všetkých vyšetrovaných ukazovateľoch vyhovovali platnej legislatíve. Pri príležitosti Svetového dňa vody RÚVZ propagoval tento deň na svojich www stránkach a zaslaním e – mailovej informácie všetkým obciam o jeho význame a poskytovaných službách na našom RÚVZ. V rámci aktivít RÚVZ poskytol 42 konzultácií verejnosti, ktorá sa zaujímala najmä o zabezpečenie zdravotnej nezávadnosti pitnej vody individuálnych vodných zdrojov.

Voda na kúpanie bola odobratá v rámci štátneho zdravotného dozoru na umelých kúpaliskách: na termálnom kúpalisku v Tvrdošine v Oraviciach – 4 vzorky, na termálnom kúpalisku Meander Park Oravice – 6 vzoriek (v 2 vzorkách vyšetrený aj ukazovateľ *Legionella species*); na prírodných kúpaliskách na Oravskej priehrade - 5 vzoriek /pri ATC Stará Hora, ATC Slanica, ATC JAMI, ATC Prístav a Námestovo Nábregie - po jednej vzorke/. Celkovo bolo odobratých 5 vzoriek vôd na kúpanie na prírodných kúpaliskách a 10 vzoriek vôd na kúpanie z umelých kúpalísk, spolu 15 vôd. Odobraté vzorky vyhovovali vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve, okrem 2 vzoriek vody na kúpanie na umelom kúpalisku - odobratých z veľkého kľudového bazéna s neupravovanou geotermálnou vodou v TK Oravice - ktoré boli nevyhovujúce pre nadlimitnú hodnotu v mikrobiologickom ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy pri $36\pm 1^{\circ}\text{C}$, za čo prevádzkovateľovi zariadenia bola za ich odber a vyšetrenie uložená náhrada nákladov vo výške 251,32 €, Problematiku vonkajšieho znečistenia ovzdušia a hluku preventívne rieši RÚVZ v rámci posudzovania projektových dokumentácií pre územné konania stavieb, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám ÚPN-obcí. Kvalita vnútorného ovzdušia sa v hodnotenom období nesledovala.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne zabezpečil vykonanie Dotazníkového prieskumu zameraného na informovanosť študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a ich návštevnosť v soláriách, ktorý bol anonymný. Za pomoci pracovníkov oddelenia hygieny detí a mládeže boli dotazníky vyplnené študentmi na stredných školách v Dolnom Kubíne /Gymnázium P.O.Hviezdoslava – 33 študentov a Obchodná akadémia – 60 študentov/.

Údaje z vyplnených dotazníkov pracovníci oddelenia hygieny životného prostredia vložili do tabuľky /Excel/ a zaslali na ÚVZ SR Bratislava

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, podľa štandardných výstupov z programu ASTR, je v regióne Oravy 3311, z toho 799 žien. Oproti roku 2016 došlo k výraznejšiemu vzostupu pracovníkov pracujúcich na rizikových pracoviskách a to o 1204 pracovníkov (u žien o 181). Tento fakt súvisí hlavne s výrazným rozširovaním výroby (a teda aj zvyšovaním počtu zamestnancov) hlavne v podnikoch zaoberajúcich sa strojárskou výrobou. Jedná sa hlavne o firmy pracujúce pre automobilový priemysel. Mierny nárast z dôvodu rozširovania výroby bol aj v oblasti drevospracujúceho priemyslu. Celkový počet firiem, kde sú vyhlásené rizikové práce, je 97, čo je rovnaký počet ako v roku 2016.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme kontrolovali zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, najmä ich skladovanie, vrátane spôsobu evidencie, používanie týchto látok a zmesí, odbornú spôsobilosť na manipuláciu s nimi, prevádzkové poriadky, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti zamestnancov (vstupné a periodické lekárske preventívne prehliadky), zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov. Zásadné nedostatky pri práci s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami sme nezaznamenali. Bolo vydané 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo vydaných 8 rozhodnutí .

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2017 sme prešetrovali 3 podozrenia na profesionálnu chorobu všetky boli na dg. č. 29 – DNJZ. Vo všetkých troch prípadoch sa boli zamestnanci zaradený v 2. kategórii prác.

V prvom prípade sa jednalo o pomocného stavebného robotníka, ktorý pracoval pre rôzne stavebné firmy, spravidla krátkodobo, na dobu určitú. V zimných mesiacoch sa väčšinou nepracoval. Prácu striedal s evidenciou na úrade práce. Choroba nebola priznaná, bolo však hlásené ohrozenie na chorobou z povolania.

V druhom prípade sa jednalo o automechanika – opravára nákladných automobilov, ktorý cca 22 rokov pracoval na rovnakom pracovisku, na rovnakej pracovnej pozícii,

hoci sa menili majitelia a právne formy spoločnosti (pôvodne ČSAD), naposledy North Slovakia Camion, s.r.o., Dolný Kubín. Zaťaženie pohybového systému horných končatín bolo hlavne pri prácach v montážnej jame pri opravárenských a údržbárskych prácach nákladných áut, ktoré sa vykonávali v stojí a horné končatiny boli v značne zvýšenej polohe. Na základe časovej snímky z 3 rôznych dní vyplynulo, že expozícia zaťaženia horných končatín u pracovníka je cca 5 hodín za zmenu. Profesionálna choroba bola priznaná.

V treťom prípade sa jednalo o podobný prípad - automechanika – opravára autobusov s 39 ročnou expozíciou na tom istom pracovisku (pôvodne pracovisko ČSAD, naposledy spoločnosť ARRIVA Service s.r.o., - pracovisko Námestovo). Zátťaž na horné končatiny bola hlavne pri prácach v montážnej jame, v stojí, pri výmene súčiastok, oleja, výmene prevodovky a podobne. V minulosti (pred 10 rokmi) bola zátťaž na HK aj v prípade výmeny hláv valcov pri demontáži a montáži. Práca v montážnej jame je cca 5 – 6 hodín/zmenu. Práca je počas pracovnej zmeny rôznorodá (nie je monotónna), čo znižuje riziko poškodenia zdravia. Pri opravách autobusov dochádza k zaujímaniu neprijateľných polôh horných končatín pri oprave podvozkovvej časti autobusov z priestoru montážnych kanálov a pri oprave motorových častí vozidiel. V popredí ťažkostí pracovníka, pre ktoré bol dlhodobo PN, boli hlavne problémy s LS chrbticou. Bolo priznané ohrozenie chorobou z povolania.

U viacerých prác, súvisiacich prevažne s montážnymi prácami u dodávateľov pre automobilový priemysel, bola vykonaná objektivizácia jednostrannej nadmernej zátáže pohybového systému, kde po zavedení pravidiel rotácie zamestnancov bola stanovená výsledná kategória prác 2. Tieto pracoviská si však vyžadujú pravidelné sledovanie v rámci štátneho zdravotného dozoru, ako aj spoluprácu s príslušnými zmluvnými pracovnými službami u jednotlivých podnikateľských subjektov.

2.2 ITERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

V poradni ochrany a podpory zdravia pri práci a v rámci terénnej práce sme poskytli informácie z oblasti ochrany zdravia pri práci 378 fyzickým a právnickým osobám. Celkový počet poskytnutých konzultácií, osobných i telefonických, bol v priebehu roka 857.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2017 bolo vydaných 44 rozhodnutí a 13 stanovísk na uvedenie priestorov do prevádzky, ktoré plánovali zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím. Jednalo sa prevažne o práce administratívneho charakteru (ako vedenie účtovníctva), predajne rôznych tovarov v profesii predavač, drobné remeselnícke práce, vrátnikov, montážnych pracovníkov, prípadne pomocné a údržbárske práce na obecných úradoch a mestských úradoch. Pracovné priestory, ako aj vykonávaná práca boli vhodné pre osoby so zdravotným postihnutím. Pri uvádzaní týchto pracovísk do prevádzky sme neboli zakaždým oboznámení so zdravotným stavom osôb so zníženou pracovnou schopnosťou, nakoľko zamestnávateľ nemal o tomto fakte znalosť z dôvodu, že údaje ešte neboli poskytnuté zo strany úradov práce. Na pracovisku s vyhlásenými rizikovými prácami nebolo vydané žiadne rozhodnutie. Podľa predložených informáciách o zdravotnom postihnutí, boli zamestnávani v prevažnej miere zamestnanci s postihnutiami pohybového systému (M).

Vykonalí sme štátny zdravotný dozor na šiestich chránených pracoviskách, ktorých prevádzka bola schválená v minulých obdobiach. Zistili sme, že pracoviská sú spravidla v prevádzke po nevyhnutnú dobu, určenú úradmi práce v súvislosti s poskytovaním benefitov na tieto pracoviská. Chránené pracoviská však spravidla zanikajú po termíne, ktorý je potrebný dodržať pre splnenie podmienok dotácie

z úradov práce. Niektoré pracoviská zaniknú úplne, iné sa po prerušení prevádzkovania a splnení podmienok na novú dotáciu z úradov práce, opätovne zriaďujú.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Dolný Kubín	44	13	60	60	77	nie	nie		

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne odbor Hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov sa podieľala na riešení nasledovných projektov.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Na základe vypracovaného plánu pre odber vzoriek boli zo zariadení spoločného stravovania a z distribúcie odoberané vzorky tuzemskej a zahraničnej kuchynskej soli na stanovenie jodidu draselného a jodičitanu draselného. V priebehu roku 2017 bolo odobratých **24 vzoriek NaCl, všetky s vyhovujúcimi výsledkami.**

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľom projektu je zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u dospelaj a detskej populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom. V rámci projektu boli odobraté **2 vzorky potravín** (jogurt s umelým sladidlom, sirup s umelým sladidlom) na monitorovanie spotreby acesulfam K, chinolínovej žltej a cyklamátov. **Výsledky vyhovovali.**

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľom projektu je dosiahnuť postupne znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive a platnosti výnosu MZ SR zo dňa 1.12.2015 na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín. V rámci projektu boli odobraté **3 vzorky hotových jedál a 3 vzorky chleba a pekárenských výrobkov. Všetky výsledky laboratórnych vyšetrení boli vyhovujúce.**

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru a realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V rámci podpory zdravšieho stravovania a prostredia v školách bolo vykonaných 77 kontrol stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a výdajní stravy, zamerali sme sa na podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne.

Edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy bolo vykonaných 41 a zúčastnilo sa na nich 1314 detí.

Kontrola dodržiavania pitného režimu pre deti a používanie pitnej vody a nesladených nápojov v predškolských zariadeniach bola vykonaná v 49 zariadeniach. Pestrosť stravy bola skontrolovaná v 8-mich jedálnych lístkoch, 64 kontrol bolo zameraných na kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, odobratých bolo 43 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie. V spolupráci s odborom školstva na krajskej úrovni a školskými úradmi na okresnej úrovni bolo realizované jedno školenie pre vedúcich zamestnancov školských jedální. V rámci podpory pohybových aktivít bolo vykonaných 8 kontrol telovýchovných zariadení.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nemá pracovisko odboru ochrany zdravia pred žiarením

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2017 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním, zhromažďovanie údajov
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej preočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov
- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2017, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2017, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- informácie lekárom prvého kontaktu o OU k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu osýpok v SR
- informácie lekárom prvého kontaktu o opatreniach v súvislosti s možným zavlečením osýpok na územie SR, pokyny pre odber biologického materiálu pri podozrení na osýpky
- informácie lekárom prvého kontaktu o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok v Európe
- informácia o ukončení výroby vakcíny Pneumo 23-informácia
- realizácia Európskeho imunizačného týždňa 2017 - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne
- distribúcia letákov s problematikou NIP na ambulancie lekárov prvého kontaktu, článok o epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok v regionálnych novinách

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoloňovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov ako súčasť prevencie antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom a zdravotným sestram. Pre manažment očkovania je potrebné urýchliť prijatie odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania, ktoré chýba už niekoľko rokov. V roku 2017 sa nepodarilo realizovať imunologické prehľady.

Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bola vykonaná v mesiacoch september a október 2017 na 32-och ambulanciách pre deti a dorast a 3-och nefrologických ambulanciách. Kontrola zaočkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám u klientov zariadení sociálnych služieb bola v uvedených termínoch vykonaná na ambulanciách pre dospelých a v jednotlivých DD a DSS.

V súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí doporučene zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania spolu s pozvánkou na konzultáciu do poradne očkovania. Rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný. Problematika si nevyhnutne vyžaduje legislatívne zmeny. Záujem rodičov o poradenstvo je malý.

V mesiaci apríl sme na novorodeneckom oddelení zorganizovali besedu s matkami o význame očkovania. V mesiaci máj 2017 boli realizované prednášky pre študentov SZŠ v Dolnom Kubíne v rámci projektu „Vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie“ v školskom roku 2016/2017. Spolu sa prednášok zúčastnilo 50 študentov.

Počas roka pracovníci oddelenia absolvovali vzdelávanie v problematike vakcinológie (Slovenský vakcinologický kongres a Vakcinačný deň SR).

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2017 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky príp. písomne všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam. Na webovej stránke RÚVZ zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach v SR aj vo svete.

Dôraz je kladený na surveillance ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy. Lekári boli písomne informovaní o aktuálnej situácii vo výskyte TBC v spádovej oblasti RÚVZ.

V oblasti výskytu chrípky a ARO počas chrípkového obdobia elektronicky informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť

a lekárov prvého kontaktu. Na seminári pre všeobecných lekárov bola prezentovaná prednáška „Výsledky kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom“. Od pacientov s príznakmi virózy boli vykonané 2 odbery na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky nebol potvrdený.

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 2598 prípadov, čo je v priemere 217 hlásení prenosných ochorení mesačne. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 879-ich ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Každý štvrťrok sa realizujú opravy a doplnenie databáz. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady z NRC aj výsledky z laboratórií klinickej mikrobiológie.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2017 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 74 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach
- odobratých bolo 140 sterov zo sterilného materiálu a 914 sterov z prostredia
- overená bola funkčnosť 76-ich sterilizačných zariadení
- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 79x.
- v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú doporučené postupy pre manažment jednotlivých NsP
- k 31.12.2017 bolo hlásených 204 ochorení nozokomiálneho charakteru (124 z DO NsP v Dolnom Kubíne a 80 z HO NsP v Trstenej), čo je o 29 menej ako vlani. Komisia nozokomiálnych nákaz zasadala v roku 2017 v DO NsP Dolný Kubín 1x.
- na základe spolupráce s oddelením klinickej mikrobiológie DO NsP v Dolnom Kubíne je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými, multirezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení

Na realizáciu uvedených úloh je potrebné zabezpečiť finančné prostriedky na dostatočnú edukáciu pracovníkov oddelenia epidemiológie v rozsiahlej a zložitej problematike prevencie nozokomiálnych nákaz. V mesiaci máj sme realizovali na 9-ich lôžkových oddeleniach DO NsP bodovú prevalenčnú štúdiu (PPS). Skontrolovaných a elektronicky spracovaných bolo 167 protokolov o pacientoch, 9 o oddeleniach a 1 protokol o charakteristike NsP.

Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz:

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2017 realizovali regionálnu kampaň „Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“. V rámci tejto kampane bolo realizovaných 17 sterov z rúk zdravotníckeho personálu na oddeleniach DO a HO NsP DO NsP a HO NsP, 15 x kontrol hygieny rúk na oddeleniach, bola realizovaná prednáška o hygiene rúk pre študentov SZŠ v Dolnom Kubíne vrátane praktického nácviku a kontroly pomocou Derma LiteCheck. K edukácii zdravotníckych pracovníkov bola zabezpečená distribúcia edukačných materiálov o prevencii šírenia nozokomiálnych nákaz rukami personálu.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

K 31.3.2017 bol aktualizovaný krízový plán. V roku 2017 bola riešená 1 alimentárna epidémia väčšieho rozsahu v obci Oravská Polhora a alimentárne epidémie menšieho rozsahu (rodinné). V 2 kolektívoch MŠ boli realizované opatrenia v súvislosti s epidemickým výskytom infekcii, kde bol pôvodcom parvovírus B19. V 2-och ZŠ bol epidemický výskyt ochorení vyvolaných *Streptococcus pyogenes*.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte chrípky vo svete, SR a v regióne, výskyt ochorení na osýpky, rubeolu a pertussis v Európe a výskyt ochorení prenášaných vírusom Zika.

V nadväznosti na Usmernenie HH SR č. OE/2312/2015 na koordináciu postupov pri zistení VNN sa pracovníci oddelenia epidemiológie zúčastnili krajského pracovného stretnutia zameraného na súčinnosť postupov pri výskyte VNN. V lôžkových zdravotníckych zariadeniach regiónu sme sa podieľali na vykonaní praktického nácviku postupov pri zistení podozrenia VNN u osoby na príjmovej ambulancii.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny obidvoch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetrovať pacientov so SARI.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2017 sa priebežne plnili úlohy surveillancie poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickkej meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2016 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2017 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenie-zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí

Odbery na ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V druhom polroku 2017 sme nerealizovali projekt „Hrou proti AIDS“. Informácia o tejto aktivite bola opakovane ponúknutá všetkým stredným školám v regióne, ale nebol záujem. O projekte sme prednáškou oboznámili počas praxe aj študentov odboru verejného zdravotníctva KU v Ružomberku. V roku 2017 bol počet klientov poradne prevencie HIV/AIDS 40 a anonymne bolo vyšetrených 18 osôb.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 6-ich rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. V tomto roku sme v porovnaní s rokom 2016 zaznamenali mierny pokles hlásených odmietnutí očkovania. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

V tomto roku boli laickej verejnosti poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. V roku 2013 sa osobne do poradne dostavili 3 rodičia aj keď pozvánka do poradne bola zaslaná 90-im. V roku 2014 to bolo 5 rodičov, v roku 2015 len 2 rodičia, v roku 2016 do poradne očkovania prišlo 6 rodičov a v roku 2017 len 2 rodičia odmietajúci povinné očkovanie u svojich detí. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR. Každý štvrťrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie. V roku 2013 bolo hlásených 88 detí, ktorých rodičia si túto povinnosť nesplnili. V roku 2014 bolo hlásených 106 a v roku 2015 bolo 138 nových prípadov odmietnutia povinného očkovania. V roku 2016 bolo hlásených 147 nových prípadov a v roku 2017 pediatri hlásili 131 odmietnutí povinného očkovania. Každý rok pribúdajú hlavne kompletne odmietnutia všetkých očkovaní.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľom úlohy je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním. Projektu predchádzal projekt „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“, ktorý sme realizovali dotazníkovou formou v roku 2013 u študentiek na 3-och stredných školách v regióne, ktoré boli náhodne vybrané gestorom úlohy.

Cieľom pôvodného projektu bola identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu. Pokračovaním projektu je následná cielená intervencia zameraná na študentov vyšších ročníkov stredných škôl. Interaktívna edukácia sa zameriava na 4 základné tematické okruhy: povinné očkovanie, zdroje informácií o očkovaní, kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby a význam individuálnej a kolektívnej ochrany. V mesiaci apríl 2017 sme projekt

realizovali na 1 strednej škole v Tvrdošíne. Do aktivity bolo zapojených 50 študentov. Účinnosť intervencie bola overovaná dotazníkmi pred zahájením akcie a po jej skončení.

7.OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.5 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Cieľom projektu je monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti. Odobraté boli **2 vzorky výživy pre dojčatá a malé deti** (mliečna výživa od 6. mesiaca a sušienky od 6. mesiaca). **Laboratórne výsledky boli vyhovujúce.**

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nemá pracovisko Lekárskej mikrobiológie.

9. ODBOR VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Nebol realizovaný žiadny prieskum o zdravotnom uvedomení a správaní sa obyvateľov nášho regiónu v zmysle anotácie.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Na zvýšenie informovanosti obyvateľov o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických chorôb s cieľom zvýšiť pohybovú aktivitu dospeléj populácie sme realizovali v aktivitu k **Svetovému dňu – Pohybom ku zdraviu**. Aktivity boli zamerané na všetky vekové skupiny. Vytvorili sme nástenku o význame pohybovej aktivity a informácie uverejnili aj na internetovej stránke. Na základnej škole boli realizované prednášky o zdravej životospráve so zdôraznením významu pohybovej aktivity 2x a zúčastnilo sa ich 44 detí. V rámci propagácie svetového dňa pohybu a distribúcie letákov do všetkých typov škôl v rámci regiónu Orava sa do pohybových aktivít zapojilo 55 ZŠ a 14 SŠ. „**Deň pohybu**“ sme realizovali na 1 základnej škole a pozostával z rôznych pohybových aktivít na školskom dvore a rozhovore o zdravej výžive. Akcie sa zúčastnilo 40 detí. V spolupráci s mestom Dolný Kubín boli v rámci svetového dňa - Pohybom k zdraviu realizované aktivity v centre mesta a to merania celkového cholesterolu, percento tuku a svalovej hmoty, množstvo viscerálneho tuku a BMI, meranie krvného tlaku a poradenstvo. Občania mesta sa zúčastnili aj pohybovej aktivity – malý okruh Dolným Kubínom a pre deti MŠ boli pripravené rôzne športové hry. Akcie sa celkom zúčastnilo 59 dospelých osôb a 80 detí.

Zamestnanci RÚVZ majú možnosť zúčastňovať sa každú stredu cvičenia.

Problematike prevencie obezity sa venujeme priebežne. V roku 2017 bolo na základných školách realizovaných 18 edukačných aktivít zameraných na zdravú životosprávu a pohyb, ktorých sa zúčastnilo 559 žiakov, 41 edukačných aktivít bolo

zameraných na zdravú výživu a zúčastnilo sa ich 1314 osôb. Pre seniorov boli realizované 2 besedy zamerané na výživu, zúčastnených bolo 45 osôb. Pre dospelú populáciu poskytujeme záujemcom možnosť využiť poradňu úpravy hmotnosti. Túto možnosť k 31.12.2017 využila 1 žena, ktorá je opakovane sledovaná.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Uskutočnili sme mediálnu kampaň na zvýšenie informovanosti obyvateľov o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických chorôb s cieľom zvýšiť pohybovú aktivitu dospeléj populácie.

Kampane sa zúčastnilo 8 osôb, účastnícke listy boli zaslané na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKÝCH OSÁD)

V našom regióne sa aktivity nerealizovali.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Z pozície RÚVZ vykonávame edukačné aktivity s cieľom prevencie nadmerného pitia alkoholu. Našou prioritnou skupinou sú deti a mládež. Realizovaných bolo 8 edukačných aktivít na základných školách, zúčastnených bolo 282 žiakov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

Realizujeme prostredníctvom edukačných aktivít, ktoré by mali motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. Zapojili sme sa do „Týždňa mozgu“, kde sme v zmysle anotácie vykonávali aktivity v 1 klube dôchodcov, zamerané na poskytovanie informácií o zdravom starnutí, cvičeniach mozgu a distribúciu materiálov o mozgu. Záujemcovia si mohli precvičiť mozog a pomocou dotazníka otestovať, či netrpia poruchou pamäti. Aktivít sa zúčastnilo 10 osôb.

V roku 2017 bola realizovaná bola 1 prednáška v kardioklube na tému Výživa seniorov, ktorej sa zúčastnilo 20 osôb a 1 prednáška v domove dôchodcov na tému Diabetes mellitus, kde sa edukačnej aktivity zúčastnilo 25 seniorov.

9.6. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy, ale aj žiaci prvého a druhého ročníka základných škôl. Uskutočnili sme 65 edukačných aktivít pre 1733 detí. Realizované boli aj 4 aktivity pre matky detí v materských školách, zúčastnených bolo 26 žien.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Plníme predovšetkým prostredníctvom činnosti základnej poradne zdravia. Štandardne sme vyšetrili a poskytli poradenstvo v súvislosti s osobným rizikovým skóre 132 klientom (31 mužov a 101 žien).

V rámci rôznych kampaní bolo 148 klientom poskytnuté poradenstvo prevažne s len vyšetrením hladiny celkového a HDL cholesterolu, tlaku krvi a BMI.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

V zmysle anotácie realizujeme u detí a mládeže výchovu predovšetkým k zdravému životnému štýlu, formou zdravotnej osvetu v oblasti problematiky závislosti a užívania legálnych aj ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, drogy). K 31.12.2017 bolo realizovaných 19 prednášok zameraných na legálne návykové látky. Na prevenciu závislosti tabakových výrobkov bolo realizovaných 9 prednášok na základných školách (358 žiakov) a 2 prednášky na stredných školách (36 žiakov). Na prevenciu závislosti na alkohole bolo realizovaných 8 prednášok na základných školách, ktorých sa zúčastnilo 282 žiakov.

V rámci aktivít spojených s **Európskym týždňom boja proti drogám** boli realizované 3 edukačné aktivity na základných školách so zameraním na alkohol, fajčenie a jeho účinky na mladých ľuďoch. Aktivity sa zúčastnilo 101 žiakov. Na školy bol distribuovaný edukačný materiál a informácie boli uverejnené na internetovej stránke a prostredníctvom odborného panelu vo vstupných priestoroch úradu.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Projekt bol v roku 2017 vo vstupnej fáze, pracovníci oddelenia podpory zdravia sa zúčastnili školení, vybraté boli základné a stredné školy, ktorých žiaci sa zúčastnia na projekte, zakúpilo sa potrebné prístrojové a materiálne vybavenie.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Tunajší regionálny úrad verejného zdravotníctva sa podieľa na plnení tohto plánu. Vykonáva sa monitoring kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch celoročne a vody na kúpanie v priebehu kúpacej sezóny. Z prevádzkovaných verejných vodovodov bolo odobratých spolu 242 vzoriek vôd a na Šulianskom jazere určenej na kúpanie 7 vzoriek vôd. V prípade prekročenia medzných hodnôt ukazovateľov boli uložené opatrenia na nápravu.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Pre plnenie tohto projektu boli vytypované dva verejné vodovody, v ktorých po určení laboratória s vhodným prístrojovým vybavením budú vyšetrované ukazovatele poukazujúce na výskyt reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách. Táto úloha sa t.č. plní na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek prevádzkach solárií

V prevádzkovaných soláriach (51 zariadení) bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 24 prípadoch, z toho len v 7 prípadoch neboli zistené žiadne hygienické nedostatky a v 17 prípadoch boli zistené hygienické nedostatky. V 3 prípadoch bolo v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva SR vykonané meranie UV žiarenia prevádzkovou opaľovacieho prístroja, v 4 prípadoch boli uložené opatrenia na mieste so zákazom prevádzky opaľovacích zariadení vrátane zabezpečenia objektivizácie UV žiarenia z prevádzky týchto zariadení, v 4 prípadoch bol daný návrh na uloženie pokuty za iný správny delikt v zmysle zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a v 6 prípadoch boli uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov v prevádzke s určeným termínom na ich odstránenie. V tejto úlohe bude nutné naďalej pokračovať vzhľadom na vysoký podiel prevádzok so zistenými hygienickými nedostatkami. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebolo zistené využívanie solárií mladistvými.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach sme spracovali pomocou programu ASTR_2011. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2017 je 536 z toho 98 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (403 z toho 60 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (183 z toho 16 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (394 z toho 60 žien), ďalej v dodávke vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpadov a služieb, odstraňovanie a odpadov (44 z toho 0 žien).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu roku k miernemu zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (z 567 na 536), a to pre zníženie počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu s expozíciou chemickým látkam a zmesiam, resp. v dôsledku zlepšenia podmienok práce na úseku chemickej ochrany rastlín.

V hodnotenom období bolo vydaných celkom 17 rozhodnutí o návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V 7 prípadoch boli vydané nové rozhodnutia o návrhu na zaradenie prác, a to pre RWA SLOVAKIA, spol. s r.o., Bratislava, závod Dolný Štál (hluk, pevný aerosól obilný kategória 3), VODOHOSPODÁRSKA VÝSTAVBA ŠTÁTNY PODNIK, Bratislava, vodná elektrárň Gabčíkovo (hluk, kategória 3), Schindler Dunajská Streda a.s., Kostolné Kračany (chemický faktor, plyný aerosól, kategória 3), KOVÝR spol. s r.o., Baka (hluk, kategória 3), DUNATEX a.s., Dunajská Streda (vibrácie, kategória 3), Nemocnica s poliklinikou Dunajská Streda a.s. (umelé optické žiarenie, laser, kategória 3) a (karcinogénne a mutagénne látky, cytostatiká, kategória 3).

V 10 prípadoch boli prehodnotené kategorizácie rizikových prác, z toho v 5 prípadoch boli vyradené práce z kategórie 3 do kategórie 2 (pre chemický faktor – pesticídy: Poľnohospodárske družstvo podielnikov Horný Bar, Poľnohospodárske družstvo Dolný Štál, pre hluk: UNIGROUP v.o.s., Veľký Meder, Innopharma s.r.o., Mliečany, Dunajská Streda a pre vibrácie: DUNATEX a.s., Dunajská Streda), v ostatných prípadoch boli preradené z kategórie 4 do kategórie 3 alebo ostali v kategórii 3, resp. boli opätovne zaradené do kategórie 4 (zváračské pevné aerosóly, hluk, vibrácie, kategória 3; hluk, vibrácie kategória 4 Wertheim s.r.o., Dunajská Streda), MOTOKOM SLOVAKIA s.r.o., Veľký Meder, (hluk, kategória 3), (živočíšny pevný aerosól – perie kategória 4 Farma HYZA a.s., Topoľčany - na pracoviskách výrobného strediska v Padáni), kde vzhľadom na charakter výrobného programu, ani po vykonaní opatrení na zníženie expozície, nebolo možné zaradiť práce do nižšej kategórie.

K 31.12.2017 sme vykonali 35 štátnych zdravotných dozorov na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov lekárskeho preventívneho prehliadok.

V jednom prípade v priemyselnej výrobe (kamenosochárska dielňa) pri ŠZD bola zistená zmena strojnotechnologického vybavenia, preto bola nariadená nová objektivizácia rizikového faktora (hluk), avšak prehodnotenie rizikového faktora do konca vyhodnoteného obdobia nebolo ukončené. V ďalšom prípade pri kontrole zabezpečení preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci predložené lekárske posudky neboli posúdené lekárom pracovnej zdravotnej služby, len všeobecným lekárom pre dospelých. Uvedený nedostatok bol v predstihu odstránený. V ostatných prípadoch nedostatky neboli zistené.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme overili formou kontrolných listov informovanosti u 54 zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V 13 prípadoch sme cielene kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami

a zmesami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od týchto látok a prípravkov.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Niektoré zistené menšie nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v zápisniciach zo štátneho zdravotného dozoru. Zistené nedostatky boli odstránené do konca hodnoteného obdobia.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami zmesami, resp. doklady o absolvovaní aktualizácie odbornej prípravy, ako aj doklady o oboznámení sa zamestnancov s prevádzkovým poriadkom vrátane kariet bezpečnostných údajov v každom prípade boli predložené k nahliadnutiu.

V sledovanom období nebolo vydané rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým látkam a zmesiam a toxickým látkam a zmesiam sme v 24 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť, nám túto činnosť písomne oznámili v 37 prípadoch.

V sledovanom období pre zamestnávateľov a zamestnancov sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie v problematike veľmi toxických a toxických látok a prípravkov, týkajúce sa najmä vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a zmien a predloženia dokladu o absolvovaní aktualizácie odbornej prípravy.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese sa nezmenil k predchádzajúcemu obdobiu. V Nemocnici s poliklinikou Dunajská Streda a v ambulanciách klinickej onkológie je 6 zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom – cytostatikám.

V roku 2017 tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 47 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 44 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéroch a 3 rozhodnutia k návrhu na odstránenie materiálu obsahujúceho azbest v interiéri.

Do konca sledovaného obdobia sme v 4 prípadoch vykonali štátny zdravotný dozor pri práci s azbestom pri odstránení stavebných materiálov obsahujúcich azbest podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. V jednom prípade spoločnosť oprávnená na odstraňovanie stavebného materiálu s obsahom azbestu neoznámila orgánu verejného zdravotníctva začatie a ukončenie výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest. V uvedenej veci boli daný návrh za iný správny delikt v zmysle zák. č. 355/2007Z.z.

Začiatok a ukončenie výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest na konkrétnej stavbe bolo nám oznámené v 31 prípadoch.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu sme v 10 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská

V našom okrese neevidujeme právnické osoby ani fyzické osoby – podnikatelia, ktoré by boli zapojené do projektu „Zdravé pracoviská“.

Individuálne bolo poskytnutých 774 konzultácií v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci. Pri výkone ŠZD na pracoviskách sme zamestnávateľom aj zamestnancom poskytovali informácie o platných legislatívnych úpravách z oblasti ochrany zdravia pri práci. Osobitná pozornosť bola venovaná usmerneniam v oblasti hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície faktorom pracovných podmienok a vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Na oddelení podpory zdravia pracuje mobilná poradňa, ktorá vykonáva svoju preventívnu činnosť aj v závodoch a v podnikoch. V roku 2017 preventívnym vyšetrením celkom 268 zamestnancov u 11 zamestnávateľov sa zisťovala hladina cholesterolu, cukru, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, meral sa krvný tlak a vybrané somatické ukazovatele a boli zisťované anamnestické údaje. Opakované vyšetrenie zamestnancov s rizikovými hodnotami boli spojené s intervenciou zameranou na zmenu životného štýlu a na odstránenie škodlivých návykov.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V hodnotenom období sme pripravili zdravotno-výchovné materiály a článok o aktuálne vyhlásenej téme 2-ročnej Európskej kampane na roky 2016 – 2017: „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“, ktoré sú zverejnené na webovej stránke a informačnej tabuli úradu. V rámci výkonu ŠZD sme propagovali uvedenú kampaň u 8 zamestnávateľov, poskytovali sme informačné letáky o prebiehajúcej kampani a poradenstvo vo veci ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou a výmeny informácií.

2.4. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V sledovanom období tunajším regionálnym úradom verejného zdravotníctva bolo vydaných 7 rozhodnutí k návrhom na uvedenie priestorov s chránenými pracoviskami do prevádzky a 12 stanovísk k zriadeniu chránených pracovných miest v už schválených prevádzkach.

V roku 2017 bol počet kontrolovaných subjektov s chránenými pracoviskami 8, v ktorých sa vykonalo celkom 27 štátnych zdravotných dozorov (za celý RÚVZ). Počet zamestnancov so zdravotným postihnutím v prevádzkach kontrolovaných v roku 2017 bol celkom 35.

Vykonávané činnosti na pracoviskách kontrolovaných v roku 2017: návrhárka a krajčírka činnosť, výroba obalov, administratívne práce, gravírovanie darčkových predmetov, predaj potravín, výroba múčnych a studených jedál, pomocná sila v kuchyni, stolárske práce a zlatníctvo.

Druh postihnutia zamestnancov na kontrolovaných pracoviskách: ide o **telesné postihnutie** - choroby svalovej a kostrovej sústavy a spojivového tkaniva, choroby obehovej sústavy, onkologické ochorenie a **zmyslové postihnutie** - hluchonemosť.

Pri výkone ŠZD sme použili metodický postup na výkon ŠZD, pričom sme zápisnice doplnili aj o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

Pracoviská kontrolované v hodnotenom období spĺňali všeobecné požiadavky na pracovisko so zohľadnením zdravotného postihnutia osôb, resp. ich zdravotného obmedzenia.

Na chránených pracoviskách sme nezistili, že by pracovné a technologické postupy predstavovali možné riziko nežiadúcich expozícií škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia. V kontrolovaných subjektoch sa nevykonáva riziková práca.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Podľa Plánu úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru orgánov verejného zdravotníctva na rok 2017 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2017 náš úrad nebol zapojený do realizácie úlohy.

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Podľa Plánu úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru orgánov verejného zdravotníctva na rok 2017 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2017 úloha bola realizovaná v septembri, odberom 1 vzorky potravinovej fólie, ktorá bola vyšetrená v NRL pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami RÚVZ so sídlom v Poprade. Na základe výsledku laboratórneho rozboru testovaná vzorka v parametri: - obsah Al, Ba, Co, Cu, Fe, Li, Mn, Zn vo výluhu vzorky do 3 % kyseliny octovej za podmienok testu spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014, nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015, nariadenia Komisie (EÚ) č. 2016/1416 a nariadenia komisie (EÚ) č. 2017/752. Vzorka na základe výsledku laboratórneho rozboru RÚVZ so sídlom v Poprade na obsah esterov kyseliny ftalovej resp. ESBO testovaná nebola.

3.3 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Podľa Plánu úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru orgánov verejného zdravotníctva na rok 2017 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2017 náš úrad nebol zapojený do realizácie úlohy.

3.4 Monitoring príjmu jódu

Úloha je zameraná na monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jódovanej kuchynskej soli.

Na zistenie obsahu KJ a KJO_3 v kuchynskej soli bolo v sledovanom období v zariadeniach spoločného stravovania odobratých 24 vzoriek na laboratórne vyšetrenie

v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trnave. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov sa obsah KJ a KJ_2O_3 , prepočítaný na obsah KJ, v 12 vzorkách pohyboval v rozmedzí 15 – 25 mg/kg a v 12 vzorkách v rozmedzí 25 – 35 mg/kg, pričom priemerný obsah KJ bol 26,14 mg/kg, minimálny obsah 22,30 mg/kg a maximálny obsah 30,70 mg/kg.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospeljej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v roku 2017 sa realizoval u ľahko/stredne pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19 r. – 35 r., 36 r. – 54 r.). Na realizácii projektu sa zúčastnilo 20 klientov, po 5 osôb podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR. V rámci monitoringu sa dotazníkovou metódou sledovala spotreba vybraných prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty) a laboratórnym vyšetrením ich obsah vo vzorkách vytypovaných potravín.

Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov.

V rámci úlohy v súlade s plánom úradnej kontroly potravín na rok 2017 boli odobraté 2 vzorky potravín na sledovanie obsahu uvedených prídavných látok v laboratóriu RÚVZ v Trnave (E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K).

Výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky respondentmi a výsledky laboratórnych rozborov odobratých vzoriek boli tabuľkovo spracované a v stanovenom termíne zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnutie postupného znižovania príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V rámci úlohy v súlade s plánom úradnej kontroly potravín na rok 2017 boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov (kompletný obed z menu) a 3 vzorky pekárskeho výrobku (2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva) na laboratórnu kontrolu pridanej kuchynskej soli.

Výsledky monitoringu spotreby kuchynskej soli boli zosumarizované, tabuľkovo spracované, a v stanovenom termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave na ďalšie spracovanie.

3.7 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcej z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Náš úrad v roku 2017 nebol zapojený do I. etapy riešenia úlohy – príprava projektu, zber a analýzy vzoriek.

4. ODDELNIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025(NAPPO)

a) Podpora zdravého štartu do života

Mladým matkám v materskom centre Kultúrneho domu Benedeka Csaplára v Dunajskej Strede usporiadalo oddelenie výchovy k zdraviu deň zdravia, zameraný na zlepšenie stravovacích návykov v rodinách. Prednáška a odborné poradenstvo bolo spojené s vykonaním biochemického vyšetrenia kapilárnej krvi matiek na cholesterol a glukózu.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Strava pre deti a žiakov je zabezpečená z vlastných školských jedální alebo donáškou stravy zo školských jedální, ktoré sú zaradené do siete školských zariadení SR. Strava v predškolských a v školských zariadeniach sa pripravuje podľa materiálo-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie.

Doplňkové stravovanie žiakov a zamestnancov škôl je zabezpečené zo školských bufetov v 23 školských zariadeniach.

V rámci štátneho zdravotného dozoru okrem prevádzkovej a osobnej hygieny bol kontrolovaný aj sortiment bufetov. Pri kontrolách bolo zistené, že sortiment bufetov zodpovedá sortimentu, ktorý bol schválený orgánom na ochranu zdravia. V bufetoch pre žiakov je dostupné mlieko a mliečne výrobky, nápoje a prírodné šťavy bez konzervačných prípravkov a so zníženým obsahom cukru. Prevádzkovatelia bufetov ponúkajú aj ovocie a zeleninu v čerstvom stave, celozrnné a cereálne výrobky, ale podľa vyjadrení zamestnancov bufetov žiaci o tieto druhy výrobkov neprejavujú veľký záujem. Zo strany žiakov naďalej pretrváva záujem o sladkosti, slané výrobky a sladené nápoje.

Na základe týchto skúseností prevádzkovatelia bufetov zabezpečia bohatší sortiment z cukrovínok, sladených nápojov, stolových minerálnych vôd, sladkých pekárenských výrobkov a trvanlivého pečiva. V niektorých bufetoch pred veľkou prestávkou prevádzkovatelia zabezpečujú vlastnú výrobu rýchleho občerstvenia (bagety, hamburger).

V zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže bolo vykonaných 91 ŠZD a ÚK, v rámci ktorých bola okrem prevádzkovej a osobnej hygieny sledovaná aj pestrosť a kvalita podávanej stravy. Zelenina a ovocie podľa finančných možností sa zaraďuje pravidelne do jedálnych lístkov.

Pri kontrolnej činnosti sme sa zameriavali najmä na hodnotenie úrovne spoločného stravovania a dodržiavanie zásad správnej výrobných praxe.

Po vykonaní ŠZD sú zatriedené kontrolované zariadenia podľa bodovacieho systému do kategórií, ktoré určili následnú frekvenciu previerok v zariadeniach.

V závere je možné konštatovať, že vo väčšine prevádzok zariadení školského stravovania sa vysledovateľnosti potravín venuje dostatočná pozornosť. Doklady o vysledovateľnosti surovín – dodacie listy sú v prevádzkach založené ku všetkým surovinám použitým k príprave hotových pokrmov.

Celková situácia stravovacích zariadení po stránke technického a strojového vybavenia oproti predchádzajúcim rokom sa postupne zlepšuje.

Vo všetkých predškolských zariadeniach pre deti je zabezpečená desiata, obed a olovrant okrem jednej materskej školy s poldennou prevádzkou.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že v dvoch školských jedálňach pri ZŠ okrem obeda sa pripravuje a podáva aj desiata pre žiakov.

V predškolských a v školských stravovacích zariadeniach nie sú zabezpečené priestorové a personálne podmienky na prípravu diétnej stravy.

V predškolských a školských zariadeniach je zabezpečený pitný režim, podávaním pitnej vody a výživovo hodnotných nápojov.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Školenie pre zamestnancov školského stravovania v tomto roku nebolo realizované.

b) Podpora pohybových aktivít

Cielená kontrola v tomto roku bola zameraná na hodnotenie priestorového usporiadania, funkčného členenia a vybavenia priestorov na výučbu telesnej výchovy ako aj na podmienky realizácie hodín TV a ďalších telovýchovných aktivít žiakov na základných školách a stredných školách. V telovýchovných zariadeniach bolo vykonaných 19 kontrol a to v 3 stredných a 16 základných školách, kde bolo prekontrolovaných 39 priestorov na výučbu telesnej výchovy. Pri týchto kontrolách v 8 telovýchovných zariadeniach boli zistené nedostatky: zatekanie dažďovej vody v telocvičniach, šatniach a umyvárňach z dôvodu poškodenia izolácie plochej strechy objektov telocvične a opotrebovanie PVC podláh v šatniach. Za zistené nedostatky boli uložené sankčné opatrenia. Bolo zistené, že do týždenných rozvrhov na ZŠ a SŠ sú zaradené dve hodiny telesnej výchovy, výnimočne niektoré triedy v základných školách majú zaradené do rozvrhu 3 hodiny telesnej výchovy.

Kontrolované školy neposkytujú možnosť liečebnej telesnej výchovy.

Postupnou rekonštrukciou telocviční a dodržiavaním vypracovaného prevádzkového poriadku dochádza k zlepšeniu podmienok TV žiakov a študentov. Telovýchovné plochy okrem výučby telesnej výchovy slúžia aj pre záujmovú telesnú výchovu a vo väčšine prípadov aj pre občanov.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2017

Plnenie imunizačného programu bolo v roku 2017 zamerané predovšetkým na zabezpečenie všetkých druhov pravidelného povinného očkovania detí a dospelých.

Prioritnou úlohou v rámci imunizačného programu zostáva udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti detskej populácie proti závažným infekčným ochoreniam. V mesiacoch september a október bola vykonaná kontrola očkovania populácie v okrese Dunajská Streda ako i kontrola dodržiavania chladového reťazca pri skladovaní a manipulácii s vakcínami a kontrola evidencie očkovania v zdravotných záznamoch očkovaných osôb.

Epidemiologickú situáciu v roku 2017 je možné hodnotiť ako priaznivú, hlavne u tých ochorení, u ktorých základom je očkovanie.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Rok 2017 bola zameraná na skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením včasnosti a kvality hlásenia prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a mikrobiologickými laboratóriami.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy (1201) vykonali prevenciu prenosných ochorení a informovali osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčných ochorení.

V rámci opatrení na predchádzanie ochorení boli osoby podozrivé z nákazy rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekárske dohľadom u svojho zmluvného lekára.

V roku 2017 bol nariadený lekárske dohľad 253 kontaktom s infekčne chorým pacientom.

Zo zamestnania bolo vyradených 45 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti, a to: 24x formou čerpania dovolenky, 17x formou PN a 4x formou čerpania náhradného voľna po dobu dokladovania negatívneho laboratórneho výsledku.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS zo strany laboratórií je na dobrej úrovni, hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS využívajú aj niektorí lekári 1. kontaktu.

Systém rýchleho varovania sa využíva na hlásenie mimoriadnych situácií. V roku 2017 do systému rýchleho varovania sme hlásili 8x:

2x iné závažné sporadické ochorenia – meningitídy a sepsy - A39

1x iné závažné sporadické ochorenia – meningitídy a sepsy – G001

1x iné závažné sporadické ochorenia – akútne chabé obrny - G610

3x sporadické ochorenie skupiny A – vírusové hepatitídy – B15

1x informácia - výskyt atrazínu vo vyšetrených vzorkách vôd z vodných zdrojov, verejných vodovodov

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V sledovanom období bolo hlásených 203 nozokomiálnych nákaz. Najviac ochorení bolo hlásených z interného oddelenia (51), z chirurgického oddelenia (43) a z neurologického oddelenia (26) NsP Dunajská Streda.

V roku 2017 bolo hlásených o 34 nozokomiálnych nákaz viac ako v roku 2016.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za posledných 5 rokov v NsP Dunajská Streda.

Rok	2013	2014	2015	2016	2017
Počet NN	41	57	69	139	203

Štátny zdravotný dozor v zdravotníckych zariadeniach v roku 2017 sa vykonalo v 12 prípadoch, 4x boli nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

V rámci ŠZD sme odobrali 230 sterov z prostredia a zo sterilného materiálu v zdravotníckych zariadeniach.

V rámci kampane „Clean Care Is Safer Care“ sme odobrali 80 sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov a pripravili sme informačný materiál pre zdravotníkov a pre laickú verejnosť.

Štúdie:

RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede sa zapojil do projektu bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz (PPS) v nemocnici v Dunajskej Strede v období máj – jún 2017.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pracovníci oddelenia RÚVZ v Dunajskej Strede bezodkladne uvádzali informácie o každej mimoriadnej udalosti do EPIS.

V súlade s prílohou č. 6 k Usmerneniu hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR sme vykonali školenie o postupoch v prípade mimoriadnych epidemiologických situácií pre lekárov prvého kontaktu a pre vedúcich lekárov oddelení NsP Dunajská Streda.

V roku 2017 sme vyšetrovali 3 epidémie - A09(1x), A020(1x) a B36(1x) s celkový počtom 75 ochorení.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek odpadových vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda, ÚPZC Medveďov, ZT Rohovce a UT Gabčíkovo. Vzorky vôd sa vyšetrili na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov z osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vaccine - derived polioviruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

V roku 2017 bolo odobratých 28 vzoriek. Výsledky vyšetrenia boli 25x negatívne a 3x pozitívne (1x enterovírusy a 2x echovírus 24).

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V rámci projektu HIV/AIDS RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede vykonával prednášky s prezentáciou pre žiakov ZŠ s VJM Gyulu Szabóa v Dunajskej Strede. Cieľom prednášok bolo zvýšiť informovanosť mladých ľudí v problematike HIV/AIDS, nakoľko sú najohrozenejšou skupinou.

Pri príležitosti Svetového dňa AIDS bola vo vestibule úradu RÚVZ panelová výstava s tematikou boja proti AIDS.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení je zabezpečené konzultačnou a poradenskou činnosťou s cieľom zvýšiť povedomie o dôležitosti očkovania. Osobné konzultácie a telefonické poradenstvo sme vybavovali podľa potreby, v počte 126.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 11, z toho 5 osobne a ostatné telefonicky.

V rámci EIW - 2017 sme pripravili informačný materiál a letáky s tematikou „Vakcíny účinkujú“, ktoré sme rozdávali v zdravotníckych zariadeniach a základných školách okresu.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

V súlade s pilotným projektom „Očkovanie hrou“ sme zabezpečili edukáciu žiakov 3. ročníkov stredných škôl v okrese Dunajská Streda. Na projekte sa zúčastnili študenti Gymnázia Imre Madácha s VJM v Šamoríne a študenti Súkromného gymnázia s VJM v Dunajskej Strede v počte spolu 64.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉHO CENTRA

9.1. Národný program podpory zdravia

Výživa a stravovacie zvyklosti

Výchova a edukácia k zlepšeniu stravovacích návykov bola zameraná hlavne na zamestnancov podnikov a úradov, na obyvateľov obcí a na deti a mládež. Aktivity boli realizované prostredníctvom poradne zdravej výživy a mobilnej poradne.

V poradni zdravej výživy bolo za rok 2017 vyšetrených celkom 376 osôb, z toho mobilnou poradňou pri 17 výjazdoch 285 osôb. Spolu bolo vykonaných 906 vyšetrení. Z celkového počtu vyšetrených malo 55 osôb zvýšený cholesterol. Meranie krvného tlaku sa uskutočnilo u 736 osôb. Hypertenzia bola zistená u 63 osôb.

V spolupráci s diabetologickými ambuláciami v Dunajskej Strede bola pre diabetikov pravidelne zabezpečená edukácia zameraná na dôležitosť dodržiavania správneho diétného režimu. Za rok bolo edukovaných 64 osôb.

Akcia „Deň zdravia“ sa uskutočnila v troch školách, v jedenástich podnikoch a v Materskom centre v Dunajskej Strede, kde 285 osobám bolo vykonané biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na cholesterol a glukózu a meranie tlaku krvi. Každému klientovi so zvýšenými hodnotami bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

Dňa 14.11.2017 z príležitosti „Svetového dňa diabetu“ odprednášala pracovníčka poradne prednášku na tému „Diabetes mellitus“ v Obchodno – informačnom centre v Dunajskej Strede pre 15 osôb, ktorým následne bolo vykonané biochemické vyšetrenie na cholesterol a glukózu z kapilárnej krvi a meranie tlaku krvi. Pracovníčkou poradne zdravia bolo počas mesiaca november edukovaných 12 diabetikov.

Propagácia „Svetového dňa diabetu 2017“ sa uskutočnila aj cez webovú stránku úradu a informáciami umiestnenými na paneli vo vstupnej hale úradu.

Fyzická inaktivita

Aktivity na úseku výchovy obyvateľstva okresu s cieľom prevencie nadváhy a na znižovanie nadhmotnosti boli zamerané aj na propagáciu pohybovej aktivity.

Poradenstvo v tejto problematike bolo poskytnuté 51 klientom. V telocvični oddelenia podpory zdravia je pre klientov počas celého roka denne zabezpečené cvičenie na strojoch. Za rok sme zaznamenali 1025 návštev.

Tabak, alkohol, drogy

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie bola zameraná hlavne na žiakov základných škôl.

Cieľovou skupinou v rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám 2017“, boli žiaci základnej školy na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede.

Dňa 20.11.2017 sme uskutočnili pre 62 žiakov ôsmych ročníkov základnej školy dve prednášky na tému „Nedaj sa zlákať“, ktoré boli zamerané na prevenciu užívania drog a alkoholu. Po prednáške bol žiakom premietnutý zdravotnovýchovný film „Alkohol - skrytý nepriateľ“. Táto zdravotnovýchovná akcia bola realizovaná pre 79 žiakov deviateho ročníka základnej školy.

Propagácia „Európskeho týždňa boja proti drogám 2017“ sa uskutočnila na webovej stránke a na paneli vo vstupnej hale tunajšieho úradu.

V spolupráci s oddelením epidemiológie boli z príležitosti „Svetového dňa AIDS“ zabezpečené pre 40 žiakov siedmeho ročníka Základnej školy Gyulu Szaboa s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede 2 prednášky s prezentáciou. Súčasne bol realizovaný dotazníkový prieskum o vedomostiach žiakov z danej tematiky. 98% žiakov odpovedalo

v dozaníkovom prieskume správne. V rámci akcie bolo zdôraznené aj riziko drogovej závislosti.

„Svetový deň AIDS“ bol spropagovaný prostredníctvom webovej stránky RÚVZ DS a panelovou výstavou vo vestibule úradu.

Zdravé pracovné a životné podmienky

O zdravých životných a pracovných podmienkach sme poskytli informácie e-mailom, telefonicky a osobne 118 osobám, odborný zdravotno výchovný materiál bol poskytnutý 104 osobám.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V roku 2017 sme nerealizovali dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR v okrese Dunajská Streda.

9.2. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 -2025

Počas akcie „Týždeň zdravia“ na Špeciálnej základnej škole v Dunajskej Strede sa dňa 23.06.2017 uskutočnilo cvičenie pre deti zamerané na prevenciu obezity a správne držanie tela. Cvičenie sa zúčastnilo 32 žiakov 1.-9. ročníka. Po cvičení pracovníčka poradne zdravia uskutočnila besedu s deťmi o zdravej výžive.

Z príležitosti „Svetového dňa – Pohybom ku zdraviu 2017“ sa v priestoroch oddelenia podpory zdravia uskutočnilo skupinové cvičenie pod názvom „Jarné prebudenie cvičením“, zamerané na celkové precvičenie pohybového aparátu. Cvičenie pod vedením externej cvičiteľky sa zúčastnilo 16 osôb. Všetkým cvičencom bol odmeraný tlak krvi a pulzová frekvencia pred a po cvičení.

Na propagáciu „Svetového dňa - Pohybom ku zdraviu 2017“ bola využitá aj webová stránka úradu a panel vo vestibule úradu.

Oddelenie podpory zdravia participovalo dňa 27.10.2017 na akcii konanej v Mestskej športovej hale v Dunajskej Strede pod názvom „Športový víťaz do Základných škôl“, ktorej sa zúčastnilo 280 žiakov základných škôl z okresu. Cieľom tejto akcie bolo hravou formou rozvíjať deti, aby sa im pohyb stal každodennou súčasťou ich života.

Individuálneho cvičenia na strojoch sa zúčastnilo 51 novoevidovaných osôb, ktorí opakovane 1025 krát navštívili poradňu optimalizácie pohybovej aktivity.

O zdravom životnom štýle a prevencii nadváhy a obezity sa mohli obyvatelia okresu informovať osobne, prostredníctvom telefónnej linky, alebo e-mailom. Podľa požiadaviek občanov im bol poskytnutý aj edukačný materiál.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Do Celonárodnej medzinárodne koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie „Vyzvi srdce k pohybu 2017“ sa prostredníctvom poradne zdravia zapojilo 62 osôb. Účastnícke listy boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Okres Dunajská Streda sa v počte zapojených účastníkov umiestnil na prvom mieste. Jeden účastník súťaže z Dunajskej Strede bol vyžrebovaný a vyhral 6.cenu.

9.5. Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradňu optimalizácie pohybovej aktivity a poradňu zdravej výživy. Poskytujeme im odborné poradenstvo a edukačný materiál so zameraním na zlepšenie kvality ich života tak, aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda.

Preventívne vyšetrenie mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo sa uskutočňujú v spolupráci s obcami, klubmi a domovmi dôchodcov.

Aktivity poradne zdravia navštívilo 482 občanov v poproduktívnom veku.

Aktivity v rámci celosvetovej akcie „*Týždeň mozgu 2017*“ sa realizovali v spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou a boli zamerané aj na seniorov v domovoch a v kluboch dôchodcov.

V Centre sociálnej starostlivosti v Dunajskej Strede, ktoré navštevujú aj obyvatelia v poproduktívnom veku, uskutočnila pracovníčka poradne zdravia besedu na tému: „Cvič a precvičuj aj svoj mozog“, ktorej sa zúčastnilo 10 seniorov. Seniorom bolo poskytnuté preventívne vyšetrenie mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi, odborné poradenstvo a odborný zdravotno-výchovný materiál.

Dňa 15. 03.2017 sa na oddelení podpory zdravia a poradenského centra uskutočnila pre širokú verejnosť prednáška na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu“?. Po prednáške 11 osôb v poproduktívnom veku vyplnilo pracovné listy na tréning pamäti a využilo aj možnosť individuálneho cvičenia na strojoch.

Propagácia aktívneho starnutia „Október mesiac úcty k starším“ sa uskutočnila na webovej stránke úradu a informáciami na paneli vo vstupnej hale úradu.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Cieľom upevnenia správnych stomatohygienických návykov u detí predškolského a školského veku bolo počas roka 2017 zabezpečené premietanie zdravotno-výchovných videofilmov: „Pozor na zubokazy“, „Prečo zvieratkám bolia zúbky“ a „Lakomý sysel“ na základných školách v Dunajskej Strede.

K „Svetovému dňu ústneho zdravia“, heslom ktorého bolo „Rob správne rozhodnutia v starostlivosti o svoje ústa“, sme pre 21 žiakov 1.-5. ročníka Špeciálnej základnej školy v Dunajskej Strede vykonali edukáciu zameranú na zdravú výživu. Praktický nácvik správnej ústnej hygieny a premietanie zdravotno-výchovných filmov. Žiakom bol rozdán zdravotno-výchovný materiál a vymaľovánky o zúbkoch a vitamínoch.

Propagácia „Svetového dňa ústneho zdravia“ sa uskutočnila na webovej stránke a informáciami na paneli vo vstupnej hale úradu.

9.7 CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. V rámci tohto programu sú v databáze údaje o zdravotnom stave občanov okresu Dunajská streda.

Akcia „Deň zdravia“ sa uskutočnila v troch školách, v jedenástich podnikoch a v Materskom centre v Dunajskej Strede. 285 osobám bolo vykonané biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na cholesterol, glukózu a meranie tlaku krvi. Každému klientovi so zvýšenými hodnotami bolo poskytnuté odborné poradenstvo a doporučené kontrolné vyšetrenie v poradni zdravej výživy.

Z príležitosti medzinárodnej akcie „Týždeň mozgu 2017“ sa prostredníctvom poradne zdravia uskutočnili aktivity, ktoré prebiehali v dňoch od 13. – 20.03.2017.

Dňa 13.03.2017 boli v Obchodno – informačnom centre v Dunajskej Strede vykonané pre nezamestnané osoby nasledovné aktivity:

- biochemické vyšetrenie z kapilárnej krvi na celkový cholesterol, meranie tlaku krvi a poskytnuté odborné poradenstvo
- prednáška na tému: „Mozog treba precvičovať v každom veku“
- mozgový jogging a kognitívny tréning pamäti prostredníctvom pripravených pracovných listov

Na akcii sa zúčastnilo 20 osôb.

Počas letnej sezóny bolo 4 krát zabezpečené meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo pre návštevníkov termálneho kúpaliska Termalpark Dunajská Streda. Túto možnosť využilo 227 návštevníkov kúpaliska. U 22 ľudí bola zistená hypertenzia I, II alebo III stupňa.

V súvislosti s realizáciou kampane MOST 2017, ktorej heslom bolo: „Spolu chránime vaše srdcia“, bolo dňa 29.9.2017 pre širokú verejnosť vykonané v poradni zdravia v Dunajskej Strede bezplatné meranie tlaku krvi, hladiny cholesterolu v krvi a antropometrické merania. Poskytnuté bolo odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál so zameraním na prevenciu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na akcii sa zúčastnilo 13 osôb. Informácia pre obyvateľov mesta a okresu bola uverejnená na webovej stránke úradu a na paneli vo vestibule úradu.

Počas Žitnoostrovského jarmoku v Dunajskej Strede boli pre návštevníkov jarmoku rozdávané zdravotno-výchovné letáky propagujúce zdravý životný štýl.

Mobilnou poradňou sme uskutočnili 17 výjazdov, pri ktorých bolo vyšetrených 285 osôb a odmeraný tlak krvi 736 osobám.

V teste zdravé srdce je evidovaných 16 814 občanov okresu Dunajská Streda.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Podľa požiadaviek škôl boli pre žiakov materských, základných a stredných škôl zabezpečené prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti.

K „Európskemu týždňu boja proti drogám 2017“ sme uskutočnili pre 62 žiakov ôsmych ročníkov základnej školy na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede dve prednášky na tému „Nedaj sa zlákať“, ktoré boli zamerané na prevenciu užívania drog – alkoholu, ako najväčšieho rizikového faktora úmrtia a poškodenia zdravia u mladých ľudí. Po prednáške bol žiakom premietnutý zdravotno-výchovný film „Alkohol - skrytý nepriateľ“. Táto zdravotno-výchovná akcia bola realizovaná aj pre 79 žiakov deviatego ročníka.

Propagácia „Európskeho týždňa boja proti drogám 2017“ sa uskutočnila na webovej stránke a informáciami na paneli vo vstupnej hale tunajšieho úradu.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020

Cieľom zníženia prevalencie pohybovej aktivity boli vykonané aktivity uvedené v bode č.9.2.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
Dunajská Streda	7	12	8	27	35	-	-	-	-

Vysvetlivky:

CHP – chránené pracoviská

ZP – zdravotné postihnutie

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory,
N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

V komentári v texte sú uvedené:

- Vykonávanú činnosť

- Druh (skupiny) postihnutia: Telesné, Duševné, Intelektové alebo Zmyslové postihnutia

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Oddelenie v rámci svojej činnosti sa podieľa na sledovaní a monitoringu niektorých zložiek životného prostredia uvedených v dokumente NEHAP IV.

Monitorujeme pitnú vodu a vodu na kúpanie. V oblasti pitnej vody sledujeme zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a monitorujeme kvalitu pitnej vody vo verejných vodovodoch. V rámci monitoringu bolo v roku 2017 odobratých spolu 87 vzoriek pitných vôd, v rámci ŠZD to bolo 35 vzoriek pitných vôd. Počas svetového dňa vody pracovníci oddelenia poskytovali odborné konzultácie a poradenstvo pre záujemcov – bolo poskytnutých 60 konzultácií a bolo vyšetrených spolu 91 vzoriek vôd.

Kvalita vody na kúpalisku sa sleduje na všetkých prevádzkovaných kúpaliskách a v ubytovacích zariadeniach s relaxačnými bazénmi. Spolu bolo kontrolovaných 6 kúpalísk, z toho boli dve kúpaliská so sezónnou prevádzkou. Počas roka 2017 bolo spolu odobratých 37 vzoriek vôd na kúpanie na vyšetrenie mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľov.

V rámci letnej sezóny 2017 boli zo štyroch prírodných lokalít, ktoré sa využívajú počas letnej sezóny na neorganizovanú rekreáciu, odobrané vzorky vody.

1.2 Protokol o vode a zdraví plnenie národných cieľov

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Plnenie tejto úlohy zabezpečovalo v predchádzajúcich rokoch oddelenie hygieny detí a mládeže.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Do plnenia tejto úlohy sa zapojíme podľa usmernenia gestora.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií.

Plnenie tejto úlohy zabezpečujeme v rámci posudzovacej činnosti pri uvádzaní priestorov solárií do prevádzky ako i v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v prevádzkach solárií. Pri kontrole sa zameriavame na kontrolu zákonom predpísaných dokladov, vedenie prevádzkovej dokumentácie vrátane kontroly protokolov z merania ultrafialového žiarenia opaľovacích prístrojov, fyzickú kontrolu žiaričov, spôsob a informovanosť klientov zariadenia o poskytovaných službách.

V rámci plnenia tejto úlohy sa realizoval dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Plnenie tejto úlohy zabezpečilo oddelenie HDM.

2. ODD. PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znížovanie expozície rizikovým faktorom.

Evidencia rizikových prác za okres je vedená v ASTR, databáza sa aktualizuje priebežne.

Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle požiadaviek vyplývajúcich z výstupu úlohy.

Návrhy na vyhlásenie, resp. prehodnotenie rizikových prác sa prejednávajú so štatutárnym zástupcom organizácie za prítomnosti zástupcu zamestnancov za bezpečnosť pri práci a niekedy aj PZS. Súčasťou návrhu sú výsledky aktuálnych kvantitatívnych a kvalitatívnych zisťovaní škodlivých faktorov, vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok.

Pri výkone ŠZD sa kontroluje plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík), prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade ich neplnenia sa vyvodí sankčné opatrenia.

Kontroluje sa zabezpečenie primeraného zdravotného dohľadu so zreteľom na rizikový faktor, evidencia pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce, a posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu.

V prípade vydania rozhodnutia o zrušení rizikových prác je zamestnávateľ upozornený na výstupné lekárske prehliadky a povinnosti súvisiace s uchovávaním posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 20 rokov od skončenia práce.

V rámci cieleného štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2017 vykonaných 27 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 12 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác a 2 rozhodnutia o zrušení rizikových prác. Súčasťou návrhov boli aj posudky o riziku a prevádzkové poriadky. Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa v prípade záujmu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí

Pracovníci odd. PPLaT pri previerkach v prevádzkach s výskytom chemických látok zabezpečujú poradenstvo a konzultácie o aktuálnej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, Karty bezpečnostných údajov, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku a odbornej spôsobilosti. Tieto povinnosti sa vyžadujú aj pri vypracovávaní prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred

rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, posudkoch o riziku a návrhoch na vyhlásenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemických látok.

Cielene sa pri ŠZD kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečuje sa poradenstvo a konzultácie o zmenách v chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku. V prípade rozporov s požiadavkami Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) boli prevádzkovatelia na tieto skutočnosti zakaždým upozorňovaní.

Bolo vykonaných 9 previerok v prevádzkach s výskytom chemických látok, použitie toxických a veľmi toxických látok a zmesí nebolo zistené.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Bolo vydaných 22 rozhodnutí - súhlasy na manipuláciu s materiálom, obsahujúcim azbest pri búracích prácach. V šiestich prípadoch sa jednalo o odstraňovanie AZC rúr v interiéri bytového domu a v ostatných prípadoch sa jednalo o likvidáciu AZC krytiny v exteriéri, v jednom prípade odstraňovanie zvlhčovacieho potrubia vo vonkajšom prostredí. Kontrolou bolo zistené, že plán práce a nariadené opatrenia na ochranu zamestnancov a obyvateľov boli dodržané.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

V prevádzkach, ktorých predmetom činnosti je montáž, skladanie a balenie výrobkov pre elektrotechnický a automobilový priemysel je práca vykonávaná vo väčšine prípadov v stoji so zapojením oboch horných končatín. V týchto prípadoch sa rieši možnosť úpravy miesta výkonu práce, primeraná pracovná poloha, organizácia práce a režim práce a odpočinku, tak, aby boli v súlade s legislatívnymi požiadavkami vyhlášky MZSR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Riešenie v týchto prípadoch je problematické, nakoľko sa jedná o zahraničné (kórejské) spoločnosti, ktoré sú zamerané na objem produkcie. V dvoch prevádzkach, ktorých predmetom činnosti je montáž a skladanie výrobkov pre elektrotechnický priemysel, sa pracovníčky oddelenia PPLaT zúčastnili na hodnotení fyzickej záťaž so zreteľom na dlhodobé jednostranné zaťaženie horných končatín s pracovnou zdravotnou službou. Cieľom bolo vytipovanie kritických pracovných činností, orientačné odskúšanie rýchleho odhadu rizika a porovnanie súladu s hodnotením, ktoré bude možné využiť na prijatie účinných opatrení zo strany zamestnávateľa na predchádzanie vzniku ochorení DNJZ v súvislosti s výkonom práce.

V r.2017 nebolo riešené ani jedno podozrenie na možný vznik choroby z povolania v súvislosti s výkonom práce z DNJZ.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Pracovníčky oddelenia PPLaT pripravili pre RÚVZ seminár zameraný na aktuálnu kampaň zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie, ktorá sa stretla s veľkým záujmom. Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, tento rok neboli realizované s IP TT spoločné previerky.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V spolupráci s ÚPSVaR v Galante sa každoročne poskytuje aktualizovaný zoznam s priznaným štatútom chránených dielní a pracovísk. Evidencie rozhodnutí a stanovísk, ktoré boli vydané RÚVZ k zriadeniu prevádzky s chráneným pracovným miestom sa zosúladujú s týmto zoznamom. V najväčšej miere sú zastúpené: výroba reklamných predmetov, tlačenie a obáľkovanie návodov na použitie, skladanie reklamných letákov apod., šitie pracovných odevov, prevádzky starostlivosti o ľudské telo (kozmetické salóny s masérskymi službami), účtovníctvo, monitorovanie kamerových systémov.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 32 prevádzkach, z ktorých 22 bolo jestvujúcich a 10 nových, resp. zmena prevádzkovateľa. V dvoch prevádzkach sme spolupracovali s oddelením HŽPaZ a s v dvoch s HV. Dotazníky informovanosti zamestnancov neboli použité, nakoľko v kontrolovaných prevádzkach sa nevyskytovali hodnotené faktory. Na základe ŠZD bolo zistené, že pracovné podmienky boli prispôbené so zreteľom na zdravotné obmedzenie zamestnancov, ktorí si časové rozloženie a pracovné tempo môžu prispôbiť podľa zdravotného stavu. Nápravné opatrenia nebolo nutné nariadiť ani v jednej prevádzke. Prevádzkovatelia boli upozornení, že v prípade zmeny pracovníka na chránenom pracovnom mieste je nutné zohľadniť zdravotné obmedzenie nového pracovníka a v prípade potreby pracovné podmienky prispôbiť.

Oznamovaciu povinnosť si väčšina zamestnávateľov plní.

Vyhodnotenie úlohy

ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
Galanta	6 (+4 s HV a HŽP)	22	10 nových +22 jestvujúcich	32	37	2 (Z)			

V 4 prípadoch sme sa spolupodieľali na vydaní rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky s odd. HŽPaZ a HV. ZP: 29 T, 3 D, 5 Z.

3. ODD. HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Bambus ako taký je prírodný materiál, avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehydovými živicami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formaldehyd a melamín. Cieľom projektu bola kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii

uvedených kontaminantov a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS.

RÚVZ so sídlom v Galante sa na úlohe podieľalo prostredníctvom odberu vzoriek. V septembri bol z distribučnej siete vykonaný odber 1 vzorky (bambusové paličky určené na konzumáciu jedál) z Číny za účelom vykonania migračných skúšok (formaldehyd), ktoré bolo zabezpečené Národným referenčným centrom pre obalové materiály a predmety bežného používania v Poprade. Výsledky špecifickej migrácie látok boli v súlade s nariadením Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov.

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

RÚVZ so sídlom v Galante sa na úlohe podieľalo prostredníctvom odberu vzoriek finálnych výrobkov s obsahom plastifikátorov. V mesiaci september sa zo skladu obalových materiálov mesta Galanta vykonal odber 1 vzorky (stretch obalová fólia, krajina pôvodu: Maďarsko) za účelom stanovenia plastifikátorov: estery kyseliny ftalovej, resp. ESBO, ktoré bolo zabezpečené Národným referenčným centrom pre obalové materiály a predmety bežného používania v Poprade. Na základe laboratórnych výsledkov testovaná vzorka spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č.10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014, nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015, nariadenia Komisie (EÚ) č. 2016/1416 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 2017/752.

3.3 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

RÚVZ so sídlom v Galante nebol v roku 2017 súčasťou riešiteľského tímu uvedenej úlohy.

3.4 Monitoring príjmu jódu

Úloha je súčasťou realizácie úloh v oblasti ochrany a podpory zdravia obyvateľov. Cieľom monitorovania príjmu jódu je zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli.

V priebehu roka 2017 bol v mesačných intervaloch zo zariadení spoločného stravovania realizovaný odber 24 vzoriek soli za účelom laboratórnych analýz zameraných na obsah KJ/KJO₃ (najnižšia hodnota 22,85 mg/kg, najvyššia hodnota 31,65 mg/kg) a feroxyanidu draselného (najnižšia hodnota 2,6 mg/kg, najvyššia hodnota 11,6 mg/kg). Krajina pôvodu odobratých vzoriek bola prevažne Rakúsko, v menšom zastúpení Česká republika a Francúzsko. U soli reťazca Kaufland nebola krajina pôvodu uvedená.

Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení všetkých 24 vzoriek vyhovelo legislatívnym požiadavkám ako pre obsah KJ/KJO₃ (15 – 35 mg/kg), tak aj pre obsah KFECN₆ (<20 mg/kg) v kuchynskej soli.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať ich príjem s prijateľným denným príjmom (ADI). Hodnota ADI je najvyššie množstvo aditívnej látky, ktoré môže

človek prijímať každodenne v priebehu celého života bez preukázateľného zdravotného rizika (mg/kg telesnej hmotnosti). Takýmto spôsobom je možné odhadnúť najrizikovejšie prídavné látky, prípadne skupiny populácie, u ktorých sa denná spotreba prídavných látok trvale približuje hodnotám ADI.

V roku 2017 bolo v okrese Galanta do projektu zapojených 20 ľahko pracujúcich respondentov (10 žien a 10 mužov vo vekovej kategórii 19-35 rokov a 36-54 rokov s rovnakým zastúpením u oboch pohlaví), u ktorých sa na základe 24 hodinového dotazníka spotreby potravín, pokrmov a nápojov sledovala spotreba 3 prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty). Zároveň bol v sledovanom období realizovaný odber 10 vzoriek (nealkoholické nápoje, cukrárske výrobky, zmrzlina, potraviny na osobitné výživové účely) za účelom laboratórneho stanovenia sledovaných prídavných látok.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Vysoký príjem soli u obyvateľov SR (9-11 g/deň) bol dôvodom pre vydanie výnosu MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín. Úloha je súčasťou pokračovania aktivít na dosiahnutie cieľa – postupne znížiť príjem soli u dospelých populácie na 5 g/deň.

V rámci úlohy sa v mesiaci október vykonal zo zariadení spoločného stravovania uzavretého typu odber 3 druhov hotových jedál (2 druhy polievok a 1 druh hotového jedla) a 3 druhov pekárskeho výrobkov (chlieb) za účelom dodržania platnej legislatívy pre obsah soli v pokrmoch a potravinách. Na základe laboratórnych výsledkov vzorky vyhovovali výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 20.marca 2015 č.S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

3.7 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ so sídlom v Galante nebol v roku 2017 súčasťou riešiteľského tímu uvedenej úlohy.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025

Edukačnú činnosť v oblasti prevencie detskej obezity počas roka priebežne vykonáva v školských a predškolských zariadeniach oddelenie výchovy k zdraviu a to formou prednášok a iných zdravotno-výchovných aktivít pre deti, rodičov a pedagógov škôl. Oddelenie hygieny detí a mládeže v rámci štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti mládež kontroluje podmienky a možnosti zabezpečenia zdravšieho prostredia na školách, ktoré sú zamerané na oblasť zdravej výživy a dostatočnej pohybovej aktivity. Pozornosť je venovaná hlavne príprave a podávaniu stravy v školských jedálňach (dodržiavanie zásad správnej výrobných praxe, dodržiavanie zásad zostavovania jedálnych lístkov, pitný režim a pod.), sortiment predaja v školských bufetoch, obmedzenie reklamy a marketingu jedál a nápojov s vyšším obsahom tukov, cukrov a soli, zvýšeniu fyzickej aktivity (kvalita hodín telesnej výchovy, navýšenie počtu hodín TV, aktívny pobyt počas prestávok, stav vonkajších športových, ihrísk a telocviční a pod). Podporujeme zapájanie škôl sa do projektov ako sú: Školské ovocie, Školské mlieko, Do školy na bicykli a pod.

4.2 **Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku**

Úlohu sme v roku 2017 nerealizovali.

4.3 **Monitoring úrazovosti detí predškolského a školského veku**

Úlohu v r. 2016 riešitelia (RÚVZ v SR) ukončili, ÚVZ SR ako gestor projektu údaje z jednotlivých etáp realizácie (r.2014-2016) vyhodnocuje a pripravuje záverečnú správu.

Spolupráca na PaP iných oddelení:

1.7 (úloha odd. HŽPaZ) **Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií.**

Pracovníci odd. HDM sa v rámci plnenia tejto úlohy spolupodieľali na realizácii dotazníkového prieskumu na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Do úlohy boli vybrané 4 SŠ v okrese Galanta s celkovým počtom respondentov 136. Získané údaje boli nahodené do databázy a zaslané na ÚVZ SR.

6.9 (úloha odd. epidemiológie) **Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania**

Oddelenie HDM organizačne zabezpečilo realizáciu projektu „Očkovanie hrou“, do ktorého boli vybrané 3 SŠ v okrese.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Analýza plnenia imunizačného programu bola vypracovaná v rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2016. Formou príloh k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou pravidelne informujeme o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára, o aktuálnych problémoch v zabezpečovaní vakcín pre povinné očkovanie, o možnostiach riešenia očkovania v prípade nedostupnosti niektorých očkovacích látok. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na rok 2017. Poskytujeme odborné konzultácie VLDD a VLD v oblasti očkovacích postupov vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci pravidelného povinného očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 24.4.-30.4.2017 sme distribuovali do všetkých 22 ambulancií pre deti a dorast v okrese Galanta, ako aj na detské oddelenie NsP Sv.Lukáša Galanta, a.s. farebné výťažky (kartičky) o prehľade povinného a odporúčaného očkovania v SR na rok 2017. Informácie o EIW boli zverejnené pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť na internetovej stránke RÚVZ a na nástennom paneli RÚVZ Galanta. V rámci vakcinačnej poradne bola pre laickú verejnosť poskytnutá 152x osobná, 187x telefonická a 7x písomná konzultácia. Problematika očkovania bola zaradená aj do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. K 31.8.2017 bola vykonaná kontrola pravidelného povinného očkovania v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OE/5998/17554/2017 zo dňa 7.7.2017.

Vykonalí sme mimoriadnu kontrolu očkovania:

- u detí vo veku 2 rokov proti vírusovej hepatitíde typu A v ročníkoch narodenia 2010-2014
- 30-ročných mužov a žien okresu Galanta (ročník narodenia 1986) proti tetanu
- dospelých osôb okresu Galanta proti chrípke a pneumokokovým invazívnym nákazám v sezóne 2016/2017

- zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti vírusovej hepatitíde typu B, vírusovej hepatitíde typu A, tetanu a chrípke v sezóne 2016/2017
- zdravotníckych pracovníkov NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. proti vírusovej hepatitíde typu B k 31.8.2017 a chrípke v sezóne 2017/2018.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2017 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2016.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, mesačné a štvrtročné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre lekárov prvého kontaktu o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete (vírusová hepatitída typu A, osýpky, vírus Zika, ...).

V 3. - 6. kalendárnom týždni roku 2017 bol zaznamenaný zvýšený výskyt chrípky a chrípke podobných ochorení. Formou rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva boli pre NsP Sv. Lukáša Galanta a.s., detské domovy a domovy dôchodcov nariadené príslušné protiepidemické opatrenia. Na mestské úrady, obecné úrady, gymnáziá, stredné školy a špecializované základné školy boli zaslané opatrenia na zabránenie šírenia chrípky a chrípke podobných ochorení. V záujme prerušenia šírenia procesu nákazy ako i možných komplikácií u chorých v kolektívnych zariadeniach bol prerušený vyučovací proces 37x v MŠ, 26x na ZŠ a 1x na SŠ osôb. V roku 2017 boli hlásené 2 potvrdené ochorenia na chrípku typu A.

Zaznamenali sme 1 ochorenie na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu, 1 nešpecifikovaný bakteriálny zápal mozgových plien, 1 herpetickovírusovú meningitídu, 1 meningokokovú meningitídu.

Neboli hlásené ochorenia preventabilné očkovaním.

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 531 ochorení na varicellu, 11 ochorení na šarlach, 9 ochorení na šiestu chorobu, 2 ochorenia na piatu chorobu a 11 ochorení na enterovírusovú vezikulárnu stomatitídu s exantémom.

Boli hlásené 3 ochorenia na akútnu vírusovú hepatitídu typu A, 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typu B, 3 bezpríznakové nosičstvá HCV a 1 nosičstvo HBV. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. Bolo vydaných 56 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorými na VHA, 1 rozhodnutie pre osobu v kontakte s chorým na VHB a 29 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorými na VHA z iných okresov. V rámci prevencie pred hepatitídou typu A sme uverejnili na webovej stránke nášho úradu tlačovú správu ÚVZ SR spolu s krátkym edukačným videom, vo vestibule úradu sme vystavili edukačný materiál pre verejnosť.

V roku 2017 bolo hlásených 136 manifestných ochorení na salmonelózu, 6 vylučovaní salmonel a 1 mimočrevná lokalizácia salmonelózy. Zaznamenali sme 5 rodinných výskytov po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 1x vajcia z obchodnej siete, 2x kuracie mäso, 1x cukrárenské výrobky, 1x nezistený). Hlásili sa 2 epidémie salmonelózy po 9 ochorení – v jednom prípade ochoreli účastníci svadobnej hostiny po konzumácii zmiešanej stravy, v druhom prípade ochoreli obyvatelia jednej obce okresu Galanta po konzumácii cukrárenských výrobkov z príležitosti konania obecných hodov. Pre 3 osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na salmonelózu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Prešetrili sme 191 hlásených prípadov kamylobakteriálnej enteritídy. Bolo zaznamenaných 6 rodinných výskytov po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 5x kuracie mäso, 1x nezistený). Zaevidovala sa 1 importovaná nákaza z Maďarska. Pre 5 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na kamylobakteriálu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Bolo hlásených 20 prípadov akútnych gastroenteritíd (z toho 9 v rámci epidémie u pracovníkov firmy Samsung Electronics Slovakia s.r.o. Galanta), 1 ochorenie na giardiózu, 9 enteritíd zapríčinených *Yersinia enterocolitica*, 15 enterokolitíd zapríčinených *Clostridium difficile* a 7 infekcií enteropatogénnymi *E.coli*.

Z vírusových črevných infekcií bolo hlásených 56 rotavírusových infekcií (1 rodinný výskyt po 2 ochorenia), 4 adenovírusové enteritídy, 11 norovírusových enteritíd a 31 nešpecifikovaných vírusových črevných infekcií (z toho 26 v rámci epidémie v DSS pre deti a dospelých Šoporňa – Štrkovec).

Z antropozoonóz bolo hlásených 14 poranení, z toho 10x neznámymi psami, 2x mačkami, 1x líškou, 1x opicou. Antirabická profylaxia bola vykonaná vo všetkých prípadoch. Boli hlásené 2 ochorenia na toxoplazmózu, 19 ochorení na enterobiózu, 1 ochorenie na teniózu.

Z nákaz kože a slizníc bolo hlásených 16 ochorení na svrab (z toho 3 v detskom domove).

V rámci monitoringu pohlavných chorôb bolo hlásených 26 ochorení prenosných sexuálnym spôsobom, z toho 10x gonokoková infekcia, 4x sexuálne prenášané chlamýdiové choroby, 7x syfilis, 2x urogenitálna trichomonóza a 3x anogenitálne bradavice.

V skupine nákaz s prírodnou ohniskovosťou boli hlásené 3 ochorenia na lymeskú chorobu. Na ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých sa distribuovali letáky o závažnosti ochorenia na kliešťovú encefalitídu a možnosti prevencie ochorenia očkovaním.

Zaevidovali sme 14 prípadov septikémie, nie nozokomiálneho pôvodu.

Na vykonanie jarnej a jesennej celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov bolo zaslané odporúčenie pre všetky mestské a obecné úrady okresu Galanta.

Prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta sme zabezpečili pravidelné informovanie širokej verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii v okrese Galanta vo výskyte infekčných ochorení.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Nadalej vykonávame pravidelné rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania. Do centrálného registra prenosných ochorení (EPIS) bolo k 31.12.2017 zaevidovaných spolu 1477 prípadov. Vykonáva sa propagácia využívania on-line hlásenia všeobecnými lekármi, lekármi pre deti, dorast a dospelých.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Z nemocničných zariadení okresu bolo v roku 2017 hlásených 200 nozokomiálnych nákaz, z toho 34 prebehlo pod obrazom sepsy, ktoré boli aktívne vyhľadané.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu bola vykonaná v 40 zdravotníckych zariadeniach, z toho 5x na operačných sálach, 13x na odborných ambulanciách, 5x na zubných ambulanciách, 2x na gynekologických ambulanciách, 7x na ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých, 3x na ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast, 10x na lôžkových oddeleniach, 1x pôrodných sálach, 3x v spoločných vyšetrovacích zložkách, 1x na dialyzačnom stredisku.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 13 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky a odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Nadalej pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u pacientov hospitalizovaných v NsP Sv. Lukáša Galanta a.s., zabezpečujeme

realizáciu opatrení u kontaktov pacientov, u ktorých boli izolované enterobaktérie **produkujúce karbapenemázu**.

V mesiaci máj sme v rámci 9. ročníka národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“) zabezpečili:

1. Odber sterov z rúk u 12 zdravotníckych pracovníkov na OAIM, internom oddelení, geriatrickom oddelení a centrálnej JIS pre operačné odbory.
2. Zhotovenie informačného panela vo vestibule RÚVZ Galanta
3. Informáciu laickej verejnosti na webovej stránke RÚVZ Galanta
4. Poskytnutie edukačných materiálov (letákov) pre zdravotníckych pracovníkov.

V rámci sledovania infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sme realizovali na základe protokolu ECDC zber údajov na OAIM NsP Sv. Lukáša Galanta a.s..

V mesiaci jún sme sa podieľali na realizácii Bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach podľa protokolu ECDC zberom údajov na jednotlivých lôžkových oddeleniach NsP Sv. Lukáša Galanta a.s..

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Nadalej rutinne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillancie ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení. V lokálnych médiách ako aj prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ pravidelne podávame informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke. V roku 2017 vykonali pracovníci RÚVZ preškolenie zdravotníckych pracovníkov okresu Galanta o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na vysoko nebezpečnú nákazu (VNN) a zúčastnili sa praktického nácviku príjmu osoby podozrivej z VNN na oddelenie centrálného príjmu NsP Sv. Lukáša Galanta a.s., jej izolácie v izolačnej miestnosti, správneho obliekania, dezinfekcie, vyzliekania a odloženia osobných ochranných pracovných prostriedkov zdravotníckeho personálu, dekontaminácie izolačnej, filtračnej miestnosti a celého oddelenia centrálného príjmu.

6.6 Environmentálna surveillancie poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillancie poliomyelitídy a sledovania VDPV sme v roku 2017 podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu zabezpečili 7 odberov odpadovej vody, z toho 5x s negatívnym výsledkom a 2x sa izoloval Coxsackievirus B5. Vedeckú evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. K 31.12.2017 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Analýzu situácie vo výskyte akútnej chabých obrn sme vykonali vo výročnej správe za rok 2016.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

V roku 2017 sa nerealizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“. V spolupráci s oddelením podpory zdravia sme realizovali 5 prednášok pre žiakov ZŠ a 1 pre študentov SŠ o problematike HIV/AIDS. Zároveň sme spolupracovali pri informovaní obyvateľov o danej problematike formou panelu.

6.8 Poradne očkovania

Na RÚVZ Galanta je od 1.1.2012 zriadená poradňa očkovania. Konzultačná činnosť v oblasti prevencie chorôb, ktorým sa dá predísť očkovaním, sa poskytuje každý posledný štvrtok v mesiaci v čase od 13.00 – 14.00 hod.. Konzultácie sa poskytujú telefonickou formou alebo formou osobnej konzultácie pre rodičov detí aj pre zdravotníckych pracovníkov. V roku 2017 bolo hlásených 12 prípadov odmietnutia očkovania, bolo realizovaných 152 konzultácií s rodičmi, v 1 prípade bola uložená bloková pokuta a v 6 prípadoch bola pokuta uložená

rozhodnutím. Rodičia, ktorí odmietajú očkovať svoje dieťa sú pozývaní na osobný pohovor na RÚVZ, sú im formou konzultácie poskytnuté informácie o očkovaní a možných vedľajších účinkoch očkovania.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Realizoval sa projekt „Očkovanie hrou“, ktorého sa zúčastnilo 83 študentov 2. a 3. ročníkov z troch SŠ. Efekt intervencie bol overený formou dotazníka pred po intervencii.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 Národný program podpory zdravia

NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Zdravotno-výchovná intervencia vychádzala z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skriningového vyšetrenia zdravotného stavu. Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Zámerom Národného akčného plánu v prevencii obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom

veku, na pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci výživy sa zdôrazňuje výber zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na MŠ Úzka Galanta, MŠ Pata, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Štefánikova Galanta, ZŠ Pata, ZŠ G. Dusíka Galanta, ZŠ Veľká Mača, SOŠOaS Galanta, a v Klube dôchodcov v Seredi, zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 729 detí, žiakov a študentov a 80 seniorov.

V rámci realizácie Národného akčného plánu prevencie obezity bol realizovaný program „Ovocie a zelenina do škôl“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity.

V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bola zrealizovaná Škôlkarská olympiáda pre deti všetkých MŠ v Galante s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a utužovanie zdravia pohybom“. Športového dňa sa zúčastnilo cca 60 účastníkov.

V spolupráci s OÚ Gáň bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh obcou“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola občanom ponúknutá možnosť vyšetrení celkového cholesterolu, glykémie, meranie TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Akcie sa zúčastnilo 350 osôb.

Pri príležitosti Dňa matiek bola v spolupráci s RC Bambuľkovo a MÚ v Galante realizovaná zdravotno-výchovná akcia – „Míľa pre mamu“. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybovej aktivity a ústnej hygieny. Najmenším účastníkom sa prihovorila mimická bábka Adamko. Akcie sa zúčastnilo 200 osôb.

V spolupráci s MÚ Galanta, vedeniami ZŠ v Galante a Mestskou políciou v Galante bola realizovaná zdravotno – výchovná aktivita v rámci Európskeho týždňa mobility, ktorého cieľom je vyzvať účastníkov využívať pre prepravu multimodálnu dopravu, poukázať na dôležitosť pohybovej aktivity a zdravý životný štýl. Akcie sa zúčastnilo 173 žiakov.

V spolupráci s RC Bambuľkovo v Galante bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh dojčiacich matiek“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola účastníkom ponúknutá možnosť merania TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Vyšetrenia absolvovalo 20 osôb.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľom projektu je zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

V roku 2017 boli v rámci kampane realizované nasledovné zdravotno – výchovné aktivity:

1. V rámci Dní zdravia v spolupráci s MÚ a OÚ bol zrealizovaný z príležitosti Svetového dňa zdravia – Deň zdravia pre obyvateľov Galanty, Serede, Jelky, Veľkých Úľan a

Váhoviec, ktorých sa zúčastnilo 181 osôb. V rámci preventívnych vyšetrení bola propagovaná kampan' s možnosťou zapojiť sa do súťaže.

2. V spolupráci s OÚ Gáň bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh obcou“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola občanom ponúknutá možnosť vyšetrení celkového cholesterolu, glykémie, meranie TK a zapojenie sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Akcie sa zúčastnilo 350 osôb.

3. Dni zdravia boli realizované aj na školách – MŠ Sever Galanta, MŠ Abrahám, MŠ Clementisove Sady v Galante, ZŠ G. Dusíka Galanta, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Pata. Najmenším deťom sa prihovárala mimická bábka Adamko - podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí. Dospelým bola ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“.

4. V spolupráci s RC Bambuľkovo sa OVZ zapojilo do akcie "Míľa pre mamu ", ktorej sa zúčastnilo 200 obyvateľov mesta Galanta všetkých vekových skupín. V rámci bohatého programu bola účastníkom ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“.

5. V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli realizované panely s propagáciou kampane. Informácie o kampani Vyzvi srdce k pohybu a podmienkach zapojenia sa do súťaže boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ Galanta.

Pracovníci PCZ realizovali individuálne poradenstvo zamerané na rizikové faktory KV ochorení, zároveň odporučili pohybovú aktivitu ako významný faktor v prevencii nadváhy a kardiovaskulárnych ochorení a ponúkli možnosť zapojiť sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku

Cieľom podpory zdravia znevýhodnených skupín je prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

OVZ RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Pre žiakov ZŠ SNP Šintava bola realizovaná prednáška a beseda na tému „Prevencia závislostí“, ktorej sa zúčastnilo 173 žiakov. V spolupráci s vedením SOŠOaS v Galante boli zorganizované prednášky a besedy na tému: „Prevencia závislostí“, ktorých sa zúčastnilo 35 študentov.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Cieľom NPAS je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do

dôchodkového veku. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Výchovno-vzdelávacie aktivity OVZ boli zamerané na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov a motivovanie obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého a aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

V rámci Týždňa mozgu bola v Domove dôchodcov Patria v Galante zrealizované prednášky pre seniorov na tému „Mozog a jeho činnosť“ a „Ako si trénovať mozog?“. Prednášky sa zúčastnilo 50 seniorov. Počas prednášky boli účastníkom poskytnuté letáky: Trápi vás pamäť? a použité materiály so zameraním na tréning pamäti: Pracovné listy pre seniorov. Zároveň bola seniorom ponúknutá možnosť merania krvného tlaku.

Pre žiakov ZŠ G. Dusíka v Galante boli zrealizované prednášky a besedy na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“, ktorých sa zúčastnilo 26 žiakov.

V spolupráci s MÚ Sereď bol zrealizovaný Deň zdravia. Seniori si vypočuli prednášku na tému „Prevencia osteoporózy“ a mali možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 19 seniorov.

V spolupráci s Klubom dôchodcov v Sereďi bol zrealizovaný „Deň zdravia pre seniorov“ spojený s prednáškami na tému „Pohybom ku zdraviu“ a „Prevencia diabetes mellitus“. Zároveň bola ponúknutá možnosť vyšetrenia cholesterolu a glykémie v krvi a merania krvného tlaku. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 160 seniorov.

V spolupráci s OÚ a SČK Váhovce bola zrealizovaná zdravotno – výchovná aktivita ktorá bola spojená s možnosťou vyšetrenia cholesterolu, glykémie a meraním TK. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 39 seniorov.

V spolupráci s OÚ a SČK Veľké Úľany bol realizovaný „Deň zdravia pre seniorov na vidieku“ spojený s prednáškou na tému Osteoporóza. Edukovaných bolo 39 seniorov a mali možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak.

V spolupráci s OÚ SČK Jelka bol realizovaný „Deň zdravia pre seniorov na vidieku“. Počas zdravotno-výchovnej aktivity mali seniori možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Aktivity sa zúčastnilo 34 seniorov.

V rámci zdravotno-výchovných podujatí boli využité edukačné materiály. V priestoroch RÚVZ Galanta boli realizované propagačné panely na témy: Týždeň mozgu, Prevencia osteoporózy, Prevencia diabetes mellitus a Prevencia rakoviny.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu v spolupráci s rodičmi a pedagógmi.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na cieľovú skupinu 3 – 6 ročných detí MŠ (predškolská výchova) a ich rodičov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazovosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie bolo zamerané na dôležitosť čistenia zubov, jeho demonštráciu s praktickým nácvikom, správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav, dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok.

V rámci prevencie kazovosti zubov boli na MŠ Clementisove Sady v Galante, MŠ Matúškovo, MŠ Šintava, ZŠ G. Dusíka Galanta, ZŠ SNP Galanta realizované besedy o význame pravidelnej a každodennej starostlivosti o chrup a ústnu dutinu, správneho zloženia stravy a dôležitosti správneho výberu nápojov, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied sa zúčastnilo 197 detí.

9.7 CINDI program SR

Cieľom CINDI programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

V roku 2017 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami DK Sereď, MsKS Sereď, MsKS Galanta, OÚ Gáň, OÚ Váhovce, OÚ Kráľov Brod, OÚ a SČK Veľké Úľany, OÚ a SČK Jelka, SČK Galanta, ZŠ Pata, Samsung Galanta, zdravotnou poisťovňou Union, Slovenskou nadáciou srdca, Bekaert Sládkovičovo a KD Sereď.

V roku 2017 bolo vyšetrených 596 klientov, z toho bolo 132 klientov prvovýšetrených a 464 klientov opakovane vyšetrených.

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu bola zameraná na ovplyvnenie a zmenu životného štýlu celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

OVZ ako odborný garant edukačno-intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti Rodinného centra Bambuľkovo ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike.

V roku 2017 bola zrealizovaná prednáška a beseda na tému - „Prvá pomoc“, spojená s ukázkou resuscitácie pomocou resuscitačnej bábky.

O svojej činnosti Rodinné centrum Bambuľkovo informuje prostredníctvom webovej stránky.

V spolupráci s vedeniami MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Galanta boli realizované nasledovné zv. aktivity:

1. Prednášky a besedy zamerané na tému: „Zdravý životný štýl – význam správneho stravovania a telesnej aktivity pre zdravie“ boli realizované na školách (MŠ Pata, ZŠ Pata, ZŠ SNP Galanta, ZŠ G. Dusíka Galanta, ZŠ Štefánikova Galanta), deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov. Prednášok sa zúčastnilo 703 detí a žiakov.

Pre študentov SOŠOaS Galanta bola realizovaná prednáška a beseda na tému „Zdravý životný štýl“, ktorej sa zúčastnilo 26 žiakov.

2. V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bol zrealizovaný Športový deň pre deti s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a význam pohybu pre zdravie“. Športového dňa sa zúčastnilo 60 účastníkov.

3. Prednášky na tému: „Duševné zdravie“ boli realizované na ZŠ SNP Galanta a ZŠ G. Dusíka Galanta. Prednášok sa zúčastnilo 39 žiakov.

4. Prednášky na tému: „Prevenčia úrazov a prvá pomoc“ boli realizované na ZŠ SNP Galanta, ZŠ G. Dusíka Galanta, ZŠ Štefánikova Galanta, v detskom mestskom tábore v Galante a letnom detskom tábore v Gáni. Zdravotno-výchovných aktivít sa zúčastnilo 424 žiakov a detí.

5. V spolupráci s vedením ZŠ Šintava, ZŠ SNP Galanta a SOŠOaS Galanta boli realizované prednášky a besedy na témy „Prevenčia sexuálne prenosných chorôb“ a „Prevenčia látkových a nelátkových závislostí“, ktorých sa zúčastnilo 563 žiakov a študentov.

6. V spolupráci s vedením SOŠOaS v Galante boli pre študentov zrealizované Dni zdravia. Študenti si vypočuli prednášky na témy „Prevenčia sociálne patologických javov“ a „Prevenčia diabetes mellitus“ a zároveň im boli ponúknuté zdravotno - výchovné aktivity: vyšetrenia množstva cholesterolu a glykémie v krvi, meranie BMI, TK a meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér. Zdravotno - výchovných aktivít sa zúčastnilo 46 študentov.

V rámci programu CINDI boli realizované nasledovné zdravotno-výchovné aktivity:

1. Oddelenie výchovy k zdraviu každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k svetovému Dňu zdravia v spojení s Dňom narcisov. V roku 2017 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotrónom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 85 klientov, MsKS Sereď bolo vyšetrených 62 klientov, OÚ a SČK Veľké Úľany bolo vyšetrených 17 klientov, OÚ a SČK Jelka bolo vyšetrených 40 klientov, ÚS SČK Váhovce bolo vyšetrených 39 klientov, MÚ v Galante bolo vyšetrených 61, vedením firmy Bekaert Sládkovičovo bolo vyšetrených 150 klientov, Slovenskou nadáciou srdca bolo vyšetrených 24 klientov.

2. V spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union a firmou Samsung bol zorganizovaný Deň zdravia pre zamestnancov, počas ktorého bolo vyšetrených 84 zamestnancov. Klientom bol vyšetrený celkový cholesterol, glykémia, meraný krvný tlak a BMI.

3. V spolupráci s OÚ Gáň bol v rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu realizovaný Športový deň - Beh Gáňom, kde boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou so zameraním na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení s dôrazom na pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Športovej aktivity sa zúčastnilo 350 účastníkov. Vyšetrených mobilnou poradňou bolo 28 účastníkov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

4. Pracovníci OVZ v spolupráci s MÚ Sereď realizovali zdravotno výchovnú aktivitu v rámci Sereďského jarmoku, kde mali návštevníci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu

a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 36 klientov.

5. V spolupráci s PZS MED point a vedením RTVS Bratislava bol zorganizovaný Deň zdravia pre zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo spojené s meraním cholesterolu, glukózy a TK. Akcie sa zúčastnilo 20 zamestnancov.

6. Pracovníci OVZ v spolupráci s MÚ Galanta realizovali zdravotno výchovnú aktivitu v rámci Galantských trhov, kde mali návštevníci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 120 klientov.

9. V spolupráci s vedením firmy Bekaert Slovakia, s.r.o., Sládkovičovo bola pre zamestnancov realizovaná zdravotno-výchovná akcia spojená s možnosťou preventívneho vyšetrenia prístrojom Reflotrón, meranie celkového cholesterolu, glukózy, merania TK, meranie podkožného tuku a meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzár, ktorej sa zúčastnilo 150 zamestnancov.

10. V spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca a Mestským úradom v Seredi pracovníci Poradenského centra realizovali preventívne vyšetrenia. V rámci tejto akcie bolo vyšetrených 50 klientov, u ktorých boli vyšetrené všetky parametre stanovené Slovenskou nadáciou srdca (anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, BMI, meranie tlaku krvi a pulzu a vybrané biochemické parametre: celkový cholesterol a glukóza). Pracovníci OVZ realizovali individuálne poradenstvo so zameraním na rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení a zdravý životný štýl a vysvetlili obsah a zmysel Kódu zdravého života a doplnili vhodným propagačným a edukačným materiálom. Aktivity sa zúčastnilo 24 klientov.

11. V spolupráci s Klubom dôchodcov v Seredi a DD Patria v Galante boli realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci ktorých bol seniorom odmeraný krvný tlak, vyšetrený celkový cholesterol, stanovené hodnoty BMI. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení. Akcie sa zúčastnilo 137 klientov.

12. V spolupráci s vedením MŠ a ZŠ Pata boli pre zamestnancov a rodičov realizované zdravotno výchovné aktivity, kde mali návštevníci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 39 klientov.

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

Cieľom NPS je predchádzať škodlivému užívaniu a zneužívaniu drog a vzniku závislostí od psychoaktívnych látok, zamerať prevenciu na rizikové vývinové obdobia, v ktorých sa začínajú užívať psychoaktívne látky a zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s užívaním nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok a súvisiacich dôsledkoch.

V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 150 detí.

V spolupráci s vedením ZŠ Šintava boli pre žiakov I. stupňa zorganizované prednášky a besedy na tému „Prevencia závislosti“, ktorých sa zúčastnilo 23 žiakov.

V spolupráci s vedením SOŠOaS v Galante boli pre študentov zorganizované prednášky a besedy na tému „Prevencia sociálne patologických javov“, spojené s možnosťou merania CO vo vdychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér, ktorých sa zúčastnilo 96 študentov.

9.9

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

Zámerom Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020 je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity. Pohybová aktivita by mala byť prirodzenou potrebou človeka v priebehu celého života.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na posilňovanie záujmu a zodpovednosti za svoje zdravie a informovanie o zdravom životnom štýle a význame pohybovej aktivity pre zdravie. Pozitívne ovplyvňovanie životného štýlu by malo prispieť k zvýšeniu fyzickej zdatnosti a tým aj k zlepšeniu zdravotného stavu a k predĺženiu aktívneho života v pokročilom veku. Klientom poradne optimalizovania pohybovej aktivity bola doporučená fyzická aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy a obezity, pozitívneho ovplyvňovania TK u hypertonikov a hladiny HDL-cholesterolu. Klienti absolvovali vyšetrenie funkčnej zdatnosti tela a bola im poskytnutá pohybová inštruktáž.

V spolupráci s OÚ Gáň bol v rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu realizovaný Športový deň - Beh Gáňom, kde boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou so zameraním na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení s dôrazom na pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Športovej aktivity sa zúčastnilo 350 účastníkov. Vyšetrených mobilnou poradňou bolo 28 účastníkov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

Pracovníci OVZ realizovali v spolupráci s vedením MŠ a ZŠ prednášky a besedy zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity :

- pre MŠ Pata, MŠ Clementisove Sady Galanta, MŠ Abrahám, MŠ Sever Galanta
- pre ZŠ SNP Galanta, ZŠ Pata, ZŠ G. Dusíka.

Prednášky a besedy absolvovalo 498 žiakov.

Pri príležitosti Dňa matiek bola v spolupráci s RC Bambuľkovo a MÚ v Galante realizovaná zdravotno-výchovná akcia „Míľa pre mamu“. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybovej aktivity. Najmenším účastníkom sa prihovorila mimická bábka Adamko. Akcie sa zúčastnilo 200 osôb všetkých vekových kategórii.

V spolupráci s RC Bambuľkovo v Galante bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita „Beh dojčiacich matiek“. Podujatie bolo zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola účastníkom ponúknutá možnosť merania TK, meranie podkožného tuku a výpočet BMI. Akcie sa zúčastnilo 140 osôb.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Humennom**

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

1 Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Gestor úlohy nepožadoval žiadne podklady.

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.5 Zmapovanie aktuálneho výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Pre zmapovanie aktuálneho výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v našom regióne sa vytypovala oblasť VN Starina. Gestor úlohy – NRC pre pitnú vodu, zatiaľ nepožadoval súčinnosť.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

V pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Humennom je 13 prevádzok solárií (9 v okrese Humenné, 3 v okrese Snina a 1 v okrese Medzilaborce), v ktorých sa nachádza 12 vertikálnych a 8 horizontálnych opaľovacích prístrojov. V priebehu roka 2017 bol vykonaný štátny zdravotný dozor vo všetkých prevádzkach solárií, v rámci ktorého boli skontrolované opaľovacie trubice a predložené protokoly z objektivizácie UV žiarenia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v preverovaných prevádzkach bola v jednom prípade uložená bloková pokuta vo výške 50,- eur za chýbajúce osvedčenie o odbornej spôsobilosti. Ďalšie nedostatky zistené neboli.

Zároveň bol v mesiaci máj v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže vykonaný dotazníkový prieskum zameraný na vedomostnú úroveň mladistvých o zdravotných rizikách spojených s poskytovaním služieb v prevádzkach solárií. Prieskumu sa zúčastnilo 122 študentov tretieho ročníka gymnázia a strednej odbornej školy.

2. Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

2.1. Kontrola kvality vody a režimu hospodárenia v PHO VN Starina

Na úpravni vody v Stakčine bolo v priebehu roka 2017 odobratých na vyšetrenie 12 vzoriek surovej a 12 vzoriek upravenej vody, ktoré boli skúšané v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že surová voda zodpovedala požiadavkám kategórie A1 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch (ďalej len vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.), až na zvýšenú hodnotu živých organizmov v troch prípadoch, zákalu a mangánu v dvoch prípadoch a v jednej vzorke prekročenie hodnôt železa, CHSK-Mn a koliformných baktérií, zodpovedajúce kategórii A2. Upravená voda nezodpovedala požiadavkám stanoveným vyhláškou MZ SR č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou iba v jednom prípade v ukazovateli živé organizmy.

Odobratých bolo aj 16 vzoriek vôd z prítokov do VN Starina - Cirocha, Stružnica, Berezovec a z hladiny pri priehradnom múre. U týchto prítokov boli vyšetrované NEL, CHSK_{Mn}, reakcia vody, vodivosť a zákal. Vyšetrované ukazovatele zodpovedali kategórii A1 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z. až na sedem prípadov v ukazovateli zákal a v jednom prípade v ukazovateli zákal a CHSK_{Mn} (kategória A2).

V rámci plnenia úlohy bola zabezpečená aj kontrola režimu hospodárenia v PHO VN Starina. Kontrola bola vykonávaná v rámci kontrolných dní zvolávaných orgánom štátnej vodnej správy.

Prehľad o odobratých vzorkách a ich kvalite

Odberové miesto	Počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
		Fyzikálno-chemicky		Mikrobiologicky		Biologicky		Spolu	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín - upravená voda	12	0	0	0	0	1	8,33	1	8,33

Prehľad o kvalite surovej vody a jej zaradenie do kategórií

Odberové miesto	Počet odobraných vzoriek	Kategórie úpravy						Počet závadných vzoriek	
		A1		A2		A3			
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ÚV Stakčín - surová voda	12	6	50,00	6	50,00	0	0	0	0
Prítoky VN Starina	16	9	56,25	7	43,75	0	0	0	0
Spolu	28	15	53,57	13	46,43	0	0	0	0

2.2. Kontrola dodržiavania režimu hospodárenia v ochranných pásmach vodných zdrojov hromadného zásobovania pitnou vodou

Zo 119 obcí regiónu má verejný vodovod 57 obcí. V správe VVS, a.s., je 52 vodovodov, verejné vodovody v obciach Jabloň, Oľka, Čertižné, Habura a Volica sú spravované obcami. ŠZD bol zameraný na kontrolu vodných zdrojov, dodržiavanie režimu hospodárenia a kontrolu stavu vodojemov. V priebehu roka bolo preverených šesť vodných zdrojov v obciach Jasenov, Hankovce, Čertižné, Habura, Ulič a Zemplínske Hámre. Zistené nedostatky boli prerokované s prevádzkovateľmi vodných zdrojov. Najčastejšie boli zistené nedostatky v nedostatočnom alebo porušenom oplotení ochranných pásiem vodných zdrojov.

Vzorky vôd boli odobrané zo všetkých kontrolovaných vodných zdrojov a vyšetované v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že voda zodpovedala kategórii A1 surovej vody z podzemných zdrojov vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch.

2.3. Kvalita pitnej vody v individuálnych zdrojoch vody

Cieľom úlohy je získavanie objektívnych údajov o kvalite vody v individuálnych vodných zdrojoch vody, ktoré zatiaľ nemajú vybudované verejné vodovody. V okrese Humenné zo 62 obcí nemá verejný vodovod 25 obcí a z celkového počtu 62 845 obyvateľov je pitnou vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 6 152 obyvateľov, čo je 9,80 %. V okrese Snina z 34 obcí je 24 bez verejného vodovodu a z 36 945 obyvateľov okresu je vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 5 152 obyvateľov okresu, čo je 14,00 %. V okrese Medzilaborce z 23 obcí je bez verejného vodovodu 13 obcí a z 12 119 obyvateľov okresu je zásobovaných vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 23,03 %.

Z obcí okresu Humenné (Baškovce, Humenné, Hrubov, Jankovce, Lackovce, Lieskovec, Ruská Poruba, V. Hrušov, Závada, Zubné) bolo odobratých dvanásť vzoriek vôd, v okrese Snina (Belá nad Cirochou, Kolbasov, Snina, Michajlov) bolo odobratých päť vzoriek, v okrese Medzilaborce (Čabalovce, Čabiny, Kalinov, Krásny Brod, Palota, Radvaň n/L., Roškovec, Volica) bolo odobratých desať vzoriek.

Z protokolov o skúškach vzoriek vôd vyplýva, že kvalita vody nezodpovedná požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č. 247/2017 Z.z, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kvalite pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou. Najčastejšie, až v 87-tich % prípadoch, bolo zistené nedodržanie limitných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov. Z mikrobiologických a biologických ukazovateľov bol najčastejšie zistený pozitívny nález koliformných baktérií, enterokokov, Escherichia coli, kultivovateľných mikroorganizmov pri 22°C a 36°C.

Z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo najčastejšie zisťované prekračovanie limitných hodnôt mangánu, železa, zákalu, chemickej spotreby kyslíka manganistanom, amónnych iónov a dusičnanov.

Kvalita vody v individuálnych zdrojoch je nevyhovujúca a požívanie a používanie takejto nevyhovujúcej vody prináša riziká ohrozenia zdravia obyvateľov. Je dostatočným dôvodom na to, aby tejto problematike bola venovaná pozornosť naďalej, pretože počet obyvateľov odkázaných na takýto druh zásobovania pitnou vodou je stále pomerne vysoký (cca 20 %).

Výsledky laboratórnych rozborov boli poskytnuté samosprávam, resp. majiteľom nehnuteľností, na ktorých sa vodný zdroj nachádza.

2 Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom tejto úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov a na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR je potrebné uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overujú zamestnanci oddelenia PPL poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, čo umožňuje zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch a zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a činnosti pracovnej zdravotnej služby.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2017 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný región (okresy Humenné, Snina a Medzilaborce) podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli k 31.12.2017 prehodnotené nasledovne: z evidencie bola vyradená riziková práca v dvoch organizáciách. Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo celkom v 17 organizáciách na 34 pracoviskách. Do kategórie rizika 3 boli zaradené pracovné činnosti pre rizikové faktory hluk, chemický faktor (pevný aerosól) a JNDZ v deviatich organizáciách na 17 pracoviskách. Do kategórie rizika 4 boli zaradené pracovné činnosti v ôsmich organizáciách na 17 pracoviskách pre hluk, vibrácie a pevné aerosóly. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 145 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2017 sme pri výkone ŠZD uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev. Cieľene sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Boli vykonané štyri previerky. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme kontrolovali karty bezpečnostných údajov, osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Upozorňovali sme na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zvyškov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí. Pri kontrole používania a predaja prípravkov na ochranu rastlín sme sledovali ich používanie podľa

aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok. V roku 2017 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2017 sme pri výkone ŠZD naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 83/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločností. Vykonali sme previerky v piatich subjektoch. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme šesť subjektov, ktoré pri svojej činnosti používajú látky alebo zmesi klasifikované ako karcinogény a mutagény: RMR Humenné - Galvanizovňa, Nemocnica A. Leňa Humenné a.s., Jagerglass Humenné, Nexis Fibers a.s. Humenné, VVS Humenné - Laboratórium ČOV v Humennom, Laboratórium pitných vôd Stakčín. Evidujeme 17 subjektov, ktoré sa v regióne zaoberajú odstraňovaním azbestových materiálov zo stavieb: Bytové družstvo Humenné, Michal Choma Snina, H&L Tesárstvo Humenné, GAS Service Humenné, Vladimír Lakata Snina, TESAR-DACH s.r.o. Humenné, REGENA ES s.r.o. Strážske, PROSERVIS s.r.o. Strážske, Michal Malík Sabinov, Inžiniering PLUS s.r.o. Majerovce, ASTANA s.r.o. Poprad, Tibor Galanda s.r.o. Snina, RONAR s.r.o. Košice, Dušan Poperník Svidník, LM CONSTRUCTION s.r.o. Trnava, Vokup Klim s.r.o. Prešov a SAMP Slovakia s.r.o. Bardejov.

V roku 2017 bolo vydaných 21 súhlasných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vykonávatelia týchto prác nám doručili 41 oznámení o likvidácii azbestu zo stavieb. Boli vykonané štyri previerky na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu. Zabezpečili sme vyplnenie 11 kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Pri previerkach sme kontrolovali karty bezpečnostných údajov so zameraním na používanie látok poškodzujúcich reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EH v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Hlavným cieľom úlohy je odskúšať v praxi pripravovaný nový metodický postup na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaže pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaže bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné v praxi

odskúšať a po pripomienkovaní navrhnuť do legislatívneho procesu. RÚVZ so sídlom v Humennom patrí medzi riešiteľské pracoviská. V roku 2016 sa jeden zamestnanec oddelenia PPL zúčastnil dvoch odborných seminárov k návrhu nového metodického postupu na hodnotenie lokálnej fyzickej záťaže pomocou kontrolných listov. Semináre sa konali na ÚVZ SR v Bratislave. V roku 2017 boli poznatky, získané na odborných seminároch prezentované na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení PPLaT na RÚVZ v SR.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cieľom tejto úlohy je prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia a propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Je potrebné zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu a osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Úloha bude riešená v spolupráci s oddelením výchovy k zdraviu a poradenským centrom ochrany a podpory zdravia (PCOAPZ). Činnosť pri plnení tejto úlohy bude koordinovaná s európskou informačnou kampaňou Zdravé pracoviská.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci projektu neboli v roku 2017 realizované žiadne aktivity.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci Európskeho týždňa BOZP pripravili zamestnanci oddelenia PPL prednášku na tému „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“, ktorá bola prezentovaná zamestnancom RÚVZ so sídlom v Humennom a následne bola zverejnená na webovej stránke úradu. V uvedenom týždni sa uskutočnil „Deň otvorených dverí“, počas ktorého zamestnanci oddelenia PPL poskytovali informácie týkajúce sa ochrany zdravia na pracoviskách a zabezpečovania pracovnej zdravotnej služby. V spolupráci s Inšpektorátom práce Prešov bola vykonaná spoločná koordinovaná kontrola v spoločnosti Elektrovod Slovakia s.r.o. na pracovisku žiarovej zinkovne v Humennom, ktorá bola zameraná na ochranu zdravia zamestnancov pri práci, používanie osobných ochranných pomôcok, zabezpečenie PZS, školenia zamestnancov a pod. Pri uvedenej kontrole bol zistený nedostatok - spoločnosť nepredložila platné rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky po zmene právneho subjektu prevádzkovateľa, za čo bolo začaté voči spoločnosti správne konanie a bola jej uložená sankcia.

V Prešovskom kraji je zabezpečená spolupráca s orgánmi inšpekcie práce. Realizuje sa prostredníctvom pracovných stretnutí hlavného inšpektora práce Inšpektorátu práce Prešov Ing. Daniela Hrabka a krajského odborníka HH SR za Prešovský kraj pre PPLaT Ing. Vladimíra Dzana. V roku 2017 boli prejednávané najmä otázky spojené s realizáciou spoločných previerok IP Prešov a RÚVZ Prešovského kraja, bola prerokovaná spolupráca pri povoľovaní ľahkých prác fyzickým osobám vo veku do 15 rokov. Vzájomná spolupráca s orgánmi inšpekcie práce v Prešovskom kraji je hodnotená oboma stranami ako bezproblémová.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme v roku 2017 vykonali kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na týchto šiestich pracoviskách: Muštáreň Cipro Veľopolie, Krajčírka dielňa Boutique Valentína, Humenné, Krajčírstvo Jana Dzubaiová, Humenné, Cukrárenská výroba Emília Čerhitová Humenné, GLASS LPS Medzilaborce, Záhradkárské potreby Rujáková, Humenné. V skontrolovaných pracoviskách pracovalo spolu 16 osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou. Išlo o zamestnancov v profesiách krajčírka, predavačka, cukrárka a robotník pri kompletizácii lustrov.

V roku 2017 sme vydali sedem rozhodnutí na uvedenie priestorov chránených dielní do prevádzky, v dvoch prípadoch došlo k zrušeniu chráneného pracoviska.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH k 31.12.2017

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Humenné	7	0	6	6	16	0	0	0	-

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

Jednotlivé pracoviská: Muštáreň Cipro Veľopolie, Krajčírka dielňa Boutique Valentína, Humenné, Krajčírstvo Jana Dzubaiová, Humenné, Cukrárenská výroba Emília Čerhitová Humenné, GLASS LPS Medzilaborce, Záhradkárské potreby Rujáková, Humenné

Vykonávaná činnosť: Išlo o zamestnancov v profesiách krajčírka, predavačka, cukrárka a robotník pri kompletizácii lustrov.

Druh (skupiny) postihnutia (uvádzajú sa podľa MKCH podľa ich kódového/skupinového označenia, napr. C, E, F, G atď.) -

3 Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Anotácia:

Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom bude nielen kontrola samotného používania plastifikátorov pri výrobe ako aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

Plnenie: V rámci I. etapy: január 2016 - december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek podľa harmonogramu odberu vzoriek na rok 2017 boli odd. HV BP a KV v apríli odobraté 2 vzorky predmetov určených na styk s potravinami (4 ks hliníková fľaša STAR WARS, 400ml a 4 ks nádoba plastová 0,6 l). Následne tieto vzorky boli zaslané RÚVZ so sídlom v Poprade na chemickú laboratórnu analýzu v sledovaných rizikových ukazovateľoch – estery kyseliny ftalovej a ESBO.

Vyhodnotenie: Obidve vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy v sledovaných rizikových ukazovateľoch – estery kyseliny ftalovej a ESBO.

3.4 Monitoring príjmu jódu

Cieľ:

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Anotácia:

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50. rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je súčasťou realizácie úloh v oblasti ochrany a podpory zdravia obyvateľov.

Plnenie: RÚVZ so sídlom v Humennom vykonáva kontrolu obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli. Na monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli (vrátane morskej soli) bolo odobratých 24 vzoriek na laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃.

Vyhodnotenie: Všetky odobraté a vyšetrené vzorky vyhovovali chemickým ukazovateľom určeným v PK SR.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Anotácia:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Plnenie: V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfám, E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. V roku 2017 bolo monitorovaných 20 respondentov ľahko/stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov - z toho 5 mladší a 5 starší). Každý respondent vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov.

Vyhodnotenie: V rámci úlohy boli odobraté 2 vzorky na laboratórne vyšetrenie na prídavné látky, a to:

1. Punčový rez na chinolínovú žltú E 104, použitou skúškou syntetické farbivo chinolínová žltá E 104 nebola zistená.
2. Cola light, nealkohol. osviežujúci nápoj sytený na K- acesulfám E 950, zistené množstvo prídavnej látky: 99,6 mg/kg.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia:

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti pripravovaného Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 v SR sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie. Od 1. decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskech výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Plnenie: V rámci I. etapy monitoringu príjmu kuchynskej soli boli odobraté 3 vzorky obedového menu (polievka, hlavný pokrm, príloha A, príloha B a šalát), 2 vzorky chleba a 1 vzorka pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej

kuchynskej soli. Výsledky boli v stanovenom termíne spracované podľa komodity v tabuľkovej forme a zaslané KO v HV na ďalšie spracovanie.

V rámci II. etapy bol zabezpečený monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod. dotazníka u spolu 20 klientov (dospelá populácia muži/ženy v dvoch vekových kategóriách 19r.- 35r. a 36r.– 54r. – v každej kategórii klientov); dotazníky boli v stanovenom termíne spracované a zaslané KO v HV na ďalšie spracovanie.

Vyhodnotenie: Celkovo bolo odobratých 6 vzoriek, a to:

- 3 vzorky obedového menu, ktoré pozostávali z 3 vzoriek polievky, z 3 vzoriek hlavného pokrmu, z 3 vzoriek prílohy A, z 2 vzoriek prílohy B a 1 vzorky šalátu, pričom ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah pridávanej kuchynskej soli nad stanovený maximálny limit 13 000 mg/kg,
- 2 vzorky chleba a 1 vzorka pekárenského výrobku, pričom ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah pridávanej kuchynskej soli nad stanovený maximálny limit 18 000 mg/kg.

4 Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie: Etapy riešenia

a) Podpora zdravého štartu do života

V územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom materské centrá ani rodičovské centrá nie sú zriadené a nevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Matky na materskej dovolenke nevzniesli požiadavky pre spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ. V ďalších rokoch v prípade záujmu, resp. zriadenia zariadenia pre matky s deťmi na materskej dovolenke radi pomôžeme a navrhujeme aj prvé kroky spolupráce, príp. aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť zdravého životného štýlu.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce v priebehu roka 2017 evidujeme celkom 10 bufetov, z toho 7 pri SŠ a 3 pri ZŠ. Vykonaných bolo 8 kontrol. Sortiment bufetov pozostáva z balených cukroví, nealkoholických nápojov v originálnom balení, balených a nebalených pekárenských výrobkov, v malom množstve pokrmov rýchleho občerstvenia, obloženého pečiva a základných školských potrieb. Vo väčšine prípadov obložené pečivo je pripravované denne, priamo v bufete, je náležite označené a podmienky na prípravu pokrmov sú vytvorené.

Na predaj sú ponúkané aj cereálne tyčinky a iné cereálne výrobky, ovocie a jogurty, o ktoré aj napriek ponuke je minimálny záujem. Zastúpenie takýchto výrobkov je v minimálnom množstve, pretože ich predaj predstavuje problém pre predajcu (DMT, DS). Problémom v našich bufetoch je predaj presladených želatínových cukroví, po ktorých je zo strany detí a mládeže veľký dopyt a predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich predaj, svoje prevádzky nimi zásobujú.

Na niektorých školách sa podávajú aj desiate, ktoré sa pripravujú v školskej jedálni, ide o chlieb s nátierkou, obložené pečivo a mliečny nápoj. Pri podávaní mliečnych nápojov a príprave desiat neboli pri výkone ŠZD zistené nedostatky.

Školský mliečny program sa v jednotlivých školách rieši v zmysle metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie a má slúžiť na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov u detí a mládeže v čase vyučovania. Do mliečneho programu bolo v roku 2017 v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce zapojených celkom 72 škôl (Humenné 38, Snina 27, Medzilaborce 7), t.j. 48,6 %, z celkového počtu 148 škôl. Školský mliečny program je realizovaný prevažne cez Kežmarskú mliekareň a.s., ktorá zabezpečuje aj rozvoz mlieka. Skladovanie je zabezpečené v chladiacich zariadeniach ZŠS-ŠJ, čo nepredstavuje žiadne problémy. Používa sa len mlieko rozlievané, úkony s tým spojené zabezpečuje personál ZŠS-ŠJ, ktorý je odborne i zdravotne spôsobilý.

Program školské ovocie je sledovaný, školy sa do programu aktívne zapájajú, podáva sa čerstvé ovocie alebo 100% ovocná šťava.

Ďalej pri výkone ŠZD a ÚKP bola venovaná pozornosť spoločnému stravovaniu detí a mládeže z pohľadu kvality výrobného procesu, t.j. správnej výrobnéj praxe (HACCP). Podieľali sme sa na hodnotení zariadení poskytujúcich spoločné stravovanie v zmysle programu ISÚVZ – Kontrola a ochrana zdravej výživy. Stravovaniu detí a mládeže sme sa venovali predovšetkým z hľadiska skladby stravy a jej možného ovplyvnenia zdravotného stavu, plnenia pitného režimu v školských a predškolských zariadeniach.

V roku 2017 v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež bol vykonaný odber 11 vzoriek varenej stravy na mikrobiologickú bezpečnosť, 12 vzoriek varenej stravy na chemické laboratórne vyšetrenie a bolo odobratých 70 sterov z povrchov v ZŠS-ŠJ.

Našou snahou je aj naďalej intenzívne propagovať pitný režim, orientovať sa na pitie čistej pitnej vody, ochutených nápojov bez pridania cukru (čerstvé ovocie - citrón, pomaranč a pod.) alebo len málo sladených nápojov.

V rámci ÚKP bol kladený dôraz aj na výsledovateľnosť mäsa a vajec, DS a DMT potravín. V niektorých zariadeniach školského stravovania sa stretávame so snahou vedúcich školských jedální o preferovanie potravín slovenského pôvodu, no väčšina naráža na problém so zriaďovateľom, resp. prevádzkovateľom školy (majú nariadeného dodávateľa, ktorý nemá v ponuke výrobok slovenského pôvodu) alebo bojujú s nedostatkom financií (tieto potraviny sú často drahšie).

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce sa v ZŠS-ŠJ diétna strava nepripravuje. Snahou je v jednom súkromnom predškolskom zariadení v okrese Snina začať s prípravou bezlepkovej stravy. Doposiaľ, v existujúcej kuchyni pri MŠ, sa vyčlenil priestor na prípravu takejto stravy a majiteľ pokračuje v zabezpečení odborne spôsobilej zamestnankyne kuchyne a nákupe pracovných stolov a pracovných pomôcok.

V zariadeniach pre deti a mládež sa stravuje približne 90 % detí a mládeže, čo pozorujeme už niekoľko rokov. Jedálne lístky sú pravidelne zostavené, primerane pestré, je zaradzované dostatočné množstvo ovocia, zeleniny a strukovín. Nestretávame sa s neprimeraným používaním živočíšnych tukov, soli, dochucovadiel a nezistili sme vôbec používanie hotových dehydrovaných polievok, omáčok a pod. Strava je pripravovaná každý deň čerstvá. Správnu vyváženosť zabezpečuje aj softwarové vybavenie ZŠS-ŠJ, kde sú potraviny normované v súlade s OVD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V prípade potreby spolupracujeme s metódičkou odboru školstva na krajskej úrovni, v minulosti sme sa zúčastnili aj na školiacich akciách pracovníkov školského stravovania. V tomto a ani v minulom roku zo strany odboru školstva nebola na spoluprácu vznesená požiadavka.

d) Podpora pohybových aktivít

Počas výkonu ŠZD pravidelne sledujeme priestory pre pohybovú aktivitu žiakov (telocvične, cvičebne, posilňovne, ihriská). V 2. polroku 2017 bolo vykonaných aj 14 mimoriadnych cielených kontrol priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na vybraných základných školách a stredných školách v regióne Humenné, v rámci ktorých sme skontrolovali 41 priestorov na výučbu telesnej výchovy. Zariadenia pre osobnú hygienu žiakov pri TV majú žiaci vyčlenené, môžu ich využívať, ale z dôvodu nedostatku času sprchy žiaci na ZŠ nevyužívajú vôbec, v menšej miere ich využijú žiaci na SŠ.

Priestory pre pohybovú aktivitu žiakov sa v školách pravidelne udržiavajú, niektoré sú aj po čiastočnej rekonštrukcii. Novovybudovaná bola jedna telocvična v nadväznosti na budovu CZŠ s MŠ Komenského č. 64/17, Belá nad Cirochou.

Mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriská, zimný štadión a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriská.

Vonkajšie telovýchovné plochy sú síce k dispozícii, v rámci možností upravené, no ich vybavenie nezodpovedá dnešnému štandardu (vykosené, vyasfaltované plochy). Len pri dvoch z kontrolovaných ZŠ boli vonkajšie telovýchovné plochy po rekonštrukcii (multifunkčné ihrisko s umelou trávou, tartanová dráha s doskočiskom).

Priestory pre telovýchovu a šport na školách sa využívajú denne, aj v rámci mimoškolských aktivít pre deti v školskom klube, v rámci krúžkovej činnosti, tréningov športovcov a pod. Vykonaných bolo 22 kontrol.

Sledovanie realizácie foriem pohybových aktivít na školách:

- telesná výchova na školách je zaradzovaná v rámci rozvrhu hodín na ktorejkoľvek vyučovacej hodine v rámci dňa,
- počas vyučovacieho procesu pri únave žiakov sa realizujú v rámci vyučovacích hodín telovýchovné chvíľky, resp. malé formy TV v školách; aktívny odpočinok počas prestávok sa realizuje len na 1. stupni,
- počas prestávok sa často využívajú pre pohyb detí spevnené plochy v areáloch škôl, ihriská, oddychové zóny; počas nepriaznivého počasia stolno-tenisové herne, stolno-tenisové stoly na chodbách škôl a pod.,
- počet hodín TV do týždňa 2x, pri športových triedach 3x; počet necvičiacich žiakov počas hodín TV nie je vysoký, stáva sa to len ojedinele,
- úplne, resp. čiastočne oslobodených žiakov základné školy nemajú alebo je ich zastúpenie len v menšej miere, z toho dôvodu sa zdravotná TV na týchto školách nerealizuje; horšie je to s necvičiacimi žiakmi na SŠ, ale ani tam sa zdravotná TV nerealizuje (potrebná je aj odborná spôsobilosť pedagóga na výkon zdravotnej TV),
- pohybovými aktivitami detí oslobodených od TV sa škola nezaobrá, pretože nie je možné sústrediť v jednej skupine na jednej škole viacerých žiakov s rovnakým telesným postihnutím (rôzne zdravotné indikácie); čiastočne oslobodení žiaci sa zúčastňujú na hodinách TV spolu so zdravými žiakmi s tým, že vyučujúci rešpektuje ich obmedzenia,
- na niektorých školách sa každoročne organizuje športovo-zábavné popoludnie pre žiakov 1. stupňa s ich zákonnými zástupcami, súťaže vo vybíjanej, stolno-tenisový, futbalový, florbalový turnaj a pod.

- základné školy pre žiakov každoročne zabezpečujú plavecký výcvik, lyžiarsky výcvik a sporadicky aj ŠvP.

4.2 Zneužívanie návykových látok u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zisťovať trendy v danej oblasti, porovnávať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie: Zo strany gestora úlohy nebola v roku 2017 vznesená požiadavka na spoluprácu, plánuje sa prehodnotiť činnosť projektu na odbor výchovy ku zdraviu.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí v predškolských a školských kolektívach v širšom kontexte, t.j. druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus poranenia, prognóza, veková skupina, následky.

Plnenie: Tento projekt bol u nás realizovaný v 1. polroku 2016 prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje zo 60-tich dotazníkov boli v 2. polroku 2016 vložené do programu Excel. Zo strany RÚVZ so sídlom v Humennom bol tento projekt v roku 2017 ukončený. Prebieha posledná etapa – celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy v rámci údajov získaných v SR.

6 Oddelenie epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program SR

Plnenie imunizačného programu je realizované v spolupráci s detskými a dospelými lekármi. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Každý rok lekárom zasielame očkovací kalendár, ktorý je zverejnený aj na internetovej stránke úradu.

V roku 2017 neboli hlásené závažné problémy pri výkone očkovania. Zaznamenali sme jedno kompletne odmietnutie očkovania dieťaťa, za ktoré sme uložili pokutu 100,- eur, ktorá bola zaplatená. V roku 2017 sme nemali hlásené reakcie po očkovaní. Mimoriadne očkovanie nebolo nariadené.

Zabezpečenie Európskeho imunizačného týždňa:

- realizovaný odborný seminár – „Očkovanie chráni zdravie v každom období života“ pre zdravotníckych pracovníkov. Témy seminára bolo nasledovné: Osýpky – aktuálna situácia, Odborné usmernenie MZ SR o očkovacích postupoch vykonaných v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v Slovenskej republike, Očkovanie dospelých a seniorov. Na seminári sa zúčastnilo 41 zdrav. pracovníkov.,
- poskytnuté tri informácie o očkovaní do zahraničia laickej verejnosti,
- e-mailom zaslaná informácia o EIW 2017 do materských škôl s odporúčaním zverejniť informáciu v priestoroch, ktoré sú dostupné pre rodičov,
- distribuované letáky týkajúce sa EIW,
- článok pripravený pre širokú verejnosť o význame očkovania bol zverejnený na internetovej stránke úradu a na stránke www.zemplinanonline.sk,
- v priestoroch RÚVZ bol umiestnený informačný panel k EIW 2017.

Kontrola očkovania:

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce sme nezaznamenali pokles zaočkovanosti v rámci povinného očkovania pod 95 %.

V Humennom bol v decembri 2006 zriadený Záchytný tábor, kompetencie patria MV SR. Počet zaočkovaných utečencov za obdobie september 2016 – september 2017.

PRIORIX – očkovaných 8 osôb, spolu podaných 8 očkovacích látok.

ENGERIX B20 – očkovaných 16 osôb, spolu podaných 21 očkovacích látok.

ENGERIX B10 - očkovaných 10 osôb, spolu podaných 18 očkovacích látok.

IMOVAX DT - očkovaných 26 osôb, spolu podaných 34 očkovacích látok.

IMOVAX POLIO – očkované 3 osoby, spolu podané 4 očkovacie látky.

Vykonalí sme mimoriadnu kontrolu očkovania proti vírusovej hepatitíde typu A u detí narodených v rokoch 2010 – 2014 - kontrola sa vykonala na detských ambulanciách v okresoch Humenné (18 ambulancií), Snina (8 ambulancií) a Medzilaborce (3 ambulancie) – okres Humenné z celkového počtu detí 542 bolo zaočkovaných 57 detí, čo činí 10,52 %; okres Snina z celkového počtu detí 266 bolo zaočkovaných 54 detí, čo činí 20,30 %; okres Medzilaborce z celkového počtu detí v daných ročníkoch 51 bolo zaočkovaných 19 detí, 37,25 %.

V mesiaci jún sme rozdali 10 anonymných dotazníkov všeobecným lekárom pre deti a dorast, ktorý sa týkal histórie očkovania v SR od roku 1946 o použití očkovacích látok a bude slúžiť ako podklad k prehľadu a odôvodnenie významu. O spoluprácu nás požiadal RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom.

Všetkým pediatrom sme elektronicky zaslali informáciu o postupe očkovania detí počas nedostupnosti hexavalentnej vakcíny Infanrix Hexa v SR a list z ÚVZ SR o zameniteľnosti vakcín Infanrix Hexa a Hexacima. O nedostupnosti vakcín Boostrix Polio, Imovax d.T. Adult, Engerix 10 µg ako aj ďalšie výpadky vakcín: Havrix, Priorix, Imovax Rabies, Twinrix Adult a ukončenie výroby Pneumo 23.

V januári sme sa zúčastnili Vakcinologického kongresu na Štrbskom plese.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

V roku 2017 sme pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení a v realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje z epidemiologickej a laboratórnej surveillance boli vkladané do epidemiologického informačného systému EPIS.

V roku 2017 sme nahlásili do EPIS-u celkom 780 prípadov prenosných ochorení. Nebol zaznamenaný ani jeden prípad poliomyelitídy, rubeoly ani diftérie.

V okrese Humenné bolo navštívených za účelom vykonania protiepidemických opatrení 234 ohnisk, v okrese Snina 151 ohnisk a v okrese Medzilaborce 31 ohnisk. Zabezpečili sme odber štyroch vzoriek biologického materiálu pri podozrení na výskyt pandemickej chrípky s negatívnym výsledkom a zabezpečili sme vyšetrenie jednej vzorky umelej dojčenskej stravy NUTRILON Pro Expert s podozrením na výskyt enteropatogénneho E.coli s negatívnym výsledkom.

Pravidelne zverejňujeme informácie o výskyte akútnych respiračných ochorení a CHPO na internetovej stránke úradu. Edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení vykonávame prostredníctvom médií. K 31.12.2017 sme poskytli 6 informácií pre printové a internetové médiá a televíziu, a to: Výskyt SARI v regióne – odpovede na otázky, Výskyt ARO v regióne – odpovede na otázky, Zaočkovanosť proti osýpkam v regióne – odpoveď, Zaočkovanosť proti osýpkam v Medzilaborciach – rozhovor pre TV JOJ, Očkovanie proti chrípke (2).

Lekárov sme listom upozornili na včasné a dôkladné hlásenie prenosných ochorení

a opakovane sme im zaslali zoznam povinne hlásených prenosných ochorení.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Úloha sa plní priebežne, denne vkladáme údaje do systému EPIS a vykonávame pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému. V roku 2017 sme nehlásili prípad SARI.

Do systému EPIS sme v roku 2017 nahlásili celkom 780 prípadov individuálnych prenosných ochorení, počet spracovaných ohnisk 416. V systéme sme spracovali 24 epidémií a 13 hlásení do systému rýchleho varovania. Vykonali sme 47 zmien diagnóz po zistení skutočností v rámci šetrenia v ohnisku nákazy.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Pri plnení tejto úlohy sme sa zamerali na:

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach v okresoch Humenné a Snina,
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov,
- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách.

V roku 2017 bolo zo zdravotníckych zariadení hlásených 84 prípadov nozokomiálnych nákaz (71 NN Humenné, 13 NN Snina). Po hlásení pozitívnych výsledkov z laboratórií a v rámci šetrenia nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach sme vylúčili cca 61 ochorení, ktoré nezodpovedali definíciám NN.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu sme v roku 2017 vykonali 81 previerok zdravotníckych zariadení, odobrali sme 459 vzoriek sterov z prostredia a 130 vzoriek zo sterilných zdravotníckych pomôcok. Odobrali sme 32 vzoriek dezinfekčných roztokov na kontrolu účinnosti. Bolo otestovaných 92 sterilizačných prístrojov.

V apríli 2017 sme absolvovali školenie k výkonu bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť (PPS) v Košiciach. V júni sme vykonali bodové prevalenčné sledovanie v dvoch zdravotníckych zariadeniach, a to: Nemocnica A. Leňa Humenné a.s. (osem oddelení) a špecializovaná nemocnica ORL Humenné s.r.o.

V januári sme zasielali údaje k štúdiu Surveillance CDI v SR. Vyhľadávanie prípadov CDI sme vykonali v období od 01.10.2016 do 31.12.2016 v zdravotníckom zariadení Nemocnica A. Leňa Humenné a.s.

V rámci realizácie kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“ sme zdravotníckym zariadeniam v našej územnej pôsobnosti zaslali informácie ku kampani a letáky – 5 momentov hygieny rúk. E-mail o možnosti registrácie do siete nemocníc aj s postupom registrácie sme zaslali vedeniu Nemocnice Snina s.r.o. a vedeniu špecializovanej nemocnice ORL Humenné. Kampaň zahŕňala aj prednášku o správnej hygiene rúk pre zdravotné sestry pracujúce v ambulanciách zubného lekárstva, odborný panel a informáciu na webovej stránke úradu. V rámci kampane boli vykonávané kontroly dezinfekcie rúk u zdravotníckych pracovníkov - stery z rúk a z pracovného odevu.

Ústavné zdravotnícke zariadenia a zariadenia sociálnych služieb, kde sa poskytuje ošetrovateľská starostlivosť sme elektronicky upozornili na význam očkovania zdravotníckych pracovníkov.

Ústavným zdravotníckym zariadeniam sme e-mailom zaslali informácie z ECDC: Epidémia Burkholderia cepacia spojená s “Sinaqua TM dermal gloves” - jednorazové rukavice v Švajčiarsku, Epidémia pseudobakteriémie biofilm tvoriacich Achromobacter xylosoxidans

súvisiacich s kontaminovaným dávkovačom dezinfekčných utierok, Epidémia hepatitídy C spôsobená opakovaným používaním automatických striekačiek pre kontrastné látky, Globálne nebezpečenstvo výskytu invazívnych infekcií spôsobených multirezistentnými kvasinkami. proti chrípke.

V októbri sme sa pasívne zúčastnili konferencie Surveillance nozokomiálnych nákaz a V. Sninského zdravotníckeho dňa, ktorý bol venovaný novinkám v zdravotníctve.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame Systém rýchleho varovania (SRV) v programe EPIS. Údaje sú do systému vkladané bezodkladne.

Lekárom a zdravotníckym zariadeniam v našej spádovej oblasti sme zaslali na vedomie nasledovné: informáciu z Aktualizovaného usmernenia hlavného hygienika SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v SR aj samotný Akčný plán.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2017 sme odobrali osem vzoriek odpadovej vody z ČOV v Humennom s negatívnymi výsledkami. Doteraz sme nemali hlásený žiadny prípad poliomyelitídy.

6.7 Prevencia HIV/AIDS – plní výchova k zdraviu

V roku 2017 sme hlásili do EPIS-u jeden prípad Bezpríznakového stavu infekcie HIV – dg. Z 21. u 49-ročného muža.

V novembri sme realizovali projekt „Hrou proti AIDS“. Projektu sa zúčastnilo 105 žiakov z dvoch základných škôl a 189 študentov z troch stredných škôl. Prostredníctvom besied v rámci Svetového dňa boja proti AIDS bola priblížená téma HIV/AIDS žiakom a študentom škôl. Spolu sme realizovali sedem besied pre 148 žiakov a študentov. Článok venovaný problematike AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o HIV/AIDS.

V oblasti prevencie iných sexuálne prenosných ochorení sme uskutočnili 22 edukačných aktivít na školách (624 edukovaných).

6.8 Poradne očkovania

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných ochorení. Zaznamenali sme jedno kompletne odmietnutie očkovania dieťaťa, za ktoré sme uložili pokutu 100,- eur, ktorá bola zaplatená. V poradni očkovania poskytujeme aj informácie o očkovaní pri cestách do zahraničia.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Projekt má tri časti: vstupný dotazník, edukácia a výstupný dotazník.

V mesiaci október sme projekt realizovali u študentov 4. ročníka na Gymnáziu v Medzilaborciach. Projektu sa spolu zúčastnilo 20 študentov.

9 Podpora zdravia

9.1 Národný program podpory zdravia

V rámci plnenia aktualizovaného Národného programu podpory zdravia realizujeme preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických ochorení a infekčných ochorení.

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu sú rozdelené do týchto oblastí:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti – zamestnanci oddelenia edukujú obyvateľov v zásadách správnej výživy, vzdelávajú všetky vekové skupiny s cieľom zlepšiť stravovacie návyky obyvateľov (22. marec – Sv. deň vody; 7. apríl – Sv. deň zdravia; 16. október – Sv. deň potravy, médiá.).

Projekt „Viem, čo zjem“ – realizácia prebieha od októbra 2017 do konca apríla 2018. Cieľom projektu je motivovať žiakov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Spolupracovali sme s vybranými školami (ZŠ Dargovských hrdinov a ZŠ SNP 1 v Humennom) na realizácii prednášok a aktivít pre žiakov základných škôl. Na ZŠ SNP1 vyplňali žiaci aj dotazník efektivity. Aktivít sa zúčastnilo 329 žiakov.

2. Fyzická inaktivita – edukácia obyvateľstva o benefitoch zdraviu prospešnej pohybovej aktivity (10. máj – Svetový deň Pohybom ku zdraviu; médiá).

3. Tabak, alkohol, drogy – realizácia prevent. opatrení, ktoré znižujú možnosť vzniku závislosti so zameraním najmä na deti a mládež (31. máj – Sv. deň bez tabaku).

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia:

1. Kardiovaskulárne ochorenia,
2. Diabetes mellitus,
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

- realizovanie zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS a sexuálne prenosných ochorení

V rámci plnenia úloh NPPZ realizujeme aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

Svetový deň boja proti rakovine – 4. február – realizované boli štyri besedy o prevencii proti rakovine. Dve besedy pre 27 ľudí v produktívnom veku, u ktorých sme zároveň vykonali komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce a dve besedy pre 58 ľudí v poproduktívnom veku. Na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok s danou témou a v priestoroch úradu pripravený odborný panel.

Týždeň mozgu – 13. – 19. marec – aktivity k Týždňu mozgu sme vykonávali pre žiakov základných škôl a pre deti v DSS Garden. Deti a žiaci si vypočuli základné informácie o mozgu a jeho fungovaní a následne riešili pracovné listy, logické úlohy, vedomostné kvízy, ktoré sme pre nich pripravili. Celkovo bolo edukovaných 448 detí a žiakov počas 22 realizovaných aktivít.

Článok k Týždňu mozgu bol uverejnený na internetovej stránke úradu a odborný panel bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň ústneho zdravia – 20. marec – v rámci edukačnej činnosti sme realizovali 18 aktivít pre 426 detí materských škôl a žiakov základných škôl a jednu edukačnú aktivitu pre 19 klientov DS. Edukačné aktivity boli zamerané na správnu starostlivosť o ústnu dutinu. Súčasťou edukácie bol aj praktický nácvik správnej stomatohygieny, premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD a riešenie tajničiek. Na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok k danej tematike a v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel.

Svetový deň vody - 22. marec – k danému dňu sme realizovali prednášky o význame vody pre ľudský organizmus v jednej materskej škole pre 24 detí, v piatich základných školách pre 280 žiakov a v jednom dennom stacionári pre 19 seniorov, kde sme zároveň distribuovali letáky týkajúce sa danej témy.

Svetový deň zdravia - 7. apríl – pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme usporiadali „Deň otvorených dverí“ pre občanov nášho regiónu. Tejto akcie sa celkovo zúčastnilo 12 občanov (2 muži a 10 žien), ktorým bol vyšetrený celkový cholesterol v kapilárnej krvi, množstvo telesného tuku a krvný tlak. Z analýzy výsledkov vyšetrených osôb sme zistili zvýšenú hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi u deviatich klientov (75,0 %). Zvýšené množstvo telesného tuku malo 5 klientov (45,5 %) a rizikové hodnoty krvného tlaku sme namerali u 3 klientov (25,0 %). Vekové skupiny klientov: muži od 55 do 59 rokov a ženy od 35 do 82 rokov.

Pre ženy z OZ Ženy a tradície sme pripravili preventívnu akciu zameranú na zdravú výživu, spojenú s meraním krvného tlaku a telesného tuku – zúčastnených bolo 24 žien.

Na základných školách a stredných školách sme realizovali 13 besied pre 390 žiakov a študentov.

Pre 13 dospelých osôb v ZŠ v Udavskom odznela prednáška k Svetovému dňu zdravia a zároveň sme u nich vykonali komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce. Informácia o Svetovom dni zdravia bola uverejnená na internetovej stránke úradu a v regionálnych médiách. Panel s odbornými informáciami bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu – 10. máj – pri príležitosti tohto svetového dňa bol na našej internetovej stránke uverejnený článok o pozitívnom vplyve pohybovej aktivity a v priestoroch úradu bol pripravený odborný panel. V rámci edukačnej činnosti odznelo 17 besied pre 386 detí a žiakov, 22 ľudí v produktívnom a 24 ľudí v poproduktívnom veku o význame pravidelnej pohybovej aktivity, o zdravej výžive a prevencii obezity. Počas jednej besedy sme vykonali komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce (11 ľudí v produktívnom veku). Počas ôsmich besied 293 detí a žiakov aj aktívne športovalo.

Svetový deň bez tabaku – 31. máj – pre 68 žiakov základných škôl (4 aktivity) a 98 študentov stredných škôl (4 aktivity) sme pripravili prednášky o negatívnych dôsledkoch fajčenia. Spolu odznelo 8 prednášok, na ktorých bolo žiakom a študentom prezentované video s negatívnymi dôsledkami fajčenia a 8 žiakom a študentom sme odmerali množstvo oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Článok k Svetovému dňu bez tabaku bol zverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel s danou tematikou.

Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september – k tomuto dňu sme realizovali 3 prednášky pre 115 študentov stredných škôl o negatívnych dôsledkoch užívania alkoholu počas tehotenstva. Článok s danou tematikou bol uverejnený na internetovej stránke úradu a odborný panel umiestnený v priestoroch úradu.

Európsky deň ústneho zdravia – 12. september - v dňoch 11. – 13. septembra 2017 sme realizovali edukačné a intervenčné aktivity pre žiakov v základných školách. Cieľové skupiny sme edukovali o správnej starostlivosti o ústnu dutinu a súčasťou edukácie bol aj praktický nácvik správnej stomatohygieny a premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD. Žiakov základných škôl sme edukovali aj o správnej výžive ako dôležitej prevencii vzniku zubného kazu. Spolu sme realizovali 11 aktivít pre 196 žiakov. V priestoroch úradu

bol umiestnený odborný panel a na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok s danou tematikou.

Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september - pri príležitosti tohto svetového dňa sme vykonávali edukačné aktivity pre študentov stredných škôl a seniorov v denných centrách. Realizovaná bola jedna beseda pre 64 študentov z Obchodnej akadémie a tri besedy pre 52 seniorov v denných centrách, ktorým sme zároveň distribuovali výchovno-vzdelávacie letáky. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Deň srdca – 29. september - pri príležitosti Dňa srdca bolo zriadené jedno meracie miesto v priestoroch RÚVZ so sídlom v Humennom. Zamestnanci oddelenia záujemcom z radov občanov merali hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, krvný tlak a pulz, obvod pásu a množstvo telesného tuku. V tento deň sme vyšetrili 34 klientov vo vekovom rozpätí 18 - 79 rokov. Distribuovali sme letáky „Deň srdca“. V blízkosti meracieho miesta sa nachádzala jedna hliadka zostavená z dvoch študentiek Strednej zdravotníckej školy v Humennom. Študentská hliadka oslovovala okoloidúcich, rozdala im letáky a dávala informácie, kde je meracie miesto.

V rámci edukačnej činnosti sme realizovali 3 besedy pre 52 klientov denných centier v Humennom.

Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu a informácia o Svetovom dni srdca bola uverejnená na internetovej stránke úradu a v regionálnych médiách.

Svetový deň duševného zdravia – 10. október – k tomuto svetovému dňu sme realizovali dve edukačné aktivity a distribuovali letáky „Desatoro duševného zdravia“ pre 14 klientov DS v Humennom a 29 členov Jednoty dôchodcov v Stakčinskej Roztoke. V priestoroch úradu bol umiestnený panel a na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok danou témou.

Svetový deň potravy – 16. október – interaktívnou formou sme realizovali 28 edukačných aktivít pre 582 detí v DSS a žiakov základných škôl (1 aktivita pre 36 detí DSS a 27 aktivít pre 546 žiakov základných škôl). Článok k Svetovému dňu potravy bol zverejnený na internetovej stránke úradu. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň osteoporózy - 20. október – V rámci edukačnej činnosti sme vykonali jednu prednášku o osteoporóze pre 14 klientov DS v Humennom a jednu prednášku pre 29 členov Jednoty dôchodcov v Stakčinskej Roztoke, kde sme zároveň distribuovali letáky „Osteoporóza – zlodej kostí“. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň diabetu – 14. november – v dňoch 14.11. – 30.11.2017 sme realizovali jednu prednášku pre 18 žiakov základnej školy, štyri prednášky pre 98 študentov stredných škôl (1 prednáška gymnázium Medzilaborce, 1 prednáška OA Humenné, 2 prednášky SZŠ Humenné), počas ktorých sme 11 študentom odmerali krvný tlak a množstvo telesného tuku a jednu besedu pre 9 zamestnancov ZŠ Dlhé nad Cirochou, počas ktorej sme všetkým prítomným vykonali komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce a distribuovali odbornovo-vzdelávacie materiály s danou témou. Článok k Svetovému dňu diabetu bol zverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel s danou tematikou.

Európsky týždeň boja proti drogám – 20. – 24. november – vykonali sme 10 aktivít pre základné školy (221 žiakov) a jednu aktivitu pre stredné školy (18 študentov) z oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy). V priestoroch RÚVZ bol umiestnený panel s informačnými materiálmi s danou tematikou.

Svetový deň boja proti AIDS – 1. december - pri príležitosti daného dňa sme prostredníctvom besied priblížili tému HIV/AIDS žiakom štyroch základných škôl

a študentom jedného gymnázia. Spolu sme realizovali 7 besied pre 133 žiakov a jednu besedu pre 15 študentov. Dve základné školy sú zapojené do preventívnej kampane „Červené stužky“. Článok venovaný problematike AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o HIV/AIDS.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Zamestnanci oddelenia realizujú na školách prednášky a besedy z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity, o dostatočnom pitnom režime a význame pohybovej aktivity. V roku 2017 bolo realizovaných 131 prednášok a besied pre 2633 detí, žiakov a študentov v Humennom, Snine a Medzilaborciach.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Počas kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ zamestnanci oddelenia epidemiológie a výchovy k zdraviu distribuovali letáky a účastnícke listy (osobne aj prostredníctvom e-mailu) v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce, a to: základným školám; stredným školám; denným centrami a denným stacionárom; okresným, mestským a obecným úradom; zdravotným a sociálnym poisťovňami; Únii žien; knižniciam; nemocniciam a poliklinikám; mestským kultúrnym strediskám; CVČ; Červený kríž; DSS Slniečny dom a DSS Garden; Detský domov Dlaň; Fitcentrum Panda; Ošetrovateľské centrum; Humenská televízia (pre zamestnancov); www.humencanonline.sk, ako aj klientom PZ, ktorí mali záujem zúčastniť sa tejto súťaže. V priestoroch úradu bol umiestnený panel s informáciami o kampani a informácie boli zverejnené na aj internetovej stránke úradu.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku

V roku 2017 sme realizovali zdravotnú výchovu pre deti a žiakov rómskych komunit, zameranú na prevenciu a podporu zdravého životného štýlu a prevenciu ochorení. Spolu sme realizovali 14 edukačných aktivít (DD Dlaň v Medzilaborciach, MŠ a ZŠ Podskalka v Humennom, DSS Garden v Humennom, Internátna škola pri SOU v Snine). Zúčastnených bolo 433 detí a žiakov.

V júli nás e-mailom kontaktoval Mgr. et Mgr. Richard Koky, MHA z neziskovej organizácie Zdravé regióny so žiadosťou o osobné stretnutie. Dňa 13.7.2017 sme sa stretli osobne aj s oblastnou koordinátorkou Mgr. Stanislavou Guzi. Témy rozhovoru boli nasledovné:

1. Problém so zvýšeným výskytom živočíšneho škodcu rusa domového a ploštíc v meste Medzilaborce, lokality ul. Dukelských hrdinov a ul. Zámočnícka – žiadal o spoluprácu pri odstraňovaní daného problému. V tomto prípade poskytol súčinnosť primátor mesta Medzilaborce.

2. Požiadal o vzájomnú spoluprácu s koordinátormi a asistentmi osvetu zdravia pri realizácii osvetových aktivít a informácií potrebných pre zlepšenie zdravotnej situácie v marginalizovaných rómskych komunitách – táto spolupráca sa neuskutočnila.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V roku 2017 sme vykonali 16 besied zameraných na prevenciu užívania alkoholu pre 384 žiakov a študentov a 1 besedu pre 12 klientov resocializačného centra.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Výchovno-vzdelávacie aktivity, ktoré prispievajú k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov sme realizovali v denných centrách v Humennom a v denných stacionároch v Humennom a v Lubiši, Lieskovci, Závadke, Mysline, Brekove, Jabloni, Lackovciach, Hrubove, Ulič Krivom, Novej Sedlici a Medzilaborciach. Seniorov sme edukovali o prevencii proti rakovine, o zdravej výžive a pitnom režime, opatreniach pri horúčavách a rizikových faktoroch kardiovaskulárnych ochorení, ako sa starať o svoje duševné zdravie, o preventívnom očkovaní a zároveň sme záujemcom merali krvný tlak, množstvo telesného tuku a hladinu celkového cholesterolu v krvi. Aktivít sa spolu zúčastnilo 130 seniorov.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Danú úlohu sme vykonávali v materských školách a na základných školách. V roku 2017 sme uskutočnili 30 stretnutí pre 759 detí a žiakov v materských školách a základných školách v našej spádovej oblasti. Na základných školách realizujeme tento projekt u žiakov 1. a 2. ročníkov, kde deti učíme prostredníctvom praktického nácviku správnu techniku čistenia zubov a starostlivosti o ústnu dutinu.

9.7 CINDI program SR

Program CINDI je zameraný na skrining zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

V roku 2017 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 218 (60 mužov a 158 žien), z toho 104 prvovýšetrených a 114 opakovane vyšetrených klientov. Z celkového počtu klientov bolo 28 fajčiarov (9 mužov a 19 žien).

V roku 2017 sme vykonali u 505 osôb meranie krvného tlaku a pulzu, u 584 osôb sme odmerali množstvo telesného tuku a 256-im osobám sme určili hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi.

Počas roka sme realizovali prostredníctvom poradne zdravia 8 výjazdov, na ktorých sme zabezpečili komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce (ZŠ Dargovských hrdinov, ZŠ Udavské, ZŠ Dlhé nad Cirochou, DS Ulič Krivé, DS Nová Sedlica, DS Medzilaborce), počas ktorých sme vyšetřili 98 klientov z celkového počtu vyšetrených klientov.

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Plnenie úloh Národnej protidrogovej stratégie SR sme realizovali prostredníctvom edukačných aktivít v prostredí škôl. V prevencii drogových závislostí sme vykonávali edukačné aktivity formou zážitkového učenia, využívali sme aj DVD – Kým stúpa dym. V prevencii fajčenia sme realizovali 21 edukačných aktivít pre 532 žiakov a študentov, v prevencii užívania alkoholu sme realizovali 16 edukačných aktivít pre 384 žiakov a študentov, v prevencii užívania drog sa realizovalo 9 aktivít a edukovaných bolo 235 žiakov a študentov. V prevencii drogových závislostí sme spolu realizovali 46 aktivít a edukovaných bolo 1151 žiakov a študentov.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

V rámci Národného akčného plánu sa bude plniť úloha č. 5.1.1 - Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

Cieľ: Objektivizácia antropometrických, vybraných biochemických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela. Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.

Cieľovou skupinou budú študenti 1. ročníkov stredných škôl (vstup) a 3. ročníkov (gymnazií a stredných odborných škôl s maturitou a bez maturity).

V dňoch 27. – 28.6.2017 sa na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi uskutočnil metodický seminár zameraný na realizáciu úlohy. Na seminári sa zúčastnili aj dve zamestnankyne oddelenia epidemiológie a výchovy k zdraviu. V roku 2017 prebehol výber škôl, ktoré budú zapojené do realizácie úlohy. Samotná realizácia úlohy začne v 2. polroku školského roka 2017/2018, v mesiacoch marec – jún.

Programy, projekty a úlohy riešené na regionálnej úrovni:

Projekt prevencie rakoviny prsníka s názvom „Zdravé prsia“ sme v roku 2017 realizovali pre študentky Obchodnej akadémie v Humennom, študentky Gymnázia a SOŠ A. Warhola v Medzilaborciach. Hlavnou časťou projektu je nácvik samovyšetrovania prsníkov pomocou didaktického modelu. Na projekte sa zúčastnilo 72 študentiek.

Pre 24 žien z OZ Ženy a tradície sme realizovali aktivitu v rámci prevencie ústneho zdravia, spojenú s meraním krvného tlaku a telesného tuku.

Pre členov Klubu pacientov sklerózy multiplex sme realizovali prednášky zamerané na duševné zdravie a význam zdravého stravovania a pohybovej aktivity na naše zdravie. Spolu bolo zúčastnených 33 členov.

V spolupráci s Úniou žien sme sa zúčastnili akcie „Deň dobrovoľníctva“, ktorá bola spojená s meraním hladiny celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, krvného tlaku a telesného tuku. Merania sa zúčastnilo 23 ľudí.

V prostredí škôl realizujeme aj besedy a prednášky na témy súvisiace so zdravým životným štýlom (zdravá výživa, pitný režim, pohybová aktivita). Spolu sme prezentovali v materských školách a na základných a stredných školách 182 prednášok pre 3803 detí, žiakov a študentov. V oblasti výchovy k zdravým vzťahom a sexuálneho zdravia sme uskutočnili 22 aktivít a edukovaných bolo 624 žiakov a študentov. Ďalšie témy, ku ktorým sa vykonávajú edukačné aktivity – Riziká piercingu a tetovania (16 aktivít – 268 edukovaných), Hygienické návyky (25 aktivít – 481 edukovaných), Dopravná výchova (19 aktivít – 334 edukovaných), Psí tulák (10 aktivít – 231 edukovaných), Aktivity zamerané na pamäť (17 aktivít – 364 edukovaných), Prvá pomoc (2 aktivity – 51 edukovaných), Trávenie voľného času a spánok (6 aktivít – 196 edukovaných), Anaboliká (1 aktivita – 14 edukovaných). Spolu bolo realizovaných v materských školách, na základných a stredných školách 300 edukačných aktivít.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1. 1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV)

RÚVZ so sídlom v Komárne sa zúčastňuje na plnení tejto úlohy v rozsahu svojich kompetencií.

Monitoruje sa kvalita pitnej vody a vody určenej na kúpanie. Celkom bolo odobratých z verejných vodovodov 194 vzoriek pitnej vody. Z celkového počtu vzoriek odobratých z verejných vodovodov bolo z mikrobiologického hľadiska nevyhovujúcich 9 vzoriek, čo predstavuje 4,64 % z odobratých vzoriek pitnej vody.

V záujme ochrany zdravia obyvateľov a návštevníkov regiónu Komárna boli orgánom verejného zdravotníctva pred začiatkom a počas letnej kúpacej sezóny 2017 sledované dve prírodné lokality s vodnými plochami využívanými na rybolov a neorganizovanú rekreáciu obyvateľov, z ktorých bolo k 31.12.2017 odobratých spolu 9 vzoriek s vyhovujúcou mikrobiologickou kvalitou podľa platnej legislatívy. V regióne Komárna nie sú evidované lokality vyhlásené v zmysle vodného zákona za vody určené na kúpanie.

K 31.12.2017 bolo na umelých kúpaliskách odobratých spolu 234 vzoriek vody. Medzné hodnoty mikrobiologických ukazovateľov boli prekročené v 29 vzorkách, čo predstavuje 12,39 % z odobratých vzoriek.

V ubytovacích zariadeniach regiónu Komárna bol vykonaný štátny zdravotný dozor 15 – krát. Nedostatky z hľadiska dodržiavania požiadaviek na ochranu verejného zdravia neboli zistené.

V zariadeniach starostlivosti o ľudské telo bol vykonaný štátny zdravotný dozor 122 - krát. Nedostatky v dozorovaných prevádzkach neboli zistené.

V súvislosti s aktivitami na podporu nefajčenia sa v kontrolovaných prevádzkach priebežne sledovalo dodržiavanie ustanovení zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov, v znení neskorších predpisov. Celkom bolo vykonaných 207 kontrol, pri ktorých nedostatky zistené neboli.

1.2 Protokol o vode a zdraví nastavenie na plnenie nových cieľov

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

V roku 2017 projekt nebol RÚVZ so sídlom v Komárne riešený.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Sledovanie výskytu reziduálnych pesticídnych látok je plánované podľa usmernenia ÚVZ SR v pitnej vode z vodárenského zdroja na Alžbetinom ostrove v Komárne. Odbery vzoriek do 31.12.2017 neboli zabezpečené.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Plnenie úlohy na RÚVZ so sídlom v Komárne v r. 2017 zabezpečilo odd. hygieny detí a mládeže formou dotazníkového prieskumu na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch UV žiarenia a návštevnosti solárií.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce).

Podľa výstupov programu informačného systému ASTR_2011 bolo v roku 2017 v spádovom území RÚVZ Komárno v 3. a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 749 zamestnancov z toho 90 žien. Z celkového počtu je v 3. kategórii evidovaných 736 zamestnancov, z toho 90 žien, v 4. kategórii 13 zamestnancov, z toho 0 žien.

Z celkového počtu 712 dozorovaných organizácií v územnej pôsobnosti RÚVZ Komárno je 37 organizácií s vyhlásenými rizikovými prácami.

V roku 2017 bolo vydaných 6 rozhodnutí o zaradení prác do kategórie rizikových prác a 3 rozhodnutia o zrušení rizikových prác

Najčastejšie sa vyskytujúcim zdrojom škodlivým faktorom pracovného prostredia bol hluk. Nadmernému hluku k 31. 12. 2017 evidujeme 677 exponovaných zamestnancov z toho 182 žien. Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov bola expozícia chemickým látkam. Evidujeme 209 zamestnancov, z toho 33 žien. Tretím najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom je expozícia umelému optickému žiareniu – exponovaní 5 zamestnanci, z toho 5 žien.

Na základe výsledkov merania a zhodnotenia rizikových faktorov práce a pracovného prostredia bolo k 31. 12. 2017 vydaných 27 rozhodnutí, z toho 6 určení rizikovej práce. Určili sme 6 nových rizikových prác, ktoré vykonáva 75 zamestnancov.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 512 z toho na 14 rizikových pracoviskách, pri ktorých sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS.

2.1.2. – znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 63, z uvedeného počtu boli 4 vykonané pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, v 3 poľnohospodárskych organizáciách v súvislosti so skladovaním a manipuláciou s agrochemikáliami, pričom u týchto subjektov nebola zistená manipulácia s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Vydaných bolo 45 rozhodnutí o schválení prevádzkového poriadku, z toho 29 - krát aj s uvedením priestorov do prevádzky.

Formou kontrolných listov bolo u 10 zamestnávateľov vykonané overenie informovanosti zamestnancov.

V hodnotenom období sme zaznamenali hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. Do 31. 12. 2017 bolo evidovaných 37 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3. – Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém.

Na území regiónu RÚVZ so sídlom v Komárne sa používajú chemické karcinogény a mutagény v obmedzených množstvách v priemyselnej výrobe, v analytických chemických laboratóriách a v zdravotníctve.

Vydaných bolo 33 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb, v rámci ktorých bol zároveň schválený prevádzkový poriadok. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu v sledovanom období vykonané neboli, nakoľko ohlásenia boli zaslané počas víkendu alebo v deň odstraňovania azbestocementového materiálu.

2.1.5. - Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

V roku 2017 boli predložené hodnotenia fyzickej záťaže na pracovisku - štyri obchodné reťazce. V sledovanom období sme nemali hlásené podozrenie na chorobu z povolania – rizikový faktor DNJZ.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská

Počas výkonu ŠZD sú pracovníci dozorovaných prevádzok oboznamovaní s platnou legislatívou, vykonáva sa objektivizácia pracovného prostredia, kontroluje sa dodržanie vykonávanie preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a používanie OOO.

Snahou pracovníkov odd. PPL je aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukcii a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, bola s IP Nitra realizovaná spoločná previerka v máji 2017 v prevádzke Hapeko, s.r.o., Rábska 63, 946 03 Kolárovo. Činnosť prevádzky je zameraná na výrobu pekárenských a mlynských výrobkov. Zo strany RÚVZ bol štátny zdravotný dozor v uvedenej prevádzke so zaradením prác do 2. kategórie zameraný na plnenie povinností zamestnávateľa určených v § 30 zákona č. 355/2007 Z. z. Počas výkonu štátneho zdravotného výkonu boli zistené nedostatky ohľadne vypracovanie dokumentácie týkajúcej sa zdravotného dohľadu. Zamestnávateľovi bolo nariadené prepracovanie uvedenej dokumentácie v zmysle platnej legislatívy.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti, podľa plánu Úradnej kontroly potravín na rok 2017 RÚVZ so sídlom v Komárne (ďalej len „RÚVZ“) nemal plánovaný odber.

3.2. Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti, podľa plánu Úradnej kontroly potravín na rok 2017 RÚVZ odobral 3 vzorky materiálov a predmetov určených na styk s potravinami. Jednalo sa o smaltový kastról s pokrievkou, plastovú dosku na krájanie a OPS fóliu transparentnú, pričom všetky odobraté vzorky boli v sledovaných ukazovateľoch vyhovujúce.

3.3. Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Úloha nadväzuje na úlohy spojené s ochranou zdravia, v rámci ktorej RÚVZ odobral jednu vzorku výživového doplnku LACTO SEVEN. Laboratórnou analýzou bolo zistené, že výrobok nespĺňa kvalitatívne požiadavky na výživový doplnok s obsahom mezofilných baktérií mliečneho kvasenia,

nakoľko ich množstvo po prepočítaní na jednu tabletu aj so zohľadnením neistoty nebolo v súlade s množstvom, ktoré deklaruje výrobca na obale. Vzhľadom na to, že dovozcom výživového doplnku je spoločnosť so sídlom v Bratislave, boli výsledky odstúpené RÚVZ so sídlom v Bratislave ako miestne príslušnému orgánu úradnej kontroly potravín na ďalšie šetrenie.

3.4. Monitoring príjmu jódu

V rámci monitoringu jodidácie kuchynskej soli boli odobraté 2 vzorky soli mesačne. K 31.12.2017 bolo odobratých celkovo 24 vzoriek soli.

3.5. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

RÚVZ sa aj v roku 2017 podieľalo na plnení celoslovenskej úlohy – monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách, v rámci ktorého bolo vykonané poradenstvo a monitoring predpokladaného množstva skonzumovaných aditív u 20 respondentov vybraných vekových kategórií. Na monitoring obsahu vybraných prídavných látok boli odobraté 3 vzorky potravín - Korunní – Citrón, nealkoholický nápoj, Freeway cola light, nealkoholický nápoj a Dunajské vlny, cukrársky výrobok na stanovenie prítomnosti chinolínovej žltej, acesulfamu K a cyklamátov.

3.6. Monitoring príjmu kuchynskej soli

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli bolo v zariadeniach spoločného stravovania odobratých 6 vzoriek hotových pokrmov a pekárenských výrobkov na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pričom bolo zistené, že v prípade dvoch pekárenských výrobkov – chlieb čierny pšenično-ražný krájaný a chlieb tmavý krájaný pšenično-ražný boli prekročené hodnoty NaCl. O zistenej skutočnosti bola informovaná Regionálna veterinárna a potravinová správa Komárno ako vecne príslušný orgán úradnej kontroly potravín na ďalšie šetrenie.

3.7. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Úloha nadväzuje na spoločnú Ú legislatívu v danej oblasti, RÚVZ nebol v roku 2017 do úlohy zapojený.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu obezity.

V rámci svojej činnosti sa zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva zameriavali na sortiment bufetov, kde boli preferované zdravšie druhy potravín. V roku 2017 bolo vykonaných 15 kontrol školských bufetov v rámci štátneho zdravotného dozoru. V zariadeniach školského stravovania bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 64 kontrol, v rámci úradnej kontroly potravín 80 kontrol, kde bola súčasne pre pracovníkov zariadení zabezpečená aj edukácia v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí. Z celkového počtu kontrol v rámci úradnej kontroly potravín (80 kontrol) bolo 56 vykonaných v rámci mimoriadnej kontroly mäsa. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme venovali pozornosť aj hygienickým podmienkam pri zabezpečení diétného stravovania v 2 zariadeniach zabezpečujúcich prípravu diétného stravovania. V rámci štátneho zdravotného dozoru v materských školách (27 krát) bola pozornosť venovaná aj zabezpečeniu pitného režimu, kde bola preferovaná konzumácia pitnej vody a nesladených nápojov. Z prevádzok zariadení spoločného stravovania bolo celkovo odobratých 30 vzoriek hotových pokrmov, z toho 29 vzoriek na mikrobiologickú analýzu a 1 vzorka hotového pokrmu na zistenie energetickej a biologickej hodnoty stravy a dodržiavanie Odporúčaných výživových dávok SR.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme venovali pozornosť kontrole jedálnych lístkov zameraných na pestrosť a vyváženosť stravy.

Pracovníci oddelenia odprezentovali 5 prednášok s tematikou zdravej výživy a pitného režimu na 3 pracovných poradách organizovaných Okresným úradom v Nitre, odborom školstva určeného pre vedúce školských jedální, pracovníkov školských jedální a riaditeľky MŠ. Vzdelávanie zamestnancov zariadení spoločného stravovania sa vykonáva aj priebežne pri výkone ŠZD.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v školských zariadeniach sme venovali pozornosť aj priestorom využívaným na telovýchovu a šport. Celkovo bolo vykonaných 21 ŠZD, z toho v rámci mimoriadnej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách bolo vykonaných 17 ŠZD a skontrolovaných 19 telocviční a 53 vonkajších športových plôch určených na výučbu telesnej výchovy. Súčasne bol zrealizovaný aj dotazníkový prieskum u 20 žiakov 7. ročníka Základnej školy, Ul.školská, Kolárovo. Údaje získané od respondentov boli spracované v počítačovom programe a zaslané Úradu verejného zdravotníctva v Bratislave .

V spolupráci s oddelením epidemiológie bol realizovaný projekt s názvom „Očkovanie hrou“, ktorého gestorom je RÚVZ so sídlom v Komárne. Projekt bol realizovaný v mesiaci december pre študentov strednej školy v Komárne.

4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívanie alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti a porovnať s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín.

V roku 2017 prebieha spracovanie získaných údajov a výstupy z projektu.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je kompletne zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku. Získané údaje budú slúžiť na porovnanie výsledkov z predchádzajúcich rokov a vyhodnotenie účinnosti intervenčných opatrení.

V roku 2017 prebieha vyhodnotenie projektu.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

V roku 2017 RÚVZ v súvislosti s daným projektom nevykonalo žiadne aktivity.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických podmienok v prevádzkach solárií

Cieľom dotazníkového prieskumu bolo zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií.

Dotazníkový prieskum bol realizovaný v roku 2017 u študentov Gymnázia E.J.Šuleka v Komárne s počtom 30 respondentov, Strednej priemyselnej školy, ul. Petőfiho č. 2 v Komárne a Strednej odbornej školy s vyučovacím jazykom maďarským, Ul.slovenská č.52 v Kolárovo s počtom respondentov 60. Získané údaje boli následne spracované v počítačovom programe a zaslané gestorovi projektu.

Okrem vyššie uvedeného dotazníkového prieskumu zameraného na študentov bola na webovej stránke umiestnená aj informácia pre obyvateľov o elektronickom dotazníku.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. 6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania:

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou. Pravidelné očkovanie bolo v roku 2017 naďalej vykonávané lekármi prvého kontaktu, ktorým bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali konzultačnú činnosť zdravotníckym

pracovníkom vykonávajúcim očkovanie ako aj širokej verejnosti, v roku 2017 prejednali 13 priestupkov pre odmietnutie očkovania a zároveň vykonali poradenskú činnosť v rámci poradne očkovania.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2017:

- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR: oddelenie epidemiológie naďalej vykonávalo aktivity na podporu očkovania, zabezpečovalo metodické poradenstvo pre očkujúcich lekárov, činnosť poradne očkovania a prejednávalo priestupky pre odmietnutie očkovania
- príprava imunologických prehľadov – návrh stratégie nie je v kompetencii RÚVZ
- zabezpečenie očkovačieho kalendára pre rok 2017 nebolo v kompetencii RÚVZ. Schválený očkovačie kalendár pre rok 2017 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom.
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovačieho kalendára pre rok 2017
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania - v okrese naďalej pretrvávala v rámci povinného očkovania zaočkovanosť na vysokej úrovni. Na propagácii očkovania sa oddelenie aktívne podieľa cestou školení a činnosťou poradne očkovania.
- Príprava registra očkovaných osôb – 7.modul EPIS – nie je v kompetencii RÚVZ.
Príprava registra očkovaných osôb - nie je v náplni RÚVZ so sídlom v Komárne
- Surveillance a kontrola ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC:
RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne. V rámci poradne očkovania bolo realizovaných 13 konzultácií.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Úloha zatiaľ nebola realizovaná. Finančné zabezpečenie nie je v kompetencii RÚVZ. V prípade realizácie úlohy je RÚVZ pripravené sa aktívne zapojiť do realizácie imunologického prehľadu v okrese.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

V priebehu roku 2017 zamestnanci oddelenia epidemiológie intenzívne vykonávali surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu poskytovali odborné poradenstvo a vykonávali metodickú činnosť v otázkach očkovania aj pre laickú verejnosť. Oddelenie epidemiológie sa v apríli 2017 aktívne zapojilo do pravidelnej kampane Európskeho imunizačného týždňa. Pozornosť bola venovaná propagácii očkovania medzi laickou aj odbornou verejnosťou a odvráteniu narastajúcich antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti očkovania osôb vystavených riziku nákazy na základe rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Kontrola očkovania v SR:

Kontrola očkovania bola vykonaná vo všetkých pediatrických obvodoch. Z kontroly vyplynulo, že zaočkovanosť je v okrese Komárno vo všetkých prípadoch vyššia ako 95%. Nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania neboli zistené.

Č.6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (MEDIREX GROUP), OKM nemocnice

Zvolen, národnými referenčnými centrami. Spolupráca s laboratóriami bola zameraná na dôslednú diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku ochorení, včasné hlásenie pozitívnych výsledkov zo strany laboratórií za účelom možnosti realizácie včasných opatrení na zabránenie šíreniu nákazy.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Podstatnú časť hlásených ochorení tvoria naďalej ochorenia hlásené cestou mikrobiologických laboratórií. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom MEDIREX GROUP, boli ochorenia hlásené priebežne priamo do informačného systému EPIS. Ďalšie laboratóriá pôsobiace v našom regióne nevyužívajú možnosť online hlásenia, boli však vyzvané na včasné a dôsledné plnenie si hlásnej povinnosti. Ošetrovateľom bola opakovane zdôrazňovaná táto povinnosť, u všeobecných lekárov aj vrátane týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania (SRV). Vykonané boli analýzy, na základe ktorých sa nariaďovali príslušné opatrenia. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali jednak formou samoštúdia, ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie naďalej pravidelne informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií, informačných letákov, webovej stránky RÚVZ.

Č. 6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Naďalej bola propagovaná možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne, aktuálne sú registrovaní 4 lekári. Regionálne mikrobiologické laboratórium MEDIREX GROUP už túto možnosť pravidelne využíva.

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií:

Oddelenie epidemiológie riešilo v roku 2017 spolu 28 epidémií. Konkrétne sa jednalo o:

- Rodinnú epidémiu svrabu - 23x
- Epidemický výskyt vírusových infekcií charakterizovaných kožnými léziami v kolektívnych zariadeniach – 1x (ZŠ)
- Rodinná rotavírusová epidémia - 1x
- Epidemický výskyt pravdepodobne infekčného charakteru A09 v kolektívnom zariadení – 2x
- Epidemický výskyt nešpecifikovaných akútnych infekcií horných dýchacích ciest v kolektívnom zariadení – 1x

Manažment kontaktov a ohnisk:

Epidemiologické vyšetrenia boli v roku 2017 vykonané v 471 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Rozhodnutím boli 195x vydané opatrenia na zabránenie šíreniu nákazy. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohniská boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Pri svojej činnosti oddelenie úzko spolupracovalo s ošetrojúcimi lekármi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Č. 6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC.

- RÚVZ so sídlom v Komárne nie je zapojené do programu HELICS.

Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC

- RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2016 zúčastnilo projektu podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC. V roku 2017 prebiehalo spracovanie výsledkov na národnej úrovni.

Bodové prevalenčné sledovanie infekcií asociovaných s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (HAI) v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT-3) podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

- RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2016 zúčastnilo projektu podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC, kde bolo sledovaných 345 klientov. V roku 2017 prebiehalo spracovanie výsledkov na národnej úrovni.

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

- RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2017 zúčastnilo projektu podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC, kde bolo sledovaných 185 pacientov. Spracovanie výsledkov prebiehalo na národnej úrovni.

Realizácia kampane Clean care is save care:

- RÚVZ so sídlom v Komárne sa aktívne zapojilo do kampane. V rámci kampane boli realizované stery z rúk v počte 12 ks v spádovej nemocnici (chirurgické oddelenie). Boli rozdane plagáty a letáky pre zdravotníckych pracovníkov. Na internetovej stránke www.ruvzkn.sk bola zverejnená informácia ohľadne kampane.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa naďalej pravidelne vzdelávali a zúčastňovali vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

Č. 6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno.

V roku 2017 sme pre hrozbu možného zavlečenia a šírenia vysoko virulentnej nákazy realizovali 2 odborné školenia pre zdravotníckych pracovníkov, priebežne sme informovali o aktuálnej epidemiologickej situácii odbornú i laickú verejnosť.

Pre zamestnancov RÚVZ sú zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach.

V januári 2017 sme zaznamenali doručenie podozrivej zásielky v meste Hurbanovo. Situácia bola riešená v spolupráci s HaZZ a policajným zborom.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR nebolo v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Č. 6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2017 bolo realizovaných 7 odberov, výsledky boli vyhovujúce.

C. 6.7. Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2017 sa nezapojilo do projektu „Hrou proti AIDS“.

Č 6.8 PORADNE OČKOVANIA

Zamestnanci odd. epidemiológie propagovali činnosť zriadenej poradne očkovania cestou očkujúcich lekárov aj médií.

Č. 6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom projektu je, zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania. Gestorom projektu je Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) so sídlom v Komárne. V roku 2017 sme realizovali projekt na strednej škole v Komárne. Do konca novembra 2017 všetky RÚVZ v SR, ktoré sa zapojili do projektu zaslali nahrané dotazníky do excelovej tabuľky, ktoré budú vyhodnotené v I. polroku 2018.

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (NRC pre Vibrionaceae)

7.21 Monitoring baktérií z čeľade Vibrionaceae vo vodnom prostredí s cieľom ochrany verejného zdravia

Cieľ:

Cieľom projektu je zhodnotiť výskyt vibrií v povrchových vodách na kúpanie a v bazénových vodách, v ktorých sa predpokladá zvýšené riziko výskytu týchto baktérií.

Ďalším cieľom je overiť možnosti molekulárno-biologickej subtypizácie týchto mikroorganizmov s použitím metód založených na PCR.

Plnenie úloh :

V rámci projektu sme k 31.12.2017 vyšetřili 669 vzoriek, z toho 72 povrchových vôd štrkoviskových jazier, 264 bazénových vôd z celého Slovenska, 322 sterov z bazénových stien. Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 91 kmeňov vibrií. Izolované kmene *Vibrio cholerae* non O1 sú zaradené do zbierky

NRC a budú poskytnuté spoluriešiteľským pracoviskám za účelom vykonania genotypovej analýzy využitím molekulárno – biologických metód systému PCR.

Molekulárno-biologické vyšetrenia:

S použitím repetitívnej (GTG)₅ PCR reakcie sme subtypizovali 23 izolátov zo štyroch lokalít, ktoré boli identifikované ako *V. cholerae* non O1, prípadne *V. metchnikovii*, ktoré sa líši len cytochrómoxidázovou aktivitou. Získané PCR profily sme podrobili klastrovej analýze s použitím software Phoretix 1D Pro (TotalLab, UK). Pomocou primerov (GTG)₅ sa podarilo získať jasný a interpretovateľný elektroforetický motív z každého zo sledovaných izolátov. Klastrová analýza za použitia Diceovho algoritmu a Wardovej metódy zostavovania fylogenetického stromu ukázala rozdelenie všetkých izolátov do troch dobre odlišiteľných klastrov vysoko príbuzných kmeňov, nezávisle na lokalite izolácie. Pozorovali sme ale závislosť na čase izolácie, čo sa dá vysvetliť buď zmenami v cirkulácii kmeňov v životnom prostredí alebo mutáciami v genóme vibrií izolovaných zo sledovaných povrchových vôd. (GTG)₅ PCR sa javí ako použiteľná metóda na rýchlu subtypizáciu vibrií a v kombinácii s vhodnou počítačovou analýzou poskytuje aj možnosti stanovenia príbuznosti (prípadne odlišností a súvislostí) jednotlivých kmeňov.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Od roku 2005 referát výchovy k zdraviu (ďalej len "RVZ") realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. V rámci projektu bolo zrealizovaných 23 prednášok pre 630 žiakov v okrese Komárno a 1 prednáška pre 12 obyvateľov mesta Komárno.

Na tému „Prevencia fajčenia“ boli vykonané 3 prednášky pre 51 žiakov základných a stredných škôl a s tematikou „Prevencia alkoholizmu“ 6 prednášok pre 123 žiakov a študentov.

V rámci Poradenského centra ochrany a podpory zdravia boli vykonané preventívne vyšetrenia pre 27 záujemcov a v orgánoch štátnej správy (UPSVR, Daňový úrad, Okresný úrad, školské zariadenia), kde bolo zrealizovaných 10 výjazdov a vyšetrených 113 záujemcov, u ktorých boli zrealizované vyšetrenia lipidových parametrov (cholesterolu, triglyceridov a HDL cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Ďalej bolo zrealizovaných 5 výjazdov a vyšetrených 121 záujemcov, kde boli realizované vyšetrenia cholesterolu, krvného tlaku, obvodu pása, bokov, výšky, váhy (MOST, Komárňanské dni, ZSS Náruč Komárno, Knížnica J.Szinnyeiho Komárno, Termálne kúpalisko Komárno).

V rámci „Svetového dňa ústneho zdravia“ bolo zabezpečených 18 prednášok pre 511 žiakov a detí MŠ. V súvislosti so Svetovým dňom diabetu boli na tému „Diabetes mellitus“ odprezentované 2 prednášky pre 24 študentov SŠ a 1 prednáška pre 12 záujemcov. Pre deti základných a špeciálnych škôl bola zorganizovaná výtvarná súťaž pod názvom „Zdravý životný štýl očami detí“, do ktorej sa zapojili 4 školy. V rámci „Týždňa mozgu“ boli v Knížnici J. Sinnyeiho vykonané aktivity zamerané na tréning pamäte u 8 záujemcov, v 2 zariadeniach sociálnych služieb boli vykonané 2 prednášky s názvom "Žijeme život prospievajúci mozgu" pre 30 záujemcov a aktivity zamerané na tréning pamäte pre 29 záujemcov, aktivity zamerané na tréning pamäte boli vykonané rovnako aj v 2 MŠ v Komárne pre 49 detí.

V nadväznosti na „Svetový deň pohybu“ bola zorganizovaná akcia pre žiakov základnej školy pod názvom "Prechádzka na podporu a rozvoj zdravia“, ktorej sa zúčastnilo 46 žiakov ročníkov 1-4. Pracovníci taktiež zabezpečovali distribúciu zdravotno- výchovného materiálu.

V spolupráci s oddelením epidemiológie a hygieny detí a mládeže bol realizovaný projekt s názvom „Očkovanie hrou“, ktorého gestorom je RÚVZ so sídlom v Komárne. Podrobne je projekt rozpísaný v časti 6.9.

V rámci „Svetového dňa vody“ bolo vykonaných 6 prednášok pre deti základných škôl s celkovým počtom 112 žiakov. S tematikou prevencie rakoviny boli odprednášané 3 prednášky pre 41 žiakov a v rámci Akadémie tretieho veku prednáška pre 14 záujemcov.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii, cieľom je nasmerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšenie zdravotného uvedomenia. V rámci Poradenského centra ochrany a podpory zdravia bolo vyšetrených 140 klientov, ktorým boli vykonané merania HDL cholesterolu, glukózy, triglyceridov a LDL cholesterolu, z toho bolo 113 vyšetrení realizovaných v rámci 10 výjazdov referátu výchovy k zdraviu a 27 v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia. Rovnako bolo zrealizovaných 5 výjazdov (v rámci akcie MOST, Komárňanských dní a iné), kde bolo záujemcom vykonané merania cholesterolu, TK, P, BMI, výšky, váhy (Komárňanské dni, MOST, Knížnica J.Szinnyeiho v Komárne).

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminovať jej výskyt. Pracovníci RVZ v rámci svojich prednášok o zdravom životnom štýle sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. V spolupráci s Regionálnym osvetovým strediskom a Univerzitou Selyeho v rámci akcie „Pohybom ku zdraviu“ bolo realizovaných 7 prednášok pre 124 detí na tému „Zdravá výživa“ pre deti materských škôl a taktiež bola vykonaná názorná ukážka s maketami ovocia a zeleniny ako edukácia zdravého životného štýlu. S tematikou ozdravenia výživy a pitného režimu bolo vykonaných celkovo 23 prednášok pre deti a mládež a 1 prednáška pre dospelú populáciu. Referát výchovy k zdraviu (RVZ) Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (RÚVZ v Komárne) s cieľom podpory pohybovej aktivity organizoval v rámci Svetového dňa – „Pohybom ku zdraviu“ V. ročník zdravotno-výchovnej akcie s názvom „Prechádzka na podporu a rozvoj zdravia“. Cieľom akcie bolo upriamiť pozornosť na význam pohybu z hľadiska telesného a duševného zdravia (vrátane zvládania stresu), dôležitosť pobytu na čerstvom vzduchu a na jednoduchosť, finančnú nenáročnosť a „nezávislosť“ od počasia pri vykonávaní zdravie podporujúcej a rozvíjajúcej aktivity. Akcie sa zúčastnili žiaci I. stupňa ZŠ s počtom účastníkov 46. Dĺžka trasy bola približne 4 km v okolí mesta Komárno.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci kampane „Vyzvi srdce k pohybu,“ bola zabezpečená medializácia kampane prostredníctvom regionálnej tlače. V rámci Akadémie tretieho veku organizovanej Knížnicou Szinnyeiho v Komárne bola odprezentovaná prednáška zameraná na tematiku pohybovej aktivity pre 12 účastníkov a 4 prednášky pre študentov stredných škôl.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Problematike užívania alkoholu, resp. abstinencii od alkoholu pracovníci RVZ venovali pozornosť aj v rámci projektu „Zdravý životný štýl“. Pre 123 žiakov a študentov stredných škôl bolo odprezentovaných 6 prednášok na tému "Prevencia alkoholizmu".

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Cieľom uvedeného projektu je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí, ako aj eliminovať ich sociálnu izoláciu. V rámci „Týždňa mozgu“ boli realizované prednášky v 2 zariadeniach sociálnych služieb pre 30 klientov na tému „Žijeme život prospievajúci mozgu“ a taktiež boli vykonané aktivity zamerané na tréningy pamäte. V rámci „Mesiaca úcty k starším“ boli pracovníkmi RVZ realizované merania TK,P, hladiny cholesterolu, BMI, výšky a váhy pre 30

seniorom. Zrealizovaná bola distribúcia zdravotno-výchovného materiálu v podobe letákov. Rovnako v domove sociálnych služieb boli vykonané merania cholesterolu a tlaku krvi u 46 obyvateľov.

9.6. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti. Zdravotno výchovné aktivity sú zamerané na nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovania postojov detí k správnej výžive. Zrealizovaných bolo 18 prednášok na tému „Stomatohygiena“ u detí predškolského veku pre 511 detí MŠ a premietnuté boli 2 rozprávky s danou tematikou a taktiež bola vykonaná názorná ukážka s maketami ovocia a zeleniny ako edukácia zdravého životného štýlu.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Pracovníci PCO a PZ v roku 2017 vyšetřili celkovo 140 klientov, z toho bolo 113 klientov vyšetřených v rámci 10 výjazdov na vybrané miesta v okrese Komárno.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Cieľom uvedeného programu je realizácia preventívnych programov výchovou detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok.

Na tému „Prevenencia fajčenia“ boli odprednášané 3 prednášky pre 51 žiakov základných a stredných škôl a 6 prednášok 123 žiakov a študentov stredných škôl na tému "Prevenencia alkoholizmu". V rámci nadstavbovej poradne odvykania od fajčenia bolo poskytnuté poradenstvo pre 4 klientov a 1 klientovi bolo poskytnuté telefonické poradenstvo.

9.9. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľom projektu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

V roku 2017 bolo zrealizované školenie pracovníkov a príprava na realizáciu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Vyhodnotenie za rok 2017:

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia pravidelne monitorujú kvalitu vody na kúpanie v 3 prírodných vodných nádržiach (z toho počtu sa jedná o dve nádrže s vodou určenou na kúpanie a jedno prírodné kúpalisko). Zároveň vykonávajú štátny zdravotný dozor a odoberajú vzorky vody z umelých bazénov na kúpaliskách s celoročnou i sezónnou prevádzkou ako aj v relaxačných zariadeniach a hotelových komplexoch. V rámci platených služieb kontrolujú kvalitu vody na kúpanie aj v umelých bazénoch v zdravotníckych zariadeniach (výsledky analýz nie sú zadávané do Informačného systému Vody na kúpanie). Pri uskutočňovaných kontrolách dôsledne dbajú na dodržiavanie zásad schválených prevádzkových poriadkov a predkladanie výsledkov prevádzkovej kontroly kvality vody na kúpanie.

Z VUK Ružín a Pod Bukovcom bolo počas kúpaciej sezóny 2017 (KS 2017) odobratých celkovo 16 vzoriek vôd zo stálych odberných miest. Kvalita vody vo všetkých skúšaných ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám stanoveným vo vyhláske MZ SR č. 309/2012 Z.z. o požiadavkách na vodu určenú na kúpanie, v znení neskorších predpisov.

Mesto Košice v spolupráci so Združením Flos aque, Brno aj v roku 2017 zabezpečovalo v štrkovisku Jazero opatrenia zamerané na zlepšenie kvality vody v ukazovateli cyanobaktérie (2x bola realizovaná aplikácia chemických prípravkov PAX – LR a 1x aplikácia PROFI baktérií). Celkovo bolo z Jazera odobratých 143 vzoriek vôd, z toho počtu 32 z 2 stálych odberných miest. Kvalita vody počas celej kúpaciej sezóny bola vhodná na kúpanie.

V roku 2017 boli odobraté vzorky vody aj z troch prírodných vodných plôch bez štatútu prírodného kúpaliska resp. vody určenej na kúpanie a to v štrkoviskách Geča a Čaña a v jazere IZRA. Kvalita vody v štrkovisku Geča nevyhovela v ukazovateli priehľadnosť, v štrkovisku Čaña bola prekročená medzná hodnota v ukazovateľoch priehľadnosť, chlorofyl *a* a cyanobaktérie.

Na začiatku kúpaciej sezóny 2017 sa na tunajšom úrade občania dotazovali na kvalitu vody v jazere IZRA s tým, že vodná plocha je miestnymi obyvateľmi sporadicky využívaná aj na kúpanie. Na základe týchto informácií boli odobraté dve vzorky vody. Na základe vykonaných laboratórnych analýz bola kvalita vody vhodná na kúpanie. V auguste boli na tunajší úrad doručené dva podnety, z toho jeden anonymný, v ktorých bolo poukázané na katastrofálny stav vodnej plochy jazera IZRA – plávajúcu penu na hladine a olejové škvrny pri brehoch, ktoré by mohli byť spôsobené vytekajúcou žumpou. Zamestnanci RÚVZ Košice následne odobrali štyri vzorky vody. Na základe laboratórnych analýz nebolo zistené prekročenie medzných hodnôt podľa vyhl. MZ SR č. 308/2012 Z.z.

V roku 2017 bola monitorovaná aj kvalita vody z umelých bazénov. Celkovo bolo z umelých bazénov s recirkuláciou vody v rámci prevádzkovej kontroly kvality vody odobratých 538 vzoriek bazénovej vody, z ktorých všetkým skúšaným ukazovateľom nevyhovelo 158 vzoriek t. j. 29,3 %.

Mikrobiologická a biologická analýza vzoriek pitných vôd

V roku 2017 sa Odborom mikrobiológie životného prostredia v rámci ŠZD a monitoringu kvality pitnej vody podľa platnej legislatívy analyzovalo 1243 vzoriek pitných vôd. Z uvedeného počtu sa analyzovalo 665 vzoriek pitných vôd pre RÚVZ Košice, pre

RÚVZ Michalovce 223 vzoriek, RÚVZ Rožňava 211 vzoriek a RÚVZ Trebišov 144 vzoriek pitných vôd.

Z celkového počtu analyzovaných vzoriek pitných vôd bolo po mikrobiologickej stránke pozitívnych 66 vzoriek vôd z vodovodov a 71 zo studní, spolu je to 137 pozitívnych vzoriek, čo predstavuje 11,0 % z celkového počtu analyzovaných vzoriek.

Biologickým požiadavkám na kvalitu pitnej vody nevyhovelo 12 vzoriek, a to v ukazovateli abiosestón, t.j. 1,0 % pozitívnych vzoriek.

V súvislosti s hnačkovým ochorením boli analyzované 3 vzorky na prítomnosť baktérií rodu Salmonella, všetky s negatívnym výsledkom.

Na prítomnosť baktérií rodu Legionella bolo analyzovaných 8 vzoriek, všetky s negatívnym výsledkom.

Mikrobiologická a biologická analýza piesku

V roku 2017 sa *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovalo 144 vzoriek piesku, z toho pre odbor HDaM RÚVZ Košice 106 vzoriek, RÚVZ Michalovce 28 vzoriek a RÚVZ Trebišov 10 vzoriek piesku, podľa ukazovateľov uvedených vo Vyhláske MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 18 vzoriek, v 12 vzorkách bol prekročený limit pre termotolerantné koliformné baktérie a v 8 vzorkách limit pre fekálne streptokoky. 2 vzorky piesku nevyhoveli limitu pre biologické ukazovatele - geohelminty (prítomná *Toxocara cati*).

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Realizácia projektu v sledovanom období :

V roku 2017 bolo na území Košice – mesto a Košice – okolie v prevádzke 35 solárií, v ktorých je umiestnených spolu 70 opaľovacích prístrojov. V roku 2017 boli do prevádzky uvedené priestory solária vo „Fitness centre“ v Čani s jedným opaľovacím prístrojom a vo „Fitness NEÓNKA v OC CASSOVIA“ v Košiciach, taktiež s jedným opaľovacím prístrojom (zariadenie bolo len presťahované do nových priestorov v rámci toho istého objektu). Pri uvádzaní priestorov solárií do prevádzky boli predložené výsledky merania UV žiarenia z každého opaľovacieho prístroja.

Pracovníci oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia sa v roku 2017 podieľali na spracovaní údajov z dotazníkového prieskumu zameraného na zistenie informovanosti študentov gymnázií a stredných odborných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a o návštevnosti solárií. Celkovo bolo spracovaných 111 dotazníkov od 30-tich študentov gymnázia na Poštovej 9 v Košiciach a od 81 študentov štyroch stredných odborných škôl a to na Grešákovej 1 v Košiciach, na Ostrovského 1 v Košiciach, na Gemerskej 1 v Košiciach a na Hlavnej 113 v Košiciach.

Pracovníci *Odboru Hygieny detí a mládeže* v mesiaci máj v rámci plnenia uvedenej úlohy vykonali dotazníkový prieskum, ktorý bol zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch UV žiarenia a návštevnosti solárií. Do prieskumu boli zapojení študenti 3. ročníkov 5 škôl (Gymnázium, Poštová 9, Košice - 30, Stredná priemyselná škola dopravná, Hlavná 113, Košice - 10, Stredná odborná škola Grešáková 1, Košice - 20, Stredná odborná škola, Ostrovského 1, Košice – 27 a Stredná odborná škola, Gemerská 1, Košice - 25). Celkový počet vyplnených dotazníkov **bol 112 dotazníkov**, tieto boli predložené na ďalšie spracovanie pracovníkom HŽPaZ.

2 Odbor preventívneho pracovného lekárstva

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2017 bolo vydaných 80 rozhodnutí na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie, a to:

- 67 rozhodnutí na základe prehodnotenia zdravotných rizík s tým, že staré rozhodnutia na zaradenie prác do kategórie stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.
- 13 nových rozhodnutí na základe návrhov zamestnávateľa na zaradenie prác do kategórie, pričom podkladom bola objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia a posúdenie zdravotného rizika pri práci.

87 rozhodnutí na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie bolo zrušených z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík, organizačných zmien a zániku pracovísk.

V sledovanom období bolo na rizikových pracoviskách vykonaných 181 kontrol, v rámci ktorých boli rozdane zamestnancom na vyplnenie kontrolné listy informovanosti v počte 103 (typ A - 8, C - 34, H - 42, K - 19).

Evidencia rizikových prác bola priebežne doplňovaná a aktualizovaná v programe ASTR_2011.

Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí a ŠZD za roky 2016 a 2017

	<i>rok 2016</i>	<i>rok 2017</i>	<i>trend</i>
Nové rozhodnutia RP	19	13	- 06
Prehodnotenú rozhodnutia RP	54	67	+ 13
Vydané rozhodnutia spolu	73	80	+ 07
Zrušené rozhodnutia RP	61	87	+ 26
ŠZD – kontroly RP	219	181	- 38

Prehľad počtu subjektov s RP a exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom za roky 2016 a 2017

Okres	Za rok 2016			Za rok 2017		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku		Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku	
		celkom	z toho žien		celkom	z toho žien
Košice I, II, III, IV A Košice – okolie	111	12 042	1 111	110	12 094	1 179

**Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom
za obdobie rokov 2013 - 2017**

<i>Počet exponovaných rizikovým faktorom</i>									
2017		2016		2015		2014		2013	
spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien
12 094	1 179	12 042	1 111	11 642	1 085	11 986	1 112	12 263	1 107

Z celkového prehľadu za posledných 5 rokov je zrejmé, že v priebehu roka 2017 došlo oproti rokom 2016, 2015 a 2014 k miernemu zvýšeniu počtu zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie, a to najmä v dôsledku prehodnotenia prác na existujúcich pracoviskách a zaradenia prác do tretej a štvrtej kategórie na novovzniknutých pracoviskách.

Pevný aerosól

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	202	417	544
<i>stacionárny</i>	-	-	-
spolu	202	417	544

Stanovenie koncentrácie pevných aerosólov bolo vykonávané *Odborom chemických analýz* za účelom objektivizácie pracovného prostredia pre okres Košice a Košice – okolie, Sp. N. Ves, Trebišov a Rožňava a Poprad v Prešovskom kraji. Prevádžky, na ktorých sa vykonávali odbery boli:

Košice okolie - vo firme *Olexa Zámočnícka dielňa*, kde z dvoch osobných odberov boli obe prekročené viac ako 2-násobne.

Vo firme *Corewire Surface Haniska* z dvoch osobných odberov pre zvaračov bol 1 prekročený menej ako 2-násobne.

Košice - v spoločnosti *RMS U. S. Steel* boli merané pre 2 profesie koncentrácie pevného aerosólu a minerálnych vlákien, prekročenie bolo pre obe profesie menej ako 2-násobné pre pevný aerosól aj minerálne vlákna.

Sp. N. Ves – v spoločnosti *SEZ Krompachy* bol 1 osobný odber pre profesiu lisiar prekročený menej ako 2-násobne.

Trebišov – *MGT Pribeník*, v Stolárskej dielni z 2 osobných odberov bol 1 prekročený menej ako 2-násobne.

V spoločnosti *KISS Pribeník* zaoberajúcej sa úpravou obilnín boli zo 4 osobných odberov všetky v limite.

V spoločnosti *Bulk Transhipment v Čiernej n/T* na prekládkovej stanici z 3 osobných odberov bolo v 1 prípade prekročenie menej ako 2-násobné.

Rožňava – z firmy *Belmer* nám bolo dodaných 140 vzoriek na stanovenie koncentrácie pevného aerosólu, čo predstavuje 98 osobných odberov, z toho bolo v 10 prípadoch prekročenie menej ako 2-násobné a v 1 prípade viac ako 2-násobné.

Poprad – v *Zlievárni Strojchem Svit* z 12 osobných odberov bolo 5 prekročených menej ako 2-násobne.

Chemické faktory v ovzduší

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	24	147	256
<i>stacionárny</i>	18	81	250
<i>spolu</i>	42	228	506

Stanovenie koncentrácie chemických faktorov bolo vykonané pre okresy Košice, Košice okolie, Michalovce a Poprad – Prešovský kraj.

V okrese Košice okolie sme vo firme *Corewire Surface Haniska* vykonali odbery na stanovenie koncentrácie šesťmocného chrómu, hliníka, oxidov dusíka a oxidu uhoľnatého. Všetky koncentrácie boli v limite.

V okrese Košice v *U.S.Steel Košice na prevádzke Expedícia* sme merali koncentráciu oxidov dusíka a oxidu uhoľnatého. Všetky koncentrácie boli v limite.

V okrese Michalovce v spoločnosti *Rialto Sobrance* sme vykonali odbery a stanovenie koncentrácie acetónu, etylacetátu a etylmetylketónu, všetky hodnoty boli v limite.

V okrese Poprad v Prešovskom kraji sme vykonali objektivizáciu pracovného ovzdušia v spoločnosti *Strojchem Svit*, kde sme sledovali koncentráciu prchavých organických látok, a oxidu uhoľnatého. Z prchavých organických látok sme stanovovali koncentráciu butylacetátu, etylbenzénu, 2-Metoxypropán-2-yl acetátu a xylénu. Z 2 osobných odberov bolo v 1 prípade prekročené xylénu menej ako 2-násobne. Ostatné výsledky vrátane oxidu uhoľnatého boli v limite.

Biologické expozičné testy

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>Kyselina δ-aminolevulová</i>	27	-	27	54	201
<i>Spolu</i>	27	-	27	54	201

Vzorky na stanovenie kyseliny δ-aminolevulovej boli dodané zo Železničného zdravotníctva Košice, jednalo sa o vzorky pracovníkov U-Shin Slovakia, v 3 prípadoch bola koncentrácia prekročená menej ako 2-násobne. V každej vzorke sa stanovila aj koncentrácia kreatinínu.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V sledovanom období bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) vykonaných 28 kontrol zameraných na kontrolu dodržiavania právnych predpisov na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (ďalej len VTLaZ a TLaZ).

Išlo o 4 pracoviská spoločnosti ECM MONITORY s. r. o., a to biologickú ČOV, elektrolytické počinovne na DZ Zušľachtovne a obalová vetva, objekt šachty č. 314 v areáli USS Košice a ČOV v Sokolňanoch, kde sa VTLaZ a TLaZ používajú ako reagenty v meracích prístrojoch na monitorovanie kvality odpadových vôd a ovzdušia.

Spoločnosť BIOGEMA, výrobné družstvo, Košice používa VTLaZ a TLaZ pri výrobe diagnostických súprav, spoločnosť Faurecia Automotive Slovakia s. r. o. používa VTLaZ na výrobu, úpravu alebo opravu vákuovacích a poťahovacích foriem a spoločnosť Inžinierske

stavby, a. s. používa VTLaZ a TLaZ pri laboratórnych skúškach kvality asfaltu v centrálnej stavebnej skúšobni.

Na pracoviskách Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, a to na Ústave lekárskej chémie, Ústave anatómie, Ústave fyziológie, Ústave patologickej anatómie, Ústave patologickej fyziológie, Ústave hygieny a technológie mlieka a Ústave hygieny a technológie mäsa sa VTLaZ a TLaZ používajú pri laboratórnych analýzach, pri vedecko-výskumnej a vzdelávacej činnosti. Na obdobné účely sa tieto látky používajú aj na Katedre biofyziky Ústavu fyzikálnych vied UPJŠ a na Ústave experimentálnej fyziky SAV.

Ďalšie kontroly boli vykonané v spoločnosti U. S. Steel Košice, s. r. o. na pracovisku Útvar GM pre environment v laboratóriu GME, kde sa VTLaZ používajú na sledovanie kvality odpadových, podzemných a povrchových vôd pomocou fyzikálno-chemických analýz. Kontrola bola vykonaná aj na pracovisku Útvar GM pre materiálové riadenie v sklade nebezpečných látok, v ktorom sa prijímajú, skladujú a vydávajú chemikálie a v DZ Energetika na pracovisku Vodné hospodárstvo – ČOV Sokoľany, kde sa VTLaZ používajú v laboratóriu na sledovanie kvality odpadových vôd.

V dcérskej spoločnosti USS Košice, Labortest s. r. o. sa VTLaZ používajú naďalej na laboratórne analýzy v laboratóriu Koksovne, laboratóriu Studenej valcovne a Kvantometrickom laboratóriu.

Kontroly boli vykonané aj v spoločnosti VVS, a. s. v laboratóriu pitných vôd, v špecializovanom laboratóriu vôd a laboratóriu odpadových vôd, v spoločnosti TEKO a. s. - akreditovanom skúšobnom laboratóriu, v spoločnosti FRUCONA Košice a. s., kde sa v laboratóriu vykonávajú analytické rozbery alko, nealko nápojov, konzervárenských výrobkov a pochutín.

Porušenie predpisov na ochranu zdravia pri používaní VTLaZ a TLaZ nebolo na vyššie uvedených pracoviskách v priebehu roka 2017 zaznamenané.

Bolo zistené, že vo väčšine prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom predkladaných po 01. 06. 2017 sú chemické zmesi klasifikované podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí.

V roku 2017 bolo do tretej a štvrtej kategórie práce pre chemické faktory klasifikované ako TLaZ (trieda nebezpečnosti akútna toxicita, kategória 3) zaradených 226 zamestnancov, z toho 50 žien a pre chemické faktory klasifikované ako VTLaZ (trieda nebezpečnosti akútna toxicita, kategória 1, 2) bolo zaradených 18 zamestnancov, z toho 0 žien.

V roku 2017 bolo vydaných 6 súhlasných rozhodnutí na používanie VTLaZ, a to pre pracovisko BIOGEMA, výrobné družstvo, Košice, spoločnosť ECM MONITORY s. r. o., FRUCONA Košice, a. s., Faurecia Automotive Slovakia s. r. o., ASANARATES plus s. r. o. a pre Ústav experimentálnej fyziky SAV. Pre spoločnosť ECM MONITORY s. r. o., FRUCONA Košice, a. s. a Ústav experimentálnej fyziky SAV bol jedným rozhodnutím vydaný zároveň aj súhlas na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov.

V sledovanom období bolo vydaných spolu 90 osvedčení, pričom 83 osvedčení bolo vydaných na prácu s VTLaZ a TLaZ a 7 osvedčení bolo vydaných na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Na základe skúšky boli vydané 4 osvedčenia (na VTLaZ a TLaZ) a bez vykonania skúšky, t. j. na základe overenia dĺžky odbornej praxe, 86 osvedčení. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti zasadala 1-krát.

Mimoriadna situácia, resp. havária v súvislosti s expozíciou VTLaZ a TLaZ sa v sledovanom období nevyskytla.

	Počet
Previerky	28
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ	83

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2017 bolo vykonaných v rámci ŠZD **43 kontrol** zameraných na ochranu zdravia zamestnancov v expozícii karcinogénnym a mutagénnym faktorom (ďalej len KaMF) na pracovisku.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach (ďalej len RÚVZ Košice) vydal **11 rozhodnutí na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie pre KaMF**.

Pre spoločnosť U. S. Steel Košice, s. r. o. (ďalej len USSKE) bolo vydaných 8 rozhodnutí, a to pre Závod Hasičský útvar, útvar Riaditeľa pre spoľahlivosť zariadení prvovýroby, útvar Riaditeľa pre spoľahlivosť vyhradených technických strategických zariadení, útvar Zástupcu GM pre bezpečnosť a hygienu, útvar GM pre environment, DZ Údržba (pracovný proces s rizikom expozície polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom - ďalej len PAU), útvar GM pre materiálové riadenie (expozícia koksu) a DZ Koksovňa (expozícia PAU, fenolu a benzénu).

Pre spoločnosť ISS Facility Services spol. s r. o. bolo vydané 1 rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (pracovný proces s rizikom expozície PAU), a to pre profesiu obsluhovač rampy na pracovisku DZ Koksovňa.

V októbri 2017 bolo vydané pre Detskú fakultnú nemocnicu Košice rozhodnutie na zaradenie prác do 3. kategórie pre KaMF (práca s cytostatikami) pre nemocničnú lekárku, oddelenie detskej onkológie a hematológie a pre odbor prevádzkových a technických činností - referát upratovacích činností.

V máji 2017 bolo vydané pre súdnolekárske a patologicko-anatomické pracovisko Košice Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou rozhodnutie na zaradenie prác do 3. kategórie pre KaMF (benzén) pre profesiu toxikologický laborant.

V porovnaní s rokom 2016 vzrástol počet zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre KaMF o 48. **V roku 2017 to bolo 764 zamestnancov, z toho 205 žien (zdroj ASTR), v tretej kategórii prác to bolo 648 zamestnancov, z toho 205 žien a vo štvrtej kategórii 116 zamestnancov, z toho 0 žien.**

Najviac zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie pre KaMF, konkrétne PAU, vykonáva prácu v DZ Koksovňa. Ide o 485 zamestnancov spoločností USSKE, ISS Facility Services s. r. o. a KOKSMONT a. s. Košice.

V priebehu roka 2017 bolo na pracoviskách USS KE vykonaných 8 kontrol zameraných na kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie v súvislosti s expozíciou zamestnancov KaMF na pracovisku. Išlo o laboratórne pracoviská útvaru Riaditeľa pre PZS (pri odberoch a fyzikálno-chemických analýzach na stanovenie chemických faktorov v pracovnom prostredí dochádza k expozícii benzo(a)pyrénu – karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), útvaru manažéra Prvý výroby a podpory výroby (pri laboratórnych analýzach na stanovenie chloridov v okruhoch chladiacich vôd je používaný chróman draselný – karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B), útvaru GM pre environment (pri laboratórnych analýzach na sledovanie kvality odpadových, podzemných a povrchových vôd je používaný chróman draselný – karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, dichróman draselný – karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B, síran kademnatý – karcinogén kategória 1B,

mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B a fenolftaleín – karcinogén kategória 1B) a ČOV Sokolany (pri laboratórnych analýzach kvality odpadových vôd je používaný chróman draselný – karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B a dichróman draselný – karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), pracovisko Plynojemu na DZ Energetika (na udržiavanie neustáleho pretlaku vysokopecného plynu slúži pohybujúci sa piest, ktorý je tesnený špeciálnym olejom Gasometer Abdichtmittel P klasifikovaným ako karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B a reprodukčná toxicita kategória 1B, sintrovacej dielni na DZ Mechanika (zamestnanci nanášajú a natakujú kovové prášky NP-62 a NP-22 na valčekoch, pričom sú exponovaní zväčša pevným aerosólom s obsahom niklu a jeho zlúčenín – karcinogén kategória 1A, reprodukčná toxicita kategória 1B), pracovisku zvárania „Lod“ č. 9 na DZ Mechanika (zamestnanci zvárajú vysoko legované nerezové materiály s prídavným materiálom s obsahom chrómu, sú exponovaní zväčša pevným aerosólom s obsahom šesťmocného chrómu (Cr^{6+}) a jeho zlúčenín – karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1B) a sklade farieb a chemikálií útvaru GM pre materiálové riadenie (činnosť je zameraná na príjem, skladovanie a výdaj chemických látok a zmesí, vrátane tých, ktoré sú klasifikované ako karcinogénne, mutagénne a reprodukčne toxické). Pri týchto kontrolách neboli zistené porušenia zákona č. 355/2007 Z. z. a vykonávacích predpisov.

Na druhom mieste v počte zamestnancov exponovaných KaMF sú zdravotnícke zariadenia, v ktorých je do tretej kategórie zaradená práca s cytostatikami (167 zamestnancov). Ide o Východoslovenský onkologický ústav a. s., Kliniku hematológie a onkohematológie UNLP Košice, Nemocničnú lekáreň UNLP Košice, Oddelenie detskej onkológie a hematológie Detskej fakultnej nemocnice Košice, Nemocničnú lekáreň Detskej fakultnej nemocnice Košice a Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, súdnolekárske a patologicko-anatomické pracovisko Košice.

V sledovanom období boli vydané **3 súhlasné rozhodnutia na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním KaMF** (pracoviská spoločnosti ECM MONITORY spol. s r. o. na prevádzkach DZ Energetika – Vodné hospodárstvo, ČOV Sokolany a objekt šachty č. 314, DZ Zušľachtovne a obalová vetva - Pocínovne, Elektrolytické pocínovne, DZ Koksovňa – Biologická čistička odpadových vôd v areáli USSKE; pre laboratórne pracoviská spoločnosti FRUCONA Košice, a. s. a pre laboratórne pracoviská Ústavu experimentálnej fyziky Slovenskej akadémie vied).

Činnosť spoločnosti ECM MONITORY, spol. s r. o. je zameraná na dodávku, montáž a servis zariadení na monitorovanie zložiek životného prostredia, a to najmä ovzdušia a vody. Zamestnanci spoločnosti na vyššie uvedených pracoviskách USS KE vykonávajú profylaktické prehliadky meracích prístrojov na monitorovanie kvality odpadových vôd a ovzdušia, ako aj dodávku, opravy a montáž analyzátorov na zisťovanie kyanidov, fenolov, sulfidov, amoniaku, chrómu, chemickej spotreby kyslíka, železa, zinku, ropných látok, fosforu, zákalu a pH. Pri týchto činnostiach sa používajú reagenty klasifikované ako karcinogénne a reprodukčne toxické (dichróman draselný – karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B, kyselina boritá – reprodukčná toxicita kategória 1B a tetraboritan sodný – reprodukčná toxicita kategória 1B). Reagenty pripravujú laboratórni zamestnanci spoločnosti U. S. Steel Košice – Labortest, s. r. o., ich prenos, prelievanie do menších nádob a dávkovanie do analyzátorov zabezpečujú zamestnanci spoločnosti ECM MONITORY, spol. s r. o.

Zamestnanci spoločnosti FRUCONA Košice, a. s. vykonávajú na laboratórnych pracoviskách analytické rozbery alkoholických a nealkoholických výrobkov, konzervárenských výrobkov a pochutín, pri ktorých sú používané reagenty klasifikované ako karcinogénne (chróman draselný – karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B a o-toluidín – karcinogén kategória 1B).

Laboratórne pracoviská Ústavu experimentálnej fyziky Slovenskej akadémie vied vykonávajú vedecko-výskumnú a pedagogickú činnosť pre študentov magisterského a postgraduálneho štúdia. Pri tejto činnosti sa používajú akrylamid (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B), acrylonitril (karcinogén kategória 1B), amid kyseliny thiooctovej (karcinogén kategória 1B), tetrabóritan sodný (reprodukčná toxicita kategória 1B), bromičitan draselný (karcinogén kategória 1B), N,N-dimetylacetamid (reprodukčná toxicita kategória 1B), N,N-dimetylformamid (reprodukčná toxicita kategória 1B), dusičnan kobaltnatý (karcinogén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), dichróman draselný (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), fenolftaleín (karcinogén kategória 1B), chlorid kademnatý (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), chlorid kobaltnatý (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B), imidazol (reprodukčná toxicita kategória 1B), kyselina boritá (reprodukčná toxicita kategória 1B) a iné.

V roku 2017 vydal RÚVZ Košice 58 súhlasných rozhodnutí, čo je o 25 rozhodnutí viac ako v roku 2016, na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest, klasifikovaný ako karcinogén 1A a látka s toxicitou pre špecifický cieľový orgán po opakovanej expozícii (STOT RE) kategórie 1. Činnosti spojené s odstraňovaním azbestu v exteriéri boli schválené v 39-ich rozhodnutiach, z toho 26 x bol azbest odstraňovaný zo striech rodinných domov, 3 x zo striech bytových domov, 1 x zo strechy chaty a 7 x zo striech nebytových budov, 2 x boli odstraňované panely z obvodových plášťov nebytových budov. V interiéri boli demontované azbestocementové (ďalej len azc) kanalizačné a vzduchotechnické potrubia v bytových domoch (7 rozhodnutí), obklady stien a stropné podhlľady v budovách na bývanie (5 rozhodnutí), vnútorné obklady výťahových šacht (2 rozhodnutia), lávky v káblových kanáloch (2 rozhodnutia), priečky (2 rozhodnutia) a platne v skleníku (1 rozhodnutie). Spolu bolo odstránených cca 334,835 ton materiálov s obsahom azbestu.

V uplynulom roku boli vykonané 2 kontroly zamerané na dodržiavanie nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci (ďalej len NV SR č. 253/2006 Z. z.). Išlo o kontrolu odstraňovania azc priečok v objekte administratívnej budovy spoločnosti Východoslovenská energetika, a. s. na Mlynskej 31 v Košiciach, ktoré vykonávala spoločnosť RONAR s. r. o. Počas kontroly neboli zistené porušenia ustanovení zák. č. 355/2007 Z. z. ani NV SR č. 253/2006 Z. z. a bolo rozdaných 8 dotazníkov informovanosti. Ďalšia kontrola bola vykonaná na základe anonymného podnetu na nepovolenú manipuláciu s azc strešnou krytinou pri rekonštrukcii strechy na bytovom dome na Bajzovej 3 v Košiciach. Bolo zistené, že z dôvodu havarijného stavu strešnej krytiny vykonávala manipuláciu fyzická osoba, budúci vlastník jedného z troch rekonštruovaných bytov v podkroví bytového domu, na ktorú sa ustanovenia § 41 zák. 355/2007 Z. z. nevzťahujú.

V roku 2017 bola uložená jedna sankcia za správny delikt podľa § 57 ods. 29 písm. g) zák. č. 355/2007 Z. z., ktorého sa účastník konania dopustil tým, že pri zateplovaní stropu prízemí a pivníc v bytovom dome lepil tepelnú izoláciu na azc dupronitový obklad a za účelom jej ukotvenia vrtal cez túto tepelnú izoláciu a dupronitový obklad do nosného panelu bez oprávnenia vydaného Úradom verejného zdravotníctva SR.

V priebehu roka 2017 vypracoval odbor PPL 279 odborných vyjadrení k prevádzkovým poriadkom pre prácu v expozícii chemickým faktorom formou interných oznámení pre odbory HDM, HŽPaZ a HV, pričom v 4-roch prípadoch upozornil na povinnosť podľa § 52 ods. 1 písm. b) v spojení s § 13 ods. 4 písm. i) zák. č. 355/2007 Z. z. na povinnosť predložiť návrh na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku a v jednom prípade (pracoviská Oddelenia centrálnej sterilizácie a Dezinfekčnej stanice UNLP Košice) poskytol súčinnosť pri vybavení návrhu.

Znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém bolo zamerané na ich aktívne vyhľadávanie.

V roku 2017 bolo v tretej kategórii a štvrtej kategórii práce pre expozíciu látkam poškodzujúcich reprodukciu zaradených 287 zamestnancov, z toho 149 žien (zdroj ASTR).

Pri laboratórnych analýzach zameraných na chemické skúšobníctvo technického železa, zinku, cínu, hliníka a jeho zliatin, oxidu železitého a povrchovo upravených plechov v Laboratóriu Studenej valcovne sú zamestnanci spoločnosti U. S. Steel Košice – Labortest, s. r. o. exponovaní dichrómanu draselnému – karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B, hydrazín síranu – karcinogén kategória 1B a fenolftaleínu – karcinogén kategória 1B.

Zamestnanci spoločnosti U. S. Steel Services s. r. o., prevádzka Práčovňa sú pri praní a chemickom čistení pracovných odevov z prevádzky DZ Koksovňa USSKE exponovaní benzo(a)pyrénu – karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B.

Pri výkone ŠZD v spoločnosti Stawi, s. r. o. bolo zistené, že farba BITEP 400 ZWAT (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B) sa na pracovisku pri povrchovej úprave oceľových konštrukcií používa len sporadicky, v čase výkonu ŠZD nebola používaná, bola len uložená na sklade.

Výkon ŠZD v spoločnosti Kuenz – SK s. r. o. bol tiež zameraný na aktívne vyhľadávanie a kontrolu expozície zamestnancov látkam poškodzujúcim reprodukciu. Bolo zistené, že spoločnosť nahradila farbu Agropox Minium – Teil A (reprodukčná toxicita kategória 1B) za farbu Agropox Primer SW – Teil A, ktoré nie je klasifikovaná ako reprodukčne toxická.

Na laboratórnych pracoviskách spoločnosti Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. (ďalej len VVS, a. s.) boli v priebehu roka vykonané 3 kontroly. Zamestnanci Špecializovaného laboratória vôd sú pri analýzach pitných vôd exponovaní kadmium (karcinogén kategória 1B) a ortuti (reprodukčná toxicita kategória 1B). Zamestnanci Laboratória odpadových vôd sú pri analýzach odpadových vôd a kalov exponovaní dichrómanu draselnému (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B) a fenolftaleínu (karcinogén kategória 1B). Zamestnanci Laboratória pitných vôd v Úpravni vody Bukovec sú pri analýzach pitných vôd exponovaní fenolftaleínu (karcinogén kategória 1B), chloridu kobaltnatému (karcinogén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B) a hydrazínsulfátu (karcinogén kategória 1B).

Pri analýzach kvality vôd, uhlia a olejov používajú zamestnanci spoločnosti Tepláreň Košice, a. s. na pracovisku skúšobného laboratória chróman draselný (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B), benzén (karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1B), alkalickú modrú (mutagén kategória 1b), fenolftaleín (karcinogén kategória 1B), kyselinu chrómsírovú (karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1B) a coulomat AG-h (reprodukčná toxicita kategória 1b).

Na pracoviskách Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho boli v roku 2017 vykonané 2 kontroly, pri ktorých bolo zistené, že v laboratóriu analýzy pôdy je naďalej používaný dichróman draselný (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B) a na pracovisku odboru registrácie pesticídov, oddelenia biologického štúdia boli vyradené z používania karcinogénne a mutagénne látky a zmesi a boli odovzdané na likvidáciu oprávnenej spoločnosti.

Na pracoviskách Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach bolo vykonaných 10 kontrol. Išlo o vybrané laboratórne pracoviská jednotlivých ústavov Katedry patologickej anatómie a patologickej fyziológie, Katedry hygieny a technológie

potravín, Katedry anatómie, histológie a fyziológie, Katedry biochémie a biofyziky, Katedry farmakológie a toxikológie a Katedry mikrobiológie a imunológie. Medzi karcinogénne, mutagénne a reprodukčne toxické látky a zmesi používané pri vedecko-výskumnej a diagnostickej činnosti jednotlivých laboratórií patria na Katedre patologickej anatómie a patologickej fyziológie: formaldehyd (karcinogén kategória 1B), z používania boli vyradené benzén (karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1B) a oxid chrómový (karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1b), na Katedre hygieny a technológie potravín: formaldehyd (karcinogén kategória 1B), fenolftaleín (karcinogén kategória 1B), síran kobaltnatý (karcinogén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), chróman draselný (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B) a octan olovnatý (reprodukčná toxicita kategória 1B, látka narúšajúca endokrinný systém), benzén (karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1B), N,N-dimetylformamid (reprodukčná toxicita kategória 1B), na Katedre anatómie, histológie a fyziológie: formaldehyd (karcinogén kategória 1B), o-toluidín (karcinogén kategória 1B), propylénoxid (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B), benzén (karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1B), z používania boli vyradené dichróman draselný (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), na Katedre biochémie a biofyziky: chróman draselný (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B), chlorid kobaltnatý (karcinogén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), chlorid kademnatý (karcinogén kategória 1B, mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B) a formaldehyd (karcinogén kategória 1B), z používania bol vyradený benzén (karcinogén kategória 1A, mutagén kategória 1B), na Katedre farmakológie a toxikológie: síran kademnatý (karcinogén kategória 1B, Mutagén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), síran kobaltnatý (karcinogén kategória 1B, reprodukčná toxicita kategória 1B), octan olovnatý (reprodukčná toxicita kategória 1B, látka narúšajúca endokrinný systém), ortuť (reprodukčná toxicita kategória 1B) a na Katedre mikrobiológie a imunológie: formaldehyd (karcinogén kategória 1B).

Pri posudzovaní prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom pri práci v 2 prípadoch upozornil odbor PPL v internom oznámení pre odbory HDaM a HŽPaZ, na potrebu zabezpečenia opatrení na zníženie zdravotných rizík z expozície látkam klasifikovaným ako reprodukčne toxické (octan olovnatý – kategória 1A, dusičnan olovnatý – kategória 1A a oxid olovnatý – kategória 1A), prípadne na potrebu nahradiť ich chemickými faktormi, ktoré nie sú klasifikované ako reprodukčne toxické.

PAU, BaP a azbest

ODBER stacionárny	POČET VZORIEK dodaných	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
PAU	-	2	28	452	1208
BaP	-	6	6	33	54
azbest	-	7	-	44	66
oxid kremičitý	4	8	7	7	41
Spolu	4	23	41	536	1369

V roku 2017 bola *Odborom chemických analýz* stanovená koncentrácia PAU v 26 vzorkách odobratých v spoločnosti U.S.Steel koncom roka 2016. Z toho v 1 vzorke bolo prekročenie bezo(a)pyrénu menej ako 2-násobné a v 1 vzorke viac ako 2-násobné. Ďalšie 2 vzorky boli odobraté v spoločnosti RMS U.S.Steel a tieto boli v limite.

V spoločnosti U.S.Steel bolo odobratých a analyzovaných 6 vzoriek na stanovenie koncentrácie Benzo(a)pyrénu, všetky boli v limite.

V Prešovskom kraji boli odobraté 4 vzorky azbestu , 2 v spoločnosti Frivan, 1 pre firmu Vokup-klim a 1 pre firmu Pami-mont. V Košiciach bola na požiadanie firmy ASTANA Poprad odobratá 1 vzorka v objekte U.S.Steel. V Spišskej Novej Vsi sme odobrali 2 vzorky pre železničnú spoločnosť CARGO. Vzorky boli zaslané na vyhodnotenie do NRC RÚVZ Nitra.

V spoločnosti Strojchem Svit sme odobrali 5 vzoriek na stanovenie oxidu kremičitého, analýzu vykonal RÚVZ Banská Bystrica, nakoľko v tom čase sme mali pokazený prístroj. V spoločnosti Bulk Transshipment sme stanovili koncentráciu v 1 vzorke, kde bola koncentrácia vyššia ako 1%, čo znamená že pevný aerosól je fibrogénny, v spoločnosti RMS U. S. Steel Košice sme tiež mali 1 vzorku s koncentráciou 2,3%. Ďalšiu vzorku sme stanovili v spoločnosti SEZ Krompachy s hodnotou 18%. Dodané boli 3 vzorky zo spoločnosti INSL Martin a 1 z Bramac Ivanka pri Dunaji. Vo vzorke z Ivanky pri Dunaji bola zistená koncentrácia nad 1%, z Martina sa jednalo o vzorky usadeného prachu a zistené koncentrácie boli 2,3%, 90% a 64%.

Genetická toxikológia

V roku 2017 sme monitorovali nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity, respektíve prevádzky s mutagénnym rizikom v pracovnom prostredí a chemické látky s možným mutagénnym vplyvom:

- U.S.Steel Košice, s.r.o.- DZ KOKSOVŇA : VKB1, VKB3, RaRV, CHÉMIA
- SWS spol. s. r.o. Vojany
- STERIS AST SK, s. r. o.
- VÚSCH, a.s. Košice

V roku 2017 bolo celkovo odobraných **111** vzoriek krvi:

- DZ KOKSOVŇA 80 vzoriek
- SWS spol. s. r.o. Vojany 16 vzoriek
- STERIS AST SK, s. r. o. 13 vzoriek
- VÚSCH a.s. Košice 2 vzorky

Expedované vzorky v roku 2017: **113**

- U.S.Steel Košice, s.r.o.- DZ KOKSOVŇA: VKB1, VKB3, RaRV, CHÉMIA, ODSÍRENIE KP 80 vzoriek
- SWS spol. s. r.o. Vojany 16 vzoriek
- VÚSCH a.s. Košice 2 vzorky
- STERIS AST SK, s. r. o. 15 (odobraté v roku 2016 a expedované 1. polroku 2017)

V roku 2018 sa dohodnotí a vyexpeduje 13 vzoriek STERIS AST SK odobratých v roku 2017.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

V roku 2017 pokračovalo pilotné testovanie nového návrhu metodického postupu vybranými RUVZ pomocou referenčného videa č. 2.

V termíne stanovenom v zadaní, t. j. do 28. 02. 2017 bolo našim úradom na UVZ SR zaslané vyhodnotenie 2. zadania na analýzu.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V roku 2017 bol vykonaný štátny zdravotný dozor a obhliadky pred uvedením priestorov do prevádzky u 102 podnikateľských subjektov, ktorí zamestnávajú, resp. plánovali zamestnať občanov so zdravotným postihnutím (ZP). V 19 prípadoch išlo o existujúce pracoviská s celkovým počtom zamestnancov 101, z toho so ZP bolo 83 zamestnancov (46 mužov a 37 žien).

Dotazníky informovanosti boli vyplnené na 3-och pracoviskách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Zrušenie chránených pracovísk bolo zistené na 28 pracoviskách s celkovým počtom zamestnancov 75, z toho so ZP bolo 54 zamestnancov (19 mužov a 35 žien).

RÚVZ vydal rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky pre 55 nových pracovísk s celkovým počtom zamestnancov 158, z toho so ZP bolo 116 zamestnancov (42 mužov a 74 žien). Uvedené údaje sú sumárom za odbory PPL, HŽPaZ, HV a HDM.

V sledovanom období nebolo prerušené konanie, 1 x bolo vydané stanovisko k zriadeniu chráneného pracoviska a 1 x bola už schválenému pracovisku s postavením CHD alebo CHP zaslaná kladná odpoveď na rozšírenie pracovných miest pre občanov so ZP.

Tak ako aj po minulé roky bolo pri obhliadkach vykonaných pred uvedením priestorov do prevádzky zistené, že podnikateľský subjekt nemá v čase správneho konania vo veci uvedenia priestorov do prevádzky informácie o zdravotnom postihnutí budúceho zamestnanca. O uvedenej skutočnosti sa dozvie až na základe ponuky z ÚPSVaR po schválení štatútu chráneného pracoviska, resp. chránenej dielne.

V sledovanom období spĺňali všetky posudzované priestory požiadavky ustanovené v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Zamestnanci chránených dielní a chránených pracovísk vykonávali jednoduché manuálne činnosti bez fyzickej záťaže.

Počet vytvorených pracovných miest na jedno pracovisko sa pohybuje od 1 do 3. Zamestnanci vykonávajú nenáročné ľahké práce v administratíve, ako predavačka, krajčír – strihač, montážnik nábytku, dispečer, informátor, kozmetička, masér, chyžná, recepčná, predavač tlače a tabaku a rôzne pomocné práce.

Ostatné zistenia sú obdobné ako po minulé roky. Ani na jednom pracovisku nie sú práce zaradené do tretej kategórie a štvrtej kategórie. Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti boli obvykle u zamestnancov vykonané vstupné lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci.

Kontrolné dotazníky boli vyplnené zamestnancami na 3 pracoviskách. Z nich vyplynulo, že na pracoviskách pracujú osoby s 50 a viac % zdravotným postihnutím a zamestnávateľia im vytvárajú vhodné pracovné podmienky s individuálnym prístupom a umožňujú im pracovné prestávky.

Tak ako v predošlých rokoch aj v sledovanom období bolo zistené, že na pracoviskách dochádza často ku zmene v počte osôb so ZP, ale aj ku zrušeniu CHP, resp. CHD do 2 rokov od vydania súhlasného rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky. Stáva sa, že niektoré pracoviská ani po schválení priestorov RÚVZ za účelom zriadenia chráneného pracoviska nezískali štatút postavenia chránenej dielne alebo chráneného pracoviska, preto boli vyradené z evidencie.

Tabuľkové vyhodnotenie úlohy:

Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy aké, koľko	Zistené nedostatky aké, koľko	Uložené opatrenia aké, koľko
rozhodnutí	stanovísk						
55	1	102	102	253/146 ž	Z - 3	0	0

Pracovníci odboru HDM v danom období uviedli do prevádzky priestory **dvoch pracovísk**, u ktorých bolo priznané postavenie chránenej dielne a to: v OC TESCO Košice a v priestoroch ZSS Slovenského červeného kríža, územný spolok Košice - mesto, Komenského 19, Košice.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia projektu bola z distribučnej siete mesta Košice odobratá jedna vzorka výrobku z bambusu určená na styk s potravinami a to: **3 Bambusové pomôcky do kuchyne** pôvodom z Číny, ktorá bola laboratórne vyšetrená v Národnom referenčnom laboratóriu pre materiály prichádzajúce do styku s potravinami RÚVZ so sídlom v Poprade v parametri formaldehyd. Vyšetrená vzorka v sledovanom ukazovateli vyhovela požiadavkám nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014 nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015.

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V hodnotenom období v rámci plnenia úlohy bola odobratá zamestnankyňou odborom hygieny výživy tunajšieho úradu v distribučnej sieti mesta Košice **jedna vzorka výrobku: Pohár zavarovací s víčkom L na úschovu potravín, pôvodom z ČR.**

Vzorka bola vyšetrená v laboratóriu Národného referenčného centra pre obalové materiály a predmety bežného užívania RÚVZ so sídlom v Poprade na prítomnosť esterov kyseliny ftalovej (dimetylftalát, dietylftalát, diizobutylftalát, dibutylftalát, butylbenzylftalát, di(2-etylhexyl) ftalát, di-n-oktylftalát, diizononylftalát, dialylftalát, diizodecylftalát, dicyklohexylftalát).

Vyšetrená vzorka v sledovaných ukazovateľoch **vyhovela** požiadavkám nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 2016/1416.

3.3 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnenie úlohy bola z lekárne na území mesta Košice odobratá 1 **vzorka výživového doplnku** a to: **Dr. Max ProbioFemina**, výrobcu: Dr. Max Pharma s.r.o., Na Florenci 2116/15 Nové Město 110 00 Praha ČR. Odobratá vzorka bola skúšaná na stanovenie počtu baktérií mliečneho kvasenia v laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, kde bolo zistené, že počet baktérií mliečneho kvasenia vo vyšetrenom výživovom doplnku bol v rozpore s údajom uvádzaným výrobcom na obale výrobku, na čo bol predajca dôrazne upozornený.

3.4 Monitoring príjmu jódu

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnenie úlohy bol rozpracovaný plán plnenia úlohy na odber vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete okresov Košice. Výroba resp. balenie kuchynskej soli sa na dozorovanom území nenachádza. Podľa vypracovaného plánu bol stanovený odber vzoriek na jednotlivé mesiace počas celého roka a 2 vzorky vrátane morskej soli.

Za hodnotené obdobie bolo odobratých celkom **24 vzoriek kuchynskej soli z toho 8 vzoriek soli morskej**, s cieľom stanovenia jodidu resp. jodičnanu draselného.

Obsah jodidu draselného resp. jodičnanu draselného (vyjadrený na KI) bol vo všetkých vzorkách posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (15 – 35 mg/kg) a zároveň podľa označenia obsahu jódu na obale výrobku.

Všetky vyšetrené vzorky **vyhoveli** požiadavke PK SR.

V priebehu roka 2017 bolo na pracovisko *Odboru chemických analýz* doručených 96 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli). Vo vzorkách sme vyšetrovali KI, KIO₃, ferokyanidy a v niektorých bola požiadavka aj na fluór. V 96 vzorkách sme zanalyzovali celkovo 292 ukazovateľov. Podľa plánu každé RÚVZ v Košickom kraji odobralo 24 vzoriek. Podľa odporúčaných hodnôt pre KI (resp. KIO₃) je hodnota od 15 mg/kg do 30 mg/kg. Pre ferokyanidy sú hodnoty maximálne 20 mg/kg. V nami vyšetrených vzorkách len v jednom prípade bol prekročený limit KIO₃ (prepočítaný ako KI), a to s hodnotou 38 mg/kg.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Plnenie úlohy bolo vykonané podľa určenej metodiky a v stanovenom termíne. Na monitoringu sa zúčastnilo **20 klientov v 2 vekových kategóriách: muži a ženy ľahko/stredne pracujúci** (zaradení podľa členenia fyziologických skupín uvedených v Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR - Vestník MZ SR čiastka 4-5 z 19. júna 2015, 9. revízia), a to v každej kategórii **po 5 klientov** nasledovne:

- pracujúce ženy – stredná práca, veková kategória 19-35 rokov
- pracujúce ženy – stredná práca, veková kategória 36-54 rokov
- pracujúci muži – stredná práca, veková kategória 19-35 rokov
- pracujúci muži – stredná práca, veková kategória 36-54 rokov

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 3 skupín prídavných látok, a to:

- E 104 chinolínová žltá
- E 950 acesulfam K
- E 952 cyklamáty

Spotreba týchto prídavných látok z potravín bola monitorovaná dotazníkovou metódou a laboratórnym vyšetrením vybraných potravín s ich predpokladaným obsahom.

Na zber dát (dotazníkovou metódou) bol použitý 1 druh dotazníka, a to **24-hodinový retrospektívny dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov**.

24-hodinové dotazníky o spotrebe boli spísané klientmi retrospektívne, do ktorých uviedol každý klient konkrétny druh potraviny s jeho presným obchodným názvom, presný názov pokrmu a nápoja, ktorý skonzumoval v daný deň a skonzumované množstvo uvedené v merných jednotkách. Získané údaje slúžili na zistenie najčastejšie konzumovaných pokrmov a potravín vrátane nápojov s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok, ako aj na zistenie predpokladaného skonzumovaného množstva týchto potravín.

Laboratórne vyšetrenie

Na základe údajov získaných z 24-hodinových retrospektívnych dotazníkov spotreby z najfrekvencovanejšie konzumovaných potravín, ktoré obsahujú aspoň 1 sledovanú prídavnú látku, boli vybrané vzorky potravín za účelom ich odberu na laboratórne skúšky - stanovenie obsahu uvedených prídavných látok.

Z distribučnej siete obchodných reťazcov boli odobraté celkovo 3 vzorky potravín za účelom stanovenia obsahu sledovaných prídavných látok, a to nasledovne:

- 3 vzorky potravín (nízkoenergetický ochutený nealkoholický nápoj: „ISOMAX-izotonický nízkoenergetický citrusovo-ovocný sytený nealkoholický nápoj s fruktózou so sladidlami a s obsahom 6% šťavy“; energetický ochutený nealkoholický nápoj „MAXX energy drink – sytený nealkoholický nápoj s príchutou energy, s vitamínmi“; Coca – Cola Zero – nízkoenergetická limonáda s kolovou príchutou“) boli odobraté na stanovenie obsahu acesulfamu K,
- potraviny s obsahom chinolínovej žltej (E 104) sa nepodarilo nájsť,
- cyklamáty RÚVZ Košice nevyšetruje.

Spracovanie údajov z dotazníkov a výsledkov chemických laboratórnych skúšok

Získané údaje a výsledky boli vložené do určených tabuliek - excel tabuľky č. 1 a), 1 b), 1 c), 2 a), 2 b), 2 c).

Výsledky skúšaných vzoriek z chemického laboratória RÚVZ Košice boli spracované do určených tabuliek a odoslané ÚVZ SR v Bratislave pre ich ďalšie spracovanie - porovnanie získaných výsledkov s aktuálnymi hodnotami ADI.

Odbor chemických analýz:

Na kvalitatívne stanovenie syntetických farbív boli odobraté a vyšetrené 3 vzorky:

1 vzorka z RÚVZ Michalovce – ananášová zmrzlina, v nej bol prítomný tartrazín a 2 vzorky RÚVZ Trebišov- sirup s príchutou kiwi (obsahovali chinolínovú žltú, žltú SY, brilantnú modrú) a sirup s príchutou ananás s obsahom syntetických farbív - tartrazín a žltá SY.

Taktiež bola vykonaná aj *kvantitatívna* analýza vzoriek na obsah acesulfamu K a chinolínovej žltej. Spracovaných bolo 28 vzoriek, 28 ukazovateľov a vykonaných 42 analýz.

Sledované komodity: zákusok, nealko nápoj, bageta, steak, sirup, výživové doplnky, pudingový pohár, treska v majonéze, dojčenská výživa.

Všetky výsledky spĺňajú kritéria pre prídavné látky určené Nariadením Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia úlohy boli odobraté a laboratórne vyšetrené 3 vzorky obedového menu z prevádzok ZSS. Zároveň boli odobraté 2 vzorky chleba a jedna vzorka pečiva. V odobratých vzorkách bol stanovený obsah NaCl. Výsledky boli spracované do určených tabelárnych prehľadov aj RÚVZ Košického kraja a boli zaslané na celoslovenské spracovanie RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Odbor chemických analýz:

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch podľa výnosu MZ SR je maximálne 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskych výrobkoch maximálne 18 000 mg/kg.

V roku 2017 sme vyšetřili celkovo 49 vzoriek, ktoré boli odobrané odborom hygieny výživy, v ktorých sa monitoroval obsah kuchynskej soli.

Z RÚVZ Michalovce nám bolo doručených 9 vzoriek (hotové pokrmy a pekárské výrobky) na obsah NaCl. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity pre hotové pokrmy ani pekárské výrobky.

Z RÚVZ Trebišov nám zaslali 15 vzoriek. V 1 vzorke - dusená kyslá kapusta, bola nameraná hodnota 13 612 mg/kg.

Z RÚVZ Rožňava nám bolo doručených 12 vzoriek. Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity pre hotové pokrmy ani pekárské výrobky.

Z RÚVZ Košice sme vyšetřili 13 vzoriek. V 1 vzorke –kyslá kapusta bol nameraná hodnota 13 487 mg/kg.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Realizácia projektu v sledovanom období:

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- cielený výkon ŠZD prioritne zameraný na:
 - posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy,
 - kontrolu pestrosti stravy,
 - kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD,
 - dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach,
 - odber vzoriek pokrmov na laboratórne vyšetřenie obsahu kuchynskej soli v pokrmoch podávaných v školských stravovacích zariadeniach,
 - hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.
- cielený odber vzoriek stravy kompletného obeda pripraveného v **Materskej škole Bernolákova 14, Košice** (celkove 10 obedov). Na základe laboratórných analýz priemerné množstvo jedlej soli v obede 1,5 g, bolo percento prekročenia jedlej soli oproti OVD 116,7 %.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- školiace akcie organizované SČK územný spolok Košice v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii

a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, súčasťou ktorých sú aj prednášky o racionálnej výžive,

- edukačné aktivity v oblasti zdravej výživy detí, problematiky HACCP, prevádzkovej a osobnej hygieny, prevádzkových poriadkov, aktuálnej legislatívy, PZS v ŠJ, zdravotným dôsledkom pri nadmernej konzumácii kuchynskej soli: organizované zriaďovateľmi ZŠ a SŠ v rámci Košického kraja a mesta Košice a Národným centrom celoživotného vzdelávania Košice (počet prednášok: 9).

- **účasť na odskúšaní nových receptúr**, usporiadateľom ktorých bol zriaďovateľ škôl – Okresný úrad, Zádielska 1, Košice.

d) Podpora pohybových aktivít

- Mesto Košice ako zriaďovateľ škôl v roku 2017 začal realizáciu rekonštrukcie vonkajších priestorov (bežeckého a atletického oválu, hokejbalového ihriska), ktoré slúžia na šport žiakov ZŠ Belehradská, L. Novomeského a Krosnianska 2.
- Pracovníci odboru HDM v rámci výkonu ŠZD priestorov škôl, vykonávajú aj kontroly telocviční a ich zázemia. V mesiaci september – v čase od 18.09. – 29.09.2017 boli vykonané mimoriadne cielené kontroly, zamerané na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných školách a stredných školách v SR a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnú výchovy. Kontroly boli vykonané v 40 školách.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Realizácia úlohy v sledovanom období :

V sledovanom období (máj 2017) bola daná požiadavka zo strany gestora na plnenie pilotného projektu, ktorý sa realizoval iba na RÚVZ v sídle krajov. V rámci mesta Košice boli do pilotného projektu zaradené 2 školy: ZŠ Mateja Lechkého, ul. Jána Pavla II., Košice a Gymnázium, Šrobárova 1, Košice. V rámci pilotného projektu boli použité dotazníky TAD1 pre žiakov 5, 6, 7 a 8. ročníka, žiaci 9. ročníka a študenti gymnázia vyplňali dotazníky TAD2. Pre učiteľov bol určený dotazník TAD3. Celkovo bolo vyplnených dotazníkov 225 žiakmi a študentmi, 40 dotazníkov TAD3 pedagogickými pracovníkmi škôl (**spolu 265**).

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Realizácia úlohy v sledovanom období :

V roku 2017 gestor projektu sumarizuje získané údaje.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1. PRÍPRAVA A SPRACOVANIE VECNÝCH PODKLADOV A TEXTU NÁVRHU ZÁKONA O RADIAČNEJ OCHRANE A VYKONÁVACÍCH PREDPISOV ZÁKONA, V SÚLADE SO SMERNICOU EURÓPSKEJ KOMISIE Č. 2013/59/EURATOM.

Plnenie úlohy

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, ako jeden z riešiteľských pracovísk, sa zúčastňoval pracovných stretnutí pracovníkov Odboru ochrany

zdravia pred žiarením Slovenskej republiky v súvislosti s prípravou návrhu zákona o radiačnej ochrane a vykonávacích predpisov zákona.

Pracovné stretnutia sa uskutočnili jednak na Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave v dňoch 13. 03. 2017, 29. 03. 2017, 10. - 12. 05. 2017, 03. 07. 2017 a 14. - 16. 11. 2017 a na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici v dňoch 08. - 09. 03. 2017 a 21. - 23. 11. 2017.

5.2. MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

Plnenie úlohy

Rádioaktivita stavebných materiálov

Na obsah prírodných rádionuklidov sa vyšetrilo 13 vzoriek stavebného materiálu a surovín. V odobratých vzorkách sa stanovovala aktivita nasledujúcich rádionuklidov: ^{226}Ra , ^{232}Th , ^{40}K a index hmotnostnej aktivity - I. Prekročenie úrovne 120 Bq.kg^{-1} pre ^{226}Ra bolo zistené v jednej odobratej vzorke. Hodnota $134,22 \pm 0,67 \text{ Bq.kg}^{-1}$ bola zaznamenaná vo vzorke Granulátu 02-2017, zo spoločnosti U. S. STEEL s.r.o., Košice.

Rádioaktivita pitných vôd

Zo 179 odberových miest bolo odobratých 179 vzoriek pitných vôd a vykonalo sa v nich 373 vyšetrení.

Z dôvodu nefunkčnosti meracieho zariadenia celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta bola stanovovaná na VVS, a.s., Košice.

V ukazovateli celková objemová aktivita alfa indikačná hodnota $0,1 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola prekročená v 5 vzorkách vôd. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke vody odobratej z vodovodu v kuchyni ZŠ (vlastný vodný zdroj) v Gemerskej Panici (okres Rožňava)) – $a_{V,\alpha} = 0,37 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 18\%$. Znova bolo zistené prekročenie indikačnej hodnoty vo vzorke vody odobratej na obecnom úrade v Trstenom pri Hornáde z verejného vodovodu - 28.2.2017 aktivita $a_{V,\alpha} = 0,21 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 23\%$. Prekročenie indikačnej hodnoty bolo ďalej zistené vo vodách odobratých z vodovodu v kultúrnom dome v Ždani - $a_{V,\alpha} = 0,12 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 35\%$, z verejného vodovodu v kultúrnom dome v Skároši - $a_{V,\alpha} = 0,17 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 29\%$, z verejného vodovodu na obecnom úrade v Jarovniciach (okres Sabinov) - $a_{V,\alpha} = 0,12 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli celková objemová aktivita beta namerané hodnoty neprekročili indikačnú hodnotu $0,50 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke vody odobratej z vodovodu v kuchyni ZŠ (vlastný vodný zdroj) v Gemerskej Panici (okres Rožňava)) – $a_{V,\beta} = 0,40 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 20\%$.

V ukazovateli objemová aktivita radón - ^{222}Rn bola indikačná hodnota 100 Bq.l^{-1} prekročená v dvoch vzorkách vody z jedného odberového miesta. Vzorky boli odobraté v kuchyni MŠ (obecný rezervoár) v Hýľove – (okres Košice – okolie) - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 233,0 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 12\%$ (odber 4. 4. 2017) a $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 223,5 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 12\%$ (odber 20. 6. 2017).

V odberovom mieste, kde v analyzovaných vzorkách vôd boli prekročené indikačné hodnoty rádiologických ukazovateľov, bol začatý proces optimalizácie za účelom identifikácie zdroja vody, ktorý je zodpovedný za zvýšený obsah rádionuklidov v pitnej vode, na analýzu situácie a na návrh a realizáciu opatrení na zníženie obsahu radónu v pitnej vode.

V odberových miestach Krásna nad Hornádom (fy TAMAS), Gemerská Panica (ZŠ), Trstené pri Hornáde (OcÚ) a Lekárovce (OcÚ) boli odobraté vzorky pitných vôd

na stanovenie rádionuklidu trícium - ^3H . Stanovenia vykonal ÚVZ SR v Bratislave. Aktivita trícia - ^3H v pitných vodách bola pod úrovňou detekčného limitu použitej aparatúry.

Rádioaktivita minerálnych vôd

Vo vzorkách minerálnych vôd sa oproti pitným vodám zaznamenávajú vyššie hodnoty rádioaktivity. Rádioaktivita minerálnych a geotermálnych vôd je určovaná predovšetkým vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Zo 17 lokalít bolo odobratých 25 vzoriek minerálnych vôd. Vykonal sa v nich 50 vyšetrení. Vzorky pre stanovenie ukazovateľov celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta z dôvodu nefunkčnosti meracieho zariadenia neboli odoberané.

V stanovovaných ukazovateľoch (objemová aktivita radónu - ^{222}Rn , objemová aktivita rádia - ^{226}Ra) sa rádioaktivita minerálnych vôd pohybovala na úrovni dlhodobých priemerných hodnôt charakteristických pre daný zdroj vody.

Maximálna hodnota objemovej aktivity radónu - ^{222}Rn bola zaznamenaná vo vzorke vody odobratej z prameňa Ondrej na Sivej Brade (okres Levoča) – odber 3. 5. 2017 - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 215,6 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 13\%$. Maximálna hodnota objemovej aktivity rádia - ^{226}Ra - $a_{V,^{226}\text{Ra}} = 0,690 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 6\%$ bola stanovená vo vode z odberového miesta vrtu pri rodinnom dome č. 281 v Gánovciach (okres Poprad).

Rádioaktivita termálnych vôd

Rádioaktivita termálnych vôd je určovaná vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Zo 7 lokalít (Vyšné Ružbachy - 4, Vrbov - 2, Zemplínska Šírava - 1) bolo odobratých 7 vzoriek termálnych vôd a vykonal sa v nich 14 rádiologických vyšetrení. Vzorky pre stanovenie ukazovateľov celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta z dôvodu nefunkčnosti meracieho zariadenia neboli odoberané.

Maximálna hodnota v ukazovateli objemová aktivita rádia - ^{226}Ra - $a_{V,^{226}\text{Ra}} = 3,947 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 3\%$ bola stanovená vo vode z vrtu 1 vo Vrbove (okres Kežmarok). Maximálna hodnota v ukazovateli objemová aktivita radónu - ^{222}Rn bola stanovená vo vode z vrtu Kráter vo Vyšných Ružbachoch (okres Stará Ľubovňa) - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 60,0 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 13\%$.

Rádioaktivita povrchových vôd a ich sedimentov

Vzorky povrchových vôd sa v lokalite Krásna nad Hornádom odoberajú v pravidelných mesačných intervaloch a v lokalite Viničky (okres Trebišov) v kvartálnych intervaloch. V roku 2017 bolo odobratých 15 vzoriek povrchových vôd a uskutočnilo sa v nich 60 vyšetrení rádioaktivity. V meraných vzorkách povrchových vôd neboli zaznamenané zvýšené hodnoty rádioaktivity. Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita alfa bola zistená vo vzorke vody odobratej dňa 28. 02. 2017 z rieky Hornád v Krásnej nad Hornádom - $a_{V,\alpha} = 0,12 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 52\%$ a maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita beta bola stanovená vo vzorke vody odobratej dňa 23. 8. 2017 z rieky Hornád v Krásnej nad Hornádom a 26.9.2017 z rieky Bodrog vo Viničkách - $a_{V,\beta} = 0,16 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 20\%$. Hodnoty objemovej aktivity ^{137}Cs , stanovované gamaspektrometricky, sú pod detekčným limitom.

Spolu so vzorkami povrchových vôd sa z odberových miest odoberajú aj vzorky riečnych sedimentov. Vo vzorkách sa stanovujú hmotnostné aktivity prírodných rádionuklidov a ^{137}Cs . Maximálna hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke sedimentu z lokality Viničky (Bodrog), odber dňa 14. 11. 2017 a dosiahla hodnotu je $4,59 \pm 0,10 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

V odberových miestach Krásna nad Hornádom (rieka Hornád), Gemerská Panica (rieka Slaná), Trstené pri Hornáde (rieka Hornád), Plaveč (rieka Poprad) a Lekárovce (rieka

Uh) boli odobraté vzorky povrchových vôd na stanovenie rádionuklidu trícium - ^3H . Stanovenia vykonal ÚVZ SR v Bratislave. Aktivita trícia - ^3H v povrchových vodách sa pohybovala pod úrovňou detekčného limitu použitej aparatury.

Rádioaktivita zrážkových vôd

Vzorka snehových zrážok bola odobraná 13. januára 2017 na lúke pri RÚVZ v Košiciach na Ipeľskej 1. Vo vzorke sa vyhodnocovala celková objemová aktivita alfa - $a_{v,\alpha} = 0,01 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 54\%$, celková objemová aktivita beta - $a_{v,\beta} = 0,01 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 19\%$ a gamaspektrometricky sa vyšetrovala objemová aktivita ^{137}Cs , ktorej hodnota bola pod detekčným limitom.

Vzorky dažďovej vody v roku 2017 neboli odobraté.

Kontinuálne meranie príkonu dávkového ekvivalentu

Merania príkonu dávkového ekvivalentu (PDE) sa uskutočňovali sondou FHZ 621 G-L2 na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Celodenné meranie pozostáva z kontinuálneho merania PDE v hodinových intervaloch. Priemerný mesačný PDE sa stanovuje z priemerných denných PDE. Zistené hodnoty sa zasielajú na ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2017 bolo vykonaných 365 celodenných meraní. Významné zvýšenie hodnôt PDE nad dlhodobý priemer nebolo zaznamenané. Priemerný denný PDE bol $92,35 \pm 8,00 \text{ nSv.h}^{-1}$ s maximálnou hodnotou $108,90 \pm 1,77 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 06. 03. 2017 a minimálnou hodnotou $70,81 \pm 2,98 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 15. 07. 2016. Dlhodobý priemer PDE pre dané odberové miesto je $105,89 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Plošné integrálne a jednorazové meranie príkonu dávkového ekvivalentu

Na 18-tich pevných stanovištiach v Košickom a Prešovskom kraji sú od roku 1989 rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre (TLD), ktorých pravidelná výmena sa uskutočňuje v kvartálnych intervaloch. V roku 2017 sa výmeny TLD uskutočnili v dňoch 17. – 25. januára, druhá výmena v dňoch 19. – 26. apríla, tretia výmena v dňoch 20. – 28. júna a štvrtá výmena v dňoch 21. septembra – 3. októbra.

Pretože RÚVZ Košice nevlastní prístroj na vyhodnocovanie dozimetrov, pracovníci RÚVZ Košice vykonávajú meranie na zariadení v laboratóriu ÚVZ SR v Bratislave. Získané výsledky meraní sú spracované a vyhodnotené a následne zaslané do centra Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete na ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2017 nebolo zaznamenané významné zvýšenie rádioaktivity a hodnoty integrálnych meraní PDE v sledovaných lokalitách sa pohybovali na úrovniach dlhodobých priemerov charakteristických pre danú lokalitu ($44 \pm 18 \text{ nSv.h}^{-1}$ – Košice a $176 \pm 45 \text{ nSv.h}^{-1}$ – Stará Voda).

Pri odberoch vzoriek v teréne sa meria aj aktuálny príkon dávkového ekvivalentu (PDE) v danom odberovom mieste. V roku 2017 bol PDE zmeraný jednorazovými meraniami prenosným meračom DC-3-E v 186 odberových miestach. Hodnoty PDE sa pohybovali na úrovniach charakteristických pre dané lokality v intervale od $87 \pm 4 \text{ nSv.h}^{-1}$ do $225 \pm 5 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Rádioaktivita prašného spadu

Odberové miesto pre vzorky mesačného spadu sa nachádza na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Gamaspektrometricky bolo vyhodnotených 12 vzoriek. Obsah ^{137}Cs je pod detekčným limitom a najvyššia hodnota ^7Be bola nameraná vo vzorke spadu z mesiaca apríl – $126,45 \pm 10,42 \text{ Bq.m}^{-2}$. Meranie na nízkoopadovom alfa-beta merači bolo v marci pozastavené z dôvodu nefunkčnosti zariadenia.

Rádioaktivita aerosólov v ovzduší

Merania aerosólov v ovzduší sa vykonávali v priestoroch Slovenského hydrometeorologického ústavu v Stropkove – Tisinci.

V dôsledku zastaraného prístrojového vybavenia bol odber vzoriek aerosólov zastavený v roku 2015.

Meranie vzoriek potravinového reťazca

Pri monitorovaní sa berie zreteľ na sledovanie tých druhov potravín, ktoré predstavujú rozhodujúci zdroj príjmu rádionuklidov obyvateľstvom. Merania sa vykonávali na RÚVZ Košice gamaspektrometrickou analýzou.

V rámci monitorovania rádioaktivity v životnom prostredí boli v sledovanom období odoberané vzorky kravského (16) a ovčieho (17) mlieka. Kravské mlieko sa odoberalo v mliekarni Kežmarok a Sabinov a na dvoch poľnohospodárskych družstvách (Jarovnice a Turnianska Nová Ves) a ovčie mlieko sa vzorkovalo na PD Kluknava - Slatvina, PD Hermanovce a PD Uzovské Pekľany. Hodnoty aktivity sa stanovovali v mesačných zlievaných vzorkách (100 ml/deň). Najvyššia hodnota objemovej aktivity ^{137}Cs vo vzorkách kravského mlieka bola nameraná vo vzorke odobratej v mesiaci júl na družstve v Jarovniciach - $^{137}\text{Cs} = 0,043 \pm 0,008 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Vo vzorkách ovčieho mlieka sme namerali hodnoty ^{137}Cs : min.: $0,017 \pm 0,005 \text{ Bq.l}^{-1}$ vo vzorke odobratej v mesiaci júl z PD Kluknava - Slatvina a max.: $0,053 \pm 0,007 \text{ Bq.l}^{-1}$, ktorá bola nameraná v mlieku z PD v Uzovských Pekľanoch v mesiaci apríl.

V súvislosti s požiadavkou Európskej únie sa od roku 2005 odberajú vzorky celodennej stravy bez diétnych obmedzení na pracovisku Univerzitetnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach. Z odobratých vzoriek sa vytvára zmesná vzorka, ktorá sa po spracovaní gamaspektrometricky vyhodnocuje. Maximálna hodnota aktivity ^{137}Cs - $0,038 \pm 0,005 \text{ Bq/kg}^{-1}$ - bola nameraná vo vzorke odobratej 5.9.2017.

Gamaspektrometricky boli vyhodnotené aj vzorky sladu, sladovníckeho jačmeňa a sladového kvetu zo sladovne v Michalovciach a jedna vzorka hovädzieho kolagénu zo spoločnosti EL sro zo Spišskej Novej Vsi. Vo vzorkách namerané hodnoty ^{137}Cs boli pod detekčným limitom.

V roku 2017 v rámci monitorovania rádioaktivity boli z piatich okresov Košického a Prešovského kraja – Rožňava, Michalovce, Prešov, Humenné a Stará Ľubovňa - sezónne odobraté vzorky článkov potravinového reťazca (9 vzoriek ovocia, 20 vzoriek zeleniny, 18 vzoriek obilia). Najvyššia hodnota hmotnostnej aktivity ^{137}Cs bola nameraná vo vzorke petržlenu, odobratého u súkromného pestovateľa v Jasenove, okres Humenné - $^{137}\text{Cs} = 0,067 \pm 0,015 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Meranie vzoriek pôd a porastov

V súvislosti so vstupom do Európskej únie za účelom sledovania migrácie ^{137}Cs v hĺbkovom profile vrstvenom na 0 – 5 cm, 5 – 15 cm a 15 – 30 cm sa v lokalite Krásna nad Hornádom, v povodí rieky Hornád a v lokalite Viničky, v povodí rieky Bodrog, raz kvartálne odoberajú vzorky pôd. Spolu so vzorkami pôd sa v uvedených lokalitách odoberali aj vzorky porastov. Vzorky pôd a porastov sa raz ročne odoberajú aj vo vybraných lokalitách, kde sú rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre.

V roku 2017 bolo odobraných 51 vzoriek pôd a 16 vzoriek porastov. Najvyššia hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z I. vrstvy z lokality Stará Voda (28.06.2017) a dosiahla hodnotu $16,52 \pm 0,76 \text{ Bq.kg}^{-1}$. Minimálna hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z II. vrstvy z lokality Krásna nad Hornádom odobratej 14.11.2017

a dosiahla hodnotu $2,28 \pm 0,45 \text{ Bq.kg}^{-1}$. Hodnoty hmotnostnej aktivity ^{137}Cs v porastoch sú pod detekčným limitom.

Jahodná – okolie prieskumných vrtov a priľahlé lokality

V súvislosti s negatívnymi reakciami rôznych ochranárskych organizácií na geologicko-prieskumnú činnosť v lokalite Jahodná - Kurišková boli aj v roku 2017 uskutočnené merania a odbery vzoriek v lokalitách Jahodná, Košická Belá, Alpinka, Myslava a Nižný Klátov.

V 11 odberových miestach bolo vykonaných 104 meraní príkonu dávkového ekvivalentu (PDE). Nebolo zaznamenané významné zvýšenie rádioaktivity oproti dlhodobým priemerom charakteristickým pre dané lokality. Príkon dávkového ekvivalentu sa v týchto miestach pohyboval v intervale $\text{PDE} = 99 \pm 4 \text{ nSv.h}^{-1}$ (chata Jahodná na Jahodnej) až $\text{PDE} = 175 \pm 5 \text{ nSv.h}^{-1}$ (na Jahodnej, na ryhe (ryha = miesto s najvyššou koncentráciou uránovej rudy)).

V lokalitách Jahodná – rampa, Jahodná – ryha a Jahodná – chata boli rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre (TLD). Tie sa v kvartálnych intervaloch pravidelne vymieňali. Hodnoty PDE prírodného pozadia sa v sledovaných lokalitách pohybovali v intervale $58 - 144 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Pitné vody boli odobraté zo šiestich priľahlých lokalít. Vo vzorke vody - vlastný vodný zdroj bola stanovená maximálna hodnota objemovej aktivity radónu-222 $a_{\text{V},222\text{Rn}} = 167,5 \text{ Bq.l}^{-1} \pm 12\%$ a maximálna hodnota koncentrácie prírodného uránu $c_{\text{Unat}} = 0,009 \pm 0,001 \text{ mg.l}^{-1}$.

Povrchové vody (5 vzoriek) a ich sedimenty (5 vzoriek) boli odoberané z piatich lokalít: Jahodná – rampa, Košická Belá – potok Belá, Košice - Alpinka – Čermeľský potok, Košice – Myslava – Myslavský potok a Nižný Klátov – potok Vrbica. Namerané hodnoty objemovej aktivity ^{226}Ra a koncentrácie prírodného uránu c_{Unat} boli pod detekčným limitom.

Vo vzorkách sedimentov nebolo oproti dlhodobým priemerom zaznamenané významné zvýšenie rádioaktivity. Maximálna hodnota aktivity ^{137}Cs bola nameraná vo vzorke odobratej 20.6.2017 z lokality Alpinka – Čermeľský potok - $5,78 \pm 0,13 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Odobratých bolo aj 25 vzoriek pôd z 9 lokalít. Maximálna hodnota aktivity ^{137}Cs bola nameraná vo vzorke odobratej z miesta s najvyššou koncentráciou uránovej rudy – s označením Jahodná - ryha - $51,72 \pm 1,75 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Zároveň bol spravený odber 8 vzoriek porastov, ktoré sa v súčasnosti premeriavajú.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Plnenie:

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2017

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/9960/2016, RZ-32404/2016 zo dňa 05.12.2016 bol aktualizovaný očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2017. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam boli k dispozícii 13-valentná a 10-valentná konjugovaná vakcína. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonávalo kombinovanou očkovačou látkou každých 15 rokov, prvé preočkovanie dospelých sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov. Aktualizovaný očkovací kalendár bol uverejnený na internetovej stránke RÚVZ.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním vrátane laboratórnej diagnostiky. Z ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné

očkovaní, boli hlásené sporadické výskyty ochorení na pertussis a parotitídu a jedno importované ochorenie na morbilli.

V prípade ochorení na pertussis bolo spolu zaznamenaných 11 ochorení: v okrese Košice I – 3, Košice II – 1, Košice IV – 4, Košice okolie – 3. Ochorenia boli zaznamenané vo vekových skupinách: 1-4 roč.=2, 10-14 roč. =1, 25-29 roč. =2, 30-34 roč. =1, 40-44 roč. =1, 50-54 roč. =1, 55-59 roč. =1, 60-64 roč. =1, 65+ =1. V 8 prípadoch boli chorí očkovaní, 2 neboli pre vek (dospelé osoby) a v jednom prípade sa údaj o očkovaní nepodarilo zistiť.

V r. 2017 boli hlásené 2 ochorenia na parotitídu u neočkovaných osôb v okrese Košice II a IV vo vekových skupinách: 10-14 roč.=1 a 50-54 roč.=1. V oboch prípadoch chorí neboli očkovaní (dospelá osoba pre vek a dieťa pre kontraindikáciu).

Na Odbore lekárskej mikrobiológie bolo v roku 2017 vyšetrených 41 vzoriek sér a 3 vzorky likvoru na prítomnosť protilátok proti osýpkam. Hlásený bol 1 pozitívny výsledok na morbilli. Importovaný prípad morbilli bol potvrdený u 25 ročného študenta s trvalým bydliskom v Taliansku, ktorý študoval v SR na LF UPJŠ v Košiciach. Hospitalizovaný bol v UN LP Košice na Klinike infektológie a cestovnej medicíny. V epidemiologickej anamnéze bol udaný pobyt v južnom Maďarsku a v Srbsku. Očkovaný proti osýpkam nebol. Akútna infekcia vírusom osýpok bola potvrdená na základe konfirmačného vyšetrenia odobratých vzoriek biologického materiálu v NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu. Lekári I. kontaktu boli 2x e-mailom informovaní o epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok v Európe a SR a o postupe pri výskyte suspektných osýpok vrátane odberu a vyšetrenia biologického materiálu.

V súlade s listom ÚVZ SR č. OE/3842/2017, RZ-12654/2017 zo dňa 11.4.2017 boli dňa 26.5.2017 vyhodnotené aktivity „Európskeho imunizačného týždňa 2017“ realizované od 24.-30.4.2017. Cieľom kampane bolo zvýšiť povedomie verejnosti o dôležitosti očkovania po celý život a tým pomáhať budovať a udržiavať kolektívnu imunitu v celom európskom regióne. Aktivity na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania boli realizované v priebehu celého roka cestou Poradne očkovania, pre zdravotníckych pracovníkov organizovaním seminárov a sprístupňovaním aktuálnych informácií o ochoreniach preventabilných očkovaním na webovej stránke úradu. Kampaň bola orientovaná na laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov a rómsku komunitu s využitím printového média (KOŠICE:DNES), webovej stránky úradu, edukačných a propagačných letákov a pod. Spolu bolo zrealizovaných 332 aktivít, z toho bolo 230 určených pre laickú verejnosť, 93 pre zdravotníckych pracovníkov a 9 pre rómsku komunitu. Edukačné aktivity vykonávali odborní zamestnanci Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia.

Na organizácii každoročného Východoslovenského vakcinačného dňa, ktorý sa konal 7.6.2017, sa podieľalo 8 zamestnancov odboru, z toho 1 lekár aktívne s prednáškou.

Kontrola očkovania

V období september - november bola vykonaná kontrola povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek v zmysle Odborného usmernenia ÚVZ SR č. OE/5998/17554/2017 zo dňa 07.07.2017 vrátane spracovania a vyhodnotenia výsledkov na okresnej a krajskej úrovni. Výsledky kontroly boli na celokrajskej úrovni priaznivé, v priemere 96,5 % (od 95,5 % do 98,3 %), v roku 2016 95,5 %. K poklesu zaočkovanosti pod 95 % na celo-okresnej úrovni došlo v 5 okresoch – v okrese Košice I-IV a v okrese Spišská N. Ves. Na znížení percenta zaočkovanosti sa podieľali predovšetkým:

- dlhodobý pobyt v zahraničí (okrese Spišská N. Ves),
- vysoký počet odmietaní povinného pravidelného očkovania detí zo strany zákonných zástupcov, spochybňovanie významu očkovania v rámci agresívnych antivakcinačných aktivít zameraných cielene na rodičov detí a na budúcich rodičov (okresy Košice),

- migrácia obyvateľov minoritnej skupiny bez udania adresy
- chyba malých čísiel.

Na požiadanie všeobecných lekárov pre deti a dorast RÚVZ Košice schválil u 107 detí návrhy očkovacích schém na dodatočné doočkovanie detí v rámci povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Plnenie:

V zmysle pokynov ÚVZ SR boli spracované štatistické a analytické podklady na základe ktorých boli vypracované *výročné správy* za rok 2016 za okr. Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne, požadovanej kvalite a rozsahu. Pravidelne týždenne a podľa potreby sa vypracovávali analýzy aktuálnej *epidemiologickej situácie* a výskytu mimoriadnych situácií v spádovom území RÚVZ.

Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosti u nákaz* zaradených do Národného imunizačného programu SR (NIP). V sledovanom období nebolo hlásené podozrenie ani ochorenie u očkovaných detí na diftériu, tetanus, poliomyelitídu, rubeolu či invazívnu hemofilovú nákazu. Pretrváva sporadicky výskyt ochorení na pertussis a parotitídu. V okr. Košice I-IV bolo hlásených 8 ochorení a v okr. Košice okolie 3 ochorenia na pertussis. V sledovanom období boli nahlásené 2 ochorenia na parotitídu: v okr. Košice II a Košice IV. Bol laboratórne potvrdený 1 importovaný prípad ochorenia na morbilli.

V súvislosti s nepriaznivou situáciou vo výskyte osýpok v okolitých krajinách a na základe zvýšeného výskytu osýpok v Bratislave boli všeobecní lekári pre deti a dorast, všeobecní lekári pre dospelých a LSPP opakovane informovaní o opatreniach pri výskyte susp. ochorenia na osýpky vrátane postupu pri zabezpečení odberu biologického materiálu na laboratórne vyšetrenie. Všeobecní lekári pre deti a dorast boli požiadaní o doočkovanie detí proti osýpkam v ročníkoch narodených v rokoch 2012-2014, a v prípade nezaočkovania o uvedenie dôvodu (pobyt v zahraničí, nedostavenie sa na očkovanie, odmietanie, kontraindikácia).

V súlade s listom ÚVZ HH SR č. OE/2460/2013, RZ-9842/2013 zo dňa 7.5.2013 sa pokračuje v sledovaní ochorení a úmrtí na SARI. Počet prípadov SARI: 0. Ochorenia: dg. J10.9 2x (Košice I)

Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2016/2017

Aktivitu chrípky v chrípkovej sezóne 2016/2017 v okresoch Košice I-IV a Košice okolie možno charakterizovať zvýšeným výskytom ochorení na ARO a chrípku a chrípke podobné ochorenia (CHPO) v porovnaní s predchádzajúcou sezónou. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky až na malé epidémie v predškolských a školských zariadeniach.

Priebeh sezóny:

V sezóne 2016/2017 bolo v **okrese Košice I-IV** hlásených 69 057 ARO, chorobnosť 63250,03/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov, z toho chrípka a CHPO bolo hlásených 2447 ochorení, chorobnosť 2241,2/100 000. Z celkového počtu ARO tvorili chrípka a CHPO 3,5%. Bolo hlásených 337 komplikácií (0,5%)

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 62 853 ARO, čo predstavuje chorobnosť 60222,7/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka a CHPO bolo hlásených 2721 ochorení, chorobnosť 2665,5/100 000. V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k nárastu počtu ARO o 6204, čo predstavuje 10% a poklesu chrípky a CHPO o 279 prípadov, čo je 10,2% .

Chorobnosť sa pohybovala od najvyššej 3873,7/100 000 v 5. KT, kedy bolo hlásených 4203 ARO (z toho 211 chrípok a CHPO) po 1147,9/100 000 v 15. KT, hlásených bolo 1535

ochorenia ARO (z toho 21 chrípok a CHPO). Najviac komplikácií – 39 bolo hlásených v 7. KT - 1,4% z celkového počtu hlásených ochorení v KT. Najvyššia vekovo-špecifická chorobnosť na ARO bola v okrese Košice III vo vekovej skupine **0-5 ročných** – 16706,1/100 000 pri počte 267 ochorení v 5 KT.

V **okrese Košice okolie** bolo hlásených 20096 ARO, chorobnosť 53665,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka a CHPO bolo hlásených 818 ochorení, chorobnosť 2184,4/100 000. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka a CHPO 4%. Spolu bolo hlásených 40 komplikácií.

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 17463 ARO, chorobnosť 49565,0/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka a CHPO bolo hlásených 383 ochorení, chorobnosť 1087,1/100 000. V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k nárastu ARO o 2633, čo predstavuje 15% a chrípky a CHPO o 435 prípadov, čo je 113,5%.

Chorobnosť sa pohybovala od najvyššej 3718,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 4. KT, kedy bolo hlásených 1519 ARO (z toho 58 chrípok a CHPO), po najnižšiu 983,6/100 000 v 44. KT, hlásených bolo 378 ARO (z toho 14 chrípok a CHPO). Najviac komplikácií - 7 bolo hlásených v 45. KT, čo tvorilo 1,4% z celkového počtu hlásených ochorení. Najvyššia vekovo-špecifická chorobnosť bola vo vekovej skupine **15-19 ročných** 7954,4/100 000 pri počte 292 ochorení v 4. KT.

Z dôvodu nárastu počtu ARO, chrípku a CHPO bola dňa 7.2.2017 **zvolaná Regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ so sídlom v Košiciach** kde boli prijaté:

A. Opatrenia odporúčané zdravotníckym zariadeniam na území okresov Košice I-IV a okresu Košice okolie:

1. Sledovať výskyt akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení v lôžkových zdravotníckych zariadeniach. Vzniknuté nozokomiálne nákazy, úmrtia, SARI ihneď telefonicky hlásiť na RÚVZ Košice, odbor epidemiológie ☎ 0918389841.
2. Izolovať chorých na chrípku od ostatných pacientov, zabezpečiť barierovú ošetrovateľskú techniku a vyradiť chorý zdravotnícky personál z pracovných činností.
3. V prípade nárastu akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení v nasledujúcich kalendárnych týždňoch zvážiť uplatnenie zákazu návštev v lôžkových zdravotníckych zariadeniach.
4. Obmedziť činnosť detských poradní a preventívnych prehliadok u detí a dospelých.

B. Opatrenia odporúčané ostatným zariadeniam a organizáciám na území okresov Košice I-IV a okresu Košice okolie z hľadiska zamedzenia vzniku a šíreniu chrípky a chrípke podobných ochorení:

1. Uzatvorenie predškolských a školských zariadení, ak absencia v zariadení dosiahne viac ako 30%. Pri absencii nad 20% konzultovať s RÚVZ Košice ďalšie protiepidemické opatrenia.
2. V zariadeniach s dlhodobým pobytom osôb postupovať pri uplatňovaní protiepidemických opatrení (izolovať chorých na chrípku od ostatných obyvateľov, vyradiť chorý personál, obmedziť prijímanie nových obyvateľov, zákaz návštev) podľa epidemiologickej situácie vo výskyte ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení.

Vyučovaci proces bol prerušený počas chrípkovej sezóny v 109 MŠ, 35 ZŠ a 11 SŠ.

Sentinelová surveillance SARI a chrípky A(H1N1):

V sledovanej sezóne bol vo virologickom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Košiciach z okresov Košice I-IV a Košice okolie izolovaný:

2x vírus chrípky A/California/7/2009-pdm(H1N1)-like

27x vírus chrípky A(H3)

2x vírus chrípky A/HongKong/4801/2014(H3N2)-like

3x vírus chrípky B/Brisbane/60/2008-like

12x vírus chrípky B/Phuket/3073/2013-like

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Nadalej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov boli informovaní zdravotnícki pracovníci (PZS) o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi – on-line hlásenia infekčných ochorení. Dosiaľ túto možnosť využívajú 7 praktickí lekári, z toho 2 z okr. Košice okolie. On-line hlásenia do EPIS podávajú 2 mikrobiologické laboratória (Medirex, a.s. a Alpha medical,s.r.o.) a NRC v SR. Kontrola kvality údajov v EPISe sa vykonáva priebežne a 1x mesačne na základe zaslaných výstupov RÚVZ B. Bystrica. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v programe EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniská vybraných nákaz.

V roku 2017 bolo spracovaných a do systému EPIS vložených a potvrdených prípadov 4395 individuálnych prípadov prenosných ochorení. Z uvedeného počtu sa v 672 prípadoch jednalo o NN. V systéme bolo spracovaných 39 hlásení do systému rýchleho varovania a 32 epidémii, z toho 26 rodinných (s počtom chorých 2-5) a 1 epidémia s počtom chorých 30 (gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu).

V rámci epidemiologického vyšetrovania a prijatých opatrení bolo vydaných 77 rozhodnutí (41 v okrese Košice I-IV a 36 v okrese Košice okolie). Úplnosť a správnosť povinných údajov a premenných zadávaných do EPISu je pravidelne kontrolovaná vedúcim pracovníkom.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Analýza a evidencia hlásených nozokomiálnych nákaz (NN) sa vykonáva v pravidelných mesačných intervaloch, príp. podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Za rok 2017 lôžkové zdravotnícke zariadenia nahlásili **672 nozokomiálnych nákaz** (v r. 2016 - 437), z toho bolo **163 črevných nákaz** (121 klostrídiových infekcií, 32 rotavírusových, 3 adenovírusové, 2 norovírusové a 1 kampylobakteriálna enteritída), **139 infekcií v mieste chirurgického výkonu** (r. 2016 - 82), **123 respiračných infekcií** (r. 2016 - 60), **120 infekcií krvného riečiska** (r. 2016 - 89), **63 urogenitálnych infekcií** (r. 2016 - 32) **55** ochorení zo skupiny **iných nozokomiálnych nákaz** (r. 2016 - 28) a **9 nákaz kože a slizníc** (r. 2016 - 4).

Etiologický agens bol potvrdený v 639 prípadoch, 7 x bol laboratórny výsledok negatívny, 26x nebol biologický materiál odobratý. Najčastejšími izolovanými mikroorganizmami boli: mikroorganizmy rodu *Staphylococcus* 147x – *Staphylococcus aureus* 69x (z toho 51x MRSA), *Staphylococcus epidermidis* 56x (z toho 45x MRSE) a *Staphylococcus haemolyticus* 19x (z toho 15x MRSH). Ďalšími vyvolávateľmi NN boli: *Clostridium difficile* 121x, *Pseudomonas aeruginosa* 76x, *Klebsiella pneumoniae* 73x, *E. coli* 47x a rotavírus 32.

Z celkového počtu bolo **255 NN (38,0 %) vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi, z toho 204x multirezistentnými kmeňmi**: 29x kmeňmi Enterobacteriaceae produkujúcimi karbapenemázy (*Klebsiella pneumoniae* 23x, *Pseudomonas aeruginosa* 5x a *E. coli* 1x). Na pracoviskách, kde bol zaznamenaný výskyt mikroorganizmov

s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie voči antibiotikám, boli prijaté protiepidemické opatrenia na zabránenie ich ďalšieho šírenia. Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín-rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky.

UN L. Pasteura Košice hlásila 352 nemocničných nákaz (r. 2016-220x), Detská fakultná nemocnica Košice 134 ochorení (r. 2016-94x), Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb a.s. Košice 92 ochorení (r. 2016-15x), Nemocnica Košice-Šaca, a.s., 1. súkromná nemocnica 60 ochorení (r. 2016-52x), Letecká vojenská nemocnica a.s. 24 nemocničných nákaz (r.2016-4x), Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n.o. sv. Lukáša v Košiciach 7 prípadov (r. 2016-2x), Východoslovenský onkologický ústav a.s. 3 NN (r. 2016-7x).

V súvislosti s monitoringom hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku NN bolo v rámci ŠZD vykonaných 166 kontrol, počas ktorých bolo odobratých 2695 vzoriek, z toho 853 cielených sterov z prostredia, predmetov a plôch, 513 sterilných predmetov, 1254 biologických a chemických indikátorov na kontrolu účinnosti sterilizačného procesu sterilizátorov, 30 vzoriek dialyzačných vôd, 5 dezinfekčných roztokov na kontrolu účinnosti a 40 vzoriek z ovzdušia.

Za sledované obdobie bolo posúdených 193 prevádzkových poriadkov s hygienicko – epidemiologickým režimom. Výkon ŠZD zameraný na dodržiavanie hygienicko - epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovacej techniky, dodržiavanie dekontaminačných (sterilizačných a dezinfekčných) procesov bol v tomto roku zameraný predovšetkým na ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast a ambulancie všeobecných lekárov pre dospelých na území okresov mesta Košice a Košice - okolie.

V rámci tohtoročnej kampane „**Clean care is safer care**“ bolo realizovaných 6 prednáškových aktivít s problematikou hygiena rúk zdravotníckych pracovníkov, pri ktorých bolo edukovaných spolu 416 zdravotníckych pracovníkov a študentov strednej zdravotníckej školy. Všetkým ústavným zdravotníckym zariadeniam bola poskytnutá informácia o tejto kampani a o možnosti zaregistrovať sa do siete nemocníc WHO.

Do programu **HELICS** v súčasnej dobe nie je zapojené žiadne lôžkové zdravotnícke zariadenie okresov Košice I-IV.

V súlade s Odporúčaním Rady EÚ z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacienta vrátane prevencie a kontroly infekcií č. 2009/151/01 bolo v období máj - jún 2017 realizované **Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť**. Štúdia bola realizovaná v štyroch zariadeniach: Nemocnica Košice-Šaca a.s. 1. súkromná nemocnica, Lúčna 57, Košice-Šaca, Východoslovenský onkologický ústav a.s., Rastislavova 43, Košice, Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s., Ondavská 8, Košice a Inštitút nukleárnej a molekulárnej medicíny, Rastislavova 43, Košice. Spolu bolo vyplnených 404 dotazníkov od pacientov, 29 dotazníkov z oddelení a štyri formuláre pre zariadenie, ktoré boli zadané do predpísaného softvéru. Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktorý následne dotazníky spracuje a vyhodnotí za celú SR.

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz boli *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzované vzorky na kontrolu dekontaminácie, sanitácie a sterility predmetov. Celkovo bolo pri plnení tejto úlohy analyzovaných 3826 vzoriek, čo predstavuje 4747 ukazovateľov a 20381 analýz. Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetrených 61 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 485 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych

zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov a ovzdušia, na tento účel bolo celkovo vyšetrených 3280 vzoriek.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci plnenia úlohy sa priebežne sledovali odozvy správy v SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“. Pre posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) systém rýchleho varovania (SRV) v SR. V sledovanom období bolo do SRV zadaných 39 hlásení. Informácie z ÚVZ SR, ako kontaktného bodu o výskyte prenosných ochorení a preventívnych opatreniach sú okamžite sprístupnené na internetovej stránke úradu resp. sú postúpené ďalej lekárom či zdravotníckym zariadeniam.

V zmysle prílohy č. 6 Usmernenia HH SR „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“ zo dňa 18.6.2015 pod č. OE/2312/2015 boli vykonané školenia všeobecných lekárov pre deti a dorast, všeobecných lekárov pre dospelých, operátorov krajského operačného strediska ZZS Košice a primárov CPO lôžkových zdravotníckych zariadení v Košickom kraji. Predmetom školenia boli postupy a používanie OOPP pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN.

V súlade s plánom hlavných úloh v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva sa zamestnanci odboru epidemiológie zúčastnili praktických nácvikov zameraných na precvičenie postupov centrálného prijímacieho oddelenia pri zistení podozrenia na výskyt VNN v 2 lôžkových zdravotníckych zariadeniach (v Univerzitetnej nemocnici L. Pasteura Košice a v Detskej fakultnej nemocnici Košice) a na precvičení prijmu osoby podozrivej na VNN na Klinike infektológie a cestovnej medicíny v Univerzitetnej nemocnici L. Pasteura Košice.

V čase od 26. do 27.09.2017 sa zamestnankyňa odboru zúčastnila v Zlíne odborného praktického školenia „Aktuálny stav pripravenosti v zdravotníctve“, ktorého cieľom bolo venovať pozornosť aktuálnym témam krízovej pripravenosti zdravotníctva. Na podujatí boli prezentované okruhy na tému: systém biologickej ochrany v rezorte zdravotníctva SR, odborné praktické školenie prostriedkov biologickej ochrany a zariadení a praktická ukážka činnosti zdravotníctva pri výskyte osoby s podozrením na vysoko nebezpečnú nákazu.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V januári bol *Odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice* vypracovaný harmonogram odberov odpadových vôd z ČOV pre Východoslovenský región pre sledovanie cirkulácie poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

Pracovníci odboru epidemiológie spolu odobrali 10 vzoriek odpadových vôd v lokalitách spádového územia určeného pre RÚVZ Košice: ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou v zmysle vypracovaného harmonogramu. Výsledky všetkých laboratórnych vyšetrení odobratých vzoriek odpadovej vody boli negatívne na prítomnosť enterálnych vírusov.

Každý týždeň je z DFN Košice hlásený výskyt hospitalizácie detí do 15 rokov s akútnou chabou obrny tzv. polio like ochorením. V roku 2017 bol hlásený u detí vo veku do 15 rokov prípad akútnej chabej obrny u 6 ročného dieťaťa z okresu Košice okolie, riadne zaočkovaného proti poliomyelitíde 4 dávkami kombinovanej vakcíny. Výsledky laboratórnych vyšetrení (izolácia poliovírusov a non-polio enterovírusov na bunkových kultúrach) odobratých vzoriek biologického materiálu (stolica a moč) boli negatívne. Na základe klinického obrazu a pomocných vyšetrení bol stav hodnotený ako Guillainov-Barrého syndróm. V sledovanom období boli hlásené 2 prípady ochorení na Guillainov-

Barrého syndróm u dospelých osôb (okr. Košice II a Košice okolie). V okresoch Košice I-IV a Košice okolie bolo hlásených 8 ochorení s dg. paréza nervu facialis (G51).

Odbor lekárskej mikrobiológie:

Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V roku 2017 bolo vyšetrených 87 vzoriek odpadových vôd, všetky s negatívnym výsledkom. V hodnotenom období sme vyšetrili 535 klinických materiálov na prítomnosť enterovírusov. V 3 vzorkách od 2 pacientov sme izolovali vírus ECHO 30 (1 x liquor, 2 x stolica). S diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) od jedného pacienta do 15 rokov sme vyšetrovali 3 materiály s negatívnym výsledkom a nad 15 rokov od dvoch pacientov 6 materiálov taktiež s negatívnym výsledkom.

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetrovanie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2017/18 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2017 – február 2018.

Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Plnenie:

V rámci plnenia úlohy č. 6.7. Prevencia HIV/AIDS sa na realizácii edukačných aktivít podieľali pracovníci rôznych oddelení RÚVZ, predovšetkým oddelení epidemiológie, podpory zdravia a oddelenia hygieny detí a mládeže.

Edukačné aktivity realizované RÚVZ v Slovenskej republike v rámci plnenia úlohy:

RÚVZ	Hrou proti AIDS			Besedy/prednášky (.....xZŠ/.....osôb,xSŠ/.....osôb)	Iné aktivity (.....x panely, média, letáky.....)
	Počet aktivít/ počet eduko- vaných	ZŠ/ poč. žiakov	SŠ/poč. študen.		
Bardejov	0	0	0	ZŠ-1/37, SŠ-13/370	WEB RÚVZ, nástenka, článok do Bardejovských novostí
Banská Bystrica	7/285	4/185	3/100	0	2x panely, 12x letáky, 126x telefonické konzultácie
Bratislava hl. m.	2/54	0	2/54	0	2x média, 3x WEB RÚVZ
Čadca	0	0	0	0	2x panel, 1x WEB RÚVZ
Dolný Kubín	0	0	0	0	-
Dunajská Streda	2/40	2/40	0	0	panelová výstava
Galanta	0	0	0	ZŠ-5/124, SŠ-1/20	panel

Humenné	5/294	2/105	3/189	ZŠ-6/133, SŠ-1/15	panel, článok WEB RÚVZ
Komárno	0	0	0	SŠ-2/32	1x nástenka
Košice	0	0	0	ZŠ-18/916, SŠ-14/364, VŠ-1/21	40x leták, 10x plagát, 2x WEB RÚVZ, 1x článok, 7x WEB iných subjektov
Levice	0	0	0	ZŠ-1/40, SŠ-5/145, zdr. sestry 2/90	3x panely, 1x WEB RÚVZ, 3x médiá
Liptovský Mikuláš	0	0	0	ZŠ-3/103, SŠ-1/18	letáky, nástenka
Lučenec	0	0	0	0	-
Martin	0	0	0	0	31x konzultácie
Michalovce	0	0	0	SŠ-3/150	2x panely
Nitra	0	0	0	ZŠ-2/34	1x panel
Nové Zámky	0	0	0	ZŠ-3/81, SŠ-2/119	20x letáky, panel
Poprad	0	0	0	4/97	1x nástenka, letáky
Považská Bystrica	4/243	2/112	2/131	ZŠ-9/201, SŠ-2/70	2x panely
Prešov	0	0	0	SŠ-8/214	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 29x odbery na HIV, 14x poradenstvo
Prievidza	0	0	0	ZŠ-3/90, SŠ-3/86	X názorná propagácia, 1x príspevok na WEB RÚVZ, plagáty
Rimavská Sobota	0	0	0	SŠ-1/25	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, reg. printové médiá
Rožňava	0	0	0	ZŠ-6/138, SŠ-3/115	materiály na WEB, letáky, propagácia poradne na WEB, nástenky
Senica	9/195	3/60	6/135	ZŠ-3/60, SŠ-6/135	nástenky, plagáty, panely
Spišská Nová Ves	4/110	1/25	3/85	ZŠ-6/150, SŠ-14/350	1x panel, 2x médiá, 1x leták, 1x Sviečkový pochod, 1x športové a kultúrne podujatie (peer aktivisti)
Stará Ľubovňa	7/186	3/51	4/135	ZŠ-3/51, SŠ-4/135	1x leták, 1x názorná propagácia, 1x WEB, 1x vlastná edícia, 1x fotodokumentácia z besedy, 10x linka prevencie AIDS
Svidník	3/131	2/72	1/59	ZŠ-2/156, SŠ-1/27	1x panel, 2x nástenka, 3x médiá, 1x WEB RÚVZ
Trebišov	0	0	0	ZŠ-4/94, SŠ-2/51	1x panel, WEB RÚVZ, Sviečkový pochod
Trenčín	0	0	0	ZŠ-26/853, SŠ-19/632	názorná propagácia na RÚVZ, leták WEB RÚVZ
Topoľčany	0	0	0	SŠ-1/65	2x panely
Trnava	0	0	0	ZŠ-6/112, SŠ-1/40	leták WEB RÚVZ
Veľký Krtíš	0	0	0	2x prednáška	dotazníky, 2x premietanie DVD
Vranov n. Topľou	0	0	0	ZŠ-1/40, SŠ-1/28	1x panel
Zvolen	0	0	0	ZŠ-4/98	1x panel
Žiar nad Hronom	5/167	0	5/167	ZŠ-2/49, SŠ-2/70	nástenka, banner, 35x letáky, informácia na WEB RÚVZ

Žilina	3/115	0	3/115	SŠ-3/115	3x prezentácia - panely
SPOLU	51/1820				

V rámci projektu „Hrou proti AIDS“ bolo spolu zrealizovaných 51 aktivít pre 1820 žiakov a študentov. Na edukáciu a informačnú kampaň boli využité aj vzdelávacie aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom, ďalej média, webové stránky jednotlivých RÚVZ, nástenky, verejné tabule, DVD projekcie a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov do školských a zdravotníckych zariadení. Zamestnanci niektorých RÚVZ usporiadali a aktívne sa zúčastnili Sviečkového pochodu a športového a kultúrneho podujatia s peer aktivistami.

Na RÚVZ pracovali poradne prevencie HIV/AIDS a telefonické linky pomoci AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Priebežne sa realizuje vzdelávanie zdravotníckeho personálu i rodičov o význame očkovania vzhľadom na opakované antivakcinačné aktivity a zabezpečení dôslednej dokumentácie o odmietnutí očkovania.

Od 21.09.2012 je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na úrade Poradňa očkovania, ktorú v priebehu roka 2017 navštívilo 75 osôb. Za sledované obdobie sa riešilo 59 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek zo strany rodičov. Po ústnom prejednaní na Odbore epidemiológie boli prípady odmietnutia povinného očkovania postúpené k priestupkovému konaniu.

Za sledované obdobie bolo na RÚVZ so sídlom v Košiciach nahlásených všeobecnými lekármi pre deti a dorast 130 odmietnutí povinného pravidelného očkovania zo strany zákonných zástupcov, čo predstavuje oproti roku 2016 pokles o 15 odmietnutí.

Laická a odborná verejnosť bola v rámci EIW 2017 informovaná o vakcinologickom poradenstve na RÚVZ Košice prostredníctvom internetovej stránky úradu a cestou propagačných letákov.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V zmysle manuálu k danej úlohe bola v roku 2017 realizovaná edukácia študentov 2. ročníka na Strednej zdravotníckej škole, Moyzesova 17, Košice. Na plnení úlohy sa podieľali zamestnanci Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia. Edukácie sa zúčastnilo 80 študentov. Efekt intervencie bol overovaný formou dotazníka vyplňaného pred a po edukácii. Celkovo bolo vyplnených 160 dotazníkov I a II, ktoré boli za účelom ďalšieho spracovania a vyhodnotenia zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie

Pri plnení úlohy v roku 2017 bolo *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 193 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. RÚVZ Košice 155 vzoriek z prírodných kúpalísk: Košice Jazero, Bukovec, Ružín, Izra a Čaňa.

RÚVZ Michalovce 37 vzoriek z prírodných kúpalísk: Zemplínska Šírava - 4 odberové miesta, Vinianske jazero a RÚVZ Rožňava 1 vzorka: Palcianska Maša.

Odbor MZP sa aj v roku 2017 podieľal na plnení projektu "Eliminácia výskytu siníc v lokalite - rekreačná oblasť Nad Jazerom Košice", ktorý vypracoval a realizoval Sdruženie Flos Aquae, pod vedením Prof. Ing. Blahoslava Maršálka PhD. Monitorovanie vzoriek vôd sa zahájilo už 17. mája 2017, odber vzoriek prebiehal v týždenných intervaloch zo 4 odberových miest. Kvantitatívny rozbor sa vykonával z voľnej vody a na kvalitatívny rozbor sa vzorky odoberali planktónovou sieťkou. Počas celej kúpaciej sezóny všetky vzorky vyhovovali limitom pre cyanobaktérie.

Vo vzorkách z ostatných prírodných kúpalísk bol prekročený limit pre cyanobaktérie vo vzorke vody z Čane. V 9 vzorkách bol prekročený limit pre chlorofyl, v 5 vzorkách z Vinianskeho jazera, v 3 vzorkách z jazera Izra a v 1 vzorka Košice Čaňa.

Okrem cyanobaktérií sa vo vodách prírodných kúpalísk sledovali aj mikrobiologické ukazovatele, celkovo sa analyzovalo 75 vzoriek. Všetky vzorky vyhoveli limitom pre mikrobiologické ukazovatele.

Za rok 2017 sa analyzovalo aj 712 bazénových vôd. Z toho pre RÚVZ Košice 521 vzoriek, RÚVZ Michalovce 150 vzoriek, RÚVZ Rožňava 26 vzoriek a RÚVZ Trebišov 15 vzoriek. Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 43 vzoriek bazénových vôd, čo predstavuje 6,0% pozitívnych vzoriek. Prekročené boli limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 36°C, *Pseudomonas aeruginosa* - 10 vzoriek, *Enterokoky* - 10 vzoriek a *Staphylococcus aureus* 1 vzorka.

V bazénových vodách sa sledovali aj biologické ukazovatele. Všetky vzorky vyhoveli daným limitom.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali pracovníci Odboru hygieny životného prostredia a zdravia odberom vzoriek vody z vodných nádrží, ktoré sú určené na kúpanie (ďalej VUK) a to z nádrží Pod Bukovcom a Ružín, z prírodného kúpaliska Jazero a z vodných nádrží, v ktorých bolo potrebné v hodnotenom roku overiť kvalitu vody buď pre dlhodobý zákaz kúpania, alebo išlo o banské dielo sporadicky využívané na kúpanie, alebo boli šetrené podnety na nevyhovujúcu kvalitu vody na kúpanie (Čaňa, Geča, Izra).

Celkovo bolo na laboratórne vyšetrenie prítomnosti cyanobaktérií odobratých 157 vzoriek vôd na kúpanie, z toho počtu 133 zo štrkoviska Jazero v Košiciach (max. hodnota cyanobaktérií z odberného miesta pláž bola 32 000 buniek/ml vody), 8 vzoriek z VUK Pod Bukovcom (max. hodnota cyanobaktérií z odberného miesta pláž bola 2 700 buniek/ml vody), 8 vzoriek z VUK Ružín (max. hodnota cyanobaktérií z odberného miesta pláž bola 5 000 buniek/ml vody), 1 vzorka zo štrkoviska Čaňa (zistená hodnota bola 295 500 buniek/ml), 1 vzorka zo štrkoviska Geča (zistená hodnota bola 1000 buniek/ml), a 6 vzoriek z jazera Izra (max. hodnota cyanobaktérií bola 22 000 buniek/ml vody).

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

V rámci plnenia úlohy bola podľa plánu v *Odborom hygieny výživy* odobratá z distribučnej siete mesta Košice 1 vzorka potraviny **pre dojčatá a malé deti: HIPP – BIO Combiotik – počiatková mliečna dojčenská výživa**, ktorá bola zaslaná na laboratórne skúšky na prítomnosť rezíduí pesticídov ÚVZ SR.

Výsledky do t. č. nie sú k dispozícii.

7.7 Objektívizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí

Výsledky v rámci plnenia úlohy Odborom chemických analýz:

Oddelenie fyzikálnych analýz RÚVZ so sídlom v Košiciach pokračovalo v priebehu roka 2017 v riešení projektu meraním ultrafialového žiarenia v životnom prostredí – na opaľovacích prístrojoch.

Na meranie UV žiarenia disponuje RÚVZ so sídlom v Košiciach nasledovným prístrojovým vybavením:

- prístroj Almemo 2290-8, fy. Ahlborn, Germany
- snímač PMA 1101-S-420-20 s erytemálne váženou spektrálnou citlivosťou podľa CIE (STN EN 60335-2-27) v rozsahu 280 až 400 nm.

Snímač k prístroju Almemo je kalibrovaný SMÚ Bratislava a možno ho použiť pri hodnotení solárií podľa STN EN 60335-2-27.

Meranie UV žiarenia bolo vykonané v **60** prevádzkach na základe štátneho zdravotného dozoru, ako aj objednávok prevádzkovateľov solárií, ktorí sú na základe platnej legislatívy povinní predložiť protokol z objektívizácie UV žiarenia UV žiaričov.

Prehľad o počte vykonaných meraní ultrafialového žiarenia na opaľovacích prístrojoch je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Počet prevádzok	Počet opaľovacích prístrojov		Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
	vertikálny	horizontálny			
60	56	30	202	202	1010

Z výsledkov merania vyplynulo, že z **86** opaľovacích prístrojov (56 vertikálnych a 30 horizontálnych), na ktorých bolo v roku 2017 vykonané meranie UV žiarenia, požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo, v znení Vyhlášky MZ SR č. 75/2014 Z. z. nevyhovovalo **10** opaľovacích prístrojov a na **8** opaľovacích prístrojoch nebolo možné vyjadriť súlad alebo nesúlad so špecifikáciou. Ostatné opaľovacie prístroje (spolu **68**) požiadavkám vyššie citovanej Vyhlášky MZ SR vyhovovali.

Maximálna doba opaľovania bola prekročená na **8** opaľovacích prístrojoch z celkového počtu 86 sledovaných v roku 2017, na **15** z nich nebolo možné vyjadriť súlad/nesúlad so špecifikáciou podľa vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z. v znení Vyhlášky MZ SR č.75/2014 Z. z., pretože vypočítaná doba expozície stanovená (stiahnutá) na účinnú prahovú dávku ožiarovania H_{er} podľa miestne rozšírených typov pokožky bola nad limitnou hodnotou o hodnotu menšiu, ako rozšírená neistota merania a na **7** opaľovacích prístrojoch prevádzkovatelia nemali maximálnu dobu opaľovania uvedenú vôbec. Na ostatných opaľovacích prístrojoch (spolu **56**) bola uvedená maximálna doba opaľovania v súlade so špecifikáciou.

Najčastejšie nedostatky, ktoré boli zistené v prevádzkach solárií počas merania UV žiarenia:

- prevádzkovatelia solárií nemajú technickú dokumentáciu k opaľovacím prístrojom – návod na obsluhu prístroja
- dodávatelia UV žiaričov neposkytujú prevádzkovateľom solárií technickú dokumentáciu k trubiciam ani maximálne odporúčané časy opaľovania pre jednotlivé typy pokožky pre daný typ trubíc resp. im ich poskytnú ich v nesprávnych hodnotách

7.8 Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie

Plnenie úlohy Odborom lekárskej mikrobiológie:

Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu rekreačných vôd vybranými RÚVZ Prešovského a Košického kraja, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice, následné spracovanie, uchovanie a zaslanie na vyšetrenie do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2017 bolo spracovaných a zaslaných na vyšetrenie 11 vôd určených na kúpanie.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali pracovníci *Odboru hygieny životného prostredia* a zdravia, prípravou harmonogramu odberov vzoriek vôd na vyšetrenie výskytu enterovírusov pre RÚVZ v Košickom a Prešovskom kraji a odberom vzoriek vody z vodných nádrží, ktoré sú určené na kúpanie (ďalej VUK) a to z nádrží Pod Bukovcom a Ružín a z prírodného kúpaliska Jazero, ktoré spadajú do pôsobnosti RÚVZ Košice.

V hodnotenom roku boli celkovo odobraté 4 vzorky vody (2x VUK Ružín, 1x VUK Pod Bukovcom a 1x štrkovisko Jazero). Výsledky analýz zatiaľ neboli na odbor HŽPaZ doručené.

7.10 Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V rámci peľového monitoringu bolo *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 231 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu www.alergia.sk a www.pelovespravy.sk. Peľový monitoring sa zahájil v 10. kalendárnom týždni. V priebehu roka boli vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovné: v jarných mesiacoch to boli hlavne peľové zrná liesky, jelše, topoľa a čeľade tisovité, v mesiaci máj bola zaznamenaná vysoká koncentrácia peľových zŕn z čeľade borovicovitých. V letných mesiacoch boli vysoké koncentrácie peľových zŕn čeľade prhl'avovitých, lipnicovitých, ambrózie a paliny. Vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná od februára a pretrvávala až do konca septembra.

7.14 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

Dosiahnuté výsledky

Odbor chemických analýz:

V rámci monitoringu TOC v prírodných kúpaliskách RÚVZ so sídlom v Košiciach odobral 6 vzoriek a RÚVZ so sídlom v Michalovciach odobral 13 vzoriek.

Na monitoringu TOC v umelých kúpaliskách sa podieľali:

RÚVZ so sídlom v Košiciach odobral 10 vzoriek, RÚVZ so sídlom v Michalovciach 17 vzoriek, RÚVZ so sídlom v Rožňave 20 vzoriek a RÚVZ so sídlom v Trebišove 6 vzoriek.

V dvoch vzorkách umelých kúpalísk bola prekročená medzná hodnota pre TOC. Prekročenie bolo vo vzorkách ktoré odobral RÚVZ so sídlom Michalovce a Rožňava.

Celkovo bolo teda spracovaných 72 vzoriek, v ktorých bolo sledovaných 72 ukazovateľov a vykonaných 80 analýz.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali pracovníci *Odboru hygieny životného prostredia a zdravia*, odberom vzoriek vody z umelých kúpalísk, v ktorých sú bazény napúšťané vodou z vlastných vodných zdrojov.

V hodnotenom roku 2017 bolo odobratých v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na vyšetrenie celkového organického uhlíka celkovo 13 vzoriek vôd z umelých bazénov, z toho počtu boli 4 vzorky vody z umelého kúpaliska RYBA, 5 vzoriek z kúpaliska TRITON a 4 vzorky z umelého kúpaliska Červená hviezda.

Ani v jednej vzorke nebolo zistené navýšenie hodnoty TOC o viac ako 2,5 mg/l nad hodnotu napúšťanej vody.

7.15 Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii

V rámci plnenia tohto projektu *Oddelenie genetickej toxikológie* v roku 2017 pokračovalo v spolupráci s Východoslovenským onkologickým ústavom a s Ligou proti rakovine v Košiciach pri získavaní údajov pre anamnestické analýzy od pacientov, ktorí majú histologicky potvrdené rakovinové ochorenie. Kompletne anamnestické údaje v roku 2017 boli získané od 196 chorých pacientov, ktorí dobrovoľne poskytli údaje do tohto projektu.

Spracovanie čiastkovej záverečnej správy k tomuto projektu bolo predložené začiatkom roka 2017.

V projekte sa bude pokračovať aj v ďalších rokoch za účelom získavania a spresňovania vplyvu rizikových životospárnych faktorov na vznik Ca ochorení.

7.20 Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia

Dosiahnuté výsledky

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>minerálne oleje</i>	-	6	6	30	51

V rámci platených služieb bolo vykonané meranie minerálnych olejov v pracovnom ovzduší v U. S. Steel Košice. Odobrali sme 3 vzorky formou stacionárneho odberu a 3 vzorky formou osobného odberu. Na stanovenie minerálnych olejov sme použili metódu MDHS 84/2. Všetky 3 vzorky odobraté formou stacionárneho odberu prekročovali NPEL, pri osobnom odbere sa pri jednej vzorke nedal posúdiť súlad s NPEL (prekročovala limit až po zohľadnení kladnej hodnoty neistoty). Ďalšie 2 vzorky boli v limite.

Súčasne s týmito vzorkami sme skúšobne odobrali 1 vzorku formou stacionárneho odberu a 1 vzorku formou osobného odberu spôsobom dohodnutým na pracovnom stretnutí (filter a trubička). Koncentrácia vypočítaná z filtra pri stacionárnom aj osobnom odbere sa zhodovala s koncentráciou stanovenou metódou MDHS. Na trubičkách bola stanovená tiež koncentrácia, ktorú sme však nemali s čím porovnať a overiť.

Za účelom výberu pracoviska na odskúšanie odberov sme oslovili odbor PPL, ktorý nám dal kontakt na jednu firmu v Košiciach. S konateľom sme sa kontaktovali, súhlasil s odbermi, konkrétne termíny ešte dohodnuté neboli.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z členstva v EISN- European Influenza Surveillance Network.

Priamy dôkaz: pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach a dôkaz vírusov chrípky metódou PCR.

V roku 2017 bolo vyšetrených 400 materiálov od 381 pacientov s ochorením horných ciest dýchacích, z toho bolo 47 odberov od sentinelových lekárov, 12 pitevných materiálov od 4 pacientov, 4 materiály od 2 pacientov s diagnózou SARI.

86 materiálov bolo pozitívnych na vírusy chrípky, z toho bola identifikovaná 66-krát chrípka A a 20-krát chrípka B.

Za účelom bližšej identifikácie izolovaných kmeňov bolo 24 materiálov zaslaných do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave, kde boli identifikované nasledovne:

- 2-krát A/California/7/2009(H1N1) pdm-like ,
- 5-krát A/HongKong//4801/2014(H3N2)-like (z toho 4-krát od sentinelových lekárov),
- 3-krát B/Brisbane/60/2008-like,
- 14-krát B/Phuket/3073/2013-like (z toho 2-krát od sentinelových lekárov).

Metódou RT-PCR boli dokázané vírusy chrípky nasledovne:

- 59-krát A(H3) (z toho 24-krát od sentinelových lekárov),
- 3-krát B (z toho 2-krát od sentinelových lekárov).

Rýchlotestom bolo vyšetrených 13 materiálov na chrípku A a B, z nich bolo 6 pozitívnych na chrípku A a 2 na chrípku B.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok.

V roku 2017 bolo na dôkaz protilátok proti respiračným vírusom vykonaných 3746 sérologických vyšetrení (638 vzoriek) metódou KFR. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 6 antigénov (vírus chrípky A a B, adenovírus, RS-vírus, Mycoplasma pneumoniae, vírus parachrípky).

Pozitívne vyšetrenia: 14x chrípka A, 6x chrípka B, 9x RS-vírus, 5x mykoplasma a 2x adenovírus.

Metódou ELISA na dôkaz špecifických protilátok triedy IgM a IgG proti chrípke bolo vyšetrených 20 sér od 17 pacientov. Z toho malo 10 vzoriek zvýšenú hladinu protilátok triedy IgG proti chrípke A a v 5-tich vzorkách bola zvýšená hladina protilátok triedy IgG proti chrípke B.

Na vyžiadanie vyšetrujeme metódou KFR aj protilátky proti ornitóze, Q-horúčke, chlamýdióvemu skupinovému antigénu a legionelám. V tomto roku sme vyšetřili 24 vzoriek, všetky s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Materiál na vyšetrenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú ošetrojúci lekári v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja. Hlásenie o výsledkoch sa posiela v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

Návrh na ďalší postup:

Neustále sa snažiť o vylepšovanie laboratórnej diagnostiky chrípky a chrípke podobných ochorení.

8.4 Diagnostika exantémových ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z procesu eliminácie osýpok v Slovenskej republike a vo svete.

Laboratórium vykonáva vyšetrenie protilátok triedy IgM a IgG u vzoriek sér dodaných od ošetrojúcich lekárov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20. dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetrených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela elektronickou formou do NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu ÚVZ SR.

V roku 2017 bolo vyšetrených 41 vzoriek sér a 3 vzorky liquoru na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok, celkovo 88 vyšetrení. 1 vzorka bola pozitívna na prítomnosť protilátok triedy IgM.

Osýpky (morbili) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále v modifikovanej forme vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetrením protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

Pokračovať v spolupráci s lekármi Košického a Prešovského kraja, s pracovníkmi jednotlivých oddelení epidemiológie RÚVZ a s NRC na zabezpečenie stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia (NPPZ)

Medziodborová úloha – na jej plnení sa podieľajú odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia a zdravia, odbor preventívneho pracovného lekárstva, odbor hygieny výživy a odbor hygieny detí a mládeže.

Plnenie aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v SR z roku 2014 (ďalej len *NPPZ*) bolo realizované činnosťou vzťahujúcou sa k dvom vymedzeným oblastiam – A., B.

Oblasť A. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, participujeme súčasne na plnení ďalších programov, t. j. *Národného programu prevencie obezity* (2008) v gescii ÚVZ SR (vrátane *Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025*, schváleného vládou SR); *Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020* (schváleného vládou SR) v gescii ÚVZ SR; *Národného programu duševného zdravia* (2004) prijatého vládou SR; *Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020*; *Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020*; *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2013 – 2020* (spolu s *Akčným plánom realizácie NPS SR na obdobie rokov 2017 – 2020* v rezorte zdravotníctva); *Národného programu kontroly tabaku* (2007) schváleného vládou SR; *Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020* a v neposlednom rade na plnení *Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020* a *Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020*. Jedným zo základných východiskových dokumentov, ktorý aktuálne určuje smerovanie nielen preventívnych programov podpory zdravia a prioritných oblastí pôsobenia je *Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030*.

V praxi, prevenciu vybraných chronických ochorení realizujeme ovplyvňovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravého spôsobu života, uplatňujúc najmä zdravotno-výchovnú edukáciu a činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). V poradni sú klienti, resp. záujemcovia vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov, nadväzujúce odborné poradenstvo

je zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt a optimalizáciu zložiek životného štýlu nefarmakologickou cestou.

V hodnotenom období sme okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej Poradni zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie výjazdovou formou pre pracovné kolektívy, seniorov a ostatnú verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená v **bodoch 9.2, 9.5, 9.7**).

Výchovno-vzdelávacie aktivity sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu. Objektom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorít tejto oblasti NPPZ, t. j. bodov 1. až 4.:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory výživy obyvateľstva sledujeme hlavne cez analýzy anamnestických dát od klientov **Poradenského centra ochrany a podpory zdravia** (ďalej len **PCOPZ**), vkladaných do Testu zdravé srdce. Edukáciou a propagáciou v oblasti zásad správnej výživy sa snažíme zvyšovať celkové uvedomenie obyvateľstva, zlepšiť stravovacie návyky u všetkých jeho vekových skupín.

Téma ozdravenia výživy je v súlade s celoeurópskymi princípmi zahrnutými v dokumentoch, ako napr. *Zdravie 2020: Európsky politický rámec na podporu vládnych a spoločenských aktivít pre zdravie a prosperitu*, na národnej úrovni, napr. v *Strategickom rámci starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030; Akčnom pláne pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025*, resp. v úlohách spojených s ochranou a podporou zdravia obyvateľov SR. Nadväzujúc na uvedené spolupracujeme s Odborom hygieny výživy RÚVZ Košice prostredníctvom vybraných aktivít PCOPZ, t. j. *Poradne zdravia* (stabilnej aj mobilnej zložky) a *Poradne správnej výživy* (pozri **bod 9.2**). Činnosť si kladie za cieľ vplývať na zlepšenie stravovacích návykov vo vybraných populačných skupinách, realizovať monitoring, intervencie a tiež zisťovať ich výživový stav.

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora Národnej stratégie SR pre program „**Ovocie a zelenina do škôl**“, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. V spádovom území sa na vybraných MŠ, ZŠ, SŠ a VŠ realizujú interaktívne *skupinové edukačné aktivity* so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR.

V kalendárnom roku 2017 boli edukačné aktivity realizované v materských a základných školách (I. a II. stupeň), v stredných školách vrátane gymnázií, v jednom zo stredoškolských internátov a na jednej z vysokých škôl. Na niektorých školách sa aktivity realizovali opakovane počas školských rokov 2016/2017 (2. polrok) a 2017/2018 (1. polrok). Intervenovaných bolo spolu 199 detí zo 6 materských škôl, 488 žiakov z 8 ZŠ, 242 študentov zo 6 SŠ a 9 študentov z 1 VŠ.

Ďalej sme v súvislosti s programom „**Ovocie a zelenina do škôl**“, v reakcii na požiadavku ÚVZ SR, zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2016/2017 – sumárny prehľad za RÚVZ v Košickom kraji (t. j. RÚVZ so sídlom v Košiciach, Michalovciach, Rožňave, Spišskej Novej Vsi a Trebišove). Príslušné RÚVZ napĺňali ciele programu na lokálnej a regionálnej úrovni prostredníctvom činnosti dvoch odborných útvarov, t. j. Podpory zdravia/Výchovy k zdraviu a Hygieny detí a mládeže. Cieľovými skupinami pre intervencie boli deti MŠ, žiaci ZŠ, študenti SŠ a VŠ ako aj personál zariadení školského stravovania, doplnkovo učitelia a rodičia.

Uplatňované boli dve hlavné formy aktivít, t. j. *skupinová edukácia* pre deti a mládež (ako výklad s besedou, prednáška s diskusiou, s aplikáciou prvkov interaktívneho,

zážitkového učenia, pracovných obrázkových listov, panelová diskusia, vedomostný kvíz, ponuka informačno-propagačných materiálov, projekcia DVD filmu), s konaním na vybraných školách, v niektorých regiónoch aj v stredoškolskom internáte, verejnej knižnici, materskom centre či na pôde RÚVZ (spolu 427 akcií, s počtom intervenovaných cca 7426 osôb, z toho 47 osôb v produktívnom veku). Niektoré z aktivít – tematicky prierezové – boli realizované súbežne s inými projektmi (napr. na RÚVZ Spišská Nová Ves s regionálnym projektom „Pozdravy – pohyb, zdravie, výživa“; na RÚVZ Michalovce a RÚVZ Košice s celoslovenským internetovým kurzom zdravého životného štýlu „Hravo ži zdravo“; na RÚVZ v Košice s celoslovenským projektom „Viem, čo zjem“).

Ďalšou formou aktivity/intervencie bol *štátny zdravotný dozor* vo vybraných zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež (a vo výdajniach stravy) v MŠ a ZŠ v Košickom kraji. Jeho účelom bolo sledovanie podmienok skladovania a manipulácie s ovocím, zeleninou; kvality spoločného stravovania; informovanie o význame dodržiavania zásad správnej výživy, o potrebe zaraďovania ovocia, zeleniny do jedálnych lístkov ako aj súvisiaca metodická a edukačná činnosť smerom k prevádzkovateľom – personálu daných zariadení, príp. učiteľom a rodičom.

V školskom roku 2017/2018 sme sa zapojili do 2. ročníka celoslovenského projektu „**Viem, čo zjem**“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí „*Nestlé Healthy Kids Global Programme*“). Organizátorom projektu je Neuropea, s. r. o., Bratislava, odborným garantom ÚVZ SR, s odporúčaním MŠVVŠ SR. Zámerom projektu je popularizácia zdravého spôsobu života, zdravej výživy a pohybovej aktivity. Realizuje sa na zaregistrovaných základných školách, s prioritným určením pre žiakov III. – VI. ročníka. Vykonávateľmi edukačných aktivít sú lektori z RÚVZ v SR a pedagógovia zapojených škôl.

Na uvedenom projekte sme boli účastní už v predchádzajúcom ročníku, ktorý mal ešte pilotný charakter, so zapojením RÚVZ na krajskej úrovni. V mesiacoch január – február 2017 sme 1. ročník ukončili intervenciami v ZŠ s MŠ sv. Marka Križina, Rehoľná 2; ŠZŠ Odborárska 2; Súkromnej ZŠ Dneperská 1 a ZŠ Tomášikova 31.

V rámci prípravnej etapy 2. ročníka, zúčastnili sme sa pracovného stretnutia k projektu "Viem, čo zjem", ktorého organizátormi boli ÚVZ SR v spolupráci s Neuropea, s. r. o. A RÚVZ Žilina (s konaním na RÚVZ so sídlom v Žiline dňa 6.9.2017).

Vzdelávacie aktivity tohto ročníka projektu začali prvou lekciou „*Vyvážená strava*“ a na prihlásených školách boli zabezpečované prostredníctvom pracovníkov RÚVZ v SR. V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice miestom konania aktivít bolo 7 košických ZŠ. Na týchto školách bolo prostredníctvom lektoriek z RÚVZ Košice intervenovaných 48 tried, s celkovou účasťou 776 žiakov (prevažne z III. – VI. roč.). Po ukončení výučby prvej lekcie na každej z intervenovaných škôl, na základe požiadavky ÚVZ SR a Neuropea, s. r. o., bol zasielaný „Záznam o priebehu školenia“ na ÚVZ SR.

Na webovom sídle jednej ZŠ boli zverejnené príspevky o projekte a spolupráci ZŠ s RÚVZ Košice (pozri odkaz na uverejnený príspevok, t. j. mesačný prehľad za október 2017 na webovom sídle RÚVZ Košice v priečinku O nás – Masmediálne príspevky).

V súvislosti so zisťovaním spätnej väzby u žiakov ohľadom výučby prvej lekcie projektu zastrešenej RÚVZ, bol podľa metodického pokynu ÚVZ SR realizovaný dotazníkový prieskum na vybraných školách (t. j. výber 1 ZŠ v pôsobnosti každého RÚVZ v SR). Za týmto účelom v regióne Košíc sa zber dát (prostredníctvom anonymného dotazníka efektivity) konal na jednej zo zapojených škôl – ZŠ Gemerská 2, u žiakov z III. – V. roč. Vyplnené dotazníky v celkovom počte 98 boli následne doručené ÚVZ SR k celoslovenskému vyhodnoteniu.

V rámci spolupráce RÚVZ Košice (Odboru podpory zdravia, Odboru hygieny výživy – Poradne správnej výživy) a **O. Z. Slovenská sieť proti chudobe** (angl. skr. SAPN) bol vypracovaný projekt výskumu pod názvom „*Dostupnosť zdravého životného štýlu*“

u obyvateľov Slovenskej republiky ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením (Spotreba potravín, ich kvalita a stravovacie návyky v kontexte príjmu, statusu, sociálneho environmentu)“.

Prípravná fáza v roku 2016 zahŕňala komunikáciu a pracovné stretnutia so zainteresovaným externým subjektom SAPN (objednávateľ/realizátor projektu), internú spoluprácu v rámci RÚVZ Košice (zostavovateľ/realizátor projektu) a:

- spracovanie anotácie výskumného projektu;
- zostavenie projektu a metodiky (t. j. nástroja pre zber dát – dotazník/rozhovor).

V roku 2017 bola uskutočnená prieskumná činnosť – zber dát anonymným dotazníkom na vybranom súbore respondentov (zabezpečilo SAPN). Na vyhodnocovaní dát z prieskumu participovali oba spolupracujúce subjekty (RÚVZ Košice a SAPN), sólovo podľa jednotlivých okruhov dotazníka (uvedená etapa trvá). V rámci RÚVZ Košice, na Odbore podpory zdravia boli dáta z dotazníkového prieskumu – 24-hodinových jedálničkov respondentov zadávané do programu Alimenta 4.3e. V nadväznosti na to sa Odbor hygieny výživy podieľal na zhodnocovaní generovaných výstupov z uvedeného programu (t. j. vyhodnocovaní nutričného zloženia a energetického príjmu z celodennej stravy respondentov vo vzťahu k Odporúčaným výživovým dávkam pre obyvateľstvo v SR – 9. revízie). Zo strany Odboru podpory zdravia boli spolupracujúcej organizácii SAPN (v zmysle dohody) zaslané všetky vyhodnotené jedálničky respondentov, v celkovej počte 298. Respondentom, ktorí vyplnili 24-hodinový jedálny lístok, bola ponúknutá možnosť konzultovať zistené výsledky a odporúčania zo strany Poradne správnej výživy pri RÚVZ Košice.

Všetky zhodnotené jedálničky budú aj štatisticky spracované.

Z medzinárodných dní venovaných problematike výživy sme sa sústredili na **Svetový deň potravy/výživy – 16. október** a **Svetový deň diabetu – 14. november** (s témou v roku 2017 „Ženy a cukrovka: Naše právo na zdravú budúcnosť“). Prehľad informačno-propagačnej a intervenčnej činnosti vo vzťahu k rôznym cieľovým skupinám, ktorou sme podporili uvedené termíny sa nachádza v **bodoch 9.2 a 9.7**.

2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) vo vzťahu k obyvateľstvu (školskej mládeži, dospeléj populácii, seniorom) využívame najmä edukáciu, poradenstvo, výstupy cez médiá. Hlavným zámerom aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života.

Uvedená priorita NPPZ o. i. úzko súvisí s úlohou pod názvom „**Vyzvi srdce k pohybu**“, ktorá sa realizuje v rámci CINDI programu SR, bez časového obmedzenia, každé dva roky zväčša v jarnom období (pozri **bod 9.2.1**).

V súvislosti s propagáciou **Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj** (zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003), ako aj plnením **Národného programu prevencie obezity – v oblasti pohybovej aktivity**, realizovala sa informačno-propagačná a intervenčná činnosť (edukačná, poradenská) v časovom období apríl až jún 2017. Aktivity v spádovom území RÚVZ Košice boli určené pre rôzne cieľové skupiny (podľa veku, profesie, záujmu, ako aj pre širokú verejnosť). Ich prehľad z hľadiska miesta konania, formy výkonu a intervenovaných osôb sa nachádza v nižšie uvedenej tabuľke. Uskutočnených bolo celkovo 24 aktivít na 14 miestach; s celkovou účasťou 736 osôb; spolupracujúcich inštitúcií bolo 17.

Prehľad zdravotno-výchovných aktivít k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“ (10. máj)

P. č.	Kde (miesto)	Kedy	Cieľová skupina (účastníci)	Forma aktivity
1.	Základná škola, Hlavná 346, Nižná Myšľa, okres Košice-okolie	26.4.2017 (2 vyuč. h.)	žiaci 1. stupňa ZŠ (I. – IV. roč., v počte 50)	Výklad s besedou „ <i>Význam pohybu pre zdravie</i> “ a premietnutie DVD „ <i>Starostlivosť o zdravie</i> “ (viacematické edukačné aktivity pre 2 skupiny žiakov)
2.	Špeciálna základná škola, Vtáčkovce 2, okres Košice-okolie	2.5.2017 (2 vyuč. h.)	žiaci 1. a 2. stupňa ZŠ (I. – IX. roč., v počte 40)	Výklad s besedou „ <i>Význam pohybu pre zdravie</i> “ a premietnutie DVD „ <i>Starostlivosť o zdravie</i> “ (viacematické edukačné aktivity pre 2 skupiny žiakov)
3.	Špeciálna základná škola, Inžinierska 24, Košice	3.5.2017	pedagogickí zamestnanci škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti OÚ Košice (30 účastníkov)	Aktívna účasť na Metodickom dni 2017: Sekcia pre vzdelávaciu oblasť „ <i>Zdravie a pohyb</i> “: Téma „ <i>Šport ako fenomén komplexného rozvoja osobnosti dieťaťa</i> “. Prednáškou „ <i>Nepodceňujme správny vývin chrbtice u detí – problematika skoliózy</i> “, s distribúciou tematických zdravotno-výchovných materiálov z edície RÚVZ Košice (8 titulov)
4.	Telekom centrum, Poľská 4, Košice	3.5.2017	zamestnanci spoločnosti (90 záujemcov o poradenstvo)	Ponuka vybraných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice)
5.	Denné centrum pri MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice	3.5.2017 10.5.2017 15.5.2017 22.5.2017 29.5.2017	klienti denného centra (v celkovom počte 37)	Edukačno-poradenská aktivita pre seniorov „ <i>Pohybom proti osteoporóze</i> “ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov)
6.	Denné centrum pri MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice	4.5.2017 11.5.2017 15.5.2017 22.5.2017 29.5.2017	klienti denného centra (v celkovom počte 51)	Edukačno-poradenská aktivita pre seniorov „ <i>Pohybom proti osteoporóze</i> “ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov)
7.	Gymnázium Štefana Moyzesa, Školská 13, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	15.5.2017	študenti septimy (v počte 17)	Prednáška „ <i>Zdravý životný štýl a význam pohybovej aktivity</i> “, s prezentáciou prístroja Bodystat (v rámci Dňa zdravia na škole)
8.	ARCUS – Špecializované	18.5.2017	Zamestnanci a klienti zariadenia	Ponuka štandardných služieb mobilnej základnej Poradne

	zariadenie, zariadenie pre seniorov a DSS, Skladná 4, Košice		(36 záujemcov o poradenstvo)	zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia
9.	Kulturpark, Kukučínova 2, Košice	20.5.2017	verejnosť (návštevníci) – 50 záujemcov o poradenstvo (v rámci 2. slovenského dňa obezity 2017 s témou „BMI národa“ – osvetové podujatie Obezitologickej sekcie Slovenskej diabetologickej spoločnosti)	Ponuka vybraných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice a Slovenskou diabetologickou spoločnosťou – Obezitologickou sekciou)
10.	Asseco Central Europe, a.s., Werferova 1, Košice	22.5.2017	zamestnanci spoločnosti (12 záujemcov o poradenstvo)	Ponuka vybraných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice)
11.	Zelený Dvor Košice	24.5.2017	zamestnanci RÚVZ Košice (v počte 106)	Športový deň – organizačné zabezpečenie Popis aktivity: Spoločná pešia, resp. cyklistická turistika na vymedzenej trase so štartom na sídlisku Dargovských hrdinov – lesopark-vodojem smerom do areálu Zeleného dvora. V ciele každý z účastníkov mal možnosť dať si odmerať tlak krvi, pulzovú frekvenciu a realizovať vybrané voľné športové disciplíny (kolektívneho charakteru, ako cvičenie s lektorkou, bedminton, loptové hry), resp. priniesť si vlastné športové potreby. V rámci menu bol podávaný guláš s nealkoholickým nápojom.
12.	Štadión Technickej univerzity v Košiciach, Watsonova 4, Košice	25.5.2017	zamestnanci Hasičského a záchranného zboru v Košiciach – v počte 30 (v rámci Športového dňa)	Ponuka vybraných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou

				pobočkou Košice)
13	Východoslovenská energetika, a.s., Mlynská 31, Košice	31.5.2017	zamestnanci spoločnosti (v počte 49)	Ponuka vybraných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ² (aktivita v spolupráci s Fitness clubom Katie De Chimp)
14	U. S. Steel Košice, s.r.o., Vstupný areál U. S. Steel, Košice	3.6.2017	zamestnanci spoločnosti a ich rodinní príslušníci – 138 záujemcov o poradenstvo (v rámci 6. ročníka „Family Safety Day“: „Kde pracuje môj otec, moja mama?“ – firemný rodinný deň)	Ponuka vybraných služieb mobilnej základnej Poradne zdravia ¹ a Poradne na odvykanie od fajčenia (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice)

¹ Ponúkané služby zahŕňali: z biochemických vyšetrení stanovenie hladiny celkového cholesterolu, resp. pri štandardných službách aj vyšetrenie ďalších parametrov (triglyceridy, HDL, LDL, glukóza) z kapilárnej krvi prostredníctvom analyzátoru Reflotron alebo Accutrend Plus; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pása, bokov), výpočet indexu telesnej hmotnosti – BMI a indexu centrálnej obezity – WHR; stanovenie percenta telesného tuku; meranie tlaku krvi, pulzu; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života vrátane podpory pohybovej aktivity (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúcia tlačenej zdravotno-výchovných materiálov a i.

² Ponúkané služby zahŕňali: vybrané antropometrické vyšetrenia (výška, hmotnosť, obvod pása, bokov); výpočet indexu BMI; stanovenie percenta tuku v tele vrátane merania viscerálneho tuku; meranie bazálneho metabolizmu; následné poradenstvo.

Informačno-propagačná činnosť v oblasti témy Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ (10. máj) zahŕňala nasledovné aktivity:

- zaslanie listu vo veci: „10. máj – Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, ktorého obsahom bol tabelárny prehľad pripravovaných zdravotno-výchovných aktivít k danému významnému dňu za RÚVZ v Košice – v zmysle požiadavky ÚVZ SR (v apríli 2017);
- zaslanie oslovujúceho listu vo veci: „Prevenencia obezity – ponuka zdravotno-edukačných aktivít“ (spolu so štyrmi tematickými informačnými letákmi), pre rôzne subjekty v územných obvodech okresov Košice-mesto a Košice-okolie podľa rozdeľovníka (MŠ, ZŠ a materské/rodinné centrá), s dátumom odoslania adresátom 24.4.2017;
- príprava nástennej propagácie prostredníctvom troch informačných panelov/tabúl so zámerom informovania zamestnancov a návštevníkov RÚVZ Košice o svetovom dni, a ich inštalácia vo vstupných priestoroch všetkých troch budov úradu;
- organizačné zabezpečenie a propagácia *Športového dňa pre zamestnancov RÚVZ Košice* v lokalite Zelený dvor (s konaním dňa 24.5.2017), pozri tabuľkový prehľad aktivít, bod 11. Organizácia podujatia zahŕňala stretnutie s prevádzkarom Zeleného dvora; s fitness trénerkou; sprostredkovanie informácie zamestnancom formou vývesky na informačných tabuliach; e-mailom; zostavenie zoznamu zamestnancov/účastníkov; angažovanie sa aj v riešení ekonomickej stránky akcie a i.

Z ostatnej činnosti na podporu pohybovej aktivity u obyvateľstva môžeme uviesť nasledovné príklady:

Propagačnou formou sme podporili 4. ročník celoslovenskej kampane/súťaže „**Do práce alebo do školy na bicykli**“. Kampaň zastrešuje Ministerstvo dopravy a výstavby

SR a jej vyhlasovateľom, organizátorom je Občianska cykloiniciatíva Banská Bystrica, s cieľom popularizovať rozvoj ekologických foriem dopravy, obzvlášť cyklo dopravy. Súťaž v rámci kampane (v čase od 1.5. do 31.5.2017) bola určená pre všetkých obyvateľov, slovenské mestá a obce, ktoré sa v zmysle štatútu súťaže oficiálne zaregistrovali na príslušnej internetovej stránke.

Informáciu o kampani sme zaslali (21.3.2017) rôznym inštitúciám v rámci spádového územia RÚVZ Košice (školám rôzneho stupňa, školským internátom, vybrané športové útvary, vybrané zdravotnícke zariadenia, vybrané úrady miestnej a regionálnej samosprávy a ďalšie organizácie, ako napr. ÚPSVaR Košice, Sociálna poisťovňa – pobočka Košice, KR PZ v Košiciach, Tepelné hospodárstvo, s.r.o., Košice, Tepláreň Košice, a.s., Východoslovenská energetika, a.s., Košice, GETRAG FORD Transmissions Slovakia s.r.o. Kechnec a i. (v celkovom počte cca 236). Zároveň sme kampanň spropagovali v marci aj na webovom sídle úradu pod rovnomeným titulom (s presmerovaním na vyhlasovateľa kampane).

Pri príležitosti **Týždňa dobrovoľníctva (16.9. – 22.9.2017)** sme v spolupráci s Domovom sociálnych služieb pri Slovenskom Červenom kríži, územnom spolku Košice-mesto, Komenského 19, Košice, zorganizovali zdravotno-výchovné podujatie pre deti a rodičov so športovo-zábavným a osvetovým programom, s tromi aktivitami dňa 19.9.2017:

- „*Pohyb hrou*“ so zameraním na pohybové a športové aktivity pre klientov zariadenia (deti a mladistvých s najvyšším stupňom zdravotného postihnutia) – názorná ukážka cvikov, precvičovanie, súťažné disciplíny (hod loptičkou, kolky, kop lopty do bránky, hádzanie kruhov na terč, prejdenie vymedzenej trasy s loptičkou na lyžičke, skladanie puzzle, odovzdávanie diplomov), s účasťou 18 detí;
- „*Význam pohybu pre zdravie*“ edukačná aktivita formou prednášky (teoretický výklad s besedou), s určením pre dospelých (rodičov klientov, známych, doplnkovo i pre personál zariadenia, s celkovou účasťou 7 osôb),
- distribúcia tematických zdravotno-výchovných materiálov pre dospelú populáciu (8 titulov rôznej produkcie).

V roku 2017 sme sa v spolupráci s Klubom turistov „Medicína“ Košice; Klubom turistov mesta Košice; Základnou organizáciou Slovenského odborového zväzu Východoslovenského onkologického ústavu, a. s., Košice a Ligou proti rakovine, pobočkou Košice, podieľali na organizačnom zabezpečení športového podujatia **Onkokardioturistika – 30. ročník**, pre košickú verejnosť, s konaním dňa 9.4.2017. V celi **jarnej časti tohto ročníka**, ktorým bol areál Zeleného dvora, o nami ponúkané vybrané služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet indexov BMI a WHR) prejavilo záujem celkovo 51 účastníkov podujatia. V **jesennej časti 30. ročníka** na Alpinke sa dňa 22.10.2017 prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia nechalo vyšetriť 36 účastníkov akcie.

Ďalšou spoločnou športovo-osvetovou akciou s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice bol **6. ročník** podujatia „*Radost zo života víťazí nad chorobou*“, pod záštitou prof. RNDr. P. Sováka, CSc., rektora UPJŠ v Košiciach a MUDr. R. Rašiho, PhD., MPH, primátora mesta Košice. Akcia bola určená onkologickým pacientom a rodinným príslušníkom a konala sa v areáli Botanickej záhrady Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Mánesova 23, dňa 27.5.2017. Súčasťou programu podujatia boli rôzne aktivity, ako poradenské služby onkológov, rehabilitačné cvičenia, cvičenie jogy, súťaže pre deti a dospelých, možnosť prehliadky Botanickej záhrady spojenej s výstavou motýľov a i. Ponuku vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia (vrátane merania hladiny celkového cholesterolu) využilo celkovo 66 osôb. Pre fajčiarov bola k dispozícii mobilná Poradňa na odvykanie od fajčenia.

Edukácia s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov na tému: „**Prevencia**“

osteopénie a osteoporózy pohybom“ (teoretický výklad, názorná ukážka cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov) sa realizuje priebežne počas celého roka v dvoch zariadeniach, t. j. v Dennom centre seniorov MČ Košice-Sídlisko KVP, Trieda KVP 1, Košice a v Dennom centre seniorov MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice, viac v **bode 9.5**.

Činnosť zameraná na plnenie **Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020** je uvedená v **bode 9.9**.

3. Tabak, alkohol, drogy

Zvýšenú pozornosť v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venujeme vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži, ženám v reprodukčnom veku a sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Často využívanými formami sú:

- výchovno-vzdelávacia a poradenská činnosť (napr. edukácia pre rôzne vekové skupiny, výkon Poradne na odvykanie od fajčenia);
- propagačná a edičná činnosť – tvorba a distribúcia informačných materiálov pre školskú mládež, kontaktné dospelé osoby (učitelia, rodičia atď.) a iné cieľové skupiny;
- účasť na informačných kampaniach (napr. pri príležitosti významných termínov s protidrogovou tematikou);
- participácia na preventívnych programoch, projektoch, úlohách zameraných na škodlivosť návykových látok a na zmysluplné využívanie voľného času (vrátane prípravy, koordinácie, realizácie, vyhodnocovania) v spolupráci s inými subjektmi;
- pôsobenie cez mienkotvorné médiá v oblasti propagácie aktivít a spôsobu života bez drog.

Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí vrátane prevencie závislosti od legálnych drog. Za hodnotené obdobie (rok 2017) sme v rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Košice uskutočnili výchovno-vzdelávacie akcie v 4 materských školách (s celkovou účasťou 145 detí), v 16 základných školách, 7 stredných školách (na viacerých opakovane) a na 1 VŠ, s celkovou účasťou cca 2159 žiakov a študentov. Z didaktického hľadiska, podujatia zväčša pozostávali z teoretického výkladu, besedy, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencií premietnuté videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ a v MŠ sa z hľadiska edukačných cieľov volila hravá forma oboznamovania sa s danou problematikou (využívanie prostriedkov, ako mimická bábka Adamko, maľovanky, premietnutie DVD – animovanej agitky „Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo“ a i). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovala spätná väzba, resp. prostredníctvom dotazníkovej metódy sa mapovali názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu.

V spojitosti s **propagačnou činnosťou** vo vzťahu k **významným termínom** venovaným problematike zdravia a drogovej prevencie, reflektovali sme na nasledovné dni:

Svetový deň bez tabaku – 31. máj, pri príležitosti ktorého sme uskutočnili aktivity zamerané na prevenciu tabakizmu a zanechanie fajčenia, t. j.:

- **edukačné aktivity** (výklady s besedou a s učebnými pomôckami: prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitnosť) na tému „*Primárna prevencia drogových závislostí: legálne drogy*“, na ZŠ s MŠ Školská 3, Poproč, okres Košice-okolie (dňa 2.6.2017), v rozsahu 4 vyuč. h., t. j. pre 4 skupiny žiakov z V. – IX. ročníka (v celkovom počte 102);
- **edukačné aktivity** (výklady s besedou a s učebnými pomôckami: prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitnosť, prístroj Smokerlyzer) na tému „*Primárna prevencia drogových závislostí: legálne drogy*“, na Gymnázium, Šrobárova 1, Košice (dňa 27.6.2017), v rozsahu 3 vyuč. h., t. j. pre 3 skupiny študentov z I. ročníka (v celkovom počte 72)¹;

- *edukačné aktivity* (výklady s besedou, premietnutím DVD „*Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo*“ a distribúciou tematických zdravotno-výchovných materiálov) na tému *Zdravý životný štýl – primárna prevencia drogových závislostí: podpora nefajčenia*, v MŠ Dénešova 53, Košice (dňa 19.7.2017), pre 2 skupiny detí (v celkovom počte 40);
- *prezentáciu témy svetového dňa a Poradne na odvykanie od fajčenia na informačných tabuliach* v troch budovách RÚVZ Košice s určením pre zamestnancov a návštevníkov úradu.

¹ V rámci vyššie uvedenej edukačnej akcie na gymnáziu sa u záujemcov (fajčiarov) realizovala intervenčná činnosť zahrňujúca stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúciu tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.

Významný termín **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún** sme dali do pozornosti žiakom a študentom edukačnými aktivitami (teoretickým výkladom s besedou, s učebnými pomôckami: prezentácie, drogový kufor, okuliare simulujúce opitosť, prístroj Smokerlyzer) na 1 ZŠ s témou *Primárna prevencia drogových závislostí – nelegálne drogy* (v rozsahu 2 vyuč. h./2 skupiny žiakov); na 1 SŠ s dvomi témami „*Primárna prevencia drogových závislostí: legálne drogy*“; „*Primárna prevencia drogových závislostí: nelegálne drogy*“ (obe témy v rozsahu po 3 vyuč. h./3 skupiny študentov), podľa požiadaviek škôl. Aktivity boli uskutočnené menovite na týchto školách: ZŠ s MŠ Školská 3, Poproč, okres Košice-okolie (2.6.2017), s celkovou účasťou 42 žiakov z VIII. a IX. roč.; Gymnázium, Šrobárova 1, Košice (27.6.2017), v rámci dvoch vzdelávacích blokov vzhľadom na ich zameranie: legálne/nelegálne drogy, s celkovou účasťou 144 študentov z I. roč.

Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september sme z hľadiska preventívno-edukačných cieľov dali do povedomia širokej verejnosti prostredníctvom informačného letáka pod rovnomenným názvom, umiestnením na webovú stránku RÚVZ Košice.

V spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Košiciach sme sa podieľali na edukačnom podujatí s protidrogovou tematikou pod názvom „*Svoj život si riadiš ty!*“, na Strednej zdravotníckej škole, Moyzesova 17 v Košiciach, dňa 25.10.2017. Program podujatia pozostával zo vzdelávacích blokov, kde na skladbe interaktívnych prednášok sa podieľali viacerí lektori (policajt, psychológ, zdravotnícki pracovníci), a jeho súčasťou boli aj ukážky činnosti služobnej kynológie pri vyhľadávaní drog. Náš vstup bol zameraný na dve témy: „*Prevencia drogových závislostí*“ (s učebnými pomôckami: drogový kufor a okuliare simulujúce opitosť); „*Nové formy a druhy nelátkových závislostí*“ (formou teoretického výkladu s použitím prezentácie a nadväzujúcou besedou). Účastníkmi boli študenti I. ročníka (zo 4 tried) v celkovom počte 121. Obe témy boli prezentované paralelne, štyrikrát po sebe, pre každú z tried zvlášť (v celkovom rozsahu po 4 vyuč. h.).

Súvisiacim vzdelávacím podujatím bola preventívna školská akcia „*Človek a jeho zdravie*“ na Strednej zdravotníckej škole, Moyzesova 17, Košice, dňa 15.11.2017. Dané podujatie malo širší tematický záber – praktické ukážky v poskytovaní prvej pomoci, prevencia násillia páchaného na ženách a deťoch, zvýšenie všeobecného právneho povedomia, prevencia závislosti od alkoholu, a participovali na ňom viacerí externí lektori. Nami bola zastrešená prednáška pod názvom „*Fetálny alkoholový syndróm*“ pre študentov 4 tried z II. ročníka (v celkovom počte 84). Obsahom témy boli informácie o výskyte tohto syndrómu, o hlavných rizikových faktoroch jeho vzniku, o jeho prejavoch u novorodencov a starších detí, možnostiach prevencie a terapie, s cieľom zvýšiť zdravotné povedomie študentov a profesionálnu vnímavosť k danému problému.

Ďalšia edukačná akcia sa konala na Evanjelickom Gymnáziu J. A. Komenského, Škultétyho 10, Košice, bola zameraná na tému „*Fetálny alkoholový syndróm*“ (16.11.2017),

s určením pre študentov I. ročníka (v rozsahu 2 vyuč. h./2 skupiny žiakov), v celkovom počte 42).

Činnosť v súvislosti s významným termínom **Európsky týždeň boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)** spočívala v *edukačných a edukačno-poradenských aktivitách* zameraných na prevenciu látkových/nelátkových závislostí (formou interaktívnych prednášok, besied, poradenstva v prevencii fajčenia, využitia výučbových pomôcok: drogového kufra, okuliarov simulujúcich opitost', informačno-propagačných materiálov – letákov, skladačiek od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice). V problematike prevencie fajčenia bolo v ponuke poradenstvo pre fajčiarov (s meraním hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu).

Daný termín bol verejnosti spropagovaný pod rovnomenným názvom na webovom sídle RÚVZ Košice (www.ruvzke.sk, v časti Hlavné menu – Aktuality, s presmerovaním na webové sídlo ÚVZ SR).

Akcie v regióne Košíc boli uskutočnené v časovom období od 25.10. do 14.12.2017. Spolu bolo vykonaných 38 aktivít, edukovaných 794 osôb (z toho 460 žiakov ZŠ, 322 študentov SŠ, 12 študentov VŠ) a spolupracovalo sa so 14 inštitúciami (t. j. 7 ZŠ, 3 SŠ, Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach, Verejná knižnica J. Bocatia v Košiciach, Miestnym úradom MČ Košice-Juh).

Prehľad zdravotno-výchovných aktivít k Európskemu týždňu boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)				
P. č.	Miesto konania (inštitúcia)	Termín konania	Cieľová skupina (počet edukovaných)	Forma, názov a počet aktivít
1.	Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice	25.10.2017 (4 vyuč. h.)	študenti I. roč., v počte 121	(4x) prednášky s besedou na tému „ <i>Nové formy a druhy nelátkových závislostí</i> “, v rámci projektu „ <i>Svoj život si riadiš Ty</i> “, realizovaného v spolupráci s KR PZ v Košiciach (učebná pomôcka: výučbová prezentácia) (4x) prednášky s besedou na tému „ <i>Prevencia drogových závislostí so zameraním na nelegálne drogy</i> “, v rámci projektu „ <i>Svoj život si riadiš Ty</i> “, realizovaného v spolupráci s KR PZ v Košiciach (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor)
2.	Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice (detašované pracovisko)	25.10.2017 (2 vyuč. h.)	študenti I. ročníka št. odboru Verejné zdravotníctvo Mgr. stupňa dennej formy štúdia na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika (12 študentov)	(1x) seminár na tému „ <i>Aktuálne intervenčné programy zamerané na prevenciu vybraných látkových závislostí – alkohol, nelegálne drogy</i> “ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost')
3.	Súkromná stredná odborná škola, Postupimská 37, Košice	6.11.2017 (2 vyuč. h.)	študenti I. ročníka (51 študentov)	(2x) prednášky s besedou na tému „ <i>Primárna prevencia drogových závislostí</i> “, v rámci projektu „ <i>Svoj život si riadiš Ty</i> “, realizovaného v spolupráci s KR PZ v Košiciach (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost')
4.	Základná škola, Ľ. Podjavorinskej 1, Košice (MČ Luník IX)	8.11.2017 (2 vyuč. h.)	žiaci VII. a IX. ročníka (51 študentov)	(2x) prednášky s besedou s poradenstvom na tému „ <i>Prevencia drogových závislostí so zameraním na nelegálne drogy</i> “ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', smokerlyzer)
5.	Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice	15.11.2017 (4 vyuč. h.)	študenti II. ročníka (84 študentov)	(4x) prednášky s besedou na tému „ <i>Fetálny alkoholový syndróm</i> “, v rámci školského projektu „ <i>Človek a jeho zdravie</i> “ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia)
6.	Evanjelické gymnázium J. A. Komenského, Škultétyho 10, Košice	16.11.2017 (2 vyuč. h.)	študenti I. ročníka (42 študentov)	(2x) prednášky s besedou na tému „ <i>Fetálny alkoholový syndróm</i> “ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia)

7.	Súkromná základná škola Didacticus, Palackého 14, Košice	21.11.2017 (2 vyuč. h.)	žiaci VI. – VII. ročníka (24 žiakov)	(1x) prednáška s besedou na tému „Prevenčia drogových závislostí so zameraním na legálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', smokerlyzer)
8.	Špeciálna základná škola, Rovníková 11, Košice	23.11.2017 (2 vyuč. h.)	žiaci VI. – IX. ročníka (36 žiakov)	(2x) prednášky s besedou a poradenstvom na tému „Prevenčia drogových závislostí so zameraním na legálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, DVD pod názvom „Aj my Rómovia dokážeme veľké veci“, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', smokerlyzer)
9.	Verejná knižnica Jána Bocatia, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, Hviezdoslavova 5, Košice	24.11.2017	výber žiakov z V. – IX. ročníka (spolu 46 žiakov) zo Špeciálnej základnej školy internátnej, Abovská 244, Ždaňa, okres Košice-okolie	(4x) prednášky s besedou a poradenstvom v prevencii fajčenia na tému „Prečo povedať tabaku „nie!““ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, smokerlyzer)
10.	Základná škola, Hlavná 5, Družstevná pri Hornáde, okres Košice-okolie	28.11.2017 (3 vyuč. h.)	žiaci V. – IX. ročníka (176 žiakov)	(6x) prednášky s besedou a poradenstvom, z toho (3x) na tému „Prevenčia drogových závislostí so zameraním na legálne drogy“ (pre žiakov V. – VI. ročníka); (3x) na tému „Prevenčia drogových závislostí so zameraním na nelegálne drogy“ (pre žiakov VII. – IX. ročníka); Použitie učebné pomôcky: výučbové prezentácie, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost', smokerlyzer.
11.	Základná škola, Severná 21, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	1.12.2017 (3 vyuč. h.)	žiaci VIII. – IX. ročníka (76 žiakov)	(3x) prednášky s besedou na tému „Prevenčia drogových závislostí so zameraním na nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost')
12.	Špeciálna základná škola, Inžinierska 24, Košice	7.12.2017 (2 vyuč. h.)	žiaci I. – IX. ročníka (51 žiakov)	(2x) prednášky s besedou na tému „Prevenčia drogových závislostí“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia)
13.	Stredná odborná škola, Ostrovskeho 1, Košice	14.12.2017 (1 vyuč. h.)	výber študentov z I. – III. ročníka (24 študentov)	(1x) prednáška s besedou a poradenstvom v prevencii fajčenia na tému „Prečo povedať tabaku „nie!““ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia, smokerlyzer), aktivita organizovaná v spolupráci s Miestnym úradom MČ Košice-Juh, Smetanova 4, Košice

Správu ohľadom odpočtu aktivít k *Európskemu týždňu boja proti drogám* sme na základe požiadavky zaslali ÚVZ SR v požadovanom termíne (v decembri 2017).

Z hľadiska *masmediálneho pôsobenia*, v roku 2017 bola problematika prevencie drogových závislostí spropagovaná prostredníctvom 10 titulov (ako *Protidrogová prevencia; 2. ročník celoslovenskej súťaže – Najlepšia protidrogová nástenka; Miluj život, nie drogu!; Zdravý životný štýl; Svoj život si riadiš ty! – Prevenčia drogových závislostí; Človek a jeho zdravie; Európsky týždeň boja proti drogám – tretí novembrový týždeň; O škodlivosti fajčenia: prednáška pri príležitosti Európskeho týždňa boja proti drogám; Beseda o legálnych a nelegálnych drogách; Beseda o škodlivosti fajčenia*), z toho 2 tituly boli uverejnené na webovom sídle RÚVZ Košice (z edície ÚVZ SR), 7 bolo uverejnených na webových sídlach iných subjektov (t. j. ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11; ZŠ Košická Belá 235; ŠZŠ Rovníková 11, Košice; SZŠ Moyzesova 17, Košice; ZŠ Severná 21, Moldava nad Bodvou; Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14, Košice) a 1 na facebookovej stránke Verejnej knižnice J. Bocatia, Hviezdoslavova 5, Košice. Odkazy na príslušné tituly sa nachádzajú v mesačných prehľadoch uverejnených príspevkov v médiách, pozri www.ruvzke.sk (položka Hlavné menu – O nás – Masmediálne príspevky: 01/2017, 02/2017, 05/2017, 11/2017, 12/2017; položka Servis – Poradne zdravia – Poradňa na odvykanie od

fajčenia). Informácie o uskutočnených aktivitách sa na webových stránkach spolupracujúcich subjektov uverejňujú priebežne.

V informačno-propagačnej oblasti sme v rámci plánovanej spolupráce so Štátnou vedeckou knižnicou v Košiciach pripravili príspevok – poster s titulom: Schnitzerová, E., Kollárová, J. *Tabak – vybrané fakty* (s textovou a fotodokumentačnou časťou, v rozsahu 18 strán formátu A₄), s odoslaním v novembri 2017 pre ŠVK v Košiciach. Uvedený príspevok je určený na plánovanú posterovú výstavu zameranú na prevenciu drogových závislostí, organizovanú v spolupráci s menovanou knižnicou a Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Košiciach. Pôvodný termín realizácie výstavy k príležitosti *Európskeho týždňa boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)* v roku 2017 v priestoroch Kultúrno-vzdelávacieho centra ŠVK na Pribinovej 1 v Košiciach bol z objektívnych dôvodov zo strany ŠVK Košice presunutý na rok 2018.

V Poradni na odvykanie od fajčenia (skr. POF) sme v hodnotenom období poskytli poradenstvo individuálnou formou pre 222 klientov (81 mužov, 141 žien). Dominoval produktívny vek a záujem o jednorazovú intervenciu. V rámci edukačnej činnosti, skupinové poradenstvo využilo celkovo cca 67 žiakov zo základných a stredných škôl. Prehľad realizovaných aktivít POF uvádzame v **bodoch 9.2, 9.5, 9.7**.

Poradenstvo formou telefonickej Linky pomoci na odvykanie od fajčenia v rozsahu SR sa vykonávalo podľa zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 8 ods. 1 pís. b). Na základe rozhodnutia hlavného hygienika SR a metodického pokynu ÚVZ SR, linku pomoci prevádzkujú všetky RÚVZ v SR podľa stanoveného harmonogramu, v 2-týždenných intervaloch počas pracovných dní v čase od 8:00 do 15:00 h. RÚVZ Košice disponoval telefónnou linkou v období od 2.6.2017 do 16.6.2017. Počet volaní (prichádzajúcich hovorov) bolo celkovo 88. Po skončení prevádzky telefonickej služby na RÚVZ Košice, zabezpečilo sa odovzdanie mobilného telefónu spolu s príslušenstvom osobným doručením na RÚVZ Trebišov (16.6.2017). Ten v rámci zostaveného harmonogramu pokračoval konzultačno-poradenskej činnosti cez linku pomoci.

V súvislosti s **projektom globálneho monitorovania užívania tabaku** (vypracovaného a koordinovaného SZO a Centrom pre kontrolu chorôb a prevenciu v Atlante, USA) sme sa v roku 2016 v zmysle inštrukcií ÚVZ SR a metodického usmernenia Ústavu verejného zdravotníctva JLF UK Martin, zapojili do medzinárodnej štúdie „*Global Youth Tobacco Survey na Slovensku (GYTS)*“ – celosvetového prieskumu užívania tabaku u školskej mládeže na Slovensku a realizovali sme zber dát prostredníctvom dotazníka na vzorke respondentov vo veku 13 – 15 rokov (t. j. žiakov VII. – IX. roč. ZŠ, resp. sekundy – kvarty osemročného gymnázia). Naša participácia na úlohe v roku 2017 zahŕňala:

- aktívnu účasť na medzinárodnom workshope k prieskumu užívania tabaku u mládeže – GYTS 2016 (Atlanta, USA, 1.8. – 4.8.2017);
- finálnu úpravu národnej správy „*Slovakia 2017 Country Report Global Youth Tobacco Survey (GYTS)*“, k výsledkom prieskumu užívania tabaku mládeže – GYTS z roku 2016, na základe pokynov/mustry z workshopu v Atlante (august 2017), v spolupráci s gestorom a koordinátorom prieskumu v SR doc. MUDr. T. Baškom, PhD. z JLF UK v Martine a jej odoslanie Európskej úradovni SZO v Kodani na pripomienkovanie (13.10.2017).

V roku 2017 sme sa zúčastnili nižšie uvedených **odborných a vzdelávacích podujatí**, tematicky korešpondujúcich s danou prioritou, t. j.:

- X. regionálny odborný deň medicínsko-technických pracovníkov v Košiciach (GeS Club, Nám. L. Novomeského 13, Košice, 9.2.2017). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v zastúpení Regionálnej komory MTP Košice. Aktívna účasť s dvoma príspevkami: Kollárová, J., Holovková, M., Zajacová, A.

Elektronické cigarety – bezpečná alternatíva? Kollárová, J., Gregová, S., Fabianová, M. *Fetálny alkoholový syndróm*;

- zasadnutia pracovnej skupiny „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“ (s celoslovenskou pôsobnosťou), zriadenej ÚVZ SR, s konaním na RÚVZ so sídlom v Trenčíne, 22.3.2017. Organizátori: ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ Trenčín (účasť v rámci členstva v pracovnej skupine);
- odborného seminára pre medicínsko-technických pracovníkov (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, 4.4.2017). Organizátor: RÚVZ Košice. Aktívna účasť s troma príspevkami: Kollárová, J., Holovková, M., Zajacová, A. *Elektronické cigarety – (ne)bezpečná alternatíva?* Kollárová, J. *Nové formy nelátkových závislostí*; Gregová, S., Fabianová, M. *Prevencia závislostí zo zdravotného aspektu (ukážka práce s „Drogovým kufrom“ a „Okuliarmi simulujúcimi opitost“*);
- XVI. celoštátna odborná konferencia v Trenčíne (Veliteľstvo síl výcviku a podpory Posádkový klub Trenčín, Hviezdoslavova 16, Trenčín, 10.4. – 11.4.2017). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v spolupráci s Regionálnou komorou MTP Trenčín. Aktívna účasť s príspevkom: Holovková, M. *Linka pomoci na odvykanie od fajčenia*;
- odborného seminára pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice, 20.4.2017). Organizátor: RÚVZ Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Kollárová, J., Holovková, M., Zajacová, A. *Elektronické cigarety – (ne)bezpečná alternatíva?*;
- zasadnutia Krajskej komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti (s pôsobnosťou v rozsahu Košického kraja), zriadenej MV SR – OÚ Košice, s konaním na Okresnom úrade Košice, Komenského 52, Košice, 31.5.2017. Organizátor: MV SR – OÚ Košice (účasť v rámci členstva v komisii);
- workshopu zameraného na analýzu údajov získaných v rámci prieskumu Global Youth Tobacco Survey 2016 (GYTS), s konaním v Grand Hyatt Atlanta, Atlanta, Spojené štáty americké, 31.7. – 6.8.2017. Hlavný organizátor: SZO (nominácia cez MZ SR);
- zasadnutia pracovnej skupiny „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“ (s celoslovenskou pôsobnosťou), zriadenej ÚVZ SR, s konaním na RÚVZ so sídlom v Poprade, 27.11.2017. Organizátori: ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ Poprad (účasť v rámci členstva v pracovnej skupine);
- zasadnutia pracovnej skupiny "Prevencia fajčenia" (s celoslovenskou pôsobnosťou), zriadenej ÚVZ SR, s konaním na RÚVZ so sídlom v Poprade, 28.11.2017. Organizátori: ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ Poprad (účasť v rámci členstva v pracovnej skupine);
- odborného seminára pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice, 14.12.2017). Organizátor: RÚVZ Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Gregová, S., Fabianová, M. *Prevencia závislostí zo zdravotného aspektu (ukážka práce s „Drogovým kufrom“ a „Okuliarmi simulujúcimi opitost“*).

V súvislosti s naším členstvom v *Komisii pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti* Okresného úradu Košice (s pôsobnosťou v rozsahu Košického kraja) sme na základe požiadavky MV SR – OÚ Košice zaslali vyhodnotenie aktivít RÚVZ so sídlom v Košiciach v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti, realizovaných v rámci spádového územia (t. j. v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie) za rok 2016 (s odoslaním v januári 2017).

3. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie

V rámci podpory zdravého životného štýlu na pracoviskách sme participovali ako spoluorganizátori na akciách, ako Deň zdravia, resp. Športový deň, s určením pre vybrané profesijné skupiny, pozri **body 9.1 – A.I.2, 9.2, 9.7.**

b) životné prostredie

Z významných termínov v oblasti životného prostredia sme dali do pozornosti **Svetový deň vody – 22. marec** (vyhlásený OSN v roku 1993) s témou pre rok 2017 „Odpadová voda“. Odbor hygieny životného prostredia a zdravia RÚVZ Košice organizoval v daný deň pre záujemcov z radov verejnosti príjem vzoriek vody z individuálnych vodných zdrojov (studní) na bezplatný laboratórny rozbor v ukazovateľoch dusitaný a dusičnany. Zároveň bolo poskytované odborné poradenstvo v problematike pitnej vody. Ďalšia aktivita vyplynula z požiadavky ZŠ Požiarnická 3, Košice. Odbor podpory zdravia v spolupráci s Odborom mikrobiológie životného prostredia realizovali dve interaktívne edukácie na tému „Svetový deň vody“ – výklad s besedou a praktickú ukážku laboratórnej práce pri spracovaní vôd, s určením pre žiakov II. ročníka v počte 45 (4.4.2017).

Každoročne na základe spolupráce s Magistrátom mesta Košice predkladáme písomný podklad pre zápis do **Kroniky mesta Košice** (stručnú charakteristiku činnosti RÚVZ Košice, zaznamenané zmeny, výsledky, ktorými sme sa podieľali na rozvoji mesta Košice za uplynulý rok). Materiál bol magistrátu postúpený v apríli 2017.

V rámci členstva pôsobíme v dvoch odborných poradných skupinách, t. j. pre **oblasť "Košice – Zdravé a čisté mesto"** a pre **oblasť "Košice – Sociálne mesto"** Programu rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roka 2025 (s pôsobnosťou v rozsahu mesta Košice), zriadenej Mestom Košice.

Na medzinárodnej úrovni sme členmi **expertnej skupiny EÚ pre sociálne determinanty zdravia a nerovnosti v oblasti zdravia.**

Z odborných podujatí na národnej i medzinárodnej úrovni, zameraných na problematiku danej priority a súvisiace témy, kde sme brali účasť, je možné spomenúť napríklad:

- pracovné stretnutie k problematike nerovností v zdraví – príprave Joint Action v oblasti nerovností v zdraví (Ministerstvo zdravotníctva SR, Limbová 2, Bratislava, 6.3. – 7.3.2017). Organizátor: Odbor verejného zdravotníctva MZ SR;
- pracovné stretnutie k tvorbe stratégie podpory zdravia pre oblasť Vysokých Tatier a podtatranských oblastí v rámci medzinárodného programu RARE (penzión Pod lesom, Dolný Smokovec, 3.4.2017). Organizátori: Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov; O. Z. Ľudia v Tatrách;
- odborné pracovné stretnutie k problematike začlenenia služieb podpory zdravia do Centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (Ministerstvo zdravotníctva SR, Limbová 2, Bratislava, 9.4.2017). Organizátor: Odbor programov, technickej pomoci a riadenia ľudských zdrojov MZ SR;
- prvé prípravné stretnutie ľudí so skúsenosťou chudoby 2017: projekt EMIN 2 a možnosti zapojenia Slovenska do aktivít projektu (TF v Košiciach KU v Ružomberku, Hlavná 89, Košice, 23.5.2017). Organizátor: Slovenská sieť proti chudobe;
- 5. medzinárodné stretnutie platformy EVIPNet – Evidence Informed Policy Network, zameranej na tvorbu politík založených na dôkazoch (Hotel Crowne Plaza Bratislava, 14.6. – 16.6.2017). Organizátori: Regionálny úrad SZO pre Európu v Kodani v spolupráci s Kanceláriou SZO v SR;

- pracovné stretnutie členov národnej skupiny EVIPNet (Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Limbová 2, Bratislava, 3.7.2017). Organizátor: MZ SR – koordinátor EVIPNet – SZO Slovensko.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO.

Primárnu prevenciu KVO realizujeme najmä cestou základnej Poradne zdravia, edukačnými aktivitami na podporu zdravého spôsobu života a každoročnou propagáciou významného termínu SZO a Svetovej federácie srdca **Svetového dňa srdca – 29. september**, vyhláseného v roku 2000 (pred rokom 2012 pripomínaného v poslednú septembrovú nedeľu), viac v **bodoch 9.2, 9.7**.

V rámci uvedenej priority bol v roku 2015 vypracovaný návrh projektu s názvom **„Zisťovanie rizika výskytu kardiovaskulárnych ochorení u vybraných cieľových skupín skríningovým vyšetrením rizikových faktorov ako aj príjmu soli zo stravy“**. Projekt je pilotný a vychádza z cieľov aktualizovaného NPPZ a plnenia uznesenia č. 1 z 3. zasadnutia Ústrednej koordinačnej rady na ochranu a podporu zdravia. Na jeho riešení participujú odbory, ako hygiena výživy, hygiena detí a mládeže, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena životného prostredia, chemické analýzy (alternatívne odbor mikrobiológie životného prostredia). Cieľovou skupinou projektu sú zamestnanci z troch rôznych typov pracovísk (priemyselné odvetvie, materské školy a zariadenie sociálnych služieb). Obsahovo je zameraný na výživovú hodnotu a pestrosť stravy (vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam) vo vybraných zariadeniach a prevenciu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení na individuálnej/ skupinovej úrovni.

2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“)

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu. Činnosť v tomto smere vykazujeme najmä v **bodoch 9.1, 9.2, 9.7**.

Príkladom boli aktivity pri príležitosti významného termínu Medzinárodnej diabetickej federácie (skr. IDF), podporovaného SZO, **Svetového dňa diabetu – 14. november**. V roku 2017 s témou **„Ženy a cukrovka: Naše právo na zdravú budúcnosť“** (pozri **body 9.2, 9.7**).

3. Vybrané nádorové ochorenia

Na prevencii nádorových ochorení sa podieľame hlavne poradenskou činnosťou a účasťou na edukačných kampaniach. V aktivitách spolupracujeme najmä s neziskovou organizáciou Ligou proti rakovine, pobočkou Košice a Klubom turistov „Medicína“ Košice, viac v **bodoch 9.1 – A.I.2, 9.2**.

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín **Svetový deň rakoviny – 4. február**, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. V rokoch 2016 – 2018 sa tento termín nesie v duchu hesla **„My to dokážeme. Ja to dokážem.“**. Realizované aktivity boli dvojakého druhu:

- Informačno-propagačná činnosť:

- prostredníctvom informačného materiálu pod názvom „Svetový deň proti rakovine – 4. február“ (prezentácie so základnými informáciami zameranými na primárnu prevenciu rakoviny), s určením pre širokú verejnosť, z edície RÚVZ Košice 2016, uverejneného na webovom sídle úradu;
- zostavenie tematických informačných panelov k téme prevencie rakoviny (t. j. nástenné vystavenie informačných materiálov), umiestnených vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice (na ústrednom pracovisku na Ipeľskej 1 a na oboch detašovaných pracoviskách – Rooseveltova 8 a Senný trh 4 v Košiciach), s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť;
- distribúcia informačno-propagačných materiálov spojenú s odborným poradenstvom a konzultáciami, zameranými na primárnu prevenciu onkologických ochorení, s určením pre všetkým klientov základnej Poradne zdravia, ktorí poradňu navštívili v mesiaci február 2017.
- Skupinová edukačná činnosť – prostredníctvom interaktívnych prednášok s besedou, najmä pre cieľovú skupinu žiakov základných a stredných škôl a študentov LF UPJŠ v Košiciach, z čoho môžeme spomenúť napríklad:
 - dve prednášky na tému „Zdravý životný štýl“ v ZŠ Ruskov 32, okres Košice-okolie, pre žiakov III. – IV. roč. (v počte 58) dňa 14.2.2017;
 - dve prednášky na tému „Zdravý životný štýl a poruchy príjmu potravy“ (s prezentáciou prístroja Bodystat) v Premonštrátskom gymnáziu, Kováčska 28, v Košiciach, pre študentov I. – II. roč. (v počte 45) dňa 16.3.2017;
 - prednáškové vstupy na tému „Prevencia onkologických ochorení“ (v rámci seminárov február – marec 2017) pre študentov I. roč. bakalárskeho štúdia odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach (v počte 9).

V problematike prevencie chronických neinfekčných ochorení sme sa zúčastnili viacerých odbornovo-vzdelávacích podujatí. Napríklad išlo o:

- pracovné stretnutie členov tímu k medzinárodnej štúdii HBSC (So zdravím súvisiace správanie adolescentov v ich sociálnom kontexte) v súvislosti s pripravovaným zberom údajov 2016/2017 (LF UPJŠ v Košiciach, 24.1.2017);
- X. regionálny odborný deň medicínsko-technických pracovníkov v Košiciach (GeS Club, Nám. L. Novomeského 13, Košice, 9.2.2017). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v zastúpení Regionálnej komory MTP Košice. Aktívna účasť s dvoma príspevkami: Kollárová, J., Holovková, M., Zajacová, A. *Elektronické cigarety – bezpečná alternatíva?* Kollárová, J., Gregová, S., Fabianová, M. *Fetálny alkoholový syndróm*; Šmídeková, I., Schnitzerová, E., Kollárová, J.: *Osteoporóza – vybrané výsledky prieskumu o informovanosti*;
- pracovné stretnutie expertnej skupiny EÚ pre sociálne determinanty zdravia a nerovnosti v oblasti zdravia. v oblasti nerovností v zdraví (Luxemburg, HTC building, rue Eugène Ruppert 11, Luxembursko, 14.3. – 15.3.2017). Organizátor: Európska komisia (nominovanie cez MZ SR);
- konferencia X. Martinské dni verejného zdravotníctva (Hotel Victoria, V. Žingora 9820, Martin, 15.3. – 17.3.2017). Organizátor: UK v Bratislave, Jesseniova LF v Martine – Ústav verejného zdravotníctva. Partneri podujatia: Pfizer a Sanofi Pasteur. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E. *Prieskum informovanosti o osteoporóze u osôb vo veku nad 50 rokov a účasť RÚVZ Košice na prevencii osteoporózy*;
- XVI. celoštátna odborná konferencia v Trenčíne (Veliteľstvo síl výcviku a podpory Posádkový klub Trenčín, Hviezdoslavova 16, Trenčín, 10.4. – 11.4.2017). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v spolupráci s Regionálnou komorou MTP Trenčín. Aktívna účasť s príspevkom: Holovková, M. *Linka pomoci*

na odvykanie od fajčenia; Šmídeková, I., Schnitzerová, E., Kollárová, J. *Informovanosť o osteoporóze – vybrané výsledky prieskumu*;

- pracovné stretnutie Health Infoday – Joint Actions (Luxemburg, Drosbach conference centre, rue Guillaume Kroll 12, Luxembursko, 7.6.2017). Organizátor: Európska komisia (nominovanie cez MZ SR);
- workshop Pilates a osteoporóza (O. Z. Klub zdravého pohybu Bratislava, Areál CEVASERVIS 310, s. r. o., Cementárska 15, Stupava, 10.6.2017). Organizátor: O. Z. Klub zdravého pohybu Bratislava;
- metodický seminár pre pracovníkov odboru Výchova k zdraviu/ Podpora zdravia k plneniu úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 (RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, A. Mickiewicza 6, Spišská Nová Ves, 27.6. – 28.6.2017). Organizátori: ÚVZ SR, RÚVZ Spišská Nová Ves s podporou MZ SR;
- pracovné stretnutie k projektu „Viem čo zjem“ (RUVZ so sídlom v Žiline, Vojtecha Spanyola, Žilina, 6.9.2017). Organizátori: ÚVZ SR, Neuropea, s. r. o. v spolupráci s RÚVZ Žilina;
- pracovné stretnutie k riešeniu vybraných problémov vo verejnom zdravotníctve (RÚVZ so sídlom v Trenčíne, 3.10.2017). Organizátor: Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov v spolupráci s RÚVZ Trenčín;
- 10. európska konferencia verejného zdravia (Štokholm, Švédsko, 1.11. – 4.11.2017). Organizátor: Európska asociácia verejného zdravia (EUPHA). Aktívna účasť s posterom (v sekcii „Chronické choroby“): Kollárová, J. *Global Burden of Disease a indikátor DALY – profil Slovenska*;
- odborná konferencia Preventívna medicína V. – jednodňový kompaktný blok 54. východoslovenských lekárskeho dní pod záštitou MUDr. M. Kollára, prezidenta SLK a prof. MUDr. D. Pellu, PhD., dekana LF UPJŠ Košice (LF UPJŠ, Tr. SNP 1, Košice, poslucháreň č. 1, 9.11.2017). Organizátori: Slovenská lekárska komora, Nadácia Lekár, Lekár, a. s., LF UPJŠ v Košiciach;
- XIII. patientsky seminár v rámci XXI. košických chemoterapeutických dní – konferencia edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou, pod záštitou ministra zdravotníctva SR JUDr. Ing. T. Druckera; primátora mesta Košice, MUDr. R. Rašiho, PhD., MPH; dekana LF Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, prof. MUDr. D. Pellu, PhD., (Magistrát mesta Košice, Trieda SNP 48/A, Košice, 2.12.2017). Organizátori: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť; Slovenská onkologická spoločnosť; Slovenská lekárska spoločnosť; SLS – Sekcia onkologických sestier; Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek; Východoslovenský onkologický ústav, a. s., Košice; LF UPJŠ Košice, Liga proti rakovine – pobočka Košice. Aktívna účasť formou prezentácie mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia – ponukou služieb účastníkom konferencie.

Oblasť B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

V súvislosti s danou oblasťou, nami uskutočnené zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané hlavne na zvyšovanie informovanosti mladej generácie ohľadom prevencie sexuálne prenosných nákaz, infekcie HIV/AIDS, ochorení preventabilných očkovaním a významu očkovania (pozri body 6.7 i 6.1 a 6.9).

Na prevencii infekcie HIV/AIDS sme sa podieľali realizáciou aktivít v súlade s vybranými úlohami *Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020* (ďalej len *NPP HIV/AIDS v SR*), t. j. bodu 5. *Aktivity na zabezpečenie plnenia úloh NPP HIV/AIDS*, bodu 5.1. *Preventívne aktivity – Aktivity č. 1, 3, 4, 5 a doplnkovo 15*. Ich odpočet je uvedený nižšie, resp. v rámci bodu 6.7 tejto správy.

Medziodborová úloha Programov a projektov ÚVZ v SR pod č. **6.7 Prevencia HIV/AIDS**, t. j. edukačné programy/aktivity rôzneho charakteru pre mládež vrátane interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, nadväzuje na zmienený NPP HIV/AIDS v SR a participujú na nej pracovníci odborov epidemiológie, podpory zdravia, hygieny detí a mládeže a lekárskej mikrobiológie.

Edukačné aktivity realizované na školách v roku 2017 (tab. 1, 2) mali charakter teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom a boli zamerané na témy, ako Dospievanie; Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu; Prevencia sexuálne prenosných nákaz vrátane infekcie HIV/AIDS; význam Poradne prevencie HIV/AIDS (dve posledne menované témy s určením pre starších žiakov ZŠ a študentov SŠ/VŠ). Na základných školách boli aktivity organizované zväčša osobitne pre chlapcov a dievčatá. Predmetná problematika bola zakomponovaná i do širšieho tematického rámca – Zdravý spôsob života a prevencia drogových závislostí.

Uskutočnených bolo celkovo **63 edukačných aktivít** (z toho 47 na ZŠ, 14 na SŠ a 2 na VŠ). **Intervenovaných** bolo **spolu 1306 osôb** (921 žiakov z **14 ZŠ**; 364 študentov zo **6 SŠ** a 21 študentov z **1 VŠ**), pozri **tab. 1**.

Tab. 1

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho, reprodukčného zdravia a súvisiacich tém na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice v roku 2017

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	31. 1. 2017 ⁽¹⁾ 11. 5. 2017 ⁽²⁾ 14. 6. 2017 ⁽³⁾	ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11, okres Košice-okolie	VIII. roč./38 ⁽¹⁾ VIII. a IX. roč./47 ⁽²⁾ IX. roč./25 ⁽³⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾ 1 ⁽³⁾
2.	7. 2. 2017 ⁽¹⁾ 20. 10. 2017 ⁽²⁾	Súkromná ZŠ Dneperská 1, Košice	IV. roč./70 ⁽¹⁾ IV. roč./60 ⁽²⁾	3 ⁽¹⁾ 3 ⁽²⁾
3.	15. 2. 2017	ZŠ Krosnianska 4, Košice	IV. roč./75	3
4.	17. 2. 2017	ZŠ Košická Belá 235, okres Košice-okolie	VI. – IX. roč./38	2
5.	16. 3. 2017	Premonštrátske gymnázium, Kováčska 28, Košice	II. roč./45	2
6.	20. 4. 2017	ZŠ Hroncova 23, Košice	IV. roč./15	1
7.	2. 6. 2017	ZŠ s MŠ Školská 3, Poproč, okres Košice-okolie	VIII. a IX. roč./42	2
8.	27. 6. 2017	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice	I. roč./72	3
9.	25. 10. 2017	Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice	I. roč./121	4
10.	6. 11. 2017	Súkromná stredná odborná škola, Postupimská 37, Košice	I. roč./51	2
11.	8. 11. 2017 ⁽¹⁾ 5. 12. 2017 ⁽²⁾ 7. 12. 2017 ⁽³⁾	ZŠ L. Podjavorinskej 1 (Luník IX), Košice	VII. a IX. roč./51 ⁽¹⁾ VIII. roč./35 ⁽²⁾ IX. roč./33 ⁽³⁾	2 ⁽¹⁾ 4 ⁽²⁾ 4 ⁽³⁾
12.	20. 11. 2017	Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14, Košice	VI. – VIII. roč./24	1
13.	23. 11. 2017 ⁽¹⁾ 4. 12. 2017 ⁽²⁾	Špeciálna ZŠ Rovníková 11, Košice	VI. – IX. roč./36 ⁽¹⁾ V. – IX. roč./36 ⁽²⁾	2 ⁽¹⁾ 2 ⁽²⁾
14.	24. 11. 2017	Špeciálna ZŠ internátna, Abovská 244, Ždaňa, okres Košice-okolie	V. – IX. roč./46	4
15.	28. 11. 2017	ZŠ Hlavná 5, Družstevná pri Hornáde, okres Košice-okolie	VII. – IX. roč./98	3
16.	30. 11. 2017	ZŠ Staničná 13, Košice	IX. roč./46	2
17.	1. 12. 2017	Gymnázium, Park mládeže 5, Košice	II. roč./51	2
18.	1. 12. 2017	ZŠ Severná 21, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	VIII. – IX. roč./76	3
19.	7. 12. 2017	Špeciálna ZŠ Inžinierska 24,	V. – IX. roč./30	1

		Košice		
20.	14. 12. 2017	Stredná odborná škola, Ostrovského 1, Košice	I. – III. roč./24	1
21.	27. 4. 2017 ⁽¹⁾ 25. 10. 2017 ⁽²⁾	Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Šrobárova 2, Košice (ÚSBM)	I. roč. – Bc. st./9 ⁽¹⁾ I. roč. – Mgr. st./12 ⁽²⁾	1 ⁽¹⁾ 1 ⁽²⁾
SPOLU		921 žiakov ZŠ, 364 študentov SŠ a 21 študentov VŠ		63

Pozn.: ¹Prvá akcia v poradí. ²Druhá akcia v poradí. ³Tretia akcia v poradí.

Tlačené zdravotno-výchovné materiály boli distribuované na školy súbežne s realizovanými edukačnými aktivitami. Najčastejšie išlo o tieto tituly:

- *Prečo ma puberta neminie?* Košice: RÚVZ, 2011,
- *Prečo povedať drogám „NIE“!* Košice: RÚVZ, 2015,
- *Hygiena, starostlivosť o telo počas nástupu puberty.* Košice: RÚVZ, 2010.

Väčšina výchovno-vzdelávacích aktivít u sociálne znevýhodnených skupín detí a mládeže bola širšie tematicky ladená. Uskutočnené boli pre žiakov z druhého stupňa štyroch základných škôl (t. j. ZŠ *L. Podjavorinskej 1, Luník IX; Špeciálnej ZŠ Rovníková 11 v Košiciach; Špeciálnej ZŠ Inžinierska 24 v Košiciach a Špeciálnej ZŠ internátnej, Abovská 244, Ždaňa, okres Košice-okolie*), s celkovou účasťou 163 žiakov. Edukácia bola orientovaná na témy, ako Zdravý spôsob života, Prevencia drogových závislostí (u niektorých skupín s využitím DVD projekcie filmu „Aj my Rómovia dokážeme veľké veci“).

Edukačné aktivity zamerané špecificky na problematiku dospievania, výchovu k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu a na primárnu prevenciu infekcie HIV/AIDS (**tab. 2**), s určením pre starších žiakov, sme realizovali na dvoch základných školách (ZŠ *L. Podjavorinskej 1, Luník IX, Košice a Špeciálna ZŠ Rovníková 11, Košice*), celkovo pre 104 žiakov.

Tab. 2

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, u žiakov z marginalizovaného prostredia, v roku 2017

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	4. 12. 2017	Špeciálna ZŠ Rovníková 11, Košice	V. – IX. roč./36	2
2.	5. 12. 2017 ⁽¹⁾ 7. 12. 2017 ⁽²⁾	ZŠ <i>L. Podjavorinskej 1 (Luník IX)</i> , Košice	VIII. roč./35 ⁽¹⁾ IX. roč./33 ⁽²⁾	4 ⁽¹⁾ 4 ⁽²⁾
SPOLU		104 žiakov ZŠ		10

Pozn.: ¹Prvá akcia v poradí. ²Druhá akcia v poradí.

V roku 2017 bola verejnosti *masmediálne propagovaná problematika* prevencie infekcie HIV/AIDS a súvisiacich tém prostredníctvom 13 titulov (menovite napr. *Kampaň „Umývaj si ruky – zachrániš život“ 9. ročník; Zdravý životný štýl; Nemecká spoločnosť pre sexuálnu výchovu ocenila košickú školu; Človek a jeho zdravie; Svetový deň AIDS – 1. december; Poradňa prevencie HIV/AIDS*; zvyšných 7 tém v spojitosti s drogami). Z uvedeného počtu bol 1 titul uverejnený v denníku *Košický Korzár*, 5 bolo uverejnených na webovom sídle RÚVZ Košice (3 z edície RÚVZ Košice OPZ/OE/OLM, 2 z edície ÚVZ SR), 6 uverejnených na webových sídlach iných subjektov (t. j. ZŠ s MŠ *M. R. Štefánika, Budimír 11; ZŠ Košická Belá 235; SZŠ Rovníková 11, Košice; SZŠ Moyzesova 17, Košice; ZŠ Severná 21, Moldava nad Bodvou*) a 1 na facebookovej stránke Verejnej knižnice *J. Bocatia, Hviezdoslavova 5, Košice*.

Odkazy na príslušné tituly sa nachádzajú v mesačných prehľadoch príspevkov uverejnených v médiách za RÚVZ Košice na stránke www.ruvzke.sk (položka Hlavné menu – O nás – Masmediálne príspevky, pozri 01/2017, 02/2017, 05/2017, 11/2017, 12/2017; položka Servis – Poradne zdravia – Poradňa prevencie HIV/AIDS).

Informácie o uskutočnených aktivitách sa na webových stránkach spolupracujúcich subjektov uverejňujú priebežne.

Svetový deň AIDS – 1. december (v roku 2017 s témou „Právo na zdravie“, sloganom „Všetci sa počítajú“, s dôrazom na zvyšovanie vplyvu intervencií prostredníctvom transparentnosti, zodpovednosti a partnerstiev) sme dali do pozornosti školskej populácii prostredníctvom edukačných aktivít na témy Prevencia infekcie HIV/AIDS; Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu (na 3 ZŠ a 2 SŠ). Uskutočnených bolo celkovo 15 aktivít v období od 30.11. do 14.12.2017. Intervenovaných bolo spolu 225 žiakov/študentov, z toho 150 na ZŠ a 75 na SŠ.

Výchovno-vzdelávacou činnosťou vo vzťahu k školám sme participovali na *11. ročníku celoslovenskej kampane Červené stužky* (v čase od 1. septembra do 1. decembra 2017, t. j. do termínu Svetového dňa boja proti AIDS). Kampaň sa realizovala pod záštitou Kancelárie SZO na Slovensku a s podporou MŠVVaŠ SR (v rámci rozvojového projektu „Zdravie a bezpečnosť v školách 2017“). Akciami vo vzťahu k plneniu NPP HIV v SR v ods. Aktivita č. 1, 3 a 4 sme zároveň podporili plnenie Aktivity č. 15 pod názvom *Celoslovenská školská preventívna kampaň „Červené stužky“*.

Informovanie verejnosti bolo zabezpečené prostredníctvom umiestnenia informácie pod titulom „*Svetový deň AIDS – 1. december (2017)*“, doloženej letákom „*HIV/AIDS – príznaky – prenos*“, na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality), z edície Odboru epidemiológie (RÚVZ Košice).

V rámci **Poradne HIV/AIDS** bolo v roku 2017 vykonaných 317 sérologických vyšetrení, z toho 2 vzorky bola pozitívne. Súčasťou vyšetrenia v poradni je odber krvi, predtestové a potestové poradenstvo a založenie karty klienta.

V súvislosti s **Európskym imunizačným týždňom (24. – 30. apríl 2017)** – s témou „*Vakcíny fungujú*“ sa organizoval **12. ročník kampane** SZO pre zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania ako najjednoduchšej, bezpečnej a efektívnej forme prevencie prenosných ochorení. Tento ročník bol pod heslom „*Očkovanie chráni zdravie v každom období života*“, ideovo nadväzoval na predošlé ročníky so zameraním na opatrenia, ktoré je potrebné prijať, aby bola zabezpečená primeraná ochrana pred výskytom a šírením závažných infekčných nákaz v európskom regióne.

V oblasti propagácie témy a hesla kampane pre verejnosť boli z našej strany uskutočnené nasledovné aktivity:

- na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Aktuality) bol uverejnený titul „*Európsky imunizačný týždeň – 12. ročník*“ (sprievodné slovo, odkaz na stránku SZO, tri postery produkcie SZO a jeden informačný leták „*Európsky imunizačný týždeň 2017: Očkovanie – ochrana pred nákazami: Poradňa očkovania pri RÚVZ so sídlom v Košiciach*“, reedícia od kol. Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia RÚVZ Košice);
- e-mailovou cestou boli oslovené tri skupiny adresátov (materské centrá, materské a základné školy v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie), formou informácie o Európskom imunizačnom týždni (s odkazom na vyššie uvedený titul uverejnený na webovom sídle RÚVZ Košice), so žiadosťou o spoluprácu v propagačnej oblasti (s odoslaním dňa 20.4.2017);
- e-mailovou cestou bol obdobne oslovený koordinátor projektu Zdravé regióny pre mesto Košice a okres Košice-okolie, so žiadosťou o spoluprácu v propagačnej oblasti, za účelom využitia tematických letákov v rómskych osadách v rámci poradenskej činnosti;

- zdravotno-edukačné aktivity (formou prednášok a besied) sa konali na štyroch základných školách (pre sociálne znevýhodnené skupiny žiakov) a na jednej vysokej škole v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, t. j. na:
 - Špeciálnej ZŠ Inžinierska 24, Košice, 2 prednášky na tému „*Prenosné ochorenia a význam očkovania*“ (24.4.2017) – intervenovaných spolu 40 žiakov (1. a 2. stupňa);
 - ZŠ Nižná Myšľa, Hlavná 346, okres Košice-okolie, 2 prednášky na tému „*Prenosné ochorenia a význam očkovania*“ (26.4.2017) – intervenovaných spolu 50 žiakov (1. stupňa z I. – IV. roč.);
 - Špeciálnej ZŠ Rovníková 11, Košice, 2 prednášky na tému „*Zdravý životný štýl a význam očkovania*“ (27.4.2017) – intervenovaných spolu 54 žiakov (1. a 2. stupňa);
 - Špeciálnej ZŠ Vtáčkovce 2, okres Košice-okolie, 2 prednášky na tému „*Prenosné ochorenia a význam očkovania*“ (2.5.2017) – intervenovaných spolu 40 žiakov (1. a 2. stupňa);
 - LF UPJŠ v Košiciach, 1 prednáška na tému „*Význam očkovania, kolektívna imunita, mýty o očkovaní*“, spojená s vyplňaním dotazníkov v rámci projektu „*Očkovanie hrou*“ (27.4.2017) – pre 9 študentov (1. ročníka odboru Verejné zdravotníctvo, bakalárskeho stupňa).

Na základe požiadavky Odboru epidemiológie RÚVZ Košice (nadväzujúc na list ÚVZ SR zo dňa 15.5.2017), bol pripravený podklad vo veci: „*Európsky imunizačný týždeň 2017 – žiadosť o zaslanie odpočtu aktivít*“, ktorého obsahom bol tabelárny prehľad realizovaných zdravotno-výchovných aktivít s fotodokumentáciou k danému významnému termínu za Odbor podpory zdravia, s určením pre Odbor epidemiológie (interne odoslaný e-mailom dňa 22.5.2017).

9. ročník kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“ v rámci programu SZO „*Čistá starostlivosť je bezpečná starostlivosť*“, ktorý sa uskutočnil 5. mája 2017, so zámerom poukázať na význam správnej hygieny a dezinfekcie rúk v rámci prevencie šírenia infekcií nielen v zdravotníckych zariadeniach, sme podporili osvetovými aktivitami na štyroch školách. Konkrétne išlo o Špeciálnu ZŠ Inžinierska 24, Košice (dve prednášky na tému „*Hygiena rúk, choroby z nečistoty a význam očkovania*“ pre žiakov I. až IX. ročníka v počte 40); ZŠ, Hlavná 346, Nižná Myšľa (dve prednášky na tému „*Hygiena rúk, prenosné ochorenia a význam očkovania*“ pre žiakov I. až IV. ročníka v počte 50); Špeciálnu ZŠ Rovníková 11, Košice (dve prednášky na tému „*Hygiena rúk, prenosné ochorenia a význam očkovania*“ pre žiakov I. až IX. ročníka v počte 54); Špeciálnu ZŠ, Vtáčkovce 2 (dve prednášky tému „*Hygiena rúk, choroby z nečistoty a význam očkovania*“ pre žiakov 1. a 2. stupňa v počte 40).

V rámci ďalšej spolupráce s Odborom epidemiológie sme sa zapojili do plnenia úlohy č. 6.9 „**Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania – Očkovanie hrou**“, ktorá je súčasťou Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2017 a ďalšie roky a vyplynula zo štúdie realizovanej v roku 2013 pod názvom „*Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní*“. Gestorom úlohy je RÚVZ Komárno.

V zmysle manuálu k pilotnému projektu cieľovou skupinou sú študenti vyšších ročníkov stredných škôl. V našej územnej pôsobnosti bolo vzdelávanie interaktívnou formou realizované v období od 19.5.2017 do 5.6.2017, prostredníctvom zamestnancov Odboru epidemiológie a Odboru podpory zdravia. Intervenovaných bolo celkovo 102 študentov z dvoch škôl rôzneho stupňa, konkrétne študenti III. ročníka Strednej zdravotníckej školy, Moyzesova 17, Košice (v počte 93) dňa 5.6.2017; študenti I. ročníka bakalárskeho štúdia v odbore Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte UPJŠ, Tr. SNP 1, Košice (v počte 9) dňa 19.5.2017. Efekt intervencie bol overovaný formou vyplnenia dotazníka I. (pred edukáciou) a dotazníka II. (po edukácii). Celkovo bolo vyplnených 204 dotazníkov (I. a II.). Podľa

pokynov z vyššie uvedeného školenia boli vyplnené dotazníky zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

So zámerom prevencie a zvýšenia informovanosti verejnosti v otázkach ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami, ktoré najčastejšie prenáša (lymská borelióza, kliešťová encefalitída), boli dva informačné letáky s titulom „Ako sa chrániť pred kliešťom – deti“ a „Ako sa chrániť pred kliešťom – verejnosť“ (produkcie ÚVZ SR a Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb) umiestnené na webovej stránke RÚVZ Košice (v položke Aktuality). Intervencia na báze osobného kontaktu sa spolu s distribúciou informačných letákov vykonáva priebežne na akciách edukačného i poradenského charakteru pre rôzne cieľové skupiny.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V súvislosti s aktualizovaným Národným programom podpory zdravia a podľa metodického pokynu ÚVZ SR sme sa v roku 2016 zapojili do dotazníkového prieskumu *Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR*, ktorý sa realizuje periodicky (predposledne v roku 2013). Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory spôsobu života a ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie ukazovateľov, ktoré sa týkajú hodnotenia vlastného zdravia, názorov, postojov a návykov slovenskej populácie. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Použitou metódou bol anonymný dotazník obsahujúci 93 položiek, ktorý na báze dobrovoľnosti vyplnilo 104 respondentov (52 mužov a 52 žien) podľa určenej kvóty. Zber dát sa uskutočnil v mesiacoch máj až jún 2016. Údaje z dotazníkov boli zadané do súboru (vytvorenej masky) v programe Excel. Kompletná databáza bola v termíne (do októbra 2016) zaslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu. Výsledky prieskumu budú súčasťou správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR, ktorá sa zostavuje každé tri roky. V roku 2017 predmetná správa ešte k dispozícii nebola, v úlohe budeme pokračovať podľa metodického usmernenia gestora.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Činnosť v súvislosti s plnením akčného plánu je možné charakterizovať z viacerých hľadísk. Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách PCOPZ, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

V rámci prevencie chronických ochorení a realizácie individuálneho poradenstva bolo v roku 2017 v Poradni zdravia vyšetrených spolu 1860 osôb, z toho 564 mužov a 1296 žien. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. U klientov v počte 417 (94 mužov a 323 žien) bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL, triglyceridy), prístrojom Reflotron, a boli im uskutočnené aj antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Klienti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu (ďalej len *MS*). U ostatných klientov bola z kapilárnej krvi vyšetrená len hladina celkového cholesterolu, resp. aj hladina glukózy (u 296 mužov, 590 žien), a uskutočnené antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

Analýza výsledkov vyšetrení všetkých klientov poradne

Rizikový faktor	Počet dotazovaných	Spolu	Muži	Ženy
OPZ rok 2017				
Fajčenie	počet dotazovaných	1860	564	1296
	z toho fajčiarov	222	81	141
	percentuálne vyjadrenie	11,94	14,36	10,88
BMI	počet vyšetrených	1853	562	1291
	nadváha – BMI ≥ 25 , <30	618	258	360
	percentuálne vyjadrenie	33,35	45,90	27,89
	obezita – BMI ≥ 30	350	103	247
	percentuálne vyjadrenie	18,89	18,33	19,13
Krvný tlak	počet vyšetrených	1793	552	1241
	z toho TK $\geq 140/90$ mmHg	260	107	153
	percentuálne vyjadrenie	14,58	19,38	12,33
Cholesterol celkový (skr. CCH)	počet vyšetrených	1860	564	1296
	z toho CCH $\geq 5,2$ mmol/l	493	188	605
	percentuálne vyjadrenie	42,63	33,33	46,68
Glukóza	počet vyšetrených	886	296	590
	z toho glukóza $\geq 6,0$ mmol/l	159	63	96
	percentuálne vyjadrenie	17,95	21,28	16,27
Konzumácia alkoholu	počet dotazovaných	417	94	323
	Vôbec	95	12	83
	Príležitostná	319	79	240
	Pravidelná	3	3	0
Fyzická aktivita	počet dotazovaných	417	94	323
	Žiadna	31	7	24
	Rekreačná	286	68	218
	pravidelná	100	19	81
Príjem ovocia a zeleniny	počet dotazovaných	417	94	323
	do 2 porcií/deň	173	41	132
	3 – 5 porcií/deň	215	45	170
	> 5 porcií/deň	29	8	21

V spolupráci s rôznymi inštitúciami v regióne sme realizovali akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenie celkového cholesterolu, resp. ďalších biochemických parametrov z kapilárnej krvi, meranie vybraných antropometrických ukazovateľov, tlaku krvi, pulzu s následným individuálnym poradenstvom) a Poradne na odvykanie od fajčenia (t. j. stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu fajčiara prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód s následným individuálnym poradenstvom). Riziko chronických neinfekčných ochorení (najmä srdcovocievnych) bolo zisťované na základe už zmieneného vyšetrenia biochemických a antropometrických parametrov a stanovenia výsledného rizikového skóre v Teste Zdravé srdce.

Účasťou na preventívnych programoch verejného zdravotníctva (pozri bod 9.1 – A.I.1), spolupracujeme v rámci PCOPZ v poradenskej činnosti s Odborom hygieny výživy – Oddelením fyziológie výživy.

Z hľadiska prehľadu, poradenské služby *pre rôzne cieľové skupiny klientov* sme prezentovali na týchto akciách:

V spolupráci *s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice* a ďalšími partnermi, ako napr. Klub turistov „Medicína“ Košice, Klub turistov mesta Košice, sme sa v roku 2017 podieľali na usporiadaní štyroch turisticko-osvetových akcií s určením pre onkologických pacientov, príbuzných a turistov.

Prvou v poradí bola *Onkokardioturistika (30. ročník – jarná časť)* v areáli Zelený dvor, dňa 9.4.2017. O služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie

celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet indexov BMI, WHR) prejavilo záujem celkovo 51 účastníkov podujatia.

Druhou spoločnou akciou s Ligou proti rakovine bol 6. ročník športovo-osvetového podujatia „*Radost zo života víťazí nad chorobou*“, usporiadaný pre onkologických pacientov, ich rodinných príslušníkov a priateľov. Akcia sa konala v priestoroch Botanickej záhrady Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach dňa 27.5.2017. Vybrané vyšetrenia s poradenstvom boli poskytnuté pre 66 účastníkov.

V II. polroku 2017 sme sa podieľali na organizačnom zabezpečení *jesennej časti Onkokardioturistiky (30. ročníka)* pre košickú verejnosť, tradične s konaním v areáli Čermel' – Alpinka, dňa 22.10.2017. O vybrané služby mobilnej Poradne zdravia (pozri jarnú časť podujatia) prejavilo záujem celkovo 36 účastníkov podujatia.

V poradí štvrtou akciou, na ktorej sme spolupracovali bola konferencia edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou – XIII. patientsky seminár v rámci XXI. košických chemoterapeutických dní (Magistrát mesta Košice, 2.12.2017). Organizátormi boli: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť; Slovenská onkologická spoločnosť; Slovenská lekárska spoločnosť; SLS – Sekcia onkologických sestier; Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek; Východoslovenský onkologický ústav, a. s., Košice; LF UPJŠ Košice, Liga proti rakovine – pobočka Košice. Účastníkom podujatia sme prezentovali vybrané služby mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

V spolupráci so *Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach* (ďalej len *VšZP*) sme v hodnotenom období uskutočnili spoločné akcie mobilnej Poradne zdravia s konaním na 26 miestach. Dominovala orientácia na klientelu najmä v produktívnom veku z rôznych profesií. Pri niektorých aktivitách boli oslovené záujmové skupiny, resp. verejnosť. Klientom boli poskytnuté služby zahrňujúce individuálnu konzultáciu v otázkach ozdravenia spôsobu života, meranie celkového cholesterolu (príp. ďalších parametrov) z kapilárnej krvi, pulzu, krvného tlaku, výpočet BMI, WHR, percenta telesného tuku a u fajčiarov poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Na realizovaných akciách bolo prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia intervenovaných spolu 1227 klientov, z toho 444 mužov a 783 žien. Prehľad akcií z hľadiska konkrétneho miesta konania a početnosti klientov základnej Poradne zdravia podľa pohlavia a vekových kategórií ako aj početnosti klientov Poradne na odvykanie od fajčenia uvádza **tab. 1**.

Tab. 1 Poradenské aktivity realizované v spolupráci so VšZP, a. s., krajskou pobočkou Košice

P. č.	Dátum	Miesto konania (inštitúcia)	Klienti základnej Poradne zdravia (PZ) podľa pohlavia a vekových skupín						SPOLU podľa pohlavia		SPOLU	Počet fajčiarov z počtu klientov základnej PZ – klienti POF		
			do 30 r.		31 – 64 r.		od 65 r.		M	Ž		M	Ž	Spolu
			M	Ž	M	Ž	M	Ž						
1.	19.4.2017	Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s., pobočka Košice, Štúrova 7 (Deň zdravia – pre zamestnancov)	0	0	4	30	0	0	4	30	34	0	5	5
2.	20.4.2017	VšZP, a. s., krajská pobočka Košice, Senný trh 4 (Deň zdravia – pre zamestnancov)	1	6	6	41	1	1	8	48	56	0	3	3
3.	3.5.2017	Slovak Telekom, Poľská 4, Košice (Dni zdravia – pre zamestnancov)	7	23	20	40	0	0	27	63	90	2	8	10
4.	20.5.2017	KulturPark, Kukučínova 2, Košice (2. slovenský deň obezity – aktivita pre verejnosť realizovaná v spolupráci so Slovenskou diabetologickou spoločnosťou – Obezitologickou sekciou)	4	7	12	17	5	5	21	29	50	1	1	2
5.	22.5.2017	Asseco Central Europe, a.s., Werferova 3, Košice, (Deň zdravia – pre zamestnancov)	1	3	6	2	0	0	7	5	12	1	0	1
6.	25.5.2017	Deň zdravia Hasičského záchranného zboru, v priestoroch štadióna TU v Košiciach, Watsonova 4	4	1	16	6	3	0	23	7	30	4	3	7

		(pre zamestnancov)												
7.	3.6.2017	U. S. Steel Košice, s. r. o., Vstupný areál U. S. Steel (6. ročník Family Safety Day – pre zamestnancov a ich rodiny)	10	15	33	75	2	3	45	93	138	2	10	12
8.	5.6.2017 6.6.2017 8.6.2017	RÚVZ so sídlom v Košiciach, Ipeľská 1, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	0	4	6	62	0	1	6	67	73	1	9	10
9.	7.6.2017	TEKO, Teplárenská 3, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	3	2	30	36	0	0	33	38	71	6	6	12
10.	13.6.2017	VSE a. s. – Logistika, Teplárenská 15, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	1	1	31	22	0	0	32	23	55	5	2	7
11.	23.6.2017	Botanická záhrada Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Mánesova 23 (Deň zdravia – pre zamestnancov univerzity)	1	10	7	37	1	3	9	50	59	1	3	4
12.	17.8.2017	Štós – kúpele 235, v Štóse, okres Košice-okolie (Deň zdravia – pre kúpeľných hostí, zamestnancov a verejnosť)	1	0	2	22	5	23	8	45	53	0	2	2
13.	13.9.2017	Úrad Košického samosprávneho kraja, Nám. Maratónu mieru 1, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov a verejnosť)	2	0	11	40	4	3	17	43	60	5	5	10
14.	19.9.2017	SPP, a. s., Moldavská cesta 12, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	2	1	7	7	0	0	9	8	17	2	1	3
15.	28.9.2017	Obchodný dom TESCO Košice, Hlavná 111 Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov a verejnosť)	1	7	4	59	2	19	7	85	92	0	20	20
16.	29.9.2017	Obchodný dom Madaras, Mlynská 39, Spišská Nová Ves (Deň zdravia – pre zamestnancov a verejnosť)	5	2	7	20	4	8	16	30	46	2	4	6
17.	10.10.2017 11.10.2017 12.10.2017	Getrag Ford Transmissions Slovakia, s. r. o., Kechnec, Perínska cesta 282 (Dni zdravia – pre zamestnancov)	29	7	89	39	0	0	118	46	164	29	5	34
18.	23.10.2017	Denné centrum Sokoľany, okr. Košice-okolie (Deň zdravia – pre seniorov)	0	0	3	6	0	0	3	6	9	1	0	1
19.	30.10.2017	Denné centrum Kostofany nad Hornádom, okr. Košice- okolie (Deň zdravia – pre seniorov)	0	0	1	2	1	7	2	9	11	0	1	1
20.	6.11.2017	Denné centrum Sokol', okr. Košice-okolie (Deň zdravia – pre seniorov)	0	0	1	2	1	1	2	3	5	1	2	3
21.	7.11.2017	Denné centrum Slanec, okr. Košice-okolie (Deň zdravia – pre seniorov)	0	0	0	1	3	6	3	7	10	0	0	0
22.	8.11.2017	Denné centrum Družstevná pri Hornáde, okr. Košice- okolie (Deň zdravia – pre seniorov)	0	0	2	6	1	1	3	7	10	0	0	0
23.	10.11.2017	Denné centrum Poproč, okr. Košice-okolie (Deň zdravia – pre seniorov)	0	0	4	2	6	7	10	9	19	3	2	5
24.	13.11.2017	Denné centrum Medzev, okres Košice-okolie (Deň zdravia – pre seniorov)	0	0	1	10	2	7	3	17	20	1	3	4
25.	14.11.2017	Denné centrum Moldava nad Bodvou, okres Košice- okolie (Deň zdravia – pre seniorov)	0	0	0	2	5	12	5	14	19	1	0	1
26.	29.11.2017	ESET, s.r.o., Aupark, Protifašistických bojovníkov 11, Košice (Deň zdravia – pre zamestnancov)	7	0	15	1	1	0	23	1	24	0	0	0
SPOLU			80	89	318	587	46	107	444	783	1227	68	95	163

Vysvetlivky: M – muž, Ž – žena; POF – Poradňa na odvykanie od fajčenia

Pre zamestnancov RÚVZ Košice bola Odborom podpory zdravia (PCOPZ) v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice,

organizovaná trojdňová poradenská akcia (pozri tab. 1 – p. č. 8), primárne zameraná na prevenciu rizika metabolického syndrómu, s doplnením o služby externe zabezpečené cez poisťovňu (očné vyšetrenie a zubné poradenstvo). Akcia sa konala v dňoch 5.6., 6.6. a 8.6.2017, a zamestnancom bola vopred spropagovaná prostredníctvom oznamu Odboru podpory zdravia – PCOPZ o ponúkaných poradenských službách v rámci Dní zdravia na RÚVZ Košice (zo dňa 29.5.2017). Poradenské služby absolvovalo 73 zamestnancov úradu.

Pokračovalo sa v spolupráci *so Slovenským Červeným krížom, územným spolkom Košice-mesto* (ďalej len *SČK*). Spoločne aj s ďalšími inštitúciami (t. j. Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach; Strednou zdravotníckou školou, Kukučínova 40, Košice) sme zorganizovali akciu, ktorou sme podporili **11. ročník celonárodnej kampane MOST (Mesiac o srdcových témach) a Svetový deň srdca – 29. september**. Zámerom kampane je informovať verejnosť o závažných rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení. V rámci SR jej iniciátormi boli Slovenská nadácia srdca, Slovenská kardiologická spoločnosť a Únia pre zdravšie srdce. Nami organizovaná akcia mala poradensko-edukačný charakter, konala sa v Obchodnom dome Tesco, Hlavná 111, Košice, dňa 28.9.2017 (v čase od 9:00 do 15:00 h), s určením pre návštevníkov, zákazníkov aj zamestnancov prevádzky Tesco. Hlavnou náplňou podujatia bola prezentácia poradenských služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, s ponukou vybraných fyzikálnych, antropometrických a biochemických vyšetrení (napr. stanovenie tlaku krvi, pulzu, % telesného tuku, indexu BMI, hladiny celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, u fajčiarov stanovenie koncentrácie alveolárneho oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu, vyplňanie anamnestických dotazníkov a následné poradenstvo v oblasti zdravého spôsobu života). O poradenské služby a vyšetrenia prejavilo záujem 92 klientov. *SČK* (prostredníctvom dvoch dobrovoľníčok – stredoškolských študentiek) prispelo do programu podujatia prezentáciou aktivít organizácie a ukázkami poskytovania predlekárskej prvej pomoci s využitím zdravotníckych pomôcok a špeciálnej resuscitačnej figuríny. Študenti z menovanej strednej školy (v počte 2) formou „hliadky“ zabezpečili na meracom mieste technickú výpomoc a propagáciu akcie.

V rámci ďalšej spolupráce s *SČK* je v pláne z ich strany na rok 2018 organizovať aktivity pre miestne spolky *SČK* v mestských častiach Košíc. Participácia RÚVZ Košice bude spočívať vo vyššie zmienenej preventívno-edukačnej činnosti, t. j. v poradenských, výchovno-vzdelávacích a informačno-propagačných aktivitách. Súčasťou uvedeného je využívanie informačno-propagačných materiálov (letákov, brožúr, plagátov) rôzneho tematického zamerania, určenia a edície. Ponuka aktivít bola na základe požiadavky zaslaná pre *SČK* e-mailom dňa 6.10.2017.

11. ročník celonárodnej kampane MOST a Svetový deň srdca – 29. september sme verejnosti pripomenuli aj prostredníctvom ďalších akcií:

- Dňa 13.9.2017 sme na Úrade Košického samosprávneho kraja, Nám. Maratónu mieru 1, v Košiciach, zorganizovali v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach, akciu mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, s určením pre zamestnancov a stránky úradu. Poradenské služby (vyšetrenie hladiny celkového cholesterolu, glukózy, tlaku krvi, pulzu, % tuku v tele a ďalších antropometrických ukazovateľov) využilo 60 klientov;
- Obdobná poradensko-edukačná akcia sa uskutočnila v Deň srdca (29.9.2017) v OD Madaras v Spišskej Novej Vsi, opäť spoločne so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach. Mali sme zriadené jedno meracie miesto, s určením pre návštevníkov/zákazníkov a zamestnancov prevádzky (v čase 9:00 – 16:00 h). Poradenstva v otázkach zdravého spôsobu života (s vyšetrením tlaku krvi, pulzu, celkového cholesterolu, glukózy, % tuku v tele a ďalších parametrov), sa zúčastnilo celkovo 46 záujemcov;

- Na RÚVZ Košice v rámci „Dňa otvorených dverí“ v stabilnej Poradni zdravia na Rooseveltovej 8 (29.9.2017 v čase 7:30 – 12:00 h) sme záujemcom v počte 7 poskytli štandardné služby – vyšetrenie parametrov na stanovenie metabolického syndrómu (z biochemických ukazovateľov sa okrem celkového cholesterolu stanovovala aj hladina HDL, triglyceridov a glukózy z kapilárnej krvi).

Z informačno-propagačných aktivít k danému významnému termínu môžeme menovať nasledovné:

- zhotovenie dvoch tematických posterov v budovách RÚVZ Košice (na Rooseveltovej 8 a Ipeľskej 1 v Košiciach);
- uverejnenie informačného materiálu na webovom sídle RÚVZ Košice, v položke Aktuality, pod titulom „Kampaň MOST 2017 – Svetový deň srdca – 26. september“ (upútavky „Deň srdca“ spolu so sprievodným slovom, z edície RÚVZ Košice);
- zaslanie listu vo veci: „*Informácia o aktivitách pri príležitosti Svetového dňa srdca (29. september) – ponuka služieb a žiadosť o spoluprácu v propagačnej oblasti*“, ktorého obsahom bola propagácia významného termínu Svetového dňa srdca, kampane MOST, súvisiacej problematiky a plánovaných poradenských aktivít pre verejnosť (22.9.2017). List bol adresovaný miestnej samospráve, denným centráram seniorov a materských centráram v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice.

V spolupráci s **Ligou proti obezite, n. o.** a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice, sme sa zapojili **do 2. ročníka osvetového podujatia Slovenský deň obezity**. Organizovala ho Obezitologická sekcia Slovenskej diabetologickej spoločnosti v rámci **Európskeho dňa obezity – 21. máj** (vyhláseného Európskou asociáciou pre štúdium obezity, angl. skr. EASO).

2. ročník Slovenského dňa obezity s témou „*BMI národa*“ sa v Košiciach uskutočnil pod záštitou Kancelárie SZO v SR, MZ SR a primátora Košíc dňa **20.5.2017** v priestoroch Kulturparku na Kukučínovej 2. Hlavným cieľom informačnej kampane tohto podujatia bolo zvýšiť povedomie verejnosti o obezite, jej rizikách a prevencii zdravým spôsobom života.

Na podujatí sme participovali ponukou vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia (t. j. meraním celkového cholesterolu, glukózy, krvného tlaku a iných parametrov, s následným poradenstvom na optimalizáciu zložiek spôsobu života). Služby poradne využilo 50 záujemcov.

Z ďalších významných termínov, ku ktorým sme vykázali činnosť, môžeme spomenúť:

Svetový deň potravy – 16. október, pri príležitosti ktorého sme na Súkromnej strednej odbornej škole, Postupimská 37, Košice, realizovali preventívnu edukačnú akciu (9.10.2017), pozostávajúcu z dvoch blokov, k téme „*Zdravý životný štýl*“. Prednášky s besedou sa zúčastnilo 45 študentov III. ročníka a nadväzujúcej ukážky práce mobilnej Poradne zdravia (s vyšetrením hladiny celkového cholesterolu a antropometrie) sa zúčastnilo 17 osôb (študenti a pedagógovia).

V Materskej škole na Oštepovej 1 v Košiciach sme vykonali v dvoch dňoch (25.9. a 26.9.2017) po dve interaktívne edukácie na tému „*Zdravie, výživa a zdravý životný štýl*“ (s využitím výučbovej prezentácie a zdravotno-výchovných omaľovánok z edície RÚVZ Košice), pre 4 – 6-ročné deti v celkovom počte 65.

K **Svetovému dňu diabetu – 14. november** (v roku 2017 s témou „*Ženy a cukrovka: Naše právo na zdravú budúcnosť*“) sme uskutočnili túto činnosť:

- oslovili sme stredné školy a internáty v spádovom území listom ohľadom informácie o svetovom dni a žiadosti o spoluprácu pri jeho propagovaní (s odoslaním 14.11.2017). Obsahom listu boli aj odkazy na štyri informačné materiály (3 z edície ÚVZ SR a 1 z edície RÚVZ Košice);
- na webovom sídle RÚVZ Košice (v položke Aktuality) bol verejnosti k dispozícii

prezentačný materiál pod názvom „Svetový deň diabetu – 14. november“, z edície RÚVZ Košice;

- počas všetkých výjazdov mobilnej Poradne zdravia v mesiaci november 2017 sme v rámci poradenstva akcentovali problematiku prevencie diabetu;
- realizovali sme edukačné aktivity spojené s distribúciou informačných materiálov, s konaním v:
 - o MŠ Turgenevova 38, Košice, na tému „Zdravá výživa“ pre 24 detí (6.11.2017);
 - o ZŠ Staničná 13, Košice, k téme „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu“ pre 78 žiakov VI. – VIII. ročníka (3 aktivity 23.10.2017);
 - o Súkromná ZŠ Slobody 1, Košice, na tému „Zdravá výživa, zdravý životný štýl, životné prostredie“ pre 40 žiakov VII – IX. roč. (2 aktivity 1.12.2017);
 - o ZŠ Krosnianska 4, Košice, na tému „Zdravý životný štýl“ pre 70 žiakov II. roč. (2 aktivity 11.12.2017);
 - o ZŠ Košická Belá 235, okres Košice-okolie, na tému „Zdravý životný štýl“ pre 48 žiakov IV. – IX. roč. (2 aktivity 15.12.2017);
 - o ESET, s. r. o. (Aupark), Protifašistických bojovníkov 11, Košice, na tému „Zdravý životný štýl“ (v rámci Dní zdravia) pre 16 zamestnancov spoločnosti (29.11.2017);
- inštalovaný bol monotematický poster vo vstupnom priestore budovy RÚVZ Košice na Rooseveltovej 8 (10.11.2017);
- distribuované boli informačné materiály k prevencii diabetu a propagačné materiály o základnej Poradni zdravia do ambulancií prvého kontaktu, diabetologických ambulancií a na interné ambulancie v Košiciach a okolí (spolu do 38 ambulancií v termíne od 14.11. do 25.11.2017);
- zostavili sme odpočet aktivít realizovaných pri príležitosti Svetového dňa diabetu 2017 za RÚVZ v Košickom kraji (na základe požiadavky ÚVZ SR), s odoslaním 18.12.2017.

Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme najmä vo vzťahu k deťom a mládeži s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotno-výchovným témam, pozri aj **body 9.1, 9.7**.

V rámci opätovného zintenzívnenia spolupráce s materskými centrami v košickom regióne sme ich počas roka 2017 oslovili písomnou cestou (zaslaním informačných listov a propagačných materiálov) pri viacerých príležitostiach, ako Svetový deň ústneho zdravia (20. marec), kampaň Vyzvi srdce k pohybu, Európsky deň ústneho zdravia (12. september), kampaň MOST a Svetový deň srdca (29. september) a v neposlednom rade listom k prevencii obezity s ponukou tematických zdravotno-výchovných aktivít (v apríli).

S mobilnou Poradňou zdravia sme v dňoch 22.11. a 5.12.2017 navštívili dve prevádzky Materského centra Haliganda v Košiciach, t. j. na Námestí košických mučeníkov 1 a na Čordákovej 50. U 10 žien a 2 mužov boli uskutočnené štandardné kompletné vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu metabolického syndrómu.

Príkladom informačno-propagačnej činnosti a vzdelávania vo vzťahu k školám je aj organizovanie a praktická realizácia exkurzií na pôde RÚVZ Košice – Odboru podpory zdravia a PCOPZ (v základnej Poradni zdravia a Poradni na odvykanie od fajčenia). V hodnotenom období o takúto formu spolupráce prejavila záujem LF UPJŠ Košice. Súčasťou exkurzie bola edukácia (prednáška s diskusiou) k téme „Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia RÚVZ Košice“ spojená s praktickými ukážkami vybraných služieb oboch poradní, s možnosťou absolvovať vybrané biochemické a somatometrické vyšetrenia. Účastníkmi boli študenti I. roč. Bc. štúdia odboru Ošetrovatelstvo, v počte 34 (22.11.2017).

Na základe spolupráce a dopytu po poradenských službách zo strany škôl, navštívili sme s mobilnou Poradňou zdravia 3 školy a poskytli sme zamestnancom vyšetrenia s poradenstvom v štandardnom rozsahu, resp. vyšetrenia vybraných parametrov. Išlo o tieto

školy: Súkromná ZŠ Slobody 1, Košice, dňa 12.4.2017, s účasťou 10 pedagógov; ZŠ L. Fullu, Maurerova 21, Košice, dňa 5.10.2017, s účasťou 24 pedagógov a rodičov; Súkromná stredná odborná škola Postupimská 37, Košice, dňa 9.10.2017, s účasťou 17 pedagógov a študentov.

Vyššie uvedenými aktivitami súčasne participujeme na plnení úlohy č. 4.1 **Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025** (skr. NAPPO) – priority **a) Podpora zdravého štartu do života**. Zameranie danej priority stavia na výchovnom vplyve poradenskej a konzultačnej činnosti v oblasti zdravého spôsobu života, prevencie obezity a ponuke služieb Poradne zdravia inštitúciám/zariadeniam, ako školy, materské/rodičovské centrá a pod. a kontaktným cieľovým skupinám (matky, rodičia, učitelia).

S mobilnou Poradňou zdravia sme intervenovali aj iné cieľové skupiny. Na základe dopytu sme v hodnotenom období dvakrát navštívili *Denné centrum seniorov pri MČ Košice-Západ*, Laborecká 2, Košice. Poradenstvo s vyšetrením sme poskytli celkovo 33 záujemcom (prevažovali ženy). U klientov boli uskutočnené štandardné kompletne vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu metabolického syndrómu.

S požiadavkou o poradenské služby sa na nás obrátila *mestská časť Košice – Nad jazerom*. V rámci Dňa zdravia v Športovo rekreačnom areáli Galaktik (22.10.2017) sme ponúkli verejnosti vybrané služby Poradne zdravia (z biochemických parametrov bol meraný celkový cholesterol). Vyšetrených bolo 64 záujemcov.

Z hľadiska masmediálneho pôsobenia v oblasti prevencie chronických ochorení, zvýšenia kvality života a poradenskej činnosti, mali sme publikovaných 34 príspevkov (z toho 10 na webovej stránke RÚVZ Košice, v priečinku Aktuality, 24 na webových stránkach iných inštitúcií).

Pracovníci *odboru HDM* sa v roku 2017 podieľali na plnení tejto úlohy v rámci plnenia mimoriadnych úloh stanovených ÚVZ SR a to:

- monitoring obsahu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadení školského stravovania pri materskej škole,
- monitoring hygienického stavu priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy. Monitoring prebiehal v čase od 18. 09. do 28. 09. 2017.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Úloha sa plní bez časového obmedzenia, s organizovaním kampane raz za dva roky.

V roku 2017 sme sa zapojili do 7. ročníka celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie „*Vyzvi srdce k pohybu*“. Gestorom kampane na národnej úrovni je RÚVZ v Banskej Bystrici. Kampaň sa ako intervenčný projekt realizuje v rámci SZO – CINDI programu SR. Záštitu nad ňou v tomto ročníku prevzali ÚVZ SR a Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu ako dôležitého faktora v podpore zdravia a prevencii civilizačných ochorení, a povzbudiť čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času pohybovú aktivitu akéhokoľvek druhu. Jej súčasťou bola súťaž, ktorá trvala od 20.3. do 11.6.2017 (s určením pre osoby nad 18 rokov, s možnosťou zapojenia detských podporovateľov vo veku 7 – 18 rokov).

V spádovom území RÚVZ Košice (územné obvody okresov Košice-mesto a Košice-okolie) sa na organizačnom zabezpečení kampane podieľal Odbor podpory zdravia. Účasť zahŕňala propagačné a intervenčné aktivity realizované aj v spolupráci s inými regionálnymi

inštitúciami. Propagácia a poradenstvo k súťaži, s distribúciou plagátov a prihlášok do súťaže, sa vykonávalo priebežne, najmä ako súčasť edukačných aktivít k zdravému spôsobu života a akcií mobilnej Poradne zdravia, s určením pre rôzne cieľové skupiny (z hľadiska veku, profesie, záujmu, ako aj pre širokú verejnosť). Účastníci súťaže mali možnosť absolvovať v Poradni zdravia vstupné a výstupné vyšetrenie (t. j. pred a po súťaži).

V rámci informačno-propagačnej činnosti sme v úvode kampane písomne oslovili a požiadali o spoluprácu v oblasti propagácie viaceré inštitúcie. Sprievodný list s metodickým usmernením a webovými odkazmi na propozície súťaže (dva plagáty) a účastnícky list (prihlášku) sme zaslali rôznym inštitúciám v regióne Košíc (15.3. a 17.3.2017). K osloveným patrili, napr. školy rôzneho stupňa (ZŠ, SŠ, VŠ), študentské domovy, miestna samospráva (Úrad Košického samosprávneho kraja; Magistrát mesta Košice; miestne úrady MČ v Košiciach a vybrané obecné a mestské úrady v okrese Košice-okolie) a ďalšie subjekty (Kulturpark v Košiciach; mestské kultúrne strediská v Medzeve a Moldave nad Bodvou; vybrané športové útvary v regióne Košíc; Jednota dôchodcov Slovenska; denné centrá seniorov; materské centrá; knižnice v Košiciach; KR PZ v Košiciach; KR HaZZ v Košiciach; Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., pobočka Košice; Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s., pobočka Košice; Sociálna poisťovňa, pobočka Košice; Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice; Tepláreň Košice, a. s.; Tepelné hospodárstvo, s. r. o.; U.S. Steel Košice, s. r. o.; Východoslovenská energetika, a. s.; T-Systems Slovakia, s. r. o.; GETRAG FORD Transmissions Slovakia, s. r. o., Kechneč a i.

Informovanie verejnosti bolo zabezpečené aj cez webové sídlo RÚVZ Košice, príspevkom pod názvom „Vyzvi srdce k pohybu 2017 – celonárodná súťaž“, t. j. sprievodnou informáciou vlastnej produkcie a priloženými plagátmi s prihláškou z edície gestora kampane (v priečinku Hlavné menu – Aktuality).

Oznam o kampani bol daný do pozornosti aj zamestnancom RÚVZ Košice formou nástennej propagácie na informačných tabuliach úradu, ako aj prostredníctvom e-mailovej distribučnej služby (14.3.2017).

Doručené vyplnené účastnícke listy na RÚVZ Košice za spádový región boli zaslané gestorovi úlohy – RÚVZ Banská Bystrica za účelom centrálnemu vyhodnotenia aj žrebovania o ceny (27.6.2017). Na základe predbežnej analýzy účastníckych listov z celého Slovenska, z hľadiska účasti podľa krajov, v poradí 4. miesto patrí Košickému kraju (s 90 účastníkmi súťaže).

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku

Úloha súvisí s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015-2020 (s prioritou zdravie) a so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 (s oblasťou zabezpečenia výchovy k zdraviu u obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranej na prevenciu ochorení, zvýšenie zdravotného povedomia a podporu zdravého životného štýlu).

Z aktivít k problematike marginalizovaných skupín, na ktorých sme v hodnotenom období participovali, môžeme menovať tieto:

- regionálny okrúhly stôl „Regionálna platforma k politikám integrácie Rómov a podpory rómskej mládeže“ v rámci projektu „Podpora aktívnej participácie a konzultačných procesov v oblasti implementácie a monitoringu rómskych integračných a rómskych mládežníckych politik na Slovensku“ (Mestský úrad Spišská Nová Ves, Štefánikovo nám. 1, 23.2.2017). Organizátor: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity MV SR;
- regionálny okrúhly stôl „Regionálna platforma k politikám integrácie Rómov a podpory rómskej mládeže“ v rámci projektu „Podpora aktívnej participácie a konzultačných procesov v oblasti implementácie a monitoringu rómskych integračných a rómskych

- mládežníckych politik na Slovensku“ (Congress hotel Centrum, Južná trieda 2/A, Košice, 21.4.2017). Organizátor: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity MV SR;
- odborný seminár – prednáška prof. PhDr. I. Čermáka, CSc. (z AV ČR) na tému „Vybrané zistenia z výskumu traumatizovaných adolescentných dievčat“ (LF UPJŠ, Tr. SNP 1, Košice, 19.5.2017). Organizátori: Ústav psychológie zdravia LF UPJŠ a výskumná sieť CoHeReNt za podpory APVV;
 - prvé prípravné stretnutie ľudí so skúsenosťou chudoby 2017: projekt EMIN 2 a možnosti zapojenia Slovenska do aktivít projektu (TF v Košiciach KU v Ružomberku, Hlavná 89, Košice, 23.5.2017). Organizátor: Slovenská sieť proti chudobe;
 - panelová diskusia „Životné podmienky ľudí z marginalizovaných rómskych komunít“ (Univerzitná knižnica, TU v Košiciach, B. Němcovej 7, Košice, 29.9.2017). Organizátor: EF Technickej univerzity v Košiciach;
 - odborný seminár „Možnosti a prekážky prechodu z nepracujúcej chudoby do práce“ – prípravné stretnutie k 4. verejnému vypočutiu v NR SR Bratislava (hotel Sorea, Kráľovské údolie 6, Bratislava, 29.11.2017). Organizátori: O. Z. Slovenská sieť proti chudobe v spolupráci s Inštitútom zamestnanosti Bratislava. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E.: *Chudoba a zdravie*;
 - 4. verejné vypočutie „Sociálna Európa – právo každého na dôstojný život“ (Národná rada SR – kinosála, Nám. A. Dubčeka 1, Bratislava, 30.11.2017). Organizátori: O. Z. Slovenská sieť proti chudobe v spolupráci s Inštitútom zamestnanosti Bratislava. Záštitu nad podujatím prevzala L. Ďuriš-Nicholsonová, podpredsedníčka NR SR. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E. *Dostupnosť zdravého životného štýlu u obyvateľov SR ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením*;
 - konferencia „Nová paradigma: transformatívna stratégia EÚ, ktorá investuje do sociálnych práv, znižuje chudobu a nerovnosť, umožňuje život v dôstojnosti“ (TF v Košiciach KU v Ružomberku, Hlavná 89, Košice, 1.12.2017). Hlavní organizátori: O. Z. Slovenská sieť proti chudobe; KU v Ružomberku, TF v Košiciach;
 - edukačná činnosť, v rámci ktorej sa spolupracuje so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, príkladom sú Špeciálna ZŠ, Inžinierska 24, Košice; ZŠ Hlavná 346, Nižná Myšľa; Špeciálna ZŠ, Vtáčkovce 2; Špeciálna ZŠ, Rovníková 11, Košice; ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1, Košice a v neposlednom rade Špeciálna ZŠ internátna, Abovská 244, Ždaňa, kde boli žiaci jednorazovo či opakovane intervenovaní ohľadom tém, ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, stomatohygiena, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu, prevencia závislostí a i. Spolupráca sa rozvíja s detskými domovmi v územnej pôsobnosti, v zdravotno-edukačných aktivitách pre klientov/deti a mládež, zamestnancov zariadení ako aj profesionálnych rodičov;
 - distribúcia dvoch informačno-propagačných materiálov pre komunitných pracovníkov na témy „Svrab“, „Pedikulóza“.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V preventívnom pôsobení sa sústreďujeme najmä na nižšie vekové kategórie, resp. špecifické sociálne skupiny obyvateľstva – nachádzajúce sa vo zvýšenom riziku vzniku závislostí. Výchovno-vzdelávacie prístupy z tematického hľadiska zameriavame na predchádzanie problémom súvisiacim s alkoholom a inými návykovými látkami, na podporu abstinentného spôsobu života, resp. situačnej abstinencie vo vzťahu k alkoholu, na podporu zdravého životného štýlu.

V oblasti primárnej prevencie závislostí a prevencie užívania alkoholu aktuálne dominuje edukačno-poradenská a informačno-propagačná činnosť, pri ktorej spolupracujeme

s regionálnou štátnou správou, samosprávou, školami a inými inštitúciami, organizáciami. Edukačnú činnosť orientujeme na *skupinové intervenčné metódy* (teoretický výklad spojený s besedou doplnený o aktivizačné prvky, ako práca v skupinách, panelová diskusia, premietnutie videofilmu, tvorba a distribúcia propagačno-náučných materiálov a i.).

Z *informačno-propagačnej činnosti* môžeme spomenúť účasť na *edukačnom programe BECEP* (využívajúci formu edukačnej kampane a výchovných opatrení). Realizuje sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020. Aktivity v rámci programu BECEP sú zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prilb a na prevenciu dopravných úrazov prioritne u detí a mládeže.

Viac informácií v **bode 9.1 – A.I.3.**

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Na podporu stratégie aktívneho starnutia sme zdravotno-výchovnú činnosť (poradenskú spojenú s edukáciou) vo vzťahu k seniorom v denných centrách (ďalej len DC), resp. ostatných zariadeniach upriamili najmä na oblasť zdravého životného štýlu.

Napríklad na základe dopytu sme v roku 2017 s mobilnou Poradňou zdravia navštívili dvakrát *Denné centrum seniorov pri MČ Košice-Západ*, Laborecká 2, Košice. Poradenstvo so štandardným vyšetrením sme poskytli celkovo pre 33 záujemcov (prevažovali ženy).

Propagačnou formou sme podporili tri *informačné kampane*:

1. **„Týždeň mozgu – Brain Awareness Week“ (13. – 19. marec 2017)**, celosvetovo organizovanú od roku 1996, na Slovensku po desiatykrát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Centrum MEMORY, n. o. a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampanou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme akciu dali do povedomia verejnosti rôzneho veku viacerými druhmi aktivít:
 - *seniorom* sme zorganizovali edukačné podujatia s ukážkami tréningu pamäti a testov ďalších kognitívnych schopností a vo vybraných prípadoch aj poradenské a pohybovo-tanečné aktivity v 7 zariadeniach/denných centrách, na témy:
 - „*Význam zdravého životného štýlu v prevencii mozgových demencií*“ (Poradňa zdravia a prednáška s besedou) 9.3.2017, v Dennom centre MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice – pre 20 seniorov;
 - „*Týždeň mozgu*“ (prednáška s besedou, tréning pamäti pohybom) 13.3.2017, v Dennom centre MČ Košice-KVP, Cottbuská 36 – pre 8 seniorov;
 - „*Týždeň mozgu*“ (prednáška s besedou, tréning pamäti pohybom) 15.3.2017, v Dennom centre MČ Košice-Juh, Milosrdenstva 4 – pre 20 seniorov;
 - „*Týždeň mozgu*“ (prednáška s besedou, tréning pamäti pohybom), 15.3.2017, v Dennom centre MČ Košice-Krásna, Opátska 18, Košice – pre 20 seniorov;
 - „*Týždeň mozgu*“ (prednáška s besedou, tréning pamäti pohybom) 16.3.2017, v Dennom centre MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice – pre 11 seniorov;
 - „*Týždeň mozgu*“ (prednáška s besedou, tréning pamäti pohybom) 17.3.2017, v Dennom centre MČ Košice-Šaca, Železiarenská 7, Košice – pre 16 seniorov;
 - „*Týždeň mozgu*“ (prednáška s besedou, tréning pamäti pohybom) 27.3.2017, v Dennom centre MČ Košice-Vyšné Opátske, Nižná Úvrať 25, Košice – pre 30 seniorov;
 - *deťom a školákom* boli venované *edukačné aktivity* na 4 školách v Košiciach a okolí, na témy:

- 1) „Mozog náš každodenný“ (2x výklad s besedou a kognitívne aktivity) 14.3.2017, v ZŠ s MŠ Budimír 11, okres Košice-okolie – pre 43 žiakov V. roč.;
 - 2) „Mozog náš každodenný“ (4x výklad s besedou a kognitívne aktivity) v dňoch 14.3.2017 a 17.3.2017, v ZŠ Belehradská 21, Košice – pre 82 žiakov IV. a IX. roč.;
 - 3) „Mozog náš každodenný“ (3x výklad s besedou a kognitívne aktivity) 15.3.2017, v Špeciálnej ZŠ Odborárska 2, Košice – pre 63 žiakov 2.stupňa;
 - 4) „Mozog náš každodenný“ (4x výklad s besedou a kognitívne aktivity) v dňoch 17.3.2017 a 23.3.2017, v ZŠ Krosnianska 4, Košice – pre 80 žiakov VI. – IX. roč.;
- študentom z 2 SŠ a 1 VŠ boli prezentované témy:
 - „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ (1x prednáška s besedou a ukázkou činnosti Poradne zdravia) 15.3.2017, na RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice – pre 65 študentov I. roč. SZŠ Moyzesova 17, Košice a 2 pedagogičky;
 - „Zdravý životný štýl a prevencia drogových závislostí (legálne a nelegálne drogy). Účinok psychoaktívnych látok na činnosť mozgu“ (4x prednáška s besedou) 16.3.2017 – pre 90 študentov I. a II. roč. a 4 pedagógov Premonštrátskeho gymnázia, Kováčska 28, Košice;
 - „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ (1x prednáška s besedou, vedomostné a kognitívne aktivity) 17.3.2017, na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika Košice, Šrobárova 2, Košice – pre 9 študentov I. roč. Bc. štúdia odb. VZ;
 - širokej verejnosti, resp. vybraným profesijným skupinám boli propagované informácie a prezentované aktivity v médiách, napr.:
 - umiestnením titulu „Medzinárodná kampaň Týždeň mozgu 13. – 19. marca 2017“ na webovom sídle RÚVZ so sídlom v Košiciach, v položke Aktuality (t. j. odkaz s presmerovaním na stránku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti) od 3.3.2017;
 - fotozábermi „Týždeň mozgu 2017“ na webovej stránke ZŠ s MŠ Budimír 11, okres Košice-okolie, v časti Fotoalbum, s uverejnením od 15.3.2017;
 - prostredníctvom nástenného vystavenia informačných materiálov v priestoroch vestibulu ústredného pracoviska RÚVZ Košice a oboch detašovaných pracovísk, s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť;
 - propagačno-poradenskou aktivitou „Týždeň mozgu 2017“ – spojenou s ponukou služieb Poradne zdravia v dňoch 15.3. a 16.3.2017, s určením pre verejnosť a cvičencov vo Fitness centre Forma club/Family Gym Cassovar, Žriedlová 11, Košice. V Poradni zdravia bolo intervenovaných 19 záujemcov.

Na akciách RÚVZ Košice pri príležitosti „Týždňa mozgu 2017“ sa zúčastnilo 582 účastníkov (268 žiakov ZŠ, 155 študentov SŠ, 9 študentov VŠ, 125 seniorov, 25 osôb v produktívnom veku) a ďalší, t. j. zamestnanci RÚVZ, verejnosť a i. (nezahrnutí do počtu).

Na základe požiadavky bola pred začatím kampane zaslaná prihláška aktivít do kampane Týždeň mozgu 2017 za RÚVZ so sídlom v Košiciach (e-mailom 1.3.2017) pre ÚVZ SR a Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť. Rovnakým adresátom bol zaslaný aj odpočet činnosti – súhrn aktivít v rámci menovanej kampane (formou vyplneného dotazníka) za RÚVZ so sídlom v Košiciach, s priloženým výberom fotiek (e-mailom 27.3.2017 – t. j. po ukončení nami naplánovaných aktivít).

O aktivity tohto zamerania je záujem, preto v informovaní verejnosti sa pokračuje i mimo kampane.

- **Svetový deň Pohybom ku zdraviu – 10. máj**, k uvedenému termínu bola činnosť realizovaná v širšom časovom úseku, mala informačný, edukačný i poradenský charakter, bola venovaná rôznym vekovým kategóriám vrátane seniorov. Konkretizáciu aktivít uvádza **bod 9.1 (A.I.2)**.

- *Mesiac úcty k starším – október* bol, v zmysle plnenia NPAS na roky 2014 – 2020 a podľa usmernenia ÚVZ SR, venovaný téme „*Deň zdravia seniorov na vidieku*“, so zameraním na vekovú kategóriu 50+. Realizované boli poradensko-edukačné aktivity vo vybraných obciach v územnom obvode okresu Košice-okolie, v časovom období od 23.10.2017 do 14.11.2017. Spolu bolo vykonaných 8 aktivít na 8 miestach a intervenovaných bolo spolu 88 osôb vo veku 50 – 88 rokov. Spolupracujúcich inštitúcií bolo 10 (t. j. Všeobecná zdravotná poisťovňa – pobočka Košice, denné centrá/kluby dôchodcov pri miestnej samospráve, okresná organizácia Jednoty dôchodcov na Slovensku Košice-okolie, miestne organizácie JDS v Slanci a Poproči). Realizovanou činnosťou bola ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia (štandardné vyšetrenia s poradenstvom k zdravému spôsobu života). Štandardné vyšetrenia na rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení zahŕňali zisťovanie parametrov, ako celkový cholesterol, triacylglyceroly, HDL, glukóza; tlak krvi, pulz; BMI, WHR, percento telesného tuku, telesná výška, hmotnosť, obvod pása, bokov; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu; zistenie anamnézy cez dotazník k TZS; odborné poradenstvo spojené s distribúciou tlačených zdravotno-výchovných materiálov k danej tematike (letákov, skladačiek) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR a RÚVZ Košice. Z hľadiska prehľadu, aktivity sa konali v okrese Košice-okolie v spolupráci s nasledovnými inštitúciami:
 2. *Obecný úrad Sokoľany, Sokoľany 193, Haniska – Denné centrum seniorov* (v Kultúrnom dome v Sokoľanoch, 23.10.2017) – poradenské služby poskytnuté 6 klientom DC (3 muži, 3 ženy);
 3. *Obecný úrad Kostol'any nad Hornádom, Košická ul. č. 34, Kostol'any nad Hornádom – Denné centrum seniorov* (v Jedálni starej školy v Kostol'anoch nad Hornádom, 30.10.2017) – poradenské služby poskytnuté 9 klientom DC (1 muž, 8 žien);
 4. *Obecný úrad Sokol', Kostolianska ul. č. 159/10, Sokol' – Denné centrum seniorov* (v Obecnom úrade Sokol', 6.11.2017) – poradenské služby poskytnuté 2 klientom DC (2 muži);
 5. *Obecný úrad Slanec, Hlavná 55/114, Slanec – Miestna organizácia JDS Slanec* (v Infocentre v Slanci, 7.11.2017) – poradenské služby poskytnuté 9 členom miestnej organizácie JDS (3 muži, 6 žien);
 - *Obecný úrad Družstevná pri Hornáde, Hlavná 38, Družstevná pri Hornáde – Denné centrum seniorov* (v Infocentre v Družstevnej pri Hornáde, 8.11.2017) – poradenské služby poskytnuté 7 klientom DC (3 muži, 4 ženy);
 - *Obecný úrad Poproč, Školská 2, Poproč – Miestna organizácia JDS Poproč* (v Komunitnom centre, Brezová ul. č. 20, Poproč, 10.11.2017) – poradenské služby poskytnuté 19 členom miestnej organizácie JDS (10 mužov, 9 žien);
 - *Mestský úrad v Medzeve, Štóska 6, Medzev – Denné centrum seniorov* (v Mestskom úrade, Štóska 6, Medzev, 13.11.2017) – poradenské služby poskytnuté 17 klientom DC (3 muži, 14 žien);
 - *Mestský úrad v Moldave nad Bodvou, Školská 2, Moldava nad Bodvou – Denné centrum seniorov* (v Klube dôchodcov, Hlavná 81, Moldava nad Bodvou, 14.11.2017) – poradenské služby poskytnuté 19 klientom DC (5 mužov, 14 žien).

Uvedeným aktivitám predchádzala informačno-propagačná činnosť – písomné oslovenie vybraných inštitúcií (denných centier seniorov a miestnych samospráv) v územnom obvode okresu Košice-okolie v oblasti propagácie informácie o významnom termíne „Mesiac úcty k starším (október)“ a ponuke služieb Poradne zdravia. List bol inštitúciám zaslaný elektronicky dňa 3.10.2017. Cieľovou skupinou boli seniori, členovia JDS a zamestnanci samosprávy (osoby vo veku 50+).

Po ukončení činnosti k danému termínu bol pre ÚVZ SR v zmysle požiadavky zaslaný list vo veci: „*Október – Mesiac úcty k starším 2017 – zaslanie odpočtu aktivít*“ (s odoslaním 20.11.2017). Súčasťou odpočtu bol okrem správy aj tabelárny výkaz poradenských vyšetrení.

S dvomi dennými centrami seniorov v Košiciach sa nadviazala intenzívna spolupráca v oblasti edukačno-poradenských aktivít zameraných na **Prevenciu osteopénie a osteoporózy pohybom**. Pre klientov DC pri MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice (od roku 2015) a DC pri MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice (od mája 2016) sa realizujú opakované stretnutia (cca v týždňových intervaloch), ktorých náplňou je podpora pohybovej aktivity cez krátky cvičebný program na posilnenie pohybového systému (v tempe primeranom veku a zdravotnému stavu účastníkov). V hodnotenom období:

- v DC MČ Košice-Sever sa uskutočnilo 41 stretnutí/skupinových poradenstiev (v období od 9.1.2017 do 14.12.2017), s celkovým počtom 409 účastí, s priemernou účasťou cca 10 osôb/1 akciu;
- v DC MČ Košice-KVP sa uskutočnilo 44 stretnutí/skupinových poradenstiev (v období od 9.1.2017 do 13.12.2017), s celkovým počtom 330 účastí, s priemernou účasťou cca 8 osôb/1 akciu.

Z hľadiska vzdelávania, pre potreby zabezpečenia adekvátneho regionálneho pôsobenia, zúčastnili sme sa nasledovných odborných podujatí:

- X. regionálneho odborného dňa medicínsko-technických pracovníkov v Košiciach (GeS Club, Nám. L. Novomeského 13, Košice, 9.2.2017). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v zastúpení Regionálnej komory MTP Košice. Aktívna účasť s príspevkom: Šmídeková, I., Schnitzerová, E., Kollárová, J.: *Osteoporóza – vybrané výsledky prieskumu o informovanosti*;
- konferencie X. Martinské dni verejného zdravotníctva (Hotel Victoria, V. Žingora 9820, Martin, 15.3. – 17.3.2017). Organizátor: UK v Bratislave, Jesseniova LF v Martine – Ústav verejného zdravotníctva. Partneri podujatia: Pfizer a Sanofi Pasteur. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E. *Prieskum informovanosti o osteoporóze u osôb vo veku nad 50 rokov a účasť RÚVZ Košice na prevencii osteoporózy*;
- XVI. celoštátnej odbornej konferencie v Trenčíne (Veliteľstvo síl výcviku a podpory Posádkový klub Trenčín, Hviezdoslavova 16, Trenčín, 10.4. – 11.4.2017). Organizátor: Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov v spolupráci s Regionálnou komorou MTP Trenčín. Aktívna účasť s príspevkom: Šmídeková, I., Schnitzerová, E., Kollárová, J. *Informovanosť o osteoporóze – vybrané výsledky prieskumu*;
- workshopu „Pilates a osteoporóza“ (O. Z. Klub zdravého pohybu Bratislava, Areál CEVASERVIS 310, s. r. o., Cementárska 15, Stupava, 10.6.2017). Organizátor: O. Z. Klub zdravého pohybu Bratislava;
- zasadnutia pracovnej skupiny „Podpora zdravia seniorov“ (s celoslovenskou pôsobnosťou), zriadenej ÚVZ SR (RÚVZ Poprad, Zdravotnícka 3, 28.11.2017). Organizátor: ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ Poprad (účasť v rámci členstva v pracovnej skupine).

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Pilotná časť projektovej úlohy (pod názvom „**Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia**“), so začiatkom realizácie na regionálnej úrovni v roku 2008, sa stala komponentom celoslovensky riešeného projektu od roku 2009 do 2016. Obsahový rámec pilotnej časti nadväzoval na pôvodný celoslovenský projekt z roku 2005, bol však z hľadiska stratégie

a metodického postupu doplnený a rozpracovaný na podmienky územných obvodov Košice-mesto a Košice-okolie. Hlavnými riešiteľmi a odbornými garantmi na regionálnej úrovni boli dve pracoviská: Odbor podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Košiciach a Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie Lekárskej fakulty Univerzity P. J. Šafárika a Univerzitnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach.

Spoluriešiteľmi boli vybrané materské školy (ďalej len MŠ) z Košíc a okolia (v celkovom počte 19, t. j. 9 mestských a 10 vidieckych, z toho 3 MŠ s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia), ďalej príslušná samospráva podľa miestne spadajúcich MŠ (11 samosprávnych orgánov – zriaďovateľov škôl) a iné oslovené subjekty (partneri a donori) v celkovom počte 14, menovite Union zdravotná poisťovňa, a. s.; Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.; Interpharm Slovakia, a. s.; EuDent, s. s r. o.; MČ Košice – Staré Mesto; KK Dent, s. s r. o. Prešov; Listerine®; Zdravé zuby – franšízová predajňa spoločnosti Profimed International, s. s r. o. Košice; Anežka centrum, s. s r. o.; Magistrát mesta Košice; Mesto Medzev a od roku 2010 aj PROFIMED International, s. s r. o.; GC EUROPE N.V. Slovakia a stomatológ MUDr. Milan Tomka.

Pilotná časť regionálneho projektu zahŕňala edukačné pôsobenie, dotazníkový prieskum (realizované cez RÚVZ Košice) a monitorovanie stavu orálneho zdravia (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na úlohe). Podľa metodického plánu, hlavnou cieľovou skupinou boli deti vo veku 3 – 6 rokov, ďalšiu cieľovú skupinu tvorili rodičia a učiteľky MŠ. Vytvorené boli dve intervenčné skupiny škôl s odlišne načasovanou intervenčnou etapou vzhľadom ku vstupnej a výstupnej kontrole stavu chrupu. *Cieľom tejto klinickej časti projektu* bolo zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektivnosť intervenčno-edukačného pôsobenia (s odstupom dvoch rokov). *Cieľom dotazníkového prieskumu*, ktorého respondentmi boli rodičia detí a učiteľky MŠ, bolo získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu prospektívneho zdravotno-edukačného pôsobenia.

V plnení úlohy regionálneho konceptu sa pokračuje (bez klinickej časti, ktorej výsledky boli publikované). Aktuálna činnosť plne reflektuje popis úlohy s celoslovenskou pôsobnosťou (t. j. znenie bodu 9.6 v programoch a projektoch).

Preventívne aktivity vzdelávacieho charakteru sú podľa požiadaviek určené rôznym cieľovým a vekovým skupinám, nielen – deťom a žiackej/študentskej populácii, učiteľkám a rodičom.

Z hľadiska metodického prístupu, zohľadňujúc vek cieľovej skupine, uplatňovaný je interaktívny a hravý spôsob (zahrňujúci výklad, besedu) s využitím rôznych výučbových pomôcok, ako magnetická tabuľa Flipchart s použitím symbolov a piktogramov (znázorňujúcich zdravé a pokazené zuby, ovocie, zeleninu, sladkosti), DVD, maľovanky, detské zubné pasty, kefky, modely chrupu, ústne zrkadielka, tablety na detekciu zubného povlaku a i.

V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, o osvetu v oblasti ústneho zdravia prejavujú záujem materské školy, základné školy (mnohé opakované) a iné inštitúcie. V roku 2017 sme intervenovali v 36 MŠ (cca 1323 detí), v 26 ZŠ (cca 2256 žiakov) vrátane 1 osemročného gymnázia, v 1 školskom internáte (40 študentov SŠ) a v 1 VŠ (12 študentov).

Spolupráca so školami v danej oblasti je priebežne propagovaná cez príspevky na ich webových stránkach (najmä MŠ, ZŠ).

Pri príležitosti významného termínu **Svetový deň ústneho zdravia – 20. marec**, vyhláseného Svetovou organizáciou zubných lekárov, v roku 2017 pod heslom „*Rob správne rozhodnutia v starostlivosti o svoje ústa*“, boli realizované aktivity primárne pre deti a mládež. *Informačno-propagačné aktivity* zahŕňali:

- umiestnenie prezentačného materiálu na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality) pod titulom „Svetový deň ústneho zdravia 20. marec: Všetko sa začína tu! Zdravé ústa. Zdravé telo.“ (z edície Kancelárie SZO v SR a Slovenskej komory zubných lekárov), so sprievodným slovom a ponukou edukačných aktivít, s určením pre verejnosť;
- nástenné vystavenie rovnomenného materiálu (pozri odrážku vyššie) v priestoroch vestibulu ústredného pracoviska RÚVZ Košice a oboch detašovaných pracovísk, s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť;
- zaslanie listu vo veci „Informácia o Svetovom dni ústneho zdravia (20. marec) – žiadosť o spropagovanie témy a ponuka edukačných aktivít“ (zo dňa 15.3.2017) – s určením pre všetky materské, základné, stredné školy, školské internáty a materské centrá v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice .

Edukačná činnosť zameraná na podporu ústneho zdravia a propagáciu termínu bola rozvrhnutá na dlhší časový úsek (od 14.2. do 28.4.2017), kvôli vyhovaniu záujmu a požiadavkám viacerých škôl v regióne Košíc. Aktivity sa konali v 22 školách a školských zariadeniach (1 osemročné gymnázium, 1 školský internát, 9 ZŠ a 11 MŠ) a v rámci nich bolo intervenovaných spolu 1446 osôb, z toho 40 študentov SŠ, 937 žiakov ZŠ a 469 detí MŠ. Súčasťou edukácie bola distribúcia informačno-propagačných materiálov k danej tematike (letákov, skladačiek, maľovaniek), od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR. Prehľad škôl a školských zariadeniach, kde sme uskutočnili aktivity, uvádza nasledujúca tabuľka.

P. č.	Zdravotno-výchovné aktivity k Svetovému dňu ústneho zdravia (20. marec) – prehľad navštívených škôl a školských zariadení
1.	MŠ Budapeštianska 1, Košice (4 aktivity, edukovaných 54 detí predškolského veku)
2.	MŠ Galaktická 9, Košice (2 aktivity, edukovaných 38 detí predškolského veku)
3.	MŠ Kalinovská 9, Košice (2 aktivity, edukovaných 55 detí predškolského veku)
4.	MŠ Mládežnícka 2, Košice (2 aktivity, edukovaných 50 detí predškolského veku)
5.	MŠ Ovrucká 14, Košice (2 aktivity, edukovaných 40 detí predškolského veku)
6.	MŠ Park mládeže 4, Košice (3 aktivity, edukovaných 70 detí predškolského veku)
7.	MŠ Nešporova 28, Košice (1 aktivita, edukovaných 34 detí predškolského veku)
8.	MŠ Tatranská 23, Košice (2 aktivity, edukovaných 44 detí predškolského veku)
9.	MŠ Turgenevova 38, Košice (1 aktivita, edukovaných 28 detí predškolského veku)
10.	MŠ Geča 12, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 28 detí predškolského veku)
11.	MŠ Repíkova 8, Šebastovce, okres Košice-okolie (2 aktivity, 28 detí predškolského veku)
12.	ZŠ s MŠ Školská 3, Poproč, okres Košice-okolie (8 aktivít, edukovaných 130 žiakov I. – IX. roč.)
13.	ZŠ Hroncova 23, Košice (9 aktivít, edukovaných 188 žiakov I. stupňa)
14.	ZŠ Krosnianska 4, Košice (3 aktivity, edukovaných 65 žiakov I. roč.)
15.	ZŠ Krosnianska 2, Košice (6 aktivít, edukovaných 152 žiakov I. roč.)
16.	ZŠ, Ruskov 32, okres Košice-okolie (2 aktivity, edukovaných 60 žiakov I. – IV. roč.)
17.	ZŠ Slobody 1, Košice (4 aktivity, edukovaných 76 žiakov I. – IV. roč.)
18.	Špeciálna ZŠ Odborárska 2, Košice (2 aktivity, edukovaných 44 žiakov I. – IV. roč.)
19.	Spojená škola sv. Košických mučeníkov, Čordákova 50, Košice (4 aktivity, edukovaných 80 žiakov V. – IX. roč.)
20.	Gymnázium M. R. Štefánika, L. Novomeského 4, Košice (3 aktivity, edukovaných 69 študentov primy a sekundy)
21.	Gymnázium a ZŠ S. Máraiho, Kuzmányho 6, Košice (4 aktivity, edukovaných 73 žiakov I. stupňa.)
22.	Školský internát, Jedlíkova 11, Košice (1 aktivita, edukovaných 40 študentov I. – IV. roč.)

V zmysle požiadavky bola správa o činnosti k Svetovému dňu ústneho zdravia zaslaná ÚVZ SR v apríli 2017.

K ďalšiemu významnému dňu **Európsky deň ústneho zdravia – 12. september**, vyhláseného Radou Európskych dentistov, sme opäť listom vo veci „Informácia o významnom termíne venovanom problematike ústneho zdravia – ponuka edukácie a žiadosť

o spoluprácu v propagačnej oblasti“ (zo dňa 8.9.2017), kontaktovali materské a základné školy v Košiciach a okolí ako aj materské centrá v Košiciach. Záujem o edukáciu zo strany škôl bol veľký, preto sa aktivity realizovali v širšom časovom období, podobne ako pri vyššie zmienenom svetovom dni.

Aktivity sa konali v 31 školách a školských zariadeniach (11 ZŠ a 20 MŠ) a v rámci nich bolo intervenovaných spolu 2173 osôb, z toho 1319 žiakov ZŠ a 854 detí MŠ. Prehľad škôl a školských zariadeniach, kde sme uskutočnili aktivity, uvádza nasledujúca tabuľka.

P. č.	Zdravotno-výchovné aktivity k Európskemu dňu ústneho zdravia (12. september) – prehľad navštívených škôl a školských zariadení
1.	MŠ Cottbuská 34, Košice (2 aktivity, edukovaných 43 detí predškolského veku)
2.	MŠ Čordákova 17, Košice (2 aktivity, edukovaných 40 detí predškolského veku)
3.	MŠ Dénešova 53, Košice (3 aktivity, edukovaných 95 detí predškolského veku)
4.	MŠ Družicová 5 (2 aktivity, edukovaných 74 detí predškolského veku)
5.	MŠ Galaktická 9, Košice (1 aktivita, edukovaných 21 detí predškolského veku)
6.	MŠ Hečkova 13, Košice (3 aktivity, edukovaných 55 detí predškolského veku)
7.	MŠ Humenská 51, Košice (2 aktivity, edukovaných 48 detí predškolského veku)
8.	MŠ Juhoslovanská 4 (2 aktivity, edukovaných 74 detí predškolského veku)
9.	MŠ Kežmarská 46, Košice (2 aktivity, edukovaných 34 detí predškolského veku)
10.	Evanjelická MŠ Muškátova 7, Košice (4 aktivity, edukovaných 70 detí predškolského veku)
11.	Súkromná MŠ Ovrúcká 14, Košice (2 aktivity, edukovaných 41 detí predškolského veku)
12.	MŠ Kovalská 12/A, Košice-Poľov (1 aktivita, edukovaných 30 detí predškolského veku)
13.	MŠ Zádielska 4, Košice (1 aktivita, edukovaných 32 detí predškolského veku)
14.	MŠ Kostolná 8, Geča, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 29 detí predškolského veku)
15.	MŠ Jasov 62 (1 aktivita, edukovaných 19 detí predškolského veku)
16.	MŠ Kechnec 262, okres Košice-okolie (3 aktivity, edukovaných 38 detí predškolského veku)
17.	MŠ Košické Oľšany 133, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 14 detí predškolského veku)
18.	MŠ Kostolná 280, Ruskov, okres Košice-okolie (2 aktivity, edukovaných 60 detí predškolského veku)
19.	MŠ Repíková 58, Šebastovce, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 12 detí predškolského veku)
20.	MŠ Kokšov-Bakša 178, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 25 detí predškolského veku)
21.	ZŠ Belehradská 21, Košice (3 aktivity, edukovaných 66 žiakov I. roč.)
22.	ZŠ sv. Cyrila a Metoda, Bernolákova 18, Košice (2 aktivity, edukovaných 70 žiakov I. roč.)
23.	Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14, Košice (2 aktivity, edukovaných 18 žiakov I. roč.)
24.	Súkromná ZŠ Dneperská 1, Košice (10 aktivít, edukovaných 225 žiakov I. roč.)
25.	ZŠ Krosnianska 4, Košice (5 aktivity, edukovaných 153 žiakov I. roč.)
26.	ZŠ Nám. L. Novomeského 2, Košice (5 aktivít, edukovaných 303 žiakov I. – III. roč.)
27.	ZŠ Požiarnicka 3, Košice (2 aktivity, edukovaných 50 žiakov II. roč.)
28.	ZŠ Staničná 13, Košice (6 aktivít, edukovaných 254 žiakov I., II. a IV. roč.)
29.	ZŠ s MŠ M. R. Štefánika, Budimír 11, okres Košice-okolie (4 aktivity, edukovaných 54 detí predškolského veku a žiakov I. roč.)
30.	ZŠ s MŠ Školská 7, Čečejevce, okres Košice-okolie (1 aktivita, edukovaných 26 žiakov I. – IV. roč.)
31.	ZŠ Školská ul. 301/16, Turňa nad Bodvou, okres Košice-okolie (4 aktivity, edukovaných 100 žiakov 1. stupňa)

Z odborných podujatí sme sa zúčastnili školenia na tému „Prevencia je v našich rukách – najnovšie poznatky v oblasti ústnej hygieny detí a dorastu“ (ÚVZ SR, Trnavská cesta 52, Bratislava, 23.2.2017), s určením pre pracovníkov útvarov podpory zdravia/výchovy k zdraviu RÚVZ v SR. Organizátori: ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia v spolupráci so Slovenskou komorou zubných lekárov a hlavnou odborníčkou MZ SR pre zubné lekárstvo prof. MUDr. N. Markovskou, CSc.

9.7 CINDI program SR

Pre sprostredkovanie aktuálnych zdravotno-výchovných informácií slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri hromadných akciách dostupných

verejnosti, v prístupe k jednotlivcom) ako aj prostriedky masmediálnej komunikácie (tlač, rozhlas, televízia, internet).

Plnenie cieľa na regionálnej úrovni predstavujú najmä intervenčné aktivity v zmysle individuálnej i populačnej stratégie vo vzťahu k úlohám č. **9.1** „Národný program podpory zdravia“, **9.2** „Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“.

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre šírenie zdravotno-výchovných informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov matiek, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach.

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu jedincov, podieľame sa na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je edukačná činnosť – rôzne zdravotno-výchovné aktivity, priority orientované na školskú mládež (uvedené napr. v **bode 9.1**). Z hľadiska prístupu, dominovali *skupinové intervenčné metódy* – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená na aktuálne témy prevencie (zdravý životný štýl a výživa; stomatohygiena; prevencia závislostí od legálnych a nelegálnych drog; podpora duševného zdravia; environmentálna výchova; prvá pomoc a prevencia úrazov; výchova k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu; prevencia pohlavne prenosných nákaz a infekcie HIV/AIDS; prevencia vybraných infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A; prevencia vybraných chronických neinfekčných ochorení atď.). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých rodičov s deťmi, ktorí sa zapájajú do činnosti v materských/rodinných centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie pre pracovné kolektívy, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, súkromnoprávneho sektora, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných *v rámci kalendára významných termínov* je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Napríklad významný termín – **Svetový deň vrodených vývinových chýb – 3. marec** sme verejnosti pripomenuli prostredníctvom informačného letáka pod názvom „3. marec – Svetový deň vrodených vývinových chýb: Čo by ste mali vedieť o vrodených vývinových chybách“, z edície RÚVZ Košice, uverejneného na webovom sídle RÚVZ Košice (v položke Aktuality).

Svetový deň zdravia – 7. apríl, s témou pre rok 2017 „*Depresia – hovorme o nej*“, sme dali do povedomia rôznym cieľovým skupinám cez informačno-propagačné aktivity. Činnosť bola zabezpečená formou propagácie svetového dňa pre verejnosť:

1. uverejnením informačného materiálu „*Depresia – hovorme o nej*“ (letáka z edície ÚVZ SR), so sprievodným slovom k svetovému dňu, na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Hlavné menu – Aktuality);
2. zostavením troch tematických panelov k téme „*Depresia – hovorme o nej*“ (nástenným vystavením informačných materiálov), umiestnených vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice (v budove ústredného pracoviska na Ipeľskej 1 a v oboch

detašovaných pracoviskách na Rooseveltovej 8 a Sennom trhu 4 v Košiciach), s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť;

3. oslovujúcim informačným e-mailom pre rôzne subjekty v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie ohľadom žiadosti o spoluprácu pri propagácii témy Svetového dňa zdravia (7. apríl), so zaslaním 15.3.2017. K adresátom patrili, napr. školy rôzneho stupňa (ZŠ, SŠ, VŠ), študentské domovy, miestna/regionálna samospráva a iné subjekty (napr. vybrané kultúrne strediská, športové útvary; Jednota dôchodcov Slovenska; denné centrá seniorov; materské centrá; knižnice v Košiciach a ďalšie vybrané inštitúcie verejného a súkromného sektora);
4. poradenskou činnosťou v rámci základnej Poradne zdravia boli klientom sprostredkované informácie k téme dňa.

Svetový deň duševného zdravia – 10. október sme spropagovali cez webové sídlo RÚVZ Košice sprievodným slovom a prezentačným materiálom „*Psychické poruchy v SR 2016 (podľa NCZI 2016)*“, z edície ÚVZ SR (s uverejnením od 5.10.2017). Zároveň sme vo vstupnej časti budovy RÚVZ Košice na Rooseveltovej 8 pripravili tematický panel k významnému dňu.

Popis činnosti k ďalším významným termínom sa nachádza v bodoch **9.1, 9.2, 9.5**.

Pre potreby odborného-metodického usmernenia, konali sa zasadnutia pracovných skupín s celoslovenskou pôsobnosťou, zriadených ÚVZ SR. Za RÚVZ Košice sme členmi troch pracovných skupín: 1. Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí (so zasadnutím v Trenčíne 22.3.2017 a Poprade 27.11.2017); 2. Prevencia fajčenia (so zasadnutím v Poprade 28.11.2017); 3. Podpora zdravia seniorov (so zasadnutím v Poprade 28.11.2017). Hlavným organizátorom stretnutí bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia.

Tvorbe nového programu *Test zdravého srdca* pre Poradňu zdravia sa týkali viaceré pracovné stretnutia, organizátorom ktorých bol RÚVZ Spišská Nová Ves v spolupráci s ÚVZ SR (24.3.2017, 11.5.2017, 9.8.2017, 13.9.2017, 7.11.2017), s účasťou zástupcov vybraných RÚVZ v SR. Ďalším podujatím v poradí bola pracovná porada pre užívateľov programu "*Test zdravé srdce*" (pre RÚVZ z Banskobystrického, Košického a Prešovského kraja), ktorá sa konala na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Cesta k nemocnici 1, Banská Bystrica, 8.11.2017. Organizátormi boli RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s ÚVZ SR.

V rámci vnútro-úradného vzdelávania, aktívne sme prispeli do programu odborných seminárov pre pracovníkov s VŠ vzdelaním a pre MTP pracovníkov, organizovaných na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Tituly prezentovaných príspevkov, tematicky korešpondujú so zameraním programu CINDI a sú uvedené v **bodoch 9.1 – A.I.3; 9.5**.

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

V súlade s predmetným akčným plánom – v oblasti zníženia dopytu po drogách a priority zameranej na preventívne programy, naša účasť spočíva v priebežnom zabezpečení a realizácii aktivít formou výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti zdravého životného štýlu, v oblasti prevencie závislostí od legálnych a nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak, iné drogy) a v problematike nelátkových závislostí. Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza **bod 9.1 – A.I.3**.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 (skr. NAPPPA)

Predmetný akčný plán vychádza zo Stratégie pohybovej aktivity SZO pre Európsky región na roky 2016 – 2025, z Globálneho akčného plánu SZO pre prevenciu a kontrolu

neprenosných ochorení 2013 – 2020, Aktualizovaného NPPZ v SR, Koncepcie štátnej politiky v oblasti športu – Slovenského športu 2020 ako aj z iných dokumentov, týkajúcich sa podpory pohybovej aktivity. Hlavným zámerom NAPPPA na roky 2017 – 2020 je zlepšenie úrovne verejného zdravia podporou pohybovej aktivity a znižovanie ovplyvniteľných rizikových faktorov súvisiacich s nedostatočnou pohybovou aktivitou.

V prípravnej etape plnenia úloh, vyplývajúcich z NAPPPA, brali sme účasť na metodickom seminári pre pracovníkov odboru Výchova k zdraviu/ Podpora zdravia k plneniu úloh NAPPPA na roky 2017 – 2020 (RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, A. Mickiewicza 6, Spišská Nová Ves, 27.6. – 28.6.2017). Organizátormi podujatia boli ÚVZ SR, RÚVZ Spišská Nová Ves s podporou MZ SR.

V pláne je realizácia dvoch multisektorových úloh NAPPPA:

- 5.1.1 „*Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela: Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi: Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy*“;
- 5.1.3 „*Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl: Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi: Edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy*“.

Gestormi oboch úloh sú MZ SR, ÚVZ SR a riešiteľmi RÚVZ v SR. Plnenie na národnej úrovni začne v školskom roku 2017/2018. Cieľovou skupinou sú študenti I. ročníka (pre vstupný prieskum) a III. ročníka (pre výstupný prieskum v šk. roku 2019/20) stredných škôl (gymnázií, stredných odborných škôl s maturitou a bez maturity) – súbor 60 študentov na každý RÚVZ v SR. V školskom roku 2018/2019 budú ďalšou cieľovou skupinou žiaci 8. roč. základných škôl – súbor 60 žiakov na každý RÚVZ v SR. Najbližšie, zber vstupných dát na vybraných SŠ bude prebiehať v 2. polroku školského roka 2017/2018 (v jarných mesiacoch) v triedach I. ročníka. Následne sa na zapojených školách bude realizovať edukačná časť úlohy – prednášky/besedy na tému „*Benefity optimálnej pohybovej aktivity*“.

V súvislosti s metodikou úlohy, zaslali sme na ÚVZ SR požadovaný zoznam vybraných stredných škôl pre účely hlavného prieskumu (e-mailami 23.6. a 11.7.2017). Následne, opäť na základe požiadavky gestora/ÚVZ SR, bola zaslaná spätná väzba/stanovisko k obsahu vyššie uvedeného metodického seminára a plnenia úlohy (e-mailom 3.8.2017).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia: redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Oddelenie HŽP sa priamo na riešení tejto úlohy nepodieľa, avšak v rámci svojej činnosti sleduje niektoré zložky životného prostredia, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice. V oblasti pitnej vody je zabezpečený monitoring pitnej vody z verejných vodovodov v našom okrese, pričom v roku 2017 bolo vyšetrených 229 vzoriek pitných vôd, z ktorých 88,6 % vyhovovalo požiadavkám platnej legislatívy. V rámci Svetového dňa vody 2017 bolo orientačne vyšetrených 140 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov v ukazovateľoch dusičnany a dusitany, z ktorých 25 nevyhovovalo v ukazovateli dusičnany. V oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou bolo vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD) 20 hygienických kontrol.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie je zabezpečené oddelením HŽP ako aj prevádzkovateľmi jednotlivých lokalít v celoročných aj v sezónnych zariadeniach. V rámci ŠZD bolo v roku 2017 odobratých zamestnancami oddelenia HŽP 41 vzoriek vôd na kúpanie z kúpacích lokalít a bolo vykonaných 50 hygienických kontrol, pričom neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Na LTS 2017 boli uvedené do prevádzky Rekreačné zariadenie Margita – Ilona a Wellness Santovka, prírodná lokalita vodná nádrž Lipovina v Bátovciach nemá prevádzkovateľa a kúpanie je len na vlastné riziko obyvateľov.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí, pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí. Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v roku 2017 odobratých oddelením HDM 32 vzoriek piesku z pieskovísk v meste Levice.

Oddelením HŽP bolo počas tohto obdobia vykonaných 241 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

Úloha 1.7 Zhodnotenie stavu dekontaminácie vo vybraných prevádzkach pedikúr v okrese Levice

Cieľom tejto úlohy bolo zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií za účelom prijatia účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií.

V roku 2017 bolo v okrese Levice v prevádzke 11 solárií, v ktorých bolo zamestnancami oddelenia HŽP vykonaných v rámci ŠZD 22 kontrol, pričom neboli v prevádzkach zistené žiadne hygienické nedostatky.

V rámci plnenia tejto úlohy bol vykonaný aj dotazníkový prieskum, ktorý bol zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Dotazníkový prieskum sa uskutočnil v okrese Levice na troch stredných školách –

- 1/ Gymnázium Andreja Vrábla v Leviciach, Mierová 5,
- 2/ Stredná odborná škola technická v Tlmačoch, Kozmálovská cesta 9,
- 3/ Stredná odborná škola služieb v Leviciach, Ul. Sv. Michala 36.

Výsledky dotazníkového prieskumu boli spracované v tabuľke v počte 99 dotazníkov. Dotazníkový prieskum sa uskutočnil na RÚVZ v Leviciach za spolupráce dvoch oddelení, pričom oddelenie hygieny detí a mládeže zabezpečilo vyplňanie dotazníkov v teréne v rámci vyučovania na jednotlivých stredných školách a oddelenie hygieny životného prostredia zabezpečilo spracovanie údajov z vyplnených dotazníkov v požadovanej tabuľke. Výsledky dotazníkového prieskumu boli zaslané na ÚVZ SR v Bratislave a budú slúžiť ako podklad na vypracovanie náučného materiálu pre verejnosť a pre prevádzkovateľov solárií o zdravotných rizikách a ich prevencii pri využívaní a prevádzkovaní solárií

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Leviciach vedie v zmysle § 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov register rizikových prác. Využíva na to štatisticko-informačný program ASTR_2011.

K 31.12.2017 bolo v okrese Levice evidovaných 52 právnych subjektov, v ktorých rizikové práce vykonávalo celkovo 2 713 zamestnancov (z toho 563 žien). V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2016, kedy RÚVZ so sídlom v Leviciach evidoval 57 právnych subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami (2 814 zamestnancov), došlo k miernemu poklesu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a to najmä žien (zníženie o 111 zamestnankýň). Pokles počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017 súvisel najmä s ukončením činnosti 8 spoločností a so znižovaním stavov zamestnancov. Naproti tomu, v 3 spoločnostiach boli vyhlásené nové rizikové práce.

Vo všeobecnosti majú zamestnávateľi snahu, aby zamestnanci boli čo v najmenšej miere exponovaní faktormi pracovného prostredia a preto uskutočňujú technické a organizačné opatrenia a postupne modernizujú technológiu a strojné vybavenie.

Dlhodobou je najviac rizikových prác v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach evidovaných v oblasti dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (Atómová elektráreň Mochovce) a v oblasti priemyselnej výroby, kde prevažuje najmä výroba kovových konštrukcií, výroba potravín a výroba textilu. Dominantným rizikovým faktorom v pracovnom prostredí je hluk. V roku 2017 bolo faktorom hluk exponovaných 1 983 zamestnancov (z toho 469 žien). V menšej miere to boli faktory: ionizujúce žiarenie, chemické látky a zmesi, vibrácie a záťaž teplom a chladom.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti dochádzajú do kontaktu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, bola v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach zabezpečená v zmysle požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Zamestnanci boli pravidelne oboznamovaní s kartami bezpečnostných údajov látok a zmesí s ktorými prichádzajú do kontaktu a mali ich pri výkone svojej pracovnej činnosti k dispozícii. Zamestnávateľi zabezpečovali pre zamestnancov bezpečnostné školenia a inštruktáže.

Čo sa týka chemických látok a zmesí, najviac zamestnancov bolo v pracovnom prostredí exponovaných cukrom, zväračským pevným aerosólom (materiál) a talkom (mastenec).

V roku 2017 bolo v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonaných 10 kontrol so zameraním na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Pri štátnom zdravotnom dozore bola zistená informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov v počte 5.

V roku 2017 bolo schválených 32 prevádzkových poriadkov v prevádzkach s expozíciou chemickým faktorom. Ďalej, spoločnosti vykonávajúce dezinfekcie, dezinfekcie a deratizácie pravidelne zasielali informácie o tom, kedy, kde a s akým chemickým prostriedkom budú vykonávať tieto práce (doručených 36 oznámení).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti dochádzajú do kontaktu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, bola v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach zabezpečená podľa legislatívnych požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 83/2015 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

V roku 2017 bolo v okrese Levice evidovaných 40 zamestnancov (z toho 7 žien), ktorí vykonávajú rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a látkami poškodzujúcimi reprodukciu. Jednalo sa o pracovné činnosti vykonávané v ambulancii klinickej onkológie Nemocnice Levice, s.r.o. (podávanie a manipulácia s cystostatikami), ďalej v stavebno-montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice (oprava miestnych komunikácií) a v spoločnosti Fibra s.r.o. Šahy, ktorá vyrába drevené sedáky. Uvedené počty zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom takmer totožné. RÚVZ so sídlom v Leviciach vykonal počas roka 2017 štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu podmienok práce ambulancií klinickej onkológie, kde sa vyskytujú karcinogénne a mutagénne faktory a látky poškodzujúce reprodukciu. V územnej pôsobnosti sú evidované 3 takéto pracoviská, z toho na 1 pracovisku sú vyhlásené rizikové práce ako je uvedené vyššie. Na zvyšných 2 sa podávali farmaká, ktoré nie sú klasifikované ako karcinogénne a mutagénne a to iba sporadicky (nízky počet pacientov, tabletková forma liečby).

V roku 2017 bolo v okrese Levice schválených 42 plánov práce na likvidáciu materiálov obsahujúcich azbest, čo je takmer dvojnásobný počet ako vo vlnajšom roku. Najčastejšie dochádzalo k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech poľnohospodárskych budov a azbestových rúr z bytových jadier. V okrese evidujeme 8 subjektov, ktoré majú vydané oprávnenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

RÚVZ so sídlom v Leviciach nebol riešiteľským pracoviskom úlohy.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

RÚVZ so sídlom v Leviciach priebežne poskytoval fyzickým a právnickým osobám informácie na dosiahnutie optimálneho pracovného prostredia pre zamestnancov. Najčastejšie boli poskytované informácie týkajúce sa zriadenia chránených dielní/pracovísk, ale aj bežných prevádzok, ďalej odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest a spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Leviciach pravidelne konzultovali prípravnú realizáciu nových prevádzok s predpokladanými negatívnymi vplyvmi, ktoré vyplývali z navrhovanej výroby a technológie. Prioritou bolo umiestnenie nových výrobných areálov tak, aby nedochádzalo k negatívnemu vplyvu výrobných činností na životné podmienky obyvateľov žijúcich v jej bezprostrednom okolí (napr. výstavba nového výrobného areálu v Šahách a rozšírenie výroby v Priemyselnom parku Levice – Géňa spoločnosti ZF, a.s., vyrábajúcej tlmiče pre automobilový priemysel). Taktiež bolo snahou eliminovať zdravie škodlivé faktory pracovného prostredia.

Pozitívom je, že do novovznikajúcich prevádzok a v niektorých prípadoch aj do zabehnutých prevádzok sa inštalujú automatické a poloautomatické strojné zariadenia, pri ktorých je vystavenie zamestnancov rizikovým faktorom pracovného prostredia minimalizované (v niektorých prípadoch zamestnanec ani nedôjde do kontaktu s rizikovým faktorom).

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci programu *Zdravé pracoviská* bola vo vybraných spoločnostiach v spolupráci RÚVZ so sídlom v Leviciach realizovaná analýza rizík práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí (najmä chemický faktor - pevné aerosóly, hluk a mikroklimatické podmienky). RÚVZ so sídlom v Leviciach počas výkonu štátneho zdravotného dozoru zameral pozornosť na hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku chorôb z povolania, vypracovanie prevádzkových poriadkov, zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými prostredím a zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a na monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom. Okrem uvedeného, pracovníci oddelenia výchovy ku zdraviu a poradni zdravia organizovali v spolupráci so zamestnávateľmi rôzne aktivity (prednášková a poradenská činnosť, meranie krvného tlaku a tepu a iné).

Viacero aktivít bolo realizovaných v medzinárodnej spoločnosti de Mielén a. s., ktorá sa zaoberá výrobou kozmetických prípravkov, mydiel a saponátov, čistiacich a leštiacich prípravkov. Spoločnosť v priebehu roka 2017 zabezpečila niekoľko meraní expozície zamestnancov chemickému faktoru, orientačné meranie záťaže teplom na pracoviskách výroby, konzultovala s RÚVZ so sídlom v Leviciach projektovú dokumentáciu týkajúcu sa rozšírenia výroby a zefektívnenia odsávania pevných aerosólov a to tak, aby boli vplyvy faktorov pracovného prostredia na zamestnancov čo najmenšie. Problematickou oblasťou v spoločnosti je, že spoločnosť používa vo výrobnom procese mnoho receptúr podľa dopytu trhu, ktoré sa líšia v ingredienciách a množstvách používaných látok. V spoločnosti je zamestnaných 496 zamestnancov a nie sú v nej vyhlásené rizikové práce. RÚVZ so sídlom v Leviciach vykonával počas roka zvýšený štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu ochrany zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, ale aj faktora teplo-vlhkostnej mikroklimy, fyzickej a senzorickej záťaže, ďalej na kontrolu používania vhodných a účinných osobných ochranných pracovných pomôcok zamestnancov. RÚVZ so sídlom v Leviciach si informovanosť zamestnancov overil aj pomocou kontrolných listov.

RÚVZ so sídlom v Leviciach poskytoval aj v roku 2017 konzultácie pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok fyzickým a právnickým osobám, ako aj konzultácie počas výkonu štátneho zdravotného dozoru.

Odborné poradenstvo a konzultácie pre fyzické aj právnické osoby sa týkali najmä:

- ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe,
- zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím,
- vykonávania lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci,

- zariadenia chránených pracovísk a dielní,
- vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku,
- zabezpečenia zdravých pracovných podmienok,
- ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia,
- používania účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- chorôb z povolania.

2.2.2 *Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci*

RÚVZ so sídlom v Leviciach pravidelne a priebežne poskytuje zamestnávateľom a zamestnancom informácie zamerané na ochranu zdravia pri práci a predchádzanie vzniku chorôb z povolania a ochorení súvisiacich s výkonom pracovnej činnosti, ďalej zúčastňuje sa na spoločných dozorných aktivitách s Inšpektorátom práce Nitra (v roku 2017 bola vykonaná spoločná kontrola v pekárni ADANO, s.r.o. v Šahách) a plnenia úloh vyplývajúcich zo zákona č. 128/2015 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v roku 2017 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v spoločnostiach Transpetrol, a.s. a Spoločnosť pre skladovanie, a.s. v Tupej).

RÚVZ so sídlom v Leviciach uverejnil v rámci Európskeho týždňa pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na svojom webovom sídle propagačné materiály a informácie k aktuálnej téme kampane „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“ .

2.3. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

RÚVZ so sídlom v Leviciach nebol riešiteľským pracoviskom úlohy.

2.4. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Problematika chránených pracovísk a chránených dielní, na ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím bola v roku 2017 riešená v súlade so zákonom NR SR č. 96/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Leviciach v roku 2017 posúdili 20 nových chránených pracovísk, ktorých priestory boli rozhodnutím uvedené do prevádzky a vydali 63 stanovísk v súvislosti so zriadením, rozšírením a preobsadením pracovného miesta na chránených pracoviskách. Zriaďovanie a zamestnávanie zamestnancov so zdravotným postihnutím majú stúpajúcu tendenciu.

V roku 2017 bolo v levickom okrese evidovaných 153 chránených pracovísk a dielní. V porovnaní s predchádzajúcim rokom počet mierne klesol (159 chránených pracovísk a dielní). Na chránených pracoviskách je zamestnaných 248 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou, čo je o 3 zamestnancov viac ako tomu bolo v roku 2016. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 115 subjektoch a bol zameraný kontrolou podmienok práce a pracovného prostredia v zmysle nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, pričom boli použité aj kontrolné listy na zobrazovacie jednotky v počte 5 kusov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené nedostatky, ktoré by mali vplyv na zhoršenie zdravotného stavu pracovníkov so zdravotným postihnutím.

RÚVZ so sídlom v Leviciach pri plnení tejto úlohy spolupracoval s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH k 31.12.2017

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v roku 2016 (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia
	rozhodnutí	stanovísk				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)
Levice	20	63	153	115	248	5 (Z)	-	-

Vysvetlivky:

Kontrolné listy: Z – zobrazovacie jednotky, pracovisko

V okrese Levice pracovali v roku 2017 zamestnanci so zdravotným postihnutím na chránených pracoviskách, kde najčastejšie vykonávali nasledovné druhy prác: predavač, krajčírka, údržbár, masér, pomocný pracovník v predajni, administratívny pracovník, pomocný pracovník pri výrobe (cukrárskej, pekárskej) a pod.

Zamestnanci so zmenenou pracovnou schopnosťou mali postihnutia podporno-pohybového aparátu, porúch metabolizmu, onkologického ochorenia, neurologického ochorenia, srdcovo-cievneho ochorenia, porúch zraku a sluchu.

2.4. Ludský biomonitoring v EU – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybranými chemickými faktormi v životnom a pracovnom prostredí (HBM 4EU)

RÚVZ so sídlom v Leviciach nebol riešiteľským pracoviskom úlohy.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

V tomto kalendárnom roku sme plnili úlohy vyplývajúcich z 5 projektov.

3.4 Monitoring príjmu jódu

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli.

Hodnotenie

V roku 2017 bolo odobratých 24 vzoriek jedlej soli k laboratórnemu rozboru. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o soľ z dovozu. Obsah jódu zodpovedal požiadavkám platnej legislatívy a bol v súlade s množstvom deklarovaným na obale.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným denným príjmom (ADI).

Úloha bola plnená v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok E 104 (chinolínová žltá), E 950 (acesulfam K), E 952 (cyklamáty) na základe dotazníkovej metódy (24 hod. jedálny lístok), ktorá sa vykonala u 20 respondentov, rozdelených podľa pohlavia a vekových kategórií (19-35 rokov, 36–54 rokov). Zrealizovala sa distribúcia, zber dotazníkov, analýza jedálnych lístkov a výber potravín obsahujúcich prídavné látky. V rámci projektu sa vykonal monitoring spotreby

a výskytu vybraných prídavných látok v potravinových výrobkoch v distribučnej sieti hypermarketov a vybraných predajní na území mesta Levice.

Výsledky o množstve skonzumovaných potravín obsahujúcich prídavnú látku z 24 hodinového jedálneho lístka sme zaznamenali jednotlivo za každého respondenta do tabuliek skonzumovaného množstva potravín v gramoch podľa pohlavia, vekových kategórií a jednotlivých potravinových komodít. Výsledky z laboratórneho vyšetrenia 3 odobratých vzoriek potravín (nízkoenergetický sirup, sýtená limonáda s aróniou a šumivé tablety) obsahujúcich prídavné latky (E 104, E 950 a E 952) boli spracované do záverečných tabuliek.

Hodnotenie

Chinolínova žltá – E 104: Príjem potravín obsahujúcich prídavnú látku bol preukázaný v 4 prípadoch a to v cukrárskom výrobku snehové pusinky u ženy vekovej kategórie 36-54 rokov v prijatom množstve 20g, v 2 druhoch alkoholického nápoja (vaječný likér MY LADY) u ženy vekovej kategórie 36-54rokov v prijatom množstve 50g, (Nicolaus liquer tropical nights) u muža v prijatom množstve 100g a ženy v prijatom množstve 50g vekovej kategórie 36-54rokov. Prídavná látka sa vyskytuje aj v sladkých extrudovaných kukuričných chrumkách, ktoré skonzumovala v množstve 20g žena vekovej kategórie 19- 35 rokov.

Acesulfam K – E 951: Príjem potravín obsahujúcich prídavnú látku bol preukázaný v 13 prípadoch a to u žien vekovej kategórie 19-35 rokov v prijatom množstve 1,4g žuvačky bez cukru (Airwaves extreme) u jednej respondentky a 10g z cukrovinky (lízatko bez cukru Hors) druhej respondentky. Len u jednej ženy vo vekovej kategórii 36-54 rokov bol preukázaný príjem acesulfamu K v množstve 450g z ochuteného nápoja (Nestea zero white peach). U mužov vo vekovej kategórii 19-35 rokov bol preukázaný príjem acesulfamu K v konzumácii žuvačky 1,4g (Orbit spearmint) u jedného respondenta a 1,4g (Winterfresch fresh ice) u druhého respondenta. Ďalej bol preukázaný príjem prídavnej látky z konzumu nealko ochutených nápojov so sladidlami v 3 prípadoch, v množstve 200g (Clever cola), 250g (Sprite) a 2000g (Tesco Value cola). U mužov vo vekovej kategórii 36-54 rokov sme zaznamenali konzumáciu žuvačiek v množstve 2,8g(Airwaves extreme) u jedného respondenta a v 4 prípadoch z konzumácie ochutených nápojov so sladidlami 200g(Tesco Value nápojový koncentrát s príchuťou pomaranč s vodou), 250g(Isotonic Lemon taste s príchuťou citrón), 300g(Caprio jablko koncentrát s vodou),250g (Maxx exxtreme energy drink) a u jedného respondenta z konzumácie nápoja na báze ovocných štiav bez prídavku cukru v množstve 300g (ZEUS family multifruit TETRA PAK).

Cyklamáty - E 952: Príjem potravín obsahujúcich prídavnú látku bol preukázaný v 10 prípadoch. Najväčší príjem potravín s obsahom cyklamátov bol zaznamenaný u mužov vo vekovej kategórii 19-35 rokov v ochutených nápojoch v skonzumovaných množstvách 500g (Triumph cola limonáda), 500g (300g CBA Sirup pomaranč s vodou; 200g Sprite zero), 700g(200g (Koruna limonáda; 500g Sirup ovofit lesné ovocie s vodou), u mužov vo vekovej kategórii 36 – 54 rokov 200g (Tesco value pomaranč koncentrát s vodou) a 250g (Zeus Family multifruit PET fľaša). Príjem 4g z kategórie potravín výživové doplnky v tuhej forme(Šumivé tablety HAAS Ca+Mg+vit.D) bol zaznamenaný u ženy vekovej kategórie 19-35 rokov. U žien vekovej kategórie 19-35 rokov bol preukázaný príjem kyseliny cyklámovej v aromatizovaných nápojoch so zníženou energetickou hodnotou 250g (Pomarančový sirup zero s vodou) a 500g(šumienka fresca orange CBA 6g s vodou).

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha je riešená v dvoch etapách.

Hodnotenie

V I. etape boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov a 3 vzorky pekárskeho výrobku od slovenských výrobcov. Vyšetrené vzorky pekárskeho výrobku a hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy na obsah soli. Vo vzťahu k odporúčanej dennej dávke soli boli namerané hodnoty obsahu soli prekročené. V prepočte na percenta u všetkých troch vzoriek bola hodnota prekročená nad 100% (148%, 146% a 156%).

Voči doporučenému podielu jedlej soli na obed boli tieto hodnoty prekročené vo všetkých vyšetrených hotových pokrmoch až nad 400% (425%, 419%, 447%).

V II. etape bude na základe laboratórnych výsledkov vypracovaná správa na Úrade verejného zdravotníctva SR. Druhá etapa – monitoring príjmu kuchynskej soli na základe 24 hod.

3.7 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ

Cieľom je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácií vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcej z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 110/2011.

Úloha bude riešená v dvoch etapách. V priebehu rokov 2017 a 2018 budú odobraté vzorky k laboratórnemu rozboru a na základe laboratórnych výsledkov bude do 30.03.2019 vypracovaná záverečná správa.

Nakoľko v kalendárnom roku 2017 nebolo zo strany gestora cielenej úlohy ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade usmernenie týkajúce sa spresnenia odberu vzoriek, neboli vzorky odobraté k laboratórnemu rozboru.

7.4 Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia reziduí pesticídov

Hodnotenie

V zmysle plánu odberu vzoriek bola odobratá 1 vzorka k laboratórnemu vyšetreniu v prvom polroku 2017. Vyšetrená vzorka vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPO)

V rámci projektu boli zo strany RÚVZ v Leviciach sledované aktivity v rámci priority: „**Podpora zdravšieho prostredia v školách**“, kde sme sa zamerali hlavne na sledovanie zapojenia ŠJ do „mliečného školského programu“, „programu školské ovocie“, kontrolovali sme dodržiavanie pitného režimu pre deti, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní

jedálnych lístkov s ohľadom na OVD. Sledovali sme počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach.

V rámci priority „**Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**“ sme sa zúčastnili pracovnej porady vedúcich zamestnancov školského stravovania organizovanej Okresným úradom Nitra, odborom školstva s aktívnou účasťou (MUDr. Alena Frtúsová, MPH – „Novela vyhlášky MZ SR č. 533/2007 Z.z.“ a DAHE Jarmila Sucháčová – „Skúsenosti z výkonu štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach školského stravovania“) a pracovnej porady odborných zamestnancov zariadení spoločného stravovania (DAHE Jarmila Sucháčová - „Skúsenosti z výkonu štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach školského stravovania“ a Novela vyhlášky MZ SR č. 533/2007 Z.z.) .

4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Zo strany gestora nebola v roku 2017 vznesená požiadavka na participáciu projektu.

4.3. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu bolo zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v SR. V rámci cielenej sledovanosti bolo zisťované: druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognóza... V roku 2017 ÚVZ SR ukončilo projekt záverečnou správou.

„Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií“

Dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií bol vykonaný v spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia. Dotazníkový prieskum sa uskutočnil na Gymnázium Andreja Vrábla v Leviciach, Strednej odbornej škole technickej v Tlmačoch a Strednej odbornej škole služieb v Leviciach. Celkom bolo vyplnených 99 dotazníkov, kde odd. hygieny detí a mládeže zabezpečilo vyplňanie dotazníkov na školách a oddelenie hygieny životného prostredia zabezpečilo spracovanie údajov do PC.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (e - maily) alebo písomnou formou – **úloha sa plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú alebo elektronickú správu o zahájení očkovania vo svojom obvode – 12 mesiacov. Kontrola očkovania bola vykonaná v priebehu mesiaca september, v ktorej bolo vyhodnotené obdobie od 1.9.2016 do 31.8.2017. Kontrola očkovania bola vykonaná v 32 pediatrických ambulanciách okresu. Celková zaočkovanosť v okrese presiahla úroveň 95%. V rámci priestupkových konaní bolo podľa § 55 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia za nepodrobenia sa povinnému očkovaniu v roku 2017 bolo vydaných **25 rozhodnutí** v celkovej sume **3598 eur (+ 400 eur trovy konania)** a v **8**

prípadoch bola uložená **bloková pokuta** v celkovej sume **712 eur**. V **2 prípadoch** rodičia dali svoje dieťa zaočkovať.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **odporúčanie**
o vykonaní 3 odberov TR na kultiváciu – 29 prípadov kontaktov s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **rozhodnutie**
o lekárskom dohľade – 45 osôb – 1x kontakt so Shigelou, 39x kontakt s VHA a 5x poranenie zdravotníckeho pracovníka pri manipulácii s injekčnou ihlou

o zvýšenom zdravotnom dohľade 2 - 2x kontakt s VHA

o vykonaní očkovania – 0 - nebolo potrebné zahájiť

o podávaní protilátok – 0 - nebolo potrebné zahájiť

o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby – nebolo potrebné zahájiť

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonaných **šetrenie v ohniskách nákaz – 1124 epidemiologických šetrení** v ohniskách nákaz prenosných ochorení

6.3 Informačný systém prenosných ochorení – EPIS

Prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy – pravidelným denným vkladáním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch = **2034 prípadov** prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových i ambulantných zdravotníckych zariadení je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. V roku 2017 bolo v okrese Levice hlásených **519 prípadov nozokomiálnych nákaz**.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o

akútnych respiračných ochorení a chrípky - pravidelne v týždenných intervaloch - **52 týždňov**

epidémie tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – **5x hnačkové ochorenia** v epidemiologickej súvislosti

menigitídy (len bakteriálne), sepsy – 1 prípad

akútne chabé obrny – 4 prípady

osýpky, rubeola, parotitídy - 1 susp. lab. nepotvrdený prípad osýpok

vírusové hepatitídy – 2 prípady

iné informácie -

0 prípadov

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 2.2.2016 č. OLM/1753/3150/2016 bola v dňa 8.2.2017 odobratá a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 6.2.2017 č. OLM/1770/3526/2017 bolo v dňoch 29.3.2017, 3.5.2017, 21.6.2017, 9.8.2017, 27.9.2017 a 22.11.2017 odobratých a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslané **6 vzoriek** odpadovej vody.

6.7 Prevenia HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ - och v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV na RÚVZ Levice zistujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky týkajúce sa prevencie HIV/AIDS pre študentov stredných škôl v okrese Levice. V roku 2017 bolo odprednášaných **7 prednášok** s tematikou pohlavné ochorenia infekčnej etiológie. Uvedená prednáška je zameraná na prevenciu vzniku a šírenia pohlavných ochorení, s dôrazom na vznik, šírenie, aktuálny výskyt a prevenciu AIDS. Zároveň bola odprednášaná i prednáška týkajúca sa výhradne prevencie HIV/AIDS s názvom „Červená stužka“. V zdravotníckych zariadeniach okresu boli vedúcou oddelenia odprednášané **2 prednášky** týkajúce sa výskytu a prevencie HIV/AIDS.

6.8. Poradňa očkovania

Dňom 1.1.2012 zahájila na oddelení epidemiológie činnosť Poradňa v očkovaní. V rámci poradne, ktorú vedie vedúca oddelenia epidemiológie MUDr. Czígányiová, MPH, sa uskutočňujú osobné konzultácie z oblasti povinného pravidelného očkovania osôb dosiahnutých stanovený vek. Konzultačná činnosť, ktorú si klienti dohodnú na základe telefonátu, sa poskytuje 1x mesačne v 1. štvrtok v mesiaci v poobedňajších hodinách, pričom v prípade potreby sa konzultácie poskytujú aj v iných termínoch. V roku 2017 bola Poradňa pre klientov k dispozícii 12x. Záujem o **osobnú konzultáciu** prejavila **1 mladá žena**. Jednalo sa tehotnú a zároveň chorú na cukrovku, ktorá prišla na konzultáciu, nakoľko po prečítaní rôznych správ na internete, ktoré sa týkali výkonu očkovania, mala v tejto problematike veľa nejasností. Po konzultácii sa rozhodla v prospech výkonu očkovania. Zamestnanci oddelenia, poskytujú telefonické konzultácie ohľadom výkonu očkovania, ktorých bolo poskytnutých **61x**. Najčastejšie dotazy sa týkali výkonu očkovania a hradenia očkovacích látok, výkonu povinného pravidelného očkovania po prisťahovaní sa z iného štátu, posunutia očkovacieho termínu z dôvodu dočasnej kontraindikácie, možnosť skrátenej očkovacej doby, povinnosť očkovania zdravotníckych pracovníkov proti VH-B, iné druhy nepovinného očkovania a dotazy na legislatívny postup v prípade odmietnutia očkovania. V rámci prednáškovej činnosti vedúca oddelenia vykonala v strednej škole v Leviciach **4x prednášku** s názvom „Očkovanie áno či nie?“

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním.

O projekt s názvom „Očkovanie hrou“, kde interaktívnou formou sa študenti stredných škôl zapájajú do problematiky povinného pravidelného očkovania i napriek ponukám strednej školy v okrese nejavili záujem. Ako dôvod nezájmu uvádzali dlhý časový úsek (min. 2 vyučovacie hodiny) potrebný na realizáciu predmetnej interaktívnej hry. povinného pravidelného očkovania, ako aj za pomoci odborných pracovníčok hravou formou, získali vedomosti v oblasti očkovania.

6.10 Umývanie a dezinfekcia rúk v zdravotníckych zariadeniach

V rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru zameraného na kontrolu hygienicko – epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach okresu vykonala odborná pracovníčka oddelenia odber **75 vzoriek** sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov. V **58 prípadoch** sa jednalo o výkon hygienickej dezinfekcie rúk a v **17 prípadoch** o predoperačnú prípravu rúk. U každého zamestnanca sa vykonal odber párovej vzorky steru a to pred výkonom dezinfekcie (hygienickej resp. predoperačnej) a po výkone dezinfekcie. Kultivačné výsledky odobratých vzoriek sterov z rúk po výkonoch hygienickej dezinfekcie boli v 1. prípade pozitívne a po výkonoch predoperačnej dezinfekcie boli odobraté vzorky sterov vo všetkých prípadoch vyhovujúce.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Cieľom aktualizovaného NPPZ ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR, predĺženie strednej dĺžky života a zvýšenie kvality života - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. V rámci preventívnych aktivít sme vykonali:

Výživa a stravovacie zvyklosti: V roku 2017 bola téma výživy a stravovacích zvyklostí súčasťou 54 odprezentovaných prednášok spojených s premietnutím videofilmu (8-krát) pre ZŠ a SŠ. S cieľom zlepšiť stravovacie návyky a zvýšiť povedomie o vplyve výživy na zdravie sme na verejných priestranstvách mesta zhotovili 4 panely. Téma bola 1-krát spropagovaná na web stránke. V poradni zdravia základnej bolo poskytnuté cielené poradenstvo a konzultácie 115 klientom, ktorým bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál – 5 titulov opakovane.

Fyzická inaktivita: Význam správneho aktívneho pohybu v prevencii srdcovo-cievnych ochorení sme obyvateľom okresu spropagovali na 12 paneloch na verejných priestranstvách a 2-krát na web stránke RÚVZ. Pre žiakov ZŠ a SŠ bolo odprednášaných 18 prednášok. Cielené poradenstvo na zníženie hmotnosti získalo 51 klientov poradne zdravia. Priebežne je obyvateľom poskytovaný zdravotno-výchovný materiál – 3 tituly opakovane.

Tabak, alkohol, drogy: Téma „Drogové závislosti“ bola spropagovaná na 13 paneloch na verejných priestranstvách a 4-krát na web stránke RÚVZ. Pre ZŠ a SŠ bolo uskutočnených 21 prednášok, spojených s premietnutím videofilmu o škodlivosti fajčenia. Poradenstvo v odvykaní od fajčenia bolo v poradni zdravia poskytnuté 56 fajčiacim klientom. Smokerlyzerom bolo vykonaných 119 meraní na zistenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Fagerströmov dotazník na zistenie miery závislosti na nikotíne vyplnilo 104 klientov. Klientom, ktorí fajčia poskytujeme 3 tituly zdravotno-výchovného materiálu opakovane.

OVkZ sumarizuje počet vykonaných kontrol dodržiavania zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov za RÚVZ so sídlom v Leviciach. V roku 2017 bolo vykonaných 1360 kontrol.

Počty vykonaných kontrol fajčenia podľa jednotlivých oddelení:

Oddelenie	EPID	HDM	HV	HŽP	PPL	Spolu
	66	130	685	239	240	1360

Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia: Svetový deň proti rakovine sme spropagovali na web stránke RÚVZ. Za účelom zvýšenia povedomia o tomto ochorení, o jeho príčinách a príznakoch sme na verejných priestranstvách zhotovili 3 panely, zamestnancom RÚVZ bola v rámci vzdelávania odprezentovaná téma o prevencii nádorových ochorení.

V rámci preventívnych aktivít sme informácie o prevencii ochorenia Diabetes mellitus, ktorý sa významnou mierou podieľa na chorobnosti, invalidite a úmrtnosti spropagovali na web stránke RÚVZ a na 3 paneloch v meste. Odprezentovali sme 6 prednášok pre ZŠ a SŠ. Cielené poradenstvo spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu sme poskytli 10 záujemcom. Z edície UVZ SR sme v rámci prednášok na SŠ a obyvateľom mesta distribuovali leták „Diabetes mellitus alebo cukrovka – Novodobý strašiak“. Článok o tomto ochorení a o jeho prevencii sme poskytli 4 printovým médiám okresu Levice k uverejneniu.

V prevencii srdcovo-cievnych ochorení sme cielene podali poradenstvo 302 obyvateľom okresu, zhotovili sme 8 panelov na verejných priestranstvách mesta, na web stránke RÚVZ bol zdravotno-výchovný materiál uverejnený 6-krát. Pre ZŠ a SŠ bolo vykonaných 18 prednášok a besied o zdravom životnom štýle.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

V poradni zdravia základnej a v poradni správnej výživy bolo klientom 156-krát poskytnuté individuálne poradenstvo za štandardných aj neštandardných podmienok, zamerané na zníženie hmotnosti za účelom zníženia počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou. Obezitu ako rizikový faktor KVO sme spropagovali 7-krát na paneloch v meste a 2-krát na web stránke RÚVZ. Téma obezita bola súčasťou 60 prednášok pre ZŠ a SŠ. V rámci prevencie obezity bolo vykonaných 65 meraní % tuku v tele. Cielene bolo poskytnutých 7 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cielene boli vykonané 2 prednášky spojené s besedou pre ZŠ a SŠ o škodlivosti alkoholu a o opodstatnenosti znižovania jeho spotreby v dospelosti. Na 3 paneloch a na web stránke sme spropagovali tému „Škodlivosť užívania alkoholu“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Boli odprednášané 2 prednášky o prevencii Alzheimerovej choroby v KC Tekovské Lužany a v KC Pukanec. Počas akcie bolo distribuovaných 5 titulov zdravotno-výchovného materiálu. Medzinárodný deň starších ľudí bol spropagovaný na web stránke RÚVZ a na 3 paneloch umiestnených na verejných priestranstvách.

9.6.1 ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Pre deti MŠ, ZŠ a SZŠI bolo odprednášaných 11 prednášok spojených s premietaním DVD o prevencii zubkov. Počas každej prednášky bolo poskytnutých 9 titulov zdravotno-výchovného materiálu.

9.7 CINDI program SR

Cieľom programu v okrese Levice naďalej zostáva znižovanie úmrtnosti obyvateľov na choroby srdca a ciev a nádorové ochorenia formou intervenčných zdravotno-výchovných aktivít zameraných na znižovanie výskytu rizikových faktorov. V roku 2017 bolo vykonaných 319 vyšetrení rizikových faktorov spojených s poradenstvom. Anonymné poradenstvo v špecializovaných poradniach bolo poskytnuté 9-krát. Intervencie zamerané na znižovanie srdcovocievnych a nádorových ochorení GIT pre obyvateľov okresu sú vykonávané formou individuálneho a skupinového poradenstva, edukáciou prednáškami a besedami, zhotovovaním panelov na verejných priestranstvách mesta, uverejňovaním aktuálnych tém na web stránke RÚVZ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami bol spropagovaný na verejných priestranstvách mesta - 13 panelov a 4-krát na web stránke RÚVZ. Na tému „Prevencia závislostí“ bolo odprezentovaných 21 prednášok pre ZŠ a SŠ.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

V roku 2017 bola úloha realizovaná vzdelávaním pracovníkov RÚVZ v SR, ktorí budú úlohu vykonávať. Zatiaľ prebehla pilotná štúdia vo vybraných RÚVZ. Celoslovenské riešenie úlohy je naplánované na rok 2018.

Médiá za RÚVZ

Prednášky: 142

Tlač: 28x

Televízia: 15x

web stránka RÚVZ: 24x

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

I. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Podľa materiálu Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2017 a ďalšie roky Odbor hygieny životného prostredia a zdravia plnil nasledovné úlohy:

Úloha č. 1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.) – riešil ÚVZ SR – termín ukončenia – úloha v r. 2017 pokračovala.

Úloha č. 1.2. Protokol o vode a zdraví plnenie – národných cieľov – rieši ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR – termín ukončenia – Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov.

Úloha č. 1.3. Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí – medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP), ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR – termín ukončenia – rok 2017 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.4. – Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska – riešil ÚVZ SR – termín rok 2017.

Úloha č. 1.5. – Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách – riešil ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR – etapy riešenia - rok 2017 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.6. – Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší – rieši ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR – termín riešenia – rok 2017 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.7. – Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií - – riešili všetky RÚVZ v SR – termín riešenia – rok 2017 a ďalšie roky.

V prvom polroku r. 2017 sme sa podieľali na zabezpečení dotazníkového prieskumu, ktorý bol zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a o ich návštevnosti solárií. Dotazník bol anonymný a dobrovoľný. V rámci tejto úlohy sme získali v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže údaje od 57 študentov gymnázií a 63 študentov stredných odborných škôl v regióne Liptova. Výsledky dotazníkového prieskumu spracuje a vyhodnotí ÚVZ SR.

II. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Úloha č. 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Úloha bola plnená v nasledovnom rozsahu:

- **Štátny zdravotný dozor** – počet kontrol **272** (ŠZD na základe písomného podnetu, žiadosti o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií a kontrola rizikových prác),
- posudzované prevádzkové poriadky a posudky o riziku – **počet schválených prevádzkových poriadkov 133, z toho 3 prevádzkové poriadky neschválené rozhodnutím,**
- počet nariadených opatrení rozhodnutím: **285 opatrení** (prerušené konania, rozhodnutia o uvedenie priestorov do prevádzky, pokyny, vyhlásenie rizikových prác, opatrenia ukladané v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru),
- konzultácie a usmernenia – **počet 514.**

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná v programe ASTR v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu plnenia povinností vyplývajúcich z rozhodnutí o určení rizikových prác a povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľa z príslušných ustanovení § 30 zákona č. 355/2007 Z.z., najmä:

- vykonané opatrenia na zníženie expozície zamestnancov škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia,
- zabezpečenie zdravotného dohľadu a posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu u pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce,
- lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu u pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce,
- zabezpečenie hodnotenia zdravotného rizika, vypracovanie kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a posudku o riziku,
- vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov podľa kategórií prác,
- zabezpečenie poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov a kontrolu ich používania,
- pracovné podmienky zamestnancov,
- mieru expozície zamestnancov,
- realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľa na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce,
- zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru RÚVZ uložil niektorým kontrolovaným subjektom plniť povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 355/2007 Z.z., konkrétne:

- pokyny na posúdenie a na aktualizovanie posúdenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície pracovníkov zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia boli vydané pre **15** subjektov,
- nariadené opatrenia v zápisnici z dozoru – zabezpečiť vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov podľa kategórií, predkladať každoročne informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na zníženie alebo odstránenie zdravotných rizík - § 30 ods. 1 písm. i), písm. l) zákona č. 355/2007 Z.z. pre **4** subjekty.

Realizačné výstupy:

- k 31.12.2017 je v regióne Liptov **107** právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov s vyhlásenými rizikovými prácami
- počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tretej a štvrtej kategórii – **2 948**, z toho 542 žien; v štvrtej kategórii sú práce zaradené u 7 podnikateľských subjektov s celkovým počtom zamestnancov 61, z toho 7 žien

Do 31.12.2017 bolo Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši vydaných **19** rozhodnutí vo veci zaradenia, vyradenia alebo zmeny rizikových prác, z toho:

- 13 rozhodnutí bolo vydaných k zaradeniu prác do kategórií
- 5 rozhodnutí bolo vydaných k zmene zaradenia pracovných činností do príslušných kategórií (z tretej kategórie do druhej kategórie práce)
- 7 rozhodnutí na zaradenie prác do štvrtej kategórie (existujúce pracoviská, každoročne vydávané rozhodnutie, vyhlásenie nových pracovísk)
- 2 rozhodnutia boli vydané vo veci vyradenia prác z tretej kategórie z dôvodu ukončenia výrobných činností.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

RÚVZ na tomto úseku cielene sleduje používanie nebezpečných chemických faktorov na pracoviskách a expozíciu zamestnancov pri každom výkone ŠZD a taktiež pri uvádzaní priestorov do prevádzky. Posudzovanie chemických látok a chemických zmesí sa riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS a NV SR č. 82/2015 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

Možno konštatovať, že používanie veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí sa v praxi u zamestnávateľov redukuje. Z posudzovaných a schválených prevádzkových poriadkov bolo **40** prevádzkových poriadkov týkajúcich sa používania alebo expozícií chemickým faktorom pri práci. Konzultácie k problematike sú priebežne poskytované.

Pri uvádzaní priestorov do prevádzky bolo zistené, že sú používané veľmi toxické a toxické látky a zmesi v koželužskom priemysle, elektrotechnickom, celulózopapierenskom priemysle, v lekárňach (reagenčný aparátv). Účastníci konania týchto prevádzok boli upozornení na povinnosť vyplývajúcu z § 6 ods. 2 písm. d) nariadenia vlády SR č. 82/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (NV SR č. 82/2015 Z.z.) – zabezpečiť, aby vedúci zamestnanec, ktorý je na pracovisku zodpovedný za odborné vykonávanie činností, alebo fyzická osoba – podnikateľ alebo zamestnanec, ktorý vykonáva prácu samostatne, bol odborne spôsobilý na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami v zmysle § 16 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. Uvedená povinnosť bola zo strany účastníkov konania plnená.

Do 31.12.2017 bol vykonaný štátny zdravotný dozor u jedného prevádzkovateľa v koželužskom priemysle, ktorý bol zameraný na zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru nebolo zistené pochybenie v skladovaní a manipulácii s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

V rámci tejto úlohy bolo posúdených **77 žiadostí** na manipuláciu s azbestom pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb – práce zabezpečovali oprávnené organizácie a bolo vydaných **77 súhlasných rozhodnutí**. Zároveň bolo schválených 77 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou pracovníkov prachu z azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest, podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z., ktoré tvorili súčasť žiadostí k návrhom na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest.

Jedna spoločnosť oprávnená na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb porušila povinnosti vyplývajúce z ust. § 41 ods. 13 zákona č. 355/2007 Z. z. - ako držiteľ oprávnenia na odstraňovanie azbestu zo stavieb pred začiatkom výkonu práce nepredložil príslušnému orgánu verejného zdravotníctva návrh na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb na posúdenie podľa § 13 ods. 4 písm. j) a nezdržal sa výkonu práce do času posúdenia. Voči spoločnosti bol začaté správne konanie s následným uložením pokuty vo výške 2 000 €.

Jedna fyzická osoba-podnikateľ oprávnená na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb porušila povinnosti vyplývajúce z ust. § 52 ods. 1 písm. f) zákona č. 355/2007 Z. z. – nedodržovala pracovné a technologické postupy, schválený prevádzkový poriadok a správnu výrobnú prax tým, že nedodržovala schválený prevádzkový poriadok pri vykonávaní prác demontáže azbestocementovej strešnej krytiny, za čo mu bola uložená pokuta vo výške 150 €.

Expozícia karcinogénnym a mutagénnym faktorom je okrem zamestnancov, ktorí vykonávajú odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, je najmä v zdravotníckych zariadeniach pri aplikácii cytostatík, v spaľovni odpadov zo zdravotníckych zariadení, pri prácach vo vonkajšom teréne - pokládke asfaltu /benzo(a)pyrén/, v laboratóriách pri vykonávaní laboratórnych analýz, v koželužskom priemysle, v prevádzkach povrchovej úpravy kovov. Register zamestnávateľov, u ktorých sa používajú karcinogénne a mutagénne faktory, je vedený.

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli zabezpečované prostredníctvom konzultácií priebežne. V roku 2017 boli distribuované anonymné dotazníky informovanosti zamestnancov o rizikách súvisiacich s expozíciou chemickým faktorom pri práci v počte 50 kusov a dotazníky informovanosti zamestnancov o rizikách súvisiacich s expozíciou hluku pri práci v počte 50 kusov.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V oblasti prevencie chronických neinfekčných ochorení (srdcovo - cievnych, nádorových a cukrovky) boli realizované intervenčné aktivity:

- vyšetrenie krvi: vyšetrované parametre TCHOL, GLU, TG, HDL,
- meranie tlaku krvi a pulzu,
- zisťovanie osobnej a rodinnej anamnézy,
- meranie antropometrických parametrov,
- poskytovanie poradenstva v oblasti rizikových faktorov spôsobu života so zameraním sa na oblasť výživy, pohybovej aktivity a nefajčenia.

Vyšetrenia krvi a poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života zamerané na ozdravenie výživy a optimalizáciu pohybovej sústavy boli realizované v nasledovných zariadeniach:

1. SNICO, s.r.o., Družstevná 8, Liptovský Mikuláš (vyšetrených 11 zamestnancov),
2. DSS, ANIMA, Jefremovská, Liptovský Mikuláš (vyšetrených 21 zamestnancov),
3. Mondi SCP a.s., Ružomberok (vyšetrených 42 zamestnancov),
4. SAVENCIA FROMAGE and DAIRY SK, a.s., ul. 1. mája, Liptovský Mikuláš (vyšetrených 30 zamestnancov),
5. Evanjelická spojená škola, Komenského 10, Liptovský Mikuláš (vyšetrení 13 zamestnanci),
6. Všeobecná zdravotná poisťovňa, Štiavnická cesta 2142/3, Ružomberok (vyšetrených 10 zamestnancov),
7. Slovenská sporiteľňa, a.s., SC Jasná, Garbiarska 695, Liptovský Mikuláš (vyšetrených 7 zamestnancov).

Celkový počet vyšetrených zamestnancov: **134**

Vyšetrovanie zamestnancov bolo vykonávané s použitím nasledovných prístrojov:

- Omron – analyzátor stavby tela (meranie podielu tuku v tele (%), množstvo viscerálneho (vnútrobrušného tuku), meranie podielu kostrového svalstva (%), výpočet BMI a bazálneho metabolizmu);
- Tlakomerom OMRON- ic-10;
- Biochemické ukazovatele boli vyšetrované prístrojom Reflotron Plus a Accutrend.

Podľa zistených hodnôt a údajov, bolo niektorým zamestnancom vypočítané celkové rizikové skóre (podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013), ktorým sa určuje pravdepodobnosť ochorenia na diabetes mellitus v najbližších 10 rokoch. Klientom bolo poskytované poradenstvo v oblasti nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku. Zdravotné uvedomenie, okrem vyššie uvedených aktivít, bolo klientom zvyšované prostredníctvom letákov poskytnutých ÚVZ SR a letákov pripravených na oddelení podpory zdravia.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Aktuálne zapojenie bolo riešené v Európskom týždni bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie sa v dňoch 23 - 27. októbra 2017 uskutočnil Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši prostredníctvom svojej webovej stránky pozval odbornú a laickú verejnosť na „Deň otvorených dverí“ oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, dňa 26. októbra 2017 v čase od 9.00 do 14.00 hod. Pracovníci odboru preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytovali poradenstvo v otázkach týkajúcich sa právnych predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, preventívneho hodnotenia zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, obmedzovania pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívneho pôsobenia na zdravie zamestnancov.

Úloha č. 2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Na základe žiadostí v rámci uvedenia priestorov do prevádzky, príp. zriadenia chráneného pracoviska, alebo chránenej dielne už v posúdených priestoroch bolo vydaných **10 rozhodnutí a 11 stanovísk**. Počas štátneho zdravotného dozoru, ktorý bol vykonaný pri posudzovaní priestorov chránených pracovísk/dielní do prevádzky, bolo kontrolované

splnenie všeobecných požiadaviek na pracovisko v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko so zohľadnením zdravotného postihnutia pracovníkov. Riziko expozícii zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia u pracovníkov so zdravotným postihnutím nebolo v posudzovaných prevádzkach zistené.

Kontrola pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov v už posúdených prevádzkach bola vykonaná na 7 **chránených pracoviskách**. Pri kontrole dvoch z chránených pracovísk bolo zistené, že tieto boli v pôvodne posúdených priestoroch zrušené.

Na kontrolovaných pracoviskách v už posúdených prevádzkach pracuje spolu 22 zamestnancov so zdravotným postihnutím. Druh zdravotného postihnutia - ochorenie podporno-pohybového aparátu, kardiovaskulárne ochorenie, metabolické ochorenie, zrakové postihnutie. Počas kontroly neboli zistené nedostatky a neboli uložené žiadne opatrenia.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný na základe metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, bolo kontrolované aj plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom.

Pracovníci chránených dielní majú vytvorené okrem šatní aj oddychové miestnosti, kde majú možnosť oddychu kedykoľvek počas pracovnej doby. Pracovné tempo je voľné, práca nie je úkolovaná a pracovníci môžu pracovné činnosti kedykoľvek počas pracovnej doby prerušiť. Zamestnávateľia zároveň zohľadňujú meniace sa okolnosti a zabezpečujú na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce, pracovníci majú možnosť vykonávať pracovné činnosti v pracovných polohách ktoré dovoľuje ich zdravotný stav, taktiež nie sú zamestnávateľom obmedzovaní v absolvovaní lekárskeho vyšetrení a prehliadok vo vzťahu k ich zdravotnému postihnutiu.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
LM	10	11	7	28	22	7 Z	žiadne	žiadne	

- **vykonávaná činnosť na pracoviskách kontrolovaných chránených pracovísk:** vyšívanie na textil, monitorovacia miestnosť, predaj textilu, výroba drobov, výroba a predaj papierových výrobkov,
- **vykonávaná činnosť v novo posúdených chránených pracoviskách a dielnách:** administratívne činnosti a práce v profesiách asistent predaja, dispečer, údržbár, upratovačka, predavač, internetový predajca, výroba dekorácií z textilu a dreva,
- **druh postihnutia:** telesné, duševné a zmyslové postihnutia.

**III. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN
A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
3.1	BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30.marec 2018
3.2	PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2018
3.3	MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH V rámci plnenia úlohy bola odobratá 1 vzorka Dr.MAX výživový doplnok Laktobacily „6“, dátum výroby: 03/2017, označenie výrobnej dávky: 0091, 03.2017, 06.2018, výrobca: Dr.MAX PHARMA Limited, First Floor Roxburghl House 273-287, Regent Street, London, W 18 2HA, UK na laboratórnu analýzu za účelom stanovenia hladiny baktérií mliečneho kvasenia (mezofilné baktérie). Vzorka vyhovela. Laboratórna analýza vzorky bola vykonaná v RÚVZ so sídlom v Trenčíne.	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne	15. január 2018
3.4	MONITORING PRÍJMU JÓDU Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ v SR	marec 2018
3.5	MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTKO DO POTRAVIN A ARÓM - v rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K, E 952 cyklamáty) na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín u 20 respondentov. Tabuľky boli spracované programom EXCEL a výsledky v programe WORD a boli zaslané na ÚVZ SR v samostatnom vyhodnotení projektu dňa 19.07.2017.	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30.apríl 2018

3.6	<p>MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI Plán odberu vzoriek na rok 2017 – 24 vzoriek, odobratých bolo v r.2017 - 24 vzoriek, vzorky vyhoveli, monitorovacia úloha. Monitorovanie príjmu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadeniach spoločného stravovania a vo vybraných pekárenských výrobkoch. V rámci plnenia úlohy boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov (1 polievka + 2 hotové jedlá) a 2 vzorky chleba + 1 vzorka pekárenských výrobkov (od výrobcov v SR) na laboratórnu kontrolu obsahu prídania kuchynskej soli. Výsledky boli spracované do tabuliek EXCEL a zaslané do RÚVZ Trenčín na vyhodnotenie v rámci SR.</p>	ÚVZ SR a RÚVZ so sídлом v Trenčíne
	RÚVZ v SR, ÚVZ SR	30.máj 2018
3.7	<p>BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.</p>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30.marec 2019

IV. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Uvedený program má 4 priority (a, b, c, d). V rámci jeho plnenia sme v roku 2017 realizovali len aktivity priority b) a d).

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách:

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie – v rámci plnenia tejto úlohy sme vykonali 13 kontrol školských bufetov so zameraním na dodržiavanie predávaného sortimentu v súlade s vyhláškou MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež. Ani v jednom z kontrolovaných bufetov nebol zistený predaj sortimentu, ktorý je v rozpore s citovanou vyhláškou. Z bufetov boli v roku 2017 odobraté 3 vzorky lahôdkárskych výrobkov (obložených bagiet) na overenie zdravotnej nezávadnosti, všetky vzorky vyhoveli stanoveným požiadavkám.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne - z celkového počtu 126 školských jedální sú desiaty pripravované len v 4 zariadeniach, hygienické podmienky na prípravu desiat v nich sú vyhovujúce. K nárastu počtu zariadení nedochádza, predovšetkým z dôvodu nepriaznivých personálnych podmienok v školských jedálňach.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti a programu školské ovocie – edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania (ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu) realizovalo oddelenie podpory zdravia, celkom realizovalo 120 prednášok a počtom zúčastnených 1 268 poslucháčov.

Mliečny program je realizovaný v 74 školských jedálňach, počet zapojených žiakov 6 382. Počet zapojených jedální aj žiakov stúpol oproti predchádzajúcemu roku (v roku 2016 bolo

zapojených 66 školských jedální s počtom 5 885 žiakov). Podmienky na manipuláciu s mliečnymi výrobkami sú pravidelne kontrolované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Podmienky sú vyhovujúce, neboli zistené nedostatky. K uvedenému prispieva aj skutočnosť, že tento program je realizovaný prostredníctvom školských jedální, kde sú vytvorené vyhovujúce podmienky na skladovanie a manipuláciu s mliekom a mliečnymi výrobkami.

Do programu školské ovocie je zapojených 104 školských jedální s počtom 9 827 žiakov.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy – v roku 2017 bolo vykonaných 129 kontrol. Závažné hygienické nedostatky, pre ktoré by bolo potrebné vydať opatrenia podľa § 55 zákona č. 355/2007 Z.z., neboli zistené. Na odstránenie nedostatkov, zisťovaných v stavebno-technickom stave prevádzok a prevádzkovej hygiene, boli stanovené termíny. V priebehu roka bol zo školských jedální vykonávaný odber vzoriek, celkom bolo odobratých 47 vzoriek hotových jedál a 90 sterov z pracovného prostredia školských jedální.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania – v roku 2017 nebolo diétno stravovanie pripravované v žiadnom zariadení školského stravovania.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu používanie pitnej vody a nesladených nápojov – dodržiavanie pitného režimu je kontrolované v rámci výkonu dozoru v zariadeniach pre deti a mládež ako aj v zariadeniach školského stravovania. V zariadeniach školského stravovania je ku každému pokrmu podávaný nápoj, čo je v súlade s vyhláškou č. 330/2008 Z.z. o zariadeniach školského stravovania. Pitný režim u detí v predškolských zariadeniach je zabezpečený poskytovaním nápojov aj v priebehu dňa, počas pobytu dieťaťa v zariadení, v školách je zabezpečený len formou donášky nápojov z domu. Kontrolou jedálnych lístkov možno konštatovať, že stúpa počet zariadení, v ktorých je podávaný ako nápoj len nechutená pitná voda, resp. pitná voda s pridaním čerstvej šťavy z ovocia. V prípade podávania vody so sirupom sú používané sirupy s minimálnym podielom 50 % ovocnej zložky. Pracovníci RÚVZ v rámci výkonu dozoru odporúčajú používanie pitnej vody resp. nesladených nápojov, avšak presným údajom o počte prevádzok, kde je voda podávaná, nedisponujú.

- kontrolovať pestrosť stravy a dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky – v roku 2017 boli z 5 zariadení školského stravovania poskytnuté jedálne lístky za účelom prehodnotenia pestrosti podávanej stravy a dodržiavania zásad na zostavovanie jedálnych lístkov. Jedálne lístky boli prehodnotené a prevádzkovateľom boli zaslané písomné vyhodnotenia. Pestrosť stravy (hodnota nad 0,5) bola dodržaná vo všetkých kontrolovaných zariadeniach. Vo veci dodržania zásad na zostavovanie jedálnych lístkov boli konštatované niektoré nedostatky, napr. nedostatočná frekvencia podávania ovocia a zeleniny, hlavných jedál z rýb, prívarkov, nedodržanie časovej štruktúry týždenných jedálnych lístkov z dôvodu častejšieho podávania mäsových pokrmov a pod.

d) Podpora pohybových aktivít:

- realizovať monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, teplotno-vlhkostná mikroklíma a pod.) – monitoring telovýchovných podmienok bol v roku 2017 vykonaný v 20 školských zariadeniach, celkom bolo kontrolovaných 43 priestorov na výučbu telesnej výchovy (20

veľkých telocviční, 6 malých telocviční, 5 posilňovní a 12 vonkajších areálov). V 2 telocvičniach bol zistený havarijný stav – odstránenie zisteného stavu bolo riešené so zriaďovateľmi škôl. V 8 telocvičniach neboli zistené žiadne nedostatky, v ostatných sa hygienické nedostatky týkali hlavne stavebno-technického stavu objektov – poškodené nátery, maľovky, omietky a pod., na ich odstránenie boli stanovené termíny.

- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity – všetky telocvične, ktoré boli kontrolované v roku 2017 sú využívané aj na mimoškolské aktivity (krúžky, turnaje a športové súťaže), niektoré sú okrem žiakov využívané aj verejnosťou.

- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie liečebnej telesnej výchovy - monitoringom v roku 2017 bolo zistené, že štandardne majú školy 2 hodiny telesnej výchovy týždenne, v jednej strednej škole mali žiaci dvojročného učebného odboru len 1 hodinu týždenne, v jednej základnej škole s rozšíreným vyučovaním športovej prípravy mali 5 hodín týždenne. Zaraďovanie hodín TV do rozvrhu bolo u všetkých kontrolovaných subjektov od 1. vyučovacej hodiny, nebola teda zohľadnená fyziologická krivka výkonnosti žiakov, ktorá klesá od 3. – 4. vyučovacej hodiny. Zaraďovanie TV do rozvrhu až po 3. vyučovacej hodine nie je možné vzhľadom na kapacitné možnosti telocvične, počet tried v škole, počet hodín TV, počet pedagógov a pod. Čo sa týka percenta cvičiacich žiakov na hodinách TV bolo zistené, že v 20 monitorovaných školách bol počet žiakov 5 424, z toho necvičilo 111 žiakov (2,05%) z dôvodu, že boli čiastočne alebo úplne oslobodení od telesnej výchovy. Percento cvičiacich bolo 97,95%. Liečebná telesná výchova nebola poskytovaná ani v jednej z monitorovaných škôl.

- zistiť možnosti telesnej aktivity u detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV – v školách kontrolovaných v roku 2017 nebola ani v jednej možnosť telesnej aktivity u žiakov oslobodených od telesnej výchovy (žiaci však musia byť na hodine prítomní).

4.2. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Na plnení uvedeného projektu sme sa v roku 2017 nepodieľali.

4.3. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Nakoľko bol v roku 2016 ukončený dotazníkový prieskum o úrazovosti detí (bol realizovaný od roku 2014 do roku 2016 u detí od 3 do 14 rokov), na plnení projektu sme sa v roku 2017 nepodieľali. V roku 2017 bolo celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, ktorú realizoval gestor projektu - Úrad verejného zdravotníctva SR.

Okrem uvedených projektov sme v roku 2017 realizovali dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií (na základe listu ÚVZ SR č. OHŽP – 983/2017, zo dňa 14.04.2017, úloha riešená v spolupráci s oddelením HŽP).

Celkovo bolo do prieskumu zahrnutých **120 študentov**, konkrétne:

26 študentov Gymnázia, Hradná 23, Liptovský Hrádok

21 študentov Gymnázia, Moyzesa 21, Ružomberok

25 študentov Strednej zdravotníckej školy, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš

28 študentov Strednej odbornej školy lesníckej, J.D. Matejovie, Liptovský Hrádok a

20 študentov Obchodnej akadémie, Scota Viatora 4, Ružomberok.

Údaje získané z dotazníkového prieskumu boli spracované v programe excel a zaslané v termíne do 30.6.2017 gestorovi úlohy – Úradu verejného zdravotníctva SR.

V. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

V priebehu roka sme venovali pozornosť programom a projektom ako je Národný imunizačný program, Surveillance prenosných ochorení, EPIS, Nozokomiálne nákazy, Mimoriadne epidemiologické situácie, Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV, Prevencia HIV, Poradni očkovania, Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

6.1 Národný imunizačný program

- očkovanie je každoročne kontrolované v rámci celoslovenskej úlohy v pevne stanovenom termíne. Zaočkovanosť všetkých ročníkov detí, ktoré v období od 1.9.2016 do 31.8.2017 podliehali kontrole očkovania **je stále veľmi dobrá - pohybovala sa v rozmedzí 93,9% do 99,2%**. V 6-tich obvodoch bola zistená nižšia zaočkovanosť ako 90% na čom sa podpísalo odmietanie povinného očkovania u rodičov.

V roku 2017 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie, smerované najmä pre mladých rodičov a odborných pracovníkov.
- realizácia Európskeho imunizačného týždňa 2017 - nástenka a tiež informácia na stránke RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši.
- beseda a prednášky pre študentov strednej školy

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V roku 2017 bola systematicky vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam. Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení zaradených do imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy.

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové a aj mimo chrípkové obdobie elektronicky informujeme o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke.

Od pacientov s príznakmi virózy boli vykonané celkom 4 odbery na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky bol potvrdený 2x (1x typ B , 1x typ A/ H3) . Prípád SARI nebol zahlásený.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení – EPIS

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 1973 prípadov, čo je v priemere 164 prenosných ochorení hlásených za mesiac. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 522 ohniskách. Program EPIS sa využíva aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť využívajú len tri lekárky aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS je plne využívaný systém rýchleho varovania.

Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2017 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 24 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach LNŠP MUDr.I.Stodolu Liptovský Mikuláš.
- odobratých 318 sterov zo sterilného materiálu, 500 sterov z prostredia
- overená funkčnosť 6-stich sterilizátorov – 9 sterilizačných programov.
- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia LNŠP.
- hlásených bolo 15 ochorení nozokomiálneho charakteru :
 - detské odd. (1x), OAIM (1x) , ODCH (3x), interné oddelenie (6x), gynekologicko-pôrodnické oddelenie (2x), neurologické oddelenie (1x), novorodenecké oddelenie (1x)
- na základe spolupráce s mikrobiologickým odd. LNŠP je zabezpečené monitorovanie výskytu multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení.

Podieľali sme sa v mesiaci máj – jún v spolupráci s Liptovskou nemocnicou MUDr.I Stodolu Liptovský Mikuláš na realizovaní bodovej prevalenčnej štúdie „Prevalenčné sledovanie NN a užívania ATB“. Celkove bolo zozbieraných údajov od 143 pacientov LNŠP MUDr.I Stodolu Liptovský Mikuláš. Údaje boli elektronicky zaslané koordinačnému centru PPS RÚVZ so sídlom v Trenčíne .

V roku 2017 bol hlásený výskyt multirezistentných *Klebsiella pneumoniae carbapenemase* 39 x. Ochorenia boli hlásené z Liptovskej nemocnice s poliklinikou MUDr.I.Stodolu z jednotlivých oddelení. V rámci výskytu boli nariadené rozhodnutím regionálneho hygienika protiepidemické opatrenia 6 krát.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Vo februári 2017 bolo RÚVZ hlásené podozrenie na VNN KOSZZS Žilina (susp. Ebola) od pacienta volajúceho z domácnosti. Klinickým vyšetrením pacienta ochorenie nebolo potvrdené, avšak riešenie tohto prípadu bolo impulzom na preverenie pripravenosti koordinujúcich zložiek na adekvátne opatrenia.

V rámci hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení je sústavne monitorovaný aj výskyt SARS, ochorenie v roku 2017 nebolo hlásené.

Prípady vtácej chrípky neboli v regióne riešené. Prípady MERSCoV neboli hlásené ani riešené.

Všetky materiály súvisiace s pripravenosťou na riešenie mimoriadnych epidemiologických hrozieb sú komunikované so zdravotníckymi pracoviskami.

V súvislosti s výskytom osýpok na Slovensku sme upozornili lekárov na ich možný výskyt, prevenciu, a protiepidemické opatrenia pri ich výskyte.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Zabezpečovali sme epidemiologické šetrenie každej aseptickéj meningitídy a suspektnej ACHP. Zaznamenali sme jedno podozrenie na akútnu chabú parézu – 12 ročné dieťa, ktoré bolo riadne očkované, bolo hospitalizované s akútnou chabou parézou DK. Materiál na virologické vyšetrenie (stolica, sérum) bol zabezpečený k vyšetreniu, výsledky sú negatívne.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Boli vykonané odbery odpadových vôd - 6x, na virologické vyšetrenie- zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Máme zriadenú poradňu HIV pre jednotlivcov s anonymnými odbermi krvi na vyšetrenie HIV a poradenstvo cez telefón.

V roku 2017 bolo anonymne vyšetrených 24 osôb. Odpovedali sme na telefonické a mailové otázky v počte 20x.

Edukáciu na školách v problematike HIV /AIDS realizuje oddelenie podpory zdravia.

V tomto roku sme mali nahlásené dva nové prípady HIV infekcie.

6.8 Poradne očkovania

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. Stúpajúci trend pokračuje aj v tomto roku. V roku 2017 sme zaznamenali 46 nových odmietáčov očkovania. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. Všetkým rodičom, ktorý odmietajú povinné očkovanie u svojich detí, je zaslané poučenie o možných následkoch týkajúcich sa ohrozenia zdravia dieťaťa aj verejného zdravia v prípade nezabezpečenia povinného očkovania u svojho dieťaťa a predvolanie do poradne očkovania. V roku 2017 navštívili poradňu očkovania 8-mi rodičia. Každý štvrtrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

V roku 2017 sme realizovali projekt „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ – vzdelávanie študentov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania. Projekt sme realizovali na strednej odbornej škole- Hotelovej akadémii v L.Mikuláši, celkom bolo zapojených do projektu 51 študentov. Študenti nám na začiatku a na konci prednášok vyplnili dotazníky. Tieto boli zadané do programu a odoslané v termíne gestorovi projektu na RÚVZ Komárno.

VI. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

Počty zdravotno-výchovných aktivít v nasledovných prioritných oblastiach NPPZ:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti: 190 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 2344 osôb.

2. Fyzická inaktivita: 13 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 49.

3. Tabak: 87 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 1022.

Alkohol: 68 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 444.

Iné témy zamerané na podporu zdravého životného štýlu v súvislosti s oblasťou:

- duševného zdravia: 15 aktivít, počet edukovaných 308,

- prevencie úrazov: 9 aktivít, počet edukovaných 134,

- prevencia sexuálne prenosných chorôb: 21 aktivít, počet edukovaných 298

- stomatohygienu: 46 aktivít, počet edukovaných 653.

Iné témy spolu: 96 aktivít, počet edukovaných 1493 klientov.

Celkový počet aktivít: 454, počet edukovaných 5352.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia: 10 aktivít, počet edukovaných 196.

2. Diabetes mellitus: 6 aktivít, počet edukovaných 70.

V rámci preventívnych opatrení bol realizovaný skrining zvýšených hodnôt glykémie a výpočet rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013, s následným poradenstvom v oblasti výživy a pohybu u 4 klientov v Poradni zdravia.

3. Nádorové ochorenia: 29 aktivít, počet edukovaných 621.

Do procesu podpory zdravia boli zainteresované:

Orgány štátnej správy a samosprávy:

Školské zariadenia

Edukačná zdravotno - výchovná činnosť v oblasti znižovania výskytu rizikových faktorov spôsobu života bola realizovaná v zariadeniach okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

Materské a základné školy: počet 18

MŠ Š. Moyzesa 30, Ružomberok, MŠ Komenského, Lipt. Mikuláš, ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš, ZŠ Milana Rúfusa, Hlavná 189, Závažná Poruba, ZŠ s MŠ Lubeľa, ZŠ Bobrovec,

ZŠ s MŠ Lisková, ZŠ Ludrová, ZŠ M. R. Martákovej, Nábřežie 4. apríla Lipt. Mikuláš, ZŠ Ul. čs. brigády 4, Lipt. Mikuláš, ZŠ Klačno, Ružomberok, ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok, ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok, ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Lipt. Mikuláš, ZŠ Nábřežie Dr. A Stodolu, Lipt. Mikuláš (škola so 100% rómskymi žiakmi, žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia), ZŠ Janka Kráľa, Žiarska 679/13, Liptovský Mikuláš,

Evanjelická Spojená škola, J. Janošku, Komenského 10, Lipt. Mikuláš (základná škola),
Spojovaná škola, J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš.

Stredné školy: 6

SOŠ Stavebná, Školská 120/8, Lipt. Mikuláš, Hotelová akadémia, Ul. čs. brigády 1804, Lipt. Mikuláš, Obchodná akadémia, Nábřežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš, Školský internát pri OA, Nábřežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš, Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok,

Školský internát, Hlinkovo námestie, Ružomberok.

Iné organizácie:

- MsÚ Lipt. Mikuláš - činnosť v Komisii na prevenciu kriminality mesta Liptovský Mikuláš,
- Všeobecná zdravotná poisťovňa, Banská Bystrica,
- Všeobecná zdravotná poisťovňa, Štiavnická cesta 2142/3, Ružomberok,
- Domov sociálnych služieb ANIMA, Jefremovská 634, Lipt. Mikuláš,
- Zariadenie pre seniorov KARITA, Partizánska Ľupča,
- Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb mesta Liptovský Mikuláš, Palúčanská 13, Liptovský Mikuláš,
- Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov, Kostolná 407, Závažná Poruba
- Zariadenie pre seniorov, VIA VITAE, Ružomberok,
- Základné organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska, okresu Lipt. Mikuláš,
- SNICO, s.r.o, Družstevná 8, Lipt. Mikuláš,
- SAVENCIA FROMAGE and DAIRY SK, a. s. Ul. 1. mája, Lipt. Mikuláš,
- MONDI SCP a.s., Ružomberok
- Slovenská sporiteľňa, a.s., SC Jasná, Garbiarska 695, Lipt. Mikuláš,
- Klub dôchodcov – učiteľov, Liptovský Mikuláš,
- Klub dôchodcov Demänová,
- Jednota dôchodcov Slovenska, základná organizácia Závažná Poruba.

Celkový počet spolupracujúcich organizácií : 97.

9.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Dotazníkový prieskum v roku 2017 nebol realizovaný.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Realizované individuálne intervenčné aktivity:

- meranie telesných parametrov klientom: výška, váha, pás, boky, stanovenie indexov BMI, WHR

- meranie tlaku krvi, pulzu,

- analýza stavby tela prístrojom OMRON: stanovenie hodnôt viscerálneho tuku, percenta kostrových svalov, percenta tukov v tele a bazálny metabolizmus,

- poskytnutie odborného poradenstva v oblasti znižovania nadváhy (výživa a pohyb).

Celkový počet vyšetrených : klientov: 26.

Uvedených intervenčných aktivít sa zúčastnili zamestnanci firmy SAVENCIA Formage & Dairy, SK, a.s. Ul. 1 mája, Lipt. Mikuláš a klienti v rámci Poradne zdravia .

Oblasť výživa - edukačná činnosť: v oblasti zmien výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy sa uskutočnilo celkovo 190 zdravotno-výchovných skupinových aktivít.

Počet edukovaných 2344 osôb.

V cieľovej skupine detí a mládeže: bolo vykonaných **120** aktivít v školských zariadeniach okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

Počet edukovaných 1268 osôb.

V cieľovej skupine produktívny vek : edukačných aktivít sa zúčastnilo **73** osôb – pedagogickí pracovníci a rodičia žiakov navštevujúcich ZŠ žiakov so športovým zameraním (ZŠ M.R. Martákovej, Nábřežie 4.apríla v Litovskom Mikuláši).

V cieľovej skupine poproduktívny vek: bolo vykonaných **7** aktivít s počtom edukovaných **93** osôb. Edukačné aktivity boli vykonané v Domove sociálnych služieb ANIMA, Jefremovská 634, Lipt. Mikuláš, v Domove sociálnych služieb a zariadení pre seniorov, Kostolná 407, Závažná Poruba a pre členov Jednoty dôchodcov Slovenska v Závažnej Porube.

Témy edukačných aktivít: Výživa v prevencii civilizačných ochorení, Správna výživa školáka, Chyby v stravovacích návykoch školáka, Pitný režim (riziká energetických nápojov a nápojov obsahujúcich kofeín), Nutrienty zeleniny a ovocia, Pitný režim seniorov počas letných dní, Výživa v období telesného vývoja a rastu, Výživa v prevencii obezity u detí, Výživa v prevencii diabetes mellitus a obezity.

Individuálne intervencie:

Poradňu zdravia navštívili 4 klienti za účelom zníženia hmotnosti.

Bolo im poskytnuté poradenstvo v oblasti zmeny výživových a pohybových zvyklostí.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu

V rámci celonárodnej medzinárodne koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie bolo distribuovaných 50 účastníckych listov, z ktorých na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo nami zaslaných 20 ks, ostatné účastnícke listy boli zasielané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici klientmi individuálne.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit - rok 2017

Projekt realizovali v roku 2017 len vybrané RÚVZ v SR.

9.4. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike (NAPPA)

Zvyšovanie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu bolo realizované formou skupinových zdravotno-výchovných aktivít v počte: 68. V rámci edukačných aktivít bol použitý simulátor opitosti, bábky (fetálny alkoholový syndróm a syndróm závislosti) a DVD s predmetnou problematikou.

Intervencie boli realizované

- v šiestich základných školách : ZŠ Klačno , Ružomberok, ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok, ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok, ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Lipt. Mikuláš, ZŠ Lisková, ZŠ Ludrová

- v dvoch stredných školách:Školský internát pri OA, Nábřežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš,

Obchodná akadémia, Ružomberok.

Počet zdravotno-výchovných aktivít :**68**, počet edukovaných **444**.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia

Pre všetky základné organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v okresoch (JDS) Liptovský Mikuláš a Ružomberok bola odoslaná ponuka zdravotno- výchovných intervencií pre rôzne problematiky chronických chorôb a ich vzťahu k rizikovým faktorom spôsobu života.

Zlepšenie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov bolo realizované intervenčnými aktivitami

v nižšie uvedených základných organizáciách JDS :

- Klub dôchodcov – učiteľov, Liptovský Mikuláš.
- Klub seniorov 2, Vajanského ul. L.Mikuláš.
- Klub dôchodcov Okoličné
- JDS Demänová

Edukačné intervencie boli realizované aj v ďalších zariadeniach pre seniorov:

- Domov sociálnych služieb ANIMA, Jefremovská 634, Lipt. Mikuláš,
- Zariadenie pre seniorov KARITA, Partizánska Ľupča,
- Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb mesta Liptovský Mikuláš, Palúčanská 13, Liptovský Mikuláš,
- Zariadenie pre seniorov, VIA VITAE, Ružomberok,
- Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov, Kostolná 407, Závažná Poruba.

Tematické oblasti:

Prevenia úrazov a prvá pomoc: 7 aktivít , počet edukovaných 90,

Srdcovo-cievne ochorenia : počet aktivít 1, počet edukovaných 32,

Osteoporóza: počet aktivít 2, počet edukovaných 23,

Onkologické ochorenia: počet aktivít 2, počet edukovaných 20,

Ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu: počet aktivít 7, počet edukovaných 93,

Vplyv fajčenia: počet aktivít 1, počet edukovaných 17.

Témy edukačných aktivít: Úrazy seniorov (príčiny a prevencia), Nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku, Osteoporóza (príčiny, riziká , následky a prevencia), Výživa v prevencii nádorových ochorení (kolorektálny karcinóm), Vplyv spôsobu života na funkcie mozgu, Stavba a funkcie mozgu, Druhy a tréning pamäti, rizikové faktory Alzheimerovej choroby, Pitný režim seniorov počas letného obdobia, riziká sladkých nápojov.

Celkový počet skupinových zdravotno - výchovných aktivít: 39

Celkový počet edukovaných: 413 seniorov.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygienu

Na zlepšení ústneho zdravia detskej populácie sa pracovníci oddelenia podpory zdravia podieľali realizáciou zdravotno-edukačných aktivít (prednášky, demonštrácia čistenia chrupu a použitie DVD).

Zdravotno-výchovné aktivity boli vykonané v dvoch materských školách a v siedmich základných školách : MŠ Š. Moyzesa 30, Ružomberok, MŠ Komenského, Lipt. Mikuláš, ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš, ZŠ s MŠ Ľubeľa, ZŠ Milana Rúfusa, Hlavná 189, Závažná Poruba ZŠ Nábregie Dr. A Stodolu, Lipt. Mikuláš (škola so 100% rómskymi žiakmi, žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia), ZŠ Janka Kráľa, Žiarska 679/13, Liptovský Mikuláš, Evanjelická Spojená škola, J. Janošku, Komenského 10, Lipt. Mikuláš (základná škola), Spojená škola, J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš.

Odprednášané témy: Dodržiavanie hygieny dutiny ústnej, Technika čistenia zubov ako prevencia vzniku zubného kazu, Výživa v prevencii zubného kazu, Výživa a starostlivosť o chrup ako prevencia vzniku zubného kazu.

Celkový počet skupinových zdravotno - výchovných aktivít: 46

Celkový počet edukovaných: **653** osôb. (deti MŠ, žiaci I. stupňa ZŠ,).

Zdravotno-výchovných aktivít sa okrem pedagogických pracovníkov, zúčastnili aj rodičia detí navštevujúcich predškolské zariadenia.

9.7 CINDI program SR

Realizované intervencie: individuálne aj skupinové v oblasti prevencie chronických ochorení.

Individuálne aktivity:

Poradenstvo v poradni zdravia bolo poskytnuté: 357 klientom.

V **Základnej** poradni zdravia bolo vyšetrených 155 klientov.

Analyzátorom stavby tela bolo vyšetrených 26 klientov.

Vyšetrované parametre: biochemické hodnoty v krvi (cholesterol, triacylglyceroly, glukóza a HDL) meranie tlaku krvi, pulzu, anamnéza a antropometria. V rámci výjazdov do terénu boli

realizované intervenčné aktivity u zamestnancov v nasledovných zariadeniach:

- SNICO, s.r.o, Družstevná 8, Lipt. Mikuláš,
- DSS, ANIMA, Jefremovská, Lipt. Mikuláš,
- Mondi SCP a.s. Ružomberok,
- SAVENCIA FROMAGE and DAIRY SK, a.s. Ul. 1. mája, Lipt. Mikuláš,
- Evanjelická spojená škola, J. Janošku 10, Lipt. Mikuláš,
- Všeobecná zdravotná poisťovňa, Štiavnická cesta 2142/3, Ružomberok,
- Slovenská sporiteľňa, a.s., SC Jasná, Garbiarska 695, Lipt. Mikuláš.

Celkovo bolo vyšetrených a edukovaných v oblasti zmeny spôsobu života 134 zamestnancov.

V rámci skríningu hyperglykémie a výpočtu rizika Diabetes mellitus II. podľa Európskej kardiologickej spoločnosti 2013 - bolo vykonané **4** klientom.

Špecializované poradne

Poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života bolo poskytované klientom v základnej Poradni zdravia a v **špecializovaných** poradniach.

Poradňa zdravej výživy – poradenstvo bolo poskytované pre **97** klientov a to individuálne v rámci oddelenia podpory zdravia v RÚVZ a v nasledovných v prevádzkach:

- Všeobecná zdravotná poisťovňa, Štiavnická cesta 2142/3, Ružomberok,
- SAVENCIA FROMAGE and DAIRY SK, a. s. Ul. 1. mája, Lipt. Mikuláš,
- Slovenská sporiteľňa, a.s., SC Jasná, Garbiarska 695, Lipt. Mikuláš,
- Evanjelická spojená škola, J. Janošku 10, Lipt. Mikuláš,
- SNICO, s.r.o, Družstevná 8, Lipt. Mikuláš.

Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity: poradenstvo bolo poskytnuté celkovo 18 –tim klientom, z toho v rámci výjazdu do terénu v Obchodnej akadémii, Scota Viatora 4, v Ružomberku, bolo vykonané spirometrické vyšetrenie 5 tim študentom.

Poradňa odvykania od fajčenia: poradenstvo bolo poskytnuté celkovo **83** klientom.

Merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer sa zúčastnili :

- žiaci a študenti nasledovných školských zariadení:

- ZŠ Nábrežie Dr. A Stodolu, Lipt. Mikuláš (škola so 100% rómskymi žiakmi, žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia),
- Hotelová akadémia, Ul. čs. brigády 1804. Lipt. Mikuláš,
- ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Lipt. Mikuláš,

- klienti Domova sociálnych služieb ANIMA, prevádzka – Útulok Nábrežie Dr. A Stodolu 1177/82, Lipt. Mikuláš.

V rámci telefonickej linky Quit line bolo evidovaných 31 hovorov.

Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi: 9 klientov

Počet klientov v špecializovaných poradniach: 207

Skupinové aktivity: Intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity v oblasti ovplyvňovania rizikových faktorov spôsobu života (pohybová inaktivita, nezdravá výživa, fajčenie, nadmerná konzumácia alkoholu a iné).

Celkový počet edukačných aktivít: **501**, počet edukovaných osôb: **6267**.

Medializácia výchovy k zdraviu (komunikácia s médiami)

Mediálne vstupy propagujúce zdravotno-výchovné aktivity:

TV vysielanie - 2 vstupy

Prostredníctvom regionálnej televízie TV Liptov boli zverejnené informácie na tému :

1. Spôsob života v prevencii chrípky
2. Spôsob života v prevencii srdcovo-cievnych ochorení

Na web stránku RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši boli umiestnené materiály (6) k významným dňom:

- Svetový deň proti rakovine,
- Svetový deň ústneho zdravia,
- Svetový deň venovaný depresii,
- Vyzvi srdce k pohybu,
- Chrípka,
- Srdcovo- cievne ochorenia.

Informačné panely:

Na centrálnu nástenku vo vstupných priestoroch RÚVZ bol umiestnený osvetový materiál (5) s problematikou :

- Svetový deň ústneho zdravia -20.3.2017,
- Svetový deň zdravia – „Depresia“
- Celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie „ Vyzvi srdce k pohybu“,
- Svetový deň diabetu - rizikové faktory spôsobu života.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie na obdobie rokov 2013 -2016

V rámci osvetu v oblasti prevencie užívania psychoaktívnych látok - legálnych návykových látok (alkohol, tabak) boli realizované preventívne edukačné aktivity pre deti a mládež.

A./Realizácia prednášok v oblasti užívania tabaku - počet a druh realizovaných preventívnych aktivít.

Skupinové edukačné aktivity boli zamerané na prevenciu užívania tabakových výrobkov a zvýšenie zdravotnej uvedomenosti.

Aktivity boli realizované v nasledovných zariadeniach:

- Stredné školy (5):

SOŠ Stavebná, Školská 120/8, Lipt. Mikuláš, Hotelová akadémia, Ul. čs. brigády 1804, Lipt. Mikuláš, Obchodná akadémia, Nábrežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš, Školský internát pri OA, Nábrežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš, Obchodná akadémia, Scota Viatora 4, Ružomberok.

- Základné školy (11) :

ZŠ s MŠ Okoličianska 404/8C, Lipt. Mikuláš, ZŠ s MŠ ZŠ Demänovská ulica 408 Lipt. Mikuláš

ZŠ s MŠ Ľubeľa, ZŠ Ludrová, ZŠ Klačno , Ružomberok, ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok, ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok, ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Lipt. Mikuláš, ZŠ Nábrežie Dr. A Stodolu, Lipt. Mikuláš (škola so 100% rómskymi žiakmi, žiaci so sociálne znevýhodneného prostredia), Evanjelická Spojená škola, J. Janošku, Komenského 10, Lipt. Mikuláš (základná škola),

Spojená škola, J. Rumana 6, Lipt. Mikuláš,

Iné :

- Domov sociálnych služieb ANIMA, prevádzka – Útulok, Nábrežie Dr. A Stodolu 1177/82, Lipt. Mikuláš.
- ZO Jednota dôchodcov Slovenska, Závažná Poruba.

Odprednášané boli nasledovné témy: Materstvo a vplyv fajčenia, Vplyv cigaretového dymu na ľudský organizmus, Závislosť na nikotíne, Pasívne fajčenie, Fajčenie a jeho dopad na ľudský organizmus, Nebezpečné chemické látky v cigaretovom dyme a Zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Použité boli aj videozáznamy „ No smoking „ a „The oral cancers“.

V rámci skupinových aktivít bol meraný smokerlyserom CO vo vydychovanom vzduchu 83 osôb.

Celkový počet zdravotno-výchovných aktivít : 87

Celkový počet edukovaných 1025 osôb.

B./ Realizácia prednášok v oblasti užívania alkoholu - počet a druh realizovaných preventívnych aktivít: 68 vrátane použitia simulátora opitosti, modelovej bábky s fetálnym alkoholovým syndrómom a so syndrómom závislosti a DVD s predmetnou tematikou. Edukačné aktivity boli realizované v nasledovných školských zariadeniach okresu Liptovský Mikuláš a Ružomberok:

ZŠ Klačno , Ružomberok, ZŠ Zarevúca 18, Ružomberok, ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok,

ZŠ Apoštola Pavla, Ul. Jura Janošku 11, Lipt. Mikuláš, ZŠ Lisková,

ZŠ Ludrová, Školský internát pri OA, Nábrežie K. Petroviča 1571, Lipt. Mikuláš, Obchodná akadémia, Ružomberok.

Celkový počet zdravotno-výchovných aktivít : 68

Celkový počet edukovaných: 444 klientov.

Odprednášané témy: Abúzus alkoholu a jeho vplyv na ľudský organizmus, Dôsledky chronického užívania alkoholu.

Cieľová skupina: žiaci, študenti a pedagógovia.

Programy a projekty, ktoré nie sú súčasťou dokumentu „Programy a projekty“ vyhláseného HH SR

Pracovníci oddelenia podpory zdravia realizovali dva nižšie uvedené projekty s celkovým počtom skupinových edukačno - intervenčných aktivít: 120.

1. Projekt „**Školské ovocie**“ je zameraný na oblasť potreby zvýšenia konzumácie ovocia a zeleniny. Edukovaní boli žiaci I. a II. stupňa ôsmych základných škôl v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok. Projekt bol realizovaný a odpočítovaný za školský rok 2016/2017.

Celkový počet edukovaných žiakov bol 508.

2. Projekt „**Viem čo zjem**“ , cieľom ktorého je motivácia žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, k správnym stravovacím návykom a podpora ich záujmu o pohybové aktivity. Termín realizácie projektu bol od októbra 2017 a bude prebiehať aj kal. roku 2018 (do konca apríla.).

Cieľovou skupinou sú žiaci 3. - 6. ročníka základných škôl. Projektu pozostával z prednáškovej činnosti, vyplňania pracovných listov žiakmi, vyplňanie dotazníkov efektivity zdravotno-výchovnej aktivity na vybranej škole a zaslanie záznamov o priebehu školení na ÚVZ SR.

Projektu sa zúčastnili nasledovné školské zariadenia:

- Evanjelická spojená škola, Komenského 10, Lipt. Mikuláš, s počtom žiakov 104,
- Základná škola s materskou školou Ľubeľa 161, s počtom žiakov 78,
- Základná škola Janka Kráľa, Žiarska 679/13, Lipt. Mikuláš, s počtom žiakov 40.

Počet zapojených žiakov k 31.12.2017 : 222.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

V roku 2017 oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Lučenci sa podieľalo na plnení dvoch úloh „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2017 a na ďalšie roky“, a to úlohy č. 1.1 a ako riešiteľské pracovisko úlohy č. 1.7.

Ďalšie úlohy pod č. 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 a 1.6 neboli RÚVZ so sídlom v Lučenci, oddelením HŽPaZ v roku 2017 realizované.

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR

Hlavným zámerom Regionálneho prioritného cieľa I., NEHAP IV. je chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Snahou je zabezpečiť prístup k nezávadnej zdravotne bezpečnej pitnej vody a tiež sledovanie kvality vôd na kúpanie.

V rámci tejto úlohy sme sa podieľali na plnení cieľa:

- odberom vzoriek vôd a riešením problémov v obciach, v ktorých sú vodovody pred uvedením do užívania,
- monitorovaním kvality pitnej vody u spotrebiteľa z verejných vodovodov v okrese Lučenec a Poltár a riešením nedostatkov v kvalite vody s prevádzkovateľom,
- odberom vzoriek, posudzovaním a hodnotením výsledkov vody určenej na kúpanie (VUK) a vody na kúpanie z umelých kúpalísk a riešením nedostatkov s prevádzkovateľmi,
- poskytovaním konzultácie a poradenstva v oblasti využívania vodných zdrojov pre individuálne zásobovanie vodou v rámci Svetového dňa vody.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP),

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

V spádovom území RÚVZ so sídlom v Lučenci neboli gestorom úlohy vytypované vodárenské zdroje a verejné vodovody na monitorovanie.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Riešiteľské pracovisko: Všetky RÚVZ SR

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

Plnenie v roku 2017:

- ŠZD bol vykonaný v 5 zariadeniach solárií, z toho v jednom zariadení bolo zistené, že prevádzkovateľ po vykonaných meraniach vymenil opaľovacie trubice za silnejšie, z ktorých nemal protokol o meraní UV žiarenia. V roku 2017 boli nedostatky v 2 prípadoch riešené v správnom konaní a súčasne boli prijaté opatrenia na ochranu zdravia i na zvýšenie vedomostnej úrovne prevádzkovateľov solárií (osobná konzultácia).
- taktiež prebiehalo zisťovanie využívania služieb solárií mladistvými. Oddelením HDM bol zabezpečený zber údajov na základe dotazníkového prieskumu. Prieskum bol zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Získané údaje z 90 dotazníkov boli pracovníkmi oddelenia HŽPaZ zadávané do vytvorenej databázy v počítačovom programe Excel a následne v požadovanom termíne k 30.6.2017 boli zaslané na ÚVZ SR.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

OPPLaT RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie register rizikových prác pre okresy Lučenec a Poltár. V roku 2017 vykonávalo rizikové práce v tomto spádovom území 1377 zamestnancov, z toho 263 žien.

V riziku 3. kategórie evidujeme 1334 zamestnancov, z toho 262 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 43 zamestnancov, z toho jedna žena.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1309, chemickým látkam a zmesiam – 133, fyzickej záťaži – 49, s nižším počtom zamestnancov nasleduje riziko vibrácií– 29, biologické faktory – 20.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v priemyselnej výrobe (spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva).

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie

schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík, prevádzkové podmienky a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

V roku 2017 sme vydali 9 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Rozhodnutia boli vydané pre už existujúce spoločnosti z dôvodu prehodnotenia rizík v dôsledku vykonaných zmien alebo boli opakovane vyhlásené rizikové práce 4. kategórie v prevádzkach, kde sa nepodarilo vykonať tak účinné opatrenia, aby sa riziko znížilo. Schválené boli dva návrhy na vyradenie prác z tretej kategórie – rizikové práce boli na základe nových posúdení rizík zrušené. Pred vydaním rozhodnutia bol objektivizovaný skutkový stav miestnym šetrením, podmienky zaradenia prác do kategórie rizika boli so zamestnávateľmi prekonzultované a zároveň boli zamestnávatelia upozornení na dodržiavanie povinností vyplývajúcich z vydaných rozhodnutí.

V rámci výkonu ŠZD neboli vykonané žiadne meranie za účelom objektivizácie pracovného prostredia, prevádzkovatelia využívali služby najmä týchto subjektov: MIKROLAB s.r.o., Rimavská Sobota, ProCare a.s. Bratislava a Inžinierske služby s.r.o., Martin.

Všetky rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu zamestnávateľa, možnosť vyhlásiť rizikové práce z vlastného podnetu nebol dôvod využiť. Zamestnávatelia spracovali návrhy na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie povinností v oblasti ochrany zdravia zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V prvom polroku 2017 bolo vydaných 22 rozhodnutí o uvedení priestorov do prevádzky kde sa súčasne schvaľovali aj prevádzkové poriadky na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci, z toho 14 vo výrobe a 8 v maloobchodných predajniach. Samostatným rozhodnutím bolo schválených 9 prevádzkové poriadky. Používanie veľmi toxických látok bolo schvaľované v jednom z predložených návrhov (toulén diizokyanát v závode na výrobu automobilových sedadiel spoločnosti Adient Slovakia s.r.o.).

Toxické a veľmi toxické látky a zmesi sú vo veľmi malých množstvách skladované a používané v zubných ambulanciách, v lekárňach a v predajniach elektronických cigariet (náplne s obsahom nikotínu nad 1 hm.%). Pre laboratórne účely skladujú a využívajú toxické a veľmi toxické látky v závodoch THORMA Výroba k.s. Filákov a Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. (Laboratórium Lučenec).

Spoločnosti, v ktorých sa používajú a skladujú veľmi toxické látky a zmesi majú odborne spôsobilých vedúcich zamestnancov, ktorí zodpovedajú za odborné vykonávanie týchto činností v zmysle platnej legislatívy.

Oddeleniu hygieny životného prostredia sme poskytli 5 písomných konzultačných stanovisk, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi a oddeleniu hygieny výživy 1 písomné stanovisko k schváleniu prevádzkového poriadku.

V roku 2017 bolo doručených 73 oznámení o vykonaní prác v oblasti regulácie živočíšnych škodcov od 12 oprávnených subjektov. Ani v jednom prípade neboli pri týchto činnostiach používané látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác :

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	2/0	prach – tvrdé drevo	3
Brush Block s.r.o., Lučenec	9/0	prach – tvrdé drevo	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v platnom znení. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný THORMA Výroba k.s. Fil'akovo –pracovisko galvanizovňa, v technologickom procese galvanizácie používajú Proseal XZ – 120 s obsahom síranu kobaltnatého. Pri kontrole boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v aktuálnom znení, nedostatky neboli zistené.

K-Kart s.r.o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén 1A, riziko kateg. 2, nedostatky neboli zistené.

Mäspoma s.r.o., Zvolen vyrába údenársku štiepku na pracovisku v Rovňanoch – okres Poltár, práce sú stále zaradené do rizika 3. kategórie – faktor prach z tvrdého dreva 1A., nedostatky neboli zistené.

Brush Block s.r.o., Lučenec - drevovýroba predstavuje spracovanie vstupného materiálu – pílenie bukovej guľatiny a výrobu prírezov a ich ďalšie spracovanie až po finálny výrobok (kefodrievka). Priestory výroby boli v roku 2017 po prerušení výroby a zmenách vo vlastníckych vzťahoch uvedené v roku 2017 do trvalej prevádzky. Posudky o riziku boli podložené meraním, a boli vyhlásené rizikové práce na tomto pracovisku s faktorom prach z tvrdého dreva.

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k.s. Fil'akovo, Veolia – vodárenská spoločnosť Lučenec - evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie a skladovanie karcinogénov evidujeme v technologickom procese vo výrobnom podniku EL.ZET. s.r.o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén 1A, riziko kateg. 2., spoločnosť LC- Oncomed s.r.o. – používanie cytostatík v liečebnom procese – riziko kateg. 2., všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n.o., Oddelenie radiačnej onkológie - používanie cytostatík v liečebnom procese – riziko kateg. 2.

V roku 2017 sme vydali 6 rozhodnutí pre dva právne subjekty k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest (3x búracie práce bez súvisu s vnútorným priestorom, 3x stupačky v jadrách bytových domov). Súčasne sa s týmito návrhmi schvaľovali vo všetkých prípadoch aj prevádzkové poriadky o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. ŠZD bol vykonaný v jednom prípade (odstraňovanie strešnej krytiny), nedostatky neboli zistené.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

RÚVZ sa nepodieľa na plnení tejto úlohy.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Cieľom tejto úlohy je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

Zamestnávateľom ale aj zamestnancom sme poskytovali informácie hlavne týkajúce sa ochrany zdravia v súvislosti s platnou novelou zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Osobitne sme sa snažili zamerať na poskytovanie poradenstva malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO), ktorí často krát podceňujú starostlivosť o vlastné zdravie z hľadiska pôsobenia faktorov pracovného prostredia.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V priestoroch RÚVZ je vytvorená vývesná tabuľa s informáciami o Európskej kampani na roky 2016 – 2017 „**Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie**“. Hlavnou témou kampane sú „Bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života sú prínosom pre zamestnancov, podniky i celú spoločnosť“. Poradňa zdravia má vlastné aktivity, ktorými u zamestnávateľov propaguje intervenčné programy na ochranu zdravia s cieľom zlepšiť zdravotný stav zamestnancov.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Pri riešení tejto úlohy sme hodnotili úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách, zhodnotili sme pracovné prostredie a spôsob výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam zamestnancov. Neposudzovali sme pracovné zaradenie z hľadiska individuálnych diagnóz, ale zamerali sme sa na plnenie povinnosti zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom; zohľadňovať pritom meniace sa skutočné a predvídateľné okolnosti; zabezpečiť na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce.

Podľa údajov ÚPSVaR je v okresoch Lučenec a Poltár 44 chránených pracovísk a 11 chránených dielní, na ktorých pracovnú činnosť vykonáva 98 zamestnancov, z toho 91 je osôb so zníženou pracovnou schopnosťou. V roku 2017 sme vydali 6 rozhodnutí, ktoré slúžili ako podklad pre priznanie postavenia chráneného pracoviska. V dvoch prípadoch sa jednalo o maloobchodné predajne, po jednom prípade kancelária, výroba kľúčov, spracovanie video záznamov a bio chov hydiny. V piatich prípadoch pracovnú činnosť vykonávali SZČO, v jednej maloobchodnej predajni právnická osoba zamestnávala osobu so zníženou pracovnou schopnosťou.

Vykonalí sme 2 cielené kontroly v existujúcich prevádzkach, ktorým bolo postavenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska priznané v predchádzajúcich rokoch.

Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany

Predmet činnosti: starostlivosť o staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím.

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia

Typ pracoviska: samostatné pracovisko

Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany

Predmet činnosti: záhradníctvo a skleníkové hospodárstvo

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia

Typ pracoviska: samostatné pracovisko

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy * (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
Lučenec	6	0	2	2	11 *	0	0	0	

Poznámka * z toho 5 na kontrolovaných CHP , 6 na novo posudzovaných

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Cieľ:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiáového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

Gestor úlohy

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek).

Etapy riešenia:

I.etapa: január 2016 – december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II.etapa: 30. marec 2018 – záverečná správa

RUVZ so sídlom v Lučenci sa na plnení úlohy v roku 2017 nepodieľala.

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľ:

Cieľom je kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Gestor :

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade (laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek).

Etapy riešenia

I.etapa: január 2016 – december 2017 - príprava projektu a analýzy vzoriek

II.etapa: 30. marec 2018 – záverečná správa

RUVZ so sídlom v Lučenci sa na plnení úlohy v roku 2017 nepodieľala.

3.3 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia

probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j.prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Gestor: RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko :

RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními HV a BP RÚVZ v sídlach krajov.

Anotácia:

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť a životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Etapy riešenia:

I.etapa: pokračovanie v monitoringu priebežne počas r. 2017

II. etapa: vyhodnotenie, záverečná správa – december 2017

V rámci plnenia tejto úlohy bola pracovníkmi oddelenia hygieny výživy v roku 2017 odobratá 1 vzorka výživového doplnku „Lactoflor“ na laboratórne vyšetrenia za účelom stanovenia hladiny baktérií mliečneho kvasenia. Laboratórnou analýzou bol stanovený počet KTJ baktérií mliečneho kvasenia (mezofilné baktérie mliečneho kvasenia) a bolo zistené že uvedený výrobok nespĺňa kvalitatívne požiadavky na výživový doplnok s obsahom mezofilných baktérií mliečneho kvasenia, nakoľko laboratórnou analýzou množstvo mezofilných baktérií mliečneho kvasenia po prepočítaní na 1 tabletu nie je v súlade s množstvom, ktoré deklaruje výrobca na obale výrobku.

3.4 Monitoring príjmu jódu

Cieľ:

Monitorovanie príjmu jódu cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom :

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín)

Gestor:

UVZ SR a RUVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská : **RUVZ v SR**

Anotácia:

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk Hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je súčasťou realizácie úloh v oblasti ochrany a podpory zdravia obyvateľov.

Etapy riešenia:

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli / vrátane morskej soli / a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJ O₃ .

časové obdobie: január – december 2017

II. etapa – správa a výstupy 15. január 2018

V rámci plnenia tejto úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy v roku 2017 odobraté vzorky kuchynskej soli v maloobchodných predajniach potravín a v ZSS v lokalitách okresu Lučenec a Poltár na laboratórne vyšetrenie stanovenia jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Spolu bolo odobratých **24 vzoriek kuchynskej soli** z domácej i zahraničnej produkcie. Úloha bola spracovaná v tabuľkovej verzii formou vyhodnotenia sledovania ukazovateľov chemického vyšetrenia - stanovenia KJ a KJO₃ a ferokyanidu draselného.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Cieľ:

Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách u dospelých a detskej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom / ADI /.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZSR, RUVZ v SR

Anotácia:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Etapy riešenia:

I. etapa: február 2017 - november 2017: odborne - metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa: december 2017 – 1. štvrťrok 2018 - vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Výstup: Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelých a detskej populácie

V roku 2017 sa na tomto monitoringu podieľalo **20 respondentov** dospeljej populácie – veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko / stredne pracujúci (10 žien a 10 mužov – z toho 5 mladší a 5 starší). Každý účastník vyplňoval 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok –**E 104 chinolínová žltá,**

E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty. Vykonan sa odber 2 vzoriek výrobkov (Karamelový veterník, Red Bull s taurínom) s predpokladaným obsahom sledovaných prídavných látok pre každú prídavnú látku, ktoré boli následne laboratórne vyšetrené. Uvedené sumáre dotazníkov, výsledkov respondentov a výsledkov vyšetrených nápojov boli zaslané tabuľkovou formou na UVZ SR na ďalšie spracovanie.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia:

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr.WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g deň u dospeljej populácie a tento cieľ bude rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na rok 2016-2025, ktorý bude predložený na schválenie vláde SR do 28.2.2016. Od 1 decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000mg/kg a v chlebe a pekárenských výrobkoch na 18 000mg/kg.

Etapy riešenia:

I.etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať 3 vzorky hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárskych výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pod koordináciou KO v HV. Úloha je zároveň zahrnutá aj do plánu pre výkon ŠZD a ÚK na r. 2017.

Termín: 31.12.2017

Z: KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na UVZ SR

Termín: do 30.4.2018

Z: KO v HV

II.etapa:

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.05.2018 – ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV.

Výstupy

Záverečná správa – pre sledovanie situácie v oblasti príjmu soli cez hotové pokrmy v zariadeniach spoločného stravovania.

V rámci plnenia 1. etapy úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odobraté a odoslané na laboratórnu analýzu obsahu pridanej kuchynskej soli 3 vzorky hotových pokrmov a 3 vzorky pekárskeho výrobku v troch ZSS – reštaurácie a ústavná kuchyňa. Všetky analyzované vzorky vyhoveli obsahu kuchynskej soli podľa výnosu MZ SR platného od 1. decembra 2015. Spracované výsledky monitoringu boli zaslané v tabuľkovej forme v excel súboroch na ďalšie spracovanie KO v HV na RUVZ so sídlom Banská Bystrica.

3.7 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011

Gestor : ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek).

Etapy riešenia:

- I. etapa: 1.1.2017 – 31.12.2018 – príprava projektu, zber vzoriek a analýzy vzoriek
- II. etapa: 1.1.2019 – 30.3.2019 – záverečná správa

RUVZ so sídlom v Lučenci sa na plnení úlohy v roku 2017 nepodieľala, úloha je len v prípravnej fáze.

3. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Úloha: 4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 –2025 (NAPPO)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR, RÚVZ v SR,

Termín ukončenia : rok 2025

Na riešení danej úlohy sme sa v roku 2017 podieľali vykonaním mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v regióne Lučenec a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy. Monitoring pozostávajúci z kontroly hygienického stavu priestorov určených na výučbu telesnej výchovy súvisel s realizáciou uvedenej úlohy 4.1.

Mimoriadnu cieleňú kontrolu sme v regióne Lučenec vykonali v období od 18.09.2017 do 29.09.2017. V rámci kontroly sme preverili 23 priestorov určených na výučbu telesnej výchovy. Pri kontrole sme sa zameriavali na požiadavky určené prípisom Úradu verejného zdravotníctva SR, v ktorom boli uvedené pokyny na výkon tejto kontroly. Po vykonaní uvedenej kontroly sme

zaslali na ÚVZ SR správu, v ktorej sme zhodnotili našu činnosť. V rámci kontroly sme subjektom uložili 19 opatrení.

Súčasťou mimoriadnej cielenej kontroly bol aj dotazníkový prieskum o názoroch a postojoch žiakov na vyučovanie telesnej výchovy a priestoroch určených na výučbu telesnej výchovy. Prieskum sme realizovali na mestskej škole Základná škola, Vajanského 2884/47, 984 01 Lučenec. Dotazníky vyplnilo 20 respondentov 7. ročníka. Údaje z dotazníkov sme spracovali v programe Excel a elektronicky odoslali na ÚVZ SR.

V rámci plnenia projektu sme vykonali edukačnú činnosť zameranú na zdravú výživu a správny životný štýl v Odbornom učilišti na Haličskej ceste v Lučenci.

Zamestnanec OHDM sa zúčastnil na pracovnej porade organizovanej odborom Výchovy ku zdraviu na tému Pohybová aktivita a prevencia obezity, ktorá sa uskutočnila na RÚVZ so sídlom v Poprade.

Úloha: 4.2. Zneužívanie návykových látok u detí a mládeže na Slovensku

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia : rok 2017

Na riešení danej úlohy sme sa v roku. 2017 nepodielali.

Úloha: 4.3. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : všetky RÚVZ v SR

Termín ukončenia : rok 2017

V roku 2017 prebiehala záverečná etapa, v ktorej sa projekt vyhodnocoval, vykonávala sa príprava záverečnej správy a intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie detskej úrazovosti. Z uvedeného dôvodu sme sa v r. 2017 na riešení danej úlohy nepodielali.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

Hlásenie výkonov očkovania v rámci okresov sa v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií prvého kontaktu (VLPD a VPLDD) na odd. epidemiológie písomnou formou – úloha sa plní priebežne.

V septembri 2017 bola vykonaná administratívna kontrola očkovania na všetkých ambulanciách VLDD okresu Lučenec a Poltár (20 obvodov) za sledované obdobie.

V okrese Lučenec sa zaočkovanosť detí pohybovala v rozmedzí od 92,86 % - 98,0 %. Nižšia zaočkovanosť v rámci povinného pravidelného očkovania na úrovni okresov pod 95 % bola zistená v ročníkoch narodenia 2015 (MMR – 92,86 % detí).

V okrese Poltár sa zaočkovanosť detí pohybovala v rozmedzí od 96,15% - 100 %. Nižšia zaočkovanosť v rámci povinného pravidelného očkovania pod 95 % nebola zistená.

Odmietnutie očkovania r. 2017:

Počet kompletných odmietnutí povinného pravidelného očkovania : 7 (LC – 5, PT – 2)

Počet čiastočných odmietnutí : 10 (LC –4, PT – 6)

Počet nežiadúcich účinkov: 2 (LC – 1, PT – 1)

Písomné predvolanie na osobný pohovor do poradne očkovania: 14 x (LC- 9, PT- 5)

Blokové pokuty podľa § 56 ods.2 zák.č.355/2007 Z.z.) za r. 2017: 13 x (spolu: 1 110,-€).

Počet vykonaných aktivít EIW 2017: 78 aktivít, z toho bolo 8 určených pre laickú verejnosť, 68 pre zdravotníckych pracovníkov, 1 x web a 1 x médiá (regionálna tlač). Na ambulancie PLDD, PLD, primárom a vedúcim sestram oddelení VŠNsP Lučenec n.o. bola preposlaná informácia o kampani EIW s témou „Vakcíny fungujú“ aj s odbornými materiálmi. V roku 2017 boli do ambulancií prvého kontaktu distribuované propagačné materiály o očkovaní proti kliešťovej encefalitíde a očkovacie preukazy dieťaťa.

Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom poradne očkovania.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Za rok 2017 sme nahlásili do EPIS-u celkom 668 prípadov prenosných ochorení (okres Lučenec – 530, okres Poltár – 138) a pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení a v realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení, ktoré boli taktiež vložené do systému.

Opatrenia vykonané na predchádzanie ochoreniam:

- rozhodnutím – 176 x (LC – 159, PT – 17)

- lekársnym dohľadom – 209 x (LC – 192, PT – 17)

- z toho aktívna imunizácia – 146 x (LC – 129, PT – 17)

1 očkovacou dávkou – 12x (LC – 5, PT – 7)

2 resp. 3 očkovacími dávkami- 134 x (LC – 124, PT – 10)

- podanie profylaktickej antibiotickej liečby – 25 x (všetky v okrese LC)

V okrese Lučenec a Poltár bolo spracovaných 135 ohnisk (LC – 116, PT – 19)

-počet opatrení – 434 (LC – 370, PT – 64).

V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia, informovanie zainteresovaných, sprísnenie hyg. epid. režimu, vyhľadanie podozrivých z nákazy, zdravotná výchova, laboratórne vyšetrenie faktoru prenosu a lekársky dohľad..

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

V roku 2017 bola vykonaná (12x) mesačná analýza prenosných ochorení za 2 okresy.

Týždenné spracovanie ARO a ChPO: 52 x (okr. Lučenec a Poltár)

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie elektronicky informujeme dotknuté organizácie a zdravotnícke zariadenia o aktuálnej situácii. Od pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných 6 odberov na laboratórne vyšetrenie, vírus chrípky nebol potvrdený ani v jednom prípade. Vírus chrípky typ B – RT PCR bol potvrdený u 1 pacienta, ktorý bol hospitalizovaný v nemocnici. Lekári lôžkových oddelení boli upozornení na posilnenie hlásenia ochorení a úmrtí na SARI. K 31.12.2017 prípad SARI nebol hlásený.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V roku 2017 sme vykonali 111 výkonov ŠZD v lôžkových a špecializovaných ambulantných zariadeniach. Na oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. Celkovo sme odobrali 290 vzoriek (50 sterov zo sterilných materiálov, 206 sterov z prostredia) a 34 vzoriek mikrobiálnej čistoty vnútorného ovzdušia. Nápravné opatrenia uložené 13 krát .

Celkovo za rok 2017 evidujeme 12 nozokomiálnych nákaz vo VŠNsP Lučenec n.o.

Na oddelení chirurgie – 5 x.(septické), cievna chirurgia – 4 x, detské oddelenie – 1x, oddelenie gynekológie – 1 x a interné oddelenie – 1x.

V mesiaci máj sme v rámci národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“) odobrali 31 sterov z rúk zdravotníckeho personálu (chirurgické a cievne oddelenie, urológia, odd. vnútorného lekárstva, ORL), bola vykonaná kontrola sortimentu pomôcok na dezinfekciu rúk, dostatku jednorazových utierok na osušenie rúk a pod..

Z celkového počtu boli 3 pozitívne. Primárom, vedúcim sestram oddelení VŠNsP Lučenec n.o., na ambulancie PLD, PLDD, odborným ambulanciám boli zaslané edukačné materiály o správnej hygiene a dezinfekcii rúk. Informácia o kampani bola zverejnená na web stránke úradu

V mesiacoch máj - jún 2017 sme sa zapojili do „Bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)“ - zber údajov bol realizovaný vo VŠNsP Lučenec n.o. V rámci BPS II bolo spracovaných 187 dotazníkov od pacientov. Údaje boli zaslané gestorskému pracovisku RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6. 5. Mimoriadne epidemiologické situácie

V r. 2017 nebolo potrebné riešiť. Za obdobie od 1.1.2017 – 31.12.2017 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy 5 hlásení (Lučenec – 4, Poltár – 1).

Epidémie (rodinné) – A080-Lučenec (počet exp.- 4, počet chorých – 3)

- B86 – Filľakovo (počet exp. – 15, počet chorých – 6).

Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Lučenec a Poltár, vedeniu VŠNsP Lučenec n.o. bolo zaslané aktualizované usmernenie hlavného hygienika SR k Akčnému plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly v SR.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V okr. Lučenec je 1 odberné miesto odpad. vody - kanalizačný zberač ČOV v meste Lučenec.

Za rok 2017 bolo vykonaných 6 odberov na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliovírusy.,neboli izolované

VDPV. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli 5 x negatívne a 1 x pozit.(enterovírusy – pozit., identifikácia – coxsackievírus B4).

V roku 2017 nebol hlásený u detí do 15 rokov ani jeden prípad akútnej chabej obrny. Ochorenia na Guillainov-Barrého syndróm v sledovanom období bol zaznamenaný 3 krát (s negat.výsledkom).

6.7. Prevencia HIV/AIDS

V roku 2017 sa projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“ nerealizoval (edukácie zabezpečovala PZ). Zároveň bol zhotovený informačný panel s edukačnými materiálmi o ochorení a prevencii tohto ochorenia.

6.8. Poradňa očkovania

Konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním, poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní sa vykonáva priebežne. Za r.2017 sa riešilo 14 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania, ktoré dosiahli určený vek zo strany rodičov.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo celkom 10 (3x osobne a 7x telefonicky). Vydané medzinárodné očkovacie preukazy - 0.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V r.2017 sme sa v pokračovaní projektu nezúčastnili.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V územnom celku RÚVZ so sídlom v Lučenci – okres Lučenec, Poltár – sme úlohu realizovali formou rôznych aktivít – prednášková činnosť, besedy, mobilná poradňa. V oblasti prevencie a zdravotno – výchovného pôsobenia sme sa orientovali na všetky vekové skupiny (deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek). Cieľom edukačných aktivít je presadzovanie zásad zdravého životného štýlu, motivácia, utváranie postojov, rozvíjanie úrovne zdravia širokej verejnosti. Konkrétne realizované aktivity sú rozpisované v bodoch 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky. V predchádzajúcom roku bola spracovaná hodnotiacia správa z realizovaného dotazníkového prieskumu zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenska. V roku 2017 pokračujeme v realizácii dotazníkového prieskumu zameraného na zdravotné uvedomenie obyvateľstva SR, projekt pokračuje do konca októbra, kedy bude vyhodnotenie. Pokračovali sme v zdravotnej výchove, zvyšovali sme informovanosť širokej verejnosti cestou masovo komunikačných prostriedkov o prevencii chronických a infekčných chorôb, s dôrazom na individuálnu zodpovednosť za svoje zdravie. Podporovali sme správne výživové návyky, upozorňovali sme na dôležitosť pravidelnej

pohybovej aktivity u všetkých vekových kategórii počas celého života. Prednáškami a edukačnými materiálmi sme motivovali mladú generáciu v boji proti drogám a iným návykovým látkam. Apelovali sme na dôležitosť preventívnych lekárskech prehliadok u celej populácie a propagovali sme význam očkovania nielen u detskej populácie, ale najmä proti chrípke vo vyšších vekových kategóriách.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Nadváha a obezita je spolu s fajčením najčastejšou príčinou predčasnej smrti, sú rizikovými faktormi srdcovo – cievnych a niektorých nádorových ochorení.

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V roku 2017 sme v základnej poradni vyšetřili 180 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu a poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života ovplyvňujúcich hmotnosť.

Cieľovými skupinami boli aj zamestnanci RÚVZ v Lučenci (antropometrické, biochemické vyšetřenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI), členovia klubu dôchodcov a široká verejnosť – aktivity pod názvom **Deň pre Vaše zdravie**. Ponúkali sme rôzne prednášky na tému Úprava životného štýlu, srdcovo - cievne ochorenia, Zásady zdravej výživy, Zmena výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. Edukačné aktivity sme realizovali na ZŠ, MŠ a v kluboch dôchodcov v rámci Svetového dňa zdravia .

Program „Ovocie a zelenina do škôl“

V rámci programu sme realizovali v školských zariadeniach intervenciu zameranú na oblasť výživových zvyklostí – besedy a prednášky na tému „Význam ovocia a zeleniny v strave“, „Výživa a pitný režim“, „Zdravá výživa“ pre žiakov a rodičov. Prednáška na tému „Vitamíny hravo zdravo“ bola určená pre deti navštevujúce predškolské zariadenia.

07.03.2017- OA Lučenec- 1A,.1B – 52 študentov- Zdravý životný štýl – strava, pohyb, duševné zdravie - prednáška a distribúcia edukačného materiálu

22.marec – svetový deň vody- ZŠ Halič – prvý stupeň -87 žiakov- Kvapka vody - prednáška a distribúcia edukačného materiálu

23.03.2017- Stredná soc. a pedagogická škola LC- Obezita, nesprávne stravovanie - prednáška a distribúcia edukačného materiálu – 35 študentov

24.03.2017 – ZŠ Halič - druhý stupeň – 85 žiakov – Zdravá voda - prednáška a distribúcia edukačného materiálu

29.03.2017 – ŠZŠ Lučenec - Zdravá voda - prednáška a distribúcia edukačného materiálu- 37 žiakov

31.03.2017 - Stredná soc. a pedagogická škola LC- Diabetes od detstva do staroby - prednáška a distribúcia edukačného materiálu – 36 študentov

7.apríl – svetový deň zdravia –Fakty a mýty o cholesterole - Stredná soc. a pedagogická škola LC – 2. Ročníky- 39 študentov – príprava a distribúcia edukačného materiálu

12.04.2017 – ZŠ Lovinobaňa – Pohyb a zdravie – 6. ročník – 22 žiakov

21.apríl – Voda, kolobeh vody - prednáška a distribúcia edukačného materiálu pre žiakov SZŠ v Lučenci (37 žiakov)

10. máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie prostredníctvom prednášok na Obchodnej akadémii v Lučenci v rámci zdravého životného štýlu, pohybovej aktivity a distribúcia edukačného materiálu. – 130 klientov

28.09.2017- ZŠ Halič – Zdravý životný štýl – prednáška, príprava a distribúcia edukačných materiálov – tri triedy 46 žiakov

10.10.2017- SZŠ Lučenec - Erenburga – Zdravý životný štýl – prednáška, príprava a distribúcia edukačných materiálov – 37 žiakov

16.október – svetový deň potravy – Zdravé stravovanie – potraviny s obsahom železa – prednáška a distribúcia edukačného materiálu pre žiakov ZŠ Štefánika v Lučenci (5. trieda -28 žiakov)

Projekt „Viem čo zjem“

13.10.2017 – Súkromná ZŠ - Opatová – 3.4.trieda (20 + 20 žiakov) – prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

16.10.2017- Súkromná ZŠ - Opatová – 5.trieda (19 žiakov) – prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

25.10.2017- ZŠ Haličská 8 – 6.Š, 6.M, 6.A (22+ 22+ 22 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

06.11.2017 - ZŠ Haličská 7 –4.A, 4.B, 5.A,5.B (75 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

09.11.2017 - ZŠ Haličská 7 – 3.A, 3.B (45 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

14.11.2017 - ZŠ Haličská 7 – 6.A, 6.B (47 žiakov) - prednáška, beseda, pracovné listy a dotazník

Program ozdravenia výživy obyvateľov SR

Oddelenie podpory zdravia zabezpečuje úlohy v oblasti ozdravenia výživy, zdravého spôsobu života, fyzickej- pohybovej aktivity a prevencie nadmernej hmotnosti a obezity rôznymi strategickými zámermi :

- preventívne vyšetrenie klientov v poradni zdravia, kde sa okrem anamnestických údajov, antropometrických vyšetrení, meria TK, pulz, BMI, telesný tuk a zisťujú sa v krvi základné biochemické parametre – cholesterol, glukóza, triglyceridy. Vyšetrujeme nových klientov a klientov dispenzarizovaných, ako aj klientov zaradených do úlohy OHV „výživový stav obyvateľstva“;

- preventívne vyšetrenie klientov počas výjazdu pracovníkov OPZ k cieľovým skupinám rôznych vekových kategórii, s rôznym vzdelaním a povoláním,

- podľa zistených výsledkov vyšetrenia sa realizuje poradenstvo zamerané na oblasť výživy, zdravý spôsob života a životného štýlu, zvýšenia pohybovej aktivity, využitia správnej výživy,

významného faktoru prevencie metabolických, onkologických, kardiovaskulárnych ochorení a pre redukciu nadmernej hmotnosti a obezity,

- odporúčame znížiť príjem tukov, najmä celkový príjem nasýtených tukov, konzumovať potraviny, ktoré zabezpečia všetky potrebné živiny, najmä zvýšiť príjem ovocia a zeleniny, vlákniny, zvýšiť celkový príjem polysacharidov, znížiť príjem cukrov a alkoholu, udržať telesnú hmotnosť správnym pomerom medzi energetickým príjmom a aktívnym pohybom,

- zvyšujeme záujem o poradňu nielen pre klientov strednej a staršej vekovej kategórie, ale aj pre nižšie vekové skupiny obyvateľov, ako aj klientov s nižším vzdelaním a zo slabšej sociálnej oblasti. Informácie o poradni zdravia, ako aj akciách ktoré realizujeme, sa majú možnosť klienti dozvedieť z tlače, mestského rozhlasu, internetu.

V prednáškach sa zameriavame na všeobecnú prevenciu, ktorá sa dotýka celej populácie. Realizujeme ju najmä v školách a u špeciálnych skupín obyvateľstva /seniori, kardiaci, ľudia s metabolickým syndrómom./

V poradni používame metódy individuálnej prevencie u konkrétnych osôb trpiacich nadváhou a obezitou. Selektívna prevencia sa týka najrizikovejších skupín produktívneho veku, ale tu je naše snaženie najmenej efektívne. Veľmi dôležité je zamerať sa na prevenciu u detskej populácie. Počas celého roka realizujeme prednášky pre deti MŠ, základných a stredných škôl a pre dospelú populáciu o zdravom stravovaní, význame mlieka a o pitnom režime, apod.

Odborné poradenstvo znižovania nadváhy a obezity sa poskytovalo na základe zistených skutočností (percento telesného tuku, BMI).

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU

- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa súťaže Vyzvi srdce k pohybu a účastnícke listy. Informácie pre zamestnancov RÚVZ a následné zapojenie do súťaže, pohybová aktivita pre seniorov a distribúcia účastníckych listov. Súťaž sme propagovali od 20 .marca 2017, v MŠ Tomášovce, ŠZŠ v Lučenci, v rámci Svetového dňa pohybu v mestskom rozhlase, na internetovej stránke RÚVZ Lučenec, v Klube dôchodcov Lučenec, na Obchodnej akadémii v Lučenci a na ďalších preventívnych aktivitách pre širokú verejnosť. Zároveň sme organizovali – Športový deň na RÚVZ v Lučenci, na Obchodnej akadémii v Lučenci, Deň otvorených dverí, Výjazdovú poradňu do Klubu dôchodcov vo Vidinej, na Obchodnú akadémiu v Lučenci, kde sme propagovali význam pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení. Účastnícke listy sme priebežne zbierali a odoslali na RÚVZ Banská Bystrica.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT (OBYVATEĽOV SEGREGOVANÝCH A SEPAROVANÝCH RÓMSKYCH OSÁD)

Riešiteľskými pracoviskami tohto projektu boli vybrané RÚVZ v SR, medzi ktoré RÚVZ so sídlom v Lučenci nepatrí, preto tento projekt nerealizujeme.

Posledná aktivita bola v roku 2016 vo vzťahu k znevýhodneným komunitám, odoslali sme odpoveď na čerpanie prostriedkov. S koordinátormi a asistentmi v spádovej oblasti RÚVZ Lučenec (Poltár, Fiľakovo) sme v kontakte vďaka našej iniciatíve.

Aktivity v roku 2017 v tomto projekte sme nerealizovali.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Škodlivosť používania nadmerného množstva alkoholu zdôrazňujeme pri individuálnom poradenstve klientom poradní zdravia a využívame poznatky z projektu a kampane organizovanej ku Dňu zodpovednosti, o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, v súvislosti s upozorňovaním na zásady správnej výživy a na dôležitosť dodržiavania pitného režimu. Osvetovo – vzdelávacie pôsobenie na deti a mládež vo forme besied, premietanie DVD filmu s názvom „Alkohol, skrytý nepriateľ“ a distribúcia zdravotne – výchovného materiálu realizujeme na ZŠ v okrese Lučenec a Poltár.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti. Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života, zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Plnenie úlohy má veľmi dobrú odozvu zo strany seniorov. Výchovno – vzdelávacie aktivity realizujeme priebežne počas celého roka, v roku 2017 nasledovné edukačné aktivity :

- **Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany**

odborná prednáška pre klientov DDaSS na témy :

15.02.2017 – Ako sa vyrovnáť so starobou, Reumatické ochorenia – 31 klientov

Prednáška bola spojená s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom diskutujúcim, meraním krvného tlaku a distribúciou zdravotne – výchovného materiálu

- **DDaSS Libertas Lučenec**

05.02.2017 – Ako sa vyrovnáť so starobou, Reumatické ochorenia - prednáška, príprava a distribúcia edukačných materiálov- 31 klientov

16.03.2017 – Pamäť v staršom veku - príprava a distribúcia edukačných materiálov a prednášková činnosť v rámci Týždňa mozgu – letáky, logické hádanky, pracovné listy na tréning pamäti – 36 klientov

25.05.2017 – Fajčenie a zdravie- prednáška, príprava a distribúcia edukačných materiálov, meranie TK- 20 klientov

15.11.2017 – Očkovanie, chrípka, cukrovka v staršom veku a pohybová aktivita - prednáška, príprava a distribúcia edukačných materiálov, meranie TK, TT%, spirometria - 62 klientov

- **Klub dôchodcov v Lučenci , Spoločnosť psoriatickov v Lučenci**

27.02.2017 – Prevencia vzniku nádorových ochorení – prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 26 klientov

14 –20. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia – propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka.

15.marec – prednášková činnosť, tréning mozgu - logické hádanky pre seniorov, matematické úlohy, meranie krvného tlaku, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 21 klientov.

- **Klub dôchodcov vo Vidinej**

17.05.2017 – Diabetes u seniorov- prednáška ,individuálne poradenstvo a meranie tlaku krvi – 27 klientov v rámci **svetového dňa - pohybom ku zdraviu**

21.06.2017 – Ochorenia mozgu - prednáška ,individuálne poradenstvo a meranie tlaku krvi – 24 klientov

- **Komunitné centrum – Veľké Dravce**

09.03.2017 - Duševné zdravie v staršom veku - prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 30 klientov, propagácia súťaže Vyzvi srdce k pohybu

10.03.2017 - Deň pre Vaše zdravie – vyšetrenie základných biochemických ukazovateľov, meranie TK, TT%, spirometria, individuálne poradenstvo- 30 klientov

- **Klub dôchodcov Mikušovce**

29.04.2017 – prednáška na tému Očkovanie a pohybová aktivita seniorov, príprava a distribúcia edukačného materiálu, vyšetrenie cholesterolu, meranie TK, TT%, BMI a poradenstvo - 13 klientov.

Okrem skupinových aktivít sme poskytovali individuálne poradenstvo v poradni zdravia v oblasti znižovania hladiny cholesterolu a pohybovej aktivity u seniorov.

9.6 ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ POSOBNIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku. Predškolský vek je optimálny aj z vývinovo – psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania. Intervenčné, zdravotno – edukačné pôsobenie u detí v materských školách spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov má pozitívnu odozvu zo strany detí, učiteliek MŠ a rodičov.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veвериčke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý sysel“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti.

06.03.2017- MŠ Buzitka - prednáška, beseda, DVD rozprávka, praktický nácvik správnej ústnej hygieny, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 16 detí

24.03.2017 – ZŠ Halič - prednáška, beseda, praktický nácvik správnej ústnej hygieny, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 52 žiakov

07.06.2017 - ŠZŠ - **Lučenec** - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 45 detí

15.06.2017 – ŠZŠ **Lučenec - Erenburga** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 47 detí

22.06.2017 – **MŠ pre Tomášovce** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 27 detí

07.11.2017 – **Súkromná ZŠ Opatová**- - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 46 detí

16.11.2017 – **ZŠ Lovinobaňa** - edukačná aktivita – Zdravé zúbky - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 49 detí

9.7 CINDI PROGRAM SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradňa zdravia. Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov - kluby dôchodcov (Lučenec, Vidiná, Mikušovce, Fiľakovo), zariadenia sociálnych služieb pre seniorov (Sušany, AMBRA, LIBERTAS), Spoločnosť psoriatickov. Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie, prevencia kardiovaskulárnych ochorení, chronických neinfekčných ochorení. Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v roku 2017 bolo 103 klientov prvovýšetrených a 77 klientov opakovane vyšetrených.

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch (8), kde bolo vyšetrených 196 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku, BMI, spirometria, obsah CO vo

vydychovanom vzduchu a v niektorých prípadoch aj celkové biochemické vyšetrenie). Výjazdové aktivity poradne zdravia do obcí, na úrady a pracoviská (Obecný úrad Veľké Dravce, Obchodná akadémia v Lučenci, Okresný súd v Lučenci, Mestský úrad Poltár, ŠZŠ a pod.), hromadných podujatiach (svetový deň bez tabaku, svetový deň pohybu, svetový deň srdca).

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizujeme dlhodobé plnenie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“ - antropometrické a biochemické vyšetrenia, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia .

4. február -Svetový deň proti rakovine - propagácia na webovej stránke RÚVZ Lučenec, na paneloch a v mestskom rozhlase.

- Edukačná aktivita pre verejnosť- Prevencia nádorových ochorení, príprava a distribúcia edukačného materiálu, meranie TK –Klub dôchodcov, Spoločnosť psoriatickov LC – 26 klientov, 27.02.2017

07. marec – OA Lučenec- Mozog, tajomstvo života, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy- 52 študentov

14. marec – prednáška pre zamestnancov RÚVZ - Mozog, tajomstvo života, ukážka zábavných logických úloh na tréning pamäti, pracovné listy- 23 klientov

18. marec – deň otvorených - dverí na oddelení podpory zdravia, meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI, individuálne poradenstvo, antropometrické merania, spirometria a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu 10 klientov

20. marec - Svetový deň ústneho zdravia

- **Propagácia Svetového dňa ústneho zdravia** -na webovej stránke RÚVZ Lučenec, na paneloch a v mestskom rozhlase.
- **Edukačná aktivita pre študentov stredných škôl** – Zdravý životný štýl a správna výživa– študenti PaSA LC -52 študentov -07.03.2017
- **Edukačná aktivita pre deti MŠ a praktický nácvik správnej ústnej hygieny** - MŠ Buzitka- 06.03.2017 – 16 detí
- **Edukačná aktivita pre deti ZŠ 1.a 2. ročníky** - Zdravý životný štýl , správna výživa a zdravá voda – 52 žiakov- ZŠ Halič
- **Edukačná aktivita pre deti ŠZŠ v Lučenci**- Správna výživa a zdravá voda v súvislosti so zubným kazom- 37 detí

7. apríl – svetový deň zdravia - deň otvorených dverí na oddelení podpory zdravia , meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI, individuálne poradenstvo, antropometrické merania, spirometria a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu.

10. máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia

- **Propagácia svetového dňa Pohybom ku zdraviu** - na webovej stránke RÚVZ Lučenec, na paneloch a v mestskom rozhlase.

- **Deň pohybu** pre zamestnancov RÚVZ v Lučenci – 12.05.2017 – areál RÚVZ - 23 účastníkov

- **Edukačno-preventívne aktivity pre verejnosť- zamerané na populáciu produktívneho veku** /20.05.2017- Petang klub Lučenec- 29 klientov - biochemické vyšetrenie / Gl, Chol/, tlak krvi, %TT, BMI, WHTr, výška, váha, pás, boky, individuálne poradenstvo doplnené o komplexné odborné a nutričné poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu

- **Edukačná aktivita pre študentov stredných škôl** - Pohyb a zdravie - príprava a distribúcia edukačného materiálu, beseda - 26.06.2017- OA Lučenec- 130 klientov

- **Aktivita mobilnej poradne zdravia na Športovom dni** Obchodnej akadémii v Lučenci- 26.06.2017 - športový areál, vyšetrenie základných biochemických parametrov: cholesterol, TK, TT %, WHTR, BMI, spirometria a distribúcia edukačných materiálov – 30 klientov (študenti, pedagógovia).

Deň pre Vaše zdravie

9. marec – Obecný úrad Veľké Dravce — meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 30 klientov

29. apríl – OÚ Mikušovce- meranie TK, %TT, BMI, WHTR, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 21 klientov

17. máj – Klub dôchodcov Vidiná - meranie TK, %TT, BMI, WHTR, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 12 klientov

26. jún – Obchodná akadémia v Lučenci - meranie TK, %TT, BMI, WHTR, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria, individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 35 klientov

06.júl – Okresný súd Lučenec - meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 30 klientov

07. september – Mestský úrad Poltár - meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 25 klientov

05. október – ŠZŠ Lučenec - meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, Gl, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 12 klientov

07.december - ŠZŠ Lučenec- Erenburga - meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, Gl, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 10 klientov

Kampaň MOST 29.9.2017

Oddelenie podpory zdravia pri RÚVZ – Lučenec zabezpečil meracie miesto pred budovou RÚVZ , Petöfiho 1, v Lučenci, kde sa uskutočnilo meranie jednotlivých parametrov: meranie tlaku krvi, pulzu, BMI, obvod pása, výška, váha, % telesného tuku, cholesterolu, spojenú s odborným individuálnym poradenstvom a distribúciou edukačného materiálu. V rámci svetového dňa srdca sme vyšetrili a poskytli poradenstvo v otázkach prevencie KVO 30 klientom. Cieľom akcie bolo upozorniť širokú verejnosť na základné rizikové faktory srdcovo – cievnych ochorení: vysoký krvný tlak, vysoký cholesterol, nedostatok fyzickej aktivity, nesprávne stravovacie návyky, obezita, stres a fajčenie. Počas celého týždňa sme informovali aj klientov poradne zdravia o Kampani MOST 2017 a zabezpečili sme im komplexné biochemické vyšetrenie, meraním Tg, Gl, celkového cholesterolu, HDL a LDL. Na bezplatných meraniach a konzultáciách sa podieľali pracovníci oddelenia podpory zdravia. Ohlasy z meraní boli priaznivé, klienti túto aktivitu, ktorú sme spropagovali prostredníctvom internetu a mestského rozhlasu vnímali veľmi pozitívne.

Mená zúčastnených odborníkov - MUDr. Ján Lupták a Mgr. Alica Gubániová,

Vyhodnotenie tejto akcie bolo zaslané aj s fotodokumentáciou na ÚVZ SR.

Svetový deň diabetu

počas mesiaca november v rámci svetového dňa diabetu 2016 sme realizovali nasledovné výchovno- vzdelávacie aktivity:

-zadanie na webovú stránku RÚVZ, informácie na nástenke v budove RÚVZ, informácie v mestskom rozhlase

- **Edukačná aktivita pre študentov základných škôl –**
07.11.2017 - Súkromná ZŠ – Lučenec – 1.2.ročníky – Naše zdravie a zdravé ovocie - príprava a distribúcia edukačného materiálu – 46 detí
07.12.2017 - ŠZŠ Lučenec – Čarovné ovocie - beseda, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 32 detí
- **Edukačná aktivita pre seniorov**
15.11.2017 – DDaSS Lučenec - Cukrovka a pohybová aktivita – prednáška, meranie TK, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 62 klientov

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V súvislosti s prijatím zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Oddelenie zdravotnej výchovy na základe listu HH SR značka CKT / 3046/2008 sumarizuje každý mesiac výsledky kontrol, polročne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona. Za sledované obdobie (rok 2017) bolo vykonaných **567 kontrol fajčenia** v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva štátny dozor.

Hygiena detí a mládeže :	52
Hygiena výživy :	318
Hygiena životného prostredia:	35
Epidemiológia :	31
Preventívne pracovné lekárstvo:	131

31.máj – svetový deň bez tabaku

Svetový deň bez tabaku sme propagovali klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku, vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer .

Ďalšie realizované aktivity :

- informácie v médiách - noviny, rozhlas, webová stránka RÚVZ
- informácie na nástenkách v priestoroch RÚVZ
- propagačné materiály do škôl a verejné priestory
- prednášky

03.05.2017 – ŠZŠ Lučenec - Prevencia fajčenia – prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 37 detí

25.05.2017 – Prečo nefajčiť – pre zamestnancov DDaSS Libertas – prednáška

31.05.2017 – ŠZŠ Erenburga- Fajčenie a zdravie- prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 47 detí

Európsky týždeň boja proti drogám

RÚVZ so sídlom v Lučenci Oddelenie podpory zdravia v rámci Európskeho týždňa boja proti drogám realizoval nasledovné výchovno- vzdelávacie aktivity:

- **Propagácia Európskeho týždňa boja proti drogám** -na webovej stránke RÚVZ Lučenec, na paneloch a v mestskom rozhlase.
- **Edukačná aktivita pre študentov základných škôl –**
15.11.2017 - ZŠ Lovinobaňa – 1.2.ročníky – Naše zdravie a biele zúbky - príprava a distribúcia edukačného materiálu – 49 detí
16.11.2017 - ZŠ Lovinobaňa – 8. 9. ročníky - Prevencia fajčenia – 52 detí

- 22.11.2017 - ŠZŠ Lučenec – Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo- beseda, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 47 detí

Linka na odvykanie od fajčenia

Od 24.04.2017 do 05.05.2017 sme zabezpečili linku ne odvykanie od fajčenia. Evidovali sme 56 prijatých hovorov, z ktorých bolo 22 opodstatnených.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

27. -28. júna 2017 sa konal metodický seminár pre pracovníkov odborov Podpory zdravia k k plneniu úloh NAPPPA na pôde RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

27.- 28. novembra 2017- účasť na zasadnutí pracovných skupín na RÚVZ so sídlom v Poprade – Pracovná skupina pre poradne zdravia a Pracovná skupina Pohybová aktivita a prevencia obezity.

Projekt NAPPPA sa bude realizovať v roku 2018 na vybraných stredných školách.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

Plnenie úlohy: oddelenie HŽPaZ RÚVZ Martin sa podieľa na plnení súčasného Akčného plánu – NEHAP IV. v rozsahu kompetencií a náplne práce odboru hygiena životného prostredia a zdravia so zameraním na znižovanie negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí:

- systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou (bolo odobratých 142 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru a 8 vzoriek v rozsahu kompletného/úplného rozboru podľa NV SR č. 354/2006 Z.z. v platnom znení a vyhlášky č. 247/2017 Z.z.), pričom 4 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru nevyhoveli limitom ukazovateľov kvality pitnej vody v mikrobiologických ukazovateľoch (Koliformné baktérie, enterokoky, E. coli, kultivovateľné mikroorganizmy). Na základe uvedeného boli odbery vzoriek pitnej vody na príslušných odberných miestach bezodkladne zopakované. Hodnoty prekročených ukazovateľov kvality pitnej vody na príslušných odberných miestach v rámci kontrolného odberu, spĺňali najvyššie medzné hodnoty stanovené platnou legislatívou.
- zvyšovaním povedomia ľudí v otázkach dôležitosti pitnej vody formou informovania verejnosti s využitím webovej stránky, ako aj individuálnymi konzultáciami poskytovanými občanom pri príležitosti Svetového dňa vody;
- dohľadom nad vodami určenými na kúpanie - posudzovanie, povoľovanie a priebežná kontrola kúpalísk - sezónnych aj celoročných;
- priebežne pri posudzovaní návrhov na územné konanie, umiestňovaní stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov na životné prostredie, na obytnú a rekreačnú funkciu objektov, s posudzovaním možných vplyvov na životné prostredie formou štúdií; pri kolaudácii objektivizáciou relevantných negatívnych dopadov okolia na stavbu, resp. stavby na obytnú zástavbu a rekreačné územia. Podľa situácie vyžadujeme rozptylové/emisno-imisné štúdie, svetlotechnické posudky, hlukové štúdie, resp. objektivizáciu hluku pri kolaudácii a uvedení priestorov do prevádzky.

1.2. Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov.

Plnenie úlohy : RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.3. Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

Plnenie úlohy: RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.4. Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.5. Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

RÚVZ so sídlom v Martine eviduje v okrese Martin a Turčianske Teplice 8 zariadení s opaľovacími prístrojmi (solárií).

Oddelenie HŽPaZ nedisponuje meracím prístrojom na objektivizáciu UV žiarenia v soláriách, čo neumožňuje efektívne a účinné vykonávanie štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach tohoto typu. Odborní pracovníci odd. HŽP vykonali kontrolu nad dodržiavaním legislatívou stanovených požiadaviek v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) pri uvedení priestorov s opaľovacími prístrojmi, do prevádzky. Pri výkone ŠZD sa odborní pracovníci okrem iného zameriavali na: prevádzkovú dokumentáciu vrátane dokladu o objektivizácii UV žiarenia vykonaného odborne spôsobilou osobou; odbornú a zdravotnú spôsobilosť pracovníkov; schopnosť pracovníkov informovať zákazníkov o škodlivých účinkoch UV žiarenia; spôsob likvidácie trubíc ako nebezpečného odpadu. Za nedodržiavanie povinnosti vykonať merania UV žiarenia po výmene UV žiariviek opaľovacích prístrojov bola uložená sankcia.

HŽPaZ sa v spolupráci s odd. HDM zúčastnilo dotazníkového prieskumu na zistenie informovanosti študentov stredných škôl (gymnázium, stredné odborné školy) o účinkoch UV žiarenia a návštevnosti solárií. Výsledky prieskumu sú v štádiu spracovávania.

Vlastné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Od roku 2011 sa na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike používa nový štatisticko-informačný PC program ASTR (ASTR_2011). Program umožňuje evidovať právne subjekty, pracoviská, vykonávané práce/profesie, faktory práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác, 1. a 2. kategóriu prác, prešetrované podozrenia na profesionálne

poškodenia zdravia, priznané choroby z povolania, všetky vykonávané činnosti na oddeleniach so štatistickým spracovaním a výstupmi do požadovaných formátov, výstupov pre potreby celoštátnych sledovaní, ako aj regionálnych analýz a rozborov existujúcej situácie. Databáza je obsahovo zosúladená s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci, flexibilita riešenia umožňuje napojenie získaných individuálnych údajov do jednotného zdravotníckeho informačného systému. Databáza je neustále inovovaná a udržiavaná v súlade s platnou legislatívou a potrebami praxe.

Podľa pripomienok a poznatkov, vyplývajúcich z praktického využívania programu ASTR, sa tento priebežne inovuje a vylepšuje, do 31.12.2017 bola distribuovaná verzia aktualizácie 5_9.

K 31.12.2017 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3217 (v roku 2016 to bolo 3421)** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1553 žien (v roku 2016 to bolo 1485 žien)**. Jedná sa o **146 (v roku 2016 to bolo 153)** právnych subjektov.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe, zdravotníctve a poľnohospodárstve.

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)

Rizikový faktor	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
1. stupeň						
Biologický faktor	196	156	0	0	196	156
Elektromagnetické polia	20	0	0	0	20	0
Fyzická záťaž	981	692	0	0	981	692
Hluk	1352	247	62	16	1414	263
Chemické látky a zmesi	821	408	15	2	836	410
Ionizujúce žiarenie	256	167	0	0	256	167
Optické žiarenie	178	5	0	0	178	5
Psychická pracovná záťaž	710	617	0	0	710	617
Vibrácie	217	11	2	0	219	11
Záťaž teplom a chladom	342	159	0	0	342	159

U takmer všetkých právnych subjektov sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov.

Ako najčastejšie sa vyskytujúci faktor práce a pracovného prostredia stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe – strojárnska výroba, drevospracujúci priemysel, spracovanie kovov....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov, mutagénov a teratogénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V roku 2017 bolo vydaných **24** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho **7** na dobu určitú (4. kategória rizika). **3** rozhodnutia boli vydané vo veci vyradenia z evidencie rizikových prác. **8** právnych subjektov bolo vymazaných z registra rizikových prác, nakoľko firma bola

vymazaná z obchodného registra, alebo objekt/prevádzka je dlhodobá (niekoľko rokov) uzatvorená, nie je možné doručiť konateľom písomnosť. Ukončenie činnosti alebo vykonávanie rizikových prác právne subjekty RÚVZ nehlásia/neoznamujú. Žiadny právny subjekt nedoručil materiály, ktoré je povinný doručiť zo zákona príslušnému orgánu verejného zdravotníctva pri ukončení činnosti.

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami.

Dostali sme sa do stavu, keď síce legislatíva, odborné postupy pre riešenie zásadných ohrození zdravia a života pracovníkov teoreticky existujú, v praxi sa však kontrolujú a vyžadujú (informovane a fundovane) nie vždy a nie dôsledne. Verejné zdravotníctvo musí posudzovať aj pracovné podmienky a s tým súvisiace „papierové“ podklady, s evidenciou a následným riešením nedostatkov v materiáloch „takto kvalitne vypracovaných“. Ak kvalitu, spôsob a odborný puvoár obchodných partnerov zamestnávateľov a živnostníkov (vykonávajúcich zdravotný dohľad) nebudeme kontrolovať a z nesprávnych až zlých výsledkov nebudeme vyvodzovať dôsledky (ustanovené zákonom 355/2007), pôjde len o drahú, v podstate zbytočnú službu, ktorá nebude/nie je prínosom a toľko očakávanou a potrebnou formou pomoci pre zamestnávateľov v oblasti, ktorá svojou dynamikou v oblasti legislatívy a odborných poznatkov sa vyrovná a možno aj predstihne väčšinu ostatných oblastí hospodárstva a odborností. Zostáva a zostane biznisom pre ľudí, ktorí sú presvedčení, že problematiku ovládajú. Nakoľko však páky orgánov verejného zdravotníctva na ich „pacifikáciu“ sú veľmi obmedzené až žiadne, tento ich pocit sa stáva realitou. A práve odborné a erudované postupy odborne spôsobilých a zdatných pracovníkov v oblasti verejného zdravotníctva, nielen príslušných orgánov verejného zdravotníctva, v podstate vychádzajú na posmech, pretože pre svoje angažovanie pre zlepšenie služby pracovníkom nemajú adekvátnu alebo žiadnu morálnu, legislatívnu ani politickú podporu.

Aj naďalej sú riešené nedostatky v podkladoch, spracovaných pracovnými zdravotnými službami, v oblasti ochrany zdravia pri práci pre podnikateľské subjekty v okresoch Martin a Turčianske Teplice. Podklady (spracované PZS), nie sú vypracované podľa súčasne platnej legislatívy, a to : identifikácia všetkých zdravotných rizík a nebezpečenstiev; hodnotenie všetkých zdravotných rizík; posudky o riziku u jednotlivých pracovných činností a profesií (podľa §§ 30, 31 zákona NR SR č. 355/2007 Z.z., v náväznosti na vyhlášku MZ SR č. 448/2007 Z.z. a ďalšiu platnú legislatívu SR, upravujúcu problematiku jednotlivých škodlivých faktorov pracovného prostredia); prevádzkové poriadky a v náväznosti na všetky identifikované a posúdené zdravotné riziká, spôsob a vhodná forma ich zníženia formou kolektívnych a individuálnych opatrení zamestnávateľa/prevádzkovateľa, vrátane presných typov používaných OOPP, frekvencie ich výmeny, účinnosti, spôsobu a miesta ich údržby, vhodnosti na konkrétnu pracovnú činnosť. Väčšinu predložených podkladov jednotlivými subjektami je potrebné prepracovať, dopracovať, upraviť a aktualizovať podľa konkrétne vykonávaných činností, aktuálneho stavu pracovísk a pracovných miest, konkrétnej expozície a komplexne zavzatých a zohľadnených platných legislatívnych úprav. Údaje, uvedené v podkladoch, ktoré spracovali PZS, sú často v rozpore s údajmi, získanými od právnych subjektov odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine.

Odborní pracovníci odd. PPLaT vykonávajú (tak je zadaná prioritou) cielený ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie zdravotných rizík na pracoviskách zamestnávateľov, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielania hodnotiacich správ predkladaných každoročne k 31.12. do 15.01.

Veľkým problémom, tak ako v minulých rokoch, u viacerých právnych subjektov je nedostatočné vypracovanie posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu, chýbajú posúdené faktory práce a pracovného prostredia a ich kategorizácia, obsahová náplň PLP nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery sú len všeobecné, bez reálnej výpovednej hodnoty pre zamestnávateľa („nedefinované“ obmedzenia pracovnej spôsobilosti v posudku o zdravotnej spôsobilosti sú v rozpore so skutočne vykonávanou činnosťou).

Výber vhodných OOPP a ich pridelovanie je vo veľkom percente prípadov formálne – bezpečnostný technik/BT si vezme na pomoc počítačový program, vytlačí formálnu smernicu o poskytovaní OOPP (ktorá vôbec nezodpovedá konkrétnym pracovným podmienkam, jednotlivým zdravotným rizikám vo vzťahu pracovná činnosť – faktor práce a pracovného prostredia na pracoviskách, ani NV SR č. 395/2006 Z.z.) a zamestnanci môžu dostávať OOPP (hlavným a skoro jediným kritériom je najnižšia cena), ktoré v niektorých prípadoch sú skôr na škodu ako na osoh. Pokiaľ máme riešiť ochranu pracovníkov nielen v kolektívnom rozsahu ale aj individuálnom, musíme riešiť aj OOPP. Kontroly, vykonávané v tejto oblasti inšpektormi práce sú formálne, kvalitatívne vlastnosti OOPP na ochranu sluchu, dýchacích ciest,... vo vzťahu k aktuálnej expozícii faktorom práca a pracovného prostredia nie sú riešené, kontroluje sa len poskytnutie/neposkytnutie OOPP. Aj z uvedených dôvodov sa môžeme celkom ľahko o niekoľko rokov ocitnúť v situácii, keď sa napriek poskytovaným, pridelovaným a používaným OOPP (formálne vyhovujúcich) začnú objavovať znovu poškodenia sluchu z hluku, poškodenia dýchacích orgánov...

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	162	7	0	0	162	7
B	Ťažba a dobývanie	22	0	2	0	24	0
C	Priemyselná výroba	1367	289	65	16	1432	305
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	66	0	2	0	68	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	23	0	0	0	23	0
F	Stavebníctvo	41	0	5	1	46	1
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	78	78	0	0	78	78
H	Doprava a skladovanie	0	0	0	0	0	0
N	Administratívne a podporné služby	2	0	0	0	2	0
O	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	30	18	0	0	30	18

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
P	Vzdelávanie	82	71	0	0	82	71
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1263	1072	0	0	1263	1072
S	Ostatné činnosti	7	1	0	0	7	1
	Spolu	3143	1536	74	17	3217	1553

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (3. stupeň)

Chemická látka 3. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	28	3	0	0	28	3
Benzén	44	37	0	0	44	37
Benzo(a)pyrén	13	0	0	0	13	0
Cement (Portlandský)	23	0	0	0	23	0
Cytostatiká	57	53	0	0	57	53
Dolomit	5	0	5	1	10	1
Drevo exotických drevín - pevný aerosol	4	0	0	0	4	0
Drevo ostatných drevín - pevný aerosol	15	4	0	0	15	4
Drevo tvrdé - pevný aerosol	47	9	0	0	47	9
Etylénoxid	3	0	0	0	3	0
Fluorovodík a fluoridy	1	0	0	0	1	0
Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	110	92	0	0	110	92
Hliník a jeho oxidy (aluminium)	2	0	0	0	2	0
Hormonálne prípravky	17	14	0	0	17	14
Horninové pevné aerosoly	3	0	0	0	3	0
Chrómu (VI) zlúčeniny	2	1	0	0	2	1
Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	24	4	0	0	24	4
Kyselina octová	3	3	0	0	3	3
Mangán a jeho zlúčeniny (manganese)	2	0	0	0	2	0
Metylmetakrylát	6	6	0	0	6	6
Minerálne oleje, chladiace emulzie	4	4	0	0	4	4
Múka	35	11	0	0	35	11
Olovo a jeho zlúčeniny	2	0	0	0	2	0
Papier - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0
PAU - práce s expozíciou polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom	5	1	0	0	5	1
Polyesterové živice	4	0	3	0	7	0

Rastlinný pevný aerosol ostatný (vrátane obilného)	8	0	0	0	8	0
Sadze	2	0	0	0	2	0
Sevoflurán	199	130	0	0	199	130
Škrob - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0
Škvára, popolček	8	0	0	0	8	0
Toluén	14	10	0	0	14	10
Trichlóretylén	2	0	0	0	2	0
Uhlie hnedé a lignit	9	0	2	0	11	0
Umelé brusivo	4	0	0	0	4	0
Vápenec (calcium carbonate)	5	0	5	1	10	1
Xylén	34	24	0	0	34	24
Zváračské pevné aerosoly - bázičné elektródy	7	0	0	0	7	0
Zváračské pevné aerosoly - zmes dymov zo zvarovania bez bližšieho určenia	49	2	0	0	49	2
Železo a jeho zliatiny - pevný aerosol	5	0	0	0	5	0

V tabuľke sú uvedené počty jednotlivých pracovných pozícií, zaradených do kategórie 3. – 4. rizikových prác vo všetkých chemických faktoroch (vrátane pevných aerosolov a CMR látok).

Od r. 2012 sa cielene vykonáva štátny zdravotný dozor v poľnohospodárskych družstvách, ktorý bol zameraný na kontrolu životných a pracovných podmienok v priestoroch hospodárskych dvorov, na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch a posúdenie všetkých zdravotných rizík zamestnávateľom, ako aj aktuálnosť vyhlásených rizikových prác, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností/lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielaných hodnotiacich správ za predchádzajúci rok. Uskutočnili sa ústne prejednávania na RÚVZ so sídlom v Martine, na oddelení PPLaT, zamerané na riešenie zistených nedostatkov. Plánované postreky s obsahom a množstvom používaných pesticídov - obchodný názov / účinná látka / lokalita / dátum a čas aplikácie v roku 2017 zasielali pravidelne 3 poľnohospodárske družstvá.

Časť prípravkov, ktoré sú poľnohospodárskymi družstvami aplikované, sú na ochranu proti škodcom, časť na plesne a iné. Pre právne subjekty priamo zo zákona nevyplýva povinnosť zasielať oznámenia o aplikácii celého spektra pesticídov príslušnému orgánu verejného zdravotníctva. RÚVZ so sídlom v Martine sa však na základe výkonov ŠZD dohodol s právnymi subjektami o oznamovaní aplikácie pesticídov, zakotvenom v rozhodnutiach na uvedenie priestorov do prevádzky (skúšobnej prevádzky).

Z uvedenej problematiky, ktorá odnepamäti bola doménou odborníkov v ochrane zdravia sa postupom času ochrana zdravia vytratila, problematiku „postrekov“ na prvý pohľad v celom rozsahu prevzal Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave/ÚKSUP (starostlivosť a ochrana zdravia postrekovačov je zo strany ÚKSUP-u len deklarovaná, skutočné naplnenie vo formálnej a najmä obsahovej rovine chýba). Zo strany aplikácie nebezpečných chemických látok v poľnohospodárskej a lesníckej sfére, s ich účinkami nielen akútnymi, ale najmä dlhodobými/neskorými účinkami na zdravie zívá čierna diera.

Zabezpečovanie dohľadu nad výkonom nielen postrekovacích prác, ale akýchkoľvek činností je nesmierne dôležitá úloha, nakoľko nám uchádzajú ochorenia, vznikajúce práve pri uvedených činnostiach (alebo s podielom expozície pesticídov). Orgán verejného zdravotníctva len zložito získava od zamestnávateľov podklady ku skutočnej expozícii, systém/spôsob ochrany pracovníkov, ktorí v rezorte pôdohospodárstva

pracujú.

Pri výkone ŠZD v súvislosti s manipuláciou s chemickými látkami a zmesami sa kontroluje, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami.

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných (doručených mailom) 461 oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktorú realizoval Anton FEDOR - FEDOREX.

Niektoré poľnohospodárske subjekty nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Celkom bolo doručených 84 oznámení o aplikácii pesticídov poľnohospodárskymi subjektami. Všetky postreky boli pozemné a boli použité len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok. V každom sklade chemických látok a zmesí je vedená evidencia pesticídov.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (2. stupeň triedenia)

Počet exponovaných pracovníkov

Chemická látka 2. stupeň	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
alergén	190	106	3	0	193	106
dermatotropný	53	34	5	1	58	35
dráždivé	372	229	8	1	380	230
chem. karcinogén/mutagén	356	214	0	0	356	214
jedovaté - toxické	190	133	0	0	190	133
látky poškodzujúce reprodukciu	88	64	0	0	88	64
pevné aerosoly	273	30	15	2	288	32
veľmi jedovaté - veľmi toxické	33	4	0	0	33	4
žieravé	116	96	0	0	116	96

Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým karcinogénnym a mutagénnym faktorom je 356 osôb, z toho 214 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikových faktorov karcinogén a mutagén (aj v kombinácii) pracuje v UNM Martin a Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine.

Presnejšie údaje o počtoch exponovaných pracovníkov, spotrebovaných množstvách CMR látok (pokiaľ bol údaj k dispozícii, tak sme ho uviedli pre možné neskoršie využitie) podľa jednotlivých právnych subjektov, kategórií prác a pracovných činností sú uvedené v Tabuľke č.5a_1 - Tabuľke č.5a_4 Výročnej správy. Tabuľka č.5a_1 uvádza expozíciu CMR látkam na základe podkladov právnych subjektov, doručovaných na RÚVZ. Tabuľky č.5a_2 – 5a_4 sú výstupom z programu ASTR s uvedením počtu exponovaných pracovníkov zaradených v kategórii 2., 3., 4. prác a pracovných činností.

V roku 2017 bolo vydaných 18 rozhodnutí k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi pre spoločnosti AMELLA, s.r.o.; ASTANA, s.r.o.; Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE; DARTA SERVICE, s.r.o.; EKOS, s.r.o.; KANAT MT, s.r.o.;

KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o.; ReTrash s.r.o.; Vladimír Roľko – VOKUROL.

Firmy, zabezpečujúce likvidáciu azbestu, priebežne nahlasovali termíny realizácie prác, následne odborní pracovníci oddelenia PPLaT vykonávali štátny zdravotný dozor aj náhodne, zameraný na dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia pri práci s azbestom priamo v oblasti manipulácie a nakladania s azbestom a materiálmi obsahujúcimi azbest, vrátane zhotovenia videodokumentácie.

V rozhodnutí na manipuláciu s azbestocementovým materiálom má každý právny subjekt stanovenú povinnosť dodržiavať postup likvidácie azbestu a materiálov, obsahujúcich azbest zo stavieb, uvedený v príslušnom oprávnení vydanom Úradom verejného zdravotníctva SR, dodržať podmienky, uvedené v § 8 NV SR č. 253/2006 Z.z. a najneskôr do 15 dní po ukončení prác spojených s manipuláciou s azbestocementovým materiálom preukázateľne doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine správu o vykonaných prácach a spôsobe zabezpečenia podmienok na ochranu zdravia, vyplývajúcich z platnej legislatívy a tohto rozhodnutia.

Presné odlišenie a rozdelenie výkonov alebo činností v návaznosti na presnú klasifikáciu nebezpečných chemických faktorov klasifikovaných ako toxické, veľmi toxické, karcinogénne, mutagénne sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické alebo škodlivé. Okrem uvedeného je v súčasnosti aktuálna klasifikácia chemických látok podľa direktívy EU 1272/2008.

Vždy sa posudzuje problematika podľa konkrétnej chemickej látky resp. zmesi, pracovných podmienok a konkrétnych pracovných postupov/technológií. Uvedené predstavuje súčasne najväčší problém, nakoľko samotní účastníci konania, pracovné zdravotné služby neriešia posúdenie zdravotných rizík v návaznosti na uvedený algoritmus. V drvivej väčšine prípadov najmä na 1. krát pozostáva posúdenie rizika z formálnych tvrdení s prekopírovaním údajov o zložení chemickej zmesi bez posúdenia aktuálnosti karty bezpečnostných údajov, nie sú riešené konkrétne pracovné podmienky/konkrétne riziká pre výkon konkrétnych pracovných činností a postupov.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

V roku 2017 pokračovala činnosť pracovnej skupiny na prípravu návrhu novelizácie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Bolo doručené referenčné video č. 2 s popisom. RÚVZ so sídlom v Martine referenčné video spracoval, súčasne upozornil zadávateľa na nejasnosti v doručenom popise/zadaní, z ktorého následne mohli vyplývať odlišné hodnotenia.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Trim Leader, a.s. Košťany nad Turcom, IČO: 36389820, 337, 038 41 Košťany nad Turcom

Pracovníkov celkom: 714

Z toho žien: 546

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopoťahov pre automobilový priemysel.

Vykonané opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia v roku 2017:

Technologické a technické:

Na zlepšenie dosahových vzdialeností v rámci celej výrobnéj haly bolo realizované postupné zníženie a priblíženie poličiek na materiál bližšie k zamestnancovi, zväčšenie odkladacích plôch na materiál, doplnenie dvojstupňových regálov na komponenty vedľa šijacích strojov, zníženie a úprava vizuálnych pomôcok (návody a postupy ktoré zamestnanec používa pri svojej práci).

Boli upravené vozíky na materiál, pre lepšie dosahové vzdialenosti strihačov a materiálok. Všetky vozíky sa postupne štandardizujú tak, aby spĺňali požiadavky na bezpečnosť a ergonómiu. V 01/2017 boli vymenené všetky protiúnavové rohože za nové a kvalitnejšie z pohľadu dlhodobého státia a odolnosti.

Výmena pôvodného osvetlenia v 12/2017 za LED osvetlenie, ktoré je plne nastaviteľné. Upravilo sa farebné spektrum a podľa meraní je momentálne vo výrobe min. 1500 Lx.

Organizačné opatrenia:

U zamestnancov sa pri prijímaní do pracovného pomeru a následne v pravidelných intervaloch jeden krát za dva roky naďalej vykonáva posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby - MUDr. Marty Ľuptákovéj, PhD.

Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti pri prijímaní do pracovného pomeru bolo rozšírené o EMG vyšetrenie.

Počas celého roka 2017 je k dispozícii zamestnanecká asistenčná-poradenská služba, ktorá zamestnancom pomáha pri ich pracovných alebo osobných problémoch.

Vykonané meranie mikroklimatických podmienok 07/2017, kedy bolo zistené hlavne zlepšenie vlhkosti v pracovnom prostredí kvôli inštalácii systému zvlhčovania.

V rámci Európskej časti spoločnosti Adient naďalej prebiehajú rôzne analýzy a merania zamerané na zlepšenie pracovných podmienok u zamestnancov - zlepšenie ergonómie pracovného prostredia. Výsledky jednotlivých závodov sú prezentované na spoločných konferenciách štvrťročne. Zároveň si jednotlivé závody vymieňajú zistené skutočnosti.

Interný „Ergo team“ sa pravidelne stretáva a rieši konkrétne problémy z oblasti ergonómie pracovného prostredia. Ergo TEAM pozostáva zo zamestnancov z každého oddelenia (výroba, engineering, HSEE, blackbelt, kvalita, údržba, PZS). Všetci členovia Ergo teamu boli zaškolení z oblasti ergonómie pracovného prostredia a na prácu s ergo formulármi Hazard Recognition Tools 4 Ergonomics (HRT4E) a RULA.

Fyzická záťaž:

Ergo team pravidelne kontroluje pracoviská prostredníctvom formuláru HRT4E a RULA a na základe hodnotenia vykonáva nápravné opatrenia. Najčastejším problémom sú zlé dosahové vzdialenosti - vysoké police na materiál/komponenty.

Náhradné opatrenia:

- kolektívne opatrenia:

na ochranu pred neodstrániteľnými nebezpečenstvami sú zamestnancom pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vypracovaného regulatívu, prehodnocovanie poskytovaných OOPP (okuliare, obuv) v spolupráci s radou zamestnancov zamestnanci majú od 08/2017 možnosť vybrať si z dvoch typov bezpečnostnej obuvi s oceľou špičkou (údržbári, strihači, baliči, skladníci)

zamestnanci na pozícii šička, výstupná kontrola a materiálka si od 08/2017 vyberajú z troch typov ochranných okuliarov. Tzn., že každý zamestnanec má možnosť si zlepšiť pracovnú pohodu a bezpečnosť prostredníctvom okuliarov, ktoré mu najviac vyhovujú.

- individuálne opatrenia:

vytvorené oddychové zóny pre zamestnancov priamo vo výrobe

Lekárske prehliadky zamestnancov v roku 2017:

	počet vyšetrených	vyhovelo	vyhovelo s podmienkami	nevyhovelo
Vstupných PLP	103	92	10	1
Periodických PLP	266	241	18	7
Pri zmene pracovného zaradenia	19	16	3	0
Výstupných	0	0	0	0
Následné (po materskej dovolenke)	9	7	0	2
Kontrolné vyšetrenia	11	5	6	0

ECCO Slovakia, a.s., IČO: 35745916, Dúbravca 6103/6, 036 01 Martin

Pracovníkov celkom: 939

Z toho žien: 673

Vykonané opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia v roku 2017:

Technologické a technické kolektívne opatrenia:

V priebehu roka bola vykonávaná pravidelná údržba strojnotechnologických zariadení a vzduchotechniky.

Hala 1 - boli vymenené stropné ventilátory na odsávanie tepla za nové a na hale 2 boli inštalované nové ventilátory na odsávanie tepla, ktoré sú umiestnené nad otočnými stolmi a v strede haly.

V kancelárii VRT, kvalita a údržba boli inštalované rekuperačné jednotky.

Dielňa údržby- zefektívnenie rozmiestnenia vzduchotechnických rozvodov.

Bola vykonaná generálna rekonštrukcia WC medzi halou 1 a halou 2, WC pri jedálni (muži, ženy) = výmena obkladu, umývadiel, WC misy, maľovanie stien, výmena ležatej kanalizácie za novú.

Organizačné opatrenia:

Bola aktualizovaná interná inštrukcia na rotáciu zamestnancov po 4 hodinách práce.

Iné opatrenia:

Boli vykonané objektivizácie škodlivých faktorov pracovného prostredia: Lokálna svalová záťaž: protokol č.HOLTER/001/2017 /LSZ o meraní lokálnej svalovej záťaži, ECCO Slovakia, a.s. ul. Dúbravca 6103/6, 036 01 Martin, vypracovaný Matej Paulíny- ZDRAVIE PRI PRÁCI zo dňa 26.5.2017 (sekanie strobel, sekacie peny)

protokol č.HOLTER/002/2017 /LSZ o meraní lokálnej svalovej záťaži, ECCO Slovakia, a.s. ul. Dúbravca 6103/6, 036 01 Martin, vypracovaný Matej Paulíny- ZDRAVIE PRI PRÁCI zo dňa 19.6.2017 (orezávanie gasketu artikel LHASA, orezávanie náliatkov polyuretánu podrážky artikel HOWELL a predohýbanie gasketu -artihel LHASA)

Hluk:

protokol č.229/2016 zmerania hluku v pracovnom prostredí ECCO Slovakia, a.s. ul. Dúbravca 6103/6, 036 01 Martin, vypracovaný Ing. Viola Juhásová zo dňa 30.12.2016 (výrobná hala 1,2 a sklad).

V roku 2017 bola posudzovaná zdravotná spôsobilosť zamestnancov na prácu podľa profesií v rámci vstupných lekárskeho prehliadok a periodických lekárskeho prehliadok lekárom pracovnej zdravotnej služby.

V spolupráci s PZS a BTS bolo vykonané oboznámenie riadiacich zamestnancov a zamestnancov zodpovedných za technológiu výroby (vedúci pracovísk) o základných ergonomických princípoch s cieľom znižovania fyzickej záťaže úpravou pracovných miest a

spôsobu vykonávania práce. Oboznámenie bolo vykonané v rámci periodických školení o bezpečnosti.

Boli aktualizované prevádzkové poriadky a posudky o riziku na základe nových objektivizácií - a to pre hluk, vibrácie, chemické faktory (montážna a finišová linka a lokálna fyzická záťaž - montážna linka.

Boli kúpené 2 defibrilátory - 1 je umiestnený v prechodovej chodbe v strede medzi halou 1 a halou 2 a druhý je umiestnený v sklade PDC vedľa pracoviska Entry control.

Pracovná zdravotná služba v spolupráci s bezpečnostno technickou službou realizuje audity pracovísk zamerané na stav pracovísk z hľadiska BOZP, požiarnej ochrany, ergonomie a hygieny práce. Zameriava sa tiež na kontrolu evidenciu vykonaných školení a pridelovania a používania OOPP.

Náhradné opatrenia:

-kolektívne opatrenia:

na ochranu pred neodstrániteľnými nebezpečenstvami sú zamestnancom pridelované osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vypracovaného regulatívu,

-individuálne opatrenia:

Regenerácia organizmu prostredníctvom masáží priamo vo firme- systém priameho objednávanía zamestnancov elektronicky. Masáže vykonáva SZČO Martin Jánoška JADUZA, Zemianske Kostolany. Zamestnanec si môže vybrať z väčšieho množstva druhov masáží poskytované odborným personálom, prípadne využiť moderné prístroje podporujúce regeneráciu a celkovú fyzickú aj psychickú úľavu.

V rámci regenerácie organizmu má spoločnosť ECCO Slovakia, a.s. k dispozícii približne 700 trojhodinových vstupov do wellness centra SPA & Aquapark Turčianske Teplice, ktoré prideluje počas celého roka zamestnancom v rámci sociálneho programu,

Druhým rokom pokračuje i možnosť celoročnej bezplatnej návštevy plavárne a sauny, ktorú aktívne využívajú zamestnanci všetkých vekových kategórií.

V rámci obnovy strojnotechnologického zariadenia bola inštalovaná nová výrobná linka na výrobu obuvi (Maingroup 3).

Vypracovanie posudku o riziku pre lokálnu fyzickú záťaž - finišové operácie a aktualizácia posudku o riziku pre chemické faktory vrátane prašnosti - ostatné pracoviská.

Lekárske prehliadky zamestnancov v roku 2017:

	počet vyšetrených	vyhovelo	vyhovelo s podmienkami	nevyhovelo
Vstupných PLP	85	69	10	6
Periodických PLP	412	387	25	2
Pri zmene pracovného zaradenia	27	25	2	0
Výstupných	0	0	0	0
Následné (po materskej dovolenke)	13	12	1	0
Kontrolné vyšetrenia	11	7	4	0

Okrem uvedeného sú realizované odborné konzultácie, vzájomné stretnutia zástupcov uvedených subjektov a odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v Martine, hľadajúce riešenia

optimálnejšie ako sú existujúce, zamerané na znižovanie počtov chorôb z povolania, zdravé pracovné podmienky, konzultácie posudkov zdravotnej spôsobilosti...

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života sú prínosom pre zamestnancov, podniky i celú spoločnosť. To je hlavným posolstvom kampane Zdravé pracoviská, ktorá sa koná v rokoch 2016 až 2017.

Kampaň Zdravé pracoviská na roky 2016 – 2017 má ciele:

- propagovať udržateľnú prácu a zdravé starnutie od začiatku pracovného života,
- predchádzať zdravotným problémom počas celého pracovného života,
- ponúkať zamestnávateľom a zamestnancom spôsoby na riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou a
- podporovať výmenu informácií a dobrej praxe.

V rámci možností sa odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine snažia spolupracovať s Inšpektorátom práce Žilina na základe ich požiadaviek na vykonanie spoločných previerok, odstúpenie zistených skutočností pri výkone štátneho zdravotného dozoru, a ďalších pracovných aktivitách.

V roku 2017 spoločná kontrola v našom regióne realizovaná nebola.

2.3. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine Pilotnú štúdiu rakoviny močového mechúra nerieši.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2017 oddelenie PPLaT vydalo 9 rozhodnutí pre chránené pracoviská a chránené dielne v novo zriaďovaných prevádzkových priestoroch a 8 stanovísk pre chránené pracoviská a chránené dielne v zariadeniach/prevádzkach už fungujúcich na trhu práce v predchádzajúcom období.

Tu možno spomenúť nevyhnutnosť posudzovania priestorov aj inými oddeleniami RÚVZ v súlade s platnou legislatívou (v posudzovaných prevádzkach často chýba základné technicko-prevádzkové vybavenie a zázemie pre pracovníkov napr. denné miestnosti, sprchy naväzujúce na šatne, ...). V prípadoch, kedy posudkovú činnosť pre vydanie rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky vykonávajú odborní pracovníci iných oddelení RÚVZ so sídlom v Martine a oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine posudzovalo následne, resp. súbežne chránené pracovisko.

Bolo by nanajvýš vhodné doriešiť podmienky komplexného posudzovania chránených pracovísk na území SR do prevádzky, resp. podmienky vydávania odborných stanovísk v prípade existencie právoplatného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva na uvedenie priestorov do prevádzky. Okrem toho by bolo vhodné dohodnúť rozsah posudzovania činností a dokladov ku zriaďovaniu chráneného pracoviska, pretože pre posúdenie vhodnosti prijatia

vhodnej osoby na chránené pracovisko je nutné dosiahnuť súlad medzi konkrétnym zdravotným postihnutím osoby a zdravotnými rizikami, ktoré sú, resp. budú prítomné na pracovisku. Pre pracovné zdravotné služby sú takéto činnosti (posudzovanie zdravotných rizík, vykonanie preventívnej lekárskej prehliadky) väčšinou nelukratívne, resp. pre žiadateľov sú takéto služby príliš drahé a tak orgán verejného zdravotníctva zostáva jediným, kto dokáže vhodnosť zriadenia pracoviska a umiestnenia osoby so zdravotným postihnutím posúdiť.

RÚV Z	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP v danom roku	Počet kontrol na CHP v danom roku (spolu)	Počet zamestnancov v so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy prac. podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanovísk							
Martin	9	8	20	16	45	0	v priestoroch prevádzky nebola zabezpečená NVV; iný prevádzkovateľ nezabezpečil pre pracovníkov dennú miestnosť;	0	0

* parciálne nedostatky, ktoré boli odstránené v priebehu správneho konania, neboli závažného a zásadného charakteru;

Najčastejším druhom znevýhodnenia pre jednotlivé posudzované právne subjekty/pracoviská sú telesné znevýhodnenie.

2.5 ĽUDSKÝ BIOMONITORING V EÚ – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATELSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ (HBM 4EU)

V roku 2017 nebol projekt realizovaný. Uskutočnilo sa pracovné stretnutie NRC v RÚVZ so sídlom v B. Bystrici.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1935/2004 z 27. októbra 2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva prípravu vzoriek, laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: január 2016 - december 2017 sa realizovala príprava projektu a analýzy vzoriek. V druhej etape: 30. marec 2018 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

V roku 2017 boli odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine odobraté 2 vzorky materiálov a predmetov určených na styk s potravinami – výrobky z bambusu na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov – formaldehydu, melamínu v súlade s harmonogramom uvedeným vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na rok 2017.

Podľa výsledkov laboratórnych rozborov predmetné vzorky v testovaných parametroch splnili požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015, nariadenia Komisie (EÚ) č. 2016/1416 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 2017/752.

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: január 2016 - december 2017 sa realizovala príprava projektu a analýzy vzoriek. V druhej etape: 30. marec 2018 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom

v Poprade. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

V roku 2017 boli odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine odobraté 2 vzorky materiálov a predmetov určených na styk s potravinami – strech/mäkčené obalové fólie na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov – plastifikátorov: esterov kyseliny ftalovej v súlade s harmonogramom uvedeným vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na rok 2017.

Podľa výsledkov laboratórnych rozborov predmetné vzorky v testovaných parametroch splnili požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 174/2015 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 2016/1416.

3.3 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Cieľom projektu je prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch, pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrolovať deklarované množstvo probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními hygieny výživy a bezpečnosti potravín regionálnych úradov verejného zdravotníctva v sídlach krajov.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape sa realizoval odber vzoriek a v druhej etape sa realizovalo vyhodnotenie monitoringu. Zistené výsledky sa uplatnia pri prijímaní nápravných opatrení v rámci úradnej kontroly. Na základe výsledkov laboratórnej analýzy sa zhodnotí overenie výrobcom deklarovanej kvality potravín na osobitné výživové účely a výživových doplnkov obsahujúcich probiotiká.

V roku 2017 bola odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine odobratá 1 vzorka výživového doplnku na laboratórne vyšetrenie - stanovenie množstva baktérií mliečneho kvasenia v súlade s harmonogramom uvedeným vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na rok 2017.

Podľa výsledkov laboratórneho vyšetrenia bolo v odobratej vzorke stanovené vyššie množstvo baktérií mliečneho kvasenia ako deklaroval výrobca na obale výrobku.

3.4 Monitoring príjmu jódu

Cieľom projektu je monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli.

Riešiteľským pracoviskom sú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR. Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: január 2017 - december 2017 sa realizoval odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na stanovenie množstva KI, KIO₃. V druhej etape: 15. január 2018 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy.

V rámci prvej etapy bolo v roku 2017 odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine odobratých **na laboratórne vyšetrenie 24 vzoriek kuchynskej soli**. Obsah jodidu, resp. jodičnanu draselného, bol posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (dvadsiataštvrtá hlava - Pochutiny) aj napriek skutočnosti, že požiadavka (15 - 35 mg/kg KI) sa na vzorky vyrobené, resp. na trh uvedené v niektorých z členských štátov EU nevzťahuje. Vzhľadom nato, že pôvod soli na trhu v SR je rôznych a častokrát označený len „vyrobené v EU“ (aj v Slovenskej republike je balená jedlá soľ rôzneho pôvodu), bol v roku 2010 upravený počítačový program na vyhodnotenie monitoringu jodidácie, kde sa jedlé soli nerozdeľujú na soľ z dovozu a tuzemskej produkcie.

Z výsledkov stanovenia obsahu KI a KIO₃ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli za rok 2017 vyplýva:

- všetky odobraté vzorky vyhoveľi požiadavke na minimálny obsah KIO₃ (15 mg/kg soli) v súlade s Potravinovým kódexom SR;
- všetky odobraté vzorky vyhoveľi požiadavke na obsah KI (15 - 35 mg/kg soli) v súlade s Potravinovým kódexom SR, nebol zistený vyšší obsah KI v žiadnej odobratej vzorke;
- obsah ferokyanidu draselného bol vyšetrený vo všetkých odobratých vzorkách, pričom všetky odobraté vzorky vyhoveľi požiadavkám Potravinového kódexu SR (najvyššie prípustné množstvo 20 mg/kg);
- výstupy z laboratórnych vyšetrení vzoriek soli boli spracované do tabuľkovej formy a zaslané ako podklad pre vypracovanie záverečnej správy na príslušný RÚVZ.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Riešiteľským pracoviskom sú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR a ÚVZ SR. Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: február 2017 - november 2017 prebiehala odborne – metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýza vzoriek a v druhej etape: december 2017 - 1. štvrtrok 2018 bude prebiehať vyhodnotenie monitoringu a ÚVZ SR bude vypracovaná záverečná správa. Výstupy monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách budú základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období a ako preventívne opatrenie umožnia bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

V rámci danej úlohy bolo v roku 2017 oslovených a požiadanych 20 respondentov na vyplnenie 24 hodinového dotazníka, ktorý je zameraný na predpokladanú konzumáciu potravín obsahujúcich vybrané prídavné látky. Súbor respondentov bol rozdelený na 2 vekové kategórie mužov a žien (kategória mladší, kategória starší). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok pre rok 2017 – E 104 chinolínová žltá, E 950acesulfam K, E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Analýzou 24-hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov, ktorý zahŕňal konzumáciu potravín počas jedného dňa, boli získané údaje o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky u dospelých populácie, ktoré budú porovnané s jej stanoviteľným denným príjmom (ADI).

Okrem spracovania požadovaných údajov do jednotlivých tabuliek na základe dotazníkového prieskumu predpokladanej konzumácie potravín obsahujúcich vybrané prídavné

látky, boli v roku 2017 odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine odobraté nasledovné vzorky potravín v distribučnej sieti, na laboratórnu analýzu s predpokladaným obsahom vybraných prídavných látok:

- 1 vzorka potraviny na stanovenie hodnoty „E 104 chinolínová žltá“ vo vzorke - PARTY likér s vaječnou príchuťou - laboratórnou analýzou nebola zistená hodnota predmetnej prídavnej látky v mg/kg;
- 1 vzorka potraviny na stanovenie hodnoty „acesulfám K“ vo vzorke – SPRITE limonáda s citrónovou príchuťou bola laboratórnou analýzou stanovená hodnota 68,4 ±3,4mg/kg, čo je v súlade s platnou legislatívou.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Riešiteľským pracoviskom sú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR a ÚVZ SR. Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape, v termíne do 31.12.2017 každé RÚVZ v SR odobralo 3 vzorky hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov v SR) v ZSS na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Spracované výsledky zašlú KO v HV podľa komodít v tabuľkovej forme na ÚVZ SR do 30.4.2018. V druhej etape, v termíne do 30.05.2018 pripraví ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV záverečnú správu za SR, ktorá bude podkladom pre sledovanie situácie v oblasti príjmu soli cez hotové pokrmy v zariadeniach spoločného stravovania a pre ďalšie aktivity v rámci intervencie v príjme soli.

V rámci danej úlohy boli v roku 2017 odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine odobrané 3 vzorky hotových pokrmov (2 vzorky polievka, 1 vzorka hlavný pokrm), 2 vzorky chleba a 1 vzorka pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Množstvo pridanej jedlej soli zistené laboratórnou analýzou v jednotlivých odobratých vzorkách hotových pokrmov a pekárskeho výrobku neprekročili najvyššie prípustné množstvo pridanej jedlej soli stanovené vo Výnose MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

3.7 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva prípravu vzoriek, laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov.

V zmysle stanoveného harmonogramu na rok 2017 a v rámci realizácie úlohy „Výrobky pre deti - výrobky do kúpeľa a na umývanie v plastových obaloch“ odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine odobrali a zaslali na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov - ftaláty a na laboratórne vyšetrenie mikrobiologických ukazovateľov kozmetický výrobok „Angrybirds, Redamazing, šampón a sprchový gél“, 300 ml.

Odobratá vzorka na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení vyhovela požiadavkám bezpečnosti v chemických aj v mikrobiologických ukazovateľoch.

Dostupné údaje (protokoly, fotodokumentácia, informácie o výrobku) boli vložené do systému ICSMS.

V regióne okresov Martin a Turčianske Teplice sa v roku 2017 pokračovalo v sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie.

Úloha je rozdelená do 3 častí:

Prvá časť zahŕňa:

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie SR - výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu v zmysle OVD SR (Vestník MZ SR čiastka 4-5/2015, zo dňa 19.júna 2015)

- a) ľahko pracujúce ženy – vek. kat. 19 až 34 r. v počte 5
- b) ľahko pracujúce ženy – vek. kat. 35 až 54 r. v počte 5
- c) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 19 až 34 r. v počte 5
- d) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 35 až 59 r. v počte 5

na základe vyplnenia dotazníka o životospráve, ktorý poskytuje informácie: o stravovacích zvyklostiach, o spotrebe pokrmov, pohybovej aktivite v zime a v lete a vplyve stresu na organizmus.

Druhá časť zahŕňa vyplnenie klinicko-somatického dotazníka klientom - poskytuje informácie o: hmotnosti, výške, BMI, WHR, Tks, Tkd,

Tretia časť zahŕňa vyplnenie záznamového listu na základe biochemického vyšetrenia.

RÚVZ so sídlom v Martine pokračoval pri plnení danej úlohy v roku 2017 so zníženým počtom klientov (t.j. do projektu sa v rámci roku 2017 zapojilo 20 klientov). Každý klient obdržal 1 - dňový jedálny lístok; pre zhodnotenie bolo použité počítačové spracovanie v programe ALIMENTA – nadstavbová verzia, ktorý poskytol údaje o energetickom príjme, príjme základných živín – T, S, B, vitamínov, minerálnych látok, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl, príjmu tekutín.

V rámci možných výstupov z programu ALIMENTA sa pracovníci oddelenia hygieny výživy v roku 2017 zamerali na vyhodnotenie plnenia nutričnej hodnoty stravy k platným OVD (odporúčané výživové dávky pre obyvateľstvo v Slovenskej republike uvedené vo Vestníku MZ SR čiastka 4-5/2015, zo dňa 19.júna 2015).

RÚVZ so sídlom v Martine pri plnení danej úlohy v roku 2017 nerealizoval druhú a tretiu časť.

V roku 2017 sme realizovali 5 mimoriadnych cielených kontrol:

1. Kontrola mäsa v zariadeniach spoločného stravovania

Dňa 23.03.2017 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. OHVBPKV/3301/2017/Jo, zo dňa 22.03.2017, v súvislosti s informáciou RASFF „NEWS 17-834“ vo veci zaslania usmernenia týkajúceho sa žiadosti o intenzívne vykonanie kontrol vo všetkých zariadeniach spoločného stravovania, vrátane školského a predškolského stravovania so zameraním sa na pôvod a vysledovateľnosť mäsa používaného na prípravu hotových pokrmov.

Na základe uvedeného boli odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine vykonané kontroly v zariadeniach spoločného stravovania zamerané na výskyt mäsa a mäsových výrobkov pôvodom z Brazílie, pri kontrolách bolo zistené nasledovné:

- počet celkovo vykonaných kontrol: 58
- počet celkovo skontrolovaných ZSS: 56
- počet ZSS, v ktorých bolo zistené mäso / mäsové výrobky pôvodom z Brazílie: 19
- počet odobraných vzoriek mäsa / mäsových výrobkov na laboratórne vyšetrenie: 0
- počet uložených opatrení : 16 – okamžité stiahnutie potraviny z trhu podľa § 20 ods. 12 písm. a) zákona č. 152/1995 Z.z. (neboli predložené doklady preukazujúce zdravotnú neškodnosť od RVPS, resp. laboratórne rozbor)
- celkové množstvo pozastaveného mäsa / mäsových výrobkov: 391,1 kg

Mäso mohlo byť uvoľňované na základe predložených potvrdení od príslušnej RVPS, na základe predložených laboratórných výsledkov, resp. na základe prehlásení dodávateľov o zdravotnej bezpečnosti výrobkov.

Zo 16 zariadení spoločného stravovania bol v 2 zariadeniach dodatočne predložený laboratórny rozbor, na základe ktorého bolo mäso a mäsové výrobky uvoľnené do obehu. V ostatných prípadoch – v 14 zariadeniach pristúpili prevádzkovatelia na vrátenie mäsa a mäsových výrobkov dodávateľovi, resp. ho zlikvidovali v rámci kuchynského odpadu.

2. Mimoriadna cielená kontrola v prevádzkach s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny počas celej letnej sezóny 2017 v Slovenskej republike“

Dňa 13.07.2017 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine elektronickou poštou doručený list z Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OHVBPKV/6102/2017/Jo zo dňa 12.07.2017 vo veci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad zariadeniami poskytujúcimi stravovacie služby podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) a vo veci výkonu úradnej kontroly potravín podľa § 23 ods. 2. písm. a) zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 152/1995 Z. z.“) v prevádzkarniach verejného stravovania vrátane výroby zmrzliny, so zameraním sa na **vykonávanie intenzívnych kontrol v prevádzkach s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny počas celej letnej sezóny 2017 v Slovenskej republike.**

V okresoch Martin a Turčianske Teplice sa počas letnej sezóny 2017 nachádzalo **11 prevádzok s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny.** Počas letnej sezóny 2017 bolo vydaných 7 súhlasných rozhodnutí na výrobu a predaj nebalenej zmrzliny na letnú sezónu 2017. Štyri zariadenia na výrobu a predaj nebalenej zmrzliny sú trvalého charakteru.

V sezónnych prevádzkach na výrobu a predaj nebalenej zmrzliny bol v roku 2017 vykonaný štátny zdravotný dozor pred vydaním rozhodnutia na ich uvedenie do prevádzky, pričom bolo zistené, že priestory, vybavenie a dispozičné riešenie je v súlade s požiadavkami platnej legislatívy v oblasti verejného zdravotníctva; u prevádzok s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny boli predložené aktuálne protokoly o vyšetrení pitnej vody v rozsahu minimálnej analýzy, ktorých výsledky boli v súlade s platnou legislatívou.

V okresoch Martin a Turčianske Teplice sa počas letnej sezóny 2017 nachádzalo **23 prevádzok s predajom nebalenej zmrzliny.** Počas letnej sezóny 2017 bolo vydaných 18 súhlasných rozhodnutí na predaj nebalenej zmrzliny na letnú sezónu 2017. Päť zariadení na predaj nebalenej zmrzliny je trvalého charakteru.

V sezónnych prevádzkach na predaj nebalenej zmrzliny bol v roku 2017 vykonaný štátny zdravotný dozor pred vydaním rozhodnutia na ich uvedenie do prevádzky, pričom bolo zistené, že priestory, vybavenie a dispozičné riešenie je v súlade s požiadavkami platnej legislatívy z oblasti verejného zdravotníctva.

Sumárne výsledky:

- a) počet celkovo vykonaných kontrol: **60**
 - v prevádzkach s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny bolo vykonaných v rámci ŠZD 10 kontrol a v rámci ÚKP 20 kontrol
 - v prevádzkach s predajom nebalenej zmrzliny bolo vykonaných v rámci ŠZD 18 kontrol a v rámci ÚKP 12 kontrol
- b) počet skontrolovaných zariadení: **30**
 - skontrolovaných bolo 9 zariadení s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny
 - skontrolovaných bolo 21 zariadení s predajom nebalenej zmrzliny
- c) najčastejšie zisťované nedostatky pri kontrolách: zariadenie prevádzkované bez súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva; porušenie povinností a požiadaviek na hygienu výroby, manipuláciu a umiestňovanie zmrzliny na trh;
- d) počet uložených opatrení : **1** – nariadenie uzatvorenia prevádzky podľa § 55 ods. 2 písm. g) zákona č. 355/2007 Z.z.
- e) počet uložených blokových pokút/celková suma: **0/0 eur**
- f) počet uložených sankcií/celková suma: **2/ 800 eur** (1/500 eur podľa zákona č. 355/2007 Z.z., 1/300 eur podľa zákona č. 152/1995 Z.z.)
- g) počet odobraných sterov z prostredia, pracovných plôch, odevov pracovníkov a rúk pracovníkov - výsledky laboratórnej analýzy: **0**
- h) počet odberov vzoriek zmrzliny na mikrobiologické vyšetrenie - výsledky laboratórnej analýzy: **47 vzoriek**, z toho 2 vzorky boli odobrané v rámci expertízy, **z toho 8 vzoriek nevyhovelo** kritériám procesu výroby pre prekročenie najvyššieho prípustného množstva kvasiniek a plesní
- i) počet odberov vzoriek zmrzliny na chemické vyšetrenie - výsledky laboratórnej analýzy: **4 vzorky, z toho všetky vzorky** v sledovaných ukazovateľoch **vyhoveli**
- j) počet uložených úhrad nákladov za nevyhovujúce vzorky zmrzlín/celková suma: **4/134 eur** za výkon v teréne, vyhodnotenie laboratórných výsledkov, prepravné náklady

3. Monitoring vajec, výrobkov z vajec a hydínového mäsa na kontrolu fipronilu

Dňa 18.09.2017 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine elektronickou poštou doručený list z Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OHVBPKV/7288/2017/Jo zo dňa 18.09.2017 vo veci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad zariadeniami poskytujúcimi stravovacie služby podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) a vo veci výkonu úradnej kontroly potravín podľa § 23 ods. 2. písm. a) zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 152/1995 Z. z.“) v prevádzkarniach verejného stravovania vrátane výroby zmrzliny, so zameraním sa na **vykonávanie monitoringu prednostne v zariadeniach spoločného stravovania v Slovenskej republike v súvislosti s kauzou fipronilu vo vajciach a výrobkoch z vajec.**

V rámci územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Martine bolo **vykonaných 45 kontrol** (počet zahŕňa štátny zdravotný dozor a úradnú kontrolu potravín) a bolo **skontrolovaných 21 zariadení spoločného stravovania**. V kontrolovaných zariadeniach spoločného stravovania nebolo v zmysle priloženého zoznamu vyšetrených vzoriek zistené používanie **vajec a výrobkov z vajec, u ktorých bola laboratórnou analýzou potvrdená prítomnosť fipronilu,**

V rámci predmetného monitoringu a monitoringu potravín pre dojčatá a malé deti prednostne s obsahom vajec, výrobkov z vajec a/alebo hydinového mäsa zameraný boli odobraté na kontrolu prítomnosti fipronilu **3 vzorky**, z toho 1 vzorka vajec, 1 vzorka hydinového mäsa a 1 vzorka detskej a dojčenskej výživy. Vo všetkých odobratých vzorkách bola stanovená **hodnota ND**.

4. Mimoriadna cielená kontrola zameraná na prevádzky verejného stravovania, ktoré podávajú pokrmy z tepelne nespracovaného mäsa v Slovenskej republike

Dňa 05.10.2017 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený list z Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OHVBPKV/7817/2017/Jo, zo dňa 04.10.2017 vo veci vykonania štátneho zdravotného dozoru podľa zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení a znení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) nad zariadeniami poskytujúcimi stravovacie služby a vo veci výkonu úradnej kontroly potravín podľa § 23 ods. 2. písm. a) zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 152/1995 Z. z.“) v prevádzkarniach verejného stravovania.

Štátny zdravotný dozor a úradná kontrola potravín boli zamerané na prevádzky verejného stravovania, ktoré podávajú pokrmy z tepelne nespracovaného mäsa v Slovenskej republike.

V rámci územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Martine bolo **vykonaných 76 kontrol** (počet zahŕňa štátny zdravotný dozor a úradnú kontrolu potravín) a bolo **skontrolovaných 38 zariadení spoločného stravovania**. V **21 skontrolovaných zariadeniach spoločného stravovania** sa podľa vyjadrení prevádzkovateľov, ale aj na základe kontroly jedálnych lístkov výroba pokrmov z tepelne nespracovaného mäsa nerealizuje.

V **17 skontrolovaných zariadeniach spoločného stravovania** sa realizuje výroba pokrmov z tepelne nespracovaného mäsa.

V **6 skontrolovaných zariadeniach spoločného stravovania** boli zistené nedostatky iného charakteru (SVP, hygiena prevádzky, pôvod a vysledovateľnosť, skladovanie, manipulácia s potravinami, iné).

Výsledky z výkonu uvedenej kontroly:

- a) celkový počet vykonaných kontrol: **76**
- b) celkový počet skontrolovaných ZSS: **38**
- c) počet ZSS, v ktorých bolo zistené porušenie povinnosti podľa § 9 ods. 6 písm. a) vyhlášky MZ SR č. 533/2007 Z. z. (bod 1): **0**
- d) počet ZSS, v ktorých bolo zistené porušenie povinnosti podľa § 9 ods. 8 vyhlášky MZ SR č. 533/2007 Z. z. (bod 2): **0**
- e) počet uložených blokových pokút/celková suma: **2/150 eur** podľa zákona č. 355/2007 Z.z.
- f) počet uložených sankcií/celková suma: **2/ 700 eur** podľa zákona č. 355/2007 Z.z.; počet navrhnutých sankcií/celková suma: **2/ 1 300 eur** podľa zákona č. 355/2007 Z.z.

5. Mimoriadna kontrola zariadení stánkového a ambulatného predaja potravín počas konania hromadných podujatí – vianočných (Mikulášskych) trhov v Slovenskej republike

Dňa 25.11.2017 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OHVBPVKV/8957/2017, zo dňa 24.11.2017, vo veci zaslania žiadosti o vykonanie mimoriadnej kontroly v zariadeniach stánkového a ambulatného predaja potravín počas konania hromadných podujatí – vianočných (Mikulášskych) trhov v Slovenskej republike podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení a zmene niektorých zákonov v platnom znení vo veci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad zariadeniami poskytujúcimi stravovacie služby a zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov vo veci výkonu úradnej kontroly nad bezpečnosťou potravín, so zameraním sa na kontrolu prípravy, manipulácie a podávania pokrmov a nápojov.

Kontroly boli zamerané na kontrolu výsledovateľnosti (t.j. pôvodu surovín), kontrolu chladiaceho reťazca, teplotného reťazca, kontrolu dátumu spotreby, resp. dátumu minimálnej trvanlivosti surovín, potravín, označovanie (vrátane označenia alergénov a prídavných látok - azofarbivá), kontrolu prevádzkovej hygieny, kontrolu manipulácie s odpadom, dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, prichádzajúcich do styku s potravinami/pokrmami (pracovný odev, šperky), kontrolu dokladov odbornej a zdravotnej spôsobilosti.

Pri kontrolách bolo zistené nasledovné :

- a) počet vykonaných kontrol/ počet skontrolovaných zariadení: **15/10**
- b) počet zariadení so zistenými nedostatkami: **3**
- c) najčastejšie zisťované nedostatky: nezabezpečené vyhovujúce zariadenie na osobnú hygienu zamestnancov, nedodržanie podmienok skladovania potravín a pokrmov – po DMT, resp. nepreukázanie dodržania doby spotreby.
- d) počet uložených opatrení : **0**
- e) počet uložených blokových pokút/celková suma: **3/90 eur**
- f) počet navrhnutých sankcií/celková suma: **0**

Odber vzoriek potravín, pokrmov nebol vykonaný.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexný výkon štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Etapy riešenia :

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a), b), c) a každé 3 roky realizovať aktivity v rámci priority d) :

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie,
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania,
- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,
- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
- kontrolovať pestrosť stravy,
- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných poradí pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi,
- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.,

- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV,
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí,
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia,
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi,
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive,
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít,
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025.

Trvanie projektu 1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia: r. 2025

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje priebežne prioritu b), d) v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a prioritu c) v rámci spolupráce s odbornými pracovníkmi školstva nasledovne:

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných celkovo 150 kontrol zameraných na kontrolu predávaného sortimentu v školských bufetoch a predajných automatoch, kontrolu dodacích listov v školských stravovacích zariadeniach a v školských bufetoch. Taktiež boli kontroly zamerané aj na všetky formy marketingovej propagácie nezdravých potravín t.j. letáky, propagačné materiály, nástenky, upútavky, reklamné predmety, a pod. (jednalo sa hlavne o potraviny s vysokým obsahom soli, tukov, cukrov, sladených nápojov a pod.,
- podporovanie poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne – v okrese Martin a Turčianske Teplice 4 zariadenia školského stravovania, ktoré zabezpečujú poskytovanie desiat pre žiakov ZŠ. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli vykonané 7 kontrol. Poskytovanie desiat prostredníctvom školských jedální plní významnú úlohu v oblasti prevencie detskej obezity. Zostavovanie ponúkaného sortimentu desiat vykonávajú odborne vzdelaní pracovníci v oblasti školského stravovania (vedúca školskej kuchyne v spolupráci s riaditeľom školy, resp. stravovacou komisiou, ktorá je zriadená v škole) a pripravovaná desiata zodpovedá požiadavkám v súlade s receptúrami a technologickými postupmi pri príprave pokrmov v súlade Materiálno spotrebnými normami určenými pre školské stravovanie, ktoré vychádzajú z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie stravníkov,
- edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí,
- podporovanie mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie,

Oddelenie HDM dlhodobo a pravidelne sleduje poskytovanie mliečneho programu v zariadeniach pre deti a mládež podľa metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z.z. o poskytovaní pomoci na

podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a Metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie. Mliečny program je realizovaný na 64 školách v rámci školského stravovania (mlieko podávané po obede alebo ako mliečna desiatka pre žiakov ZŠ resp. počas celého dňa pre deti MŠ) a prostredníctvom mliečnych automatov, ktorých hlavnou výhodou takejto formy distribúcie školského mlieka je jeho dostupnosť pre všetky deti školy, kedykoľvek majú chuť. V porovnaní s predchádzajúcimi školskými rokmi stúpol záujem o školský mliečny program. Odborní pracovníci oddelenia HDM pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa zameriavajú na kontrolu mliečnych výrobkov dodávaných ako produkty mliečneho programu. Kontrola je zameraná na pôvod tovaru - predloženie dodacích listov k mliečnym výrobkom, správne označenie mliečnych výrobkov, dodržiavanie dátumu spotreby, plynulosť dodávky mliečnych výrobkov, skladovanie mliečnych výrobkov, celistvosť obalu, a pod.. Výsledky sledovania mliečneho programu na školách sú za jednotlivé RÚVZ spracované každoročne vo výročnej správe.

Podporovanie programu „Školské ovocie“ - do programu je zapojených 63 škôl. RÚVZ v SR podporujú realizáciu projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl“, do ktorého je zapojená Slovenská republika prostredníctvom Ministerstva pôdohospodárstva SR“. V roku 2017 odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže pri výkone štátneho zdravotného dozoru monitorovali podmienky a zapojenie jednotlivých školských prevádzok do projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl “. Dodávku ovocia a zeleniny súvisiacu s plnením „Programu ovocie zelenina do škôl“ zabezpečujú schválené dodávateľské firmy. /

Odborní pracovníci oddelenia Poradenského centra zdravia/Výchovy k zdraviu a oddelenia HDM realizovali v základných a materských školách edukačnú činnosť zameranú na zdravý spôsob života, zdravé stravovanie, zdravú výživu detí, prevenciu obezity, poruchy príjmu potravy. Cieľom edukačných aktivít bolo podporiť základy zdravého stravovania u detí a mládeže. V MŠ edukačné aktivity boli zamerané : poznať základné stavebné prvky potravín, ich význam pre organizmus a schopnosť rozlíšiť vhodné resp. zdravé a nevhodné resp. nezdravé potraviny, informácie boli sprostredkované prostredníctvom improvizácie pomocou makiet, ktoré znázorňujú dôležité látky a vitamíny v organizme. Informácie boli podávané formou rozhovoru, básničiek a riekaniek. Edukačné aktivity boli rozdelené do jednotlivých celkov a boli určené pre jednotlivé vekové skupiny :

- Projekt ovocie, zelenina a vitamíny – do projektu bolo zapojených 5 materských škôl, 1 základná škola a 1 školský klub a zúčastnilo sa ho 238 detí (159 predškolákov a mladších detí, 79 žiakov 1 ročníka ZŠ),
 - Projekt správna výživa - do projektu boli zapojené 4 materské školy, 1 základná škola, 1 školský klub detí a zúčastnilo sa ho 184 detí (135 predškolákov a mladších detí, 49 žiakov 2 ročníka ZŠ),
 - Projekt „Viem čo zjem“ - do projektu boli zapojené 2 základné školy a zúčastnilo sa ho 247 žiakov 3 a 4 ročníka a 5 a 6 ročníka.
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
 - posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,

V školských stravovacích zariadeniach zamestnanci oddelenia HDM preverovali podmienky prevádzkovania zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, vrátane pitného režimu a mliečneho programu, kontrolovali zostavovanie jedálnych lístkov, pestrosť stravy, označovanie alergénov na jedálnych lístkoch, posudzovali podmienky pre diétne stravovanie

žiakov, sledovali dodržiavanie systému HACCP v praxi, vykonávali zatried'ovanie zariadení spoločného stravovania do jednotlivých kategórií. Zabezpečovali metodické vedenie vedúcich a kuchárov zariadení školského stravovania a oboznamovali ich s novinkami aktuálnymi pre zariadenia spoločného stravovania. Celkovo vykonali v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach stravy bolo vykonaných 344 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru (školské jedálne – 439 kontrol, výdajne stravy 50 kontrol) a v rámci úradnej kontroly potravín 191 kontrol.

Odborní pracovníci HDM v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež vykonali odber vzoriek hotových pokrmov, lahôdkarských výrobkov, mliečnej dojčenskej a detskej stravy na laboratórnu analýzu. V priebehu roka 2017 bolo odobratých 63 vzoriek stravy hotových pokrmov a lahôdkarských výrobkov na mikrobiologické vyšetrenie. Pri kontrole obsahu soli v hotových pokrmoch ani jedna vzorka nevyhovovala požadovaným odporúčaniam v súlade s OVD pre jednotlivé vekové skupiny, avšak vyhovela limitu stanovenému pre hotové pokrmy v Potravinovom kódexe. Vedúce stravovacích prevádzok prísne kontrolujú pridávanie soli do hotových pokrmov, v súlade s OVD, avšak vo viacerých prípadoch pri príprave pokrmu zohráva úlohu komponent použitý na prípravu pokrmu s vyšším obsahom soli,

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania,

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nachádza 60 zariadení školského stravovania, ktoré zabezpečujú prípravu diétnej stravy pre stravníkov. V roku 2017 bolo v týchto zariadeniach vykonaných 50 kontrol. Najčastejšie pripravovaná strava v týchto zariadeniach je bezlepková, bezlaktózová a šetriaca. Prevádzkovatelia školských zariadení na prípravu stravy majú vyčlenené pracovné úseky, náradie, náčinie a vyškolený personál. Podmienky pripravovanej diétnej stravy majú zapracované v prevádzkových poriadkoch, ktoré majú schválené príslušným úradom verejného zdravotníctva. Ak nie je možné prípravu diétnej stravy realizovať v školskom zariadení, sú stanovené podmienky pre donesenie stravy rodičmi, ktoré sú taktiež spracované v prevádzkovom poriadku a schválené príslušným úradom verejného zdravotníctva.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

V priebehu roka 2017 odborní pracovníci HDM vykonali v rámci štátneho zdravotného dozoru 205 kontrol zameraných na dodržiavanie pitného režimu pre deti.

Používanie pitnej vody resp. nesladených nápojov v rámci pitného režimu je pracovníkmi RÚVZ odporúčané, ale údajom, koľko zariadení školského stravovania podáva pitnú vodu resp. nesladené nápoje v rámci pitného režimu konkrétne nedisponujeme. Z poznatkov z výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že v MŠ sa presadzuje pitná voda podávaná deťom počas dňa (okrem podávania nápoja k jedlu), v zimnom období nesladený čaj. V niektorých ZŠ boli zriadené na chodbách fontánky s pitnou vodou, taktiež pitná voda sa nachádza v každej triede (umývadlo na ruky s tečúcou pitnou vodou). Pri poskytovaní nápoja k jedlu školské jedálne podávajú sladené nápoje s používaním sirupov s vyšším podielom ovocnej zložky,

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach - priemerný počet stravujúcich sa detí v školských jedálňach nasledovný : MŠ – 100,00 % detí, ZŠ – 66,03 %, SŠ a gymnáziá – 52,77 %, SOŠ 35,33 %. Na základe porovnania s predchádzajúcimi rokmi nie je evidovaný pokles stravníkov stravujúcich sa v školských zariadeniach,
- kontrolovať pestrosť stravy - celkovo bolo posúdených 29 jedálnych lístkov na vyhodnotenie pestrosti stravy, všetky jedálne lístky vyhoveli požiadavkám pestrosti stravy - koeficient nebol nižší ako 0,5,

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky - celkovo bolo posúdených 29 jedálnych lístkov na dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky podľa Prílohy č.1 k Vyhláške MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania. Na základe výsledkov hodnotenia zásad na zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach školského stravovania bolo najčastejšie zisťované nedostatky : nedodrzaná časová štruktúra jedálnych lístkov počas piatich stravovacích dní, neboli zaradované prívarky s využitím najmä strukovín dvakrát za mesiac, nebola zaradovaná zelenina denne a podľa sezónnosti čerstvá zelenina, neboli zaradované raz týždenne hlavné jedlá z rýb, nedodrzaná zásada zvýšenia podielu potravín s obsahom bielkovín okrem mlieka na desiatu a olovranty. Pri zostavovaní jedálneho lístka u desiat a u olovrantov využívať pestrosť ponúkaných receptúr nátierok a pečiva ktoré obsahujú materiálno - spotrebné normy a receptúry pre školské stravovanie nebolo zaradované ovocie denne (podľa finančných možností). Na základe uvedeného a v záujme skvalitnenia poskytovanej stravy v Školskej jedálni bolo odporúčené dbať pri skladbe jedálneho lístka a normovaní na správne zastúpenie jednotlivých druhov potravín tak, aby základné živiny, nerastné látky a vitamíny boli dodávané v potrebnom množstve pre strávníkov jednotlivých vekových skupín podľa platnej legislatívy. Zostavovať jedálne lístky a dodržiavať receptúry a technologickú prípravu pokrmov v súlade Materiálno spotrebné normy určené pre školské stravovanie, ktorá vychádza z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie strávníkov uvedené vo Vestníku MZ SR čiastka 4-5, dňa 19. Júna 2015, Ročník 63. Dodržiavať zásady pre zostavovanie jedálnych lístkov podľa Prílohy č.1 k Vyhláške MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- v rámci konzultačných činností spolupracujeme s okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi - v priebehu roka 2017 sme sa zúčastnili 5 pracovných konzultácií.
- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania – 1 školenie pre vedúcich zamestnancov a pracovníkov školských jedální.

d) Podpora pohybových aktivít

Na základe listu ÚVZ SR č. HDM 6869/20626/2017, zo dňa 17.08.2017 so žiadosťou o „Vykonanie mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v Slovenskej republike a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy“, v súvislosti s realizáciou aktivít Akčného plánu prevencie obezity detí, ktoré sú súčasťou *Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025* a bolo potrebné okrem získania údajov dotazníkovým prieskumom, zmonitorovať hygienický stav priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy, odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v rámci štátneho zdravotného dozoru v okresoch Martin a Turčianske Teplice v termíne od 18.09.2017 do 29.09.2017 22 kontrol a prekontrolovali 97 priestorov na výučbu telesnej výchovy z toho 47

vnútorných priestorov na výučbu telesnej výchovy a 50 vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy.

Na základe zistení z výkonu ŠZD bolo možné konštatovať, že prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy pri školách sú udržiavané podľa finančných možností. Prevádzkovateľ, resp. zriaďovateľ zariadenia sa snaží v rámci svojich možností udržiavať prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy na požadovanej hygienickej úrovni, tak aby boli vytvorené vyhovujúce podmienky pre cvičencov. V súčasnej dobe v školských prevádzkach pribúdajú fitness centrá, ktoré prinášajú nové možnosti pre žiakov, učiteľov a školu samotnú. Každoročne prevádzkovatelia zabezpečujú revíziu telocvičného náradia a náčinia.

Na základe zistenia z výkonu ŠZD sú zriaďovatelia resp. prevádzkovatelia predmetných zariadení písomne vyzvaní zaslať na RÚVZ so sídlom v Martine písomné stanovisko o spôsobe riešenia vzniknutej situácie so stanovením termínu na odstránenie zistených nedostatkov.

Na základe predloženej výzvy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) na predloženie žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov na rozvoj výchovy a vzdelávania žiakov v oblasti telesnej a športovej výchovy boli pridelené finančné prostriedky niektorým školským zariadeniam. V súčasnej dobe školy, ktorým boli pridelené finančné prostriedky zabezpečujú resp. sa pripravujú na vykonanie rekonštrukcie telocviční.

Čo sa týka ostatných aktivít - využívanie telocviční na mimoškolskú činnosť, využívanie iných zariadení na telovýchovu a šport, počet hodín TV, zdravotná TV- tieto sú zisťované len v rámci štátneho zdravotného dozoru v školách. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli vykonané 4 kontroly telocviční pri školských zariadeniach a bolo zistené, že telocvične sú využívané aj na mimoškolskú činnosť, v rámci výučby TV sú využívané aj iné športoviská resp. plochy (plaváreň, verejná ihriská, zimný štadión a pod.), počet hodín TV je štandardne 2 hodiny týždenne, iba v niektorých školách, ktoré majú športové triedy majú zaradené 3 vyučovacie hodiny týždenne, zdravotná TV nie je realizovaná v žiadnej škole v regióne.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor : Ministerstvo zdravotníctva – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia : priebežne podľa požiadaviek gestora

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu sú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog,
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku.

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku.
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR.
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl.
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry).
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou.
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky.
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách.
- Podpora Národného programu boja proti drogám.

Projekt je realizovaný priebežne na základe požiadaviek gestora a metodického usmernenia UVZ SR. V súčasnosti projekt nie je realizovaný.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Termín ukončenia: r. 2017

V súvislosti so schválenými programami a projektmi úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2014 a na ďalšie roky bola vypracovaná metodika na riešenie tohto projektu. Tento projekt nadväzuje na výsledky získané predchádzajúcim prieskumom a je v súlade s vytýčenými prioritnými oblasťami pre odbor hygieny detí a mládeže na toto obdobie. Projekt je realizovaný v jednotlivých etapách : rok 2014 - návrh projektu, vypracovanie jeho metodiky a dotazníkov, realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3 - 6 ročných detí, rok 2015 - realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7 - 10 ročných detí, rok 2016 - realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11- 14 ročných detí, 2017 - celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti.

V roku 2017 bol projekt spracovaný na ÚVZ SR.

Iné programy a projekty realizované v spolupráci s inými oddeleniami :

Úloha č. 1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Na základe plnenia úloha č. 1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií uvedenej v programoch a projektoch ÚVZ SR a RÚVZ v SR na rok 2017 a na ďalšie roky, ako aj záverov z pracovného rokovania o problematike solárií, ktoré sa uskutočnilo dňa 26.01.2017 na ÚVZ SR, odborní pracovníci oddelenia hygieny životného prostredia a oddelenia hygieny detí a mládeže realizovali úlohu v I. polroku 2017. Zabezpečili vykonanie dotazníkového prieskum, ktorý bol zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 90 študentov 2 stredných škôl (30 študentov Gymnázia ESS, Martin a 60 študentov SPŠ Martin). Dotazníkový prieskum bol spracovaný v programe excel a zaslaný na ÚVZ SR k súhrnnému spracovaniu a vyhodnoteniu. Záverečná správa by mala prispieť k zvýšenému povedomiu a osvetu oslovených študentov.

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na rok 2017-2020

Plnenie úlohy NAPPPA : Úloha č. 5.1.1 „Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela“, „Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“ a Úloha č. 5.1.3 „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl“, „Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“ je realizované na základe uznesenia vlády č. 218/2017 z 23. mája 2017 k Národnému akčnému plánu na podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (NAPPPA). Národný akčný plán sa opiera o prioritné oblasti, ciele a nástroje Stratégie pohybovej aktivity pre WHO Európsky región 2016 – 2025.

Hlavným zámerom Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020 je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi, podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity a znižovanie ovplyvniteľných rizikových faktorov nedostatočnej pohybovej aktivity súvisiacich s neprenosnými chronickými ochoreniami podporou udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života. Národný akčný plán obsahuje všeobecný prehľad o pohybovej aktivite v súvislosti so strategickými dokumentmi, definície, súčasný stav úrovne pohybovej aktivity, medzinárodné a národné odporúčania, benefity a konkrétne úlohy niektorých z orgánov štátnej správy.

V oddelenie hygieny detí a mládeže v spolupráci s oddelením Poradenského centra zdravia/Výchovy k zdraviu sa v I. polroku roku 2017 zúčastnilo metodicko-odborného semináru, ktoré sa konalo na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, ktorý bol zameraný na oboznámenie sa s priebehom realizácie projektu a k postupom plnenia jednotlivých úloh projektu.

V priebehu roka 2018 bude realizovaná Úloha č. 5.1.1 „Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškôľakov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela“, „Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“. V II. etape konanej v roku 2019 bude realizované plnenie Úlohy č. 5.1.3 „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl“, „Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích

návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“ k príprave plnenia úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020.

Realizovali sme 3 mimoriadne ciele kontroly :

1. „Vykonanie mimoriadnej cielej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v Slovenskej republike a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy“ – zaslanie správy.

Dňa 18.08.2017 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. HDM 6869/20626/2017, zo dňa 17.08.2017 so žiadosťou o „Vykonanie mimoriadnej cielej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v Slovenskej republike a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy“, v súvislosti s realizáciou aktivít Akčného plánu prevencie obezity detí, ktoré sú súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 a bolo potrebné okrem získania údajov dotazníkovým prieskumom, zmonitorovať hygienický stav priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice v termíne od 18.09.2017 do 29.09.2017 nasledovné :

Počet vykonaných kontrol :

- 22 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) vykonaného v súlade so zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“).

Počet skontrolovaných priestorov na výučbu telesnej výchovy : 97 priestorov na výučbu telesnej výchovy z toho 47 vnútorných priestorov na výučbu telesnej výchovy a 50 vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy.

Najčastejšie zisťované nedostatky – podľa bodu 1 – 8 uvedených v liste :

1. **dodržiavanie požiadaviek na tepelno – vlhkovú mikroklimu** (možnosti merania teploty vnútorných priestorov, možnosti a spôsob vetrania) – **zisťované porušenie** v 3 zariadeniach bola zistená nedostatočná výmena vzduchu, v priestore telocvične sa nedalo pravidelne a intenzívne vetrať (priestor telocvične bez núteného vetrania, okná bez možnosti ich otvárania priamo z podlahy a nefunkčné okná bez možnosti otvárania – staré, poškodené, opotrebované).
2. **dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie a funkčné členenie priestorov na výučbu telesnej výchovy :**
 - dodržiavanie plochy priestorov a plochy šatne (v zmysle § 3 odst. 5 vyhl.č. 527/2007 Z.z.) – **nezistené porušenie;**
 - osvetlenie – osvetľovacie telesá, kryty na svietidlách, vetracie krídla okien majú byť ovládateľné od podlahy (v zmysle § 2 a § 4 vyhl.č. 525/2007 Z.z.) – **zisťované porušenie** v 7 zariadeniach telocvični vetracie krídla okien neboli ovládateľné z podlahy a nebolo riešené

- priečne vetranie priestoru;
 - ochranné mriežky – **nezistené porušenie**;
 - podlahová krytina – **zistené porušenie** v 6 zariadeniach - podlahová krytina v telocvični poškodená, z toho v 2 zariadeniach je potrebné zabezpečiť opravu resp. výmenu podlahovej krytiny v priestore telocvične a v 4 zariadeniach je potrebné zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy; v 9 zariadeniach bola poškodená podlahová krytina v priestoroch šatní, umyvárni alebo WC zariadeniach;
 - steny – povrchová úprava, obklad stien (v zmysle § 2 a § 4 vyhl.č. 525/2007 Z.z.) – **zistené porušenie** v 15 zariadeniach telocvični poškodená, opadaná omietka stien a stropov, z toho v 1 zariadení so známami plesne na stenách (príčina spôsobená v dôsledku nezabezpečenia účinnej výmeny vzduchu – prirodzené priame vetranie na jednej strane steny telocvične a v 14 zariadeniach – dôvodom znečistenia stien a stropov nepravidelné maľovanie prevádzkových priestorov). V 11 zariadeniach bola zistená poškodená povrchová úprava v priestoroch šatní, umyvárni alebo WC zariadeniach.
3. **dodržanie požiadaviek na vybavenie priestorov na výučbu telesnej výchovy** (v zmysle § 5 odst. 7 vyhl.č. 527/2007 Z.z.) :
- šatne pre cvičencov – **zistené porušenie** v 3 zariadeniach - pri telocvični je zriadená len 1 šatňa,
 - umyvárne pre cvičencov prístupné zo šatne – **nezistené porušenie**
 - sprchy pre cvičencov – **zistené porušenie** v 2 zariadeniach, z toho v 1 zariadení sa sprchy pre cvičencov nevyužívajú z dôvodu nefunkčnosti vybavenia a v 2 zariadení boli uzamknuté a zapratané inventárom zariadenia,
 - umývadlá pre cvičencov – **nezistené porušenie**.
4. **zabezpečenie prívodu studenej vody a teplej vody – nezistené porušenie**
5. **využívanie priestorov telocvični na mimoškolské aktivity:**
- všetky skontrolované zariadení (počet: 22) využíva priestory telocvični na mimoškolské aktivity (napr. krúžky, CVCČ, využívanie priestorov telocvični verejnosťou a žiakmi iných škôl, z toho 3 zariadenia využívajú priestory len pre svojich žiakov, 19 zariadení poskytuje svoje priestory iným školám, žiakom a verejnosti).
6. **využívanie iných športových plôch a zariadení vonkajšie telovýchovné plochy :**
- **sú alebo nie sú vyčlenené** – 20 zariadení má vyčlenené vonkajšie telovýchovné plochy využívané na TV, 2 zariadenia nemajú,
 - **oplotené** – 20 zariadení,
 - **na nezastavanom pozemku školy** - 20 zariadení na nezastavanom pozemku školy, 2 zariadenia využívajú priestory ihrísk v správe obcí, 1 zariadenie využíva vonkajší areál základnej školy,
 - **vybavenie vonkajšieho areálu** (ihriská, pieskoviská, atď.) – v 20 zariadeniach bolo prekontrolovaných 50 vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy, z toho :
 - 26 ihrísk (13 multifunkčných, 9 asfaltových, 3 trávnaté, 1 futbalové s umelou trávou),
 - 1 tenisový kurt,
 - 14 doskočísk pre skok do diaľky,
 - 7 atletické trate,

- 2 vonkajšie posilňovne.

Využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport žiakmi školy (Mestské kúpele, športová hala, a pod.) v rámci výučby :

- Mestská krytá plaváreň, Martin a Krytá plaváreň Dolný Kubín – plavecké kurzy organizované jednotlivými školami,
- Zimná športová hala Martin – ZŠ s MŠ, Gorkého, Martin – využívaná v rámci športovej prípravy pre žiakov hokejových športových tried v ZŠ a prípravky žiakov MŠ,
- Futbalové ihrisko, Žabokreky - ZŠ s MŠ, Hurbanova, Martin – využívaná v rámci športovej prípravy pre žiakov futbalových športových tried,
- Lyžiarske stredisko Valčianska dolina, Lyžiarske stredisko Jasenská dolina, Lyžiarske stredisko Martinské hole – lyžiarske kurzy organizované jednotlivými školami.

7. Realizácia malých foriem telesnej výchovy v školách

- v 22 zariadeniach, majú žiaci možnosť aktívneho odpočinku formou voľného pohybu po priestoroch chodieb zariadenia;
- v 3 zariadeniach možnosť hrania stolného tenisu vo vyčlenených priestoroch.

8. Využívanie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín,.....

Počet hodín telesnej výchovy do týždňa:

Základné školy: z celkového počtu 16 zariadení ZŠ (z toho 1 ZŠ je len pre ročníky 1. – 4.)

1. Stupeň:	2 hodiny telesnej výchovy (v 13 zariadeniach ZŠ);
	3 hodiny telesnej výchovy (v 3 zariadeniach ZŠ);
2. Stupeň:	2 hodiny telesnej výchovy (v 13 zariadeniach ZŠ);
	3 hodiny telesnej výchovy (v 2 zariadeniach);

poznámka: - 4 zariadenia ZŠ uviedli možnosť zaradenia ďalšej hodiny (+ 1 hodiny týždenne) v rámci voliteľného predmetu – pohybová výchova na II. stupni ZŠ;

- v 1 zariadení žiaci športových tried majú + 3 hodiny týždenne navyše;
- v 1 zariadení žiaci športových tried majú 3 + 3 hodiny týždenne príprava na ľade navyše.

Stredné školy: 2 hodiny telesnej výchovy týždenne;

Poznámka: v 1 zariadení študenti, ktorí sú zaradení do duálneho vzdelávania majú len 1 hodinu týždenne.

LTV sa na školách neposkytuje.

Zaradovanie hodín telesnej výchovy do rozvrhu hodín

Nulté hodiny: neboli zaradené v žiadnom zariadení.

V čase do tretej vyučovacej hodiny: v čase do tretej vyučovacej hodiny bola telesná výchova zaradená vo všetkých zariadeniach (okrem 4 zariadení v rámci I. stupňa základnej školy).

Zdvojené hodiny: neboli zaradené v žiadnom zariadení.

9. Zistenie počtu a druhu zdravotných indikácií u žiakov a študentov, ktorý sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV

Počet cvičiacich: 7467 žiakov

Počet necvičiacich žiakov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od telesnej výchovy:
159 žiakov z toho 71 úplne oslobodených a 88 čiastočne oslobodených.

Zdravotné indikácie úplne oslobodených žiakov: kardiovaskulárne ochorenia, dýchacie, neurologické;

Zdravotné indikácie čiastočne oslobodených žiakov: kardiovaskulárne ortopedické, urologické, neurologické ochorenia, ochorenia štítnej žľazy, poúrazové stavy, stavy po operáciách.

Poznámka: v potvrdeniach o oslobodení žiakov od telesnej výchovy od špeciálnych lekárov sa uvádzajú skupiny ochorení a nie konkrétna klasifikácia diagnózy.

10. Zistenie možností telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV:

Žiaci *čiastočne oslobodení* od telesnej výchovy sa zúčastňujú na hodinách TV a realizujú cvičenia, ktoré môžu v rámci svojho zdravotného stavu.

Žiaci *úplne oslobodení* od telesnej výchovy sa nezúčastňujú hodín TV, resp. pomáhajú vyučujúcemu pri činnostiach ako je meranie času, zapisovanie údajov, atď.

Poznámka : LTV podľa uvádzania učiteľov TV sa neposkytuje z dôvodu, že na škole je takýchto detí málo a nie je dostatok času a ani odborne vzdelaných učiteľov TV, ktorý by s oslobodenými žiakmi vykonávali cvičenia zamerané na liečebnú terapiu v súlade so stanovenou diagnózou.

11. Dodržiavanie schváleného prevádzkového poriadku – nezistené porušenie

Počet uložených opatrení – uviesť presne aké : v 18 zariadeniach uložených 65 opatrení

- zabezpečiť výmenu okien v objekte telocvične (3 zariadenia),
- zabezpečiť otvárateľnosť okien od podlahy v priestore telocvične (7 zariadení),
- zabezpečiť otvárateľnosť okien od podlahy v priestoroch šatní, umyvárni a WC zariadení (3 zariadenia),
- zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahovej krytiny v telocvični (2 zariadenia),
- zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični (4 zariadenia),
- zabezpečiť povrchovú úpravu podlahy v priestoroch šatní, umyvárni a WC zariadení (9 zariadení),
- zabezpečiť opravu poškodenej strechy (1 zariadenia),
- zabezpečiť povrchovú úpravu stien resp. obnovu maľovky v telocvični (15 zariadení),
- zabezpečiť opravu poškodených, opadaných, znečistených povrchov stien a stropov v priestoroch šatní, umyvárni a WC zariadení (10 zariadení),
- odstrániť plesň na stenách a stropoch (3 zariadenia),
- v miestnosti pre upratovačku zabezpečiť prívod teplej vody k výlevke (1 zariadenie) a doplniť do priestoru potrebné vybavenie – výlevku (1 zariadenie), zabezpečiť požadovanú celkovú výmenu vzduchu (2 zariadenia);
- zabezpečiť opravu poškodených, potrhánych ochranných sietí na oknách (1 zariadenie),
- sprístupniť pre cvičencov a sfunkčiniť sprchy v umyvárňach pri telocvični (2 zariadenia),
- odstrániť príčinu vlhkosti stien od podlahy s následnou úpravou povrchu stien (1 zariadenie).

Počet uložených blokových pokút/ celková suma : 0 blokových pokút

Zoznam zariadení so zistenými nedostatkami:

Názov, adresa školy	Zistené nedostatky	Opatrenia	Návrh sankcií
Základná škola, Jahodnícka 1, 036 01 Martin	poškodená opadaná omietka stien v šatniach pre žiakov;	- zabezpečiť vymaľovanie stien v šatniach pre žiakov;	-
Základná škola, Komenského 10, 038 53 Turany	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola, A. Stodolu 1, 036 01 Martin	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola H. Zelinovej, Čachovský rad, 038 61 Vrútky	☐ poškodená a nerovná podlaha v telocvični, opotrebovaný náter; ☐ poškodená a znečistená omietka stien a stropov v telocvični a v umyvárňach; ☐ poškodená podlahová krytina v šatni pre žiakov;	- zabezpečiť opravu a obnovu povrchového náteru resp. výmenu podlahy v telocvični; - vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v telocvični a umyvárňach; - zabezpečiť opravu resp. výmenu podlahovej krytiny v šatni pre žiakov;	-
Základná škola SNP, Partizánska 417/13, 038 52 Sučany	☐ poškodená a znečistená omietka stien a stropov v telocvičniach; ☐ poškodená podlahová krytina a poškodené a znečistené steny v šatniach, umyvárňach a WC.	- vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v telocvičniach; - zabezpečiť celkovú rekonštrukciu šatní a hygienických zariadení;	-
Základná škola s materskou školou, Školská 447/2, 039 01 Turčianske Teplíce	- poškodený povrchový náter podlahy v priestoroch telocvične; - vetracie krídla okien	- zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični; - zabezpečiť účinné vetranie v priestore	-

	<p>v telocvični nie sú otvárateľné od podlahy;</p> <p>- umyvárne pre žiakov sú zapratané inventárom, nie je možnosť ich využívania žiakmi;</p>	<p>telocvične a otváranie okien od podlahy;</p> <p>- sprístupniť pre žiakov umyvárne pri telocvični;</p>	
<p>Základná škola A. Dubčeka, Ul. budovateľov , 036 01 Martin</p>	<p>- poškodená a znečistená omietka stien a stropov v telocvični, šatni, umyvárni a WC.</p> <p>- v telocvični chýba nútená výmena vzduchu a vetracie krídla okien nie sú otvárateľné od podlahy;</p> <p>- poškodená podlaha v umyvárni;</p>	<p>-vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v telocvični, šatni, umyvárni a WC;</p> <p>- zabezpečiť účinné vetranie v priestore telocvične;</p> <p>- zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahy v umyvárni;</p>	-
<p>Spojená škola, M. R. Štefánika 1, 038 61 Vrútky</p>	<p>- poškodený povrchový náter podlahy v priestoroch veľkej telocvične;</p> <p>- poškodená a znečistená omietka stien a stropov v telocvičniach;</p>	<p>- zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični;</p> <p>- vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v telocvični;</p>	-
<p>Základná škola, Valča 81, 038 35 Valča</p>	<p>- po obvode stien v telocvični sa nachádzajú radiátory bez ochranných krytov, nie je zabezpečená ochrana zdravia cvičencov pred možným úrazom;</p>	<p>- zabezpečiť ochranné kryty radiátorov, aby boli steny hladké, bez výstupkov;</p>	-
<p>Základná škola Benice, 038 42 Príbovce</p>	<p>-okná v objekte telocvične sú poškodené, opotrebované niektoré sa nedajú otvárať, nedostatočná výmena vzduchu – chýba nútená výmena vzduchu a vetracie krídla okien nie sú ovládateľné z podlahy;</p>	<p>- zabezpečiť účinné vetranie telocvične;</p> <p>-zabezpečiť výmenu</p>	-

	<ul style="list-style-type: none"> - poškodené okná (zhoršená ich funkčnosť, netesnia, rozsušené, zhoršená ovládateľnosť okien) v v šatniach, umyvárňach, záchodoch; - poškodená podlaha v šatniach, umyvárňach, v záchodoch; - poškodená, opadaná a znečistená omietka stien v telocvični; 	<ul style="list-style-type: none"> okien v objekte; - zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahy; - vykonať opravu a vymaľovanie stien v telocvični; 	
Základná škola F. Hrušovského, Ul. gymnaziálna 197, 038 43 Kláštor pod Znievom	<ul style="list-style-type: none"> - v telocvični chýba nútená výmena vzduchu a vetracie krídla okien nie sú otvárateľné od podlahy(1 strana okien vymenená za nové neotvaravé a na 2 strane staré okná bez možnosti otvárania z podlahy); - okná v šatni, umyvárni nemajú zabezpečené otváranie od podlahy vzhľadom k výške ich umiestnenia na stene; 	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečiť účinné vetranie telocvične; - zabezpečiť otvárateľnosť okien z podlahy v šatni a umyvárni; 	-
Katolícka ZŠ s MŠ A. Bernoláka, Ul. S. Tomášika 1, 036 01 Martin	<ul style="list-style-type: none"> - poškodená opadaná omietka stien a stropov v telocvični, v šatniach a umyvárňach; - poškodená podlaha v šatniach a umyvárni; - poškodený obklad stien v sprchách; 	<ul style="list-style-type: none"> - vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v objekte; - zabezpečiť opravu, resp. výmenu poškodenej podlahy šatniach a umyvárni; - zabezpečiť opravu obkladu stien v sprchách; 	-
Základná škola, Slovenské Pravno 366, 038 22 Slovenské Pravno	<ul style="list-style-type: none"> - poškodená strecha na objekte telocvične, čo má za následok zatekania do budovy; znečistené maľovky priestorov; - poškodený povrchový náter podlahy v telocvični; 	<ul style="list-style-type: none"> - vykonať komplexnú opravu strechy na objekte telocvične; - zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični; 	-

	<ul style="list-style-type: none"> - okná v objekte telocvične sú poškodené, netesnia, opotrebované; - poškodená, opadaná a znečistená omietka stien a stropov v telocvični, v šatniach a umyvárňach 	<ul style="list-style-type: none"> -vykonať výmenu okien v objekte telocvične; -vykonať opravu a vymalovanie stien a stropov v telocvični, v šatniach a umyvárňach 	
Základná škola, Ostrovná 1, 038 41 Košťany nad Turcom	<ul style="list-style-type: none"> - poškodená a znečistená omietka stien a stropov v telocvični; -v miestnosti pre upratovačku nie je zabezpečený prívod teplej tečúcej vody k výlevke; 	<ul style="list-style-type: none"> -vykonať opravu a vymalovanie stien a stropov v telocvični - zabezpečiť prívod teplej tečúcej vody k výlevke; 	
Základná škola s materskou školou, Ul. Gorkého, 036 01 Martin	<ul style="list-style-type: none"> - okná v šatniach a umyvárňach sú poškodené, opotrebované, zhoršená funkčnosť okien; - vo veľkej telocvični nie je zabezpečené ovládanie otvárania okien z podlahy; - poškodená podlahová krytina v šatniach; 	<ul style="list-style-type: none"> -zabezpečiť výmenu okien v šatniach a umyvárňach; - zabezpečiť ovládanie okien od podlahy vo veľkej telocvični; - oprava resp. výmena podlahovej krytiny v šatniach; 	-
Pedagogická a sociálna akadémia, SNP 509/116, 039 01 Turčianske Teplice	<ul style="list-style-type: none"> -poškodená podlaha v telocvični (vyduté parkety, špáry medzi parketami); - navlhnuté steny s poškodenou, olupujúcou sa omietkou od podlahy v telocvični a v šatni (stará budova); 	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečiť opravu resp. výmenu poškodenej podlahy v telocvični; - odstrániť príčinu vlhkosti s následnou obnovou maľovky v telocvični a šatni; 	-
Stredná priemyselná škola dopravná, Ul. Zelená 2, 036 08 Martin	<ul style="list-style-type: none"> -poškodený povrchový náter podlahy v telocvični; -poškodená podlaha v šatniach, umyvárňach, WC; -znečistená maľovka stien 	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpečiť obnovu povrchového náteru podlahy v telocvični; - oprava resp. výmena podlahovej krytiny v šatniach, umyvárňach, WC; - odstrániť príčinu 	

	v telocvični, šatniach, umyvárňach s masívnym výskytom plesní na stenách v sprchách; - v telocvični nie je zabezpečené ovládanie otvárania okien z podlahy;	vzniku vlhkosti a následne plesne, zabezpečiť vymaľovanie stien; - zabezpečiť ovládanie okien od podlahy v telocvični;	
Stredná priemyselná škola, Novomeského 5/24, 036 36 Martin	- znečistená maľovka stien v telocvični; - v telocvični nie je zabezpečené ovládanie otvárania okien z podlahy;	- zabezpečiť vymaľovanie stien; - zabezpečiť ovládanie okien od podlahy v telocvični;	
Obchodná akadémia, Bernoláka 2, 036 01 Martin	- poškodená a znečistená maľovka stien v telocvični, šatniach a umyvárňach;	- zabezpečiť vymaľovanie stien;	
Gymnázium V. P. Tótha, Malá Hora 3, 036 01 Martin	- poškodená a znečistená omietka stien a stropov v telocvični, šatni, umyvárňach a WC;	- vykonať opravu a vymaľovanie stien a stropov v telocvični, šatni, umyvárňach a WC;	-
Gymnázium J. Lettricha, J. Lettricha 2, 036 01 Martin	Nezistené nedostatky	-	-
Základná škola s materskou školou, Hurbanova 27, 036 01 Martin	Nezistené nedostatky	-	-

Počet hodín telesnej výchovy do týždňa:

Základné školy: z celkového počtu 16 zariadení ZŠ (z toho 1 ZŠ je len pre ročníky 1. – 4.)

2. Stupeň: 2 hodiny telesnej výchovy (v 13 zariadeniach ZŠ);
3 hodiny telesnej výchovy (v 3 zariadeniach ZŠ);
3. Stupeň: 2 hodiny telesnej výchovy (v 13 zariadeniach ZŠ);
3 hodiny telesnej výchovy (v 2 zariadeniach).

poznámka: - 4 zariadenia ZŠ uviedli možnosť zaradenia ďalšej hodiny (+ 1 hodiny týždenne) v rámci voliteľného predmetu – pohybová výchova na II. stupni ZŠ;

- ZŠ s MŠ Hurbanova, Martin: žiaci športových tried majú + 3 hodiny týždenne navyše;
- ZŠ s MŠ Gorkého, Martin: žiaci športových tried majú 3 + 3 hodiny týždenne príprava na ľade navyše.

Stredné školy: 2 hodiny telesnej výchovy týždenne;

Poznámka: V 1 zariadení (SOŠ dopravná, Martin) študenti, ktorí sú zaradení do duálneho vzdelávania majú len 1 hodinu týždenne.

Počet žiakov zúčastnených na hodinách telesnej výchovy: požadované informácie uvádzame v Tabuľke č.2

Počet cvičiacich:7467

Počet necvičiacich žiakov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od telesnej výchovy:159

(z toho 71 úplne oslobodených a 88 čiastočne oslobodených)

Stručné zhodnotenie situácie na úseku telocviční :

Na základe zistení z výkonu ŠZD môžeme konštatovať, že prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy pri školách sú udržiavané podľa finančných možností. Prevádzkovateľ, resp. zriaďovateľ zariadenia sa snaží v rámci svojich možností udržiavať prevádzkové priestory určené na výučbu telesnej výchovy na požadovanej hygienickej úrovni, tak aby boli vytvorené vyhovujúce podmienky pre cvičencov. V súčasnej dobe v školských prevádzkach pribúdajú fitness centrá, ktoré prinášajú nové možnosti pre žiakov, učiteľov a školu samotnú. Každoročne prevádzkovatelia zabezpečujú revíziu telocvičného náradia a náčinia.

Na základe zistenia z výkonu ŠZD sú zriaďovatelia resp. prevádzkovatelia predmetných zariadení písomne vyzvaní zaslať na RÚVZ so sídlom v Martine písomné stanovisko o spôsobe riešenia vzniknutej situácie so stanovením termínu na odstránenie zistených nedostatkov.

Na základe predloženej výzvy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) na predloženie žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov na rozvoj výchovy a vzdelávania žiakov v oblasti telesnej a športovej výchovy boli pridelené finančné prostriedky niektorým školským zariadeniam. V súčasnej dobe školy, ktorým boli pridelené finančné prostriedky zabezpečujú resp. sa pripravujú na vykonanie rekonštrukcie telocviční.

Poznámka: Mimoriadne kontroly zamerané na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v Slovenskej republike a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy by mali byť realizované v neskoršom termíne z dôvodu, že väčšina škôl v čase termínu konania kontrol iba sumarizovala potvrdenia od žiakov oslobodených z hodín telesnej výchovy pre nový školský rok 2017/2018 a vydávala rozhodnutia žiakom oslobodeným od telesnej výchovy.

V rámci spolupráce s oddelením hygieny výživy sme realizovali dve mimoriadne kontroly :

1. „Kontrola mäsa a mäsových výrobkov pôvodom z Brazílie v zariadeniach spoločného stravovania“

Na základe e mailu doručeného dňa 23.03.2017 na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, list č. OHVBPKV/3301/2017/Jo, zo dňa 22.03.2017, v súvislosti s informáciou RASFF „NEWS 17-834“ vo veci zaslania usmernenia týkajúceho sa žiadosti o intenzívne vykonanie kontrol vo všetkých zariadeniach spoločného stravovania, vrátane školského a predškolského stravovania so zameraním sa na pôvod a výsledovateľnosť

mäsa používaného na prípravu hotových pokrmov boli odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine vykonané kontroly v zariadeniach spoločného stravovania zamerané na výskyt mäsa a mäsových výrobkov pôvodom z Brazílie, pri kontrolách bolo zistené nasledovné:

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže prekontrolovali 84 zariadení spoločného stravovania (75 zariadení školského stravovania, 9 zariadení, ktoré zabezpečovali stravovanie detí a mládeže na zotavovacích podujatiach) a vykonali v nich 84 kontrol, v období od 23.03.2017 do 18.05.2017. V 4 zariadeniach školského stravovania bolo zistené používanie mäsa, krajina pôvodu Brazília. Jednalo sa o zariadenia :

- Školská jedáleň 2 pri SOŠOaS, Stavbárska 11, 036 01 Martin,
- Školská jedáleň 1 pri SOŠOaS, Kollárova 73, 036 01 Martin,
- Školská jedáleň pri Základnej škole, Benice 96, 038 42 Príbovce,
- Gymnázium V.P.Tótha, Malá hora 2, 036 01 Martin.

V predmetných prevádzkach sa nachádzal mäsový výrobok „Mrazené kuracie prsia bez kosti a kože, solené, 2 kg balenie, krajina pôvodu Brazília“ v množstve 116 kg. Keďže sa jednalo o mäsový výrobok a v zariadeniach školského stravovania sa nesmie zamieňať za mäso a nie je možné ho používať na prípravu pokrmov pre deti a mládež. Prevádzkovateľom jednotlivých zariadení bol daný zákaz používať mäsový výrobok na prípravu pokrmov pre deti a mládež a bolo nariadené prípravu pokrmov realizovať v súlade s normami pre školské stravovanie.

Prevádzkovatelia predmetných školských stravovacích zariadení vrátili pozastavený tovar dodávateľovi, ktorý vymenil mäsový výrobok „Mrazené kuracie prsia bez kosti a kože, solené, 2 kg balenie, krajina pôvodu Brazília“ v množstve 116 kg za hydinové mäso, krajina pôvodu SR (predložený doklad o výmene tovaru).

V prevádzke Gymnázium V.P.Tótha, Martin sa nachádzal výrobok „Hlbokozmrazené kuracie pečenky, 500 g balenie, krajina pôvodu Brazília“, 13,5 kg, - prevádzkovateľ zariadenia predložili doklad doručení od dodávateľa, ktorým RVPS uvoľnil výrobok na trh.

2. „Monitoring vajec, výrobkov z vajec a hydinového mäsa na kontrolu fipronilu“

V nadväznosti na povinnosti vyplývajúce orgánom verejného zdravotníctva podľa zákona č. 355/2007 Z.z. vo veci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad zariadeniami poskytujúcimi stravovacie služby a vo veci výkonu úradnej kontroly potravín podľa § 23 ods. 2 písm. a) zákona č. 152/1995 Z.z. v prevádzkach verejného stravovania vrátane výroby zmrzliny ÚVZ SR zaslalo elektronicky list č. OHVBPKV/7288/2017/Jo zo dňa 18.09.2017, ktorým nás požiadalo o vykonanie monitoringu prednostne v zariadeniach spoločného stravovania v SR v súvislosti s kauzou fipronilu vo vajciach a výrobkoch z vajec. Úloha nadväzuje na požiadavku EK v nadväznosti na zasadnutie Stáleho výboru EK pre rastliny, zvieratá, potraviny a krmivá – Sekcie pre nové potraviny a toxikologickú bezpečnosť potravín zo dňa 30.08.2017. Predmetom kontroly v zariadeniach spoločného stravovania, zariadeniach školského a nemocničného stravovania, prednostne v ZSS, v ktorých v predchádzajúcom výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly bolo zistené používanie vaječných hmôt.

Oddelenie hygieny detí a mládeže v rámci plnenia úlohy prekontrolovalo 36 zariadení v ktorých vykonalo 36 kontrol.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)SR

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorít pre rok 2017. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

V roku 2017 k 31.12.2017 bolo nahlásených 158 odmietnutí povinného očkovania. Z celkového počtu bolo 46 celkových odmietnutí a 112 čiastočných odmietnutí.

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
 - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovanie v rámci NIP,
 - o informovali o očkovacom kalendári na rok 2017 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
 - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,
 - o poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 512 (72 osobne, 440 telefonicky),
 - o poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovacích látok, kategorizácie vakcín, indikačných a preskripčných obmedzení, odborné stanoviská k alternatívnemu používaniu vakcín pre dočasný nedostatok niektorých vakcín (proti VHA, VHB; hexa-penta-vakcíny, a pod.)
 - o aktívne sa zúčastnili na úprave a zmenách Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu), kategorizáciu vakcín (v Kategorizačnej komisii MZ SR a Pracovnej skupine J07 pre kategorizáciu vakcín),
 - o pripravovali podklady a stanoviská pre MZ SR a Štátny ústav pre kontrolu liečiv (ŠÚKL): pri nedostupnosti vakcín, podklady pre možnosť použitia iných nekategorizovaných vakcín (v prípade nedostatku kategorizovanej vakcíny), podklady pre mimoriadny dovoz vakcín pri nedostupnosti kategorizovaných vakcín, zabezpečovanie vakcín a príslušná legislatíva, zmeny charakteristík referenčných skupín vakcín,
 - o realizovali kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom v zariadeniach sociálnej starostlivosti, KI a reakcie po očkovaní danými vakcínami.

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2017:

- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovacom kalendári SR platnom od 01.01.2017,
- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaníach proti:
 - o rotavírusovým infekciám u dojčiat
 - o varicelle
 - o sezónnej chrípke a pneumokokom
 - o meningokokom
 - o kliešťovej encefalitíde
 - o herpes zoster
 - o VHA a VHB
 - zameniteľnosť vakcín proti VHA (HAVRIX, AVAXIM, VAQTA) ; VHA+VHB (TWINRIX),
 - vypracovaný postup pre SFLP MZ SR pre ZP pri:
 - o doplnení chýbajúcich očkovaní detí v rámci povinného očkovania,
 - o zmena očkovacieho kalendára detí pre posun očkovania z dôvodu relatívnej kontraindikácie, posunu alebo odmietnutia očkovania rodičmi,
 - o nedostupnosti alebo nedostatku vakcín pre zabezpečenie včasnosti očkovanie v rámci povinného očkovania detí.

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
 - o epidemiologické vyšetrowanie všetkých pravdepodobných ochorení preventabilných očkovaním, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
 - o počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
 - u ochorení na sezónnu chrípku : 25, z toho 2x izolácia vírusu,
 - o informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy,
 - o priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,
 - o odborné prednášky a postery v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilným očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:
 - medzinárodnej úrovni: 3
 - celoslovenskej úrovni: 37
 - regionálnej a lokálnej úrovni: 4
 - o workshop v NR SR – účasť, marec 2017.

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
 - o kontrola chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 28,

- kontrolu dodržiavania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 103.
- podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (prof. Hudečková – predseda PSPI),
- podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda prof. Hudečková),
- podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín, podklady pre zvýšenie úhrady zdravotnými poisťovňami,
- podklady pre ŠUKL, MZ SR –SFLP (prof. Hudečková),
- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR - (prof.Hudečková),
- účasť na zasadaní Kategorizačnej komisie - (prof.Hudečková).

Ad Kontrola očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - priebežnú kontrolu zaočkovanosti (počet očkovaných 10 950) v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
 - kontrola evidencie o očkovaní sa uskutočnila v mesiaci september 2017.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelné mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení.

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni),
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami, pacientov ambulantne vyšetrených a ošetrovaných,
- Klinikou biochémie s.r.o, mikrobiológiou Martin,
- Oddelením mikrobiológie a NRC - RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okr. Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny UNM a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillance akútnych chabých obn,
- jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetovania pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz (počet hlásených NN 697).

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC a televíziou Martin TV, regionálnym týždenníkom „My - turčianske noviny“.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaníu (celkový počet 512),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii v regióne Turiec (celkový počet 3x),

- informácie o epidemiologickej situácii osýpok vo svete a na Slovensku – 3x (RTVS, TV LUX, PRAVDA),
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnosť – 44x,
- Európsky týždeň imunizácie 2017 (prieskum znalosti laickej verejnosti o očkovaní),

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení, ako aj pre epidemické výskyty,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vyšším výskytom akútnych respiračných ochorení a chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorenia preventabilné očkovaním (zabezpečuje prof. Hudečková),
- od 01.01.2017 do 31.12.2017 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 1 612 prípadov prenosných ochorení, z toho za okres Martin 1 478 a za okres Turčianske Teplice 134 prípadov.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v UN Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillance nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení (UN Martin, neštátne zdravotnícke zariadenia),
- za obdobie od 01.01.2017 do 31.12.2017 bolo v EPISe evidovaných celkom 697 prípadov NN hlásených z UN Martin,
- prednášky pre odbornú verejnosť – 1x (problematika rúk v zdravotníctve),
- praktické ukážky kvality dekontaminácie rúk zdravotníkov – 2x.

6.5. Surveillance chronických ochorení

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okr. Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravia RÚVZ Martin.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Pracovníci oddelenia epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom hlásení z ECDC a ÚVZ SR. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a UN Martin.

Pracovníci oddelenia epidemiológie pravidelne informovali o priebehu epidémie chrípky zdravotníckych pracovníkov a členov Protiepidemickej komisie RÚVZ Martin, ako aj ďalších zainteresovaných (školsko, veterinári, atď.).

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- sledovanie ARO a chrípky,
- zabezpečenie epidemických výskytov alimentárnych nákaz,
- edukácia o výskyte, šírení a protiepidemických opatreniach pri vysokovirulentných nákazách a vírusoch vtácej chrípky (H5N8, H5N1, H7N7, H7N2, H9N2 a pod.) a cholere.

Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii boli pravidelne zasielané lekárom primárneho kontaktu, riaditeľovi UN Martin, riaditeľom ústavov sociálnej starostlivosti v spádovom území.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika,
- výsledky v roku 2017:
 - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 5x,
- surveillance akútnych chabých paréz: 250 x negatívnych hlásení z UNM ,
 - aktívne na surveillance spolupracujú tieto pracoviská UN Martin: Klinika detí a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovnej medicíny, Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny, Klinika detskej anestéziológie a intenzívnej medicíny,
 - Od októbra 2013 vzhľadom na záchyt divokých kmeňov poliovírusov v Izraeli, Sýrii a na Ukrajine bola posilnená surveillance ACHO. Súčasne sa zvýšená pozornosť venuje z hľadiska poliomyelitídy migrantom a azyľantom.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, oddelenie epidemiológie v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich z Národného programu prevencie HIV/AIDS vykonalo v okrese Martin a Turčianske Teplice nasledovné činnosti zameraná na zníženie rizika vzniku a šírenia HIV infekcie prostredníctvom:

Prevencie sexuálneho prenosu HIV:

- zabezpečilo dostupné, dobrovoľné, bezplatné a anonymné poradenstvo a testovanie HIV,
- v rámci poradenstva bolo zrealizovaných 31 konzultácií z toho 4 osobné a 27 telefonických,

Podpory akcií a aktivít smerujúcich k zníženiu sociálnych a ekonomických dopadov infekcie HIV/AIDS na spoločnosť:

- zvyšovanie informovanosti odbornej verejnosti, najmä zdravotníckych pracovníkov s cieľom zníženia a zamedzenia diskriminácie ľudí žijúcich s HIV prostredníctvom zdravotnej výchovy študentov Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine – odbor verejné zdravotníctvo a všeobecné lekárstvo,
 - v rámci oddelenia epidemiológie poskytovanie individuálneho poradenstva klientom
 - zaujímavých sa otázkami a problematikou HIV/AIDS,
 - odborná garancia nad celoslovenskou kampaňou „Červené stužky“; - X. ročník, 1.9. – 1. 12.2017 – stretnutie škôl a školských zariadení na MÚ v Žiline - prof.MUDr.Henrieta Hudečková PhD., MPH – odborný garant.

6.9 Poradňa očkovania

Na RÚVZ Martin je zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Poradenstvo sa poskytuje osobne alebo telefonicky.

Pracovníci oddelenia epidemiológie poskytujú 1x mesačne:

- poradenstvo pre rodičov, dospelých a cestujúcich do zahraničia,
- konzultácie v oblasti pravidelného povinného očkovania detí a dospelých, v oblasti odporúčaného očkovania detí a dospelých, o možnostiach očkovania z hľadiska osobného alebo profesionálneho rizika.

6.10 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

Projekt realizovaný na RÚVZ Komárno a Banská Bystrica.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Národný program podpory zdravia“

PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine plní úlohy vyplývajúce z Národného programu podpory zdravia v jeho prioritných oblastiach. Oddelenie PCZ a VkZ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunit a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie životného štýlu a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. V rámci poradenstva sa venujeme výchove obyvateľov k zdravej výžive, zvyšujeme informovanosť o pozitívach pohybovej aktivity na organizmus. Ďalšou prioritou je prevencia užívania návykových látok, ktorá je realizovaná formou prednášok, besied, ale aj školením odborných zdravotníckych pracovníkov a kampaní. Cieľom je, obrátiť pozornosť širokej verejnosti na tento problém. Ďalšou prioritou NPPZ je zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení a ich následkov v rámci programu CINDI.

Vo februári 2017 sme sa zúčastnili zdravotno – výchovnej kampane „Smoke day free“, ktorá má nabádať mladých ľudí odvykať od fajčenia, podporovať nefajčiarov a propagovať zdravý životný štýl. Kampaň organizoval Martinský klub medikov. Počas tejto kampane sme vyšetrili 29 klientov, z toho 13 klientom bol zmeraný CO vo vydychovanom vzduchu, 27 klientom bol zmeraný celkový cholesterol z kapilárnej krvi, krvný tlak, BMI a percento podkožného tuku u 24 klientov. Študenti všeobecného lekárstva rozdávali letáky „Ako prestať fajčiť“ a na modeli pľúc demonštrovali anatomické a pato - fyziologické zmeny vznikajúce v dôsledku fajčenia.

V apríli 2017 sme sa zúčastnili 6. zasadnutia poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

V úvode stretnutia privítal Dr. Ochaba, hlavný odborník HH SR pre odbor výchova ku zdraviu, členov poradného zboru. V úvode stretnutia sme sa venovali plneniu záverov z 5. zasadnutia poradného zboru a programom a projektom ÚVZ SR na rok 2017 a ďalšie roky. Zo stretnutia vyplynuli viaceré závery, a to zvolanie krajských porád krajskými odborníkmi k novej

obsahovej náplni Testu zdravé srdce, aktualizácia materiálo – technického vybavenia poradní zdravia regionálnych úradov verejného zdravotníctva, navrhnutie autorského kolektívu pre Manuál pre poradňu zdravej výživy. Dr. Ochaba predstavil finálnu verziu výkazníckej tabuľky pre odbor výchova ku zdraviu. Všetkým členom poradného zboru bol zaslaný materiál: Vyhodnotenie personálneho obsadenia na odboroch VkZ, kde je dlhodobý vykazovaný klesajúci trend. 7. zasadnutie poradného zboru HH SR pre odbor výchova ku zdraviu sa uskutoční na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave.

Dňa 3. marca 2017 sme sa zúčastnili zdravotno – výchovnej kampane „Deň zdravia“ v obchodnej spoločnosti Global Blue v Bratislave. Cieľom kampane bolo poskytnúť jej zamestnancom vyšetrenia kapilárnej krvi na zistenie hladiny celkového cholesterolu, glukózy a triacylglycerolov. Každému zúčastnenému klientovi bol odmeraný krvný tlak, percento podkožného tuku a CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov. Súčasťou kampane bolo aj poskytnutie odborného poradenstva v oblasti životosprávy, či už v oblasti výživy, pohybovej aktivity a prevencie závislostí.

Dňa 22. marca 2017 sme sa zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“ na RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Zo zasadnutia vyplynulo:

Členovia pracovnej skupiny sa uzniesli, že v rámci aktualizácie Národného programu duševného zdravia bude doplnený text nasledovne: d) Poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a zvládania stresu vo verejnom zdravotníctve.

V rámci Poradenských centier ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ zabezpečovať vyšetrenie hlavných rizikových faktorov, ktoré súvisia so spôsobom života s následným stanovením osobného rizikového profilu. Zabezpečiť odborné poradenstvo o zásadách správneho spôsobu života a zvládania stresu.

Členovia pracovnej skupiny zadefinovali úlohu do pripravovaného plánu realizácie úloh Národného programu duševného zdravia na ďalšie programovacie obdobie od roku 2017.

Členovia pracovnej skupiny sa uzniesli, že prípadné ďalšie aktivity realizované ÚVZ SR zamerané na problematiku duševného zdravia budú odpočítované v rámci úlohy zadefinovanej v bode č. 2 ako dodatočné aktivity.

Členovia pracovnej skupiny sa zhodli na zadefinovaní úlohy do Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2017 – 2020, ktoré budú RÚVZ realizovať prostredníctvom prednášok. Výkon prednášok bude zameraný monotematicky, a to z dôvodu obširnosti a závažnosti problematiky.

11. júla 2017 sme sa zúčastnili Martinskej letnej detskej univerzity, ktorej gestorom je CVČ Kamarát v spolupráci s Jesseniovou lekárskou fakultou UK Martin. Deťom vo veku 9 - 15 roční sa organizátori venujú počas letných prázdnin. Cieľom projektu je priblížiť deťom bádanie v laboratóriách, rôzne praktické aktivity pozostávajúce z rôznych pracovných oblastí. Úlohou referátu Výchovy ku zdraviu bolo priblížiť deťom našu prácu v primárnej prevencii. Vysvetliť deťom, čo je zdravý životný štýl a čo všetko musíme robiť preto, aby sme boli zdraví. Súčasťou besedy bolo aj predviesť deťom vyšetrenia, ktoré naše oddelenie realizuje – odber kapilárnej krvi, vyšetrenie krvi, meranie krvného tlaku a percenta podkožného tuku. Besedy sa zúčastnilo cca 75 detí.

2. augusta, 13. septembra a 7. novembra 2017 sme sa zúčastnili pracovných stretnutí k tvorbe nového Testu zdravé srdce. Úlohou stretnutí bolo skompletizovať návrhy a podnety pracovnej skupiny, ktoré sa týkali anamnézy, identifikačných údajov, výstupných zostáv a ochrany osobných údajov.

29. septembra 2017 sme realizovali v OC Tulip zdravotno – výchovnú intervenciu Deň srdca, ktorá bola venovaná prevencii srdcovo – cievnych ochorení. Kampaň bola cieleňá na širokú verejnúť a vyšetrení sa zúčastnilo 19 klientov, ktorým sme zmerali krvný tlak, hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi a percento podkožného tuku.

10. novembra 2017 nás na našom oddelení navštívili, ako každý rok, malí zvedavci z MŠ Hviezdoslava so svojimi pani učiteľkami. Deťom sme vysvetlili, čo je našou náplňou práce, ukázali sme praktické ukážky našej práce. Súčasťou exkurzie je aj ochutnávka ovocia. Exkurzie sa zúčastnilo 24 predškólákov.

Počas roka 2017 sme realizovali regionálny projekt „Správna výživa“ a „Ovocie, zelenina a vitamíny“. Úlohou projektu je priblížiť deťom, čo je zdravé stravovanie, z akých zložiek pozostáva naša strava a aký dôležitý je správny pitný režim. Deťom sa priblížila problematika vitamínov, kde ich môžeme nájsť a aký je ich význam v našom tele. V roku 2017 sa projektu zúčastnilo 422 detí.

Projekt „Viem, čo zjem“ je celoslovenským projektom medzinárodného charakteru. Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škól k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Projekt bol realizovaný pre 3. – 4. ročníky a 5. – 6. ročníky základných škól. Projekt bol realizovaný prostredníctvom interaktívnej prednášky s praktickou realizáciou (vypracovávaním pracovných listov) a v závere hodiny bol vyplnený dotazník efektivity. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval projekt na 2 základných škólach: ZŠ A. Dubčeka a ZŠ s MŠ Dolinského. Projektu sa zúčastnilo 247 detí.

9.1.1 „Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia“

V dňoch 20. – 21. júna 2017 sme sa v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže zúčastnili metodického seminára pod názvom „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020, ktorý sa uskutočnil na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Seminár bol zameraný na metodiku, praktické ukážky a hodnotenie pri plnení úloh Národného akčného plánu pre pohybovú aktivitu (NAPPPA). Odborným garantom projektu je Úrad verejného zdravotníctva SR, odbor podpory zdravia:

Úloha č. 5.1.1 – Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškólákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

Úloha č. 5.1.3 – Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škól.

Na základe výstupov metodického seminára „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na rok 2017 – 2020“, sme zaslali pripomienky:

- doriešiť a upresniť metodiky, odbornú spôsobilosť pre vykonávané vyšetrenia, výťažnosť týchto vyšetrení ...,
- k realizácii predmetnej úlohy požadujeme navýšiť finančné prostriedky na prípadné zakúpenie nevyhnutného prístrojového (iného) vybavenia (v prípade, že nebude možné zakúpiť požadované prístrojové vybavenie pre jednotlivé RÚVZ, bude nutné projekt

- upraviť podľa dostupných možností vykonávaných diagnostických metodík na regionálnych úradoch verejného zdravotníctva),
- vyčleniť dostatočný časový priestor na realizáciu projektu – navrhujeme na zber údajov cca 3 mesiace a 1 mesiac k zadávaniu dát do šablóny,
- vzhľadom k limitovanému počtu zamestnancov poradní zdravia je potrebné doplniť pri realizácii daného projektu pracovníkov aj iných oddelení (vzhľadom k tomu, že sa jedná skupinu detí a mládež spolupracovať s oddeleniami HDM),
- pre získanie dostatočného počtu respondentov by bolo vhodná ich motivácia (zakúpenie drobných reklamných predmetov...),
- podmienkou je, aby MŠ SR okrem informácií o realizácii projektu zaslalo vybraným stredným školám a gymnáziám aj spôsob zdokladovania informovaného súhlasu rodičov/zákonných zástupcov (vybraní respondenti budú prichádzať na vyšetrenie už s podpísaným informovaným súhlasom),
- pred realizáciou projektu je potrebné zabezpečiť ešte jeden seminár pre pracovníkov vykonávajúcich projekt, pre zjednotenie postupov jednotlivých regionálnych úradov verejného zdravotníctva, tak ako bolo dohodnuté v závere metodického seminára na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi (20. – 21. jún 2017)

Plnenie úloh Národného akčného plánu pre pohybovú aktivitu (NAPPPA) bude prebiehať v I. polroku 2018.

9.2 „Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025“

V rámci projektu CINDI, zdravotno – výchovných kampaní a v rámci svetových dní WHO sme každému návštevníkovi poradne zdravia určili hodnotu BMI a WHR indexu s odborným poradenstvom o zdravom životnom štýle. Každému klientovi sa vyhodnotili rizikové faktory metabolického syndrómu s intervenciou pre konkrétny rizikový faktor, ale aj súčinnosti rizikových faktorov navzájom.

Pri neštandardných a štandardných výjazdoch sme u 251 klientov určili percento tuku v tele a BMI.

V rámci spolupráce so zdravotnými poisťovňami a inými organizáciami sme vyšetřili aspoň jeden rizikový faktor srdcovo – cievnych ochorení u 297 klientov. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy.

V rámci svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sa pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine zapojili do celonárodnej súťaže „Do práce na bicykli“, ktorú vyhlásil národný cyklokoordinátor Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Mesto Martin sa zapojilo do tohoto projektu s cieľom prispieť k zlepšeniu zdravia obyvateľov a vyskúšať si zdravý a ekologický spôsob dochádzania do práce. Do súťaže sa zapojili aj naše trojčlenné tímy RÚVZ Martin – Silný tím, Snežienky a CYKLO 3. Úlohou každého tímu bola preprava do a z práce na bicykli a týždenná sumarizácia najazdených kilometrov.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie“

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ realizoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v I. polroku 2017. Oficiálny plagát kampane a prihláška boli zverejnené na webovej stránke úradu. Prihlášky boli distribuované do Okresnej knižnice Martin, Mestský úrad

v Martine a Centra pomoci Ligy proti rakovine. Prostredníctvom Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine boli zaslané 4 prihlášky do kampane na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, odbor podpory zdravia, ktorý je garantom kampane.

9.3 „Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)

Tento program RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje.

9.4 „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike“

- aktivity v roku 2017 neboli realizované

9.5 „Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia“

V rámci „Týždňa mozgu 2017“ Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval zdravotno – výchovnú intervenciu k Týždňu mozgu v spolupráci s Turčianskou knižnicou pobočka Sever. Kampaň bola venovaná seniorom, ktorí sa zúčastnili tréningu pamäti. Klientom uvedeného kurzu sme poskytli vyšetrenie kapilárnej krvi na cukor a celkový cholesterol a meranie krvného tlaku. Kampane sa zúčastnili aj študentky verejného zdravotníctva JLF UK Martin, ktoré sa podieľali na vyšetrení BMI a percenta podkožného tuku. Každému seniorovi bolo poskytnuté poradenstvo v zdravom životnom štýle ako základnom predpoklade pre aktívne zdravé starnutie. Intervencie sa zúčastnilo 15 klientov, z toho 10 žien a 5 muži.

V II. polroku 2017 sme sa v rámci mesiaca Úcty k starším v spolupráci s Turčianskej knižnicou Martin venovali seniorom v rámci projektu Hry s pamäťou pre seniorov. Projekt prebiehal 1 x mesačne v priestoroch Turčianskej knižnice na témy: Vieme sa sústrediť, Farebná jeseň, Čas adventu a Vianoc. 39 klientom sme poskytli meranie celkového cholesterolu a glukózy v kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku.

28. november - pracovná skupina „Podpora zdravia seniorov“ sa venovala návrhu aktivít pre seniorov v rámci svetových dní a realizácie projektov. Pracovníci Alzheimerovej spoločnosti ponúkajú možnosť vycestovať na regionálne úrady odprednášať tematiku Alzheimerovej choroby. V rámci náplne našej činnosti by sme sa mali viac zamerať na duševné zdravie a predchádzanie stresu. Každý nepárny rok budú regionálne úrady realizovať zdravotno – výchovnú kampaň „Deň seniorov na vidieku“.

9.6 „Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V roku 2017 sme realizovali projekt „Stomatohygiena“ v MŠ Blatnica, MŠ Hviezdoslava, MŠ Príbovce, MŠ Mošovce, MŠ Hurbanova, MŠ Družstevná, MŠ 1. súkromná a ZŠ Dolinského. Projektu sa zúčastnilo 323 detí.

Cieľovou skupinou intervenčno zdravotno-výchovného pôsobenia je veková kategória 4 – 6 ročných / MŠ/ a 1. –2. ročník ZŠ a

je zamerané na:

- správnu výživu v prevencii stomatologických ochorení

- negatívne následky neošetreného chrupu na zdravie
- demonštráciu používania správnych pomôcok pri stomatohygiene
- vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky čistenia zubu
- vysvetlenie dôležitosti čistenia zubov, zafixovanie návyku na pravidelnosť čistenia chrupu

- vysvetlenie dôležitosti preventívnych prehliadok a včasného ošetrenia zubného kazu

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje regionálny projekt „Vieme si správne umývať ruky?“ Projekt je zameraný na cieľovú skupinu detí predškolského veku a 1. a 2. ročníka základných škôl. Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie pre deti je zamerané na negatívne následky šírenia nákaz „špinavých rúk“ vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky umývania rúk.

Na záver sa realizuje krátky test vo forme skladačky na kontrolu zapamätania správneho postupu pri umývaní rúk /. Projektu sa zúčastnilo 130 detí.

9.7 „CINDI program SR“

Za obdobie od 01.01.2017 do 31.12.2017 sme uskutočnili 7 štandardných výjazdov do rôznych firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátkočasného poradenstva o zdravom životnom štýle. 10 výjazdov bolo neštandardných, t.j. nebolo poskytnuté komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení, ale len čiastkové vyšetrenie. V rámci štandardných výjazdov a neštandardných výjazdov bolo vyšetrených 297 klientov.

„Liga proti rakovine“ spolupráca s Centrom pomoci ligy proti rakovine

RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine, ktoré pôsobí v okrese Martin poskytuje klientom podľa dohody vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení a odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy, príp. spolupracujeme na rôznych projektoch a kampaniach.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu I. polroka 2017 zabezpečili výuku absolventov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine a odbornú prax lekárov rezidentského programu. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetrenia v poradni zdravia, ktoré pozostávali z merania TK, zisťovania percenta podkožného tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetrovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. 15 absolventov bolo oboznámených s prácou v poradni zdravia a VkJ.

V roku 2017 sme vytvorili propagačné materiály na aktuálne témy: „Klimatizácia“, „Správne meranie krvného tlaku“, „Slnko – dobrý sluha a zlý pán“ a „Názorné pomôcky k projektom dentálna hygiena a hygiena rúk“, „Očkovanie“, „Diabetes mellitus“, Prevencia Alzheimerovej choroby“, „Správne meranie krvného tlaku“, „SM – systém“, „Preplávajme letom bezpečne“, „Prevencia chrípky“, BECEP“, „Sviatočné hodovanie“. Materiály boli uverejnené k aktuálnym svetovým dňom zdravia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine, v priestoroch Mestského úradu Martin a umiestnené na webových stránkach regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

9.8 „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020“

Oddelenie výchovy ku zdraviu pripravilo v rámci podpory odbornej verejnosti poster „Telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia“, ktoré je realizované regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva SR. Poster bol odprezentovaný na konferencii Martinské dni verejného zdravotníctva, ktoré sa konali v Martine.

Dňa 28. novembra 2017 som sa zúčastnila zasadnutia pracovnej skupiny „Prevencia fajčenia“ na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. V rámci pracovného stretnutia sme sa venovali návrhu aktivít k Svetovému dňu bez tabaku, kde sme sa zhodli na myšlienke šíriť posolstvo tohto dňa prostredníctvom sociálnych sietí. Témou bude pravdepodobne propagácia Quitline. V ďalšom bode sme sa venovali zhodnoteniu doterajšieho fungovania telefonického poradenstva, ktoré sa realizuje od mája 2016. Za rok fungovania telefonической linky bolo celkovo zaznamenaných 2412 hovorov. Jednalo sa o sledované obdobie od začiatku fungovania telefonической linky - 20. mája 2016 do 19. mája 2017. Opodstatnených hovorov (telefonát, pri ktorom bola poskytnutá pomoc, ktorá súvisela s odvykaním od fajčenia - diagnostika stavu klienta, spôsoby odvykania od fajčenia, odporúčanie na poradenské centrá...) bolo za toto sledované obdobie 1212 klientov, čo predstavuje 50,2% zo všetkých telefonátov. Neopodstatnených hovorov bolo 1200, čo predstavuje takmer polovicu 49,8% hovorov.

Čo sa týka počtu hovorov uskutočnených v rámci telefonической linky, tu sa dá konštatovať, že po úvodnom vysokom „záujme“ o túto linku bol tento trend klesajúci, resp. za posledné 2 mesiace už ustálený. V prvých mesiacoch fungovania bol priemerný počet volaní cca. 30 hovorov pripadajúcich na 1 deň, kým za posledný mesiac to bolo iba 5,85 hovorov za deň.

Celkový priemerný vek volajúcich z opodstatnených hovorov za sledované obdobie bol 36 rokov. Telefonickou linku stále vo väčšej miere využívajú viac muži ako ženy a to v pomere 82% mužov a 18% žien. Priemerná dĺžka trvania jedného opodstatneného hovoru operátora s klientom za sledované obdobie je tiež takmer nezmenená, zostáva na úrovni 4,9 minút. Členovia pracovnej skupiny sa dohodli na aktualizácii Manuálu pre pracovníkov poradní na odvykanie od fajčenia.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine realizoval projekt Quitline v čase od 4. – 14. decembra 2017. Za toto obdobie bolo prijatých 51 hovorov, z toho bolo 20 opodstatnených a 31 neopodstatnených.

9.9 „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020“

Zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa zapojili do celoslovenskej kampane „Do práci na bicykli“, ktorá sa uskutočnila v mesiaci máj 2017. Zamestnanci vytvorili 3 tímy po troch členoch: Silný tím, Snežienky a CYKLO 3.

Cieľom súťaže je podporiť rozvoj trvalo udržateľnej mobility v mestách, motivovať samosprávy, aby na svojom území vytvárali kvalitné a bezpečné podmienky pre využívanie bicykla na prepravu po meste, motivovať zamestnávateľov, aby vytvárali vo svojich sídlach podmienky pre bezpečné uloženie bicykla, priestor na prezlečenie vrátane sociálneho zariadenia, a tiež aby prípadnými bonusmi motivovali zamestnancov, aby použili na dochádzanie do práce bicykel, motivovať zamestnancov, aby namiesto motorového vozidla použili na dochádzanie do práce bicykel. Vyhlasovateľom súťaže je národný cyklokoordinátor. Organizačným a odborným garantom súťaže je Občianska cykloiniciatíva Banská Bystrica.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa 20. mája 2017 zúčastnil zdravotno – výchovnej kampane „Jarný beh v Tulipe“, ktorú zorganizovalo OC Tulip. Súčasťou aktivít v rámci kampane bol beh po nábřeží rieky Turiec, prednášky o zdraví, diagnostika tupozrakosti, zrakový tréning. RÚVZ Martin sa na kampani podieľal odberom kapilárnej krvi na vyšetrenie hladiny celkového cholesterolu v krvi, vyšetrením krvného tlaku a percenta podkožného tuku. Vyšetrených bolo 33 klientov, z toho 16 mužov a 17 žien.

RÚVZ so sídlom v Martine sa podieľal na kampani „Športový deň v Slovenskej národnej knižnici“ v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou. Celkovo sa zúčastnilo kampane 61 klientov, z toho 11 mužov a 50 žien. Každému klientovi sme poskytli meranie hladiny celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v zdravom životnom štýle. V rámci kampane bolo ponúknuté vyšetrenie celkového zloženia tela a poradenstvo v správnej stomatohygiene.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Úloha 1.7. Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

V roku 2017 bol vykonaný dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií na dvoch školách okrese Michalovce. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 41 žiakov z gymnázia a 79 žiakov zo strednej zdravotníckej školy. Údaje z vyplnených dotazníkov boli spracované v exceli.

Zároveň bol vykonaný ŠZD v štyroch prevádzkach solárií so zameraním na kontrolu dokladu o vykonaní objektivizácie UV žiarenia a jeho výsledkoch, fyzickú kontrolu typu používaných trubíc a ich identifikáciu a porovnanie s trubicami uvedenými v protokole o meraní, umiestnenia poučenia pre osoby, ktorým poskytujú službu, o zdravotných kontraindikáciách na viditeľnom mieste. Pri kontrole neboli zistené nedostatky.

Odd. HŽPaZ participuje na úlohách

Úloha 7.1. Cyanobaktérie

Monitoring výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách Zemplínska Šírava (ZŠ) a Vinianske jazero (VJ) bol vykonávaný počas kúpacej sezóny 2017 v rámci odberov vzoriek vôd. Zároveň bolo vykonávané vizuálne pozorovanie premnoženia cyanobaktérií vo vodách prírodných kúpalísk.

V roku 2017 bolo odobratých 36 vzoriek rekreačných vôd, z toho 30 vzoriek zo ZŠ a 6 vzoriek z VJ, ani v jednej vyšetrenej vzorke rekreačnej vody nebolo zaznamenané premnoženia cyanobaktérií. Pri vizuálnej kontrole vody na ZŠ bolo premnoženie cyanobaktérií vo vzorkách vyhodnotené v stupni I (žiadny výskyt) a na VJ v stupni I (žiadny výskyt) a v stupni II (pozorovateľný).

Úloha 7.8. Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie

V rámci monitoringu výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných kúpaliskách ZŠ a VJ boli odobraté 3 vzorky vôd, z toho 2 zo ZŠ a 1 z VJ, ktoré boli doručené na vyšetrenie do laboratórií RÚVZ Košice.

Úloha 7.14 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

V roku 2017 bolo za účelom stanovenia TOC odobratých 13 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. Z toho 10 vzoriek zo ZŠ a 3 vzorky z VJ.

Z umelých letných a celoročných bazénov bolo odobratých 17 vzoriek vôd. MH ukazovateľa TOC stanovená vyhláškou č. 308/2012 Z.z. bola prekročená v jednej vzorke.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A BEZPEČNOSTI POTRAVÍN

1. Názov úlohy : „Bezpečnosť výrobkov z bambusu“

2. Evidenčné číslo úlohy : 3.1

3. Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ si sídlom v Poprade

5. Spoluriešitelia : RÚVZ Michalovce : 1 VŠ, 1 AHE

6. Cieľ: Cieľom projektu bola kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov

vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č.1935/2004.

7. Spôsob riešenia a vyhodnotenie :

V rámci plnenia tejto úlohy bola v marci 2017 odobratá vzorka „Bambusová kuchynská pomôcka (Smart cook)“, výrobca: Elmich Europe s.r.o., Vlčkova 1064/6, Praha – Černý Most, ČR, označenie: ITEM NO:233 6400, dovozca HOKOTEX s.r.o., Myslavská č.71, Košice z obchodnej siete v Michalovciach na laboratórne vyšetrenie – obsah formaldehydu.

Na základe laboratórneho vyšetrenia, ktoré vykonalo RÚVZ so sídlom v Poprade, v protokole o skúške sa uvádza, že predmetná testovaná vzorka v parametri obsah formaldehydu v 3. výluhu vzorky do 3% kys. octovej za podmienok testu spĺňa požiadavky Nariadenia komisie (EÚ) č.10/2011 zo 14.januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č.1183/2012, nariadenia Komisie (EÚ) č.202/2014 a nariadenia Komisie (EÚ) č.174/2015.

1. Názov úlohy : „Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch“

2. Evidenčné číslo úlohy : 3.3

3. Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy : RÚVZ si sídlom v Trenčíne

5. Spoluriešitelia : RÚVZ Michalovce : 1 VŠ, 1 AHE

6. Cieľ: Cieľom projektu je prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

7. Spôsob riešenia a vyhodnotenie :

V rámci plnenia tejto úlohy bola v novembri 2017 odobratá vzorka výživového doplnku „Probius Generica“, hmotnosť 13,8 g, označenie výrobnej dávky:127601, dátum minimálnej trvanlivosti:31.08.2018, výrobca: Švédsko, výrobca: Generica spol. s.r.o., Vrbovská 39, Piešťany v spolupráci s Probi AB, Lund Švédsko, z lekárne mesta Michalovce na laboratórne vyšetrenie – obsah mezofilných baktérií mliečneho kvasenia. Na základe laboratórneho vyšetrenia v RÚVZ so sídlom v Trenčíne v zaslanom výsledku sa uvádza, že výrobok nespĺňa kvalitatívne požiadavky na výživový doplnok s obsahom mezofilných baktérií mliečneho kvasenia, nakoľko laboratórnou analýzou množstvo mezofilných baktérií mliečneho kvasenia po prepočítaní na 1 kapsulu aj so zohľadnením neistoty stanovenia ($6 \cdot 10^9$ KTJ/kapsula) nie je v súlade s množstvom, ktoré deklaruje výrobca na obale ($10 \cdot 10^9$ KTJ/kapsula). Nakoľko tento výsledok bol zaslaný na RÚVZ so sídlom v Michalovciach v decembri 2017, uplatnenie príslušných opatrení v rámci úradnej kontroly potravín bude realizované v r.2018.

1. Názov úlohy : „Monitoring príjmu jódu“

2. Evidenčné číslo úlohy : 3.4

3. Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ si sídlom v Košiciach

5. Spoluriešitelia : RÚVZ Michalovce : 1 VŠ, 1 AHE

6. Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do ľudského organizmu – kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

7. Spôsob riešenia a vyhodnotenie :

V roku 2017 pracovníci oddelenia hygieny výživy odoberali vzorky jedlej soli jódovanej z odberových miest okresov Michalovce a Sobrance. Odobraných bolo 24 vzoriek soli v originálnom malospotrebiteľskom balení.

V týchto vzorkách bol stanovený obsah Jodidu draselného, Jodičnanu draselného (ako KI) a Ferokyanidu draselného. Všetky vzorky boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach metódami doporučenými hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy – odmernou analýzou.

Celkovo bolo odobraných 24 vzoriek soli. Z toho bolo 14 vzoriek Varenej jódovanej jedlej soli distribútora Solivary Trade, Jilemnického č.1, Prešov a 1 vzorka Tesco Stores SR, a.s., Kamenné námestie 1/A, Bratislava vyrobená v Rakúsku, 5 vzoriek Varenej jódovanej jedlej soli s flouórom distribútora Solivary Trade, Jilemnického č.1, Prešov vyrobené v Rakúsku, 2 vzorky soli Gemma di mare, morská jedlá soľ jódovaná jemná, výrobcu Compagnia Italiana Sali Porto Viro Taliansko, 1 vzorka Kamenná jedlá soľ jódovaná vyrobená v K + S Czech republik, Soľné mlýny, Sladkovského 234/47 Olomouc, Česká republika a 1 vzorka Jedlá soľ vakuová jódovaná, distribútora Lidl Slovenská republika v.o.s.,Ružinovská 1/E Bratislava. Všetky odobrané vzorky soli boli v čase laboratórneho vyšetrenia vo výrobcom doporučenej spotrebnej lehote.

V čase odberu vzoriek neboli zistené hygienické nedostatky v ich skladovaní a uchovávaní.

Prehľad stanovených hodnôt Jodidu draselného, Jodičnanu draselného (ako KI) a Ferokyanidu draselného vo vzorkách soli je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

PREHLAD

o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli odobratých pracovníkmi RÚVZ
Michalovce v roku 2017.

P.č.	Názov výrobku	Výrobca príp. Baliareň Distribút.	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minimálnej trvanlivosti	Dátum odberu	Lab. zistený obsah KI v mg/kg	Lab.zistený obsah KIO ₃ v mg/kg	Lab. zistený obsah Ferokyanidu draselného v mg/kg
1.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15- - 35 mg/kg	05.12.2018	17.01.2017	29	<6,7	10,8
2.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	19.12.2018	17.01.2017	28	<6,7	10,4
3.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	28.11.2018	01.02.2017	29	<6,7	9,1
4.	Varená jódovaná jedlá soľ s fluórom	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	10.10.2018	01.02.2017	22	<6,7	8,3
5.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	17.10.2018	01.03.2017	26	<6,7	11,8
6.	Jedlá soľ vakuová jódovaná	Lidl SR v.o.s. Ružinovská 1/E Bratislava	Od 15 - -35 mg/kg	25.11.2018	01.03.2017	23	<6,7	5,0

1.pokračovanie tabuľky

7.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	13.03.2019	05.04.2017	29	<6,7	10,0
8.	Varená jódovaná jedlá soľ (TESCO)	Tesco Stores SR,a.s. Kamenné námestie 1/A Bratislava	Od 34 - - 44 mg/kg	05.12.2018	05.04.2017	33	<6,7	9,2
9.	Gemma di mare morská jedlá soľ jódovaná	Taliansko	Od 20 - - 34 mg/kg	10.2018	02.05.2017	27	<6,7	<5,0
10.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	27.03.2018	02.05.2017	28	<6,7	9,8
11.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	26.12.2018	06.06.2017	28	<6,7	10,6
12.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	13.02.2019	05.06.2017	29	<6,7	10,1
13.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	13.02.2019	06.07.2017	27	<6,7	10,4
14.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	15.08.2018	06.07.2017	25	<6,7	11,1

2. pokračovanie tabuľky

15.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	15.05.2019	02.08.2017	28	<6,7	11,1
16.	Kamenná jedlá soľ jódovaná	K+S Czech republik, Solné mlýny, Sladkovskéh o 234/47 Olomouc Česká republika	15-35 mg/kg	07.07.2019	02.08.2017	29	<6,7	< 5,0
17.	Varená jódovaná jedlá soľ s fluórom	Solivary a.s. Prešov	15– 35 mg/kg	06.03.2019	31.08.2017	21	<6,7	10,2
18.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15– 35 mg/kg	03.07.2019	31.08.2017	27	<6,7	7,8
19.	Varená jódovaná jedlá soľ s fluórom	Solivary a.s. Prešov	15– 35 mg/kg	10.04.2019	02.10.2017	26	<6,7	9,5
20.	Gemma di mare morská jedlá soľ jódovaná	Taliansko	Od 20 - 34 mg/kg	06.2019	02.10.2017	32	<6,7	< 5,0
21.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	04. 09.2019	08.11.2017	26	<6,7	8,9
22.	Varená jódovaná jedlá soľ s fluórom	Solivary a.s. Prešov	15– 35 mg/kg	18.04.2019	08.11.2017	27	<6,7	9,6
23.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	06.11.2019	27.11.2017	26	<6,7	9,6
24.	Varená jódovaná jedlá soľ s fluórom	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	10.01.2019	27.11.2017	25	<6,7	10,1

1. Názov úlohy : „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“.

2. Evidenčné číslo úlohy : 3.5

3. Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

4. Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

5. Spoluriešitelia : RÚVZ Michalovce : 1 VŠ, 1 AHE

6. Cieľ : Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

7. Etapy riešenia :

I etapa : marec 2017 až október 2017 – zber údajov a analýza vzoriek.

II. etapa : november 2017- vyhodnotenie monitoringu, záverečná správa

Sledovanie prídavných látok v potravinách sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v dvoch vekových kategóriách :

- ľahká práca - ženy – veková kategória 19-35 rokov v počte 5
- ľahká práca - ženy – veková kategória 36- 54 rokov v počte 5
- ľahká práca – muži – veková kategória 19-35 rokov v počte 5
- ľahká práca- muži – veková kategória 36- 54 rokov v počte 5

Spolu bolo sledovaných 20 respondentov. Všetci respondenti boli zo skupiny ľahko/stredne pracujúci.

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných 3 prídavných látok:

- E 104 – Chinolínová žltá
- E 950 – Acesulfam K
- E 952 – Cyklamáty

Každý respondent vyplnil jeden 24 hodinový jedálne lístok, spotrebu pokrmov a nápojov za celý deň. V každom jedálnom lístku respondenti uviedli, aké potraviny konzumovali, miesto ich konzumácie, napr. doma, v reštaurácií, v práci a podobne. K jedálnemu lístku bola priložená tabuľka do ktorej sa vyznačovali : názov potraviny, názov prídavnej látky a množstvo potraviny.

Tieto hodnoty skonzumovaných potravín s uvedenými prídavnými látkami sa potom následne spracovávali do tabuliek v programe excel.

Zároveň bola odobraná vzorka nealkoholického nápoja s obsahom sledovanej prídavnej látky acesulfam K, čo je uvedené v tabuľke č. 2b).

chinolínová žltá

Tabuľka č.2 a)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
0	0	0	0	0	0	0

acesulfam K

Tabuľka č.2 b)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
SPRITE SK LIMONÁDA S CITRÓNOVOU PRÍCHUŤOU S CUKRAMI A SLADIDLAMI	Nealkoholický nápoj	1,25 l	48,2	Neuvedená v laboratórnom výsledku	Neuvedená v laboratórnom výsledku	HPLC

cyklamáty

Tabuľka č.2 c)

Potravina (presný obchodný názov)	Kategória potraviny	Množstvo potraviny (podľa označenia na obale)	Zistené množstvo látky v mg/kg	LOQ	LOD	Použitá laboratórna metóda
0	0	0	0	0	0	0

8. Realizačné výstupy :

Sledované prídavné látky sa najviac konzumovali v týchto potravinách :

- Chinolínová žltá – horčica a dezerty
- Acesulfam K – zmrzlina a nealkoholické nápoje
- Cyklamáty – nealkoholické nápoje

1. **Názov úlohy** : „Monitoring príjmu kuchynskej soli“.

2. **Evidenčné číslo úlohy** : 3.6

3. **Riešiteľská organizácia** : RÚVZ Michalovce

4. **Gestor úlohy** : ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

5. **Spoluriešitelia** : RÚVZ Michalovce : 1 VŠ, 1 AHE

6. **Cieľ** : Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu.). V oblasti pripravovaného Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017-2025 v SR sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa – postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie. Od 1. decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskech výrobkoch na 18 000 mg/kg.

7. **Etapy riešenia** :

V roku 2017 boli zrealizované odbery vzoriek 3 hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárskech výrobkov v troch zariadeniach spoločného stravovania a to v reštaurácií, v domove dôchodcov a v kuchyni nemocničného zariadenia.

Prehľad je popísaný v nižšie uvedených tabuľkách :

➤ **pokrmv:**

Polievka:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu	Hmotnosť pokrmu	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli	Vyhovuje nevyhovuje
Hovädzia polievka	5834	0,58	1,49	256	2600	5834	vyhovuje

Hlavný pokrm:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu	Hmotnosť pokrmu	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli	Vyhovuje nevyhovuje
Francúzske zemiaky	12 583	1,26	1,19	94,8	5400	12583	vyhovuje
Pečené kuracie stehno	3558	0,36	0,25	70,2	2500	3558	vyhovuje

Prílohy:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu	Hmotnosť pokrmu	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli	Vyhovuje nevyhovuje
Zemiaková kaša	7621	0,76	0,85	111	4200	7621	vyhovuje
Uhorkový šalát	8066	0,81	2,45	304	3300	8066	vyhovuje
Červená repa	8546	0,85 g	1,84	215	3000	8546	vyhovuje

➤ chlieb alebo pekárske výrobky

Potravina (presný obchodný názov)	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť krajca chleba v gramoch	Hmotnosť krajca chleba v gramoch	Vyhovuje nevyhovuje
Chlieb pšeničný biely krájaný balený	9829	0,98	0,66	67,1	vyhovuje
Chlieb tmavý krájaný	7688	0,77	1,15	149	vyhovuje
Tmavý chlieb krájaný	10063	1,01	0,00	-	vyhovuje

- 1. Názov úlohy :** „Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu“
- 2. Evidenčné číslo úlohy :** 7.4
- 3. Riešiteľská organizácia :** RÚVZ Michalovce
- 4. Gestor úlohy :** ÚVZ SR Bratislava
- 5. Spoluriešitelia :** RÚVZ Michalovce : 1 VŠ, 1 AHE

6. Cieľ :

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov

7. Spôsob riešenia a vyhodnotenie:

V rámci plnenia tejto úlohy bola v júli 2017 odobratá vzorka obilno-mliečného príkrmu pre dojčatá od ukončeného 6.mesiaca „Nestlé-mliečna kaša sušienková“, 250 g, dátum minimálnej trvanlivosti: 02.2018, šarža:63290742A, distribútor: Nestlé Slovensko s.r.o., Košovská cesta 11, Prievidza, následný výživový prípravok na báze obilia pre dojčatá a malé deti, z obchodnej siete v Michalovciach, ktorá bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie – rezíduá pesticídov na ÚVZ SR Bratislava. V zaslanom protokole o skúškach výsledky hodnôt rezíduí pesticídov sú ND (nezistené použitou metódou).

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom aktivít projektu je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Realizácia projektu odd. HDM :

Priorita - Podpora zdravého štartu do života

- Podieľali sme sa na realizácii lokálneho projektu „Čakáme na bociana“ – kurz o zdravom tehotenstve a materstve, ktorý ponúka informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu, starostlivosti o novorodenca a ženu prostredníctvom lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva. V roku 2017 sa realizovali 4 kurzy, ktorých sa zúčastnilo 16 mamičiek. Na kurzoch sme prednáškami na témy „Výživa v tehotenstve“ a „Dojčenie“ poukazovali na potrebu správnej životosprávy už od najútlejšieho veku.

Priorita - Podpora zdravšieho prostredia v školách

- V roku 2017 bolo v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež ako aj v zariadeniach spoločného stravovania poskytujúcich stravovanie počas konania

zotavovacích podujatia vykonaných 78 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru a 150 kontrol v rámci úradnej kontroly potravín. Výkon kontrol bol zameraný na podporu rozvoja školského stravovania, presadzovanie racionálnej výživy, energetickej a biologicky hodnotnej stravy pre jednotlivé vekové skupiny detí a mládeže, dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov, dodržiavanie pitného režimu. V hodnotených jedálnych lístkoch bola zabezpečená pestrosť stravy a dodržiavanie zásad na ich zostavovanie. Vedúci stravovacích zariadení pre deti a mládež zabezpečujú sledovanie nutričnej a energetickej hodnoty podávanej stravy prostredníctvom elektronického systému používaného v školskej jedálni, čo sa námatkovo sledovalo aj pri kontrolnej činnosti. V jednom stravovacom zariadení sa začalo pripravovať diétne stravovanie – bezlepková strava. V zariadeniach, kde sú aj deti so špecifickými požiadavkami stravovania sa deti buď vôbec nestravujú, alebo je ich stravovanie riešené formou donášky stravy (podmienky donášky sú riešené v prevádzkovom poriadku zariadenia školského stravovania). Odobraných bolo 30 vzoriek pokrmov na mikrobiologickú nezávadnosť pokrmov, všetky vzorky vyhoveli stanoveným požiadavkám.

- Kontrolovali sme poskytovanie pitného režimu pri podávaní stravy, resp. počas pobytu detí v zariadení. V materských školách sa preferoval ovocný čaj a pitná voda, menej voda ochutená sirupom. Obdobné to bolo aj na základných a stredných školách, kde majú žiaci okrem nápoja k podávanej strave k dispozícii aj umývadlá s prívodom pitnej vody, v menšej miere aj zásobníky na balenú pitnú vodu.
- Pri kontrolách v školách a školských stravovacích zariadeniach sme aktívne presadzovali zavádzanie desiat zo školskej jedálne a vedenie škôl sme usmerňovali o možnosti prehodnotiť prítomnosť školských bufetov v školských zariadeniach.
- V časti zariadení pre deti a mládež aj naďalej pokračuje zapojenie do školského mliečneho programu a programu „Školské ovocie“. Pri štátnom zdravotnom dozore sme sledovali aj podmienky na zabezpečenie týchto programov – neboli zistené žiadne nedostatky.

Priorita - Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- Zúčastnili sme sa na seminári pre zamestnancov ŠJ - hlavné kuchárky a ostatných zamestnancov s prednáškami na tému „Povinnosti pracovníkov ŠJ, osobná hygiena, manipulácia s potravinami, prevádzková hygiena“. „Realizácia HACCP v školských zariadeniach a povinná dokumentácia“ a „Vybrané otázky a odpovede“. Organizátorom seminára bol Školský úrad Mesta Michalovce.
- Pri kontrolnej činnosti sme vykonávali aj edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania, presadzovali sme výber výživovo hodnotných potravín, podávanie čerstvého ovocia a zeleniny, zapájanie sa do školského mliečneho programu a programu školské ovocie.

Priorita - Podpora pohybových aktivít

- Vykonávali sme ciele kontroly zamerané na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných školách a stredných školách. Prekontrolovaných bolo 23 zariadení, pri kontrolách boli zisťované nedostatky technického charakteru, ktoré boli riešené vydaním 15 pokynov s termínmi na odstránenie nedostatkov. Zameriavali sme sa na aj dodržiavanie počtu hodín TV, ich zaradzovanie do rozvrhu, využívanie telocviční a vonkajších telovýchovných plôch na mimoškolské aktivity. Zisťovali sme názory žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy formou

- dotazníkového prieskumu (20 respondentov) na ZŠ s MŠ Bežovce. Výsledky z dotazníkového prieskumu boli zaslané na ÚVZ SR na vyhodnotenie.
- V rámci štátneho zdravotného dozoru v ostatných zariadeniach pre deti a mládež sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvične, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). K rozvoju pohybovej aktivity prispieva aj konanie športových podujatí na školách a zvýšenie počtu organizovaných zotavovacích podujatí (školy v prírode).
 - Kontrolovali sme dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská na detských ihriskách pri zariadeniach pre deti a mládež a v rámci občianskej vybavenosti. Odobraných bolo odobratých 31 vzoriek (3 boli vyhodnotené ako nevyhovujúce). Za nevyhovujúcu kvalitu vzoriek bola uložená náhrada nákladov.
 - „**Saunováčik**,“ – účinky saunovania sú dávno známe, pôsobí preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom bolo preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky. V spolupráci s IX. MŠ Komenského v Michalovciach, ktorá prevádzkuje saunovanie detí sme v mesiacoch október 2016 – apríl 2017 prostredníctvom mesačných hlásení, v ktorých sú zaznamenané symptómy detí po saunovaní sledovali - počet detí, pocity, závraty, palpitácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, počet chorých detí, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída, pneumónia, bronchitída. Vyhodnotenie projektu - v priebehu jedného mesiaca sa saunovalo 15 – 17 detí vo veku 5 – 6 rokov. Výsledky projektu sú rovnako dobré ako za predchádzajúci školský rok. Deti, ktoré absolvovali saunovanie sú odolnejšie, menej chorľavé, veselé, tešia sa na opätovné procedúry, majú lepší spánok a chuť do jedla. Výsledky projektu boli odprezentované na vnútroústavnom seminári RÚVZ v Michalovciach a na krajskom odbornom seminári RÚVZ Košice.

Termín ukončenia: r. 2025

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnatel'nou metodikou.

Realizácia projektu odd. HDM:

- V roku 2017 RÚVZ Michalovce nebol zapojený do riešenia projektu.

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku a porovnanie, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Realizácia projektu odd. HDM:

V roku 2017 RÚVZ Michalovce nebol zapojený do riešenia projektu. Gestor projektu vykonával celkové vyhodnotenie projektu, spracovával záverečnú správu a intervenčné opatrenia zamerané na zníženie detskej úrazovosti.

Termín ukončenia: r. 2017

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnenia odbory hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia. Oddelenie hygieny detí a mládeže sa na tejto úlohe čiastočne podieľalo zabezpečením dotazníkového prieskumu.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií a príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

Realizácia projektu odd. HDM:

V roku 2017 sme realizovali dotazníkový prieskum u 45 žiakov Gymnázia Pavla Horova v Michalovciach a u 79 žiakov Strednej zdravotníckej školy v Michalovciach, zistené údaje boli zaslané gestorovi na celkové vyhodnotenie.

Termín ukončenia: r. 2017

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

V roku 2017 oddelenie PPLaT RÚVZ Michalovce plní tieto úlohy:

Úloha č. 2.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce, pozostáva z týchto bodov:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Úloha č. 2.2 – Intervencie na podporu zdravia pri práci, pozostáva z týchto bodov:

2.2.1. Zdravé pracoviská.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Úloha č. 2.4. - Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

Plnenie úlohy č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Bod č. 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

V roku 2017 pri štátnom zdravotnom dozore k 30.11.2017 sme naďalej sledovali zabezpečenie zdravotného dohľadu zamestnávateľom podľa § 30a a § 30d zák. č. 355/2007 Z. z.. Pri ŠZD si zamestnanci odd. PPLaT, ale aj ostatných oddelení RÚVZ, overujú zabezpečenie PZS tak, že si dávajú predložiť k nahliadnutiu zmluvy uzavretú s jednotlivými PZS, resp. s osobami oprávnenými na výkon niektorých činností PZS. V prípade zabezpečenia zdravotného dohľadu vlastnými zamestnancami dávajú si predkladať pracovné zmluvy. Taktiež si dávajú predkladať harmonogramy LPP, zoznamy zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, ktoré zamestnávateľ poskytuje lekárovi vykonávajúcemu LPP, závery z vykonaných LPP – posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon danej pracovnej činnosti, kategorizáciu zamestnancov. V roku 2017 nebola uložená sankcia za správne delikty súvisiace so zabezpečením PZS a činnosťou PZS. Zabezpečenie PZS – tab. č.2a až 2d.

V roku 2017 neevidujeme v poľnohospodárstve rizikové práce s expozíciou chemickými látkami, ktoré sa používajú na chemickú ochranu rastlín. V roku 2017 k 31.12. nebolo zistené pri vlastnej chemickej ochrane rastlín používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, toxické látky sú používané pri plynovaní obilia.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v 32 firmách, okrem toho sú určené rizikové práce u 2 SZČO v pracovnom zaradení zvärač, rizikové faktory: hluk, vibrácie a chem. faktory – zväračské pevné aerosóly a v profesii lakovač, rizikový faktor polyesterové živice. Uvedené práce živnostníci vykonávajú v spoločnosti Kerex, s.r.o. Michalovce. K návrhu na určenie rizikových prác doložili posúdenia rizík pre uvedené faktory, výsledky objektivizácie faktorov a prevádzkové poriadky.

V okrese Sobrance evidujeme rizikové práce v 3 organizáciách a to: Regionálna nemocnica Sobrance, n. o. Sobrance, LESY SR, š.p. – odštepňý závod Sobrance, pričom ale pracovisko Mechanizačno – expedičný sklad sa nachádza v okrese Michalovce, a v spoločnosti Daryn, s.r.o. Sobrance.

Na uvedených pracoviskách pracuje celkom 949 (1227 expozícií) exponovaných zamestnancov (rovnaký počet zamestnancov ako v roku 2016), z toho je 303 (317 expozícií) žien (viac o 2 pracovníčky ako v roku 2016).

V 3 kategórií rizikových prác evidujeme spolu 941 zamestnancov (1225 expozícií) z toho 303 žien (317 expozícií), a 8 zamestnancov (12 expozícií), len muži, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategórii.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: biologický faktor (TBC), elektromagnetické polia, fyzická záťaž (bremená + DNJZ), hluk, chemické látky a zmesi, chemické karcinogény, ionizujúce žiarenie, vibrácie a záťaž teplom a chladom – teplo.

Rizikové práce s rizikovým faktorom **ionizujúce žiarenie** evidujeme v týchto spoločnostiach: Chemstroj, s.r.o. – pracovisko Defektoskopia, Strážske (1 zamestnanec), Nemocnica s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce – oddelenie nukleárnej medicíny (7 zamestnancov z toho 4 ženy), Karotáž a cementace, s.r.o. Hodonín – odštepny závod Michalovce (4 zamestnanci, len muži). Rizikové práce boli určené po prekonzultovaní na RÚVZ Košice – odbor ochrany zdravia pred žiarením. Celkom ide o 11 zamestnancov, z toho sú 4 ženy.

K 31.12.2017 bolo vydaných **10** rozhodnutí:

Nové rozhodnutia:

- **Anteus, s.r.o. Ďapalovce** – prevádzka Strážske, rizikový faktor hluk premenný, 3 kategória rizikových prác,
- **TSR. s.r.o. Bratislava** – prevádzka Strážske – došlo k zmene právneho subjektu, rizikový faktor hluk premenný, 3 kategória rizikových prác.

Prehodnotenú rizikové práce:

- **Chemko, a.s. Slovakia Strážske** – rizikové práce boli prehodnotenú na základe organizačných zmien, a došlo k vyradeniu niektorých profesií z rizikových prác,
- **eustream, a.s. – Kompresorová stanica Veľké Kapušany** – prehodnotenú rizikové práce na základe objektivizácie a na základe organizačných zmien,
- **Lesy SR, š.p. – OZ Sobrance** – Mechanizačno expedičný sklad Michalovce – prehodnotenie,
- **Syráreň Bel Slovensko, a.s. Michalovce** – v priebehu roka 2017 boli vydané 2 rozhodnutia, ktorými boli niektoré profesie vyradené z rizika a boli zaradené nové profesie,
- **SE, a.s. – Elektrárne Vojany, závod** – prehodnotenú rizikové práce,
- **Hymer LMB, k.s. Michalovce** - prehodnotenú rizikové práce,
- **Unomedical, s.r.o. Michalovce** - prehodnotenú rizikové práce,

Ďalšie zmeny:

V roku 2017 došlo k poklesu počtu zamestnancov exponovaných:

- hluku o 15 zamestnancov,
- CHLaZ o 5 zamestnancov,
- biologické faktory o 3 zamestnancov

K nárastu počtu zamestnancov došlo vo faktoroch

- fyzická záťaž o 10 zamestnancov,
- záťaž teplom o 4 zamestnancov,
- vibrácie o 8 zamestnancov,
- ionizujúce žiarenie o 1 zamestnanca.

V EMG nedošlo k zmene v počtoch exponovaných zamestnancov.

- V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPLaT celkom **42** previerok na pracoviskách s rizikovými prácami. Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2010 až 2017 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2010	1194	464	1587	500	5	0
2011	1021	357	1215	367	15	0
2012	1379	365	1281	363	98	2
2013	1431	335	1319	335	112	0
2014	1317	312	1215	310	102	2
2015	874	297	1117	304	19	0
2016	949	301	941	301	8	0
2017	949	303	941	303	8	0

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách - výstup z ASTR (tab. č.1a,1b,1c,1d,1e).

Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce, resp. boli poskytnuté pri výkone ŠZD.

K 31.12.2017 bolo prešetrených 20 podozrení na choroby z povolania pričom 1 podozrenie prešetrovali zamestnanci odd. epidemiológie (Enterocolitída) a 1 zamestnanci odd. PPlaT v spolupráci s odd. epidemiológie (Vírusová hepatitída typ A) v týchto položkách „Zoznamu“:

- 33 – Pneumoconiosis, CHOCHP, emphyzom – 1- odporúčanie na RKD – pracovisko zrušené pred 9 rokmi,
- 29 – DNJZ 8,
- 28+29 (DNJZ+ ochorenie z vibrácií) 5,
- 46 – Chronická lymfatická leukémia III-IV st. -1 – so záverom: nesúvisí s vykonávanou prácou,
- 24 – Enterocolitída (Clostridium difficile) -1,
Vírusová hepatitída typ A 1- v oboch prípadoch potvrdená súvislosť s vykonávanou prácou,
- 29+38 – (DNJZ + Porucha sluchu z hluku) -1,
- 38 – Porucha sluchu z hluku – 2

Celkovo sa podozrenie na **ochorenie z DNJZ prešetrovalo v 14 prípadoch** so záverom:

- v **3** prípadoch bola vyslovená možná súvislosť s prácou,
- v **1** prípade ochorenie nesúviselo s vykonávanou prácou
- v **10** prípadoch bolo odporúčané prekonzultovať možnú profesionalitu na RKD (zrušené pracoviská - nemožnosť prešetriť pracovné podmienky, pracovníci pracovali na rôznych pracoviskách, pričom na niektorých boli splnené podmienky pre ochorenie z DNJZ, na iných nie, pracovníci pri LPP neudávali žiadne ťažkosti a pod.).

Ochorenie z vibrácií so záverom

- v 2 prípadoch nebola zistená príčinná súvislosť s vykonávanou prácou (zamestnanci neprichádzali do kontaktu so zdrojmi vibrácií)
- v 3 prípadoch bolo odporučené prekonzultovanie na RKD – expozícia bola nepravidelná.

Porucha sluchu z hluku so záverom:

- v 1 prípade potvrdená súvislosť s vykonávanou prácou
- v 1 prípade nebola zistená súvislosť
- v 1 prípade bolo odporučené prekonzultovanie na RKD.

U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Podozrenia na všetky prešetrované CHzP sa vyskytovali u zamestnancov v týchto odvetviach: stavebníctvo 4, strojárstvo 8, textilný priemysel 1, zdravotníctvo 1, palivá a energetika -1, vodné a lesné hospodárstvo 1, potravinársky priemysel 1, súkromný sektor (šitie big-bagov) 2, služby 1.

K 31.12.2017 sme obdržali z KPL Košice 8 rozhodnutí o priznaní CHzP, pričom v 5 prípadoch išlo o CHzP z DNJZ, v 2 prípadoch o položku 24 a v 1 prípade o poruchu sluchu z hluku. Priznané CHzP sa vyskytovali v týchto odvetviach: 3x strojárenský priemysel, 1x poľnohospodárstvo, 1x textilný priemysel, 1x zdravotníctvo, 1x služby, 1x palivá a energetika. Rozhodnutia o nepriznaní CHzP z KPL Košice sme obdržali v 14 prípadoch (prehľad prešetrovaných, priznaných a nepriznaných CHzP – v priložených tabuľkách č. 5).

K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku, biologickým faktorom, vibráciám, pre záťaž teplom a chladom, pre fyzickú záťaž a EMG žiarenie bolo vydaných k 31.12.2017 celkom **38** rozhodnutí, z toho bolo **13** rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam, **5** rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou hluku pri práci, **10** rozhodnutí pre biologické faktory, **1** rozhodnutie pre vibrácie, v **6** prípadoch to boli prevádzkové poriadky pre záťaž teplom a chladom, v **2** prípadoch pre fyzickú záťaž a v **1** prípade išlo o EMG žiarenie.

V tomto počte nie sú zahrnuté **rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky**, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky – celkom **51** rozhodnutí, z toho v 35 prípadoch išlo o expozíciu chemickým látkam, v 1 prípade to bola expozícia chemickým látkam a teplu, v 4 prípadoch išlo o expozíciu chemickým látkam a biologickým faktorom, v 5 prípadoch to bola expozícia chemickým látkam a hluku, v 4 prípadoch expozícia hluku a v 2 prípadoch išlo o expozíciu biologickým faktorom. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT– celkom 23 (odd. epidemiológie 17, HŽP 3, HV 2, HDM 1).

K 31.12.2017 bolo vyplnených celkom **98** dotazníkov informovanosti (chemické látky 37, hluk 26, psychická pracovná záťaž 29, zobrazovacie jednotky 6). Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

V roku 2017, k 31.12. boli previerky zamerané na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, ako aj na prácu s ostatnými nebezpečnými chemickými látkami vykonávané podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve v roku 2017 neevidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín. Jestvujúce poľnohospodárske organizácie prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov, a väčšinou si objednávajú vykonávanie CHOR u firiem zaoberajúcich sa touto činnosťou a teda ich kmeňoví zamestnanci neprichádzajú do priameho kontaktu s pesticídmi, alebo len v obmedzenej miere. V roku 2017 štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 3 organizáciách, kde CHOR vykonávalo 10 zamestnancov, len muži. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na CHOR a dobu expozície, sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác. Za nakladanie a manipuláciu s týmito látkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Pri ŠZD sa zamestnanci odd. PPLaT zameriavajú na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín, spôsob ich skladovania, spôsob vedenia evidencie (je vedená vo väčšine prípadov počítačovou formou), dostupnosť KBÚ, na prevádzkové poriadky, kontrolu balenia a označovania používaných chemických látok. Súčasne v KBÚ je sledované, či používané chemické prípravky nemajú karcinogénne účinky, neovplyvňujú reprodukčný a endokrinný systém. Pri ŠZD bolo zistené, že poľnohospodárske organizácie, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, majú k dispozícii traktory s uzavretými kabínami s klimatizáciou, odpruženými sedadlami, posilnením riadenia. Na chemickú ochranu sú používané postrekové zariadenia s premiešavacou dýzou. Prípravu postrekových látok zabezpečujú vedúci zamestnanci, pri postrekoch sa dbá na ich vykonávanie za vhodných klimatických podmienok, zamestnancom sú pridelené potrebné OOPP. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie prípravkov, nakoľko organizácie si nakupujú len potrebné množstvá prípravkov, nerobia si zásoby a zakúpené prípravky ihneď aplikujú. Toxických látok, resp. veľmi toxické látky sú používané v spoločnosti Mangini, s.r.o. Sobrance pri plynovaní obilia.

V roku 2017 boli pracovníkmi odd. PPLaT vykonávané tiež kontroly predaja chemických látok, pri ktorých bol kontrolovaný aj predaj toxických látok, celkom v 4 predajniach okresov Michalovce a Sobrance. Bolo zistené, že predaj prípravkov na chemickú ochranu rastlín je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené v uzamknutých skrinkách a zákazníkovi sú vydávané na základe požiadania, k dispozícii sú karty bezpečnostných údajov, pričom KBÚ sú spracované podľa platnej legislatívy. V predajniach sa nenachádzali hračky, ani potraviny, prevádzkovatelia boli držiteľmi osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými látkami a zmesami. Ostatné chemické látky, detergenty, dezinfekčné látky, čistiace prostriedky a pod. predávané v predajniach so zmiešaným tovarom, sú uložené na vyčlenených regáloch, osobitne od ostatného tovaru. Predajcovia mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou sú aj posudky o riziku. Ďalších 10 previerok bolo vykonaných v spoločnostiach, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s VTLaZ a TLaZ.

Zamestnanci odd. PPLaT pri ŠZD na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým látkam kontrolujú, či organizácie pri práci s chemickými látkami vychádzajú z platnej legislatívy, vrátane REACH, CLP, taktiež zisťujú, či používané látky nemajú negatívne účinky na reprodukciu, endokrinný systém a či nie sú karcinogénne, kontrola REACH bola vykonaná celkom v 78 prípadoch. Uvedené údaje sú uvádzané v záznamoch zo ŠZD.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické látky, aj v roku 2017 predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch, celkom bolo k 31.12. schválených 13 prevádzkových poriadkov pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým látkam. V uvedenom počte nie sú zarátané tie prevádzkové poriadky, ktoré boli

súčasťou žiadostí o súhlas s uvedením pracovných priestorov do prevádzky – **13**. Prevádzkové poriadky pre práce s chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT pri uvádzaní priestorov do prevádzky, predovšetkým u zdravotníckych zariadení – celkom **24** (17 pre odd. epidemiológie, 3 konzultácie pre odd. HŽP, 1 pre HDM a 3 pre odd. HV).

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom **15** organizácií, ktoré používajú pri práci VTLaZ a TLaZ. Práce s uvedenými látkami vykonáva celkom 168 zamestnancov, z toho je 53 žien. Ide o organizácie, ktoré VTL a TL používajú pri chemických analýzach, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nie je doriešený spôsob likvidácie, resp. firmy so zameraním na chemickú výrobu nechcú tieto látky zlikvidovať, lebo je predpoklad, že v budúcnosti ich ešte použijú.

V roku 2017 boli vydané **3** rozhodnutia na manipuláciu, skladovanie s VTLa Z. Prehľad organizácií používajúcich pri práci VTLaZ a TLaZ je uvedený v priloženej tabuľke č.3.

V roku 2017, k 31.12. neevidujeme **mimoriadnu, situáciu** v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami. Vykonávanie **DDD** činnosti bolo hlásené v **95** prípadoch.

V roku 2017 vedúca odd. PPLaT bola členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami zriadenej pri RÚVZ so sídlom v Košiciach. Na skúškach sa zúčastnila **1x**.

Zamestnankyne odd. PPLaT sa zúčastnili porady na SIŽP – IŽP, na ktorej sa preberal plán previerok na rok 2018. V roku 2017 bolo vykonaných **7** previerok v rámci prevencie závažných priemyselných havárií. Previerkam vykonávaným v rámci prevencie ZPH predchádzali koordinované porady zvolané SIŽP – IŽP Košice. Previerky boli vykonané v týchto spoločnostiach:

- Spoločnosť pre skladovanie, a.s. Trakovice – pracovisko na PS 1 Budkovce,
- FLAGA, spol. s r.o. Pezinok – prevádzka Bánovce nad Ondavou,
- Duslo, a.s. Šaľa – prevádzka Strážske,
- Diakol Strážske, s.r.o. Strážske,
- Chemko, a.s. Slovakia Strážske,
- Transpetrol, a.s. – Prečerpávacía stanica 1, Budkovce,
- SWS, spol. s r. o. Vojany 332,

Pozvánky na koordinované porady, ako aj výstupy z previerok boli zasielané na ÚVZ SR e – mailom. V **4 prípadoch** sme sa vyjadrovali k aktualizáciám bezpečnostných správ podnikov kategórie B:

- Chemko, a.s. Slovakia Strážske, Priemyselná 720, Strážske,
- FLAGA, spol. s r , o. Pezinok – prevádzka Bánovce nad Ondavou,
- Duslo, a.s. Šaľa – Úsek výroby Strážske, Priemyselná 720, Strážske – vzhľadom na nedostatky v predkladanej BS, boli postupne vydané, na základe žiadosti OkÚ Košice, **2** stanoviská k aktualizácii BS.

Na web. stránke sú uverejnené edukačné materiály, tieto sú umiestňované aj na nástenky v rámci RÚVZ.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme práce s chemickými karcinogénmi celkom v 17 organizáciách, pričom do uvedeného počtu sú zarátané aj spoločnosti, resp. fyzické osoby, ktoré odstraňovali materiály s obsahom azbestových vlákien, ktoré majú sídlo v okrese Michalovce.

K 31.12.2017 v riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom **51 zamestnancov** (z toho je 37 žien) a to: zamestnanci **NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s.** – oddelenie onkologické + ambulancia klinickej onkológie 40 zamestnancov (37 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám, zamestnanci spoločnosti **STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce** (bývalý EBSTER SK, s.r.o.) – 11 zamestnancov, len muži, ktorí sú exponovaní etylén oxidu (H350), resp. prípravku Siadtox s 10% alebo 15% obsahom etylén oxidu, prípravok je zároveň klasifikovaný ako mutagén 1B (H340 – môže spôsobiť genetické poškodenie).

V roku 2017 k 31.12. bolo na základe žiadosti prevádzkovateľa vydané **1 rozhodnutie** na používanie, skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi, súčasne týmito rozhodnutiami bolo schválené kontrolované pásmo a prevádzkový poriadok pre spoločnosť ENERGOCHEMIKA Trading, a.s. Priemyselná 720, Strážske.

Do evidencie boli zaradené aj organizácie, resp. fyzické osoby, ktorých sídlo sa nachádza v okrese Michalovce a ktorých zamestnanci v roku 2017 vykonávali práce spojené s odstraňovaním azbestu, resp. materiálov s obsahom azbestových vlákien v okresoch Michalovce a Sobrance. Ide celkom o 3 firmy:

- **Peter Rjabinčák RaR, Michalovce,**
- **Proservis, s.r.o., Strážske,**
- **Regena ES, s.r.o., Strážske**

Zamestnanci uvedených firiem sú na základe hodnotenia a posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác.

Do evidencie neboli zaradené firmy, resp. fyzické osoby, ktorých zamestnanci zabezpečovali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu, ale ktorých sídlo sa **nachádza mimo okresov Michalovce a Sobrance**. Ide o tieto firmy:

- **Ing. František Salanci – GAS SERVICE, Ul. orechová Humenné,**
- **RONAR, s.r.o., Kmeťova 234, Košice,**
- **Michal Malík, 9. mája 15, Sabinov,**
- **HaL Tesárstvo, s.r.o., Družstevná 26, Humenné,**
- **DILMUN SYSTÉM, s.r.o., Vajnorská 37, Bratislava.**

K 31.12.2017 evidujeme 248 zamestnancov (z toho je 56 žien), ktorí prichádzajú do kontaktu s chemickými karcinogénmi, pričom však na základe posúdenia rizík sú zaradení do 2 kategórie prác.

Na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, tiež na ustanovenie REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Celkom bolo vykonaných **11 previerok**. V rámci previerok zamestnanci odd. PPLaT kontrolujú prevádzkové poriadky, vytvorenie a označenie kontrolovaného pásma, v prípade rizikových prác výstupy z LPP - posudky o zdravotnej spôsobilosti, používanie OOPP, posudky o riziku, vedenie evidencie o spotrebe chemických karcinogénov a o skladovaných množstvách, spôsob skladovania. Taktiež kontrolujú KBÚ, označovanie a balenie chemických karcinogénov, tiež sú kontrolované CMR látky. Organizácie majú k dispozícii KBÚ spracované v súlade s novou legislatívou v oblasti chemických látok – REACH a zák. č. 67/2010 Z. z..

Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, bolo vydaných **25 rozhodnutí** na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien, pričom v **6** prípadoch išlo o práce v **interiéri** (5x odstraňovanie rúr v inštaláčnych šachtách bytových jadier, 1x odstraňovanie káblových látok vo výrobnom objekte). V **19** prípadoch boli práce vykonávané v **exteriéri**, pričom v **17** prípadoch išlo o odstraňovanie strešnej krytiny a v **2** prípadoch o zber eternitovej krytiny nachádzajúcej sa v hospodárskych dvoroch. Oznámenie o začatí prác sme obdržali v **13 prípadoch**, pričom často tieto oznámenia prichádzali už v čase, kedy sa práce vykonávali, resp. u fyzických osôb boli tieto práce vykonávané počas voľných dní. Z uvedených dôvodov bolo vykonaných **8** previerok so zameraním na kontrolu pracovných podmienok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu a na dodržiavanie plánu práce. Pri previerkach neboli zistené nedostatky, spoločnosti pri odstraňovaní materiálov postupovali v súlade s plánom práce, pre pracovníkov boli zabezpečené potrebné OOPP a tieto aj pri práci používali, u zamestnancov boli vykonané LPP a boli preukázateľne oboznámení s prevádzkovými poriadkami, taktiež boli preškolení zo základných zásad bezpečnosti pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po ukončení sanačných prác boli na RÚVZ zasielané **záverečné správy – 7**.

V okrese Michalovce evidujeme teda celkom 297 zamestnancov z toho je 89 žien, ktorí pri práci prichádzajú do kontaktu s karcinogénmi, resp. zabezpečujú ich skladovanie, avšak rizikové práce sú evidované u 51 zamestnancov (z toho je 37 žien), nakoľko na ostatných pracoviskách na základe posúdenia rizika nie sú splnené kritéria na zaradenie do rizikových kategórií prác podľa § 31 zák. č. 355/2007 Z. z. a Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z.. Všetky uvedené organizácie a spoločnosti majú súhlas na manipuláciu, používanie, a skladovanie chemických karcinogénov podľa §13 ods. 4 písm. i) zák. č. 355/2007 Z. z., taktiež sú určené a vyznačené kontrolované pásma.

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

- 1. STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce** – na sterilizáciu je používaný prípravok Siadtox s 10% alebo 15% obsahom etylénoxidu. Ide o zmes čistého etylénoxidu s oxidom uhličitým, zmes je dodávaná v tlakových fľašiach. Ročná spotreba zmesi etylénoxidu s oxidom uhličitým s 10% obsahom etylénoxidu bola 20070 kg, spotreba zmesi s 15% obsahom etylénoxidu bola 136140kg. Látka sa používa na chemickú sterilizáciu výrobkov pre zdravotníctvo (infúzne sety, kanyly, močové vrecká a pod.). Zamestnanci sú evidovaní v 3 kategórii rizikových prác - 11 výrobných zamestnancov – muži v pracovnom zaradení operátor, z toho 1 pracovník je vedúci, pracovníčky 2 – laborantky sú zaradené v 2 kategórii prác. Zdravotný dohľad je zabezpečený PZS. Posledné vyšetrenie periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu periférnych lymfocytov u všetkých zamestnancov bolo vykonané v roku 2016. Pri výkone ŠZD bolo konštatované, že zamestnanci zavážajú a vyvážajú jednotlivé autoklávy podľa spracovaných pokynov. V uvedených pokynoch je zakotvená ich povinnosť tráviť prestávky v práci mimo výrobných priestorov, obmedzenie času pobytu vo výrobných priestoroch – harmonogram striedania pri navážke a vyvážke autoklávov, používanie ochranných polo masiek s výmenným filtrom 412 AX farba hnedá. Po každom procese vyvážky nasleduje technologická prestávka v trvaní minimálne 15 minút, potom nasleduje navážka autoklávov. Po jej ukončení sa vymení dvojica operátorov podľa stanoveného rozpisu. Reálna expozícia etylénoxidu 1 zamestnanca je v trvaní 60 minút za zmenu. Výroba je riadená automatizovaným riadením cyklov sterilizácie.

2. VVS, a.s. Košice - závod Michalovce – V tejto firme sa v roku 2017 používal pri chemických analýzach chroman draselný - zostatok na skade je 140 g (v roku 2016 sa nepoužíval), chroman draselný – spotreba 40g a indikátor fenolftalein - spotreba 0,5g. Uvedené látky sú používané na jednom pracovisku – laboratóriu, kde pracuje celkom 6 zamestnancov, z toho je 5 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.
3. **Nemocnica s poliklinikou Š. Kukuřu Michalovce, a.s. Michalovce** - oddelenie klinickej onkológie - používané chem. karcinogény – cytostatika, celková spotreba za rok 1244180mg. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 40 z toho je 37 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikám pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom, pri práci na ambulancii. Pracovníci majú pridelené jednorazové OOPP. Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bio boxe UNIMAK ABX 2000, kde je zabezpečené automatické vetranie s laminárnym prúdením vzduchu. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, a.s. cestou oprávnených organizácií.
4. **Eurovia – Services, a.s. Košice – Obaľovačka Zbudza** – Detašované laboratórium - Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný perchlóretylén, spotreba k 31.12. bola 40 l. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec – muž, ktorý je zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác.
5. **TP 2, s.r.o. Strážske** – na pracovisku Laboratórium MOK tejto firmy je pri analýzach odpadových vôd používaný chroman draselný, ročná spotreba 50g, taktiež sa používajú fenolftalein indikátor a hydroxyamín hydrochlóríd. S uvedenými chemickými látkami pracuje jedna zamestnankyňa, ktorá je zaradená do 2 kategórie prác.
6. **Chemko, a.s. Slovakia Strážske** – chemické karcinogény sú používané na troch pracoviskách, podrobný prehľad je uvedený v tabuľke č. 4.
7. **Nafta a.s. Bratislava, prevádzka Michalovce** – **V roku 2017 bolo zrušené pracovisko laboratórium. Pracoviská Zberné strediská plynu** – karcinogény gazolín a ložisková voda, počet zamestnancov 47, len muži, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác.
8. **FIBERSTRUCT, s.r.o. Strážske** – Pri výrobe plastových roštov je používaná chemická látka N.N dimethylanilín. Skladovanie je v uzavretých nádržiach. Počet exponovaných zamestnancov 33 - muži, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Ročná spotreba 188,43kg.
9. **Proservis, s.r.o. Strážske** – ide o spoločnosť, ktorá sa zberá odstraňovaním materiálov s obsahom azbestových vlákien. Uvedené práce vykonáva 15 zamestnancov. V roku 2017 odstránili 130,879 ton odpadu s obsahom azbestových vlákien.
10. **Transpetrol, a.s. Bratislava** – Prečerpávacía stanica 1 Budkovce - spoločnosť zabezpečuje prepravu ropných látok. Práce s chloroformom vykonávajú 6 zamestnanci – v profesiách 1 skladník (muž) a 5 laborantiek, ročná spotreba – 60 l. Práce s ropu (prečerpávanie, skladovanie) vykonáva 22 zamestnancov (4 ženy). Všetci zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.
11. **SWS, s.r.o. Vojany** – spoločnosť sa zameriava na prepravu ropy a ropných produktov. Zamestnanci pri uvedenej činnosti prichádzajú do kontaktu s čiernouhoľným dechtom, benzolom, naftalénovým olejom a antracénovým olejom. Ide o 16 zamestnancov, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Pracovná činnosť

spočíva v prečerpávaní produktov z cisterien so širokým rozchodom. Práce sú vykonávané vo vonkajšom prostredí. Kategória karcinogénov a ročné množstvá prepravených produktov sú uvedené v tabuľke č.4.

12. **Peter Rjabinčák RaR, Michalovce** – vykonáva stavebné práce a súčasne odstraňuje materiál s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 3 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2017 odstránili celkom 30 ton materiálu s obsahom azbestových vlákien.
13. **DIAKOL, s.r.o. Strážske** – výroba a spracovanie formalínu a močovinoformaldehydových lepidiel. Počet exponovaných zamestnancov 27, z toho 2 ženy. Množstvo spotrebovaného formaldehydu za rok 2017 je 25 197 ton.
14. **TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany** - používaný karcinogén hydrazín hydrát pri úprave technologickej vody, spotreba zo rok 2017 1100 kg. Prácu vykonávajú 7 zamestnanci.
15. **Duslo, s.r.o. – prevádzka Strážske** – používaný karcinogén formaldehyd, exponovaní sú 8 zamestnanci (ženy), na základe posúdenia rizika sú zaradení do 2 kategórie prác.
16. **Regena ES, s.r.o. Strážske:** – vykonáva stavebné práce a súčasne odstraňuje materiál s obsahom azbestových vlákien. Práce vykonávajú 8 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2017 odstránili celkom 15,25 ton materiálu s obsahom azbestových vlákien.
17. **ENERGOCHEMICA Trading, a.s. Strážske** – Ide o spoločnosť, ktorá vznikla v rámci organizačných zmien v spoločnosti Chemko, a.s. Slovakia, Strážske odčlenením. Prehľad karcinogénov je v tabuľke č.4, počet exponovaných zamestnancov 8, len ženy v 2 kategóriách prác.

Všetky firmy, ktoré vykonávajú práce spojené s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestových vlákien sú držiteľmi osvedčenia o odbornej spôsobilosti na vykonávanie tejto činnosti, vedúci zamestnanci sú taktiež držiteľmi osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými látkami a zmesami a veľmi toxickými látkami a zmesami.

Počet zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom– najčastejší výskyt v okresoch Michalovce a Sobrance za rok 2017.

Chemický karcinogén, chem. mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)		Klasifikácia	Počet exponovaných (vrátane azbestu, vrátane RP) celkom/ženy	Počet podnikov/organizácií
1	Formaldehyd	1B	102/23	4
2	Chroman draselný	1A	28/25	4
3	Cytostatika	1B	40/37	1
4	Siadtox	1B	15/3	1

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2017 v okresoch Michalovce a Sobrance je uvedený v priloženej tabuľke č.4. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Úloha č. 2.2. – Intervencie na podporu zdravia pri práci.

2.2.1. Zdravé pracoviská – riešia vybrané RÚVZ v SR. V okresoch Michalovce a Sobrance podniky nie sú zapojené do intervenčných programov.

V priebehu roka 2017 boli na www. stránke RÚVZ Michalovce a na nástenkách uverejňované tieto materiály:

- „Ochrana zdravia pred nadmernou záťažou teplom pri práci“, súčasne s tým boli pripravené edukačné materiály, ktoré boli poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD,
- „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“,
- po novelizácii zák. č. 355/2007 Z. z. s účinnosťou od 1.12.2017 bola uverejnená informácia o zmenách v zabezpečení zdravotného dohľadu pre zamestnancov 1 až 4 kategórie prác.

Na odborné semináre RÚVZ Michalovce boli pripravené tieto prednášky:

- Látky narúšajúce endokrinný systém, autori: Kniežová, D., Humeníková, J.,
- Pracovné podmienky pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestových vlákien, autor: Kniežová, D.

Uvedené materiály sú poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD, taktiež sú uverejnené na www. stránke RÚVZ Michalovce a na jednotlivých nástenkách v budove RÚVZ, ako aj na hlavnom paneli vo vestibule RÚVZ.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci. V rokoch 2016 – 2017 prebieha pod názvom „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“. Začala sa v apríli 2016. Zamestnancami odd. PPLaT bol pripravené edukačné materiály spracované OSHA Bilbao. Materiály o kampani sú umiestnené na panely vo vestibule RÚVZ, na nástenkách a na stránke RÚVZ. V rámci ŠZD sú zamestnávateľia informovaní o uvedenej kampani, tiež sú im poskytované edukačné materiály, s ktorými sú následne zamestnanci oboznamovaní v rámci prebiehajúcich školení.

V rámci uvedenej kampane bol dňa 25.10.2017 „Deň otvorených dverí na RÚVZ – odd. PPLaT.“ Spolu 30 zamestnávateľom boli poskytnuté edukačné materiály a materiály ku kampani OSHA.

Úloha č. 2.4. – Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet Kontrol na CHP v danom roku (spolu)	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Michalovce	8	10	11	11	44 z toho 37 žien	-	-	-	-

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť
- Druh (skupiny) postihnutia (uvádzajú sa podľa MKCH podľa ich kódového/skupinového označenia, napr. C, E, F, G atď.)

Výkony za roky 2010 až 2017:

RÚVZ Michalovce	Vydané rozhodnutia	Vydané stanoviská
2010	4	1
2011	10	2
2012	47	4
2013	21	-
2014	14	1
2015	7	1
2016	5	-
2017	8	10

Štátny zdravotný dozor na chránených pracoviskách bol vykonávaný podľa zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. a predpisov vydaných na jeho vykonanie a NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

V roku 2017 k 31.12. bol vykonaný zamestnancami odd. PPLaT ŠZD v 11 firmách, celkom na 11 pracoviskách. Pri previerkach bolo zistené, že zdravotná starostlivosť o zamestnancov je zabezpečovaná ich praktickými lekármi, resp. príslušnými špecialistami. Zamestnanci sú informovaní o opatreniach, ktoré zamestnávateľia realizovali na pracoviskách za účelom vytvorenia zdravých pracovných podmienok a za účelom eliminácie rizikových faktorov na pracoviskách. Informácie sú zamestnancom poskytované v rámci školení pri nástupe do zamestnania a 1x ročne pri školeniach zameraných na bezpečnosť pri práci.

Pri previerkach bolo ďalej zistené, že prevádzkovatelia vybavili pracoviská so zreteľom na zdravotný stav zamestnancov tak, aby nedochádzalo k nadmernej fyzickej záťaži zamestnancov (ergonomické stoličky, usporiadanie pracovných miest, dosahové vzdialenosti, práca s bremenami – technické zariadenia), takisto pracovné prostredie vyhovovalo podmienkam podľa NV SR č. 391/2006 Z. z., neboli zistené nedostatky. Vo väčšine prípadov bolo zistené, že je upravená pracovná doba – skrátená, resp. sú určené pravidelné prestávky v práci po dvoch hodinách.

U všetkých zamestnancov boli vykonané vstupné LPP a zamestnávateľia deklarovali spôsobilosť zamestnancov pre danú pracovnú činnosť závermi z týchto vstupných LPP.

Na uvedených kontrolovaných pracoviskách pracovalo spolu celkom 44 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou.

Rozdelenie zamestnancov podľa skupín diagnóz:

- M (pohybové ústrojenstvo) - 17
- I (kardiovaskulárne ochorenia) - 4
- J (dýchacie ústrojenstvo) - 1
- H (ochorenie sluchového aparátu) - 3
- D (nádorové ochorenia) - 8
- G (nervový systém) - 2
- P (psychická záťaž) - 3
- D+M - 2
- G+P - 1
- Reumatologické - 1
- Z (zrakové) - 2

V roku 2017 k 31.12. bolo vykonaných zamestnancami odd. PPLaT, na základe žiadostí účastníkov konania, celkom 8 obhliadok priestorov pred ich uvedením do prevádzky. Orgánom verejného zdravotníctva bolo teda vydaných 8 rozhodnutí na uvedenie priestorov pracovísk do prevádzky, ktoré budú mať štatút chráneného pracoviska, resp. dielne: 1x pre reklamné služby, 2x pre administratívne činnosti (účtovníctvo), 1x obchodná činnosť, 1x montážne práce pre automobilový priemysel, 2x baliace práce, 1x textilná výroba – rozšírenie existujúceho pracoviska o novú dielňu.

Pri obhliadkach bolo konštatované, že pracoviská sú riešené v súlade s platnou legislatívou, priestorové riešenie a vybavenie pracovísk je prispôsobené zdravotnému stavu zamestnancov. V rozhodnutiach údaj o tom, že pôjde o chránené pracovisko je uvádzaný v odôvodnení.

V **10 prípadoch** boli vydané **stanoviská**, na základe žiadosti prevádzkovateľov, ako doklad pre ÚPSVaR a to napriek tomu, že pre uvedené prevádzky už boli orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutia – súhlas s uvedením do prevádzky. Vo väčšine prípadoch sa jednalo o navýšenie, resp. zníženie počtu zamestnancov na danom pracovisku.

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2017 -
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (1. stupeň prevažujúcej
činnosti)**

Tabuľka č. 1a

Kód	Prevažujúca činnosť (1.stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	3	0	6	0	9	0
B	Ťažba a dobývanie	3	0	0	0	3	0
C	Priemyselná výroba	742	232	0	0	742	232
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	92	0	2	0	94	0
F	Stavebníctvo	22	0	0	0	22	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	79	71	0	0	79	71
	SPOLU	941	303	8	0	949	303

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2017 -
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru (2. stupeň prevažujúcej
činnosti)**

Tabuľka č. 1b

Kód	Prevažujúca činnosť (2.stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	3	0	2	0	5	0
02	Lesníctvo a ťažba dreva	0	0	4	0	4	0
09	Pomocné činnosti pri ťažbe	3	0	0	0	3	0
10	Výroba potravín	202	55	0	0	202	55
13	Výroba textilu	59	59	0	0	59	59
20	Výroba chemikálií a chemických produktov	87	18	0	0	87	18
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	132	91	0	0	132	91
24	Výroba a spracovanie kovov	30	4	0	0	30	4
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	207	2	0	0	207	2
32	Iná výroba	24	3	0	0	24	3
33	Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	1	0	0	0	1	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	92	0	2	0	94	0
43	Špecializované stavebné práce	22	0	0	0	22	0
86	Zdravotníctvo	79	71	0	0	79	71
	SPOLU	941	303	8	0	949	303

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE
a SOBRANCE za rok 2017 -
podľa druhu a kategórie rizikového faktoru
(I. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)**

Tabuľka č. 1c

Rizikový faktor 1.stupeň	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	28	26	0	0	28	26
Elektromagnetické polia	12	0	0	0	12	0
Fyzická záťaž	150	150	0	0	150	150
Hluk	564	63	8	0	572	63
Chemické látky a zmesi	329	74	0	0	329	74
Ionizujúce žiarenie	11	4	0	0	11	4
Vibrácie	99	0	4	0	103	0
Záťaž teplotou a chladom	32	0	0	0	32	0

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a
SOBRANCE za rok 2017 -
Podľa druhu a kategórie rizikového faktora okrem chemických látok a zmesí
(1. a 2. stupeň)**

Tabuľka č. 1d

Rizikový faktor 1.stupeň	Rizikový faktor 2.stupeň	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	Tuberkulóza	28	26	0	0	28	26
Elektromagnetické polia	Elektromagnetické polia	12	0	0	0	12	0
Fyzická záťaž	Dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie	59	59	0	0	59	59
Fyzická záťaž	Práca s bremenami	91	91	0	0	91	91
Hluk	Premenný	337	6	8	0	345	6
Hluk	Ustálený	227	57	0	0	227	57
Ionizujúce žiarenie	V priemysle	4	0	0	0	4	0
Ionizujúce žiarenie	V zdravotníctve	7	4	0	0	7	4
Vibrácie	Prenášané na ruky	99	0	4	0	103	0
Záťaž teplom a chladom	Záťaž teplom	32	0	0	0	32	0

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a
SOBRANCE za rok 2017 -
Podľa druhu a kategórie rizikového faktora – chemické látky
(2. stupeň triedenia)**

Tabuľka č. 1e

Chemická látka 2. stupeň	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
alergén	48	14	0	0	48	14
dermatotropný	102	16	0	0	102	16
dráždivé	158	51	0	0	158	51
chem. karcinogén/mutagén	81	51	0	0	81	51
jedovaté - toxické	41	14	0	0	41	14
látky poškodzujúce reprodukciu	40	37	0	0	40	37
pevné aerosóly	106	1	0	0	106	1
žieravé	30	14	0	0	30	14

Zdravotný dohľad v okresoch Michalovce a Sobrance v roku 2017.

Tab. č. 2a

PZS u zamestnávateľa – vlastnými zamestnancami								
RÚVZ	Tímom PZS		Lekárom		Verejným zdravotníkom		Bezpečnostným technikom**)	
	Počet subjektov*	zamestnan cov / z toho v kategórii	Počet subjektov*	Počet zamestnan cov	Počet subjektov*	Počet zamestnan cov	Počet subjektov*	Počet zamestnan cov
B. Bystrica								
Bardejov								
Bratislava								
Čadca								
Dol. Kubín								
D. Streda								
Galanta								
Humenné								
Komárno								
Košice								
Levice								
L. Mikuláš								
Lučenec								
Martin								
Michalovce	-	-	11	1796	-	-	2	122
Nitra								
N. Zámky								
Poprad								
P. Bystrica								
Prešov								
Prievidza								
R. Sobota								
Rožňava								
Senica								
Sp. N. Ves								
S. Ľubovňa								
Svidník								
Topoľčany								
Trebišov								
Trenčín								
Trnava								
V. Krtíš								
Vranov n/T								
Zvolen								
Žiar n/H								
Žilina								
Spolu								

Tab.č.2b

PZS u zamestnávateľa – dodávateľským spôsobom									
RÚVZ	Tímom PZS		Lekárom		Verejným zdravotníkom		Bezpečnostným technikom*)		
	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov / z toho v kategórii 3 a 4	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov	
B. Bystrica									
Bardejov									
Bratislava									
Čadca									
Dol. Kubín									
D. Streda									
Galanta									
Humenné									
Komárno									
Košice									
Levice									
L. Mikuláš									
Lučenec									
Martin									
Michalovce	45	5327/944	-	-	-	-	208	1907	
Nitra									
N. Zámky									
Poprad									
P. Bystrica									
Prešov									
Prievidza									
R. Sobota									
Rožňava									
Senica									
Sp. N. Ves									
S. Ľubovňa									
Svidník									
Topoľčany									
Trebišov									
Trenčín									
Trnava									
V. Krtíš									
Vranov n/T									
Zvolen									
Žiar n/H									
Žilina									
Spolu									

Tab. č. 2c

PZS – zamestnávateľ nemá zabezpečenú				
RÚVZ	v subjektoch, kde nie sú vyhlásené rizikové práce		v subjektoch s vyhlásenými rizikovými prácami	
	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov	Počet kontrolovaných subjektov	Počet zamestnancov / z toho v kategórii 3 a 4
B. Bystrica				
Bardejov				
Bratislava				
Čadca				
Dol. Kubín				
D. Streda				
Galanta				
Humenné				
Komárno				
Košice				
Levice				
L. Mikuláš				
Lučenec				
Martin				
Michalovce	-	-	-	-
Nitra				
N. Zámky				
Poprad				
P. Bystrica				
Prešov				
Prievidza				
R. Sobota				
Rožňava				
Senica				
Sp. N. Ves				
S. Ľubovňa				
Svidník				
Topoľčany				
Trebišov				
Trenčín				
Trnava				
V. Krtíš				
Vranov n/T				
Zvolen				
Žiar n/H				
Žilina				
Spolu				

Tab. č.2d

Sankcie za správne delikty súvisiace so zabezpečením PZS a činnosťou PZS (do 30.11.2017)					
RÚVZ	Názov a sídlo kontrolovanéh o subjektu	Správny delikt podľa § 57 ods. 22 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z. (zamestnávateľ nezabezpečil zdravotný dohľad pre zamestnancov)	Správny delikt podľa § 57 ods. 24 zákona č. 355/2007 Z. z. (nedostatky týkajúce sa činnosti tímov PZS – držiteľov oprávnenia na výkon PZS)	Správny delikt podľa § 57 ods. 45 zákona č. 355/2007 Z. z. (nedostatky týkajúce sa subjektov, ktoré vykonávajú samostatne dohľad nad pracovnými podmienkami)	V sume €
Michalovce	-	-	-	-	-

Prehľad organizácií používajúcich pri práci toxické a veľmi toxické chemické látky a zmesi v okresoch Michalovce a Sobrance k 31.12.2017.

Tab. č.3

Porad. Číslo	Názov organizácie	Názov chemickej látky
1.	Chemko, a.s. Slovakia Strážske	Chroman draselný
		Dvojchroman draselný
		Síran kademnatý
		Fenol
		Formaldehyd
		Síran hydrazín.
		Metanol
2.	Diakol, s.r.o. Strážske	Metanol
		Formaldehyd
3.	Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-03
		Trigonox K-90
4.	TP 2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný
5.	Duslo, s.r.o. Strážske	Formaldehyd

		Metanol
		Amoniak
6.	NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s. Michalovce	Formaldehyd
7.	VVS, a.s. Košice – závod Michalovce	Azid sodný
		Formaldehyd
		Nitroprusid sodný
		Orto - Fenantrolín
8.	Casspos, a.s. závod Michalovce	Pragokor Brunigal S
9.	Transpetrol, a.s. Bratislava – PS1 Budkovce	Dusičnan ortuťnatý Metanol Chlórfom
10.	STERIS SK, s.r.o. Michalovce	SIADTOX
11.	TIMOTI, s.r.o. Michalovce – ChÚV v SE, a.s. EVO Vojany	Hydrazín T
12.	HANKE CRIMP TECHNIK, s.r.o. Michalovce	Pragokor Brunigal N
13.	Mangini, s.r.o. Sobrance	Quick PHOS TS 566E
14.	Energochemika Trading, a.s. prev. Strážske	Azid sodný Bromid ortuťnatý Dvojhroman draselný Chroman sodný Kyanid draselný
15.	RAJ CIGARIET, s.r.o. prevádzka Michalovce	Náplne do EC

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2017 v okrese Michalovce.

Tab.č.4

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/kateg. podľa NV SR č. 356/2006 Z.z., Zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných celkom/ženy	Množstvo spotrebovaných látok/rok**
STERIS AST SK, s.r.o. Michalovce	Siadtox s 10% a 15% obsahom etylénoxidu	1B	15/2	136140 kg- 15% 20070 kg -10%
VVS, a.s. závod Michalovce	Dvojchroman draselný Chroman draselný Indikátor fenolftalein	1B 1B 1B	6/5	0 40 g 0,5 g
NsP Michalovce	Cytostatika	1B	40/37	1244180 mg
Eurovia-Services, s.r.o. DL Zbudza	Perchlóretylén	1B	1/0	40 l
TP2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný Fenolftalein indikátor Hydroxylamín hydrochlorid	1B 1B 2	1/1	50 g 5 gramov 300 gramov
Chemko, a.s. Slovakia, Strážske –Úsek RaKK a systémov RP	Dvojchroman draselný Bromičnan draselný Chroman draselný	1B 1B 1B	11/11	341,4g 50,4 g 40 g
Oddelnie rozvoja a kontrola kvality Výrobnia Novokol, Fenokol	Dvojchroman draselný Formaldehyd	1B 1B	6/6 17/0	175g 2719,358 ton
ENERGOCHEMI CA Trading, a.s. Strážske	Bromičnan draselný Dvojchroman draselný Formalín Benzén 1,2Dichlóretán	1B 1B 1B 1A 1B	8/8	16,2 g 30,5 g 87 770 g 50ml 50ml
Nafta, a.s. Bratislava prev. Michalovce	Gazolín, ložisková voda	1B	47/0	135815kg
Proservis, s.r.o. Strážske	Azbest	1A	15/0	130,879 ton odpadu
Fiberstruct, s.r.o.	N,N dimethyanilin	1B	33/0	188,43 kg

Strážske				
Transpetrol, a.s. PS 1 Budkovce	Chloroform Ropa	1B 1B	6/5 22/4	60 l 3650 l
SWS, spol. s r.o. Vojany 332	Čiernouhoľný decht Benzol Naftalénový olej Antracénový olej	1A 1A 1B 1B	16/0	43500 ton 37 500 ton 1780 ton 58 ton
Peter Rjabinčák R&R, Michalovce	Azbest	1A	3/0	30 ton odpadu
Diakol, s.r.o. Strážske	Formaldehyd	1B	27/2	25 197 ton
TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany	Hydrazín hydrát	1B	7/0	1100 kg
DUSLO, s.r.o. prevádzka Strážske	Formaldehyd Fenolftalein indikátor	1B 1B	8/8	57 litrov 51 gramov
Regena ES, s.r.o. Strážske	Azbest	1A	8/0	15,25 ton

* kat. 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí

kat. 1B – pravdepodobný karcinogén

proces s r.ch.k – proces s rizikom chemickej karcinogenity

**N – objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

**Prešetrované podozrenia na choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance -
rok 2017**

tab.č.5

	Č. položky Zoznam CHzP	Dg.	Organizácia (posledný zamestnávateľ	Profesia	Záver prešetrovania S / N / ? / K / X*	Lehota (v dňoch)
1.	33	Pneumoconiosis, CHOCHP, emfýzom pľúc	nezamestnaný (Kerko, a.s. . Závod Dlaždice Michalovce)	palič keramoperlitu	?K	8 dní
2.	29	PHS bilat., Imping. syndr. bilat., Epicondylitis ulnaris humeri bilat.	nezamestnaný (YWTS, s.r.o. Michalovce)	operátor výroby - balenie káblových zväzkov	N	12 dní
3.	29	PHS l. utrq, Epicondylitis rad. et uln. bilat.	Casspos, a.s. - závod Zest Michalovce	zámočník	S	22 dní
	28	Raynaudov syn.	Casspos, a.s. - závod Zest Michalovce	zámočník	N	
4.	29	PHS l. utrq., Epicondylitis rad. et uln. humeri bilat.	ZEKON akciová spoločnosť Michalovce	šička	S	28 dní
5	46	Chronická lymfatická leukémia III-IV.st.	TERMOSTAV- MRÁZ, s.r.o. Košice	klampiar	N	43 dní
6	24	Enterocolitída - Clostrídium difficile	NsP ŠK Michalovce, a.s. Michalovce	fyzioterapeut	S	15 dní

7	29	Syn. canalis carpi bilat., PHS bilat., Epicondylitis ulnaris humeri bilat.	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	pracovník medzioperačnej kontroly	?K	16 dní
	38	Porucha sluchu z hluku	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	pracovník medzioperačnej kontroly	N	
8	38	Porucha sluchu z hluku	eustream, a.s.- KS 01 Veľké Kapušany	hlavný operátor	S	14 dní
9	24	Vírusová hepatitída typ A bez pečenevej kómy	nezamestnaný (Technické služby mesta Sobrance)	koordinátor aktivačnej činnosti	S	24 dní
10	28	Ochorenie z vibrácií	VVS, a.s. Košice - závod Michalovce	vodič	?K	28 dní
	29	Syn. canalis carpi bilat., Epicondylitis rad. et. Ulnaris humeri bilat.	VVS, a.s. Košice - závod Michalovce	vodič	?K	
11	28	Ochorenie z vibrácií	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N	16 dní
	29	Syn. canalis carpi bilat., Epicondylitis uln. humeri bilat. PHS l. dx.	BSH Drives and Pumps, s.r.o. michalovce	operátor výroby	?K	
12	28	Ochorenie z vibrácií	SLOVAKSTAV, s.r.o. Michalovce	vodič, pomocný stavebný robotník	?K	20 dní
	29	Syn. canalis carpi, Epicond. radialis et ulnaris bilat., Impin. syndróm bilat.	SLOVAKSTAV, s.r.o. Michalovce	vodič, pomocný stavebný robotník	?K	

13	29	Syn. canalis carpi, bilat., PHS bilat., Imping. syn. subacromi. bilat..	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - formovanie kabeláže	?K	17 dní
14	38	Porucha sluchu z hluku	CHEMSTROJ, s.r.o. Strážske	prevádzkový údržbár - predák	?K	22 dní
15	29	PHS bilat., Epicond. rad. et ulnaris humeri bilat., Syn. canalis carpi bilat.	Syráreň Bel Slovensko, a.s. Michalovce	operátor zariadenia na mliečnu výrobu	S	23 dní
16	28	Raynudov synd.	SCORP, s.r.o. Michalovce	stavebný robotník	?K	22 dní
	29	Epicond. rad. et uln. humeri bilat., Imping. syn. bilat.	SCORP, s.r.o. Michalovce	stavebný robotník	?K	22 dní
17	29	Epicon. radialis et uln. humeri bilat., SKT l. dx., Imping. syn. bil. gr. I	JUKOS, s.r.o. Bežovce	šička	?K	19 dní
18	29	PHS chron. bilat., Epicond. ulnaris humeri bilat., SKT bilat.	JUKOS, s.r.o. Bežovce	šička	?K	28 dní
19	29	PHS bilat., Epicond. rad. et ulnaris humeri bilat.,	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - obsluha linky	?K	14 dní

20	29	Impigm. syn., Epicon. rad.et ulnaris humeri bilat., Syn. canalis carpi	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - kontrola zväzkov	?K	15 dní
----	----	--	----------------------------	---------------------------------------	----	--------

Zdroj: RÚVZ v SR

Poznámka: V tabuľke je uvedený počet prešetrení podľa položiek zoznamu chorôb z povolania (nezhoduje sa s počtom fyzickým osôb, u ktorých bola prešetrovaná choroba z povolania, vzhľadom na to, že u jednej fyzickej osoby bolo prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania, ktorá zahŕňa viac položiek zoznamu chorôb z povolania – najčastejšia kombinácia položiek 28/29).

Záver prešetrenia:

S = súvisí – pracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

N = nesúvisí – nepracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

? = nejednoznačné/sporné

K = podozrenie na chorobu z povolania bude došetrené na regionálnej alebo celoslovenskej komisii na posudzovanie chorôb z povolania

X = nedoriešené = nedoriešené v danom roku, alebo záver nebol stanovený (pracovisko v zahraničí, zánik spoločnosti, spoločnosť v likvidácii, žiadosť odstúpená orgánu VZ iného rezortu, inému RÚVZ v SR, pracovník zomrel, adresát neznámy, prešetrenie nebolo indikované z dôvodu dodatočne zisteného úrazového deja ochorenia) – uviesť dôvod

Vzor vyplnenia stĺpca Záver prešetrenia - napr.:

S
? K
N
?

Lehota = lehota vypracovania odborného stanoviska pri podozrení na chorobu z povolania od prijatia žiadosti zo špecializovaného pracoviska po odoslanie stanoviska (§ 31a ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z.)

* pri nedoriešených prípadoch a v prípade nedodržania maximálnej lehoty 90 dní uviesť aj dôvod v príslušnom stĺpci, napr.: X spoločnosť v likvidácii; 138 dní (objektívizácia hluku zamestnávateľom)

Priznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2017					
1	29	PHS bilat., Syn. canalis carpi bilat., Epicon. radialis et uln. humeri bilat., Imping. syn. bilat.	Roľnícke družstvo Voľa, Voľa 109	dojička	U 14.12.2016
2	29	Synd. canalis carpi	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	U 9.2.2017
3.	29	Epicon.rad. et uln. bilat., Syn.canalis carpi l.dx., Imping. Syn.	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - formovanie kabeláže, zváračka	U 21.3.2017
4	29	Epicon.rad. et uln. bilat., PHS bilat	Casspos, a.s. závod Zest Michalovce	zámočník	U 16.5.2017
5	29	PHS l.utrq., Epic. rad. et uln. humeri bilat.	Zekon, a.s. Michalovce	šička	U 17.5.2017
6	24	Inf. Clostridium difficile	NsP ŠK Michalovce, a.s. Michalovce	fyzioterapeut	U 1.6.2017
7	24	Hepatitída typ A	nezamestnaný (TS Sobrance)	koordinátor aktivačnej činnosti	U 28.6.2017
8	38	Porucha sluchu z hluku	eustream, a.s. Bratislava - KS 01 Veľké Kapušany	hlavný operátor	U 27.6.2017

Nepriznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2017					
1.	29	DNJZ	Casspos, a.s. - závod Zest Michalovce	lakovač	N 24.1.2017
	28	Choroba z vibrácií	Casspos, a.s. - závod Zest Michalovce	lakovač	N 24.1.2017
	45	Alergické choroby HDC	Casspos, a.s. - závod Zest Michalovce	lakovač	N 24.1.2017
2.	45	Alergické choroby HDC	YWTS, s.r.o. Michalovce	formovačka kabeláže	N 21.3.2017
3	29	DNJZ	YWTS, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - balenie zväzkov	N 19.4.2017
4	47	Pneumoconiosis susp., CHCHP	nezamestnaný	obsluha pece	N 20.4.2017
5	38	Porucha sluchu z hluku	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	operátor výroby -obsluha linky	N 6.6.2017
	29	DNJZ	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	operátor výroby - obsluha linky	N 28.6.2017
6	28	Choroba z vibrácií	VVS, a.s. Michalovce	vodič MV	N 25.10.2017

	29	DNJZ	VVS, a.s. Michalovce	vodič MV	N 25.10.2017
7	28	Choroba z vibrácií	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N 25.10.2017
	29	DNJZ	BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce	operátor výroby	N 25.10.2017
8	38	Porucha sluchu z hluku	Chemstroj, s.r.o. Strážske	prevádzkový zámočník - predák	N 25.10.2017
9	28	Choroba z vibrácií	Slovakstav, s.r.o. Michalovce	pomocný stavebný robotník, vodič	N 25.10.2017
14	29	DNJZ	Slovakstav, s.r.o. Michalovce	pomocný stavebný robotník, vodič	N 25.10.2017

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.- 31.12.2017 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 42 x**

Metodické usmerňovanie NZZ : 433

- **Informácia o ukončení výroby a distribúcie vakcíny Pneumo 23** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**
- **Informácia a pokyny na odber biologického materiálu pri podozrení na výskyt osýpok** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**
- **Odborné usmernenie MZ SR o očkovacích postupoch vykonaných v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania** (NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce a Sobrance): **31**

- **Usmernenie HH k Akčnému plánu na udržanie eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu v SR (NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): 90**
- **Dočasná nedostupnosť vakcíny Boostrix polio - informácia (NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce a Sobrance): 31**
- **Chrípková sezóna 2017/2018 - (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých a všetky gynekologické ambulancie v okrese Michalovce a Sobrance): 101**

Previerky očkovania: 103

- mimoriadna kontrola zaočkovanosti detí proti VHA v ročníkoch narodenia 2010.-2014: **31**
- kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2010 proti DTaP, Poliomyelitída, 2003 proti dTaP a poliomyelitíde, 2005 proti morbilám, mumpsu, ružienke : **31**
- kontrola očkovania proti sezónnej chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám v Zariadeniach sociálnych služieb v okr. Michalovce a Sobrance: **8**
- administratívna kontrola očkovania k 31.8.2017 v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance: **31**
- kontrola očkovania Dialýza LOGMAN Michalovce : **1**
- kontrola očkovania u detí HBsAg pozitívnych matiek: **1**

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na tetanus u 4-ročného neočkovaného dieťaťa, bytom Ruská. Ochorenie potvrdené klinicky pre nedostupnosť relevantnej lab. diagnostiky v SR (vykonaný aj špachtľový test s pozitívnym výsledkom). Pravdepodobnou bránou vstupu Cl. tetani bola ústna dutina s kariéznym chrupom.

Hlásené 1 ochorenie na pneumokokový zápal mozgových plien u 57 ročného neočkovaného dôchodcu, bytom Žbince.

Ochorenie potvrdené: klinicky a laboratórne (výter z ucha – kultivačne – Streptococcus pneumoniae, sérotyp 8, likvor – mikroskopicky a latexová aglutinácia – Streptococcus pneumoniae - NRC pre pneumokokové a hemofilové nákazy, Banská Bystrica), ochorenie končilo úmrtím (na neinfekčnú Dg)

V okrese Michalovce sme zaznamenali 1 ochorenie na akútnu VHB:

- 29 – ročný nezamestnaný muž, bytom Senné, neočkovaný proti VHB, jedná sa o importované ochorenie z Anglicka, rizikový faktor – užívanie drog 5-9 rokov, neodborná tetováž, ochorenie potvrdené serologicky, ochorenie zistené počas prijatia na hospitalizáciu za účelom detoxikácie pri závislosti od viacerých drog

V okrese Sobrance sme zaznamenali 2 ochorenia na akútnu VHB:

- 42 – ročná nezamestnaná žena, bytom Blatné Remety, neočkovaná proti VHB (partner HBsAg pozitívny, ochorenie potvrdené klinicky a serologicky)
- 21-ročný očkovaný študent SŠ (3 dávky ENGERIX B), bytom Sobrance, ochorenie zistené cestou transfuziologickej ambulancie a následne odoslaný na infekčnú ambulanciu pre potvrdenie ochorenia (ochorenie potvrdené serologicky), rizikový faktor – tetovanie na pravej hornej končatine 9/2016 v tetovacom salóne v Michalovciach

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 24.4. – 30.4.2017, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2017 a prezentácia o význame povinného pravidelného očkovania v SR starostom obcí v okrese Michalovce a Sobrance a MsÚ v obci Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske. Spolu bolo oslovených 76 Obecných úradov a 4 MsÚ v okrese Michalovce a Sobrance.
2. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2017 (prezentácie a publikácie v oblasti povinného očkovania) riaditeľom všetkých školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 17 MŠ, 55 ZŠ a 13 SŠ v okrese Michalovce a Sobrance.

B. Médiá

1. Informácia o konaní Európskeho imunizačného týždňa 2017 bola zaslaná na uverejnenie v regionálnej tlači a web stránkach obcí (Noviny Zemplína, periodikum Michalovčan, web stránka mesta Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske)
2. Regionálne televízie (TV Mistral) – odvysielanie statickej reklamy s informáciou o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni 2017.

C. Školy

1. zdravotno-výchovné aktivity, vyhotovenie nástenných panelov o aktivitách v rámci EIT, distribúcia informačných letákov s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami, vrátane imunizácie – ZŠ v obciach s početným rómskym obyvateľstvom (Strážske, Iňačovce, Žbince, Drahňov, Laškovce, Vrbnica, Nacina Ves, Šamudovce, Malčice, Markovce, Krišovská Liesková, Čičarovce, Veľké Kapušany, Kapušianske Kľačany, Pavlovce nad Uhom, Michalovce – Angi mlyn, Sobrance, Blatné Remety, Úbrež), besedy o význame a nutnosti očkovania: 19x
2. Odborná prezentácia „Význam povinného pravidelného očkovania“ uverejnená na nástenných paneloch v priestoroch MŠ, ZŠ a SŠ: 17 MŠ, 55 ZŠ a 13 SŠ v okrese Michalovce a Sobrance

D. Široká verejnosť

1. propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., PN Michalovce, n.o., Regionálna nemocnica Sobrance, n.o., čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance: 37x
2. propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, vyzdvihnutie dôležitosti očkovania v rámci povinného pravidelného očkovania, možnosti očkovania proti ľudskému papilomavírusu, chrípke, rotavírusovým infekciám – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci so zamestnancami Obecných úradov v obciach s početným rómskym obyvateľstvom a prostredníctvom koordinátorov asistentov zdravia a asistentov osvetu zdravia (Strážske, Iňačovce, Žbince, Drahňov, Laškovce, Vrbnica, Nacina Ves, Šamudovce, Malčice, Markovce, Krišovská Liesková, Čičarovce, Veľké Kapušany, Kapušianske Kľačany, Pavlovce nad Uhom, Michalovce – Angi mlyn, Sobrance, Blatné Remety, Úbrež).
3. poradenstvo v oblasti očkovania (povinné pravidelné očkovanie, očkovanie do zahraničia, odporúčané očkovanie – VHA):
 - a. osobná komunikácia – 1x
 - b. telefonická komunikácia – 4

c. písomná komunikácia – 6

E. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .
2. Informácia o EIT – uverejnená na úradnej tabuli RÚVZ Michalovce

F. Zdravotnícke zariadenia

- a. poradenstvo v oblasti očkovania – zdravotnícki pracovníci (očkovanie vykonávané v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v SR):

písomná komunikácia: 6x

- b. distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami v štátnych zdravotníckych zariadeniach v okr. Michalovce a Sobrance určených pre zdravotnícky personál

V 2. polroku 2017 (september) bola zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce realizovaná výskumná časť projektu Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania na vybraných stredných školách v okrese Michalovce a Sobrance (Obchodná akadémia Michalovce a Gymnázium Sobrance.

6.2. Surveillance infekčných ochorení

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Epidemiologické vyšetřovanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2017 do 31.12.2017 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 455 ohnisk /počet opatrení – 1419/. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 1256 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV bolo vložených do inf. systému 7 hlásení.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na tetanus u 4-ročného neočkovaného dieťaťa, bytom Ruská. Ochorenie potvrdené klinicky pre nedostupnosť relevantnej lab. diagnostiky v SR (vykonaný aj špachtľový test s pozitívnym výsledkom). Pravdepodobnou bránou vstupu Cl. tetani bola ústna dutina s kariéznym chrupom.

Hlásené 1 ochorenie na pneumokokový zápal mozgových plien u 57 ročného neočkovaného dôchodcu, bytom Žbince.

Ochorenie potvrdené: klinicky a laboratórne (výter z ucha – kultivačne – Streptococcus pneumoniae, sérotyp 8, likvor – mikroskopicky a latexová aglutinácia – Streptococcus

pneumoniae - NRC pre pneumokokové a hemofilové nákazy, Banská Bystrica), ochorenie končilo úmrtím (na neinfekčnú Dg)

V okrese Michalovce sme zaznamenali 1 ochorenie na akútnu VHB:

- 29 – ročný nezamestnaný muž, bytom Senné, neočkovaný proti VHB, jedná sa o importované ochorenie z Anglicka, rizikový faktor – užívanie drog 5-9 rokov, neodborná tetováž, ochorenie potvrdené serologicky, ochorenie zistené počas prijatia na hospitalizáciu za účelom detoxikácie pri závislosti od viacerých drog

V okrese Sobrance sme zaznamenali 2 ochorenia na akútnu VHB:

- 42 – ročná nezamestnaná žena, bytom Blatné Remety, neočkovaná proti VHB (partner HBsAg pozitívny, ochorenie potvrdené klinicky a serologicky)
- 21-ročný očkovaný študent SŠ (3 dávky ENGERIX B), bytom Sobrance, ochorenie zistené cestou transfuziologickej ambulancie a následne odoslaný na infekčnú ambulanciu pre potvrdenie ochorenia (ochorenie potvrdené serologicky), rizikový faktor – tetovanie na pravej hornej končatine 9/2016 v tetovacom salóne v Michalovciach

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 5 importovaných ochorení / Poľsko – A02.0, Maďarsko – A04.5, Spojené kráľovstvo – A51.4, Spojené kráľovstvo – B16.9, Spojené kráľovstvo – B17.1/.

Neboli zaznamenané žiadne úmrtia na prenosné ochorenia.

V roku 2017 boli v okr. Michalovce zaznamenané 4 epidemické výskyty prenosných ochorení:

A05.9 – 10 ochorení (Reštaurácia Kapura - rodinná oslava), Michalovce

A08.1 – 24 ochorení (Michalovský dom seniorov), Michalovce

A09 – 20 ochorení (PN Michalovce, GP1), Michalovce

A08.1 – 14 ochorení (ortopedické oddelenie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.), Michalovce

Epidémie (viď bližšie mimoriadne situácie)

V roku 2017 neboli v okr. Sobrance zaznamenané epidemické výskyty prenosných ochorení. Epidémie (viď bližšie mimoriadne situácie)

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2017 do 31.12.2017 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo zaznamenané žiadne ochorenie. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktívanou vakcínou proti poliomyelitíde.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a fizeológie

NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. V uvedenom období bolo odobratých 7 vzoriek biologického materiálu na záchytnosť vírusu chrípky u chorých, z toho v 5 prípadoch bol výsledok pozitívny (A/H3 – 4x, vírus chrípky B – 1x).

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO :

- v chrípkovej sezóne 2016/2017 bolo prerušené vyučovanie:
Okres Michalovce – 8 MŠ, 16 ZŠ, 2 SŠ, 1 špec. ZŠ
Okres Sobrance - 5 MŠ, 3 ZŠ
- v chrípkovej sezóne 2017/2018 bolo prerušené vyučovanie:
Okres Michalovce – 2 MŠ
Okres Sobrance - 1 ZŠ, 1 MŠ

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2017 do 31.12.2017 bolo do informačného systému EPIS vložených 1256 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 455 ohnisk /počet opatrení – 1419/.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 5 importovaných ochorení / Poľsko – A02.0, Maďarsko – A04.5, Spojené kráľovstvo – A51.4, Spojené kráľovstvo – B16.9, Spojené kráľovstvo – B17.1/. Nebolo zaznamenané žiadne úmrtie na prenosné ochorenie.

Výskyt ochorení: sporadický, rodinný, epidemický (A08.1 – 2x, A09, A05.9)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách nákaz bolo vydaných rozhodnutí v okrese Michalovce a Sobrance 205 opatrení. V roku 2017 bolo vykonaných v NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých 272 kontrol plnenia nariadených opatrení.

V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 7 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Varjassy, MUDr. Varga, MUDr. Vargová, MUDr. Kučáková G., MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J., MUDr. Mikulová/, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2017 – 31.12.2017 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 7 hlásení.

6.4.Nozokomiálne nákazy

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. /569 lôžok na 20 lôžkových oddeleniach/

PN Michalovce, n.o. /260 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Regionálna nemocnica Sobrance, n.o /58 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Za obdobie od 1.1.2017 do 31.12.2017 bolo hlásených 121 NN /viď analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. NN - 104
- PN Michalovce, n.o. - 17
- RN Sobrance, n.o. – 0

Dňa 5.mája 2017 sa uskutočnil na RÚVZ Michalovce 12. ročník kampane „*Umývaj si ruky – zachrániš život*“, ktorý je súčasťou programu WHO. Aktivity regionálnej kampane boli vykonávané v 3 lôžkových zdravotníckych zariadeniach (NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s, Regionálna nemocnica Sobrance, n.o., Psychiatrická nemocnica, n.o.), v 3 zariadeniach dlhodobej starostlivosti, v 10 ambulatných NZZ v ok. Michalovce a Sobrance a 1 školskom zariadení (SZŠ Michalovce).

RÚVZ Michalovce participovalo v mesiacoch máj a jún 2017 na bodovom prevalenčnom sledovaní NN a užívanie ATB v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť v SR. (NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., Regionálna nemocnica Sobrance, n.o.).

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 377 kontrol

- v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:
 - NsP Š.Kukuru Michalovce (138 kontrol), a.s. - 34 kontrol funkčnosti autoklávov, 93 kontrol funkčnosti HS, kontroly FS - 11
 - PN Michalovce, n.o. – 0
 - Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 0 HS
 - iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 0
 - NZZ v okrese Michalovce: 79 HS, 83 AUT, 17 DAC
 - NZZ v okrese Sobrance: 22 HS, 14 AUT, 7 DAC
 - zariadenia osobných služieb Michalovce: 9 HS, 1 AUT
 - zariadenia osobných služieb Sobrance: 2 HS
 - platená služba: 5 (3x NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., 1x Benu lekáreň Michalovce, Michalovský domov seniorov)

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bolo spolu odobratých na 21 oddeleniach 522 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 1,15 % s pozitívnymi výsledkami) a 346 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- PN Michalovce, n.o. – 13 oddelení, 183 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami
- v RN Sobrance, n.o. : 4 oddelenia, 70 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 1,43 % s pozitívnymi výsledkami) a 14 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami
- Poliklinika Veľké Kapušany n.o. (DOS)– 0
- ciele kontroly:
 - 1 (Michalovský domov seniorov), spolu odobratých 29 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 20,69 % s pozitívnym výsledkom)

- 1 NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., spolu odobratých 41 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami a 26 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami
- 1 (Reštaurácia Kapura, Michalovce), spolu bolo odobratých 20 vzoriek z prostredia (z toho 30,0 % s pozitívnymi výsledkami)

Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:

- spolu bolo odobratých v 11 NZZ v okr. Michalovce 140 vzoriek z vonkajšieho prostredia s negatívnymi výsledkami, 88 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- NZZ v okr. Sobrance : 3 NZZ, spolu bolo odobratých 25 vzoriek z vonkajšieho prostredia a 30 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.

Kontrola účinnosti dezinfekčných prostriedkov: 0

Kontrola čistoty ovzdušia: 0

Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		testov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	346	0	-	522	6	1,15
2.	PN, n.o. Michalovce	-	-	-	183	0	-
3.	RN Sobrance, n.o.	14	0	-	70	1	1,43
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	-	-	-	-	-	-
5.	Cielené kontroly	36	0	-	90	12	13,33
6.	Platená služba	-	-	-	-	-	-
7.	NZZ Mi + SO	118	0	-	165	0	-
SPOLU :		514	0	-	1030	19	1,84

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ: 57

- v uvedenom období bolo vykonaných 23 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky, 34 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v ŠZZ: 39

- v uvedenom období bolo vykonaných 37 kontrol v rámci výkonu ŠZD a 2 obhliadky pred uvedením priestorov do prevádzky

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE /vyhodnotenie za rok 2017/

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie														Spolu abs.
	Črevná		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		Infekcia v mieste chir. výkonu a popaleniny		sepsy		ostatné		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s.															
OAaIM	1	5,9	10	58,9			1	5,9	1	5,9	4	23,5			17
Infekčné											2	100,0			2
Geriatrické	10	83,33	2	16,6											12
Gynekologické															
Chirurgické	2	50,0			1	25,0			1	25,0					4
Neurologické	4	66,6	1	16,66							1	16,66			6
Novorodenecké											1	100,0			1
Traumatologické			1	8,33	3	25,0			8	66,66					12
Interné	6	46,15									5	38,46	2	15,38	13
Ortopedické	11	68,75	5	31,25											16
Pľúcne	8	88,88	1	11,11											9
Urologické							1	100,0							1
JIS-CH.T.U.	1	16,7	1	16,7	1	16,7	1	16,7			2	33,3			6
Detské	3	60,0					2	40,0							5
Onkologické															
SPOLU	46	44,23	18	17,30	8	7,7	5	4,8	10	9,6	15	14,42	2	1,93	104

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie														Spolu
	Črevná		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		Infekcia v mieste chir. výkonu a popaleniny		sepsy		Ostatné		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
PN Michalovce, n.o.															
Akútne psych. odd.1															
Akútne psych. odd.2	17	100,0													17
Detské psych. odd.															
SPOLU	17	100,0													17

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres SOBRANCE /vyhodnotenie za rok 2017/

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie														Spolu
	Črevná		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		Infekcia v mieste chir. výkonu a popaleniny		sepsy		Ostatné		
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
RN Sobrance, n.o.															
LDCH ONS															
Interné															
SPOLU															

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

V roku 2017 boli zaznamenané v okr. Michalovce tieto epidemické výskyty:

A05.9 – Reštaurácia Kapura, Michalovce

V dňoch 15.10.-16.10.2017 bol zaznamenaný epidemický výskyt gastroenteritíd v meste Michalovce u konzumentov a obsluhujúceho personálu reštaurácie „Kapura“ Michalovce, kde sa konali 14.10.2017 rodinné oslavy. Spolu ochorelo 9 účastníkov oslavy (počet exponovaných 17) a 1 čašníčka, ktorá obsluhovala konzumentov. Tri choré osoby vyhľadali lekársku pomoc na infekčnom oddelení, ostatných 7 osôb bolo aktívne vyhľadaných, z toho iba 1 osoba bola vyšetrená svojim obvodným lekárom, nakoľko vykonávala epidemiologicky závažnú činnosť v školskej jedálni. V 1 prípade si ochorenie vyžiadalo hospitalizáciu na infekčnom oddelení NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. Z klinických príznakov dominovalo zvracanie, hnačka a zvýšená TT, ktoré trvali 1-2 dni. Pravdepodobným faktorom prenosu mohla byť smotanovo-nivová omáčka, ktorá bola podávaná s bravčovou panenkou, nakoľko vo väčšine prípadov ochoreli len tie osoby, ktoré konzumovali práve túto omáčku. Vo všetkých ohniskách nákaz boli vykonané protiepidemické opatrenia v zmysle platnej legislatívy, vrátane štátneho zdravotného dozoru v reštauračnom zariadení, kde boli všetkým zamestnancom nariadené rektálne odbery a v prevádzke boli vykonané stery na preukázanie vykonávania účinnej dekontaminácie prostredia. Pôvodcu nákazy sa nepodarilo preukázať (výtery z recta, stolica – negatívne výsledky). Na základe výsledkov odobratých sterov, kde bola zistená izolácia podmienené patogénnych mikroorganizmov Enterobacter, môžeme konštatovať, že na pracovisku bola nedostatočne a neúčinne vykonávaná dezinfekcia, čo významne prispelo k šíreniu infekčného ochorenia v tomto zariadení.

Podľa vyjadrenia lekára infekčného oddelenia NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. sa jednalo pravdepodobne o nešpecifikovanú bakteriálnu alimentárnu intoxikáciu.

A08.1 – Michalovský domov seniorov, Michalovce

V okrese Michalovce v zariadení - Michalovský domov seniorov, ul. Hollého 9, Michalovce bolo v čase od 24.4.2017 do 27.4.2017 s počtom exponovaných : 327 osôb (213 klientov, 114 personál) zaznamenaných 24 chorých osôb (13x ležiaci klient (z toho 7 kŕmených personálom zariadenia), 6x klient čiastočne mobilný (stravu konzumuje na izbe), 5x klient plne mobilný (konzumuje stravu v jedálni).).

Priebeh ochorenia: 24.4.2017 v skorých ranných hodinách (hnačky, zvracanie, bez zvýšenej telesnej teploty). U 6 pacientov si zdravotný stav vyžiadala hospitalizáciu na infekčnom oddelení NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s., kde im bola okrem výteru z rekta odobratá aj stolica na laboratórne vyšetrenie (zo stolice 1x potvrdený Norovírus, 5x výsledok negat). U ostatných chorých klientov bol odobratý iba výter z rekta z negat výsledkom.

Príslušné protiepidemické opatrenia, vrátane nariadenia výterov z rekta u personálu ZOS a zamestnancov kuchyne (+osôb vykonávajúcich odbornú prax v kuchyni) boli vykonané dňa 25.4.2017 v spolupráci oddelením hygieny výživy RÚVZ Michalovce. Boli vykonané stery na kontrolu vykonávania dekontaminácie prostredia, odobraté vzorky stravy.

Vo vzorkách sterov z vonkajšieho prostredia boli izolované : Acinetobacter (jedálenský stôl – PVC obrus, deka používaná), Enterobacter sp. (utierka na riad, umývadlo), Pseudomonas aeruginosa (nočný stolík). Izolácia podmienené patogénnych mikroorganizmov svedčí, že v zariadení bola nedostatočná a neúčinne vykonávaná dezinfekcia.

V odobratých vzorkách stravy neboli izolované epidemiologicky závažné mikroorganizmy.

Pravdepodobný faktor prenosu: kontaminované ruky

Ochorenie potvrdené: klinicky – 24x

laboratórne – 1x – norovírus pozit (stolica na dôkaz antigénu) u klienta

A09 – Psychiatrická nemocnica, n.o., Michalovce (GP1)

V čase od 23.7.2017 do 31.7.2017 sme zaznamenali epidemický výskyt hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu v Psychiatrickej nemocnici Michalovce, n.o., na akútnom psychiatrickom oddelení 2, Jednotka GP 1 u 17 pacientov (hlásených ako NN) a 3 zamestnancov z celkového počtu 51 exponovaných osôb (29 pacientov, 22 zamestnancov).

Výskyt ochorení bol telefonicky nahlásený dňa 27.7.2017 o 10,00 hod. - epid. depistáž v ohnisku nákazy s nariadenými opatreniami bola vykonaná dňa 27.7.2017 v popoludňajších hodinách.

Ochorenia mali ľahký klinický priebeh - dominovala riedka stolica, nauzea, zvýšená telesná teplota (max. 37,7 °C) . Ani v jednom prípade si zdravotný stav nevyžiadal hospitalizáciu na infekčnom oddelení.

Rozdelenie podľa veku:

35-44 roč.- 2 prípady

45-54 roč.- 1 prípad

55-64 roč. -1 prípad

65+ roč. – 16 prípadov

Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu, vrátane odberov biologického materiálu u pacientov a zdrav. personálu (výtery z recta a stolica na virologické vyšetrenie s negatívnym výsledkom), zdravotná osвета, vyhľadávanie podozrivých z nákazy, vyhľadávanie podozrivých z ochorenia, dezinfekcia a informovanie zainteresovaných.

Pravdepodobný faktor prenosu: kontaminované ruky

Ochorenia potvrdené. klinicky

A08.1 – Ortopedické oddelenie, NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.

Dňa 26.4.2017, bol nahlásený na RÚVZ Michalovce, epid. odd. zvýšený výskyt hnačkových ochorení u 11 pacientov a u 3 zdravotníckych zamestnancov ortopedického oddelenia NsP Š. Kukuru Michalovce. V 1 prípade si stav pacientky vyžiadala hospitalizáciu na Inf. odd. NsP Š. Kukuru Michalovce, ostatní pacienti vzhľadom na priaznivý klinický stav odoslani do domáceho liečenia. Ochorenia sa vyskytli v dňoch 25.4. - 26.4.2017. V klinickom obraze dominovali riedke vodnaté stolice a zvracanie, bez zvýšenej TT s krátkou dobou trvania (1-2 dni). Boli vykonané protiepidemické opatrenia v plnom rozsahu vrátane odberov biolog. materiálu u pacientov (výtery z recta u pacientov negatívne) a zdrav. personálu. Taktiež boli vykonané stery na kontrolu vykonávania sterilizácie a dekontaminácie prostredia, kde neboli izolované epidemiologicky závažné mikroorganizmy. Dňa 28.4.2017 bola potvrdená u zdravotnej sestry ortop. odd. pozitivita stolice na Norovírus. U ostatných pacientov, sa odber stolice nepodarilo zrealizovať nakoľko sa jednalo o vodnaté stolice, resp. už boli v domácom liečení. Pravdepodobným faktorom prenosu boli predmety kontaminované výlučkami chorých osôb.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2017 do 31.12.2017 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej

situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

V roku 2017 boli v rámci projektu organizované zamestnancami RÚVZ Michalovce v školských zariadeniach v okr. Michalovce stretnutia so študentami, kde im boli poskytnuté potrebné informácie v danej problematike. Prednášky sa uskutočnili v 3 SŠ (150 študentov). Informácie o danej problematike boli uverejnené aj na informačných paneloch v priestoroch RÚVZ so sídlom v Michalovciach.

6.8. Poradenstvo v očkovaní

V súvislosti s plnením tejto úlohy boli poskytované odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín, či nežiadúcich reakciách. Informácie boli poskytované priebežne lekárom neštátnych a štátnych zdravotníckych zariadení na základe písomnej alebo telefonической žiadosti, laickej verejnosti v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“ a v rámci EIT. V období od 1.1.- 31.12.2017 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 42 x**

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

V 2. polroku 2017 (september) bola zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce realizovaná výskumná časť projektu Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania na vybraných stredných školách v okrese Michalovce a Sobrance (Obchodná akadémia Michalovce a Gymnázium Sobrance).

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

Národný program podpory zdravia

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Oddelenie Podpory zdravia má vo svojej činnosti ako primárnu úlohu podporu zdravého životného štýlu aj prostredníctvom základnej poradne, ktorá poskytuje bezplatné vyšetrenia kapilárnej krvi na celkový cholesterol, HDL a LDL cholesterol, triglyceridy a glukózu. Zároveň ponúka každému klientovi informácie o zdravých stravovacích návykoch a individuálne poradenstvo. Poradňu navštívilo spolu 430 klientov. Poskytujeme informačné materiály / diéty, výživové odporúčania a dávky, energetické tabuľky potravín...../

Činnosť poradne je zverejnená na web stránke RÚVZ Michalovce , priebežne distribuujeme informačné letáky pre širokú verejnosť a pri príležitosti spoločných akcií

Prednášky:

Denný stacionár Oborín- 35 dôchodcov, Výživa a zdravie
Denný stacionár Lekárovce – 21 dôchodcov , Výživa a zdravie
Klub dôchodcov Straňany – Výživa a zdravie, 19 dôchodcov
Denný stacionár Ložin – Výživa a zdravie, 17 dôchodcov
Denný stacionár Lúčky- Výživa a zdravie, 18 dôchodcov
Klub dôchodcov / malom. Byty MI/- Výživa a zdravie 27 dôchodcov
MŠ F. Kral'a MI- Zdravo a chutne – 5 - 6 ročné deti - spolu 22
IX.MŠ MI – Zdravo a chutne – 5-6 ročné deti- spolu 31

Projekt „ Viem čo zjem“ – je projekt medzinárodného charakteru, celosvetového programu Nestlé Healthy Kids. V SR po pilotnom projekte v šk. r. 2016/2017, ktorý prebiehal len na krajskej úrovni, sa dostávame k celoslovenskej realizácii.

ÚVZ a RÚVZ sú odbornými partnermi toho projektu. Realizujeme prednášky v trvaní 1 hodina a aktívne pracujeme s deťmi, podľa vopred dohodnutého postupu.

Cieľom je motivovať žiakov ZŠ k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť záujem o pohybovú aktivitu.

Cieľovou skupinou sú žiaci ZŠ metodicky rozdelení do 2 skupín – 3-4 ročník a 5-6 ročník. Každá skupina má individuálnu metodiku.

Termín realizácie projektu- október 2017- apríl 2018

V Michalovciach sme celý projekt zrealizovali v priebehu mesiaca október 2017 na školách, ktoré sa dobrovoľne do projektu prihlásili.

ZŠ Moskovská 1, Michalovce- 114 detí
ZŠ J.A.Komenského 1 Michalovce- 133 detí
ZŠ Švermu 6 Michalovce- 274 detí

2. Fyzická inaktivita

Všetci klienti poradne sú oboznámení o potrebe primeranej fyzickej aktivity podľa veku a zdravotného stavu, počas prednáškových aktivít sa špecifikujeme na jednotlivé cieľové skupiny. Zapájame sa do akcií v spolupráci s mestom a školami.

Prednášky:

MŠ . Komenského MI – správne držanie tela – 29 detí / v skupine - 5 -. 6 ročné/

10.5. Svetový deň pohybu- prednášky pre deti MŠ Vajanského a MŠ Školská Michalovce o fyzickej aktivite, prevencii obezity a zdravej výžive. Zúčastnili sme sa podujatí, ktoré škôlky organizovali pri príležitosti MDD spojených malou pohybovou olympiádou. Spolu 80 detí.

Pohybom k zdraviu 2017- aktivity pre seniorov

- 1) RÚVZ a kluby dôchodcov Michalovce- výstup na Vinianský hrad - 2. mája 8.00 - 14.00 hod, členovia klubu – turistika Spolu 30 dôchodcov
- 2) RÚVZ a IX. MŠ Michalovce- športový deň - 12. mája - 9.00- 12.00 hod, prednáška o výžive a loptové hry - deti 3 - 5 rokov Spolu 50 detí
- 3) RÚVZ , MsÚ Michalovce , kluby dôchodcov - olympiáda seniorov 2. mája 8.00 - 16.00 Spolu 70 účastníkov KD
- 4) RÚVZ / testovanie a prednáška / a členky klubov dôchodcov MI, od mája 2017 každú stredu od 10.00 do 13.00 hod v športovej hale Chemkostav Aréna MI - cvičenie s fit loptou

27. - 28. jún metodický seminár k plneniu úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020 pre pracovníkov Výchovy k zdraviu/ Podpory zdravia /k plneniu úloh NAPPPA č.5.1.1. ač.5.1.3./ na pôde RÚVZ Spišská Nová Ves.

Zámer a ciele:

Na základe odporúčacích medzinárodných dokumentov sa Úrad verejného zdravotníctva SR s podporou MZ SR a WHO rozhodol vypracovať formou multisektorového prístupu Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020

V máji 2016 bola zostavená medzirezortová skupina pre tvorbu a prípravu akčného plánu. Pracovná skupina má 22 členov a tvoria ju zástupcovia MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ SR, MŠ, MŽP, MPaSVaR SR, združenia miest a obcí, zástupcovia mimovládnych organizácií, zdravotných poisťovní.

WHO vydala „ Globálne odporúčania pohybovej aktivity pre zdravie“ ich cieľom je poskytnúť návod tvorcom národných a regionálnych politík pre podporu pohybovej aktivity vo vzťahu k frekvencii, intenzite a trvaniu i typu a odporúčaného celkového množstva pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení.

Odporúčania sa týkajú osobitných vekových skupín 5 – 17 rokov, 18 – 64 rokov a 65 a viac. Samotnému prieskumu predchádza tzv. predvýskum, ktorý *zabezpečujú RÚVZ Spišská Nová Ves, Bardejov a Michalovce v mesiaci november 2017* v plnom rozsahu podľa metodických pokynov t.j. antropometrických meraní, tlaku krvi, pulzu, biochemických ukazovateľov kapilárnej krvi, hodnotenie držania tela, spirometrie, testovanie telesnej zdatnosti Ruffierovým a ergometrickým testom na stacionárnom bicykli a vyplňaním anonymného dotazníka o životnom štýle.

Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky

3. Tabak, alkohol, drogy – počas celého roka realizujeme merania Smokerlyzerom na stanovenie hodnoty CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov, doteraz spolu 180 meraní.

14.3 – 15 3. Bratislava , Operačné stredisko záchranej zdravotnej služby- kurz komunikácie pre telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia.

V **júli 20017** bola linka na odvykanie od fajčenia obsluhovaná na RÚVZ Michalovce . Kurz absolvovala a získala certifikát Mgr. Dagmar Erdélyiová.

Linka bola prevzatá z RÚVZ Trebišov a po dvoch týždňoch sme ju odovzdali RÚVZ Humenné.

Počas týchto dní v čase od 7.00 do 15.00 od bolo venované odborné poradenstvo záujemcom o odvykanie od fajčenia. V priemere denne volalo 10 záujemcov, niektoré hovory boli neopodstatnené. Všetci boli poučení a usmernení, kde môžu absolvovať osobné poradenstvo na najbližšej poradni na odvykanie od závislosti v miestnom RÚVZ.

Prednášky:

Gymnázium Pavla Horova Michalovce - 50 študentov Prevencia závislostí

Gymnázium L. Štúra Michalovce – 50 študentov Prevencia závislostí , Alkohol a tehotné ženy

SOSO Kapušianska Michalovce- 30 študentov- Drogy

XXI.Okresné dni vody apríl 2017 hotel Glamour Zemplínska Šírava merania Smokerlyzerom 35 vyšetrení

31.5. Svetový deň bez tabaku- v poradni – meranie prístrojom Smokerlyzer a poradenstvo, edukačné materiály pre verejnosť a zverejnenie aktuálnej problematiky na web stránke RÚVZ.

Spolu vyšetrených prístrojom Smokerlyzer 50 záujemcov.

November-Európsky týždeň boja proti drogám

Prednášky- spolu 9

SOU cirkevné Michalovce - 3 prednášky "Drogy " 62 študentov

ZŠ sv.Michala Michalovce 3 prednášky - spolu 90 žiakov

IV.ZŠ Michalovce - 3 prednášky - 95 žiakov

Prednášky boli obohatené filmovým dokumentom a letákmi o prevencii drogových závislostí

4. Zdravé pracovné a životné podmienky – informačné letáky v autorskom prevedení RÚVZ Michalovce o správnom držaní tela pri práci s počítačom postupne zverejňujeme počas akcií.

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

Lokálny projekt „Tichá ischemia myokardu“ pozostáva z vyhotovenia EKG záznamu s kompletným popisom a interpretáciou normálneho záznamu a prípadných patologických zmien , charakter krivky, frekvencia, typ, prevod predsieň – komora, konfigurácia, prítomnosť dysrytmií, extrasystol predsieňových a komorových.

U vybraných klientov robíme kondičnú ergometriu.

Projekt je zameraný na prevenciu KVCH a tichej ischemie myokardu vo vekovom rozmedzí 20 – 55 rokov, s pozitívnou rodinnou záťažou na KVCH , akútny IM, NMCP, esenciálna hypertenzia bez pravidelnej medikácie a dispenzarizácie na odbornej kardiologickej ambulancii. Nutný je súhlas klienta.

V roku 2017 bolo vyšetrených 55 klientov.

20.7. prednáška pre seniorov Prevencia KVCH a následné interview pre TV Mistral – Mgr. Dagmar Erdélyiová o lokálnom projekte.

29.9.2017 Kampaň MOST „Spolu chránime Vaše srdcia“

Slovenská nadácia srdca a regionálne úrady verejného zdravotníctva sa dobrovoľne zapájajú do kampane. RÚVZ Michalovce v tento deň zriadilo meracie miesto v poradni zdravia. Klientom boli poskytované odbery krvi na cholesterol, triglyceridy a glukózu, antropometrické merania a vyhodnotenie i stanovenie rizika možného KV problému. Spolu vyšetrených 25 záujemcov.

2. Diabetes mellitus

Vyšetrenie glukózy je zahrnuté v základnom biochemickom vyšetrení kapilárnej krvi v poradni. Počet chorých na cukrovku stále zvyšuje. V dôsledku akútnych a chronických komplikácií sa významnou mierou podieľa na chorobnosti, invalidite a j úmrtnosti. V Slovenskej republike podľa štatistických údajov z Národného centra zdravotníckych informácií SR je výskyt za rok 2013 - 340 445 diabetikov, čo je okolo 7 % z celej populácie. Naďalej pretrváva vysoká miera novo diagnostikovaných prípadov , okolo 22 000 – 22 557 . 90% prípadov je diabetes 2 typu, pri ktorom je faktorom vzniku i nadváha, obezita, nízka fyzická aktivita.

Pri tejto príležitosti sme spropagovali aktivity, ktoré súvisia s touto problematikou. Edukačno –preventívne vyšetrenia pre populáciu produktívneho veku a postproduktívneho veku sme upriamili na skríning rizikových chorôb meranie TK, glukózy, prípadne ďalšie parametre.

Počas edukačných aktivít v kluboch dôchodcov a stacionároch bolo spolu vyšetrených 50 záujemcov. Z toho náhodne zistené zvýšené hodnoty glukózy boli u 8 vyšetrených. Tí boli pozvaní na opakované vyšetrenia do poradne a následne k špecialistom diabetológom, keďže parametre boli opakovane zvýšené nad určenú normu.

14. november Svetový deň diabetu – v súvislosti s týmto dňom počas celého mesiaca november realizujeme prednášky k téme.

SOU cirkevné MI – 2 prednášky- pre 60 študentov

DSS MI – 2 prednášky – 50 seniorov

Kluby dôchodcov MI- 3 prednášky – 40 seniorov

Gymnázium Pavla Horova MI- 1 prednáška - 50 študentov

- Odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ s danou témou
- Distribúcia letákov „ Diabetes mellitus a pohybová aktivita“ a „Diabetes mellitus – novodobý strašiak“ na ambulancie všeobecných lekárov.
- V poradni zdravia bolo vyšetrených 35 záujemcov na hladinu glukózy v krvi. Z toho v dvoch prípadoch boli urobené kontrolne vyšetrenia a klienti boli usmernení, aby zvážili návštevu špecialistu.

3. Vybrané nádorové ochorenia.

Medzinárodná únia proti rakovine UICC vyhlásila 4. február za Svetový deň proti rakovine. Účelom je zvyšovanie povedomia o ochorení, o jeho príčinách, príznakoch a liečbe.

Podľa údajov z Národného centra zdravotníckych informácií patria nádory dlhodobo medzi 2. najčastejšie príčiny smrti s podielom okolo 25 %. V roku 2014 zomrelo 13 643 osôb so zhubným nádorom, ktorého lokalizácia bola klinicky veľmi závažná.

4. február – Svetový deň proti rakovine – počas celého mesiaca.....

- odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ Michalovce a na web stránke úradu s edukačným materiálom
 - 1 prednáška na GPH a GLŠ Michalovce / 70 študentov/
 - 1 prednáška v Zemplínskom osvetovom stredisku Michalovce pre dospelú populáciu / 50 študentov/
 - propagácia info materiálu o prevencii onko ochorení vo vestibule polikliniky a ambulancií v meste
 - 4 prednášky v kluboch dôchodcov v MI / 40 poslucháčov/
- DSS MI – 30 seniorov – Desatoro prevencie onkologických ochorení - prednáška- november

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Info letáky na tému:

- očkovanie, chrípka, hepatitída typu A, ako sa chrániť pred kliešťom pre širokú verejnosť.

Vzhľadom na minuloročnú epidémiu vírusovej hepatitídy typu A v regióne boli expedované na školy i pre širokú laickú verejnosť letáky o tom ako predchádzať tomuto infekčnému ochoreniu. Predovšetkým o správnom umývaní rúk. Pokračujeme v realizácii prednášok o VHA i význame očkovania na školách. 6 prednášok pre 150 žiakov.

ZŠ Strážske- 1 prednáška - 30 žiakov

C. Regionálne projekty:

a.) „**Saunováčik** „– účinky saunovania sú dávno známe, pôsobi preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom je preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky .

IX.MŠ Komenského v Michalovciach prevádzkuje saunovanie detí - požiadali sme ich o spoluprácu. V mesiacoch september 2016 – jún 2017 nám zasielajú mesačné hlásenia ,v ktorých sú zaznamenané symptómy detí po saunovaní / počet detí, pocity ,závraty, palpitácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, počet chorých detí, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída, pneumónia, bronchitída...../

Prvé vyhodnotenie projektu sme zrealizovali v letných mesiacoch 2016. Výsledky boli odprezentované na vnútroústavnom seminári Michalovce a krajskom odbornom seminári v Košiciach.

Druhé spracovanie je za obdobie do júna 2017. Výsledné hodnoty sú rovnako dobré ako za predošlé obdobie. Deti, ktoré absolvovali saunovanie sú odolnejšie, menej chorľavé, veselé, tešia sa na opätovné procedúry, majú lepší spánok a chuť do jedla.

b.) „**Čakáme na bociana**“ – náš lokálny dlhoročný projekt pokračuje i v roku 2017. Kurz pre budúce mamičky ponúka informácie o tehotenstve, pôrode, starostlivosti o novorodenca i ženu v zastúpení lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva. Realizujeme podľa záujmu. Za rok 2017 4 kurzy, spolu 16 mamičiek.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Obezita je celosvetovou pandémiou, v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému.

prednášky ZŠ Strážske – pre 3.ročník / 30 žiakov/ prevencia obezity „Nechcem byť tučko“

MŠ sv. Terezy – pre 30 detí „Nechcem byť tučko“

I stupeň IV. a VI. ZŠ Michalovce, 110 detí.

Prevenziu obezity sme zahrnuli do aktivít s dôrazom na fyzickú aktivitu, sú zaznamenané v časti fyzická inaktivita 1.2

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu Celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity

Súťaž organizuje RÚVZ v SR pod gesciou RÚVZ Banská bystrica v rámci programu CINDI.

Zúčastnenci v období počas 4 týždňov sa venujú pohybovým činnostiam. Kampaň prebieha od 20.3 do 11.6.2017

Potrebné je venovať pohybu každý týždeň najmenej 210 minút a mať pohybovú aktivitu aspoň v 4 dňoch. Následne vyplniť účastnícky list a odovzdať ho na príslušnom RÚVZ alebo zaslať na RÚVZ Banská Bystrica.

V okrese Michalovce boli zverejnené informácie na web stránke RÚVZ, vestibule pracoviska a v poradni zdravia ponúkané klientom poradne. Distribuovali sme ich na stredné školy, základné školy, inštitúcie a firmy v meste Michalovce.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 -2015

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia.

V dňoch od 14. do 20.3.2017 prebiehala medzinárodná kampaň „Týždeň mozgu“, ktorej cieľom je upozorniť verejnosť na ľudský mozog a jeho činnosť, tiež hovoriť o mozgových ochoreniach a spôsoboch ich prevencie. Téma sa venuje celoročne. V týchto dňoch sme zrealizovali 2 **prednášky v kluboch dôchodcov – pre 70 seniorov**, pokračujeme však aj naďalej v mesiaci apríl.

Stretnutia pozostávali z prezentácie Alzheimerova choroba, diskusie so zúčastnenými, distribúciu informačných letákov od Alzheimerovej spoločnosti.

So seniormi sme vyplnili dotazník porúch pamäti, Mini- mental state axamination test, OCA test – montreal cognitiv assessment test.

Poznámka: niektoré aktivity sú zahrnuté v predošlých odsekoch, tematicky zapadajú do iných programov ale odprezentované boli pre seniorov.

1 prednáška - Slnčné žiarenie – 50 seniorov. S blížiacim sa obdobím jari a leta je táto téma aktuálna a je o ňu záujem aj so strany verejnosti.

Osteoporóza – prednáška v dennom stacionári Zalužice v spolupráci so Zemplínskym osvetovým strediskom – 17 seniorov

Máj 2017- seniárska olympiáda v spolupráci s MsÚ a klubmi dôchodcov v Michalovciach.

Seniori na ihrisku IV.ZŠ Komenského v Michalovciach absolvovali niektoré z atletických výkonov ako beh, skok do diaľky, hod guľou, loptové hry. Meranie tlaku krvi a cholesterolu sme vykonali počas týchto dní 30 seniorom.

3 prednášky o fyzickej aktivite – spolu 100 seniorov

/ ... aktivity pri príležitosti 10. Máj Pohybom k zdraviu- bod. 2 fyzická aktivita/

9.6 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

9.6.1 Zdravotnovýchovné pôsobenie u detí preškolského veku – stomatohygiena

23.2.2017 – školenie ÚVZ Bratislava – dentálne hygiena – MUDr. Neda Markovská, zúčastnila sa Mgr. Dagmar Erdélyiová.

V týždni 13. – 17. marca - propagácia Svetového dňa ústneho zdravia na web stránke RÚVZ Michalovce, prednášky s názornými ukázkami správneho čistenia ústnej dutiny v MŠ spolu 60 detí, 5 – 6 ročných 150 detí prvých ročníkov ZŠ. Téma bola rozšírená o edukáciu o správnej výžive.

V ďalších mesiacoch- 8 prednášok pre 150 detí MŠ Michalovce a okolie

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV.)

1. Realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam súvisiacich s užívaním pitnej vody

V rámci tejto úlohy sú priebežne riešené problémy s kvalitou vody v obciach, v ktorých zatiaľ nie je vybudovaný vodovod a to v obci Ladice, Neverice, Host'ovce a Kostol'any pod Tríbečom v okrese Zlaté Moravce.

Súčasťou tejto úlohy je aj monitorovanie kvality vody z verejných vodných zdrojov – pramene, artézske studne v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa s dôrazom na prítomnosť ťažkých kovov vo vode. V priebehu roka 2017 boli odobraté vzorky vôd na overenie kvality vody – tieto zdroje vykazujú kolísavú kvalitu vodu, hlavne po stránke mikrobiologickej (hlavne pramene v meste Nitra).

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Jedná sa o medziodborovú úlohu na plnení ktorej sa podieľa odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc.

V zariadeniach solárií sa preto vykonáva štátny zdravotný dozor. V roku 2016 bol v 11 soláriách v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce vykonaný štátny zdravotný dozor v rámci mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek v soláriách. V prípade že bolo zistené závažné porušenie týchto požiadaviek bolo zo strany RÚVZ začaté správne konanie. V roku 2017 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v prevádzke solária v meste Nitra. Za používanie trubíc, na ktorých nebolo vykonané meranie UV žiarenia bolo začaté správne konanie.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.2. LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V rámci plnenia projektu boli vykonané odbery vzoriek vôd na kúpanie z letných a termálnych kúpalísk počas kúpaciej sezóny 2017 aj na prítomnosť Legionelly sp. Ani v jednom prípade nebola zistená ich prítomnosť.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

1. Uplatňovať všetky dostupné metódy a formy skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo so zabezpečením zdravotno-výchovných aktivít pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Aj v roku 2017 sa pracovníci oddelenia zamerali na Svetový deň vody a Svetový deň životného prostredia. K týmto dňom boli uskutočnené nasledovné aktivity :

V rámci Svetového dňa vody, ktorý sa v roku 2017 niesol v znamení motta „odpadová voda“ bolo zabezpečené bezplatné vyšetrenie vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov pracovníkmi odboru OCHA N-testom na prítomnosť dusičnanov a dusitanov. Celkovo bolo vyšetrených 355 vzoriek vôd. Obyvateľom bolo poskytované odborné poradenstvo v oblasti zabezpečenia ochrany vlastných vodných zdrojov, o vyhovujúcich zdrojoch vôd v obciach okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, o prameňoch v meste Nitra a verejných vodných zdrojoch v obciach uvedených okresov, o kvalite vody verejných vodovodov v dozore RÚVZ Nitra, o zdravotných indikáciách v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody, o ochranných pásmach vodných zdrojov najmä v súvislosti s haváriami /poradenstvo bolo poskytované pri osobnej návšteve na RÚVZ, telefonicky resp. v teréne v rámci výkonu ŠZD / a pod. Na webovú stránku RÚVZ bol daný aktuálny príspevok oddelenia HŽP k Svetovému dňu vody o aktivitách RÚVZ k tomuto významnému dňu a zhodnotenie kvality vody verejných vodovodov okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce za rok 2016. Zhotovené boli tiež 2 panely na danú tému.

K Svetovému dňu životného prostredia bol zhotovený informačný panel.

Pre informovanosť obyvateľov sme využívali aj médiá, internetovú stránku a elektronickú poštu.

2. Na úseku zdravotnej výchovy a poradenstva obyvateľom v rámci oddelenia pracuje počas celého roka **environmentálna poradňa zdravia**.

2. PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Oddelenie PPL RÚVZ so sídlom v Nitre sa v sledovanom roku 2017 zúčastnilo na plnení nasledovných programov a projektov:

č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

- 2.1.1. *Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*
- 2.1.2. *Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí*
- 2.1.3. *Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane Azbestu a látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém*
- 2.1.5. *Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia*

č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia

- 2.2.1. *Zdravé pracoviská*
- 2.2.2. *Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“*

č.2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci plnenia uvedených Programov a projektov bolo realizovaných 693 výkonov zameraných na riešenie problémov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Úloha č.2.1.: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce .

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

V priebehu roku 2017 bol pracovníkmi oddelenia PPL RÚVZ Nitra v rámci plnenia programov a projektov štátny zdravotný dozor zameraný aj na kontrolu plnenia povinnosti zamestnávateľov uvedenej v § 30 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravotníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov – zabezpečovať zdravotný dohľad pre svojich zamestnancov podľa §§ 30a a 30d – tímom pracovnej zdravotnej služby alebo osobami samostatne vykonávajúcim niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby . Na základe výsledkov týchto kontrol

možno konštatovať, že v prípadoch, kedy zamestnávateľa nezabezpečujú zdravotný dohľad subjektmi oprávnenými na tieto činnosti, je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a lekárske preventívne prehliadky zamestnancov sa nevykonávajú vo vzťahu k práci.

Kontroly s týmto zameraním boli pracovníkmi oddelenia PPL vykonané celkom v 304 subjektoch, z toho v 79 subjektoch s určenou rizikovou prácou. Môžeme konštatovať, že všetky kontrolované subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami majú zabezpečenú PZS dodávateľsky alebo vlastnými PZS. Boli prípady zamestnávateľov, ktorým v zmysle platnej legislatívy nevyplýva povinnosť mať zabezpečený zdravotný dohľad tímom PZS (nemajú určené rizikové práce), ale vzhľadom na výskyt viacerých rizikových faktorov v pracovnom prostredí a väčší počet zamestnancov majú uzatvorenú zmluvu s PZS.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 43 prípadoch boli zamestnancami vyplnené kontrolné listy zamerané na zistenie informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci, napr. v prostredí s rizikovým faktorom hluk, chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory a biologické faktory. Na základe vyhodnotenia týchto kontrolných listov – dotazníkov informovanosti možno konštatovať, že úroveň poznatkov zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci bola rôzna, v mnohých prípadoch nedostatočná a závisí od mnohých faktorov (prístup zamestnávateľa, úroveň zabezpečenia zdravotného dozoru, osobný záujem a zdravotná uvedomelosť zamestnanca).

Zamestnávateľa predkladali na schválenie prevádzkové poriadky samostatne alebo v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky. V 46 prípadoch boli prevádzkové poriadky schválené spolu s uvedením priestorov do prevádzky a v 59 prípadoch boli prevádzkové poriadky posúdené a schválené na základe samostatných žiadostí o posúdenie prevádzkových poriadkov. Súčasťou týchto dokumentov bol zároveň aj posudok o riziku.

Zo strany zamestnávateľov bolo predložených 22 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác a 2 návrhy na zrušenie rizikových prác. Zo strany zamestnávateľov boli predložené 2 návrhy na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác spolu so schválením prevádzkových poriadkov a 1 návrh na zrušenie rizikových prác spolu so schválením prevádzkového poriadku.

Úloha č. 2.1.1. Rizikové práce

Dozorná činnosť vychádzala z priorit a bola osobitne zameraná na:

➤ práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sa používajú toxické, veľmi toxické látky, karcinogény, chemické látky zakázané či s obmedzeným použitím.

➤ prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území (okresy Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce) sa spracovávajú v programe ASTR 2011. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore a na základe údajov zaslaných zamestnávateľmi na RÚVZ. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počtov exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov, kategórií rizikových prác a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov o meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané odborom laboratórnych činností RÚVZ Nitra sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V roku 2017 bolo vydaných 27 nových rozhodnutí na zaradenie prác do kategórií (z toho počtu rozhodnutie o vyhlásení RP: 24, rozhodnutie o zrušení zaradenia prác do 3. alebo 4. kategórie RP: 3).

Z celkového počtu 5579 dozorovaných organizácií v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra evidujeme 153 organizácií s vyhlásenými rizikovými prácami s celkovým počtom zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 4302, z toho 868 žien.

V období roku 2017 bolo vykonaných 79 kontrol rizikových pracovísk s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V podnikoch, kde už boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva v minulosti vyhlásené rizikové práce, sme sa zamerali na prehodnotenie pracovných podmienok, úroveň expozície

zamestnancov jednotlivým rizikovým faktorom a na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami. Pri posudzovaní návrhov na určenie rizikových prác na nových pracoviskách resp. pri nových pracovných činnostiach bola pozornosť zameraná na dôsledné hodnotenie posudkov o riziku, zaradovanie zamestnancov na rizikové práce na základe zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a úroveň ochranných opatrení na zníženie rizík na pracovisku.

V dozorovanom území bolo v roku 2017 novozaradených resp. prehodnotených na rizikové práce celkom 539 zamestnancov (z toho 176 žien). Z uvedeného počtu v 3. kategórii 477 zamestnancov (163 žien), v 4.kategórii 62 zamestnancov (13 žien).

Zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zisťujeme u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečené pracovné zdravotné služby. Problémom aj naďalej sú zamestnávatelia s malým počtom zamestnancov, pre ktorých zabezpečenie dohľadu nad pracovnými podmienkami znamená značné finančné zaťaženie.

Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať i od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania zamestnávateľmi - od zabezpečovania hodnotenia zdravotných rizík pre zamestnávateľov odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS, ale i od ďalšieho rozvoja alebo útlmu najmä priemyselnej výroby a následným vytváraním nových alebo zánikom existujúcich prevádzok a pracovných miest v regióne.

Úloha č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Dozorná činnosť bola zameraná na:

➤ Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších doplnkov a zmien.

V sledovanom období bolo vykonaných celkom 69 kontrol na pracoviskách s výskytom chemických faktorov. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Prevádzkovatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a posudky o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Celkovo bolo schválených 44 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktorých súčasťou boli posudky o riziku so zaradením pracovných činností do príslušnej kategórie rizika.

Najvýznamnejším podnikom zameraným na chemickú výrobu na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je významný z hľadiska počtu zamestnancov aj z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Podnik je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčíkovej chémie a pod. V podniku v roku 2017 evidujeme 231 zamestnancov (z toho 17 žien) exponovaných chemickým faktorom (spôsobujúcim vznik kožných ochorení, nebezpečným chemickým faktorom vrátane karcinogénov Cat.1B a Cat.2, veľmi toxických látok a zmesí, toxických látok a zmesí a pevným aerosólom). Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie. Podnik v priebehu roku 2017 priebežne predkladal na schválenie aktualizované a doplnené prevádzkové poriadky resp. ich zmeny, posudky o riziku pri práci s chemickými faktormi v súvislosti s novou klasifikáciou chemických látok a chemických zmesí podľa zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

➤ V roku 2017 bolo komisiou na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami vydaných 24 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (z toho v 7 prípadoch na základe skúšky pred komisiou, v 17 prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

➤ V uvedenom roku bolo na RÚVZ so sídlom v Nitre uplatnených 5 žiadostí o vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s

prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie (z toho 0 na základe skúšky pred komisiou, v 5 prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

➤ Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. V roku 2017 bolo evidovaných 76 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a práce zabezpečovali osoby s odbornou spôsobilosťou na výkon uvedených činností.

➤ Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby.

Úloha č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. v znení neskorších doplnkov a zmien v praxi.

Na území ktoré dozoruje RÚVZ so sídlom v Nitre sa používajú chemické karcinogény a mutagény v priemyselnej výrobe (najviac v Duslo, a.s. Šaľa, Bia Plastic and Plating technology Slovakia s.r.o.Čab, Plastcom spol. s.r.o., Nitra, TESSAL, s.r.o., Vráble), v chemických laboratóriách pri výučbe (SPÚ Nitra, UKF Nitra), v diagnosticko-analytických biochemických zdravotníckych (Medirex a.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre) a veterinárnych pracoviskách (Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv Nitra, Plemenárske služby SR, š.p. Bratislava, pracovisko Nitra - Lužianky) a v laboratórnych zariadeniach výskumných pracovísk (Ústav ekológie lesa SR, Zvolen, pobočka biológie drevín Nitra, Výskumné centrum AgroBioTech, SPÚ Nitra).

V roku 2017 bolo vykonaných 10 kontrol zameraných na používanie chemických karcinogénov a to v podnikoch : RIBE Slovakia k.s., Nitra, Imunoalergológia Dzurilla s.r.o., Nitra, Matador a.s. Vráble, Duslo a.s. Šaľa, Kongsberg Automotive, a.s., Vráble, FN Nitra, BIA Plastic and Plating Technology Slovakia Čab, s.r.o., Giesecke Devrient s.r.o. Nitra, Nidec s.r.o., Zlaté Moravce, TREBAN AT s.r.o., Machulince). Kontrolná činnosť bola zameraná hlavne na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na pracoviskách vrátane preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci a dodržiavanie opatrení na minimalizáciu expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom.

Prehodnocovali a schvaľovali sa prevádzkové poriadky a hodnotenie zdravotných rizík zamestnancov pri práci s chemickými karcinogénmi v existujúcich zariadeniach (Giesecke and Devrient Slovakia s.r.o., Nitra, Duslo, a.s., Šaľa, Špecializovaná nemocnica Sv.Svorada, Nitra, RIBE Slovakia k.s., Nitra, Nidec s.r.o., Továrenská 49, Zlaté Moravce, Kongsberg Automotive, a.s., Vráble, ÚŠKVBL, Biovetská 34, Nitra, FN Nitra, Tescal s.r.o. Vráble, BIA Plastic and Plating Technology Slovakia, s.r.o., Čab), ako aj práca s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v novozriadených prevádzkach (Výskumné centrum AgroBioTech II.časť laboratórií, SPÚ Nitra, Onkologická klinika Polikliniky Medicentrum Dzurilla, Nitra).

➤ V roku 2017 bolo vydaných 93 posudkov (90 rozhodnutí a 3 stanoviská) na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v spolupráci s Národným referenčným centrom pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov RÚVZ v Nitre.

➤ Pri posudzovaní projektovej dokumentácie pri rekonštrukčných a búracích prácach boli stavebníci upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu.

ŠZD bol tiež zameraný na zisťovanie používania chemických látok, ktoré sú zakázané alebo ich používanie je obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Spoločnosť BIA Plastic and Plating Technology Slovakia, s.r.o., Čab, ktorá je zameraná na povrchovú úpravu plastových dielov hlavne pre automobilový priemysel, na linke povrchových úprav č.1 používa na lesklé chrómovanie prípravok s obsahom 6-mocného chrómu (Carc.Cat.1A) na základe udelenia výnimky do r. 2020 (Autorizácia, ECHA/RAC/SEAC: AFA-O-0000006558-63-02/F, 13.3.2017, na 12 rokov).

V spoločnosti Tescal s.r.o. Vráble, zameranej na povrchovú úpravu kovových výrobkov, bolo od 1.septembra 2017 ukončené používanie moriaceho prípravku na báze 6-mocného chrómu a nahradené prípravkom na báze 3-mocného chrómu (prípravok Pasigal H2 – Carc.Cat.1B).

Úloha č. 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2017 sme prešetrovali podozrenia na profesionálne ochorenie podľa položky 29 - ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z DNJZ v 3 prípadoch:

V 1. prípade bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania z DNJZ - dg. Erozívna artróza, rizartroza palca LHK v podniku SE Bordnetze Slovakia, s.r.o., Na Priehon 50, Nitra u zamestnanca v profesii Operátorka - formovačka káblových zväzkov, zváranie UZ zváračkou.

V 2. prípade bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania z DNJZ - dg. artróza RC I. dx, rizartroza I. dx., v podniku Sociálna poisťovňa, Pobočka Nitra, Slančíkovej 3, Nitra u zamestnanca v profesii Referent likvidácie dávok nemocenského poistenia.

V 3. prípade bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania z DNJZ - dg. Impingement Sy bilat v podniku Lesy SR Banská Bystrica, OLZ Topoľčianky, Lesná správa : Zobor, Velčice, Nitrianska Streda, Topoľčianky u živnostníka, ktorý vykonával pre daný subjekt ťažbu a približovanie dreva.

Zo záverov šetrenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a charakteru vykonávaných pracovných činností bolo konštatované, že v 1. a v 3. prípade boli splnené kritériá dlhodobosti, jednostrannosti a nadmernosti zaťaženia a bol skonštatovaný súvis choroby s vykonávanou prácou, v 2. prešetrovanom prípade neboli splnené kritériá dlhodobosti, jednostrannosti a nadmernosti zaťaženia pri práci

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia:

2.2.1. Zdravé pracoviská

Projekt „Zdravé pracoviská“ realizujeme v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Plnenie programu „Zdravé pracoviská“ v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa je zamerané na :

- analýzu zdravotného rizika na pracoviskách :
 - s kombinovaným účinkom nebezpečných chemických faktorov
 - na pracoviskách ktoré používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 1A, 1B, 2.
- Upresnenie zdravotného rizika z expozície zamestnancov NCHF na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia.
- analýzu zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k profesionálnym rizikám na základe posudkových záverov z LPP

Závod Duslo, a.s. Šaľa patrí k najvýznamnejším spoločnostiam chemického priemyslu na Slovensku. Výrobný program je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, polyvinylacetátových a polyakrylátových lepidiel, disperzií, rôznych špeciálnych produktov organickej a anorganickej chémie a produktov horčíkovej chémie. Od roku 2005 je súčasťou medzinárodného holdingu AGROFERT Holding, a.s., globálne pôsobiaceho v chemickom priemysle, poľnohospodárstve a potravinárstve. Súčasťou Dusla a.s. je od r. 2006 závod Istrochem, a.s. Bratislava. Celkový počet zamestnancov Dusla a.s. k 30.11.2017 je 2084/393 , z toho na pracoviskách v Šali: 1 765/345.

Zdravotný dohľad na pracoviskách zabezpečuje zamestnávateľ vlastnou pracovnou zdravotnou službou od r. 2006, na základe oprávnenia – rozhodnutia ÚVZ SR č. OPPL-5589/2006-Oj zo dňa 19.9.2006.

Z hľadiska charakteristiky pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách sú najčastejšími rizikovými faktormi hluk - s počtom exponovaných 364/8, chemické faktory spôsobujúce vznik kožných ochorení - 215/11, chemické faktory - 190/7, pevný aerosol - 105/6, ionizujúce žiarenie - 4/0, laserové žiarenie 4/4. Celkový počet zamestnancov zaradených k 30.6.2015 do 3. kategórie zdravotného rizika z expozície škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je 630/27. Rizikové práce sú určené rozhodnutiami RÚVZ v Nitre č. PPL/A/2015/00749 zo dňa 22.4.2015 a č. PPL/A/2016/00952 zo dňa 16.3.2016.

Merania hluku, chemických faktorov a pevného aerosolu v pracovnom ovzduší vykonáva oddelenie centrálnych laboratórií odboru riadenia kontroly a kvality v Duslo, a.s. a organizácia Eurofins Bel/Novamann s.r.o.

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, v ktorom sa zabezpečujú pre zamestnancov lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci. Pre zamestnancov v riziku práce sú lekárske prehliadky zabezpečované ambulanciou pracovného lekárstva, lekárom s predpísanou špecializáciou. Pre zamestnancov v riziku hluku, chemických škodlivín, pevných aerosolov a ionizujúceho žiarenia sa zabezpečujú rekondičné pobyty vo vybraných zariadeniach, ktoré garantujú okrem iného obsahovú náplň pobytov v zmysle Vyhl. č. 148/2010 Z.z. Zamestnanci sa môžu každoročne zúčastniť vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor, vyšetrenie KVS a tí, ktorí vykonávajú práce pri počítačoch významnú časť pracovnej doby majú poskytované odborné poradenstvo – inštruktážne cvičenia (škola chrbta) , cestou fyziatricko-rehabilitačného pracoviska. PZS poskytuje zdravotno-výchovné materiály na prevenciu poškodenia zraku a podpodorno – pohybovej sústavy .

V závode sa realizovali spoločné previerky PZS a BT služby, ktorých sa zúčastnili i zástupcovia zamestnancov. Závery týchto spoločných previerok sú poskytnuté pri výkone štátneho zdravotného dozoru .

Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k zdravotným rizikám u zamestnancov Duslo a.s. Šaľa sa realizujú podľa vypracovaného harmonogramu v CZS Duslo Šaľa. Lekárske posudky sú dokumentované na predpísaných tlačivách v zmysle legislatívy a sú archivované. V roku 2017 nebol zaznamenaný prípad podozrenia na chorobu z povolania, ani ohrozenie chorobou z povolania. Nebol zaznamenaný ani prípad iného poškodenia zdravia vplyvom práce a pracovných podmienok.

V spolupráci s PZS Duslo, a.s. sme priebežne pokračovali v realizácii intervenčných aktivít zameraných na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov v závode Duslo, a.s. Šaľa.

V roku 2017 sa riešili sa zvýšené expozície amoniaku pri jeho stáčaní a závodu boli navrhnuté opatrenia na ochranu zdravia, ktoré sú takmer úplne zrealizované. Po ich ukončení budú opätovne vykonané merania amoniaku a na základe výsledkov osobných odberov bude prehodnotené zdravotné riziko zamestnancov ktorí sú amoniaku vystavení.

V Duslo, a.s. v roku 2017 v dôsledku organizačných zmien boli aktualizované dve prevádzkové poriadky na ochranu zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Posudky o riziku sú súčasťou všetkých prevádzkových poriadkov.

Prehľad o pracoviskách s rizikovou prácou a počtoch zamestnancov v riziku podľa faktorov

Rizikový faktor	Počet pracovísk s rizikovou prácou	Počet zamestnancov v riziku práce
Chemické faktory	50	190/7
Hluk	86	362/8
Prach	22	105/6
Chem. zlúč. spôsob. vznik kožných ochorení	62	211/10
Ionizujúce žiarenie	1	4/0
Laserové žiarenie	2	4/4
Celkový počet (bez rozlíšenia rizikových faktorov)	166	630/27

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

> V súlade s témou informačnej kampane Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) na aktuálne obdobie - „Spolupráca pri prevencii rizík“ boli zamerané aj spoločné dozorné aktivity orgánov inšpekcie práce a orgánov verejného zdravotníctva v SR.

Spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vyplývajú z Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzatvorenej medzi ÚVZ SR Bratislava a NIP Košice dňa 15.3.2011.

RÚVZ so sídlom v Nitre a IP Nitra vykonali spoločnú previerku v spoločnosti PENAM SLOVAKIA a.s., Štúrova 74, Nitra.

Spoločnosť sa zaoberá výrobou pekárenských výrobkov, celkový počet zamestnancov spoločnosti je 219, z toho 89 žien, prevádzka je trojzmenná. V spoločnosti boli určené rizikové práce v 3. kategórii rizika z dôvodu expozície zamestnancov rastlinnému pevnému aerosólu – múka v profesii pekáč, pomocný pekáč.

Pri ŠZD nebolo zistené porušenie ustanovení zák. č. 355/2007 Z.z. týkajúcich sa zabezpečenia zdravotného dohľadu (dodávateľsky PZS), lekárskeho preventívneho prehliadok zamestnancov v súvislosti s prácou (sú zabezpečené v súlade so z.č. 355/2007 Z.z, lekárom PZS resp. všeobecným lekárom), evidenciou zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, poskytovania a používania OOPP a iné, boli však zistené iné nedostatky, ako : spoločnosť nemala schválený prevádzkový poriadok pre záťaž teplom pri práci so zaradením zamestnancov do 2. kategórie, nepredložila prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi pre pracovisko umývania a dezinfekcie prepraviek pekárenských výrobkov, v čase kontroly bola porucha na zariadení automatického dávkovača dezinfekčných prostriedkov (ručne sa vylieval dezinfekčný prostriedok do vane). Spoločnosti boli nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov do termínu 30.9.2017. Uvedené nedostatky boli v termíne odstránené.

> Okrem spoločných previerok spolupracujeme s inšpektormi práce pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri kolaudačných konaniach, pri konaniach o zmene účelu užívania stavieb alebo pri šetrení podnetov a sťažností zo strany zamestnancov poukazujúcich na porušovanie povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Koordinácia spoločných dozorných aktivít, vzájomné poskytovanie informácií a výmena skúseností pri riešení problémov je predmetom pracovných stretnutí zástupcov orgánov verejného zdravotníctva a inšpektorov práce uskutočňovaných v rámci Nitrianskeho kraja v štvrtročných intervaloch. V roku 2017 sa uskutočnili 4 pracovné stretnutia za účasti pracovníkov oddelenia PPL RÚVZ v NR kraja a Inšpektorov práce Nitra, na ktorých boli dohodnuté spoločné postupy pri výkone kontrolnej činnosti, riešené aktuálne problémy a konštatovaná dobrá spolupráca oboch inštitúcií.

Úloha č.2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Kontroly boli zamerané na zhodnotenie pracovného prostredia a spôsobu výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam tam pracujúcich zamestnancov, zhodnotenie prispôsobenia práce zamestnancov v zmysle § 52 ods.1 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. a v zmysle § 6 ods.1 písm. b) zákona č. 124/2006 Z.z.

V sledovanom období roku 2017 bolo na základe žiadostí jednotlivých subjektov posúdených celkom 35 pracovísk na ktorých zabezpečovali práce osoby so zdravotným postihnutím, z toho v 17 prípadoch bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky a v 18 prípadoch bolo vydané stanovisko k zmenám na existujúcich pracoviskách s prideleným štatútom chránenej dielne/pracoviska.

V roku 2017 zamestnanci oddelenia PPL RÚVZ so sídlom v Nitre vykonali previerky v 5 spoločnostiach, pre ktoré už boli orgánom na ochranu zdravia vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov pracovísk do prevádzky a na uvedených pracoviskách pracovné činnosti vykonávali zamestnanci so zdravotným obmedzením. Boli to nasledovné subjekty:

- Diecézna charita, Samova 4, Nitra, ktorej predmetom činnosti sú knihvizačské práce, s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 2 z toho 1 žena.

- DeLUX ZPS, a.s. Vrāble, ktorej predmetom činnosti je výroba, balenie, skladovanie a distribúcia OOPP s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 23 z toho 16 žien.

- Mesto Nitra, Štefánikova 60, Nitra, pracovisko kamerového systému - Mestská polícia s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 6 mužov.
- EUROtoner, s.r.o., Rastislavova 12, Nitra, ktorej predmetom činnosti je predaj kancelárskych potrieb a repasovanie tonerov, s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 3 z toho 2 ženy.
- SKIPPI s.r.o. Veľké Zálužie, ktorej predmetom činnosti je výroba nábytku s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 7 z toho 6 ženy.

V uvedených subjektoch sa kontrolovalo dodržiavanie pracovných podmienok a pracovného režimu zamestnancov so zdravotným postihnutím určených v rozhodnutí orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov ako chráneného pracoviska resp. chránenej dielne do prevádzky. Kontrolou bolo zistené, že prevádzkovatelia pri zriaďovaní chránených pracovísk resp. chránených dielní prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia a pre pracovníkov boli vytvorené vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu napr. bezbariérovým prístupom na pracovisko, dodržiavaním osobitného režimu práce (skrátenej pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny,...), zabezpečením vhodných ergonomických sedadiel, situovaním pracovísk mimo priestorov s rizikovými faktormi (pracoviská bez expozície hluku a chemickým škodlivinám), zabezpečením vyhovujúcich zariadení na osobnú hygienu (WC, umývárky, sprchy, denná miestnosť), atď.

Vzhľadom k tomu, že chránené pracoviská nie sú vytvorené na pracoviskách s významnejším výskytom rizikových faktorov, kontrolné listy neboli použité.

V rámci kontrol neboli zistené zásadné nedostatky v oblasti dodržiavania predpisov na ochranu zdravia ľudí ako ani podstatné zmeny podmienok na pracoviskách oproti skutočnostiam uvedeným v rozhodnutiach na uvedenie priestorov do prevádzky. Zmeny sa týkali väčšinou počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na daných pracoviskách. V prípade prijatia nových zamestnancov na tieto pracoviská s iným zdravotným postihnutím zamestnávateľia požiadali orgán na ochranu verejného zdravotníctva o vydanie stanoviska k rozšíreniu počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na existujúcej prevádzke.

Zamestnanci so zdravotným postihnutím mali preukázanú zdravotnú spôsobilosť na výkon konkrétnych pracovných činností, potvrdenia o zdravotnej spôsobilosti pre týchto zamestnancov v prevažnej miere boli vystavené územne príslušnými všeobecnými lekármi.

Pri zriaďovaní chránených pracovísk resp. chránených dielní zamestnanci oddelenia PPL poskytovali zamestnávateľom aj budúcim zamestnancom poradenstvo a konzultácie týkajúce sa postupu pri podávaní žiadostí, vytváraní špecifických pracovných podmienok a požiadaviek na priestorové usporiadanie pracovísk.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – 31.12. 2017

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Nitra	17	18	40	40	120/69	-	-	-	

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.2 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

V rámci tejto úlohy ktorej cieľom je kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov bol v mesiaci august vykonaný odber 1 vzorky strech fólie (mäkčenej) a bola vykonaná analýza na používané plastifikátory (estery kyseliny ftalovej) v laboratóriu RÚVZ Poprad. Testovaná potravinová fólia v parametri obsah esterov kyseliny ftalovej vyhovovala požiadavkám legislatívy.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

V rámci tejto úlohy, ktorej cieľom je zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch bola odobratá 1 vzorka výživového doplnku „Laktobacily 30 kapsúl“, za účelom stanovenia hladiny baktérií mliečneho kvasenia. Laboratórnou analýzou vykonanou na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bolo preukázané, že množstvo mezofilných baktérií mliečneho kvasenia po prepočítaní na jednu kapsulu aj so zohľadnením neistoty stanovenia bolo nižšie ako množstvo, ktoré výrobca deklaroval na obale. Zistenie bolo uplatnené pri výkone úradnej kontroly u distribútora. Informácia o klamlivom označení výrobku bola z dôvodu miestnej príslušnosti podľa sídla dodávateľa výživového doplnku odstúpená aj na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

V rámci monitorovania príjmu jódu s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli, bol na rok 2017 určený odber 24 vzoriek kuchynskej soli. K 31.12.2017 bolo odobratých a laboratórne vyšetrených 24 vzoriek jedlej soli. Nakoľko sa jedná o soľ z dovozu vykonával sa len monitoring obsahu KI. Všetky vzorky mali obsah KI v rozmedzí 15 – 35 mg/kg. Najnižšia hodnota KI z vyšetrených vzoriek bola zistená 13,27 mg/kg, najvyššia hodnota 31,97mg/kg. Vzorky jedlej soli boli odobraté zo zariadení spoločného stravovania. Z celkového počtu odobratých vzoriek 95,83 % malo obsah KI v rozmedzí hodnôt 15-35 mg/kg.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok: syntetické farbivo (chinolínová žltá E104), a 2 syntetické sladidlá: acesulfam K-E950 a cyklamáty E 952) na základe dotazníkovej metódy. Projekt bol realizovaný na vzorke 20 respondentov, pričom vybraná vzorka populácie bola zložená z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (10) a mužov (10) v dvoch vekových kategóriách a to od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov v počte po 5 respondentov. Sledovala sa 24 hodinová spotreba potravín so zameraním na potraviny s obsahom sledovaných prídavných látok. V rámci monitoringu bola odobratá 1 vzorka výživového doplnku (magnézium šumivé tablety) s obsahom acesulfámu a 1 vzorka nealkoholického ochuteného nápoja (Budiš s príchuťou grep) s obsahom cyklamátov. Laboratórnym vyšetrením bolo zistené, že koncentrácia sledovaných prídavných látok vo vyšetrených vzorkách vyhovovala požiadavkám legislatívy

3.6. MONITORING PRIJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli s cieľom dosiahnutia postupného znižovania príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive boli zo zariadení spoločného stravovania (verejné stravovanie, uzatvorené stravovanie) odobraté 3 vzorky pekárskeho výrobku (2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva) a 3 vzorky hotových pokrmov. Výsledky boli porovnávané

s hodnotami obsahu soli vo výnose MZ SR č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách, ktorý vstúpil do platnosti od 1. decembra 2015 a ktorý znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli do potravín, u pekárskych výrobkov na 18 000 mg / kg. Laboratórnym vyšetrením bol zistený obsah NaCl v odobratých pekárskych výrobkoch od 19.700 mg/kg do 26 400 mg/ kg. Po zohľadnení neistoty merania ako i prirodzeného obsahu soli v surovinách, u jednej vzorky pšenično ražného chleba čierneho bolo zistené prekročenie najvyššieho prípustného množstva pridanej soli. Z dôvodu vecnej a miestnej príslušnosti bol nevyhovujúci laboratórny výsledok oznámený na ďalšie konanie Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe v Nitre. Zisťované hodnoty pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch (kompletné obedové menu) neboli prekročené, dosahovali hodnoty od 4083,17 mg/kg do 8497,68 mg/kg. Povolený limit pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch je 13 000 mg/kg. Pri percentuálnom hodnotení výsledkov na odporúčanú dennú dávku príjmu soli u dvoch vzoriek pokrmov táto hodnota bola prekročená. Vzhľadom na odporúčaný podiel príjmu jedlej soli na obed boli hodnoty vo všetkých troch prípadoch vysoko prekročené. Prekročenie dosahovalo hodnoty od 226 - 343 %. Zároveň bol monitoring príjmu kuchynskej soli vyhodnocovaný na základe 24 hodinového dotazníka – celodenného jedálneho lístku spolu u 20 klientov - dospelá populácia muži/ženy v rovnakom počte v dvoch vekových kategóriách (19 - 34 rokov a 35 a 54 rokov). Zistené hodnoty boli spracované v programe Alimenta, pričom vybrané výživové faktory (vrátane príjmu soli) boli porovnané s odporúčanými výživovými dávkami (9. revízia – percentuálny podiel). Prekročenie percenta príjmu soli nad 110% bolo zistené prevažne u staršej vekovej kategórii pričom u mužov starších sa to týkalo 100 % všetkých respondentov a u žien 35-54 rokov 80 %.

4. HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Projekt realizovali odborné zamestnankyne oddelenia hygieny detí a mládeže a odboru laboratórných činností RÚVZ v Nitre. V rokoch 2014 a 2015 boli do projektu zapojené 4 ZŠ (ZŠ, Beethovenova ul., Nitra; ZŠ, Nábřežie mládeže, Nitra; ZŠ s MŠ Trnovec nad Váhom; ZŠ, Litoměřická ul., Topoľčianky). Na všetkých školách bol zabezpečený dotazníkový prieskum. Environmentálny monitoring zrealizoval odbor laboratórných činností na dvoch školách. V roku 2016 zabezpečilo odd. HDM štatistické spracovanie získaných údajov, analýzu a vyhodnotenie výsledkov s formuláciou záverov a odporúčaní na regionálnej úrovni. V roku 2017 pripravilo oddelenie HDM publikovanie výsledkov na regionálnej úrovni.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENCIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Zamestnankyne RÚVZ Nitra sa venujú pravidelne aktivitám v oblasti plnenia NAP prevencie obezity, najmä pri realizácii priorít v bodoch b) – **Podpora zdravšieho prostredia na školách** a c) – **Poskytovanie nutričného vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.**

Zabezpečujeme vzdelávacie a zdravotno-výchovné aktivity. Aktivity sú cieleené predovšetkým na vykonávanie edukácie za účelom dosiahnutia zdravšieho spôsobu života všetkých, ktorí v škole pracujú, učia alebo s ňou prichádzajú do styku.

1. Aktivity realizované v školách a škôlkach boli zameriavané na podporu zdravej výživy, a to zvyšovaním konzumácie ovocia a zeleniny, nahrádzaním sladkých jedál ovocím a zeleninou, ochutnávkami zdravých jedál pre rodičov, podporou pitného režimu, sprístupňovaním poznatkov o zdravej výžive deťom i rodičom.

2. V rámci výkonu ŠZD v školských jedálňach pri školách všetkých typov sledujeme zostavovanie jedálnych lístkov so zameraním na správne zloženie podávanej stravy v zmysle zásad racionálnej výživy a v súlade so zásadami na zostavovanie vzorových jedálnych lístkov, presadzujeme pravidelné zaraďovanie menej atraktívnych a obľúbených jedál (ryba, čerstvé ovocie, zelenina, strukoviny), a tým podporujeme aj edukatívnu funkciu školského stravovania a podporu zabezpečenia zdravého vývoja detí a mládeže.
3. Na školách sledujeme zabezpečenie pitného režimu deťom a najmä podávanie zdravotne vhodných nápojov hygienicky vyhovujúcim spôsobom.
4. Výkonom ŠZD na školách sledujeme a podporujeme konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci zariadení školského stravovania. Priebežne sledujeme počet škôl zapojených do školského mliečného programu.
5. Ďalšie aktivity boli cieľené na zlepšovanie telesného, duševného a sociálneho zdravia detí: ranné rozcvičky, plavecké výcviky, branné vychádzky a podpora pohybu na čerstvom vzduchu, školy v prírode, športové krúžky, aktívnejšie využívanie hodín telesnej výchovy, protidrogová, prosociálna a environmentálna výchova, výchova k prevencii úrazov. Pri požiadaní poskytujeme jednotlivým školám prednášky na vybrané témy.
6. Ďalej informuje pedagógov o výsledkoch projektov hygieny detí a mládeže a podpory zdravia – TAD, ESPAD, Správne držanie tela detí, Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR.
7. Pravidelne niekoľkokrát ročne sa zúčastňujeme pracovných porád pre riaditeľov materských škôl, špeciálnych škôl, špeciálnych výchovných zariadení a pre vedúcich zamestnancov ŠJ organizovanými v spolupráci s odborními školstva Okresného úradu v Nitre a Nitrianskeho samosprávneho kraja. Cieľom pracovných porád je poskytnutie poznatkov a skúseností z výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v ŠJ, informovanie o nových metodických usmerneniach ÚVZ SR, o výsledkoch mimoriadnych cieľených kontrol v zariadeniach školského stravovania, ale aj o najnovších poznatkoch v oblasti zdravej výživy a prevencii neprenosných ochorení. Školy, ktoré sa aktívne zapájajú do aktivít, uvádzajú nasledovné dosiahnuté výsledky: zlepšenie dochádzky a zníženie chorobnosti u detí, hlavne predškolského veku, zvýšenie telesnej zdatnosti, zvýšený záujem o pohybové aktivity aj vyššia úspešnosť v športových aktivitách, zlepšenie stravovacích návykov, slušnosť a ohľaduplnosť v správaní detí voči sebe navzájom i voči dospelým, negatívny postoj a odmietavý postoj k drogám, zlepšenie vzťahu detí k prírode a záujem o jej ochranu, pocit zodpovednosti za vlastné zdravie a snaha viesť zdravý spôsob života.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Zamestnankyne oddelenia HDM zabezpečili zber dotazníkových údajov prieskumu TAD na vzorke 236 respondentov vo vybraných základných a stredných školách u žiakov aj u učiteľov nasledovne:

TAD 3 - spolu 32 dotazníkov od učiteľov; ZŠ, Benkova, Nitra (14 dotazníkov); Obchodná akadémia, Bolečkova, Nitra (18 dotazníkov);

TAD 2 - spolu 127 dotazníkov od žiakov; Obchodná akadémia, Bolečkova, Nitra, 1. – 4. ročník (100 dotazníkov); ZŠ Benkova, 9.B (27 dotazníkov);

TAD 1 - spolu 77 dotazníkov; ZŠ Benkova, Nitra, 5. – 7. ročník.

Sledované základné školy netrvali pred realizáciou prieskumu na informovanom súhlase zákonných zástupcov žiakov. Informácie o prieskume boli zverejnené na webových stránkach školy. Cieľom prieskumu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

V roku 2017 sa uskutočnilo len celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti.

DOTAZNÍKOVÝ PRIESKUM NA ZISTENIE INFORMOVANOSTI ŠTUDENTOV STREDNÝCH ŠKOL O ÚČINKOCH ULTRAFIALOVÉHO ŽIARENIA A NÁVŠTEVNOSTI SOLÁRIÍ

V roku 2017 sme vykonali dotazníkový prieskum, ktorý bol zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Zamestnankyne oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Nitre zabezpečili zber a spracovanie dotazníkových údajov predmetného prieskumu u študentov na vybraných stredných školách. Celkovo bolo do projektu zapojených 152 študentov 3. ročníkov vybraných stredných škôl. Do projektu boli zapojené Gymnázium, Párovská 1, 949 01 Nitra - 30 študentov, Stredná odborná škola, Cintorínska 4, 950 50 Nitra - 47 študentov, Stredná zdravotnícka škola, Farská 23, 950 50 Nitra - 75 študentov.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom tohto projektu je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení, ktorým je možné predchádzať očkovaním a o význame povinného očkovania detí v SR. Realizácia tejto úlohy je dôležitá z hľadiska ochrany a podpory verejného zdravia a má aj celospoločenský význam, najmä v období stále pretrvávajúcich antivakcinačných kampaní.

Cieľovou skupinou na vzdelávanie boli vybraní študenti 3.- 4. ročníkov stredných škôl. Ide o vzdelávanie študentov interaktívnou formou. Efekt intervencie bol overovaný dotazníkovou metódou, realizovanou pred a po intervencii. V rámci projektu študenti pracovali v 4 skupinách a postupne sa vystriedali na 4 rôznych stanovištiach o povinnom očkovaní, o zdrojoch informácií o očkovaní, o vakcínach, o individuálnej a kolektívnej imunite.

Odborné zamestnankyne RÚVZ v Nitre projekt realizovali v roku 2017. Projektu sa zúčastnili študenti 3. ročníka Gymnázia, Párovská 1, Nitra (24 študentov).

5. PRACOVNÁ SKUPINA PRE OCHRANU ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

V rámci odboru ochrany zdravia pred žiarením bol RÚVZ Nitra v roku 2017 riešiteľským pracoviskom pre nasledovné úlohy:

Úloha č. 5.1 „Príprava a spracovanie vecných podkladov a textu návrhu zákona o radiačnej ochrane a vykonávacích predpisov zákona, v súlade so smernicou Európskej komisie č. 2013/59/Euratom.“

V hodnotenom roku sa pracoviská ochrany zdravia pred žiarením úradov verejného zdravotníctva v SR prioritne venovali úlohám v súvislosti s transpozíciou smernice Európskej komisie 2013/59/Euratom, ktorou sa stanovujú základné bezpečnostné normy ochrany pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia do právneho poriadku Slovenskej republiky. Uvedené je spojené so zmenou, resp. zrušením viacerých právnych predpisov, pričom transpozíčný termín je 6. február 2018. Transpozícia novej európskej smernice okrem iného znamená zrušenie príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, nariadení vlády SR č. 340/2006 Z. z., 345/2006 Z. z., 346/2006 Z. z. a 348/2006 Z. z., vyhlášok MZ SR č. 524/2007 Z. z., 528/2007 Z. z., 545/2007 Z. z. a 209/2014 Z. z. a vydanie nového zákona o radiačnej ochrane a vykonávacích predpisov k tomuto zákonu.

Na príprave novej legislatívy v oblasti radiačnej ochrany sa podieľali aj pracovníci RÚVZ Nitra, a to najmä formou pripomienkovania návrhov legislatívnych úprav a účasti na pracovných poradách. V roku 2017 boli elektronickou formou 17 krát zaslané pripomienky gestorom úlohy ÚVZ SR a RÚVZ Banská Bystrica. Tieto sa týkali najmä návrhu nového zákona o radiačnej ochrane. Zástupcovia RÚVZ Nitra sa zúčastnili pracovných porád k príprave novej legislatívy, ktoré sa konali v dňoch 8.-9.3.2017, 21.-23.11.2017 na RÚVZ Banská Bystrica a 29.3.2017, 3.7.2017, 6.7.2017, 14.-16.11.2017 na ÚVZ SR, Bratislava. Trojdňové porady v mesiaci november sa týkali najmä prípravy vykonávacích predpisov k novému zákonu.

Úloha č. 5.2 „Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a Európskou komisiou“.

Údaje o monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia Slovenskej republiky vykonávajú v tzv. „normálnej radiačnej situácii“ „stále zložky“ radiačnej monitorovacej siete (RMS) a slúžia ako

základ pre hodnotenie ožiarenia obyvateľstva a sú zasielané Európskej komisii. Podľa aktuálnej legislatívy v tejto oblasti (najmä vyhláška MZ SR č. 524/2007 Z. z.) nie je RÚVZ Nitra stálou zložkou RMS. Pre prípady radiačného ohrozenia je pohotovostnou zložkou RMS a jeho činnosť je usmerňovaná Ústredím RMS, ktoré je na ÚVZ SR, Bratislava.

V roku 2017 nebol pre účely hodnotenia rádioaktivity v zložkách životného prostredia RÚVZ Nitra vyzvaný Ústredím RMS na spoluprácu pri monitorovaní (odbery vzoriek, monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu a pod.). V hodnotenom období nevykonával RÚVZ Nitra žiadnu činnosť pri plnení predmetnej úlohy.

V rámci odboru preventívneho pracovného lekárstva bola Pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením zapojená do plnenia úlohy č. 2.1 „Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce“.

Hlavným cieľom tejto úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2017 bolo vykonaných spolu 94 previerok podmienok používania zdrojov ionizujúceho žiarenia a laserového žiarenia. Z celkového počtu previerok bolo 47 zameraných aj na problematiku rizikových prác. Zamestnávateľom a pracovným zdravotným službám (napr. ProCare, a.s., Bratislava, MEDIRESC, s.r.o., Štúrovo, TeamPrevent Santé s.r.o., Bratislava, Nemocnica Levice s.r.o., Levice, PZS Duslo, a.s., Šaľa, BOZPO, s.r.o., Prievidza a Falck Healthcare, a.s., Bratislava) boli poskytnuté viaceré konzultácie k problematike vypracovávania posudkov o riziku, zaraďovania pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia do kategórií A a B, ku kategorizácii prác so zdrojmi ionizujúceho a laserového žiarenia a aj celkovo k hodnoteniu veľkosti zdravotného rizika a z toho vyplývajúcich povinností zamestnávateľov a pracovníkov. Bol zaznamenaný a prešetrovaný jeden prípad prekročenia limitu ročnej efektívnej dávky aj 5 ročnej efektívne dávky u lekára - kardiológa KARDIOCENTRUM NITRA, s.r.o., Nitra, vykonávajúceho intervenčné kardiologické výkony za použitia rtg žiarenia na operačných sálach.

V hodnotenom roku bolo v pracovnom prostredí vykonaných 1169 meraní príkonu kerry vo vzduchu rtg a gama žiarenia a povrchovej rádioaktívnej kontaminácie a 1063 meraní kvality primárneho zväzku röntgenových prístrojov. V problematike vyhlasovania, resp. rušenia rizikových prác z titulu rizikového faktora laserové žiarenie boli vyhlásené rizikové práce kategórie 3 na laserovom pracovisku oftalmologickej ambulancie Alegreta s.r.o., Nitra pre profesie lekár – oftalmológ a zdravotná sestra asistujúca pri laserových zákrokoch a na laserovom pracovisku v zariadení na regeneráciu a rekonvalescenciu s laserovým pracoviskom a masáží Bc. Petry Tímárovej PeggyRehab, Šaľa pre profesiu fyzioterapeut.

V súčasnosti sú v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce evidované 3 subjekty s vyhlásenou rizikovou prácou z titulu rizikového faktora ionizujúce žiarenie, a to IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra (pracovisko nukleárnej medicíny), KARDIOCENTRUM NITRA, s.r.o., Nitra (výkon intervenčných kardiologických zákrokov na operačných sálach) a Duslo, a.s. Šaľa (výkon defektoskopie s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi na stálom a dočasných defektoskopických pracoviskách). Rizikovú prácu kategórie 3 s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie vykonáva 38 pracovníkov, z toho 18 žien. V uvedených okresoch je 19 subjektov s vyhlásenou rizikovou prácou v riziku laserového žiarenia, pričom v riziku laserov 3B. triedy je 21 pracovníkov, z toho 17 žien a v riziku laserov 4. triedy 28 pracovníkov, z toho 24 žien. Stav počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikovú prácu so zdrojmi ionizujúceho žiarenia sa v porovnaní so stavom ku koncu roka 2016 významnejšie nezmenil, počet pracovníkov v riziku laserového žiarenia sa zvýšil o 5 (cca 10% nárast).

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa kontroluje u jednotlivých prevádzkovateľov splnenie povinnosti zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby a posudzovania rizík pracovného prostredia podľa príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov. Nezabezpečenie zdravotného dohľadu podľa legislatívy platnej do 30.11.2017 bolo v hodnotenom období konštatované iba v prípadoch fyzických osôb - podnikateľov, ktoré nezamestnávali ďalšie fyzické osoby a nevykonávali rizikovú prácu.

Na pracovisku sa pre rizikové faktory ionizujúce žiarenie a laserové žiarenie priebežne aktualizuje databáza programu ASTR_2011, v ktorej sa evidujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku a ďalšie

údaje súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce a generujú sa požadované výstupy. Do 31.5.2017 zabezpečovala jedna pracovníčka Pracovnej skupiny pre ochranu zdravia pred žiarením zdravotný dohľad nad pracovnými podmienkami pre RÚVZ Nitra.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Zabezpečovanie realizácie imunizačného programu patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení sme v roku 2017 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu nosičov HBsAg a anti HCV pozitívnych osôb,
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na regionálnej úrovni,
- výmenu informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva prostredníctvom systému rýchleho varovania,
- surveillance nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas roka 2017 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu A a typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 15. roku života. Zaznamenali sme 4 prípady ochorenia na TBC u dospelých osôb, 17 ochorení na pertussis a 1 ochorenie spôsobené Bordetellou parapertussis, 7 akútnych ochorení na VHA a 4 prípady chronického ochorenia na VHB.

Kontrola plnenia imunizačného programu

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi: V roku 2017 boli hlásené odmietnutia povinného očkovania praktickým lekárom pre deti a dorast v počte 257. Individuálne pohovory uskutočňujeme v poradni pre očkovanie na základe žiadosti rodičov o konzultáciu vo veci povinného očkovania.

V priebehu sledovaného obdobia boli priebežne poskytované telefonické konzultácie ako aj písomné vyjadrenia pre pediatrov týkajúcich sa očkovania. PZS boli pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení ako aj o aktuálnej problematike na úseku verejného zdravia.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a tiež o povinnom a odporúčanom očkovaní osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 2720 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých bolo vykonané poradenstvo a podávanie informácií (1749-krát), ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach (spolu 215-krát), kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BB, BA, LF UK, SAV, CL Bratislava, Medirex Bratislava, ALPHA MEDICAL Bratislava, SYNLAB Slovakia s.r.o), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBsAg (10 prípadov) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach (7 krát VHA, 4 krát chronická VHB, 2 krát chronická VHC, 3 krát akútna VHE) boli vykonané protiepidemické opatrenia s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia regionálneho hygienika o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pri negatívnych výsledkoch bolo u kontaktov v ohniskách VHA a VHB zahájené očkovanie.

Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nákazám v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 41 poranení). Evidujeme 18 novodiagnostikovaných anti HCV pozitívnych osôb, z nich 2 krát bola sérologicky potvrdená chronická VHC.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V sledovanom období sme zabezpečili 48 odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku, z toho 40-krát bol potvrdený vírus chrípky.

6.3 Epidemiologický informačný systém

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systém rýchleho varovania.

- vložených 4238 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.4 Nozokomiálne nákazy (NN)

Za rok 2017 evidujeme zo zdravotníckych zariadení okresov Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa spolu 840 nozokomiálnych ochorení (388 FN Nitra, 110 ŠN Nitra, 21 PN Veľké Zálužie, 7 FMC Nitra, 1 DIA NE Nitra, 85 ZSS Nitra, 27 Dom opatrovateľskej služby v Nitre, 144 Nemocnica Zlaté Moravce, 54 ZSS Zlaté Moravce a 3 ochorenia B Braun – dialyzačné služby Šaľa). Z 840 nozokomiálnych ochorení bolo 464 (t.j.55,2%) aktívne vyhládaných v spolupráci s ústavom klinickej mikrobiológie.

V rámci vykonávania surveillancie nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach. Za rok 2017 sme vykonali 384 previerok (z toho 7-krát v súvislosti s výskytom NN) spojených s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia. Taktiež boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov. Komisia pre sledovanie a analýzu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach zasadala 2-krát: v Špecializovanej nemocnici (ŠN) Nitra – Zobor a v Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie.

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky v nemocniciach v Nitre a v Zlatých Moravciach na oddelení centrálnej sterilizácie, operačných sálach, ako aj v ostatných ambulanciách a v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo. Skontrolovaných bolo 604 sterilizačných prístrojov a spolu bolo odobratých 372 sterov z prostredia a sterilného materiálu, 23.-krát bolo aeroskopom skontrolované ovzdušie operačných sál, 11-krát boli odobraté stery z rúk zdravotníckeho personálu, 10-krát výter z rekta u pracovníkov kuchyne v PN Veľké Zálužie, 1-krát odber vody v rámci ŠZD a 32-krát dezinfekčný prostriedok na zistenie účinnosti. 281-krát bolo skontrolované dodržiavanie zákona č. 377/2004 o ochrane nefajčiarov. Porušenie zákona nebolo zistené ani v jednom prípade.

V mesiaci január 2017 bola ukončená surveillancie infekcií spôsobených *Clostridium difficile* vo FN v Nitre, ktorá sa uskutočnila v mesiacoch október až december 2016.

V mesiaci máj 2017 bolo vykonané prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a podávania antibiotík v Nemocnici Zlaté Moravce a.s. a v Kardiocentre v Nitre.

Poranenie zdravotníckych pracovníkov kontaminovaným nástrojom od pacienta s neznámym stavom infekciozity v tomto roku bolo hlásené 41-krát. Lekársky dohľad bol nariadený v 28-ich prípadoch a 13 prípadov bolo podľa miesta trvalého bydliska nahlásených na príslušné RÚVZ.

V súvislosti s kontaktom pacientov s pozitívnym nálezom *Klebsiella pneumoniae* produkujúca karbapenemázy bol 22-om už prepusteným pacientom nariadený lekársky dohľad spojený s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenie. Všetky výsledky boli negatívne. Rozhodnutím regionálneho hygienika boli 7-krát schválené priestory zdravotníckych zariadení spolu s prevádzkovými poriadkami, 8-krát len samotné prevádzkové poriadky ambulancií a 98-krát bola poskytnutá konzultácia k prevádzkovým poriadkom.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení sa pracovníčky oddelenia NI a sterilizácie podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri individuálnych a hromadných podujatiach zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, BMI, cholesterolu, glukózy, telesného tuku a poradenstva (VšZP v Nitre).

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení.

V roku 2017 sme vykazovali 34 epidémií: A02 (4x), A08.0 (16x), A08.1 (4x), A03 (1x), A09 (1x), B86 (5x), J06 (1x), J10 (2x), z toho 6 epidémií malo nozokomiálny pôvod (A02 (1x), A08.0 (2x), A08.1 (1x), J06 (1x) a J10 (1x)).

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance. Pozornosť sa venovala výskytu akútnych chabých paréz, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali spolu 14 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí a to z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov vo vonkajšom prostredí bolo negatívne.

6.8. Prevencia HIV/AIDS - testovanie, poradenstvo, sledovanie **Laboratórna diagnostika HIV**

V spolupráci s Ústavom klinickej mikrobiológie FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 41 krát pri zistení poranenia zdravotníckych pracovníkov a študentov SZŠ a UKF v Nitre.

Špecializovaná poradňa HIV / AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Jej činnosť bola vykonávaná plynule počas roka 2017 na základe požiadaviek klientov. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 29-tim klientom. Poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo vykonaných 58 návštev a 29 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok a antigénu bolo odobratých 29 sér. Poradňu navštívilo 20 mužov a 9 žien. Bolo vykonaných 29 anonymných vyšetrení. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

6.9. Poradne očkovania

Na RÚVZ so sídlom v Nitre

je zriadená poradňa očkovania, ktorej základným cieľom je konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním - poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní. Na web stránke je zverejnená jej obsahová náplň ako aj termín jej činnosti. Vzhľadom k tomu, že doteraz nebolo potrebné po zažiadaní konzultácie uskutočniť osobné stretnutie v uvedenom čase, konzultácie boli vybavované okamžite.

Podľa obsahovej stránky to boli konzultácie pred cestou do zahraničia, konzultácie k problematike povinného pravidelného očkovania, v problematike odporúčaného očkovania (spolu 37 krát).

9.10 Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním

na témy a termíny odporúčané SZO

- Aj v tomto roku sme sa zapojili do regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“. Do aktivít boli zapojené všetky lôžkové zariadenia v okresoch Nitra a Zlaté Moravce, dialyzačné pracoviská, študenti SZŠ UKF v Nitre, vybrané ambulancie a zariadenia sociálnych služieb.
- Priebeh Európskeho imunizačného týždňa na RÚVZ so sídlom v Nitre
V súvislosti s kampaňou EIW, ktorá sa uskutočnila v dňoch 24.4.2017 – 30.4.2017, pod heslom "Očkovanie chráni zdravie v každom období života" boli realizované nasledovné aktivity:
 1. Na internetovej stránke RÚVZ bola zverejnená informácia o prebiehajúcom EIW pre laickú verejnosť.
 2. Všetkým poskytovateľom zdravotnej starostlivosti (všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých) bol zaslaný elektronickou poštou informačný materiál o prebiehajúcom EIW 2017 „Prečo očkovať“, „Výsledky administratívnej kontroly očkovania v Nitrianskom kraji k 31.8.2016“.
 3. Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti - vedeniu lôžkových zdravotníckych zariadení v regióne, bol elektronickou poštou doručený edukačný materiál formou prednášky, zameraný na ochorenie osýpok. Vedeniu detského oddelenia FN v Nitre bol zaslaný aj materiál o rotavírusoch, ktorý bol odprezentovaný na porade oddelenia.
 4. V spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy RÚVZ v Nitre bola na RÚVZ vytvorená nástenná tabuľa o prebiehajúcom EIW 2017.
 5. V printovom médiu - Nitrianske Noviny (24.4.2017/č.16) bol uverejnený článok „Zaočkovanosť proti osýpkam klesla“.
 6. Počas EIW v rámci vakcinačnej poradne prostredníctvom odborných pracovníkov odboru epidemiológie boli pre laickú verejnosť) osobne a telefonicky poskytované konzultácie o povinnom očkovaní (druhy, odstupy, kontraindikácie) a o očkovaní do zahraničia.
 7. Členom krízového štábu a pracovníkom infekčnej kliniky FN v Nitre boli osobne podané informácie o zabezpečovaní opatrení pri výskyte ochorenia na osýpky v rámci odborného usmernenia.
 8. Pre cieľovú skupinu študentov a pedagógov SZŠ v Nitre a UKF v Nitre - Fakulty soc. vied a zdravotníctva - Katedry ošetrovateľstva, boli doručené materiály vo forme prednášky s cieľom poukázať na význam očkovania po celý život a tým pomáhať udržiavať kolektívnu imunitu v celom európskom regióne. „Európsky imunizačný týždeň 2017“, „Aký je skutočný výskyt osýpok v Európe?“ Prevádzkovatelia školských zariadení boli požiadaní o vyvesenie edukačného materiálu na nástenky a doručené materiály k prebiehajúcej EIW boli prezentované na školských seminároch.
 9. Pre účastníkov gremiálnej porady riaditeľa RÚVZ v Nitre boli poskytnuté informácie o prebiehajúcej kampani Európskeho imunizačného týždňa.
 10. Pre študentov a pedagógov - Katedra agrobiológie a potravinových zdrojov SPU v Nitre bola odprezentovaná prednáška o EPIS-e vrátane všeobecných informácií o očkovaní.
 11. V rámci odbornej prípravy starostov obcí okresu Zlaté Moravce (realizácia opatrení pri výskyte vtáčej a ľudskej chrípky) bola odprezentovaná prednáška o význame očkovania proti sezónnej chrípke.

Činnosť odboru epidemiológie za rok 2017

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 2720- krát, bolo uskutočnených 158 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, 2540 výpisov potrebných údajov k spracovaniu nákaz ev. analýz, 3033- krát bola vykonaná analýza epidemiologickej situácie, v 3019 prípadoch poradenské aktivity, kontrola HER bola vykonaná v 383 prípadoch, spracovanie chrípky a CHPO 52 – krát.

Odbor epidemiológie		
Epidemiologické vyšetrenia v ohniskách nákazy (okrem NN)	☐ Prvá návšteva v ohnisku ☐ Opakované návštevy v ohnisku ☐ Počet vyšetrených osôb ☐ ZZD ☐ Lekársky dohľad ☐ Iné protiepidemické opatrenia ☐ spolu	2720 311 143 9 173 12 3368
Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN)	☐ Vzorky biologického materiálu celkom ☐ Vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: ☐ Voda ☐ Potraviny ☐ Iné ☐ spolu	136 15 7 0 158
Výpisy potrebných údajov k spracovaniu nákaz, ev. analýz	☐ Z chorobopisov ☐ Zo zdravotných záznamov ☐ Z laboratórnych protokolov ☐ Iné ☐ spolu	1353 608 573 6 2540
Imunizačný program	☐ Metodické návštevy lekárov ☐ Kontrola očkovania ☐ Kontrola skladovania očkovacích látok ☐ Prejednanie neúčasti na očkovaní ☐ Priestupkové konanie ☐ Iné ☐ spolu	53 22001 51 0 0 257 22362
Práca v EPIS-e	☐ Preberanie hlásení ☐ Zadávanie prípadov ☐ Kontrola a uzatváranie prípadov ☐ Spracovanie dotazníkov k epidémii ☐ SRV ☐ Chrípka ☐ spolu	3987 4239 3893 35 78 52 12284
Analýza epidemiologickej situácie	☐ Denná ☐ Týždenná ☐ Mesačná ☐ Ročná ☐ Iná ☐ Príprava podkladov ☐ spolu	247 52 12 2 0 2720 3033
Poradenstvo a podávanie informácií	☐ V zdravotníctve ☐ V ohniskách rodinných ☐ V ohniskách kolektívnych ☐ Pre verejnosť ☐ V médiách ☐ Iné ☐ spolu	953 1749 215 29 60 13 3019

Odborné analýzy	☐ Správa ☐ Rozbor ☐ Podklad ☐ Stanovisko ☐ spolu	32 7 9 71 119
Prednášková činnosť	☐ Prednášky pre verejnosť ☐ Prednášky pre ZP ☐ spolu	2 2 4
Publikácie pre verejnosť	☐ Autor ☐ Spoluautor ☐ spolu	1 0 1
Publikačná činnosť v odb. a vedeckých časopisoch	☐ Autor ☐ Spoluautor ☐ spolu	0 0 0
Účasť na konferenciách	☐ Aktívna ☐ Pasívna ☐ spolu	0 2 2
Práca na osobitných programoch a štúdiách	☐ Príprava zadania ☐ Zber podkladov ☐ Sumarizácia ☐ Analýza ☐ Iné ☐ spolu	3 3 3 3 3 15
Vydané certifikáty (AIDS) medzinárodný očkovací preukaz, osvedčenie o odbornej spôsobilosti		0
Plánovaný ŠZD v ZZ- cieľená kontrola HER a BOT	☐ Kontroly pracoviska ☐ Opakované návštevy ☐ Odber vzoriek zo sterilných materiálov ☐ Odber vzoriek z prostredia ☐ Odber vzoriek z ovzdušia ☐ Odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov ☐ Odber iných vzoriek ☐ Počet testovaných HVS ☐ Počet testovaných AUT ☐ Počet testovaných EO ☐ Počet testovaných FS ☐ Iná sterilizačná technika ☐ spolu	280 104 92 241 23 30 3 228 353 0 11 12 1377
ŠZD - kontrolaNN – ŠZD - kontrola HER a BOT	☐ Kontroly pracoviska ☐ Opakované návštevy ☐ Odber vzoriek zo sterilných materiálov ☐ Odber vzoriek z prostredia ☐ Odber vzoriek z ovzdušia ☐ Odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov ☐ Odber iných vzoriek ☐ Počet testovaných HVS ☐ Počet testovaných AUT ☐ Počet testovaných EO ☐ Počet testovaných FS ☐ Iná sterilizačná technika ☐ spolu	6 1 8 31 0 2 19 0 0 0 0 0 67

Epidemiologické vyšetovanie v súvislosti s chorobou z povolania	☐ Počet osôb ☐ Počet vzoriek odobratého materiálu ☐ Počet vyžiadaných potvrdení ☐ spolu	0 0 0 0
Posudková činnosť	☐ Štúdie projektov ☐ Konzultácie ☐ Spracovanie ☐ Kolaudácia ☐ Vydanie posudku ☐ spolu	0 98 15 0 0 113
Podnety a sťažnosti	☐ Počet	0
Sankcie	☐ Počet	0
Rozhodnutia	☐ Počet	221
Odvolaania	☐ Počet	0

7. OLC (oddelenia chemických a fyzikálnych analýz, MŽP, NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov)

Odpočet Programov a projektov ÚVZ SR za OLC oddelenia chemických a fyzikálnych analýz, MŽP, NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov k 31.12.2017

Názov úradu	Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
RÚVZ Nitra	1.3	Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí medziodborová úloha (odbory HTP, PPL a OFTP), RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	0	0
	1.4	Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP)	0	0
OCHFA	3.4	Monitoring príjmu jódu Úloha nadväzuje na aktualizovaný Program ozdravenia výživy obyvateľov SR na r. 2008 – 2015 a na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva	121	242
	3.5	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti	45	108
	3.8	Monitoring príjmu kuchynskej soli Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva a ochranu zdravia obyvateľov SR.	84	84

7.18	Skúsenosti pri stanovení a monitorovaní arzénu v potravinách	10	10
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prešove, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ďalší podľa záujmu		
7.20	Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného prostredia	0	0
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prievidzi, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Žiline, RÚVZ so sídlom v Košiciach		

MŽP	7.2	Legionelly a améby v zdravotníckych zariadeniach, v nebytových budovách a oddychových zónach ÚVZ SR a RÚVZ v SR	29	29
	7.10	Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina	161	483
	6.5	Mimoriadne epidemiologické situácie medziodborová úloha	92	184

9.PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Aktualizovaný NPPZ je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

V územnom pôsobení okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce sme Národný program podpory zdravia realizovali formou rôznych aktivít, ktoré smerovali k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich civilizačných ochorení obyvateľstva – prednášková činnosť, besedy, služby mobilnej poradne zdravia, pravidelné prispievanie aktuálnych informácií do regionálnych týždenníkov, rozhlasu a televízie a na webovu stránku RÚVZ so sídlom v Nitre. Jednotlivé úlohy sa zabezpečovali priamo v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri osobnom kontakte s klientom, alebo sa realizovali prostredníctvom intervenčných aktivít v inštitúciách (školy, organizácie, podniky a závody a pod.). Mnohé aktivity boli spájané s vyhlásenými dňami Svetovej zdravotníckej organizácie. Konkrétne realizované aktivity sú rozpísané v bodoch č.9.2 – 9.8

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V rámci primárnej prevencie sme v roku 2017 uskutočnili 14 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia, v rámci ktorej sme realizovali skriningové vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení. Celkovo bolo vyšetrených 455 osôb. Rizikovým klientom bolo odporúčené kontrolné vyšetrenie v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Nitre.

V rámci zvyšovania zdravotného uvedomenia v oblasti správnej výživy, prevencie srdcovo-cievnych ochorení a zvýšenia pohybovej aktivity sme uskutočnili pre osoby v produktívnom veku 19 prednášok – edukovaných bolo 304 osôb. Pre mladú generáciu sme v oblasti zvýšenia pohybovej aktivity odprezentovali 29 prednášok - edukovaných bolo 281 detí a mládeže, v oblasti ozdravenia výživy a zlepšenia pitného režimu sme uskutočnili 42 prednášok - edukovaných bolo 623, v oblasti prevencie sociálne patologických javov (fajčenie, alkohol, drogy) sme zrealizovali 31 prednášok - edukovaných bolo 594. Pre cieľovú skupinu seniorov bolo zrealizovaných celkovo 30 prednášok (edukovaných 543 seniorov).

Participovali sme na riešení Celonárodného projektu Školské ovocie a edukačnom projekte zameraného na podporu zdravej výživy „Viem, čo zjem“.

Zapojili sme sa do preventívne edukačných aktivít podľa harmonogramu ÚVZ SR - Týždeň mozgu, Svetový deň zdravia, Svetový deň srdca, Svetový deň osteoporózy, Deň zdravia seniorov na vidieku, Svetový deň diabetu, Svetový deň boja proti HIV/AIDS.

V roku 2017 poradňu v odvykaní od fajčenia navštívilo 12 klientov. Poradenstvo bolo poskytované anonymne, bez založenia karty klienta, zaevidovaní boli len pohlavím a vekom. Klienti vzhľadom na pretrvávajúcu neuropsychickú záťaž neboli schopní skončiť s fajčením aj napriek teoretickým vedomostiam o jeho škodlivosti. V poradni na odvykanie od fajčenia bolo evidovaných 84 výkonov. V mesiaci január 2017 sme 2 týždne poskytovali telefonické poradenstvo prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia. Za hodnotené obdobie sme zaznamenali celkovo 56 volaní, z ktorých bolo 23 opodstatnených.

Do printových médií Nitrianske noviny MY, ECHO, Nitriansky newsletter sme poskytli v roku 2017 celkovo 29 príspevkov z problematiky výživy, zdravého životného štýlu a prevencie srdcovo-cievnych ochorení. Na webovu stránku RUVZ so sídlom v Nitre sme uverejnili celkovo 15 príspevkov.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Realizácia Národného akčného plánu v prevencii obezity spočívala v zdravotno-výchovných aktivitách, ktoré boli zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a post produktívnom veku s využitím všetkých dostupných nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci činnosti Poradne zdravia sme vykonávali odborné poradenstvo pre klientov s nadváhou. Všetky aktivity boli zamerané na monitorovanie výskytu obezity u jednotlivých klientov, u ktorých boli realizované antropometrické, biochemické a somatické vyšetrenia. Klientom boli poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, dodržiavanie správneho pitného režimu a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovat' a znížiť zdravotné riziká.

V roku 2017 bolo zrealizovaných celkovo 42 zdravotne výchovných aktivít zameraných na propagáciu a uplatňovanie zásad zdravej výživy, pozitívne ovplyvňovanie stravovacích návykov a celkovú zmenu životného štýlu. Z toho boli 29 venovaných pre cieľovú skupinu detí a mládež, 9 pre osoby v produktívnom veku a 4 pre cieľovú skupinu seniorov.

V školskom roku 2016/2017 sme v súvislosti s aktivitami k projektu „Školské ovocie“ uskutočnili celkovo 19 prednášok na základných školách a 6x ZŠ, 2x SZŠ a 1x gymnázium sv. Jozefa Kalazanského v Nitre. Témami prednášok boli: Stop obezite – prevencia nadváhy, Význam ovocia a zeleniny vo výžive, Pyramída zdravej výživy, Zásady správnej výživy, Čo je zdravá výživa, Vitamíny a naše zdravie.

V roku 2017 sme naďalej pokračovali v realizácii projektu „Viem, čo zjem“, ktorého cieľom bolo viesť deti v spolupráci s odborníkmi a pedagógmi k zdravej výžive a vyváženému životnému štýlu. Uvedený projekt je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy v školskom roku veku (9-12 rokov) „Nestlé Healthy Kids Global Programme“. V roku 2017 sme uskutočnili celkovo 18 vzdelávacích aktivít formou interaktívnych prednášok na 5 vybraných základných školách v Nitre. ZŠ Nábřežie mládeže Nitra – 7x, ZŠ Ščasného Nitra – 4x, Piaristická spojená škola sv. J. Kalazanského – 5x, Súkromná ZŠ United Nations Elementary School – 2x. Žiakov daný projekt „Viem, čo zjem“ zaujal. Vzdelávacie aktivity viedli deti k zamysleniu nad vlastným prístupom k lepšiemu zdravému

životnému štýlu. Počas prednášok deti počúvali a určite si odniesli veľa dôležitých informácií, o ktorých doposiaľ nevedeli. Školy prejavili záujem o ďalšiu spoluprácu.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ sa konala pod záštitou Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a kancelárie Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku. Realizátormi súťaže boli všetky RÚVZ v SR pod gesciou RÚVZ Banská Bystrica v rámci programu CINDI. Cieľom kampane bolo povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít a žili zdravšie. Súťaž prebiehala v období od 20.3.2017 – 11.6.2017. S cieľom prezentovať kampaň širokej verejnosti oddelenie výchovy k zdraviu kontaktovalo regionálne médiá - Nitrianske noviny MY, ECHO, televíziu Centrál, ktorým boli poskytnuté informácie o kampani spolu s prihláškou a plagátmi. Oddelenie výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Nitre spracovalo výzvu, prostredníctvom, ktorej sme informovali podniky, mestské a obecné úrady, organizácie, inštitúcie, ako aj praktických lekárov, lekárne, Fakultnú nemocnicu v Nitre, materské školy, základné školy v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce o cieľoch a podmienkach zapojenia sa do kampane. Celkovo bolo oslovených 158 subjektov, ktorým boli zaslané účastnícke listy, plagáty a prihlášky.

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ sme prezentovali aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Nitre s podrobnými informáciami pre verejnosť ale aj prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Nitre.

Všetci klienti, ktorí navštívili Poradňu zdravia pred a počas prebiehajúcej kampane, ako aj zamestnanci RÚVZ so sídlom v Nitre dostali bližšie informácie ohľadom zapojenia sa do kampane a zároveň im boli distribuované účastnícke listy. Do uvedenej kampane sa zapojilo celkovo 48 osôb. V rámci okresov podľa počtu účastníkov zapojených do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ sme sa umiestnili na 4.mieste.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V rámci prevencie vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch konzumácie alkoholu sme uskutočnili 7 prednášok na základných a stredných školách. Celkovo bolo edukovaných 198 poslucháčov. Edukačné aktivity sme na školách doplnili o distribúciu zdravotne výchovných materiálov. Z informačne – propagačnej činnosti môžeme uviesť účasť na edukačnom programe BECEP . Realizuje sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020. Aktivity v rámci programu BECEP sú zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prílb a na prevenciu dopravných úrazov prioritne u detí a mládeže.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Na realizácii uvedeného projektu sme sa svojimi aktivitami podieľali v spolupráci s Miestnym spolkom ČK v Šali a okresnými jednotami dôchodcov. Cieľom edukačných aktivít bolo motivovať starších ľudí k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. V roku 2017 sme pre cieľovú skupinu seniorov sme uskutočnili **celkovo 21 aktivít**, ktoré pozostávali z prednáškovej činnosti, poskytovaním služieb mobilnej poradne zdravia, poskytovaním príspevkov do regionálnych médií a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Nitre. Jednotlivé denné centrá pre seniorov, kluby dôchodcov a domovy dôchodcov sme oslovili ponukovým listom edukačných aktivít. V spolupráci s Miestnym spolkom červeného kríža v Šali sme uskutočnili pre seniorov prednášky na tému: „Rizikové faktory starnutia, Aktívne starnutie – pohybová aktivita, Životospráva v staršom veku, Aktívne využívanie voľného času“. V ZPS Nitra -Zobor boli odprezentované 4 prednášky na tému: Inkontinencia, Prevencia osteoporózy, Prevencia úrazovosti v staršom veku. Seniori boli motivovaní, aby sa zapojili

do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“. Záujem o edukačné aktivity prejavili aj návštevníci Denného centra seniorov v Zlatých Moravciach na Mojmirovej ulici, ktorým boli odprezentované prednášky na témy: Zdravé a aktívne starnutie, Rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení, Demencie a zdravý životný štýl.

Počas kampane MOST – Mesiac o srdcových témach, ktorý vrcholí **Svetovým dňom srdca** sme uskutočnili celodennú akciu pre seniorov ZPS Zobor, počas ktorej sme odprezentovali prednášku na tému: Zdravý životný štýl – cesta k prevencii srdcovo-cievnych ochorení. V rámci podujatia sme poskytli seniorom služby mobilnej poradne zdravia. Záujemcom je vyšetrovali krvný tlak, celkový cholesterol, BMI a WHR. Celkovo bolo vyšetrených 38 osôb.

Propagačnou formou sme podporili informačnú kampaň „**Týždeň mozgu** – Brain Awareness Week“ 13. – 19.3.2017, celosvetovo organizovanú od roku 1996, na Slovensku po desiatykrát. Hlavnými partnermi Týždňa mozgu sú Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Centrum MEMORY n.o. a Neuroimunologický ústav SAV - organizácie, ktoré svoju činnosť orientujú na problematiku čoraz rozšírenejšieho ochorenia mozgu - Alzheimerovej choroby. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Seniorom sme odprezentovali prednášky o zdravom starnutí, cvičeniach mozgu a zabezpečili sme distribúciu zdravotne výchovných materiálov. Záujemcovia si mohli precvičiť mozog a pomocou dotazníka otestovať, či netrpia poruchou pamäti. Pri príležitosti „Október – mesiac úcty k starším“ sme uskutočnili **Dni zdravia pre seniorov na vidieku**, ktoré sa konali v kultúrnych domoch v obciach Močenok, Hostie a v Dennom centre pre seniorov na Mojmirovej ul. v Zlatých Moravciach. V rámci týchto podujatí sme starším osobám (celkovo 90 osôb) vyšetrovali kardiovaskulárne rizikové faktory – celkový cholesterol, tlak krvi, % celkového telesného tuku, viscerálny tuk, % kostrového svalstva, výšku, váhu s následným výpočtom BMI. U fajčiarov sme vyšetrovali množstvo oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlýzer. Súčasťou vyšetrení bolo poskytnutie odborného poradenstva. Výsledné hodnoty meraní boli zaznamenané do excelovej tabuľky a následne odoslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

9.7 CINDI program SR

Program CINDI bol realizovaný na individuálnej a skupinovej úrovni prostredníctvom Poradne zdravia formou vyhľadávania rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických príznakov s cieľom, čo najobjektívnejšie určiť u klienta mieru rizika srdcovo - cievnych ochorení a zároveň mu poskytnúť odborné poradenstvo a nefarmakologickú intervenciu. V prípade závažného problému sa klientovi odporúčala návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

V roku 2017 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených celkovo za štandardných podmienok 64 klientov. Prvýkrát vyšetrených bolo 46 klientov (22 mužov a 26 žien) a na opakovanú kontrolu prišli 16 klienti (8 mužov a 8 žien). V rámci mobilnej poradne bolo zrealizovaných 14 výjazdov, počas ktorých bolo vyšetrených celkovo 455 osôb.

Aktuálne informácie z oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení pre verejnosť sme poskytovali prostredníctvom letákov, brožúr a vytvorením informačných panelov vo vestibule budovy RÚVZ Nitra. Pozornosť tejto problematike sme venovali zabezpečením poskytovania pravidelných informácií do printových regionálnych médií (tlač, televízia, rozhlas).

9.8 Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020

Realizácia Národnej protidrogovej stratégie SR sa vykonávala formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania drog, tabaku, alkoholu, ktoré boli súčasťou prezentácií. Cieľom prednášok bola edukácia k zdravému životnému štýlu a osвета v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok. V danej oblasti sme uskutočnili **celkovo 19 aktivít**. V rámci **Svetového dňa bez tabaku** sme odprezentovali na základných a stredných školách 6 prednášok. Cieľom prednášok bola edukácia k zdravému životnému štýlu a osвета v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok. V predškolských a školských zariadeniach sme vykonávali osvetu formou distribúcie zdravotno – výchovných materiálov a zapožičaním DVD filmov.

„Európsky týždeň boja proti drogám“ sme verejnosti dali do povedomia prostredníctvom informačného panelu, uverejnením príspevkov do regionálnych médií a webovú stránku RÚVZ so sídlom v Nitre. Pre žiakov 5. – 7. ročníkov základnej školy Nitra – Klokočina sme uskutočnili 2 prednášky, ktorých cieľom bolo podporiť objektívne informovanie o drogách a upozorniť na nežiaduce následky ich užívania. Počas celého roka sme zabezpečovali distribúciu do MŠ, ZŠ a SŠ existujúce zdravotno-výchovné materiály so zameraním na ľahko dostupné drogy ako sú alkohol a cigarety.

Zapožičanie DVD filmov pre ZŠ, SŠ (Kým stúpa dym, Ži pravdivo – Play thru, Toxikománia, Biele hroby).

V období od 13.1.2017 – 27.1.2017 poradňa na odvykanie od fajčenia RÚVZ Nitra poskytovala telefonické poradenstvo prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia, ktorá bola zriadená na základe zákona č. 89/2016 o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, usmernená v § 8 ods.) 1, písm. b. Na základe rozhodnutia hlavného hygienika Slovenskej republiky Linku pomoci prevádzkujú všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v dvojtýždňových intervaloch. Poradenstvo je poskytované na telefónnom čísle 0908 222 722 počas pracovných dní v čase od 8:00 do 15:00 hod. Počas pôsobenia telefonickkej Linky pomoci na odvykanie od fajčenia na RÚVZ Nitra pracovníci Poradne na odvykanie od fajčenia poskytovali volajúcim odbornú pomoc a relevantné informácie o spôsoboch odvykania od fajčenia, vrátane farmaceutických preparátov, psychologickú a sociálnu väzbu na nikotín a pod. V prípade potreby boli volajúci odkázaní na ďalšie služby v tejto oblasti podľa miesta bydliska na príslušný Regionálny úrad verejného zdravotníctva. Za hodnotené obdobie 13.1.2017 – 27.1.2017 bolo zaznamenaných celkovo 56 volaní, z ktorých bolo 23 opodstatnených.

Informovanosť obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie sa realizovala aj v rámci Poradne na odvykanie od fajčenia. Odborné poradenstvo ako prestať s fajčením a zvládnuť abstinénne príznaky bolo poskytnuté celkovo 12 x. Poradenstvo bolo poskytované anonymne, bez založenia karty klienta, zaevidovaní boli len pohlavím a vekom. Klienti vzhľadom na pretrvávajúcu neuropsychickú záťaž neboli schopní skončiť s fajčením aj napriek teoretickým vedomostiam o jeho škodlivosti.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia:

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. Gestorom aktualizácie je ÚVZ SR Bratislava.

Plnenie Akčného plánu za rok 2017:

Pitná voda:

V rámci výkonu monitoringu kvality pitnej vody, odberové miesta, pokiaľ to dovoľuje odberová sieť, sú stanovené tak, aby čo v najväčšej miere zahŕňali predškolské a školské zariadenia v okrese. V roku 2017 z celkového počtu 129 odberových miest je 29 odberových miest v predškolských zariadeniach, 22 odberových miest v školských zariadeniach a 4 odberové miesta v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Vzhľadom k tomu, že všetky predškolské a školské zariadenia sú napojené na obecné vodovody, v tomto smere nie sú problémy s kvalitou pitnej vody. V priebehu roka 2017 neboli zaznamenané v okrese Nové Zámky epidémie vodou prenosných ochorení, nebol zaznamenaný prípad dusičnanovej alimentárnej methemoglobinémie.

V rámci okresu Nové Zámky (62 sídelných útvarov) okrem jednej obce (Pavlová, počet obyvateľov cca 270) majú všetky obce a mestá vybudovaný obecný vodovod.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a orientačného sledovania kvality vody v artézskych studniach v meste Nové Zámky sú pravidelne aktualizované na internetovej stránke úradu. Údaje o kvalite pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou sú k dispozícii aj v rámci informačného systému (IS) Pitná voda.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody vo verejných vodovodoch:

- kontrolný monitoring: 150 vzoriek

- preverovací monitoring: 37 vzoriek

Z celkového počtu 187 rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu, vyhovovalo 170 vzoriek, nevyhovovalo 17 vzoriek (9,09 %) a to:

- 6 vzoriek nevyhovovalo po stránke mikrobiologickej

- 11 vzoriek po stránke fyzikálno-chemickej

Odbery v rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané v prípade nevyhovujúcej vzorky vody, odobratej v rámci monitoringu (ukazovatele MH, NMH).

Počet takto odobratých vzoriek: 16, z toho nevyhovovali 2 vzorky vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch. Opakovaný odber vyhovoval.

Mikrobiologická závadnosť vzoriek pitnej vody je spôsobovaná hlavne v takých prípadoch, keď odberové miesto je väčší objekt s minimálnym odberom pitnej vody, čo spôsobuje pomalú obmenu vody vo vodovodných rozvodoch.

Výnimky na kvalitu pitnej vody vo vodovodnej sieti neboli vydané.

Problematika vody na kúpanie:

1. Kúpaliská s celoročnou prevádzkou:

1a. Otvorené kúpaliská:

Termálne kúpalisko Podhájska:

V celoročnej prevádzke sú, okrem technických prestávok pred letnou a zimnou prevádzkou, 3 bazény (2 termálne - sedací antikorový, detský antikorový a ochladzovací bazén), v letnej sezóne je v prevádzke ďalších 8 bazénov (rekreačný predný kľudový, oddychový, relaxačný,

detský netermálny antikorový, plavecký, neplavecký, nové tobogany, detský bazén pri toboganoch). Tobogan s dojazdovým bazénom bol asanovaný, na jeho mieste prebehla výstavba bazénu s vlnobitím. Do prevádzky bol uvedený aj krytý bazén. V priebehu roku 2017 bolo na kúpalisku odobratých 144 vzoriek vody, 77 vzoriek nevyhovovalo. Jedna vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch (detský bazén pri toboganoch), ostatné vzorky vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch, hlavne chemická spotreba kyslíka manganistanom, priehľadnosť a ich kombinácia. Nevyhovujúca kvality vody v týchto ukazovateľoch v bazénoch, ktoré sú napúšťané termálnou vodou (sedací, detský termálny, rekreačný predný s kľudovým režimom, oddychový) je spôsobená jej prirodzenými vlastnosťami (chloridy minerálneho pôvodu).

Z bazénov - detský netermálny antikorový, relaxačný, detský pri toboganoch a tobogany boli odobraté vzorky na vyšetrenie na prítomnosť Legionella species s negatívnym výsledkom.

TK I Štúrovo /Vadaš/:

V celoročnej prevádzke sú 3 bazény (oddychový, detský v krytej hale v prípade nepriaznivého počasia, sedací pri krytej hale), ďalších 7 bazénov (plavecký, relax, Hviezda, sedací perličkový, 2 x detský, Lagúna, dojazdový) sú v prevádzke počas LTS. V priebehu roku 2017 bolo na kúpalisku odobratých 138 vzoriek vody, 1 vzorka nevyhovovalo vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch, 1 vzorka v mikrobiologických ukazovateľoch (bazén Hviezda).

Z bazénov relax, Hviezda, detský, tobogan boli odobraté vzorky na vyšetrenie na prítomnosť Legionella species s negatívnym výsledkom.

1b.Kryté haly:

Wellness centrum Aquamarin Podhájska:

V celoročnej prevádzke je 9 bazénov (rekreačný, integrovaný vírivý, detský, vírivý, turecký, jaskyňa, sedací vonkajší, detský vonkajší, ochladzovací vonkajší). V priebehu roku 2017 bolo odobratých 144 vzoriek vody, 42 vzoriek nevyhovovalo, z toho tri vzorky v mikrobiologických ukazovateľoch (1x vírivý bazén, 2x bazén peklo), ostatné vzorky vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (chemická spotreba kyslíku manganistanom s priehľadnosťou, reakcia vody). Nevyhovujúca kvality vody v ukazovateľoch chemická spotreba kyslíka manganistanom a priehľadnosť v bazénoch, ktoré sú napúšťané termálnou vodou (sedací vonkajší, detský vonkajší) je spôsobená jej prirodzenými vlastnosťami.

Z bazénov rekreačný, detský netermálny, vírivý, bazén jaskyňa, sedací bazén vonkajší boli odobraté vzorky na vyšetrenie na prítomnosť Legionella species s negatívnym výsledkom.

Wellness centrum Palárikovo:

V celoročnej prevádzke je 1 bazén. V priebehu roku 2017 bolo odobratých 15 vzoriek vody, 3 vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch.

Z bazénu boli odobraté vzorky na vyšetrenie na prítomnosť Legionella species s negatívnym výsledkom.

Nové Zámky, Relax centrum 2 bazény:

V priebehu roku 2017 bolo odobratých 16 vzoriek vody, 1 vzorka nevyhovovala (reakcia vody).

Guest Centre Štúrovo:

Bazén nie je v prevádzke pre verejnosť.

Penzión Energy I Podhájska:

V prevádzke je 1 bazén. V priebehu roku 2017 bolo odobratých 23 vzoriek vody, 20 vzoriek nevyhovovalo vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (chemická spotreba kyslíka manganistanom - prekročenie ukazovateľa môže byť spôsobené vysokým obsahom chloridov minerálneho pôvodu), 2 vzorky v mikrobiologických ukazovateľoch.

Plavecké jasličky „Žabka“ Nové Zámky:

V prevádzke je 1 bazén, oddelenie nedozoruje toto zariadenie.

SOŠ Dvory nad Žitavou:

V prevádzke je 1 bazén, oddelenie nedozoruje toto zariadenie.

V roku 2017 neboli zaznamenané ochorenia, ktoré by súviseli s pobytom na uvedených kúpaliskách a bazénoch.

2. Kúpaliská so sezónou prevádzkou:

Kvalita vody vo vodných zdrojoch, ktoré slúžia pre napúšťanie bazénov vyhovuje požiadavkám vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.308/2012 Z.z..

2a. Otvorené kúpaliská:**Termálne kúpalisko Nové Zámky:**

V prevádzke je 7 bazénov (plavecký, rekreačný, zážitkový, detský I. detský II, dojazdový, perličkový). V priebehu roku 2017 bolo na kúpalisku odobratých 29 vzoriek vody, 9 vzoriek nevyhovovalo vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (hlavne chemická spotreba O₂ manganistanom), 4 vzorky v mikrobiologických ukazovateľoch (kultivovateľné mikroorganizmy pri 36 °C). Na kúpalisku došlo k zmene systému napúšťania bazénov - ani jeden bazén nie je napúšťaný termálnou vodou.

Z bazénov perličkový, dojazdový a zážitkový boli odobraté vzorky na vyšetrenie na prítomnosť Legionella species s negatívnym výsledkom.

TK II Štúrovo /Pri hrádzi/:

Na kúpalisku je 1 bazén. V roku 2017 bolo celkove odobratých 8 vzoriek vody, jedna vzorka nevyhovovala vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (prekročená teplota vody).

TK Tvrdošovce:

V prevádzke sú 2 bazény (neplavecko-plavecký a detský). V roku 2017 bolo na kúpalisku odobratých 23 vzoriek bazénovej vody, 2 vzorky vyhovovali vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (chemická spotreba O₂ manganistanom), dve vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch (kultivovateľné mikroorganizmy pri 36 °C).

Z plavecko-neplaveckého bazénu bola odobratá vzorka vody na vyšetrenie na prítomnosť Legionella species s negatívnym výsledkom.

Lagáň Radava - vonkajší bazén:

V roku 2017 boli odobraté 4 vzorky, ktoré vyhovovali.

Rekreačný areál Tona Šurany

V roku 2017 nebol v prevádzke.

Netermálne kúpalisko Chľaba-Kováčov:

V roku 2017 nebolo v prevádzke (bazén využívaný ako požiarna nádrž).

V roku 2017 neboli zaznamenané ochorenia, ktoré by súviseli s pobytom na uvedených kúpaliskách a bazénoch.

AHS J. Vodička zabezpečoval spracovanie harmonogramu odberu vzoriek vody zo všetkých druhov kúpalísk v rámci monitoringu, odber vzoriek zabezpečuje AHS M. Horváthová, v prípade jej neprítomnosti J.Vodička.

Prírodné kúpacie oblasti:

Štrkovisko Tona Šurany - vzhľadom k tomu, že od roku 2009 nie je uvedená vodná plocha na zozname vôd určených na kúpanie, počas letnej kúpacej sezóny 2017 boli zo štrkoviska realizované 3 odbery vzoriek vody v rámci orientačného sledovania kvality vody s nasledovným výsledkom:

I.odber dňa 13.6.2017 - všetky 3 vzorky vyhovovali požiadavkám vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (MZ SR) č.308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

II.odber dňa 12.7.2017 - všetky 3 vzorky vyhovovali požiadavkám vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z.z.

III.odber dňa 16.8.2017 - všetky 3 vzorky vyhovovali požiadavkám vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z.z.

Vzhľadom k tomu, že v roku 2017 vyhovovali všetky odobraté vzorky vody určenej na kúpanie na štrkovisku „Tona“ Šurany požiadavkám vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z.z., nebude potrebné v roku 2018 kvalitu vody určenej na kúpanie prerokovať s majiteľom štrkoviska (mesto Šurany, ani označiť vodnú plochu informačnými tabuľami „Voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“.

1.2 Protokol o vode a zdraví plnenie národných cieľov

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľalo.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Úloha sa netýka okresu Nové Zámky, na plnení úlohy sa oddelenie nepodieľalo.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

V prevádzkach solárií boli vykonané 2 obhliadky a 1 kontrola plnenia pokynov. Neboli zistené nedostatky.

Oddelenie hygieny detí a mládeže:

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Podpora zdravšieho prostredia v školách

- V rámci podpory poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne sa zapojila školská jedáleň ZŠ G. Bethlena s ponukou prípravy a podávania desiat a raňajok pre deti ZŠ,
- edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie. Do projektu mliečneho programu je zapojených 19 materských škôl, 13 základných škôl a 10 ZŠsMŠ.; do projektu školské ovocie je zapojených 24 materských škôl a 15 základných škôl.
- Oddelenie HDM spolupracuje s občianskym združením Jamesa Olivera „Malý šéfkuchár bez čapice“, ktorý je inšpirovaný celosvetovým programom prevencie boja proti obezite u detí. Dňa 19.5.2017 sme sa zúčastnili akcie Foodrevolution Day 2017. Hlavnou témou dňa bol: „Zdravý životný štýl, kvalitné stravovanie, pitný režim a dostatok pohybu“. Cieľom akcie bolo poukázať na zlepšenie zdravotného stavu vyrastajúcej generácie detí.

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- Dňa 13.6.2017 prednáška pre vedúce školských jedální „téma: „Nedostatky pri výkone ŠZD v ŠJ a Správna výživa u detí“ pre vedúce ŠJ v spolupráci s Krajským školským úradom (MŠ SR). Počet zúčastnených: 74 vedúcich školských jedální a 2 riaditelia škôl.
- Dňa 11.7.2017- prednáška na tému: „Skúsenosti zo ŠZD v školských jedálňach a zdravé stravovanie“ pre kuchárky v ŠJ a vedúce ŠJ v spolupráci s Okresným školským úradom (MŠ SR).
- Dňa 05.09.2017 - prednáška na tému „ Zdravé stravovanie v spoločnom stravovaní“ pre Domov sociálnych služieb Pod kopcom 75, Nové Zámky.
- Dňa 07.11.2017 - prednáška v Materskej škole v Komjaticiach a v MŠ Rastislaviciach na tému: Zdravé stravovanie, prevencia obezity.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

- Projekt pokračoval podporou a vytváraním intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry).
- V spolupráci s OPZ sa realizovali prednášky na tému „Alkohol a spoločnosť“ v 5. a 9. ročníkoch v dvoch Základných školách v Nových Zámkoch a v jednej Strednej škole v Nových Zámkoch. Ďalšia prednáška na tému: „Fetálny alkoholový syndróm“ v 5. a 9.

ročníkoch v dvoch Základných školách v Nových Zámkoch a v jednej ZŠ v Nových Zámkoch na tému „Fajčenie a jeho účinky na organizmus“.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

- V roku 2017 prebiehalo celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti. Záverečná správa z projektu -získané údaje budú slúžiť ako podklady pre zhodnotenie činnosti v rámci riešenia projektu NEHAP/CEHAP - dodržiavanie intervenčných opatrení, ktoré by mali viesť k zníženiu výskytu detských úrazov v rámci Slovenska

Projekt „Informovanosť študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosť solárií“.

Projekt sa realizoval dotazníkovou metódou na základe plnenia úlohy č. 1.7. Programov a projektov ÚVZ SR 2017 - „Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií“.

Projekt sa realizoval v mesiaci apríl na Obchodnej akadémii v Šuranoch, do projektu bolo zapojených 60 študentov (3. ročník) a na Gymnáziu v Šuranoch zapojených 30 študentov (3. ročník). Údaje z dotazníkov boli zadané do programu Excel na ďalšiu analýzu.

9.6.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu

Projekt zameraný na deti predškolského veku s cieľom zlepšiť ich vedomosti a stomatohygienické návyky sa aj v roku 2017 riešil formou krátkych besied na tému „Zdravá výživa a hygiena dutiny ústnej“ v súvislosti s prevenciou zubného kazu. Súčasťou týchto aktivít bola aj praktická ukážka a nácvik správnej techniky umývania zubov, kontrola dentálnych pomôcok, poskytnutie edukačného materiálu pre deti a personál materských škôl. Prednášky boli vykonané v materských školách vo Veľkom Kýre (dňa 7.3.2017 - 40 detí) v Novej Vieske (dňa 26.4.2017 - 11 detí), Kolte (dňa 9.2.2017 - 11 detí), Náne (dňa 13.2.2017 - 31 detí), Černíku (dňa 16.6.2017 - 28 detí), v Semerove(dňa 24.3.2017 - 13 detí). Dňa 17.10.2017- v MŠ v Strekove - 24 detí, 1.12.2017 v MŠ Obid - 12 detí, 3.11.2017 v MŠ v Štúrove, Lipová ul.č.2 - 42 detí a dňa 01.12.2017 - v MŠ Kamenici nad Hronom - 27 detí.

Národný akčný plán na kontrolu tabaku

Počas výkonu ŠZD v dozorovaných školských zariadeniach oddelenie HDM vykonáva kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Oddelenie hygieny výživy:

1. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov

vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký, je prírodný materiál, avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehydovými živícami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formaldehyd a melamín.

Problematické je aj legislatívne zaradenie týchto výrobkov. Bambus nespadá pod nariadenie EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch, avšak práve používanie rôznych živíc a adhezív spôsobuje, že na daný materiál sa majú uplatňovať požiadavky tohto nariadenia.

Plnenie :

Odobratá **1 vzorka - miska z bambusových vlákien** (v predajni KIK Nové Zámky). Vzorka nevyhovovala požiadavkám príslušnej legislatívy **pre prekročený povolený limit formaldehydu**. Nameraná hodnota formaldehydu :1. vzorka **171,3 mg /kg** a 2.vzorka **159,3 mg/kg** . Povolený limit formaldehydu pre daný výrobok je 15 mg/kg.

3. MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú, alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov, je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť, životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Plnenie :

Odobratá a vyšetrená bola 1 vzorka probiotika (bol zistený znížený obsah probiotických mikroorganizmov).

4. MONITORING PRÍJMU JÓDU

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 - tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012 - 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Plnenie :

Odobratých a vyšetrených bolo **24 vzoriek soli** (vrátane morskej), z toho **jedna vzorka** mala znížený obsah KJ.

5. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období.

Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Plnenie:

Boli odobraté a vyšetrené **3 vzorky** :

1 vzorka farbiva , **2 vzorky** na obsah sladidiel . Bolo spracovaných 20 dotazníkov (príjem jedál a nápojov za jeden deň) od klientov.

Sumárne tabuľky boli zaslané na ÚVZ SR, ktorý ich spracuje za celú SR.

6. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016- 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g deň u dospeljej populácie a tento cieľ bol rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na r. 2016 - 2025. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskech výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Plnenie :

Odobraté : 2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva, 3 vzorky hotových pokrmov- kompletne menu (polievka, príloha, mäso) . Vzorky vyhovovali na obsah NaCl.

Výsledky boli spracované do tabuliek a zaslané krajskej odborníčke, ktorá ich po spracovaní zaslala na ÚVZ SR.

Oddelenie epidemiológie:

6/1 Úloha - Národný imunizačný program SR- pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosťi na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Okrem zaočkovanosťi sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvákcináčne reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2017 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2015 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 97%. Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2015 proti PCV bolo vykonané na

96,8%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2010) bolo vykonané na 97,4%. Preočkovanie detí proti dTaP-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 2003) bolo realizované na 98,5%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníkoch 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 a 2015 vykonané na 99,1%, 98,1%, 96,7%, 97,1%, 96,9% a 96,4%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 2003 na 99% v ročníku narodenia 2004 na 98,8% a v ročníku narodenia 2005 na 97%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 90% - 100%. U očkovania študentov nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania dosiahla zaočkovanosť 95,5%. Zaočkovanosť u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov dosiahla 100%. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo vykonané u 7 kontaktov chorých na VHB, 19 kontaktov nosičov HBsAg, u 447 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a u 23 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Odporúčané očkovanie proti VHB u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom bolo vykonané na 28,6%. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 872 obyvateľov, zaočkovanosť dosiahla 86,3%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám u 148 osôb, zaočkovanosť dosiahla 14,6%. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 456 detí, z toho 79x proti Kliešťovej encefalitíde, 83x proti Chrípke, 68x proti VHA, 11x proti Meningokokovej meningitíde, 1x proti iným infekciám vyvolaným S.pneumoniae, 163x proti Rotavírusovým infekciám, 23x proti Ovčím kiahňam, 27x proti HPV infekcii a 1x proti Tuberkulóze.

6/2 Úloha - surveillance infekčných chorôb - je vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014-2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2016. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNsP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. V priebehu roka 2017 bolo zaznamenaných 1958 ohnísk infekčných ochorení v rámci okresu. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávaný do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6/3 Úloha - Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach a o monitorovaní zdravia obyvateľov. V priebehu roka 2017 bolo vykonaných pracovníkmi oddelenia epidemiológie v informačnom systéme EPIS 12446 záznamov. Na

základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému. Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2017 realizovali dvaja lekári (1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých), ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

6/4 Úloha - Nozokomiálne nákazy - je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení - nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. V priebehu roka 2017 bolo prešetrených 319 nozokomiálnych infekcií. Bolo realizovaných 162 previerok štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré boli zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 589 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, z čoho bolo 36 vzoriek zo sterilného materiálu, 243 vzoriek z prostredia zdravotníckych zariadení, 249 vzoriek zo vzduchotechnických zariadení a ovzdušia a 61 vzoriek z dezinfekčných roztokov. Bolo vykonané testovanie 201 sterilizačných prístrojov, kde bolo otestovaných 533 vzoriek biologických indikátorov na mikrobiologické vyšetrenie. V rámci realizácie programu HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) bolo prešetrených 41 chorobopisov a 10 nozokomiálnych infekcií na jednotkách intenzívnej starostlivosti. V rámci bodovej prevalenčnej štúdie sledovania a užívania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť (PPS), bolo prešetrených 418 chorobopisov a 14 nozokomiálnych nákaz. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“. V priebehu roka 2017 sa zasadnutie komisie uskutočnilo dňa 1.03.2017 a 28.11.2017. Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNsP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu roka 2017 ako dobrú. Dňa 5.05.2017 bol zrealizovaný s lôžkovými oddeleniami FNsP v Nových Zámkoch 9. ročník národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky - zachrániš život“), ako súčasť programu WHO s názvom „Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc“.

6/5 Úloha - mimoriadne epidemiologické situácie - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na okresnej úrovni zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky a členom Okresnej evakuačnej komisie Nové

Zámky pre zdravotnícke zabezpečenie evakuácie. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. Na základe PHÚ v oblasti prípravy na obranu a krízové situácie, „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“, pracovníci oddelenia epidemiológie zrealizovali pre všetkých praktických lekárov pre dospelých, praktických lekárov pre deti a dorast spádovej PK v Štúrove odborné školenie, ku koordinácii postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN v ambulancii praktického lekára a volajúcej z domácnosti. V súvislosti s výskytom aviárnej influenzy typu A/H5N8 u voľne žijúcich vtákov v okrese sa MUDr. Benko ako člen krízového štábu zúčastnil zasadnutia a prípravy návrhu na vyhlásenie mimoriadnej situácie v rámci okresu Nové Zámky. Dňa 12.12.2017 sa MUDr. Benko ako člen Okresnej evakuačnej komisie zúčastnil odbornej prípravy OEK OÚ Nové Zámky.

6/6 Úloha - enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP - po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2017 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo 14 odberov vzoriek odpadových vôd /7x ČOV Nové Zámky, 7x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, z ostatných enterálnych vírusov boli dokázané 2x NPEV, 2x Cocksackie vírus B5 a 1x Echovírus 11.

6/7 Úloha - prevencia HIV/AIDS - najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí. Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí. Cielené aktivity v oblasti zdravotno-výchovných aktivít boli realizované formou prednášky „Prevencia ochorenia AIDS“ na Špeciálnej základnej škole v Nových Zámkoch, dvoch Základných školách v Nových Zámkoch a Strednej zdravotníckej škole v Nových Zámkoch, ktorých sa zúčastnilo 200 žiakov. Za oddelenie epidemiológie bolo zrealizované vyhodnotenie aktivít RÚVZ v rámci úlohy NPP HIV/AIDS v SR na roky 2013 - 2016 za rok 2016. Na základe požiadavky ÚVZ SR v Bratislave bolo zrealizované vyhodnotenie plnenia aktivít NPP HIV/AIDS za rok 2017 za RÚVZ Nové Zámky. V rámci konzultačnej a poradenskej činnosti bol v šiestich prípadoch konzultovaný ďalší postup u občanov udávajúcich sexuálny kontakt s osobou s neznámym HIV statusom. V jednom prípade bol vykonaný odber krvi na stanovenie protilátok anti HIV 1,2, s negatívnym výsledkom.

6/8 Úloha - poradne očkovania - očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna

imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie. Pracovníci poradne očkovania poskytovali priebežne fyzickým osobám i zdravotníckym pracovníkom informácie o ochoreniach preventabilných očkovaním, o jednotlivých druhoch očkovania, očkovacích látkach a ich zložení, ako i o možných nežiaducich reakciách po očkovaní. Oddelenie epidemiológie RÚVZ vykonávalo v priebehu roka 2017 poradenskú činnosť ohľadom očkovania pred cestou do zahraničia, konzultácie pre praktických lekárov v problematike povinného pravidelného očkovania, poradenskú činnosť pre rodičov v prípade odmietania očkovania a prejednanie zistených nedostatkov, ako i konzultácie pre FNŠP v Nových Zámkoch v prípade odporúčaného očkovania a pri poranení biologicky kontaminovanými predmetmi u zdravotníckych pracovníkov.

6/9 Úloha - Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania - Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní.“ Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Dotazníkový prieskum s edukáciou bol realizovaný dňa 17.10.2017 na Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Nových Zámkoch. Celkom sa do prieskumu zapojilo 50 študentiek uvedenej strednej školy. Následne boli spracované dotazníkové odpovede vo formáte Excel a odoslané gestorovi projektu RÚVZ v Komárne.

7/ Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodologickej činnosti i doškolovania. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance pertussis
- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatitíd
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva:

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík - rizikové práce

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje. V okrese Nové Zámky v tomto roku evidujeme rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 1 554, z tohto počtu vykonáva rizikové práce 304 žien. V priebehu roka 2017 mierne stúpol počet vyhlásených rizikových prác z toho dôvodu, že sa vytvorili nové pracovné miesta, alebo sa menil charakter výroby vo firmách. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v znení Vyhlášky č. 96/2016 Z.z. boli vyhlásené v 8 prípadoch. Zrušenie rizikových prác na žiadosť prevádzkovateľa firmy nebolo vykonané.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, ďalej sme sledovali intervaly preventívnych lekárskech prehliadok, poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 18 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinnosti zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo zákona č. 470/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Sankcie za neplnenie povinnosti zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené, nakoľko sa táto povinnosť vo všetkých prípadoch v prevažnej miere plní.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z..

V okrese Nové Zámky sa veľmi toxické, alebo toxické látky a zmesi nevyrábajú. Pri zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami sme vykonali štátny zdravotný dozor v 2 prípadoch. Používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa jednotlivých druhov a skupín v poľnohospodárstve sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Letecká aplikácia veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa v roku 2017 nevykonávala. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a

toxickými látkami a zmesami pri výkone dezinsekcie a deratizácie sme nevydali ani v jednom prípade.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného Nariadenia vlády. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nevykonali ani v jednom prípade.

Od 1.9.2007 – od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa taktiež zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnych a mutagénnych faktorov, v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.

V okrese Nové Zámky sa vyskytujú dve ambulancie klinickej onkológie a vnútorného lekárstva (na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch), ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík.

Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenie azbestocementových dosák z balkónov bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch, kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest boli vykonané v 14 prípadoch. Túto prácu vykonali pracovné skupiny, oprávnené vykonávať túto činnosť. V okrese Nové Zámky máme dve pracovné skupiny, ktoré pravidelne vykonávajú práce pri odstraňovaní azbestocementového materiálu a to : firma BTB, s.r.o. J.Simora č. 5/7940, Nové Zámky a Enerbyt s.r.o. Lipová č. 1/939 Štúrovo. Ďalej práce vykonávajú pravidelne mimo okresné firmy Emtrade NR s.r.o. Vašinova 14 Nitra, Enerbyt s.r.o. Lipová 1/939 Štúrovo, Nikin, s.r.o. 946 54 Bajč č. 78 a ďalšie mimookresné firmy. Uvedené firmy predložili kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác od Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta, 52 Bratislava. V prevažnej miere sa jednalo o prácu s azbestocementovými doskami v exteriery. Ďalej každé podanie má vypracovaný samostatný prevádzkový poriadok a posudok o riziku na tú akciu, na ktorú sa žiada vydať kladné rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva.

2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1. Zdravé pracoviská - taktiež RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v mesiaci október 2017 sa aktívne zapojili do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na RÚVZ so

sídlom v Nových Zámkoch sa uskutočnil tak, ako každý rok, deň otvorených dverí v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu. Pracovníci oddelenia denne, podľa záujmu zamestnávateľov a širokej verejnosti poskytujú poradenstvo všetkým zamestnávateľom a samostatne zárobkovo činným osobám.

2.4. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch vykonali štátny zdravotný dozor na 14 chránených pracoviskách, na základe žiadosti na uvedenie priestorov do prevádzky. Štátny zdravotný dozor z vlastného podnetu, sme vykonali na 2 už existujúcich chránených pracoviskách. Pre zriadenie chránených pracovísk (na uvedenie do prevádzky) sme vydali 9 rozhodnutí a 9 písomných stanovísk na preobsadenie chráneného pracoviska, alebo na ich rozšírenie. Na zriadených pracoviskách pracovalo 24 pracovníkov so zdravotným postihnutím a na pracoviskách sme použili 3 kontrolné listy informovanosti zamestnancov, ktorí pri práci používajú zobrazovacie jednotky. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme nezistili nedostatky a z toho dôvodu sme neuložili ani opatrenia. Taktiež sme nenariadili úpravy pracovných podmienok na pracoviskách. Jednalo sa v prevažnej miere o drobné prevádzky a to : práce pri rýchlom občerstvení, výrobu dekoračných predmetov, obchodnú činnosť, vrátnicu a strážnu službu. Jednalo sa o zdravotné postihnutie pracovníkov z dôvodu výskytu telesného alebo zmyslového postihnutia.

Výkon štátneho zdravotného dozoru sme vykonali na základe požiadaviek odborného usmernenia Hlavného hygienika SR, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

Oddelenie výchovy k zdraviu:

CHARAKTERISTIKA

Výchova k zdraviu je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu a rozvoj. Poslaním výchovy k zdraviu ako nástroja podpory zdravia je ponímanie zdravia ako zdroja pre každodenný život. Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Výchova k zdraviu zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach - na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO a úloh vyplývajúcich z Národných programov a akčných plánov.

Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehľbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovat' obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané

Svetovou zdravotníckou organizáciou a úlohy vyplývajúce z Národných programov a Národných akčných plánov:

3x prednáška „Poruchy príjmu potravy“ s premietnutím DVD

2x prednáška „Ústna hygiena, zdravý životný štýl“

3x beseda „Ústna hygiena“

2x prednáška „Ľudský mozog a naša pamäť“

2x prednáška „Prevencia pred ochoreniami mozgu“

3x prednáška „Zdravý životný štýl“

2x prednáška „Prevencia obezity“

2x prednáška „Duševné zdravie“

2x prednáška „Zdravé potraviny“

2x prednáška „Zdravá výživa“

4x prednáška „Vyvážená strava“

1x prednáška „Fajčenie a účinky na organizmus“

3x prednáška „Alkohol a spoločnosť“

2x prednáška „Fetálny alkoholový syndróm“

4x prednáška „Žltáčka typu A“

3x prednáška „Umývanie a hygienická dezinfekcia rúk“

2x prednáška „Diabetes mellitus a pohybová aktivita“

2x prednáška „Tetovanie a piercing“

5x prednáška „Prevencia ochorenia AIDS“

- v miestnych masmédiách a na webovej stránke RÚVZ sme uverejnili články a propagáciu svetových a medzinárodných dní „Svetový deň proti rakovine“, „Svetový deň ústneho zdravia“, „Svetový deň vody“, „Týždeň mozgu“, „Európsky imunizačný týždeň“, „Svetový deň zdravia“, „Svetový deň - Pohybom ku zdraviu“, „Svetový deň darcov krvi“, „Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“, „Svetový deň srdca“, „Svetový deň duševného zdravia“, „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň osteoporózy“, „Svetový deň diabetu“, „Európsky týždeň boja proti drogám“, „Svetový deň AIDS“ a naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, v spolupráci so základnými a strednými školami, Regionálnym osvetovým strediskom, Mestským úradom, Miestnym spolkom SČK, Centrom voľného času, Domovom dôchodcov, Domovom - penziónom pre dôchodcov a pod.

Ad 2: Rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku výchovy k zdraviu v Poradenských centrách ochrany a podpory zdravia (PCOPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCOPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCOPZ, somatické a antropometrické vyšetrenia: spolu bolo celkovo realizovaných 203 vyšetrení % celkového tuku tukomerom, 318 vyšetrení

celkového cholesterolu, 165 vyšetrení glukózy, 123 vyšetrení kyseliny močovej, 129 vyšetrení ALT pečňové testy, 335 somatických vyšetrení merania TK a pulzu.

V spolupráci s NTS Nové Zámky v rámci „Svetového dňa darcov krvi“ bolo realizovaných 115 vyšetrení cholesterolu s meraním tlaku krvi, v spolupráci s poisťovňou UNION bolo realizovaných 175 vyšetrení, v rámci ktorých mali možnosť klienti vyšetrenia % celkového tuku tukomerom, tlaku krvi, cholesterolu, glukózy, kyseliny močovej a pečňových testov ALT; v rámci ostatných vyšetrení v Poradni zdravia bolo vyšetrených 12 klientov - vyšetrenie cholesterolu, % celkového tuku tukomerom, tlaku krvi, glukózy, kyseliny močovej a pečňových testov, v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca k Svetovému dňu srdca v kampani MOST 2017 bolo vyšetrených 16 klientov - vyšetrenie cholesterolu, % celkového tuku tukomerom, tlaku krvi. Odborné poradenstvo s konzultáciami bolo poskytnuté 263 krát.

- Počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia, t.j. /utorok a štvrtok, od 8.00 hod. - 10,00 hod./

V Poradni pre tehotné matky - Klub matiek (spolupráca s FNsP Nové Zámky):

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a odborníčkou pre neonatológiu a ošetrovanie novorodencov Mgr. Maďarovou z Neonatologickej kliniky FNsP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o možnosti poradenstva v tehotenstve, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na výživový, imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa - v počte: 2 ks
- podľa záujmu realizujeme v spolupráci s oddelením epidemiológie besedy a prednášky pre matky na tému očkovania a zdravého životného štýlu.

V rámci základnej poradne zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku
- cielene sme spolupracovali so zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami

Ad 3 :Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Ciel': Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

- Zapojili sme sa do programu CINDI, programu „Školské ovocie“, celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, kampane „MOST“, projektu „Viem čo zjem“, organizovania svetových a medzinárodných dní „Svetový deň proti rakovine“, „Svetový deň ústneho zdravia“, „Svetový deň vody“, „Týždeň mozgu“, „Európsky imunizačný týždeň“, „Svetový deň zdravia“, „Svetový deň - Pohybom ku zdraviu“, „Svetový deň darcov krvi“, „Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“, „Svetový deň srdca“, „Svetový deň duševného zdravia“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň osteoporózy“, „Svetový deň diabetu“, „Európsky týždeň boja proti drogám“, „Svetový deň AIDS“ ;
- V rámci celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorá sa realizovala od marca – do júna, boli informácie zverejnené na webovej stránke RÚVZ, v miestnych masmédiách

- a propagované na stredných školách a v ambulanciách obvodných lekárov prostredníctvom plagátov spolu s distribúciou účastníckych listov;
- spolupodielali sme sa na sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie ako súčasť spolupráce s oddelením hygieny výživy;
 - s oddelením epidemiológie OVkZ ďalej participovalo na tvorbe panelu v rámci „Európskeho imunizačného týždňa“;
 - v spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia sa OVkZ podieľalo pri organizovaní „Svetového dňa vody“ tvorbou panelu v RÚVZ a propagáciou na stredných školách v Nových Zámkoch a v okrese Nové Zámky;
 - v rámci „Týždňa mozgu“ sme uskutočnili edukačné aktivity s prednáškami, vedomostnými a kognitívnymi aktivitami v Domove dôchodcov v ZSS Nové Zámky a v Domove Jesienka Šurany v spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou;
 - „Svetový deň ústneho zdravia“ realizovalo oddelenie výchovy k zdraviu v spolupráci s oddelením HDM prostredníctvom besied pre deti v materských a základných školách v Nových Zámkoch a okrese na tému „Ústna hygiena“, ktorá bola zameraná na uvedenú tematiku s praktickým nácvikom správnej ústnej hygieny; taktiež oddelenie výchovy k zdraviu realizovalo besedy pre deti predškolského veku na uvedenú tému v spolupráci s Centrom voľného času v Nových Zámkoch;
 - edukačno - preventívne vyšetrenia zamerané na populáciu produktívneho veku v rámci „Svetového dňa zdravia - meranie tlaku krvi, stanovenie hladiny cholesterolu pomocou Reflotronu s poskytnutím odborného poradenstva boli realizované v spolupráci s poisťovňou UNION; propagácia Svetového dňa zdravia bola zabezpečená prostredníctvom regionálnych médií v Nových Zámkoch a v Štúrove - článok na tému „Depresia - hovorme o nej“ bol uverejnený v regionálnych novinách a na webovej stránke mesta Nové Zámky, Štúrovo a webovej stránke RÚVZ;
 - v rámci podpory pohybu pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ boli realizované výchovno - vzdelávacie aktivity s prednáškami pre žiakov základnej školy v okrese Nové Zámky v rámci participácie RÚVZ Nové Zámky na aktivite školy „Týždeň zdravej výživy a životosprávy“ spojenej s pohybovými aktivitami na škole.
 - OVkZ spolupracovalo pri realizácii propagácie IV. ročníka celonárodnej kampane „Do práce na bicykli“ v RÚVZ Nové Zámky;
 - v spolupráci s NTS Nové Zámky sme sa zúčastnili na odberoch v rámci „Svetového dňa darcov krvi“ v Nových Zámkoch, Štúrove a v Šali, (počet vyšetrených klientov 115);
 - v spolupráci s poisťovňou UNION v rámci Svetového dňa zdravia sme vyšetřili 108 klientov;
 - v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca sme sa zúčastnili kampane MOST 2017 „Svetový deň srdca“, kde sme uskutočnili odbery cholesterolu a meranie tlaku krvi pre 16 klientov;
 - propagácia Svetového dňa duševného zdravia bola realizovaná prostredníctvom plagátu na panely RÚVZ na tému „Psychické poruchy v SR“, taktiež bol základným školám v Nových Zámkoch poskytnutý informačný materiál k zvládaniu stresu;
 - program „Školské ovocie“ bol spojený s realizáciou besied a prednášok na školách so zameraním na význam ovocia a zeleniny a zdravého životného štýlu, boli realizované prednášky pre základné školy v Nových Zámkoch a okrese zamerané na zdravé potraviny, stravovanie a význam ovocia vo výžive detí;
 - v rámci „Medzinárodného dňa starších“ - október Mesiac úcty k starším, boli poskytnuté Domovom dôchodcov propagačné ZV materiály so zameraním na zdravý životný štýl seniorov, pohybovú aktivitu a očkovanie seniorov;
 - prednášky na tému „Diabetes mellitus a pohybová aktivita“ boli realizované pre žiakov stredných škôl v Nových Zámkoch a okrese a články na uvedenú tému boli publikované

počas „Svetového dňa diabetu“ v regionálnych novinách „Castrum Novum“, „Štúrovo a okolie“, taktiež na webovej stránke mesta Nové Zámky a Šurany a webovej stránke úradu;

- v rámci plnenia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom v SR a Akčného plánu realizácie národnej protidrogovej stratégie SR, ktorých cieľom je zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovednému správaniu sa obyvateľstva a k zvyšovaniu informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch užívania návykových látok, bola uskutočnená zdravotno - výchovná osвета s prednáškami na základnej a strednej škole v Nových Zámkoch na tému „Alkohol a spoločnosť“, „Fetálny alkoholový syndróm“, Fajčenie a účinky na organizmus“; propagácia Európskeho týždňa boja proti drogám bola zabezpečená uverejnením článku „Alkohol a spoločnosť“ v regionálnych novinách „Castrum Novum“, „Štúrovo a okolie“, taktiež na webovej stránke mesta Nové Zámky a Šurany a webovej stránke úradu;
- pri príležitosti Svetového dňa AIDS sme zorganizovali prednášky pre žiakov základných a stredných škôl v Nových Zámkoch a okrese;
- zapojili sme sa do projektu podporujúceho zdravú výživu detí s názvom „Viem čo zjem“, v rámci ktorého sme realizovali v zapojených základných školách prednášky zamerané na tému „Vyvážená strava“;
- spolupracovali sme na projekte „Očkovanie hrou“ s oddelením epidemiológie; ktorého cieľom bolo overiť a prehĺbiť vedomosti účastníkov o jednotlivých povinných očkovaníach a ochoreniach preventabilných očkovaním; projekt sa realizoval Strednej odbornej škole hotelových služieb a obchodu v Nových Zámkoch;
- Poradňa zdravia v rámci programu CINDI vykonávala vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a individuálne poradenstvo u klientov;
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných environmentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojov k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá;
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných environmentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva.

Ad 4 :Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ.

Cieľ: Vyššia efektivita celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie výchovy k zdraviu sa spolupodieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ, projekty WHO a projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská.
- Spolupracovali sme so všeobecnými lekármi okresu, ďalej so štátnymi orgánmi, organizáciami i dobrovoľnými združeniami pri riešení danej problematiky (s Miestnym spolkom SČK, Regionálnym osvetovým strediskom, Mestským úradom, Mestskou políciou Nové Zámky, základnými a strednými školami).

- V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme v prípade záujmu obyvateľov regiónu poskytovali telefonické poradenstvo na odvykanie fajčenia.
- OVkZ a PCOPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ podieľalo na výchove a vzdelávaní v oblasti zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomelosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác pre spádovú oblasť RÚVZ t.j. okresy Poprad, Kežmarok a Levoča sa vedie v programe ASTR. Program sa pravidelne vylepšuje, dopĺňa. Postupným vylepšovaním a zadávaním program ASTR už slúži nielen ako databáza rizikových prác, ale aj ako evidencia subjektov a výkonov oddelenia PPLaT. V súčasnosti databáza obsahuje 1736 subjektov. V 99 subjektoch v ktorých je zahrnutých 231 pracovísk a 520 profesií sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce.

V programe ASTR je evidovaných 3504 pracovníkov zaradených do rizikových kategórií, z nich 912 žien. V roku 2017 došlo k poklesu zamestnancov pracujúcich v 3. kategórii rizika z dôvodu prehodnocovania pracovného prostredia a výkonom novej objektivizácie. U zamestnávateľoch dochádza k vylepšovaniu výrobných liniek novými technologickými zariadeniami. Pri výmene technologických zariadení sa vykonáva nová objektivizácia pracovného prostredia. V prevažnej miere nové zariadenia skvalitňujú komfort pracovného prostredia a vtedy dochádza k vyradovaniu zamestnancov z kategórie rizikových prác, čím si zamestnávatelia plnia povinnosť zabezpečovania technických opatrení na pracoviskách, ktoré im vyplývajú z platných právnych predpisov

V roku 2017 nebola zrušená firma s vyhláseným rizikom, naopak v 3 firmách sa rozhodnutím zaradili zamestnanci do rizika. V jednom prípade išlo o spoločnosť, v ktorej bola nariadená skúšobná prevádzka podmienená výkonom objektivizácie faktorov pracovného prostredia. Pri uvedení do trvalej prevádzky a predložení výsledkov z vykonanej objektivizácie faktorov pracovného prostredia došlo k zaradeniu pracovníkov do rizika. Ďalším pracoviskom bolo novovytvorené pracovisko v jestvujúcej firme, kde technologické zariadenie nebolo možné odhlučniť a preto zamestnanci boli zaradení do rizika. V treťom prípade išlo o pracovisko, na ktorom sa k pracovným činnostiam používa laser 4.kategórie.

V rizikových kategóriách v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade pracuje 912 žien, čo predstavuje 26 % zastúpenie. Najviac exponovaných pracovníkov je zaradených do rizika v priemyselnej výrobe 80 %, nasleduje zdravotníctvo a sociálna pomoc 16 %. Tretím odvetvím s najväčším zastúpením rizikových prác je dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov s 1,5 % zastúpením. V 4. kategórii rizika je taktiež najviac zastúpeným odvetvím priemyselná výroba 94%, druhým odvetvím je zdravotníctvo 4 %, kde majú ženy 86 % zastúpenie.

Aj v tomto roku bol pri zaradzovaní prác do rizika najviac zastúpený rizikový faktor hluk 64 % (premenný 83%, ustálený 16 %), chemické látky a zmesi 18 % z nich pevné aerosóly tvorili až 75 %, tretím faktorom bol biologický faktor *Mycobacterium tuberculosis* 13 %.

Výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce, bol zameraný predovšetkým na dodržiavanie ustanovení § 30 a § 31 zákona č. 355/2007 Z.z. hlavne výkon preventívnych lekárskeho prehliadok, posudzovanie rizík, spolupráce zamestnávateľa s pracovnou zdravotnou službou. Pri predkladaných návrhoch na zaradenie prác do kategórií resp. vyradení z kategórie rizík sa dôraz kladie hlavne na aktuálnu situáciu a zmenu pracovných podmienok pri výkone prác na základe predloženej novej

objektívizácie pracovného prostredia (meranie fyzikálnych, chemických faktorov v pracovnom prostredí), na vypracované posudky o riziku, prevádzkové poriadky, technické, organizačné a náhradné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov.

V roku 2017 bolo vydaných 11 rozhodnutí o zaradení zamestnancov do rizikovej kategórie. Najviac rozhodnutí bolo vydaných pre faktor hluk. V 8 prípadoch boli u zamestnávateľov prehodnotené rizikové práce. Jednalo sa o zamestnávateľov predovšetkým v priemyselnej výrobe. Prehodnotenie sa jednalo 4. kategórie do ktorej sa v zmysle platnej legislatívy zaradzujú pracovníci maximálne na jeden rok.

K zrušeniu rizík došlo aj u prevádzkovateľoch, u ktorých sa znížil počet zamestnancov, zmenila sa technológia a na základe vykonanej novej objektívizácie a posúdenia rizika neboli zamestnanci zakategorizovaní do rizík.

V roku 2017 nebola ani jedna firma s vyhláseným rizikom zrušená.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Veľmi jedovaté látky a prípravky – veľmi toxické látky a zmesi v regióne používajú spravidla deratizačné skupiny pri výkone deratizačných akcií – ničenie hlodavcov, hmyzu. V roku 2017 bolo oddeleniu preventívneho pracovného lekárstva nahlásených 105 deratizačných akcií.

Rozhodnutie na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov s označením T+ a T v roku 2017 nebolo vydané.

V rámci znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí bol pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov zvýšený dôraz kladený na špecifikácie týkajúce sa expozičných scenárov a stanovených DNEL a DMEL, ktoré majú byť súčasťou KBÚ.

Mimoriadne situácie, havárie v roku 2017 neboli hlásené

2.1.2.1 Expozícia zamestnancov chemickým faktorom pri práci s agrogemikáliami a prípravkami na ochranu rastlín u samostatne hospodáriacich roľníkov v okrese Levice.

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ so sídlom v Poprade v roku 2016 v zmysle zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. §13 ods. 4 písm. j), vydal 31 rozhodnutí.

V zmysle povinností vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo v roku 2017 na RÚVZ so sídlom v Poprade zaslaných 45 oznámení činnosti o odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb v bytových domoch. Na odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb v bytových domoch v roku 2017 pracovalo 58 pracovníkov. V rámci spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade vznikla 1 nová spoločnosť vykonávajúca odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Tri nové právne subjekty s pôsobnosťou v iných regiónoch SR v našej spádovej oblasti vykonávali v roku 2017 odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci zamestnanci oddelenia vyvíjajú zdravotno-výchovné aktivity formou individuálneho poradenstva pre fyzické osoby a menšie spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou práce všetkých zamestnancov oddelenia v rámci výkonu ŠZD je informovanie verejnosti, zamestnávateľov, zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce a pracovného prostredia, faktorov životného štýlu ako aj identifikácia nebezpečenstiev hlavne z fyzikálnych, chemických, biologických faktorov práce a pracovného prostredia. Neoddeliteľnou súčasťou poradenstva je aj sledovanie expozície zamestnancov z hľadiska intenzity, dĺžky a frekvencie pôsobenia faktorov práce na zamestnancov. Intervenčné aktivity v oblasti podpory zdravia pri práci vyvíjali aj pracovníci oddelenia Hygieny detí a mládeže a výchovy k zdraviu, ktorí pripravili 25 príspevkov do 6 médií.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V Európskej únii je 43. kalendárny týždeň kalendárneho roka každoročne vyhlásený za Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Jeho hlavným cieľom je poskytovať informácie pre zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia (EU-OSHA) oficiálne oznámila aktivity Európskeho týždňa dňa 4. októbra na svojej webovej stránke www.osha.europa.eu a na stránke aktuálnej kampane Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie

RÚVZ sa každoročne zapája do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kde v prípade potreby spolupracuje s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizuje spoločné previerky. V roku 2017 neboli odborní zamestnanci oddelenia PPLaT RÚVZ so sídlom v Poprade zaradení na vykonanie spoločnej dozornej aktivity s IP Prešov na pracovisku s vyhláseným rizikom 3.kategórie.

2.2 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2017 v rámci štátneho zdravotného dozoru oddelenie PPL vykonalo 13 previerok na chránených pracoviskách, v ktorých pracovalo 15 osôb so zdravotným postihnutím. V uvedených prevádzkach bolo najviac postihnutí podporno-pohybovej sústavy (6), sluchového aparátu (4), zrakového aparátu (3) a onkologického postihnutia (2). Pri

výkone štátneho zdravotného dozoru sa používal metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; kontrolné listy informovanosti zamestnancov sa vyplňali na 5 pracoviskách, kde sa k práci používala stabilná zobrazovacia jednotka. V administratívnych prevádzkach na ktorých pracovali zamestnanci so zmenenou pracovnou schopnosťou sa väčšinou používali notebooky .

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade – oddelenie PPLaT v roku 2017 vydalo 7 rozhodnutí a 8 stanovísk k zriadeniu chránených dielní resp. chránených pracovísk. Na týchto novovzniknutých pracoviskách pracuje 20 osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou. Všetky uvedené pracoviská boli pri schvaľovanom procese posúdené aj z oblasti prispôsobenia pracovných podmienok pre osoby so zdravotným postihnutím. Jednalo sa o pracoviská počítačového štúdia, pracovisko zubného technika, predavačov ako aj administratívnych pracovníkov.

ŠZD bol vykonaný v prevádzkach so zameraním na výrobu dekoratívnych predmetov, drobné rezbárske práce, predaj kníh, nábytkových komponentov, opravu obuvi, administratívne práce. Na kontrolovaných pracoviskách neboli zistené nedostatky týkajúce sa hlavne uplatňovania úprav pracovných podmienok pre pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou. Na prevádzkach bol reálny predpoklad existencie pracovných podmienok, ktoré každý prevádzkovateľ dokáže prispôbiť zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím.

Zamestnávateľa (prevádzkovatelia) plne rešpektovali všetky obmedzenia, prípadne odporúčania, ktoré špecifikujú lekári posudzujúci zdravotnú spôsobilosť na prácu alebo príslušní odborní lekári v rámci vstupnej a počas prevádzky chráneného pracoviska aj periodických lekárskech prehliadok kvôli minimalizovaniu možných negatívnych dopadov faktorov pracovného prostredia na zdravie pracovníkov so zdravotným postihnutím.

2.5 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Poprad	7	8	15	13	35	5-Z	0	0	

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- **Vykonávanú činnosť:** krajčírka, rezbár, ekonómka, predavač, administratívny pracovník, drobné skladacie práce – výroba obálok

- **Druh (skupiny) postihnutia** (uvádzajú sa podľa MKCH podľa ich kódového/skupinového označenia, napr. C, E, F, G atď.)

- 56 x telesné postihnutie
- 15 x zmyslové
- 20 x duševné
- 16 x intelektové

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (ober vzoriek)

Anotácia

V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký je prírodný materiál avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehydovými živícami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formaldehyd a melamín. Problematické je aj legislatívne zaradenie týchto výrobkov. Bambus nespadá pod nariadenie EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch avšak práve používanie rôznych živíc a adhezív spôsobuje, že na daný materiál sa majú uplatňovať požiadavky tohto nariadenia.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2016 - december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2018 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2017

Záverečná správa

30. marec 2018

Vyhodnotenie k roku 2017

Celkovo laboratórne vyšetrených 28 (dosky na krájanie, napichovadlá, obracačky, lopatky, lyžice, špajle, varechy, misy). Vo vyšetřovanom ukazovateli – formaldehyd splnilo 27 výrobkov požiadavky nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch. 1 výrobok – misa z bambusových vlákien presiahla limitnú hodnotu formaldehyd a bola stiahnutá z trhu a hlásená v RASFF.

3.2 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ

Kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek)

Anotácia

Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom bude nielen kontrola samotného používania plastifikátorov pri výrobe ako aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2016 - december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2018 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2017

Záverečná správa

30. marec 2018

Vyhodnotenie k roku 2017

Celkovo laboratórne vyšetrených 43 výrobkov : z toho 29 rôznych sklenených alebo plastových dóz alebo fliaš určených na konzervovanie potravín alebo uskladňovanie potravín s twist off uzávermi a 14 mäkkých obalových fólií.

Vo vyšetrovaných ukazovateľoch – obsah esterov kyseliny ftalovej (dimetylftalát (DMP), dietylftalát (DEP), diizobutylftalát (DIBP), dibutylftalát (DBP), butylbenzylftalát (BBP), di(2-etylhexyl)ftalát (DEHP), di-n-oktylftalát (DNOP), diizononylftalát (DINP), dialylftalát (DAP), diizodecylftalát (DIDP), dicyklohexylftalát (DCHP) splnili všetky testované výrobky požiadavky nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními hygieny výživy a bezpečnosti potravín
RÚVZ v sídlach krajov.

Výstupy:

RÚVZ so sídlom v Poprade zabezpečil odber 1 druhu vzorky potravín na osobitné výživové účely s deklarovanou prítomnosťou probiotík. Vzorka na prítomnosť probiotík vyhovela.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Výstupy:

Boli vykonané odbery vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie KJ, KJO₃, feroxyanid draselný v počte 24 vzoriek zahraničnej produkcie, všetky vyhoveli pre obsah KJ, KJO₃, feroxyanid draselný. Vyplnená tabuľka o odbere kuchynskej soli bola zaslaná 2. 1. 2018 na ďalšie vyhodnotenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach a na RÚVZ so sídlom v Prešove.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ: Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky a jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor:

ÚVZ SR

Výstupy:

I. etapa : február 2017 - november 2017: odborné – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek – na obsah prídavných látok – E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty.

II. etapa : december 2017 - 1. štvrťrok 2018 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Spracované údaje z dotazníkov - (výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 h. retrospektívneho dotazníka (spracovaných 10 žien a 10 mužov, z toho mladších po 5, starších po 5) boli vložené do tabuliek podľa bodu č. 4 usmernenia ÚVZ SR k monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm.

Bolo vyšetrených 17 druhov potravín na sledované vybrané prídavné látky a výsledky sledovaných prídavných látok – E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty, boli spracované do tabuliek a zaslané na ÚVZ SR 30. 11. 2017 podľa plánu ÚK na rok 2017. Úloha je ukončená.

Riešiteľské pracovisko:

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Etapy riešenia a výstupy:

I. etapa : RÚVZ so sídlom v Poprade odobral v ZSS 6 vzoriek hotových pokrmov (polievka a hlavný pokrm), 3 vzorky pekárskeho výrobku od výrobcov v SR na laboratórnu kontrolu obsahu kuchynskej soli. Výsledky boli spracované v tabuľkovej forme pod koordináciou KO v HV. Úloha je ukončená

II. etapa : Záverečnú správu za Prešovský kraj spracuje KO v HV a spracovanú odošle v tabuľkovej forme na ÚVZ SR do 30. 4. 2018.

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

3.7 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (ober vzoriek)

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky : zmenou sensorických vlastností a migráciou nežiaducich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborné posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Etapy riešenia:

I. etapa :

1.1. 2017 – 31.12. 2018 – príprava projektu, zber vzoriek a analýzy vzoriek

II. etapa :

1.1.2019 - 30.3.2019 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2018

Záverečná správa

30. marec 2019

Vyhodnotenie k roku 2017

K roku 2017 bol v rámci tejto cielenej úlohy pripravený projekt : podmienky testovania – čas, teplota, potravinové simulátory, typy kontaminantov a boli oslovení 2 výrobcovia kozmetických výrobkov v SR s požiadavkou o zaslanie rôznych obalov na kozmetiku (PP, PS, HDPE) spolu s podpornou dokumentáciou.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Jednou z priorít Národného programu podpory zdravia je podpora v oblasti zdravého stravovania. Pretože nevyvážená strava spolu s nedostatkom pohybovej aktivity zapríčiňujú vznik nadváhy a obezity u obyvateľov SR. Tento problém predstavuje riziko aj u mladej generácie, až 1/3 detí má nadváhu.

a/

Projekt „Viem, čo zjem“

Vznikol na základe spolupráce ÚVZ SR a firmy Nestlé SR. Na projekte sa zúčastnili všetky RÚVZ v SR. Bol určený pre žiakov 1. a 2. stupňa ZŠ. Témou na r. 2017 bola

Vyvážená strava prostredníctvom pyramídy zdravej výživy. RÚVZ participovali na projekte prednáškami a besedami.

Žiaci 1. stupňa ZŠ mali pracovné listy – pyramída zdravej výživy, virtuálny obchod a nákup potravín dennej potreby, ktoré potraviny najčastejšie nakupuje rodina. Žiaci 2. stupňa ZŠ mali pracovné listy – môj jedálny lístok, počet denných porcií, druhy potravín v jedálnom lístku podľa pyramídy zdravej výživy, obsah základných živín, vitamínov a minerálov v jednotlivých druhoch potravín na stupnici pyramídy zdravej výživy.

V našom regióne do projektu cez výzvu firmy Nestlé SR boli zapojené dve základné školy- ZŠ s MŠ, Jarná ulica 3168/13, Poprad a Cirkevná spojená škola Štefana Mnoheľa, Dlhé Hony 3522, Poprad. RÚVZ Poprad zabezpečoval prednášky a besedy, názorné ukážky v programe Power point a prácu s pracovnými listami k daným témam v 10 triedach, počet edukovaných žiakov 182.

b/

Podpora vytvárania priaznivých podmienok pre pohybové aktivity na školách

V regióne je celkovo 110 ZŠ, ŠŠ a gymnázií, počet účelových telovýchovných zariadení evidujeme v 79 školách (71,8%), školské ihriská má 84 škôl (76,3%).

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru zisťujeme v tomto druhu prevádzok najmä nedostatky technického charakteru, ktoré prevádzkovatelia postupne, podľa finančných možností, odstraňujú. Bola revitalizovaná telocvičňa v ZŠ Spišský Hrhov a v SOŠ, Kukučínova, Levoča, pribudla malá telocvičňa pre gymnastiku v Základnej škole, Francisciho, Poprad.

Na školách boli edukačné aktivity (10) zamerané aj na jednu z priorít NPPZ – zvyšovanie pohybovej aktivity.

4.2 Zneužívanie návykových látok (tabak, alkohol, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Naposledy bol vykonaný celoslovenský monitoring o tabaku v r. 2016, gestorom úlohy bola ÚVZ JLF Martin.

V r. 2017 RÚVZ so sídlom v Poprade zabezpečil na regionálnej úrovni monitoringy a zbery údajov o prevalencii tabaku, alkohole a drogách podľa štandardizovaných dotazníkov (TAD1, TAD2).

Do monitoringu boli vybrané dve školské zariadenia (ZŠ s MŠ Jarná ulica 3168/132, Poprad a Spojená škola, Štúrova 232/131, Spišská Stará Ves). Celkový počet respondentov bol 215. Z analýzy vyplynulo, že prvé pokusy s cigaretou malo 29,9% žiakov, s alkoholom až 49,6% žiakov, 40% žiakov udalo, že mali stav podnapitosti, o škodlivosti fajčenia na ľudský organizmus vedia, informácie získavajú najmä z internetu. Pravidelné fajčenie udávalo 4,3% žiakov.

Školám po analýze boli zaslané výsledky v písomnej a grafickej podobe, škola zabezpečila informovanosť žiakov a rodičov.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Pretože na Slovensku nie je databáza úrazov, cieľom projektu bolo zmapovať úrazovosť vo vekovej kategórii detí predškolského veku, mladšieho a staršieho školského veku.

Gestor úlohy (ÚVZ SR) zaslal riešiteľským pracoviskám (všetkým RÚVZ SR) štandardizované dotazníky, pomocou ktorých sa mapoval výskyt úrazov (počet úrazov za posledné dva roky, miesto vzniku úrazu, ktorá časť tela bola poranená, mechanizmus vzniku

úrazu). Dotazníky vyplňovali rodičia detí. Etapy riešenia boli rozdelené na r. 2014. r. 2015 a r. 2016. Podmienkou bolo, aby súbor tvorilo 30 detí jednotlivých vekových kategórií.

Na úrovni regiónu v r. 2014 bol zaznamenaný výskyt úrazov u detí predškolského veku, počet detí v súbore bol 80. Zo súboru malo úraz 58,75% detí, u 25,5% detí si úraz vyžadoval lekárske ošetrovanie, 8,5% detí bolo pre úraz hospitalizovaných, dva úrazy (4,25%) boli dopravné úrazy, bez trvalých následkov.

V roku 2015 bol monitorovaný výskyt úrazov u detí mladšieho školského veku, súbor tvorilo 92 žiakov. Zo súboru 35,1% detí malo úraz, u 18, 9% detí to boli zlomeniny, hospitalizáciu si vyžiadalo 24,0% úrazov, neboli zaznamenané úrazy s trvalými následkami. V r. 2016 súbor tvorilo 60 žiakov staršieho školského veku. Zo sledovaného súboru malo úraz 47,2% detí, u 23 žiakov (38,3%) si úraz vyžadoval lekárske ošetrovanie, šesť žiakov (10%) bolo hospitalizovaných.

V r. 2017 gestor úlohy vyhodnotil projekt a vypracoval intervenčné opatrenia.

Projekt je ukončený.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2017 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára platného od 1.1.2017. Očkovací kalendár bol v čase vydania uverejnený na webovej stránke úradu aj v novej praktickej podobe. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillance ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 15 ochorení na pertussis. Zaznamenali sme epidemický výskyt - 7 prípadov v obci Spišský Štiavnik u Rómov (5 prípadov u detí vo veku 1-3 mesiace neočkovaných a 2 prípady u dospelých mužov – 40-ročný a 60-ročný – stav očkovania u oboch nezistený), ostatné prípady sporadické – 1 prípad u neočkovaného 2-mesačného dieťaťa, 2 prípady u neočkovaných mužov vo vekovej skupine 65+, 2 prípady u muža a ženy s nezisteným očkovaním vo veku 45 a 67 rokov a 2 prípady u 21-ročnej ženy očkovanej pred 15 rokmi a 26-ročného muža očkovaného pred 13 rokmi. Hlásených bolo 9 prípadov pneumokokového invazívneho ochorenia - u 8 dospelých osôb a 1-mesačného dieťaťa. Hlásených bolo 5 prípadov sepsy, 1 prípad úmrtia na pneumóniu u neočkovaného 1-mesačného dieťaťa a 3 prípady meningitídy. Hlásených bolo 73 prípadov novozistených nosičstiev vírusu hepatitídy B a 3 prípady parotitídy.

V priebehu mesiaca augusta bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kompletná kontrola povinného očkovania, pri ktorej v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča bola zistená zaočkovanosť – od 87,3% (preočkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej obrne v 6. roku života v ročníku narodenia 2010 v okrese Levoča) do 99,8% u kontrolovaných druhov pravidelného očkovania v kontrolovaných ročníkoch narodenia.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovacích výkonoch.

V apríli sme sa zúčastnili aktivít Európskeho imunizačného týždňa – 6 článkov v regionálnej tlači, článok umiestnený na webovej stránke, 2 prednášky pre žiakov a študentov Strednej zdravotníckej školy o ochoreniach preventabilných očkovaním, nástenka v priestoroch RÚVZ a v priestoroch SZŠ v Levoči a 7 konzultácií s rodičmi odmietajúcimi očkovanie (osobný rozhovor a telefonicky). Bolo rozoslaných 196 letákov na základné a materské školy v regióne.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrovateľom a ústavným zdravotníckym zariadeniam a v januári bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2016.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillance infekčných ochorení.

V rámci surveillance chrípky bolo do NRC pre chrípku odoslaných 29 materiálov od sentinelových lekárov.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná ochoreniam na tuberkulózu u rómskych detí, kde pokračuje nariadené očkovanie detí z nižšieho hygienického štandardu v obciach Hranovnica, Výborná, Veľká Lomnica a Krížová Ves. V tomto roku bolo zaočkovaných na základe rozhodnutia 89 detí.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnu databázu vyšetrení vykonaných v NRC a oddeleniach klinickej mikrobiológie, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnísk.

V roku 2017 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 3350 prípadov infekčných ochorení, z nich 528 bolo NN. ARO a chrípka sa hlásili telefonicky. V roku 2017 bolo zaevidovaných 27 epidémií. Hlásenia zadávali do informačného systému pracovníci oddelenia epidemiológie. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 10 hlásení. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrovateľov, hlásenie pozitívnych výsledkov z OKM Nemocnice Poprad a je vykonávané.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa naďalej vykonáva aj v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 528 nozokomiálnych nákaz, z nich 50 z epidemickým výskytom. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. V roku 2017 sme sa už po siedmykrát zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti – na OAIM Nemocnice Poprad a.s., kde pri retrospektívnom incidenčnom sledovaní bola zistená incidencia nozokomiálnych nákaz 26,7%.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 74 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 813 vzoriek z prostredia, 175 vzoriek na sterilitu, 17 vzoriek dezinfekčných roztokov, 50 vzoriek ovzdušia. Súčasťou kontroly bolo aj testovanie funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov a to u 106 horúcovzduchových a 108 parných sterilizačných prístrojov. Podrobná analýza bude vo Výročnej správe oddelenia epidemiológie za rok 2017.

Začiatkom mája sme sa zúčastnili kampane „hygiena a dezinfekcia rúk“ v rámci ktorej sme vykonali 7 aktivít na podporu tejto kampane (prednášky, ukážky správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk, stery z rúk zdravotníckych pracovníkov, sledovanie príležitostí hygienickej dezinfekcie rúk).

V mesiacoch máj, jún bola opakovane vykonaná bodová prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz a spotreby mikrobiálnych látok v Nemocnici Poprad a.s. vykonaná podľa štandardov ECDC. Prevalencia nozokomiálnych nákaz bola 3,7% a prevalencia spotreby antimikrobiálnych látok bola 32,3%.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2017 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijný plán hlavne so zameraním na aktualizáciu kontaktných osôb jednotlivých dotknutých inštitúcií.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci tejto surveillance hlásenie ACHO v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológom. V roku 2017 nebol hlásený žiadny prípad ACHO. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roku 2017 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Poprade je súčasťou poradenského centra ako jedna z nadstavbových poradní Poradňa pre AIDS. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty pre verejnosť. Poradenstvo vykonáva lekár epidemiológ, ktorý zároveň koordinuje činnosť v prevencii AIDS na úrade, v úzkej spolupráci s oddelením Podpory zdravia a oddelením hygieny detí a mládeže. Klienti okrem poradenstva dostanú informáciu o možnosti vyšetrenia HIV protilátok. V roku 2017 bolo vykonaných 7 anonymných odberov na anti HIV vyšetrenie v Oddelení klinickej biochémie Poprad s negatívnym výsledkom. Neboli vykonané žiadne odbery na vyšetrenie anti HIV protilátok v OKM Nemocnice Poprad. Dvaja klienti boli odporučení na vyšetrenie do RÚVZ Košice prostredníctvom poradne pre AIDS.

V rámci prevencie AIDS boli rozdane vzdelávacie materiály (letáky) do 112 školských zariadení. Boli vykonané besedy na 4 SOŠ s účasťou 97 žiakov.

RÚVZ so sídlom v Poprade vykonával edukačnú činnosť a zároveň obyvateľstvo regiónu informoval o epidemiologickej situácii vo výskyte AIDS v rámci Slovenska prostredníctvom regionálnych médií (TV Poprad, Chemosvit noviny, noviny Whirpool,

Podtatranské noviny, noviny Kežmarok, Tatranský denník) na nástenkách v SZŠ v Levoči, Poradni zdravia pri RÚVZ a na chodbách RÚVZ.

Vyhodnotenie tejto úlohy bolo zaslané koncom roka 2017 na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V novembri 2011 bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty o možnosti telefonického poradenstva aj osobnej návštevy po telefonickom dohovore.

V roku 2017 bolo do poradne pozvaných 29 rodičov, ktorí odmietajú očkovanie svojich detí. Dostavilo sa 22 rodičov. V dvoch prípadoch bol tento pohovor úspešný a rodičia svoje dieťa dali zaočkovať.

V roku 2017 poradňu navštívili 3 cestovatelia, telefonicky sa poradilo 18 cestovateľov, ktorí sa prišli poradiť o očkovaní pri cestách do zahraničia a následne bol vykonaný 1 zápis o očkovaní do existujúceho preukazu.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA.

Projekt sme realizovali v mesiaci október 2017 na troch stredných školách v okrese Poprad, Kežmarok a Levoča. Zúčastnilo sa ho 73 študentov. Kompletne vyplnené dotazníky odovzdalo 69 študentov. Dotazníky boli k ďalšiemu spracovaniu zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V rámci riešenia úlohy sa v roku 2017 sledovalo osídlenie vôd legionelami a amébami a kvalita vnútorného ovzdušia v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach, vrátane kúpalísk.

Gestor: ÚVZ SR - Národne referenčné centrum pre legionely v životnom prostredí

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetřilo za rok 2017 na legionely v rámci projektu celkovo 27 vzoriek (27 ukazovateľov, 382 analýz): 17 vzoriek teplej úžitkovej vody (TÚV), 10 vzoriek bazénových vôd.

V TÚV odobratých v zdravotníckych a ubytovacích zariadeniach boli legionely stanovené a potvrdené v 41,1 % vyšetřených vzoriek, pričom sa ich koncentrácie pohybovali od 50 do $4,0 \cdot 10^4$ KTJ/100 ml. V jednom prípade bola v týchto vzorkách dokázaná epidemiologicky najzávažnejšia *Legionella pneumophila* sér. 1, v 4 prípadoch boli v stanovenom počte okrem *Legionella pneumophila* sér. 1 potvrdené aj baktérie *Legionella pneumophila* sér. 3. V dvoch prípadoch boli stanovené a potvrdené baktérie *Legionella pneumophila* sér. 3.

V bazénových vodách neboli legionely stanovené.

7.3. MATERSKÉ MLIEKO

Cieľ:

Sledovala sa kvalita nepasterizovaného mlieka ako odozva na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom. Mikrobiologické vyšetřenia boli zamerané na sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality mlieka pred a po jeho pasterizácii.

Zisťovala sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a prítomnosť stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku, ako prevencia proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka. Izolované kmene *Staphylococcus aureus* boli odoslané do NRC pre KPS a ich toxíny v Košiciach, kde sa sledovala prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetřilo za rok 2017 59 vzoriek (59 ukazovateľov, 246 analýz) materského mlieka.

Bolo vyšetřených 30 vzoriek materského mlieka pred pasterizáciou:

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Acinetobacter lwoffii</i>	1
<i>Acinetobacter</i> sp.	11
<i>Bacillus cereus</i>	3
<i>Enterobacter</i> sp.	6
enterokoky	4
<i>Escherichia coli</i>	1
<i>Klebsiella oxytoca</i>	8
<i>Pantoea</i> sp.	1
saprofytické stafylokoky	29
<i>Staphylococcus aureus</i>	1
<i>Streptococcus haemolyticus</i>	1
<i>Streptococcus</i> sp.	9
<i>Streptococcus viridans</i>	1
<i>Micrococcus</i> sp.	1

Bolo vyšetrených **29** vzoriek materského mlieka **po pasterizácii:**

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Bacillus cereus</i>	2
enterokoky	3
<i>Pantoea</i> sp.	1
saprofytické stafylokoky	4
<i>Streptococcus</i> sp.	3

Záver:

V 22 vzorkách (76%) bola pasterizácia účinná a neboli tam zistené žiadne mikroorganizmy. V 7 vzorkách (24%) aj po pasterizácii bola potvrdená prítomnosť mikroorganizmov. V jednom prípade izolovaného kmeňa *Staphylococcus aureus* bola potvrdená produkcia **enterotoxínu D**.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Celospoločenský program so zainteresovanosťou viacerých rezortov. Má šesť základných priorít a jeho cieľom je prevencia civilizačných ochorení. Program sa plní na úrovni poradenskej činnosti v Poradni zdravia, prácou v teréne pri príležitosti vyhlasovaných kampaní pre obyvateľstvo podľa kalendára významných dní WHO, aj informovanosťou obyvateľstva prostredníctvom masovo komunikačných prostriedkov. Celkovo do médií bolo zaslaných 20 príspevkov.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva zabezpečujeme klientom, ktorí navštívia základnú poradňu zdravia.

V r. 2017 bol v základnej poradni zdravia vyšetrených 95 klientov, z toho 69 žien a 26 mužov. Z uvedeného počtu bolo 24 klientom odporúčané navštíviť nadstavbovú poradňu pre zdravú výživu, alebo iných odborných lekárov z dôvodu zistených zvýšených a rizikových hodnôt krvného tlaku, hladiny glukózy v krvi.

Nadstavbovú poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity navštívilo 11 klientov, ktorým bolo poskytnuté aj odborné poradenstvo.

V spolupráci s firmou Zastrova ,a.s., Spišská Stará Ves bol dňa 17.5.2017 vyšetrovaný celkový cholesterol v krvi zamestnancom (37), meraný krvný tlak, antropometrické ukazovatele a osobné poradenstvo. Z počtu vyšetrených malo 5,4% zamestnancov hodnoty celkového cholesterolu viac ako 6,5 mmol/l., hraničné odnoty celkového cholesterolu (5-6,5 mmol/l) malo 35,1% zamestnancov, optimálny krvný tlak malo 36,4% žien a 30,8% mužov, zvýšený krvný tlak malo 36,0% žien a 23% mužov.

Dňa 29.9.2017 sa realizovala kampaň MOST 2017-Svetový deň srdca, miestom vyšetovania bol Mestský úrad Spišská Belá. Celkovo bolo vyšetrených 30 klientov (celkový cholesterol, meranie krvného tlaku, hmotnosť, výška, pás, boky, BMI, osobné poradenstvo). Zvýšené hodnoty celkového cholesterolu boli istené u 4,0% klientov.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity na roky 2015-2025

V r. 2017 boli na školy zasielané elektronickou poštou informačné letáky (cca 210) o význame pohybovej aktivity pre zdravie, o správnom stravovaní (Svetový deň potravín, Svetový deň pohybu, Svetový deň srdca), RÚVZ so sídlom v Poprade bol zapojený do projektu „Viem, čo zjem“, ktorý sa realizoval na dvoch základných školách v meste Poprad, 10 prednášok pre 182 žiakov.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu“ celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Súťaž organizuje gestor –RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Súťaž prebieha každé dva roky, v roku 2017 bola v období od 20.3.2017 do 11.6.2017. Informácie o súťaži boli zaslané na školy pre pedagógov, na úrady, propagácia bola aj prostredníctvom článku v regionálnych novinách. Pravdepodobne komplikované a zdĺhavé vyplňanie druhov vybraných cvikov, dĺžky a frekvencie cvičenia jednotlivých cvikov prispeli k nezáujmu zapojiť sa do projektu. Gestor uvažuje o zrušení uvedenej kampane.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

V súvislosti s prednáškami o životnom štýle a prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení bolo na školách diskutované aj o negatívnych účinkoch alkoholu na zdravie (8 prednášok, 452 žiakov).

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017- 2020

Na školách realizované prednášky a besedy na tému fajčenie , spolu 14 prednášok pre 368 žiakov. Bol vykonaný monitoring zameraný na prevalenciu fajčenia a užívania drog (dve školy, počet respondentov 215).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIA A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v rámci plnenia úloh tohto programu vykonáva monitoring pitnej vody a štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou a dodržiavaním povinností právnických a fyzických osôb, uložených zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Usiluje sa o poskytovanie kvalitných a včasných informácií verejnosti o zásobovaní pitnou vodou v regióne, o kvalite vody z verejných vodovodov, o kvalite vody na umelých kúpaliskách v považskobystrickom regióne, ale aj edukačných informácií ako sú napr. význam a biologická hodnota pitnej vody pre zdravie človeka, zdravotné účinky kontaminovanej vody na ľudský organizmus, spôsoby dezinfekcie vody či už pitnej alebo vody na kúpanie atď.

V roku 2017 sme zabezpečili odber a analýzu vzoriek vôd z 28 verejných vodovodov: v rámci kontrolného monitoringu - 206, preverovacieho monitoringu -33 v rámci ŠZD -32, spolu 271 vzoriek. Vyšetrených bolo 30 vzoriek z individuálnych vodných zdrojov, z toho obsah dusičnanov 0-10 mg/l obsahovalo 12 vzoriek, 10-50 mg/l obsahovalo 18 vzoriek a ani v jednom prípade nebol zistený obsah dusičnanov nad 50 mg/l (ani vo vzorkách odobratých z verejných vodovodov).

Zvýšený záujem verejnosti o pitnú vodu a o vyšetrenie pitnej vody z vlastných zdrojov je každoročne zaznamenávaný pri príležitosti Svetového dňa vody. V marci 2017 bol zabezpečený transport 69 privezených vzoriek vody z individuálnych vodných zdrojov do laboratória RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Všetkým záujemcom boli poskytnuté konzultácie.

Bazénov s celoročnou prevádzkou v našom regióne je 19, počet predložených protokolov o analýze kvality vody od prevádzkovateľov bol 70. Počet odobratých vzoriek v rámci ŠZD bol 152, z toho 9 vzoriek bolo nevyhovujúcich.

Celkový počet dozorovaných letných kúpalísk v našom regióne je 7, uvedených do prevádzky v roku 2017 bolo len 7. Predložených protokolov o kvalite vody (prevádzkovateľmi) bolo 30 a všetkých 22 vzoriek odobratých v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vyhovujúcich.

V 9 už spomínaných prípadoch bazénov s celoročnou prevádzkou bol nevyhovujúci stav kvality vody riešený s prevádzkovateľmi aj formou sankcie. Uložené opatrenia, ktoré boli v každom prípade vykonané v určenej lehote boli účinné a opakované aj overené.

Môžeme konštatovať, že v roku 2017 bola spolupráca s prevádzkovateľmi vodovodov aj kúpalísk a bazénov na dobrej úrovni a že táto situácia sa odrazila aj v snahe zo strany prevádzkovateľov zabezpečiť nielen vyhovujúce a príjemné prostredie na rekreáciu a relax ale aj ponúkať samotnú vodu, či už pitnú alebo určenú na kúpanie, vyhovujúcej kvality ako jeden zo zdrojov zdravia.

Zároveň však musíme uviesť aj to, že v roku 2016 sme sa podieľali na riešení situácie, súvisiacej s aplikáciou nadmerného množstva biologického odpadu na polia v blízkosti vodných zdrojov, čo viedlo k určitým náročným opatreniam a takmer havarijnému stavu.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V roku 2017 bolo v prevádzke 22 zariadení solárií z celkovým počtom 32 opaľovacích prístrojov, z toho v okrese Považská Bystrica 7 prevádzok s 12 opaľovacími prístrojmi, v okrese Púchov 4 prevádzky s 6 opaľovacími prístrojmi a v okrese Ilava 11 prevádzok so 14 opaľovacími prístrojmi. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 10 zariadeniach so zameraním na dodržiavanie hygienických požiadaviek v prevádzke a kontrolu vykonávania objektivizácie UV žiarenia. Pri dozore neboli zistené závažné nedostatky, ostatné boli odstránené v stanovenom termíne.

Vykonaný bol dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Do dotazníkového prieskumu bolo zapojených 101 študentov (Gymnázium Dubnica nad Váhom, Gymnázium Považská Bystrica, SPŠ Dubnica nad Váhom a SZŠ Považská Bystrica).

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR, ktorého aktualizácia je pravidelne vykonávaná podľa požiadaviek ÚVZ SR. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2017 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 3408 exponovaných zamestnancov, z toho 730 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 119. Podľa evidencie ASTR najviac rizikových prác evidujeme v rezorte priemyselnej výroby - 2859 zamestnancov. 30 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti zdravotníctva a sociálnej pomoci. V poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove evidujeme 36 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Rizikové práce v oblasti administratívnych a podporných služieb vykonáva 78 pracovníkov, v oblasti dodávky vody, čistenia a odvodu odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov vykonáva rizikové práce 61 pracovníkov a v odborných, vedeckých a technických činnostiach vykonáva rizikové práce 23 pracovníkov. V stavebníctve a pri ťažbe a dobývaní vykonáva rizikové práce 34 pracovníkov a v oblasti skladovania a dopravy 170 pracovníkov. 117 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu. Z jednotlivých rizík sú pracovníci pri výkone prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie najviac exponovaní rizikovému faktoru hluk (2511 exponovaných pracovníkov, z toho 2399 v 3. kat. a 112 v 4. kat.). Chemickým látkam je exponovaných 1165 pracovníkov (z toho 1047 v 3. kategórii a 118 v 4. kategórii), z tohto počtu je pevnému aerosólu exponovaných 959 pracovníkov (z toho 844 v 3. kat. a 115 v 4. kat.). Nešpecifickému faktoru - mikroklimatické podmienky je exponovaných 404 pracovníkov (záťaž teplom - 339 pracovníkov a 65 pracovníkov

- záťaž chladom). Vibráciám je exponovaných 159 pracovníkov. Nadmernej fyzickej záťaži - DNJZ sú exponovaní 6 pracovníci v 3. kat., zvýšenému tlaku na laktový nerv 12 exponovaných pracovníkov, všetci v 3. kategórii a nevhodnú pracovnú polohu pri práci na čas presahujúci limity stanovené legislatívou zaujíma 131 zamestnancov. 139 pracovníkov je exponovaných nadmernej fyzickej záťaži pri ručnej manipulácii s bremenami, všetci v 3. kategórii. Biologickým faktorom je exponovaných spolu 14 pracovníkov v 3. kat., optickému žiareniu sú vystavení 4 pracovníci v 3. kategórii.

V porovnaní s údajmi získanými k 31.12. 2017 došlo k navýšeniu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 204 pracovníkov - nové rizikové práce v spoločnostiach EVPÚ PRO, a.s., Dubnica nad Váhom, TESCO STORES, a.s., Bratislava - prevádzka Hypermarket TESCO, Považská Bystrica, Bc. Lucia Ďurišová - fyzioterapeut, Lednické Rovne, LOG Support s.r.o., Púchov, INDUSTRY LOGISTICS & MANAGEMENT, s.r.o., Považská Bystrica, MATADOR Tools, s.r.o., Dubnica nad Váhom, Nemocnica s poliklinikou Považská Bystrica. Z hľadiska expozície jednotlivým rizikovým faktorom boli zmeny zaznamenané v expozícii hluku - o 138 exponovaných viac, najmä z dôvodu zaradenia pracovníkov spoločností INDUSTRY LOGISTICS & MANAGEMENT, s.r.o., Považská Bystrica, PSL, a.s., Považská Bystrica, MATADOR Tools, s.r.o., Dubnica nad Váhom, MATADOR Industries, a.s., Dubnica nad Váhom, DONGWON SK, s.r.o., Dubnica nad Váhom, Continental Matador Rubber s.r.o., Púchov, Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov do 3. príp. 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, menší počet pracovníkov bol zaradený do 3. kategórie aj v iných spoločnostiach. V expozícii chemickým látkam (vrátane pevných aerosólov) došlo k nárastu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 75 najmä z dôvodu zaradenia prác pracovníkov spoločností Continental Matador Rubber s.r.o., Púchov (expozícia pevnému aerosólu z opracovania pneumatík, sadziam), RAVEN a.s., Považská Bystrica (expozícia zväračským pevným aerosólom, Fe a jeho zliatinám), MATADOR Industries, a.s., Dubnica nad Váhom (expozícia pevnému aerosólu - umelé brusivo, karborundum, elektrit) do 3. príp. 4. kategórie. K nárastu počtu pracovníkov vykonávajúcich práce v riziku expozície vibráciám (o 15 pracovníkov viac) došlo z dôvodu zaradenia prác na pracoviskách spoločností MATADOR Industries, a.s., Dubnica nad Váhom, EMT Púchov s.r.o., Púchov, ZVS IMPEX, akciová spoločnosť, Dubnica nad Váhom, MATADOR Tools, s.r.o., Dubnica nad Váhom do 3. príp. 4. kategórie. V expozícii rizikovému faktoru - záťaž chladom došlo k nárastu počtu pracovníkov vykonávajúcich práce zaradené do 3. kategórie na pracovisku spoločnosti Kaufland Slovenská republika v.o.s., Bratislava - prevádzka Distribučné centrum Ilava. Mierny nárast bol zaznamenaný aj vo výkone rizikových prác - rizikový faktor fyzická záťaž - dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie na pracoviskách spoločnosti Booster Precision Components (Belusa) s.r.o., Beluša a vo výkone rizikových prác - rizikový faktor fyzická záťaž - práca s bremenami na pracoviskách spoločnosti LOG Support s.r.o., Púchov, ktoré boli na základe výsledkov hodnotenia celkovej fyzickej záťaže pracovníkov zaradené do 3. kategórie.

Nové práce boli do tretej príp. štvrtej kategórie zaradené v spoločnostiach MATADOR Industries, a.s., Dubnica nad Váhom (expozícia vibráciám, hluku, chemickým faktorom - pevný aerosól - umelé brusivo, karborundum, elektrit), Continental Matador Rubber s.r.o., Púchov (expozícia hluku, chemickým faktorom - pevný aerosól z opracovania pneumatík, sadze), Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov (expozícia hluku), PSL, a.s., Považská Bystrica (expozícia hluku), Burns SK, a.s., Nová Dubnica (expozícia hluku), Booster Precision Components (Belusa) s.r.o., Beluša (expozícia zvýšenej fyzickej záťaži), EMT Púchov, s.r.o., Púchov (expozícia vibráciám), RAVEN a.s., Považská Bystrica (expozícia chemickým faktorom - zväračský pevný aerosól, Fe a jeho zliatiny), DONGWON SK, s.r.o., Dubnica nad Váhom

(expozícia hluku, chemickým faktorom - pevný aerosól - Fe a jeho zliatiny), ZVS IMPEX, akciová spoločnosť, Dubnica nad Váhom (expozícia vibráciám), Nemocnica s poliklinikou Považská Bystrica (expozícia chemickým faktorom - anesteziologické plyny - sevoflurán).

V niektorých spoločnostiach došlo k vyradeniu prác z tretej resp. štvrtej kategórie z dôvodu vykonaných opatrení na jednotlivých pracoviskách, na základe novej objektívizácie či zrušenia pracoviska:

- Poľnohospodárske družstvo Vršatec, Pruské - vyradenie prác z tretej kategórie na základe opätovného posúdenia rizika pri práci s expozíciou chemickým faktorom (agrochemikálie) na pracovisku mechanizácia Pruské a chemickým faktorom (organický prach) na pracovisku miešareň krmív Bohunice.

- Danfoss Power Solutions a.s., Považská Bystrica - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia hluku) na základe výsledkov nových meraní.

- GIMAX ADZ s.r.o., Púchov - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia hluku) na základe výsledkov nových meraní a posúdenia rizika na pracovisku Lisovňa, Otryskávacia kabína.

- GIMAX Servis, s.r.o., Púchov - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia hluku) na základe výsledkov nových meraní a posúdenia rizika na pracovisku Lisovňa, Otryskávacia kabína.

- ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom - vyradenie prác z tretej kategórie na základe opätovného posúdenia rizika pri práci s expozíciou chemickým faktorom (zmes) na pracovisku chemickej skúšobne.

- ZVS IMPEX, akciová spoločnosť, Dubnica nad Váhom - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia pevným aerosólom - železo a jeho zliatiny, oxid kremičitý amorfný) na základe výsledkov nových meraní a posúdenia rizík.

- FERRMONT, spol. s r.o., Púchov - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia hluku a pevným aerosólom - železo a jeho zliatiny) na základe výsledkov nových meraní.

- Kaufland Slovenská republika v.o.s., Bratislava - prevádzka Distribučné centrum Ilava - vyradenie prác z tretej kategórie na základe opätovného posúdenia rizika pri práci s expozíciou rizikového faktoru - záťaž chladom.

- RONA, a.s., Lednické Rovne - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia pevným aerosólom - SiO₂) na základe výsledkov nových meraní a posúdenia rizík.

- Booster Precision Components (Povazska Bystrica) s.r.o., Považská Bystrica - vyradenie prác zo štvrtej kategórie na základe výsledkov nových meraní a posúdenia rizík.

- Ledrov, s.r.o., Lednické Rovne - vyradenie prác z tretej kategórie (expozícia zvýšenej fyzickej záťaži - DNJZ) z dôvodu zrušenia pracoviska.

- KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen - prevádzka Štrkovňa Dubnica nad Váhom - vyradenie prác z tretej a štvrtej kategórie (expozícia pevným aerosólom - pôdne pevné aerosóly, inertný prach, hluku) z dôvodu zrušenia pracoviska.

Opatreniami zo strany zamestnávateľa sa nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a pracovné činnosti naďalej spĺňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie. Z dôvodu straty platnosti rozhodnutia boli vydané do 31.12. 2017 nové rozhodnutia pre nasledovných účastníkov konania: MEDEKO CAST s.r.o., Považská Bystrica, METALLFORM, s.r.o., Beluša, Rademaker Slovakia, s.r.o., Považská Bystrica, Porsche Werkzeugbau, s.r.o., Dubnica nad Váhom, ZTS METALURG, a.s., Dubnica nad Váhom, Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, GIMAX Servis, s.r.o., Púchov, GIMAX ADZ s.r.o., Púchov, PSL, a.s., Považská Bystrica, ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom.

Celkovo bolo k 31.12. 2017 vydaných 36 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.).

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD podľa odborného usmernenia ÚVZ SR zameraný na dodržiavanie ustanovení jednotlivých nariadení vlády. Súčasťou štátneho zdravotného dozoru bolo overenie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia:

Hluk - 5 subjektov - spolu 63 dotazníkov „H“

Chemické látky - 3 subjekty - spolu 24 dotazníkov „C“

Azbest - 2 subjekty - spolu 9 dotazníkov „A“

Vibrácie - 1 subjekt - spolu 5 dotazníkov „V“

Karcinogénne a mutagénne faktory - 1 subjekt - spolu 1 dotazník „K“

Bremená - 1 subjekt - spolu 7 dotazníkov „R“

Okrem toho je expozícia pracovníkov jednotlivým faktorom pracovného prostredia posudzovaná aj pri výkone ŠZD v rámci posudkovej činnosti pri uvádzaní priestorov do prevádzky a následne pri posudzovaní výsledkov hodnotenia zdravotných rizík ako splnenia opatrení uložených pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Tiež bola expozícia pracovníkov (výsledky meraní, údaje z kariet bezpečnostných údajov...) hodnotená aj v rámci posudkovej činnosti pri prehodnocovaní zaradenia prác do tretej alebo štvrtej kategórie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru zameraného na kontrolu plnenia ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. (pred nadobudnutím účinnosti novely zákona č. 355/2007 Z.z.) najmä vo vzťahu k výkonu prác zaradených do tretej kategórie v prevádzke spoločnosti AXES, s.r.o., Nová Dubnica bolo zistené, že zamestnávateľ nezabezpečil pre svojich zamestnancov zdravotný dohľad (na požiadanie nebola predložená zmluva resp. doklad svedčiaci o zabezpečení zdravotného dohľadu pracovníkov) a tiež neboli predložené posudky o zdravotnej spôsobilosti pracovníkov vykonávajúcich práce zaradené do 3. kategórie. Na základe uvedeného sa zamestnávateľ dopustil správneho deliktu na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 22 písm. b) a c) zákona č. 355/2007 Z.z. tým, že nezabezpečil pre svojich zamestnancov zdravotný dohľad - na požiadanie nebola predložená zmluva resp. doklad svedčiaci o zabezpečení zdravotného dohľadu pracovníkov, čím došlo k porušeniu povinnosti vyplývajúcej z § 30 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. a tiež neboli predložené posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu svedčiace o zabezpečení posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu, čím došlo k porušeniu povinnosti vyplývajúcej z § 30 ods. 1 písm. c) zákona č. 355/2007 Z.z. Za uvedené porušenie zákona č. 355/2007 Z.z. bola spoločnosť uložená podľa § 57 ods. 50 písm. a) zákona č. 355/2007 Z.z. pokuta.

Na pracovisku výroby zmesí spoločnosti Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov došlo k zníženiu rizika z expozície pracovníkov karcinogénnym látkam ukončením používania oleja Triumf ako prísady do zmesí klasifikovaného ako karcinogén kategória 1A.

Realizáciou opatrení na patologicko-anatomickej oddelení (nový excidačný stôl) a operačných sálach (výmena anestetických prístrojov) došlo k zníženiu miery rizika súvisiaceho s expozíciou chemickým faktorom pri práci. Na základe nových meraní a posúdenia rizika došlo k zmene v zaradení prác z tretej do druhej kategórie.

Na pracoviskách PD Vršatec, Pruské (mechanizácia Pruské, miešareň krmív Bohunice) došlo k zníženiu miery rizika z hľadiska expozície pracovníkov chemickým faktorom - karcinogénnym látkam - agrochemikáliám a organickému prachu z dôvodu zavedenia inovatívnych technologických a pracovných postupov (zmena technologického procesu krmných zmesí, nový mobilný miešací stroj, postrekovanie rastlín prostredníctvom strojného zariadenia, ktoré obsluhuje pracovník z kabíny zariadenia). Na základe výsledkov posúdenia rizík boli práce vykonávané na pracoviskách mechanizácia Pruské a miešareň krmív Bohunice vyradené z 3. kategórie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

K 31.12. 2017 bol ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č. 355/2006 Z.z.) zameraný na kontrolu dodržiavania ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády vykonaný v troch prevádzkach (ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom, TEPLÁREŇ Považská Bystrica, s.r.o., Považská Bystrica, TEMAGAL, s.r.o., Dubnica nad Váhom). V rámci ŠZD boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami a karty bezpečnostných údajov. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Vlastníci osvedčení o odbornej spôsobilosti boli tiež upozorňovaní na povinnosť absolvovania aktualizacej odbornej prípravy v zmysle zákona. Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné nedostatky s výnimkou jedného prípadu. Zamestnávateľovi boli na základe zistených nedostatkov v zápisnici z výkonu ŠZD uložené opatrenia s termínmi na ich odstránenie. Pri následnom ŠZD bolo zistené, že zamestnávateľ zabezpečil odstránenie všetkých zistených nedostatkov.

K 31.12. 2017 boli podané na posúdenie 2 návrhy na skladovanie, manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z.z.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín). Na RÚVZ v sídle kraja sú odporúčaní aj v prípade predkladania potvrdení o absolvovaní aktualizacej odbornej prípravy, prípadne sú tieto potvrdenia odstúpené. Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť sú povinné oznámiť začiatok každej takejto činnosti RÚVZ písomne, najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom. Túto povinnosť si k 31.12. 2017 splnilo 461 organizácií.

Mimoriadne a havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami neboli zaznamenané.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

K 31.12. 2017 evidujeme v programe ASTR celkom 299 zamestnancov z toho 5 žien, ktorí vykonávajú práce v 3. a 4. kategórii s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Do tohto počtu sú zaradení pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, agentúry dočasného zamestnávania GIMAX ADZ, s.r.o., Púchov a GIMAX Servis, s.r.o., Púchov, ktorí sú exponovaní sadziám (spolu 262 mužov), ktoré však podľa predložených KBÚ nie sú klasifikované ako karcinogénne.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na pracovisku ambulatnej chemoterapie Nemocnice s poliklinikou Považská Bystrica. Na základe záverov posúdenia rizika boli práce na uvedenom pracovisku z dôvodu zvýšenej miery zdravotného rizika zo špecifického pôsobenia karcinogénnych a mutagénnych faktorov zaradené do 3. kategórie.

Poskytovanie ambulatnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia sa vykonáva tiež na súkromnej ambulancii nešťátneho zdravotníckeho zariadenia. Počet použitých ampuliek sa eviduje.

Okrem toho evidujeme práce zaradené do tretej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu drevených schodísk - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom (17 zamestnancov) a u 3 SZČO v prevádzke na výrobu drevených násad. Do druhej kategórie prác sú zaradení pracovníci exponovaní pevnému aerosólu z tvrdého dreva v spoločnosti PILAMUS, spol. s r.o., Dohňany - prevádzka Ihrište. V spoločnosti GALVANIKA, s.r.o., Dolná Breznica sú zamestnanci exponovaní zlúčeninám šesťmocného chrómu pri povrchovej úprave kovov (4 pracovníci v 3. kat.). Na oddelení patológie NsP Ilava sú pracovníci exponovaní formaldehydu (4 pracovníci). Na základe realizovaných opatrení na oddelení patológie NsP Považská Bystrica (nový stôl na excidovanie vzoriek) zamestnávateľ zabezpečil meranie formaldehydu a iných chemických látok v pracovnom prostredí. Na základe výsledkov merania a posúdenia rizík boli práce preradené z tretej do druhej kategórie z hľadiska zdravotných rizík. V dôsledku zavedenia inovatívnych technologických a pracovných postupov na pracovisku mechanizácia Pruské PD Vršatec došlo k opätovnému posúdeniu rizika pri práci s expozíciou chemickým faktorom - karcinogénnym látkam - agrochemikáliám, ktorým sú exponovaní 2 pracovníci v 2. kategórii.

ŠZD za účelom hodnotenia expozície karcinogénnym faktorom bol vykonaný v spoločnostiach ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom, TEPLÁREŇ Považská Bystrica, s.r.o., Považská Bystrica, kde sú pracovníci exponovaní karcinogénnym látkam (kyselina fluorovodíková, kyselina chrómsírová, octan kademnatý, dvojchróman draselný, dvojchróman sodný dihydrát, fenolftaleín) pri laboratórnych činnostiach a v spoločnosti CHEMNI USIP, spol. s r.o., Považská Bystrica, kde sú pracovníci exponovaní karcinogénnym látkam (chlorid nikelnatý, síran nikelnatý, Additive SLOTONIP 38) pri chemickom niklovaní.

V rámci posudkovej činnosti boli vydané 3 rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. na činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku. Zároveň boli schválené prevádzkové poriadky pre činnosti s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

Na pracovisku výroby zmesí spoločnosti Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov došlo k zníženiu rizika z expozície pracovníkov karcinogénnym látkam ukončením používania oleja Triumf ako prísady do zmesí klasifikovaného ako karcinogén kategória 1A.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12. 2017 posúdených 57 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- 17 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v bytových jadrách
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z kanalizačného a vzduchotechnického potrubia
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stúpačiek bytového domu
- 26 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rodinného domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy rekreačnej chaty
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy budovy - železničná stanica (demolácia rodinného domu), STAVADLO č. 1 a č. 2
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy budovy č. 8
- Hala Vulkanizácie a finalizácie

- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny z rozostavanej budovy
 - 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy materskej školy
 - 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny z budovy kultúrneho domu
 - 2 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy hospodárskej budovy
 - 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo suterénu pivničných a vstupných priestorov
 - 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z obloženia stien rodinného domu
 - 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z podhládov bytového domu
 - 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z nelegálnej skládky
- Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti SD Gelnica, s.r.o. (7 návrhov), ReTrash, s.r.o., Kremnica (3 návrhy), M-GAS s.r.o., Trenčianska Turná (2 návrhy), PROFIDEMONT s.r.o., Detva (1 návrh), Stavebné bytové družstvo Púchov (3 návrhy), TREMEX, spol. s r.o., Nová Dubnica (1 návrh), Roman Juríček - STRECHYRJA, Lysá pod Makytou (6 návrhov), Losstav, s.r.o., Streženice (5 návrhov), BATKO, s.r.o., Horná Poruba (10 návrhov), AZBESTGROUP s.r.o., Poprad (1 návrh), ASTANA, s.r.o., Poprad (9 návrhov), Concret s.r.o., Boleráz (1 návrh), GASKOMPLET - ZH, s.r.o., Žiar nad Hronom (1 návrh), KAMON, s.r.o., Považská Bystrica (1 návrh), EKOMA TATRY s.r.o., Poprad (1 návrh), DARTA SERVICE, s.r.o., Dolný Kubín (1 návrh), BBC consulting, s.r.o., Nitra (1 návrh), Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., Prievidza (1 návrh), DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava (1 návrh), E - RAN TZB, s.r.o., Bratislava (1 návrh), ktoré vlastnia oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

Dodržiavanie ustanovení NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci (ďalej len NV SR č. 253/2006 Z.z.), ako aj dodržiavanie plánu práce predloženého pri posudkovej činnosti bolo skontrolované aj v rámci výkonu ŠZD - 2 kontroly. Zároveň bolo dotazníkmi informovanosti „A“ (spolu 9 dotazníkov) overené splnenie povinností vyplývajúcej z § 10 uvedeného nariadenia vlády. Nebolo zistené porušenie ustanovení citovaného nariadenia vlády. O ukončení činnosti boli na RÚVZ zasielané záverečné správy odbornej demontáže azbestu.

ŠZD zameraný na kontrolu plnenia ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z., NV SR č. 253/2006 Z.z. a NV SR č. 355/2006 Z.z. bol tiež vykonaný na základe podnetu týkajúceho sa odstraňovania azbestových stúpacích rozvodov v bytovom dome. Pri výkone ŠZD bolo zistené porušenie ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. a jeho vykonávacích právnych predpisov. Vzhľadom na uvedené bolo začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Za účelom zlepšenia zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia bolo v spoločnosti ENICS SLOVAKIA s.r.o., Nová Dubnica vyšetrených 20 zamestnancov (preventívne vyšetrenie Smokelyzerom - meranie % CO vo vydýchnutom vzduchu

a % COHb v krvi u fajčiarov) a edukovaných 390 zamestnancov (prednášky - Alkoholizmus a fajčenie). Dlhodobým problémom pri realizovaní týchto aktivít je nedostatok finančných prostriedkov na materiál potrebný k vyšetreniam a neochota oslovených firiem spolupodieľať sa na financovaní týchto vyšetrení.

Spoločnosť ENICS SLOVAKIA s.r.o. zabezpečila kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia (hluku a chemických faktorov - vybraných organických rozpúšťadiel). Na základe výsledkov meraní boli odd. PPLaT schválené prevádzkové poriadky s posudkami o riziku vypracované v zmysle § 3 a § 12 NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení neskorších predpisov a § 4 a § 11 NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V rámci podpory zdravia pri práci odborní pracovníci OPPLaT vykonávali edukačnú činnosť zamestnávateľov a zamestnancov počas výkonu štátneho zdravotného dozoru priamo na pracoviskách. Ďalšie informácie a usmerňovania boli poskytované telefonickou formou, v menšej miere elektronickou formou, písomnou formou alebo priamou komunikáciou účastníka konania na RÚVZ. Najčastejšie konzultovanou témou boli požiadavky pri uvádzaní priestorov do prevádzky, náležitosti žiadostí, výsledky hodnotenia zdravotných rizík a postup pri zaraďovaní prác do tretej alebo štvrtej kategórie, pri hodnotení záťaže teplom a zabezpečovaní pitného režimu.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (23. – 27. októbra 2017) sa uskutočnil na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici dňa 27.10. 2017 deň otvorených dverí odboru preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie za účelom poskytnutia informácií pre odbornú a laickú verejnosť k danej téme. O dni otvorených dverí boli zverejnené informácie na web stránke úradu a na výveske.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

K 31.12. 2017 bolo oddelením **PPLaT** vydaných **9 rozhodnutí** na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania postavenia chráneného pracoviska alebo dielne. Tiež bolo vydaných **9 stanovísk** k zamestnávaniu osôb so ZPS v prevádzke, na ktoré už bolo vydané súhlasné rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky. Podľa charakteru činností v posudzovaných prevádzkach OPPLaT spolupracovalo pri ich posudzovaní aj s ostatnými oddeleniami RÚVZ. Ostatnými oddeleniami RÚVZ (**HŽPaZ, HV**) bolo vydaných **10 rozhodnutí** na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania postavenia chráneného pracoviska, alebo dielne po ich predchádzajúcom posúdení pracovníkom OPPLaT.

Vydaniu rozhodnutia resp. stanoviska predchádzal výkon štátneho zdravotného dozoru (**spolu kontrol 28**) zameraný na kontrolu splnenia požiadaviek podľa prílohy č. 1 bod. 22 NV SR č. 391/2006 Z.z. a splnenia požiadaviek na prispôsobenie pracovných podmienok charakteru zdravotného postihnutia pracovníka, ktorý bude vykonávať činnosť v posudzovaných priestoroch. V rámci posudkovej činnosti však neboli posudzované priestory pre pracovníkov s ťažkým postihnutím podporno-pohybového aparátu s obmedzenou pohybovou schopnosťou vyžadujúce špeciálne stavebné úpravy - upravená šírka dverí, bezbariérový prístup, bezbariérové

WC... Vo väčšine prípadov sa jednalo o pracoviská, kde zamestnanci vykonávajú administratívne a krajčírské práce.

Pracovníci so zníženou pracovnou schopnosťou nachádzali uplatnenie najčastejšie pri výkone administratívnych činností (3 rozhodnutia + 1 stanovisko), pri predaji potravín vrátane mäsových výrobkov (1 rozhodnutie + 2 stanoviská), pri výrobe a predaji ovocných štiav a raw koláčov (1 rozhodnutie), pri výrobe mäsových výrobkov (1 stanovisko), pri potlačí metrového textilu (1 stanovisko), v piliarskej výrobe (1 stanovisko), v prevádzke školskej kuchyne (1 stanovisko), pri výkone krajčírskych prác (3 rozhodnutia + 1 stanovisko), v oblasti poľnohospodárstva (1 rozhodnutie), pri výkone stolárskych prác (1 rozhodnutie), pri výkone upratovacích prác (1 rozhodnutie), pri predaji detského sortimentu (1 rozhodnutie), pri výkone zväračských prác (1 rozhodnutie), pri predaji autosúčiastok (1 rozhodnutie), pri predaji odevov a textilu (1 rozhodnutie), v cestovnej kancelárii (1 rozhodnutie), pri predaji rozličného tovaru (1 rozhodnutie), v zariadení starostlivosti o ľudské telo (1 rozhodnutie + 1 stanovisko), v ambulancných sociálnych službách (1 rozhodnutie). V uvedených priestoroch sa spolu zamestnalo **52 osôb** so zníženou pracovnou schopnosťou.

Následný štátny zdravotný dozor bol vykonaný v **12** chránených dielňach resp. pracoviskách

- prevádzka školskej kuchyne a školskej jedálne - 1 pracovník
- potlač metrového textilu - 4 pracovníci
- masážny salón - 1 pracovník
- predaj mäsových výrobkov - 1 pracovník
- výroba mäsových výrobkov - 1 pracovník
- zákazkové šitie - 1 pracovník
- administratívne činnosti - 4 pracovníci
- piliarska výroba - 3 pracovníci
- predaj rozličného tovaru - 1 pracovník
- elektrodieľňa a miestnosť pre upratovačku - 3 pracovníci
- kancelária na poskytovanie počítačových a sociálnych služieb - 1 SZČO + 1 pracovník
- predaj ovocia a zeleniny - 1 pracovník

Pri výkone ŠZD neboli na uvedených pracoviskách použité **kontrolné listy** na overenie informovanosti pracovníkov o rizikách, nakoľko si to charakter práce nevyžadoval.

Neevidujeme vykonávanie prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie pracovníkmi so zníženou pracovnou schopnosťou.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na žiadnom z uvedených pracovísk nebolo zistené závažné porušenie zákona č. 355/2007 Z.z. a jeho vykonávajúcich predpisov a neboli uplatnené sankčné opatrenia. Odstránenie drobných nedostatkov bolo účastníkom konania uložené v zápisnici z výkonu štátneho zdravotného dozoru - vypracovanie kategorizácie prác, zabezpečenie zdravotného dohľadu, vedenie evidencie o pracovníkoch...

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – rok 2017

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP v danom roku	Počet kontrol na CHP v danom roku (spolu) ¹	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu) ²	Kontrolné listy	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanovísk				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
PB	19 (9 PPLaT a 10 HV+HŽP)	9	40	40	75	0	10 (nedostatočný priestor pre oddych zamestnancov, nezabezpečenie zdravotného dohľadu, nevyhovujúce zariadenia pre osobnú hygienu - šatňa, sprchy nepredloženie kategorizácie prác, hodnotenia zdravotných rizík, protokolov z kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia, nepredloženie protokolu z rozboru kvality pitnej vody pri individuálnom zásobovaní, nevyhovujúca maľovka v priestoroch prevádzky)	10 (zabezpečiť priestor pre oddych zamestnancov v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z., zabezpečiť zdravotný dohľad pre pracovníkov, zabezpečiť zariadenia pre osobnú hygienu pre pracovníkov v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z., predložiť kategorizáciu prác s posúdením rizík, protokoly svedčiace o zabezpečení kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia, predložiť protokol z rozboru kvality pitnej vody, zabezpečiť obnovu maľovky v priestoroch prevádzky)	

Vysvetlivky:

CHP – chránené pracoviská

ZP – zdravotne postihnutie

Kontrolné listy: A - azbest, B - biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

¹ Ak bolo na jednom kontrolovanom CHP v danom roku viac kontrol, uvádza sa celkový počet kontrol spolu.

Napr. ak bolo kontrolované iba jedno CHP, ale kontrola bola v priebehu roka 2 krát, do počtu kontrolovaných CHP za daný rok sa doplní 1, ale do počtu kontrol v danom roku sa uvedie 2.

(niektoré RÚVZ uvádzajú počet všetkých CHP celkom vo svojom regióne, alebo sa tabuľka nezhoduje s textom)

² Treba uviesť počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP.

(niektoré RÚVZ uvádzajú celkový počet zamestnancov na CHP, kt. majú vo svojom regióne)

V komentári v texte pod tabuľkou je možné uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť
- Druh (skupiny) postihnutia: telesné, duševné, intelektové alebo zmyslové postihnutia

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade v spolupráci s RÚVZ v SR(odber vzoriek)

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č.1935/2004.

V rámci plnenia tejto úlohy bol v roku 2017 vykonaný odber 1 vzorky výrobku z bambusu : **FACKELMANN – DÁVKOVAČ NA RYŽU, 23 cm** na sledovanie rizikových ukazovateľov: formaldehyd, resp. melamín z bambusu s cieľným vyšetrením na formaldehyd a melamín. Testovaná vzorka splnila požiadavky platnej legislatívy.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Gestor: RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními hygieny výživy a bezpečnosti potravín RÚVZ v sídlach krajov

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov a rôznymi druhmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Na plnení úlohy sa podieľa RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními HV v sídle krajov. Odobratá bola v roku 2017 1 vzorka výživového doplnku na zistenie deklarovaného množstva probiotických baktérií. Na základe obdržaných skúšok bola vyšetrená vzorka vyhovujúca.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Považská Bystrica

V roku 2017 bolo v rámci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici v zariadeniach spoločného stravovania odobratých celkom 26 vzoriek kuchynskej soli.

Obsah jodidu draselného bol vyšetrený v 26 vzorkách jedlej soli.

Obsah ferokyanidu draselného bo vyšetrený v 26 vzorkách jedlej soli.

Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratých vzoriek jedlej soli vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. V roku 2017 bolo vyplnených 20 dotazníkov respondentmi podľa vekovej kategórie a ostatných požadovaných kritérií v zmysle usmernenia ÚVZ SR. Zároveň boli po dohode s RÚVZ v Trenčíne odobraté vzorky - 1 vzorka potravín na stanovenie E 104 - chinolínovej žltej, 1 vzorka na stanovenie E 950 - acesulfamu, 1 vzorka na stanovenie E 952 - cyklamátov so žiadosťou o vyšetrenie na ÚVZ SR Bratislava. Tabuľkové spracovanie monitoringu spotreby prídavných látok do potravín a aróm bolo zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Považská Bystrica

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). Cieľom akčného plánu pre potraviny a výživu je dosiahnuť postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie. Od 1. decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskech výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Vzorky hotových pokrmov boli odobraté v :

ZSS verejné - 1 vzorka kompletného obeda (polievka karfiolová so syrom, bravčový rezeň, zemiaková kaša).

ZSS závodné stravovanie – 1 vzorka kompletného obeda (polievka kapustová, roláda plnená klobásou, šŕava ku mäsovej roláde, tarhoňa).

ZSS závodné stravovanie – 1 vzorka kompletného obeda (polievka hŕstková, zapekané kuracie prsia, dusená ryža).

Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratých hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli vo vybraných pekárskech výrobkoch boli odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny výživy RÚVZ Považská Bystrica odobraté na laboratórne vyšetrenie 3 vzorky pekárskech výrobkov (2 vzorky chlieb zemiakový, 1 vzorka rožok biely). Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratých pekárskech výrobkov vyhovovali požiadavkám výnosu MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s plnením aktivít prevencie detskej obezity v kontexte plnenie Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 vykonávali odborné pracovníčky oddelenia Hygieny detí a mládeže na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v roku 2017 nasledovné aktivity.

a) **Podpora zdravého štartu do života** - zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

- v spolupráci s pracovníkmi úseku Podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici V a v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Dubnici nad Váhom sa uskutočnila prednáška Zdravý životný štýl pre výchovných poradcov pre ZŠ a SŠ v okrese Ilava. Zúčastnilo sa jej 15 poradcov. Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

b) **Podpora zdravšieho prostredia v školách**

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nad hmotnosti až obezity

- v roku 2017 bolo vykonaných 18 kontrol školských bufetov, pri ktorých bolo zistené, že deťom sú ponúkané okrem iného sladené nápoje, cukrovinky, bagety, slané potraviny. Napriek tomu, že prevádzkovateľov bufetov ako aj riaditeľov škôl upozorňujeme, že sortiment v školskom bufete musí byť výživovo hodnotný, naďalej pretrváva problém, že sa v školských bufetoch predávajú aj nezdravé potraviny.

- pozitívne hodnotíme školské bufety zriadené priamo školou (školský bufet Košeca, školský bufet Ladce), ktorý prevažnú časť ponúkaného sortimentu zameriavajú na podporu zdravšieho stravovania. Ponúkaný sortiment je prevažne z celozrnných výrobkov, mliečnych produktov a ovocia. Cukrovinky, slané pochutiny a sladené vody sú zahrnuté v rámci sortimentu len v obmedzenej miere.

- v rámci kontrol v zariadeniach školského stravovania sa sledovalo podávanie cukrovínek k obedu, prípadne zamieňanie olovrantu v materských školách za podanie balenej sladkosti a používanie ochucovadiel na zvýraznenie chuti pokrmu s vysokým obsahom soli, taktiež sa

sledovalo používanie ochucovadiel s obsahom glutamátu sodného. V zariadeniach, kde bolo zistené poskytovanie takýchto sladkostí, cukrovínok, prípadne ochucovadiel boli vedúce školských jedální upozornené na nevhodnosť poskytovania takýchto surovín.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne

- v roku 2017 sa vykonalo 54 kontrol v zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy v základných školách, v rámci ktorých boli sledované aj podmienky prípravy desiat. Niektoré školy podporujú poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne, iné naopak toto zabezpečujú cez školské bufety. Záujem o poskytovanú službu je aj so strany rodičov nízky a počet stravníkov odoberajúcich desiatu pripravovaných školskou kuchyňou stále klesá. Školy samostatne možnosť poskytovania desiat neposkytujú a informovanosť rodičov zo strany školy je nízka.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie

- v oblasti zdravého stravovania, zdravej výživy, programu školské ovocie realizuje oddelenie HDM aj v spolupráci s oddelením Výchovy k zdraviu a úsekom Podpory zdravia prednášku „Zdravý životný štýl“, ktorá zahŕňa všetky tri témy. Bolo zistené, že prednášky na uvedené témy sú poskytované aj platenými lektormi zo súkromného sektoru. Vedenie škôl však víta ponuky bezplatných prednášok so strany RÚVZ v SR. O poskytovanie aktivít je so strany škôl veľký záujem, ktorý je však limitovaný personálnymi možnosťami jednotlivých úradov. v roku 2017 vykonali pracovníčky úseku Podpory zdravia a Poradne zdravia celkovo 8 prednášok na danú tému. Na túto tému sa realizovalo 15 prednášok a edukovaných bolo 344 žiakov.

- V roku 2017 sa realizoval projekt "Viem, čo zjem", ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-11 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Reaguje na aktuálny výskyt problémov slovenských detí súvisiacich s nesprávnou výživou, akými sú nedostatky živín či obezita. Táto aktivita sa uskutočnila na Spojenej základnej škole v Dubnici nad Váhom pre 2. stupeň a pre praktickú triedu. Celkovo bolo edukovaných 35 žiakov a študentov, ktorí mohli vyjadriť svoj názor k danej téme prostredníctvom dotazníka.

- V spolupráci so Spojenou školou internátnou, SNP v Považskej Bystrici sa uskutočnili prednášky Prevencia obezity pre 2. stupeň a praktickú školu. Bolo premietnuté DVD "Ako líštička stratila krásu" a vykonali sa vyšetrenia % telesného tuku, ktoré absolvovalo 15 záujemcov. Celkovo bolo edukovaných 48 žiakov a študentov.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy

- v roku 2017 sa vykonalo 188 kontrol v 123 zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy. Výkon štátneho zdravotného dozoru sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zintenzívnil.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania

- naďalej aj v roku 2017 pribúda počet detí s rôznymi zdravotnými problémami, ktoré im nedovoľujú stravovať sa v bežnom režime stravovacieho zariadenia. Rodičia vítajú možnosť diétného stravovania v ZŠS, prípadne individuálne donášanie stravy v prípade alergií a

intolerancií na vybrané zložky potravy. Zariadenia školského stravovania ponúkajúce možnosť diétného stravovania sú pravidelne kontrolované v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov

- v roku 2017 sa vykonalo 81 kontrol v materských školách, základných školách a na zotavovacích podujatiach súčasťou ktorých bola aj kontrola pitného režimu. Tento je zabezpečený väčšinou cez zariadenie školského stravovania. Deťom sa ponúka sladený čaj, ovocné vody. Na základných školách je pitný režim riešený individuálne. Nápoj je ponúkaný len deťom, ktoré sa stravujú v ZŠS. Každá škola však musí mať zabezpečený dostatočný prísun pitnej vody aj v jednotlivých triedach. Na uvedenú tému sú prezentované aj prednášky pracovníkov úseku PZ. V rámci organizovania pracovných stretnutí s vedúcimi školských jedální, ale aj pri individuálnych konzultáciách je odporúčané podávať v rámci pitného režimu nesladené čaje. Odporúčame prehodnotiť úpravu MSN pre školské jedálne pri príprave pitného režimu a to vyradenie cukru na doosladzovanie nápojov a čajov z materiálno spotrebných noriem.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach

- v roku 2017 sa vykonalo 188 kontrol v zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy, v rámci ktorých sa zisťoval aj počet stravníkov. Tento však kolíše. Presné údaje sa zisťujú na základe koncoročných výkazov jednotlivých ZŠS.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy

- v roku 2017 neboli odobrané vzorky pokrmu na laboratórnu analýzu energetickej hodnoty a množstva soli, bolo odobraných 8 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologickú analýzu.

- kontrolovať pestrosť stravy

- v roku 2017 sa vykonalo 188 kontrol v zariadeniach školského stravovania a kontrol výdajní stravy, v rámci ktorých sa kontrolovala aj pestrosť stravy. Taktiež boli v dvoch zariadeniach odobrané mesačné jedálne lístky na stanovenie koeficientu pestrosti stravy.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

- v roku 2017 sa vykonalo 188 kontrol v zariadeniach školského stravovania a výdajní stravy, v rámci ktorých sa kontrolovalo aj dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov, neboli zisťované výrazné nedostatky. Skladba JL bola dodržiavaná v zmysle pokynov, niektoré ZŠS sa prispôbujú regionálnym zvyklostiam. V mnohých zariadeniach sa sťažujú na správanie detí, ktoré odmietajú ovocie, mliečne výrobky, ktoré sú podávané k obedu. V mnohých prípadoch tieto končia v koši. Pretrváva nechť detí ku konzumácii rýb.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

- Aktívna účasť na pracovnej porade vedúcich zariadení školského stravovania v regióne Púchov, 27.02.2017 a opakovanie v druhej polovici roka dňa 30.10.2017. Aktívna účasť na pracovnej porade vedúcich zariadení školského stravovania v meste Považská Bystrica, 04.12.2017.

d) Podpora pohybových aktivít

- v rámci štátneho zdravotného dozoru v základných a stredných školách je vždy vykonaný aj dozor telocvične. V roku 2017 bolo skontrolovaných 19 telovýchovných zariadení. V roku 2016 mali možnosť základné a stredné školy zapojiť sa do výzvy ministerstva školstva vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky zameranej na rozvoj výchovy a vzdelávania žiakov v oblasti telesnej a športovej výchovy formou dostavby, rekonštrukcie alebo výstavby novej telocvične a na vybavenie telocvične. Cieľom výzvy bolo zlepšiť vybavenosť telocvični a zvýšiť počet učebných priestorov – telocvični určených na výchovno-vzdelávací proces v oblasti telesnej a športovej výchovy formou dostavby telocvične, rekonštrukcie telocvične alebo výstavby novej telocvične. Pod rekonštrukciou telocvične sa rozumelo podľa tejto výzvy náklady na rekonštrukciu cvičebného priestoru vrátane nárad'ovne, rekonštrukciu elektroinštalácie vrátane osvetlenia cvičebného priestoru (hracej plochy), rekonštrukciu strechy (zmena vzhľadu strechy, zmena tepelnoizolačných vlastností), rekonštrukciu ústredného kúrenia a vykurovacích telies s cieľom zvýšiť teplotu v miestnosti a rekonštrukciu sociálneho zariadenia, zdravotníckych a inžinierskych sietí.

Viaceré školy sa do výzvy zapojili a žiadali o finančný príspevok na rekonštrukciu telocvični. Šesť kontrolovaných škôl bolo úspešných a v lete 2017 rekonštruovalo telocvične v požadovanom rozsahu. Išlo o telocvične pri Základnej škole J.Á.Komenského v Púchove, kde boli vymenené okná, obnovená podlaha hracej plochy telocvične, prebehla rekonštrukcia osvetlenia hracej plochy, pri Strednej odbornej škole Strojníckej, Považská Bystrica prebehla kompletná rekonštrukcia podlahy hracej plochy, strechy, stropu telocvične, výmeny osvetlenia, obkladov stien a vykurovacích telies, taktiež prebehla čiastočná rekonštrukcia sociálnych zariadení pri telocvični, pri Základnej škole, Nemocničná, Považská Bystrica, kde bola taktiež zrekonštruovaná palubovka, vymenené okná, svietidlá, obklady stien a obnovená maľovka celej telocvične, pri Základnej škole, Gorazdova, Púchov a Základnej škole, Ladce rekonštrukčné práce (výmena okien, časti elektroinštalácie osvetlenia, obkladov stien a obnovy podlahy) počas cielenej kontroly práve prebiehali (s predpokladaným termínom ukončenia rekonštrukcie v októbri 2017). Základná škola Beluša má komplet novú vystavanú telocvičňu kolaudovanú v roku 2017.

Táto výzva ministerstva školstva bola opäť aktualizovaná aj v roku 2017, kedy školy mali možnosť zapojiť sa v termíne do 29.9.2017 a požiadať o rekonštrukciu telocvične. Tento termín sa prekrýval s termínom vykonávania cielených kontrol. Aktuálne sa 4 kontrolované školy zapájali do výzvy a budú čakať na schválenie finančných príspevkov na rekonštrukciu telocvični.

Najčastejšími zisťovanými nedostatkami v kontrolovaných telocvičniach bolo: začínajúca pleseň či už v priestoroch telocvične, alebo v priestore šatne/umyvárne, amortizované soc. zariadenia a umyvárne pri telocvični - poškodené alebo chýbajúce vodovodné batérie na umývadlách a sprchové hlavice v umyvárňach, skorodované mriežky kanalizačných vypustí v umyvárňach, poškodené obklady stien umyvárni, poškodená podlaha hracej plochy telocvične - ošúchaná, necelistvá, pri parketovej podlahe sa parkety na niektorých miestach rozchádzali, nátery podlahy boli ošúchané, opadávajúci strop v telocvični, špinavá maľovka, amortizované okná a sklobetónové výplne v telocvični, poškodená strecha telocvične.

- priestory telocviční sú vo väčšine prípadov využívané aj na mimoškolské aktivity detí, ale aj prenajímané a využívané verejnosťou. Vo viacerých telocvičniach počas školského roka prebiehajú aj rôzne športové podujatia a súťaže.

- školy v rámci dostupnosti a občianskej vybavenosti miest a obcí využívajú aj iné športové plochy a zariadenia - najmä plaváreň na organizovanie plaveckých výcvikov pre 3. ročník ZŠ, prípadne rozšírený plavecký výcvik pre 5. ročník ZŠ, zimný štadión na korčuľarsky výcvik pre žiakov 1. stupňa ZŠ, atletický, futbalový štadión a športová hala najmä využívané školami, ktoré majú v učebných osnovách rozšírenú športovú prípravu podľa druhu zamerania (hádzaná, atletika, futbal, hokej, gymnastika).

- kontrolované školy (11 ZŠ a 3 SŠ) využívajú na hodiny telesnej výchovy aj vlastné vonkajšie telovýchovné plochy. Vybavenosť sa líšila pri jednotlivých zariadeniach, išlo najmä o multifunkčné ihriská, work - out ihriská, asfaltové ihriská na loptové hry, bežecký ovál, doskočisko s pieskom a ihriská s umelou trávou. Pri 5 stredných školách neboli zriadené vonkajšie športové plochy.

- na základných školách sa realizuje možnosť aktívneho odpočinku počas veľkých prestávok či už na chodbách školy, alebo v prípade priaznivého počasia na školskom dvore.

- od marca 2017 bola spustená kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorej cieľom je podporovať a podnecovať ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, s cieľom ovplyvňovať výskyt rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Kampaň prebiehala pod gesciou Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, pod záštitou WHO na všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva. Pracovníčky úseku Poradne zdravia sa aktívne podieľali na propagovaní tejto kampane:

- ✓ Informácie o aktivite boli uverejnené aj na web stránke úradu a v regionálnej tlači.
- ✓ Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.
- ✓ Materiály ku kampani boli distribuované na MŠ, ZŠ a SŠ v regióne. Názorná propagácia sa uskutočnila na Mestskom úrade v Považskej Bystrici, Obecnom úrade v Papradne, Turistickej informačnej kancelárii a Jednote dôchodcov v Považskej Bystrici.
- ✓ V mesiaci december boli zverejnené výsledky tejto kampane vo vestibule a na web stránke úradu.

- Počas týždňa 16. - 22. september sa uskutočnil Európsky týždeň mobility, v rámci ktorého bol vytvorený plagát, ktorý bol umiestnený na dverách výťahu v budove RÚVZ Považská Bystrica, aby sa zamestnanci a verejnosť vyhli použitiu výťahu, radšej vyšli po schodoch a tak podporili svoje zdravie a životné prostredie.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti. Na základe získaných údajov sa porovnávajú výsledky, získané realizáciou projektu s výsledkami, získanými v roku 2009 a overí sa účinnosť vypracovaných intervenčných opatrení, zameraných

na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov. Projekt je v trvaní od r. 2014 do r. 2017. V roku 2017 prebiehalo celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti. Dotazníkový prieskum realizovaný v roku 2017 nebol.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizačné výstupy

- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním,
- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa imunizačného programu,
- informovanie laickej verejnosti o problematike osýpok prostredníctvom web stránky RÚVZ
- aktívna činnosť poradne očkovania, vrátane poskytovania odborného poradenstva pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia,
- v rámci "Európskeho imunizačného týždňa" - vytvorenie informačných materiálov pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť, materiálov na web stránku úradu, vytvorenie informačného panelu na RÚVZ,
- kontrola očkovania v SR - vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2017 v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava:
 - základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde - v ročníku narodenia 2015 bolo zaočkovaných z celkového počtu 1 559 detí tromi dávkami kombinovanej vakcíny 1 493 detí – 95,8 %.
 - základné očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám - v ročníku narodenia 2015 bolo zaočkovaných z celkového počtu 1 559 detí tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny (PCV) 1 487 detí - 95,4 %.
 - preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde (v 6. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2010 bolo z celkového počtu 1 552 detí zaočkovaných vakcínou proti DTaP-IPV 1 499 detí – 96,6 %.
 - preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde (v 13. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2003 bolo z celkového počtu 1 290 detí zaočkovaných vakcínou proti dTaP-IPV 1 270 detí – 98,4 %.
 - základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2015 bolo z celkového počtu 1 559 detí zaočkovaných 1 464 detí – 93,9 %, z toho vakcínou PRIORIX 1 433 detí – 97,9 %.
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2014 bolo z celkového počtu 1 543 detí zaočkovaných 1 471 detí – 95,3 %.
 - o v kontrolovanom ročníku narodenia 2013 bolo z celkového počtu 1 643 detí zaočkovaných 1 555 detí – 94,6 %.

- v kontrolovanom ročníku narodenia 2012 bolo z celkového počtu 1 491 detí zaočkovaných 1 415 detí – 94,9 %.
- v kontrolovanom ročníku narodenia 2011 bolo z celkového počtu 1 588 detí zaočkovaných 1 535 detí - 96,7 %.
- v kontrolovanom ročníku narodenia 2010 bolo z celkového počtu 1 552 detí zaočkovaných 1 518 detí – 97,8 %.
- preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde (v 11. roku života)
 - v kontrolovanom ročníku narodenia 2005 bolo z celkového počtu 1 362 detí zaočkovaných detí 1 335 – 98,0 %.
 - v kontrolovanom ročníku narodenia 2004 bolo z celkového počtu 1 432 detí zaočkovaných detí 1 417 – 99,0 %.
 - v kontrolovanom ročníku narodenia 2003 bolo z celkového počtu 1 290 detí zaočkovaných detí 1 271 - 98,5 %.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení – v roku 2017 bolo spracovaných 1 851 prípadov,
- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení, zlepšenie spolupráce s laboratóriami,
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou informácií na web stránke úradu, článkov, rozhovorov s regionálnymi médiami, konzultácií,
- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení; mikrobiologické laboratória, všeobecní lekári, primári oddelení v nemocniciach upozornení na povinnosť hlásenia prenosných ochorení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy (zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií),
- zvýšenie počtu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v okresoch Považská Bystrica, Ilava a Púchov s prístupom do EPISu a jeho aktívne využívanie na hlásenie prenosných ochorení
- v roku 2017 bolo spracovaných a vložených do epidemiologického informačného systému 1 851 prípadov prenosných ochorení (989 možných, 129 pravdepodobných, 733 potvrdených, 5 epidémií, 11 rodinných epidémií), do SRV bolo vložených 8 hlásení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Realizačné výstupy

- na základe pravidelného harmonogramu sa vykonáva mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrola účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelné kontroly dodržiavania hygienicko epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach, v rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2017 odobratých 446 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie sterilného materiálu a nemocničného prostredia.
- v roku 2017 bolo zaznamenaných a analyzovaných 146 prípadov nozokomiálnych nákaz,
- kampaň „Clean care is safer care“ - prednáška pre zamestnancov NsP Považská Bystrica, príprava a distribúcia letákov, informácie o kampani na web stránke RÚVZ,

- odbery sterov z rúk pri výkone ŠZD v zdravotníckych zariadeniach,
- realizácia surveillance NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti – zaradená 1 JIS, 30 pacientov,
- realizácia bodového prevalenčného sledovania NN (BPS II) – zaradených 14 oddelení jedného lôžkového zariadenia, 246 pacientov.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Realizačné výstupy

- realizovaná prednáška o VNN v rámci odbornej prípravy krízových štábov miest a obcí okresu Ilava
- účasť na školení o VNN pre ZZS a príjmové oddelenia zabezpečené RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Realizačné výstupy

- na základe stanoveného harmonogramu odberov sa v pravidelných intervaloch vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica. Výsledky za rok 2017:
 - 14.03.2017 negat.
 - 16.05.2017 negat.
 - 18.07.2017 negat.
 - 19.09.2017 ECHO vírus 25
 - 14.11.2017 negat.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Realizačné výstupy

- projekt „Hrou proti AIDS“ sa v súčasnosti už nevykonáva.
- v roku 2017 oddelenie Podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici realizovalo aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS formou prednášok na základných a stredných školách. Celkovo sa realizovalo 21 prednášok na témy Výchova k partnerstvu a rodičovstvu a Prevencia pohlavne prenosných ochorení, ktorých súčasťou bola aj prevencia HIV/AIDS - 17 prednášok na 7 základných školách pre 7.,8.,9. ročník a osemročnom gymnáziu, 4 prednášky na 1 strednej škole a 1 gymnáziu pre 1., 2. ročník. Počet žiakov spolu: ZŠ 329, SŠ 131,
- k svetovému dňu boja proti AIDS boli oddelením podpory zdravia vytvorené informačné panely na RÚVZ a v NsP Považská Bystrica,
- na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici je zriadená pre verejnosť poradňa HIV/AIDS bez možnosti vyšetrenia, za rok 2017 0 klientov.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Realizačné výstupy

- informovanie verejnosti a všeobecných lekárov o vakcinologickom poradenstve RÚVZ - informácia o zriadenej poradni očkovania je sprístupnená na web stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Témy prednášok:

Zdravý životný štýl 15x: na 7 ZŠ, edukovaných 344 žiakov

Drogy a prevencia 13x: na 4 ZŠ, edukovaných 246 žiakov

Podpora nefajčenia 21x: na 6 ZŠ a jednej SŠ, edukovaných 371 žiakov a študentov

Výchova k partnerstvu a rodičovstvu, prevencia AIDS 20x: na 7 ZŠ, jednej súkromnej ZŠ a jednom gymnáziu, edukovaných bolo 506 žiakov a študentov

Prevencia pohlavne prenosných ochorení 1x: na jednej SŠ, edukovaných 24 študentov

Úrazy a prvá pomoc 2x: na jednom odbornom učilišti internátnom, edukovaných 50 študentov

Dopravná výchova 25x: na 10 MŠ a 2 ZŠ, edukovaných 666 detí a žiakov

Stavba mozgu a precvičovanie pamäti 4x: na jednej ZŠ a jednej SŠ, edukovaných 32 žiakov a 40 študentov

Kyberšikanovanie 1x: na jednej SŠ, edukovaných 80 študentov

Duševné zdravie 2x: na jednej spojenej škole internátnej, edukovaných 75 žiakov

Rasizmus, xenofóbia, antisemitizmus 2x: na jednej ZŠ, edukovaných 30 žiakov

Prevencia civilizizačných ochorení 1x: na jednej SŠ, edukovaných 25 študentov

Prevencia kardiovaskulárnych ochorení 2x: na jednej SŠ, edukovaných 50 študentov

Prevencia obezity 2x: na jednej spojenej škole internátnej, edukovaných 48 žiakov a študentov

Prednášky pre dospelých:

Prvá pomoc 1x: na jednom odbornom učilišti internátnom, edukovaných 40 zamestnancov

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Prednášky zamerané na zdravý životný štýl, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali na 8 základných školách. Na túto tému sa realizovalo 15 prednášok a edukovaných bolo 344 žiakov.

V roku 2017 sa realizoval **projekt "Viem, čo zjem"**, ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-11 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Reaguje na aktuálny výskyt problémov slovenských detí súvisiacich s nesprávnou výživou, akými sú nedostatky živín či obezita. Táto aktivita sa uskutočnila na Spojenej základnej škole v Dubnici nad Váhom pre 2. stupeň a pre praktickú

triedu. Celkovo bolo edukovaných 35 žiakov a študentov, ktorí mohli vyjadriť svoj názor k danej téme prostredníctvom dotazníka.

V spolupráci so Spojenou školou internátnou, SNP v Považskej Bystrici sa uskutočnili prednášky Prevencia obezity pre 2. stupeň a praktickú školu. Bolo premietnuté DVD "Ako líštička stratila krásu" a vykonali sa vyšetrenia % telesného tuku, ktoré absolvovalo 15 záujemcov. Celkovo bolo edukovaných 48 žiakov a študentov.

Význam zdravej výživy bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam zdravej výživy. Všetkým klientom, ktorí mali vysokú hladinu celkového cholesterolu a triglyceridov bolo doporučené zmeniť stravovacie návyky.

Program Školské ovocie

Pokračuje sa v tomto programe informovaním o dôležitosti zdravého stravovania a pohybovej aktivity, ktoré je súčasťou prednášok Zdravý životný štýl a Zdravé zúbky. Tiež je distribuovaný zdravotno-výchovný materiál s názvom "Vyberaj si potraviny, ktoré obsahujú menej prázdnych kalórií a naopak obsahujú cenné živiny!".

Preventívne aktivity realizované v mesiacoch máj - jún k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“

Počas mesiaca máj boli zrealizované prednášky o zdravom životnom štýle a dôležitosti pohybu na 2 ZŠ pre 104 žiakov. Bolo premietnuté aj DVD "Ako líštička stratila krásu".

V spolupráci s **Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Dubnici nad Váhom** sa uskutočnila prednáška Zdravý životný štýl pre výchovných poradcov pre ZŠ a SŠ v okrese Ilava. Zúčastnilo sa jej 15 poradcov.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

K tomuto dňu bol uverejnený na web stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici a v regionálnej tlači článok 10. máj - Svetový deň Pohybom ku zdraviu, ktorý bol zameraný na dôležitosť aktívneho pohybu. Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa urobila aj názorná propagácia, ktorá bola venovaná pohybovej aktivite.

9.2.1. Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Od marca 2017 bola spustená kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorej cieľom je podporovať a podnecovať ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, s cieľom ovplyvňovať výskyt rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Kampaň prebiehala pod gesciou Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, pod záštitou WHO na všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva.

Informácie o aktivite boli uverejnené aj na web stránke úradu a v regionálnej tlači.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.

Materiály ku kampani boli distribuované na MŠ, ZŠ a SŠ v regióne. Názorná propagácia sa uskutočnila na Mestskom úrade v Považskej Bystrici, Obecnom úrade v Papradne, Turistickej informačnej kancelárii a Jednote dôchodcov v Považskej Bystrici.

V mesiaci december boli zverejnené výsledky tejto kampane vo vestibule a na web stránke úradu.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNANÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na ZŠ a špeciálnych ZŠ.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vzhľadom na skutočnosť, že zdravotné uvedomenie o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú závažný zdravotný problém sa naďalej pokračuje v realizácii prednášok na ZŠ aj SŠ.

Prednášky na tému: **Alkohol, drogy a prevencia závislosti** – sa realizovali na 4 ZŠ. Celkovo sa realizovalo 13 prednášok na túto tému pre 246 žiakov. V rámci prednášok mali žiaci možnosť dať si vyšetriť množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi Smokerlyzerom.

Počas aktivity 26. jún - **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi** boli zrealizované prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti v ZŠ v Lednických Rovniach a v Košeci. Bolo poskytnuté vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Edukovaných bolo 109 žiakov.

Bola vytvorená vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici názorná propagácia s cieľom upozorniť na nové psychoaktívne látky na trhu a prevenciu ich zneužívania.

V spolupráci s oddelením PPL a firmou **ENICS SLOVAKIA s.r.o., Nová Dubnica** sa uskutočnili prednášky Alkoholizmus, fajčenie a preventívne vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, ktoré absolvovalo 20 záujemcov. Edukovaných bolo 390 zamestnancov.

Počas **Európskeho týždňa boja proti drogám - 13. - 19. november** sa konali prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti v troch ZŠ a jednej SŠ. V ZŠ Domaniža sa realizovala akcia "Deň prevencie" pre 3. - 6. ročník a v ZŠ Dominika Tatarku v Plevníku-Drienovom sa uskutočnila akcia s názvom "Kolotoč" pre 5. - 9. ročník. Súčasťou akcií boli prednášky s témou Drogová závislosť, alkoholizmus a fajčenie. Prebiehala spolupráca s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a Oddelením komunikácie a prevencie okresného riaditeľstva Policajného zboru v Považskej Bystrici. V súvislosti s týmto týždňom sa uskutočnili aj prednášky v ZŠ Lednické Rovne pre 8. ročník a Obchodnej akadémii v Ilave pre 3. ročník. Zájemcovia mohli absolvovať preventívne vyšetrenie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo edukovaných 181 žiakov a 20 študentov. Bol uverejnený článok "Európsky týždeň boja proti drogám" na web stránke úradu a zaslaný do regionálnej tlače. Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA na roky 2014 - 2020

Počas Týždňa uvedomenia si mozgu sa uskutočnili prednášky pre **Jednotu dôchodcov v Považskej Bystrici**. Edukovaných bolo 40 seniorov.

Informácie o aktivite boli uverejnené aj na web stránke úradu a zaslané do regionálnej tlače.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia tohto týždňa, ktorá obsahovala informácie ako funguje ľudský mozog, ako sa učíme, zapamätávame si a tipy pre lepšiu pamäť.

Počas preventívnych vyšetrení sa venuje pozornosť aj problematike aktívneho starnutia. Seniori sú oboznámení s pozitívnym účinkom zdravého stravovania, pravidelného pitného režimu a pohybovej aktivity v prevencii osteoporózy a ďalších ochorení spojených so starnutím.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Tejto problematike sa venovalo na 8 MŠ, 7 ZŠ a jednej spojenej internátnej škole. Celkovo sa realizovalo 28 prednášok a bolo edukovaných 312 detí a 335 žiakov.

Svetová organizácia zubných lekárov vyhlásila 20. marec za **Svetový deň ústneho zdravia**. Ústne zdravie predstavuje zdravé zuby a okolité tkanivá, teda zuby bez zubného kazu, zdravé ďasná a parodont. Zubný kaz, zápal ďasien a parodontu predstavujú najčastejšie sa vyskytujúce chronické infekčné ochorenia ľudského organizmu.

Heslo pre rok 2017 - "Rob správne rozhodnutia v starostlivosti o svoje ústa".

V súvislosti s týmto dňom sa uskutočnili prednášky "Prevencia zubného kazu" na 2 ZŠ, jednej spojenej internátnej škole a jednej MŠ. Celkovo bolo edukovaných 132 žiakov a 25 detí.

Bol uverejnený článok "20. marec - Svetový deň ústneho zdravia" na web stránke úradu a v regionálnej tlači.

Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia ku tomuto dňu.

9.7 CINDI PROGRAM SR

V roku 2017 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 51. Z toho bolo 6 mužov a 45 žien. V PZ a na výjazdových akciách sa u vyšetrených klientov vykonalo spolu 719 vyšetrení, z tohto počtu tvorili biochemické vyšetrenia 153 meranie tlaku a pulzu 150 a meranie telesného tuku 71. Celkovo bolo 105 záujemcom vyšetrené množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu, prípadne boli klienti odporučení do starostlivosti ošetrojúceho lekára.

Spolupráca s inými organizáciami

- V spolupráci s oddelením HDM sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov ZŠ Nemocničnej v Považskej Bystrici. Vykonávali sa merania rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Vyšetrených bolo 6 zamestnancov.

- V spolupráci so Strednou zdravotníckou školou v Považskej Bystrici sa v rámci kampane MOST 2017 vykonávali preventívne vyšetrenia v Strednej priemyselnej škole v Považskej Bystrici. Uskutočnilo sa meranie tlaku krvi a pulzu u študentov 1. ročníka. Vyšetrených bolo 78 študentov. Tiež sa uskutočnili preventívne vyšetrenia v Považskom osvetovom stredisku v Považskej Bystrici. Vykonávali sa merania rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Vyšetrených bolo 22 záujemcov.
- V spolupráci s Považským osvetovým strediskom sa uskutočnil 27. ročník výstupu na 101 slovenských hradov a zámkov, kde sa realizovali preventívne vyšetrenia. Celkovo bolo 23 vyšetrených.

Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Realizujú sa preventívne programy výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak a ilegálne drogy).

Prednášky na tému: **Alkohol, drogy a podpora nefajčenia** – sa realizovali na 10 základných školách a jednej SŠ. Celkovo sa realizovalo 34 prednášok na túto tému pre 617 žiakov a študentov. V rámci prednášok mali žiaci možnosť dať si vyšetriť množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi Smokerlyzerom.

Ku dňu 31. máj - **Svetový deň bez tabaku** sa uskutočnila aj názorná propagácia vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici.

Počas aktivity 26. jún - **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi** boli zrealizované prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti v ZŠ v Lednických Rovniach a v Košeci. Bolo poskytnuté vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Edukovaných bolo 109 žiakov.

Bola vytvorená vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici názorná propagácia s cieľom upozorniť na nové psychoaktívne látky na trhu a prevenciu ich zneužívania.

V spolupráci s oddelením PPL a firmou **ENICS SLOVAKIA s.r.o., Nová Dubnica** sa uskutočnili prednášky Alkoholizmus, fajčenie a preventívne vyšetrenie Smokelyzerom - meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, ktoré absolvovalo 20 záujemcov. Edukovaných bolo 390 zamestnancov.

Počas **Európskeho týždňa boja proti drogám - 13. - 19. november** sa konali prednášky s témou Drogy, fajčenie a prevencia drogovej závislosti v troch ZŠ a jednej SŠ. V ZŠ Domaniža sa realizovala akcia "Deň prevencie" pre 3. - 6. ročník a v ZŠ Dominika Tatarku v Plevníku-Drienovom sa uskutočnila akcia s názvom "Kolotoč" pre 5. - 9. ročník. Súčasťou akcií boli prednášky s témou Drogová závislosť, alkoholizmus a fajčenie. Prebiehala spolupráca s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a Oddelením komunikácie a prevencie okresného riaditeľstva Policajného zboru v Považskej Bystrici. V súvislosti s týmto týždňom sa uskutočnili aj prednášky v ZŠ Lednické Rovne pre 8. ročník a Obchodnej akadémii v Ilave pre 3. ročník. Celkovo bolo edukovaných 181 žiakov a 20 študentov. Záujemcovia mohli absolvovať preventívne vyšetrenie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Bol uverejnený článok "Európsky týždeň boja proti drogám" na web stránke úradu a zaslaný do

regionálnej tlače. Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

Prednášky zamerané na zdravý životný štýl, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali na 8 základných školách. Na túto tému sa realizovalo 15 prednášok a edukovaných bolo 344 žiakov.

V spolupráci so Spojenou internátnou školou, SNP v Považskej Bystrici sa uskutočnili prednášky Prevenia obezity pre 2. stupeň a praktickú školu. Bolo premietnuté DVD "Ako líštička stratila krásu" a vykonali sa vyšetrenia % telesného tuku, ktoré absolvovalo 15 záujemcov. Celkovo bolo edukovaných 48 žiakov a študentov.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

Počas týždňa **16. - 22. september** sa uskutočnil **Európsky týždeň mobility**, v rámci ktorého bol vytvorený plagát, ktorý bol umiestnený na dverách výťahu v budove RÚVZ Považská Bystrica, aby sa zamestnanci a verejnosť vyhlí použitiu výťahu, radšej vyšli po schodoch a tak podporili svoje zdravie a životné prostredie.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, ďalšie RÚVZ v sídle krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol ÚVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, plesne) faktorov prístrojovou technikou, a prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach.

Zámerom uvedeného projektu je zaškoliť pracovníkov vybraných RÚVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska. V rámci projektu sa predpokladá zapojenie aspoň 10 škôl v každom z 8 krajov SR do realizácie dotazníkového prieskumu za účelom získania údajov vhodných pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) na národnej úrovni, a realizácia projektu v širšom rozsahu, t.j. vrátane merania vybraných faktorov vnútorného ovzdušia škôl prístrojovou technikou na 2 z 10 vybraných škôl v každom z 8 krajov Slovenska.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, detí a mládeže a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Etapy riešenia

Rok 2013 – vypracovanie pilotného projektu zameraného na sledovanie kvality ovzdušia v slovenských školách (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie projektu, výber lokalít pre realizáciu projektu, resp. zapojených RÚVZ, vytipovanie a kontaktovanie škôl, príprava dokumentov pre komunikáciu so školami, príprava dotazníkov), príprava metodiky pre prácu v teréne.

Rok 2014 - finalizácia metodiky pre prácu v teréne, príprava laboratórií na prácu s prístrojovou technikou (zapožičanie prístrojov, inštruktáž k ich obsluhu), tlač dotazníkov, realizácia terénnej časti pilotného projektu (meranie vybraných parametrov ovzdušia v školách, zber údajov prostredníctvom dotazníkov) vo vykurovacom období (január-marec 2014, november-december 2014), spracovanie údajových databáz.

Rok 2015 – pokračovanie v terénnej časti projektu (január–marec 2015), spracovanie údajových databáz z jednotlivých regiónov.

Rok 2016 – 2017 analýza získaných údajov, vyhodnotenie výsledkov, formulácia záverov a odporúčaní, publikovanie výsledkov a záverov RÚVZ, verejnosti a zástupcom škôl.

Výstupy

- databáza údajov pre hodnotenie kvality vnútorného ovzdušia v školách a respiračného zdravia detí v rôznych regiónoch Slovenska,
- záverečná správa, materiály pre informovanie verejnosti, tlačové správy
- odporúčania pre rezort školstva, národný workshop
- environmentálno-zdravotné indikátory

Termín ukončenia

31.12.2017

Stav plnenia k 31. 12. 2017:

V plnení úlohy sa postupuje podľa usmernenia ÚVZ SR. V rokoch 2015 - 2016 RÚVZ Prešov vykonal objektivizáciu vybraných parametrov ovzdušia a požadované dotazníky zadal do systému podľa inštrukcií ÚVZ SR. Od roku 2016 už prebieha na ÚVZ SR analýza získaných údajov, vyhodnotenie výsledkov, formulácia záverov pre verejnosť a zástupcom škôl.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych

zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2014 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možnosti využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr.

Etapy riešenia

- príprava realizácie projektu (projektový zámer so žiadosťou o príspevok z OP Kvalita životného prostredia),
- obnova vybavenia súčasných peľových staníc, dobudovanie infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ,
- zaškolenie personálu podieľajúceho sa na prevádzke PIS,
- úprava internetovej stránky, informovanie verejnosti.

Výstupy

obnova technického a prístrojového vybavenia súčasných peľových staníc, dobudovanie technického a prístrojového vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ, budovanie kapacít v rámci RÚVZ, vzdelávanie, redizajn a úprava súčasnej internetovej stránky pre alergikov, vytvorenie mobilnej verzie webu, využitie údajov pre vedu a výskum

Stav plnenia k 31. 12. 2017:

V plnení úlohy sa postupuje podľa usmernenia ÚVZ SR. V marci sa uskutočnilo stretnutie vybraných RÚVZ, na ktorom sa zúčastnili aj zástupcovia RÚVZ Prešov. Za podmienky, že vybavenie peľovej stanice bude zakúpené financiami z operačného programu - Kvalita životného prostredia, potom ÚVZ SR pripraví finálny návrh projektového zámeru podľa požiadaviek operačného programu KŽP v súčinnosti s RÚVZ, ktoré boli na základe reálnych možností navrhnuté k účasti na projekte.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

Anotácia:

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí. Nadobudnutím účinnosti európskej normy STN EN 60335-2-27 sa od marca 2011 sprísnil limit pre žiariče používané v soláriách, ako aj všeobecné požiadavky na opaľovacie prístroje používané v soláriách. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia v súlade s citovanou STN. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektívizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc.

Merania UV žiarenia v soláriách zabezpečujú len dve pracoviská v SR: ÚVZ SR a RÚVZ Košice, ako platené služby na základe objednávok prevádzkovateľov solárií.

Túto situáciu zneužívajú prevádzkovatelia a následne po vykonaných meraniach menia opaľovacie trubice za silnejšie, ktoré nespĺňajú limity UV žiarenia upravené legislatívou.

Dochádza tak k zvyšovaniu zdravotných rizík pre návštevníkov solárií z pôsobenia UV žiarenia.

V zariadeniach solárií je preto nevyhnutné vykonávanie účinného štátneho zdravotného dozoru spojeného s objektívizáciou UV žiarenia a prijatie opatrení na ochranu zdravia, ako i zvýšenie vedomostnej úrovne prevádzkovateľov solárií a návštevníkov solárií o zdravotných rizikách spojených s poskytovaním tohto druhu služieb.

Etapy riešenia – rok 2016 a ďalšie roky

- príprava realizácie projektu, príprava metodiky projektu
- zabezpečenie vybavenia RÚVZ prístrojmi na orientačné meranie UV žiarenia v soláriách
- vykonávanie cieleného štátneho zdravotného dozoru podľa jednotnej metodiky, vrátane objektívizácie UV žiarenia meraním
- zisťovanie využívania služieb solárií mladistvými
- doplnenie vybavenia ďalšieho RÚVZ prístrojom na reprezentatívne meranie UV žiarenia

Výstupy

Vecné podklady legislatívnych úprav na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

Náučný materiál pre verejnosť o zdravotných rizikách a ich prevencii pri využívaní solárií.

Náučný materiál pre prevádzkovateľov solárií o zdravotných rizikách a ich prevencii pri prevádzkovaní solárií.

Podklady pre Slovenskú obchodnú inšpekciu na vyradenie nevyhovujúcich opaľovacích trubíc z ponuky na trhu a na zamedzenie nekalých obchodných praktík u predajcov opaľovacích trubíc.

Stav plnenia k 31. 12. 2017:

V plnení úlohy sa postupuje podľa usmernenia ÚVZ SR. V roku 2017 vo vytypovaných školách RÚVZ Prešov zabezpečil vykonanie dotazníkového prieskumu z dotazníkov, ktorý bol zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. V ďalšom období sa budú analyzovať získané údaje a budú použité na prípravu informačného materiálu.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom Prievidzi (úloha č. 2.1.4)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia

rok 2018 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu.

Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR, počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií pri pracovných činnostiach a pri výkone celej práce jednotlivých profesií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií tzv. „matric expozície profesií“, ktoré sa celosvetovo spracovávajú ako „job exposure matrices“ (JEMs) na potreby praxe a výskumu v ochrane zdravia pri práci,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok a ochrany zdravia pri práci.

Stav plnenia :

Organizácie, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce sú kontrolované v rámci štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na úroveň pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov. Sledujú sa výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

K 31.12. 2017 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 1987 pracovníkov zaradených do 3. a 4. kategórie, z toho je 527 žien.

Najčastejšie sa vyskytujúcim rizikovým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je hluk (1 312 zamestnancov). Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické látky a zmesi (722), vibrácie (172), záťaž teplom a chladom, a biologické faktory.

V okrese Prešov a Sabinov máme v evidencii 102 organizácii, kde sú práce zaradené do 3. a 4. kategórie. V priebehu roku 2017 bolo vydaných 15 rozhodnutí ktorými boli vyhlásené rizikové práce, z toho pre existujúce firmy (na základe prehodnotenia rizík) 12 rozhodnutí a 3 rozhodnutia pre nové právne subjekty.

Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR. Sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli udelené .

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy je vykonávaný v poľnohospodárskych organizáciách a organizáciách, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s chemickými látkami. V poľnohospodárskych organizáciách je to hlavne v období výkonu postrekových prác (marec, apríl, september, október). V okrese Prešov a Sabinov evidujeme stabilne 6 poľnohospodárskych organizácii a 1 súkromne hospodáriaceho roľníka. Štátny zdravotný dozor je zameraný na odbornú a zdravotnú spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, KBÚ, podmienky skladovania a evidenciu látok deklarovaných ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje na priamu spotrebu.

Pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používajú prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi.

V prevádzkach, kde zamestnanci sú priamo exponovaní chemickým látkam sa zameriavame hlavne na kontroly kariet bezpečnostných údajov a informovanosť zamestnancov.

V roku 2017 bolo vydaných 29 osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, z toho 4 osvedčenia na DDD činnosť a 2 osvedčenia na prácu s azbestom. Okrem 28 osvedčení bolo vydaných na základe overenia dĺžky praxe, vzdelania a absolvovaní

odbornej prípravy, v jednom prípade bola vykonaná skúška pred komisiou zriadenou na RÚVZ v Prešove.

Mimoriadne a havarijné situácie sa neriešili.

Uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam sa overuje dotazníkmi (12).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narušajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmito látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,
- doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narušajúcich endokrinný systém,
- dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narušajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Úloha je plnená celoročne. V rámci ŠZD sa zameriavame na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne, alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Evidujeme 14 organizácií kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 5 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve. Na týchto pracoviskách každoročne je vykonávaná objektivizácia chemických faktorov v pracovnom ovzduší oddelením OLC pri RÚVZ.

K 31. 12.2017 bolo vydaných 78 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá prevádzkové poriadky, hodnotenie rizík. Informovanosť zamestnancov sa overuje dotazníkmi – kontrolnými listami informovanosti zamestnancov. Celkovo je evidovaných 22 zamestnancov.

Nadalej je cieľom našich zisťovaní prítomnosť látok poškodzujúcich reprodukciu a látok narúšajúcich endokrinný systém.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Riešiteľské pracoviská

- Bratislavský kraj: RÚVZ Bratislava
- Banskobystrický kraj: RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Rimavská Sobota
- Trnavský kraj: RÚVZ Trnava, RÚVZ Galanta
- Nitriansky kraj: RÚVZ Nitra, RÚVZ Komárno
- Trenčiansky kraj: RÚVZ Prievidza
- Žilinský kraj: RÚVZ Žilina, RÚVZ Martin
- Prešovský kraj: RÚVZ Humenné
- Košický kraj: RÚVZ Košice, RÚVZ Rožňava

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaže pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaže bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné priebežne v praxi testovať pred jeho zaradením do legislatívneho procesu.

Cieľom úlohy je priebežne v praxi testovať návrhy metodických postupov na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

- aktualizácia a zosúladenie právneho predpisu s medzinárodnými požiadavkami a trendami, uľahčenie vykonateľnosti
- zjednodušenie problematiky hodnotenia fyzickej záťaže pri práci pre zamestnávateľov
- získanie objektívnejších podkladov pre hodnotenie fyzickej záťaže pre rôzne pracovné činnosti
- získanie objektívnejších podkladov pre posudzovanie DNJZ v súvislosti s možným profesionálnym poškodením zdravia

Realizačné výstupy

- oboznámenie sa s novým metodickým postupom, navrhovaným NRC pre fyziológiu práce
- nácvik použitia metodického postupu v praxi
- realizácia pilotného testovania fyzickej záťaže pri práci
- zapracovanie pripomienok a príprava konečnej verzie návrhu metodiky

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor

ÚVZ SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

Etapy riešenia

rok 2018 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný

vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Stav plnenia :

V rámci konzultácií oddelenie PPL sa zameriava na zvýšenia povedomia zamestnancov v oblasti vplyvu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia na zdravie zamestnancov. Osobitne poskytujeme poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizujú sa regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, spolupracujeme s PZS.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃

- časové obdobie: január - december 2017

II. etapa – správa a výstupy 15. január 2018

Realizačné výstupy

Trend vývoja za obdobie posledných 10 rokov v oblasti fortifikácie kuchynskej soli.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2017 a ďalšie roky

Vyhodnotenie výsledkov k 31.12.2017

K uvedenému termínu bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete a zo zariadení spoločného stravovania okresov Prešov a Sabinov. Všetky vzorky obsahom jodičnanu draselného prepočítaného na KJ vyhoveľi požiadavkám platnej legislatívy a boli v súlade s deklarovaným označením obsahu uvedeným výrobcom na obale v rozmedzí od 15 – 35 mg/kg.

3.5. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. etapa : február 2016 - november 2016: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek

II. etapa : december 2016 - 1. štvrťrok 2017 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa

Výstup

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelých a detskej populácie

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2016:

V rámci projektu boli odobraté 4 vzorky potravín na stanovenie obsahu prídavných látok. Na prítomnosť farbiva E 104 - chinolínová žltá boli odobraté 2 vzorky výživových doplnkov - GS EXTRA C500-šumivý červený pomaranč a na prítomnosť E 950 acesulfám K boli odobraté 3 vzorky – 1 vzorka výživového doplnku GS EXTRA C500-šumivý červený pomaranč a 2 vzorky nápojov – Kinley Tonic Water a Coca Cola. Odobraté vzorky vyhoveľi požiadavkám.

Respondenti v počte 20 - 10 žien, z toho 5 mladších žien a 5 starších žien a 10 mužov, z toho 5 mladších a 5 starších /veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko /stredne pracujúci /poskytli 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať 3 vzorky hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pod koordináciou KO v HV. Úloha je zahrnutá aj do plánu pre výkon ŠZD a ÚK na rok 2017.
T: 31.12.2017
Z: RÚVZ v sídle kraja
2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 4. 2018
Z: KO v HV

II. etapa:

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.05.2018 – ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV.

Výstupy

Záverečná správa – pre sledovanie situácie v oblasti príjmu soli cez hotové pokrmy v zariadeniach spoločného stravovania.

Vyhodnotenie výsledkov k 31. 12. 2017:

Monitoring príjmu kuchynskej soli bol vykonaný u 20 klientov (dospelá populácia - muži / ženy v dvoch vekových kategóriách 19 r. – 35 r. a 36. r. – 54 r. – v každej kategórii klientov). Všetci klienti vyplnili 24 hod. dotazník o frekvencii konzumácie potravín s pridanou jedlou soľou, ktorý bol spracovaný v programe Alimenta. V zariadeniach spoločného stravovania boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov – obedov a 3 vzorky chleba a pekárskeho výrobku na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Laboratórne výsledky boli v súlade s požiadavkami na obsah soli.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Gestor

ÚVZ v SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostvej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Etapy riešenia

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež vo výdajniach stravy,
- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,
- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
 - posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
 - kontrolovať pestrosť stravy,
 - kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky
- c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**
- Zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi
 - v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania
- d) Podpora pohybových aktivít**
- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhostná mikroklima a pod.)
 - v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
 - sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko)
 - sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.
 - monitorovať využívanie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
 - v pravidelných intervaloch (1 x 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV
 - zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

HODNOTENIE

a) Podpora zdravého štartu do života

aktivity zahrnuté do tohto bodu v roku 2017 neboli vykonávané

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

V roku 2017 v rámci kontroly predávaného sortimentu v školách vykonali pracovníčky odd. HDM kontroly v **18 školských bufetoch**. Porušenia zákona v dodržiavaní sortimentu bufetov neboli zistené, pracovníci bufetov boli usmerňovaní v oblasti ponuky zdravých druhov potravín t.j. potravín so zníženým množstvom prebytočnej energie, obmedzenie potravín s vysokým obsahom soli.

- V oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí v šk. r. 2017/2018 bolo do programu - „**Školské mlieko**“ zapojených v okrese Prešov **68 škôl** s počtom 12 335 zapojených detí a žiakov, v okrese Sabinov **25 škôl** s počtom 4030 zapojených detí

- „**Školské ovocie**“ zapojených v okrese Prešov 70 škôl s počtom 12 105 žiakov, v okrese Sabinov 24 škôl s počtom 4 214 zapojených žiakov

- V roku 2017 v rámci zabezpečenia efektívneho výkonu ŠZD vykonali pracovníčky odd. HDM RÚVZ Prešov **78 kontrol stravovacích zariadení** pri predškolských a školských zariadeniach, **17 kontrol výdajní stravy**. V rámci kontrol sa vykonával aj monitoring vajec, výrobkov z vajec a hydinového mäsa na kontrolu fipronilu s negatívnym zistením. Pracovníčky odd. HDM vykonávali aj mimoriadne kontroly mäsa a mäsových výrobkov z Brazílie v zariadeniach školského stravovania na základe prípisu UVZ SR značky OHVBKV/3301/2017 – v rámci ktorých sledované výrobky v preverených zariadeniach neboli zistené.

- **Diétne stravovanie** je zabezpečené v 18 ŠJ pre celiatikov, v 8 ŠJ pre diabetikov a v 8 ŠJ sa pripravuje šetriaca diéta. Pracovníčky ktoré pripravujú diétnu stravu absolvovali odborné školenia v spôsobe prípravy stravy a zostavovania jedálnička pre jednotlivé diéty.

- Výkon ŠZD bol zameraný aj na **sledovanie pitného režimu** v základných a stredných školách s cieľom zvýšiť informovanosť detí a mládeže o potrebe konzumácie zdravotne bezchybnej vody a preferovať zdravotne vyhovujúce nápoje. V roku 2017 bolo **odobratých 31 vzoriek pitných vôd z individuálnych vodných zdrojov** na laboratórne vyšetrenie RÚVZ Prešov, z toho 8 vzoriek v mikrobiologických ukazovateľoch nevyhovovalo kritériám Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z v znení neskorších predpisov. Po vykonaných nápravných opatreniach a opätovnom laboratórnom rozboře vzoriek kvalita pitných vôd spĺňa Vyhlášky MZ SR č. 247/2017, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmentu rizík pri zásobovaní pitnou vodou. Pitný režim na školách je zabezpečený hygienicky vyhovujúcim spôsobom

(pitná voda z vodovodu , ktorej kvalita spĺňa kritéria Vyhlášky MZ SR č. 247/2017, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmentu rizík pri zásobovaní pitnou vodou). V prípade nevyhovujúceho zásobovania, zriaďovateľ predškolských a školských zariadení do doby zabezpečenia vyhovujúcej kvality pitnej vody, rieši pitný režim formou minerálok v originálnom balení alebo prostredníctvom dávkovačov veľkoobjemovo balených vôd tzv. watercoolerov.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania

- vedúca oddelenia HDM sa v roku 2017 zúčastnila 5 porád pracovníkov školského stravovania, organizovaných okresným úradom, odborom školstva.

d) Podpora pohybových aktivít

V rámci monitoringu TV podmienok žiakov základných a stredných škôl ako aj vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.) bolo v roku 2017 v rámci ŠZD vykonaných **21 kontrol telocviční** (vrátane vonkajších telovýchovných plôch), z toho 16 mimoriadnych cielených kontrol na základe prípisu UVZ SR HDM/6869/20626/2017 v rámci ktorých sa zisťovala aj

- realizácia malých foriem telesnej výchovy – telovýchovné chvíľky a možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok - využívajú sa vo všetkých preverených školách
- využívanie iných športových plôch a zariadení (plaváreň, športová hala, verejné ihriská – klziská - tieto plochy využívajú pre telesnú aktivitu tiež všetky z kontrolovaných zariadení
- využívanie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu – vo väčšine kontrolovaných zariadení je telesná výchova 2 x do týždňa, zaradená do pedagogického procesu na I. stupni na 3.-4. vyučovacej hodine, na II. stupni zaradovaná na 5-6. vyučov. hodine, v športových školách je to 5 x týždenne
- možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV sú vytvorené vo všetkých kontrolovaných školách a to formou individuálnych cvičebných plánov -špeciálnych cvikov podľa zdravotných možností jednotlivca
- zdravotná telesná výchova je vykonávaná len v jednej z kontrolovaných škôl, ktorú navštevujú zdravotne postihnutí žiaci – ZŠ Prostějovská, Prešov a zabezpečujú ju kvalifikovaní zdravotnícki pracovníci a asistenti.

V zmysle uvedeného prípisu bol v ZŠ Kúpeľná Prešov, vykonaný aj dotazníkový prieskum „Názor študenta na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na telesnú výchovu“. Do tohto prieskumu sa zapojilo 20 žiakov uvedenej školy.

Okrem toho bolo vykonaných 12 kontrol detských bazénov pri MŠ a súčasne bolo odobratých **22 vzoriek** vôd z detských **bazénov**. Na základe vykonaných laboratórnych rozborov RÚVZ Prešov kvalita vody v sledovaných ukazovateľoch zodpovedala kritériám Vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR - Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

#

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie pracovná protidrogovej stratégie a monitorovania drog
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry)
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách
- Podpora Národného programu boja proti drogám

Termín ukončenia

priebežne podľa požiadaviek gestora

H O D N O T E N I E

Projekt sa realizuje dotazníkovou metódou podľa požiadaviek gestora (Úrad vlády SR - odbor koordinácie protidrogovej stratégie, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie). V roku 2017 sa realizoval v **jednej strednej škole** - (SOŠ Podnikania, Masarykova 21 v Prešove) a **jednej základnej škole** (ZŠ Májové námestie 2, Prešov). Celkom sa prieskumu zúčastnilo 95 študentov strednej školy(22 chlapcov, 73 dievčat) a 82 žiakov vybranej základnej školy (44 chlapcov, 38 dievčat). Do projektu bolo zapojených aj 30 pedagógov z oboch škôl. Zber údajov sa uskutočnil v čase od 10.05.2017 do 23.06.2017. Celkom bolo do projektu zapojených **207 respondentov**. Vyplnené dotazníky boli zaslané dňa 26.06.2017 ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

Úloha č. 1.7. „Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií“

Na základe plnenia úlohy č. 1.7. „Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií“ uvedenej v programoch a projektoch ÚVZ SR a RÚVZ v SR na rok 2017 a na ďalšie roky sme vykonali dotazníkový prieskum, ktorý bol zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Dotazník bol anonymný a dobrovoľný. Pri výbere škôl sme postupovali podľa zaslaných inštrukcií. Projektu sa zúčastnili **2 stredné odborné školy** (Stredná zdravotnícka

škola, Sládkovičova 36, Prešov a Pedagogická a sociálna akadémia, Kmeťovo stromoradie 5, Prešov) a **1 gymnázium** (Gymnázium sv. Moniky, Tarasa Ševčenka 1, Prešov). **Celkom bolo vyplnených 90 dotazníkov.** Plnenie úlohy sme riešili v súčinnosti s oddelením HŽP. Vyplnenie dotazníkov v teréne v rámci vyučovania vykonali pracovníci oddelenia HDaM a údaje z vyplnených dotazníkov do excelovského súboru vykonali pracovníci oddelenia HŽP.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Hodnotenie a analýza

V roku 2017 oddelenie epidemiológie plnilo 9 úloh. Programy a projekty sú rozdelené do jednotlivých kapitol. Tieto kapitoly majú svoju štruktúru s krátkym popisom činnosti.

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti)
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“
9. príprava registra očkovaných osôb

Realizácia k 31.12.2017

Od 1.1.2017 nadobudol platnosť nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Očkovací kalendár platný od januára 2017 zahŕňa povinné pravidelné očkovanie detí proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, detskej obrne, pneumokokovým invazívnym infekciám, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu. Nový očkovací kalendár bližšie špecifikuje očkovanie hexavakcínou a očkovanie vakcínou proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam, ktoré sa má vykonávať tromi dávkami v 3., 5. a v 11. mesiaci života, so zdôraznením podania prvej dávky najskôr v prvom dni desiateho týždňa života vzhľadom na epidemiologickú situáciu vo výskyte čierneho kašľa. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína a všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V prípade prekročenia odporúčaného intervalu sa preočkovanie proti záškrtu a tetanu vykoná vždy len jednou dávkou pokiaľ je v zdravotnej dokumentácii pacienta dokumentované základné očkovanie tromi dávkami očkovacej látky proti tetanu. Základné očkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu tromi dávkami sa vykoná len v prípade, ak nie je dôveryhodná dokumentácia

základného očkovania v minulosti. Prvé preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov.

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 48 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení s očkovacím kalendárom pre rok 2017.

V roku 2017 sa RÚVZ so sídlom v Prešove podobne ako po iné roky zapojilo do kampane Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý prebiehal od 24.4.2017 – 30.4.2017. V rámci aktivít EIW boli uverejnené informácie o očkovaní v printovom médiu, na webovej stránke ako aj na nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove.

V mesiaci september a október 2017 odborní pracovníci oddelenia epidemiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove vykonali kontrolu povinného pravidelného očkovania, v rámci ktorej bola kontrolovaná úroveň zaočkovanosti vo všetkých všeobecných ambulanciách pre deti a dorast v okrese Prešov a Sabinov. Vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania v okrese Prešov a Sabinov bolo vykonané v zmysle usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OE/5998/17554/2017 zo dňa 7.7.2017 za obdobie od 1.9.2016 do 31.8.2017. V okrese Prešov bol v porovnaní s predchádzajúcim kontrolovaným obdobím zaznamenaný nárast zaočkovanosti o 1,8%, v okrese Sabinov bol zaznamenaný nárast zaočkovanosti o 2%. Zaočkovanosť sa v okrese Prešov pohybovala v rozsahu od 91,6% do 97,8% (minulý rok od 91,6 do 96,0). V okrese Sabinov sa zaočkovanosť v kontrolovanom období pohybovala v rozsahu od 96,1% do 98,9% (minulý rok od 94,1% do 98,7%). Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola v okrese Prešov zistená v 8 druhoch očkovania (základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým invazívnym ochoreniam, poliomyelitíde v ročníku narodenia 2015; očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam v ročníku narodenia 2015; základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2015; základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2014; základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2013; preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2005, preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2004; preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde v ročníku narodenia 2003), v predchádzajúcom kontrolovanom období v 4 druhoch očkovania. V okrese Sabinov zaočkovanosť nižšia ako 95% nebola zistená, v predchádzajúcom kontrolovanom období zaočkovanosť nižšia ako 95% bola zaznamenaná v 1 druhu očkovania. Hranicu 90% zaočkovanosti nedosiahlo v okrese Prešov 15 a v okrese Sabinov 4 všeobecné ambulancie pre deti a dorast. V rámci kontroly povinného pravidelného očkovania bol v okrese Prešov zaznamenaný nárast počtu zdravotných kontraindikácií očkovania v porovnaní s predchádzajúcim rokom, čo mohol ovplyvniť aj väčší počet kontrolovaných ročníkov narodenia. V kontrolovanom období k 31.8.2017 bolo zistených 193 zdravotných kontraindikácií očkovania, z toho 57 trvalých a 136 dočasných. Minulý rok sme zaznamenali 134 kontraindikácií, z toho 52 trvalých a 82 dočasných. V 13-tich všeobecných ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast okresu Sabinov bolo zistených 48 zdravotných kontraindikácií očkovania, z toho 8 trvalých a 40 dočasných (minulý rok 58 kontraindikácií, z toho 5 trvalých a 53 dočasných). Napriek väčšiemu počtu kontrolovaných ročníkov narodenia možno skonštatovať pokles celkového počtu zaznamenaných zdravotných kontraindikácií v okrese Sabinov.

Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli spracované na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja. Počet kontrolovaných ročníkov a očkovaní v porovnaní s predchádzajúcim kontrolovaným obdobím vzrástol. I keď zaočkovanosť u všetkých druhov povinného očkovania detí prekročila 95%, čo možno zhodnotiť ako priaznivú situáciu, zároveň je nutné zdôrazniť, že vo všetkých druhoch očkovania, v ročníkoch narodenia, ktoré nepodliehali opakovanej kontrole bol zaznamenaný pokles zaočkovanosti. Na úrovni Prešovského kraja sa zaočkovanosť pohybovala v rozsahu

od 95,2% do 98,6% (predchádzajúci rok sa zaočkovanosť pohybovala v rozsahu od 95,4% - 97,7%). Na okresnej úrovni bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť v rozsahu od 87,3% do 100%. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zníženiu zaočkovanosti o 2,4% (predchádzajúci rok sa zaočkovanosť pohybovala v rozsahu od 89,7% - 100,0%). Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola evidovaná v 3 okresoch Prešovského kraja, v okrese Levoča, Prešov a Vranov nad Topľou (predchádzajúci rok v 4 okresoch). V ostatných okresoch Prešovského kraja nebola evidovaná nižšia zaočkovanosť ako 95%. Hranicu 90% zaočkovanosti nedosiahlo 38 všeobecných ambulancií pre deti a dorast Prešovského kraja, čo predstavuje 19,9% (predchádzajúci rok 90% úroveň zaočkovanosti nedosiahlo 18,8% zo všetkých všeobecných ambulancií pre deti a dorast). V rámci kontroly povinného pravidelného očkovania v Prešovskom kraji bol zistený nárast počtu zdravotných kontraindikácií očkovania, čo mohol ovplyvniť aj väčší počet kontrolovaných ročníkov narodenia. V kontrolovanom období k 31.8.2017 bolo zaznamenaných 489 kontraindikácií, z toho 315 dočasných – 64,4% a 174 trvalých – 35,6% (v predchádzajúcom kontrolovanom období zaznamenaných 451 kontraindikácií očkovania – 316 dočasných a 135 trvalých). Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

Aj v roku 2017 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

Oddelenie epidemiológie vykonáva pravidelné poradenstvo v oblasti očkovania a očkovania pred cestou do zahraničia. Pracovníci oddelenia sa zúčastnili rôznych vzdelávacích akcií, seminárov a odborných podujatí v oblasti vakcinológie: napr. Vakcinologického kongresu a Východoslovenského vakcinačného dňa Louisa Pasteura.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Realizácia k 31.12.2017

V roku 2017 bola vykonávaná surveillance prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrojúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz a informácie pre ošetrojúcich lekárov sú pravidelne uverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Prešove.

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2016 bola spracovaná vo VS v termíne do 10.2.2017. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2016 bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 27.2.2017.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologikom vyšetrení jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb

Realizácia k 31.12.2017

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2017 to predstavovalo spolu 2 472 prenosných ochorení (okres Prešov 1 786, okres Sabinov 686).

V súvislosti so surveillance ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNŠP J. A. Reimana Prešov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. organizácia prevalenčnej štúdie NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ každý rok tak, aby bola štúdia raz za 5 rokov vykonaná na každom lôžkovom ZZ

Realizácia k 31.12.2017

V roku 2017 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okrese Prešov. V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN. Všetky hlásené nozokomiálne nákazy sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNŠP J. A. Reimana Prešov.

V okrese Prešov v roku 2017 boli nozokomiálne nákazy hlásené len FNŠP J. A. Reimana Prešov. V roku 2017 bolo hlásených spolu 279 nozokomiálnych nákaz. Podľa lokalizácie infekcie bolo najviac hlásených respiračných nákaz (33%), črevných nákaz (24%) a infekcií

chirurgickej rany (14%). Z hľadiska oddelení najviac NN (64 – 22,9%) hlásilo AIM FNŠP J. A. Reimana Prešov. Pri vzniku NN sa uplatnila najmä Klebsiella a Clostridium difficile.

V roku 2017 bolo v SR realizované Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby ATB v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť (PPS), ktoré vychádzalo z pokynov ECDC, realizované bolo v súlade s Odporúčaním Rady Európy z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacienta vrátane prevencie a kontroly nemocničných infekcií a v súlade s Programami a projektmi úradov verejného zdravotníctva v SR podľa štandardizovanej metodiky a protokolu vypracovaného ECDC. Realizované bolo vo všetkých krajinách EÚ/EFTA. RÚVZ so sídlom v Prešove túto štúdiu realizovalo vo FNŠP J. A. Reimana Prešov v čase od 13.6.2017 – 30.6.2017. Do štúdie bolo zapojených spolu 628 pacientov. Údaje z dotazníkov jednotlivých pacientov boli zadávané do informačného systému a následne exportované na ďalšie spracovanie. Gestorom projektu v SR bol RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Podobne ako po iné roky aj v roku 2017 sa RÚVZ so sídlom v Prešove zapojilo do kampane „Save Lives: Clean Your Hands“, ktorá sa prebiehala dňa 5.5.2017.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Realizácia k 31.12.2017

Od 10.8.2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A (H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2017 v okrese Prešov a Sabinov neboli hlásené prípady SARI.

V roku 2017 neboli v okrese Prešov a Sabinov zaznamenané mimoriadne epidemiologické situácie.

6.6. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Realizácia k 31.12.2017

V roku 2017 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobraných bolo 6 vzoriek odpadovej vody, všetky s negatívnym výsledkom.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Realizácia k 31.12.2017

V roku 2017 projekt „Hrou proti AIDS“ nebol realizovaný. Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva RÚVZ so sídlom v Prešove ako jediný v rámci RÚVZ Prešovského kraja. V roku 2017 bolo v rámci Poradne prevencie HIV/AIDS realizovaných 29 odberov biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Odbery boli realizované u 25 mužov a 4 žien vo vekovom rozmedzí od 17 do 56 rokov. Najčastejším dôvodom vyšetrenia bola u klientov prítomnosť rizikovej situácie - nechránený pohlavný styk.

Súčasne s činnosťou Poradne prevencie HIV/AIDS je v prevádzke telefonická linka prevencie HIV/AIDS, ktorá je dostupná počas pracovnej doby. Linku kontaktovalo 8 klientov, v 5 prípadoch bola informácia poskytnutá e-mailom a v 1 prípade bola klientovi poskytnutá informácia osobne. Najčastejšími dotazmi boli možnosti vyšetrenia HIV protilátok, prenosu infekcie HIV a možnosti prevencie.

V roku 2017 bolo realizovaných 8 edukačných aktivít v problematike prevencie HIV/AIDS. Realizovaných bolo 8 besied so študentmi stredných škôl, ktorých sa zúčastnilo spolu 214 študentov.

V rámci aktivít svetového dňa boja proti AIDS bola informácia uverejnená v 1 printovom médiu, na webovej stránke a nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Realizácia k 31.12.2017

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená poradňa očkovania, ktorá poskytuje pre verejnosť poradenstvo a konzultácie v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradenstvo je zamerané na:

- problematiku povinného pravidelného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek
- očkovania pred cestou do zahraničia
- problematiku odporúčaného očkovania
- očkovania detí s kontraindikáciami
- poradenstvo týkajúce sa očkovacieho kalendára, odstupov medzi jednotlivými očkovaniami

V rámci poradne očkovania bola v roku 2017 poskytnutá informácia týkajúca sa povinného očkovania, odporúčaného očkovania príp. očkovania pred cestou do zahraničia v 45 prípadoch (v 38 prípadoch telefonicky, 6 prípadoch osobne a v 1 prípade e-mailom).

6.9. IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia

Realizácia k 31.12.2017

V rámci tejto úlohy sa oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Prešove zapojilo do realizácie vzdelávacej aktivity pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. V roku 2017 bola vzdelávacia aktivita realizovaná v mesiaci apríl, v rámci európskeho imunizačného týždňa na 2 stredných školách: SZŠ sv. Bazila Veľkého v Prešove a SZŠ Sládkovičova ul. v Prešove. Aktivity sa zúčastnilo spolu 53 študentov 3. ročníkov uvedených stredných škôl. Vzdelávanie sa vykonávalo interaktívnou formou, v rámci ktorej študenti pracovali v 4 skupinách. Efekt bol overovaný formou dotazníka, ktorý bol vyplňaný pred a po intervencii. Údaje z dotazníkov boli následne vložené do vopred vytvorenej tabuľky zaslanej z ÚVZ SR a následne zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi tejto úlohy, ktorým je RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Sleduje sa výskyt cyanobaktériových vodných kvetov vo vodách určených na kúpanie, prírodných kúpaliskách a biokúpaliskách.

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. RÚVZ Svidník odoberá vzorky v dvoch rekreačných strediskách: Tíšava a Valkov. RÚVZ Vranov monitoruje kvalitu vody v piatich rekreačných strediskách: Dobrá, Holčíkovce, Kelča, Kelča – Krym a Poľany. V roku 2017 bolo na stanovenie cyanobaktérií vyšetrených 39 vzoriek z rekreačnej nádrže Veľká Domaša. Limit pre cyanobaktérie podľa prílohy č.1 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku nebol ani v jednej vzorke prekročený.

Ďalej bola prítomnosť cyanobaktérií sledovaná vo vzorkách prírodných kúpalísk z lokalít: Chlmec - rybník, Slovenská Volová - dolný rybník, Laborec – Sídlisko III., Vyšný Kazimír – nádrž, Delňa - nádrž. Z týchto miest bolo spolu vyšetrených 20 vzoriek a vo všetkých bol limit pre cyanobaktérie dodržaný.

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zabezpečiť prístup k nezávadnej a zdravotne bezpečnej pitnej

vode, k sanitácii a tiež zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie. Sleduje sa výskyt legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch vo vybraných zdravotníckych zariadeniach, v rehabilitačných zariadeniach, v priestore fontán a tobogánov. V priebehu roka nebolo stanovenie améb požadované.

Legionely boli stanovené v 8 vzorkách vôd z umelých kúpalísk. Vzorky vyhoveli určenému kritériu, podľa prílohy č. 2 k vyhláske č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku.

7.3 Materské mlieko

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zameranie na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok a biologických látok v období detstva.

Vo vzorkách materského mlieka z Banky ženského – materského mlieka oddelenia neonatológie FNŠP J. A. Reimana v Prešove sa sleduje nutričná kvalita monitorovaním biopozitívnych látok (obsah bielkovín, tuku, sacharidov a vápnika), sleduje sa účinnosť pasterizácie sledovaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii. Zisťuje sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku. V 17 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 105 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka bolo vyšetrených 69 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo spolu stanovených 276 ukazovateľov. V 4 vzorkách bola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov (*Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus*, *Escherichia coli*). V žiadnej vzorke nebola zistená prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

7.7 Objektivizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV.: Zameranie na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia v dôsledku účinku fyzikálnych javov.

Cieľom je objektivizácia podmienok bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov na pracoviskách, resp. zákazníkov v zariadeniach, v ktorých sa používajú zdroje koherentného a nekoherentného optického žiarenia (OŽ), meraním a výpočtom limitných hodnôt expozície v súlade s požiadavkami platných predpisov a kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek prevádzkovateľmi solárií. Objektivizácia účinkov optického žiarenia vychádza z merania základných fyzikálnych veličín - ožiarenosti a dávky ožiarenia a ich porovnania s limitmi expozície. V roku 2017 boli vykonané merania v 15 soláriách, v ktorých bolo spolu skontrolovaných 21 opaľovacích prístrojov, zmeraných bolo 44 vzoriek a 112 ukazovateľov.

7.18 Skúsenosti pri stanovení a monitorovaní arzénu v potravinách

Projekt vychádza z Odporúčania Komisie (EÚ) 2015/1381 z 10. augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy. Cieľom je monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

V priebehu roka bola zavedená a validovaná skúška na stanovenie celkového arzénu v potravinách metódou atómovej absorpčnej spektrofotometrie s elektrotermickou atomizáciou. Bolo analyzovaných 23 vzoriek rôznych druhov potravín (bylinné čaje, výživové doplnky, potraviny určené pre dojčatá a malé deti).

7.19 Monitoring obsahu dusitanov a dusičnanov v surovinách a pokrmoch z domácej produkcie použitých v stravovaní dojčiat a malých detí

Cieľom je sledovanie obsahu dusitanov a dusičnanov v domácich surovinách, používaných na prípravu pokrmov pre dojčatá a malé deti a v detských pokrmoch, pripravených z domácich surovín. V rámci úradnej kontroly potravín sa sleduje obsah dusitanov a dusičnanov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí vo vzorkách, ktoré sú odoberané z obchodnej siete. Predmetom tejto úlohy sú vzorky doma vypestovaného ovocia a zeleniny a doma pripravených pokrmov z ovocia a zeleniny, ktoré sú podávané dojčatám a malým deťom. V roku 2017 bolo vyšetrených 7 vzoriek, z toho 2 vzorky boli detské výživy na ovocno-zeleninovom základe (mrkva, jablká). Ďalších 5 vzoriek boli rôzne druhy čerstvej zeleniny vypestovanej v tejto sezóne. Vo vzorkách detskej výživy bol obsah dusitanov nižší ako je limit kvantifikácie použitej metódy, obsah dusičnanov bol pod 200 mg/kg, čo je limitná hodnota pre detskú výživu pre dojčatá a malé deti podľa Nariadenia Komisie (ES) č. 1881/2006.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

V roku 2017 sme uskutočnili 10 besied na tému Zdravý životný štýl v ZŠ Ľubotice, v ZŠ Kúpeľná v Prešove, v ZŠ Demjata, v ZŠ Bzenov, na Strednej umeleckej škole v Prešove a na Evanjelickej spojenej škole v Prešove.

Zrealizovali sme 7 edukácií na tému Racionálna strava v ZŠ Demjata, v Spojenej základnej škole v Lipanoch a na Strednej dopravnej škole v Prešove.

Na význam pohybu a vyváženého stravovania vo vyššom veku sme upriamili pozornosť v besedách so seniormi v 7 denných stacionároch v Prešove, v Kapušanoch, vo Finticiach a v Š. Michal'anoch.

V rámci Týždňa zdravia v priestoroch Tatra banky v Prešove sme v dňoch 22. mája – 26. mája 2017 vo výjazdovej poradni zdravia vyšetrili 57 zamestnancov (klientov). Vykonali sme biochemické vyšetrenia a antropometrické merania s následným vložením získaných údajov do Testu zdravého srdca. Všetkým vyšetreným klientom sme poskytli odborné poradenstvo o rizikových faktoroch kardiovaskulárnych a civilizačných ochorení, ktoré môžeme svojim životným štýlom významne ovplyvniť.

V mesiaci október 2017 sme na Cirkevnej základnej škole s Materskou školou sv. Gorazda v Prešove v rámci Projektu „Viem, čo zjem“ uskutočnili 5 školení, na ktorých sa zúčastnilo 84

žiakov. V rámci RÚVZ sme sa aktívne zúčastnili vnútroúradného vzdelávania s dvoma príspevkami – „Obezita- ochorenie alebo estetický problém?“ a „Projekt- Viem, čo zjem.“ V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme na 5 výjazdových poradniach vo firmách v meste Prešov, poskytli odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu 191 klientom, ktorým sme zisťovali hodnotu celkového cholesterolu a merali krvný tlak.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V tomto roku prebiehal 7. ročník tejto kampane. Materiál o kampani sme distribuovali do základných aj stredných škôl v našom regióne. Informácie o možnosti zapojenia sme uverejnili na webovej stránke úradu, v Prešovskom večerníku a na nástenke v priestoroch RÚVZ.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V roku 2017 sme uskutočnili 6 besied s počtom edukovaných – 270 študentov na Strednej dopravnej škole v Prešove, zameraných na poukázanie nepriaznivého vplyvu požívania alkoholických nápojov u dospievajúcich.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

V rámci Týždňa mozgu sme uskutočnili v dňoch 13.-19. marca besedy so seniormi v Dennom stacionári v Petrovanoch a v Dennom stacionári v Prešove na Sabinovskej ulici spojené s meraním hodnoty celkového cholesterolu v kapilárnej krvi a taktiež meraním tlaku krvi a následným odborným poradenstvom, ktoré sme poskytli 35 seniorom. V týchto stacionároch sme so seniormi zrealizovali aj pamäťové cvičenia a logické hry.

Na výjazdových poradniach v ďalších troch denných stacionároch v Prešove sme u 57 seniorov zisťovali hodnotu tlaku krvi a celkového cholesterolu s následným odborným poradenstvom, ktoré bolo zamerané aj na význam pohybu a vhodného stravovania vo vyššom veku.

Besedy a prednášky (10) v denných centrách a v stacionároch v meste Prešov a v obci Jarovnice boli zamerané aj na témy – Ochorenia seniorského veku, Alzheimerova choroba, Dôležitosť pitného režimu u seniorov, Parkinsonova choroba, Vysoký tlak krvi, Užívanie liekov u seniorov. So seniormi sme precvičovali počas edukácií aj pamäť pomocou pamäťových cvičení.

V rámci „Dňa zdravia pre seniorov na vidieku“ sme uskutočnili 4 výjazdové poradne v denných stacionároch v Kapušanoch, vo Finticiach a v Š. Michaľanoch, kde sme seniorom merali hodnotu celkového cholesterolu, hodnotu krvného tlaku a určovali BMI index. Vyšetrených bolo 53 klientov denných stacionárov.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ POSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

V rámci propagácie Svetového dňa ústneho zdravia sme uskutočnili na ZŠ Fintice, na ZŠ Kendice, na ZŠ Lada a na ZŠ sv. Gorazda v Prešove, na MŠ Važecká v Prešove a v ZŠ Demjata intervenčno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu vzniku zubného kazu u detí,

ktorej základom je ústna hygiena, spojené s názornou ukážkou na module chrupu a praktickým nácvikom správnej ústnej hygieny, premietnutím DVD Maškrtná veverička a edukáciou o správnej výžive v súvislosti so zubným kazom. Uskutočnili sme 12 edukácií s počtom edukovaných - 230 žiakov. V Prešovskom Večerníku bol uverejnený článok „Svetový deň ústneho zdravia“ a taktiež bol Svetový deň ústneho zdravia spropagovaný na nástenke a webovej stránke úradu.

Zúčastnili sme sa aj preškolenia pracovníkov odborov podpory zdravia/výchovy k zdraviu RÚVZ v SR v téme „Prevencia je v našich rukách- najnovšie poznatky v oblasti ústnej hygieny detí a dorastu“, organizovaného Slovenskou komorou zubných lekárov a hlavnou odborníčkou MZ SR pre zubné lekárstvo v Bratislave.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

V základnej poradni zdravia sme v roku 2017 uskutočnili 180 vyšetrení u 169 klientov, z toho 122 žien a 47 mužov. Opakovane bolo vyšetrených 52 klientov z toho 33 žien a 19 mužov.

V tomto roku sme v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, s Policajným zborom Slovenskej republiky, s dennými stacionármi pre seniorov v meste Prešov a v obciach Kapušany, Fintice, Š. Michal'any, Základnou školou M. Slovenskej, Spojeným evanjelickým gymnáziom v Prešove a Tatra bankou v Prešove, uskutočnili 19 výjazdových poradní, na ktorých sme vyšetřili spolu 512 klientov.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

V besedách zameraných na zdravý životný štýl realizovaných u študentov stredných škôl, v ktorých nosnou témou bolo zneužívanie alkoholu a škodlivosť fajčenia, sme sa venovali aj problematike drogových závislostí.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi bol uverejnený článok v Prešovskom večerníku a tejto problematike bola venovaná aj nástenka v priestoroch úradu.

V súvislosti s realizáciou aktivít k „Európskemu týždňu boja proti drogám“ ÚVZ SR zorganizoval 2. ročník celoslovenskej súťaže s názvom „Najlepšia protidrogová nástenka“, realizovanú s finančnou podporou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky v rámci účelovej dotácie na podporu protidrogových aktivít, určenú pre 7. ročníky základných škôl na

celom území Slovenskej republiky ako preventívnu aktivitu s cieľom pôsobiť na vytváranie aktívneho protidrogového postoja. V januári 2017 sa uskutočnilo na Úrade verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vyhlásenie výsledkov tejto súťaže kde ZŠ s MŠ v Sedliciach vyhralo 1. miesto a ZŠ s MŠ Lemešany obsadilo 4. miesto. Obidve školy sú z Prešovského kraja. Súťaž sme spropagovali na webovej stránke úradu a v Prešovskom večerníku.

Pri príležitosti „Európskeho týždňa boja proti drogám“ sme na SOŠ dopravnej v Prešove, na SOŠ služieb v Prešove, na Gymnázium Konštantínova v Prešove a na Evanjelickej spojenej škole v Prešove uskutočnili besedy s počtom edukovaných - 179 študentov. V Ústave na výkon väzby v Prešove sme zrealizovali besedu na tému „Drogová závislosť“ s počtom edukovaných 18 klientov zariadenia.

Vo vstupných priestoroch úradu bol pripravený odborný panel s danou témou.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Zúčastnili sme sa prakticko-odborného seminára k plneniu úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity v Spišskej Novej Vsi. Termín realizácie úlohy so zberom vstupných dát začne v II. polroku školského roka 2017/2018.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prievidzi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky a počas prevádzky.

Správa o pripravenosti sezónnych rekreačných zariadení a zariadení s celoročnou prevádzkou, ako aj vyhodnotenie letnej turistickej sezóny boli v požadovanom termíne a rozsahu odoslané cez informačný systém.

Kvalita pitnej vody verejných vodovodov a plynulosť dodávky bola priebežne sledovaná v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru, k závažným poruchám v dodávke a nedostatkom v kvalite vody v sledovanom období nedošlo. V rámci tohto projektu je vykonávaný monitoring pitných vôd a kontrola kvality vody na umelých a prírodných kúpaliskách v okresoch Prievidza a Partizánske. V roku 2017 bolo odobratých spolu 318 vzoriek pitných vôd a 242 vzoriek vôd určených na kúpanie.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

Cieľom tohto projektu je nastaviť nové národné ciele, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou. V sledovanom období nebol úrad zapojený do plnenia.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Cieľom je sledovanie vybraných skupín obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez sledovanie kadmia a kotinínu (metabolitu nikotínu) v biologickom materiáli (moč). V roku 2013 bol vypracovaný pilotný projekt (špecifikácia populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP). V roku 2014 bola plánovaná príprava a tlač pracovných protokolov, dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií pre analytickú časť projektu, vyžiadanie súhlasu etickej komisie. RÚVZ Prievidza sa zatiaľ do prípravy nezapojil.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách .

Úlohou projektu je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov v SR a to jednak zo starých záťaží (DDT, Heptachlór, lindan a pod.) ako aj novej generácie pomerne ľahko odbúrateľných pesticídnych látok typu (atrazín, simazín, terbutylazín, chlórtolurón, izoproturón). V roku 2017 sa RÚVZ Prievidza do projektu nezapojil.

1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

Cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach je jeden z vybraných RÚVZ v rámci Slovenska, ktoré sú zapojené do uvedeného projektu, ktorý je zatiaľ v prípravnej fáze.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Cieľom je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov. V roku 2017 RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach vykonalo 9 kontrol v prevádzkach solárií u 18 opaľovacích prístrojov spojených aj s objektivizáciou UV žiarenia akreditovaným pracoviskom ÚVZ SR. U troch prevádzkovateľov boli zistené porušenia legislatívy a bolo zahájené správne konanie s celkovou výškou sankcií 1300 €.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v roku 2017 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach evidovaných celkom 5009 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 909 žien, v 124 subjektoch. Oproti roku 2016 sa znížil počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tretej a štvrtej kategórii o 372 (6,9 %). Z uvedeného počtu zamestnancov v tretej kategórii pracuje 4786 zamestnancov a v štvrtej kategórii pracuje 223 zamestnancov. Oproti roku 2016 zaznamenávame pokles počtu zamestnancov v tretej kategórii o 442 zamestnancov (8,5 %), ale nárast v štvrtej kategórii o 70 zamestnancov (45,8 %).

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 3060 zamestnancov a v ťažbe nerastných surovín - 1649 zamestnancov.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	50	43
elektromagnetické polia	62	0
fyzická záťaž	1589	11
hluk	3740	619
chemické faktory	645	138
optické žiarenie	67	12

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
pevný aerosól	2030	139
vibrácie	451	12
záťaž teplom a chladom	106	12

V sledovanom období bolo vydaných 37 rozhodnutí v súvislosti so zaradením resp. vyradením pracovníkov do kategórií rizikových prác.

V sledovanom období boli priebežne vykonávané kontroly (81) plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík, zosúladenie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch, poskytovanie OOPP, používanie OOPP zamestnancami, informovanosť zamestnancov o rizikách a na kontrolu výkonu cieľných lekárskeho preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2017 sme vykonali 7 kontrol zameraných na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov:

- PLAST-KOM, s.r.o., Nitrianske Pravno, prev. Prievidza
- PORFIX – pórobetón, a.s., Zem. Kostoľany
- Poľnoslužby Bebrava, a.s., Rybany, prev. Chynorany
- Bošianska koželužňa, s.r.o., Bošany
- Fortischem, a.s., Nováky
- GOTEK Slovakia s.r.o., Partizánske
- SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Nováky

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Prievidza vydal 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami pre spoločnosť PLAST-KOM, s.r.o. Schválené boli 3 prevádzkové poriadky pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami (Poľnoslužby Bebrava, a.s., PLAST-KOM, s.r.o., Bošianska koželužňa, s.r.o.).

Spoločnosť AGRODAN, s.r.o., Koš predložila na schválenie Prevádzkový poriadok a posudok o riziku pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým faktorom. Podľa posudku o riziku sa na chemickú ochranu rastlín používajú aj chemické zmesi, ktorých používanie vyžaduje osvedčenie o odbornej spôsobilosti vedúceho zamestnanca riadiaceho práce pri chemickej ochrane rastlín na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami v zmysle § 16 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z.. Vzhľadom k tomu, že dokumentácia takéto osvedčenie neobsahovala, bolo konanie v predmetnej veci prerušené do doby predloženia osvedčenia.

V sledovanom období sme obdržali 28 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinfekcie. Oznámenia o výkone postrekov pri pestovaní ovocia sme neobdržali žiadne.

Mimoriadne situácie a havárie v sledovanom období neboli hlásené.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V r. 2017 sme vykonávali aj kontroly uplatňovanie nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z.

V roku 2017 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 368 zamestnancov, z toho 92 žien, a to nasledovne: vinylchlorid – 86, z toho 1 žena; vinylchlorid spoločne s 1,2,-dichlóretánom – 22; 1,2,-dichlóretán - 12; etylénoxid – 3, z toho 1 žena; polyaromatické uhl'ovodíky pri výrobe karbidu – 71; cytostatiká – 21, z toho 18 žien; formaldehyd - 61, z toho 21 žien; tetrachlóretylén – 3; technický benzín – 60, z toho 51 žien; sadze – 8, agrochemikálie - 20, tvrdé drevo - 1.

V riziku reprodukčnotoxických látok v roku 2017 pracovalo 74 zamestnancov, z toho 18 žien, a to nasledovne: toluén - 1; cytostatiká - 21, z toho 18 žien; ortuť - 39 a oxid uhľnatý -13.

V priebehu roku boli na RÚVZ vydané 2 rozhodnutia na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami pre spoločnosti:

- Nemocnica s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach, Bojnice, kde bol zároveň schválený aj prevádzkový poriadok pre karcinogény a mutagény a vykonaná kontrola,
- PORFIX – pórobetón, a.s., Zemianske Kostol'any.

Vydané boli 3 rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov pre činnosti s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami pre spoločnosti:

- Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava, závod Elektrárne Nováky, Zemianske Kostol'any,
- BENCROS, s.r.o., Bošany,
- PORFIX – pórobetón, a.s., Zemianske Kostol'any.

V priebehu roka bolo vydaných 7 posudkov o uvedení priestorov do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými, karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pre všetky prevádzky čerpacích staníc spoločnosti Slovnaft, a.s. v regióne (Moštenická, Rad L.N.Tolstého, Nedožerská cesta, Prievidza; Prievidzská cesta, Handlová; Trenčianska ul., Nováky; Nitrianska, Partizánske; Čsl. Armády, Bošany).

V spoločnosti Gotec Slovakia s.r.o., Partizánske bola v roku 2017 vykonaná kontrola na základe anonymného podnetu o preverenie „neľudských pracovných podmienok“. V rámci kontroly sme vykonali i kontrolu výskytu karcinogénnych látok a zmesí na pracoviskách spoločnosti, na ktoré anonym poukazoval. Bolo zistené, že v prevádzke sa používajú tetrachlóretylén - karcinogén kategórie 2 a zmes PARLOCK PM 05, ktorá nie je klasifikovaná ako karcinogénna, obsahuje < 0,1 % formaldehydu, karcinogén kategórie 1B. Pre oba faktory subjekt zabezpečil objektivizáciu. Celozmenové priemerné hodnoty expozície obom faktorom neprekračovali legislatívou stanovené NPEL. Iné karcinogénne látky a zmesi sa v prevádzke nepoužívajú.

V priebehu roka bolo na RÚVZ vydaných 58 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z.

V sledovanom období bola vykonaná 1 kontrola zameraná na dodržiavanie ustanovení uvedených v nariadení vlády č. 253/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci u subjektu Michal Choma – BUILD & PLAST, Snina. Vyplnené boli 2 kontrolné listy, ktoré preukázali dobrú informovanosť zamestnancov pracujúcich s azbestovými materiálmi. Počas kontroly neboli zistené žiadne nedostatky.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Pracovníci oddelenia v rámci riešenia tohto projektu v roku 2017 vypracovali a zaslali na ÚVZ SR hodnotenie 2. referenčného videa.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

OPM:

V rámci realizácie tohto projektu sa pracovník oddelenia v spolupráci s poradenským centrom zdravia úradu a pracovnou zdravotnou službou spoločnosti zúčastnil dňa zdravia v spoločnosti Nestlé Slovensko, s.r.o., Prievidza. V rámci akcie počas 4 prednášok boli stovke účastníkov odprezentované informácie ohľadom zdravého životného štýlu a prevencie chronických neprenosných chorôb aj v kontexte pracovných podmienok účastníkov (rizikové práce pre faktor hluk a chemické faktory). Pracovníci mali zároveň možnosť dať si zmerať krvný tlak a vyšetriť celkový cholesterol.

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Honeywell Safety Products Slovakia s.r.o. Partizánske, Nestlé Slovensko, s.r.o. Prievidza, J.P.Plast Slovakia spol. s.r.o, Prievidza

Riešenie:

- Honeywell Safety Products Slovakia s.r.o. Partizánske – kompletne vyšetrenia v rámci TZS 38 zamestnancov firmy spojené s individuálnym odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu ako aj distribúciou zdravotno-výchovných materiálov
- Nestlé Slovensko s.r.o. Prievidza – 56 vyšetrení hladiny celkového cholesterolu v krvi zamestnancom firmy spojené s individuálnym odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu ako aj distribúciou zdravotno-výchovných materiálov
 - „Prevencia civilizačných ochorení“ – 4 prednášky pre 100 zamestnancov firmy Nestlé Slovensko, s.r.o. Prievidza na tému najzávažnejších rizikových faktorov civilizačných ochorení a ich prevencii
- J.P.Plast Slovakia spol. s.r.o, Prievidza – „Týždeň bezpečnosti“ - kompletne vyšetrenia v rámci TZS u 19 zamestnancov a čiastočné vyšetrenia hladiny celkového cholesterolu v krvi u 23 zamestnancov a u 24 meraní krvného tlaku

Realizácia:

január, február, marec, september, október

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V spolupráci s Inšpektorátom práce Trenčín bola zrealizovaná jedna spoločná previerka v spoločnosti Scheuch, s.r.o., Prievidza. Spoločnosť sa zaoberá výrobou oceľových konštrukcií a častí vzduchotechniky. Vo výrobných priestoroch sú vyhlásené rizikové práce pre hluk a pevný aerosól pre profesie zámočník – zvärač, zámočník a pieskovač. V priebehu roka 2017 bola v prevádzke vykonaná nová objektívizácia hluku a pevného aerosólu. V rámci výkonu ŠZD boli spoločnosti uložené opatrenia: predložiť na RÚVZ Prievidza aktualizované

prevádzkové poriadky pre rizikový faktor hluk a pevný aerosól vychádzajúce z novej objektivizácie týchto faktorov, vypracovať nové posúdenie rizika pre chemické faktory v pracovnom prostredí lakovne, sušiarne a pracoviska miešania farieb v dôsledku úprav technológie na týchto pracoviskách, vypracovať a predložiť posudok o riziku pre optické žiarenie v prevádzke (laser) a požiadať RÚVZ Prievidza o nové zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác na základe výsledkov posledných objektivizácií faktorov pracovného prostredia. Opatrenia uložené v termíne do 30.11.2017 si spoločnosť splnila.

2.4. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci riešenia projektu bolo vykonaných 15 kontrol chránených pracovísk so zameraním sa na plnenie povinnosti zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom a ich zdravotnému postihnutiu tak, aby tieto boli v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce.

K chráneným pracoviskám a dielňam bolo vydaných celkovo 21 dokumentov. Išlo o rozhodnutia o uvedení do prevádzky (v počte 11) a vyjadrenia k zriadeniu alebo premiestneniu chránených pracovísk v už existujúcich prevádzkach, k zmene počtu zamestnancov na chránených pracoviskách alebo k rozšíreniu pracovných činností o ďalšiu činnosť v existujúcej chránenej dielni (10 dokumentov).

V žiadnej prevádzke neboli použité kontrolné listy.

Kontrola bola vykonaná v súvislosti so žiadosťou o vyjadrenie k zriadeniu chránenej dielne v existujúcej prevádzke (priznanie štatútu chránenej dielne) v oprave obuvi Milan Šišmiš PAMI, Nováky. V chránenej dielni bude vykonávať opravu obuvi, príjem a výdaj obuvi a výrobu kľúčov majiteľ prevádzky a 3 pracovníci, všetci so zdravotným postihnutím.

V obci Krásno sme uviedli do prevádzky pracovné priestory spoločnosti MOGER, s.r.o. zaoberajúcej sa predajom OOPP a poskytovaním reklamných a marketingových služieb. V prevádzke je zriadená chránená dielňa s 2 zamestnancami so ZŤP, v ktorej sa vykonáva logovanie (našívanie etikiet na tovar).

V spoločnosti Kinet s.r.o. v Diviakoch nad Nitricou bolo zriadené v rámci existujúcej prevádzky chránené pracovisko poskytovania internetových a dátových služieb. Pracovať tu budú 2 zamestnanci ZŤP v pracovnej pozícii skladník.

V roku 2017 spoločnosť HBP Security, s.r.o., Sebedražie zriadila chránenú dielňu na vrátnici spoločnosti AGRO RYBIA FARMA s.r.o v Handlovej. Pracujú tu 4 zamestnanci so zníženou pracovnou schopnosťou, z toho 2 ženy. V rámci výkonu ŠZD neboli zistené nedostatky, ktoré by boli v rozpore s požiadavkami Nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

Spoločnosť BONO PLAY s.r.o., Handlová v priestoroch prevádzky zriadila chránené pracovisko, na ktorom pracuje 1 zamestnanec so zníženou pracovnou schopnosťou. Zamestnanec vykonáva administratívne činnosti a opravy drobných elektrotechnických zariadení. V rámci vykonaného ŠZD neboli zistené žiadne nedostatky

Spoločnosť WINTOPERK, s.r.o., Partizánske, zaoberajúca sa výrobou obuvi, požiadala v existujúcej prevádzke o zriadenie chránenej dielne pre dvoch zamestnancov so ZPS vykonávajúcich pomocné pracovné činnosti (značenie dielov, strihanie piktogramov, tlačkovanie, nitovanie, tlačenie etikiet, skladanie krabíc, čistenie a zapravovanie obuvníckych zvrškov).

Na ostatných pracoviskách budú pracovníci so ZŤP pracovať ako administratívni pracovníci, pomocní pracovníci v odevnej výrobe, pracovníci pri výrobe vencov, dekoračných predmetov, hračiek, bižutérie a tašiek, výrobe vzorkovníkov nábytkových látok, pri výrobe

nábytku a umeleckom stolárstve, tiež pri výrobe a opracovaní kovových výrobkov, pri renovácii kaziet a poskytovať služby v rámci servisu a opráv motorových vozidiel.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
Prievidza so sídlom v Bojniciach	11	10	15	15	25	0	0	0	-

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Úloha bola splnená. Podľa stanoveného harmonogramu bola odobratá 1 vzorka výrobku z bambusu určeného na styk s potravinami.

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Úloha bola splnená. Vykonané boli kontroly plastových výrobkov bez odberu vzoriek.

3.3 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Úloha bola splnená. Odoberaté a laboratórne vyšetrené boli 3 vzorky výživových doplnkov za účelom stanovenia hladiny baktérií mliečneho kvasenia.

3.4 Monitoring príjmu jódu

Úloha bola splnená. Odoberatých a laboratórne vyšetrených na obsah KJ, KJO_3 bolo 24 vzoriek kuchynskej soli. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám v sledovaných ukazovateľoch.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Úloha bola splnená. V rámci monitoringu boli zozbierané 24 hodinové dotazníky od 20 respondentov a odobraté 2 vzorky nealkoholických nápojov na laboratórne vyšetrenie obsahu farbiva chinolínová žltá a sladidla acesulfam K.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Úloha bola splnená. Na stanovenie obsahu NaCl boli odobraté 3 vzorky obedového menu t. j. 9 vzoriek hotových pokrmov v zariadenia spoločného stravovania.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Priorita: a) Podpora zdravého štartu do života

Vykonáva Poradňa zdravia

Priorita: b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

V roku 2017 bola zabezpečená kontrola predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov v 3 prevádzkach školských bufetov, zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín je 90% a 10% sú potraviny s množstvom prebytočnej energie.

Podporujeme poskytovanie desiat a obedov vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne formou edukácie pedagogických pracovníkov a pracovníkov školskej jedálne s odporúčaniami zdravého stravovania, mliečneho programu pre deti a programu školské ovocie.

Vykonalí sme efektívny a účinný štátny zdravotný dozor v 118 zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, v ktorých boli kontrolované: hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania, dodržiavanie pitného režimu s presadzovaním používania pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme odobrali 63 vzoriek hotovej stravy a 10 sterov z kuchynského prostredia na mikrobiologický rozbor.

Počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach: 15 859.

Priorita: c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Neposkytovali sme nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

Priorita: d) Podpora pohybových aktivít

V roku 2017 sme realizovali 21 kontrol v rámci monitoringu TV podmienok žiakov základných a stredných škôl. Počas štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že vo všetkých telocvičniach boli dodržiavané požiadavky na tepelno-vlhkostnú mikroklímu, vrátane merania teploty vnútorných priestorov a možnosti vetrania kombinované príp. nútené. Vo väčšine skontrolovaných zariadení boli dodržiavané požiadavky na priestorové usporiadanie a funkčné členenie priestorov na výučbu telesnej výchovy, osvetlenie, osvetľovacie telesá, podlahové krytiny, steny – povrchová úprava, obklad stien (v zmysle Vyhlášky č. 525/2007 Z.z. a č. 527/2007 Z.z.). V troch zariadeniach boli zistené nedostatky, následne bolo zahájené správne konanie. Všetky skontrolované zariadenia boli vybavené prívodom studenej pitnej vody a teplej vody. Vo všetkých skontrolovaných zariadeniach dodržiavali schválený prevádzkový poriadok.

Vo všetkých zariadeniach sa využívali priestory telocviční na mimoškolské aktivity. 40 % skontrolovaných zariadení využíva v rámci výučby žiakov iné športové plochy a zariadenia na telovýchovu a šport. V troch zariadeniach sú realizované malé formy telesnej výchovy (vychádzky, ping-pong, solná izba).

V rámci hygieny pedagogického procesu, využívania hodín TV bolo zistené: počet hodín TV do týždňa: 1. stupeň – 2 hodiny, 2. stupeň – 2 hodiny (športové triedy: + 4 hodiny), SŠ – 2 hodiny. Zdravotné cvičenia pre žiakov neboli zaraďované do rozvrhu hodín. U väčšiny žiakov a študentov úplne alebo čiastočne oslobodených od TV boli zistené zdravotné indikácie pohybového ústrojenstva. Deti oslobodené od cvičenia na hodinách TV nemali iné možnosti telesnej aktivity.

4.2 Zneužívanie návykových látok u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Prieskum v roku 2017 nebol realizovaný.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Z dôvodu, že v roku 2017 bolo realizované vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti ÚVZ SR, odd. HDM RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach sa na realizácii tohto projektu nepodieľalo.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2016 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín prostredníctvom mesačného hlásenia. O aktuálnej situácii v používaní a dodávkach vakcín boli lekári informovaní aj samostatne elektronicky. Problematike očkovania sme venovali materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach:

- Odborné usmernenie MZ SR o očkovacích postupoch vykonávaných v inom veku a intervale.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 24.4.2017 - 30.4.2017 sme zabezpečili:

- zverejnenie informačného materiálu o očkovaní na webovej stránke RÚVZ Prievidza,
- zverejnenie materiálu na informačných a vývesných tabuliach 3x,
- elektronická informácia o prebiehajúcim EIW pre zdravotníckych pracovníkov 116x,
- poradenstvo v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov aj pre laickú verejnosť 7x.

V januári 2017 sa vedúci oddelenia zúčastnil VIII. Slovenského vakcinologického kongresu na Štrbskom plese. Ďalej sa pracovníci oddelenia zúčastnili: v apríli 2017 XXII. Červenkových dní preventívnej medicíny na Táloch, v júni na prednáškach organizovaných zamestnancami GSK v Prievidzi, v septembri na XXIII. Vakcinačnom dni Slovenskej republiky v Žiline.

V mesiaci február prebehla mimoriadna kontrola očkovania detí proti vírusovej hepatitíde typu A u vybraných ročníkov narodenia. Výsledky kontroly očkovania z 37 pediatrických obvodov boli zaslané na ÚVZ SR.

V mesiacoch september – október 2017 bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kontrola očkovania v 40 pediatrických obvodoch. Správa z kontroly očkovania bola zaslaná na RÚVZ v Trenčíne. V okrese Prievidza nebola na okresnej úrovni dosiahnutá zaočkovanosť 95% v štyroch kontrolovaných ročníkoch narodenia (roč. 2015 - tri druhy základného očkovania, roč. 2014, roč. 2013 a roč. 2012 po jednom druhu základného očkovania) - pohybovala sa od 89,6% do 92,8%. V okrese Partizánske nebola na okresnej úrovni dosiahnutá zaočkovanosť 95% v základnom očkovaní v troch ročníkoch narodenia (roč. 2015, roč. 2014 a roč. 2013 po jednom druhu základného očkovania) - pohybovala sa od 91,1% do 93,7%. Zaočkovanosť 95% nebola dosiahnutá najmä z dôvodu pretrvávajúceho odmietania očkovania zo strany rodičov detí a kontraindikácií očkovania. U ostatných očkovaní sa pohybovala zaočkovanosť v okrese Prievidza od 95,1% do 97,9% a v okrese Partizánske od 95,1% do 99,7%.

V roku 2017 bolo VLPDD hlásených 77 odmietnutí povinného očkovania. Počet evidovaných odmietnutí očkovania je štvrt'ročne hlásený na ÚVZ SR.

V rámci surveillance a kontroly ochorení preventabilných povinným očkovaním sme v roku 2017 prešetrili 7 ochorení na VHB, 3 bezpríznakové nosičstvá HbsAg, 13 prípadov ochorení na pertussis, 2 ochorenia na parotitídu, a 3 invazívne pneumokokové ochorenia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2017 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (oddelenie infekčnej epidemiológie a oddelenie NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2016.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz sú aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach.

V rámci zlepšenia hlásenia prenosných ochorení sme pravidelne spolupracovali hlavne s lekármi prvého kontaktu pre deti, dorast a pre dospelých, ale aj s infektológmi, kožnými lekármi a inými odbornými lekármi v rámci Slovenska. Spolupracovali sme aj s laboratóriami, ktoré nám zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku (OKM Bojnice, laboratóriá HPL, Alpha medical a OKM Zvolen). Laboratóriá HPL a Alphamedical hlásia pozitívne výsledky on-line prostredníctvom internetu do epidemiologického informačného systému EPIS.

Počas chrípkovej sezóny 2016 - 2017 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber (2 lekári z okresu Prievidza a 2 lekári z okresu Partizánske) biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR

v Bratislave. Od začiatku roka 2017 bolo odobratých 10 nasofaryngeálnych výterov z toho bol izolovaný: 3x antigén vírus chrípky A, 3x vírus chrípky AH3N2 Hong Kong/4801/2014-like, 1x vírus chrípky typu AH1N1 A/Michigan/45/2015(H1N1)pdm09 a 3x bolo vyšetrenie negatívne.

V rámci epidemického výskytu chrípky a CHPO bolo rozhodnutím regionálneho hygienika zatvorených 9 základných škôl, 2 základné školy s materskou školou, 1 špeciálna základná škola a 3 stredné školy. Z dôvodu zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení boli rozhodnutím regionálneho hygienika nariadené opatrenia v nemocniciach Bojnice a Partizánske.

Od začiatku roka 2017 boli nahlásené 4 ochorenia na SARI všetky z okresu Prievidza. V 1 prípade bol potvrdený vírus chrípky A/H1 pdm 09, v 1 prípade bol potvrdený antigén vírus chrípky A, v 1 prípade vírus chrípky B a v 1 prípade bolo vyšetrenie negatívne. U 63 detí z okresu Prievidza bola potvrdená chrípka vyvolaná RS vírusom.

V roku 2017 sme prešetrili 2 ochorenia na VHA, 3 ochorenia na VHB, 1 ochorenie na VHE a 3 ochorenia na VHC. Zaznamenané boli 3 bezpríznakové nosičstvá VHB. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída bolo vydaných 20 rozhodnutí.

Vykázali sme 2 epidémie Salmonelovej enteritídy, 2 epidémie akútnej gastroenteritídy zapríčinené vírusom Norwalk, 1 epidémiu zapríčinenú Rotavírusom, 1 epidémiu Hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu a 1 epidémiu Enterovírusovej vezikulárnej stomatitídy s exantémom.

Ďalej sme zaznamenali rodinné epidémie: 7x Campylobacterom jejuni, 7x Salmonelou enteritidis, 1x Salmonelou Typhimurium, 5x Rotavírusom, 2x epidémiu svrabu, 2x epidémiu pedikulózy a 1x epidémiu pertussis. Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

Bolo vydaných 46 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie.

Prešetrili sme 109 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých 44 bolo uzatvorených ako sepsa.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Ochorenia, ktoré podliehajú povinnému hláseniu sú pravidelne zadávané do informačného systému EPIS. Výskyt chrípky a akútnych respiračných ochorení je pravidelne hlásený 1x týždenne. Závažné ochorenia a epidémie sú hlásené a aktualizované v SRV.

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS aktívne hlásili:

- chrípku 8 obvodní lekári - 3 pre dospelých (2x okres PD a 1x okres PE) a 5 pediatri z okresu Prievidza
- prenosné ochorenia 8 obvodní lekári - 2 pre dospelých (1x okres PD a 1x okres PE) a 6 pediatrov z okresu Prievidza.

Zabezpečili sme informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4 Nozokomiálne nákazy

K 31.12.2017 bolo nahlásených z nemocničných zariadení regiónu 250 nozokomiálnych nákaz.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 3 zdravotníckych zariadeniach na 28 lôžkových oddeleniach, na 18 ambulanciách a 2 dialyzačných strediskách.

V uplynulom období bolo vydané jedno rozhodnutie o zákaze činnosti a prešetrené boli 2 podnety.

Fyzikálno - biologické testovanie bolo realizované v 193 sterilizačných prístrojoch zdravotníckych zariadení.

V uvedenom období sme prešetrili 187 multirezistentných kmeňov baktérií a 219 kmeňov meticilín - rezistentných SA. V súvislosti s výskytom enterobaktérií produkujúcich karbapenemázu sme zabezpečili opatrenia u 84 pacientov v zdravotníckych zariadeniach a v domácnosti. Prešetrili sme 32 prípadov výskytu *Clostridium difficile*, 26 prípadov bolo vykázaných ako nozokomiálna nákaza, a 1 prípad výskytu *Clostridia perfringens*.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 27 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení a 4 záväzné stanoviská k umiestneniu stavby.

Zúčastnili sme sa aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ s témou pre rok 2017: Kampaň – hygiena a dezinfekcia rúk, zameraná na boj s antibiotickou rezistenciou s heslom: „*Fight antibiotic resistance – it is in your hands*“. Edukačný materiál sme uverejnili na našej webovej stránke. Všetkým ambulantným a ústavným zariadeniam bol zaslaný e-mailom alebo poštou informačný materiál. Zdravotníckym pracovníkom boli poskytnuté edukačné letáky.

V rámci SR sme sa zúčastnili bodovej prevalenčnej štúdie (PPS) podľa protokolu ECDC. Cieľom bolo zistiť reálny výskyt nozokomiálnych nákaz a spotrebu antibiotík. Podľa kritérií PPS sme do štúdie zahrnuli 2 lôžkové zdravotnícke zariadenia s 31 oddeleniami. Celkovo sme prešetrili 326 hospitalizovaných pacientov, u ktorých bolo zistených 17 nozokomiálnych nákaz.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pandemická pripravenosť:

V auguste 2010 bola ukončená pandémia chrípky a zrušené súvisiace opatrenia. Aj v chrípkovej sezóne 2016/2017 zostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetrenia prípadov a vykonania opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice a zabezpečovali sme odber biologického materiálu a jeho zasielanie do NRC.

Priebežne sa vykonáva aktualizácia členov v protiepidemických komisiách.

Denne využívame hlásenie v systéme rýchleho varovania.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2017 sme zabezpečili 6x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnymi výsledkami.

Vykonali sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2016. V roku 2017 bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

OE:

- aktivity sú realizované a vyhodnocované referátom výchova k zdraviu a PZ

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská:

PZ, SOŠ Handlová, ZŠ Morovnianska cesta Handlová, Základná škola Mariánska Prievidza, Spojená škola, odborné učilište, Kalinčiaka Prievidza, Spojená škola Nováky

Riešenie:

- „*Prevenca pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre študentky 5 ročníka strednej školy, edukovaných 23 dievčat
- „*Prevenca pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre žiakov 9. ročníka základnej školy, edukovaných 20 chlapcov

Realizácia:

február

Aktivity pri príležitosti 1. decembra – Svetového dňa AIDS

- „*Prevenca pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre študentov všetkých ročníkov odborného učilišťa, edukovaných 28 študentov a 4 pedagógovia
- „*Prevenca pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre študentov 9. ročníka základnej školy, edukovaných 22 žiakov
- „*Prevenca pohlavne prenosných ochorení ,HIV/AIDS“, zodpovedné sexuálne správanie*“- beseda pre študentov 3. ročníka strednej školy, edukovaných 35 študentov

Realizácia:

november, december

6.8 Poradne očkovania

V roku 2012 bola zriadená poradňa pre očkovanie, o čom bola verejnosť informovaná prostredníctvom miestnych médií a webovej stránky úradu. V roku 2017 bola formou konzultácií a písomných vyjadrení poskytnutá informácia o povinnom alebo odporúčanom očkovaní v 67 prípadoch a v očkovaní pred cestou do zahraničia v 21 prípadoch.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

OE:

V mesiaci október sa pracovníci oddelenia epidemiológie zúčastnili na projekte: „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Vzdelávanie sa uskutočnilo na dvoch stredných školách v Prievidzi a jednej strednej škole v Partizánskom. Spolu bolo zozbieraných 142 vyplnených dotazníkov. Vyhodnotenie vyplnených dotazníkov bolo v tabuľkovej forme zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská:

oddelenie epidemiológie, oddelenie preventívnej medicíny - referát výchova ku zdraviu

Riešenie:

- participácia na projekte oddelenia epidemiológie, realizácia dotazníkového prieskumu pred a po skončení edukácie na 3 stredných školách regiónu

Realizácia:

jún

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. K 31.12.2017 bolo vyšetrených 8 vzoriek. Vo všetkých prípadoch sme nezachytili výskyt vodného kvetu na sledovaných lokalitách Nitrianske Rudno, Kanianka - priehrada. Hraničné hodnoty Cyaobaktérií boli zaznamenané v júlovom (24. 7. 2017) odbere v lokalite Kanianka. Dominantným druhom bola sinica *Snowella lacustris*.

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach

V 87 vzorkách bazénových vôd bol v okrese Partizánske a Prievidza na RÚVZ Prievidza za rok 2017 vyšetrený ukazovateľ améby kultivovateľné pri 36 °C a 44 °C.

Vyšetrených bolo 80 termálnych bazénových vôd a 7 bazénov netermálnych vôd.

Vyšetrená voda z termálnych bazénov bola v penzióne Kalinka, v kúpeľoch Malé Bielice (sedací bazén, relaxačno-hydromasážny bazén, vonkajší bazén), kúpele Bojnice (LD Mier biely bazén, LD Mier modrý bazén, LD Mier zelený bazén, LD Mier žltý bazén, LD Baník malý bazén, LD Baník veľký bazén, LD Baník vonkajší bazén).

V 14 - tich vzorkách termálnych bazénov boli zachytené améby rodov *Vahlkampfia*, *Hartmannella*, a *Vannella* (kúpele Malé Bielice, kúpele Bojnice) V jednom prípade bola identifikovaná umelo vytvorená skupina améb *Vahlkampfia/Naegleria* (kúpele Bojnice), za účelom zdôraznenia možného výskytu patogénnych améb. Vo všetkých vyšetrených vzorkách potenciálne patogénny rod *Acanthamoeba* zaznamenaný nebol. V bazénoch netermálnych vôd améby vy kultivované neboli.

Na potvrdenie a bližšiu identifikáciu améb kultivovateľných pri 36 °C a 44°C, bolo do NRC pre TTA za rok 2017 dodaných z RÚVZ Banská Bystrica 8 vzoriek vy kultivovaných améb z bazénových vôd a z RÚVZ Trenčín tri vzorky s verejných vodovodov.

Vo vzorkách z RÚVZ Banská Bystrica boli potvrdené améby vo všetkých vzorkách. Zachytené boli rody *Hartmannella*, *Vahlkampfia*, *Vannella* a potenciálne život ohrozujúce améby rodu *Acanthamoeba*.

Vo vzorkách z RÚVZ Trenčín potvrdené améby v dvoch vzorkách s rodmi *Vahlkampfia* a *Hartmannella*.

S výsledkami zistenia potencionálne patogénnych rodov boli upovedomení pracovníci BŽP RÚVZ Banská Bystrica, ktorí vykonali následne opatrenia na elimináciu možného ohrozenia zdravia.

NRC pre termotolerantné améby sa úspešne zúčastnilo aj bilaterálnej porovnávacej skúšky s ÚVZ SR Bratislava na ukazovateľ améby kultivovateľné pri 36 °C a 44 °C. Pre danú skúšku nie sú štandardné porovnávacie testy dostupné. Za týmto účelom boli vyšetrené štyri vzorky. V dvoch prípadoch bola potvrdená prítomnosť sledovaného ukazovateľa. Porovnaním dosiahnutých výsledkov obidvoch laboratórií sa potvrdila spôsobilosť laboratórií reprodukovať výsledky stanovenia améb kultivovateľných pri 36 °C a 44 °C. Vy kultivované améby patrili do rodu *Acanthamoeba*.

Vyšetrenie Legienel v našom laboratóriu nevykonávame.

7.4 Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

HVBPKV:

Úloha bola splnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu. 1 vzorka dojčenskej a detskej výživy bola na monitoring odobratá v obchodnej sieti a 1 vzorka vo veľkosklade.

7.20 Optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia v závislosti od druhu rezných kvapalín

Etapy riešenia

1. február 2017 – august 2017 – štúdium literatúry, prehľad a výber metód stanovenia
2. september 2017 – november 2017 vytipovanie pracovísk s expozíciou reznými kvapalinami
3. december 2017 – november 2018 – odber, analýza vzoriek
4. december 2018 – jún 2019 vyhodnotenie

Riešenie

1.etapa: oboznámili sme sa s dostupnou odbornou literatúrou zameranou na problematiku odberu a stanovenia minerálnych olejov, resp. rezných kvapalín s obsahom minerálnych olejov, v pracovnom prostredí – Assessment of Exposure to Light Mineral OilBased Metal Working Fluids / HSL/2000/22 / Andrew Simpson BSc., Kontaminácia pracovného ovzdušia kvapalnými aerosólmi pri sústružení kovov / Richard Hnilica, Miroslav Dado, Marián Schwarz, A new measuring method to detect the emissions of metal working fluid mist / Peter Wlaschitz, Wilhelm Höflinger, prehľadom metód stanovenia – Method sheets / GESTIS Analytical methods, MDHS 84 Measurement of oil mist from mineral oil based metal working fluids, MDHS 95/2 Measurement of personal exposure of metalworking machine operators to airborne water-mix metalworking fluid, DFG Kühlschmierstoff-aerosole und – dämpfe Metal working fluids aerosols and vapours, BIA 7750 Kühlschmierstoffe (Metal working fluids), NIOSH 5524 Metalworking fluids (MWF) all categories, NIOSH 5026 Oil mist, mineral. Usporiadali sme pracovné stretnutie riešiteľských pracovísk v RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach, dňa 21.4.2017, na ktorom sme si vymenili aktuálne poznatky a dovtedajšie skúsenosti z odberov a stanovenia vzoriek pracovného ovzdušia s expozíciou minerálnym olejom a rozdelili úlohy na nasledujúce obdobie. V súvislosti s výberom a odskúšaním metódy odberu a za účelom porovnateľnosti výsledkov boli dohodnuté konkrétne podmienky odberu vzoriek v pracovnom ovzduší.

2.etapa: v spádovej oblasti okresov Prievidza a Partizánske sme vybrali tri prevádzky s expozíciou minerálnym olejom, resp. rezným kvapalinám: Prefrez, spol. s r.o., Bošany, Toolshed Slovakia spol. s r.o., Prievidza, GeWiS Slovakia, s.r.o., Prievidza. Uvedeným pracoviskám bol doručený oficiálny list so žiadosťou o spoluprácu pri riešení PaP. Prevádzky

Prefrez, spol. s r.o., Bošany a Toolshed Slovakia spol. s r.o., Prievidza žiadosť akceptovali a súhlasili so spoluprácou, vyjadrenie od prevádzky GeWiS sme zatiaľ neprijali.
3. etapa: v priebežnom riešení.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

1. Vybrané nádorové ochorenia

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Osemročné gymnázium Handlová, SOŠ Partizánske, Spojená škola Nováky, SOŠ Handlová, Spojená škola internátna Prievidza

Riešenie:

Aktivity pri príležitosti 4. februára - Svetového dňa proti rakovine

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný problematike onkologických ochorení a ich prevencie
- názorná propagácia venovaná onkologickým ochoreniam
- **„Prevenčia onkologických ochorení u mladých dievčat a žien“** – 4 besedy pre študentky gymnázia a 3 stredných odborných škôl venované prevencii rakoviny prsníka a rakoviny krčka maternice, celkovo edukovaných 92 študentiek
- **„Prevenčia najčastejších rakovinových ochorení všeobecne“**- beseda pre žiakov druhého stupňa špeciálnej základnej školy, edukovaných 35 žiakov

Realizácia:

január, február

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Riešiteľské pracoviská:

PZ, ZŠ Mariánska Prievidza, Spojená škola Nováky, ZŠ Bojnice, SŠI Prievidza, ZŠ Lazany, ZŠ Nitrianske Rudno, ZŠ Bystričany, Spojená škola, odborné učilište Kalinčiaka Prievidza, ZŠ Kamenec pod Vtáčnikom, ZŠ Nedožery-Brezany, Gymnázium Handlová, ZŠ Sebedražie

Riešenie:

- **„Anorexia“** – 3 besedy pre študentov spojenej strednej školy spojené s projekciou videofilmu „Samí“, celkovo edukovaných 56 študentov
- **„Zdravý životný štýl, prevencia obezity“** – beseda pre žiakov 8. ročníka ZŠ Mariánska, Prievidza, edukovaných 35 žiakov
- **„Zdravý životný štýl, prevencia obezity“** – 4 besedy pre žiakov 1. stupňa ZŠ Lazany, edukovaných celkovo 62 žiakov

- „**Anorexia**“ – beseda pre žiačky 8. ročníka základnej školy spojené s projekciou videofilmu „Sami“, celkovo edukovaných 19 dievčat

Realizácia:

február, marec, jún

Aktivity pri príležitosti 16. októbra - Svetového dňa potravy

- „**Zdravý životný štýl, prevencia obezity**“ – beseda pre žiakov 5. ročníka ZŠ, edukovaných celkovo 23 žiakov
- „**Anorexia**“ – beseda pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ, edukovaných celkovo 18 žiakov
- „**Anorexia vs. obezita, mýty, fakty...**“ – beseda pre žiakov beseda pre študentov spojenej školy, odborného učilišťa spojená s meraním krvného tlaku a výpočtom BMI, distribúciou zdravotno-výchovných materiálov, edukovaných celkovo 32 študentov, zrealizovaných celkovo 38 vyšetrení u 5 pedagogických pracovníkov a 14 študentov
- „**Zásady zdravej výživy**“ – beseda pre žiakov 4. a 5. ročníka ZŠ, edukovaných celkovo 24 žiakov

Aktivity mimo Svetového dňa potravy

- „**Zdravý životný štýl, prevencia obezity**“ – 2 besedy pre žiakov 3. a 6. ročníka ZŠ, edukovaných celkovo 49 žiakov
- „**Zásady zdravej výživy**“ – beseda pre žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ, edukovaných celkovo 20 žiakov

Realizácia:

október, november

Aktivity pri príležitosti 14. novembra - Svetového dňa diabetu

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný problematike diabetu a jeho prevencii
- panel vo vestibule úradu „Diabetes a pohybová aktivita“

14. november 972 Handlová „Deň otvorených dverí v samospráve“

- účasť na akcii organizovanej Mestským úradom Handlová, vyšetovanie hladiny celkového cholesterolu v krvi, glykémie nalačno, edukácia obyvateľov o prevencii diabetu dodržiavaním zásad zdravého životného štýlu a optimálnej pohybovej aktivity, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov „Diabetes mellitus a pohybová aktivita“, celkovo zrealizovaných 30 vyšetrení celkového cholesterolu a 8 vyšetrení hladiny cukru nalačno
- „**Zásady zdravého životného štýlu, prevencia cukrovky**“ - prednáška pre žiakov základných škôl, ktorí sa zúčastnili uvedenej akcie mesta, edukovaných celkovo 48 žiakov
- „**Prevencia diabetu**“ – beseda pre študentov gymnázia, edukovaných celkovo 18 študentov
- „**Prevencia diabetu**“ – beseda pre študentov spojenej strednej školy, edukovaných celkovo 26 študentov

Realizácia:
november

2. Fyzická inaktivita

Riešiteľské pracoviská:
PZ, ZŠ Bojnice, SŠI Prievidza

Aktivity pri príležitosti 10. mája- Svetového dňa pohybom ku zdraviu

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný významu pohybovej aktivity
- názorná propagácia venovaná danej téme
- „*Zdravý životný štýl, prevencia obezity, význam optimálnej pohybovej aktivity*“ – 2 besedy pre žiakov 8. ročníka ZŠ , edukovaných 55 žiakov
- „*Zdravý životný štýl, prevencia obezity, význam optimálnej pohybovej aktivity*“ – beseda pre žiakov 1 stupňa špeciálnej základnej školy , edukovaných 25 žiakov

Realizácia:
máj

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Riešiteľské pracoviská:
PZ, printové médiá regiónu

Riešenie:

- názorná propagácia vo vestibule úradu zameraná na propagáciu kampane
- príspevok na internetovej stránke úradu zameraný na propagáciu kampane
- distribúcia účastníckych listov ku kampani
 - MŠ Malonecpalská Prievidza
 - MŠ Oslany
 - MŠ Športová Prievidza
 - ZŠ Mariánska Prievidza
 - ZŠ Malonecpalská Prievidza
 - ZŠ Sebedražie
 - Denné centrum seniorov Píly Prievidza
 - Medicínsko - diagnostické centrum Uniklinika kardinála Korca Prievidza
 - Lekáreň NOTREDAME Bojnice
 - Nemocnica s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach
 - Poliklinika Nováky
 - RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach
- rozposlanie informácie o kampani regionálnym médiám vrátane plagátu
- distribúcia účastníckych listov, zber a odoslanie na RÚVZ Banská Bystrica
- uverejnenie výsledkov celoslovenského žrebovania na internetovej stránke úradu

Realizácia:
priebežne

B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Riešiteľské pracoviská:

PZ, ZŠ Sebedražie

Aktivity pri príležitosti 5. mája - Svetového dňa čistých rúk

- „*Hygiena rúk, prevencia prenosu infekčných ochorení*“ - beseda pre žiakov ZŠ prvého stupňa, celkovo edukovaných 43 žiakov

Realizácia:

máj

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Denné centrum, klub dôchodcov Handlová, Klub dôchodcov Chrenovec-Brusno, Klub dôchodcov Nitrianske Pravno

Riešenie:

- "*Mozog, jeho funkcie*" - beseda spojená s tréningom pamäte prostredníctvom úloh z pracovného zošita č.4 "Aktívny aj vo vyššom veku" pre návštevníkov Denného centra, klubu dôchodcov Handlová, edukovaných 27 seniorov

Realizácia:

jún

Aktivity pri príležitosti 21. septembra – Svetového dňa Alzheimerovej choroby, Mesiaca Alzheimerovej choroby

- „*Alzheimerova choroba*“ - beseda spojená s tréningom pamäte prostredníctvom úloh z pracovného zošita č.4 "Aktívny aj vo vyššom veku" pre návštevníkov Klubu dôchodcov Chrenovec-Brusno, edukovaných celkovo 27 seniorov
- „*Alzheimerova choroba*“ - beseda spojená s tréningom pamäte prostredníctvom úloh z pracovného zošita č.4 "Aktívny aj vo vyššom veku" pre návštevníkov Klubu dôchodcov Nitrianske Pravno, edukovaných celkovo 22 seniorov

Realizácia:

september

9.6.1 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ POSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Riešiteľské pracoviská:

PZ, MŠ Športová Prievidza, MŠ Oslany, ZŠ Malonecpalská Prievidza, ZŠ Sebedražie, ZŠ Lazany

Riešenie:

- 3 krát 8 týždňový cyklus prednášok pre deti predškolského veku v dvoch materských školách regiónu venované anatómii zubov, mliečnemu a trvalému chrupu ako aj významu zdravej výživy pre vývoj detského chrupu spojených s praktickým nácvikom

správneho umývania zubov pomocou názornej ukážky na modeli ústnej dutiny, edukovaných 46 detí

Realizácia :

január, február, november, december

Aktivity pri príležitosti 20. marca – Svetový deň ústneho zdravia

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- **„Zásady starostlivosti o chrup a ústnu dutinu“** – 6 besied pre žiakov všetkých ročníkov 1. stupňa základnej školy spojená s praktickou ukážkou správnej techniky umývania zubov s použitím modelu a pracovného zošita z projektu „Stomatohygiena“, edukovaných celkovo 84 žiakov
- **„Zásady starostlivosti o chrup a ústnu dutinu“** – krátka beseda pre žiakov 1. stupňa základnej školy spojená s praktickou ukážkou správnej techniky umývania zubov s použitím modelu a pracovného zošita z projektu „Stomatohygiena“, edukovaných celkovo 42 žiakov

Realizácia:

marec

Aktivity mimo Svetového deň ústneho zdravia

- **„Zásady starostlivosti o chrup a ústnu dutinu“** – 2 krátke besedy pre žiakov 2. ročníka základnej školy spojená s praktickou ukážkou správnej techniky umývania zubov s použitím modelu a pracovného zošita z projektu „Stomatohygiena“, edukovaných celkovo 37 žiakov
- **„Zásady starostlivosti o chrup a ústnu dutinu“** – beseda pre žiakov 1. ročníka základnej školy spojená s praktickou ukážkou správnej techniky umývania zubov s použitím modelu a pracovného zošita z projektu „Stomatohygiena“, edukovaných celkovo 23 žiakov
- **„Zásady starostlivosti o chrup a ústnu dutinu“** – beseda pre žiakov 1. a 2. ročníka základnej školy spojená s praktickou ukážkou správnej techniky umývania zubov s použitím modelu a pracovného zošita z projektu „Stomatohygiena“, edukovaných celkovo 20 žiakov

Realizácia:

jún, november

9.7 CINDY program SR

Riešiteľské pracoviská:

Poradňa zdravia

Riešenie:

Činnosť poradne zdravia je zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu ako súčasť prevencie civilizačných ochorení. Poradenstvo je doplnené o distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza a Partizánske bolo zrealizovaných

celkovo 206 vyšetrení, z toho 181 v základnej poradni a 25 v poradni zdravej výživy. V poradni na odvykanie od fajčenia bolo realizované odborné poradenstvo u jednej ženy a troch mužov, celkovo zrealizovaných 13 konzultácií.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013-2016

Riešiteľské pracoviská:

PZ, SŠI Prievidza, ZŠ Zemianske Kostolany, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Nováky, ZŠ Bojnice, ZŠ Chrenovec, ZŠ Malinovského Partizánske, ZŠ Šafárika Prievidza, ZŠ Ráztočno, ZŠ Nitrianske Rudno, ZŠ Kanianka, SŠ Nováky

Riešenie:

- **„Prevenca drogových závislostí“** – beseda pre žiakov 2. stupňa špeciálnej základnej školy, edukovaných celkovo 22 žiakov 7. až 9. ročníka

Aktivity pri príležitosti 31. mája – Svetový deň bez tabaku

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- **„Prevenca fajčenia“** – beseda pre žiakov 1. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 22 žiakov 4. a 5. ročníka
- **„Prevenca fajčenia“** – 2 besedy pre žiakov 2. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 52 žiakov 4. ročníka
- **„Prevenca fajčenia“** – 2 besedy pre žiakov 2. stupňa ZŠ, edukovaných celkovo 44 žiakov 5. ročníka
- **„Prevenca fajčenia“** – 2 besedy pre žiakov 2. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 52 žiakov 5. ročníka

Realizácia :

máj

Aktivity mimo Svetového dňa bez tabaku

- **„Prevenca fajčenia“** – beseda pre žiakov 1. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 31 žiakov 5. ročníka
- **„Prevenca fajčenia“** – beseda pre žiakov 1. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 18 žiakov 5. ročníka

Realizácia :

október

Aktivity pri príležitosti 26. júna – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu
- **„Prevenca drogových závislostí“** – 3 besedy pre žiakov 2. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 62 žiakov 7.,8. a 9. ročníka

- „**Prevenia drogových závislostí**“ – 2 besedy pre žiakov 2. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 46 žiakov 5. a 6. ročníka
- „**Prevenia drogových závislostí**“ – 2 besedy pre žiakov 2. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 32 žiakov 6. a 7. ročníka
- „**Prevenia drogových závislostí**“ – 1 beseda pre žiakov 2. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 36 žiakov 7. ročníka
- „**Prevenia drogových závislostí**“ – 1 beseda pre žiakov 2. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 28? žiakov 6. ročníka
- „**Prevenia drogových závislostí**“ – 1 beseda pre žiakov 2. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 13 žiakov 6. ročníka
- „**Prevenia drogových závislostí**“ – 2 besedy pre žiakov 2. stupňa základnej školy, edukovaných celkovo 33 žiakov 7 ročníka

Realizácia:

jún

Aktivity pri príležitosti 46. týždeň – Európsky týždeň boja proti drogám

- „**Prevenia drogových závislostí**“ – 2 besedy pre žiakov 1. a 2. stupňa špeciálnej základnej školy, edukovaných celkovo 42 žiakov všetkých ročníkov
- „**Nelátkové závislostí**“ – beseda pre žiakov 7. ročníka základnej školy, edukovaných celkovo 28 žiakov
- „**Legálne a nelegálne drogy**“ – beseda pre žiakov 8. ročníka základnej školy, edukovaných celkovo 29 žiakov
- „**Legálne a nelegálne drogy**“ – beseda pre študentov 3. ročníka strednej školy, edukovaných celkovo 18 študentov

Realizácia:

november

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciiu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti, ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd.

Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2016 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť

efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Táto úloha je postavená na poznatkoch a skúsenostiach získaných pri realizácii medzinárodného projektu COPHES/DEMOCOPHES v rokoch 2010-2012, ktorý preukázal realizovateľnosť harmonizovaného postupu biomonitorovania súčasne v 17 krajinách Európy.

V rámci tohto projektu bola testovaná metodika (nábor respondentov, odber biologického materiálu, dotazníky, laboratórne analýzy, spracovanie a interpretácia výsledkov). Jedným zo záverov projektu je, že HBM je po všetkých stránkach náročná a finančne nákladná činnosť, ktorú bez podpory EK nebude schopná vykonávať ani jedna členská krajina vrátane Slovenska. V súčasnosti prebiehajú na celoeurópskej úrovni aktivity zamerané na posilnenie politiky EÚ v oblasti HBM a poskytnutie podpory členským krajinám, a to prostredníctvom Európskej iniciatívy pre problematiku ľudského biomonitoringu, na základe ktorej sa začínajú v rámci Európy od januára 2017 realizovať aktivity HBM4EU aj s účasťou partnerov zo Slovenska, vrátane Úradu verejného zdravotníctva SR.

Zámerom predmetnej úlohy je, aby sa prostredníctvom ÚVZ SR zabezpečila kontinuita spolupráce s ďalšími krajinami na vytvorení európskej platformy pre HBM, ktorá bude určovať zameranie výskumu v závislosti od najzávažnejších problémov v oblasti environmentálneho zdravia v európskom kontexte.

ÚVZ SR ako národný koordinátor aktivít v oblasti environmentálneho zdravia bude pri riešení týchto úloh spolupracovať s relevantnými partnermi so skúsenosťami potrebnými pre realizovanie biomonitoringu na Slovensku aj z iných inštitúcií prípadne sektorov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol ÚVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, plesne) faktorov prístrojovou technikou, a prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach.

Zámerom uvedeného projektu bolo zaškoliť pracovníkov vybraných RÚVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Anotácia

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatočných ich využívaní boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich dlhodobému zákazu problémy zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať.

Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale ciele stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých

nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzon, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VÚVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území Žitného ostrova nasledovné reziduá pesticídov: *atrazin, simazin, terbutylazin, chlórtoleuron, izoproturon*. Na základe pracovných rokovaní s odborníkmi z Národného referenčného laboratória pre pesticídy Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach boli na základe celkovej spotreby v SR a fyzikálno chemických vlastností pesticídov (podľa aktuálnej databázy ÚKSÚP-u) vybraté nasledovné účinné látky, resp. ich metabolity, ktoré predstavujú potenciálne riziko kontaminácie podzemných vôd vrátane vodárenských zdrojov: acetochlór, glyphosate, propisochlor, s-metolachlor, mcpa, terbuthylazine, metazachlor.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Plnenie úlohy podľa pokynov ÚVZ SR odberom vzoriek z vodného zdroja Behynce.

Odpočet plnenia:

Pre plnenie úlohy neboli dané žiadne pokyny z ÚVZ SR, a preto odber vzoriek vodného zdroja Behynce nebol vykonaný.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinózy sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2014 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možnosti využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Plnenie úlohy podľa pokynov ÚVZ SR – zriadením peľovej stanice v budove, zaškolením zamestnanca a poskytovaním informácií verejnosti.

Odpočet plnenia:

Pre plnenie úlohy neboli dané žiadne pokyny z ÚVZ SR, a preto plánované zriadenie peľovej stanice v budove, zaškolenie zamestnanca a poskytovanie informácii verejnosti nebolo zabezpečené.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

Anotácia

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí.

Nadobudnutím účinnosti európskej normy STN EN 60335-2-27 sa od marca 2011 sprísnil limit pre žiariče používané v soláriách, ako aj všeobecné požiadavky na opaľovacie prístroje používané v soláriách. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia v súlade s citovanou STN. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc.

Merania UV žiarenia v soláriách zabezpečujú len dve pracoviská v SR: ÚVZ SR a RÚVZ Košice, ako platené služby na základe objednávok prevádzkovateľov solárií.

Túto situáciu zneužívajú prevádzkovatelia a následne po vykonaných meraniach menia opaľovacie trubice za silnejšie, ktoré nespĺňajú limity UV žiarenia upravené legislatívou. Dochádza tak k zvyšovaniu zdravotných rizík pre návštevníkov solárií z pôsobenia UV žiarenia.

V zariadeniach solárií je preto nevyhnutné vykonávanie účinného štátneho zdravotného dozoru spojeného s objektivizáciou UV žiarenia a prijatie opatrení na ochranu zdravia, ako i zvýšenie vedomostnej úrovne prevádzkovateľov solárií a návštevníkov solárií o zdravotných rizikách spojených s poskytovaním tohto druhu služieb.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

Plnenie úlohy podľa pokynov ÚVZ SR a to najmä vykonávaním cieleného štátneho zdravotného dozoru v soláriách.

Odpočet plnenia:

Pre plnenie úlohy neboli dané žiadne pokyny z ÚVZ SR pre vykonávanie cieleného štátneho zdravotného dozoru v soláriách a kontrola solárií sa vykonávala v rámci ŠZD.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNÍŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- výkon ŠZD na rizikových pracoviskách
- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch
- vedenie evidencie rizikových prác v programe ASTR
- získavanie údajov o počte nových rizikových prác
- získavanie údajov o počte prehodnotených rizikových pracovísk
- získavanie údajov o počte zrušených rizikových pracovísk
- získavanie údajov o počte pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva
- sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- vedenie evidencie výsledkov vykonaných meraní faktorov práce u jednotlivých profesií
- vedenie údajov o počte ohrození chorobou z povolania a priznaných prípadov chorôb z povolania na rizikových pracoviskách
- sledovanie spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu.

Odpočet plnenia:

Výkon ŠZD na rizikových pracoviskách

Zo 43 evidovaných pracovísk bol v roku 2017 vykonaný ŠZD u všetkých dozorovaných subjektov t.j. 100 % (celkom 100 previerok). Ďalší 1 ŠZD bol vykonaný u subjektu, ktorý v priebehu roka ukončil činnosť a už nie je v evidencii.

V roku 2017 nebola uložená sankcia pre žiadnu spoločnosť s vyhlásenými rizikovými prácami.

Získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch

K 31.12.2017 evidujeme spolu 43 spoločností, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (25 v okrese Rimavská Sobota a 18 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1229 (393 v okrese Rimavská Sobota a 836 v okrese Revúca). Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2017 je uvedený v tabuľke č.

1.

Tabuľka č. 1: Evidencia v ASTR k 31.12.2017 - Prehľad firiem a počty zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2017

p.č.	Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED s.r.o., Čerenčany, prevádzka Rimavská Sobota	5
2	BB Tools s.r.o., Rimavská Sobota	4
3	Calmit, spol. s r.o., Bratislava, závod Tisovec	6
4	DREVOX MJ, s.r.o., Veľké Teriakovce	8
5	FORESTMAN, s.r.o. Klenovec, prevádzka Hrachovo	4
6	GEMERNÁKUP, a.s., Rimavská Sobota	10
7	Gemerská nerudná spoločnosť, a.s., Hnúšťa - Mútnik	22
8	GRAVPLAST s.r.o., Rimavská Sobota	2
9	H.M.H. - Drevovýroba, s.r.o., Kociha	16
10	INTOCAST Slovakia, a.s., Košice-Šaca, prevádzka Hnúšťa - Hačava	49
11	KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	5
12	K&K WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce	11
13	László Oto, Ing., Chanava	1
14	mageba Slovakia s.r.o., Banská Štiavnica, prevádzka Hnúšťa	25
15	Mestské lesy Tisovec s.r.o., Tisovec	1
16	Parobek Ján Inštal, Klenovec	5
17	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	11
18	Prega spol. s r.o., Klenovec	1
19	RETECH spol. s r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota	4
20	RIMADREV, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa	24
21	ROLLER, spol. s r.o. Jesenské	6
22	Svet zdravia, a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	29
23	TALOS s.r.o., Rimavská Sobota	8
24	Tauris, a.s., Rimavská Sobota	131
25	Technické služby mesta Hnúšťa	5
p.č.	Revúca	počet*
1	Aries 2, s.r.o., Tornaľa	65
2	DREVOX holding, s.r.o., Revúca	4
3	Drevex Revúca s.r.o. Revúca	6
4	Gemstav Revúca spol. s r.o., Revúca	3
5	Hacsi Alexander, Tornaľa	1
6	I. P. A. - Kovovýroba spol. s r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa	25
7	Jozef Hutka – JAAS Revúca a Jozef Hutka Revúca	2
8	LVD S2, a.s., Tornaľa	9
9	LVD S3, a.s., Tornaľa	22
10	Alena Oravcová - Oralex, Mokrú Lúku, prevádzka Revúca	7
11	P M, s.r.o. Tisovec, prevádzka BPS Jelšava I. a II.	7
12	Tomáš Ráčko, Tornaľa	8
13	REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, s r.o., Revúca	19
14	Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	2
15	SKLOTEXTILIE Revúca s.r.o., Revúca	5
16	SLOVMAG, a.s., Lubeník	225
17	Slovenské magnezitové závody, akciová spoločnosť, Jelšava	403
18	UNICORN - ESK, s.r.o., Tornaľa	23

* počet pracovníkov zaradených do rizika

Vedenie evidencie rizikových prác v programe ASTR

Evidencia rizikových pracovísk sa vykonáva v programovom systéme triedenia rizík ASTR.

Získavanie údajov o počte nových rizikových prác

Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo k 31.12.2017 vydané pre 1 subjekt - LVD S3 s.r.o., Tornaľa.

Získavanie údajov o počte prehodnotených rizikových pracovísk

V roku 2017 bolo prehodnotených 9 rozhodnutí (pre 9 subjektov) s činnosťami zaradenými do kategórie rizika 3 a 4 z dôvodov, že práce v 4. kategórii rizika boli zaradené na dobu určitú (na 1 rok) a na pracoviskách bolo vykonané nové posúdenie rizika a z neho vyplývajúce zmeny. Jedná sa o nasledovné subjekty:

- mageba Slovakia s.r.o. Banská Štiavnica – prevádzka na ulici Hlavnej 432 v Hnúšti
- Calmit, spol s.r.o. Bratislava, závod Tisovec
- DREVOX MJ, s.r.o., Veľké Teriakovce
- SLOVMAG a.s. Lubeník
- Technické služby mesta Hnúšť'a
- LVD S2 s.r.o., Tornaľa
- I. P. A. – Kovovýroba spol. s r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa
- Gemerská nerudná spoločnosť, a.s. Mútnik 1, Hnúšť'a
- Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava – divízia výroby slinkov

Získavanie údajov o počte zrušených rizikových pracovísk

K 31.12.2017 boli vyradené z evidencie ASTR 3 subjekty a u 1 ďalšieho subjektu sa jednalo len o vyradenie jednej z dvoch prevádzok.

- GND Plast, s.r.o., Včelince – pri výkone ŠZD bolo zistené, že prevádzka bola zrušená
- Cestné a stavebné mechanizmy Tisovec a.s., Žilina, prevádzka v Tisovci – závod je v konkurze a prevádzkovanie priestorov začali 2 nové subjekty, pre ktoré boli zatiaľ vydané len rozhodnutia do skúšobnej prevádzky
- mageba Slovakia s.r.o. Banská Štiavnica – prevádzka na ulici Hlavnej 133 v Hnúšti - prevádzka bola presťahovaná v priebehu roka do okresu Košice
- Ústav na výkon trestu odňatia slobody, otvorené oddelenie Sabová – došlo k prehodnoteniu rizikových prác (mäsiar) a k preradeniu pracovníkov do 2. kategórie

Získavanie údajov o počte pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva

V roku 2017 neboli z vlastného podnetu vyhlásené rizikové práce.

Sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

V porovnaní stavu zamestnancov na rizikových pracoviskách a počtu subjektov, u ktorých boli rizikové práce vyhlásené k 31.12.2016 možno konštatovať, že k 31.12.2017 došlo k zníženiu počtu evidovaných subjektov o 2 a došlo k zvýšeniu počtu zamestnancov o 22.

Tabuľka č. 2: Sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priereze rokov 2003 – 2017

Rok	Počet pracovníkov za okres RS a RA spolu
2003	2 751
2004	2 694
2005	2 239
2006	2 077
2007	1 868
2008	2 055
2009	1 514
2010	1 377
2011	1 343
2012	1 253
2013	1 228
2014	1 208
2015	1 210

2016	1 207
2017	1 229

Tabuľka č. 3: Sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priezere 2007 – 2017 podľa okresov rokov

Rok	Počet pracovníkov v okrese Rimavská Sobota	Počet pracovníkov v okrese Revúca
2007	608	1 260
2008	799	1 256
2009	650	864
2010	554	823
2011	522	821
2012	467	786
2013	474	754
2014	476	732
2015	442	768
2016	457	750
2017	393	836

Vedenie evidencie výsledkov vykonaných meraní faktorov práce u jednotlivých profesií
Na oddelenie PPL a T boli k 31.12.2017 predložené výsledky objektivizácie faktorov pracovného prostredia u nasledovných subjektov - profesií:

Tabuľka č. 4: Vykonaná objektivizácia faktorov pracovného prostredia u dozorovaných subjektov – profesií:

Subjekt / pracovisko	Profesia	Faktor pracovného prostredia
DREVOX MJ, s.r.o., Veľké Teriakovce		
Drevovýroba	Obsluha drevoobrábacích strojov	hluk, prach
Károly Karol - TECHNOMETAL-KOVO, Včelince		
Kovovýroba	Obsluha kovoobrábacích strojov	hluk, prach
Ing. Peter Mráz, Rimavská Sobota		
Chemická čistiareň a rýchločistiareň	Obsluha práčiek	hluk
Kiss Zoltán KISS STEIN, Včelince		
Výroba betónových prvkov	Robotník pri výrobe	hluk
H – P – HORMA, s.r.o., Mojín		
Dielňa kovovýroby	Pracovník v kovovýrobe	hluk, prach
	Obrábač kovov, zvärač	hluk, prach
	Zvärač	hluk, prach
I.P.A. – Kovovýroba spol. s r.o., prevádzka Kovovýroba Tornaľa		
Brúsiareň	Brusič	hluk, prach
Pracovisko robotického brúsenia	Obsluha brúsiaceho automatu	hluk, prach
AT AGROTURIEC, s.r.o. Rožňava, prevádzka Bitúnok Skerešovo		
Bitúnok	mäsiar	hluk, osvetlenie
SFOS.SK s.r.o., Rimavská Sobota – Výroba rozvádzačov		
Montážna dielňa II.	Montážny pracovník	hluk, prach
Lisovňa	Obsluha vysekávacieho lisu	hluk
Pracovisko výpletu	Pracovník výpletu	hluk
VERSACO s.r.o., Hnúšťa		
Výrobný objekt (výroba plastových doplnkov pre osobné automobily)	Obsluha vstrekolisu	hluk, prach
	Obsluha zväracieho automatu	hluk
	Obsluha baliacej linky I.	hluk
	Obsluha baliacej linky II. (na vstupe)	hluk
	Obsluha baliacej linky II. (na výstupe)	hluk
	Obsluha stroja Tampoprint	hluk
	Obsluha stroja Borgi	hluk
	Kompletizácia škrabiek/metličiek	hluk
	Obsluha miešačky zmesi	hluk, prach
	Obsluha striekacej kabíny (na vstupe)	hluk

	Obsluha striekacej kabíny (na výstupe)	hluk
	Vedúci výroby	hluk
	Majster	hluk
ARIES 2, s.r.o. Tornaľa		
Kancelária kontroly	Vedúci kontroly	hluk
Lakovacia kabína AACON	Lakýrník	hluk
Výrobné haly	Obrábač kovov - ohýbač	hluk, prach
	Operátor laserového zariadenia	hluk, prach
	Brusič	prach
Pracovisko ručného otryskávania	Otryskávač	hluk, prach
Brantner Tornaľa, s.r.o., Rimavská Sobota,		
Skládka odpadov Tornaľa - Starňa	Obsluha kompakтора BOMAG BC 572 RB	vibrácie
EKOMETAL, spol. s r.o., Tisovec		
Príprava hutného materiálu	Obsluha CNC strojov	hluk
LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica, Odštepny závod Rimavská Sobota		
ES Rimavská Sobota	Vedúci ES, Manipulant	hluk
ES Rimavská Baňa	Vedúci ES, Manipulant	hluk
Ústav na výkon trestu odňatia slobody, Želiezovce, OO Sabová		
Bitúnok	Mäsiar	hluk
mageba Slovakia s.r.o., Banská Štiavnica, prevádzka Hnúšť'a		
Pracoviská: Príprava kovových dielov, kovovýroba, lakovňa, lisovňa, zvarovňa	Vítač-vítačka CSEPPEL	hluk
	Frézar – fréza FP16	hluk
	Frézar – nová fréza AXA	hluk
	Frézar – fréza FGV40	hluk
	Sústružník SUI 40	hluk
	Sústružník SUI	hluk
	Vedúci kovovýroby - predák	hluk
	Údržbár – mechanik elektro	hluk
	Tryskač – zinkovanie + tryskacia kabína	hluk
	Montážnik	hluk
	Predák montáže	hluk
	Lisár	hluk
	Predák lisovne	hluk
	Brusič	hluk
	Brusič – sekač	hluk
	Palič pri počítači	hluk
	Pomocník paliča	hluk
	Zvárač – Vario Synergic	hluk
	Zvárač – Ekotop	hluk
	Frézar - ZAYER	hluk
	Frézar - kopírka	hluk
Manipulačný robotník	hluk	
Lakovač	hluk	
Prípravár náloží	hluk	
Skladník	hluk	
SLOVMAG, a.s. Lubeník		
	Triedička	prach
	Vzorkár	hluk, prach
	Laborant – fyz. laboratórium	hluk
MEDTEX s.r.o. Nová Bašta		
Kancelária a sklad textilu	Obsluha baliaceho lisu	hluk
	Obsluha kotúčovej rezačky	hluk
Stredoslovenská energetika – Distribúcia, a.s. Žilina		
Elektrická stanica – Administratívna budova	Administratívny zamestnanec	hluk
Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava		
Zásadité monolitické žiaruvzdorné hmoty	Linka 1 - miešar	pevný aerosól
	Linka 1 – obsluha VZV	pevný aerosól
	Linka 2 – miešar	pevný aerosól
	Linka 2 – obsluha VZV	pevný aerosól

Vedenie údajov o počte ohrození chorobou z povolania a priznaných prípadov chorôb z povolania na rizikových pracoviskách

V roku 2017 bolo prešetrených 32 suspektných profesionálnych ochorení, z toho na rizikových pracoviskách 13. Jednalo sa o prípady s položkami 28, 29, 33a, 38 a 47 (v kategórii 3/ hluk - 1 prípad, v kategórii 4/ vibrácie - 5 prípadov, v kategórii 3/ vibrácie - 1 prípad, v kategórii 3/FZ - 4 prípady, v kategórii 3/CHF – 1 prípad, v kombinácii kategórie 4/ vibrácie+4/ FZ – 1 prípad).

Z chorôb prešetrených na rizikových pracoviskách bolo priznaných 10 ochorení, z toho s položkou 28 – 5 prípadov, s položkou 29 – 3 prípady, s položkou 33a – 1 prípad a s položkou 38 – 1 prípad.

V 3 prípadoch sa jednalo o priznané choroby na nerizikových pracoviskách a v 1 prípade sa jednalo o chorobu z povolania, na ktorom nebola vykonaná kategorizácia prác (šitie obuvi).

Z prípadov, ktoré boli prešetrené v minulosti a hlásené v roku 2017 ako profesionálne ochorenia sa jednalo o 4 prípady, z toho na rizikových pracoviskách bola v 2 prípadoch priznaná choroba s položkou 29 a v 1 prípade s položkou 38. 1 choroba z povolania s položkou 28 bola priznaná u zamestnanca zaradeného v riziku hluku, pričom v riziku vibrácií nepracoval.

Sledovanie spôsobu zabezpečenia zdravotného dohľadu

Spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu je kontrolovaný v rámci výkonov ŠZD na rizikových pracoviskách. Evidencia je vedená v programe ASTR.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizik z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- výkon ŠZD pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami vrátane kontroly zabezpečovania klasifikácie látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS,
- vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.
- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov, prevádzok – trendy vývoja
- kontrolu oboznamovania sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ)
- získavanie údajov o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vedenie evidencie o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez

- vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe) pre zamestnancov v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote,
- vedenie evidencie o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie pre zamestnancov v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote,
 - riešenie mimoriadnych situácií a havárií
 - zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam formou individuálnych konzultácií, prednášok.
 - používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD.

Odpočet plnenia:

Výkon ŠZD pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami vrátane kontroly zabezpečovania klasifikácie látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS

Z celkového počtu 54 evidovaných pracovísk (vrátane 1 prevádzkovateľa DDD) bol k 31.12.2017 vykonaný ŠZD v 45 prípadoch, čo predstavuje cca 83 %. Ďalšie 3 ŠZD boli vykonané u prevádzkovateľov lekární, ktorí v priebehu roka 2017 vylúčili z používania látky klasifikované ako toxické a veľmi toxické.

Výkonom ŠZD neboli zistené nedostatky, z výsledkov kontrol vyplynulo, že sú dodržané podmienky ustanovené v nariadení vlády SR č. 82/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

U všetkých kontrolovaných subjektov boli v rámci výkonu ŠZD predložené zmluvy s organizáciami oprávnenými na likvidáciu nebezpečného odpadu. Nebezpečný odpad, ako sú chemické látky po expirácii a prázdne obaly sú do času ich likvidácie oprávnenou organizáciou uskladnené na vyhradenom mieste, riadne označené a zabezpečené proti odcudzeniu. V rámci výkonu ŠZD sú kontrolované osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, vrátane dokladov o absolvovaní aktualizacej odbornej prípravy. Zamestnávateľia sú upozorňovaní na plnenie si povinností ohľadom zabezpečenia absolvovania aktualizacej odbornej prípravy zamestnancov vlastniacich osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

ŠZD bol vykonaný na pracovisku strojárenskej výroby v Hnúšti (okres Rimavská Sobota), kde bol koncom roka 2016 schvaľovaný prevádzkový poriadok, z dôvodu plánovaného používania prípravku THIXON™ P-6-EF-71W (pri väzbe gumy s kovom) od roku 2017, ktorý je klasifikovaný ako veľmi toxický.

V rámci výkonu ŠZD vykonaného koncom roka 2017 na pracovisku laboratória v okrese Rimavská Sobota – prevádzkovateľ GEMERNÁKUP, a.s. Rimavská Sobota, bola riešená potreba prepracovania prevádzkového poriadku a posudku o riziku z dôvodu dlhodobého nepoužívania látok klasifikovaných ako toxické a veľmi toxické, vrátane zmien vo vykonávaných analýzach, v dôsledku čoho sa výrazne zredukovali používané chemické látky klasifikované ako nebezpečné faktory.

Výkonom ŠZD bolo u 2 subjektov zistené, že na pracoviskách prebiehajú rekonštrukčné práce súvisiace s rozširovaním prevádzky, vrátane osadenia nových prístrojov a strojno-technologických zariadení. V 1 prípade sa jedná o laboratórium v okrese Rimavská Sobota - prevádzkovateľ DETOX s.r.o. Banská Bystrica a v 1 prípade sa jedná o prevádzku výroby a skladovania rezných a brúsnych kotúčov v okrese Revúca – prevádzkovateľ Herman Slovakia Distribution s.r.o., Košice.

Na základe výsledkov výkonov ŠZD v lekárnach môžeme konštatovať, že látky klasifikované ako toxické a veľmi toxické, ktoré sú súčasťou reagenčného aparátu sa vo väčšine prípadov

lekárni dlhodobu nepoužívajú a sú len preskladňované. Nakoľko výkonom ŠZD bolo v 3 prevádzkach lekárni (1 v okrese Rimavská Sobota, 2 v okrese Revúca) zistené, že z používania vylúčili toxické a veľmi toxické látky a zmesi, boli tieto prevádzky z evidencie vyradené.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú toxické látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu. V rámci rekonštrukcie priestorov prevádzky spoločnosti Tauris, a.s. Rimavská Sobota došlo k rozšíreniu možnosti ovládania technológie chladenia z ďalších miest a tým aj k navýšeniu počtu zamestnancov, ktorí ovládajú technológiu chladenia z týchto miest.

Vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami

Evidencia o vykonaných previerkach je uvedená v nasledovnej tabuľke a v programovom systéme ASTR.

Laboratóriá + laboratóriá výrobných prevádzok

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2017
Okres Rimavská Sobota					
ALS SK, s.r.o., Rimavská Sobota	laboratóriá	ÁNO	ÁNO	7	ÁNO
GEMERNÁKUP, a.s., Rimavská Sobota	laboratóriá	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica	Úpravňa vody Klenovec – laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
DETOX s.r.o., Banská Bystrica	prev. Rimavská Sobota laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
VINDEVIE, s.r.o., Rimavská Sobota	laboratórium	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Tauris, a.s., Rimavská Sobota	laboratórium	Nevyžaduje sa	ÁNO	3	ÁNO
Calmit, spol. s r.o., Bratislava	Závod Tisovec – laboratórium	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	ÁNO
SLZ NOVA a.s., Hnúšťa	laboratórium	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
Okres Revúca					
SLOVMAG a.s. Lubeník	laboratórium	ÁNO	ÁNO	5	ÁNO
Slovenské pramene a Zriedla, a.s. Budiš, Dubové	prev. Tornaľa – laboratórium	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o., Revúca	laboratórium	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO

Zdravotnícke zariadenia

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2017
Okres Rimavská Sobota					
Svet zdravia, a.s. Bratislava Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	OCS	Nevyžaduje sa	ÁNO	5	ÁNO
	Lôžkové odd. klinickej onkológie a radiačnej onkológie, špecializovaná ambulancia klinickej onkológie	ÁNO	ÁNO	19	ÁNO
Alpha Medical, s.r.o., Martin	Laboratórium klinickej biochémie a hematológie vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote	Nevyžaduje sa	ÁNO	11	ÁNO
SELAB s.r.o., Prešov	Laboratórium klinickej biochémie a hematológie v Hnúšti	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	ÁNO

Sklady výbušnín

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2016
Okres Rimavská Sobota					
MATRIX SLOVAKIA, s.r.o., Spišská Nová Ves	Kameňolom Husiná	ÁNO	ÁNO	7	ÁNO
Gemerská nerudná spoločnosť, a.s., Hnúšťa	Sklady výbušnín v podzemí	ÁNO	ÁNO	7	ÁNO
Okres Revúca					

Slovenské magnezitové závody, a.s. Jelšava	Sklad výbušnín v podzemí Jelšava	ÁNO	12 zamestnancov ÁNO	30	ÁNO
SLOVMAG a.s. Lubeník	Sklad výbušnín Lubeník	ÁNO	ÁNO	27	ÁNO

Iné

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2017
Okres Rimavská Sobota					
CHEMSTAR SLOVAKIA a.s., Bratislava	Sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	NIE
TravelNetCon Global, s.r.o., Lučenec	Predajňa náplní do elektronických cigariet, Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	NIE
Poľnohospodárske podieľnícke družstvo v Králi, Kráľ	Chemická ochrana rastlín	Nevyžaduje sa	ÁNO	2	NIE
mageba Slovakia s.r.o. Banská Štiavnica	Výrobné priestory Hnúšťa	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Okres Revúca					
Herman Slovakia Distribution s.r.o., Košice	Výroba a skladovanie rezných a brúsnych kotúčov – pracovisko: sklad Mokrá Lúka	Nevyžaduje sa	ÁNO	4	ÁNO

Lekárne

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2017
Okres Rimavská Sobota					
REN-MED, spol. s r.o., Rimavská Sobota	Lekáreň Jazmín, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	2	ÁNO
URTIKA s.r.o., Rimavská Sobota	Verejná lekáreň, Veľký Blh	Nevyžaduje sa	ÁNO	1	NIE
r. Max 46 s.r.o., Košice	Verejná lekáreň Dr. Max v OD Kaufland, Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	ÁNO	0	ÁNO
Dr. Max 22 s.r.o., Košice	Verejná lekáreň Dr. Max, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
REDMOON, s.r.o. s.r.o., Košice	Lekáreň Dr. Max, Hnúšťa	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
MÉDIA s.r.o, Rimavská Sobota	Lekáreň MÉDIA, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Lekáreň AESCULAP Mgr. Petr Niklíček, Jesenské	Lekáreň AESCULAP, Jesenské	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
VERAPHARM, s.r.o., Hnúšťa	Lekáreň VERAPHARM, Hnúšťa	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
PhMr. Zuzana Krahulíková, Hnúšťa	Lekáreň KLENOVEC, Klenovec	ÁNO	ÁNO	1	NIE
ANEMAPHARM s.r.o., Nitra	Lekáreň U Leva, Rimavská Sobota	ÁNO	2 zamestnanci ÁNO	2	NIE
PharmDr. Jana Strinková, Revúca	Lekáreň TISOVEC, Tisovec	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Lekáreň RIMAVA s.r.o., Rimavská Sobota	Lekáreň RIMAVA, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	4	ÁNO
PharmDr. Viera Albertová, Jesenské	Lekáreň POLIANKA, Jesenské	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
PHARMINVEST spol. s.r.o., Topoľčany	Lekáreň KAMILKA, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
SPRINGTIME, s.r.o., Hajnáčka	Lekáreň MYRTUS, Hajnáčka	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
PharmDr. Jozef Baliga, Rimavská Sobota	Lekáreň ARNICA Ožďany	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
MAGMED, s.r.o., Jesenské	Lekáreň MARFARM, Hostice	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Miraxis s.r.o. Rimavská Sobota	Lekáreň ZÁPAD, Rimavská Sobota	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Mgr. Michaela Val'ková, Tornaľa	Lekáreň LENARTOVCE, Lenartovce	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Medic Hnúšťa, s.r.o., Banská Bystrica	Lekáreň na námestí, Hnúšťa	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Okres Revúca					
Dr. Max 37 s.r.o., Košice	Lekáreň Dr. Max, Revúca	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
SD14 s.r.o., Bratislava	Lekáreň Dr. Max, Tornaľa	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO
Mgr. Zoltán Antal, Tornaľa	Lekáreň AZAELA, Tornaľa	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO

LIANELA, s.r.o., Revúca	Lekáreň LIANELA, Revúca	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
CANNABIS, s.r.o., Revúca	Lekáreň Cannabis, Revúca	ÁNO	ÁNO	0	ÁNO
Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca, Revúca	Verejná lekáreň, Revúca	ÁNO	ÁNO	1	ÁNO

Prevádzky s využitím toxických látok v technologickom procese ako chladiace médium:

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2017
Okres Rimavská Sobota					
Technické služby mesta Rimavská Sobota	Zimný štadión Rimavská Sobota	Nevyžaduje sa	Nezistené	Nezistené	NIE
Gemermilk rs, s.r.o., Rimavská Sobota	Výroba, skladovanie mlieka a mliečnych výrobkov; Výroba a skladovanie sušených mliečnych výrobkov	Nevyžaduje sa	Nezistené	Nezistené	NIE
Tauris, a.s., Rimavská Sobota	Výroba a distribúcia mäsových výrobkov	Nevyžaduje sa	ÁNO 4 zamestnanci	9	ÁNO

Prevádzky s využitím toxických alebo veľmi toxických látok a zmesí pri DDD činnosti:

Subjekt	Prevádzka, resp. pracovisko	Rozhodnutie § 13 ods. 4, písm.h)	Osvedčenie o odbornej spôsobilosti	Počet expon. zamestn.	ŠZD k 31.12. 2017
Okres Rimavská Sobota					
MVDr. Tomáš Éli, Jesenské	Sklad chemických prípravkov, Hodejovec	ÁNO	ÁNO	1	NIE

Vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona 355/2007 Z.z.

V okrese Rimavská Sobota - mageba Slovakia s.r.o. Banská Štiavnica, Výrobné priestory Hnúšťa

Schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.

V okrese Rimavská Sobota - mageba Slovakia s.r.o. Banská Štiavnica, Výrobné priestory Hnúšťa

Získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov, prevádzok – trendy vývoja

Podľa charakteru činností bolo v roku 2016 evidovaných 54 subjektov s 56 prevádzkami. K 31.12.2017 evidujeme 51 subjektov s 54 prevádzkami, resp. pracoviskami, čo znamená, že v počte evidovaných subjektov došlo k zníženiu o 3. Z celkového počtu 54 pracovísk sa 42 nachádza v okrese Rimavská Sobota a 12 v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o pracoviská lekární (26) a laboratórií (11), prevádzky s pracoviskami manipulujúcimi s výbušninami (4), zdravotnícke zariadenia (4), ďalej o prevádzky s využitím toxických látok a zmesí alebo veľmi toxických látok a zmesí v technologickom procese (3), 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín, 1 prevádzka poľnohospodárskeho družstva, 1 prevádzka predajne náplní do elektronických cigariet, 1 prevádzka výroby a skladovania rezných a brúsnych kotúčov, 1 strojárská výroba a 1 subjekt vykonávajúci DDD činnosť.

V rámci výkonu ŠZD v prevádzkach, na ktorých sa používajú toxické a veľmi toxické látky a zmesi sa aktualizuje počet zamestnancov, ktorí sú týmto látkam exponovaní.

Trend vývoja v evidovaných pracoviskách, vrátane subjektu vykonávajúceho DDD činnosť, ktoré používajú veľmi toxické alebo toxické látky a zmesi a počtu exponovaných osôb v sledovaných rokoch:

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet evidovaných pracovísk	53	52	52	48	54	57	59	56	54
Počet exponovaných osôb	116	128	125	107	187	187	187	155	178

Kontrola oboznamovania sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ)

Výkonom ŠZD bolo zistené, že zamestnanci sú v rámci školení informovaní o vlastnostiach nebezpečných chemických látok a zmesí, s ktorými prichádzajú do kontaktu pri výkone svojej

činnosti, resp. ktorým sú exponovaní. Uvedené školenia sa týkajú aj obsahu KBÚ. Zamestnanci majú prístup ku KBÚ, tieto sú buď vyvesené na viditeľnom mieste na danom pracovisku, alebo sú k dispozícii u vedúceho pracoviska.

Získavanie údajov o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ

Informácie týkajúce sa expozičných scenárov a o stanovených DNEL a DMEL boli v KBÚ, ktoré boli k dispozícii zamestnávateľom uvedené len výnimočne.

Vedenie evidencie o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe) pre zamestnancov v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

Register odborne spôsobilých osôb vedie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Vedenie evidencie o vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie pre zamestnancov v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

Register odborne spôsobilých osôb vedie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Riešenie mimoriadnych situácií a havárií

Hlásenie o mimoriadnych situáciách a haváriách v okrese Rimavská Sobota a Revúca k 31.12.2017 nebolo.

Zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam formou individuálnych konzultácií, prednášok

Poradenstvo a konzultácie boli poskytované v rámci výkonu ŠZD a priebežne na oddelení PPLaT, príp. v rámci výkonu ŠZD.

Používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD

Kontrolné listy počas výkonu ŠZD k 31.12.2017 boli distribuované v počte 8 ks u 1 subjektu (laboratórium v okrese Rimavská Sobota).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- výkon ŠZD na pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, látkami poškodzujúcimi reprodukciu a látkami narúšajúcimi endokrinný systém (ďalej vybrané faktory)
- vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri expozícii vybraným faktorom práce
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.
- vedenie údajov o počte pracovísk, kde sa pracuje s vybranými faktormi
- vedenie evidencie podľa druhu vybraných podnikov faktorov
- vedenie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce/rizikové práce s expozíciou vybraným faktorom
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov,
- zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov vybraným faktorom
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD

AZBEST:

- výkon ŠZD pri práci s azbestom
- vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z.
- schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. – azbest
- vedenie údajov o vykonaných búracích prácach, počtoch exponovaných zamestnancov a množstvách odstráneného materiálu zo stavieb
- vedenie údajov o oznámeniach o výkone činností a ukončení prác s expozíciou zamestnancov azbestu
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov,
- zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov vybraným faktorom
- používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD.

Odpočet plnenia:

Výkon ŠZD na pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, látkami poškodzujúcimi reprodukciu a látkami narúšajúcimi endokrinný systém (ďalej vybrané faktory)

Z celkového počtu evidovaných prevádzok s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 50 bol vykonaný ŠZD v 47 prevádzkach, čo predstavuje 94% skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok. Z evidencie bolo vyradených 8 spoločností (BYTOVÉ DOMY s.r.o. Dolné Hámre, OIL & FOOD SERVIS s.r.o. Kováčová, GRK s.r.o. Rimavská Sobota, TRANSPETROL, a.s. Bratislava, Herman Slovakia Distribution s.r.o. Košice, prevádzka Mokrú Lúka a 3 lekárne) a už evidovanej spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava vypadlo pracovisko – výrobná priemyselných trhavín. Do evidencie pribudol 1 subjekt (Tauris, a.s. Rimavská Sobota). V 1 prípade došlo k zmene názvu spoločnosti (Mikrolab s.r.o. Rimavská Sobota na ALS SK s.r.o. Rimavská Sobota).

Oddelenie PPLaT eviduje 36 subjektov, v ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu a s látkami narúšajúcimi endokrinný systém.

Vedenie evidencie o vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri expozícii vybraným faktorom práce

Prehľad evidencie o vykonaných previerkach je uvádzaný v tabuľke databázy organizácií, ktorých zamestnanci vykonávajú práce s karcinogénnymi alebo mutagénnymi faktormi:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. zákona č. 67/2010 Z.z.	Počet exponovaných (vrátane azbestu) (vrátane RP) celkom / ženy		ŠZD
Svet zdravia, a.s. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota					
operačné sály	formaldehyd	1B - K	chirurgia 18	16	áno
			gynekológia 13	7	
oddelenie centrálnej sterilizácie			5	4	
oddelenie radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	1B - K	19	16	áno
AVIMED, s.r.o. Čerenčany					
onkologická ambulancia	práca s cytostatikami	1B - K	4	3	áno
Alpha medical, s.r.o. Martin					
Laboratórium klinickej biochémie a hematológie	laboratórne diagnostiká	1B - K	11	11	áno
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec					
laboratórium	fenoftaleín	1B - K	2	2	áno
SMZ, a.s. Jelšava					
olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	1B - K	0	0	áno
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	1B - K	101	0	áno
SLOVMAG, a.s. Lubeník					
Linka MgO-C	PAU (carbores P, F112M)	1B - K 1B - M	5	0	áno
chemické laboratórium	dvochróman draselný	1B - K 1B - M	5	5	áno
	o-toluidín	1B - K			
	fenoftaleín	1B - K			
	PAU (carbores P, F 112M)	1B - K 1B - M			
VINDEVIE, s.r.o., Rimavská Sobota, výrobná vlna					
laboratórium	fenoftaleín	1B - K	1	1	áno
TAURIS, a.s. Rimavská Sobota					
laboratórium	chróman draselný	1B - K 1B - M	3	3	áno
SLZ NOVA, a.s. Hnúšť'a					
laboratórium	hydrazínium sulfát	1B - K	2	1	áno
	dvochróman draselný	1B - K 1B - M			
	síran kobaltnatý	1B - K			
	fenoftaleín	1B - K			
OSBD R. Sobota					
výmena kanalizačných potrubí	azbest	1A - K	7	0	nie
RONAR s.r.o. Košice					
odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	6	0	áno
ASTANA, s.r.o. Poprad- 2x					
odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny	azbest	1A - K	3	0	áno

Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, spracovanie a likvidácia odpadu					
Prevádzka spoločnosti, laboratórium	azbest	1A - K	10	2	áno
	PAU (ropné produkty) Vykurovacie oleje (regenerované oleje) OLEPAL V1 a V2	1B - K			
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M			
	formaldehyd	1B - K			
	bromičnan draselný	1B - K			
	benzén	1A - K 1B - M			
ALS SK s.r.o. R.Sobota					
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M	3	3	áno
	fenolftaleín	1B - K			
	hydrazínium sulfát – síran hydrazínia	1B - K			
	chróman draselný	1B - K 1B - M			
	tioacetamid	1B			
	formaldehyd	1B - K			
	síran kobaltnatý	1B - K			
BB-Tools, s.r.o., R.Sobota					
stolárska dielňa	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	2	0	áno
Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	24	1	áno
Prega, spol. s.r.o. Klenovec,					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	7	0	áno
K&K WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	11	0	áno
ORALEX-Oravcová, Revúca					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	7	1	áno
GEMSTAV, spol. s r.o., Revúca					
výroba laminátových podláh	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	3	1	áno
Hacsi Alexander, Tornaľa					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	1	0	áno
Drevoxholding s.r.o. Revúca					
drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	4	0	áno
Tomáš Ráčko, Tornaľa					
výroba palivového dreva	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1A - K	4	0	áno
Slovenské pramene a žiedla a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa					
laboratórium	fenolftaleín	1B	1	1	áno
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, s.r.o., Revúca					
Chemická úpravňa vody centrálnej kotolne a laboratórium plynovej kotolne	fenolftaleín	1B - K	1	0	áno
	dvojchróman draselný	1B - K 1B - M			
Lekárne v počte 25	Okres R.Sobota 18	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte****	19	13	áno (23)
	Okres Revúca 7				

**K 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí, K 1B – pravdepodobný karcinogén
M 1A – mutagén ľudských zárodočných buniek, M 1B – mutagén cicavčích zárodočných buniek
Proces – proces s rizikom chemickej karcinogenity*

DON Denné olejové nádrže

** V tabuľke sa uvádza počet zamestnancov 0, z dôvodu, že profesia nie je trvale obsadená a v prípade potreby prácu vykonávajú 3 zamestnanci iného pracoviska

Vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.

Oddelenie PPLaT vydalo v priebehu roka - 6 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.. Jednalo sa o spoločnosť Tauris, a.s. Rimavská Sobota – laboratórium a v 5 prípadoch pre spoločnosť SLOVNAFT, a.s. Bratislava – čerpacie stanice. Spoločnosť SLOVNAFT, a.s. Bratislava nie je uvádzaná v tabuľke a ani sa nezapočítavala do celkového počtu subjektov pre prácu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, pre ktoré bolo vydané rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z., z dôvodu, že Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky zaslal listom zo dňa 17.05.2017 usmernenie, na základe ktorého ÚVZ SR odporúča nevydávať rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. pre čerpacie stanice SLOVNAFT. Rozhodnutia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote boli vydané pred doručením citovaného usmernenia a ostali nezmenené, s tým, že usmernenie ÚVZ SR sa bude pri výkone ŠZD rešpektovať.

Schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.

V priebehu roka bolo vydaných 6 rozhodnutí na schválenie prevádzkových poriadkov (zároveň s rozhodnutiami vydanými podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.).

Vedenie údajov o počte pracovísk, kde sa pracuje s vybranými faktormi

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 50 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a 36 subjektov, v ktorých sú zamestnanci vystavení látkam poškodzujúcimi reprodukciu.

Vedenie evidencie podľa druhu vybraných podnikov faktorov

V okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme nasledovné druhy karcinogénov a mutagénov:

- chemický karcinogén formaldehyd
- práca s cytostatikami,
- prach z tvrdého dreva (dub, buk),
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, regenerovaných vykurovacích olejoch, v dieselových exhalátoch a zmesi carbores používanej v lisovacej zmesi na výrobu stavív,
- chemický karcinogén azbest,
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekárni,
- v rámci laboratórnych chemikálií dvojchróman draselný, síran kobaltnatý, bromičnan draselný, benzén, fenoftaleín, hydrazínium sulfát- síran hydrazínia, tioacetamid, formaldehyd, chróman draselný, o-toluidín, laboratórne diagnostiká
- v rámci pracoviska laboratória sa v 1 prípade jedná o spojivo pri výrobe uhlíkatých stavív, ktoré sa v laboratóriu testuje ako vzorka (carbores P, F112M).

Oddelenie PPLaT eviduje 36 subjektov, v ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu a s látkami narúšajúcimi endokrinný systém. Jedná sa o nasledovné látky, resp. zmesi:

- v rámci laboratórnych chemikálií v spoločnostiach Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec, Detox, spol. s r.o., prevádzka Rimavská Sobota, ALS SK s.r.o. Rimavská Sobota, Vindevie, s.r.o. Rimavská Sobota, SLZ NOVA, a.s. Hnúšťa, Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš,

- Dubové, Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Revúca, SLOVMAG, a.s. Lubeník: dusičnan olovnatý, fenolftaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, Fischerovo činidlo B, síran kobaltnatý, chlorid kobaltnatý, tetraboritan sodný bezvodý, toluén, chloroform, kyselina boritá, cykloheximid, dvojchróman draselný, petroléter, test na oxid chlorigitý, boritan sodný bezvodý). V rámci pracoviska laboratória sa v 1 prípade jedná o spojivo pri výrobe uhlíkatých stavív, ktoré sa v laboratóriu testuje ako vzorka (carbores P, F112M),
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární (dvojchróman draselný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok),
 - trhaviny - elektrická rozbuška (DEM-S, PENTRIT, HEXOGÉN, DEP-S) v spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava, SLOVMAG, a.s. Lubeník, Gemerská nerudná spoločnosť, a.s. Hnúšťa, Calmit spol. s r.o. Bratislava, závod Tisovec, sypká banská skalná trhavina DAP-K v spoločnosti Slovmag, a.s. Lubeník.

Vedenie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce/rizikové práce s expozíciou vybraným faktorom

Na pracoviskách evidujeme celkom 319 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje pokles v porovnaní s minulým rokom celkom o 43 zamestnancov. Rozdiel zamestnancov súvisí so zmenou počtu zamestnancov v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2016 a vo vyradení niektorých prevádzok.

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská - faktor chemické karcinogénny vyhlásené v spoločnostiach a u fyzických osôb – živnostníkov, ktoré zamestnávajú aj ďalšie osoby:

- Svet zdravia, a.s. Bratislava – Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota (cytostatiká)
- Hacs Alexander, Tornaľa (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- Gemstav, spol. s r.o. Revúca (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- Tomáš Ráczko, Tornaľa (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- ORALEX – Oravcová Revúca (pevný aerosól – tvrdé drevo)
- AVIMED, s.r.o. Čerenčany (cytostatiká)

O vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 50 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V porovnaní s rokom 2016 došlo k zmene počtu prevádzok – pokles o 7. Z tabuľky bola vyradená 1 firma zaoberajúca sa likvidáciou azbestovocementových materiálov zo stavieb (BYTOVÉ DOMY s.r.o. Dolné Hámre), 2 čerpacie stanice (OIL & FOOD SERVIS s.r.o. Kováčová, GRK s.r.o. Rimavská Sobota), 1 prečerpávací stanica (TRANSPETROL, a.s. Bratislava), 1 výroba brúsnych kotúčov (Herman Slovakia Distribucion, s.r.o. Košice, prevádzka Mokrý Lúka) a 3 lekárne (Dr. Max 42 s.r.o. Košice – Verejná lekáreň Dr. Max v Hypermarkete TESCO v Rimavskej Sobote, Ochrana zdravia s.r.o. Tornaľa. Bluepharm s.r.o. Revúca). Do tabuľky pribudol 1 subjekt (Tauris, a.s. Rimavská Sobota). V 1 prípade došlo len k zmene názvu prevádzkovateľa (Mikrolab s.r.o. Rimavská Sobota na ALS SK s.r.o. Rimavská Sobota) a v 1 už evidovanej spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava vypadlo pracovisko – výrobná priemyselných trhávín.

Zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov vybraným faktorom

Prevádzkovatelia sú počas výkonu ŠZD informovaní o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom, látkam poškodzujúcimi reprodukciu.

Používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD

V priebehu roka 2017 boli rozdane 3 kontrolné listy informovanosti a to v spoločnosti ALS SK s.r.o. Rimavská Sobota.

AZBEST:

Výkon ŠZD pri práci s azbestom

V priebehu roka 2017 bol vykonaný ŠZD pri práci s azbestom v 1 prípade. Jednalo sa o odstránenie azbestovocementovej krytiny z rodinného domu č. 64 v Zacharovciach.

V prípade stavby Meštianskeho domu v Jelšave, na ktorej došlo k odstráneniu azbestovocementovej strešnej krytiny, bol ŠZD vykonaný až po odstránení strešnej krytiny a po zaslaní záverečnej správy.

V priebehu roka 2017 oddelenie PPLaT evidovalo priestupkový spis Obvodného oddelenia Policajného zboru v Jelšave z ktorého vyplynulo, že došlo k demontáži eternitovej strešnej krytiny z hospodárskej budovy u fyzickej osoby. Z uvedeného dôvodu orgán verejného zdravotníctva nebol kompetentný v tejto veci konať

Vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydal 3 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

Schvaľovanie prevádzkových poriadkov a ich zmien podľa § 13 ods. 4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. – azbest

Pri vydávaní rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z. boli zároveň schválené prevádzkové poriadky a posudky o riziku z expozície zamestnancov chemickým faktorom pri práci, ktoré boli vypracované v súlade s náležitosťami uvedenými v § 41 ods. 14 zákona č. 355/2007 Z.z..

Vedenie údajov o vykonaných búracích prácach, počtoch exponovaných zamestnancov a množstvách odstráneného materiálu zo stavieb

Firma OSBD Rimavská Sobota vykonala demontáž azbestovocementovej strešnej krytiny z prístavby rodinného domu na Dúžave. Exponovaní boli 4 zamestnanci. Celkové množstvo odstráneného azbestovocementového materiálu bolo 450 kg.

Firma ASTANA, s.r.o. Poprad vykonala demontáž azbestovocementovej strešnej krytiny z rodinného domu v Zacharovciach. Celkovo sa odstránilo cca 2,5 tony azbestovocementového odpadu. Počas prác boli exponovaní 3 zamestnanci. Ďalej spoločnosť vykonala odstránenie azbestovocementovej strešnej krytiny z kostola v Klenovci. Celkové množstvo odstráneného azbestovocementového materiálu bolo 3 tony. Exponovaní boli 3 zamestnanci.

Spoločnosť RONAR s.r.o. Košice vykonala demontáž azbestovocementovej strešnej krytiny na stavbe Meštianskeho domu v Jelšave. Celkovo bolo exponovaných 6 zamestnancov. Celkovo odstránila 1800 kg odpadu.

Orgán verejného zdravotníctva zahájil správne konanie na úseku verejného zdravotníctva voči spoločnosti MD PROJECT s.r.o. Horné Jaseno, ktorá odstraňovala azbestové materiály bez rozhodnutia RÚVZ a oprávnenia na odstraňovanie azbestových materiálov vo vnútorných priestoroch stavieb.

Vedenie údajov o oznámeniach o výkone činností a ukončení prác s expozíciou zamestnancov azbestu

V priebehu roka bolo zaslaných na RÚVZ Rimavská Sobota 6 oznámení o výkone činností (firma OSBD Rimavská Sobota – 3 oznámenia, z toho v 2 prípadoch sa vykonávala demontáž kanalizačných rozvodov na základe rozhodnutia v minulom období, RONAR s.r.o. Košice – 1 oznámenie a 2 oznámenia spoločnosť ASTANA)

O vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi v počte pracovísk a počte zamestnancov

Tabuľka uvádza počet rozhodnutí vydaných ročne na likvidáciu rôzneho druhu azbestovocementového materiálu:

Rok	Bytové jadrá	Strechy	Iné
2011	4	3	1
2012	7	0	0

2013	5	3	2
2014	2	6	0
2015	4	2	2
2016	2	6	1
2017	0	3	0

Zabezpečiť dosahovanie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov vybraným faktorom

Zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom sa dosahuje prostredníctvom konzultácií resp. poradenstva v rámci výkonu ŠZD u jednotlivých subjektov.

Používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov pri výkone ŠZD.

Kontrolné listy informovanosti boli rozdane v spoločnosti ASTANA s.r.o. Poprad počas výkonu štátneho zdravotného dozoru pri likvidácii azbestovocementovej krytiny z rodinného domu v obci Zacharovce v počte 3 ks.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaže pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaže bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné priebežne v praxi testovať pred jeho zaradením do legislatívneho procesu.

Cieľom úlohy je priebežne v praxi testovať návrhy metodických postupov na hodnotenie fyzickej záťaže pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

- aktualizácia a zosúladenie právneho predpisu s medzinárodnými požiadavkami a trendami, uľahčenie vykonateľnosti
- zjednodušenie problematiky hodnotenia fyzickej záťaže pri práci pre zamestnávateľov
- získanie objektívnejších podkladov pre hodnotenie fyzickej záťaže pre rôzne pracovné činnosti
- získanie objektívnejších podkladov pre posudzovanie DNJZ v súvislosti s možným profesionálnym poškodením zdravia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Oboznamovanie sa s novým metodickým postupom, účasť na aktivitách realizovaných ÚVZ s NRC pre fyziológiu práce, hodnotenie zadaní v rámci pilotného projektu.

Odpočet plnenia:

V roku 2017 bolo vykonané vyhodnotenie fyzickej záťaže podľa navrhnutého metodického postupu na 2. referenčnom videu doručenom z UVZ SR a vyhodnotenie bolo zaslané na ÚVZ SR.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre

zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- v rámci týždňa BOZP zabezpečiť deň otvorených dverí
- spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce.

Odpočet plnenia:

V rámci prevencie zdravotných rizík pri práci sa uskutočňuje poradenstvo pre zamestnávateľov, zamestnancov. V roku 2017 vykonali zamestnanci oddelenia PPL a T 454 individuálnych konzultácií a v rámci skupinového poradenstva boli vykonané 2 prednášky pre zamestnancov činných v chemickej ochrane rastlín v počte 104. V jednom prípade bol zamestnanec oddelenia školiteľom na odbornom seminári určenom pre prevádzkovateľov priestorov a zamestnávateľov (53 účastníkov) v súvislosti s výkladom povinností podnikateľov a zamestnávateľov určených zákonom č. 355/2017 Z.z. v aktuálnom znení (po jeho novelizácii k 1.12.2017).

Priebežne sa na oddelení PPL a T poskytovali konzultácie zamestnancom PZS a to najmä v súvislosti s nedostatkami v predkladaných prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL**Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)****Cieľ**

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Špecifický cieľ

Zvyšovať odborné kapacity na onkoepidemiologické skúmania vo verejnom zdravotníctve spoluprácou so špecializovanými zahraničnými pracoviskami a domácimi klinickými pracoviskami s podporou z MZ SR na vedecký výskum.

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tím istým hlavným riešiteľom.

Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovaná rakovina vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa v príčinných súvislostiach ochorenia uplatňujú vonkajšie faktory doposiaľ neznámou mierou a rozdielne. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s užívaním liekov, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú pracovné a mimopracovné súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzenu, chlóru ďalším 31 chemickým látkam a ich zmesiam. Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola.

V priebehu celého riešenia projektu v rokoch 2013-2015 sa snažiť získať k spolupráci 120 pacientov s diagnózou rakovina močového mechúra a 120 kontrol. Riadeným rozhovorom bude od pacientov a kontrol získavaná osobná anamnéza so zameraním na infekčné a urologické choroby, rodinná anamnéza so zameraním na nádory, údaje o užívaní liekov, výživové faktory, údaje o používaní tabakových výrobkov, údaje o používaní produktov na farbenie vlasov, pracovná anamnéza a údaje o bývaní. Všetkým pacientom a kontrolám bude na genetické analýzy odobratý biologický materiál (krv, moč; u pacientov aj vzorka tkaniva).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 - 2017 (2020), opatrenie č. 4.10 Zamestnávanie.

V rámci štátneho zdravotného dozoru je potrebné vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Anotácia

Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o dostupné údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spoluprácu s príslušnými Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny - získanie zoznamu chránených pracovísk
- vydávanie rozhodnutí/stanovísk k zriadeniu chránených pracovísk
- vykonávať ŠZD na chránených pracoviskách, pri kontrole používať kontrolné listy, evidovať zistené nedostatky
- zisťovanie trendov vývoja
- vedenie evidencie o jestvujúcich a nových chránených pracoviskách vzhľadom na:
 - vykonávanú činnosť
 - počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou
 - druh postihnutia (skupiny)
- vykonávať poradenstvo.

Odpočet plnenia:

Spoluprácu s príslušnými Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny - získanie zoznamu chránených pracovísk

Pri vydávaní rozhodnutí a stanovísk sa spolupracuje s ÚPSVaR, podľa miestnej príslušnosti v okrese Rimavská Sobota alebo Revúca. V prípade nezrovnalostí, alebo akéhokoľvek problému, sú tieto ihneď riešené formou osobných alebo telefonických konzultácií priamo s kompetentným pracovníkom ÚPSVaR v Rimavskej Sobote resp. v Revúcej.

Vydávanie stanovísk je konzultované s pracovníkom ÚPSVaR, ktorému bol spis FO alebo PO pridelený.

K 31.12.2017 je ÚPSVaR v našej územnej pôsobnosti spolu evidovaných 97 chránených pracovísk a dielní, ku ktorým RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydával rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky. Z toho v okrese Rimavská Sobota 85 a v okrese Revúca 12.

Vydávanie rozhodnutí/stanovísk k zriadeniu chránených pracovísk

V roku 2017 bolo posúdených 17 chránených pracovísk. Oddelením PPL a T bolo vydaných 16 rozhodnutí na uvedenie priestorov (chráneného pracoviska) do prevádzky. Ďalšie 1 rozhodnutie (Zbojská s.r.o) na chránené pracovisko bolo vydané oddelením HV v spolupráci s oddelením PPL a T. Spolu bolo vydaných 17 rozhodnutí.

Vykonávať ŠZD na chránených pracoviskách, pri kontrole používať kontrolné listy, evidovať zistené nedostatky

Spolu bolo skontrolovaných 43 prevádzok so štatútom chráneného pracoviska resp. chránenej dielne, kde bolo vykonaných 45 kontrol, t.j. 44 % z celkového počtu chránených pracovísk resp. dielní.

U všetkých novovzniknutých chránených pracovísk resp. dielní bol v roku 2017 vykonaný ŠZD (t.j. 17).

Dozor bol vykonaný na 26 chránených pracoviskách už prevádzkovaných.

Na všetkých prevádzkovaných kontrolovaných pracoviskách prácu vykonáva spolu 69 pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou. Z toho 2 pracovníci majú osobného asistenta.

Pri výkone ŠZD neboli v prevádzke dané kontrolné listy.

Pri výkone ŠZD neboli zistené nedostatky a neboli uložené žiadne opatrenia.

Zisťovanie trendov vývoja

Vydané rozhodnutia pre udelenie štatútu chráneného pracoviska resp. chránenej dielne – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě

Rok	Okres Rimavská Sobota		Okres Revúca		Spolu rozhodnutia
	PPL a T	Iné odd.	PPL a T	Iné odd.	
2008	22	-	8	-	30
2009	14	-	6	-	20
2010	24	1	13	1	39
2011	30	4	6	-	40
2012	35	1	8	1	45
2013	23	1	7	-	31
2014	11	2	4	-	17
2015	19	2	-	-	21
2016	13	1	1	-	15
2017	12	1	4	-	17
spolu	203	13	57	2	275 /

Nasledovná tabuľka uvádza prehľad počtu vydaných stanovísk v súvislosti s udelením štatútu chráneného pracoviska resp. chránenej dielne – RÚVZ Rimavská Sobota (po vydaní rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky) v období od roku 2008 do 31.12.2017.

Stanoviská sú vydávané na žiadosť prevádzkovateľa chránenej dielne alebo pracoviska a to napr. vo veci zmeny počtu pracovníkov, možnej úpravy pracoviska, zmeny pracovného zaradenia a pod.

Rok vydania stanoviska	
2009	0
2010	1
2011	4
2012	7
2013	10
2014	4
2015	1
2016	4
2017	6
spolu	37

Vedenie evidencie o jestvujúcich a nových chránených pracoviskách vzhľadom na:

- vykonávanú činnosť

- počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou
- druh postihnutia (skupiny)

ŠZD bol zameraný na kontrolu úrovne ochrany zdravia pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou a vhodnosť pracovných priestorov vzhľadom na zdravotné postihnutie pracovníka.

Posudzované priestory spĺňali požiadavky na ochranu verejného zdravia ustanovené v zákone č. 355/2007 Z.z. a vyhovujú požiadavkám uvedeným v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko a pre prevádzky boli vydané rozhodnutia RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ktoré boli podkladom pre konanie správneho orgánu (ÚPSVaR v Rimavskej Sobote a Revúcej) vo veci priznania postavenia chráneného pracoviska.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy * (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)
	Rozhodn.	stanov.						
Rimavská Sobota	17	6	43	45	69	-	-	-

P.č.	Pracovisko	Umiestnenie	Poč.prac.	Činnosť
1	Mária Mišáková, RS Servis PC,IT	Polyfunkčný objekt	1	Opravné práce
2	Agneša Fukoová, RS kancelária	Polyfunkčný objekt	1	Administratívne práce
3	EDOR, s.r.o., Hnúšť'a Zdrav. starostlivosť	Polyfunkčný objekt	5	Masérske a iné služby
4	ROANRO RS Rýchle občerstvenie – 2x ŠZD	Polyfunkčný objekt	1	Príprava a predaj rýchleho občerstvenia
5	Laurik Jozef, V.Krtíš Rýchle občerstvenie	Polyfunkčný objekt	1	Príprava a predaj rýchleho občerstvenia
6	Gemernet, s.r.o., R.Seč Poskytovanie internet. služieb	Účelový objekt	1	Poradenská a adm. činnosť
7	Ing. Koloman Bodnár, RS kancelária	Polyfunkčný objekt	1	Poradenská a adm. činnosť
8	Miroslav Kubelka, RS Výroba kľúčov	Účelový objekt	1	Malopredaj - SZCO
9	Miroslav Kubelka, RS Výroba kľúčov	Účelový objekt	1	Malopredaj
10	Marcela Kajbová, Tisovec Predajňa kvetín a darčiekov	Polyfunkčný objekt	1	malopredaj
11	Mesto Hnúšť'a, Mestská polícia	Účelový objekt	5	Kontrola kamerových záznamov
12	Godri František,RS Maserský salón	Polyfunkčný objekt	2	Masérske služby, pedikúra
13	Godri František,RS Maserský salón	Polyfunkčný objekt	1	Masérske služby
14	Mesto Rimavská Sobota Mestská polícia	Účelový objekt	5	Kontrola kamerových záznamov
15	Mesto Tisovec ZŠ	Účelový objekt	1	Údržbárske činnosti
16	Mesto Tisovec, MÚ + Osvetové stredisko	Účelový objekt	2	Údržbárske činnosti, administratívne činnosti
17	Šulej Dušan – Ciky, RS Maserský salon	Polyfunkčný objekt	1	Masérske služby
18	Monika Očenášová, RS Kancelária	Polyfunkčný objekt	1	Administratívne činnosti
19	Laudárová Alena, RS Predajňa nábytku	Polyfunkčný objekt	1	Predaj nábytku, skladanie
20	Lajgút Matej, RS Predajňa kvetov	Polyfunkčný objekt	2	Predaj kvetov
21	RIASAM s.r.o., Hnúšť'a	Polyfunkčný objekt	1	Administratívne činnosti

	ADOS			
22	SFOS.SK s.r.o. R.S Výroba el. komponentov	Účelový objekt	6	Výroba el. komponentov
23	Rydzon Ondrej-RyON, RS Predajňa odevov	Polyfunkčný objekt	1	Predaj odevov a doplnkov
24	SFOS.SK s.r.o. R.S Výroba el. komponentov	Účelový objekt	1	Administratívne činnosti
25	Vladimír Zán, Hnúšť'a Masárske činnosti	Polyfunkčný objekt	1 + 1 asist.	Masárske služby
26	Erika Polívková, RS Novinový stánok	Účelový objekt	1	Predaj tlačovín
27	Albema s.r.o., Čerenčany Kancelária	Účelový objekt	1	Administratívne práce
28	White taxi, s.r.o., RS Kancelária	Polyfunkčný objekt	2	Administratívne práce
29	Vaša spoločnosť, s.r.o. RS Realitná kancelária	Polyfunkčný objekt	1	Administratívne práce
30	G Quality s.r.o., RS Predajňa mäsových výrobkov	Polyfunkčný objekt	3	Administratívne práce
31	Agrison, sr.o., RS Predajňa prádla	Polyfunkčný objekt	1	Malopredaj
32	Július Slanina, S-Optik, RS Očná optika	Účelový objekt	1	Administratívne práce
33	Eurodetektor, s.r.o., RS Pohrebné služby	Polyfunkčný objekt	1	Administratívne práce
34	OZ Centrum pre rozvoj zamestnanosti, R.Sobota	Účelový objekt	2	Sociálna služba
35	SOŠ Tisovec, Internát školy	Účelový objekt	1	Informátor
36	Stavina, s.r.o., Jesenské záložňa	Polyfunkčný objekt	1	Malopredaj
37	Obec Rimavské Zalužany MŠ	Polyfunkčný objekt	1	Pomocné práce v MŠ
38	Obecný úrad Rim. Zalužany Administratíva	Polyfunkčný objekt	1	Administratívne práce
39	Domov dôchodcov a DSS, Tornaľa Vrátnica	Účelový objekt	3	Informátor
40	Ján Molnár, Revúca Predajňa nábytku – 2x ŠZD	Polyfunkčný objekt	1	Malopredaj
41	Klaudia Juhászová, Tornaľa Rýchle občerstvenie	Polyfunkčný objekt	1 + 1 asist.	Príprava a predaj rýchleho a občerstvenia
42	Attila Mikó, Tornaľa Oprava obuvi	Polyfunkčný objekt	1	Oprava obuvi
43	IMPRES, s.r.o.,RS Veľkosklad potravín	Účelový objekt	1	Administratíva, manažment

Vykonávať poradenstvo

Poradenská činnosť sa vykonáva priebežne formou konzultácií, alebo priamo pri výkone ŠZD.

V kontrolovaných prevádzkach pracovné podmienky a pracovná náplň bola prispôsobená zdravotnému stavu pracovníkov. Pracovníci mali k dispozícii vyčlenené priestory, ktoré využívali na oddych počas pracovnej doby.

2.5 ĽUDSKÝ BIOMONITORING V EÚ – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ (HBM 4EU)

Cieľ

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva a zamestnancov vybraných profesií z hľadiska expozície chemickým škodlivinám zo životného a pracovného prostredia formou humánneho biologického monitoringu; poznanie zaťaženia ľudí stanovením miery zaťaženia škodlivinami

v ľudskom biologickom materiáli. Zapojenie sa do Európskej iniciatívy biomonitoringu u ľudí - HBM4EU (European Human Biomonitoring Initiative).

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantít absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora alebo jeho metabolitu v biologickom materiáli (prednostne v moči). Biologický monitoring u ľudí sumuje zaťaženie organizmu všetkými cestami vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie. Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude sa realizovať výber markerov vhodných na HBM na Slovensku, uplatní sa jednotná metodika na výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov na odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov na účely praxe a výskumu vo verejnom zdravotníctve. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorí dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia. Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí. Potrebná bude podpora útvarov zdravotníckej štatistiky a informatiky.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

Anotácia

V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký je prírodný materiál avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehydovými živícami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formadehyd a melamín. Problematické je aj legislatívne zaradenie týchto výrobkov. Bambus nespadá pod nariadenie EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch avšak práve používanie rôznych živíc a adhezív spôsobuje, že na daný materiál sa majú uplatňovať požiadavky tohto nariadenia.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.2 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ

Kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Anotácia

Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom bude nielen kontrola samotného používania plastifikátorov pri výrobe ako aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 2 vzoriek obalovej fólie a 1 vzorky fľaše na uchovávanie potravín s plastovým tesnením v mesiacoch apríl / máj.

Odpočet plnenia:

V rámci plánu odberu vzoriek boli odobraté 2 vzorky – „pohár 25 ks v balení, biely á 0,2 l“ a „tanier na menu dvojdielny“ a 1 vzorka fľaše na uchovávanie potravín s plastovým tesnením – „sklenená dóza na uskladnenie potravín“. Všetky vyšetřované vzorky boli v sledovaných ukazovateľoch vyhovujúce.

V rámci odberu vzoriek boli vykonané aj kontroly označovania a podpornej dokumentácie.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Anotácia

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 1 vzorky výživových doplnkov v práškovej, tekutej forme, prípadne tabletovej a kapsulovej forme, jednozložkové alebo viaczložkové, so zameraním na stanovenie obsahu mezofilných baktérií mliečneho kvasenia vo výživových doplnkoch a potravinách na osobitné výživové účely.

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia plánu ÚKP bol odobratý výživový doplnok VD- PROBIODOM, kde bola zistená hodnota baktérií mliečného kvasenia $8 \cdot 10^8$ KTJ/g. Výsledok nebol v súlade s deklarovaným množstvom na obale, uvedené bolo postúpené na doriešenie na RÚVZ v sídle výrobcu.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je súčasťou realizácie úloh v oblasti ochrany a podpory zdravia obyvateľov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 2 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) mesačne.

Odpočet plnenia:

Na zabezpečenie plnenia tejto úlohy bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli (2 vzorky mesačne). Úloha patrí do monitorovacích úloh. Vyhodnotenie v tabuľkovej forme bolo zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období.

Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

13. 2.-30. 11. 2017 - monitoring spotreby prídavných látok - vybrané vekové skupiny dospelých populácie (2 vekové kategórie Ž + M; 19r. -34r., 35 r.- 54r.; ľahká/stredná práca).

Odber 1-2 vzorky potravín na vyšetrenie prídavných látok.

Odpočet plnenia:

Na stanovenie acesulfámu bola odobratá vzorka „CAPRIO – pomarančový nápojový koncentrát“, kde bola zistená hodnota acesulfámu $K 30,3 \pm 1,9$ mg/l. Na stanovenie cyklamátov bola odobratá vzorka „Fresca Lemon CBA, nealkoholický nápoj v prášku s citrónovou arómou, so sladidlami“, kde bola zistená hodnota 207 ± 39 mg/l. Ďalej bolo spracovaných 20 dotazníkov v kategórii mladšie a staršie ženy a muži. Dotazníky sa na regionálnej úrovni nevyhodnocovali, zasielali sa na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti pripravovaného Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 v SR sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskech výrobkoch na 18 000 mg/kg.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 3 vzoriek hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárskech výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pod koordináciou KO v HV.

Odpočet plnenia:

Na zabezpečenie plnenia tejto úlohy boli odobraté: 3 druhy pokrmov po tepelnej úprave, ktoré boli analyzované ako 3 vzorky (vývar z kostí s niťovkami, dusená ryža, pečené kuracie stehno) a 3 vzorky pečiva (chlieb biely pšenično-ražný, chlieb čierny a rožok biely) zo zariadení spoločného stravovania. Laboratórnym rozborom nebolo vo vyšetrovaných vzorkách zaznamenané prekročenie hodnoty NaCl oproti OVD.

Ďalej bolo spracovaných 20 dotazníkov v kategóriách mladších a starších osôb u oboch pohlaví (ženy aj muži), správa bude zaslaná do 15.03.2018. Na úrovni RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebola úloha vyhodnocovaná, zozbierané údaje tvoria podklad pre spracovanie údajov za celú SR.

3.7 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Plnenie úlohy podľa pokynov ÚVZ SR.

Odpočet plnenia:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebol zaradený do plnenia úlohy.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)****Cieľ**

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:**a) Podpora zdravého štartu do života**

- Vytvoriť aktuálnu databázu materských centier v okr. Rimavská Sobota a okr. Revúca,
- Vypracovať ponuku výchovných aktivít v problematike zdravého životného štýlu prioritne zameraných na prevenciu obezity detí,
- Realizovať výchovné aktivity podľa záujmu jednotlivých centier a evidovať počet edukovaných matiek 1x polročne

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- V rámci doplnkového stravovania sledovať pri výkone ŠZD
 - v školských bufetoch sortiment, hodnotiť percentuálny podiel komodít s vysokým obsahom energie a soli
 - samostatne sledovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
 - počet škôl s automatmi na sladené nápoje a ovocie
- V rámci zariadení spoločného stravovania pri výkone ŠZD hodnotiť
 - pestrosť jedálnych lístkov a zásady ich zostavovania, sledovať počet stravníkov
 - odobrať a hodnotiť vzorky stráv na energetickú, biologickú hodnotu a obsah kuchynskej soli
 - sledovať počet škôl zapojených do mliečneho programu a programu školské ovocie, realizovať výchovné aktivity zamerané na zvýšenie spotreby mlieka a ovocia v školách
 - samostatne sa zamerať na diétne stravovanie, vrátane sledovania podmienok
 - kontrolovať pitný režim žiakov, preferovať pitnú vodu

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- Na okresnej úrovni realizovať školenia pracovníkov školského stravovania, zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania

d) Podpora pohybových aktivít

- V rámci výkonu ŠZD sledovať podmienky pre TV, sledovať malé formy TV, monitorovať využívanie hodín TV, sledovať počty žiakov oslobodených od TV a ich možnosti pohybových aktivít, využívanie vonkajších TV plôch a iných TV zariadení

Odpočet plnenia:

Podpora zdravého štartu do života

V okresoch Rimavská Sobota a Revúca neboli v roku 2017 prevádzkované materské centrá (aktualizácia sa vykonáva podľa oficiálnej web stránky Únie materských centier, nakoľko tento druh zariadení nepodlieha schvaľovaciemu konaniu RÚVZ ako zariadenia pre deti a mládež) a výchovné aktivity neboli realizované.

Podpora zdravšieho prostredia v školách

Podpora zdravého prostredia v školách – realizoval sa výkon ŠZD v 2 školských bufetoch, nakoľko v roku 2016 boli skontrolované všetky školské bufety v rámci mimoriadnych kontrol. Aj v roku 2017 bolo zameranie na zisťovanie percentuálneho podielu komodít s vysokým obsahom energie a kuchynskej soli, percentuálny podiel týchto komodít sa pohybuje od 50 %– 90 %, so zodpovednými zamestnancami sa pri výkone ŠZD vykonáva primeraná edukácia, no nakoľko nedochádza k porušovaniu platnej legislatívy, odporúčané opatrenia sa nerealizujú. V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sleduje aj podávanie desiat deťom pripravovaným v ZSS a počet zariadení s automatmi, doteraz skontrolovaných 13 zariadení. Podľa evidencie zariadenia na základe výsledkov ŠZD do mliečneho programu bolo zapojených 55 zariadení (17 ZŠ a 32 MŠ, 3 SŠ, 1 špeciálna škola a 2 reedukačné detské domovy), do programu školské ovocie 54 zariadení (23MŠ,28ZŠ, 1 SŠ, 1 špeciálna škola a 1 reedukačný detský domov).

V mesiaci marec 2017 sa realizoval odber vzoriek stráv z jedného predškolského zariadenia počas 10 dní so zameraním na obsah kuchynskej soli. Analýzami bolo preukázané výrazné prekročenie odporúčanej dávky soli vo všetkých odobratých vzorkách obeda. Energetická a biologická hodnota jedál nebola sledovaná pre výpadok činnosti laboratória. Pri výkone ŠZD sa orientačne hodnotí pestrosť jedálnych lístkov, pitný režim žiakov a podávanie diétnych jedál, celkom skontrolovaných zariadení 74.

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V rámci nutričného vzdelávania zamestnancov školského stravovania boli vykonané 2 školiace akcie pre zamestnancov ZSS okr. RS a RA, na podujatiach boli prednesené dve odborné prednášky a zamestnanci boli ďalej oboznámení s aktuálnymi legislatívnymi zmenami (hlbokomrazené potraviny, novela zákona o potravinách, soľ a novela odporúčaných výživových dávok, nápoje a pitný režim detí).

Podpora pohybových aktivít

Pri výkone ŠZD sa naďalej zameriavame na sledovanie podmienok pre telesnú výchovu, v hodnotenom roku sa vykonali aj mimoriadne kontroly týchto zariadení v celkovom počte 32, z ktorých správa bola zaslaná ÚVZ SR s konštatovaním, že porovnaním výstupných údajov z mimoriadnych kontrol vykonaných v roku 2014 a 2017 je možné konštatovať výrazné zlepšenie podmienok hlavne v oblasti údržby telovýchovných zariadení, zariadení na osobnú hygienu, maľovanie, dobudovania vonkajších telovýchovných plôch, vybavenia pomôckami. Pretrvávajú problémy s monitorovaním teplôt, využívaním hodín telesnej výchovy a podmienok liečebnej TV, ako aj využívania umyvární žiakmi.

Celkový počet výkonov: 165.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zapojiť sa do realizácie monitorovacích programov podľa požiadaviek gestora. Priebežne realizovať na školách edukačné aktivity zamerané na drogovú prevenciu v spolupráci s odd. PZaPC.

Odpočet plnenia:

V hodnotenom roku sa prieskum nerealizoval, na požiadanie boli realizované len edukačné aktivity zamerané na drogovú prevenciu na dvoch školách regiónu.

Celkový počet výkonov: 2

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Anotácia

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje ciele sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

U dieťaťa sa na úrazovom deji zúčastňujú osobitné vplyvy. Mechanizmy úrazu u detí sú iné ako u dospelých, dochádza k nim za takých okolností, ktoré sú charakteristické iba pre detský vek. Sú podmienené vývojovým štádiom dieťaťa a ich príčiny bezprostredne súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jeho jednotlivých vekových obdobiach.

Príčiny detských úrazov sú omnoho rôznorodnejšie ako u dospelých osôb, viažu sa na úroveň poznania a schopností dieťaťa, na zákonitú zodpovednosť inej osoby, na stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a na kolektív i priateľov, s ktorými dieťa žije.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Príčinou úrazov sú detská zvedavosť a nepozornosť, či nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodujú deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bude použitý program EXCEL. Na zbere údajov budú participovať pracovníci odborov hygieny detí a mládeže jednotlivých RÚVZ v SR.

Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validné. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Do súboru budú preto zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská,1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí
- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská,1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská,1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Na základe horeuvedeného by mal celkový počet respondentov predstavovať cca 5 400 detí.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

Z vytvorených databáz pre gestora od roku 2014 do 2016 vykonať lokálnu analýzu zozbieraných údajov.

Odpočet plnenia:

Pre potreby nášho RÚVZ bola vykonaná analýza zozbieraných údajov od detí vekovej skupiny 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská,1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí, 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská,1 vidiecka) po 30 detí, t.j. spolu 54 detí a 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská,1 vidiecka) po 30 detí, t.j. spolu 60 detí, teda celkom od 144 detí s nasledovným sumárom:

- zo sledovaného súboru detí takmer ½ (48%,abs.69) udávala za posledné dva roky 1 alebo viac úrazov. Najčastejšie udávali úraz deti 11-15 r.(58%) a najmenej 7-10 r. (37%). Početnosť úrazov však bola najvyššia u 7-10r.(v priemere 3,5 úrazu/dieťa).Výskyt úrazov podľa typu bydliska bol porovnateľný, podľa pohlavia však významne viac udávali úraz chlapci (2x častejšie) než dievčatá. Závažnosť úrazov vyjadrená nutnosťou hospitalizácie a následkami úrazov bola vo vekovej skupine starších detí (11-15 roč.). Najviac úrazov vznikalo doma, na ihrisku a v škole (u adolescentov zohrávali úlohu aj dopravné komunikácie). Pri mechanizme vzniku úrazu dominovali pády, úder a poranenie ostrým predmetom.

Tomu zodpovedal aj druh poranenia – pomliaždenie, zlomenina, vyklbenie, otvorená rana a aj poranená časť tela – končatiny, hlava, trup. Kritické dni pre vznik úrazu vo všetkých vekových skupinách boli stred týždňa a víkendy – streda a sobota, pre predškolákov aj nedeľa. Z ročných období u všetkých vekových skupín jar – leto, u adolescentov aj jeseň – zima.

Uvedené zistenia boli prezentované v rámci odborného vzdelávacieho podujatia nášho RÚVZ.

Celkový počet výkonov 152.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 PRÍPRAVA A SPRACOVANIE VECNÝCH PODKLADOV A TEXTU NÁVRHU ZÁKONA O RADIAČNEJ OCHRANE A VYKONÁVACÍCH PREDPISOV ZÁKONA, V SÚLADE SO SMERNICOU EURÓPSKEJ KOMISIE Č. 2013/59/EURATOM

Cieľ úlohy

Príprava a spracovanie vecných podkladov a textu návrhu zákona o radiačnej ochrane a vykonávacích predpisov zákona, v súlade so smernicou Európskej komisie č. 2013/59/EURATOM

Anotácia

Najvýznamnejšou úlohou v oblasti ochrany zdravia pred žiarením je transpozícia smernice Európskej komisie 2013/59/EURATOM, ktorou sa stanovujú základné bezpečnostné normy ochrany pred nebezpečenstvami vznikajúcimi v dôsledku ionizujúceho žiarenia, ktorá má byť transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky najneskôr do 6. februára 2018.

S transpozíciou uvedenej smernice je spojená zmena viacerých súčasných právnych predpisov, resp. ich zrušenie. Transpozícia novej európskej smernice znamená zrušenie príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a zrušenie nariadení vlády č. 340/2006, 345/2006, 346/2006 a 348/2006, vyhlášok MZ SR č. 524/2007, 528/2007, 545/2007 a 209/2014 a vydanie nového zákona o radiačnej ochrane a vykonávacích predpisov k tomuto zákonu formou vyhlášok MZ SR, nariadení vlády alebo iných záväzných právnych predpisov.

Okrem toho, prijatie smernice 2013/59/EURATOM si vyžiada zmenu a doplnenie ďalších zákonov a predpisov v oblasti zdravotníctva a poskytovania zdravotnej starostlivosti, nakoľko smernica Európskej komisie 2013/59/EURATOM svojim rozsahom a ustanoveniami v oblasti využívania zdrojov žiarenia v zdravotníctve (tzv. „medicínske ožiarenie“) zasahuje do pôsobnosti viacerých iných právnych predpisov v oblasti zdravotníctva: zákon 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a stavovských organizáciách v zdravotníctve, zmena Výnosu MZ SR č. 09812/2008-OL z 10. septembra 2008 o minimálnych požiadavkách na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení, úprava predpisu MZ SR o ďalšom vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov NV č. 322/2006 Z.z.

S aproximáciou smernice je spojená tiež príprava a vydanie úplne nových predpisov, upravujúcich poskytovanie zdravotnej starostlivosti v oblasti rádiológie: národné štandardy pre vykonávanie diagnostických a terapeutických rádiologických postupov, osobitné štandardné postupy pre vykonávanie skriningových vyšetrení, vydanie národných diagnostických referenčných úrovní (DRÚ) pre diagnostickú a intervenčnú rádiológiu a nukleárnu medicínu, štandardné postupy pre stanovenie veľkosti ožiarenia pacientov pri rádiologických výkonoch, štandardný indikačný zoznam pre vykonávanie rádiologických vyšetrení, upraviť existujúci predpis o zdravotnej dokumentácii pacienta, resp. vydať nový predpis, ktorý bude upravovať spôsob a rozsah zaznamenávania veľkosti dávok pacientov pri jednotlivých rádiologických výkonoch do zdravotnej dokumentácie pacienta.

5.2 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

Cieľ úlohy

Pre účely monitorovania je potrebné pravidelné hodnotenie toho, ktoré zložky životného prostredia a ktoré kategórie rádionuklidov sú relevantnými indikátormi skutočných a potenciálnych úrovní rádioaktivity v životnom prostredí a ožiareni populácie. V podmienkach Slovenskej republiky sa monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí vykonáva v zložkách životného prostredia ako sú vody (pitné a povrchové), vzduch, pôda a potraviny. Pre účely hodnotenia vonkajšieho ožiarenia sa vykonáva aj monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu. Namerané hodnoty sa po ich spracovaní a vyhodnotení komunikujú do výskumného centra Európskej komisie.

Anotácia

ÚVZ SR a vybrané regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečujú monitorovanie radiačnej situácie na území SR a súčasne vykonávajú dozor na pracoviskách, kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu. Údaje o monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia požaduje Európska komisia na základe čl. 35 a 36 Euratom Treaty od každej členskej krajiny a slúžia ako základ pre hodnotenie ožiarenia obyvateľstva. Tieto úlohy sa musia vyhodnocovať, spracovať a v pravidelných intervaloch zasielať Európskej komisii. Úloha zahŕňa aj zabezpečenie komunikačného informačného kanálu medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou a reagovanie na požiadavky Európskej Komisie súvisiace s obsahom monitorovania spôsobov komunikácie výsledkov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradni očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7. modul EPIS.

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a

pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2017, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spoluprácu pri zabezpečovaní včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- informovanosť zdravotníckej verejnosti vykonávajúcej vakcináciu o aktuálnom očkovacom kalendári a prípadných zmenách v očkovaní
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2017
- analýzu ochorení preventabilných očkovaním za rok 2017
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti
- poradenskú činnosť v oblasti imunizácie aj prostredníctvom „vákinačnej poradne“

Vlastná administratívna kontrola očkovania v okresoch R. Sobota a Revúca.

Časové obdobie: september – október 2017

Spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami na lokálnej a okresnej úrovni.

Časové obdobie: október 2016 – december 2017

Odpočet plnenia:

V roku 2017 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2017 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2017, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a § 5 až § 6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z.z. V súlade s novelizáciou predmetnej vyhlášky bolo od 1.1.2012 zrušené povinné pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila v mesiaci september 2017 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 7.7.2017 pod značkou OE/5998/17554/2017 za obdobie od 1.9.2016 do 31.8.2017.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (18 obvodov) a Revúca (12 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95%. Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 98,5 - 100% a v okrese Revúca v rozpätí od 98,3 - 100%. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo najviac detí zaočkovaných proti vírusovej hepatitíde A (v okrese Rimavská Sobota - 248, v okrese Revúca – 129). V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 80,5 % zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb a 91,0 % bolo vakcinovaných v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V roku 2017 sme zaznamenali jeden prípad akútnej hepatitídy B s dg. B 16.9 z okresu Rimavská Sobota a 17 prípadov nosičstva VH B pod č. dg. Z 22.5 (14 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 3 v okrese Revúca). V sledovanom období boli hlásené aj 2 laboratórne potvrdené ochorenia na pertussis z okresu Revúca a 3 potvrdené prípady na uvedenú diagnózu z okresu Rimavská Sobota. V súvislosti s dg. tuberkulózy evidujeme 2 prípady pod dg. A 15.0 (z toho jedno ochorenie v okrese Rimavská Sobota a jeden prípad v okrese Revúca) a jedno ochorenie s dg. A 16 z okresu Rimavská Sobota.

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/3842/2017, RZ – 12654/2017 zo dňa 15.5.2017 sa uskutočnili aktivity Európskeho imunizačného týždňa za Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote. V dňoch 24.4. – 30.4.2017 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o efektívnosti očkovania pre laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a 2 regionálnych informačných serveroch.
2. Poskytnutie informácií o povinnom očkovaní v SR elektronickou poštou pre zdravotníckych pracovníkov.
3. Nástenka s témami: povinné očkovanie v SR, očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
4. Poskytnutie informácií o očkovaní proti žltacke typu A obecným rozhlasom v 3 obciach okresu Revúca.
5. 2 besedy pre stredné školy v okrese Rimavská Sobota s aktuálnou tematikou zameranou aj na význam očkovania.
6. Poskytnutie informácií o očkovaní proti kliešťovej encefalitíde v lokálnej televízii v Rimavskej Sobote.
7. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (osobne – 10x, telefonicky – 85x, písomne – 10x), laickej verejnosti (osobne – 10x telefonicky – 50x, písomne – 3x) a pre rómske komunity (osobne – 25x, telefonicky – 40x) v súvislosti s povinným očkovaním v SR, mimoriadnym očkovaním, odporúčaným očkovaním a o možnostiach vakcinácie pred cestou do zahraničia.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania (ordinačné hodiny - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.)

V rámci vakcinačnej poradne sa poskytovali informácie v roku 2017 : zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami.

Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení

je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska..

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu prenosných ochorení hlásených zo spádovej oblasti za rok 2016 formou výročnej správy s porovnaním výskytu prenosných ochorení v roku 2015 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- kvalitnú surveillance prenosných ochorení v roku 2017 v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca
- hlásenie vybraných prenosných ochorení v roku 2017 cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie
- informovanosť zameranú na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení.

Odpočet plnenia:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V roku 2017 bolo celkovo hlásených 686 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 418 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom prísťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani potvrdené ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v sledovanom ročnom období neboli hlásené.

Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrovaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelenia klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov.

Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a

akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Doplňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

1. prípadov infekčných ochorení, hlásených individuálne lekármi zo spádovej oblasti
2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne všeobecnými lekármi pre deti, dorast a dospelých z okresov Rimavská Sobota a Revúca
3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
4. systému rýchleho varovania

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne epidemiologickej situácie len prostredníctvom uvedeného informačného programu.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN,

kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2016 formou výročnej správy s porovnaním výskytu v roku 2015 a za posledných 5 rokov
- účasť na incidenčnej štúdií HELICS SSI za rok 2016 zameranej na sledovanie nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii na chirurgickom oddelení vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- účasť na „bodovom prevalenčnom sledovaní nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach“ v spádovom území RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz a spolupodieľanie sa na kampani: „Clean care is save care“
- sledovanie kolonizácie/infekcie pacientov rezistentnými kmeňmi (MRSA, *C. difficile* a iné) navrhovanie a kontrolovanie protiepidemických opatrení na zamedzenie ich šírenia v zdravotníckych zariadeniach a následného prenosu do komunitného prostredia.

Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou mesačných analýz a výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka vyhodnotili zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení za obdobie január až december roku 2016 podobne ako predchádzajúcich 5 rokov so zameraním sa na sledovanie vzniku nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii. Za uvedené obdobie bolo na chirurgickom oddelení Všeobecnej Nemocnice v Rimavskej Sobote vykonaných 50 takýchto operačných zákrokov, kde nebola zistená ani jedna nozokomiálna nákaza po cholecystektómii. Údaje boli spracované prostredníctvom programu HELICS SSI. V programe budeme pokračovať aj v budúcom roku.

V RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa dňa 12.4.2017 uskutočnilo celoslovenské pracovné stretnutie v súvislosti s vykonaním bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík vo vybraných nemocniciach SR poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť (PPS), ktorého sa zúčastnili aj 2 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie z RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Prevalenčná štúdia vo vybranom zariadení spádového územia RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bola vykonaná podľa manuálu a štandardizovaných dotazníkov v dňoch 16.5. – 26.5. 2017 vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote. Pri vyhodnocovaní bolo zistených 8 prípadov infekcie spojenej s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v uvedenom zariadení (1x pneumónia, 1x infekcia operačnej rany, 1x sepsa, 2x infekcia močových ciest, 3x infekcia dutiny ústnej a oropharyngu). Údaje boli spracované prostredníctvom informatizačného programu.

V rámci výkonu kontroly štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach okresov Rimavská Sobota a Revúca odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie sú zdravotnícki pracovníci priebežne „individuálne“ vzdelávaní v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz. Odborné informácie s uvedenou problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorá je na Slovensku vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa 9 rokov uverejňovaním článkov na regionálne webové stránky a ďalšími podpornými aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. Pri sledovaní kolonizácie nemocníc polyrezistentnými kmeňmi sme v roku 2017 zaznamenali:

- Vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote evidujeme nasledovné prípady, ktoré boli zistené v rámci skríningových vyšetrení pri prijímaní pacientov na hospitalizáciu na jednotlivé oddelenia:

ODCH - 97 prípadov - etiologické agens: *Proteus mirabilis*, MRSA, *E. Coli*, *Klebsiella pneumoniae*, *Morganella morganii*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus*, *Acinetobacter baumannii*, *Klebsiella oxytoca*, *Enterococcus faecalis*, *Serratia marcescens*)

Detské odd. – 28 prípadov - etiologické agens: MRSA, *Streptococcus viridans*, *Klebsiella pneumoniae*, *E. Coli*, *Proteus mirabilis*)

Neurologické odd. – 16 prípadov - etiologicky: MRSA, *Klebsiella pneumoniae*, *Proteus mirabilis*)

Gynekologické odd. – 9 prípadov - etiologicky: MRSA, *Klebsiella pneumoniae*, *Streptococcus viridans*), Chirurgické odd. – 69 prípadov - etiologicky: MRSA, *Enterococcus faecium*, *Pasteurella multocida*, *Enterobacter cloacae*, *Pseudomonas aeruginosa*, *E. Coli*, *Proteus mirabilis*, *Klebsiella species*, *Staphylococcus aureus*, *Klebsiella pneumoniae*)

OAIM – 34 prípadov - etiologicky: *Stenotrophomonas maltophilia*, *Klebsiella pneumoniae*, *Proteus mirabilis*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Klebsiella oxytoca*, *E. coli*, *Enterococcus faecium*, *Enterococcus faecalis*),

Interné odd. – 135 prípadov - etiologicky: *Klebsiella pneumoniae* *E. coli*, MRSA, *Proteus mirabilis*, *Enterobacter cloacae*, *Morganella morganii*, *Enterococcus faecium*, *Enterobacter cloacae*, *Pseudomonas aeruginosa*), Onkologické odd. – 10 prípadov - etiologicky: MRSA, *E. coli*, *Proteus mirabilis*, *Enterobacter aerogenes*, *Staphylococcus aureus*)

Psychiatrické odd. – 4 prípady (etiologicky: MRSA).

- V nemocnici v Hnúšti evidujeme 10 prípadov polyrezistentných kmeňov, ktoré neboli hlásené ako nozokomiálne nákazy, keďže boli zistené v rámci vstupných skríningových vyšetrení pri prijímaní pacientov na hospitalizáciu na Interné oddelenie (etiologicky: *E. coli*, *Klebsiella pneumoniae*, *Enterobacter cloacae*).

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment.

Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Všeobecnú pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky, vysokovirulentných nákaz (Ebola a iné) alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca

Odpočet plnenia:

V roku 2017 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 31.12.2017 boli zaznamenané nasledovné mimoriadne situácie:

- V súvislosti s dg. J 10.7 SARI boli v mesiaci január hlásené 2 prípady u polymorbidných dôchodcov, ktoré skončili vyzdravením pacientov. Ochorenia sme zaznamenali u 2 mužov z okresu Revúca, ktorí boli hospitalizovaní na OAIM v Revúcej (prijatí pre kašeľ, respiračné ťažkosti bez teploty) s nutnosťou zabezpečenia podpory dýchania (1x umelá pľúcna ventilácia, 1x oxygenoterapia). Pacienti neboli v predchorobí očkovaní proti chrípke v sezóne 2016/2017. Virologické vyšetrenie (PCR – RT) ani v jednom prípade nepotvrdilo prítomnosť vírusu chrípky v odobratom biologickom materiáli (nasopharyngeálny výter). Cestovateľská a epidemiologická anamnéza bola v oboch prípadoch negatívna.

- Dňa 20.1.2017 bol zvolaný zúžený krízový štáb pre potvrdenie prítomnosti vírusu vtáčej chrípky A/H5N8 u uhynutej a zamrzutej kačky vo vodnom toku Rimava v teritoriálnom území mesta Rimavská Sobota. K priamemu kontaktu osôb s uhynutým zvierateľom bez použitia OOPP nedošlo. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v spolupráci s RVPS v Rimavskej Sobote nariadilo protiepidemické opatrenia na minimalizáciu rizika, v rámci ktorých bolo vyhlásené 10 km monitorovacie pásmo, vykonané opatrenia v chovoch hydiny v spádovej oblasti a zabezpečená informovanosť obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií.

- V súvislosti s dg. A 39.0 Meningokoková meningitída sme zaznamenali výskyt sporadického klinického ochorenia u 11 ročného dievčaťa, žijúceho v lokalite s veľmi nízkym hygienickým štandardom v okrese Rimavská Sobota. Pacientka bola hospitalizovaná na Infekčnom oddelení v Lučenci. Vzhľadom na preventívne podanie ATB liečby boli laboratórne výsledky negatívne. Všetkým priamym kontaktom bol nariadený lekársky dohľad a preventívna antibiotická profylaxia. Ochorenie skončilo vyzdravením dieťaťa.

- V súvislosti s dg. A 02.0 bola v mesiaci jún hlásená epidémia salmonelovej enteritídy v kolektívnych zariadeniach jaslí a MŠ v Rimavskej Sobote, ktoré majú spoločnú kuchyňu. Z celkového počtu 170 exponovaných sme zaznamenali 10 potvrdených ochorení u detí a 3 vylúčovania (2 deti a vedúca kuchyne). V 2 prípadoch bola nutná hospitalizácia detí na Detskom oddelení v Rimavskej Sobote. V rámci protiepidemických opatrení bolo rozhodnutím nariadené zabezpečiť ohniskovú dezinfekciu všetkých priestorov kolektívnych

zariadení. Boli odobraté aj vzorky stravy a stery z prostredia z kuchyne a výdajne stravy, v ktorých sa etiologický agens *Salmonella enteritidis* nepodarilo laboratórne dokázať.

- V mesiaci júl bol zaznamenaný epidemický výskyt hnačkových ochorení u zamestnancov nepotravinárskeho závodu v Jelšave, kde z 370 exponovaných ochorelo 36 osôb (hospitalizácia nebola potrebná ani v jednom prípade). V rámci epidemiologického vyšetrovania v ohnisku nákazy bola nariadená dezinfekcia, a zároveň boli zamestnancami oddelenia epidemiológie odobraté vzorky stravy, stery z prostredia kuchyne a zabezpečené klinické vyšetrenie a odber biologického materiálu u personálu kuchyne. Výsledky laboratórných vyšetrení zo vzoriek stravy a sterov z prostredia boli negatívne. Etiologický agens z odobratého biologického materiálu u chorých, ktorí boli u ošetrojúcich lekárov sa laboratórne nepodarilo identifikovať (bakteriologické a virologické vyšetrenia stolice boli negatívne). Na základe uvedeného, ochorenia uzatvárame a hlásime pod dg. A 09 Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu.

- V mesiacoch marec až december 2017 evidujeme 5 epidemických výskytov, 2x rodinný výskyt a 2 sporadické prípady ochorení s dg. B 15 akútna hepatitída typu A z okresov Rimavská Sobota (celkový počet prípadov 21) a Revúca (celkový počet prípadov 68). Protiepidemické opatrenia vo forme lekárskeho dohľadu, vrátane preventívnej mimoriadnej vakcinácie boli v uvedených prípadoch nariadené rozhodnutím orgánu na ochranu zdravia všetkým priamym kontaktom chorých osôb ako aj v kolektívnych zariadeniach pre deti a dospelých.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota a Revúca v mesiacoch február a marec (hlavne u detí školského a predškolského veku). Keďže úroveň chorobnosti v okresoch nedosahovala epidemický charakter, protiepidemická komisia nezasadala.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky.

Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd v meste Rimavská Sobota podľa harmonogramu odberov, spracovaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ich odvoz.

Odpočet plnenia:

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (7.2., 21.3., 23.5., 25.7., 26.9. a 21.11.2017). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia.

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších.

Súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je aj projekt Hrou proti AIDS. Cieľom projektu Hrou proti AIDS je, aby mladí ľudia (do 18 rokov) diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účastou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochoreniach, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Pri realizácii úlohy

je možné okrem interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ využiť aj edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- vlastnú realizáciu projektu v spádovej oblasti prostredníctvom odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov zapojených do projektu

- spracovanie výsledkov a zaslanie záverečnej správy na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl sa podujatie v roku 2017 nekonalo. Okrem uvedeného projektu sa však vykonali ďalšie podporné aktivity, ktoré sú súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 - 2020 a k svetovému dňu AIDS za rok 2017. Dňa 13.12.2017 sa uskutočnila prednáška na tému: „HIV/AIDS“ pre 25 študentov strednej Spojenej školy v Rimavskej Sobote. Prezentáciu zabezpečil odborný zamestnanec oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Aktuálne informácie k „Svetovému dňu AIDS“ boli zverejnené na regionálnej webovej stránke a rovnako aj na nástenke a webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- poradenskú činnosť v spádovej oblasti pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie
- vzdelávanie osôb a predovšetkým rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít

Odpočet plnenia:

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami v roku 2017 - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (350x) aj laickej verejnosti (295x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia.

V roku 2017 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 22 v okrese Rimavská Sobota a 4 v okrese Revúca. Zákonným zástupcom boli poštou doručené pozvánky na ústny pohovor do Poradne očkovania. V jednom prípade bolo u dieťaťa začaté očkovanie, ostatné sú v štádiu riešenia.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“.

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity,

Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Edukáciu a zhodnotenie úrovne vedomostí v skúmanej oblasti o očkovaní v rámci cieľovej skupiny (žiaci stredných škôl) a tiež efektu edukačnej intervencie prostredníctvom vyplňania dotazníkov po edukácii, následné spracovanie získaných údajov a zaslanie gestorovi projektu na RÚVZ so sídlom v Komárne.

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Očkovanie hrou“ organizovaného pre študentov stredných škôl sa v dňoch 24.10 a 25.10.2017 uskutočnili 2 podujatia pre žiakov tretích ročníkov SŠ v okrese Rimavská Sobota. Akcií sa zúčastnilo spolu 56 žiakov zo 4 tried 2 stredných odborných škôl. Projekt prebiehal podľa manuálu formou 3 stanovíšť, kde inštruktáž zabezpečovali 3 odborní zamestnanci z oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Úroveň vedomostí sa vyhodnocovala „pred“ a aj „po akcii“ dotazníkovou metódou. Vyhodnotenie vo forme excelovej tabuľky bolo zaslané emailom dňa 28.11.2017 ako podklad gestorovi projektu na RÚVZ so sídlom v Komárne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Snahou je zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Cieľ

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov vo vodách určených na kúpanie, prírodných kúpaliskách a biokúpaliskách,
- monitorovanie výskytu cyanobaktérií vo vodárenských nádržiach v súvislosti s prítomnosťou mikrocystínov v upravenej pitnej vode,
- zisťovanie akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov v biomase cyanobaktérií (vo vodných kvetoch) a vo vode,
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody,

- v prípade potreby zisťovanie osídlenia vodných plôch makrofytmí v súvislosti s premnožením cyanobaktérií,
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Anotácia

Monitorovanie, determinácia druhového zloženia cyanobaktériových vodných kvetov a kvantifikácia cyanobaktérií. Venovanie zvýšenej pozornosti výskytu inváznych druhov cyanobaktérií v súvislosti s novými cyanotoxínmi. Stanovovanie cyanotoxínov, akútnej toxicity a súvisiaceho znečistenia vo vodárenských nádržiach, vodách určených na kúpanie, prírodných kúpaliskách a biokúpaliskách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní pitnou vodou a pri kúpaní.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zabezpečiť prístup k nezávadnej a zdravotne bezpečnej pitnej vode, k sanitácii, a tiež zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Cieľ

- zistiť výskyt legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch
- vo vybraných zdravotníckych zariadeniach, v rehabilitačných zariadeniach, v priestore fontán a tobogánov,
- diagnostikovať významné druhy legionel a améb metódami molekulárnej biológie,
- zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných objektoch,
- navrhnúť limity na hodnotenie výskytu legionel a améb vo vodách.

Anotácia

Zhodnotenie výskytu a asociácie legionel a améb vo vodách rehabilitačných zariadení a v aerosóloch vybraných zdravotníckych zariadení, v nebytových budovách a vo vodných stavbách oddychových zón a kúpalísk. Získanie podkladov pre úpravu príslušnej legislatívy na preventívnu ochranu zdravia obyvateľstva.

7.3 MATERSKÉ MLIEKO

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV.: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok a biologických látok v období detstva.

Cieľ

- sledovať nutričnú kvalitu materského mlieka monitorovaním biopozitívnych látok (obsahu bielkovín, tuku, sacharidov, vápnika, železa a medi),
- zisťovať obsah chemických kontaminantov, t.j. bionegatívnych látok v mlieku ako odozvu na životné prostredie matiek (prítomnosť ťažkých kovov- kadmium, olovo, ortuť),
- sledovať kvalitu nepasterizovaného mlieka ako odozvu na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom,
- sledovať účinnosť pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii,
- zisťovať prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku ako prevenciu proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka,
- zber kmeňov *Staphylococcus aureus* izolovaných z nepasterizovaného materského mlieka za účelom testovania génov kódujúcich stafylokokový enterotoxín metódou multiplex PCR,

- porovnať metodiky stanovenia stafylokokových toxínov produkovaných kmeňmi *Staphylococcus aureus*.

Anotácia

Kvalita materského mlieka závisí od fyziológie matky, od kvality životného prostredia, jej stravovacích návykov, zodpovednosti pri manipulácii s mliekom a spôsobom úpravy a uchovávaní mlieka v laktáriu do jeho použitia. Predmetom riešenej problematiky je cieľná mikrobiologická a chemická kontrola materského mlieka zbieraného od daryň do laktária a po pasterizácii podávaného novorodencom.

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV., názov aktivity: Kontrola a monitoring cudzorodých látok v potravinách.

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti a potravinový dozor nad kvalitou potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií a ich kombinácií.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

Odber 3 vzoriek (Ochratoxín A) v mesiaci júl a 2 vzoriek (patulín) v mesiaci október.

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka potraviny na následnú výživu dojčiat „dm babylove FOLGE – Milch 2, následná výživa dojčiat mliečna, pre dojčatá staršie ako 6 mesiacov“. Rezíduá pesticídov vo vyšetrovanej vzorke zistené neboli.

7.5 IDENTIFIKÁCIA A TYPIZÁCIA PATOGÉNNYCH MIKROORGANIZMOV METÓDAMI MOLEKULÁRNEJ BIOLÓGIE

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV., názov aktivity: Realizovať kontrolu zoonóz a pôvodcov zoonóz v Slovenskej republike.

Cieľ

- vyvinúť a pokračovať už v zavedených metódach pulznej elektroforézy (PFGE) na typizáciu významných patogénov v životnom prostredí,
- zaviesť metódy molekulárnej biológie na diagnostiku a identifikáciu vírusov v potravinách
- zaviesť metódy imunomagnetickú separáciu na detekciu patogénnych sérotypov *Escherichia coli*

- uplatňovať metódu real-time PCR na kvantifikáciu *Legionella sp.* a *Legionella pneumophilla* z vodného prostredia a zaviesť nové molekulárne metódy na druhovú identifikáciu baktérií rodu *Legionella*,
- uplatňovať metódu PCR na identifikáciu a serotypizáciu verotoxín-produkujúcich *Escherichia coli* a iných patogénnych druhov *E.coli*, *Listeria monocytogenes*, enterotoxín-produkujúcich kmeňov *Staphylococcus aureus*, *Campylobacter sp.*,
- spolupracovať na medzinárodnej úrovni pri vývoji a zavádzaní nových metód s európskymi referenčnými laboratóriami (EU-RL) pre danú problematiku.

Anotácia

V mikrobiologickej analýze vzoriek životného prostredia je dôležité rýchle a spoľahlivé odhalenie zdroja mikrobiálnej kontaminácie, prípadne jej šírenia a určenia potenciálneho environmentálneho zdroja pri epidemiologických šetreniach. Súčasný výskum sa zameriava na metódy molekulárnej biológie, na ich vývoj a význam pri diagnostike patogénnych mikroorganizmov. Metódy ako polymerázová reťazová reakcia (PCR), pulzná elektroforéza (PFGE) a iné metódy molekulárnej biológie na báze nukleových kyselín, sú vysoko špecifické, presné a manuálne i časovo nenáročné. Majú rozhodujúce zastúpenie pri detekcii patogénnych mikroorganizmov v potravinách z hľadiska ich kvality a bezpečnosti, vo vzorkách zo životného prostredia i v klinickom materiáli.

7.6 STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV.: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok, názov aktivity: Zavedenie ľudského biomonitoringu do praxe na národnej úrovni.

Cieľ

- sledovať hladinu olova v krvi ľudí vykonávajúcich profesie, pri ktorých prichádzajú do styku s olovom alebo jeho zlúčeninami.

Anotácia

V súčasnosti existuje ešte veľa výrobných činností, pri ktorých v menšej, alebo väčšej miere dochádza k expozícii zamestnancov olovu napr. výroba skla, výroba akumulátorov, spracovanie odpadu obsahujúceho olovo, glazúrovanie kachlí a pod.

Olovo pôsobí na celý organizmus človeka. Vstrebáva sa hlavne dýchacím a tráviacim traktom. V organizme je distribuované do všetkých tkanív, pri dlhodobej expozícii sa ukladá v kostiach. V krvi sa viaže na erytrocyty (96-98 %), menej na plazmatické bielkoviny. Ľahko preniká placentou. Závažný je účinok olova na krvotvorbu. Inhibuje syntézu hemu, spôsobuje anémie. Nebezpečné je pôsobenie olova na centrálny nervový systém – akútne a chronické encefalopatie, poruchy psychiky, zmeny chovania, poruchy intelektu. Postihuje aj tráviaci trakt (inhibícia peristaltiky, črevné koliky), ľadviny (nefropatie), srdcový a cievny systém (poškodenie srdcového svalu, vazokonstrikcia, zvýšený krvný tlak, degeneratívne zmeny na artériách, zmeny na EKG a pod.).

Cieľom projektu je sledovanie hladín olova v krvi zamestnancov vykonávajúcich profesie, pri ktorých prichádzajú do styku s olovom alebo jeho zlúčeninami. Podľa Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci (Príloha č.2) pre olovo ako jediný chemický faktor existuje limit - záväzná biologická medzná hodnota (700 µg olova.l-1 krvi), ktorá by nikdy nemala byť prekročená. Vzhľadom na toxicitu olova, jeho schopnosti kumulácie v tkanivách a závažné účinky na organizmus človeka je potrebné sledovať hladiny olova v krvi zamestnancov profesionálne exponovaných olovu.

7.7 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV.: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku fyzikálnych javov, názov aktivity: Zavedenie ľudského biomonitoringu do praxe na národnej úrovni.

Cieľ

- objektivizácia podmienok bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov na pracoviskách, resp. zákazníkov v zariadeniach, v ktorých sa používajú zdroje koherentného a nekoherentného optického žiarenia (OŽ), meraním a výpočtom limitných hodnôt expozície v súlade s požiadavkami platných predpisov,
- kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek prevádzkovateľmi solárií.

Anotácia projektu

Na ochranu zamestnancov pred umelým optickým žiarením platí v SR aproximačné nariadenie vlády SR č. 410/2006 Z. z., na ochranu osôb v životnom prostredí vyhláška MZ SR č. 539/2007 a pre soláriá vyhláška MZ SR č. 554/2007 Z. z. V týchto predpisoch sú stanovené limity expozície osôb optickému žiareniu, vyjadrené fyzikálnymi veličinami, ktoré sa musia merať vhodným prístrojovým vybavením. Výsledky meraní sa majú uplatniť na objektivizáciu miery rizika pre posudky o riziku.

Objektivizácia účinkov OŽ bude vychádzať z merania základných fyzikálnych veličín - ožiarenosti a dávky ožiarovania a ich porovnania s limitmi expozície. Prístroje, ktoré sú, resp. budú k dispozícii, dokážu indikovať množstvo žiarenia, jeho spektrálny (UV, VIS, IR) a časový (lasery) priebeh. Tým sa umožní:

- hodnotenie miery rizika z priameho a odrazeného žiarenia
- preveriť alebo určiť zaradenie lasera do príslušnej triedy
- vypočítať maximálne doby expozície
- overovať vplyv starnutia zdrojov na ich výkon z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia

7.8 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie.

Cieľ

- monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, v prírodných a umelých kúpaliskách,
- overenie a zavedenie diagnostiky enterovírusov použitím metód molekulárnej biológie,
- sledovanie mikrobiologického a biologického oživenia monitorovaných vôd.

Anotácia

Voda môže byť nositeľom prenosných infekčných ochorení, ktoré spôsobujú baktérie, vírusy, parazity a plesne. V pozornosti verejného zdravotníctva je celé spektrum patogénnych mikroorganizmov, predovšetkým baktérií a prvokov, ktorých výskyt sa vo vodách pravidelne kontroluje. Enterovírusy sa dlhodobo sledujú len v odpadových vodách, vo vodách na kúpanie sa ich monitorovanie nevykonáva.

Vírusmi sa môžu ľudia nakaziť aj pri kúpaní v prírodných kúpaliskách, pri rekreačných vodných športoch a pri kúpaní v bazénoch. Na príčine často bývajú enterovírusy, ktoré sa vylučujú stolicou a hlienom z dýchacích ciest ľudí, a sú schopné prežiť aj vo vode, na rozdiel od iných vírusov, ktoré mimo živej bunky vo voľnom prostredí veľmi rýchlo hynú.

Enterovírusy môžu u citlivých jednotlivcov vyvolať rozličné netypické horúčkovité ochorenia, resp. zápaly dýchacích ciest. Môžu tiež spôsobiť závažné akútne alebo chronické ochorenia očí, sliznice úst, kože, kostrového svalstva, srdcového svalu, pečene a pankreasu. Existujú dôkazy o tom, že enterovírusy môžu prispievať k vzniku ďalších ochorení, ktorých výskyt na Slovensku v posledných rokoch stúpa, ako napr. diabetes prvého typu.

7.9 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ I.: Zabezpečiť prístup k nezávadnej zdravotne bezpečnej pitnej vode a k sanitácii, názov aktivity: Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

Cieľ

- zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana verejného zdravia pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie,
- použitie ekotoxikologických metód ako skriningového nástroja na detekciu prítomnosti vedľajších produktov dezinfekcie vo vytipovaných zdrojoch hromadného zásobovania pitnej vody a príslušných verejných vodovodoch pred a po chlorácii,
- monitorovanie kvality vody vybranými chemickými, mikrobiologickými a biologickými ukazovateľmi,
- vyhodnotenie kvality pitnej vody v súvislosti so vznikom vedľajších produktov dezinfekcie počas hygienického zabezpečenia vody prostriedkami na báze chlóru a v skúšobnej prevádzke pri obmedzení, resp. vynechaní dezinfekcie.

Anotácia

Úprava pitnej vody chlóróm a jeho zlúčeninami patrí v SR k najrozšírenejším spôsobom jej hygienického zabezpečenia. Tento spôsob dezinfekcie pitnej vody, nie je úplne neškodný, vzhľadom k tomu, že pri tomto procese môžu vznikať tzn. vedľajšie produkty dezinfekcie.

Toxikologické štúdie potvrdili, že tieto látky majú karcinogénne účinky a nepriaznivo vplývajú na reprodukciu a vývoj ľudského organizmu, a pri chronickej expozícii môžu mať nepriaznivý dopad na zdravie človeka. V súčasnosti je známych viac ako 600 vedľajších produktov dezinfekcie, z ktorých najväčšiu skupinu tvoria trihalometány a haloctové kyseliny. Platná európska legislatíva (Smernica č. 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu) čiastočne rieši problematiku sledovania vzniku vedľajších produktov dezinfekcie v požiadavke na zisťovanie prítomnosti celkovej sumy špecifikovaných trihalometánov.

Pripravovaná revízia smernice obsahuje návrhy na sledovanie ďalších významných látok (kyseliny halogenoctové), ktorých prítomnosť v pitnej vode súvisí s používaním dezinfekčných prostriedkov na báze chlóru.

Keďže laboratórne stanovenie celého spektra chemických látok, ktoré môžu vznikať v dôsledku dezinfekcie pitných vôd je prakticky nerealizovateľné, hľadajú sa iné spôsoby, ako identifikovať ich prítomnosť v pitnej vode. Jednou z možností je použitie ekotoxikologických testov, ktoré umožňujú odhaliť všeobecné znečistenie vody, a to aj bez poznania jej chemického zloženia. Preto sa ekotoxikologické skúšky môžu použiť ako skriningový nástroj na testovanie vzniku vedľajších produktov dezinfekcie, čo umožní znížiť počet vyšetrovaných chemických látok pri sledovaní kvality vody. Táto úloha je súčasťou projektu Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie, na ktorom budú spolupracovať ÚVZ SR, RÚVZ podľa vybraných verejných vodovodov a príslušné vodárenské spoločnosti v Slovenskej republike.

7.10 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) - MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Cieľ

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- implementácia výsledkov dlhodobého monitoringu vybraných druhov alergénov pri hodnotení záťaže obyvateľstva v súvislosti s klimatickými zmenami – Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľstva SR- NEHAP IV,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- iniciovať rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike,
- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergologicky významných druhov).

Anotácia

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva.

Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahljšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

7.11 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- zavedenie a validácia novej metodiky na stanovenie alergénov Der p1 a Der p2 s použitím ELISA kitov,
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy,
- implementácia výsledkov monitoringu výskytu alergénov roztočov v predškolských zariadeniach a ubytovacích zariadeniach pre deti a mládež pri hodnotení vplyvov nežiaducich faktorov vnútorného prostredia na detský organizmus - Národný program starostlivosti o deti a mládež.

Anotácia

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú alergény vnútorného prostredia (roztoče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50% pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou

prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

7.12 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINÁRSKÝCH FARBÍV V POTRAVINÁCH

Cieľ

- kvantitatívne stanovenie syntetických potravinárskych farbív (SPF) so zameraním na rôzne spôsoby ich izolácie z vybraných potravinových komodít (zmrzlina, zákusky, výživové doplnky)

Anotácia

Syntetické farbivá používané ako prídavné látky do potravín majú rôzne riziká pre ľudské zdravie. Môžu vyvolať alergické reakcie, astmu aj poruchy správania u detí, napr. hyperaktivitu. Karcinogenita sa dokázala v prípade niektorých azofarbív ako je Amaranť (E123).

Pri analýze potravinových komodít sa v laboratóriu využíva kvalitatívny dôkaz farbív akreditovanou skúškou tenkovrstvovou chromatografiou (TLC). Kvantitatívne stanovenie SPF sa vykonáva pri monitoringu aditívnych látok (úloha odboru HV) vo vzorkách zmrzlín, zákuskov ako aj niektorých výživových doplnkov neakreditovanou skúškou HPLC-DAD (vysokoučinná kvapalinová chromatografia s detektorom diódového poľa). Pri tejto skúške je využívaná izolácia SPF na odtučnené vlnené vlákno v kyslom prostredí za horúca. Táto predúprava vzoriek na extrakciu analytov z matrice má však obmedzenia najmä pre farbivá, ktoré sú nestabilné na svetle a pri vyššej teplote. V súčasnosti pre stanovenie SPF v hore uvedených potravinách neexistuje technická norma slovenská ani európska. V tomto projekte sa chceme zamerať na rôzne spôsoby izolácie SPF zo spomínaných komodít, využitím izolačných postupov publikovaných v odbornej literatúre, a výberu najvhodnejšieho postupu, ktorý by priniesol presné a správne výsledky.

7.13 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

Cieľ

- monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi podľa Nariadenia vlády SR č. 471/MZ/SR z 23.11.2011.

Anotácia

Podávanie narkotizačných plynov počas operačných zákrokov je spojené s hladkou rýchlou stratou vedomia počas úvodu do anestézie a s rýchlým nadobudnutím vedomia po ukončení anestézie. Zamestnanci na operačných sálach sú často vystavení pôsobeniu narkotizačných plynov. Medzi často používané narkotizačné plyny pri celkovej narkóze patrí sevofluran. Na základe skúseností s monitorovaním vybraných profesií v UNM Martine v rokoch 2011 – 2012 boli zistené výrazné rozdiely na pracoviskách súvisiace so zabezpečením a nastavením vzduchotechniky. Z preventívneho hľadiska je preto cieľené monitorovanie uvedených profesií vysoko aktuálne v záujme zabezpečenia vhodných pracovných podmienok pre zdravotníckych zamestnancov.

7.14 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH

Cieľ

- monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách podľa vyhlášky č. 308 MZ SR z 1. októbra 2012 o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom a na umelom kúpalisku

Anotácia

Celkový organický uhlík (TOC – Total Organic Carbon) je parameter uvádzaný pri vodách, ktorý ukazuje množstvo organických látok prítomných v danej vzorke. Z pohľadu skupinového ukazovateľa TOC je nutné povedať, že jeho vysoká koncentrácia vo vodách je pre človeka veľmi negatívny jav, lebo takto znečistené vody nielen že nie sú vhodné k použitiu ako zdroj pitnej vody, ale ani nie je možné ich využívať na rekreačné účely.

Monitorovanie TOC ako preventívne opatrenie v súvislosti s fyzikálno-chemickými úpravami a dezinfekciou v bazénových vodách.

7.15 EPIDEMIOLOGICKÁ PREVENIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULÁCI

Cieľ

- definovať epidemiologicky najvýznamnejšie okruhy karcinogénnych faktorov v prostredí, výžive a životnom štýle populácie a onkochorobnosť vo východoslovenskom regióne,
- diferencovať biologicky účinné a epidemiologicky významné karcinogénne a genotoxické rizikové a životosprávne faktory pomocou klinických cytogenetických vyšetrení a anamnestických analýz aj v profesijne neexponovanej populácii a v koreláciis epidemiologickým sledovaním onkochorobnosti v regióne,
- využiť genetickú toxikológiu v hygienickej praxi nielen pre primárnu prevenciu nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí, ale aj pre objektivizáciu genotoxických účinkov širokého spektra životosprávnych rizík.

Anotácia

Od roku 1986 vykonávajú pracoviská genetickej toxikológie v hygienickej službe na Slovensku objektivizáciu reálnych genotoxických účinkov na chromozómy u ľudí exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom a životnom prostredí. Objektivizácia, skrining a monitoring reálnych genotoxických účinkov sa vykonáva pomocou cytogenetických a anamnestických vyšetrení. Tieto umožnili v doteraz kontrolovanom pracovnom a životnom prostredí udržiavať vplyv prítomných genotoxických faktorov na organizmom tolerovateľnej úrovni a chrániť tak kontrolovanú časť populácie pred vznikom nádorových ochorení pôsobením faktorov prostredia. Cytogenetické a anamnestické analýzy vykonané u niekoľkých tisícov osôb exponovaných aj kontrolných skupín populácie za obdobie 26 rokov jasne ukázali, že je tu ďalšia významná sféra rizikových faktorov a vplyvov osobnej životosprávy jednotlivca, ktorá je však zatiaľ mimo dosah hygienickej a medicínskej primárnej prevencie. Podľa doterajších výsledkov generujú rizikové faktory *životosprávy* aj niekoľko násobne vyššie riziko mutagenity ako faktory pracovného a životného prostredia. To je dôvod pre využitie genotoxikologického skriningu a monitoringu aj pri objektivizácii a diferenciálnej diagnostike účinkov *personálnych životosprávnych rizík*.

Pri pokračujúcom monitorovaní možných karcinogénnych rizík z pracovného prostredia alebo životosprávnych rizík sa pre podporu presadzovania politiky z Národného onkologického programu pre prevenciu vzniku rakoviny zameriame na edukačnú činnosť so všetkými respondentmi zaradenými do tohto projektu. OGT robí preventívne zamerané vyšetrenie na

monitorovanie mutagénnych rizík zo ŽP a PP, pri ktorom aj v roku 2016 zaradí pracovníkov z monitorovaných pracovných prevádzok s rizikom karcinogenity do poradne zdravia genetickej toxikológie pre prevenciu rakoviny.

7.16 MOŽNOSTI STANOVENIA CHLORIDU SODNÉHO V POTRAVINÁCH

Cieľ

- zavedenie metódy stanovenia sodíka technikou atómovej emisnej spektroskopie v potravinách na potvrdenie stanovenia obsahu jedlej soli (NaCl), hlavne v blízkosti hodnoty limitu NPM.

Anotácia

Od 1. decembra 2015 platí výnos Ministerstva zdravotníctva SR zo dňa 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (oznámenie Zb. z. č. 229/2015, čiastka 57 zo dňa 20. marca 2015). Dôvodom pre vydanie výnosu je vysoký príjem soli u obyvateľstva Slovenskej republiky (9 - 11 g/deň), na ktorý prispievajú niektoré základné potraviny. Nový predpis znižuje najvyššie prípustné množstvo pridávanej soli u komodít chlieb a pečivo, a to na 18 000 mg/kg. Zároveň sa mení najvyššie prípustné množstvo pridávanej jedlej soli pre „hotové pokrmy“ na 13 000 mg/kg u hotových pokrmov určených na priamu spotrebu a 18 000 mg/kg u chladených a mrazených priemyselne vyrábaných. Pre stanovenie obsahu chloridu sodného sa v oboch prípadoch používa analýza chloridov argentometrickou metódou, a následným stechiometrickým prepočtom na NaCl.

Vzorky potravín obsahujú rôzne aditívne látky, ktoré sa pridávajú do potravín za účelom zachovania zdravotnej nezávadnosti a dosiahnutia čo najdlhšej doby trvanlivosti. Prítomnosť týchto látok môže ovplyvňovať titračné stanovenie a spôsobovať pozitívne alebo negatívne chyby pri stanovení hodnoty chloridov.

WHO odporúča skonzumovať denne maximálne 5g soli, respektíve 2g sodíka. Sodík pomáha udržiavať správny tlak v bunkách, aby kyslík a živiny mohli prechádzať bunkovými stenami.

Podporuje činnosť obličiek, zvyšuje rozpustnosť vápnika, a tým znižuje riziko tvorby obličkových kameňov. Sodík povzbudzuje tvorbu tráviacich štiav, podporuje potenie a tlmí malátnosť u ľudí s nízkym krvným tlakom. Spolu s draslíkom sa podieľa na prenose nervových vzruchov, svalových kontrakciách a prenose látok cez bunkovú membránu.

Nadmerný príjem sodíka sťahuje žily a zadržiava vodu, čo vedie k opuchlinám a zvyšuje krvný tlak a tým pri dlhodobom zvýšení dochádza k poškodeniu srdcového svalstva a jeho preťažovaniu. Hrozí poškodenie obličiek zvýšeným objemom extracelulárnej tekutiny a nadmerným vylučovaním sodíka. Spôsobuje ochorenia kardiovaskulárnej sústavy. Pri prebytku sodíka sa odporúča zvýšiť príjem draslíka, pretože sodík silne podnecuje vylučovanie draslíka močením.

7.17 POROVNANIE EFEKTÍVNOSTI EXTRAKČNÝCH POSTUPOV STANOVENIA VYBRANÝCH PESTICÍDOV VO VODÁCH TECHNIKOU GC-MS (iónová pasca)

Cieľ

- zavedenie metódy stanovenia triazínových herbicídov vo vodách do rutinej praxe

Anotácia

Vyhláška pre pitnú vodu stanovuje limit pre sumu pesticídov 0,5 µg/l (pre jednotlivé pesticídy 0,1 µg/l). Medzi najpoužívanejšie pesticídy sa radia herbicídy – najmä triazínové herbicídy. Pre stopové koncentrácie triazínových herbicídov - metódy stanovenia musia zahŕňať vhodnú prekoncentračnú techniku a koncovú analýzu. V rámci projektu bude riešená predúprava vzoriek vôd (extrakcia, SPE ...) s takým zakoncentrovaním extraktov, aby sa dali kvalitatívne

a kvantitatívne stanoviť technikou GC/MS s iónovou pascou a aby spĺňali požiadavky NV č. 496/2010. Pre potreby projektu budú využité vzorky preverovacieho monitoringu odoberané pracovníkmi HŽP RÚVZ BB.

7.18 SKÚSENOSTI PRI STANOVENÍ A MONITOROVANÍ ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Projekt vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (ÉU) 2015/1381 z 10. augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy.

Cieľ

- monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

Anotácia

Arzén sa ubikvitárne vyskytuje v životnom prostredí. Jeho prirodzeným zdrojom v životnom prostredí je vulkanická činnosť, erózia pôdy a podobné prírodné procesy. Je prítomný v pôde, podzemných vodách aj v rastlinstve. Antropogénnym zdrojom arzénu je predovšetkým spaľovanie fosílnych palív, hutnícky a ťažobný priemysel (vyskytuje sa ako prímes v mnohých rudách). Arzén a jeho zlúčeniny sa využívajú aj v poľnohospodárstve ako súčasť pesticídov. V životnom prostredí nedegraduje, značná časť sa ukladá do vodných sedimentov a ľahko bioakumuluje v potravinovom reťazci. Arzén je mutagénna a karcinogénna látka.

Najvyššie koncentrácie arzénu sa vyskytujú v ryži, listovej zelenine a morských plodoch.

V potravinách sa môže vyskytovať v anorganickej a organickej forme. Pričom organický arzén je menej toxický ako anorganický, toxicita závisí na oxidačnom stupni, As III je toxickéjšia ako As V. Dlhodobý príjem anorganického arzénu má negatívny vplyv na ľudský organizmus, spôsobuje výskyt kožných lézií, rakoviny, vývojovej toxicity, neurotoxicity, kardiovaskulárnych ochorení, poruchy glukózového metabolizmu a cukrovky. Existujú analytické metódy, ktoré umožňujú stanoviť jednotlivé formy arzénu, v našich podmienkach môžeme stanoviť celkový obsah arzénu. Predmetom riešenej problematiky je analytické stanovenie celkového arzénu v potravinách vhodnou metódou a monitorovanie obsahu celkového arzénu vo vzorkách potravín určených pre dojčatá a malé deti, ako aj v potravinách určených na osobitné lekárske účely a výživové doplnky. Zúčastnené laboratória budú môcť participovať na medzilaboratórnej porovnávacej skúške, ktorú zorganizuje NRC pre organizovanie MPS v oblasti potravín na RÚVZ Prešov.

7.19 MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V SUROVINÁCH A POKRMOCH Z DOMÁCEJ PRODUKCIE POUŽITÝCH V STRAVOVANÍ DOJČIAT A MALÝCH DETÍ

Cieľ

- sledovanie obsahu dusitanov a dusičnanov v domácich surovinách, používaných na prípravu pokrmov pre dojčatá a malé deti a v detských pokrmoch, pripravených z domácich surovín

Anotácia

Dusičnany a dusitany sú prirodzenou zložkou mnohých potravín v dôsledku kolobehu dusíka v prírode. Do potravín rastlinného pôvodu sa dusitany a dusičnany dostávajú z pôdy (vo zvýšenej miere v prípade dusičnanového hnojenia). Zvýšený obsah dusitanov a dusičnanov v rastlinných potravinách môže byť dôsledkom nevhodných podmienok pestovania.

Dusičnany v bežných koncentráciách nie sú pre dospelého človeka nebezpečné, pretože sa pomerne rýchlo vylúčia močom. Potenciálne nebezpečenstvo plyní z dusitanov, resp. z dusičnanov po ich premene na dusitany. V prípade, že sa dusitany vstrebú do krvi, môžu

vyvolať methemoglobinémiu. Za určitých podmienok môžu dusitany reagovať s aminokyselinami za vzniku nitrosoamínov, ktoré vykazujú karcinogénne, mutagénne a teratogénne účinky.

V rámci úradnej kontroly potravín sa sleduje obsah dusitanov a dusičnanov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí vo vzorkách, ktoré sú odoberané z obchodnej siete. Predmetom tejto úlohy budú vzorky doma vypestovaného ovocia a zeleniny a doma pripravených pokrmov z ovocia a zeleniny, ktoré sú podávané dojčatám a malým deťom.

7.20 OPTIMALIZÁCIA ODBERU A STANOVENIA MINERÁLNYCH OLEJOV VO VZORKÁCH PRACOVNÉHO OVZDUŠIA

Cieľ

- optimalizácia odberu a stanovenia minerálnych olejov vo vzorkách pracovného ovzdušia v závislosti od druhu rezných kvapalín

Anotácia

S rozvojom strojárskych výroby na Slovensku vznikajú pracoviská zaoberajúce sa okrem iného výrobou a spracovaním kovových súčiastok. Materiál sa opracováva brúsením, rezaním, vrtaním, sústružením, frézovaním a pod. Pri týchto činnostiach sa na odvod tepla, zníženie trenia, odstraňovanie kovových triesok, zvýšenie životnosti materiálu používajú rezné kvapaliny.

V súčasnosti je u pracovníkov exponovaných reznými kvapalinami najčastejšou príčinou poškodenia kože práve kontakt s minerálnymi olejmi a z nich pripravenými chladiacimi emulziami. Okrem kože sa minerálne oleje do živého organizmu môžu dostať ešte ďalšími tromi cestami: očnou spojivkou, hornými dýchacími cestami a tráviacim traktom.

Vzhľadom k zvýšeným zdravotným rizikám je dopyt zo strany PZS po meraní minerálnych olejov v pracovnom ovzduší na týchto pracoviskách.

Nakoľko sa však nejedná o odber pevného aerosólu ale kvapalného, je potrebné odber optimalizovať s prihliadnutím na straty pár oleja počas odberu

7.21 MONITORING BAKTÉRIÍ Z ČEĽADE VIBRIONACEAE VO VODNOM PROSTREDÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

Cieľ

- ambíciou predkladaného projektu je širšie koncipované štúdium baktérií s čeľade Vibrionaceae – Vibrio, Aeromonas, Plesiomonas vyskytujúcich sa v rôznych typoch akvatických biotopov, ktoré môžu ovplyvňovať zdravie ľudskej populácie.
- overenie mikrobiologických vyšetrených metód tzv. cholerovej techniky a ich vhodnosť na selektívnu kultiváciu.

Anotácia

Prítomnosť patogénnej a podmienene patogénnej mikroflóry v povrchových vodách predstavuje potenciálne nebezpečie jej prenosu do ľudského organizmu s možnosťou posúdenia epidemiologickej závažnosti zistenej situácie. V súvislosti s tým sa zhodnotí výskyt baktérií z čeľade Vibrionaceae v akvatickom prostredí, z epidemiologicky zaujímavých izolátov bude vytvorený reprezentatívny zbierkový súbor. Získané výsledky by mali prispieť k poznaniu účinnej profylaxie voči infekciám z rôznych typov vôd, cieľná génotypová a fénotypová analýza prispeje k exaktnej identifikácii vybraných problémových species, ako aj k poznaniu ich dôležitých vlastností s cieľom ochrany verejného zdravia. Za účelom izolácie uvedenej bakteriálnej čeľade budú používané selektívne mikrobiologické vyšetrovacie metódy – cieľná kultivácia, izolácia a identifikácia, ktoré sú zavedené rutinne na našom pracovisku. V ďalšej fáze projektu bude vykonaná génotypová analýza izolovaných kmeňov,

využitím systémov metód PCR, ktoré majú zavedené spolupracujúce pracoviská – Prírodovedecká fakulta UK Bratislava, vybrané RÚVZ SR

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko – podieľa sa na plnení úlohy 7.4

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu je laboratórna diagnostika respiračných ochorení vírusového a bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Anotácia

Metódou izolácie vírusov na bunkových kultúrach sa budú vyšetrovať vzorky biologického materiálu na prítomnosť vírusu chrípky. Izolované kmene budú identifikované na úroveň typov, subtypov a variantov, čím bude monitorovaný výskyt kolujúcich kmeňov vírusu chrípky v populácii. Metódou polymerázovej reťazovej reakcie (RT-PCR) sa bude vykonávať laboratórna diagnostika vírusu chrípky typu A (A/H3, A/H1pdm09), typu B, vírusu parachrípky sérotypov 1 a 3, adenovírusu a Respiračného syncyciálneho vírusu.

Sérologickými metódami bude vykonávaná diagnostika špecifických protilátok v sérach pacientov proti vírusu chrípky typu A, vírusu chrípky typu B, Respiračnému syncyciálnemu vírusu, vírusu parachrípky sérotypov 1, 2, 3, adenovírusu, vírusu lymfocytárnej choriomeningitídy ako aj proti nevírusovým agensom: *Chlamydia psittaci*, *Coxiella burnetii* a *Mycoplasma pneumoniae*.

Metódou bakteriálnej kultivácie a molekulárnej biológie sa budú vyšetrovať *Bordetella pertussis* a *Bordetella parapertussis*, hemofilové, streptokokové, stafylokokové, pneumokokové respiračné ochorenia a *Pneumocystis carinii*.

8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu hodnotenie dopadu celoplošného očkovania na výskyt invazívnych pneumokokových ochorení v populácii a zastúpenia sérotypov u týchto ochorení pomocou sledovania zastúpenia sérotypov *S. pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia pomocou klasických (Neufeldova reakcia), ale aj molekulo-biologických metód (PCR metóda, PFGE- pulsed field gel electrophoresis, Multiplex PCR) u kmeňov, ktoré sú izolované priamo v NRC pre pneumokokové nákazy alebo zasielané z iných pracovísk.

Anotácia

Invazívne pneumokokové ochorenia ohrozujú všetky vekové kategórie populácie, no osobitě rizikové skupiny tvoria deti do 2 rokov života a osoby staršie ako 65 rokov. Sú obzvlášť závažné, môžu byť život ohrozujúce, no sú preventabilné vakcináciou.

Z týchto dôvodov sa v roku 2009 zaviedlo povinné očkovanie detí proti pneumokokom 7-valentnou vakcínou (Prevenar 7). Neskôr, v roku 2010, bol tento typ vakcíny nahradený 13-valentnou vakcínou (Prevenar 13) a existuje aj možnosť očkovania 10-valentnou vakcínou (Synflorix). Vzhľadom na fakt, že existuje riziko replacementu vakcinačných sérotypov inými sérotypmi, ktoré nie sú obsiahnuté vo vakcíne, je potrebné sledovať, ktoré sérotypy spôsobujú invazívne pneumokokové ochorenia, a zároveň, či tieto sérotypy nespôsobujú ochorenia u zaočkovanej populácie.

8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Cieľ

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Anotácia

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov. Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

8.4 DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Cieľom projektu je diagnostika exantémových ochorení spôsobených vírusom osýpok, vírusom rubeoly a parvovírusom B19.

Anotácia

Stanovený cieľ WHO dosiahnuť elimináciu osýpok v európskom regióne do konca roka 2015 je stále aktuálny. V súlade s tým je potrebné vykonávať dôslednú surveillance osýpok a rubeoly v SR a plniť úlohy vyplývajúce z Akčného plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a eliminácie rubeoly v SR. Dôležitá je úzka spolupráca medzi lekármi, epidemiológmi a laboratórnymi pracovníkmi. Prínosom projektu je, že umožňuje monitorovať výskyt exantémových ochorení v populácii. Vykonávanie dôslednej surveillance exantémových ochorení má celospoločenský prínos. Laboratórna diagnostika osýpok, rubeoly a parovírusu B19 sa bude vykonávať dôkazom špecifických protilátok v sérach pacientov metódou ELISA. Budú vykonávané testy avidity IgG protilátok. Vo vzorkách biologického materiálu s podozrením na suspektné osýpky a rubeolu sa bude v NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu vykonávať nadstavbová diagnostika, ktorá sa opiera o vyšetrovacie metódy na báze molekulovej biológie (RT-PCR) a metódu izolácie uvedených vírusov na bunkových kultúrach. V spolupráci s Regionálnym referenčným laboratóriom WHO pre osýpky a rubeolu na Inštitúte Roberta Kocha v Berlíne sa NRC bude podieľať na bližšej identifikácii izolovaných kmeňov z hľadiska genotypovej príslušnosti.

8.5 TYPIZÁCIA ROTAVÍRUSOV

Cieľ

Cieľom projektu je typizácia rotavírusov pomocou molekulárno-biologických metód (RTPCR), ktorá umožňuje sledovať prirodzené cyklické striedanie jednotlivých sérotypov ako

aj kontrolu prevalencie vakcinačných a non-vakcinačných sérotypov, ako aj distribúciu sérotypov u jednotlivých vekových skupinách infikovaných detí.

Anotácia

Metódami molekulárnej biológie – RT-PCR sa budú vyšetrovať rotavírusy z patientských vzoriek stolíc, ktoré boli v predchádzajúcom vyšetrení imunochromatografiou pozitívne na rotavírusy. Metódou RT-PCR budú určované najčastejšie sa vyskytujúce typy rotavírusov v európskom regióne – G1,G2, G3, G4, G9, P8, P4. Vzorky stolíc budú zabezpečované prostredníctvom odboru epidemiológie RÚVZ Trenčín od detí s laboratórne potvrdenou dg. rotavírusová gastroenteritída, vykonanou na oddelení klinickej mikrobiológie FN TN. Ide o sentinelové sledovanie detí z územia s ročnou kohortou cca 2000 detí, ktoré pokrýva spádom FN v Trenčíne. Toto umožní získať kompletne reálne výsledky o chorobnosti detí v sentinelovej skupine, účinnosť očkovania u nich a prevalenciu jednotlivých sérotypov rotavírusov a umožňuje ich porovnanie a pokrytie vakcínami. Výsledky bude možné extrapolovať na celú detskú populáciu SR. Sentinelová surveillance rotavírusových gastroenteritíd u detí > 5 r. sa kontinuálne vykonáva už 10 rokov a je porovnateľná s inými krajinami EU.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti,
2. Fyzická inaktivita,
3. Tabak, alkohol, drogy,
4. Zdravé pracovné a životné podmienky
 - a) pracovné prostredie,
 - b) životné prostredie.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Ad A. časť I. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení a opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti, zamerať zdravotno – výchovné aktivity na deti mladšieho a staršieho školského veku v oblasti zdravej výživy a účasti detí na školskom stravovaní, samostatne hodnotiť doplnkové stravovanie v školských bufetoch posudzovaním sortimentu
2. Fyzická aktivita - Výchovne pôsobiť na deti a mládež v oblasti podpory ich aktívnej fyzickej aktivity v záujme zlepšenia telesnej kondície
3. Tabak, alkohol a drogy – na požiadanie realizovať zdravotno – výchovné preventívne aktivity k danej problematike, v rámci výkonu ŠZD v spolupráci s odd. HDM kontrolovať povinnosť prevádzkovateľov školských zariadení dodržiavať zákon na ochranu nefajčiarov, zúčastňovať sa na realizovaní celoslovenských prieskumov zameraných na monitorovanie uvedených okruhov
4. Zdravé pracovné podmienky – v spolupráci s oddelením HDM v rámci výkonu ŠZD kontrolovať dodržiavanie zdravých pracovných podmienok detí a mládeže v jednotlivých druhoch škôl a školských zariadení

Oddelenie PPLaT:

- Vyzvať pracovné zdravotné služby, ktoré vykonávajú zdravotný dohľad nad zdravím zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce k realizácii programov na vytváranie zdravých pracovných podmienok a kladné ovplyvňovanie zdravia, nakoľko pracovná zdravotná služba sa podľa § 3 Vyhlášky MZ SR č. 208/2014 Z.z. **o podrobnostiach o rozsahu a náplni výkonu pracovnej zdravotnej služby, o zložení tímu odborníkov, ktorí ju vykonávajú, a o požiadavkách na ich odbornú spôsobilosť** zúčastňuje na vypracúvaní a vykonávaní programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov vrátane štúdií o vplyve práce, pracovných podmienok a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov a podieľa sa aj na výchove a vzdelávaní zamestnávateľov a zamestnancov o ochrane a podpore zdravia pri práci, o problematike vplyvu práce, pracovných podmienok a faktorov pracovného prostredia na zdravie; výchova a vzdelávanie je zamerané na možné príčinné súvislosti akútneho poškodenia zdravia alebo chronického poškodenia zdravia a poškodenia zdravia, ktoré sa môže prejaviť neskôr, na špecifické zmeny a nešpecifické zmeny zdravotného stavu a na prevenciu pred týmito možnými nepriaznivými účinkami na zdravie. Spolupracovať s PZS na plnení úloh.
- Zamerať sa na zisťovanie vzniku nádorových ochorení u zamestnancov exponovaných na pracoviskách karcinogénom.
- Zmapovať situáciu v podzemí v spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava v súvislosti s expozíciou zamestnancov dieselovým exhalátom.

Oddelenie HŽP a Z a oddelenie HV na základe zaslaných vyjadrení na úlohách NPPZ neparticipujú.

Ad II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

V rámci činnosti poradne zdravia poskytovať klientom odborné poradenstvo zamerané na elimináciu RF v prevencii vybraných kardiometabolických a nádorových ochorení, prostredníctvom odporúčaných zmien v životnom štýle klientov vo vzťahu k zistenému riziku

Ad B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Poradenskú činnosť:

- pri všetkých prenosných ochoreniach pre spádovú oblasť okresov Rimavská Sobota a Revúca, poskytovanie odborných konzultácií v zdravotníckej oblasti nielen odborníkom ale aj ostatnej verejnosti
- formou poradenstva individuálneho aj skupinového v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom zameraného na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia populácie, významu dodržiavania imunizačného programu, vrátane kontroly dodržiavania karanténnych opatrení nariadených v ohniskách nákazy orgánom na ochranu zdravia
- v poradni očkovania pri ochoreniach preventabilných očkovaním a v oblasti imunizácie pre odbornú verejnosť aj laikov v spádovej oblasti
- v hepatálnej poradni, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca

Odpočet plnenia:

Ad A. časť I. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení a opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

V spolupráci s odd. HDM sa v rámci výkonu ŠZD sleduje účasť detí na školskom stravovaní, celkom skontrolovaných 74 prevádzok školských zariadení spoločného stravovania, vykonané dve edukačné aktivity, skontrolované dve prevádzky doplnkového stravovania a v rámci RÚVZ je pravidelne monitorované dodržiavania zákona na ochranu nefajčiarov v jednotlivých druhoch zariadení

Prehľad o výkonoch ŠZD podľa oddelení RUVZ – dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov	
Epidemiológia	80
Hygiena detí a mládeže	158
Hygiena výživy	45
Hygiena životného prostredia a zdravia	65
Preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia	319
Spolu	667

Oddelením PPLaT v hodnotenom roku úloha nebola realizovaná.

Ad II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

Počas hodnoteného obdobia bolo poskytnuté odborné poradenstvo v Poradni zdravia pre 74 klientov (9 mužov a 65 žien) z toho 56 klientom bolo stanovené kardiovaskulárne riziko (6 mužov a 50 žien). V rámci prevencie ochorenia na diabetes mellitus sa k Svetovému dňu diabetu a Svetovému dňu zdravia so zameraním na diabetes realizovali nasledovné aktivity – prednáška pre žiakov SOŠ obchodu a služieb v Rimavskej Sobote, ktorej sa zúčastnilo 15 žiakov, deň otvorených dverí v PZ, záujem však od klientov nebol, uverejnili sa články v printových a elektronických médiách v celkovom počte 4, informačný panel v priestoroch RÚVZ.

Ad B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

V súvislosti s hlásenými prenosnými ochoreniami zo spádovej oblasti okresov Rimavská Sobota a Revúca boli v sledovanom období poskytnuté konzultácie zodpovedným zdravotníckym pracovníkom ale aj poradenstvo pre laickú verejnosť, ktorej sa evidované prípady konkrétne týkali

Počas roku 2017 sme pokračovali v poradenskej činnosti aj v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom v spolupráci s rómskymi asistentami z obecných úradov okresov Rimavská Sobota a Revúca, kde sme sa zamerali na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia, význam vakcinácie ako aj na kontrolu dodržiavania karanténnych opatrení nariadených orgánom na ochranu zdravia v ohniskách nákazy

V rámci „Poradne očkovania“ nášho RÚVZ sa poskytovali informácie zdravotníckym pracovníkom (170x) aj laickej verejnosti (110x): zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní, laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia

V roku 2017 navštívilo „hepatálnu poradňu“, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca – 16 klientov

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie.

Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Naďalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a v roku 2021 pripraviť ďalšiu aktuálnu Správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2015 – 2020.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V zmysle anotácie v roku 2015 sa odd. PZaPC na realizácii nepodieľa, resp. ak sa bude vykonávať monitoring zdravotného stavu, tak sa oddelenie zapojí.

Odpočet plnenia:

V hodnotenom roku gestorom projektu nebolo požadované vykonať cielený monitoring zdravotného stavu, údaje sa priebežne zbierajú len v rámci činnosti poradne zdravia.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovať zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zdravý životný štýl, predovšetkým zdravý spôsob stravovania a pohybový režim na školách regiónu a v rámci vyhlásených „Svetových dní“ aj v iných populačných skupinách regiónu

Odpočet plnenia:

V rámci nutričného vzdelávania zamestnancov školského stravovania boli vykonané 2 školiace akcie pre zamestnancov ZSS okresu RS a RA, na podujatiach boli prednesené dve odborné prednášky a zamestnanci boli ďalej oboznámení s aktuálnymi legislatívnymi zmenami (hlbokomrazené potraviny, novela zákona o potravinách, soľ a novela odporúčaných výživových dávok, nápoje a pitný režim detí). Pre zamestnancov detských domovov z okresu RS bola pripravená prednáška na tému výživa a zdravie, ktorej sa zúčastnilo 25 zamestnancov.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zapojiť sa do realizácie kampane podľa inštrukcií gestora, zabezpečiť informovanosť prostredníctvom lokálnych médií a aktivít poradne zdravia.

Odpočet plnenia:

Pri propagácii 7. ročníka kampane sme realizovali rozoslanie informácii ohľadne súťaže a účastnícky list všetkým školám základným aj stredným, vybraným pracoviskám a mestským úradom v okrese RS a RA, účastnícky list sa sprístupnil pre verejnosť aj na web stránke nášho úradu a propagácia sa zabezpečila aj cez regionálne elektronické a printové médiá, súťaž sa spropagovala aj na nástenke v priestoroch RUVZ.

Záverečná správa z celoslovenského vyhodnotenia podľa krajov bola zavesená aj na web stránke nášho RUVZ.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu

Anotácia

V súlade s súlade s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015-2020 v prioritě zdravie v rámci Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, ktorá bola schválená uznesením vlády č. /2012 zo dňa 11. januára 2012 zabezpečiť zdravotnú výchovu obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranú na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

Realizovať zdravotno – výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád.

Odpočet plnenia:

Vlastný projekt sa pod gestorstvom UVZ SR v hodnotenom roku nerealizoval. Na lokálnej úrovni sme sa zúčastnili regionálneho stretnutia k politikám integrácie Rómov a podpory rómskej mládeže v meste Rimavská Sobota. Edukačné aktivity boli realizované aj s terénnymi sociálnymi pracovníkmi viacerých obecných úradov pri zabezpečovaní protiepidemických opatrení.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bol schválený vládou Slovenskej republiky 3.7.2013 uznesením č.341/2013. Hlavným zámerom národného akčného plánu je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovedného, kultúrneho a kontrolovaného užívania alkoholu. Dôležitou oblasťou je prevencia vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch. Ďalším významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Akčný plán definuje konkrétne úlohy jednotlivých orgánov štátnej správy. Na tvorbe akčného plánu spolupracovala medzirezortná pracovná skupina.

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011).

Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17 - 21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- V rámci realizovaných činností poradne zdravia zamerať časť intervenčných aktivít aj na zvyšovanie povedomia a informovanosti o nepriaznivých dôsledkoch spojených s abúзом alkoholu,
- Zapojiť sa do prieskumov sledovania konzumácie alkoholu a iných drog, ak budú na úrovni SR realizované.

Odpočet plnenia:

Gestorm projektú nebol realizovaný celoslovenský prieskum, ale v rámci Európskeho týždňa boja proti drogám sme sa zamerali na edukačné aktivity so zameraním na prevenciu alkoholizmu, zverejnili sme v regionálnych médiách a web stránke RUVZ pripravené články so štatistickými informáciami o spotrebe alkoholu v SR a následkoch pitia u detí a dospievajúcich.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 13,95 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov.

Priemerný vek obyvateľstva SR sa postupne zvyšuje, v roku 2015 dosiahol hodnotu 40,12, index starnutia dosiahol hodnotu 94,22. Stredná dĺžka života pri narodení bola v roku 2015 u mužov 73,03 rokov, u žien 79,73 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V spolupráci s Alzheimerovou spoločnosťou zapojiť sa do realizácie aktivít spojených s „Týždňom mozgu“.

Odpočet plnenia:

V rámci týždňa mozgu v mesiaci marec 2017 sme o problematike starnutia uverejnili články v 6 médiách a na web stránke RUVZ boli zverejnené letáky „Typy pre lepšiu pamäť“. Pre žiakov dvoch stredných škôl z mesta Rimavská Sobota bola zorganizovaná beseda na tému „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ s aktivitami spojenými na tréning pamäti, ktorej sa zúčastnilo 44 žiakov.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ POSOBNIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len MŠ). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu ústneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

V spolupráci s odd. HDM v rámci výkonu ŠZD v MŠ sledovať podmienky pre realizáciu stomatohygieny u detí a podľa požiadaviek realizovať zdravotno – výchovné aktivity pre jednotlivé zariadenia.

Odpočet plnenia:

Pri príležitosti Svetového dňa ústneho zdravia sme pripravili článok, ktorý sa uverejnil v 5 printových a elektronických regionálnych médiách a odborný zamestnanec RÚVZ sa zúčastnil celoslovenského odborného podujatia organizovaného v spolupráci s komorou zubných lekárov „Prevencia je v našich rukách – najnovšie poznatky v oblasti ústnej hygieny detí a dorastu“.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres.

Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí:

- Realizovať v súlade s kalendárom vyhlásených dní WHO skupinovú intervenčnú aktivitu pre rôzne populačné skupiny regiónu
- Zapojiť sa do realizácie vyhlásených kampaní
- Realizovať intervenčné aktivity prostredníctvom činnosti Poradenského centra.

Odpočet plnenia:

V súlade s kalendárom vyhlásených dní WHO sú aktivity popísané pri jednotlivých projektoch. Na viac v rámci Svetového dňa zdravia s tematikou Depresia – hovorme o nej, sme uverejnili článok na web stránke RÚVZ, v rámci Svetového dňa boja proti AIDS boli oddelením epidemiológie pripravené dve prednášky pre žiakov SOŠ a uverejnený článok v 3 médiách, z príležitosti Svetového dňa Diabetes Mellitus dva články, 1 článok na web stránku RÚVZ, v priestoroch RÚVZ nástenka o problematike diabetu a 1 prednáška pre 15 žiakov SOŠ na tému „Diabetes a možnosti prevencie.“

Realizované intervenčné aktivity prostredníctvom činnosti poradne zdravia boli poskytnuté 74 klientom základnej poradne, ktorí ju navštívili v hodnotenom roku prvýkrát, KVO riziko bolo stanovené u 56 klientov.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2020 v bode B.1 uložila Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorit vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracuje „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 – 2020 v rezorte zdravotníctva“.

Anotácia

- Cieľom uvedených priorit je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti u osôb s drogovou závislosťou s poskytovaním dostatočného rozsahu terapeutických programov formou ambulantnou, ústavnou i stacionárnou, rozvíjať a **realizovať preventívne programy** výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu a to

formou náukových didaktických sedení v rámci zdravotnej osvetly v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok. **V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR** plnia úlohu v prioritě II. Preventívne programy:

- Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizovať prednášky zamerané na prevenciu užívania legálnych návykových látok alkohol a tabak.

Odpočet plnenia:

K uvedenému projektu sú aktivity rozpracované a uvedené pri vyhodnotí úlohy č. 9.4

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľ

Zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Anotácia

Stratégia fyzickej aktivity pre WHO európsky región na roky 2016 - 2025 bola prijatá na 65. zasadnutí Európskeho riadiaceho orgánu WHO (Vilnius, 14.-17. 9. 2015). Stratégia je inšpirovaná Európskym politickým rámcom pre zdravotnú politiku „Zdravie 2020“ a vychádza z existujúcich dobrovoľných globálnych cieľov vytýčených vo WHO „Globálnom akčnom pláne pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013-2020“. Jeden z deviatich globálnych cieľov je 10% pomerné zníženie v prevalencii nedostatočnej fyzickej aktivity do roku 2025. Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Stratégia je založená na multisektorovom prístupe, ktorý presahuje zdravotnícky sektor. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom:

- podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania,
- zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru,
- poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a
- odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Realizácia podľa požiadaviek gestora.

Odpočet plnenia:

Pre zabezpečenie plnenia projektu bola zabezpečená účasť dvoch zamestnancov na odborných pracovných poradiach - školeniach k príprave projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Oddelenie HŽPaZ úlohu neplní, nakoľko riešiteľským pracoviskom je len ÚVZ SR.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Rožňave nedostal vo veci plnenia národných cieľov Protokolu o vode a zdraví žiadne pokyny gestora.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania

kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Oddelenie HŽPaZ úlohu neplní, nakoľko riešiteľským pracoviskom je len ÚVZ SR.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Ide o pokračovanie úlohy z r. 2014, oddelenie HŽPaZ úlohu neplní, nakoľko nie je vybraným riešiteľským pracoviskom (na pracovnom stretnutí vedúcich oddelení HŽPaZ RÚVZ v Košickom kraji dňa 20.06.2013 boli vybrané 2 lokality v Košickom kraji – 1 v okrese Košice a 1 v okrese Michalovce na sledovanie rezíduí pesticídnych látok v pitných vodách (screeningový monitoring vytypovaných vodárenských zdrojov a verejných vodovodov).

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Tunajší úrad neobdržal vo veci plnenia tohto projektu žiadne pokyny gestora.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

V r. 2017 boli vydané 2 súhlasné rozhodnutia k návrhu na uvedenie priestorov solárií do prevádzky (jedno z dôvodu presťahovania prevádzky do nových priestorov, v druhom prípade sa jednalo o zmenu prevádzkovateľa). V okrese evidujeme celkovo 6 prevádzok solárií.

Na základe žiadosti ÚVZ SR v Bratislave zo dňa 10.04.2017 bol odbornými pracovníkmi oddelenia HŽPaZ v súčinnosti s odbornými pracovníkmi referátu HDaM vykonaný dotazníkový prieskum, zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných

škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. V okrese Rožňava sa dotazníkového prieskumu zúčastnilo celkovo 100 študentov 3-och vybraných stredných škôl, z toho 35 študentov Gymnázia P. J. Šafárika, Akademika Hronca 1 v Rožňave, 35 študentov Obchodnej akadémie, Akademika Hronca 8 v Rožňave a 30 študentov Strednej zdravotníckej školy, Námestie 1. mája 1 v Rožňave. Vyplňanie dotazníkov študentmi vybraných stredných škôl zabezpečili pracovníci referátu HDaM, pracovníci oddelenia HŽPaZ zabezpečili spracovanie databázy údajov v excelovskom súbore na vkladanie dát. Na webovom stránke RÚVZ RV bola zverejnená informácia o elektronickom dotazníku s možnosťou jeho vyplnenia všetkými obyvateľmi s odkazom na internetovú adresu uvedenú v usmernení ÚVZ SR. Údaje z vyplnených dotazníkov, vložené do excelovského súboru na vkladanie dát, boli dňa 06.06.2017 elektronickou poštou zaslané na spracovanie ÚVZ SR.

2. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

V roku 2017 bola priebežne aktualizovaná evidencia subjektov, ktorých gestorom je odd. PPLaT a evidencia subjektov s vykonávanými pracovnými činnosťami súvisiacimi s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. V spolupráci s jednotlivými oddeleniami RÚVZ bola aktualizovaná aj evidencia vykonávania činností PZS do 30.11.2017, dopĺňaná na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru, prípadne ohlasovacej povinnosti subjektov. Spolupráca s PZS bola realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri hodnotení zdravotných rizík pri práci. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím. Pre potreby ÚPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko k chráneným pracoviskám v 21 prípadoch.

Metodické vedenie zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané najmä na problematiku zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom 136 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na výsledky hodnotenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 103 ohliadok pracovných priestorov a 414 konzultácií.

Metodické vedenie zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané najmä na problematiku zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, ďalej bola pozornosť venovaná najmä aktualizácii posudkov rizika pri práci, realizácii opatrení na obmedzovanie alebo odstránenie zdravotných rizík a problematike procesu zaraďovania zamestnancov na výkon pracovnej činnosti na základe výsledkov posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Cieľene, v spolupráci so zamestnávateľom a zástupcami zamestnancov, bola riešená problematika automatizácie paletizácie v SCA HP s.r.o. Gemerská Hôrka.

V rámci realizovaných investičných zámerov v súvislosti s novou technológiou a prevádzkou bola posudzovaná Úpravňa mastenca v EUROTALC s.r.o. Gemerská Poloma, Štôlna Elisabeth.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo realizované hodnotenie pracovného prostredia a pracovných podmienok v OD KAUF LAND Rožňava so zameraním na hodnotenie kvality vnútorného prostredia vo vzťahu k zdraviu zamestnancov, na elimináciu fyzickej záťaže pri práci a zdravotných rizík vyplývajúcich z práce so záťažou teplom a chladom. Zamestnanci mali možnosť subjektívne hodnotiť pracovnú záťaž prostredníctvom dotazníkov, a to:

1. Dotazník hodnotenia vnútorného prostredia

2. Dotazník informovanosti zamestnancov - psychická záťaž
3. Dotazník informovanosti zamestnancov – manipulácia s bremenami

Ďalej boli hodnotené pracovné podmienky zamestnancov Sociálnej poisťovne Rožňava so zameraním na prácu so zobrazovacou jednotkou, senzorickú a psychickú záťaž. Zamestnanci mali možnosť subjektívne hodnotiť pracovnú záťaž prostredníctvom dotazníkov, a to:

1. Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž (podľa Meistera)
2. Dotazník zrakových ťažkostí počas práce a po ukončení práce
3. Dotazník informovanosti zamestnancov – práca so zobrazovacou jednotkou
4. Dotazník informovanosti zamestnancov - psychická záťaž

V rámci ŠZD bola venovaná pozornosť organizácii pracovného procesu so zameraním na režim práce a odpočinku, dvíhanie bremien, neprijateľné a podmienené prijateľné pracovné polohy s cieľom skvalitnenia hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu DNJZ.

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: **6**
- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: **10**
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: **10**
- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach : **8**

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: bača, pastier; upratovačka; lesný robotník; šička; pomocný lamač; vodič nákladného automobilu; montér; strelmajster – lamač; banský zámočník; vodič nákladného automobilu; baník; robotník; robotník pri linke; vodič, údržbár, mechanik, lamač a pomocný robotník, údržbár; pomocný lamač.

Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice. Ved. odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

V roku 2017 :

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania: **21**
- Počet hlásených chorôb z povolania: **17**

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP (špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci). Poradňu ŠPCOPZP navštívilo v roku 2017 celkom 45 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, vytváraníu zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Priebežne je aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. V roku 2017 bola vykonaná 1 aktualizácia programu. Bola doplnená databáza prešetrovaných a priznaných chorôb

z povolania. Vedúci odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu nového dizajnu a prostredia pre automatizovaný systém triedenia rizík.

V okrese Rožňava k 31.12.2017 evidujeme. :

Tab.č.2.1

	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2017	976	58	947	58	29	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017
podľa faktorov a kategórie rizikového faktora
(1. a 2. stupeň)**

Tab.č.2.2

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kat		4. kat.		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Tuberkulóza	5	5	0	0	5	5
Biologické faktory spolu:	5	5	0	0	5	5
pracovná poloha	13	0	0	0	13	0
Fyzická záťaž spolu:	13	0	0	0	13	0
premenný	579	39	29	0	608	39
ustálený	316	8	0	0	316	8
Hluk spolu:	895	47	29	0	924	47
pevné aerosóly	190	3	0	0	190	3
alergén	12	1	0	0	12	1
chem. karcinogén/mutagén	16	5	0	0	16	5
látky poškodzujúce reprodukciu	16	5	0	0	16	5
dermatotropný	74	0	0	0	74	0
dráždivé	103	4	0	0	103	4
žieravé	45	1	0	0	45	1
toxické	12	1	0	0	12	1
veľmi toxické	12	1	0	0	12	1
Chemické látky a zmesi spolu:	280	8	0	0	280	8
prenášané na ruky	66	0	0	0	66	0
prenášané na celé telo	27	0	0	0	27	0
Vibrácie spolu:	93	0	0	0	93	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora
(1.stupeň)**

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	22	1	0	0	22	1
B	ťažba a dobývanie	26	0	11	0	37	0
C	priemyselná výroba	820	48	0	0	820	48
D	dodávka elektr.,plynu, pary, stud. vzduchu	28	0	18	0	46	0
F	stavebníctvo	10	0	0	0	10	0
N	administratívne a podporné služby	5	0	0	0	5	0
O	verej. správa a obrana; povinné soc. zabezpečenie	23	0	0	0	23	0
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	9	9	0	0	9	9
S	Ostatné činnosti	4	0	0	0	4	0
S p o l u		947	58	29	0	976	58

K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikových prác došlo vznikom nových subjektov (TOMEX s.r.o. Dobšiná, KRIMAL s.r.o. Rožňava), zaradením profesií do kategórií rizika v existujúcich prevádzkach po prehodnotení rizík (Mestské lesy Dobšiná, Vladimír Kelemen KEDO, Inžinierske stavby a.s. Košice, prevádzka OS Čoltovo), prehodnotením rizikových prác v spoločnostiach (eustream a.s. Bratislava, Stredisko Jablonov nad Turňou a Rožňava; GtO Slovakia s.r.o. Brzotín, EUROTALC s.r.o. Gemerská Poloma, SHP Slavošovce a.s., CRH (Slovensko) Rohožník, Baňa Fortuna Gemerská Hôrka, CELLTEX Hygiene s.r.o. Rožňavská baňa) alebo zmenou počtu zamestnancov na rizikových pracoviskách.

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti hodnotenia zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednávanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

- Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: **43**
- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti na rizikových pracoviskách: **27**

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2017 realizovaných:

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : **9**
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : **5**
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: **0**
- Počet kontrol / ŠZD / zameraných na posudky rizika a prevádzkové poriadky: **102**
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov v problematike: **146**
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: **16**
- Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: **29**

Z uvedeného počtu boli schválené PP podľa faktorov:

- Chemické faktory: **19**
- Hluk: **4**
- Vibrácie: **2**
- Biologický faktor: **2**
- Teplo a chlad: **1**
- Fyzická záťaž: **1**
- Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: **0**

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: **0**
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: **12**
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s JL , VJL : **0**
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: **31**
- Počet odborných konzultácií pre problematiku ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: **103**
- Počet havarijných situácií pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami: **0**
- Počet realizátorov DDD činnosti: **12**
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: **9**
- Sankčné opatrenia : **0**

Kontrolná činnosť bola zameraná na aktualizáciu činnosti jednotlivých poľnohospodárskych subjektov a plnenie povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia vo vzťahu k práci. Z dôvodu povinnosti klasifikácie chemických látok podľa CLP je venovaná v rámci ŠZD pozornosť aktuálnym KBÚ. Pozornosť bola venovaná aj chemickej ochrane rastlín, platnosti osvedčení v súvislosti s požiadavkou absolvovania aktualizácie prípravy a plneniu oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti. V rámci ŠZD bol predmetom kontroly najmä spôsob skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Odd. PPLaT sa zúčastňovalo procesu schvaľovania prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi pre školské zariadenia. Konštatujeme nedoriešený problém skladovania a likvidácie toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: **0**
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: **8**
- Počet cielených kontrol odstraňovania materiálov s obsahom azbestu : **2**
- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: **18**
- Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest : **0**
- Sankčné opatrenia: **0**

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť.

V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Pravidelne je aktualizovaná databáza subjektov, kde sú na pracoviskách používané chemické karcinogény / mutagény. Cílené kontroly boli vykonané v bytovom dome č. 13 na Zakarpatskej ulici a v bytovom dome č. 20 na Zakarpatskej ulici v Rožňave so zameraním na odstraňovanie kanalizačných rozvodov z AZC materiálu z bytových jadier (OSBD Rimavská Sobota a ČOPA s.r.o. Drienov).

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi a mutagénmi (CHKaM):

- Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje CHKaM: 13

Prehľad chemických karcinogénov a mutagénov:

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká - aplikácia pri liečbe, drevný prach (tvrdé drevo- buk, dub) - spracovanie dreva, zlúčeniny chrómu – galvanizácia, výfukové plyny dieselových motorov – podzemné pracoviská, chemické látky a zmesi používané pri rozboroch pitných a odpadových vôd

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

V roku 2017 pokračujú aktivity skupiny zodpovednej za novelizáciu vyhlášky MZSR č. 542/2007 Z.z. pre problematiku hodnotenia fyzickej záťaže pri práci. Členom pracovnej skupiny je aj ved. odd. PPLaT. V súlade s návrhom nového hodnotenia lokálnej svalovej záťaže bolo vyhodnotené 2. referenčné video ako nástroj odskúšania metodiky.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci.

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská.

V roku 2017 pokračovalo plnenie projektu v súlade s vypracovaným návrhom aktivít v závode SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Aktivity boli zamerané na oblasť ergonómie práce s cieľom pokračovať vo vyhodnení možnosti ergonomických opatrení na jednotlivých pracoviskách baličiek hotových výrobkov. Spolupráca prebieha pri zabezpečovaní zácviaku a kontroly spôsobu balenia trénerom a tiež pri návrhu spôsobu paletizácie hotových výrobkov v súvislosti s automatizáciou prevádzky.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP / OSHA Bilbao / zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

V rámci svetového dňa BOZP bol uverejnený článok Zdravotné riziká pri práci so zobrazovacou jednotkou, ktorý bol sprístupnený aj na infotextovej stránke Rožňavskej televízie.

2.3 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl.

RÚVZ so sídlom v Rožňave, odd. PPLaT neplní uvedenú úlohu.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

- Počet rozhodnutí o uvedení priestorov do prevádzky vrátane stanoviska k zriadeniu chráneného pracoviska: **7**
- Počet stanovísk k zriadeniu chráneného pracoviska: **8**
- Počet vydaných stanovísk k preobsadeniu pracovného miesta na chránenom pracovisku: **6**
- Počet kontrol na chránených pracoviskách: **11**

Databáza subjektov, v ktorých sú zriadené chránené pracoviská a chránené dielne sa v spolupráci s ÚPSVaR Rožňava pravidelne aktualizuje. V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané kontroly pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov 11 chránených pracovísk. Vo všetkých prípadoch boli zistenia z výkonu ŠZD súlade s podmienkami uvedenia priestorov kontrolovaného chráneného pracoviska do prevádzky.

3. Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2017 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2017 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

3.4 Monitoring príjmu jódu

Odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) vykonávali zamestnanci oddelenia hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ so sídlom v Rožňave podľa plánu odberu vzoriek potravín v rámci výkonu úradnej kontroly potravín v roku 2017. Z distribučnej siete regiónu Rožňava bolo celkovo odobratých a laboratórne vyšetrených: 24 vzoriek z dovozu - na množstvo KJ, KJO₃ a feroxyanidu draselného, senzorycky. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky jedlej soli boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2017 boli odobraté 2 vzorky potravín na laboratórne vyšetrenie vybranej prídavnej látky (E 950 acesulfam K) v mesiaci október 2017. Laboratórne vyšetrené vzorky boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

V mesiaci október bol vykonaný zber údajov u 20 respondentov vybraných vekových skupín dospeljej populácie a spracovali sa dotazníky v rámci monitorovacej úlohy. Výsledky spracovaných údajov z dotazníkov a laboratórnych analýz k monitoringu boli zaslané e-mailom ÚVZ SR Bratislava dňa 27.11.2017.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2017 bol vykonaný odber 3 vzoriek hotových pokrmov – Polievka hrášková s lievankou, Vyprážaný karbonátok, Zemiakový prívarok v Kuchyni NsP sv. Barbory, Rožňava, 3 vzoriek hotových pokrmov – Kyslá fazuľová polievka, Slovenské rizoto, Mrkvový šalát a 3 vzoriek chleba a pekárskych výrobkov v stravovacej prevádzke SUBSIDIUM – ŠZ, ZpS a DSS, Rožňava, 3 vzoriek hotových pokrmov – Polievka rascová s vajcom, Bravčový plátok na prírodno, Slovenská ryža v Reštaurácii a jedálni (eurobus), Rožňava na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Výsledky laboratórnych analýz boli spracované podľa komodity do tabuľkovej formy a budú zaslané e-mailom RÚVZ so sídlom v Košiciach v termíne január 2017.

3.7 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Podľa Usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2017 RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2017 bola odobratá 1 vzorka potraviny Nestlé® Nemliečna kaša osemzrnná od ukončeného 6. mesiaca na laboratórne vyšetrenie. Vzorka bola v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

4. Oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže – referát HDaM

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

4.1.a) Podpora zdravého štartu do života

- v poradni zdravia neevidovali matky na materskej dovolenke
- v mesiacoch júl a august sme v spojení s referátom epidemiológie poskytovali odborné poradenstvo pre tehotné ženy a matky s deťmi v rómskych komunitách, nakoľko sa v týchto komunitách vyskytovala vírusová hepatitída typu A. Poradenstvo prebiehalo priamo na miestach výskytu vírusovej hepatitídy typu A. V rámci poradenstva sme vysvetľovali matkám a tehotným ženám zásady správnej osobnej hygieny ale taktiež aj zdravého životného

štýlu, stravovania sa a osobnej hygieny. Poradenskou činnosťou priamo v ohniskách nákazy sme poučili približne 40 matiek a tehotných žien v celkovom rozsahu 6 hodín.

4.1.b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- v rámci ŠZD sme zamerali kontroly na sortimentnú náplň školských bufetov. Počas výkonu ŠZD sme tento kalendárny rok vykonali kontrolu sortimentnej náplne u všetkých 9 - tich bufetov, ktoré sú prevádzkované pri základných a stredných školách v okrese Rožňava. Taktiež sme sa počas kontroly zamerali aj na nápojové automaty (mliečne automaty a kávomaty) a kontrolovali sme sortimentnú náplň týchto automatov. V školských zariadeniach v okrese Rožňava máme 2 mliečne automaty a 6 kávomatov, ktoré poskytujú len bezkofeinové nápoje. Sústavnou kontrolou sa nám darí v školských bufetoch trvalo znižovať produkty s vysokým obsahom cukru, soli alebo prebytočnej energie

- vo všetkých zariadeniach aktívne vyzývame riaditeľky a riaditeľov, aby aktívne zavádzali desiatu zo školskej kuchyne a dohliadali na dostatočné množstvo a správnosť prípravy pokrmov aj pri podávaní desiaty

- v zariadeniach školského stravovania na podrobnú kontrolu dodacích listov, zisťovanie percentuálneho zastúpenia ponúkaných zdravých druhov potravín, množstva soli a prebytočnej energie rozhovorom s riaditeľkami ZŠS, resp. vedúcimi ŠJ,

- na kontrolu mliečného programu a ovocia na školách, edukovali sme možnosť zapojenia sa do programu,

- v materských školách na kontrolu pitného režimu detí, v zariadeniach sa nám aktívne darí presadzovať pitie čistej vody a nesladených nápojov, o čom svedčia aj výdajníky stolovej vody pre deti a študentov inštalované na školách a v materských školách

- vedúcich školských jedální sme oboznámili s možnosťou telefonického kontaktu odborného zamestnanca Regionálneho úradu verejného zdravotníctva pri zostavovaní jedálneho lístka, čo niektorí aktívne využívajú

- kontrolou v školských jedálňach sme nezaznamenali nedostatky pri zostavovaní jedálnych lístkov, skladovaní surovín ani vo výrobnom procese. Zo zistených údajov konštatujeme, že vedúce a riaditeľky školských jedální sú dostatočne edukované a vykonávajú svoju prácu zodpovedne a v súlade so zásadami správnej výživy

4.1.c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- informácie o nutričnom stravovaní poskytujú odborní zamestnanci osobne – konzultáciou počas výkonu ŠZD s vedúcimi ŠJ

4.1.d) Podpora pohybových aktivít

- monitoring pohybových aktivít sa realizoval v rámci regionálnej úlohy „Trend rastu nadváhy študentov stredných škôl so znižovaním pohybovej aktivity v okrese Rožňava“,

- výsledky regionálnej úlohy nám ukázali smerovanie pohybovej aktivity v okrese Rožňava a štatisticky sme dokázali (porovnaním údajov z antropometrických meraní v okrese) nárast nadváhy a obezity u dospievajúcej mládeže. Zároveň nám vyšiel kauzálny vzťah medzi nadváhou (obezitou) a znižujúcou sa pohybovou aktivitou

- v rámci ŠZD zameriavame pozornosť na telovýchovné podmienky žiakov, na vybavenosť vonkajších i vnútorných telovýchovných plôch,

- sledujeme využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie PP telovýchovných zariadení,

- zameriavame sa na dodržiavanie hodín TV, ich zaradovanie do rozvrhu hodín.

4.2. Zneužívanie návykových látok (tabak, alkohol, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V nadväznosti na predchádzajúce prieskumy „ESPAD – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách“ sa v mesiacoch marec a apríl 2015 uskutočnilo ďalšie opakovanie prieskumu o alkohole a ostatných drogách u žiakov ZŠ a študentov SŠ.

4.3. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Plnenie projektu dotazníkovou formou bolo ukončené v r. 2016, kedy na ÚVZ SR bola zaslaná posledná databáza získaných údajov u 11-14 ročných detí na ďalšie spracovanie.

6. Oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže – referát epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu práce a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO. Na očkujúce pracoviská boli zaslané resp. distribuované:

- očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2017 vypracovaný ÚVZ SR,
- informácia o uverejnení aktualizovanej elektronickej formy očkovacieho kalendára na rok 2017 na internetovej stránke ÚVZ SR

Na ÚVZ SR sme v rámci plnenia úlohy zaslali:

- hlásenie štatistických údajov v oblasti povinného očkovania v zmysle pokynu ÚVZ SR (OLP/6831/2013) – 1x štvrťročne,
- vyhodnotenie Európskeho imunizačného týždňa.

Zabezpečili sme realizáciu Európskeho imunizačného týždňa (EIW). Téma tohto ročníka bola „Vakcíny fungujú“.

Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, dospelých, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia v okrese, ktorým sme poskytli edukačný materiál. Na Strednej zdravotníckej škole a Gymnáziu Rožňava boli vykonávané prednášky o dôležitosti očkovania. Verejnosť sme o EIW informovali na webovej stránke RÚVZ Rožňava.

Priebežne boli kontrolované výkazy (52) mesačných výkonov o očkovaní, ktoré posielajú lekári po skončení kal. mesiaca v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania a dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené.

V hodnotenom období praktickí lekári pre deti a dorast hlásili 15 detí, ktoré rodičia odmietli dať zaočkovať.

Ochorenia preventabilné očkovaním nehlásené.

Na webovej stránke RÚVZ Rožňava sú uverejnené informácie o platnom očkovacom kalendári na rok 2017, Národnom imunizačnom programe, nepotvrdení vzťahu medzi očkovaním a autizmom a rozhodnutí Ústavného súdu SR vo veci povinného očkovania detí a o ochoreniach preventabilných očkovaním – osýpky, rubeola, detská obrna.

Jeden pracovník oddelenia epidemiológie a hygieny detí a mládeže sa zúčastnil XX. Východoslovenského vakcinačného dňa Luisa Pasteura na LF UPJŠ Košice.

Jeden pracovník sa zúčastnil celoslovenskej porady epidemiológov v Martine a odbornej vedeckej konferencie v hoteli Stupka – Tále.

Lekári boli počas roku 2017 viac krát upovedomení o potrebe nahlasovania odmietačov očkovania. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave si odmietačov predvoláva a cielene sa im snaží vysvetliť potrebu očkovania ich detí. Pokiaľ ani osobný pohovor neprispieje k zmene ich názoru prechádzame k sankcionovaniu formou blokovaných pokút.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Pokračovali sme v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému.

Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrovanie v ohniskách nákaz, v ktorých boli zabezpečené protiepidemické opatrenia.

V uplynulom období epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení možno hodnotiť ako priaznivú, okrem situácie s výskytom vírusovej hepatitídy typu A, kde sme zaznamenali prudký nárast. V okrese Rožňava v roku 2017 evidujeme 6 lokálnych epidémií s celkovým počtom ochorení 188, čo predstavuje oproti minulému roku nárast o 52 ochorení.

U hnačkových ochorení bol v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka zaznamenaný pokles ochorení. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru.

V skupine VH Zaznamenaných 6 epidémií VHA:

- **Čierna Lehota:** 10.2.- 27.2.2017 zaznamenané 2 ochorenia, rodinný výskyt, nariadený LD a protiepid. opatrenia. Ochorenie sa ďalej nešírilo.
- **Rožňava:** ulice Cintorínska, Hornocintorínska, Krátka, Čučmianska, Čučmianska dlhá.
Od 17.2.2017 postupne prípady počas celého roka. Epidémia prebieha medzi deťmi bezpríznakovo, predpokladáme, že nariadeným LD sa budú objavovať nové ochorenia. Epidémia je proťahovaná, stále na konci inkubačnej doby sa vyskytne jeden nový prípad, vírus koluje medzi rómskou populáciou, spoločným znakom je nízky hygienický štandard, bez prístupu k pitnej vode, k zariadeniam na osobnú hygienu. Počet chorých 30.
- **Roštár:** 10.6.2017 – 16.6.2017 - V obci Roštár hlásených 5 prípadov, 4 pacienti hospitalizovaní na infekčnom oddelení, pri epidem. vyšetrení sme zistili, že obyvatelia majú suché WC, individuálny zdroj pitnej vody v niektorých domácnostiach, nízky hyg. štandard. V rodine, na ZŠ a MŠ Roštár nariadený LD a očkovanie. Kumulatívne chorých: 13. Rozhodnutím regionálnej hygieničky vydaný zákaz hromadných podujatí v obci do odvolania.
- **Rožňava Baňa:** 2.10.2017 – 20.12.2017 - V 40. týždni bolo v okrese Rožňava hlásených 8 prípadov vírusovej hepatitídy typu A. V troch prípadoch išlo o deti z minoritnej komunity v mestskej časti Rožňava Baňa žijúce v prostredí s nižším hygienickým štandardom. Dva prípady boli z dospelaj majoritnej skupiny obyvateľstva, ale taktiež s nižším hygienickým štandardom. Chorí boli hospitalizovaní na Klinike infektológie v Košiciach, alebo sú v domácej karanténe. Lekársky dozor bol nariadený 86 krát. Kumulatívne chorých: 26.
- **Silica:** 6.11.2017 - 20.12.2017, epidemická súvislosť s rómskou komunitou v Rožňave (Cintorínska). Nariadený LD + očkovanie pre ZŠ, MŠ a exponované obyvateľstvo. Rozhodnutím regionálnej hygieničky vydaný zákaz hromadných podujatí do odvolania t.j. do 03.01.2017. Počet chorých: 7
- **Krásnohorské Podhradie:** 27.11.2017, epidémia na základe kontaktu rómskeho obyvateľstva obce s rómskym obyvateľstvom Silice, nariadený LD + očkovanie

verejnou vyhláškou pre všetkých obyvateľov vo veku od 1 roka do 15 roka života vrátane, zákaz hromadných podujatí verejnou vyhláškou do odvolania – 19.01.2017, nariadená dezinfekcia všetkých priestorov patriacich obci, dvom Základným školám a dvom Materským školám.

Ďalej boli hlásené aj sporadické prípady VHA, ktoré boli lokálne prešetrované, nariadený LD a očkovanie, hlavne v meste Rožňava.

V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali pokles hlásených ochorení. Boli hlásené epidemické a rodinné výskyty pri Varicelle. Pri ARO bol zaznamenaný pokles lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach.

Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typ B, ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu.

V skupine neuroinfekcií boli hlásené 2 prípady meningokokovej meningitídy – 18 ročná žena a 6-mesačné dieťa, obidve hospitalizované na infektologickej klinike v Košiciach a 1 prípad bakteriálnej meningitídy u 33 ročného muža hospitalizovaného na neurologickom oddelení NsP sv. Barbory a.s. Rožňava

V skupine sexuálne prenosných ochorení: hlásených 8 infekcií – 2 krát kvapavka, 3x chlamýdiové ochorenie a 3x urogenitálna trichomonóza.

V skupine zoonóz napriek výskytu 4 ohnísk Listeriózy u dobytka a oviec v obciach Betliar, Dlhá Ves, Dobšiná a Gemerská Poloma (hlásené RVPS Rožňava), žiadne ochorenie u ľudí nebolo hlásené

RÚVZ Rožňava vydal 1747 rozhodnutí osobám, ktoré boli v priamom kontakte s akútnou VHA a v obci Krásnohorské Podhradie bolo verejnou vyhláškou nariadené očkovanie a LD pre všetkých obyvateľov vo veku od 1 do 15 roku života vrátane.

Realizácia surveillancie infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kal. mesiaca bola predkladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých. Pre verejnosť je pravidelne uverejňovaná na našej webovej stránke.

Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB.

Epidemiologické šetrenie po poranení použitou injekčnou ihlou bolo vykonané u 3 osôb.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú uverejnené informácie: „Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Leto a črevné ochorenia“, „Nástrahy leta“, „Salmonelózy“, „Kliešťová encefalitída“, „Ako sa chrániť pred kliešťom“.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Práca v aplikácii EPIS je súčasťou každodennej práce na odd., ktorou zabezpečujeme systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach v okrese. Dokumentujeme v ňom všetky druhy protiepidemických opatrení vykonaných v ohnisku nákazy.

Do centrálnej databázy hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, epidémie, hromadné hlásenia chrípky a akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti v systéme rýchleho varovania (SRV). V hodnotenom období bolo do systému zadaných 908 individuálnych hlásení, 27 záznamov v SRV a 6 záznamov v časti epidémie.

Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov naďalej vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa môžu informovať o aktuálnom výskyte infekčných chorôb na území SR.

Každé hlásenie z klinickej mikrobiológie je kontrolované systémom EPIS.

Každý mesiac je na webovej stránke RÚVZ uverejnená mesačná analýza prenosných ochorení v okrese Rožňava

Mesačná správa sa zasiela RÚVZ Košice, lekárom prvého kontaktu, NsP sv. Barbory v Rožňave, Psychiatrickej liečebni Plešivec, RVaPS Rožňava a Vojenskému útvaru Rožňava. Na vypracovanie mesačných správ sa plne využíva informačný systém EPIS.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2017 bolo zo zdravotníckych zariadení v okrese hlásených 81 nozokomiálnych nákaz (NN).

Štátny zdravotný dozor, zameraný na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu, sme vykonávali podľa harmonogramu a podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Spolu bolo vykonaných 142 kontrol.

Vo vybraných zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná aj objektívna kontrola - odoberatých 296 vzoriek. Vzorky boli odoberané zo sterilných nástrojov, plôch v zariadeniach ale aj z rúk personálu. Pozitívnych bolo 2,7 % vzoriek.

V rámci ŠZD sme preverovali aj výsledky biologicko-funkčných skúšok 112 sterilizačných prístrojov. Skúšky boli vykonané akreditovanými pracoviskami. Sterilizačné prístroje vyhovovali.

V rámci ŠZD v zdravotníckych zariadeniach boli vykonané aj kontroly zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov – 76 x, porušenie nebolo zistené ani v jednom prípade.

V zmysle prípisu ÚVZ SR – hlavného hygienika sme sa zapojili do programu WHO „Clean Care Is Safer Care“ („Umývaj si ruky - zachrániš život“). RÚVZ so sídlom v Rožňave - regionálna hygienička požiadala NsP sv. Barbory Rožňava a.s., PL S. Bluma Plešivec, PL Rožňava, chirurgické, stomatologické a gynekologické ambulancie o účasť na 9. ročníku kampane. Na usmernenie a edukáciu zdravotníckych pracovníkov bol použitý materiál, ktorý pripravil RÚVZ so sídlom v Trenčíne a bol k dispozícii na stránke www.ruvztn.sk a www.ruvzrv.sk. Pracovníci zdravotníckych zariadení boli edukovaní v rámci seminárov celoústavných, oddielenských aj samovzdelávaním z poskytnutých materiálov. Vyhodnotenie kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“ spolu s dotazníkom bolo zaslané v zmysle prípisu hlavného hygienika na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Referát epidemiológie je zapojený do projektu ECDC zameraného na surveillance infekcií Clostridium difficile.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, SARI, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení (CHPO). Údaje sme vkladali a spracovávali v týždňových intervaloch.

V roku 2017 sme zaznamenali výskyt 16 lokálnych epidémií ARO v predškolských a školských zariadeniach. Chorobnosť na ARO a CHPO zodpovedala sezónnemu výskytu. Na web stránke úradu je uverejnený článok „Prevencia chrípky“ a týždenné hlásenia ARO a CHPO.

Regionálna hygienička a dvaja pracovníci odd. epidmiológie a hygieny detí a dorastu sa zúčastnili školenia zdrav. pracovníkov NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a následne cvičenia zameraného na praktický nácvik postupov pri podozrení na výskyt vysoko nebezpečnej nákazy. Cvičenie veľmi pozitívne vnímali zamestnanci nemocnice ako aj všetci zúčastnení. Hlásenie ARO a CHPO z ambulancií sa v našom okrese pohybuje na úrovni medzi 85 - 96 %.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR.

V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Bolo odobratých 5 vzoriek. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená.

Vykonáva sa surveillance akútnych chabých obŕn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Projekt „Hrou proti AIDS“ v roku 2017 nebol realizovaný.

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 114) ako aj poradňa AIDS, ktoré v sledovanom období vyhľadali 1 klient. Informoval sa o prevencii, možnom prenose a klinických príznakoch. Na webovej stránke úradu sú uverejnené informácie o HIV/AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Poradenstvo bolo poskytnuté 6 zdravotníckym pracovníkom (očkovanie detí HBsAg pozitívnych matiek, doočkovanie detí mimo platného očkovacieho kalendára, očkovanie proti VHA) a 12 laikom (cesta do zahraničia, očkovanie proti kliešťovej encefalitíde a rotavírusom, očkovanie proti VHA).

Poradňu očkovania navštívili 2 rodičia odmietajúci očkovanie svojich detí.

RÚVZ Rožňava vydal 3 súhlasné stanoviská na doočkovanie detí, u ktorých pominul dôvod ich neočkovania.

Informácia o poradni očkovania je pre širokú verejnosť uverejnená na našej webovej stránke rovnako ako aj informácia o internetovej stránke „Sprievodca očkovaním“.

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Pracovníci odd. epidemiológie a hygieny detí a mládeže v mesiaci máj 2017 realizovali projekt „Očkovanie hrou“. Projektu sa zúčastnili žiaci škôl Gymnázia P.J. Šafárika Rožňava, Gymnázia Dobšiná a Strednej zdravotníckej školy Rožňava.

Na RÚVZ Komárno - gestora úlohy - boli v termíne zaslané dotazníky č. 1 a 2 vyplnené žiakmi uvedených škôl.

Záver: Úloha splnená

6.10. Umývanie a dezinfekcia rúk v zdravotníckych zariadeniach

RÚVZ Rožňava nie je riešiteľským pracoviskom tejto úlohy. Vyhodnotenie kampane „Umývaj si ruky - zachrániš život“ je uvedené v úlohe 6.4. Nozokomiálne nákazy.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie výchovy k zdraviu (ďalej len VkZ) sa v roku 2017 podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

A) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

Scieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, participujeme súčasne na plnení ďalších programov a strategických dokumentov. Spoločným cieľom všetkých týchto úloh je znižovanie prevalencie a incidencie najmä chronických neinfekčných ochorení v populácii.

Realizácia úlohy sa zabezpečovala aj podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní SZO. K 31.12.2017 boli realizované aktivity pri príležitosti 19 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový a európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový týždeň dojčenia, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň diabetu, Svetový deň boja proti AIDS).

Pri príležitosti Týždňa mozgu 2017 sa v marci 2017 v priestoroch Klubu dôchodcov v Rožňave konalo podujatie pre 40 seniorov. Počas podujatia bol záujemcom odmeraný krvný tlak a pulz s následnou intervenciou a odovzdaním denníkov na zaznamenávanie nameraných hodnôt krvného tlaku v domácom prostredí a zdravotno-výchovného materiálu k vážnym rizikovým faktorom ochorenia mozgu. Počas Dňa otvorených dverí poradenského centra ochrany a podpory zdravia na RÚVZ poskytli pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu poradenstvo 5 osobám. Taktiež bola táto téma odprezentovaná aj pre 17 študentov 3. ročníka na Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika v Rožňave. Počas všetkých troch aktivít boli distribuované zdravotno-výchovné materiály na tému prevencie mozgových ochorení a ukážky tréningu pamäti.

V súvislosti so Svetovým dňom zdravia sa v ZŠ v Krásnohorskom Podhradí uskutočnil projektový deň s názvom „Deň zdravia“, počas ktorého boli zdravotno-výchovné aktivity na témy zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity a prevencie látkových a nelátkových závislostí realizované pre 114 žiakov 2. stupňa. Projektový deň sa uskutočnil aj v ZŠ Ul. pionierov, kde sa pre 243 žiakov 2. stupňa vykonávali aktivity na tému ozdravenia výživy a zlepšenia pitného režimu, prevencie fajčenia a prevencie porúch príjmu potravy.

Pri príležitosti Svetového dňa proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami sa v ZŠ v Rejdovej konalo celodenné podujatie pre 61 žiakov 2. stupňa zamerané na prevenciu látkových a nelátkových závislostí.

11. ročník celonárodnej kampane MOST- mesiac o srdcových témach sa v súvislosti so Svetovým dňom srdca konal 28.09.2017 a 29.09.2017. Pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou-Egészségügyi Középsiskola v Rožňave vykonávali merania biochemických a antropometrických ukazovateľov kardiovaskulárnych ochorení a poskytovali poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu spolu pre 31 klientov. Pri príležitosti Svetového dňa srdca sa v zariadení pre seniorov FOR REGION v mestskej časti Rožňava-Nadabulá pre 26 účastníkov vykonávali zdravotno-výchovné aktivity na túto tému. Počas podujatia bol záujemcom odmeraný krvný tlak a pulz s následnou intervenciou a odovzdaním denníkov na zaznamenávanie nameraných hodnôt krvného tlaku v prostredí zariadenia a zdravotno-výchovného materiálu k vážnym rizikovým faktorom ochorení mozgu.

Pri príležitosti Októbra - mesiaca úcty k starším sa 17.10. 2017 v Spoločenskej sále na Mestskom úrade v Rožňave uskutočnil 2. ročník Rožňavského veľtrhu pre seniorov. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli seniori v okrese Rožňava. Hlavnými organizátormi podujatia boli Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava a Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rožňave. Program 2. ročníka veľtrhu bol koncipovaný tak, aby seniori v jednotlivých informačných blokoch získali informácie z oblasti uspokojovania fyzických, psychických, sociálnych a spirituálnych potrieb. Vzdelávacia časť programu podujatia prebiehala v sále a sprievodné a konzultačné aktivity sa realizovali vo vstupnom vestibule. Odborníci seniorom prednášali na rôzne témy (Zdravie v ohrození, Pripravte sa na návštevu u lekára, Práva pacienta v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti, Nechcené dary (staroba, choroba a smrť), Mens sana in corpore sano (V zdravom tele zdravý duch), Blízko pri človeku, Diakonia medzi nami, Poskytovanie sociálnych služieb, Kompenzácie ŤZP). V rámci všetkých prednesených tém a tiež v oblasti bezpečnosti seniorov, riešenia problému inkontinencie, poskytovania sociálnych služieb v našom regióne, vzdelávania seniorov, využívania pomôcok pre imobilné osoby mali účastníci veľtrhu možnosť diskusie, individuálnej konzultácie, poradenstva a praktických ukážok cvičenia. O sprievodné aktivity bol aj tento rok mimoriadne veľký záujem. Zabezpečovali ich Stredná zdravotnícka škola v Rožňave (meranie krvného tlaku, pulzu, hmotnosti, telesných tukov a svalov, masáž šije a horných končatín, výživové poradenstvo), Stredná odborná škola obchodu a služieb (strihanie vlasov, úprava účesu a mejkapu) a Gemerská knižnica Pavla Dobšinského (ponuka kníh a vzdelávacích aktivít). Na podujatí bolo prítomných 93 seniorov z okresu Rožňava.

25 študentov z Gymnázia P. J. Šafárika v Rožňave a 33 študentov zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave sa v rámci Svetového dňa potravy zúčastnilo na prednáške a následnej diskusii o zdravej výžive.

Pri príležitosti Svetového dňa diabetu sa uskutočnili zdravotno-výchovné aktivity pre 53 návštevníkov Komunitného centra v Rožňave, pre 24 žiakov na ZŠ Ul. pionierov v Rožňave, pre 23 študentov na Gymnázium P. J. Šafárika v Rožňave a pre 155 žiakov a 6 pedagógov v rámci projektového dňa na ZŠ na Zlatej ulici v Rožňave.

V súvislosti so Svetovým dňom boja proti AIDS sa uskutočnili zdravotno-výchovné aktivity zamerané okrem prevencie nákazy HIV vírusom aj výchove k manželstvu a rodičovstvu pre 44 žiakov na Špeciálnej základnej škole v Dobšinej, pre 41 študentov Strednej zdravotníckej školy v Rožňave a pre 25 študentov Gymnázia P. J. Šafárika v Rožňave.

Pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu sa aktívne zapojili aj do aktivít v súvislosti s výskytom hepatitídy typu A v okrese Rožňava. Zásady prevencie šírenia tohto infekčného ochorenia boli odprednášané pre 633 účastníkov zdravotno-výchovných aktivít.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali odborní pracovníci všetkých oddelení RÚVZ podľa zamerania jednotlivých významných dní. Pri realizácii úlohy sa uplatňovali všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a násteniek umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR a materiály vlastnej edície.

U 334 klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, nadváha a obezita, hypertenzia, nadmerné užívanie alkoholu. Získané údaje od 255 klientov, ktorí boli vyšetrení za štandardných podmienok, boli pridané do databázy TZS v.2009. Údaje od 79 klientov, ktorí neboli vyšetrení za štandardných podmienok boli zadané a spracované mimo hlavnej databázy TZS.

Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 12 výjazdov v 11 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 204 klientov, z toho 132 vyšetrených za štandardných podmienok zadaných do databázy TZS a 2 výjazdy, na ktorých bolo vyšetrených 72 klientov za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do hlavnej databázy TZS.

Brzotín	- reštaurácia Biely kôň	- 1 výjazd	- 10 klientov
Krásnohorské Podhradie	- ZŠ	- 1 výjazd	- 19 klientov
Rožňava	- ZŠ, Ul. pionierov	- 1 výjazdy	- 12 klientov
Rožňava	- Gemerská knižnica P. Dobšinského	- 2 výjazdy	- 23 klientov
Rožňava	- Námestie baníkov	- 1 výjazd	- 17 klientov
Rožňava	- cukráreň Piroška	- 1 výjazd	- 18 klientov
Rožňava	- Mestský úrad	- 1 výjazd	- 48 klientov
Rožňava	- SZŠ	- 1 výjazd	- 13 klientov
Gemerská Panica	- ZŠ	- 1 výjazd	- 13 klientov
Gemerská Panica	- Obecný úrad	- 1 výjazd	- 7 klientov
Rožňava	- Klub dôchodcov	- 1 výjazd	- 24 klientov

Zdravotno-výchovné aktivity sme smerovali predovšetkým na mladú generáciu. Objektom nášho záujmu sú však všetky vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorít tejto oblasti NPPZ /t. j. bodov 1. až 4./:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraví prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia (besedy a prednášky s diskusiou, výklad s besedou, aplikácia prvkov interaktívneho zážitkového učenia, panelová diskusia, vedomostný kvíz, ponuka informačno-propagačných materiálov, letáky, nástenky, články v novinách, atď.). V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive.

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora Národnej stratégie SR pre program „Ovocie a zelenina do škôl“, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. V roku 2017 sa v okrese Rožňava realizovali skupinové edukačné

aktivity so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života v 5 základných školách pre 315 žiakov, 8 rodičov a 12 učiteľov. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR. V súvislosti s programom „Ovocie a zelenina do škôl“, v reakcii na požiadavku RÚVZ so sídlom v Košiciach, sme zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2016/2017.

Zapojili sme sa do celoslovenského projektu „Viem, čo zjem“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí vo veku 9 – 12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“). Organizátorom projektu je Neuropea, s. r. o., Bratislava a odborným garantom ÚVZ SR. Zámerom projektu je popularizácia zdravého spôsobu života, zdravej výživy a pohybovej aktivity. Po pilotnej fáze projektu sa v školskom roku 2017/2018 projekt realizuje ďalej na zaregistrovaných základných školách a je určený najmä žiakom III. – VI. ročníka. Vykonávateľmi edukačných aktivít boli lektori – odborní pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu ako aj pedagógovia zapojených škôl. V roku 2017 sme v rámci tohto projektu o zdravej výžive edukovali 133 žiakov z troch škôl. Za každú intervenovanú školu (po ukončení aktivít vo všetkých triedach) bol, na základe požiadavky zo strany Neuropea, s. r. o. a ÚVZ SR, zasielaný záznam o priebehu školenia. Zároveň sme po ukončení aktivít na KZŠ J. Nepomuckého v Rožňave vykonali dotazníkový prieskum efektivity tohto programu. Dotazníky boli následne zaslané na ÚVZ SR. Zúčastnili sme sa zasadnutia zástupcov RÚVZ v SR pre realizáciu projektu "Viem, čo zjem", ktorého organizátormi boli ÚVZ SR v spolupráci s Neuropea, s. r. o. a RÚVZ Žilina (s konaním na RÚVZ so sídlom v Žiline dňa 06.09.2017).

Zdravotno-výchovné aktivity o zdravom životnom štýle vrátane zdravej výživy boli vykonávané v rámci v oblasti onkopreventívnej, prevencie diabetu, prevencie srdcovocievnych chorôb a prevencie vzniku látkových a nelátkových závislostí. Cieľovou skupinou týchto aktivít bola väčšina populácia v predproduktívnom a produktívnom veku.

2. Fyzická inaktivita:

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia VKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, letáky vlastnej edície, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. Uvedená priorita NPPZ o. i. úzko súvisí s úlohou pod názvom „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorá sa realizuje v rámci CINDI programu SR každé dva roky (pozri bod 9.2.1). Súčasťou propagácie súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ bola aj podpora kampane „Do práce na bicykli 2017“.

Pohybová aktivita pre verejnosť s názvom Pohyb je podmienkou života prebiehala aj v tomto hodnotenom období v priestoroch RÚVZ. Tieto pohybové aktivity pod vedením odborných pracovníčok oddelenia VkJ boli zamerané na prevenciu ochorení chrbta, inkontinencie, osteoporózy a zlepšenie celkovej telesnej pohody. 17 osôb sa na cvičení stretlo 25-krát. Fitness centrum na RÚVZ využili 6 pracovníci 42-krát.

Zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity boli v hodnotenom období realizované pre 431 detí a mládež, pre 136 ľudí v produktívnom veku a 144 seniorov.

V hodnotenom období sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 334 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003, ako aj plnením Národného programu prevencie obezity, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 a Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (pozri bod 9.2 a 9.9).

V rámci plnenia úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (ďalej NAPPPA) sa dve pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu zúčastnili na metodickom seminári pre pracovníkov odborov výchovy k zdraviu/podpory zdravia k plneniu úloh NAPPPA (č.5.1.1 a 5.1.3). Dvojdňový seminár sa uskutočnil na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

3. Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, články, informácie, letáky, nástenky). Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí vrátane prevencie závislosti od legálnych drog. Za hodnotené obdobie sme v rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Rožňava uskutočnili výchovno-vzdelávacie akcie na 5 základných školách, 2 stredných školách (na viacerých opakovaně), s celkovou účasťou 1914 žiakov, študentov a učiteľov a v Komunitnom centre v Rožňave pre 53 klientov rôzneho veku. Z didaktického hľadiska, podujatia zväčša pozostávali z teoretického výkladu, individuálnej i skupinovej práce. Pri vykonávaní edukačných aktivít boli v rámci intervencií premietané videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ sa edukačné ciele naplňali zväčša hravou formou oboznamovania sa s danou problematikou. U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovala spätná väzba, resp. prostredníctvom dotazníkovej metódy sa mapovali názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu. Počas aktivít na SŠ si študenti – fajčiari mohli otestovať percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu na prístroji Smokerlyzer.

Od 29. mája 2017 do 21. júna 2017 sme v spolupráci s Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Rožňave realizovali preventívny projekt Tvoja správna voľba. Tento projekt je určený pre žiakov 3. a 4. ročníkov ZŠ a jeho cieľom je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania. V hodnotenom období sme v rámci tohto projektu edukovali 273 žiakov z 13 tried na 4 ZŠ.

V rámci poskytovania telefonického poradenstva na Linke pomoci 0908 888 722 sme túto linku prevzali 19.05.2017 od RÚVZ Rimavská Sobota a následne sme ju odovzdali 01.06.2017 na RÚVZ Košice. Telefonické poradenstvo sme poskytovali počas 9 pracovných dní v čase od 8.00 do 15.00. Spolu bolo 69 volajúcich, z toho sme vybavili 28 opodstatnených telefonátov, ďalšie hovory boli neopodstatnené, často neslušné a urážajúce. Priemerne sa dovolalo 8 volajúcich denne, najmenej 3 a najviac 14 volaní za jeden deň. Z 28 volajúcich prejavilo záujem prestať fajčiť 26 fajčiarov. Z 28 opodstatnených volaní bolo 20 mužov – 71% a 8 žien – 29% vo veku od 15 do 68 rokov, priemerný vek všetkých volajúcich 34 rokov, mužov 33 a žien 38 rokov. Volajúci fajčili od 1 do 50 rokov, priemerne všetci volajúci fajčili 16,7 roka, muži 14,6 roka a ženy 21,9 roka. Zaznamenaný denný počet vyfajčených cigariet bol od 1 do 40 cigariet, priemerne 18 cigariet, muži 29 cigariet a ženy 18 cigariet.

U 24 klientov – fajčiarov bol vykonaný dotazníkový prieskum zameraný na zistenie závislosti na nikotíne. Vyhodnotením FAGERSTROMOVHO dotazníka sa zistilo, že 7 (29,2%) fajčiarov nie je závislý na nikotíne, 11 (45,8%) vykazuje strednú závislosť, 5 (20,8%) fajčiarov je silne závislý na nikotíne a veľmi silne závislý bol 1 (4,2%) klient. Vo všeobecnom PCOPZ sa vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku u klientov a u ich rodinných príslušníkov. Špecializované PCPOF v roku 2017 navštívil 2x 1 klient bez spätnej väzby o efektívite intervencie. Pri opakovaných vyšetreniach klientov vo všeobecnom PCOPZ sme zaznamenali 6 bývalých fajčiarov, ktorí prestali fajčiť aj vďaka našej intervencii v minulosti.

V spojitosti s propagačnou činnosťou vo vzťahu k významným termínom venovaným problematike zdravia a drogovej prevencii, reflektovali sme na nasledovné dni: Svetový deň bez tabaku – 31. máj, pri príležitosti ktorého sme uskutočnili aktivity zamerané na prevenciu tabakizmu a zanechanie fajčenia a prezentáciu témy svetového dňa a špecializovaného poradenského centra na odvykanie od fajčenia na informačnej tabuli v budove RÚVZ Rožňava pre návštevníkov úradu. Významný termín Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún sme dali do pozornosti najmä žiakom a študentom edukačnými aktivitami a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. Aj počas Európskeho týždňa boja proti drogám sme vykonávali edukačné aktivity zamerané na problematiku prevencie látkových a nelátkových závislostí.

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

Medziodborová úloha – odbor preventívneho pracovného lekárstva

Úroveň informovanosti obyvateľstva o zdravom spôsobe života zvyšovali odborní pracovníci oddelenia PPL aj formou prednáškovej činnosti, publikačnej činnosti a odborným poradenstvom pre 45 klientov v rámci špecializovaného poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri práci. Zároveň činnosti zamerané na ochranu, zachovanie alebo prinavrátenie zdravia boli realizované aj prostredníctvom konzultačnej činnosti (414 klientov). Na pracoviskách bolo vykonaných 159 kontrol fajčenia. Realizovala sa intervenčná aktivita v rámci projektu **Zdravé pracoviská** – časť pracovné prostredie a pracovné podmienky v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka.

V rámci zlepšovania podmienok pre zamestnancov z hľadiska prevencie chorôb z povolania a nadmernej psychickej pracovnej záťaže v odvetviach s významnými rizikovými faktormi práce a pracovného prostredia sa aktívne spolupracuje s UNLP KE - Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a s neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami vykonávajúcimi pracovné zdravotné služby v problematike ochorení podmienených prácou. V roku 2017 bolo prešetrených 21 podozrení na chorobu z povolania. V špecializovanom poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri práci bol využívaný informačný materiál o problematikách PPLaT v súvislosti s výrobnými technológiami ako aj s možnými negatívnymi účinkami faktorov pracovného prostredia.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. *Kardiovaskulárne ochorenia*

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO.

11. ročník celonárodnej kampane MOST- mesiac o srdcových témach sa v Rožňave konal 28.09.2017 a 29.09.2017. Pracovníci oddelenia VkJZ v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou - Egészségügyi Középsiskola v Rožňave vykonávali merania

biochemických a antropometrických ukazovateľov kardiovaskulárnych ochorení a poskytovali poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. 28.09.2017 bolo na mobilnom stanovišti na Námestí baníkov (pri cukrárni Piroška) v Rožňave vyšetrených 18 klientov, 14 žien a 4 muži. 29.09.2017 bolo v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave vyšetrených 13 klientov, 10 žien a 3 muži. Spolu 31 klientov bolo vo veku od 18 do 82 rokov, priemerný vek všetkých klientov bol 47 rokov. Ďalšiu verejnosť o rizikových faktoroch chronických neinfekčných chorôb edukovali v uliciach mesta Rožňava žiaci zo Strednej zdravotníckej školy-Egészségügyi Középsiskola v Rožňave.

Z nameraných parametrov malo zo všetkých 31 klientov rizikový BMI 20 klientov. Rizikovú hodnotu WHtR indexu (pomer obvodu pása a telesnej výšky) malo 22 klientov, rizikovú hladinu celkového cholesterolu (nad 5,00 mmol/l) malo 18 klientov, z toho 6 klientov do 6 mmol/l a až 12 klientov nad 6 mmol/l. Nízku nedostatočnú hladinu HDL cholesterolu tzv. dobrého cholesterolu malo 14 klientov. Kampani MOST 2017 predchádzala medializácia podujatia v regionálnom denníku MY Gemerské noviny, vo vstupnej hale RÚVZ bola na tému MOST 2017 inštalovaná nástenka a tiež dodané plagáty k tejto akcii.

2. *Diabetes mellitus*

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu. Činnosť v tomto smere vykazujeme najmä v bodoch 9.1, 9.2, 9.7 a 9.9. V rámci dobrej spolupráce so základnými a strednými školami boli aj roku 2017 vykonané edukačné aktivity o zdravej výžive a pohybovej aktivite ako súčasť prevencie chronických neinfekčných chorôb, vrátane prevencie cukrovky pre 20 študentov na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave, pre 48 študentov Gymnázia P. J. Šafárika v Rožňave, pre 155 žiakov a 6 pedagógov na ZŠ na Zlatej ulici v Rožňave, pre 24 žiakov na ZŠ Ul. pionierov v Rožňave, pre 53 návštevníkov Komunitného centra v Rožňave a pre 26 seniorov v zariadení FOR REGION v Nadabule.

3. *Vybrané nádorové ochorenia*

Na prevencii nádorových ochorení sa podieľame aj individuálnou poradenskou činnosťou a účasťou na edukačných kampaniach. Prevencii najčastejších nádorových ochorení sa pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu venovali počas zdravotno-výchovných aktivít na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave – 53 študentov.

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín Svetový deň rakoviny – 4. február, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. Realizované aktivity mali informačný a edukačný charakter (zostavenie informačného panelu vo vstupnej hale RÚVZ a distribúcia informačno-propagačných materiálov spojená s odborným poradenstvom a konzultáciami, zameranými na primárnu prevenciu onkologických ochorení najmä počas intervencie klienta vo všeobecnom PCOPZ. Všetky ďalšie aktivity oddelenia VkZ smerovali v hodnotenom období k prevencii chronických neinfekčných ochorení – osobitne srdcovocievnych ochorení, cukrovky a nádorových ochorení.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úloha sa v hodnotenom období realizovala na úrovni činnosti všeobecného a špecializovaných poradenských centier ochrany a podpory zdravia. Činnosť PCOPZ je podrobne opísaná v bode 9.7 CINDI PROGRAM SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity boli zamerané na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle s cieľom prevencie nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia VKZ, názorná propagácia – formou nástienky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ, prednášky, interaktívne zážitkové metódy, individuálne a skupinové poradenstvo.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 334 obyvateľov okresu, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály so zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s obezitou, ktorí prejavili záujem o zmenu životného štýlu a úpravu hmotnosti, bola odporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali aj pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie nasledovne:

V rámci projektu Zdravé pracoviská v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka pre zlepšenie ergonomie prebieha spolupráca pri zabezpečovaní zácviaku a kontroly spôsobu balenia trénerom a tiež pri návrhu spôsobu paletizácie hotových výrobkov v súvislosti s automatizáciou prevádzky.

V regionálnej tlači a na infotexte miestnej televízie bol zverejnený článok zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti o zdravotných rizikách vyplývajúcich z pracovných podmienok a súvisiacich opatreniach.

V rámci preventívnych aktivít sú zamestnanci s prevahou práce so zobrazovacou jednotkou oboznamovaní s odporúčanou pohybovou aktivitou počas prestávok v práci.

V roku 2017 bolo v rámci činnosti ŠPCOPZP realizované individuálne poradenstvo v 45 prípadoch. Poradenstvo bolo zamerané na vplyv faktorov pracovného prostredia na zdravie, prevenciu chorôb z povolania a povinnosti zamestnávateľa pri zabezpečovaní zdravých pracovných podmienok.

Odborní pracovníci oddelenia PPLaT v rámci ŠZD v roku 2017 vykonali 136 kontrol. Zistené nedostatky boli riešené v rámci jednaní so zamestnávateľmi, kde boli prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov. Rozsah realizácie uvedených opatrení touto formou sa ukázal ako dostatočný a efektívny prostriedok a nebolo potrebné pristupovať k sankčným opatreniam. V rámci metodického vedenia zamestnávateľov v oblasti ochrany a podpory zdravia zamestnancov pri práci boli prioritne usmerňované spoločnosti, kde je vykonávaná riziková práca. V roku 2017 bolo realizovaných na rizikových pracoviskách 47 kontrol. V rámci posudkovej činnosti bolo vykonaných 103 ohliadok pracovných priestorov. V závode SCA HP SLOVAKIA s.r.o. Gemerská Hôrka pokračuje spoločný postup riešenia projektu Zdravé pracoviská.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Úloha sa v hodnotenom období realizovala podľa usmernenia gestora RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizizačných ochorení.

Účasť RÚVZ Rožňava, ako riešiteľského pracoviska, zahŕňala nasledovné propagačné a intervenčné aktivity:

- zaslanie informácií a účastníckych listov na uverejnenie do infotextu mestskej káblovej televízie v Rožňave, do regionálneho denníka, do všetkých stredných a základných škôl v okrese Rožňava, na všetky mestské a obecné úrady v okrese Rožňava a na webovú stránku RÚVZ,
- vyhotovenie nástenky, ktorá bola umiestnená vo vstupnej hale RÚVZ,
- počas výjazdov PCOPZ a pri všetkých zdravotno-výchovných aktivitách v danom období (napr.: pohybová aktivita pre verejnosť s názvom Pohyb je podmienkou života, projektové dni na ZŠ v okrese Rožňava) sme propagovali potrebu zvýšenia pohybovej aktivity, celonárodnú súťaž Do práce na bicykli 2017 a túto kampaň,
- následne sme na RÚVZ Banská Bystrica zaslali 16 účastníckych listov a záznamy od 1 detského podporovateľa.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Úloha sa v roku 2017 realizovala aj zaslaním informácie RÚVZ so sídlom v Rožňave na ÚVZ SR ohľadom spolupráce s príspevkovou organizáciou „Zdravé regióny“. Počas epidémie hepatitídy typu A sme nadviazali spoluprácu s koordinátorom a asistentkou zdravia z organizácie Zdravé komunity/Zdravé regióny. Cieľom spolupráce bolo zlepšenie zdravotného uvedomenia rómskej populácie v obci Roštár a efektívnejšie dodržiavanie epidemiologických opatrení v súvislosti s daným infekčným ochorením. Táto spolupráca prebiehala formou jedného pracovného stretnutia a následným zabezpečením osvedy v problematike hepatitídy typu A v danej lokalite.

Všetky ďalšie aktivity oddelenia Vzk týkajúce sa prevencie chronických neinfekčných chorôb, prevencie látkových a nelátkových závislostí a prevencie sexuálne prenosných chorôb, vrátane výchovy k manželstvu a rodičovstvu, sú smerované ku všetkým obyvateľom okresu Rožňava, znevýhodnené komunity nevynímajúc. V roku 2017 bolo v prostredí detí a mládeže zo znevýhodnených komunit edukovaných spolu 679 žiakov ZŠ. Taktiež v súvislosti s výskytom hepatitídy typu A bola zrealizovaná preventívna zdravotno-výchovná aktivita pre 53 návštevníkov Komunitného centra v Rožňave.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Na znižovanie škodlivých účinkov alkoholu sa v roku 2017 realizovali zdravotno-výchovné aktivity prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód s dôrazom na deti a dospelievajúcu populáciu. Mnohé aktivity súviseli s témou zdravého životného štýlu a s prevenciou látkových a nelátkových závislostí. Prostredníctvom

všeobecného PCOPZ sa u klientov sledoval aj rizikový faktor problémového užívania alkoholu s následným odporučením návštevy špecialistu.

Viac informácií v bode 9.1 – A.I.3.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Do jednotlivých základných organizácii JDS v okrese boli prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave distribuované zdravotno-výchovné materiály zamerané na zdravý životný štýl, vysoký krvný tlak, cukrovku, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu. U seniorov sa realizujú aj kurzy samomerania krvného tlaku. Absolvovalo ich 27 seniorov. V roku 2017 sa v priestoroch RÚVZ Rožňava realizovali pohybové aktivity s názvom Pohyb je podmienkou života. Tieto pohybové aktivity pod vedením odborných pracovníčok oddelenia VKZ sú zamerané na prevenciu ochorení chrbta, inkontinencie, osteoporózy a zlepšenie celkovej telesnej pohody. Počas 25 stretnutí sa na cvičení stretávalo 17 osôb, prevažne senioriek.

Aktivity súvisiace s Týždňom mozgu 2017 sú vyhodnotené v kapitole 9.1. - A I.

Pri príležitosti Svetového dňa srdca sa v zariadení pre seniorov FOR REGION v Nadabule pre 26 účastníkov vykonávali zdravotno-výchovné aktivity na túto tému.

Pri príležitosti Októbra - mesiaca úcty k starším sa 17.10. 2017 v Spoločenskej sále na Mestskom úrade v Rožňave uskutočnil 2. ročník Rožňavského veľtrhu pre seniorov. Podrobnosti sú uvedené v kapitole 9.1 - A I.

9.6 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Úloha sa na našom pracovisku nerealizovala.

9.6.1 ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Úloha sa na našom pracovisku nerealizovala.

9.7 CINDI PROGRAM SR

V rámci CINDI programu SR boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2017 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 381 klientom (všeobecné 334 z toho 101 (30,2%) mužov a 233 (69,8%) žien, špecializované 47 z toho 32 (68,1%) mužov a 15 (31,9%) žien). Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a v komunitách žijúcich na vidieku výjazdmi všeobecného PCOPZ. V hodnotenom období bolo uskutočnených 12 výjazdov v 11 zariadeniach okresu kde bolo spolu vyšetrených 204 klientov, z toho 132 vyšetrených za štandardných podmienok zadaných do databázy TZS a 2 výjazdy, na ktorých bolo vyšetrených 72 klientov za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do hlavnej databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou oddelenia VkZ. Absolvovalo ho 42 klientov.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných termínov je informovať verejnosť (odbornú a laickú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl a do 6 stredných škôl, prostredníctvom pokračujúcej regionálnej kampane MOST V AUTOBUSE (kampan z roku 2014) a taktiež prostredníctvom distribúcie zdravotno-výchovného materiálu na miesta so zvýšenou koncentráciou ľudí.

Vyhodnotenie činnosti k významným termínom sa nachádza v bodoch 9.1, 9.2, 9.5.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

V roku 2017 boli prostredníctvom oddelenia výchovy k zdraviu zrealizované zdravotno-výchovné aktivity v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok, taktiež v oblasti nelátkových závislostí pre 1914 mladých ľudí na základných a stredných školách – žiaci, študenti, rodičia, učitelia (často opakovane). Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež v základných a stredných školách v okrese Rožňava (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, filmy na DVD, články, informácie, letáky, nástenky).

Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza bod 9.1 – A.I.3.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia VkZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, letáky vlastnej edície, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. Uvedená priorita NPPZ o. i. úzko súvisí s úlohou pod názvom „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorá sa realizuje v rámci CINDI programu SR každé dva roky (pozri bod 9.2.1).

Pohybová aktivita pre verejnosť s názvom Pohyb je podmienkou života prebiehala aj v tomto hodnotenom období v priestoroch RÚVZ. Tieto pohybové aktivity pod vedením odborných pracovníčok oddelenia VKZ boli zamerané na prevenciu ochorení chrbta, inkontinencie, osteoporózy a zlepšenie celkovej telesnej pohody. 17 osôb sa na cvičení stretlo 25-krát. Fitness centrum na RÚVZ využili 6 pracovníci 42-krát.

Zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity boli v hodnotenom období realizované pre 431 detí a mládež, pre 136 ľudí v produktívnom veku a 144 seniorov.

V hodnotenom období sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 334 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003, ako aj plnením Národného programu podpory zdravia, Národného programu prevencie obezity, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (pozri bod 9.1 a 9.2).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V súlade s usmernením ÚVZ SR zn. OHŽP – 983/2017 bol vykonaný dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl v okresoch Senica a Skalica o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií.

Prieskum bol vykonaný na 110 respondentoch – študentov stredných škôl Gymnázia L. Novomeského v Senici, SOŠ V. P. Tótha v Senici, Súkromnej SOŠ podnikania v Senici a SOŠ elektrotechnickej v Gbeloch.

Výsledky dotazníkového prieskumu boli odoslané ÚVZ SR.

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Vyhodnotenie

V rámci plnenia stanovenej úlohy bolo v roku 2017 vydaných 11 rozhodnutí o rizikových prácach, v 2 organizáciách boli rizikové práce novo určené, v 7 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené. V 2 organizáciách boli určené rizikové práce zrušené. V rámci výkonu ŠZD bolo vykonaných 15 previerok zameraných na rizikové práce ukončených záznamom.

Prevládajúcim rizikovým faktorom je hluk.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a jeho legislatívnych úprav NV SR č. 300/2007 Z.z. a NV SR č. 471/2011 Z.z.

V roku 2017 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 26 previerok, bolo vydaných 15 rozhodnutí a schválených 11 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou chemickým faktorom.

V roku 2017 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Vyhodnotenie

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a jeho legislatívnych úprav NV SR č. 301/2007 Z.z., NV SR č. 83/2015 Z.z. a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou

azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica, a.s. v profesii lekár (2/1) a zdravotná sestra (5/5). V okresoch Senica a Skalica evidujeme firmy, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi látkami v laboratóriách (IKO Sales International NV Senica, Fortaco s.r.o. Holíč) a menšie firmy, ktoré spracovávajú tvrdé drevo. Evidujeme 3 organizácie (PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, MP Group s.r.o., Skalica, STAVBY STRECHY s.r.o., Cerová) v našej pôsobnosti, ktoré majú oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V roku 2017 bolo vydaných 24 rozhodnutí na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu pre firmy DILMUN SYSTEM s.r.o., Bratislava, PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, Concret s.r.o., Boleráz, ASTANA s.r.o., Poprad, BBC consulting, s.r.o., Nitra, Milan Marčan COBRA, Nitra, OK-plus s.r.o., Bratislava. V 22 prípadoch sa demontovala strešná krytina, v 2 prípadoch vetracie a kanalizačné potrubia z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie. V 1 prípade bol vykonaný štátny zdravotný dozor po oznámení o začatí výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Vyhodnotenie

Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií. Firma ArcelorMittal Tailored Blanks s.r.o. Senica má udelený certifikát „Bezpečný podnik“.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Senica	14	5	22	22	67	-	-	-	-

Vysvetlivky:

CHP - chránené pracoviská

ZP – zdravotné postihnutie

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť

- Druh (skupiny) postihnutia: Telesné, Duševné, Intelektové alebo Zmyslové postihnutia

Vyhodnotenie

V rámci tejto úlohy sme v roku 2017 vydali 14 rozhodnutí k uvedeniu priestorov chránených pracovísk do prevádzky a vydali sme 5 stanovísk k zvýšeniu počtu zamestnancov v existujúcich chránených pracoviskách a dielňach a rozšíreniu priestorov pracovísk. Vykonali sme štátny zdravotný dozor v 22 chránených dielňach a chránených pracoviskách. Na kontrolovaných pracoviskách pracovalo 67 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou z toho 38 žien. Jedná sa o činnosti – jednoduché montážne práce a baliace práce, administratívne práce, predavačka, kontrolór výroby, kozmetička. Prevažovali telesné a duševné postihnutia.

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Plnenie úlohy:

Úloha bola v roku 2017 realizovaná odberom jednej vzorky bambusovej misky, ktorá vyhovela požiadavkám platnej legislatívy.

3.2 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Plnenie úlohy:

Úloha nebola v roku 2017 realizovaná.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Plnenie úlohy:

Úloha bola realizovaná odberom 4 vzoriek výživových doplnkov, z ktorých dve vzorky nespĺnili kvalitatívne požiadavky na výživové doplnky s obsahom mezofilných baktérií mliečného kvasenia. Laboratórnou analýzou bolo zistené, že množstvo mezofilných baktérií mliečného kvasenia po prepočítaní na 1 tabletu / kapsulu nie je v súlade s množstvom, ktoré deklaruje výrobca na obale.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Plnenie úlohy:

Úloha bola realizovaná podľa rozpracovaného plánu pre odber vzoriek potravín na rok 2017 a to odberom 2 vzoriek soli mesačne. Celkom bolo v roku 2017 odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli na zisťovanie obsahu KJ/KJO₃ a ferokyanidu draselného, pôvod solí bol najmä z krajín EÚ. Na základe výsledkov laboratórných analýz odobraté vzorky vyhovovali v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám PK SR. Obsah KI bol v rozmedzí 15 – 35 mg/kg, hodnoty ferokyanidu boli pod 20 mg/kg.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Plnenie úlohy:

V rámci monitoringu boli sledované tri vybrané prídavné látky – E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty. Monitoringu sa zúčastnilo 20 respondentov (5 žien a 5 mužov/každá veková kategória) a boli odobraté 2 vzorky potravín s predpokladaným obsahom sledovaných látok (E104, E 950). Obe vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Plnenie úlohy:

V rámci monitoringu kuchynskej soli boli odobraté 3 vzorky hotových pokrmov a 3 vzorky chleba a pekárenských výrobkov.

3.7 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Plnenie úlohy:

Úloha nebola v roku 2017 realizovaná.

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Projekt „Školské ovocie“ – zrealizovaných 6 besied pre žiakov ZŠ s MŠ v Senici (112 žiakov).

Projekt „Viem, čo zjem“ – zrealizovaných 6 interaktívnych prednášok pre žiakov I. a II. stupňa základných škôl, edukovaných bolo 111 žiakov ZŠ s MŠ v Senici.

V rámci podpory zdravšieho prostredia v školách bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania vykonaných 117 kontrol, v školských bufetoch a ostatných zariadeniach doplnkového stravovania 4 kontroly a 17 kontrol v telovýchovných zariadeniach pre deti a mládež.

Bol vykonaný mimoriadny cielený štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na základných školách a stredných školách v Slovenskej republike a dotazníkový prieskum na zistenie poznatkov a názorov žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy. Počet vykonaných kontrol: 13, počet skontrolovaných priestorov na výučbu telesnej výchovy: 23 (vnútorné priestory), 35 (vonkajšie priestory) = spolu 58. Situácia na úseku technického stavu a hygienickej situácie telocviční je vo väčšine prípadoch na vyhovujúcej úrovni. Miestami sa vyskytovali nedostatky, ktoré sa týkali prevažne hygienickej situácie zariadení na osobnú hygienu a šatní pri telocvičniach, úpravy stien, podláh a otvárateľnosti okien v telocvični. Opatrenia podľa § 55 ods. 1 písm. f) zák. č. 355/2007 Z. z. a ani sankcie neboli uložené. Postupne sa realizujú rekonštrukcie telovýchovných zariadení vrátane vonkajších plôch určených na telovýchovu. Telocvične sú využívané v poobedných a večerných hodinách verejnosťou, návštevne hodiny pre verejnosť majú zariadenia uvedené v prevádzkových poriadkoch. Prevádzkové poriadky sú dodržiavané. V školách sú pre žiakov organizované plavecké, lyžiarske, korčuliarske výcviky a rôzne športové krúžky. Počet hodín TV do týždňa : I. stupeň – 2 hod/týždeň, II. stupeň – 2 hod/týždeň, stredné školy – 2 hod/týždeň. Nulté hodiny na žiadnom stupni ZŠ a SŠ nie sú, TV je zaradená v rozvrhu hodí aj v čase do tretej vyučovacej hodiny (prevádzkové dôvody). Počet cvičiacich žiakov/ počet žiakov v škole (len v 13 skontrolovaných školách): 4944 /5127. Počet žiakov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV (len v 13 skontrolovaných školách): 183. Najčastejšie zdravotné indikácie u žiakov a študentov oslobodených od TV sú poruchy pohybového aparátu, alergie, očné poruchy, metabolické a endokrinné ochorenia. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 24 žiakov 8 ročníka základnej školy, získané údaje boli poslané gestorovi projektu elektronicky.

V predškolských zariadeniach sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru kládol dôraz na zabezpečenie pitného režimu používaním pitnej vody a nesladených nápojov (16 kontrol).

Boli zrealizované edukačné aktivity pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl: „Zdravý životný štýl“- prednáška pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Šaštín-Stráže (43 žiakov) a študentov Súkromnej strednej odbornej školy podnikania v Senici (132 študentov), „Výživa mladých ľudí“ – prednáška pre študentov Obchodnej akadémie v Senici (53 študentov). Spolupodieľali sme sa na organizácii 2 športových podujatí určených pre deti a mládež.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Spolupracovali sme na realizácii projektu, odpočtuje odd. epidemiológie.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Spolupracovali sme na realizácii projektu, odpočtuje odd. epidemiológie.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Na základe požiadavky oddelenia hygieny životného prostredia bol zrealizovaný dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií u študentov stredných škôl podľa požiadaviek gestora (143 respondentov). Odpočtuje oddelenie hygieny životného prostredia.

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Odpočet plnenia:

Pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Senici poskytovali usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietaní povinného očkovania. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení ako aj informácie o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu. Očkujúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania na základe zaslaného Očkovacieho kalendára na rok 2017, ktorý je k dispozícii na webových stránkach RÚVZ Senica.

Priebežne sa vykonávali telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.

V súvislosti Európskeho imunizačného týždňa 2017 (24. - 30. apríl 2017) European Immunization Week- EIW 2017 web stránkach RUVZ Senica boli prezentované články na zdôraznenie významu očkovania a informačný panel v priestoroch RÚVZ. V roku 2017 bolo nahlásených 8 odmietnutí povinného očkovania.

V priebehu mesiacov máj - jún 2017 sme sa zapojili do edukačnej aktivity vzdelávania študentov stredných škôl v okresoch Senica a Skalica vo vakcinológii pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preven-tabilných očkovaním a význame očkovania“.

Kontrola očkovania bola realizovaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR v II. polroku 2017 s nasledovnými výsledkami:

Okres Senica - pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 97,18%(ročník 2015), očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám 96,98 (ročník 2015), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 99,2% (ročník 2010), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 99,4% (ročník 2003), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 97,59% (ročník 2015), 96,75% (ročník 2014), 97,53% (ročník 2013) a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde 98,27% (ročník 2005).

Okres Skalica – pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 96,03%(ročník 2015), očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám 96,40% (ročník 2015), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 98,2% (ročník 2010), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 99,6% (ročník 2003), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 95,65% (ročník 2015), 95,48% (ročník 2014), 95,37% (ročník 2013) a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde 99,31% (ročník 2005).

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z., 544/2011 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3. 2003.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Odpočet plnenia:

Surveillance infekčných chorôb sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi počas celého roka. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení za okresy Senica a Skalica, o ktorom sú informovaní lekári prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v sídle okresov, regionálna veterinárna a potravinová správa a príslušne susediace regionálne RÚVZ s územím okresu Senica a Skalica vrátane Krajskej hygienickej stanice Brno elektronickou formou. Hlásenia akútnych respiračných ochorení , chrípky a chrípke podobných ochorení sú pravidelne spracovávané týždenne a odborná i laická verejnosť je informovaná o aktuálnej situácii v miestnej tlači a na webových stránkach úradu.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Odpočet plnenia:

Informačný systém EPIS je pravidelne využívaný a sú do neho vkladané údaje o prenosných ochoreniach priebežne počas celého roka. V sledovanom období do 30.12.2017 bolo za okres Senica vložených do systému 552 údajov a 318 epidemiologických šetrení. Za okres Skalica bolo vložených do systému 1187 údajov a vykonaných 467 epidemiologických šetrení v ohnisku. Systém rýchleho varovania sa plne využíval počas uplynutého obdobia.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Spätne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD a odborná zdravotnícka verejnosť.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Odpočet plnenia:

RÚVZ Senica pokračuje v zapojení sa do projektu HELICS EU aj v roku 2017. Spracúvajú sa sledované zdravotné dokumentácie pacientov hospitalizovaných vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica na oddelení anesteziológie a intenzívnej medicíny, kde sú sledované infekcie na jednotkách intenzívnej starostlivosti (ICU) za obdobie troch mesiacov v roku 2016 a na chirurgickom oddelení infekcie v mieste chirurgického zákroku (SSI) za obdobie šiestich mesiacov roku 2016. Celkovo bolo spracovaných a do systému vložených 52 dotazníkov ICU a 62 dotazníkov SSI.

K sledovanému termínu bolo na oddelení epidemiológie evidovaných 190 nozokomiálnych nákaz z oddelení FNsp Skalica.

Na oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

V súlade s Odporúčaním Rady EÚ z 9.6.2009 o bezpečnosti pacienta vrátane prevencie a kontroly nemocničných infekcií č. 2009/151/01 bolo v Slovenskej republike v období máj – jún 2017 vykonávané bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť (PPS).

Oddelenie epidemiológie sa zapojilo v mesiaci jún 2017 do realizácie prieskumu vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica a.s. Skalica.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Odpočet plnenia:

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Senici.

V súvislosti s vydaným Usmernením hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR bolo zabezpečené informovanie všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast, primárov a lekárov urgentných príjmov a záchranej zdravotnej služby, ktoré poskytujú zdravotnícku starostlivosť pacientom s VNN. Cieľom je zvýšiť pripravenosť na ochranu verejného zdravia pred hrozbou zavlečenia a šírenia sa vysoko nebezpečnej nákazy (VNN) na území okresov Senica a Skalica, prehĺbiť vedomosti účastníkov školenia a pripraviť ich na zvládnutie opatrení v rezorte zdravotníctva a činností pri riešení situácie po zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN.

V súlade s prílohou č. 6 k Usmerneniu hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR bol zorganizovaný seminár pre všeobecných lekárov, lekárov ZZS a CPO FNsp Skalica, kde bola táto problematika odprezentovaná formou dvoch ppt prednášok dňa 31.5. 2017.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Odpočet plnenia:

V spádovom území RÚVZ Senica sa v roku 2017 odoberali vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR paralelne z dvoch odberových miest čističiek odpadových vôd v Skalici (7 vzoriek) a v Senici (7 vzoriek). Z odobratého počtu 14 vyšetrených vzoriek odpadových vôd v 1 vzorke bol potvrdený: september COXSACKIEVÍRUS B5 (ČOV Senica), ostatné vzorky boli s negatívnymi výsledkami. V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Odpočet plnenia:

Pracovníci oddelenia epidemiológie v spolupráci s oddelením podpory zdravia RUVZ Senica v roku 2017 pokračovali v realizácii aktivít „Prevencia HIV/AIDS“ formou interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“.

Realizácia projektu aj tento rok bola v časovom období mesiaca november 2017.

Spolupracovali sme so základnými a strednými školami v meste Senica a Holíč, kde bol realizovaný interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ pre žiakov základných a študentov stredných škôl . Bol predstavený projekt, štruktúra a jeho význam s dôrazom na netradičnosť realizácie formou hry a očakávaní ich aktívnej účasti . Po absolvovaní projektu boli účastníci vždy oboznámení s vyhodnotením a prediskutované ich pripomienky a otázky.

Počas týchto aktivít sa interaktívneho projektu zúčastnilo celkovo 135 študentov stredných škôl mesta Senica Holíč .

Pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl bolo realizovaných 9 prednášok o problematike HIV/AIDS .

Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou nástenky a plagátov na RÚVZ Senica.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Odpočet plnenia:

V roku 2017 poradňa očkovania poskytovala informácie priebežne o povinnom, odporúčanom očkovaní, ochoreniach preventabilných očkovaním, kontraindikáciách a nežiadúcich účinkoch očkovania, taktiež informácie pred cestou do zahraničia. Poradne využívali viac zdravotnícki pracovníci. Väčšinou sa otázky týkali kontraindikácií očkovania a doočkovania detí jednotlivými očkovacími látkami pri prekročení doporučenej schémy očkovania, prípadne pri presťahovaní sa z krajín EU a mimo EU. Záujem zo strany laickej verejnosti bol minimálny. Informácie ohľadom očkovania žiadali najmä v prípadoch dovolenkového cestovania do zahraničia, pri dlhodobých štúdijských pobytoch študentov a práce v zahraničí.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUD/CICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Odpočet plnenia:

V priebehu mesiacov máj - jún 2017 sme sa zapojili do edukačnej aktivity vzdelávania študentov stredných škôl okresov Senica a Skalica vo vakcinológii -

„ Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania “.

Hlavným cieľom je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o závažnosti ochorení preventabilných očkovaním a o význame očkovania, prioritne v cieľovej skupine študentov vyšších ročníkov (3. a 4. ročník). Edukácia bola interaktívnou formou a efekt overovania vedomostí bol formou dotazníkov (158 dotazníkov), ktorých vyhodnotenie bolo zabezpečené gestorom úlohy RÚVZ so sídlom v Komárne.

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Plní sa priebežne. V rámci NPPZ sa realizujú všetky nižšie uvedené aktivity.

9.1.1

Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Plní sa priebežne.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015- 2025

Projekt sa realizuje priebežne. Klientom poradní zdravia boli poskytnuté informácie o zdravom životnom štýle. Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sme sa spolupodieľali na organizácii 2 športových podujatí. Počas podujatí sme záujemcom merali krvný tlak a poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo (153 ľudí). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály do škôl, zdravotníckych zariadení, klubov dôchodcov a osvetových organizácií. Zrealizovali sme prednášku na tému „Zdravý životný štýl“ pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Šaštín-Stráže (43 žiakov).

K Svetovému dňu zdravia boli zrealizované v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, spoločnosťou MAHLE Behr Senica s.r.o. a Arcelor Mittal, Tailored Blanks Senica, s.r.o Dni zdravia. Počas týchto akcií boli zrealizované preventívne vyšetrenia zamestnancov uvedených inštitúcií (antropometrické a biochemické vyšetrenia), na ktoré naväzovalo komplexné poradenstvo. Celkovo bolo vyšetrených 101 ľudí. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň zdravia a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály.

K Svetovému dňu diabetu bolo zrealizovaných 6 prednášok - „Zdravý životný štýl a prevencia cukrovky“ - pre študentov stredných škôl v Senici (132 študentov). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň diabetu a boli rozdistribúované zdravotno - výchovné materiály.

V spolupráci s Obchodnou akadémiou v Senici boli uskutočnené 2 prednášky pre študentov na tému „Výživa mladých ľudí“ (53 študentov).

Projekt „Školské ovocie“ – zrealizovaných 6 besied pre žiakov ZŠ s MŠ v Senici (112 žiakov).

Projekt „Viem, čo zjem“ – zrealizovaných 6 interaktívnych prednášok pre žiakov I. a II. stupňa základných škôl, edukovaných bolo 111 žiakov ZŠ s MŠ v Senici.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ bola pred súťažou spropagovaná na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Senici, regionálnych médiách, zabezpečili sme distribúciu plagátov pre verejnosť. V regionálnom úrade verejného zdravotníctva bol počas celej kampane inštalovaný panel s podmienkami súťaže i s voľným prístupom k účastníckym listom. V okresoch Senica a Skalica sme osobne oslovovali ľudí na OÚ, MsÚ, školách, zdravotníckych zariadeniach, osvetových strediskách, kluboch dôchodcov, na športoviskách i fitness centrách a na športových podujatiach. Do celonárodnej medzinárodnej koordinovanej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie sa zapojilo a prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Senici odovzdalo účastnícke listy 6 ľudí.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V spolupráci s Obchodnou akadémiou v Senici sme uskutočnili 2 prednášky o prevencii alkoholizmu (58 študentov 1. ročníka). Pravidelne mesačne sa zúčastňujeme zasadnutia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri Mestskom zastupiteľstve Senica.

9.5. NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

V spolupráci s Mestom Šaštín – Stráže bol zrealizovaný Deň zdravia a pohybu pre seniorov, počas ktorého boli uskutočnené vyšetrenia seniorov (antropometrické vyšetrenie, určenie BMI, meranie TK) spojené s poradenstvom, zameraným na zdravý životný štýl (vyšetrených a edukovaných bolo 24 ľudí). Klubom dôchodcov bol poskytnutý edukačný materiál (Typy pre lepšiu pamäť, Obezita, Stres, Žijeme zdravo, Pyramída zdravej výživy, Alzheimerova choroba, Vysoký krvný tlak). Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Október – Mesiac úcty k starším a v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

K Svetovému dňu ústneho zdravia bola v Materskej škole Borský Mikuláš uskutočnená beseda s použitím DVD „Prečo zvieratka bolia zúbky“. V spolupráci s dentálnou hygieničkou sa žiaci 1. stupňa základných škôl v Senici oboznámili s technikou správneho čistenia zubov. Školám a zdravotníckym zariadeniam v oboch okresoch bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál. V priestoroch RÚVZ Senica bol inštalovaný edukačný panel s danou témou a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Senici uskutočnená propagácia Svetového dňa ústneho zdravia.

9.7 CINDI program SR

V Centre podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Senici v základnej poradni bolo vyšetrených 11 klientov (4 muži, 7 žien). Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívili 2 klienti – muži. V Poradni zdravej výživy bola vyšetrená 1 klientka. Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo.

Počas výjazdových aktivít bolo celkovo vyšetrených 459 ľudí (152 žien = 110 žien + 42 študentiek vyšetrených smokerlyzénom, 307 mužov = 46 mužov + 261 chlapcov vyšetrených smokerlyzénom), z toho sa zrealizovali nasledovné vyšetrenia:

- celkový cholesterol: 101 ľudí
- glukóza: 10 ľudí
- krvný tlak a pulz: 156 ľudí
- vyšetrenie smokerlyzénom: 303 ľudí – študenti 15-19 roční(42 dievčat ,261 chlapcov. Spolu bolo vykonaných 570 vyšetrení. Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

K Svetovému dňu bez tabaku bol v spolupráci s CPPPP v Holíci, zrealizovaný projekt „Fajčiť či nefajčiť“- kvíz pre stredoškolákov, v rámci ktorého sme záujemcom vyšetřili hodnotu CO vo vydychovanom vzduchu, poskytli poradenstvo a edukačné materiály (28 aktivít). Celkovo sa projektu zúčastnilo 605 študentov a vyšetřených bolo 303 študentov. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel a na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol svetový deň spropagovaný.

Projekt „Kto nás chráni“ bol zrealizovaný v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica. Bola uskutočnená výtvarná súťaž pre žiakov základných, špeciálnych a základných umeleckých škôl zameraná na prevenciu kriminality a drogových závislostí a následne výstava spojená s ocenením víťazných prác.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovania s nimi bol v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel a na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol tento deň spropagovaný.

Pravidelne mesačne sa zúčastňujeme zasadnutia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri Mestskom zastupiteľstve Senica.

Počas Európskeho týždňa boja proti drogám bol v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica uskutočnený 21. ročník projektu „Chráňme sa pred drogovým nebezpečenstvom“. Projekt je zameraný na prevenciu drogových závislostí, určený pre koordinátorov prevencie drogových závislostí, pedagógov, študentov, kultúrnych a osvetových zamestnancov, pre odbornú a laickú verejnosť. Hlavným prednášajúcim na seminári bol MUDr. Okruhlica z Centra pre liečbu drogových závislostí v Bratislave – prednáška na tému Prevencia, liečba závislostí a ďalších problémov s užívaním „návykových“ látok, seminár bol určený pre všetkých ľudí pracujúcich v oblasti prevencie závislostí (zdravotníci, sociálni, pedagogickí pracovníci– hlavne koordinátori prevencie závislostí na školách, psychológovia z CPPPP, príslušníci policajného zboru, predstavitelia miest, obcí a okresu – prednosta OÚ Senica, členovia Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti Mestského zastupiteľstva v Senici). Ďalej boli vykonané 4 prednášky na tému „Drogové závislosti u detí a mládeže“. Prednášok sa zúčastnilo 127 žiakov a študentov - 46 žiakov ZŠ (9. ročník) a 81 študentov SŠ (1. a 2. ročník). Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Európsky týždeň boja proti drogám a v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Pri príležitosti Svetového dňa "Pohybom ku zdraviu" sme sa spolupodieľali na organizácii 2 športových podujatí. Počas podujatí sme záujemcom merali krvný tlak a poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo (153 ľudí). V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici bol spropagovaný Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály do škôl, zdravotníckych zariadení, klubov dôchodcov a osvetových organizácii. Zrealizovali sme prednášku na tému „Zdravý životný štýl“ pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Šaštín-Stráže (43 žiakov).

Úloha 5.1.1

Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi

V mesiaci jún 2017 sme sa zúčastnili dvojdňového prakticko-odborného seminára k plneniu úloh predmetného akčného plánu v Spišskej Novej Vsi.

5.1.2

Zintenzívnenie výkonu štátneho zdravotného dozoru v telovýchovných a športových zariadeniach pri školských zariadeniach

Bol vykonaný mimoriadny cielený štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na základných školách a stredných školách v Slovenskej republike a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy. Počet vykonaných kontrol: 13, počet skontrolovaných priestorov na výučbu telesnej výchovy: 23 (vnútorné priestory), 35 (vonkajšie priestory) = spolu 58. Situácia na úseku technického stavu a hygienickej situácie telocviční je vo väčšine prípadoch na vyhovujúcej úrovni. Miestami sa vyskytovali nedostatky, ktoré sa týkali prevažne hygienickej situácie zariadení na osobnú hygienu a šatní pri telocvičniach, úpravy stien, podláh a otvárateľnosti okien v telocvični. Opatrenia podľa § 55 ods. 1 písm. f) zák. č. 355/2007 Z. z. a ani sankcie neboli uložené. Postupne sa realizujú rekonštrukcie telovýchovných zariadení vrátane vonkajších plôch určených na telovýchovu. Telocvične sú využívané v poobedných a večerných hodinách verejnosťou, návštevne hodiny pre verejnosť majú zariadenia uvedené v prevádzkových poriadkoch. Prevádzkové poriadky sú dodržiavané. V školách sú pre žiakov organizované plavecké, lyžiarske, korčuľarske výcviky a rôzne športové krúžky. Počet hodín TV do týždňa : I. stupeň – 2 hod/týždeň, II. stupeň – 2 hod/týždeň, stredné školy – 2 hod/týždeň. Nulté hodiny na žiadnom stupni ZŠ a SŠ nie sú, TV je zaradená v rozvrhu hodí aj v čase do tretej vyučovacej hodiny (prevádzkové dôvody). Počet cvičiacich žiakov/ počet žiakov v škole (len v 13 skontrolovaných školách): 4944 /5127. Počet žiakov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV (len v 13 skontrolovaných školách): 183. Najčastejšie zdravotné indikácie u žiakov a študentov oslobodených od TV sú poruchy pohybového aparátu, alergie, očné poruchy, metabolické a endokrinné ochorenia. Okrem mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru bol vykonaný štandardný štátny zdravotný dozor v 4 telovýchovných zariadeniach pri

školách. Celkovo bolo v roku 2017 vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 17 kontrol v telovýchovných a športových zariadeniach pri školských zariadeniach

5.1.3

Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi

V mesiaci jún 2017 sme sa zúčastnili dvojdňového prakticko-odborného seminára k plneniu úloh predmetného akčného plánu v Spišskej Novej Vsi.

5.1.5

Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie. Rozsiahla zdravotno-výchovná kampaň vo všetkých médiách, motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite – odpočet – vid' úloha č. 9.2.1

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV)

Cieľom plánu je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho a vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2017 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992* – Národné ciele SR III, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2017 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2017 neboli dané požiadavky gestora úlohy - ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Gestorom úlohy a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR.

V priebehu roku 2017 neboli dané požiadavky gestora úlohy - ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Gestorom úlohy je NRC pre pitnú vodu, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ a RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2017 neboli dané požiadavky gestora úlohy - NRC pre pitnú vodu na plnenie predmetnej úlohy.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM PROSTREDÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na plnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2017 neboli na RÚVZ Spišská Nová Ves dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriu

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom sú RÚVZ v SR.

Pracovníci oddelenia HŽP vykonali v priebehu roka 2017 1 kontrolu - ŠZD v soláriu, pri ktorej neboli zistené nedostatky.

ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE Z PROBLEMATIKY ÚZEMNÉHO OBVODU

SLEDOVANIE KVALITY VODY V PRAMEŇOCH NA ÚZEMÍ NÁRODNÉHO PARKU SLOVENSKÝ RAJ

V priebehu roka 2017 bolo pracovníkmi oddelenia HŽP odobratých 34 vzoriek vôd zo 17 prameňov nachádzajúcich sa v blízkosti najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to prameň Pod Gačovskými skalami – Dedinky, prameň Stratenská Píla, prameň Zajmarská roklina (vyvieračka), prameň Suchá Belá, prameň Kyseľ, prameň sv. Bruna na Kláštorsku, prameň na ceste medzi Kláštorskom a Podleskom, Glacká cesta – prameň Maisgripin, prameň Klauzy, Novoveská Huta – Kráľov prameň, prameň Podlesok (oproti parkovisku), prameň Breznovica (Prielom Hornádu), prameň pri potoku Lesnica (Pod tiesninou), Košiarny briežok – Skromná studnička, Košiarny briežok – Grófska studňa, Sokolský prameň – Čingov, prameň Čierna dolina – Sokol.

Kvalita vody vo vzorkách: prameň Kyseľ, prameň sv. Bruna na Kláštorsku, prameň Čierna dolina – Sokol, prameň Klauzy, prameň Stratenská Píla, prameň Zajmarská roklina (vyvieračka), Košiarny briežok – Skromná studnička, Novoveská Huta – Kráľov prameň, prameň Suchá Belá, Sokolský prameň – Čingov **nezodpovedala** hygienickým požiadavkám, prekročené boli mikrobiologické ukazovatele - E. coli, koliformné baktérie, enterokoky a kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a 37°C a v hydrobiologickom ukazovateli - živé organizmy.

Výsledky kvality vody boli oznámené Správe Národného parku Slovenský raj, obecným úradom a hlavným prevádzkovateľom ubytovacích a stravovacích zariadení s požiadavkou na zabezpečenie oznámenia pre návštevníkov na informačných tabuliach.

ODBORNE SPOLUPRACOVAŤ S OBECNÝMI ÚRADMI PRI RIEŠENÍ PROBLEMATIKY V ZÁSOBOVANÍ RÓMSKÝCH OSÁD PITNOU VODOU

V priebehu roka 2017 bolo odobratých 7 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov v rómskych osadách – Žehra, Rudňany, Vítkovce a Nálepkovo. V 4 odobratých vzorkách boli prekročené mikrobiologické ukazovatele – E.coli, koliformné baktérie, enterokoky, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a biologický ukazovateľ – živé organizmy. V 2 odobratých vzorkách bol prekročený chemický ukazovateľ mangán a v 1 vzorke biologický ukazovateľ živé organizmy.

Pri štátnom zdravotnom dozore sú nedostatky zisťované v udržiavaní a funkčnosti „verejných studní“. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rómskych osadách často neefektívne. Negatívne je potrebné hodnotiť opakované zničenie uzatvárania na studni a

zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2017 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 2 183 pracovníkov v riziku práce, z toho je 333 žien. Oproti roku 2016 sa počet exponovaných pracovníkov zvýšil o 88 pracovníkov, počet exponovaných žien sa zvýšil o 12.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac evidovaných pracovníkov v riziku v priemyselnej výrobe 1 639 (z toho je 284 žien), čo je z celkového počtu 75,08 % pracovníkov. V stavebníctve je v riziku evidovaných 331 pracovníkov (všetko muži), čo je 15,16 %, v ťažbe a dobývaní 92 pracovníkov (z toho je 10 žien) čo tvorí 4,58 % a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove je evidovaných 29 pracovníkov (mužov), čo predstavuje 1,32 %. V ostatných odvetviach je spolu exponovaných 92 pracovníkov (z toho 39 žien), čo je 4,21 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov.

Oproti minulému roku bol celkovo zaznamenaný zvýšený počet exponovaných pracovníkov v každom odvetví. Najvýraznejší nárast v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v stavebníctve o 42, nárast v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rezorte zdravotníctva a sociálnej pomoci a to o 21 žien. V rezorte vzdelávania nedošlo oproti minulému roku k žiadnej zmene v počte exponovaných zamestnancov.

Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému huku 2 092 pracovníkov, z toho je 291 žien (nárast o 121 pracovníkov, počet exponovaných žien sa zvýšil o 17), chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 499 pracovníkov, z toho je 42 žien (nárast o 36 pracovníkov, pričom počet exponovaných žien stúpol o 3) a nadmerným vibráciám je exponovaných 444 pracovníkov – mužov (nárast o 102 mužov). Biologickému faktoru je exponovaných 15/10 pracovníkov, fyzickej záťaži 38/1 pracovníkov a psychickej pracovnej záťaži je exponovaných 18 žien.

Nadalej evidujeme najvyšší počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom prostredí v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves. Z celkového počtu 2 292/784 zamestnancov je 879/154 zamestnancov exponovaných nadmernému huku. Oproti minulému roku došlo k zvýšeniu počtu exponovaných pracovníkov o 46, pričom počet exponovaných žien sa zvýšil o 2 pracovníčky (celkový počet zamestnancov spoločnosti je oproti minulému roku nižší o 38 zamestnancov a súčasne bol zaznamenaný nárast v počte žien o 111).

Ďalšie spoločnosti, v ktorých evidujeme vyšší počet exponovaných pracovníkov sú:

- SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 372/220 exponovaných 34/4 pracovníkov nadmerným hlukom, prachom a chemickým látkam,
- MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 258/126 evidovaných 77/39 pracovníkov v riziku hluku a prachu,
- URANPRES, spol. s r.o. Spišská Nová Ves má 203/0 pracovníkov exponovaných riziku hluku, prachu a vibrácií z celkového počtu zamestnancov 242/12,
- Kovohuty, a.s. Krompachy, kde je z celkového počtu zamestnancov 157 exponovaných 83 mužov v riziku hluku, prachu, chemických látok (olovo) a fyzickej záťaži,

- Triplus, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 147/100 evidovaných 20/16 pracovníkov v riziku hluku,
- STI, spol. s r.o., Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 143/4 evidovaných 122 mužov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
- SABAR, s.r.o. Markušovce má z celkového počtu zamestnancov 122/28 exponovaných 71/10 pracovníkov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
- TREVA s.r.o., Prakovce má z celkového počtu zamestnancov 111/10 evidovaných 81 mužov v riziku hluku, prachu a chemických faktorov,
- Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 108/14 evidovaných 35 mužov v riziku hluku, vibrácií, prachu a infračerveného žiarenia.
- NOVES a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 95/9 evidovaných 20 pracovníkov v riziku hluku,
- CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 91/57 zamestnancov exponovaných 44/25 pracovníkov v riziku hluku,
- RUDOLPH USINADOS SK, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 71/20 exponovaných 61/15.

V ostatných prevádzkach je počet exponovaných pracovníkov nižší.

V roku 2017 boli prehodnotené rizikové práce v 19 existujúcich firmách. Nové rozhodnutia boli vypracované pre 6 právnických organizácií (PASS – SK, s.r.o., Spišská Nová Ves, KOVOZBER, s.r.o., Spišská Nová Ves, Detský domov Mlynky – Biele Vody, Potrubie, a.s., Košice, pracovisko Prakovce, MPC PLUS spol. s r.o., Spišská Nová Ves, Pľúčne Spiš s.r.o., Spišská Nová Ves).

Prehodnotené rizikové práce s následným preradením do 2. kategórie práce boli buď na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia alebo ukončením činnosti s výskytom rizikových faktorov v dvoch organizáciách (vibrácie NOVES okná a.s. Spišská Nová Ves, hluk a chemické faktory v spoločnosti EINTERIERS s.r.o. Harichovce (drevozárstvo)). Obom spoločnostiam bolo vydané rozhodnutie na vyradenie pracovných činností z 3. rizikovej kategórie do 2. kategórie práce.

V jednom prípade bola v rámci ŠZD zistená ukončená činnosť v prevádzke drevozárstva, kde boli vyhlásené rizikové práce (hluk, ukončenie z dôvodu úmrtia konateľa, spoločnosť Drevopil-Spiš, Slovinky).

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v programovom vybavení ASTR. V roku 2017 evidujeme celkovo 79 subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 63 kontrol na rizikových pracoviskách, čo predstavuje 79,7 % z celkového počtu rizikových pracovísk. Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva Spišská Nová Ves bolo do 15.1. 2018 zaslaných 71 informácií o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík, t.j. 89,8 % z celkového počtu rizikových pracovísk, informáciu nezaslali prevažne SZČO – pilčiči.

Preventívna lekárska starostlivosť a dohľad nad pracovným prostredím je poskytovaná pracovnou zdravotnou službou. Najväčšie zastúpenie majú pracovné zdravotné služby MEDISON s.r.o. Košice, ProCare a.s. Bratislava a BE-SOFT a.s. Košice. Spoločnosť ProCare a.s. Bratislava má v Spišskej Novej Vsi zriadené vysunuté pracovisko – ambulancia pracovného lekára a zástupcu vykonávajúceho dohľad nad pracovným prostredím. Zároveň preventívnu lekársku starostlivosť poskytujú lekári v meste Krompachy a Gelnica pod dohľadom pracovného lekára v Spišskej Novej Vsi. Naďalej nie je doriešená ani problematika SZČO, ktorí pracujú na dohodu v priemyselných podnikoch a v stavebníctve (zvárači, stolári, kovorobotníci ap.).

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves podľa podkladov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru a podľa zaslaných informácií o hodnotení zdravotných rizík poskytuje služby okrem ProCare a.s. Bratislava a MEDISON s.r.o. Košice viac pracovných

zdravotných služieb, sú to napr. Salusé spol. s r.o. Piešťany, Pro Benefit s.r.o., Púchov, PZS s.r.o. Poprad - Matejovce, Nemocnica Poprad, a.s. Poprad, MEDI RELAX M+M s.r.o. Bratislava, Balsam s.r.o. Bardejov, BE-SOFT a.s. Košice). Pracovné zdravotné služby zabezpečujú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, posúdenie rizika, vypracovanie prevádzkových poriadkov. Kvalita predkladaných protokolov je rôzna, v niektorých prípadoch je potrebné protokol vrátiť na dopracovanie. Prevažne sú zisťované chyby v dokumentovaní skutočnej expozície zamestnanca rizikovému faktoru a s tým súvisiaci prepočet.

Prevádzkovatelia predkladali na posúdenie prevádzkové poriadky pre jednotlivé rizikové faktory. Celkovo bolo predložených a posúdených prevádzkových poriadkov zameraných na škodlivé faktory v pracovnom prostredí v počte 72 (hluk, chemické faktory, vibrácie, biologické faktory, AZC materiál, lasery, fyzická záťaž a pod). Z uvedeného počtu prevádzkových poriadkov bolo 13 schválených pri zaradení prác do rizikových kategórií (6x hluk, 5x chemické faktory, 2x vibrácie).

Ostatné prevádzkové poriadky boli schvaľované: 16 pri uvedení priestorov do prevádzky, 25 samostatným rozhodnutím a 18 prevádzkových poriadkov bolo schválených v súvislosti s demontážou a likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest.

Hygienická problematika rizikových prác, nutnosť preventívnej lekárskej starostlivosti, používanie OOPP a zariadení na osobnú hygienu, ako aj osvetová a poradenská činnosť v oblasti preventívneho pracovného lekárstva sa vykonáva pri štátnom zdravotnom dozore, pri predkladaní a prejednávaní projektových dokumentácií. Konzultácie sú podávané najmä v súvislosti s výkonom ŠZD pri uvádzaní priestorov do prevádzky.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2017 bolo vykonaných 66 kontrol v prevádzkach, v ktorých sú zamestnanci pri pracovnej činnosti exponovaní chemickým faktorom, z toho 9 kontrol bolo vykonaných na pracoviskách s používaním veľmi toxických a toxických látok a prípravkov (2 kontroly v predajniach záhradkárskych potrieb, 2 v prevádzkach, kde sa používajú chemické látky na aplikáciu pri ochrane rastlín a poľnohospodárskych plodín a 3 kontroly v prevádzkach priemyselnej výroby, 2 kontroly v prevádzkach vykonávajúcich laboratórnu činnosť).

V predajniach záhradkárskych potrieb sa okrem iného predávajú aj prípravky na ochranu rastlín v malospotrebiteľskom balení. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebol zistený predaj chemických prípravkov na ochranu rastlín klasifikovaných ako veľmi toxické látky.

Predajcovia pesticídov v záhradkárskych predajniach a dodávatelia chemických prípravkov na ochranu rastlín (MUŠKÁT s.r.o. Lieskovany, LOS-AGRO s.r.o., Spišská Nová Ves) majú predpísanú odbornú spôsobilosť.

Pri výkone ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach sa zisťuje len ojedinelá aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako toxické látky a prípravky, avšak sú v súlade so zoznamom a rozsahom použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín vydaného Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na príslušný rok. Veľmi toxické látky a zmesi a toxické látky a zmesi v roku 2017 nám oznámilo PD Čingov, na aplikáciu bol použitý prípravok Reglone.

Veľmi toxické látky a zmesi sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov (galvanizovňa) a pri laboratórnej činnosti v 6 organizáciách, a to Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, KOVOHUTY a.s. Bratislava – prevádzka Krompachy, SABAR s.r.o. Markušovce, Herba Drug s.r.o. Smižany, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ďalej „ŠGÚDŠ“), Regionálne centrum Spišská Nová Ves, EL spol. s r.o. Spišská Nová Ves. Uvedené spoločnosti majú vydané rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami, zároveň zodpovední zamestnanci sú odborne spôsobilí na práce s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves bolo v roku 2017 bolo hlásených 40 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov a to prevažne v obchodných centrách, skladových priestoroch, predajných priestoroch, vonkajších plochách a pod. (napr. v sústave kanalizačných sietí PVaPS a.s. Spišská Nová Ves, v objekte Mlyna spoločnosti MPC CESSI a.s., v priestoroch Embraco s.r.o., Spišská Nová Ves, ČSOB, Tatrabanka, BILLA, prevádzky OC Tesco v regionálnej pôsobnosti nášho úradu, JYSK, Elektro Spišská Nová Ves, NAY Elektrodom, v priestoroch čerpacích staníc pohonných hmôt Shell, OMV, prevádzky Slovak Telekom, rómske osady a iné).

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo v sledovanom období na schválenie predložených 42 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi, z toho 29 bolo schválených spolu s uvedením do prevádzky, 5 pri zaradení prác do rizikových kategórií a 8 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi bolo schválených samostatným rozhodnutím. Jeden z predložených prevádzkových poriadkov, ktoré boli schválené samostatným rozhodnutím sa týkal návrhu na schválenie prevádzkového poriadku pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami a zmesami a to pre laboratórnu činnosť v spoločnosti KOVOHUTY a.s. Krompachy.

Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach je vytvorená komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami, ktorej členom je aj zástupca RÚVZ Spišská Nová Ves. Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. V územnej pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves evidujeme tieto prevádzky s výskytom karcinogénnych a mutagénnych látok:

- 4 prevádzky ČS PHM spoločnosti SLOVNAFT a.s. Bratislava v regionálnej pôsobnosti nášho úradu – v súvislosti s obchodnou činnosťou a údržbou čerpacej stanice prichádza personál do styku s automobilovým benzínom, motorovou naftou a rôznymi druhmi výrobkov a motorových olejov. Podľa aktuálneho stavu v predajniach a skladových zásob, vykonávané práce v priestoroch čerpacích staníc predstavujú minimálne riziko pre zdravie zamestnancov, zaradení sú do 2. kategórie prác.

- Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT Spišské Tomášovce, prevádzka v Spišskej Novej Vsi – spracovávanie bukových a dubových materiálov pri výrobe a pokladaní intarzovaných parkiet. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli zamestnanci pri opracovaní rôznych druhov dreva, vrátane tvrdého dreva, zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok zameraný na pracovnú činnosť s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (tvrdé drevo) bol schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves. Počet exponovaných zamestnancov v drevovýrobe je 7 (muži).

- Spoločnosť TOMIFA spol. s r.o. Iľiašovce pri výrobe nábytku spracováva asi v 5 % bukového a dubového dreva.

- V spoločnosti KOVOHUTY, a.s., Bratislava, pracovisko Krompachy dochádza pri pracovnom procese tavenia (v závislosti od vsádzky) aj k produkcii chemických látok klasifikovaných ako karcinogénne faktory 1.kategórie (nikel a jeho zlúčeniny). Pracovníci na jednotlivých pracoviskách (Stredisko – šachtová pec, Stredisko – Konvertory, Stredisko – Peletizácia a Stredisko – Anódová pec) v príslušných profesiách (tavič, pomocník taviča, kychtár – vsádzkovač, obsluhy filtračnej stanice Zn filtrov, žeriavnik na Hute, obsluha linky Peletizácie) boli posúdením pracovnej zdravotnej služby z titulu expozície karcinogénnym faktorom zaradení do 2.kategórie práce. Prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými

faktormi, v ktorom sú zapracované aj pracovné činnosti s karcinogénnymi faktormi je schválený RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves sa pri povrchových úpravách komponentov mangánfosfatáciou používajú chemické látky klasifikované ako karcinogénne a mutagénne látky. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2.kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V Nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. Spišská Nová Ves prevádzkuje oddelenie POCO bez zmeny. V roku 2017 bolo aplikovaných 1 416 ampuliek cytostatík (t.j. o 166 ampuliek viac ako v roku 2016). Počet pracovníkov 2 ženy (lekárka a zdravotná sestra, nefajčiarky). Na pracovisku Hematologicko – transfúzneho oddelenia bolo v roku 2017 onkologickým pacientom aplikovaných 587 ampuliek cytostatík (t.j. o 201 ampuliek viac ako v roku 2016). Počet pracovníkov na HTO je 6 žien (2 lekárky a 4 sestry, nefajčiarky). Zamestnanci, ktorí vykonávajú prípravu a podávanie cytostatík sú zaradení do 3.kategórie rizika karcinogénnych faktorov.

- Pri analytických prácach v laboratóriách sa používajú chemické látky klasifikované ako karcinogény a mutagény v spoločnostiach TAURIS a.s. Rimavská Sobota, prevádzka Spišská Nová Ves, ŠGÚDŠ, Regionálne centrum Spišská Nová Ves a EL spol. s r.o. Spišská Nová Ves. Exponovaní zamestnanci v uvedených spoločnostiach sú zaradení do 2. kategórie práce.

V roku 2017 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves podaných 7 žiadostí v súvislosti s vydaním rozhodnutia na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov a súčasne schválenia prevádzkového poriadku pre prácu s chemickými, karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (pre 4 ČS PHM spoločnosti SLOVNAFT a.s. Bratislava, pre laboratórium spoločnosti KOVOHUTY a.s. Krompachy, pre pracovisko Galvanizovňa spoločnosti SEZ Krompachy s.r.o, Krompachy, a pre SZČO Darina Čolláková, ktorá prevádzkuje ČS PHM v Gelnici).

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu resp. pri odstraňovaní stavieb. V súčasnom období sa vykonáva prevažne pracovná činnosť pri demolačných prácach (odstraňovanie strešných krytín a obvodových plášťoch s obsahom azbestocementového materiálu), pracovná činnosť pri výmene kanalizačných potrubí v jadrách bytových domov, ktoré sú z materiálov obsahujúcich azbest sa vyskytuje v súčasnosti len ojedinele. Pracovnú činnosť v spádovom území RÚVZ Spišská Nová Ves vykonávajú firmy s oprávnením ÚVZ SR. Činnosť je vykonávaná napr. pracovníkmi Bytového družstva Spišská Nová Ves, Jozef Hanák – A JE TO Spišská Nová Ves, SAE s.r.o. Spišská Nová Ves, okno-prim s.r.o. Spišská Nová Ves, RONAR s.r.o. Košice, Direct club s.r.o., Spišský Hrhov a iné. Odpad je likvidovaný špecializovanými spoločnosťami na skládke nebezpečných odpadov v Žakovciach resp. na skládke v Košiciach.

V roku 2017 bolo vydaných 18 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb, z toho 15 rozhodnutí na odstraňovanie a výmenu strešnej krytiny.

Každá akcia je samostatne hlásená na RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácia s azbestocementovým materiálom a predpokladaným množstvom odpadu, v roku 2017 bolo oznámených 28 akcií (15 na likvidáciu azbestocementového kanalizačného potrubia v jadrách bytových domov a 13 na likvidáciu azbestocementovej strešnej krytiny).

Nadalej ostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní azbestocementových materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie azbestocementových krytín (eternit) je cenovo pre súkromné osoby neúnosné.

2.1.4. *Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci*
RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 *Zdravé pracoviská*

V rámci výkonu ŠZD sú konzultácie zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne sa poskytuje poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Projekt sa plní aj prostredníctvom aktivít poradne zdravia, kedy sa propagujú intervenčné programy zamerané na zlepšenie zdravotného stavu zamestnancov, tiež aktivity zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. V rámci aktivít Poradne zdravia sa vykonávajú antropometrické merania, merania TK, pulzu, tuku, vykonali sa odbery biologického materiálu, zisťovala sa osobná a rodinná anamnéza, taktiež boli zisťované údaje o životospráve zamestnancov najmä v rezortoch štátnej a verejnej správy.

Z profesií bola realizácia projektu prevažne u administratívnych zamestnancov v týchto organizáciách: Domov dôchodcov Spišská Nová Ves, Stredná odborná škola ekonomická Spišská Nová Ves, Obvodný úrad Spišská Nová Ves, TV Reduta Spišská Nová Ves, ZŠ Levočská ul, Spišská Nová Ves a RÚVZ so sídlom V Spišskej Novej Vsi (vid' projekty poradne zdravia).

Zamestnávateľia boli informovaní o povinnostiach v oblasti ochrany zdravia pri práci, zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia. Efektívny spôsob ochrany a podpory zdravia pri práci bol navrhnutý realizáciou vhodných preventívnych opatrení.

Pri realizácii projektu vo výrobných prevádzkach vyvstali viaceré problémy, napr. komplikácie z dôvodu minimálneho prejavu ochoty zamestnávateľov uvoľniť výrobných zamestnancov počas pracovného procesu, problém dohody termínov plnenia projektu, ako aj skutočnosť, že veľmi malé percento výrobných zamestnancov prejavilo záujem dostaviť sa do Poradne zdravia na RÚVZ Spišská Nová Ves vo svojom osobnom voľnom čase. Pri realizácii regionálnych aktivít zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci so zamestnávateľmi je potrebná úzka a účinná spolupráca s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najmä s oddelením Podpory zdravia, ktoré v priebehu roku plní svoje úlohy, čím sa zabezpečenie ďalších spoločných termínov komplikuje.

V nasledujúcom období naďalej plánujeme kontaktovať zamestnávateľov a pracovné zdravotné služby v súvislosti s realizáciou intervenčných programov zameraných na znižovanie rizík z práce a pracovného prostredia a tiež poskytovať poradenstvo zamestnávateľom a podieľať sa na informovaní zamestnancov o rizikách z práce a spôsobe ochrany pred nimi.

2.2.2 *Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci*

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa koná každý rok v októbri. V celej Európe aj mimo nej vtedy prebiehajú stovky podujatí zameraných na zvyšovanie informovanosti, rôzne kampane, konferencie, výstavy, súťaže, kurzoch odbornej prípravy a rôzne iné činnosti.

Aj v tomto roku bol 43. týždeň venovaný zvyšovaniu povedomia verejnosti o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Počas rokov 2016 a 2017 je téma Európskeho týždňa zameraná na propagáciu zdravého starnutia a trvalo udržateľnú prácu s názvom „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“. **V rámci kampane „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“ Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) uverejnila elektronickú príručku**, v ktorej sú užitočné informácie o tom, prečo je podpora trvalo udržateľnej práce a zdravého starnutia od začiatku pracovnej kariéry taká dôležitá pre

pracovníkov aj podniky. Elektronická príručka o riadení bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pre starnúcu pracovnú silu je rozdelená štyroch tém, podľa profilu záujemcu, teda či sa jedná o zamestnávateľa, pracovníka, pracovníka v oblasti ľudských zdrojov alebo odborného pracovníka v oblasti BOZP.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľom úlohy bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk (ďalej len „CHP“) podľa metodického usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s použitím kontrolných listov informovanosti zamestnancov, doplnenú o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenie potrebných úprav pracovných podmienok a pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na dodržiavanie požiadaviek nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko vo vzťahu k zdravotnému obmedzeniu zamestnancov so zdravotným postihnutím a na dodržiavanie pracovných podmienok a pracovného režimu určených rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov pracoviska do prevádzky. Ďalej sa zameriaval na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov so zdravotným postihnutím na pracoviskách v súvislosti s osobitným režimom práce (skrátенý pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny a na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na chránených pracoviskách vrátane lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

V rámci štátneho zdravotného dozoru v chránených dielniach a chránených pracoviskách v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica v sledovanom období bolo vykonaných 7 kontrol so zameraním na pracovné podmienky zamestnancov so zdravotným postihnutím. Z uvedeného počtu jedno CHP bolo zrušené ale prevádzka pokračuje (počet zamestnancov 3, z toho ZPS 0) a jedno CHP bolo v čase ohliadky mimo prevádzky z dôvodu rekonštrukcie objektu (počet zamestnancov 0).

V ostatných piatich kontrolovaných prevádzkach CHP a CHD pracuje 11 zamestnancov so ZŤS (z toho 6 žien), vykonávajúcej jednoduché manuálne činnosti bez fyzickej záťaže a priamej expozície rizikovým faktorom pracovného prostredia (odevná výroba, drevovýroba, cukrárenská výroba, administratívna a reklamná činnosť).

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávateľia chránených dielní a chránených pracovísk prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia zamestnancov. Pre zamestnancov zabezpečujú na pracoviskách pracovné podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce, zodpovedajúce ich zdravotnému stavu (napr. bezbariérový prístup na pracovisko, zriadili oddychové miestnosti, zabezpečili vhodné ergonomické sedadlá, zabezpečili vyhovujúce zariadenia na osobnú hygienu) a dodržiavali osobitný režim práce (napr. skrátенý pracovný čas, individuálne tempo práce, individuálne prestávky počas práce). Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti bola u zamestnancov v rámci lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci posúdená zdravotná spôsobilosť na výkon ich konkrétnej činnosti. Na overenie úrovne informovanosti o faktoroch pracovného prostredia zamestnanci vyplnili kontrolné listy v počte 4 ks (2/Z + 2/C).

Nedostatky boli zistené v jednom prípade CHP Odevná výroba, Fabiniho Spišská Nová Ves, prevádzkovateľ VIMKO s.r.o. Stará Ľubovňa – dokumentácia ohľadom hodnotenia zdravotných rizík nebola na prevádzke k dispozícii k nahliadnutiu, bola uložená v sídle firmy v Starej Ľubovni.

V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi nie sú dozorované CHP, kde by boli vyhlásené rizikové práce, preto kontrolné listy boli použité iba v prevádzkach, kde sú zamestnanci so zdravotným postihnutím zaradení do 2. kategórie práce. Z výsledkov šetrení v rámci výkonu ŠZD možno konštatovať, že pracovné podmienky v kontrolovaných CHP sú vyhovujúce a zamestnávateľia rešpektujú obmedzenia, prípadne odporúčania, ktoré špecifikujú lekári posudzujúci zdravotnú spôsobilosť vzhľadom na zdravotné postihnutie zamestnancov.

Z dôvodu posúdenia vhodnosti pracovných priestorov pre občanov so zdravotným postihnutím bolo v roku 2017 vykonaných 39 ohliadok v prevádzkach, kde bolo novovytvorených 31 chránených pracovísk.

K zriadeniu chráneného pracoviska bolo vydaných 5 vyjadrení. Jedná sa o predbežné posúdenie vhodnosti pracovných priestorov pre danú pracovnú činnosť s podmienkami, ktoré musia byť zohľadnené pri uvedení priestorov do prevádzky v zmysle bodu 22. prílohy č. 1 Nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, ktoré stanovuje požiadavky na pracovisko pre zdravotne postihnutých zamestnancov. V prevažnej miere ide o prípady, kde ešte priestory chráneného pracoviska neboli pripravené na prevádzkovanie (bez zriaďovacích predmetov, bez technologického vybavenia, resp. vyžadovali drobné úpravy).

K vytvoreniu pracovných miest pre občanov so zdravotným postihnutím už v existujúcich prevádzkach bolo vydaných 17 akceptačných listov, v ktorých sa pracovné priestory a predmet činnosti nezmenili a pôvodné rozhodnutie RÚVZ k uvedeniu priestorov do prevádzky ostáva v platnosti.

Pri schvaľovaní prevádzok, kde sa bude vykonávať činnosť prislúchajúca posudzovaniu inému oddeleniu RÚVZ (napr. v priestoroch pre reštauračné služby, lekáreň, ubytovacie služby, zariadenia pre starostlivosť o ľudské telo a i.) sa uplatňuje vzájomná spolupráca medzi jednotlivými oddeleniami s dôrazom na vytvorenie vyhovujúcich pracovných podmienok pre občanov so zdravotným postihnutím vzhľadom na ich zdravotné obmedzenia. Výkon ŠZD si následne zabezpečuje a vykonáva príslušné oddelenie.

V roku 2017 bolo Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi vydaných 17 rozhodnutí na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, v ktorých pracovnú činnosť vykonávajú občania so zdravotným postihnutím (13 rozhodnutí odd. PPL + 1 rozhodnutie odd. HDM + 3 rozhodnutia odd. HŽP).

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že pracovné podmienky pre občanov so zdravotným postihnutím v preverovaných prevádzkach chránených pracovísk sú vyhovujúce a preto nebol dôvod na uloženie opatrení, resp. sankcií. Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva budú aj v nasledujúcom období zameriavať štátny zdravotný dozor na úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP v danom roku	Počet kontrol na CHP v danom roku (spolu) ¹	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu) ²	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy prac. podmienok na pracovisku a pod.
	rozhodnutí	stanoviská							
Spišská Nová Ves	3 HŽP 1 HDM 13 PPL	5 V 17 AL	31 CHP (nové) 7 CHP (ŠZD)	39 ohliadok 7 ŠZD*	58 ZPS (nových) 11 ZPS (pred r.2017)	2 C 2 Z	HZR uložené v sídle firmy	HZR k dispozícii k nahliadnutiu na pracovisku	1 CHP – mimo prevádzky z dôvodu rekonštrukcie
Spolu:	17	22	38	46	69	4	1	1	1

- Výkon ŠZD v 7 prevádzkach – z toho 1 CHP zrušené (prevádzka pokračuje) a 1 CHP prerušená prevádzka (z dôvodu rekonštrukcie)
- Podrobnejšie údaje uvádza tabuľka v prílohe „Výkon ŠZD – CHP/CHD 2017“

Vysvetlivky:

CHP – chránené pracoviská

ZP – zdravotne postihnutie

Kontrolné listy: A - azbest, B - biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory,

N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

¹ Ak bolo na jednom kontrolovanom CHP v danom roku viac kontrol, uvádza sa celkový počet kontrol spolu.

Napr. ak bolo kontrolované iba jedno CHP, ale kontrola bola v priebehu roka 2 krát, do počtu kontrolovaných CHP za daný rok sa doplní 1, ale do počtu kontrol v danom roku sa uvedie 2.

(niektoré RÚVZ uvádzajú počet všetkých CHP celkom vo svojom regióne, alebo sa tabuľka nezhoduje s textom)

² Treba uviesť počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP. (niektoré RÚVZ uvádzajú celkový počet zamestnancov na CHP, kt. majú vo svojom regióne)

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek).

Anotácia: V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký je prírodný materiál avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol - formaldehydovými živícami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formaldehyd a melamín.

Etapy riešenia: I. etapa: január 2016 - december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek
II. etapa: 30. marec 2018 - záverečná správa.

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2017 nebol riešiteľským pracoviskom požiadaný o spoluprácu pri plnení úlohy.

3.2 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ: Kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek)

Anotácia: Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom je nielen kontrola samotného používania plastifikátorov pri výrobe ako aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

Etapy riešenia: I. etapa: január 2016 - december 2017 – príprava projektu a analýzy vzoriek
II. etapa: 30. marec 2018 - záverečná správa.

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi sa v roku 2017 nepodieľal na plnení úlohy.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t. j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními hygieny výživy a bezpečnosti potravín RÚVZ v sídlach krajov.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2017 v rámci plnenia úlohy vykonal odber 1 vzorky výrobku (výživový doplnok), vzorka bola zaslaná na vyšetrenie RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Úloha bola v roku 2017 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ: Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia: Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je súčasťou realizácie úloh v oblasti ochrany a podpory zdravia obyvateľov.

Etapy riešenia: I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO3 - časové obdobie: január - december 2017, II. etapa – správa a výstupy 15. január 2018.

Plnenie: V roku 2017 bol vykonaný odber a vyšetrenie 24 vzoriek kuchynskej soli, údaje boli následne spracované a odoslané riešiteľskému pracovisku.

Úloha bola v roku 2017 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

Cieľ: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Anotácia: Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Etapy riešenia: I. etapa: február 2017 - november 2017: odborne – metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýzy vzoriek; II. etapa: december 2017 - 1. štvrtrok 2018 – vyhodnotenie monitoringu - záverečná správa.

Odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie:

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 104 Chinolínová žltá, E 950 Acesulfam K a E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vzoriek vytypovaných potravín.

Plnenie: v roku 2017 bolo spracovaných 20 dotazníkov (10 žien a 10 mužov, vekové kategórie 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov). Ďalej bol vykonaný odber vzoriek potravín, ich laboratórne vyšetrenie a spracovanie získaných údajov o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky a výsledkov analýz vyšetrených vzoriek potravín. Úloha bola v roku 2017 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ: Dosiť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Anotácia: Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli na 5 g deň u dospeléj populácie. Od 1. decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskejších výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Etapy riešenia: I. Etapa: ... 1. Každé RÚVZ odoberie najmenej 3 vzorky hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárskejších výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Termín: 31.12.2017.

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme budú zaslané na ÚVZ SR v termíne do 30.04.2018. II. Etapa ... Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.05.2018 – ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV.

Plnenie: Úloha bola v roku 2017 splnená podľa pokynov a prijatého harmonogramu.

3.7 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcej z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (ober vzoriek)

Anotácia: V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzoričných vlastností a migráciou nežiaducich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborné posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Etapy riešenia: I. etapa: 1.1.2017 – 31.12.2018 – príprava projektu, zber vzoriek a analýzy vzoriek; II. etapa: 1.1.2019 - 30.3.2019 - záverečná správa.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2017 úlohu neplnil.

V roku 2017 sa Odd. HV a PBU podieľalo na plnení úloh, alebo plnilo nasledovné úlohy.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV, názov aktivity: Kontrola a monitoring cudzorodých látok v potravinách.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly potravín.

Anotácia: Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti a dozor nad kvalitou potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií a ich kombinácií.

Etapy riešenia: - etapa: Zber a analýzy 40 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ- máj-august 2017. - etapa: Analýza a vyhodnotenie obsahu 148 pesticídov-analytov, čo zodpovedá výberu podľa Nariadenia Komisie č. 2016/662 z 1. apríla 2016 v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie: priebežne počas roka 2017.

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi vykonal odber 1 vzorky potraviny pre dojčatá a malé deti na báze ovocia a zeleniny na kontrolu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Plnenie: Úloha bola v roku 2017 splnená podľa pokynov a prijatého harmonogramu.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie: V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly bolo vykonaných 58 kontrol v zariadeniach školského stravovania vyváraajúcich vo výdajniach a zariadeniach zabezpečujúcich stravovanie detí počas zotavovacích podujatí, odobratých bolo 24 vzoriek pokrmov, odobratých 20 sterov z prostredia a predmetov ZŠS, uložené boli 4 blokové pokuty za nedostatky zistené na úseku hygieny prevádzky, manipulácie a skladovania potravín.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru je hodnotená zostava jedálneho lístka, pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostave jedálneho lístka, zaraďovanie netradičných surovín. V ŠJ sú pravidelne zaraďované aj netradičné suroviny aj suroviny reprezentujúce regionálne zvyklosti. V rámci edukácie o správnej výžive a racionálneho stravovania sú realizované na

niektorých školách formou projektov aktivity ŠJ, (web stránky ŠJ) pre žiakov aj rodičov ako napr. „Potraviny pre mozog“, „Potraviny pre zdravý spánok“, ako aj „Nové recepty v našej školskej jedálni“ často aj s vyhlásením súťaže a lákavou zdravou odmenou pre výhercu.

Praktickou realizáciou podpory pitného režimu je priebežne v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru monitorovanie zaradenia nápojov v rámci obeda, desiat a olovrantov ako aj dostupnosť tekutín v priebehu dňa a to z hľadiska vhodnosti druhov nápojov ako aj spôsobu podávania a konzumácie. Nedostatky na úseku kontroly zabezpečovania pitného režimu detí a žiakov zistené neboli. V rámci kontrol ZŠS a škôl a školských zariadení sú zároveň poskytované aj podporujúce informácie vzhľadom na zabezpečenia pitného režimu - pitie čistej pitnej vody, ochutených nápojov bez pridania cukru (citrón, pomaranč) s vylúčením podávania ochutených priemyselne vyrábaných nápojov s obsahom aditív. V oblasti výberu druhu nápojov pri zabezpečení pitného režimu v zariadeniach spoločného stravovania zaznamenávame kladný posun, čo je dopad aj rastúceho zdravotného uvedomenia vedúcich pracovníkov aj vedúcich ŠJ.

V rámci štátneho zdravotného dozoru odobrali zamestnanci HDM 18 vzoriek hotových pokrmov za účelom mikrobiologického vyšetrenia. Všetky odobraté vzorky pokrmov vyhoveli mikrobiologickým požiadavkám podľa platnej legislatívy.

V dvoch prevádzkach školských kuchýň boli odobraté za účelom zistenia mikrobiologickej kvality pracovného prostredia a náčinia vzorky sterov v počte 20. Na základe výsledkov vyšetrených vzoriek sterov v 1 prevádzke boli nariadené opatrenia na zlepšenie hygieny výroby – dôkladná dekontaminácia prostredia vrátane dezinfekcie.

V rámci ŠZD odborní zamestnanci RÚVZ v Spišskej Novej Vsi odobrali v náhodne vybraných 6 zariadeniach školského stravovania vzorky obedov. Odobraté boli jednotlivé súčasti, ktoré spolu vytvárali 6 kompletných obedov. V školských stravovacích zariadeniach pri materských školách – 4 vzorky, 1 vzorka v školskom stravovacom zariadení pri základnej škole a 1 vzorka obeda v školskom stravovacom zariadení pri strednej škole. Vzorky pokrmov boli laboratórne testované v akreditovanom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Poprade. Porovnaním hodnôt plnenia energetickej hodnoty, bielkovín, tukov a cukrov (odobraté vzorky obedov) s Odporúčanými výživovými dávkami pre obyvateľstvo SR (9. Revízia) v materských školách, v rozsahu 36 % plnenia pre obed - 2 vzorky nenaplnili hodnoty odporúčaných výživových dávok pre energetickú hodnotu (KJ), v hodnotení zastúpenia bielkovín u všetkých vzoriek boli prekročené odporúčané hodnoty v rozmedzí od 139 % až do 308 % plnenia, hodnotením naplnenia odporúčaných výživových dávok sacharidov vo vyšetovaných pokrmoch, bolo u 3 vzoriek zistené nevyhovujúce plnenie OVD pre sacharidy (výsledky podhodnotené), zastúpenie tukov u všetkých vzoriek bolo taktiež nevyhovujúce (výsledky podhodnotené). Vzorky (porcie) boli odoberané náhodne, tak akým spôsobom boli dávkované deťom a žiakom. Hmotnosti vzoriek vo všetkých prípadoch prekračujú normované porcie.

Výsledky vzorky obeda odobratého v stravovacom zariadení základnej školy vykazovali taktiež nežiadúce odchýlky od odporúčaného denného príjmu v zmysle kladnej a negatívnej bilancie (bielkoviny o +12,9 %, sacharidy -25,4 %, tuky +24,7 %) ako aj výsledky vzorky obeda v stravovacom zariadení strednej školy (sacharidy - 49,9 %, tuky +102,8 %).

Obsah soli v kompletnom obede v materskej škole bol 3,4 g, /priemerný/, v základnej škole 4,11 g a na strednej škole 5,95 g. Na základe uvedených výsledkov je viditeľné značné prekročenie alikvotnej čiastky odporúčaného denného príjmu soli. Analýza nebola zameraná na obsah soli v jednotlivých pokrmoch, vykonaný bol monitoring v 6 zariadeniach, pokračovaním v rámci štátneho zdravotného dozoru bude - rozšírenie odberov vo vyváračiacich školských zariadeniach a zameranie sa aj na analýzu obsahu soli v jednotlivých

súčastiach /polievky, prílohy, hlavné jedlo/. S výsledkom testovania boli oboznámení prevádzkovatelia zariadení, zodp. pracovníci školských jedální a metodička školského stravovania príslušného školského úradu, vrátane usmernení o povinnosti pri poskytovaní stravy v zariadeniach školského stravovania dodržiavať odporúčané výživové dávky, rovnomerne počas stravovacích dní, zohľadňujúc len povolené odchýlky a akceptovať odporúčané množstvá spotreby soli podľa vekovej kategórie stravníkov.

Realizácia mliečneho programu a iných programov na zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov prebiehala na základných školách formou voľného predaja podľa aktuálneho denného záujmu žiakov. Školský mliečny program sa v roku 2017 realizoval, z celkového počtu 47 základných a 65 materských škôl okresu Spišská Nová Ves a Gelnica, v 33 základných a 49 materských školách aj formou doplnkového stravovania - mliečne desiaty podávané v školských jedálňach, rozlievaným alebo baleným mliekom, kyslomliečnymi výrobkami, v základných školách aj prostredníctvom automatov. Na 4 základných školách sa školský mliečny program realizuje prostredníctvom chladiacich mliečnych automatov s ponukou ochuteného baleného mlieka a kyslomliečnych výrobkov. Nedostatky, týkajúce sa hygienického zabezpečenia mliečneho programu školskými stravovacími zariadeniami, pri výkone štátneho zdravotného dozoru zistené neboli.

Z celkového počtu detí a žiakov v dozorovaných školských zariadeniach - 27 584 detí (vrátane detí a žiakov, ktoré sa zúčastnili zotavovacích podujatí) sa školské stravovanie aktuálne poskytuje 19 360 deťom, čo predstavuje 70,2 % .

Predaj potravín formou bufetového predaja je ojedinelý, evidujeme bufet na 1 strednej škole a pri elokovanom pracovisku vysokej školy s obmedzenou dobou prevádzky. Sortiment bufetov je aj napriek intervenciám zameriavaný predovšetkým na cukrovinky, sladené nápoje, obložené bagety, smažené zemiakové hranolky, v okrajovom zastúpení sú mliečne výrobky, zeleninové šaláty, cereálne výrobky minerálne vody a nesladené nápoje.

V rámci zabezpečenia vzdelávania zamestnancov stravovacích prevádzok, sa zamestnanci oddelenia HDM v mesiaci október aktívne zúčastnili pracovnej porady vedúcich školských jedální v spolupráci so školským úradom Spišská Nová Ves a Smižany, s prednáškou – „Mierne slané pravidlá“, „Obsah soli v pokrmoch 2017“, „ENH v pokrmoch 2017“, „Novela vyhlášky 533/2007 Z.z.“.

V nadväznosti na plánovanú realizáciu projektu, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity, boli na základe požiadaviek ÚVZ SR vykonané mimoriadne ciele kontroly telovýchovných zariadení na základných a stredných školách v regióne.

Kontroly boli zamerané na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v SR a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov na základných školách a stredných školách na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy. Kontroly boli vykonávané v termíne od 18.09.2017 do 29.09.2017, sumárna správa z vykonaných kontrol bola zaslaná v požadovanom termíne na ÚVZ SR.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Plnenie: Úloha v roku 2017 nebola plnená, požiadavky gestora nezaslané.

4.3. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Plnenie: Úloha v roku 2017 nebola plnená, požiadavky gestora nezaslané.

Oddelenie HDM sa podieľalo na plnení úlohy Programy a projekty ÚVZ SR a RÚVZ v SR - HŽP úloha č. 1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií „Dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií“. Zamestnanci realizovali v prípravnom období projektu a počas plnenia projektu nasledovné činnosti:

- výber škôl,
- príprava informačného listu riaditeľom škôl a pokynov na realizáciu dotazníkového prieskumu
- kontaktovanie zástupcov riaditeľov
- tlač a doručenie dotazníkov na vybrané školy
- prevzatie dotazníkov a sumarizácia návratnosti

Dňa 06.06.2017 boli navrátené dotazníky /100 ks/ odovzdané oddeleniu HŽP na spracovanie.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované pracovníkmi oddelenia epidemiológie nasledujúce aktivity, pričom dôraz sme kládli na dôležitosť očkovania po celý život jedinca a udržanie kolektívnej imunity u detí:

- 1 V priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves bol pripravený informačný panel a nástenka o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o význame očkovania pre ľudské zdravie počas celého života, informácie o osýpkach, ich výskyte v EÚ a aj o zaočkovanosťi detí proti osýpkam v SR.
- 2 V priestoroch Polikliniky pri Hornáde v Spišskej Novej Vsi a v Zdravotnom stredisku pre deti v Krompachoch boli pripravené informácie na vývesnej tabuli o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o význame očkovania pre ľudské zdravie počas celého života, očkovací kalendár platný na rok 2017.
- 3 Aktivity boli zamerané na laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov, spolupracovali

- sme s praktickými lekármi pre deti a dorast a s praktickými lekármi pre dospelých.
- 4 Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni.
 - 5 V zdravotníckych zariadeniach cestou ambulancií praktického lekára pre deti a dorast bol distribuovaný edukačný materiál - leták (v počte 32 ks) pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov, zameraný na význam očkovania v každom veku.
 - 6 Počas Európskeho imunizačného týždňa sme poskytovali edukačné informácie a poradenstvo v oblasti očkovania či už telefonicky ale aj osobne, ako aj konzultácie pre praktických lekárov pre deti a dorast v problematike očkovania detí mimo očkovacieho kalendára.

V dňoch 19.-21.1.2017 sme sa zúčastnili na VIII. Slovenskom vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese, 15.-17.3.2017 Celoslovenskej konferencie Martinské dni verejného zdravotníctva v Martine, 13.4.2017 školenia Bodová prevalenčná štúdia v Košiciach, 7.6.2017 v Košiciach na XX. Východoslovenskom vakcinačnom dni, 18.-21.9.2017 – na XXV. vedecko-odbornej konferencii Životné podmienky a zdravie v Novom Smokovci, 10.-11.10.2017 XVIII. ročníka odbornej konferencie Surveillance nemocničných nákaz na Táloch a 14.-16.11.2017 konferencie Hodnotenie kvality prostredia v obci Porač.

Opakovane sme upozornili poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na dodržiavanie povinnosti hlásiť akútne prenosné ochorenia dýchacích ciest vrátane chrípky raz týždenne a to vždy vo štvrtok do 12,00 hod. na oddelenie epidemiológie RÚVZ Spišská Nová Ves.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené postupy pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy.

Ambulantným zdravotníckym zariadeniam pre deti a dorast boli distribuované informačno-edukačné materiály v súvislosti s povinným pravidelným očkovaním určené pre laickú verejnosť.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bol zverejnený nový očkovací kalendár na rok 2017 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.

V roku 2017 sme sa aktívne zapojili do plnenia úlohy 6.9 *Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.*

Lekári prvého kontaktu pre deti a dorast, lekári prvého kontaktu pre dospelých, lekári dermatovenerologických ambulancií a primári detských oddelení v NsP Spišská Nová Ves a Nemocnica Krompachy boli informovaní o epidemiologickej situácii vo výskyte osýpok v Európe a Slovenskej republike.

Všeobecných lekárov pre deti a dorast sme informovali o odbornom usmernení MZ SR o očkovacích postupoch vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v Slovenskej republike.

Praktických lekárov pre dospelých a pneumológov sme informovali o ukončení výroby a distribúcie vakcíny Pneumo 23.

Na webovej stránke RÚVZ sme uverejnili informáciu o dočasnej nedostupnosti vakcíny Boostrix Polio, informáciu o druhoch očkovacích látok proti chrípke v chrípkovej sezóne pre rok 2017/2018.

Zdravotníckym pracovníkom v ambulanciách všeobecného lekára pre dospelých a všeobecného lekára pre deti a dorast bol doručený na vyplnenie dotazník o používaných očkovacích látkach v Slovenskej republike. 11 dotazníkov bolo odoslaných na oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom.

V roku 2017 boli vedené 4 priestupkové konania. V týchto konaniach boli uložené sankcie v celkovej výške 414 €.

Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:

- 11 potvrdených ochorení a 1 ochorenie klasifikované ako možné na pertussis
- 20 ochorení na TBC, z toho 12 potvrdených prípadov TBC pľúc a tuberkulóznej pleuritídy, 1 potvrdená TBC kostí a kĺbov, 6 podozrení na TBC kostí a kĺbov a 1 na TBC močovopohlavnej sústavy klasifikovaných ako možné ochorenie
- 7 podozrení na akúttnu hepatitídu A, z toho 5 ochorení laboratórne potvrdených
- 2 ochorenia na akúttnu vírusovú hepatitídu typu B a 1 ochorenie na chronickú vírusovú hepatitídu typu B
- výskyt parotitídy nebol zaznamenaný
- 1 pneumokoková meningitída u 68 ročnej neočkovanej ženy, z likvoru kultivačne potvrdený *Streptococcus pneumoniae* – sérotyp 15F
- 4 septikémie: u 11 mesačného neočkovaného dieťaťa, u 12 mesačného dieťaťa, očkovaného 2 dávkami, a 32 a 80 ročných neočkovaných mužov, vyvolané *Streptococcus pneumoniae*, sérotypy: 1x sérotyp 1, 1x sérotyp 23F, 1x sérotyp 33F a 1x sérotyp neurčený

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V roku roku 2017 evidujeme 8 detí, ktoré sa narodili HBsAg pozitívnym matkám.

Administratívna kontrola očkovania k 31.8.2017 prebehla na regionálnej úrovni v mesiaci september a október 2017. Výsledky kontroly boli osobitne spracované za okresy Spišská Nová Ves a Gelnica a boli postúpené na krajské spracovanie.

V okrese **Spišská Nová Ves** je celková zaočkovanosť nad 95% v ročníkoch narodenia detí 2014, 2012, 2011a 2010 – MMR.

Zaočkovanosť nad 95% nebola dosiahnutá v rámci základného očkovania v ročníkoch narodenia detí

r. 2015: základné očkovanie DTaP-VHB-HIB-IPV

(zaočkovanosť 93,23%) – z celkového počtu 1270 detí je nezaočkovaných 86 (6,77%), z toho 58 detí s pobytom v zahraničí (67,44%), 7 detí z dôvodu odmietnutia (8,14%), 12 detí z dôvodu KI (13,95%), 3 deti z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (3,49%) a 6 detí z dôvodu posunutého očkovania (6,98%).

r. 2015: základné očkovanie PCV

(zaočkovanosť 92,91%) – z celkového počtu 1270 je nezaočkovaných 90 detí (7,09%), z toho 62 detí s pobytom v zahraničí (68,88%), 12 detí z dôvodu KI (13,33%), 7 detí z dôvodu odmietnutia očkovania (7,77%), 3 sa na očkovanie nedostavili (3,33%) a 6 detí z dôvodu posunutého očkovania (6,66%).

r. 2015: základné očkovanie MMR

(zaočkovanosť 94,88%) – z celkového počtu 1270 je nezaočkovaných 65 detí (5,12%), z toho 42 detí s pobytom v zahraničí (64,62%), 6 detí z dôvodu odmietnutia (9,23%), 11 detí z dôvodu KI (16,93%), 3 deti z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (4,61%) a 3 detí z dôvodu posunutého očkovania (4,61%).

r. 2013: základné očkovanie MMR

MMR (zaočkovanosť 94,14%) – z celkového počtu 1298 detí je nezaočkovaných 76 (5,85%), z toho 65 detí s pobytom v zahraničí (85,53%), 4 detí z dôvodu odmietnutia (5,26%), 6 detí z dôvodu KI (7,90%) a 1 dieťa z dôvodu posunutého očkovania (1,31%).

r. 2010: preočkovanie v 6. roku života

DTaP-IPV - (zaočkovanosť 87,95%) – z celkového počtu 1295 detí je nezaočkovaných 156 (12,05%), z toho 136 detí s pobytom v zahraničí (87,18%), 12 detí z dôvodu odmietnutia (7,69%), 7 detí z dôvodu KI (4,49%) a dieťa z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (0,64%).

r. 2005: preočkovanie v 11. roku života

MMR (zaočkovanosť 87,31%) – z celkového počtu 1245 detí je nezaočkovaných 158 (12,69%), z toho 144 detí s pobytom v zahraničí (91,14%), 2 deti z dôvodu odmietnutia (1,26%), 5 detí z dôvodu KI (3,17%) a 7 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (4,43%).

r. 2004: preočkovanie v 11. roku života

MMR (zaočkovanosť 89,54%) – z celkového počtu 1252 detí je nezaočkovaných 131 (10,46%), z toho 126 detí s pobytom v zahraničí (96,18%), 2 deti z dôvodu odmietnutia (1,53%), 2 deti z dôvodu KI (1,53%) a 1 dieťa z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (0,76%).

r. 2003: preočkovanie v 11. roku života

MMR (zaočkovanosť 90,41%) – z celkového počtu 1147 detí je nezaočkovaných 110 (9,59%), z toho 95 detí s pobytom v zahraničí (86,36%), 3 deti z dôvodu odmietnutia (2,73%), 3 deti z dôvodu KI (2,73%) a 9 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (8,18%).

r. 2003: preočkovanie v 13. roku života

DTaP-IPV - (zaočkovanosť 89,63%) – z celkového počtu 1147 detí je nezaočkovaných 119 (10,37%), z toho 103 detí s pobytom v zahraničí (86,54%), 2 deti z dôvodu odmietnutia (1,68%), 7 detí z dôvodu KI (5,89%) a 7 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (5,89%).

Celková zaočkovanosť detí v okrese **Gelnica** je vo všetkých kontrolovaných ročníkoch narodenia detí nad 95%.

Zaočkovanosť na VHA u dvojročných detí, žijúcich v miestach s nízkym hygienickým štandardom r. 2015:

Okres Spišská Nová Ves – zo 484 detí bolo očkovaných 204 detí (42,15%), z toho 163 detí jednou dávkou (33,68%) a 41 detí (8,47%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica - z 241 detí bolo očkovaných 210 detí (87,14%), z toho 189 detí jednou dávkou (78,42%) a 21 detí (8,72%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica 7 pediatrických obvodov:

V okrese Gelnica bola dosiahnutá zaočkovanosť viac ako 90% vo všetkých kontrolovaných pediatrických obvodoch.

Okres Spišská Nová Ves 25 pediatrických obvodov:

V okrese Spišská Nová Ves hranicu 90 % zaočkovanosti nedosiahlo štrnásť pediatrických obvodov.

Nedostatky vo výkone očkovania - dôvody nízkeho % zaočkovanosti:

- prevaha rómskych detí v obvode
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí
- chyba malých čísel, malý počet detí v pediatrickom obvode
- neustále sa zvyšujúci počet rodičov odmietajúcich dať zaočkovať svoje dieťa

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasť opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov,

ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillancie prenosných ochorení.

Lekári primárneho kontaktu a zdravotníckeho zariadenia sú pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

Telefonicke boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia, vrátane chrípky v každom kalendárnom týždni.

V roku 2017 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 2062 prenosných chorôb, z toho bolo v okrese Spišská Nová Ves 1659 chorôb a v okrese Gelnica 403 chorôb, spracovaných bolo 509 ohnisk. Aktívne bolo vyhľadaných 1362 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 302 osobám, zvýšený zdravotný dozor bol nariadený 1 osobe, antibiotická profylaxia bola nariadená 14 osobám a aktívna imunizácia bola nariadená 248 kontaktom.

V roku 2017 sme zaznamenali 13 odberov biologického materiálu na chrípku, z toho u 12 prípadov laboratórne potvrdený vírus chrípky. Od 9 sentinelových lekárov - 8x izolovaný vírus chrípky A/H3 a 1x A/Honkong/4801/2014(H3N2) – like. U dvoch hospitalizovaných pacientov bol z výteru potvrdený vírus chrípky 2x A/H3. Hlásené boli 2 prípady SARI, virologické vyšetrenie na chrípku bolo 1x negatívne a 1x vírus chrípky A/H3.

Tabuľka: Prenosné ochorenia podľa okresu a diagnóz za rok 2017

dg./okres	GL	SN	dg./okres	GL	SN	dg./okres	GL	SN	dg./okres	GL	SN
A02	3	8	A402	0	0	B269	0	0	J152	0	2
A020	24	142	A403	0	4	B270	2	15	J154	0	0
A021	0	1	A408	0	4	B271	0	11	J155	0	3
A028	0	2	A410	0	20	B279	0	0	J156	0	5
A029	0	0	A411	3	28	B330	0	0	J157	1	0
A03	0	0	A412	0	1	B377	0	2	J158	0	8
A031	1	3	A415	5	51	B550	0	0	J159	0	0
A032	1	0	A418	0	5	B589	1	1	J168	0	0
A033	0	1	A419	0	0	B75	0	0	J17	0	0
A038	0	0	A46	5	3	B770	9	16	J18	0	1
A039	0	1	A481	0	0	B779	0	0	J180	0	3
A040	20	50	A482	0	0	B780	0	0	J188	0	1
A044	3	4	A490	0	0	B79	1	3	J20	1	1
A045	69	184	A510	1	1	B80	0	0	J205	0	0
A046	0	4	A511	0	0	B814	2	3	J208	0	1
A047	6	71	A513	0	0	B820	0	0	J209	0	0
A048	0	0	A514	0	0	B830	1	0	J22	0	1
A049	0	0	A515	0	0	B850	0	0	J40	0	0
A059	0	0	A521	0	0	B86	16	97	L01	0	0
A071	7	17	A530	1	0	G001	1	0	L02	0	0
A080	38	178	A539	0	0	G002	0	0	L03	0	0

A081	7	20	A540	0	4	G003	0	0	L89	0	0
A082	6	32	A542	0	0	G009	0	0	M012	0	0
A083	0	0	A560	0	1	G03	0	2	N10	0	0
A09	2	8	A561	0	0	G51	0	0	N30	0	21
A150	1	7	A590	0	0	G510	1	3	N300	0	0
A151	0	1	A692	5	16	G610	0	0	N309	0	0
A153	0	2	A810	0	0	G630	0	0	N34	0	0
A156	0	1	A841	0	1	H100	0	0	N390	0	12
A160	0	0	A870	0	0	H103	0	0	N76	0	0
A162	0	0	A879	2	1	H65	0	0	P360	0	1
A169	0	0	A985	0	1	H66	0	0	P364	0	0
A170	0	0	B001	0	0	I80	0	0	P391	0	1
A180	1	6	B004	0	1	J00	0	2	T801	0	0
A181	0	1	B011	1	0	J01	0	1	T802	0	16
A182	0	0	B019	97	319	J02	0	0	T81	0	0
A183	0	0	B028	4	26	J03	0	2	T813	0	0
A190	0	2	B029	11	62	J039	0	0	T814	0	8
A270	0	0	B058	0	0	J04	0	2	T835	0	0
A288	1	0	B083	0	4	J040	0	0	T845	0	0
A321	1	0	B088	12	1	J041	0	0	T857	0	0
A327	0	0	B15	0	5	J069	0	0	Z203	21	22
A35	0	0	B169	1	1	J10	0	21	Z21	1	0
A370	2	10	B171	0	0	J107	0	2	Z223	1	6
A38	0	2	B172	1	1	J109	0	0	Z225	2	29
A390	0	0	B181	0	1	J13	0	1	Z228	0	0
A392	0	1	B182	0	3	J15	0	1			
A400	0	0	B199	0	0	J150	0	4			
A401	0	1	B220	0	0	J151	0	3			
									SPOLU	GL	SN
									2062	403	1659

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sme informovali o prístupe o možnosti hlásiť prípady prenosných ochorení a chrípku on-line na informačnom portáli EPIS.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladajú jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov, v roku 2017 bolo do informačného systému zadáných:

- 2062 hlásených prenosných ochorení
- 37 epidémií: z toho 32 rodinných epidémií – (17 epidémií salmonelózy, 10 rotavírusové epidémie, 5 epidémií kampylobakteriôzy), v školských zariadeniach - 1 rotavírusová

epidémia, v zdravotníckych zariadeniach – 1 rotavírusová epidémia, 1 klostridiová epidémia, 1 epidémiu chrípky a lokálna epidémia TBC v rómskej osade Bystrany.

- 8 hlásení do SRV

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

V programe Excel máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V roku 2017 pribudlo 29 nových nosičov HBsAg v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných **164 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky**. Na kontrolu vykonávanej dezinfekcie bolo odobratých spolu **483 sterov z prostredia**, u ktorých bola zistená 7,6 % bakteriálna kontaminácia. Na kontrolu sterility predmetov bolo odobratých **124 vzoriek sterilného materiálu**, pričom nebola zistená bakteriálna kontaminácia. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrovaná u **13 vzoriek dezinfekčných roztokov**, z toho 1 vzorka bola neúčinná na všetky tri testovacie kmene. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prerokované osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia. Kontrola **sterilizačnej techniky** bola vykonaná v **139 prípadoch**, z toho bolo otestovaných **96 horúcovzdušných a 43 parných sterilizátorov** so správnou funkčnou schopnosť na testovacie kmene.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2017 bolo hlásených 240 **nozokomiálnych nákaz**, z toho:

- v NsP Spišská Nová Ves: OAIM 31, Detsko - dojčenecké oddelenie 19, ODCH 58, Chirurgické oddelenie 8, Interné oddelenie 33, JISN 14, Neurologické 19, na Novorodenecké oddelenie 2, Gynekologicko – pôrodnické oddelenie 1 a FRO 1.

- v Nemocnici Krompachy s.r.o. boli hlásené: OAIM 28, Detsko - dojčenecké oddelenie 3, Interné oddelenie 3 a chirurgické oddelenie 6.

- Dialyzačné stredisko Spišská Nová Ves hlásilo 15 nákaz.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI

Uvedenú úlohu sme začali plniť zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi do tohto projektu, konkrétne na Chirurgickom oddelení. Surveillance je zameraný na chirurgické rany po cholecystektómiách. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu.

V sledovanom období január - december 2016 na Chirurgickom oddelení NsP Spišská Nová Ves a.s. bolo realizovaných **160 cholecystektómií**, pričom nebola zistená infekcia v mieste chirurgického výkonu.

Rozdelenie podľa typu operácii a pohlavia

typ operácie	celkový počet		muži		ženy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	157	98,12	69	43,95	88	56,04
klasicky	3	1,88	0	0	3	100
spolu	160	100	69	43,12	91	56,88

Rozdelenie podľa operácii a vekovej skupiny

vek ➤	15 - 24		25 - 44		45 - 65		65<		spolu	
typ operácie ▼	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	1	1,10	22	24,18	38	41,75	30	32,97	91	56,88
klasicky	0	0	16	23,18	20	28,98	33	47,83	69	43,12
spolu	1	0,62	38	23,75	58	36,25	63	39,38	160	100

Rozdelenie podľa ASA skóre a podávania antibiotík

ASA skóre ➤	ASA 1		ASA 2		ASA 3		ASA 4 -5		spolu	
ATB ▼	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ATB áno	15	21,73	20	28,98	31	44,92	3	4,34	69	43,12
ATB nie	10	10,98	54	59,35	27	29,67	0	0	91	56,88
spolu	25	15,63	74	46,15	58	36,25	3	1,87	160	100

Rozdelenie podľa dĺžky operácie

dĺžka operácie ➤	1 hod >		1 – 2 hod		2 hod <		spolu	
typ operácie ▼	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	104	66,24	51	32,49	2	1,27	157	98,12
klasicky	0	0	2	66,67	1	33,33	3	1,88
spolu	104	65,00	53	33,12	3	1,88	160	100

Realizácia kampane „Clean care is save care“

V súvislosti s 9. ročníkom kampane na Slovensku – 5.máj 2017, ktorá bola zameraná na informovanie zdravotníckych pracovníkov o význame hygieny rúk ako ochrany pacienta, sme realizovali nasledujúce aktivity:

- vypracovali sme edukačné materiály vo forme letákov, ktoré boli určené zdravotníckym pracovníkom a taktiež umiestnené na nástenných paneloch v budove RÚVZ. Edukácia bola zameraná najmä na novelizáciu Vyhlášky MZ SR č.553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia
- vykonali sme kontrolu dezinfekcie rúk u zdravotníckych pracovníkov:

Nemocnica Krompachy, s.r.o.(34 sterov z rúk): Chirurgické oddelenie, Gynekologicko-pôrodnické oddelenie, Novorodenecké oddelenie, Detsko-dojčenecké oddelenie

NsP Spišská Nová Ves a.s. (50 sterov z rúk): Chirurgické oddelenie, OMIS, Detské oddelenie, JIS-N, Fyziatrisko-rehabilitačné oddelenie, Neonatologické oddelenie a Gynekologicko -pôrodnické oddelenie.

Realizácia bodového prevalenčného sledovania

– sledovanie NN a užívania ATB v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnícku starostlivosť –, *ECDC PPS NN/HAI*“

V mesiaci marec 2017 sme sa zúčastnili pracovného stretnutia v súvislosti s metodikou predmetného prevalenčného sledovania v Košiciach, kde boli distribuované aj edukačné materiály k danej úlohe. Realizačná fáza začala v mesiaci máj 2017 na všetkých oddeleniach NsP Spišská Nová Ves. Získané údaje sme vkladali do príslušného programu a boli exportované na ďalšie spracovanie na RÚVZ v Trenčíne.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE VRÁTANE BIOTERORIZMU

V roku 2017 sme nezaznamenali žiadne mimoriadne epidemiologické situácie v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie Podpory zdravia v spolupráci s oddelením Epidemiológie a oddelením Hygieny detí a mládeže. Na oddelení Epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V roku 2017 bolo hlásené 1 ochorenie HIV/AIDS.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci poradne očkovania poskytujeme lekárom a aj širokej laickej verejnosti informácie a konzultácie týkajúce sa problematiky povinného pravidelného očkovania detí a dospelých, odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia, o očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovaní detí s kontraindikáciami a poradenstvo vo všetkých ďalších problémových oblastiach spojených s očkovaním. Informácie sú poskytované osobne a telefonicky.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Projekt sme realizovali v mesiacoch november - december v tretích ročníkoch na 2 stredných školách: Stredná odborná škola ekonomická v Spišskej Novej Vsi a Gymnázium v Krompachoch. Vzdelávanie prebiehalo interaktívnou formou v štyroch skupinách v každom ročníku. Edukačný vplyv na úroveň vedomosti v danej oblasti bol overovaný formou dotazníka vyplňovaného pred a po intervencii. Do programu bolo zapojených 74 študentov (35 – Gymnázium v Krompachoch a 39 – SOŠ ekonomická v Spišskej Novej Vsi).

Spracované údaje z dotazníkov boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Komárne.

9. VÝCHOVA K ZDRAVIU

ÚLOHA Č. 3.5

MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

Úlohu sme realizovali prostredníctvom základnej a terénnej Poradne zdravia ako aj Poradne zdravej výživy v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania.

U vybraných klientov do tejto úlohy sme prostredníctvom dotazníka monitorovali jednodňový príjem potravín a tekutín s uvedením údajov o názve druhu, množstve ako aj čase, mieste a činnosti pri konzumácii uvedených potravinových komodít.

Za sledované obdobie roka 2017 sme podľa metodiky z celkového počtu 20 plánovaných osôb zaradených do plnenia úlohy zmonitorovali všetkých 20 u oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách od 19 –34 rokov (5 mužov a 5 žien) a 35 – 59 rokov (5 mužov a 5 žien). Vyplnené dotazníky od respondentov boli odovzdané oddeleniu Hygieny výživy na ďalšie spracovanie.

Niektorým osloveným klientom sme vyšetrili aj biochemické a antropometrické ukazovatele, odmerali krvný tlak, pulz a obsah tuku a zároveň im poskytli odborné poradenstvo a konzultácie k rizikovým faktorom životného štýlu so zameraním na zdravú výživu a pitný režim.

Oslovení klienti na základe našich zistení a odporúčaní navštívili Poradňu zdravia pri RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi aj opakovane. Časť z nich absolvovala aj záťažové ergometrické a spirometrické testy v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, kde sme im odporúčali vhodnú pohybovú aktivitu.

ÚLOHA Č. 4.2

ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Na tejto úlohe participovalo oddelenie výchovy k zdraviu v rovine primárnej prevencie drogových závislostí, alkoholizmu a tabakizmu. V spolupráci s OZ Mladí ľudia a život a Klubom mladých organizovaným pri CVC v Spišskej Novej Vsi sme sa aktívne podieľali v pozícii lektora a odborného garanta na príprave a vzdelávaní rovesníckych tzv. peer skupín počas viacerých špeciálnych výcvikov. Vyškolení peer aktivisti sú vybraní študenti 1. a 2.

ročníkov stredných škôl, ktorí získali základné vedomosti z rôznych oblastí týkajúcich sa života mladých ľudí ako aj zručnosti s dôrazom na zážitkové metódy a asertívnu komunikáciu. Chlapci a dievčatá pôsobili v rovesníckom prostredí v oblasti primárnej prevencie, kde jednou z hlavných tém bola aj protidrogová problematika a výchova k nezávislosti mladých ľudí od omamných a psychoaktívnych látok. Pre študentov starších ako 18 rokov, ktorí sa rozhodli nebyť abstinentami, bol dôraz kladený na zodpovedné pitie a trestno-právne aspekty.

Úloha Č. 6.7

Prevencia HIV/AIDS

Túto úlohu sme plnili v spolupráci s oddelením Epidemiológie, Občianskym združením Mladí ľudia a život a Klubom mladých pri Centre voľného času, kde pôsobia skúsení peer aktivisti realizujúci pod našou gesciou rôzne odborné a vzdelávacie aktivity pre mládež. Jednou z prioritných tém v rámci ich prevenčnej práce v rovesníckom prostredí je aj infekcia HIV a ochorenie AIDS so všetkými aspektami.

Pri plnení úlohy sme aktívne využili panely v rámci projektu „Hrou proti AIDS“. Podľa harmonogramu sme v mesiacoch september – október 2017 vykonali v spolupráci so strednými a základnými školami intervenčné aktivity pre cca 110 študentov z 3 stredných škôl a jednej základnej školy.

Besedy a diskusné fóra v oblasti prevencie infekcie HIV a ochorenia AIDS sme realizovali aj bez používania panelov v rámci aktivít oddelenia ako aj rovesníckych, tzv. peer aktivít určených pre žiakov základných a študentov stredných škôl, v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“. V roku 2017 bolo vykonaných viac ako 20 besied a diskusných fór pre žiakov 9.ročníkov základných škôl a študentov 1. a 2. ročníkov stredných škôl. Edukovaných bolo viac ako 500 mladých ľudí.

V spolupráci s OZ Mladí ľudia a život a ÚS Slovenského červeného kríža v Spišskej Novej Vsi sme sa podieľali na organizácii sviečkového pochodu pri príležitosti Svetového dňa AIDS, športovom a kultúrnom podujatí, ktoré boli určené pre mladých ľudí z mesta Spišská Nová Ves. Všetky tieto aktivity boli súčasťou v poradí už 15. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“, ktorý má v našom meste už dlhoročnú tradíciu a jeho hlavnými organizátormi a realizátormi sú práve aktívni peer aktivisti z OZ Mladí ľudia a život. K problematike HIV/AIDS bo vytvorený pre širokú verejnosť 1 panel a 1 leták a médiám boli poskytnuté 2 x interviu.

Úloha Č. 9.1

NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha bola realizovaná v roku 2017 formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, semináre, konzultácie, workshopy, dotazníky, ankety, kurzy, panely, články, interviu) pre cieľové skupiny deti v predškolskom a školskom veku, mládež, dospelú populáciu a seniorov. Plnenie tejto úlohy obsahovo dopĺňa a nadväzuje na plnenie ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Výchovy k zdraviu (úlohy 9.2, 9.4, 9.5, 9.6., 9.7, 9.8 a 9.9), kde uvádzame jednotlivé aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, podporu nefajčenia a prevenciu alkoholovej a drogovej závislosti, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu,

prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, podporu duševného zdravia a zvládanie stresu.

ÚLOHA Č. 9.1.1

SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie.

Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchlujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Úlohu sme realizovali v súlade z celoslovenským prieskumom a sledovaním zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľstva Slovenskej republiky, ktorý bol vykonaný v 5 – ročnom intervale po predchádzajúcom prieskume v roku 2013.

Do prieskumu, ktorý bol realizovaný prostredníctvom rozsiahleho dotazníka, bolo systémom náhodného výberu zapojených celkom 104 respondentov, z toho 52 mužov a 52 žien. Respondenti boli rozdelení podľa metodiky do 3 vekových kategórií – 15 až 24 rokov, 25 – 64 rokov a 65 rokov a viac. Z najmladšej a najstaršej kategórie bolo po 8 mužov a 8 žien z mesta a vidieka, strednú kategóriu tvorilo 10 mužov a 10 žien žijúcich v meste a na vidieku. Údaje z dotazníkovú po absolvovaní prieskumu priebežne zakladané do mustry a po kompletizácii celého požadovaného počtu budú odoslané na ÚVZ SR Bratislava podľa metodických pokynov gestora celonárodnej úlohy.

V roku 2017 bol spracovaný celý prieskum do záverečnej hodnotiacej správa o zdravotnom stave a uvedomení obyvateľov SR, ktorý bol predložený na rokovanie vlády.

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky budú nasmerované aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a k zvýšeniu zdravotného povedomia. Prieskum sa bude opakovať po piatich rokoch a následne budú porovnávané ukazovatele, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii.

Úloha Č. 9.2

Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Realizácia Národného programu prevencie nadváhy a obezity spočívala v zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu a pohybovú aktivitu.

V rámci aktivít určených pre deti v predškolskom veku sme na troch MŠ rozprávali deťom o dôležitosti pohybu v ich veku a formovaniu pozitívnych pohybových návykov v prevencii najzávažnejších civilizačných chorôb.

Pre deti 5.ročníkov základných škôl sme tieto aktivity realizovali v rámci „Dňa prevencie a zdravia“ pod názvom „POZDRAVY“, kde sme dva zo 4 stanovíšť zamerali na

pohybovú aktivitu, prevenciu nadváhy a obezity ako aj význam pohybu pre fyzické a psychické zdravie a taktiež zdravú výživu a pitný režim, ktoré sa výraznou mierou podieľajú u detí na výslednej hmotnosti. V roku 2017 sme touto formou prevencie systémom stanovíšť s využitím rôznych pomôcok a zážitkových foriem edukovali žiakov z dvoch základných škôl.

V rámci činnosti Poradne zdravia, Poradne zdravej výživy a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity boli tieto aktivity zamerané pre jednotlivých klientov, u ktorých boli zrealizované rôzne merania a vyšetrenia a poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, pitný režim a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká, ktoré sú s ňou spojené.

Pre deti z 3. - 4. ročníkov základnej školy na Kožuchovej ul. sme nadviazali na akcie z predchádzajúcich rokov pod názvom „GIM – FIT“. Cca 100 deťom z uvedenej školy sme zrealizovali prednášky, besedy a interaktívne zážitkové hry na témy „Pohyb a zdravie“ a „Výživa a zdravie“ spojené s kvízmi "Čo vieš o pohybovej aktivite" a „Čo vieš o zdravej výžive“. Deťom sme vysvetľovali význam pravidelnej a veku primeranej pohybovej aktivity ako aj zdravej výživy, ktoré sa výraznou mierou podieľajú na prevencii nadváhy a obezity. Účastníci boli za aktivity odmenení vysvedčením a každá skupinka dostala skladačky vo forme letáku s názvami "Vieš, že pohyb a telesné cvičenie prináša človeku ..." a „Zdravou výživou a správnym pitným režimom predídeme...“. Na škole sme poskytli pedagógom edukačné materiály k zdravej výžive, pitnému režimu, pohybovej aktivite, prevencii úrazov a prvej pomoci pri úrazoch. Naše aktivity sa stretli u detí s pozitívnym ohlasom a deti prejavili veľký záujem o kvízy ako aj informácie o zdravom spôsobe.

V rámci monitorovania rizikových faktorov životného štýlu a vybraných ukazovateľov zdravia vrátane testovania funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti ergometrickým testom W170 v spojitosti s antropometriou a spirometrickým vyšetrením sme pre 28 študentov zo strednej odbornej školy ekonomickej v Spišskej Novej Vsi zrealizovali viaceré semináre a diskusie pre menšie skupinky o význame pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy v prevencii nadváhy a obezity, srdcovo-cievnych, nádorových a metabolických chorôb.

V jesenných mesiacoch sme sa podieľali na realizácii celoslovenského projektu „Viem, čo zjem“, ktorý spočíval v intervencii na tému zdravá výživa ako základ prevencie nadváhy, obezity a metabolických chorôb. Aktivity boli vykonávané formou besied a prednášok ako aj interaktívnych zážitkových hier s využitím pracovných listov pre žiakov 3. - 6. ročníkov základných škôl. Na troch základných mestských školách - ZŠ Levočská, ZŠ Hutnícka a ZŠ Nad Medzou sme touto formou edukovali celkom 570 detí. Súčasťou aktivít bola aj spätná väzba, v rámci ktorej vyplnil každý účastník dotazník k spokojnosti a porozumeniu predmetnej témy. Projekt mal na školách pozitívny ohlas a je potrebné v ňom pokračovať aj v budúcom školskom roku. Ďalšie aktivity, ktoré sú súčasťou projektu „Viem, čo zjem“ realizovala každá škola prostredníctvom pedagógov formou rôznych súťaží a kvízov.

K Svetovému dňu pohybu sme zorganizovali v spolupráci s Klubom mladých pri Centre voľného času a športovo-relaxačným centrom Fit House pre študentov stredných škôl a dospelú populáciu ďalší ročník florbalového turnaja o pohár primátora Spišskej Novej Vsi. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii nadváhy, obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v pohybovej poradni.

V spolupráci s CVČ a Mestským úradom sme sa zúčastnili na športových akciách „Športové hry mládeže“ a „Večerný beh mestom“, kde sme poskytovali účastníkom antropometrické merania a jednoduché testy telesnej zdatnosti vrátane odborných konzultácií k optimalizácii pohybovej aktivity.

Pre ženy v produktívnom veku sme sa podieľali počas celého roka formou poradenstva ako aj antropometrických meraní a stanovení funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti na podpore zdravia a zdravého pohybu v rámci skupinových cvičení zameraných na posilňovanie svalstva (body form), prevenciu poškodenia chrbtice resp. korektúru jej deformít na základe špeciálnych cvičebných zostáv (SM systém) ako aj pri cvičeniach na trampolínach (jumping), ktoré organizovalo športovo-relaxačné centrum Fit House v Spišskej Novej Vsi.

Počas športovo – rekondičného dňa určeného pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi sme pripravili rôzne skupinové a individuálne pohybové aktivity a poskytovali sme poradenstvo k pohybu s dôrazom na pravidelnosť, intenzitu a trvanie. K svetovému dňu obezity a Svetovému dňu pohybu sme pre širokú verejnosť zhotovili v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves informačné panely k predmetnej problematike.

Pre zamestnancov Mestského úradu sme uskutočnili v rámci celozávodného „Dňa pohybu“ u odborný seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a prevencia“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy ako preventabilných faktorov civilizačných chorôb. V prezentáciách boli názorne demonštrované aj možné ochorenia vrátane nadváhy, obezity, hypertenzie, hypercholesterolémie a diabetu, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávu – pohybovou inaktivitou, kalorickou a nevhodne zloženou stravou s nedostatkom vitamínov, minerálov a vlákniny ako aj fajčením a nadmernou konzumáciou alkoholu. Účastníkom akcie sme poskytli aj merania krvného tlaku a pulzu, spirometrické vyšetrenie a jednoduchý Ruffierov test funkčnej zdatnosti.

Počas zdravotno-výchovných aktivít určených pre seniorov v zariadeniach dlhodobej starostlivosti sme aj tejto vekovej skupine zdôraznili veľký význam primeranej, vhodne zvolenej a dostatočne dlho trvajúcej pohybovej aktivity na udržiavaní dobrého telesného zdravia a psychickej pohody.

Úloha Č. 9.2.1

VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ prebiehala v prvom polroku 2017 podľa metodických pokynov gestora úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Súťaž bola určená pre širokú verejnosť (dospelých ako aj detských podporovateľov) a časovo bola nastavená na termín od 20.marca – do 11.júna 2017 na celoštátnej úrovni a vzhľadom na možnosť vyhlásenia výhercov s podporou sponzorov aj v regionálnej pôsobnosti jednotlivých RÚVZ v SR. Súťaž sme spropagovali prostredníctvom Poradenského centra na ochranu a podporu zdravia, regionálnych médií, našej webovej stránky, panelu na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi ako aj distribúciou účastníckych listov formou osobných návštev a konzultácií na mestských základných a stredných školách, úradoch ako aj vybraných organizáciách a firmách v meste Spišská Nová Ves, kde máme dobrú dlhoročnú spoluprácu v zdravotno-výchovných a preventívnych aktivitách. Celkom bola informácia o kampani zaslaná 105 inštitúciám v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica. K propagácii súťaže bolo vykonaných 82 osobných

konzultácií, 3 prednášky a 3 besedy s témou pohybu ako prevencie civilizačných ochorení a taktiež poskytnuté 1 interview.

Do súťaže sa prostredníctvom prihlášok doručených na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi zapojilo 41 účastníkov, ktorí boli ochotní monitorovať podľa pokynov v účastníckom liste svoje pohybové aktivity počas minimálne 4 týždňov v priebehu súťaže v objeme minimálne 210 minút/týždenne rozdelených do 4 a viacerých častí. Účastníci si zároveň zapisovali na konci týždňa aj svoju aktuálnu telesnú hmotnosť. Viacerí z nich boli aj klientami v Poradni pre optimalizáciu pohybových aktivít, kde sme im vykonali a zhodnotili antropometrické merania ako aj záťažové ergometrické a spirometrické testy. Všetkým sme poskytli konzultácie a poradenstvo k pohybovej aktivite s dôrazom na frekvenciu, trvanie a optimálnu intenzitu vzhľadom na vek a funkčnú zdatnosť.

Všetky účastnícke listy boli odoslané gestorovi úlohy, ktorý ich spracoval a vyhodnotil na celoslovenskej a regionálnej úrovni. Výhercovia boli vylosovaný na RÚVZ v Banskej Bystrici, kde im boli odovzdané aj ceny, ktoré do kampane venovali sponzori. Jedným z výhercov sa stal aj účastník z okresu Gelnica.

Úloha Č. 9.3

PODPORA ZDRAVIA znevýhodnených komunit NA SLOVENSKU

Úloha sa plnila v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizoval náš RÚVZ od marca 2007 do decembra 2012 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

Od roku 2013 nie je uvedený program z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z MZ SR naďalej realizovaný. Jeho pokračovanie ako aj reskrining antropometrických a biochemických hodnôt vrátane merania krvného tlaku a monitorovania životného štýlu prostredníctvom dotazníka u 200 klientov zo znevýhodnených komunit je naplánované v prípade finančného zabezpečenia projektu na ďalšie roky.

V oblasti podpory zdravia pre znevýhodnené komunity sme boli oslovení na spoluprácu Asociáciou terénnych zdravotných asistentov (ATZA), ktorá začala svoju činnosť v roku 2014 a transformovala sa na Platformu na podporu zdravia znevýhodnených skupín, ktorá je financovaná z prostriedkov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Platforma realizuje projekt „Zdravé komunity“ a zamestnáva osvetárov a koordinátorov.

Ich zameranie je prioritne na obyvateľov segregovaných rómskych osád v štyroch oblastiach – ochrana a podpora zdravia, podpora vzdelávania a osvetu, podpora výskumu a propagácia.

V rámci prípadnej spolupráce bude náš prínos spočívať v odbornom usmernení ako aj konzultáciách počas plánovaných workshopov pre terénnych koordinátorov a asistentov osvetu zdravia zo širokej hygienicko-epidemiologickej problematiky v našom regióne a spádovej oblasti. V roku 2017 sme v tejto oblasti nevykonávali zatiaľ žiadne aktivity.

ÚLOHA Č. 9.4

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V sledovanom období sme zrealizovali pre deti 5. ročníkov vybraných mestských základných škôl besedy a prednášky zamerané na rôzne témy vrátane prevencie alkoholizmu a závislosti na alkohole pod názvom „POZDRAVYI – pohyb, zdravie a výživa“.

Jedná sa o intervenčné aktivity formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity a jej negatívnych dopadoch - obezity, srdcovo-cievnych chorôb a metabolických chorôb, fajčenia a zdravia ako aj alkoholu a závislosti. Tieto aktivity sme zrealizovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves pre 2 základné školy. Celkom sa ich zúčastnilo cca 60 detí, ktoré boli rozdelené do 10 – 15 členných skupín. V tejto forme prevencie plánujeme na základe dohody so školami pokračovať aj v roku 2018 pre žiakov mestských základných škôl.

Pre žiakov 8. ročníkov sme zrealizovali 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II“, kde sme sa zamerali na ďalšie témy súvisiace s touto vekovou kategóriou – drogové a nelátkové závislosti, duševné zdravie a stres, medziľudské vzťahy a rodina. Intervenčné aktivity absolvovali žiaci z 2 základných škôl v celkovom počte cca 60 detí.

Počas aktivít dostali žiaci 5. a 8. ročníkov odborné informácie o škodlivosti alkoholu so zameraním na zdravotnú a sociálnu oblasť. Deti mali možnosť formou zážitkových hier vyjadriť aj svoje názory a postoje k pitiu alkoholických nápojov ako aj vlastné skúsenosti s konzumáciou alkoholu v rodinnom a mimoškolskom prostredí. Súčasťou prevencie bol aj video film „Alkohol alebo zdravie“. Aktivity pre žiakov mali medzi deťmi aj pedagógmi veľmi dobrú odozvu a vysoko pozitívnu spätnú väzbu, čo je dôkazom toho, že sa nám uvedený spôsob primárnej prevencie osvedčil a je potrebné v ňom aj naďalej pokračovať.

V mesiaci máj sme realizovali na základných školách v spolupráci s Políciou oddelením prevencie v rámci interaktívneho projektu „Tvoja správna voľba“, kde bola hlavnou témou problematika užívania alkoholu a drog a ich dopad na somatické a psychické zdravie, cyklus prednášok a besied. Do projektu sa zapojili všetky základné školy zo Spišskej Novej Vsi. Pre viac ako 300 detí bolo tak zrealizovaných celkom 20 aktivít formou prednášok a besied s využitím interaktívnych zážitkových hier. Diskusie boli zamerané na problémy vznikajúce v súvislosti s nekontrolovaným pitím a nelegálnym predajom alkoholu pre deti a mládež do 18 rokov ako aj ilegálnym užívaním drog. Deti sa pri aktivitách s pracovníkom Polície dozvedeli aj právne aspekty a možné trestné postihy pri nelegálnej a nadmernej konzumácii alkoholických nápojov a ostatných psychotropných látok. Dôraz bol kladený na primárnu prevenciu alkoholizmu a drogových závislostí a pri skúsenostiach s alkoholom od 18 rokov na zásadové a kontrolované pitie.

Prevenciu závislostí na alkohole sme sa venovali aj v rámci prednášok a besied pre žiakov 8.ročníkov dvoch základných škôl – ZŠ Lipová a ZŠ Margecany. Deťom boli odprezentované somatické, psychické a sociálne následky užívania alkoholu v dospelujúcom veku. S chlapcami a dievčatami sa viedli diskusie aj o dostupnosti alkoholu a jeho predaju ako aj reálnych situáciách spojených s ich predajom.

Téme alkoholu a závislostí sme sa venovali aj pre žiakov Špeciálnej základnej školy v Spišskej Novej Vsi. Počas 2 aktivít videli deti film a mali možnosť dozvedieť sa a diskutovať o všetkých negatívach, ktoré prináša konzumácia alkoholu pre mladého človeka. Alkoholizmu a prevencii sa venovali aj nami školení a pripravovaní peer aktivisti organizovaní v OZ Mladí ľudia a život, ktorí zorganizovali a viedli besedy a diskusné fóra na základných a stredných školách v Spišskej Novej Vsi, Levoči, Krompachoch a Gelnici. Mládež informovali o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov ako aj o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Pre dospelujúcu mládež sú tieto informácie zvlášť dôležité vzhľadom na rizikové užívanie alkoholických nápojov a následné nezodpovedné správanie vrátane vedenia motorových vozidiel pod vplyvom alkoholu. Na niektoré besedy boli prizvaní aj zástupcovia Polície SR, ktorí prezentovali negatívny dopad

konzumácie alkoholu v súvislosti s dopravnými nehodami a trestnými činmi. Peer aktivisti sa venovali aj problematike ambulantnej a ústavnej liečby závislosti na alkohole. Dôraz kládli na linky dôvery, dôveryhodné osoby z rodinného a rovesníckeho prostredia ako aj na včasné vyhľadanie psychologickej prípadne psychiatrickej pomoci v prípade problémov s alkoholom.

ÚLOHA Č. 9.5

NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

Pokračovali sme v aktivitách pre cieľovú skupinu seniorov z predchádzajúceho roka 2016 formou prednášok a besied. Seniorom sme sa venovali aj počas „Týždňa mozgu“.

V roku 2017 sme zrealizovali 10 prednášok spojených s besedami na témy: Stres a životný štýl, Výživa a pitný režim a naše zdravie, Alkohol a fajčenie v seniorskom veku, Životný štýl a ochorenia u seniorov, Príprava na stárnutie, Vzťahy medzi ľuďmi, Starostlivosť o mozog, Mozog a čo o ňom vieme ako aj Deti, rodina a stárnutie. Aktivity boli určené pre seniorov a členov Domova dôchodcov, Klubu dôchodcov a Domu opatrovateľskej služby v Spišskej Novej Vsi.

V rámci týchto aktivít spolupracujeme aj s niektorými vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody. V sekundárnej prevencii chorôb v seniorskom veku je primeraná pohybová aktivita a dostatočný pobyt na čerstvom vzduchu jedným z najdôležitejších faktorov udržania si dobrej vitality a potrebnej mobility.

V rámci týždňa mozgu a Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme edukovali skupiny seniorov z Jednoty dôchodcov a Klubu dôchodcov v oblasti duševného zdravia a jeho posilňovaní, funkciách mozgu a škodlivých vplyvov na jeho činnosť ako aj potreby využívania pamäte a jej tréningu vo vyššom veku. Seniorom sme poskytli prednášky a besedy s názvom „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ a taktiež sme s nimi realizovali rôzne cvičenia a techniky na podporu pamäte a kognitívneho myslenia. Obom skupinám sme vykonali aj antropometrické merania, merania TK a P ako aj celkového cholesterolu vrátane individuálnych konzultácií k výsledkom meraní, zdravotnému stavu a jeho zlepšeniu.

V prezentácii sme sa zamerali na činnosť mozgu, druhy pamäte ako aj riziká vzniku degeneratívnych, cievnych a nádorových chorôb mozgu a nervovej sústavy vrátane účinnej prevencie. O jednotlivých druhoch pamäti a dôležitosti starostlivosti o mozog sme rozprávali aj seniorom v Dome dôchodcov a v Klube dôchodcov. Pri všetkých týchto aktivitách sme poskytli poslucháčom aj letáky a informačné materiály k predmetnej téme. Na RÚVZ bol pre verejnosť k dispozícii panel k téme „Týždeň mozgu“ a „Alzheimerova choroba a prevencia“. Pri tejto príležitosti sme vyšetrili spolu 16 zamestnancov z Domu dôchodcov, ktorým sme poskytli spektrum antropometrických a základných biochemických vyšetrení vrátane individuálnych konzultácií a poradenstva k rizikovým faktorom životného štýlu v postproduktívnom veku.

Problematike zdravia a chorôb v seniorskom veku sme sa venovali aj počas odborných seminárov pre zamestnancov RÚVZ Spišská Nová Ves. Poslucháčom sme odprezentovali ďalšie témy týkajúce sa staroby a stárnutia a ich biologických, sociálnych a psychických aspektov ako aj zvláštnosti chorôb v starobe. Jednotlivé témy zamestnancov zaujali a ku každej z nich bola živá diskusia.

V aktivitách určených pre postproduktívny vek sme pokračovali aj počas Mesiaca úcty k starším a Svetového dňa seniorov, kedy sme zhotovili panely a propagačné materiály týkajúce sa problematiky seniorov zo zdravotného a sociálneho hľadiska.

ÚLOHA Č. 9.6

ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V rámci realizácie tejto úlohy sa pokračovalo v zdravotno – výchovných aktivitách z predošlých rokov, ktoré mali veľmi pozitívnu odozvu u detí a pedagógov.

Na 3 materských školách (MŠ Komenského Smižany, MŠ Lipová a MŠ Školská) a 1 základnej škole (ZŠ Kožuchova) bolo vykonaných celkom 21 aktivít. Aktivity sa realizovali formou besied a prednášok, premietania video filmovs problematikou hygieny ústnej dutiny, správneho čistenia zúbkov ako aj zdravej výživy a pitného režimu, ktoré veľmi intenzívne ovplyvňujú tvorbu zubného kazu a následne aj celkového zdravia. Edukovaných bolo viac ako 100 detí.

Na materských školách sme efektívne využívali pre deti aj model zúbkov, na ktorom sme názorne demonštrovali celý postup správneho čistenia chrupu. Na základnej škole sme sa viac orientovali na stomatohygienu z pohľadu celkového zdravia, vyváženej stravy s dostatkom minerálov a vitamínov a dennej starostlivosti o trvalý chrup. Naše aktivity sa stretli u detí a pedagógov s veľkým záujmom a podporou aj do nového školského roka. S pedagogickými pracovníčkami boli v rámci týchto aktivít vykonané aj konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a pást u detí predškolského a školského veku ako aj zdravej výživy a pitného režimu.

Úloha č. 9.7

CINDI PROGRAM SR

Túto úlohu plníme v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia a poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI, WHRa WHT indexov), meranie krvného tlaku, pulzu a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia krvných parametrov prístrojmi Reflotron a Accutrend. Podľa indikácii realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a HbCO v krvi), váhomerom a tukomerom OMRON (obsahu celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny, percento aktívnej hmoty, obsah vody v organizme, bazálny metabolizmus a množstvo kostnej hmoty), ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa funkčnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti).

Údaje získané v základnej poradni sú spracované a hodnotené v Teste zdravého srdca. V nadstavbových poradniach využívame programy Ergokoncept, Winspiro a Excel ako aj vlastný program k hodnoteniu ergometrických záťažových testov. Klientom poskytujeme

poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne, metabolické a onkologické ochorenia.

Za obdobie od 1.1. – 31.12.2017 bolo v základnej poradni zdravia v rátane výjazdov celkom 118 klientov, z toho 94 návštev sme zaznamenali u žien a 24 návštev u mužov. 48 individuálnych aktivít boli realizované v teréne a 70 na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Prvé vyšetrenie v základnej poradni absolvovalo 66 klientov, z toho 7 mužov a 59 žien a kontrolne vyšetrených bolo v sledovanom období 50 klientov, z toho 15 mužov a 35 žien. Merania a konzultácie boli vykonávané podľa dohody v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Svetového dňa srdca, kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť.

V rámci Svetového dňa zdravia sme vyšetřili v spolupráci so Strednou odbornou školou ekonomickou 11 pedagógov, ktorým sme poskytli celé spektrum antropometrických ukazovateľov a skrátené spektrum dvoch biochemických parametrov vrátane individuálnych konzultácii a poradenstva k rizikovým faktorom životného štýlu v produktívnom veku. Počas Svetového dňa srdca sme v rámci kampane MOST poskytli merania a poradenstvo celkom pre 20 záujemcov z Okresného úradu a pracovníkov TV Reduta Spišská Nová Ves. Tieto služby využili aj 4 zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi.

Počas „Týždňa mozgu“ sme edukovali a vyšetřovali spolu 16 pracovníkov z Domu dôchodcov v Spišskej Novej Vsi. Všetkým sme poskytli individuálne poradenstvo k ozdraveniu životného štýlu a podpore zdravia v seniorskom veku.

Antropometrické merania, merania krvného tlaku a základných biochemických ukazovateľov v rátane konzultácii k ozdraveniu životného štýlu sme poskytli aj 7 pedagógom zo ZŠ Levočská ul. v Spišskej Novej Vsi.

Vyšetřenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity absolvovalo v roku 2017 celkom 28 záujemcov, z toho 21 žien a 7 mužov. Jednalo sa o študentov Strednej odbornej ekonomickej školy v Spišskej Novej Vsi a všetci využili služby a merania poradne po prvý krát. U respondentov sme realizovali antropometrické merania, merania krvného tlaku, pulzu a zloženia tela ako aj spirometrický a ergometrický záťažový test na stanovenie telesnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti. Výsledky meraní a testov boli vyhodnotené a počítačovo spracované podľa metodiky určenej pre nadstavbovú pohybovú poradňu. Testovaným boli poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity vzhľadom na pohybovú anamnézu, výsledky testovania a zdravotný stav. Dôraz sme kládli na výber vhodného rekreačného športu ako aj zdravú výživu a pitný režim. Získané výsledky sme analyzovali vo vzťahu k pohybovej aktivite, stravovaciemu a pitnému režimu ako aj k životnej pohode, zdraviu a závislostiam. Údaje o životnom štýle sme od nich získali prostredníctvom dotazníka.

Poradňu zdravej výživy navštívilo za sledované obdobie celkom 46 klientov, z toho 32 žien a 14 mužov. 15 z nich (2 muži a 13 žien) bolo v Poradni prvý krát, 31 klientov (12 mužov a 19 žien) navštívili poradňu za sledované obdobie opakovane. U niektorých z nich sme monitorovali prostredníctvom dotazníka aj jednoduchý príjem potravy a tekutín a z toho aj prídavných látok v súvislosti s plnením úlohy č. 3.5. Každému sme poskytli poradenstvo k zdravej výžive a vhodnému pitnému režimu a v prípade potreby aj k zostaveniu jedálneho lístka so zameraním na redukciu nadváhy a obezity.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v roku 2017 individuálne konzultácie a poradenstvo 27 záujemcom, z toho bolo 19 žien a 8 mužov. Všetkým sme vykonali vstupné vyšetřenia Smokerlyzerom a niektorým aj Spirometrom. 6 žien využilo

služby našej poradne po prvý krát a 13 boli u nás opakovane. 8 mužov navštívilo poradňu tiež kvôli opakovanému poradenstvu. Klientom sme odporúčali najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti ako aj metódy prevencie relapsu a recidívy fajčenia. Väčšinu fajčiarov sme vyšetrovali a poskytovali im odborné poradenstvo k odvykaniu počas výjazdov terénnej poradne zdravia ako aj Svetového dňa bez tabaku.

Počas tohto dňa sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves a Klubom mladých pri Centre voľného času Spišská Nová Ves zrealizovali pre stredoškolákov seminár k problematike fajčenia a odvykania. Pre širokú verejnosť sme s pomocou študentov-dobrovoľníkov zorganizovali akciu „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za ponúknuté jablká. Celkom bolo oslovených viac než 60 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. Akcia sa stretla na verejnosti so záujmom a podporou.

Pre záujemcov z akcie sme vykonali aj meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a meranie dychových parametrov prístrojom Spirometer. Pre tých, ktorí sa rozhodli prestať fajčiť, sme poskytovali odborné poradenstvo k odvykaniu od fajčenia a prevencii recidív. K akcii bolo poskytnuté interwiev pre TV Redutu a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. Na RÚVZ bol k dispozícii informačný panel.

ÚLOHAČ. 9.8

AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020

Pre žiakov 5. ročníkov základných škôl sme pokračovali v realizácii intervenčných aktivít pod názvom „PoZdraVy I – pohyb, zdravie a výživa“ formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, fajčenia, alkoholu a závislosti.

Počas roka 2017 sme edukovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves takýmto spôsobom deti z 2 základných škôl v celkovom počte cca 60.

Pre žiakov 8. ročníkov sme zrealizovali 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II“, kde sme sa zamerali na témy – drogové závislosti (látkové a nelátkové), duševné zdravie a stres ako aj medziľudské vzťahy a rodinné prostredie. Jednotlivé stanovištia absolvovali žiaci taktiež z dvoch základných škôl v celkovom počte cca 60 detí.

Pri aktivitách na RÚVZ zameraných na protidrogovú prevenciu sme pre žiakov 7. a 8. ročníkov využili efektívne aj videofilm „Deti a drogy“ zachytávajúci príbeh ambiciózneho dievčiny z chudobnej rodiny a chlapca, ktorý ju svojim spôsobom života priviedol až k drogovej závislosti so všetkými negatívnymi dôsledkami. Príbeh vo filme bol veľmi emotívny a poukázal na reálnu hrozbu skúšania a brania drog z rôznych dôvodov a nezanedbateľný vplyv rovesníkov a partie, kde je droga denno-denným posilňovačom. Po filme sa k predmetnej téme so žiakmi diskutovalo o rôznych aspektoch užívania drog.

Formu prevencie videofilm, prednáška a diskusia sme využili aj pre deti na druhom stupni ZŠ v Harichovciach a taktiež pri starších žiakoch na špeciálnej základnej škole v Spišskej Novej Vsi. Deti mali možnosť uvedomiť si reálnu hrozbu experimentovania a následného užívania omamných látok a ich negatívny dopad na psychickú, telesnú a sociálnu oblasť.

S dvomi skupinami stredoškolákov sme sa venovali téme „Novodobé nelátkové závislosti“, ktoré sa stávajú v súčasnosti rovnako veľkou hrozbou pre mladú generáciu a fixujú mladých ľudí k rôznym ťažko zvládnuteľným závislostiam. Taktiež sme sa v tejto vekovej skupine venovali v rámci diskusií aj prevencii fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí, oblasti duševného zdravia a stresu ako aj vzťahom v rodinnom a školskom prostredí a aktívnemu využívaniu voľného času. Študentom sme zdôraznili pozitívne vnímanie života a zamerali sa aj na sebahodnotenie ich osoby.

Na stredných školách úzko spolupracujeme s vyškolenými peer aktivistami z OZ Mladí ľudia a život a peer klubu pri CVČ Spišská Nová Ves. Za sledované obdobie roku 2017 sme spoluorganizovali a odborne sa podieľali na 2-och odborných výcvikoch pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 14. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“ v roku 2016. Peer aktivisti samostatne zrealizovali viac ako 50 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“. Besedy boli určené prevažne študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Levoči, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 30 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

K Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi zrealizovali peer aktivisti v 3-tich stredných školách, kluboch a internátoch v rovesníckom prostredí v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ 9 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód. Dôraz kládli na zdravý životný štýl bez drog a zmysluplné využitie voľného času. Pre študentov zorganizovali pri tejto príležitosti aj koncert, divadelné predstavenie a športové podujatie.

K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli 2 semináre pre žiakov druhého stupňa z 2 základných škôl na tému „Vyber si zdravý štýl a nie drogy“ s aktívnym zapojením žiakov pri riešení modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

Na RÚVZ je k dispozícii pre verejnosť panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Panel obsahuje aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

ÚLOHAČ. 9.9

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 - 2020

V rámci plnenia tejto úlohy bol vedúci oddelenia ako zástupca RÚVZ v SR súčasťou širokej pracovnej skupiny tvorenej odborníkmi z rôznych ministerských rezortov, zástupcov všetkých poisťovní ako aj nadácií, športových klubov a Občianskych združení, ktoré organizujú pre širokú verejnosť rôzne podujatia a súťaže za účelom zvýšenia pohybovej aktivity v prevencii nadváhy a obezity. Pracovné stretnutia boli vedené odbornou pracovníčkou z ÚVZ SR Bratislava. Zástupcovia z jednotlivých rezortov navrhli a skoncipovali na opakovaných pracovných stretnutiach v Bratislave pre Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity postupne konkrétne úlohy pre každý ministerský ako aj mimovládny rezort.

Pre úsek zdravotníctva boli stanovené pre rok 2017 a ďalšie roky 4 úlohy, z nich 2 sa týkali detí a mládeže na základných a stredných školách. Jedná sa o „Monitoring vybraných ukazovateľov zdravia v súvislosti s pohybovou aktivitou a životným štýlom“, ktorý pozostáva z rôznych meraní v rámci Poradne zdravia a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity ako aj získania údajov o životnom štýle prostredníctvom štandardizovaného dotazníka.

K oboj úlohám bola rozpracovaná podrobná metodika, na ktorej sa podieľali 3 odborní pracovníci z oddelenia Výchovy k zdraviu z RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a lekárka z RÚVZ Liptovský Mikuláš. Metodika bola odprezentovaná počas dvoch celoslovenských odborných seminárov v Spišskej Novej Vsi zástupcom všetkých úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike. K oboj úlohám bol vypracovaný aj podrobný materiál v súvislosti so štatistickým výberom reprezentatívneho počtu respondentov na základných a stredných školách na celom Slovensku.

Zainteresované školy boli informované o plánovaných úlohách oficiálnym listom z Ministerstva školstva v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva.

Pilotný projekt k úlohe pre stredoškolskú mládež ako aj samotná realizácia úlohy sa má uskutočniť v roku 2018 – v druhom polroku školského roku 2017/2018. Merania a dotazníky má realizovať v tejto fáze spolu 60 respondentov (20 zo škôl zo Spišskej Novej Vsi, 20 z Bardejova a 20 z Michaloviec). Ostatní respondenti v počte 76 majú byť testovaní do konca mája 2018. Ide o komplex antropometrických, biochemických a funkčných vyšetrení zameraných na telesnú zdatnosť a aeróbnu výkonnosť vrátane monitorovania držania tela, krvného tlaku a pulzu a ako aj flexibility.

U tej istej vzorky stredoškolákov z 1.ročníkov majú byť rovnaké merania a testovania zopakované v 3.ročníku a na základe priebežnej edukácie a podpory pohybovej aktivity a zdravého životného štýlu porovnané výsledky z oboch meraní. Pre žiakov základných škôl sú pripravené v školskom roku 2018/19 podobné antropometrické merania a funkčné testy vrátane rovnakého dotazníka životného štýlu avšak bez monitorovania vybraných krvných biochemických ukazovateľov.

Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity bol v roku 2017 prijatý Uznesením vlády SR a jeho dlhodobá realizácia v tejto podobe je skvelou príležitosťou získať prostredníctvom viacerých meraní ako aj dotazníkovým monitorovaním relevantné údaje o životospráve a zdraví dospelujúcej mládeže. Získané dáta budú neskôr podrobne štatisticky spracované štatistikom-informatikom na našom RÚVZ. Spoločným menovateľom všetkých sprievodných aktivít pre žiakov a študentov počas plnenia úloh bude na základe získaných výsledkov z meraní a dotazníka podpora a skvalitnenie pohybovej aktivity v prevencii srdcovo-cievnych a metabolických chorôb a ozdravenie životného štýlu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom. V roku 2017 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom. V roku 2017 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOV VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V roku 2017 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom úlohy je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov.

V okrese Stará Ľubovňa sú vytypované lokality povrchových vodárenských zdrojov Jakubianka, Lomnický potok, Plaveč (poľnohospodársky a lesohospodársky využívané územia), v ktorých by sa sledovali pesticídne látky podľa pokynov gestora úlohy – RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni má jednoznačný záujem zapojiť sa do navrhovaného projektového zámeru rozšírenia peľových staníc. Dňa 2.3.2017 sa zástupcovia RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zúčastnili pracovného stretnutia k návrhu projektového zámeru na ÚVZ SR v Bratislave. Predmetom stretnutia boli otázky týkajúce sa personálneho a materiálo-technického zabezpečenia peľových monitorovacích staníc, možnosti umiestnenia peľových lapačov a otázky finančného charakteru. Ako z pracovného stretnutia vyplynulo, peľový monitoring by sa sledoval v 16 lokalitách a diagnostikoval v 12 RÚVZ.

Úlohu bude možné plniť v nasledujúcich rokoch podľa pokynov gestora úlohy.

1.1 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD) boli v hodnotenom období skontrolované 3 soláriá (Slnečnica, Námestie gen. Štefánika 8, 064 01 Stará Ľubovňa; Wellness Masvital, Námestie Mariánske 55, 065 03 Podolíneč; Salón krásy Vesna, Popradská 6, 064 01 Stará Ľubovňa). Výkon ŠZD bol zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek v soláriách v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z. z.) a vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo v znení vyhlášky MZ SR č. 75/2014 Z. z. (ďalej len vyhláška MZ SR č. 554/2007 Z. z. v znení vyhlášky MZ SR č. 75/2014 Z. z.): Pri výkone ŠZD v soláriách neboli zistené nedostatky v prevádzkovej dokumentácii a v kontrolovaných opaľovacích prístrojoch boli osadené tie isté trubice, ktoré sú uvedené v protokoloch o meraní ultrafialového žiarenia.

V roku 2017 bola prevádzkovateľovi solária ŠRC SL s.r.o., Okružná 16A, 064 01 Stará Ľubovňa 807 uložená 1 pokuta vo výške 300,00 € za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva podľa § 57 ods. 42 písm. b), d) zákona č. 355/2007 Z. z. z dôvodu, že účastník konania nepredložil na posúdenie orgánu verejného zdravotníctva návrh podľa § 13 ods. 4 písm. a), b) zákona č. 355/2007 Z. z. na uvedenie priestorov „Solária v Športovo – relaxačnom centre, Okružná 16A, 064 01 Stará Ľubovňa“ do prevádzky a do času kladného posúdenia priestorov prevádzky sa nezdržal vykonávania posudzovaných činností a tým, že porušil povinnosť vypracovať prevádzkový poriadok zariadenia starostlivosti o ľudské telo a povinnosť predložiť ho na schválenie orgánu verejného zdravotníctva.

V auguste 2017 po predložení výsledkov merania ultrafialového žiarenia bolo orgánom verejného zdravotníctva v rámci posudkovej činnosti vydané súhlasné rozhodnutie na uvedenie priestorov „Solária v Športovo – relaxačnom centre, Okružná 16A, 064 01 Stará Ľubovňa“ do prevádzky a na schválenie prevádzkového poriadku, z dôvodu zmeny prevádzkovateľa zariadenia.

Na základe predložených výsledkov meraní ultrafialového žiarenia, celková účinná ožiarenosť E_{eff} opaľovacieho prístroja je v súlade s vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z. z. v znení vyhlášky MZ SR č. 75/2014 Z. z.. Pri hodnotení výsledkov objektivizácie UV žiarenia v soláriu RÚVZ postupoval podľa usmernenia ÚVZ SR zn. OHŽP/6361/18834/2017 zo dňa 26.7.2017.

Na základe žiadosti ÚVZ SR Bratislava zn. OHŽP – 983/2017 zo dňa 10.4.2017 vykonali odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, oddelení HŽPaZ a HDaM v mesiaci máj 2017 dotazníkový prieskum, zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Dotazníkový prieskum bol vykonaný po predchádzajúcej dohode s vedením školy priamo na vyučovaní u 117 študentov podľa kritérií pre výber škôl (študenti 3. ročníka 2 typov stredných škôl – 2 gymnázia, 3 stredné odborné školy). V súvislosti s realizáciou projektu boli uskutočnené 3 telefonické a 1 osobná konzultácia so zástupcami vybraných stredných škôl ohľadom vykonania prieskumu. Údaje z vyplnených dotazníkov boli vložené do excelovského súboru na vkladanie dát a zaslané v požadovanom termíne na ÚVZ SR.

Zároveň RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečil umiestnenie elektronického dotazníka na webovom sídle RÚVZ (www.vzsl.sk).

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Realizácia tejto úlohy má za cieľ zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov, uplatňovanie legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci počas výkonu štátneho zdravotného dozoru, overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov a poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci, zisťovanie rizikových faktorov práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na chorobu z povolania na danom pracovisku, ako i zvyšovanie úrovne údajov o rizikových prácach a zabezpečovanie ich efektívneho využitia v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikateľských subjektoch.

Oddelenie PPL v roku 2017 dozorovalo 536 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 289 kontrol v rámci ŠZD. Na odstránenie zistených nedostatkov bol vydaný 1 záväzný pokyn. V jednom prípade sme uložili pokutu vo výške 150,00 Eur a 5 náhrad nákladov vo výške 168,28 Eur. Bolo vydaných 68 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky a schválených bolo 14 prevádzkových poriadkov.

Pri posudzovaní nových prevádzok bolo v 9 prípadoch konanie prerušené z dôvodu nekompletnej žiadosti, nepripravenosti pracovných priestorov na prevádzkovanie, resp. pre chýbajúce prevádzkové poriadky. V dvoch prípadoch bolo konanie zastavené. K územnému a kolaudačnému konaniu bolo vydaných 19 záväzných stanovísk. Pri posudzovaní projektových dokumentácií sme úzko spolupracovali i s ostatnými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V priebehu roka 2017 bolo na laboratórny rozbor odobratých 51 vzoriek pitných vôd z vlastných vodných zdrojov dozorovaných právnych subjektov.

V jednom prípade sme prešetrovali podozrenie na chorobu z povolania, ktorá bola roku 2017 priznaná.

Overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov bolo realizované dotazníkom H u 88 zamestnancov a dotazníkom Z u 17 zamestnancov.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bola spoločne s Inšpektorátom práce Prešov vykonaná kontrola zameraná na pracovné prostredie, pracovné podmienky a spôsob práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov, uplatňovanie legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci, overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov a poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci v spoločnosti Leitech, s.r.o., Stará Ľubovňa.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zamestnanci oddelenia PPL v sledovanom období prehodnotili vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v EUROKOV SK, s.r.o., Orlov, v PL-Profy, spol. s r.o., Orlov, SSE Group, s.r.o., Stará Ľubovňa a v Leitech, s.r.o., Stará Ľubovňa. Podľa § 31 ods. 3 zák. č. 355/2007 Z. z. pracovné činnosti vykonávané na pracoviskách POLYFORM, s.r.o., Podolínec boli prehodnotené a zaradené do druhej kategórie rizikových

prac a spoločnosť Poľnohospodárske družstvo Poľana Jarabina ukončilo svoju činnosť v kovovýrobe v Starej Ľubovni.

V rámci ŠZD v 8 právnych subjektoch, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sme sa zamerali na sledovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov, na výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou, ako i na pridelovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov na pracoviskách. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky.

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR priebežne a sleduje sa vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2017 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora

Prevažujúca činnosť	Počet exp. pracovníkov					
	3. kat.		4. kat.		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	8	0	0	0	8	0
Ťažba a dobývanie	5	0	0	0	5	0
Priemyselná výroba	149	11	113	0	262	11
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	3	3	0	0	3	3
S p o l u	165	14	113	0	278	14

V 17 podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa evidujeme 338 osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom, z toho 19 žien. Právne subjekty, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vyhlásené rizikové práce, majú pracovnú zdravotnú službu zabezpečenú dodávateľským spôsobom. Väčšina organizácií má podpísanú zmluvu s firmou ProCare, a. s. Bratislava. Okrem toho v okrese pôsobia Pracovná zdravotná služba, s. r. o. Poprad, ProBenefit, s. r. o. Púchov, Nemocnica Košice Šaca a.s. 1. súkromná nemocnica a BE-SOFT a. s. Košice.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vo vykonávaní štátneho zdravotného dozoru boli uplatňované legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

Kontrolná činnosť bola zameraná na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a na kontrolu osvedčení o odbornej spôsobilosti na vyššie uvedenú činnosť. Celkovo boli vykonané 4 kontroly v poľnohospodárskych podnikoch. Neboli zistené závažné hygienické nedostatky. Pri chemickej ochrane rastlín poľnohospodárske podnikateľské subjekty nepoužívajú veľmi toxické látky a zmesi a tiež v malej miere toxické látky podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Posúdených bolo 8 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi. V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 58 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami

a zmesami, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Od roku 2006 sú vyhlásené rizikové profesie lekár a zdravotná sestra na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Stará Ľubovňa s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. Oproti posudzovanému stavu nenastali podstatné zmeny. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracuje tu jeden lekár a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP (ochranný odev, obuv, rúško a jednorazové rukavice).

Na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny z rodinných domov boli vydané v sledovanom období dve rozhodnutia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni v obci Kyjov 181 pre Michala Malíka, ul. 9. Mája 744/15, Sabinov a v obci Hniezdne 97 pre Milana Filička – ARMAKOV, Levočská 371/37, Stará Ľubovňa.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľom je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Pri 698 konzultáciách sme sa okrem iného zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a na spracovanie prevádzkových poriadkov.

V Poradni na ochranu a podporu zdravia pri práci bolo realizované poradenstvo 34 klientom v oblasti problematiky práce s chemickými a toxickými látkami, chorôb z povolania, nárokov na OOPP, správnych pracovných návykov, telovýchovných aktivít v rámci pracovnej zmeny, zlepšenia podmienok práce na pracovisku a ochrany pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.2.1 Zdravé pracoviská

2.2.2

Od roku 2007 Oddelenie podpory zdravia, PCZ zahájilo realizáciu regionálneho projektu „Zdravé pracoviská“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V priebehu roka 2011 sme zaradili v rámci regiónu do realizácie aj PL-PROFY v Orlove. V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2017 sme vypracovali a zaslali vlastné edície pre pracovníkov oboch firiem v súvislosti so Svetovým dňom rakoviny, Svetovým dňom chorých, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Svetovým dňom obličiek, Týždňom mozgu, Svetovým dňom ústneho zdravia, Svetovým dňom Downovho syndrómu, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom tuberkulózy, Svetovým dňom povedomia o autizme, Svetovým dňom zdravia, Svetovým dňom Parkinsonovej choroby, Európskym dňom práv pacientov, Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom astmy, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom bez tabaku,

Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým týždňom dojčenia, Svetovým dňom prvej pomoci, Svetovým dňom prevencie samovrážd, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Medzinárodným dňom starších, Svetovým dňom duševného zdravia, Svetovým dňom potravy, Svetovým dňom osteoporózy, Európskym týždňom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetovým dňom diabetu, Európskym týždňom boja proti drogám, Medzinárodným dňom bez fajčenia, Svetovým dňom AIDS. V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sme projekt realizujúcim pracoviskám zaslali informáciu a výzvu.

2.2.3 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci 2017, ktorý patrí k hlavným bodom kampane Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie sa uskutočnil v čase od 23. do 27. októbra 2017. Tento týždeň mali pracoviská v Európe spoločný cieľ podporovať trvalo udržateľný pracovný život a bezpečné a zdravé pracovné podmienky pre všetky vekové kategórie.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni pozvalo v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odbornú a laickú verejnosť na „Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva“ dňa 26. októbra 2017.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali konzultácie k otázkam týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov, zabezpečenia zdravotného dohľadu na pracoviskách, k chráneným pracoviskám, k správnej manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, k prevencii pred vznikom chorôb z povolania, k bezpečnej práci so zobrazovacími jednotkami, lasermi, k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a k spracovaniu prevádzkových poriadkov.

V uvedený deň pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni poskytli 5 konzultácií k vyššie uvedeným otázkam.

Bol spracovaný i leták „Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“, ktorý bol distribuovaný 108 subjektom v okrese Stará Ľubovňa, uverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a prezentovaný aj formou názornej propagácie vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.3 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Posudzovali sme 21 chránených pracovísk u fyzických a právnických osôb okresu Stará Ľubovňa.

Kontroly boli vykonané v rámci štátneho zdravotného dozoru v šiestich chránených pracoviskách.

V predajni elektroinštalačného materiálu firmy TOTAL LIGHTING, s.r.o. v Starej Ľubovni na kontrolovanom chránenom pracovisku bol pracovník zaradený v pracovnej pozícii internetový predajca, v predajni náboženských predmetov a lacného textilu Katarína Havrilová v Plavči na kontrolovanom chránenom pracovisku bola pracovníčka zaradená v pracovnej pozícii predajca, v predajni smútočných potrieb vo firme MEMORIUM, s.r.o.

v Starej Ľubovni na kontrolovanom chránenom pracovisku dvaja pracovníci pracovali ako predajcovia, v závode na spracovanie etylalkoholu a vína GAS Família, s.r.o. v Starej Ľubovni na kontrolovanom chránenom pracovisku dvaja pracovníci pracovali ako technici technologickej linky, v predajni potravín vo Veľkom Sulíne 100 na kontrolovanom chránenom pracovisku pracovníčka pracovala ako predajca a v soláriu firmy FUTUR, spol. s r.o., Stará Ľubovňa na kontrolovanom chránenom pracovisku pracovníčka bola zaradená ako prevádzkovateľ solária.

Vo všetkých kontrolovaných prevádzkach nenastali podstatné zmeny oproti rozhodnutiam o uvedení priestorov do prevádzky v zmysle § 13 ods. 4 písm. a) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré by mali negatívny vplyv na zdravie pracovníkov so zdravotným postihnutím. Prevádzková hygiena bola na požadovanej úrovni.

Pri kontrolách bolo zistené, že boli rešpektované všetky obmedzenia a odporúčania, ktoré špecifikuje lekár posudzujúci zdravotnú spôsobilosť na prácu a pracovné podmienky spĺňajú základné požiadavky aj vo vzťahu k charakteru zdravotného postihnutia občana. Práca je vykonávaná za uľahčených pracovných podmienok, resp. v skrátenom pracovnom čase.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké,koľko)	Zistené nedostatky (aké,koľko)	Uložené opatrenia (aké,koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
so sídlom v Starej Ľubovni	12	9	6	6	8	0	0	0	-

Vysvetlivky:

CHP – chránené pracoviská

ZP – zdravotné postihnutie

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

V roku 2017 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

3.2 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

V roku 2017 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

V rámci tejto úlohy bol realizovaný dňa 13.11.2017 odber vzorky LINEX kapsuly, kde bolo vykonané mikrobiologické vyšetrenie a vzorka vykazovala zdravotnú neškodnosť.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

V roku 2017 bolo odobratých 24 vzoriek, ktoré vykazovali zdravotnú neškodnosť.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Úlohu oddelenie HVBPKV realizovalo v auguste 2017, boli odobrané dve vzorky – Koruna - sýtený nealkoholický nápoj s arómou pomaranč a Mirinda pomaranč - limonáda s pomarančovou príchuťou na prítomnosť E104 chinilínová žltá, E950 acesulfatám K a E952 cyklamáty, ktoré boli v súlade s platnou legislatívou. Odobraté vzorky Koruna sýtený nealkoholický nápoj s arómou pomaranč a Mirinda pomaranč limonáda s pomarančovou príchuťou vykazovali zdravotnú neškodnosť.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci tejto úlohy boli oddelením HVBPKV odobraté 3 vzorky hotových pokrmov, 2 vzorky chleba a 1 vzorka pečiva v zariadeniach spoločného stravovania – Reštaurácia POD LIPOU, Nám. SNP 522, 065 44 Plaveč, Ľubovnianska nemocnica – OLVaS, Obrancov mieru 3, 064 01 Stará Ľubovňa a RD – závodná kuchyňa, 065 45 Plavnica, ktoré vykazovali zdravotnú neškodnosť.

3.7 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

V roku 2017 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

1.4 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V roku 2017 bol v zariadeniach spoločného stravovania a vo výdajniach stravy pri zariadeniach pre deti a mládež zabezpečovaný efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru, výkon kontrol dodržiavania pestrosti stravy a dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, na podávanie vhodných nápojov za obedom, či zabezpečenie pitného režimu, spôsob jeho realizácie, druh podávaných nápojov, spôsob konzumácie nápojov. Celkovo bolo vykonaných v roku 2017 v zariadeniach spoločného stravovania odbornými zamestnancami oddelenia HDaM v rámci štátneho zdravotného dozoru 33 kontrol, 6 kontrol vo výdajniach stravy, 1 kontrola v bufete pri zariadeniach pre deti a mládež a 6 úradných kontrol potravín v zariadeniach spoločného stravovania.

Väčšina školských stravovacích zariadení v okrese Stará Ľubovňa realizuje projekt „Školské ovocie“, v rámci ktorého sú podávané okrem ovocia aj 100% -né ovocné šťavy.

Ohľadne podmienok poskytovania diétného stravovania v zariadení spoločného stravovania boli uskutočnené 2 telefonické konzultácie a 1 písomná informácia na základe žiadosti fyzickej osoby.

Jedna telefonická konzultácia bola poskytnutá ohľadom informácie k školeniu HACCP.

V súvislosti s realizáciou aktivít na podporu zdravšieho prostredia na školách sme v januári 2017 zrealizovali 3 telefonické konzultácie ohľadom zapojenosti škôl a žiakov do Školského mliečného programu v okrese Stará Ľubovňa.

Dňa 15.6.2017 sme na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zorganizovali a zabezpečili účasť na „Pracovnej porade vedúcich oddelení hygieny detí a mládeže RÚVZ v Prešovskom kraji“, ktorej odborný program zahŕňal aj problematiku realizácie uvedeného projektu.

V súvislosti so školením v rámci odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov sme dňa 4.9.2017 a 30.11.2017 odprezentovali v každom termíne po 5 prednášok na tému: „HACCP“; „Úvod do problematiky hygieny, hygiena výživy, základné pojmy“; „Zariadenia spoločného stravovania“; „Označenie potravín“; „Stánkový predaj“ (celkom 10 prednášok).

V súvislosti s realizáciou aktivít Akčného plánu prevencie obezity detí, ktoré sú súčasťou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 odborní zamestnanci oddelenia Hygieny detí a mládeže vykonali v termíne od 18.9. – 29.9.2017 8 cieľných kontrol zameraných na hygienický stav priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných školách a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy. V rámci kontrol bolo v ZŠ a SŠ skontrolovaných 24 vnútorných a vonkajších priestorov na výučbu telesnej výchovy.

V rámci realizácie „Týždňa nových receptov v školskej jedálni Ľubotín“ bola dňa 16.11.2017 poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Počas roka 2017 neboli predložené žiadne požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Počas roka 2017 neboli predložené žiadne požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2017. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality

života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

Na zabezpečenie plynulosti realizácie povinného očkovania bol očkovací kalendár vypracovaný ÚVZ SR pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých pre rok 2017 zaslaný všetkým praktickým lekárom v odbore všeobecné lekárstvo zabezpečujúcim imunizáciu detí, dorastu i dospelaj populácie a zverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni (udržiavanie vysokej úrovne zaočkovanosti na území okresu – nad 95 %). Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom Poradne očkovania.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR bola v mesiaci september 2017 zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vykonaná kontrola očkovania v 20 zdravotníckych zariadeniach na území okresu (15 APL pre deti a dorast, 2 APL pre dospelých, DSS Legnava, novorodenecký úsek detského oddelenia, ĽN, n.o. a NZZ – Nefrologické centrum Logman a.s., Stará Ľubovňa). Celková zaočkovanosť (povinné očkovanie) dosiahla úroveň 97,93 % (vzostup v porovnaní s predchádzajúcou sezónou o 0,18 %).

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené, nebola hlásená žiadna nežiaduca reakcia po očkovaní. Záverečná správa z kontroly očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja.

V termíne 24. – 30. 4. 2017 sa konali aktivity v súvislosti s Európskym imunizačným týždňom (EIW), ktoré boli zamerané najmä na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

1. Realizované 2 prednášky, 1 pre laickú verejnosť a 1 pre zdravotníckych pracovníkov.
2. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (www.vzsl.sk) bol uverejnený leták (vlastná edícia).
3. Zabezpečená distribúcia letáku oddeleniami epidemiológie a OPZ, PCZ 85 subjektom.
4. Zhotovené boli 2 názorné propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.
5. Na oddelení epidemiológie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo poskytované poradenstvo v oblasti očkovania pre laickú verejnosť, v rámci EIW bolo poskytnutých 9 konzultácií v súvislosti s očkovaním, z toho 2 osobné a 7 telefonických.
6. Ďalej boli realizované iné aktivity pre zdravotníckych pracovníkov:
 - 54 písomných komunikácií a 2 poradenské činnosti.

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti (PZS) sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, laická verejnosť je informovaná prostredníctvom webovej stránky RÚVZ.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom príst'ahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú

schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach. Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín.

V informačnom systéme boli zdokumentované všetky prenosné ochorenia s príslušnými protiepidemickými opatreniami v ohnisku nákazy, kontakty s prenosným ochorením, výsledky laboratórných vyšetrení, nariadené opatrenia a pod..

Monitorovanie, hlásenie, evidencia a analýza prenosných ochorení boli vykonávané priebežne. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomnou formou, v prípade hromadných alebo závažných ochorení aj telefonicky.

Prenosné ochorenia boli hlásené v súlade so štandardnými definíciami prenosných ochorení podliehajúcich ohlasovacej povinnosti v odôvodnených prípadoch doplnených laboratórnymi výsledkami. Zber, evidencia, sumarizácia a analýza hlásených prenosných ochorení, ako aj kontrola kvality údajov sa vykonávala prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Vďaka údajom v informačnom systéme, zvlášť v systéme rýchleho varovania existuje možnosť získania dôležitých údajov o aktuálnej epidemiologickej situácii v tom – ktorom regióne. Osobitná pozornosť je v prípade nahlásenia venovaná importovaným nákazám. Utečenecké tábory a strediská sa síce v našom regióne nenachádzajú, ale severná hranica okresu hraničí s Poľskom.

Priebežne 1 krát týždenne sa vykonával zber údajov o výskyte akútnych respiračných ochorení, chrípke podobných ochorení a ich komplikácií (52 hlásení v informačnom systéme).

V roku 2017 sme sa podieľali na bodovej prevalenčnej štúdií zameranej na sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach. Do štúdie ECDC bola zaradená 1 všeobecná nemocnica na území okresu so 102 pacientmi. Údaje boli spracované a následne zaslané gestorskému pracovisku RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť),
- webová stránka RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (52 krát týždenná aktualizácia akútnych respiračných ochorení, 12 krát mesačná analýza prenosných ochorení),
- zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu prenosných ochorení (32 prednášok alebo besied, 6 krát vykonaný dotazníkový prieskum vedomostí u študentov SŠ, vyplnených bolo 142 dotazníkov, 10 krát podané informácie prostredníctvom telefonickej linky prevencie AIDS a 14 iných informácií na webovej stránke).

Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín. V priebehu sledovaného obdobia sa priebežne monitoroval výskyt infekčných ochorení, získané údaje s príslušnými epidemiologickými údajmi a laboratórnym vyšetrením boli zadávané a následne analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS s využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) sa zabezpečuje

systematický zber, sumarizácia a analýza údajov o infekčných ochoreniach a monitorovanie zdravia obyvateľov.

Štyria všeobecní lekári a jeden odborný lekár sú užívateľmi epidemiologického informačného systému (EPIS), prostredníctvom ktorého sa vykonáva evidencia a pravidelná analýza hlásených prenosných ochorení.

V hodnotenom období bolo okrem vyššie uvedených údajov spracovaných a do informačného systému vložených:

- 911 prípadov prenosných ochorení,
- 167 spracovaných ohnisk,
- 6 hlásení do SRV (systém rýchleho varovania),
- vydaných 30 rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 460 iných opatrení v ohniskách nákazy (139 krát postup dezinfekcie, 3 krát informovanie zainteresovaných, 143 krát vyhľadanie podozrivých z nákazy, 6 krát zákaz výkonu epidemiologicky závažnej činnosti, 2 krát sprísnenie hyg.-epid. režimu a 167 krát zdravotná výchova).

V sledovanom období sme mali hlásených celkom 7 ochorení preventabilných očkovaním:

- 6 ochorení na parotitídu, sporadický výskyt, z toho 1 s laboratórne negatívnym výsledkom, 1 s laboratórne pozitívnym výsledkom a 4 potvrdené na základe klinických príznakov,
- 1 ochorenie na pertussis s laboratórne pozitívnym výsledkom.

Ďalej sme zaznamenali výskyt prenosných ochorení v epidemiologickej súvislosti na salmonelovú enteritídu (3 rodinné výskyty s 8 prípadmi), bacilárnu dyzentériu (1 výskyt s 2 prípadmi), norovírusovú gastroenteropatiu (1 výskyt so 4 prípadmi) a lokálne epidémie respiračných ochorení na území okresu Stará Ľubovňa, zaznamenané v 2. až 8., 46., 48., 49., 50. a 51. kalendárnom týždni.

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (v pracovných dňoch denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou sa vykonáva surveillanca a kontrola nozokomiálnych nákaz na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania dokumentácie, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber hlásení – minimálne 1 krát týždenne, analýza NN - 1 krát mesačne). Komisia NN v sledovanom období zasadala 1 krát.

Z Ľubovnianskej nemocnice, n. o. (ďalej len ĽN, n. o.) bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 31 NN.

V rámci ŠZD bolo celkovo odobratých a vyšetrených 560 sterov z prostredia, 520 sterov zo sterilného materiálu, ďalej bolo odobratých a vyšetrených 16 iných vzoriek z prostredia (6 odpadových vôd a 10 čistených vôd).

Z 50 evidovaných sterilizačných prístrojov bolo otestovaných 48 prístrojov – 262 vzoriek. Opakované kontroly boli vykonávané v súlade s frekvenciou kontrol stanovených vyhl. MZ SR č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

Z iných aktivít zameraných na surveillanca nozokomiálnych nákaz a zvýšenie bezpečnosti pacienta boli v roku 2017 realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci kampane vyhlásenej SZO „Umývajte si ruky - zachrániš život“:

- prednášky, semináre na tému význam dezinfekcie rúk v prevencii prenosu multirezistentných mikroorganizmov,
- letáky pre zdravotníckych pracovníkov,
- nástenné panely,
- informácia na webovej stránke www.vzsl.sk,
- iné : - stery z rúk zdravotníckych pracovníkov (14 sterov),
 - kontrola sortimentu pomôcok na dezinfekciu rúk,
 - kontrola dostatku jednorazových utierok na osušenie rúk a pod.,
 - vlastná edícia (leták),
 - distribúcia vlastnej edície 55 subjektom so zameraním na zdravotníckych pracovníkov.

Vyhodnotenie realizovaných aktivít bolo v termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pre prípad mimoriadnej epidemiologickej situácie je vypracovaný a priebežne aktualizovaný havarijný plán pre prípad výskytu mimoriadnej situácie a pandemický plán, v súlade s ktorými je monitorovaná aktuálna epidemiologická situácia na území okresu.

Pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sú zriadené zásahové skupiny, ktorých činnosť je koordinovaná podľa potreby a v súlade s vypracovaným plánom.

Na území okresu bola situácia monitorovaná a priebežne, v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období.

V priebehu sledovaného obdobia sme monitorovali epidemiologickú situáciu a spracovávali a zasielali pravidelné hlásenia:

- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie do EPIS 52 krát, správa uverejnená na webovej stránke 52 krát),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielané zdravotníckym zariadeniam, ÚSS, prednostovi okresného úradu a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení.
- v rámci systému rýchleho varovania boli do epidemiologického informačného systému vložené a aktualizované 6 hlásení prenosných ochorení mimoriadneho významu.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR. V rámci úlohy bol zabezpečený odber vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach a ich virologické vyšetrenie na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (na základe laboratórneho vyšetrenia boli všetky vzorky negatívne).

Nadalej sa priebežne monitoruje výskyt akútnych chabých obŕn (ACHO). V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie ani podozrenie z ochorenia.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS v zariadeniach pre deti a mládež na území okresu. Edukáciou mládeže za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi

sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. – 9. ročníky ZŠ a SŠ na území okresu.

V priebehu roka 2017 bolo realizovaných 7 zdravotno-výchovných aktivít (besedy a prednášky) s účasťou 186 edukovaných (51 žiakov ZŠ a 135 študentov SŠ) a ďalších 15 iných aktivít: 1 vlastná edícia – leták, 1 názorná propagácia, 1 vlastná edícia uverejnená na webovej stránke, 1 distribúcia vlastnej edície 147 subjektom, 1 krát fotodokumentácia z besedy a 10 telefonických informácií prostredníctvom Linky prevencie AIDS (otázky boli zamerané prevažne na spôsob a miesto vyšetrenia).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

K 1.12.2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach:

- povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých,
- očkovanie pred cestou do zahraničia,
- odporúčané očkovania,
- očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz,
- očkovanie detí s kontraindikáciami,
- iná problematika spojená s očkovaním.

V roku 2017 bolo poskytnutých celkom 134 konzultácií (z toho 91 telefonických a 43 osobných). Konzultácie boli poskytované odborníkom v oblasti zdravotníctva aj laickej verejnosti.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) boli realizované 2 prednášky so zameraním na efektivitu očkovania. Tieto zdravotno-výchovné aktivity významne prispeli k obohateniu vedomostí budúcich rodičov o význame očkovania ako aj informácií o činnosti poradne očkovania.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou sú študenti vyšších ročníkov stredných škôl. Do úlohy boli zaradené 4 hlavné tematické okruhy:

1. Problematika povinného očkovania.
2. Zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Pridavné látky“; „Prečo toľko vakcín“; Nežiaduce účinky po očkovaní“; „Prečo stále očkujeme“).
3. Kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby.
4. Význam individuálnej a kolektívnej imunity.

Táto úloha bola realizovaná oddelením epidemiológie v mesiaci október 2017. Do projektu „Očkovanie hrou“ bola zaradená 1 stredná škola na území okresu Stará Ľubovňa s účasťou 71 študentov a študentiek. Celkom bolo vykonaných 12 besied a 6 dotazníkových prieskumov

(pred a po edukácii), ktorými sa zisťoval efekt intervencie. Celkom bolo vyplnených 142 dotazníkov (71 respondentov), ktoré boli po spracovaní odoslané gestorskému pracovisku: RÚVZ so sídlom v Komárne. Počas roka 2017 bola OPZ, PCZ poskytnutá telefonická konzultácia ohľadom dohodnutia aktivít, ktorej realizáciu zabezpečilo oddelenie Epidemiológie.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V priebehu roka 2017 sme realizovali pre žiakov ZŠ v Kamienke besedu pod názvom „Fajčenie“ spojenú s premietnutím DVD „Kým stúpa dym“, ktorú sme doplnili o distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti s realizáciou edukácie bola ZŠ v Kamienke poskytnutá 1 telefonická a 1 osobná konzultácia.

V rámci výjazdu pracovníkov Poradne zdravia sme realizovali individuálne poradenstvo pre zamestnancov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili pri výjazde 13 klientov. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Zároveň sme v súvislosti s prípravou aktivít v Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

Pre študentov Gymnázia T. Vansovej v Starej Ľubovni sme uskutočnili v Poradni zdravia Deň otvorených dverí, počas ktorého im bola odprezentovaná činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia s názornými ukázkami jednotlivých vyšetření a meraní.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR. V tejto súvislosti sme sa zúčastňovali pracovného stretnutia členov pracovnej skupiny pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR ohľadom návrhov spôsobu realizácie úloh NAP v prevencii obezity na roky 2015-2025 a projektu OECD.

Dňa 9.2.2017 sme sa zúčastnili zasadnutia na RÚVZ so sídlom v Trenčíne, dňa 19.4.2017 sme sa zúčastnili zasadnutia na RÚVZ so sídlom v Žiline a dňa 19.5.2017 na RÚVZ so sídlom v Čadci. Dňa 28.11.2017 sme sa zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny „Pohybová aktivita a prevencia obezity“, ktoré sa uskutočnilo na RÚVZ so sídlom v Poprade.

V rámci edukačných aktivít sme pre žiakov ZŠ v Plavnici uskutočnili besedu na tému „Zdravé zúbky“, ktorú sme doplnili premietnutím DVD a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. Pre žiakov ZŠ v Kamienke sme uskutočnili besedu na tému „Šikana, kyberšikana“, ktorú sme doplnili premietnutím DVD a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. Pre žiakov ZŠ s MŠ Jakubany sme

uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“, zabezpečili meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 2 žiakov s poskytnutím poradenstva ohľadom fajčenia a distribúciu zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s dohodnutím aktivít sme poskytli osobnú konzultáciu.

V súvislosti so zlepšením zdravotného uvedomenia celej populácie sme v roku 2017 uskutočnili aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO:

Pri príležitosti **Svetového dňa rakoviny - /4.2.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň proti rakovine, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. Pri tejto príležitosti bola uskutočnená prednáška pod názvom „Alkohol a jeho dôsledky“ na Gymnázium T. Vansovej v Starej Ľubovni, súčasťou ktorej bola aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou.

V súvislosti so **Svetovým dňom chorých - /11.2.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 12 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch čakárne Poradne zdravia. Zároveň sme uskutočnili besedu pod názvom „Anorexia, bulímia“ pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni spojenú s premietnutím DVD s uvedenou problematikou. V súvislosti s realizáciou edukačných aktivít sme poskytli telefonickú konzultáciu.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa zriedkavých ochorení - /28.2.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ v Chmeľnici sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravé potraviny“, spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a poskytnutím 3 telefonických konzultácií ohľadne dohodnutia aktivít.

V rámci **Svetového dňa obličiek - /9.3.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 19 zubným ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň obličiek, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Týždňa mozgu - /13.-19.3.2016/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme prezentovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a distribuovali 12 lekárniam, 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 14 zubným ambulanciám, všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, 14 základným

organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Týždeň mozgu sme propagovali aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. V rámci edukačnej činnosti sme uskutočnili 2 prednášky pre žiakov ZŠ v Orlove, 3 prednášky pre žiakov ZŠ v Podolínci, 2 prednášky pre žiakov ZŠ v Haligovciach s problematikou fungovania mozgu a potrebe jeho tréningu. Pre seniorov a obyvateľov mesta Stará Ľubovňa sme zabezpečili prednášku pod názvom „Mozog a jeho činnosť. Techniky pre tréning pamäti“ spojenú s ukázkou tréningu pamäti, ktorý zabezpečila nami oslovená lektorka Mgr. Šipošová z Ľubovnianskej knižnice. Pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Mozog. Žijeme život prosperujúci mozgu?“. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zv materiálov s uvedenou problematikou, ako aj výskumno-prieskumné činnosti. Kognitívnych úloh sa zúčastnilo na ZŠ v Orlove 77 žiakov, na ZŠ v Podolínci 85 žiakov, na ZŠ v Haligovciach 32 žiakov, v Ľubovnianskej knižnici 27 účastníkov a na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni 15 zamestnancov. Počas realizácie sme zabezpečili 2 telefonické konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít. Dňa 27.3.2017 sme na ÚVZ SR zaslali stručnú informáciu o realizovaných aktivitách pri príležitosti Týždňa mozgu. Pri príležitosti **Svetového dňa ústneho zdravia - /20.3.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 14 zubným ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň ústneho zdravia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl, ústne zdravie“ na Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni, 1 prednášku a 1 besedu pod názvom „Stomatohygienu“ na ZŠ v Ľubotíne, 1 prednášku a 1 besedu na tému „Zdravé zúbky“ na ZŠ v Podolínci. Súčasťou besied bolo aj premietnutie DVD s príslušnou odbornou tematikou a v rámci edukačných aktivít bola poskytnutá aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu. V CVČ v Starej Ľubovni sme uskutočnili pre matky z mesta Stará Ľubovňa prednášku na tému „Výživa u detí“ spojenú s meraním tlaku krvi u 7 matiek a distribúciou zv a propagačného materiálu. V súvislosti s prípravou edukačných aktivít boli poskytnuté 2 telefonické a 1 osobná konzultácia.

Svetový deň ústneho zdravia bol propagovaný aj individuálnym poradenstvom formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia pre zamestnancov ZŠ v Plavnici realizované dňa 23.3.2017. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetrili v rámci výjazdovej poradne zdravia 17 klientov. Z vyšetrených klientov bol 1 klient následne odporúčaný do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti so zabezpečením aktivít výjazdovej poradne zdravia sme zabezpečili 1 telefonickú konzultáciu.

Pri príležitosti **Svetového dňa Downovho syndrómu - /21.3.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 16 APL pre dospelých, 12 APL

pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň Downovho syndrómu, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2017/** sme distribuovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 12 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň sme propagovali aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Svetového dňa tuberkulózy - /24.3.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň tuberkulózy, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa povedomia o autizme - /2.4.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 14 zubným ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom zdravia - /7.4.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“, ktorú sme následne distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektom), 12 lekárniam, 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 14 zubným ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. O plánovaných a ponúkaných aktivitách v súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme širokú verejnosť informovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Svetový deň zdravia bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia bola zároveň uskutočnená prednáška pod názvom „Zdravý životný štýl“ na Strednej odbornej škole, Ul. Jarmočná v Starej Ľubovni, súčasťou ktorej bola aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou.

Svetový deň zdravia bol dňa 6.4.2017 propagovaný individuálnym poradenstvom formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia pre 15 zamestnancov Strednej odbornej školy, Ul. Jarmočná v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Z 15

vyšetrených klientov bolo 7 klientov následne odporúčaných do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti so zabezpečením aktivít výjazdovej poradne zdravia sme zabezpečili 1 telefonickú konzultáciu ohľadom dohodnutia aktivít.

Pri príležitosti **Svetového dňa Parkinsonovej choroby - /11.4.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 16 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Európskeho dňa práv pacientov - /18.4.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 14 zubným ambulanciám, 12 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a 1 okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci - /28.4.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“, ktorú sme distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 14 zubným ambulanciám, 12 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, 37 firmám a inštitúciám v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci bol propagovaný aj formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Zároveň sme uskutočnili edukačnú aktivitu pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni pod názvom „Starostlivosť o chrbticu, správne držanie tela“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov s uvedenou problematikou. V súvislosti s dohodnutím aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

Európsky imunizačný týždeň (EIW) - /24.-30.4.2017/ V súvislosti s EIW zabezpečili pracovníci OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície do 12 lekární, 8 APL pre deti a dorast, 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa (celkom 94 zariadení). EIW bol propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa astmy - /2.5.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň astmy, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ. Pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Prvá pomoc“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

V rámci **Svetového dňa čistých rúk - /5.5.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 14 zubným ambulanciám, 12 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam, 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Opäť bol svetový deň propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so Svetovým dňom pohybom ku zdraviu sme uskutočnili individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia pre 14 zamestnancov Strednej odbornej školy, Ul. Jarmočná v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klientov odobraná anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie tlaku krvi a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Štyria klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Fajčiarom (3 klienti) bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia. Ohľadom dohodnutia aktivít bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

V rámci edukačných aktivít sme poskytli besedu na tému „Šikana, kyberšikana“ pre žiakov ZŠ Kamienska dňa 3.5.2017. Edukovaných bolo 27 žiakov. Súčasťou edukačných aktivít bolo premietnutie videofilmu s uvedenou tematikou a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu. Pre 23 žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme dňa 9.5.2017 uskutočnili prednášku zameranú na tému „Prvá pomoc“. Pre žiakov 5. ročníka ZŠ Podolínec sme dňa 12.05.2017 uskutočnili prednášku zameranú na tému „Zdravý životný štýl“. Dňa 9.5.2017 sme uskutočnili pre seniorov mesta Stará Ľubovňa prednášku pod názvom „V zdravom tele zdravý duch“. V Centre voľného času v Starej Ľubovni sme pre mamičky okresu Stará Ľubovňa uskutočnili prednášku na tému „Pohybom ku zdraviu“. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu.

Dňa 10.5.2017 sme zorganizovali pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni Športový deň súčasťou ktorého bola aj beseda na tému „Zdravý životný štýl a význam pohybovej aktivity“. Uvedených aktivít sa zúčastnilo 15 zamestnancov a zároveň bolo zamestnancami Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity poskytnuté skupinové poradenstvo v oblasti optimálnej pohybovej aktivity.

Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich so Svetovým dňom – Pohybom ku zdraviu bolo uskutočnených celkom 5 telefonických konzultácií.

V súvislosti so **Svetovým dňom Sclerosis multiplex - /31.5.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 16 APL pre dospelých, 12 APL pre

deti a dorast, 14 zubným ambulanciam, do 12 lekárni v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít v máji 2017 sme pre študentov Gymnázia T. Vansovej v Starej Ľubovni uskutočnili prednášku pod názvom „Fajčenie, drogy“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 8 študentov. Pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme uskutočnili besedu na tému „Fajčenie“ spojenú s premietnutím DVD, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 13 žiakov. Dňa 25.5.2017 sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl - Fajčenie“ pre zamestnancov ZŠ v Podsadku spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a poskytnutím individuálneho poradenstva formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia pre 12 zamestnancov.

V rámci stanovišťa zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili meranie tlaku krvi a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a poskytnutie odborného poradenstva. V rámci stanovišťa zdravia využilo 25 klientov meranie CO monitorom a 25 klientov meranie tlaku. Pre Ľubovnianske noviny bol spracovaný článok pod názvom „Chcete prestať fajčiť? Začnite na deň bez tabaku.“ a pre Ľubovniansku mediálnu spoločnosť bol poskytnutý rozhovor na tému „Svetový deň bez tabaku“.

V júni 2017 bol spracovaný článok na tému „Bude aj u nás po vzore EÚ platiť zákaz fajčenia?“, ktorý bol uverejnený v Ľubovnianskych novinách. Počas prípravy a realizácie aktivít súvisiacich so Svetovým dňom bez tabaku bolo uskutočnených celkom 1 telefonická a 2 osobné konzultácie.

V rámci **Svetového dňa životného prostredia - /5.6.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň životného prostredia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom darcov krvi - /14.6.2017/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň darcov krvi“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárňam, 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 14 zubným ambulanciam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami - /26.6.2017/** sme spracovali leták pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárňam, 16 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ v Podolínci sme uskutočnili prednášku pod názvom „Alkohol - drogy“ spojenú s distribúciou zv materiálu.

V súvislosti so **Svetovým dňom hepatitídy - /28.7.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme následne distribuovali do 12 lekární, 16 ambulanciám praktických lekárov, 12 ambulanciám lekárov pre deti a dorast, 14 zubným ambulanciám, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Svetový deň hepatitídy bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového týždňa dojčenia - /1.-7.8.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu s témou „Svetový týždeň dojčenia“, ktorú sme zaslali do lekární, ambulanciám praktických lekárov, ambulanciám lekárov pre deti a dorast, gynekologickým ambulanciám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni (celkom 48 subjektov). Svetový týždeň dojčenia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa prvej pomoci - /9.9.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku prvej pomoci, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekární, ambulanciám praktických lekárov a ambulanciám lekárov pre deti a dorast, zubným ambulanciám, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov v Jarabine (celkom 144 subjektov). Svetový deň prvej pomoci bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom prevencie samovrážd - /10.9.2017/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň prevencie samovrážd“, ktorý sme zaslali 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov v Jarabine. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby - /21.9.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, ktorú sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 12 lekárniam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 praktickým lekárom pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov v Jarabine. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca - /29.9.2017/** zamestnanci OPZ, PCZ vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ (www.vzsl.sk) a distribuovaná na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 19 zubným ambulanciám, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom srdca** sme v rámci kampane MOST uskutočnili 29.9.2017 aktivity výjazdovou poradňou zdravia na pešej zóne pred Mestským úradom v Starej Ľubovni, kde sme klientom poskytli biochemické vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi,

antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom a štandardné meranie tlaku krvi. Klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na kompletne vyšetrenie do základnej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Uvedené vyšetrenia na stanovišti zdravia bolo poskytnuté 46 klientom, meranie CO monitorom bolo poskytnuté 3 fajčiarom. Z realizácie uvedených aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

O propagácii činnosti pracovníkov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na stanovišti zdravia sme spracovali vlastnú edíciu „Oznam o Dni srdca“, ktorý sme uverejnili na webovej stránke a na nástenke v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Zároveň sme ho distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 19 zubným ambulanciám, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa.

V rámci **Medzinárodného dňa starších - /1. október 2017/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Medzinárodný deň starších – 1. október 2017“, ktorú sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 12 lekárniam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 praktickým lekárom pre dospelých, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa. Aktivity v rámci „Medzinárodného dňa starších – 1. október 2017“ boli propagované nástenkou v priestoroch RÚVZ a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa duševného zdravia – /10.10.2017/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ.

Pre študentov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“ spojenú s meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom a poskytnutím poradenstva v odvykaní od fajčenia. Meranie CO monitorom využili 6 študenti. Edukačná aktivita bola doplnená distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti s dohodnutím aktivít bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

V rámci **Svetového dňa potravy – /16.10.2017/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ Za vodou v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovných materiálov.

V súvislosti so **Svetovým dňom osteoporózy - /20.10.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň osteoporózy“, ktorú sme distribuovali 12 lekárňam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ.

V súvislosti s **Európskym týždňom pre bezpečnosť a zdravie pri práci - /23.- 27.10.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali do 12 lekární, 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa (celkom 108 subjektov). Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol prezentovaný aj formou názornej propagácie vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa diabetu - /14.11.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali do 12 lekární v okrese Stará Ľubovňa, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku, 14 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa (celkom 147 subjektov). Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky na RÚVZ. Pre študentov SOŠ technickej v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku na tému „Zdravý životný štýl v súvislosti s prevenciou Diabetes mellitus II. typu“. Edukačné aktivity sme doplnili o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu zameraného na uvedenú problematiku a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Meranie CO monitorom na SOŠ technickej v Starej Ľubovni využilo 7 klientov. Dňa 7.12.2017 sme na ÚVZ SR zaslali odpočet aktivít realizovaných v súvislosti so Svetovým dňom diabetu pracovníkmi OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /13.-19.11.2017/** sme vypracovali leták pod názvom „Európsky týždeň boja proti drogám“, ktorý sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárňam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina.

Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ v Kamienke sme uskutočnili besedu pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojenú s premietnutím DVD „Deti a drogy“, 10 žiakom sme poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom, distribúciu zv materiálu s uvedenou problematikou poradenstvo ohľadom prevencie drogovej závislosti. Pre žiakov ZŠ v Orlove sme uskutočnili dve besedy pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojené s premietnutím DVD „Deti a drogy“, 10 žiakom sme poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom, distribúciu zv materiálu s uvedenou problematikou a poradenstvo ohľadom prevencie drogovej závislosti. Pre žiakov ZŠ Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Fajčenie“, 5 žiakom sme poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom, distribúciu zv materiálu s uvedenou problematikou a poradenstvo ohľadom prevencie fajčenia. V súvislosti s realizáciou edukačných aktivít sme poskytli 2 telefonické konzultácie. Dňa 4.12.2017 sme

zaslali na ÚVZ SR odpočet realizovaných aktivít v súvislosti s Európskym týždňom boja proti drogám pracovníkmi OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa bez fajčenia - /20.11.2017/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 12 lekárniam, 21 praktickým lekárom pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Medzinárodný deň bez fajčenia bol prezentovaný aj formou názornej propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V súvislosti s Medzinárodným dňom bez fajčenia sme pre žiakov ZŠ v Jakubanoch uskutočnili 2 prednášky na tému „Zdravý životný štýl“, ktorú sme doplnili o distribúciu zv materiálu.

V rámci **Svetového dňa AIDS – /1.12.2017/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň AIDS – 1. december“, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do 12 lekární, 21 ambulanciám praktických lekárov, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 43 mestám a obciam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o. v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku, 14 základným organizáciami Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa. Svetový deň AIDS bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2017“ oddelenie Podpory zdravia, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni spracovalo výzvu, prostredníctvom ktorej sme informovali podniky, organizácie, inštitúcie, ako aj všetkých praktických lekárov, lekárne, Ľubovniansku nemocnicu, n. o. v Starej Ľubovni, MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, obce a mestá v okrese Stará Ľubovňa o cieľoch a podmienkach zapojenia sa do kampane. Celkovo bolo oslovených 167 subjektov, ktorým boli zaslané účastnícke listy, plagáty a prihlášky.

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ bola prezentovaná aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s podrobnými informáciami pre verejnosť ale aj prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Všetci klienti, ktorí navštívili Poradňu zdravia pred a počas prebiehajúcej kampane, ako aj zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dostali bližšie informácie ohľadom zapojenia sa do kampane a zároveň im boli distribuované účastnícke listy.

Pre 12 zamestnancov CVČ v Starej Ľubovni sme uskutočnili individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klientov odobraná anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie tlaku krvi a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava

životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Dvaja klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Fajčiarom (3 klienti) bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia. Ohľadom dohodnutia aktivít bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

V roku 2017 sa program nezačal realizovať a zo strany gestora nebola predložená žiadna požiadavka k realizácii. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci zabezpečenia zdravotnej výchovy obyvateľov v segregovaných a separovaných rómskych osád so zameraním na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu uskutočnil v marci 2017 besedu na tému „Anorexia, bulímia“ na Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni. Táto edukačná činnosť bola doplnená o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a premietnutie DVD s uvedenou problematikou. V auguste 2017 sme v Komunitnom centre v Šarišskom Jastrabí uskutočnili besedu pod názvom „Prvý rok vášho dieťaťa“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Starostlivosť o dieťa“ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Ohľadom dohodnutia aktivít bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia a 1 telefonická konzultácia ohľadom vypožičania DVD.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V roku 2017 sme v súvislosti s realizáciou projektu uskutočnili pre študentov Gymnázia T. Vansovej v Starej Ľubovni prednášku pod názvom „Alkohol a jeho dôsledky“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pre ZŠ v Podolínci sme uskutočnili besedu pod názvom „Alkohol – drogy“ spojenú s premietnutím DVD a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V novembri 2017 sme pre žiakov ZŠ v Jakubanoch uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“ a zabezpečili distribúciu zdravotno-výchovného materiálu. Ohľadom dohodnutia aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STÁRNUTIA

V roku 2017 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti so Svetovým dňom rakoviny, Svetovým dňom chorých, Týždňom mozgu, Európskym dňom práv pacientov, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Svetovým dňom obličiek, Svetovým dňom Downovho syndrómu, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom tuberkulózy, Svetovým dňom povedomia o autizme, Svetovým dňom ústneho zdravia, Svetovým dňom zdravia, Svetovým dňom Parkinsonovej choroby, Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetovým dňom astmy, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom životného prostredia, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami sme spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR v Bratislave. Dňa 27.11.2017 sme sa zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny „Podpora zdravia seniorov“, ktoré sa konalo na RÚVZ so sídlom v Poprade.

Pre členov JDS Šambron sme dňa 24.5.2017 uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a meraním tlaku krvi u 14 klientov. V súvislosti s dohodnutím aktivít bola poskytnutá 1 osobná a 1 telefonická konzultácia.

V spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska sme začiatkom júna 2017 osobne dohodli spoluprácu ohľadom plánovanej akcie pod názvom XI. Športové hry členov JDS v Čirči. V júni 2017 sme v spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska uskutočnili akciu pod názvom XI. Športové hry členov JDS v Čirči, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie hladiny CO v pľúcach v krvi CO monitorom, meranie percenta telesného tuku s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie TK sme poskytli 35 klientom, meranie antropometrie využilo 35 klientov, meranie CO monitorom 3 klienti. Zároveň bolo každému klientovi poskytnuté odborné poradenstvo a distribuovaný zdravotno-výchovný materiál.

V rámci spolupráce s Ľubovnianskou knižnicou v Starej Ľubovni sme počas roka 2017 uskutočnili pre seniorov v Starej Ľubovni prednášku pod názvom „Zdravá voda – význam dodržiavania pitného režimu“ dňa 17.1.2017, prednášku pod názvom „Prevencia chronických ochorení“ dňa 21.2.2017, prednášku pod názvom „V zdravom tele zdravý duch“ dňa 9.5.2017, prednášku pod názvom „Fajčenie – najčastejší preventabilný rizikový faktor“ dňa 13.6.2017, prednášku pod názvom „Srdce a jeho zmeny v priebehu života“ dňa 12.9.2017. Edukačné aktivity boli doplnené o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu.

Počas Týždňa mozgu 2017 sme uskutočnili 1 prednášku pre seniorov mesta Stará Ľubovňa pod názvom „Mozog a jeho činnosti, techniky pre tréning pamäti“ spojenú s ukázkou tréningu pamäti, ktorý zabezpečila nami oslovená lektorka Mgr. Šipošová. Súčasťou edukačných aktivít boli aj výskumno-prieskumné činnosti, kde sa kognitívnych úloh zúčastnilo 27 seniorov.

V spolupráci s JDS v Nižných Ružbachoch sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

9.6 PROJEKT: ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sme v roku 2017 poskytli jednotlivým projekt realizujúcim školám poradenstvo a spoluprácu priamo jednotlivým zástupcom.

Vo februári 2017 sme pre žiakov ZŠ Ul. Levočská v Starej Ľubovni uskutočnili prednášku pod názvom „Prevencia zubného kazu“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu a dňa 3.4.2017 sme uskutočnili besedu pre žiakov ZŠ v Plavnici pod názvom „Zdravé zúbky“ spojenú s premietnutím DVD a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

V súvislosti s realizáciou uvedeného projektu sme sa dňa 23.2.2017 zúčastnili na školení pracovníkov odborov podpory zdravia/výchovy k zdraviu RÚVZ v SR v téme „Prevencia je v našich rukách - najnovšie poznatky v oblasti ústnej hygieny detí a dorastu“ na ÚVZ SR v Bratislave. V MŠ Ul. Komenského v Starej Ľubovni sme dňa 15.11.2017 uskutočnili prednášku pod názvom „Stomatohygiena“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Ohľadom dohodnutia aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

9.7 CINDI PROGRAM SR

V roku 2017 sme poskytli služby celkom 213 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v roku 2017 spolu 132 klientov, ktorých vyšetrujeme podľa štandardných postupov vyšetrenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV využilo roku 2017 celkom 30 klientov, ktorým sa poskytlo individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí, najčastejšie analýzou jednodňového jedálneho lístka, spracovaného v počítačovom programe Alimenta a ktorý je východiskom pre intervenciu. Individuálne poradenstvo v POF využili roku 2017 celkom 2 klienti. V poradni na optimalizáciu pohybovej aktivity sme v roku 2017 poskytli skupinové poradenstvo opakovanej skupine 15 klientom.

V oblasti ochrany zdravia pri práci sme v roku 2017 poskytli služby v rámci POPZP 34 klientom. V roku 2017 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetrením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 10 konzultácií. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia bola poskytnutá 1 konzultácia.

V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO, realizovaných projektoch a iných zv aktivitách sme v roku 2017 klientom poskytovali vyšetrenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie tlaku krvi, vyšetrenie tukomerom, anamnézu, poradenstvo. Celkom sme uskutočnili 8 aktivít, pri ktorých bolo vyšetrených 105 klientov. Meranie tlaku krvi v tomto roku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 33 aktivitách 176 klientom. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 2 aktivitách 81 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 18 aktivitách 144 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti.

V roku 2017 sme takto odporúčali 38 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV, POPA.

Zároveň sme poskytli odborné poradenstvo, konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít a následné odovzdali výsledky klientom vyšetrených vo výjazdovej poradni zdravia.

V júni 2017 sme pre žiakov ZŠ v Jakubanoch uskutočnili prednášku pod názvom „Fajčenie a drogy“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu aj poskytnutím merania hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora u 10 žiakov a odborného poradenstva v oblasti prevencie fajčenia.

Dňa 24.8.2017 sa na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni uskutočnila Metodická návšteva z ÚVZ SR, pre ktorú sme spracovali požadované hodnotenia činnosti OPZ, PCZ.

Dňa 13.9.2017 sme sa zúčastnili pracovného stretnutia k príprave nového Testu zdravého srdca na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

Dňa 8.11. 2017 sme sa zúčastnili pracovnej porady užívateľov Testu zdravého srdca na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Dňa 27.11.2017 sme sa zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny „Poradne zdravia“ na RÚVZ so sídlom v Poprade.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

V roku 2017 sme v súvislosti s realizáciou prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych a ilegálnych návykových látok uskutočnili pre žiakov ZŠ v Podolínci prednášku pod názvom „Fajčenie“, prednášku pod názvom „Fajčenie“ pre žiakov ZŠ

v Kamienke a prednášku na tému „Drogy“ na Gymnáziu T. Vansovej v Starej Ľubovni. Tieto edukačné aktivity boli doplnené o distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a na ZŠ v Kamienke aj poskytnutím merania hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora u 4 žiakov a odborného poradenstva v oblasti prevencie fajčenia.

Dňa 13.6.2017 sme uskutočnili besedu pod názvom „Drogy“ pre žiakov ZŠ Ul. Levočská v Starej Ľubovni spojenú s premietnutím zdravotno-výchovného DVD a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine „Prevencia fajčenia“ pri ÚVZ SR v Bratislave.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 - 2020

V súvislosti s plnením tejto úlohy sme sa v dňoch 27.-28.6.2017 zúčastnili metodického seminára k plneniu úloh NAPPA na roky 2017 – 2020, ktorý sa uskutočnil na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a dňa 28.11.2017 sme sa zúčastnili zasadnutia pracovnej skupiny „Pohybová aktivita a prevencia obezity“, ktorý sa uskutočnil na RÚVZ so sídlom v Poprade. Pre zabezpečenie realizácie tejto úlohy sme počas decembra 2017 uskutočnili 5 telefonických konzultácií ohľadom zabezpečenia a zakúpenia požadovaného materiálno-technického vybavenia k ďalšej realizácii projektu.

2.) DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI

PROJEKT: ADAMKO, HRAVO – ZDRAVO

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec. V roku 2017 sme jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytli poradenstvo a spoluprácu jednotlivým koordinátorom.

V súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít sme poskytli 1 telefonickú a 1 osobnú konzultáciu. V MŠ Ul. Vsetínska v Starej Ľubovni sme zabezpečili prednášku na tému „Zúbky“ doplnenú o distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

PROJEKT: ZDRAVÉ MESTÁ

Pracovníci OPZ, PCZ v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave aktivít.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2017 Svetový deň rakoviny, Svetový deň chorých, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň obličiek, Týždeň mozgu, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň Downovho syndrómu, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“, Svetový deň povedomia o autizme, Svetový deň zdravia, Svetový deň Parkinsonovej choroby, Európsky deň práv pacientov, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň astmy, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň sclerosis multiplex, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový deň hepatitídy, Svetový týždeň dojčenia, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň samovrážd, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti

drogám, Medzinárodný deň bez fajčenia, Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zv aktivít.

V súvislosti s realizáciou projektu sme sa podieľali na usporiadaní podujatia Mesta Stará Ľubovňa s názvom „Beh za zdravé mesto“ účasťou v organizačnom štábe. V tejto súvislosti sme sa zúčastnili dňa 2.5.2017 a 12.6.2017 zasadnutí organizačného štábu a dňa 23.6.2017 vyhodnotenia podujatia „Behu za zdravé mesto“. Dňa 15.6.2017 v súvislosti s podujatím „Beh za zdravé mesto“ sme na stanovišti zdravia v parku pri pošte poskytli účastníkom podujatia, ale aj záujemcom meranie tlaku krvi (celkom 12 klientov) a merania hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora (13 klientov) s odborným poradenstvom v oblasti prevencie fajčenia a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

PROJEKT: UMÝVAJ SI RUKY, ZACHRÁNIŠ ŽIVOT

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období roka 2017 podieľalo realizáciou besedy pod názvom „Hygiena rúk a tela“ na ZŠ v Jakubanoch spojenú s premietnutím DVD s uvedenou problematikou a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s dohodnutím plánovaných aktivít v zariadení pre deti a mládež bola poskytnutá telefonická konzultácia.

PROJEKT: ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Do projektu Školy podporujúce zdravie (ŠPZ) je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneč, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2016 nedošlo k zmene počtu ŠPZ.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti osobnej hygieny, zdravej výživy, duševného zdravia, dospievania, zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, agresie a šikanovania na školách, stomatohygieny pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, poskytujeme telefonické a osobné konzultácie, meranie tlaku krvi, antropometrie a CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora a podľa záujmu realizujeme aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V roku 2017 sme v týchto školách uskutočnili 7 prednášok, 3 besedy, poskytli 8 telefonických a 1 osobnú konzultáciu, premietli 4 videofilm.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list OPZ, PCZ a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít. Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zdravotno-výchovné pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v prvom polroku 2017 Svetový deň rakoviny, Svetový deň chorých, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň obličiek, Týždeň mozgu, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň Downovho syndrómu, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň povedomia o autizme, Svetový deň zdravia, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Európsky deň práv pacientov, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň astmy, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti

zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Medzinárodný deň proti fajčeniu, Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zv aktivít.

Školám podporujúcim zdravie v okrese Stará Ľubovňa sme iniciovali aj účasť v kampani „Vyzvi srdce k pohybu“.

PROJEKT : ROZHOVORY POD LAMPOU

Ľubovnianskou knižnicou v Starej Ľubovni sme boli oslovení pre opakovanú spoluprácu na realizácii aktivít v súvislosti s uvedeným projektom.

Dňa 17.1.2017 sme návštevníkov Ľubovnianskej knižnice uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravá voda – význam dodržiavania pitného režimu“. Dňa 21.2.2017 sme odprezentovali prednášku pod názvom „Prevencia chronických ochorení“ spojenú s meraním tlaku krvi, ktorý si nechali odmerať 3 klienti. Dňa 13.6.2017 sme uskutočnili prednášku pre záujemcov na tému „Fajčenie – najčastejší preventabilný rizikový faktor“. Dňa 12.9.2017 sme odprezentovali prednášku pod názvom „Srdce a jeho zmeny v priebehu života“ spojenú s meraním tlaku krvi, ktorý si nechali odmerať 5 klienti. Dňa 10.10.2017 sme odprezentovali prednášku pod názvom „Seniori a zdravie“. Všetky edukačné aktivity boli spojené s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

Počas roka 2017 sme uskutočnili 5 telefonických konzultácií ohľadne plánovaných aktivít.

PROJEKT: OVOCIE A ZELENINA DO ŠKÔL

V súvislosti s realizáciou programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme dňa 25.10.2017 predložili na RÚVZ so sídlom v Prešove odpočet sprievodných edukačných aktivít v súvislosti s programom podpory a spotreby ovocia a zeleniny u detí a žiakov v školách – „Školské ovocie“ v školskom roku 2016/2017 odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s vyčíslením finančných nákladov na realizáciu.

PROJEKT: ŽIVOTNÉ PODMIENKY A ZDRAVIE OBYVATEĽOV RÓMSKÝCH OSÁD V OKRESE STARÁ ĽUBOVŇA

V rámci realizácie projektu RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme počas roka 2017 zabezpečili besedu v Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni pod názvom „Drogy“ spojenú s premietnutím zdravotno-výchovného videofilmu a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Dňa 12.4.2017 sme pre žiakov ZŠ v Podsadku uskutočnili prednášku na tému „Fajčenie“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora (5 žiakov) s odborným poradenstvom v oblasti prevencie fajčenia, meranie tlaku krvi 1 klientky.

Pre denník „SME“ sme poskytli rozhovor a telefonickú konzultáciu v súvislosti s uverejnením článku „Ste muž od Komárna? Zrejme sa dožijete o tri roky menej ako Bratislavčan“.

PROJEKT: VIEM, ČO ZJEM

V rámci realizácie projektu sme sa dňa 6.9.2017 zúčastnili pracovného stretnutia k projektu „Viem, čo zjem“ na RÚVZ so sídlom v Žiline. Následne sme 26.9.2017 zaslali na ÚVZ SR požadované komentáre a návrhy k dotazníku k projektu „Viem, čo zjem“

a 27.9.2017 návrh spôsobu dohodnutia si termínov so školami k prednáškam. Dňa 6.10.2017 sme na základe požiadavky ÚVZ SR zaslali termíny prednášok plánovaných v rámci realizácie projektu so zodpovednou osobou, dňa 6.11.2017 sme zaslali zmenu termínov dvoch prednášok z dôvodu práceneschopnosti pracovníka RÚVZ. Samotný projekt bol realizovaný na ZŠ Komenského v Starej Ľubovni pre 19 žiakov 3.C, 15 žiakov 3.D, 23 žiakov 4.A, 26 žiakov 5.A, 24 žiakov 5.B a 22 žiakov 5.C. V každej triede bola uskutočnená prednáška pod názvom „Vyvážená strava“ podľa vopred dohodnutých termínov (19.10.2017 – 4.A, 24.10.2017 - 3.C, 24.10.2017 – 3.D, 13.11.2017 – 5.B, 13.11.2017 – 5.C, 14.11.2017 – 5.A) a zrealizovaný dotazníkový prieskum efektivity projektu u detí, ktoré anonymne deti vyplnili. Celkom bolo vyplnených 129 dotazníkov a následne boli zaslané na ÚVZ SR. Dňa 14.11.2017 po skončení všetkých prednášok bol zároveň pracovníkom RÚVZ a v spolu súčinnosti so zodpovedným pedagógom vyplnený „Záznam o priebehu školenia“, ktorý sme po podpísaní zaslali na ÚVZ SR. Každá zrealizovaná prednáška bola doplnená distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s dohodnutím prednášok sme uskutočnili 2 telefonické konzultácie ohľadom dohodnutia termínov a 1 osobnú konzultáciu ohľadom vypísania „Záznamu o priebehu školenia“.

PROJEKT: LINKA POMOCI NA ODVYKANIE OD FAJČENIA

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečil v období od 25.9.2017 do 6.10.2017 poskytovanie telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia na telefonickej linke 0908/222722 a zaznamenávanie hovorov v knihe hovorov zriadenej ÚVZ SR v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR č. OPZ/4821/28662/2016. Počas uvedeného obdobia bolo poskytnuté telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia na telefonickej linke 0908/222722 celkom 57 klientom.

Pri prevzatí mobilného telefónu, nabíjačky, evidenčnej knihy, knihy protokolov sme zaslali na ÚVZ SR podpísaný „Protokol o prevzatí mobilného telefónu“ a po ukončení dvojtýždňového telefonického poradenstva sme na ÚVZ SR zaslali podpísaný „Protokol o odovzdaní mobilného telefónu“. Dňa 25.10. 2017 sme na ÚVZ SR zaslali preskenované údaje evidencie Linky na odvykanie od fajčenia za obdobie od 25.9.2017 do 6.10.2017 za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

ZAHRANIČNÉ PROGRAMY A PROJEKTY

Počas roka 2017 neboli predložené žiadne požiadavky gestora k realizácii zahraničných programov a projektov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku v spádovom území dozoruje 5 solárií. ŠZD bol zameraný na dodržiavanie povinností ustanovené zákonom č. 355/2007 Z.z. a Vyhláškou MZ SR č. 554/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo.

Od prevádzkovateľov solárií sme vyžadovali predloženie protokolov z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc. Porovnával sa typ používaných trubíc a typom trubíc uvedenom v predložennom protokole z merania, kontrolovala sa prevádzková a technická dokumentácia, odborná spôsobilosť. Nedostatky neboli zistené.

PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prievidzi

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V okresoch Svidník a Stropkov evidujeme k 31.12.2017 v programe ASTR 12 organizácii, v ktorých zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík. V dvoch organizáciách sú práce zaradené do 4. kategórie rizika (PSS SVDNÍK, a.s. a TESLA Stropkov a.s.), faktor hluk a pevné aerosóly. Evidencia v programe ASTR sa pravidelne aktualizuje v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z. z. o

podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii. Nadobudnutím účinnosti zákona č.289/2017 Z. z. došlo k zmene povinnosti zamestnávateľa pri ochrane zdravia pri práci (§ 30, ods.1 písm. m). Keďže v súčasnosti je povinnosť vypracovať každoročne k 31.decembru informáciu o výsledkoch posúdenia zdravotného rizika a do 15.januára nasledujúceho roka ju predložiť príslušnému orgánu verejného zdravotníctva, počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, tabuľkový prehľad podľa prevažujúcej činnosti, podľa druhu a kategórie rizikového faktora bude spracovaný vo Výročnej správe za rok 2017.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm. k) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 4 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, a to:

1/ Jozef Ligenza, 086 44 Kuková 51

2/ METAL CONTAINER, a. s., Sovietskych hrdinov 629/113, 089 01 Svidník

3/ PSS SVIDNÍK, a.s., Sovietskych hrdinov 460/114, 089 01 Svidník

4/ TESLA STROPKOV, akciová spoločnosť, Hviezdoslavova 37/46, 091 12 Stropkov

Rizikové práce u SZČO a SHR v okrese Svidník a Stropkov nie sú vyhlásené.

K 31.12.2017 nebolo prehodnotené žiadne rozhodnutie o určení rizikových prác a RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo 2 rozhodnutia na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, nakoľko činnosti vykonávané v prevádzkach si vyžadujú objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia.

K 31.12.2017 sme obdržali 2 žiadosti o prístupnenie informácii o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O tieto služby nás požiadali: ING TATRY SYMPATIA Bardejov a AXA AD Košice

K 31.12.2017 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

K 31.12.2017 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie vykonali 34 previerok v okrese Svidník a Stropkov v rámci štátneho zdravotného dozoru, kde sa zamerali na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci. Kontrolovalo sa najmä skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok, odborná spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, prístup ku kartám bezpečnostných údajov.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku schválilo 6 prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi, v jednom prípade bolo vydané nesúhlasné rozhodnutie.

V poľnohospodárskych objektoch-v rastlinnej výrobe sa sledovalo používanie prípravkov na ochranu rastlín, ich skladové priestory. Situácia je rovnaká ako po minulé roky, organizácie uprednostňujú nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, t.j. nevytvárajú si skladové zásoby, postreky sa vykonávajú dodávateľsky. Nakoľko väčšina poľnohospodárskych fariem v oblasti rastlinnej výroby má ekologické poľnohospodárstvo, nepoužívajú sa žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bolo k 31.12.2017 doručených 9 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali ASANARATES s.r.o. Košice (dezinfekcia, deratizácia, dezinfekcia v obchodných centrách, verejných budovách v meste Svidník a Stropkov); DDD STAR, s.r.o., Zeleneč (deratizácia v obchodnom centre v meste Svidník a Stropkov).

K 31.12.2017 neboli zamestnancami odd. PPLaT riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Mieru poznania zdravotných rizík zamestnancov z expozície chemickým faktorom sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Celkovo bolo rozdanych 24 dotazníkov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Aj k 31.12.2017 evidujeme v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s. prácu s cytostatikami, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie. Prácu vykonávajú 3 osoby, ktoré pacientom podávajú cytostatiká v ampulkách intravenozne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných cytostatík formou tabliet alebo v ampulkách bude spracovaný vo Výročnej správe 2017.

Rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi máme vyhlásené iba v Nemocnici arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s. v ambulancii klinickej onkológie - expozícia cytostatikami – látky poškodzujúce reprodukciu.

V roku 2017 sme štátny zdravotný dozor vykonali aj v drevospracujúcich prevádzkach, ako stolárske dielne, píly, v ktorých sú zamestnanci exponovaní tvrdým drevom a v objektoch, kde sa vykonávala manipulácia s azbestovými materiálmi, t.j. výmena stúpacích potrubí v bytových domoch.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom vo Svidníku v roku 2017 vydaných 13 rozhodnutí pre subjekty:

- 1) Michal Malík, 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov - strešná krytina z rodinného domu v obci Stročín,
- 2) LAMA-Ladislav Magda, s.r.o., Hríbová 1883/4, 082 21 Veľký Šariš – Kanaš - strešná krytina z rodinného domu Nižná Olšava,
- 3) Regena ES s.r.o. Strážske, Mierová 142, 072 22 Strážske - odborná sanácia azbestu a zneškodnenie nebezpečného odpadu v bytovom dome v Stropkove,
- 4) TOMAR best s.r.o., Obrancov Mieru 357, 059 34 Spišská Teplica - strešná krytina z rekreačnej chatky v obci Bžany - Domaša Valkov,
- 5) Dušan Poperník, gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - odborná sanácia azbestu a zneškodnenie nebezpečného odpadu v 4 bytových domoch vo Svidníku a 4 bytových domoch v Stropkove,
- 6) Dušan Poperník, gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - strešná krytina z 3 rodinných domov v obci Kručov, Nižný Orlík a v Stropkove.

Uvedené firmy sú držiteľmi platného oprávnenia na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb vydaného ÚVZ SR. Bolo predložených 12 oznámení o začatí výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest. Následne po oznámení bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 7 kontrol ukončených záznamom. Pri kontrolách bolo zistené nasledovné:

- kontrolované pásma boli označené zákazovými a príkazovými značkami, piktogramami podľa NV SR č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia,
- bolo zabezpečené odsávanie priestoru,

- boli používané OOPP,
- bol dodržiavaný plán práce,
- vstup každého zamestnanca do kontrolovaného pásma bol písomne zaznamenaný do denníka,
- zamestnanci boli informovaní o posúdení rizika, boli oboznámení s plánom práce.

Osobám vykonávajúcim sanačné práce boli odovzdané kontrolné listy informovanosti zamestnancov v počte 6 kusov.

Aj v roku 2017 vedieme počet organizácií, v ktorých sú zamestnanci exponovaní štyrom najčastejšie sa vyskytujúcim karcinogénnym a mutagénnym faktorom.

2.2 INTERVENCIE NA PODPOU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.2.1 Zdravé pracoviská

Zdravotno-výchovnú činnosť v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci vykonávali zamestnanci oddelenia PPL aj v roku 2017, a to v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, prostredníctvom poradne ochrany a podpory zdravia pri práci a masovo-komunikačných prostriedkov.

Poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci, ktorej náplňou je vykonávanie odbornej konzultačnej a poradenskej činnosti v oblasti ochrany a podpory zdravia - vplyvov fyzikálnych, chemických faktorov pracovného prostredia, práce a pracovných podmienok na zdravie, zobrazovacie jednotky na pracoviskách v roku 2017 využilo 75 osôb z prevádzok okresu Svidník a Stropkov. Poskytovala sa aj poradenská činnosť pri vypracovaní prevádzkových poriadkov, posúdení zdravotného rizika, odstraňovaní azbestu.

Zároveň sa zapájame aj do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a realizácii vhodných preventívnych opatrení.

Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Informácie určené širokej verejnosti a týkajúce sa ochrany zdravia zamestnancov boli zverejňované prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ so sídlom vo Svidníku, zároveň tieto informácie boli prezentované aj v regionálnej tlači.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) spustila dvojročnú (2016-2017) celoeurópsku kampaň "Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie".

Bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života sú prínosom pre zamestnancov, podniky i celú spoločnosť.

Kampaň má tri kľúčové ciele: propagovať udržateľnú prácu a zdravé starnutie od začiatku pracovného života; predchádzať zdravotným problémom počas celého pracovného života; ponúkať zamestnávateľom a zamestnancom spôsoby na riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou a podporovať výmenu informácií a dobrej praxe.

V rámci tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Svidníku:

- uskutočnil v 43.kalendárnom týždni t.j. 24.10.2017 Deň otvorených dverí, kde zamestnanci sprístupnili zamestnávateľom právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci - preventívne hodnotenie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívne pôsobenie na zdravie zamestnancov,
- informácia obyvateľov prostredníctvom masovo-komunikačných prostriedkov o realizácii kampane - internetová stránka RÚVZ so sídlom vo Svidníku, regionálna tlač.

V roku 2017 zamestnanci oddelenia PPLaT nevykonali žiadnu spoločnú previerku s Inšpektorátom práce Prešov.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 – 2017 (2020), opatrenie č. 4.10 Zamestnávanie.

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

V roku 2017 sme v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonávali previerky na chránených pracoviskách v okresoch Svidník a Stropkov. Pri výkone ŠZD sme používali záznamy podľa metodického postupu na výkon ŠZD, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení.

K 31.12.2017 RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo 14 rozhodnutí k uvedeniu chránených pracovísk do prevádzky a posúdilo 30 návrhov formou stanoviska.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku evidujeme spolu 184 chránených pracovísk (okres Svidník a Stropkov), kontrolovaných CHP k 31.12.2017 bolo 91, na troch chránených pracoviskách bola kontrola v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaná 2 krát, t.z. počet kontrol na chránenom pracovisku v danom roku spolu 94.

Pri kontrole neboli zistené žiadne závažné nedostatky, neboli uložené žiadne nápravné opatrenia.

Zamestnancom na týchto pracoviskách boli poskytnuté aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov na psychickú záťaž, celkovo ich bolo rozdanych 12.

Počet vydaných rozhodnutí a stanovísk k uvedeniu chránených pracovísk do prevádzky:

rok 2009: 121 rozhodnutí a 0 stanovísk
rok 2010: 108 rozhodnutí a 0 stanovísk
rok 2011: 146 rozhodnutí a 0 stanovísk
rok 2012: 55 rozhodnutí a 0 stanovísk
rok 2013: 55 rozhodnutí a 2 stanoviska
rok 2014: 28 rozhodnutí a 43 stanovísk
rok 2015: 23 rozhodnutí a 27 stanovísk
rok 2016: 15 rozhodnutí a 25 stanovísk
rok 2017: 14 rozhodnutí a 30 stanovísk

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP v danom roku	Počet kontrol na CHP v danom roku (spolu)	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy prac. podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
Svidník	14	30	91	94	115	12 x PZ	nie	nie	

Ide o postihnutia predovšetkým pohybový aparát, srdcovo-cievne ochorenie, dýchací aparát.

Ich pracovnou náplňou sú rôzne činnosti, ako:

- administratívne práce,
- kaderníčka-holička, šička, vrátnik,
- vedenie knižnice, archivačné služby,
- pomocné práce v kuchyni,
- práca v sklade, v predajniach,
- pomocný robotník v opravárenskej dielni,
- príjem zákaziek na pranie, žehlenie a čistenie, pomocné práce v práčovni,
- údržbárske práce
- nákup a predaj valút a pod.

3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Na plnení tejto úlohy v roku 2017 sa odd. hygieny výživy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.2. PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI.

Na plnení tejto úlohy v roku 2017 sa odd. hygieny výživy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.3. MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH.

V rámci plnenia projektu bola v roku 2017 odobratá 1 vzorka výživového doplnku za účelom stanovenia hladiny baktérií mliečneho kvasenia. Na základe výsledkov laboratórnej analýzy bolo zistené, že odobratý výrobok nespĺňal kvalitatívne požiadavky na výživový doplnok s obsahom mezofilných baktérií mliečneho kvasenia, nakoľko laboratórnou analýzou množstvo mezofilných baktérií mliečneho kvasenia po prepočítaní na 1 kapsulu aj so zohľadnením neistoty stanovenia nebol v súlade s množstvom, ktoré deklaruje výrobca na obale. Uvedené bolo odstúpené na ďalšie šetrenie Úradu verejného zdravotníctva v SR.

3.4. MONITORING PRÍJMU JÓDU

V rámci plnenia úlohy v roku 2017 bolo celkovo odobratých 27 vzoriek kuchynskej soli na laboratórnu analýzu množstva jodidu draselného a feroxyanidu draselného, z toho označené ako tuzemská produkcia v počte 0 a z dovozu v počte 27. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Prešove. Podľa laboratórnych výsledkov všetky odobraté vzorky soli vo vyšetrených ukazovateľoch boli vyhovujúce. Úplná správa za rok 2017 s tabuľkovými sumármi bola zaslaná na ďalšie spracovanie gestorskému pracovisku RÚVZ so sídlom v Prešove.

3.5. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfám K a E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytipovaných potravín. Dotazníky na zistenie spotreby vybraných prídavných látok boli vyplnené respondentmi vo vekovej kategórii 19 – 35 rokov a 36 -54 rokov, muži a ženy ľahko pracujúci /10 žien a 10 mužov z toho 5 mladší a 5 starší/, spolu 20 respondentov. Súčasťou monitoringu bol 24 hodinový dotazník, na základe ktorého boli vypracované tabuľky – príjem chinolínovej žltej, acesulfámu a cyklamátu jednotlivo za každého respondenta s výsledkami o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky. Odobraté boli 2 vzorky nealkoholických nápojov – Mirinda orange s ovocnou šťavou, Budiš s príchuťou pomaranč, ktoré boli odoslané na laboratórnu analýzu do laboratória RÚVZ

so sídlom v Prešove, ktoré boli vyhovujúce. Výsledky boli spracované do tabuliek a elektronicky odoslané na ÚVZ SR dňa 29.11.2017.

3.6. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

RÚVZ Svidník v rámci monitoringu kuchynskej soli odobralo 3 vzorky pekárskeho výrobku /3 vzorky chleba/ a 3 vzorky hotových jedál /2 polievky, 1 hlavné jedlo/. Vzorky boli odobraté v zariadení spoločného stravovania. 24 hodinový dotazník vyplnilo spolu 20 respondentov /dospelá populácia muži a ženy v 2 vekových kategóriách 19 – 35 rokov a 36 - 54 rokov/ v každej kategórii respondentov. Výsledky boli spracované do tabuliek a elektronicky odoslané na RÚVZ so sídlom v Poprade dňa 08.01.2018.

3.7. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY.

Na plnení tejto úlohy v roku 2017 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s epidemiologickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dospelostnej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sa zamestnancami RÚVZ so sídlom vo Svidníku zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru vrátane poradenskej činnosti a realizácia zdravotno – výchovných aktivít so zameraním na prevenciu obezity v rámci nasledovných priorit.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

V roku 2017 sa realizovali tieto priority daného projektu:

a/ Podpora zdravého štartu do života:

- doposiaľ v okrese Svidník a Stropkov materské a rodičovské centrá nie sú zriadené, neevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Ani samostatné matky, ktoré sú na materskej dovolenke, zatiaľ nevzniesli požiadavky na spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ.

b/ Podpora zdravšieho prostredia v školách tieto úlohy:

- v rámci ŠZD sme vykonali v okrese Svidník a Stropkov kontrolu vo všetkých 5 bufetoch, ktoré evidujeme pri ZŠ a SŠ. Kontroly boli zamerané najmä na sortiment predávaných druhov potravín, pri ktorých bola konzultačná činnosť zameraná na to, čo je z ponúkaných druhov potravín zdravé a ktoré sú s množstvom prebytočnej energie a vysokým podielom soli. Problémom v našich bufetoch je predaj presladených želatínových cukrovínok, po ktorých je zo strany detí a mládeže veľký dopyt. Predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich predaj, svoju prevádzku nimi aj naďalej zásobuje

- v okrese Svidník a Stropkov sa v školách nepodávajú desiate pripravované v školských jedálňach

- edukačné činnosť v predškolských a školských zariadeniach sa vykonáva formou rôznych zdravotno – výchovných aktivít pre deti a mládež. V priebehu roku 2017 bolo v uvedených zariadeniach vykonaných 59 prednášok so zameraním na správnu výživu – prevenciu obezity a pitný režim, význam mliečného programu pre deti a programu školské ovocie

- v roku 2017 sa vykonávalo v rámci ŠZD 54 kontrol v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach, so zameraním na vyšší dôraz pri kontrole hygienických podmienok pri príprave jedál, pri ktorých neboli zistené hygienické nedostatky

- za účelom posúdenia kvality stravy pripravovaných v ŠJ pri školách všetkých typov bolo odobratých 24 vzoriek hotovej stravy na mikrobiologické vyšetrenie, z ktorých všetky vyhovovali

- v každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim deti a mládeže. Vyššia pozornosť sa venuje zariadeniam zásobovaným z individuálnych vodných zdrojov, ktorých je cca 14 zo všetkých zariadení pre deti a mládež. Ide hlavne o materské a základné školy, vrátane školských klubov, telocviční a stravovacích zariadení pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na zabezpečenie odbornej starostlivosti o vodné zdroje, starostlivosti o okolie vodného zdroja, pravidelnej kontroly kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti za účelom zlepšenia kvality vody. V rámci ŠZD bolo vyšetrených 30 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov

- jedálne lístky sú zostavované pravidelne, pestrosť je zachovaná s dostatočným množstvom ovocia, zeleniny a strukovín. Strava je pripravovaná každý deň z čerstvých surovín, pestrosť a primeranú vyváženosť zabezpečuje softwarové vybavenie školských jedální, kde sú potraviny normované v súlade OVD. Závažným problémom je absencia Materiálno – spotrebných noriem a receptúr na prípravu pokrmov pre deti jaseľského veku, ako aj požiadaviek na prípravu mliek a mliečnych pokrmov pre dojčatá a zásad skladby jedálnych lístkov pre vekovú skupinu 0 – 3 roky

- v rámci výkonu ŠZD sa okrem iného monitoruje plnenie programov a projektov na ozdravenie výživy deti a mládeže: „Školský mliečny program“ a „školské ovocie – Ovocie

a zelenina do škôl“, ktoré sa v okrese Svidník a Stropkov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom školských automatov

- na základe usmernenia ÚVZ SR so sídlom v Bratislave zo dňa 22.3.2017 pod zn. OHVBPKV/3301/2017/Jo vo veci vykonania kontrol v školských stravovacích zariadeniach, so zameraním na podozrenie na podvod a vysledovateľnosť mäsa a mäsových výrobkov z Brazílie, používaného na prípravu hotových pokrmov, bolo zamestnankyňami RÚVZ so sídlom vo Svidníku vykonávaných 46 kontrol vo vybraných predškolských a školských stravovacích zariadeniach. Predškolské stravovacie zariadenia v obciach, boli cestou obecných úradov informované s prípisom ÚVZ SR so sídlom v Bratislave na podozrenie na podvod a vysledovateľnosť mäsa a mäsových výrobkov z Brazílie, používaného na prípravu hotových pokrmov a poučené, ako s podozrivým mäsom z Brazílie nakladať.

c/ Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení:

- spolupracujeme s metodičkou odboru školstva na krajskej úrovni, kde sa zúčastňujeme na školiacich akciách pracovníkov školského stravovania. V roku 2017 zo strany odboru školstva bola na spoluprácu vznesená 1 požiadavka.

d/ Podpora pohybových aktivít:

- vzhľadom k tomu, že telocvične a TV trakty pri školách rôznych typov boli v minulom roku pomerne podrobne zhodnotené, môžeme konštatovať, že v tomto roku nedošlo k podstatným zmenám.

- v roku 2017 sme vykonali 39 štátnych zdravotných dozorov v telocvičniach, vonkajších telovýchovných plochách so zameraním na sledovanie dodržiavania hygienických požiadaviek TV priestorov, vrátane vonkajších telovýchovných plôch /priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno – vlkostná mikroklíma/

- mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriska, mestské klzisko a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriska

- v ZŠ a SŠ v okrese Svidník a Stropkov sa malé formy TV, ako napr. využívanie telovýchovných chvíľok alebo možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok sa nerealizuje.

- za účelom posúdenia kvality bazénovej vody bolo odobratých 10 vzoriek vody z 2 školských bazénov. Požiadavkám zdravotnej nezávadnosti vyhovovali všetky odobraté vzorky bazénovej vody.

- v rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 50 kontrol pieskovísk a DI so zameraním na aktuálne hygienické podmienky a odobratých 22 vzoriek piesku z pieskovísk na laboratórne vyšetrenie. Z celkového počtu odobratých vzoriek, požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská nevyhovovali z dôvodu zvýšeného počtu.

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií

s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : V roku 2017 nebola gestorom úlohy požadovaná osobná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

4.3. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestor

ÚVZ SR

Etapy riešenia

Rok 2017

Celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti.

Termín ukončenia

r. 2017

EPIDEMIOLOGIA

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR. Obdržali aktuálny očkovací kalendár vrátane .

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

V hodnotenom období sme v okrese Stropkov zaznamenali 7 ochorení na TBC vo vekovej skupine nad 35 rokov a 1 ochorenie na pneumokokovú septikémiu u 54 ročného muža. Hlásených bolo aj 32 ochorení na rotavírusovú enteritídu u neočkovaných hlavne detí.

V okrese Svidník bolo hlásených bolo 26 ochorení na rotavírusovú enteritídu a 1 ochorenie na pneumokokovú septikémiu u 54 ročného muža. Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali ani jedno ochorenie.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity:

1. Laická verejnosť

Na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW 2017. Na infopaneli a na nástenkách RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

Poradenstvo v oblasti očkovania – informácie boli poskytované telefonicky alebo osobne, išlo o informácie o zmenách očkovacieho kalendára, očkovanie proti osýpkam, proti tetanu, diftérii, VHA, varicelle a pneumokokom - spolu bolo poskytnutých 5 informácií.

Materským a základným školám v počte 33 sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, očkovací kalendár, ktoré boli umiestnené na nástenkách jednotlivých oddelení škôlok a škôl v okresoch Svidník a Stropkov.

V regionálnej tlači v novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum boli uverejnené články o EIW - zdôraznení významu očkovania.

2. Zdravotnícki pracovníci

Praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli elektronickou formou informované o prebiehajúcom EIW a o dôležitosti očkovania, celkový počet ambulancií - 36.

Poradenstvo v oblasti očkovania Zdravotníckym pracovníkom v počte 15 bolo poskytnuté poradenstvo o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí, ktoré pricestovali zo zahraničia, o možnostiach očkovania o preočkovaní dospelých proti tetanu a diftérii a o očkovaní proti osýpkam. Mnohí riešili status očkovania u zdravotníckych pracovníkov, kedy boli očkovaní a akou vakcínou u očkovania proti osýpkam.

Propagácia očkovania a výchova obyvateľstva prebiehala formou uverejňovania článkov v miestnej tlači a na web stránkach nášho úradu, kde sú aktualizované novinky v oblasti vakcinácie.

Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2017 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov, záverečná správa bola poslaná na RÚVZ Prešov.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

Ochorenia k 31.12.2017 bolo spracovaných 244 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 1067 ochorení. Do systému rýchleho varovania bolo vložených 5 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov a 24 epidemických výskytov do epidémii.

V priebehu roku 2017 boli hlásené 2 ochorenia na SARI z interného oddelenia, kde výsledky boli negatívne. Bolo odobratých 5 TN a TH od sentinelových lekárov, vírus chrípky bol potvrdený v 3 prípadoch, v jednom prípade vírus chrípky typ A a v ďalších dvoch prípadoch vírus chrípky typ A/H3.

V regionálnych týždenníkoch a v televízii a rozhlase bolo uverejnených 9 článkov a informácií –chrípka, európsky imunizačný týždeň, aktuálny stav vo výskyte ARO. Informácie boli uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Svidník.

V mesiaci jún bola vykonaná Prevalenčná štúdia infekcií spojených s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a používania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť. Štúdia bola realizovaná v Nemocnici arm. gen. L. Svobodu, a.s. Spolupráca pri realizácii štúdie pracovníkmi oddelenia epidemiológie RÚVZ Svidník s pracovníkmi nemocnice bola veľmi dobrá. Zistené boli 4 NN.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov a z laboratórií klinickej mikrobiológie. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Do systému rýchleho varovania bolo vložených 5 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov. Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 52 kalendárnych týždňov.

Manažment epidémií: Zaznamenali sme 1 epidemický výskyt na šigelózu a 1 epidémiu na svrab v okrese Svidník.

Okres Svidník

V Materskej a Základnej škole Cernina /sídli v jednej budove/ sme zaznamenali v čase od 09.04. do 25.04.2017 - 11 ochorení, z toho u 4 detí zo ZŠ a 6 z MŠ z celkového počtu 85 žiakov ZŠ a 17 MŠ a jedného učiteľa z 20 osôb personálu. V klinickom obraze prevláda hnačka, teplota nad 38 st. C, zvracanie s nauzeou s trvaním 1 - 3 dni. Hospitalizáciu si vyžiadalo 8 ochorení. U 7 detí bola z TR kultivačne potvrdená Shigella flexneri. Odobraté stery z prostredia školskej jedálne a MŠ a vzorka vody boli negatívne. V ohnisku nákazy boli nariadené protiepidemické opatrenia.

V mesiaci júl bol hlásený výskyt svrabu v Domove sociálnych služieb v Giraltovciach u klientov zariadenia. Prvé ochorenie bolo zaznamenané 3.7.2017 u jednej klientky zariadenia a u jedného zamestnanca. Celkovo ochorelo 6 klientov zariadenia a jeden zamestnanec. V DSS je 122 klientov a 88 zamestnancov. Všetci chorí boli na rekreačnom pobyte v Hoteli Energetik na Zemplínskej Šírave v dňoch 24.6.-1.7.2017. Celkovo sa pobytu zúčastnilo 14 klientov a 4 zamestnanci.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 1067 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 153 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u salmonelovej enteritídy 56. V ohniskách bolo prijatých 307 opatrení. Najviac opatrení bolo u salmonelovej enteritídy 112. Celkovo bolo chránených 722 osôb, najviac u salmonelózy – 241.

V okrese Stropkov bolo 90 ohnisk. Nariadených bolo 180 protiepidemických opatrení. Najviac opatrení bolo u salmonelóz - 68, kampylobakteriálnej enteritídy – 60. Chránených bolo 269 osôb, najviac u salmonelózy - 115.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetřovanie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami. Analýza NN sa vykonáva. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

Z Nemocnice Svidník, a.s. bolo hlásených 92 NN. Nemocnica v Stropkove hlásila 14 nozokomiálnych nákaz.

V roku 2017 bolo vykonaných celkovo 182 previerok, z toho na uvedenie priestorov do prevádzky 14 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 472 sterov z prostredia, 1 dezinfekčný roztok, otestovaných bolo 40 sterilizátorov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník a.s. na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 96 vzoriek sterilného materiálu, 5 HS - 1x mesačne na operačných a zákrokových sálach, 3 HS – 2x ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii.

V rámci dňa rúk v Nemocnici vo Svidníku na internom, detskom a novorodeneckom oddelení boli robené stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v počte 39. Nemocnica vo Svidníku nainštalovala bezdotykový dávkovač alkoholového dezinfekčného prostriedku pri vstupe do nemocnice. Spolu s epidemiologičkou Nemocnice vo Svidníku sme sa zúčastnili 5. mája v Deň hygieny rúk na edukácii klientov nemocnice, kde bola použitá UV lampa.

Na strednej zdravotníckej škole bola realizovaná prednáška o dôležitosti hygieny rúk, kde si mohli študenti aj pomocou UV lampy overiť, či správne vykonávajú dezinfekciu rúk.

Zdravotnícki pracovníci v nemocniciach a na ambulanciách sú priebežne edukovaní o dôležitosti alkoholovej dezinfekcie rúk a jej prednosti pred hygienickou dezinfekciou rúk.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku je spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

V priebehu roku 2017 boli hlásené 2 ochorenia na SARI z interného oddelenia, kde výsledky boli negatívne. Bolo odobratých 5 TN a TH od sentinelových lekárov, vírus chrípky bol potvrdený v 3 prípadoch, v jednom prípade vírus chrípky typ A a v ďalších dvoch prípadoch vírus chrípky typ A/H3.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roku 2016 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v priebehu roku 2016, vzorky boli negatívne.

Ochorenie na ACHO sme nezaznamenali.

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2017 sa do projektu „Hrou proti AIDS“ zapojilo oddelenie epidemiológie a výchovy k zdraviu v spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia. Realizovaný bol na 1 strednej škole v meste Stropkov a na 2 základných školách u žiakov deviateho ročníka v meste Svidník. Do projektu bolo zapojených spolu 131 študentov. Projekt bol prijatý s nadšením u študentov aj u pedagógov.

Realizovaných bolo 9 besied o AIDS a pohlavných chorobách pre žiakov základných škôl.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku funguje linka pomoci AIDS pre laickú verejnosť na tel. čísle 054/7880031, ktorú využili 3 klienti. Otázky boli zamerané na prevenciu, diagnostiku a terapiu HIV/AIDS. Poradenstvo bolo poskytované telefonicky.

Na webovej stránke RÚVZ vo Svidníku bola uverejnená informácia o Svetovom dni boja proti AIDS a základné informácie o výskyte AIDS vo svete a na Slovensku. V regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum bol uverejnený článok o Svetovom dni boja proti AIDS a informácie o ochorení a preventívnych opatreniach. Informačný materiál bol umiestnený aj na nástenkách RÚVZ vo Svidníku a na panely umiestnenom na RÚVZ.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ bola v mesiaci október 2011 zriadená poradňa očkovania. Ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, ambulancie praktických lekárov pre dospelých a verejnosť boli informovaní o poradenstve očkovania na RÚVZ.

V roku 2017 poradňu využilo 80 klientov. Boli poskytované informácie telefonicky vo väčšine prípadoch zdravotníckym pracovníkom a ľuďom cestujúcim do zahraničia. Boli to informácie o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek, o povinnom a odporúčanom očkovaní, o očkovaní proti osýpkam, chrípke, hradení očkovania proti pneumokokom u dospelých, o očkovaní proti tetanu u poranení, očkovaní proti VHA a nedostatku očkovacích látok.

V regióne Svidník sme zatiaľ zaznamenali celkovo 17 odmietaní očkovania zo strany rodičov. V roku 2017 to boli 3 odmietania očkovania. Rodičia boli predvolaní do poradne očkovania. Z toho dve deti boli zaočkované. Ďalšie dieťa sa odsťahovalo do iného okresu.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

V mesiaci máj sme sa zúčastnili školenia ohľadom realizácie tohto projektu. Po obdržaní materiálov sme projekt realizovali na 3 stredných školách pre žiakov 3. ročníkov /2 gymnázia a obchodná akadémia/. Každá trieda bola rozdelená na 4 skupiny, ktorí na jednotlivých stanovištiach boli formou hry informovaní o význame očkovania. Celkovo sa ho zúčastnilo 113 študentov, ktorí vyplňali dotazníky pred a po realizácii projektu. Dotazníky v počte 226 kusov boli vložené do tabuliek a zaslané na RÚVZ Komárno.

PODPORA ZDRAVIA

1 Národný program podpory zdravia

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

V oblasti podpory zdravia sme zrealizovali v okrese Svidník a Stropkov 278 zdravotno-výchovných aktivít, z toho 56 bolo zameraných na zvyšovanie pohybovej aktivity, 71 na ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu, 63 na prevenciu civilizačných ochorení, 13 na podporu nefajčenia a abstinencie, 4 na látkové závislosti – drogy, 24 na výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS, 12 na čisté ruky, 6 v rámci Týždňa mozgu, 2 aktivity zamerané na Alzheimerovu chorobu, 22 na stomatohygienu, 3 na zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania, 1 zameraná na prevenciu úrazov a prvú pomoc a 1 pri príležitosti Medzinárodného dňa Zeme.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na výživu, pohybovú aktivitu, stomatohygienu, na správne držanie tela, na podporu nefajčenia a čisté ruky. Súčasťou týchto aktivít bolo aj premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratká bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“ a „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“.

Pre starších žiakov základných škôl a stredoškolákov sme pripravili prednášky a besedy zamerané na zdravú výživu a poruchy príjmu potravy, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, význam očkovania a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS. Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, využívali sme aj premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“, „Kým stúpa dym“.

Pre obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku sme zabezpečili vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, poskytli sme im aj meranie krvného tlaku, % telesného tuku, vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, prednášky a besedy zamerané na zdravý životný štýl.

Pri práci sme využívali edičný materiál, ktorý sme obdržali od ÚVZ SR a edičný materiál z vlastnej produkcie.

Informácie o pripravovaných aktivitách, ich výsledky, články so zdravotno-výchovným zameraním a informácie o činnosti Poradne zdravia sme publikovali v regionálnej tlači Dukla, Spektrum, Podduklianske novinky, na web stránke mesta Svidník, ako aj na web stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku.

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

Cieľ

Zámerom NPPO je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

V rámci prevencie obezity sme realizovali prednášky a besedy v materských, základných a v stredných školách s cieľom motivovať žiakov a študentov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity.

Realizovali sme projekt „Viem, čo zjem“, pre žiakov 3., 4., 5. a 6. ročníkov na školách, ktoré sa do projektu zapojili. Edukovaných bolo 152 žiakov.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu sme záujemcom z komunitného centra v Stropkove a v K. Bystrej v rámci výjazdovej poradne zdravia poskytli vyšetrenia RF SCCH, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Pre klientov z denného stacionára vo Svidníku a vo Vagrinci sme pripravili besedu – „Benefity pohybovej aktivity seniorov – prevencia hypertenzie“.

V septembri sme účastníkom Dukelského behu vo Svidníku vyšetřovali celkový cholesterol a merali krvný tlak v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou.

Počas akcie „Dni športu“ sme sa aj v tomto roku zúčastnili športového odpoľudnia pre deti, rodičov a učiteľov Materskej školy na ulici gen. Svobodu vo Svidníku. Účastníkom sme merali krvný tlak, % podkožného tuku, fajčiarom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu a poskytovali sme poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Ide o celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie. Informačný materiál o kampani sme distribuovali na zdravotné strediská, do lekární, do škôl. Taktiež sme účastnícke listy ponúkali klientom v Poradni zdravia, ako aj pri výjazdových akciách. Informácie sme uverejnili v regionálnych novinách a na web stránke nášho úradu.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

V tomto roku sme začali spolupracovať s pracovníkmi komunitných centier vo Svidníku, v Stropkove, v K. Bystrej a v Kružlovej. Zrealizovali sme aktivity zamerané na prevenciu srdcovo-cievnych chorôb - vyšetrenia RF SCCH a besedy.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Cieľ

Zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Tento problematike sme sa venovali v rámci prednášok na základných a stredných školách.

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Pri príležitosti Týždňa mozgu sme pre klientov denného stacionára v Kružlovej zrealizovali besedu – „Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť“ obohatenú o Dotazník porúch pamäti a praktické cvičenia z pracovných listov.

Pri príležitosti Svetového dňa rakoviny sme klientom denného stacionára v Cernine poskytli vyšetrenie RF SCCH, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu sme pripravili pre klientov z denného stacionára vo Svidníku a vo Vagrinci besedu – „Benefity pohybovej aktivity seniorov – prevencia hypertenzie“.

Pre klientov denného stacionára vo Svidníku vo Vagrinci a v Duplíne sme zrealizovali besedy k Svetovému dňu osteoporózy, k Svetovému dňu diabetu a Alzheimerovej choroby.

Ukážky poskytovania prvej pomoci si mali možnosť precvičiť klienti denného stacionára vo Svidníku, v Cernine a vo Vagrinci.

Besedu na tému Kliešte – Kliešťová encefalítida sme zrealizovali v dennom stacionári v Kružlovej.

Pre klientov denného stacionára v Havaji, v Breznici a v Duplíne sme zrealizovali besedu na tému – Zdravý životný štýl - prevencia hypertenzie.

V roku 2017 sme v rámci poradne zdravia vyšetrili 77 klientov starších ako 65 rokov.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

V rámci Európskeho dňa ústneho zdravia realizujeme aktivity pre deti materských škôl a žiakov 1. stupňa základných škôl. Besedy sú obohatené o DVD, ukážku správneho čistenia zubov a omaľovanky.

9.7 CINDI program SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom, a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni sa oproti minulému roku nezmenil.

V roku 2017 sme v poradni zdravia vyšetřili 308 klientov, z toho 134 v rámci 8 výjazdov. Prvovýšetřených bolo 130 klientov, opakovane 178.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola realizovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, na web stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Svidníku a web stránke mesta Svidník.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017-2020

Cieľ

Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).

Na podporu nefajčenia, abstinencie a ostatných drogových závislostí bolo zrealizovaných 17 zdravotno-výchovných aktivít. Tieto aktivity boli určené najmä pre deti a mládež na základných a stredných školách. Súčasťou boli besedy, prednášky, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu, meranie množstva CO vo vydychovanom vzduchu pomocou Smokerlyzera a premietanie DVD.

Aktivity boli prevažne realizované v rámci Svetového dňa bez tabaku a Týždňa boja proti drogám.

V tomto roku sme poskytovali aj telefonické poradenstvo – „Linka na odvykanie od fajčenia“.

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

Cieľ

Zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity.

V mesiaci jún sme sa zúčastnili metodického seminára k plneniu úloh NAPPPA č.5.1.1 a č.5.1.3 na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, zaslali sme zoznam stredných a základných škôl, ktoré budú zapojené do projektu a zabezpečujeme prístrojové vybavenie k jeho realizácii.

Projekt začneme realizovať v marci 2018.

Regionálna úloha:

Sledovanie kvality vody z prameňov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely

Cieľ : Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely.

Popis výsledkov:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku sleduje v okrese Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku sleduje v okrese Svidník 6 prameňov /Dubová, Šarišský Štiavnik, Vyšný Orлік - prameň pri lese, smer Kečkovce, odpočívadlo - smer Mestisko a 2 pramene v meste Svidník – Čierna hora a Záhradkárska oblasť/ a v okrese Stropkov 3 pramene v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce, ktoré obyvatelia vo väčšej miere využívajú na pitné účely.

Prameň Dubová je zaradený medzi minerálne pramene. Nachádza sa vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody v obci Gribov sa nachádza asi 1,5km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v katastrálnom území obci Staškovce. V obci Bukovce sa vodný prameň nachádza pri cestnej komunikácii. Okolie okolo sledovaných prameňov je vyčistené a udržiavané.

V roku 2017 bolo v okrese Svidník odobratých 9 vzoriek z prameňov v obciach - Dubová, Šarišský Štiavnik, Vyšný Orлік, odpočívadlo - smer Mestisko, Čierna hora a Záhradkárska oblasť. V okrese Stropkov boli odobraté 3 vzorky a to z prameňov v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce.

Vo vode z prameňa Dubová, bola prekročená medzná hodnota v ukazovateli abiosestónu /15%/, prameň Vyšný Orлік bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateľoch koliformé baktérie /2/KTJ/100ml/, prameň Záhradkárska oblasť bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateľoch koliformé baktérie (16/KTJ/100ml) a enterokoky (3/KTJ/100ml), v ostatných sledovaných ukazovateľov boli splnené limity.

Vzorky vody odobraté z ostatných prameňov spĺňali požiadavky na kvalitu pitnej vody vo všetkých ukazovateľoch.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topoľčanoch**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I – aktivity Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody vykonávame monitorovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Topoľčany. V roku 2017 bolo odobratých a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre bolo vyšetrených spolu 69 vzoriek pitnej vody (53 vzoriek kontrolný monitoring, 16 vzoriek preverovací monitoring).
- V rámci snahy o redukciu ochorení a úmrtnosti detí spôsobenej gastrointestinálnymi poruchami –
v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody sme na úseku HŽP a Z venovali zvýšenú pozornosť tzv. dojčenským vodám – v obciach kde nie je k dispozícii verejný vodovod bolo bezplatne zabezpečované vyšetrenie vôd na dusíkaté látky, v laboratóriu RÚVZ Nitra boli vyšetrené 4 vzorky tzv. dojčenskej vody. Pri vodárenských zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou je obsah dusičnanov pod limitnými hodnotami pre dojčatá. V rámci aktivít k Svetovému dňu vody sme poskytovali občanom z okresu Topoľčany orientačné vyšetrenie prinesených vzoriek vody z domových studní pomocou testovacích indikátorových prúžkov (Nitro-test) v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 122 vzoriek vody. Z uvedeného počtu vzoriek bolo v ukazovateli dusičnany nevyhovujúcich 97, t.j. 79,5 % vzoriek, v ukazovateli dusitany boli nevyhovujúce 2 vzorky, t.j. 1,65 %. Poskytnutých bolo 161 konzultácií.
- v roku 2017 sme zabezpečovali sledovanie kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách (Krytá plaváreň Topoľčany, Wellness Hotela Chateau Apony v Oponiciach – celoročná prevádzka; Letné kúpalisko Topoľčany – sezónna prevádzka) aj vo Vodnej nádrži Duchonka. Kvalitu vody na kúpanie sledujeme podľa Pokynov pre monitoring a štátny zdravotný dozor v kúpacjej sezóne 2017 a v rozsahu podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská (ďalej len „vyhláška MZ SR č. 308/2012 Z.z.“). Z umelých kúpalísk bolo odobratých spolu 82 vzoriek vody.
Analýzami vzoriek vody z VN Duchonka v mesiacoch jún, júl a august 2017 nebolo zistené prekročenie medzných hodnôt sledovaných ukazovateľov vody podľa Prílohy č. 1 k vyhláške MZ SR č. 308/2012 Z.z. Počas letnej sezóny nebol zaznamenaný výskyt vodného kvetu, vizuálne sme zistili zakalenie vody. Celkovo bolo odobratých a vyšetrených 9 vzoriek vody z VN Duchonka.
- v rámci regionálneho prioritného cieľa III - v rámci aktivít na podporu nefajčenia sme kontrolovali dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2017 do 31.12.2017 zamestnanci odd. HŽP a Z vykonali 50 kontrol dodržiavania zákazu fajčenia (v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v úradných budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach sociálnych služieb). V rámci RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch bolo vykonaných spolu 171 kontrol podľa zákona č. 377//2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, a to odd. HV (v zariadeniach spoločného stravovania), odd. HDM (v školských a predškolských zariadeniach) a HŽP a Z. Ani v jednom prípade nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov.

1.7 Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Cieľom úlohy je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií a príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia návštevníkov pri poskytovaní služieb v soláriách. Ide o medziodborovú úlohu, ktorú plní odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

- v roku 2017 boli vydané 2 kladné rozhodnutia k uvedeniu solárií do prevádzky v meste Topoľčany. Podkladom na vydanie rozhodnutia boli merania UV žiarenia jednotlivých opaľovacích prístrojov a vyžadovali sme predloženie dokladu, ktorý preukazuje, že zamestnanci, ktorí obsluhujú opaľovacie prístroje, dostali potrebné informácie a praktický výcvik súvisiaci s možným rizikom vyplývajúcim z expozície umelému optickému žiareniu tak ako sa vyžaduje vo vyhláške MZ SR č. 554/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo v znení neskorších predpisov.
- v roku 2017 boli uložené 3 sankcie za porušenie zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, celkovo vo výške 900 € (200 €, 300 €, 400 €) – štátny zdravotný dozor bol vykonaný v roku 2016. Sankcie boli uložené za nepredloženie žiadosti príslušnému RÚVZ na posúdenie zmeny v prevádzkovaní, nedodržiavanie prevádzkového poriadku, nezabezpečenie merania UV žiarenia po výmene trubíc, nevedenie požadovanej dokumentácie solária.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone ŠZD uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt pracovných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizik (rizikové práce)

Plnenie

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. V roku 2017 bolo vydaných 17 rozhodnutí, z toho boli 5 na zrušenie rizikových prác.

V súčasnosti vedenie evidenciu rizikových prác v 56 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1748 z toho 405 žien. V III. kategórii rizika je exponovaných 1633 pracovníkov z toho 391 žien a v IV. kategórii 115 pracovníkov z toho 14 žien. Pri výkone ŠZD bolo použitých 180 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Najviac zamestnancov je podľa prevažujúcej činnosti exponovaných v priemyselnej výrobe a to 1597 zamestnancov z toho 392 žien. Podľa druhu a kategórie rizikového faktora je v kategórii hluk premenných exponovaných 1374 zamestnancov z toho 335 žien.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Plnenie

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami, bolo schválených 11 prevádzkových poriadkov pri uvedení priestorov do prevádzky. 29 prevádzkových poriadkov bolo schválených samostatne. Úrad dostal 13 oznámenia o začatí DDD činnosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Plnenie

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva. Bolo vydané 1 rozhodnutie na činnosti spojené s manipuláciou s karcinogénmi a mutagénmi (manipulácia s tvrdým drevom).

Na odstraňovanie azbestu zo stavieb bolo vydaných 29 rozhodnutí. Išlo o odstránenie AZC z exteriérov ako strechy garáží a dielni poľnohospodárskeho družstva, balkónové výplne v bytových domoch, kanalizačných rúr v bytových domoch. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolovaných päť spoločností, ktoré odstraňovali azbestové materiály z bytových domov. Jednej spoločnosti bola uložená sankcia 4000,- € za porušenie povinností pri odstraňovaní azbestu.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Plnenie

V roku 2017 bolo predložené hodnotenie fyzickej záťaže na pracovisku - cukrárskej a pekárskej spoločnosti. V roku 2017 boli šetrené dve podozrenia na chorobu z povolania – rizikový faktor DNJZ, objektívne merania a hodnotenia nepotvrdili súvis ochorenia z vykonávanou prácou.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Plnenie

Pracovníci oddelenia PPLaT spolupracujú pri zlepšovaní pracovných podmienok v spoločnostiach, ktoré majú záujem zlepšovať pracovné podmienky pre svojich zamestnancov napr. Mestské služby s.r.o. Topoľčany, Suavinex Laboratory International, a.s. Krušovce, HYZA, a.s. Topoľčany. Poradenstvo je poskytované hlavne drobným živnostníkom, SZČO. Veľmi dobrá spolupráca je s pracovnými zdravotnými službami.

2.2.2 *Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“*

Plnenie

V II. polroku 2017 sa uskutočnila spoločná previerka s orgánmi IP zameraná na plnenie povinností zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 1. a 2. kategórie. Previerka bola vykonaná v potravinárskej spoločnosti.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Plnenie

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v chránených dielňach a pracoviskách sa pracovníci oddelenia zamerali na plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom. Tieto je potrebné zabezpečiť v súlade s ergonomickými, fyziologickým a psychologickým požiadavkami. Pracovníci vykonali štátny zdravotný dozor na siedmich pracoviskách (výrobná prevádzka, internetové štúdio, účtovná kancelária, pohostinstvo, počítačové služby, kancelária spracovania dát) kde neboli zistené nedostatky. Zo siedmich kontrolovaných pracovísk šesť subjektov zrušilo šesť miest bez náhrady.

- V roku 2017 boli vydané 2 rozhodnutia na chránené pracoviská a 20 stanovísk
- v roku 2017 bolo kontrolovaných 23 chránených pracovísk
- počet vykonaných kontrol na chránených pracoviskách v roku 2017 boli 4
- počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou spolu 6
- vykonávaná činnosť: práčovňa, žehliareň, predavačka, administratíva a pod.
- druh postihnutia: podporno-pohybový aparát, srdcovo-cievne ochorenia, onkologické ochorenia
- použité kontrolné listy: 0
- zistené nedostatky: žiadne
- uložené opatrenia žiadne
- počet vydaných rozhodnutí od roku 2009: 53
- počet vydaných stanovísk od roku 2009: 176

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
Topoľčany	2	20	4	4	6	0	žiadne	žiadne	3 zrušené pracoviská

Telesné postihnutie: 6

Vysvetlivky:

CHP - chránené pracoviská ZP - zdravotné postihnutie

Kontrolné listy: A - azbest, B - biologické faktory, C - chemické faktory, H - hluk, K - karcinogénne a mutagénne faktory,

N - neionizujúce žiarenie, P - psychická pracovná záťaž, R - bremená, V - vibrácie, Z - zobrazovacie jednotky

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť
- Druh (skupiny) postihnutia: Telesné, Duševné, Intelektové alebo Zmyslové postihnutia

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Na tejto úlohe sme v roku 2017 participovali, keď sme v mesiaci august 2017 odobrali vzorku materiálu prichádzajúceho do styku s potravinami – Krájacia doska z bambusu, ktorá bola laboratórne vyšetrená v akreditovanom skúšobnom laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade na obsah formaldehydu. Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnej analýzy, vzorka v sledovanom parametri, za podmienok testu, spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14.januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov.

3.2. PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Náš úrad bol do tejto úlohy zapojený odberom vzoriek fliaš na uchovávanie potravín s plastovým tesnením. V rámci uvedeného sme odobrali v mesiaci apríl 2017 vzorku (sklenená dóza s uzáverom s plastovým tesnením). Vzorka bola laboratórne vyšetrená v akreditovanom skúšobnom laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade na obsah esterov kyseliny ftálovej.

Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnej analýzy, vzorka spĺňala, za podmienok testu, požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14.januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov.

3.3. MONITORING PROBIOTIK V POTRAVINÁCH NA OSOBNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VYŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Na tejto úlohe neparticipujeme, ide o regionálnu úlohu.

3.4. MONITORING PRÍJMU JÓDU

Uvedená úloha pokračuje v monitorovaní príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli.

Aj pre rok 2017 je odober vzoriek kuchynskej soli ostal na úrovni 2 vzoriek mesačne z vytypovaných odberových miest. Spolu bolo tak k 31.12.2017 odobratých a laboratórne vyšetrených 24 vzoriek kuchynskej soli. Ani v jednom prípade nebolo množstvo jodidu draselného prekročené a neboli zistené ani podlimitné hodnoty. V rámci úlohy sledujeme v kuchynskej soli aj množstvo feroxyanidu draselného. Vo vyšetrovaných vzorkách neboli prekročené najvyššie prípustné množstvá ani v jednom prípade. Kompletná správa za rok 2017 s tabuľkovými sumármi bola zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj na RÚVZ so sídlom v Nitre.

3.5. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Cieľom monitorovania spotreby prídavných látok v potravinách u dospeljej populácie je zistiť úroveň spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci tohto monitoringu bola v prvom polroku 2017 realizovaná metodická príprava pre zber údajov o spotrebe troch vybraných prídavných látok (Chinolínová

žltá E 104, Acesulfám K E 950 a Cyklamáty E 952), príprava dotazníkov a podkladov k jedálnym lístkom na spracovanie a inštruktaže pre ich saturovanie údajmi o spotrebe. Bolo odobratých aj 6 vzoriek potravín na laboratórnu analýzu vybraných prídavných látok (2 vzorky na chinolínovú žltú, 2 vzorky na acesulfám K a 2 vzorky na cyklamáty). Ani v jednej z vyšetrených vzoriek potravín neboli zistené prekročené limity vo vyšetrovaných ukazovateľoch. V prípade dôkazu a stanovenia farbiva Chinolínová žltá, nebola ani v jednej analyzovanej vzorke zistená jeho prítomnosť (Puding karamelový Dr. Oetker, Horčica plnotučná). V nápojoch Red Bull a Coca cola zero bola zistená prítomnosť sladidla Acesulfám K v množstve 191 mg/kg a 158 mg/kg. Cyklamáty boli stanovované v nesýtenom nealkoholickom nápoji Active O₂ TWO a vo výživovom doplnku Dm DAS gesunde PLUS DGP Magnesium. Zistené množstvo cyklamátov bolo na úrovni 89 mg/l a 238 mg/l po prepočítaní na konzumnú formu v prípade výživového doplnku. Do monitoringu bolo zapojených podľa požiadaviek po 5 respondentov z každej z požadovaných vekových kategórií a fyziologickej skupiny (spolu 20 respondentov). Vychádzalo sa tiež z 24 hodinového dotazníka spotreby potravín, pokrmov a nápojov (jedálne lístky). Výsledky spracovaných jedálnych lístkov spolu s výsledkami laboratórnych analýz boli zosumarizované do tabuliek a zaslané na ďalšie spracovanie za Slovenskú republiku Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

3.6. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha súvisí s postupným znižovaním príjmu soli, ako jedného z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. V rámci uvedenej úlohy sme zabezpečovali odber 3 vzoriek hotových pokrmov (kompletné obedové menu) z rôznych typov zariadení spoločného stravovania a 3 vzoriek chleba. Laboratórnu analýzu množstva pridanej kuchynskej soli zabezpečovalo akreditované laboratórne pracovisko RÚVZ so sídlom v Nitre. Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnych analýz, ani jedna vzorka hotových pokrmov a chleba, po zohľadnení prirodzeného obsahu soli v surovinovej báze, neprekračovala najvyššie prípustné hodnoty pridanej kuchynskej soli. Povolenný limit pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch je aktuálne na úrovni 13000 mg/kg. Povolenný limit pridanej kuchynskej soli v chlebe a v pekárskech výrobkoch je aktuálne na úrovni 18000 mg/kg. Zisťované hodnoty pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch (kompletné obedové menu) sa pohybovali na úrovni od 2310 mg/kg do 12900 mg/kg. Zisťované množstvo pridanej kuchynskej soli v chlebe bolo na úrovni cca 16600 mg/kg.

Cieľom je však dosiahnuť príjem soli na úroveň 5 g na deň u dospeljej populácie, čo bude posunuté aj do Akčného plánu pre potraviny a výživu na ďalšie roky (2017 – 2025).

3.7. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov. Projekt je toho času v štádiu prípravy.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

V roku 2017 oddelenie HDM pri RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch plnilo nasledovné prieskumy a projekty :

V mesiaci máj 2017 pracovníčky oddelenia HDM pri RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch na základe žiadosti ÚVZ SR v Bratislave odborom HDM vykonali dotazníkový prieskum informovanosti študentov stredných škôl a účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Získaný dotazníkový prieskum v okrese Topoľčany bol realizovaný v Gymnázium, ul.17. novembra 180, Topoľčany o počte 30 študentov, v SOŠ drevárskej, Pilska 7, Topoľčany o počte 30 študentov a v SZŠ sv. Vincenta de Paul, 17. novembra 1056, Topoľčany, taktiež o počte 30

študentov. Získané anonymné údaje od študentov uvedených stredných škôl boli vložené pracovníčkami oddelenia HDM do excelovského súboru, získaného z ÚVZ SR. Spracovaná databáza údajov v exceli bola v stanovenom termíne do 30.06.2017 odoslaná elektronickou poštou na ÚVZ SR v Bratislave, odbor HDM.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR)

Cieľom je rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie; príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie; zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním; zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie; odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti); surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitidy); aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosťi detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií; aktívna činnosť „Poradní očkovania“; príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára, ktorý bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z. z.

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa zabezpečuje priebežne písomnou formou z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu.

V roku 2017 sme mali hlásené tieto ochorenia preventabilné očkovaním: 4 chronické ochorenia na VHB u dospelých neočkovaných osôb – všetky ochorenia boli diagnostikované v rámci iných vyšetrení alebo prevencie.

Kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topoľčany bola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách (18) v okrese k 31.8.2017. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 95%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie k 31.12.2017 v okrese vykonané nebolo.

K 31.12.2017 nebolo nariadené očkovanie proti VHB, nakoľko kontakty 2 chorých boli očkovaní už v minulosti, manželka jedného chorého odmietla očkovanie a jeden chorý uviedol, že je slobodný a žije sám v zahraničí.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. **Cieľom je** znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života, skvalitnenie surveillance prenosných ochorení a edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Vyhodnotenie: Spolupracujeme s oddelením klinickej mikrobiológie v NsP Topoľčany a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC Bratislave, Banskej Bystrici, LF UK, Medirex a.s. (bývalé HPL s.r.o.), ALPHA MEDICAL, Laboratória Piešťany s r.o.), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností. Spolupracujeme s lekármi

primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

K 31.12.2017 sme zaznamenali jednu epidémiu salmonelovej enteritídy v ZSS Komfort Topoľčany (7 ochorení) a 1 epidémiu svrabu v ZSS V kaštieli Horné Obdokovce (14 ochorení).

Ostatné ochorenia sa vyskytovali väčšinou sporadicky alebo v malých rodinných výskytoch (10x po 2 prípady a 3x 3 prípady v jednej rodine).

V roku 2017 sme zaznamenali aj jedno úmrtie na infekčné ochorenie na C-JCH genetická forma u 64 ročnej ženy liečenú v predchorobí na hypertenziu. Od začiatku apríla 2017 sa u nej progresívne vyvíjala porucha stability v postoji a pri chôdzi. Dňa 14.5.2017 pribudla porucha reči (skandovaná reč, zárazy v reči). Hospitalizovaná bola na neurologickom oddelení v Topoľčanoch, stav hodnotený na základe CT vyšetrenia ako lakunárny mozgový infarkt v pravej hemisfére. Pacientka prepustená domov, pretrvával ataktický syndróm. Opakovane prijatá 8.5.2017 do nemocnice v Topoľčanoch pre ďalšie zhoršenie reči ako susp. recidíva NCMP s kombinovanou fatickou poruchou, ťažkou ľavostrannou hemiparézou. Pacientka preložená na neurologickú kliniku FN Nitra za účelom realizácie MR vyšetrenia a diferenciálneho diagnostického doriešenia. Pri prijíme na NK FN NR dominuje kombinovaná fatická porucha stredne ťažkého až ťažkého stupňa, ataktická kvadruparéza akcentovaná l sin s mimovoľnými pohybmi končatín. MR mozgu s nálezom hypersignálnych zmien v caput ncl. caudati, putamene bilat., diskkrétne signálne zmeny parametrikulárne parietálne bilat., kortikálne temporoparietálne vľavo a kortex inzuly vľavo. Diff. dg sa jedná o C-JCH. Rádiologický MR nález aj EEG patognomické pre zmeny pri C-JCH. Cerebrospinálny likvor bol biochemicky v norme. Materiál odoslaný do Centra pre príónové a pomalé vírusové ochorenia v Bratislave s likvorovou aj genetickou konfirmáciou C-JCH. Počas hospitalizácie progredoval neurologický a kognitívny deficit na úroveň vigilnej kómy s kvadruplégiou. Pacientka 12.6. preložená do hospicu, kde 27.6.2017 exitovala. V rodinnej anamnéze sa nevyskytlo degeneratívne neurologické ochorenie, matka pacientky (rakovina prsníka) zomrela ako cca 75 ročná, otec (rakovina hrdla) zomrel cca 45 ročný, brat má epilepsiu. Pacientka mala 1 dcéru, zatiaľ zdravá. V minulosti starí rodičia aj rodičia pacientky chovali doma rôznych dobytkov, pochádzali z oblasti Topoľčian.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané epidemiologické šetrenie v 965 ohniskách. Opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska. V priebehu sledovaného obdobia boli nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení podľa § 12 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c), d), e), f) a § 51 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z.z. formou rozhodnutia 9x.

Počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení, začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ, dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Vyhodnotenie: Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávame správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v Nitrianskom kraji, vedeniu NsP n.o. Topoľčany, nemocničnej epidemiologickej, primárovi OAIM, primárke pediatrického odd., infektológom a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňujeme všetkých lekárov na

výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS. V našom okrese cez portál EPIS hlási výsledky laboratórnych vyšetrení zatiaľ jedno (neštátne) laboratórium.

K 31.12.2017 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS 1424 prenosných ochorení, z toho 243 nozokomiálnych infekcií a 24106 akútnych respiračných ochorení, z toho 2512 chrípke podobných ochorení. Spolu bolo hlásených 234 komplikácií, čo je 0,97% z celkovo hlásených ARO a CHPO.

Do programu EPIS sa vkladajú podľa potreby ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach; rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti; ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN; získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc; posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Vyhodnotenie: v okrese Topoľčany je jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie – do 1.4.2017 NsP n.o. Topoľčany a od 1.4.2017 Svet zdravia Nemocnica Topoľčany a.s., s počtom lôžok 301, z ktorého v roku 2017 bolo hlásených 243 nozokomiálnych ochorení. Ide o aktívny a pasívny zber údajov (z hlásenia z jednotlivých oddelení a z oddelenia klinickej mikrobiológie a pri výkone ŠZD). Od 1.4.2017 sa podstatne zlepšilo hlásenie nemocničných infekcií a tak isto i spolupráca s nemocnicou, nakoľko nemocnica má nemocničnú epidemiologičku. Biologický materiál od všetkých hospitalizovaných pacientov vyšetruje oddelenie klinickej mikrobiológie tunajšej nemocnice. Najviac infekcií bolo z chirurgického oddelenia a OAIM+CJIS. Z celkového počtu hlásených nozokomiálnych nákaz bolo najviac močových infekcií po zavedení zdravotníckej pomôcky, infekcií po výkone a respiračných zapríčinených vnútornými protetickými pomôckami. Ako najčastejšie etiologické agens, ktoré sa uplatnilo pri vzniku nozokomiálnych infekcií boli baktérie rodu *Enterococcus faecalis*, *Staphylococcus* a *Klebsiella*.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 202 neštátnych zdravotníckych zariadení. Nemocnica v Topoľčanoch nie je zapojená do programu EÚ HELICS.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení a kontrolu hygienicko-epidemiologického režimu a vykonal sa na týchto oddeleniach: OAIM, novorodenecké, COS, chirurgické, ortopedické, traumatologické, gynekologicko-pôrodnice a jednodňovej chirurgie. Vykonaných bolo 87 previerok. Odoberatých bolo 194 vzoriek zo sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu, dezinfekčných roztokov.

K 31.12.2017 boli vykonané kontroly funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov na 43 pracoviskách, skontrolovaných bolo 106 prístrojov, čo bolo 189 vzoriek.

Všetky vzorky boli vyšetrované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra.

Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

Dňa 05.05.2017 sa uskutočnil 12. ročník Svetového dňa hygieny rúk pod heslom „Umývaj si ruky – zachániš život“, ktorý bol súčasťou programu WHO. Hlavným cieľom kampane bolo poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz a vzniku rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká. Pracovníci oddelenia formou letákov a osobnými pohovormi upozorňovali zdravotníckych pracovníkov na správnu hygienu rúk. V okrese Topoľčany máme jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie, v ktorom sú pri umývadlách umiestnené letáky o postupe vykonávania správneho umývania a dezinfekcii rúk, na každom oddelení alebo ambulancii. V tomto roku boli v nemocnici v Topoľčanoch nainštalované

dávkovače dezinfekčného prostriedku na ruky v každej izbe v nemocnici, vo vyšetrovniach a ambulanciách a v spoločných priestoroch nemocnice (chodby pri vstupe do nemocnice).

V roku 2017 sme vykonali bodové prevalenčné sledovanie infekcií súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení Svet zdravia Nemocnica Topoľčany. Sledovanie bolo vykonané na 10 oddeleniach, celkový počet lôžok zapojených oddelení bol 290 a celkový počet pacientov zapojených do PPS 155. Počas sledovania bola zistená 1 nozokomiálna infekcia.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami a zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh.

Vyhodnotenie: k 31.12.2017 sme do SRV SR hlásili 8 mimoriadnych epidemiologických udalostí – 1 epidémiu hnačkových ochorení spôsobenú *Salmonelou enteritidis* v ZSS Komfort v Topoľčanoch, 1 epidémiu svrabu v ZSS V kaštieli Horné Obdokovce, 1 úmrtie na CJCH u 64 ročnej ženy, jedno ochorenie na meningokokovú meningitídu u 53 ročnej ženy (profylaktické podávanie ATB nariadené 67 kontaktom), 3 podozrenia na SARI, z toho 2 boli potvrdené a 2 akútne ochorenia na VHA (v jednom hlásení do SRV).

Informácie o mimoriadnych udalostiach zasielame v pravidelných týždenných hláseniach na RÚVZ so sídlom v Nitre.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli v roku 2017 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 22.02.2017, 05.04.2017, 17.05.2017, 28.06.2017, 23.08.2017, 11.10.2017 a 06.12.2017. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – 4 vzorky boli s negatívnym výsledkom, 2x pozitívny NPEV a 1x pozitívny COXSACKIEVIRUS B5.

V roku 2017 sme nemali hlásené žiadne ochorenie ani podozrenie z ochorenia na akútnu chabú parézu.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Základným cieľom NPP HIV/AIDS v SR je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia.

Vyhodnotenie: v našom okrese sme k 31.12.2017 v okrese evidujeme 6 prípadov bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z21, hlásené v rokoch 2009, 2010, 2014, 2015, 2016.

V roku 2017 bolo spolu vyšetrených 2804 osôb s negatívnym výsledkom v laboratóriu NsP n.o. Topoľčany (darcovia krvi, gravidné ženy, pacienti s pohlavnými chorobami, kožní pacienti, užívatelia drog a iné); certifikát v tomto období nebol vydaný.

Za sledované obdobie sme v okrese vykazovali spolu 12 pohlavných ochorení, z toho 4 ochorenia na syfilis, 2 na kvapavku a 6 chlamýdiových infekcií močovopohlavnej sústavy.

Na RÚVZ so sídlom v Košiciach a na ÚVZ SR v Bratislave boli zaslané vyhodnotenia edukačných aktivít realizovaných v rámci tohto projektu v roku 2017.

V roku 2017 bola prednesená pracovníkmi RÚVZ Topoľčany 1 prednáška s problematikou AIDS a pohlavných chorôb pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS. Prednáška sa konala v okresnej knižnici v Topoľčanoch a zúčastnilo sa na nej 65 študentov stredných škôl z Topoľčian. Okrem toho boli umiestnené edukačné materiály s tematikou HIV/AIDS na vývesnej tabuli v budove RÚVZ a v meste Topoľčany.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Vyhodnotenie: na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch je zriadená pri oddelení epidemiológie „Poradňa očkovania“, v ktorej poskytujú informácie pracovníci oddelenia. Činnosť poradne je zameraná najčastejšie na telefonické dotazy a osobné konzultácie. Najčastejšie dotazy sa týkali odmietnutia očkovania, výkonu očkovania pred odchodom do zahraničia, dotazy na iné druhy nepovinného očkovania, nežiadúcich účinkov a kontraindikácií.

V roku 2017 sme mali hlásené tieto ochorenia preventabilné očkovaním: 4 chronické ochorenia na VHB, ochorenia boli diagnostikované v rámci iných vyšetrení alebo prevencie. Zaevidovali sme 20 odmietnutí základného očkovania.

V okrese Topoľčany boli v týždni od 24.04.2017 do 30.04.2017 realizované tieto aktivity:

1. na internetovej stránke RÚVZ Topoľčany bol uverejnený materiál k EIW 2017, ktorého témou v tomto roku bolo „Vaccines work“ / „Vakcíny fungujú“.
2. na vývesnej tabuli v centre mesta Topoľčany a v budove RÚVZ boli propagačné materiály a článok s názvom Európsky imunizačný týždeň – EIW 2017.
3. distribuovali sme písomný materiál s tematikou EIT do ambulancií lekárov prvého kontaktu a na miesta prístupné laickej verejnosti v poliklinikách a v nemocnici v meste Topoľčany,
4. osobné a telefonické poradenstvo - očkovací kalendár platný na rok 2017, očkovanie proti osýpkam, ovčím kiahňam, problematika očkovania proti VHB, očkovanie proti TBC, HPV, rotavírusom, očkovanie pred cestou do zahraničia, význam očkovania seniorov, dôsledky odmietnutia očkovania a problematika výskytu ochorení na osýpky.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

Vyhodnotenie: Najväčší vplyv na odmietavý postoj, najmä mladých ľudí a rodičov malých detí má narastajúci trend antivakcinačných aktivít. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu.

K 31.12.2017 sme zaevidovali 20 odmietnutí základného očkovania.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Prednášková činnosť:

Zdravá výživa v praxi.....	ZŠ Gogoľova TO.....	1 prednáška	25 žiakov
Zdravá výživa a pitný režim detí..	MŠ Škultétyho TO.....	1 prednáška.....	21 rodičov
Zdravá výživa	Obchodná akadémia TO.....	1 prednáška	250 študentov
Pitný režim.....	Obchodná akadémia TO.....	1 prednáška	250 študentov
Výživa dospievajúcej mládeže.....	ZŠ sv. Ladislava TO.....	1 prednáška.....	110 žiakov
Viem čo zjem.....	ZŠ Gogoľova TO.....	7 prednášok.....	118 žiakov
Viem čo zjem.....	ZŠ Hollého TO.....	3 prednášky.....	54 žiakov

Aktivity pri príležitosti 16. októbra – Svetový deň potravy

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

2. Fyzická inaktivita

Prednášková činnosť:

Význam pohybu vo vývoji dieťaťa.....MŠ Škultétyho TO.....1 prednáška.....21 rodičov
Aktivity pri príležitosti 10. máj – Svetový deň – Pohybom ku zdraviu
Panel v priestoroch RÚVZ Topoľčany na tému: 10. máj – Svetový deň pohybu ku zdraviu.
Príspevok na internetovú stránku úradu „Dôležitosť pohybovej aktivity“.

Celonárodná kampaň „Do práce na bicykli“ – po informovaní zamestnancov úradu oddelením PZ o celonárodnej kampani sa aktívne zapojili 2 tímy (7 zamestnancov) RÚVZ. V mesiaci máj (2. – 31.5.2017) súťažiaci z nášho úradu chodili do práce na bicykli, resp. pešo tie dni, keď nepriaznivé počasie bránilo ísť do práce na bicykli.

3. Tabak, alkohol, drogy

Prednášková činnosť:

Zdrav. dôsledky užívania alkoholu.....ZŠ sv. Ladislava TO....4 prednášky.....167 žiakov

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1.Kardiovaskulárne ochorenia

Dni zdravia v organizáciách za neštandardných podmienok v spolupráci s VŠZP:

23.5.2017 Deň zdravia vo firme ZKW v Topoľčanoch – vyšetrených 95 zamestnancov (cholesterol, glukóza, TK, zdravotno-výchovné poradenstvo).

6.6.2017 Deň zdravia vo firme Ozeta v Topoľčanoch – vyšetrených 80 zamestnancov (cholesterol, glukóza, TK, zdravotno-výchovné poradenstvo).

21.9.2017 Deň zdravia v ÚPSVaR v Topoľčanoch – vyšetrených 48 zamestnancov (cholesterol, glukóza, TK, zdravotno-výchovné poradenstvo).

11.10.2017 Deň zdravia vo firme Decodom v Topoľčanoch – vyšetrených 57 zamestnancov (cholesterol, glukóza, TK, zdravotno-výchovné poradenstvo).

2.Diabetes mellitus

Aktivity pri príležitosti 7. apríla – Svetový deň zdravia

Názorná propagácia vo vestibule RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu.

7.4.2017 v priestoroch mestskej Galérie sme v spolupráci s Ligou proti rakovine zorganizovali **Deň zdravia** spolu s Dňom narcisov – 28-im obyvateľom mesta sme zmerali krvný tlak a prístrojom OMRON telesný tuk s následným zdravotno-výchovným poradenstvom a distribúciou plagátikov o depresii, krvnom tlaku a zdravej výžive.

Aktivity pri príležitosti 14. novembra - Svetového dňa diabetikov

Panel k téme v priestoroch RÚVZ. Článok na webovej stránke úradu. Distribúcia zdravotno-výchovného materiálu na 3 odborné ambulancie.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Prevenca infekčných ochorení preventabilných očkovaním.....MŠ Škultétyho.....1 prednáška pre 24 rodičov.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR

„Školské ovocie“ – realizácia programu na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov – v regióne Topoľčianskeho okresu pokračovala prednáškovou činnosťou na dvoch ZŠ a na Obchodnej akadémii v Topoľčanoch (2 prednášky).

Participovali sme na organizácii Dňa zdravia na Obchodnej akadémii v Topoľčanoch, kde najskôr odznali dve prednášky pre 250 študentov. Následne prebiehali merania krvného tlaku, BMI a telesného tuku (83 študentov).

9.2 Národný akčný program v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

- 9.2. Trenčín – 8. zasadnutie pracovnej skupiny POPA
 - 19.4. Žilina – 9. zasadnutie pracovnej skupiny POPA
 - 19.5. Čadca – 10. zasadnutie pracovnej skupiny POPA
 - 28.11. Poprad – pracovné stretnutie pracovných skupín
- Členkou pracovnej skupiny POPA je PhDr. Trenčanská.

Poradňa pre znižovanie nadváhy – v roku 2017 navštevovalo poradňu 6 klientok. Stretnutia sa uskutočňovali 1x za dva týždne a celý program trval 12 týždňov pre jedného klienta. Pri každom stretnutí sme robili antropometrické merania, percentuálne stanovenie telesného tuku, hmotnosť, analyzovali sme jedálny lístok a pohybovú aktivitu v jednotlivých konkrétnych prípadoch.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Verejnosť sme o kampani (20.3. – 11.6.2017) informovali cez webovú stránku nášho úradu, webovú stránku mesta Topoľčany, článkom v týždenníku MY Dnešok. Ďalej sme letáky ku kampani distribuovali na úrady, školy, firmy a inštitúcie v meste Topoľčany. Zároveň sme v priestoroch RÚVZ pripravili panel. Do kampane sa za okres Topoľčany prihlásilo 53 dospelých účastníkov a 2 detskí pozorovatelia.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Prednášková činnosť:

Zdravotné dôsledky užívania alkoholu.....ZŠ sv. Ladislava TO.....4 prednášky.....167 žiakov

9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Aktivity pri príležitosti kampane „Týždeň mozgu 2017“

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

14.3.2017 - prednáška „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ – spojená s besedou a tréningom pamäte prostredníctvom pracovných listov pre klientov Zariadenia sociálnych služieb na ul. Čsl. armády v Topoľčanoch, edukovaných 21 seniorov. Po besede sme záujemcom merali krvný tlak.

16.3.2017 - prednáška „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ – spojená s besedou a tréningom pamäte prostredníctvom pracovných listov pre klientov Zariadenia pre seniorov „Komfort“ n.o., v Topoľčanoch, edukovaných 20 seniorov. Po besede sme záujemcom merali krvný tlak.

3.5.2017 v spolupráci s Tribečskou knižnicou v Topoľčanoch sme pripravili pre členky Ligy proti rakovine prednášku na tému „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ Prednáška bola spojená s besedou a tréningom pamäti. Aktivity sa zúčastnilo 27 poslucháčok.

7.6.2017 - prednáška „Žijeme život prospievajúci mozgu?“ – spojená s besedou a tréningom pamäte prostredníctvom pracovných listov pre klientov Zariadenia sociálnych služieb v Solčanoch, edukovaných 27 seniorov. Po besede sme záujemcom merali krvný tlak.

Aktivity pri príležitosti 21. septembra – Svetového dňa Alzheimerovej choroby
Názorná propagácia vo vestibule úradu.

Aktivity pri príležitosti – Október – Mesiac úcty k starším
Názorná propagácia vo vestibule úradu.

9.6 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - STOMATOHYGIENA

Aktivity pri príležitosti 20. marec – Svetový deň ústneho zdravia

Panel v priestoroch RÚVZ Topoľčany.

Článok na internetovú stránku úradu - 20. marec 2017 „Svetový deň ústneho zdravia“.

Prednášková činnosť:

Ústne zdravie.....	ZŠ Horné Obdokovce.....	4 prednášky.....	132 žiakov
Ústne zdravie.....	ZŠ Hollého TO.....	5 prednášok.....	221 žiakov
Ústne zdravie.....	Gymnázium TO.....	3 prednášky.....	78 študentov
Ústne zdravie.....	MŠ Janka Kráľa TO.....	5 prednášok.....	100 detí
Ústne zdravie.....	ZŠ Škultétyho TO.....	7 prednášok.....	225 žiakov

9.7 CINDI program SR

Za rok 2017 sme v **poradni zdravia** vyšetrili 51 klientov (biochemické vyšetrenia, TK a antropometrické merania), z toho prvovýšetrených bolo 17 a kontrolných 34 klientov. Nízky počet klientov za rok 2017 bol zapríčinený nedostatkom testovacích prúžkov. Klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetrení stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolné vyšetrenie v Poradni zdravia.

9.8 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020

Aktivity pri príležitosti 31. mája – Svetový deň bez tabaku

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Aktivity pri príležitosti 26. júna – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

Aktivity pri príležitosti 46. týždňa – Európsky týždeň boja proti drogám

Názorná propagácia vo vestibule úradu na tému drogových závislostí a príspevok na internetovej stránke úradu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

- Tunajší orgán verejného zdravotníctva neobdržal vo veci plnenia národných cieľov Protokolu o vode a zdraví žiadne pokyny od gestora.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úlohy.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASŤÍ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

- RÚVZ so sídlom v Trebišove nie je riešiteľským pracoviskom úlohy.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií - prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií - príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

Listom z ÚVZ SR Bratislava č. OHŽP – 983/2017 zo dňa 10.4.2017 bol tunajší úrad požiadaný na základe plnenia úlohy č. 1.7. „Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií“ uvedenej v programoch a projektoch ÚVZ SR a RÚVZ v Slovenskej republike na rok 2017 a na ďalšie roky o vykonanie dotazníkového prieskumu, ktorý je zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Plnenie tejto úlohy bolo riešené v súčinnosti s referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia. Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia zabezpečil zber údajov v dotazníkovom prieskume.

V okrese Trebišov bolo oslovených 5 stredných škôl (2 gymnázia a 3 stredné odborné školy). Spolu bolo vyplnených a vložených do excelovského súboru 114 dotazníkov. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 40 študentov gymnázií a 74 študentov stredných

odborných škôl. Údaje z vyplnených dotazníkov boli vložené do excelovského súboru na ukladanie dát (referát hygieny životného prostredia) a zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

V roku 2017 v okrese Trebišov bolo v prevádzke 13 zariadení starostlivosti o ľudské telo, v ktorých sú prevádzkované opaľovacie prístroje (spolu: 23 opaľovacích prístrojov), nad ktorými RÚVZ so sídlom v Trebišove vykonáva štátny zdravotný dozor (ŠZD). V roku 2017 bol odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove v 8 zariadeniach vykonaný ŠZD a v 4 zariadeniach PHD. V jednom zariadení, v ktorom je prevádzkovaný jeden vertikálny opaľovací prístroj bolo začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty prevádzkovateľovi zariadenia, pretože porušil povinnosti uvedené v § 23 zákona č. 355/2007 Z. z. (nezabezpečil používanie takého opaľovacieho prístroja, aby pri poskytovaní služby nedošlo k ohrozeniu zdravia alebo k poškodeniu zdravia a nedodržiaval limity ultrafialového žiarenia). Následne bola s prevádzkovateľom zariadenia na tunajšom regionálnom úrade verejného zdravotníctva spísaná zápisnica o ústnom pojednávaní a rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Trebišove uložená prevádzkovateľovi pokuta vo výške 250. - € (pokuta zaplatená dňa 17.7.2017). V mesiaci december 2017 bolo prijaté podanie na tunajší úrad verejného zdravotníctva vo veci vydania rozhodnutia ku zmene v prevádzkovaní priestorov a k zmene prevádzkového poriadku zariadenia. V jednom prípade bolo zastavené konanie vo veci vydania rozhodnutia k návrhu na zmenu v prevádzkovaní priestorov a zmenu v prevádzkovom poriadku zariadenia z dôvodu nepredloženia dokladu príslušného stavebného úradu o užívaní stavby.

7.14 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH

Cieľ

- monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách podľa vyhlášky č. 308 MZ SR z 1. októbra 2012 o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom a na umelom kúpalisku

V priebehu roka 2017 referát hygieny životného prostredia sa podieľal na realizácii úlohy č. 7.14 „*Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách*“ na základe e-mailovej požiadavky z RÚVZ so sídlom v Košiciach a následného spresnenia podmienok a požiadaviek na odber celkového organického uhlíka.

V rámci výkonu ŠZD odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove bolo v priebehu kúpaciej sezóny 2017 z prevádzkovaných nekrytých bazénov umelých kúpalísk odobratých spolu 6 vzoriek bazénových vôd na laboratórny rozbor. V 4 vzorkách vody zo zdrojov, ktoré sa používajú na napúšťanie bazénov bol vyšetrený ukazovateľ: celkový organický uhlík (TOC). Vo všetkých vzorkách medzné hodnoty vo vyšetrovanom ukazovateli boli v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

V roku 2017 sme vykonali celkovo 273 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru a v rámci posudkovej činnosti v súlade so zák. č. 355/2007 Z.z. a nadväzujúcich legislatívnych úprav. Z uvedeného počtu bolo v 113 prípadoch vykonaný cielený štátny zdravotný dozor so zameraním na:

- zabezpečenie minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracovisko v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z.,
- zisťovanie expozície zamestnancov rizikovým faktorom – chemický faktor, hluk, vibrácie, biologický faktor, záťaž teplom a chladom pri práci ,
- zabezpečenie ochrany zdravia pri práci – informovanosť zamestnancov, poskytovanie prestávok v práci, poskytovanie a údržba OOPP,
- hodnotenie zdravotných rizík.

V rámci kontroly plnenia povinností zabezpečenia zdravotného dohľadu podľa § 30 ods. 1 písm.b) zák. č. 355/2007 Z.z sa do 30.11. 2017 sa vyplnilo celkovo 54 kontrolných listov, ktoré sa týkali zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby.

V rámci výkonu ŠZD ako aj v rámci posudkovej činnosti sa poskytovalo poradenstvo pre prevádzkovateľov. Celkovo sa poskytlo 439 konzultácií. Konzultované oblasti sa týkali predovšetkým v zabezpečenia minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracoviskách, vypracovania a predloženia dokumentácie podľa osobitných predpisov na identifikované rizikové faktory v pracovnom prostredí, objektivizácie rizikových faktorov, zabezpečení PZS.

Referát PPL aj v roku 2017 úzko spolupracoval s referátom hygieny detí a mládeže, referátom hygieny životného prostredia, referátom hygieny výživy ako aj s referátom infekčnej a neinfekčnej epidemiológie predovšetkým pri uvádzaní priestorov do prevádzky, kde bol predpoklad expozície zamestnancov rizikovým faktorom z práce alebo pracovného prostredia.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Referát preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ so sídlom v Trebišove vedie a pravidelne aktualizuje register rizikových prác v zamestnávateľských subjektoch okresu Trebišov. V roku 2017 boli priebežne vykonávané kontroly plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o určení rizikových prác. Celkovo sa vykonalo 12 cielených ŠZD.

Na základe návrhu zamestnávateľa bolo vydaných 5 rozhodnutí vo veci zaradenia prác do kategórií z hľadiska prehodnotenia zdravotných rizík v nasledovnej prevádzke:

- Eustream a.s., líniová časť Sečovce, boli vyhlásené rizikové práce 4. kategórie (faktor - hluk).
- Detský domov Sečovce (Samostatná skupina Milhostov) boli vyhlásené rizikové práce 3. kategórie (faktor - psychická záťaž).

- Detský domov Sečovce (Samostatná skupina Trebišov) boli vyhlásené rizikové práce 3. kategórie (faktor - psychická záťaž).
- Detský domov Sečovce (3. Samostatná špecializovaná skupina Sečovce) boli vyhlásené rizikové práce (faktor - psychická záťaž).
- Tatravagónka a.s., prevádzkareň Trebišov boli vyhlásené rizikové práce (faktory - hluk, chemické faktory).

Na 2 už existujúce rizikové pracoviská (Eustream a.s., Tatravagónka a.s.) sme vydali nové rozhodnutia s celkovým počtom exponovaných 203 zamestnancov, z toho 8 žien.

V roku 2017 sme z evidencie vyradili rizikové práce v nasledovných prevádzkach:

- VSD, a.s. Košice, prevádzka Enerkos Sečovce rizikové práce 3. kategórie (elektromagnetické pole) s celkovým počtom exponovaných zamestnancov 5, z toho 0 žien.
- Inžinierske stavby a.s. Košice, prevádzka Obaľovačka Brehov rizikové práce 3 kategórie (hluk) s celkovým počtom 15 zamestnancov z toho 0 žien.

V roku 2017 evidujeme v okrese Trebišov **celkovo 376 pracovníkov** vykonávajúcich rizikové práce **z toho 90 žien**, čo je oproti roku 2016 **nárast** celkového počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 54, z toho 13 žien. Počet prevádzok v okrese Trebišov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce v roku 2017 je celkovo 12.

Pokyny na odstránenie nedostatkov alebo sankčné opatrenie za neplnenie povinností na úseku ochrany zdravia zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v roku 2017 neuložili.

Súhrne údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2017 za náš okres sme zadávali do programu ASTR a výstupné zostavy sme zaslali e-mailom na ÚVZ SR odbor PPL v Bratislave.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2017 pracovníci PPL vykonali 6 cielených kontrol v prevádzkach okresu Trebišov, ktoré boli zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Jednalo sa predovšetkým o prevádzky v maloobchodnom predajom a záhradkárskeho potrieb, kde sa v sortimente predaja nachádzali agrochemikálie. Ďalej sme vykonali kontrolu v 2 poľnohospodárskych spoločnostiach zameraných na rastlinnú výrobu. Uplatňovalo sa zabezpečenie legislatívnych požiadaviek v oblasti ochrany zdravia pri práci, uskladňovanie chemických faktorov, nakladanie s odpadmi a zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Prevádzkovatelia boli upozornení na potrebu zabezpečenia tejto odbornosti ako aj o povinnosti následných aktualizáčných príprav a boli poučení o charaktere, rizikách a povinnostiach pri predaji alebo manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

Vo všetkých prípadoch v kontrolovaných prevádzkach bolo zistené, že v sortimente predaja nenachádzajú prípravky klasifikované ako veľmi toxické látky a zmesi a toxické látky a zmesi, ako aj v rastlinnej výrobe sa využívali agrochemikálie, ktoré nepatria do tejto kategórie chemických faktorov.

Zároveň sme v roku 2017 zaevidovali celkovo 183 hlásení o vykonaní profesionálnej regulácii živočíšnych škodcov v okrese Trebišov. Z uvedeného počtu bolo 47 hlásení podaných profesionálnymi DDD skupinami a 136 oznámení nám zaslali prevádzkovatelia resp. obce a mestá okresu Trebišov.

Mimoriadne situácie alebo havárie v okrese Trebišov sme roku 2017 nezaevidovali.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V okrese Trebišov v prvom polroku 2017 evidujeme 2 rizikové pracoviská, na ktorých sa pracuje s chemickými karcinogénmi s celkovým počtom exponovaných pracovníkov 20 z toho 15 žien. Jedná sa o onkologické ambulancie a onkologické oddelenie v NsP a.s. Trebišov. Na týchto pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej i injekčnej forme. V roku 2017 bolo na týchto pracoviskách bolo vykonaných 2663 liečebných kúr cytostatikami, z toho na oddelení bolo podaných 1877 a ambulantne 786 cytostatík. Na týchto pracoviskách sme vykonali kontrolu pracovných podmienok a kontrolu zabezpečenia lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

Opatrenia na ochranu zdravia, zníženie a minimalizáciu expozície pracovníkov spočíva v príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, v dôslednom používaní osobných ochranných pracovných prostriedkov a ich pravidelnom udržiavaní, v dodržiavaní bezpečných pracovných postupov a v pravidelnej účasti na školení bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Trebišov vydali 4 rozhodnutia na vykonanie odbornej sanácie azbestového materiálu a na nakladanie s nebezpečným odpadom (3 strešná krytina, 1 bytové jadro). V rámci povinného hlásenia týchto činností sme v roku 2017 obdržali 4 hlásenia od podnikateľských subjektov o výkone odbornej sanácie. V 2 prípadoch sa jednalo o odstraňovanie azbestocementového obkladu stropu suterénu, v 1 prípade stropu vestibulu bytového domu a 1 prípade odstránenie azbestocementového odpadového potrubia v inštaláčnych šachtách bytového domu z dôvodu rekonštrukcie. Vo všetkých 4 prípadoch sa jednalo o odstraňovanie azbestového materiálu v interiéri bytového domu.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Referát PPL sa naďalej aktívne spolupracuje s odbornými zamestnancami „*Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove*“. Pri tejto spolupráci sa poskytovalo cielené poradenstvo pre 33 zamestnancov Súkromnej strednej odbornej školy v Trebišove, pre 39 zamestnancov Základnej školy v Trebišove, pre 63 zamestnancov Polície v Trebišove. Celkovo sa poskytli služby Poradne zdravia pre 135 zamestnancov zo toho pre 86 žien v rozsahu: meranie tlaku, hodnotenie BMI, meranie glukózy a cholesterolu a výživové poradenstvo.

V rámci výkonu ŠZD sa poskytovalo poradenstvo a konzultácie ktoré sa týkali predovšetkým odborných usmernení v problematike objektivizácie rizikových faktorov na pracovisku a hodnotenia zdravotného rizika. Zistené nedostatky sa prejednávali so zamestnávateľmi a zároveň aj s poskytovateľmi pracovných zdravotných služieb, vo väčšej bezpečnostnotechnickými službami. Zdôrazňovala potreba dôkladnej kontroly ochrany nefajčiarov, zabezpečenie minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracovisko, poskytovanie OOPP a zabezpečenie školení zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V roku 2017 sa RÚVZ so sídlom v Trebišove sa zapojil do kampane „Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“, ktorý bol 43. kalendárnym týždňom kalendárneho roka vyhlásený za Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Dňa **25. októbra 2017** sa konal **deň otvorených dverí** na odbore preventívneho pracovného lekárstva, kde pracovníci odboru poskytovali bezplatné konzultácie k otázkam týkajúcim sa ochrany zdravia pri práci, zabezpečenia dohľadu nad pracovnými podmienkami zamestnancov vykonávajúcich práce v kategórii 1 a 2, spracovania dokumentácie na jednotlivé rizikové faktory podľa osobitných predpisov, vykonávanie preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia.

Spoločné dozorné aktivity s orgánmi inšpekcie práce sa v roku 2017 realizovali v podniku Siloinvest Sk s.r.o. s charakterom činnosti - kovovýroba. Nedostatky zistené počas spoločnej kontroly boli bez meškania odstránené a prevádzkovateľom prijaté boli opatrenia na dôkladné zabezpečenie všetkých legislatívnych požiadaviek v rámci ochrany zdravia zamestnancov.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2017 sme vykonali celkovo 49 kontrol, z toho 25 v rámci posudkovej činnosti a v rámci a 24 cielených kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. V rámci posudkovej činnosti sme vydali 24 rozhodnutí a 3 stanoviská k jestvujúcim chráneným pracoviskám, kde sa jednalo o zmenu počtu pracovníkov so ZPS alebo o zmenu vykonávanej činnosti. Celkový počet zamestnancov so ZPS na týchto pracoviskách bolo 73 pracovníkov.

V rámci týchto činností sme rozdali 5 kontrolných listov „Dotazník informovanosti zamestnancov ma ochranu zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami“. Z dotazníkov sme zistili, že zamestnávateľ informoval zamestnancov o rizikách pri práci so zobrazovacou jednotkou, zamestnanci majú k dispozícii dostatočný čas na odpočinok, pracovné podmienky sú prispôbené charakteru zdravotného postihnutia.

Priestorové usporiadanie a vybavenie novozriadených pracovísk spĺňalo požiadavky NV SR č. 391/2006 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Nedostatky na kontrolovaných chránených pracoviskách neboli zistené.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanov.							
Trebišov	24	3	25	49	73	5Z	0	0	

V roku 2017 sme vydali 24 rozhodnutí na novozriadené chránené pracoviská a 3 stanoviská.

Celkový počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných pracoviskách bol 73.

Vykonávané pracovné činnosti: administratívny pracovník, predavač, kuchár, pomocný pracovník v kuchyni, čašníčka, vrátnik, zámočník, kaderníčka, upratovačka, krajčírka, pracovník pri archivácii.

Druh postihnutia: Telesné.

Vysvetlivky:

CHP – chránené pracoviská

ZP – zdravotné postihnutie

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť

- Druh (skupiny) postihnutia: Telesné, Duševné, Intelektové alebo Zmyslové postihnutia

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Úlohu plní RÚVZ so sídlom v Porade. Tunajší úrad sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Úlohu plní RÚVZ so sídlom v Porade. Tunajší úrad sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.3 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Úlohu plní RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Tunajší úrad sa na tejto úlohe nepodieľa.

3.4 Monitoring príjmu jódu

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

V rámci plnenia úlohy bolo spolu odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli v zariadeniach spoločného stravovania, ktoré boli vyšetrené na obsah KJ, KJO₃ a feroxyanid draselný.

Výsledky vyšetrených vzoriek jedlej soli zodpovedali rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO₃ ako KJ) v rozmedzí u 5 vzoriek 15- 25 mg/kg a u 19 vzoriek 25-35 mg/kg. Minimálna zistená hodnota bola 23 mg/kg a maximálna zistená hodnota bola 33,0 mg/kg, priemerná hodnota bola 27,29 mg/kg. Obsah protihrudkujúcej látky – feroxyanidu draselného (K₄Fe(CN)₆) vo vyšetrených vzorkách neprekročil stanovený limit. Hodnota zisteného obsahu K₄Fe(CN)₆ bola v rozmedzí od 5,3 do 12,1 mg/kg. Označovanie kontrolovaných výrobkov bolo v súlade s platnou legislatívou.

Celoročná správa spracovaná v tabuľkovej forme bola zaslaná gestorskému pracovisku RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm v potravinách

S cieľom zistiť úroveň spotreby prídavných látok **E 104 chinolínová žltá, E 950 - acesulfam K a E 952 cyklamáty** v potravinách u dospelých a detskej populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI) je vykonávaný monitoring u 20 respondentov s ľahkou, resp. strednou prácou v dvoch vekových kategóriách 19 – 35 ročných a 36 – 54 ročných mužov a žien na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia.

Pre realizáciu bolo spracovaných 20 dotazníkov od respondentov vekovej kategórie 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúcich, po 5 respondentov z každej vekovej kategórie. Respondenti, ktorí sa zúčastnili projektu boli administratívni pracovníci, zamestnanci potravinárskych prevádzok a zamestnanci tunajšieho úradu. Dotazník pozostával z 24 hodinovej spotreby potravín/pokrmov/nápojov. Na základe údajov získaných z dotazníka, ktorý zahŕňal

spotrebu potravín skonzumovaných respondentmi boli odobraté vzorky potravín a zaslané na vyšetrenie do príslušného laboratória.

Na stanovenie obsahu E 104 boli odobraté vzorky: Sirup s príchuťou kiwi, Sirup s príchuťou ananás. Na stanovenie obsahu E 950 bola odobratá vzorka: Mirinda – Limonáda s pomarančovou príchuťou s obsahom pomarančovej šťavy, s cukrami a sladidlami. Na stanovenie obsahu E 952 bola odobratá vzorka: Budiš – Nealkoholický nápoj s príchuťou citrónu s cukrom a sladidlami. Vzorka na stanovenie obsahu cyklamátov nebola vyšetrená z dôvodu, že RÚVZ so sídlom v Košiciach stanovenie obsahu cyklamátov nevykonáva.

V odobratej vzorke „Sirup s príchuťou ananás” vyrobené pre: DMJ market s.r.o., distribútor: DMJ market s.r.o., Budovateľská 1288, Vranov nad Topľou, dátum minimálnej trvanlivosti: 19.2.2018 na stanovenie obsahu farbiva E 104 – chinolínová žltá na etikete výrobku výrobca deklaroval prítomnosť syntetických farbív – chinolínová žltá (E104) a žltá SY (E110). Laboratórnym vyšetrením vzorky sa prítomnosť farbiva chinolínová žltá nepotvrdila. Vo vyšetrenej vzorke bola zistená prítomnosť farbiva tartrazín E (102), pričom prítomnosť tohto farbiva na obale nie je výrobcom deklarovaná.

Uvedené zistenie bolo zaslané na vedomie RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou, ako miestne a príslušnému orgánu úradnej kontroly, v ktorého pôsobnosti sa nachádza dodávateľ predmetného výrobku a zaslané na vedomie RVPS Trebišov, ako miestne a vecne príslušnému orgánu úradnej kontroly. Ostatné výsledky rozborov v sledovaných ukazovateľoch boli vyhovujúce.

Zo spracovaných dotazníkov v kategórií mladšie a staršie ženy nebol zistený príjem chinolínovej žltej. U mladších žien bol príjem acesulfámu K zistený u 4 z piatich respondentov z ochutených nápojov a u dvoch žien zo žuvačiek. U starších žien bol príjem acesulfámu K zistený u 2 z piatich respondentov z ochutených nápojov, u jednej zo žuvačiek a jednej z džemov a rôsolov. Kyselina cyklamátová bola prijatá u 3 mladších a 1 staršej ženy zo zmesi alkoholických a nealkoholických nápojov.

Príjem chinolínovej žltej bol zistený iba u jedného staršieho muža z ochuteného nápoja a príjem acesulfámu K bol zhodne zistený u mužov starších aj mladších z konzumácie ochutených nápojov (2 mladší muži a 4 starší muži), žuvačiek (3 mladší muži a 4 starší muži) a džemov (1 mladší a starší muž) u 3 mladších mužov bol príjem aj z cukroví. Kyselina cyklamátová bola prijatá u 1 mladšieho muža z aromatizovaného nápoja so zníženou energetickou hodnotou. U starších mužov príjem kyseliny cyklamátovej nebol zistený.

Celoročná správa aj s tabuľkami bola zaslaná gestorskému pracovisku ÚVZ SR v Bratislave.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO a preto je úloha zameraná na kontrolu pridanej jedlej soli do hotových pokrmov v ZSS, pekárskeho výrobkov a chleba.

Podľa požiadaviek gestora úlohy boli v ZSS odobraté **3 vzorky (obedové menu) hotových pokrmov v:**

1. ZSS verejný: CHURACH – František Čuchrač, Trebišov

údený vývar s cestovinou
dusená kapusta kyslá

varené údené mäso
knedľa parená

2. ZSS uzatvorené (závodné stravovanie): Agrorel a.s., Streda nad Bodrogom

hrachová krémová polievka s párkom
kysnutý slivkový koláč
kysnutý makový závin

3. ZSS nemocničné: NsP Kráľovský Chlmec

polievka zeleninová so syrovými haluškami
bravčové kocky po mexicky
varená ryža

a 3 vzorky pekárskeho výrobku odobratých v ZSS od výrobcov v SR:

1. chlieb pšeničný, tmavý krájaný
2. pšenično ražný chlieb, tmavý, krájaný
3. veka, štandard, krájaná.

Výsledky boli spracované podľa komodity v tabuľkovej forme podľa požiadaviek gestora a zaslané RÚVZ Košice.

3.7 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Úlohu plní RÚVZ so sídlom v Porade. Tunajší úrad sa na tejto úlohe nepodieľa.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NARODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO).

a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci edukačných aktivít sa realizovali prednášky zamerané na problematiku zdravého životného štýlu, aktuálne témy a problematiku stravovania detí a mládeže (stravovacie návyky u detí predškolského veku, soľ v potravinách, nutričné zloženie celodennej stravy, Akrylamid v potravinách) v spolupráci so SČK pre učiteľky – zdravotníčky MŠ, ZŠ a SS okresu Trebišov. Počet akcií – 2, počet prednášok – 6, počet edukovaných – 70.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Pri kontrolách vykonaných v školských bufetoch bola pozornosť zameraná na ponúkaný sortiment. Boli vykonané 4 kontroly.

V 2 materských školách boli vytvorené priestorové i prevádzkové možnosti zabezpečenia stravovania u detí, ktoré si vyžadujú diétne stravovanie. Bolo umožnené donášať deťom stravu pripravovanú doma (alergie na bielkovinu kravského mlieka, sóju, vaječný bielok, intolerancia laktózy). Na kontrolu dodržiavania pitného režimu pre deti materských škôl bolo vykonaných 11 kontrol. Pri kontrolách v rámci štátneho zdravotného dozoru bola kontrolovaná energetická a biologická hodnota podávanej stravy.

V jednej školskej jedálni pri základnej škole sú ponúkané desiate, ktoré sú tu vyrábané. Skúsenosti sú podľa vedenia školy veľmi kladné. Deti si zvykli na možnosť desiatovať v školskej jedálni, kde ponúkaný sortiment je pestrý (mlieko, mliečne výrobky, ovocie, pitný režim).

c) Poskytovanie nutričného vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania

Bolo realizované jednodňové odborné školenie určené pre zriaďovateľov a vedúcich pracovníkov materských škôl, vedúcich pracovníkov základných, stredných škôl a školských zariadení, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v okrese Trebišov. Prednesené boli prednášky s problematikou školské stravovanie, OVD, opatrenia na zamedzenie výskytu prenosných ochorení v populácii detí predškolského veku, legislatívne požiadavky na úseku verejného zdravotníctva, týkajúce sa prevádzkovania školských zariadení a požiadavky ochrany zdravia zamestnancov. Počet akcií – 2, počet prednášok – 6, počet edukovaných – 73.

d) Podpora pohybových aktivít

V roku 2017 odborní zamestnanci v rámci mimoriadnej cielenej kontroly, zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných školách a stredných školách v Slovenskej republike a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy vykonali kontrolu v 14 telovýchovných zariadeniach pri ZŠ a SŠ v okrese Trebišov. Spolu bolo skontrolovaných 29 priestorov určených na výučbu telesnej výchovy.

Telovýchovné zariadenia vo väčšine prípadov sú 20, 30 i viac ročné, v pôvodnom stave a s pôvodným vybavením. Údržba týchto zariadení je komplikovaná, prevádzkovateľom často chýbajú finančné prostriedky. Nedostatky boli zistené v spôsobe zabezpečenia vetrania priestorov telovýchovných zariadení, vo viacerých prevádzkových priestoroch telovýchovných zariadení boli steny a strop v nevyhovujúcom stave (opukaná, olupujúca sa maľovka, stopy po zatečení, prítomnosť vlhkosti a stopy po plesni), dôvodom sú pretekajúce strechy. Hygienické zázemia pri telocvičniach sú vo väčšine prípadov ešte pôvodné, zastaralé a značne opotrebované. Kontrolované zariadenia využívajú pre telovýchovné aktivity aj vonkajšie telovýchovné plochy napr. multifunkčné ihriská, bežecké - atletické dráhy a pod. V jednom prípade škola využíva na základe zmluvy aj iné telovýchovné zariadenie (športová hala v Trebišove). Väčšina škôl umožňuje využívať svoje telovýchovné zariadenia na základe zmluvy v čase po vyučovaní a počas víkendov.

Väčšina škôl má zabezpečené aj iné organizované formy telesnej výchovy napr. päť minútové cvičenia pred hodinou, telovýchovné vychádzky, telovýchovné krúžky – stolnotenisové, loptové a pod. Počas letných prázdnin prebiehajú aktivity športových škôl (2x futbal). Počet realizovaných hodín TV do týždňa sú 2 hod./týždenne, v 1 prípade 3 hod./týždenne. Zdvojené hodiny na ZŠ boli zistené v 1 prípade, na SŠ v 2 prípadoch a liečebná TV nebola zistená v žiadnom prípade.

V sledovanom roku sa zmonitoroval aj počet cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV na predmetných ZŠ a SŠ. Bolo zistené, že na kontrolovaných ZŠ bolo spolu 3196 cvičiacich žiakov, z toho úplne oslobodených od cvičenia 31 žiakov t.j. 0,97% a čiastočne oslobodených od cvičenia 24, čo predstavuje 0,75% z počtu cvičiacich žiakov. Na SŠ bolo spolu 1707 cvičiacich študentov, z toho úplne oslobodených od cvičenia 42 t.j. 2,46% a čiastočne oslobodených od cvičenia 12, čo predstavuje 0,70% z počtu cvičiacich študentov.

4.2. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Prieskum je zameraný najmä na oblasti závislostí: fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

- V roku 2017 zo strany gestora neboli žiadne požiadavky na realizáciu projektu.

4.3. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že na Slovensku nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

- V roku 2017 zo strany gestora neboli žiadne požiadavky na realizáciu projektu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz sa okrem kapitoly 6 podieľa aj na plnení nasledovných projektov a programov:

9.1. Národný program podpory zdravia

Plnenie:

Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz sa podieľa na plnení Národného programu podpory zdravia v časti: *Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.*

- V roku 2017 boli realizované edukačné aktivity:
 - Laická verejnosť: zamerané na propagáciu prospešnosti očkovania (Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania), t.j. 3 skupinové intervencie pre študentov stredných škôl a 6 besied na tému „Význam očkovania - vakcíny fungujú“ taktiež pre študentov stredných škôl v územnej pôsobnosti RÚVZ Trebišov. Pre pedagógov materských a základných škôl z okresu Trebišov boli realizované 2 prednášky na tému „Nákazy kože a povrchových slizníc“ – so zameraním na prevenciu výskytu ochorenia ako je svrab a pedikulóza.
 - Odborníci v zdravotníctve: Zabezpečená bola realizácia 2 seminárov pre lekárov a sestry v ambulantnej primárnej zdravotnej starostlivosti a 1 seminár pre zamestnancov ADOS v okrese Trebišov na témy:
 1. „Epidemiologicky významní pôvodcovia nozokomiálnych nákaz a antibiotická rezistencia“

2. „Význam správnej hygieny rúk v zdravotníckej praxi“
 3. „Prevencia vzniku nozokomiálnych nákaz“
- V roku 2017 bol spracovaný edukačný materiál „Je čas očkovať sa proti chrípke“, „Osýpky a cestovanie“, „Chrípka“, taktiež bol pripravený edukačný materiál (letáky) v slovenskom a rómskom jazyku „Syfilis“ - o príznakoch, prevencii vzniku a šírenia ochorenia na syfilis, ktoré boli následne zverejnené na webovej RÚVZ so sídlom v Trebišove.

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

1. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2017

Pre účely zabezpečenia **Národného imunizačného programu SR** bolo v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trebišove realizované Referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákazy *metodické usmerňovanie* poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast a pre dospelých, ako aj laickej verejnosti nasledovne:

- *Zverejnenie očkovacieho kalendára* na rok 2017 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a zaslanie aktuálneho očkovacieho kalendára na neštátne zdravotnícke zariadenia v odbore všeobecné lekárstvo pre deti a dorast a pre dospelých;
- Zabezpečená bola *realizácia projektu „Očkovanie hrou“*. Realizované boli intervencie u 3 skupín študentov na stredných školách v okrese Trebišov podľa stanovenej metodiky projektu a realizovaných bolo aj 6 ďalších besied na tému „Význam očkovania - vakcíny fungujú“ taktiež pre študentov stredných škôl v územnej pôsobnosti RÚVZ Trebišov.
- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove v časti Poradňa očkovania sú uverejnené relevantných informácie týkajúce sa prospešnosti a bezpečnosti očkovania. Zabezpečená je propagácia stránky podporovanej Slovenskou epidemiologickou a vakcinologickou spoločnosťou: www.sprievodcaockovanim.sk.
- Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli v roku 2017 zverejnené edukačné materiály: Európsky imunizačný týždeň (EIW): Informačný materiál o kampani „Vakcíny fungujú/ Vaccines work“; leták „Ružienka“; leták „Osýpky“. Zabezpečená bola tiež propagácia 3.ročníka kampane „Chránime našich pacientov. Očkujeme sa proti chrípke.“. *Zverejnený bol vlastný informačný materiál „Je čas očkovať sa proti chrípke“*, taktiež sme zdieľali informačný materiál ÚVZ SR: „*Užitočné otázky a odpovede o chrípke*“ a „*Blíži sa sezóna chrípky*“. Pripravili sme vlastný informačný materiál na tému „*Osýpky a cestovanie*“ a vlastný informačný materiál „*Chrípka*“.
- V rámci *Európskeho imunizačného týždňa* boli vykonané nasledovné aktivity:
 - *Propagácia Európskeho imunizačného týždňa 2017* - zverejnenie informácií o kampani, letáku „Vakcíny fungujú/ Vaccines work“ na web stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.
 - Informácia o kampani a letáky boli zaslané na 26 pediatrických ambulancií. Obsah edukačných materiálov bol zameraný na informácie o kampani, na vysvetlenie, že vakcín fungujú, že očkovanie chráni v každom období života, na ochranu pred výskytom a šírením osýpok a rubeoly. Na ambulanciách boli edukačné materiály zverejnené na informačných tabuliach a paneloch.
 - Zrealizovaných bolo 6 besied na tému „*Význam očkovania - vakcíny fungujú*“ pre študentov stredných škôl v územnej pôsobnosti RÚVZ Trebišov.
 - Dva informačné panely o EIW 2017 boli umiestnené v priestoroch RÚVZ so sídlom v Trebišove.
 - Pre laickú verejnosť bolo 2x vykonaná poradenská činnosť v súvislosti s očkovaním detí (vo veku nižšom ako 1 rok) proti osýpkam v súvislosti s cestou do zahraničia (do krajín zvýšeného výskytu osýpok).

- V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne počas roka 2017 poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:
 - poskytnuté boli 3x konzultácie o očkovaní do zahraničia (cesta do Afriky – profesionálni fotografi, cesta s dieťaťom do Izraela, cesta s dieťaťom do Talianska);
 - poskytnutých bolo 6 telefonických konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov týkajúcich sa povinného očkovania a vakcín;
 - poskytnutá bola 1 konzultácia pre obyvateľov (laickú verejnosť) okresu Trebišov týkajúcich sa posunov očkovania a minimálnych odstupov pri očkovaní.

2. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

- Táto úloha je vykonávaná priebežne.
- V roku 2017 bola vykonaná aj mimoriadna kontrola očkovania proti VHA u detí narodených v rokoch 2010-2014. V tejto súvislosti sa vykonalo *26 kontrol*.
- Súbežne s mimoriadnou kontrolou očkovania bola vykonaná aj kontrola očkovania proti VHA u detí vo veku 1 – 15 ročných, ktoré bolo nariadené rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Trebišove (verejná vyhláška) súvislosti s prebiehajúcou epidémiou vírusovej hepatitídy A v okrese Trebišov.
- V mesiaci apríl a máj 2017 bola vykonaná kontrola očkovania v zariadeniach sociálnych služieb (očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam a očkovanie proti chrípke) -*19 kontrol*.
- V mesiaci september 2017 bola vykonaná kontrola očkovania na ambulanciách pre deti a dorast v územnej pôsobnosti okresu Trebišov - *26 kontrol*.
- V septembri 2017 bola taktiež vykonaná kontrola očkovania neimúnnych osôb v priamom kontakte s chorými na VHB a nosičmi HBsAg na ambulanciách pre dospelých v územnej pôsobnosti okresu Trebišov - *41 kontrol*.
- V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli v roku 2017 hlásené tieto ochorenia:
 - *Akútna vírusová hepatitída A - 5 ochorení* (očkovací status: 1x čiastočné očkovanie-jednou dávkou, 4 x neočkovaní);
 - *Akútne vírusové hepatitídy B - 1 ochorenie* (očkovací status: 1x neočkovaní)
 - *Chronická vírusová hepatitída B - 17 ochorení* (očkovací status: 4x očkovaní riadne proti VHB tromi dávkami, 13x neočkovaní proti VHB);
 - *Nosičstvo HBsAg - 53 novoevidovaných nosičov* (očkovací status: 2x neznámy, 51x neočkovaní proti VHB);
 - *Tuberkulóza - 6 ochorení* (očkovací status: 1x kompletne očkované, 5x očkovací status neznámy);
 - *Meningokoková meningitída – 1 ochorenie* (očkovací status: 1x neočkovaný);
 - *Rotavírusová enteritída - 67 ochorení* (očkovací status: 67x neočkovaní);
 - *Varicella 310 ochorení* (očkovací status: 310x neočkovaní);

Ochorenia preventabilné očkovaním	rok 2017	rok 2016	rok 2015
VHA	5	421	40
VHB	18	22	7
HBsAg pozitivita	53	34	65
Kliešťová encefalitída	0	4	0
Meningokokové invazívne ochorenia	1	0	3
Rotavírusové enteritídy	67	26	92

Tuberkulóza	6	4	11
Varicella	310	449	345

- Porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania:

Ochorenia preventabilné očkovaním	rok 2017			rok 2016			rok 2015		
	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Úroveň zaočkovaní popul.	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Úroveň zaočkovaní popul.	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Úroveň zaočkovaní popul.
Záškrt	0	-		0	-		0	-	
Tetanus	0	-	95,9 % - 96,8%	0	-	96,9% - 95,5%	0	-	95,6% - 96,5%
Pertussis	0	-		1	0		2	0	
Poliomyelitída	0	-	95,9 % - 96,8%	0	-	96,9% - 95,5%	0	-	95,6% - 96,5%
Hemofilové invazívne och.	0	-	96,8%	0	-	96,3%	0	-	95,6%
Akútna a chronická VHB, nosičstvo HBsAg	71	4	22,4%	56	3	21,8%	72	4	54,3%
Pneumokokové invazívne ochor.	0	-	96,3%	0	-	96,3%	2	2	96,2%
Parotitída	0	-	95,7% - 98,3%	2	1	96,3%	5	5	95,1% - 97,1%
Osýpky	0	-		0	-	97,1%	0	-	
Rubeola	0	-		0	-	97,3%	0	-	
Tuberkulóza	6	1	-	4	1	-	11	5	-

3. Manažment očkovania

- Marec 2017 - Ambulanciám všeobecného lekárstva pre deti a dorast a ambulanciám všeobecného lekárstva pre dospelých v okrese Trebišov odborné usmernenie k výkonu očkovania – vírusová hepatitída A, osýpky.
- Apríl 2017 - Ambulancie všeobecného lekárstva pre deti a dorast a ambulancie všeobecného lekárstva pre dospelých v okrese Trebišov boli informované o ukončení výroby a distribúcie vakcíny Pneumo 23.
- Máj 2017 - Ambulancie všeobecného lekárstva pre deti a dorast v okrese Trebišov, Ambulancie všeobecného lekárstva pre dospelých v okrese Trebišov, Ústavné zdravotnícke zariadenia v okrese Trebišov, Lekárske služby prvej pomoci v okrese Trebišov boli v roku 2017 usmernení v súvislosti so zabezpečením opatrení (odporúčanie očkovania) pred zavlečením osýpok do Slovenskej republiky.
- Ambulancie všeobecného lekárstva pre deti a dorast a ambulancie všeobecného lekárstva pre dospelých v okrese Trebišov boli informované o vydaní Odborného usmernenia MZ SR o očkovacích postupoch vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v SR č. OE/10293/2016, zo dňa 13.marca 2017, uverejnenom vo Vestníku MZ SR, ročník 65, čiastka 7-13.
- V roku 2017 bolo za účelom doočkovania detí, ktoré neboli očkované podľa platného očkovacieho kalendára vydaných 199 *individuálnych očkovacích schém*. Jedná sa najmä o deti prichádzajúce po dlhodobom pobyte zo zahraničia, o deti neočkované kvôli zdravotných komplikáciám a o deti, u ktorých rodičia odmietajú očkovanie, resp. sa na

očkovanie nedostavili v čase predvolania lekárom v súlade s platným očkovacím kalendárom.

- V roku 2017 bolo realizovaných 8 odborných prejednaní odmietania očkovania za účelom komunikácie dôvodov odmietania povinného očkovania a poskytnutia relevantných informácií o význame a benefitoch očkovania a 2 prejednania priestupku.

4. Kontrola očkovania v SR

- Na základe kontroly očkovania vykonanej v roku 2017 v zariadeniach sociálnych služieb (ZSS) a v detských domovoch zameranej na očkovanie proti chrípke a proti pneumokokovým ochoreniam bola zistená zaočkovanosť proti chrípke u 78,2% klientov ZSS a zaočkovanosť proti pneumokokovým ochoreniam u 24,2% klientov ZSS.

- V mesiaci september 2017 bola vykonaná kontrola povinného očkovania u detí. Na úrovni okresu Trebišov nebola zistená zaočkovanosť pod 95% ani v jednom z kontrolovaných ročníkov. Na základe výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2017 je možné konštatovať **zlepšenie** oproti roku 2016 a to:

- **Zaočkovanosť v kontrolovanom ročníku 2015 proti:**

- diftérii, tetanu, pertussis, VHB, hemofilovým infekciám, poliomyelitíde **stúpla** - z 96,3% na 96,8%; pneumokokom **stúpla** - z 96,3% na 96,8%; MMR je na úrovni 96,3%.

- Zaočkovanosť **základného očkovania proti MMR má stúpajúci trend vývoja**, v kontrolovaných ročníkoch je nasledovná:

- v ročníku **2014 stúpla** z 95,7% na 97,2%,
- v ročníku **2013 stúpla** z 97,1% na 98,2%,
- v ročníku **2012 stúpla** z 97,3 % na 98,1%,
- v ročníku **2011 stúpla** z 96,7% na 98,1% (porovnanie s výsledkami z roku 2015,
- v ročníku **2010 stúpla** z 94,4% na 98,3% (porovnanie s výsledkami z roku 2013).

- Zaočkovanosť pri **preočkovaní proti MMR má stabilizovaný až stúpajúci vývoj**, v kontrolovaných ročníkoch je nasledovná:

- v ročníku **2005** je na úrovni 95,7%,
- v ročníku **2004 mierne stúpla** z 96,8% na 97,1%,
- v ročníku **2003** je zaočkovanosť na úrovni 96,1%.

- V zaočkovanosti **proti DTaP-IPV** bol v ročníku **2010** zaznamenaný **mierny pokles** z 96,8% na 96,4%, ale **vzostup** v ročníku **2003** z 95,5% na 95,9%.

V kontrolovanom období od 1.9.2016 – 31.8.2017 v porovnaní s rokom 2016 stúpol počet dočasných kontraindikácií (zo 4 prípadov na 25 prípadov) ako aj počet trvalých kontraindikácií (z 26 prípadov na 30 prípadov). Pri kontrole uchovávaní vakcín v ambulanciách neboli zistené závažné nedostatky.

- V roku 2017 prebiehala v okrese Trebišov epidémia vírusovej hepatitídy A. V rámci protiepidemických opatrení v súvislosti s pretrvávajúcim narastajúcim epidemickým výskytom prípadov vírusovej hepatitídy A, bolo v okrese Trebišov vykonané mimoriadne očkovanie u detí vo veku 1 - 15 rokov v obciach Hrčel', Brezina, Veľké Ozorovce, Kuzmice a v mestskej časti Nový Majer v Trebišove. Na základe rozhodnutia na predchádzanie prenosným ochoreniam podľa § 12 ods.2 zák. č. 355/2007 Z.z., ktoré bolo oznámené verejnou vyhláškou dňa 11.10.2016, boli všetky fyzické osoby s trvalým pobytom v obciach Hrčel', Brezina, Veľké Ozorovce, Kuzmice a v mestskej časti Nový Majer v Trebišove vo veku od jedného roku do pätnásteho roku vrátane a všetky fyzické osoby od troch rokov veku do pätnásteho roku veku vrátane navštevujúce školské zariadenia v obciach Hrčel', Brezina, Veľké Ozorovce, Kuzmice, povinne podrobiť sa

aktívnej imunizácii proti vírusovej hepatitíde A. Očkovaniu podliehalo 857 osôb, z ktorých 573 bolo zaočkovaných (66,8%), 26 detí ochorelo na VHA (3,03%), 45 osôb malo protilátky (5,2%), 15 detí nedosiahli vek 1 rok (1,7%) – 26 kontrol.

- Pri mimoriadnej kontrole zaočkovanosti proti vírusovej hepatitíde typu A u 2-ročných detí narodených v rokoch 2010 – 2014 bolo zistené, že z celkového počtu detí podliehajúcich očkovaniu bolo zaočkovaných 16,78%, čo predstavuje vyšší podiel ako na úrovni KE kraja (14%) a SR (10,20%).
- V septembri 2017 bola vykonaná kontrola očkovania neimúnnych osôb v priamom kontakte s chorými na VHB a nosičmi HBsAg na ambulanciách pre dospelých v územnej pôsobnosti okresu Trebišov - bolo zaočkovaných 22 osôb proti vírusovej hepatitíde B, z toho - 3 osoby tromi dávkami vakcíny, 8 osôb dvoma dávkami a 11 osôb jednou dávkou. V 36-tich prípadoch išlo o kontakt s chorým na VHB a v 62 prípadoch išlo o kontakty s nosičmi HBsAg. Očkovanie je spolu vykonané u 22,4% osôb podliehajúcich tomuto očkovaniu. V očkovaní sa naďalej pokračuje, niektoré kontakty sú ešte v štádiu vyšetrovania na protilátky proti vírusovej hepatitíde B. Ostatné kontakty sú opakovane predvolávané na zahájenie očkovania z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie.

5. Odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti populácie

Pre účely udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania a pre účely znižovania až odstraňovania rozdielov v zaočkovaní v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva sa zabezpečili nasledovné aktivity a postupy:

- *Priebežne počas roka 2017* pokračovala spolupráca s asistentmi a koordinátorom osvetly zdravia (Zdravé komunity n.o.) v mestách Sečovce a Trebišov a v obciach Zemplínska Teplica, Bačkov. Asistenti vykonávajú edukáciu o význame očkovania v rómskych komunitách. Pomáhali pri zabezpečení očkovania a doočkovania detí z marginalizovaných skupín týkajúceho sa povinného očkovania ako aj v súvislosti s očkovaním v ohniskách vírusovej hepatitídy A. Zároveň v tejto oblasti prebieha spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi miest Trebišov, Sečovce a obcí v okrese Trebišov.
- V tejto súvislosti boli počas roka 2017 schvaľované individuálne očkovacie schémy (199x).

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

- Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. Invazívne kmene *H. influenzae* typu B neboli vykultivované.
- Pravidelne je vykonávaná *analýza polyrezistentných kmeňov*. Celkovo bolo v roku 2017 vykultivovaných 15 rôznych kmeňov. Tieto boli polyrezistentné v 29-tich prípadoch.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

- Úloha je plnená priebežne. Prenosné ochorenia sú hlásené z laboratórií v Košiciach (MEDY s.r.o., Synlab s.r.o., Medirex, a.s.) a Stropkove (Alpha medical a.s.). Predmetné laboratória zabezpečujú hlásenie prostredníctvom systému EPIS, mailom alebo telefonicky. Pohlavne prenosné ochorenia sú hlásené z dermatovenerologických a gynekologických ambulancií. Ochorenia na TBC sú hlásené z Oddelenia tuberkulózy a pľúcnych chorôb NsP Trebišov a.s.. Zabezpečená bola úzka spolupráca s infekčným oddelením NsP Michalovce a.s. a infekčným oddelením UNLP Košice pre pacientov s trvalým bydliskom v okrese Trebišov. Od marca 2015 je infekčná ambulancia pri NsP Trebišov a.s. zrušená.

- V okrese Trebišov sa proporcia subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné ochorenia pohybuje na priemernej úrovni 67 % (pediatri 65% a všeobecní praktickí lekári pre dospelých 68 %).
- Zdravotnícke zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov, ktoré nehlásia ARO a chrípke podobné ochorenia sú priebežne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov.
- Z lôžkových zdravotníckych zariadení v roku 2017 boli priebežne hlásené ochorenia na nozokomiálne nákazy.
- V priebehu roka 2017 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do EPIS 11 lekárov.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Analýza prenosných ochorení za rok 2017 (porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2017 s výskytom v roku 2016 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy):

1. Priebežne sa vykonáva *epidemiologické vyšetrowanie v ohniskách nákaz* v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení: v roku 2017 bolo evidovaných **2066 hlásení prenosných ochorení**. Z toho v systéme EPIS bolo *spracovaných 1676 ochorení*, spracovaných bolo 468 *ohnísk*.

V systéme EPIS spracované:	Ochorenia	Ohniská
2017	1676	468
2016	1977	724
2015	1271	480
2014	1525	563
2013	1017	418
2012	1072	515

2. V roku 2017 nebol zaznamenaný výskytu ochorení na *mumps a pertussis*. Zvýšil sa počet *tuberkulóz*, v roku 2017 bolo hlásených 6 ochorení, zatiaľ čo v roku 2016 4 ochorenia.
3. Spracovaná bola *12-krát mesačná analýza* prenosných ochorení v okrese Trebišov, prostredníctvom ktorej je zabezpečená priebežná informovanosť o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre: RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, pre lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov, RVPS a obyvateľstvo - písomne, emailom, aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
4. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložené boli 6 **informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
5. Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V roku 2017 bolo vyšetrených **57 septikémií**. Pokles o 33 septikémií oproti roku 2016, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

Analýza chrípkovej situácie v okrese Trebišov:

- *12 - krát* bola vykonaná mesačná analýza situácie v okrese Trebišov. Uverejnená je aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov;
- *52 - krát* týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- Spolupracovalo sa na odberoch materiálu na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese. V roku 2017 *nebol* u sentinelových lekárov v okrese Trebišov zachytený kmeň pandemickej chrípky typu A (H1N1).

4. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce bolo v priebehu roka 2017 umiestnených **39 detí** na krátke prechodné obdobie.

Rozdelenie umiestnených detí podľa pohlavia:

- Dievčatá - počet spolu: 21
- Chlapci - počet spolu: 18

Rozdelenie umiestnených detí podľa veku:

0 ročné - 0 detí	10 ročné – 3 deti
1 ročné – 4 deti	11 ročné – 3 deti
2 ročné – 1 dieťa	12 ročné – 2 deti
3 ročné – 3 deti	13 ročné – 3 deti
4 ročné – 5 detí	14 ročné - 1 dieťa
5 ročné – 3 deti	15 ročné – 1 dieťa
6 ročné – 2 deti	16 ročné – 1 dieťa
7 ročné – 1 dieťa	17 ročné – 2 deti
8 ročné – 3 deti	
9 ročné – 1 dieťa	

V období umiestnenia v predmetnom zariadení, bol očkovací status detí neznámy. Zaistené osoby sú zvyčajne bez akejkoľvek zdravotnej dokumentácie a sú ďalej odosielané do iných útvarov policajného zaistenia pre cudzincov. Žiadne z detí nebolo počas umiestnenia v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce v roku 2017 očkované.

5. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Vykonávajú sa aktivity zamerané na *zvýšenie informovanosti pre zlepšenie a skvalitnenie „individuálnej“ prevencie obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a zvýšenie ich schopnosti vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami:*

1. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove je zabezpečená informovanosť obyvateľstva o výskyte prenosných ochorení v okrese Trebišov (s mesačnou frekvenciou) a o výskyte ARO a chrípke podobných ochorení a ACHO v okrese (s týždennou frekvenciou).
2. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli ďalej uverejnené nasledovné informácie: „Očkovací kalendár na rok 2017 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých (platnosť od 1.1.2017)“, „Súčasný stav vo výskyte vírusovej hepatitídy A (žltacky A) v okrese Trebišov a prehľad prijímaných protiepidemických opatrení“, „Chrípka“, „Európsky imunizačný týždeň 24.4.2017-30.4.2017“, „Aktuálna epidemiologická situácia vo výskyte osýpok v Európe k 21.4.2017“, „Salmonelóza – ako sa pred ňou chrániť“, „5. máj 2017 – svetový deň čistých rúk“, „Aj salmonelóza si užíva teplé letné dni“, „Osýpky a cestovanie“, „Je čas očkovať sa proti chrípke“, „Chránime našich pacientov. Očkujeme proti chrípke“, „Syfilis“, „Svetový deň proti AIDS“.
3. Spracované a poskytnuté boli edukačné materiály o prevencii syfilisu pre profesionálov pracujúcich v prostredí nízkeho hygienického štandardu v marginalizovaných skupinách obyvateľstva - pedagogickým pracovníkom, asistentom učiteľa, sociálnym – komunitným pracovníkom, príslušníkom mestskej polície Mesta Trebišov, príslušníkom Okresného riaditeľstva policajného zboru v Trebišove, zamestnancom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove, rómskej poriadkovej službe v meste Trebišov, asistentom osvetly zdravia Trebišov (Zdravé regióny n.o.).

4. Taktiež bol spracovaný a poskytnutý profesionálom pracujúcich v prostredí nízkeho hygienického štandardu v marginalizovaných skupinách obyvateľstva informačný materiál podrobne identifikujúci mechanizmy prenosu predmetnej nákazy syfilis a informačný materiál zameraný na ochranu zdravia zamestnancov (OOPP, dezinfekcia), ktorí prichádzajú do priameho kontaktu s osobami vo zvýšenom riziku nákazy medzi, ktorými sa môžu nachádzať aj osoby v infekčnom štádiu tohto ochorenia.
5. Pri každom vyšetrení v ohnisku nákazy sa vykonáva edukácia zameraná na primárnu a sekundárnu prevenciu výskytu konkrétneho prenosného ochorenia.
6. Vykonávali sa zdravotno-výchovné intervencie na školách pre žiakov: 3x intervencie „Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ pre 64 edukovaných, 6 prednášok na tému Význam očkovania edukovaných 120 študentov), pre pedagogických pracovníkov (2x – „Nákazy kože a povrchových slizníc – svrab a pedikulóza“). Zabezpečená bola realizácia 2 seminárov pre *lekárov a sestry v ambulantnej primárnej zdravotnej starostlivosti* a 1 seminár pre zamestnancov ADOS v okrese Trebišov na témy: „*Epidemiologicky významní pôvodcovia nozokomiálnych nákaz a antibiotická rezistencia*“, „*Význam správnej hygieny rúk v zdravotníckej praxi*“, „*Prevencia vzniku nozokomiálnych nákaz*“. Uverejnené boli edukačné informácie na webových stránkach a infopaneloch, zabezpečená bola distribúcia plagátov a letákov. V roku 2017 bol spracovaný *edukačný materiál* týkajúci sa príznakov, prevencie vzniku a šírenia ochorení na syfilis, ktoré boli následne zverejnené na webovej RÚVZ so sídlom v Trebišove.
7. RÚVZ so sídlom v Trebišove zvolal na začiatku roku 2017 medzirezortné pracovné stretnutie s príslušnými štátnymi orgánmi mimo rezort zdravotníctva, so samosprávou a so školskými zaradeniami na regionálnej úrovni. Konkrétne sa na tomto pracovnom stretnutí na pôde RÚVZ so sídlom v Trebišove zúčastnili zástupcovia inštitúcií:
 - Nemocnica s poliklinikou Trebišov a.s., t.j. poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý zabezpečuje diagnostiku a liečbu chorých na syfilis
 - Okresné riaditeľstvo policajného zboru v Trebišove
 - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trebišov, Oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
 - Mestská polícia mesta Trebišov
 - Základná škola Ivana Krasku Trebišov (lokalizovaná v rómskej osade).Na pracovnom stretnutí náš úrad informoval zúčastnených o epidemiologických charakteristikách ochorení na syfilis, o epidemickom výskyte ochorení na syfilis ako aj o vekovej štruktúre hlásených chorých.
8. Náš úrad vykonal právnu analýzu vzťahujúcu sa na legislatívne ustanovenia všetkých dotknutých inštitúcií v predmetnej súvislosti. RÚVZ so sídlom v Trebišove ďalej identifikoval opatrenia, ktoré je potrebné pri existujúcej epidemiologickej situácii vykonávať orgánmi a inštitúciami mimo zdravotníctva. Právnu analýzu ako aj opatrenia náš úrad písomne zaslal všetkým dotknutým inštitúciám (vyššie uvedeným).
9. Taktiež náš úrad spolupracuje s úradom Mesta Trebišov a Komisiou Mestského zastupiteľstva v Trebišove na riešenie problémov marginalizovanej rómskej komunity. RÚVZ so sídlom v Trebišove spracoval a zaslal odborné vyjadrenie zamerané na komplexné riešenie problémov (vrátane syfilisu) marginalizovanej rómskej komunity v rómskej osade v meste Trebišove. Zástupca tunajšieho úradu sa zúčastnil na zasadnutí menovanej komisie mesta Trebišov, kde informoval epidemiologickej situácii vo výskyte ochorení na syfilis. V súvislosti so zabezpečením protiepidemických opatrení boli z našej strany na zasadnutí komunikované okrem iného nasledovné požiadavky na súčinnosť:
 - „*zvýšenie pozornosti nad problematikou dodržiavania verejného poriadku;*

- v prípade, že pri výkone svojich činností zistíte podozrenie na výskyt prenosného ochorenia syfilis je potrebné túto skutočnosť oznámiť orgánom činným v trestnom konaní;
- v prípade, že pri výkone svojich činností zistíte skutočnosti, ktoré môžu mať vplyv na proces šírenia nákazy v závislosti od ich charakteru je potrebné ich oznámiť orgánom činným v trestnom konaní, resp. príslušnému orgánu verejného zdravotníctva (RÚVZ so sídlom v Trebišove);
- taktiež je dôležitá Vaša súčinnosť pri výkone osvetovej činnosti zameranej na predchádzanie vzniku a šírenia sexuálne prenosných ochorení. “

Z epidemiologického hľadiska, pre účely riešenia problémov predmetnej komunity bola komunikovaná dôležitosť zapojenia dobrovoľníkov z radov obyvateľov rómskej osady ich preškolenie hlavne v oblasti bezpečnejšieho sexuálneho správania, osobnej hygieny a hygieny bývania. Taktiež bolo komunikované vykonávanie zdravotno-výchovných aktivít na Základnej škole I. Krasku v Trebišove.

10. Komunikovali sme s Centrom pedagogicko - psychologického poradenstva a prevencie v Trebišove za účelom zabezpečenia realizácie zdravotno-výchovných intervencií v školskom prostredí v rizikovej komunite prostredníctvom psychologov.
11. RÚVZ so sídlom v Trebišove sa sústreďuje na zvyšovanie zdravotného uvedomenia u rizikových skupín obyvateľstva za účelom zvýšenia vnímania rizika a na šírenie poznatkov o tom, čo je syfilis a ako je možné chrániť sa pred nakazením syfilisom. V rámci svojich intervencií sa náš úrad zameriava na preškolenie profesionálov, ktorí priamo denne pôsobia v rizikových komunitách. Dôverne poznajú prostredie a majú špeciálne vedomosti, ktoré im umožňujú každodenne vykonávať efektívnu zdravotnú výchovu v danom prostredí. Preškolili sme:
 - pedagogických pracovníkov
 - asistentov učiteľov ktorí pracujú na školách
 - sociálnych - komunitných pracovníkov
 - členov mestskej polície a mestského úradu
 - členov poriadkových hliadok, asistentov osvetu zdravia.
12. Pre médiá za účelom informovania verejnosti boli počas roka ďalej poskytnuté informácie na témy:
 - Aktuálna epidemiologická situácia vo výskyte ochorení na VHA (1/2017, Korzár – Dolný Zemplín);
 - Výskyt chrípky v okrese Trebišov, príznaky a prevencia (1/2017, RTVS – Hírek);
 - Hygienici na Slovensku majú osýpky zatiaľ pod kontrolou (3/2017, Korzár – Dolný Zemplín);
 - Úroveň zaočkovanosti proti osýpkam v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trebišove (Korzár, 3/2017);
 - Zľahčovať opatrenia proti kliešťom sa nevypláca. V okrese Trebišov zatiaľ nikto nebol nakazený (5/2017, Korzár – Dolný Zemplín, denník Plus JEDEN DEŇ);
 - 12x Epidémia salmonelovej enteritídy - reportáž, poskytnutie informácií (6/2017, Televízia JOJ, Televízia Markíza, RTVS – rozhlas, Tlačová agentúra SR, SITA Slovenská tlačová agentúra a.s., MY Zemplínske noviny, www.korzar.sk, Korzár – Dolný Zemplín, webnoviny.sk, aktuality.sk, 24hod.sk, netky.sk);
 - Osýpky a cestovanie (8/2017, Dolný Zemplín);
 - Prevencia výskytu salmonelózy v letných dňoch (8/2017, Televízia RTVS – Hírek);
 - Problematika výskytu syfilisu a preventívne opatrenia (8/2017, Televízia RTVS).

Spolupráca na zabránení šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí s RVPS - Mesačne je zasielaná analýza o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre RVPS.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

1. Skvalitniť hlásenie zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- V priebehu roka 2017 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do systém EPIS 11 lekárov. Zdravotnícke zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov, ktoré nehlásia ARO a chrípke podobné ochorenia sú priebežne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov. V okrese Trebišov sa v roku 2017 proporcia subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné ochorenia pohybovala na priemernej úrovni 67% (pediatri 65 % a všeobecní praktickí lekári pre dospelých 68 %).

2. Kontrola kvality údajov v EPISe

Priebežne sa vykonáva kontrola kvality údajov systéme EPIS ako aj opravy údajov.

3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Do systému EPIS sa **vkladajú** údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

- *Systém rýchleho varovania* (SRV) – v roku 2016 vložené boli 6 **informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
- *Chrípka - 52 x týždenne* bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení.

4. Manažment epidémií

Analyzovaných bolo **40 epidémií**, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

1. V roku 2016 pokračuje **epidemický výskyt ochorení na syfilis**. Celkový počet ochorení v rámci proťahovanej epidémie syfilisu v okrese Trebišov od 03.01.2010 do 31.12.2017 je **444 ochorení**. V roku 2017 bolo hlásených **115 nových ochorení**.
2. V roku 2017 pokračoval epidemický výskyt ochorení na VHA v obci Egreš Celkový počet ochorení v rámci potrahovanej epidémie VHA od 7.11.2016 do 13.2.2017 hlásených 13 ochorení. V roku 2017 3 nové ochorenia 131 exponovaných osôb, počet hospitalizovaných 3;
3. Rodinná epidémia VHA v meste Trebišov – 19 exponovaných osôb, z toho chorých 2, počet hospitalizovaných 2;
4. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce - exponovaných 6 osôb, hlásených 6 ochorení, počet hospitalizovaných - 1;
5. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce (časť Albínov) - exponovaných 7 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
6. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Leles - exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
7. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce - exponovaných 5 osôb, hlásených 5 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
8. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Hrčel' - exponovaných 11 osôb, hlásených 6 ochorení, počet hospitalizovaných 2;
9. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Zátin- exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 2;

10. Epidémia Salmonelovej enteritídy v „Špecializovanom zariadení a zariadení opatrovateľskej služby“ Trebišov- exponovaných 106 osôb, hlásených 48 chorých, počet hospitalizovaných 24;
11. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Vojčice – exponovaných 6 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
12. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Zemplínska Nová Ves- exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
13. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce- exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 2;
14. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Michalany – exponovaných 9 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 3;
15. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Malé Trakany – exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
16. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Sečovce – exponovaných 7 osôb, hlásených 6 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
17. Epidémia Salmonelovej enteritídy v Detskom domove Slovenské Nové Mesto – exponovaných-43 osôb, hlásených 6 ochorení, počet hospitalizovaných - 0;
18. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v meste Trebišov – exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
19. Rodinná epidémia Salmonelovej enteritídy v obci Čerhov – exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
20. Rodinná epidémia Yersinie enterocolitica v obci Zemplínska Teplica – exponovaných osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
21. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v meste Čierna nad Tisou- - exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1 ;
22. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v meste Kráľovský Chlmec- exponovaných 8 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 2;
23. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v meste Trebišov- exponované 3 osoby, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
24. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v obci Novosad- exponovaných 10 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
25. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v obci Parchovany- exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
26. Rodinná epidémia Akútnej gastroenteritídy zapríčinennej vírusom Norwalk v obci Lastovce- exponovaných 5 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 3;
27. Rodinná epidémia Akútnej gastroenteritídy zapríčinennej vírusom Norwalk v obci Poľany - exponované 4 osoby, hlásené 4 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
28. Rodinná epidémia Infekcie enteropatogénnymi Escherichia coli v meste Trebišov – exponovaných 7 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
29. Rodinná epidémia Šigelózy zapríčinená Shigella flexneri v obci Zemplínska Nová Ves- Úpor – exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
30. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v obci Parchovany- exponovaných - 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
31. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v obci Kazimír – exponovaných 6 osôb, hlásené 3 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
32. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v obci Slovenské Nové Mesto časť Karlov dvor) - exponovaných 11 osôb, hlásených 6 ochorení, počet hospitalizovaných 0;
33. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v meste Trebišov - exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;

34. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v meste Trebišov - exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
35. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v meste Trebišov - exponovaných 8 osôb, hlásené 4 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
36. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v obci Vojčice - exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
37. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v meste Trebišov - exponované 3 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 1;
38. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v obci Parchovany - exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
39. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v meste Trebišov - exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;
40. Rodinná epidémia Kamylobakteriálnej enteritídy v meste Sečovce - exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia, počet hospitalizovaných 0;

5. Manažment kontaktov a ohnísk

a) V systéme EPIS bolo spolu spracovaných 1676 ochorení:

- Potvrdené prípady: 1026
- Pravdepodobné prípady: 59
- Možné prípady: 591
- Importované ochorenia: *hlásené 1 ochorenie*
- Profesionálne ochorenia: *neboli hlásené*
- Úmrtie na infekčné ochorenia - *v roku 2017 sme zaznamenali 1 úmrtie na Streptokokový zápal mozgových plien – streptokoková meningitída, etiolog. agens- Streptococcus iný.*

b) Spracovaných bolo 468 *ohnísk u 449 prenosných ochorení*, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo *vydaných 1774 opatrení*.

c) Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených 1894 *kontaktov* a vykonaných bolo **707 návštev v ohnisku**.

d) Analýza jednotlivých ohnísk:

- Pri vírusovej hepatitíde typu A bolo vyšetovaných 147 *kontaktov*, vydaných bolo 147 *rozhodnutí* pre opatrenia v ohniskách 5 laboratórne potvrdených prípadov vírusovej hepatitídy.
- Pri vírusovej hepatitíde typu B bolo vyšetovaných 54 *kontaktov*, vydané boli 2 *rozhodnutia* pre opatrenia v ohnisku 1 laboratórne potvrdeného prípadu akútnej VHB a 17 rozhodnutí pre 10 laboratórne potvrdených prípadov chronickej vírusovej hepatitídy typu B.
- Pri vírusovej hepatitíde C bolo vyšetovaných 66 *kontaktov*, vydaných bolo rozhodnutí pre opatrenia v ohniskách 4 laboratórne potvrdených prípadov Akútnej VHC a 48 rozhodnutí u 6 laboratórne potvrdených prípadov chronickej VHC.
- **Meningokoková meningitída** bolo vyšetrených 35 *kontaktov* pri 1 laboratórne potvrdenom prípade. ochorenia.
- Pri alimentárnych nákazách bolo odporúčaných na vyšetrenie a vyšetovaných spolu 1431 *kontaktov*:
 - 158x *Salmonellová enteritída (A02, A020)* – 385 kontaktov
 - 2x *Shigella sonnei* – 10 kontakty
 - 6x *Shigella flexneri*- 12 kontakty
 - 6x *Infekcia E.coli* – 7 kontakty
 - 203x *Kamylobakteriálna enteritída* – 661 kontaktov
 - 5x *Enteritída zapríčinená Yersinia enterocolitica* – 11 kontaktov
 - 67x *Rotavírusová enteritída* – 260 kontaktov

- 12x Akútna gastroenteritída zapríč. Vírusom Norwalk- 21 kontaktov
- 8x Enterocolitída zapríč. Clostridium difficile – 9 kontaktov
- 12x Adenovírusová enteritída – 55 kontaktov.

6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Údaje sú zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne upravované aj údaje za predchádzajúce roky.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Na úlohe program EÚ HELICS sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

RÚVZ so sídlom v Trebišove nebol v roku 2017 riešiteľom tohto projektu.

3. Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC

RÚVZ so sídlom v Trebišove nebol v roku 2017 riešiteľom tohto projektu.

4. Bodové prevalenčné sledovanie infekcií asociovaných s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (HAI) v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT-3) podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

RÚVZ so sídlom v Trebišove nebol v roku 2017 riešiteľom tohto projektu. Žiadne zo zariadení pre dlhodobu chorých v okrese Trebišov nesplnilo kritéria pre zaradenie do programu.

5. Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

V období máj – jún 2017 bolo Referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz realizované bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v učenej nemocnici poskytujúcej akútnu zdravotnú starostlivosť (PPS) v územnej pôsobnosti tunajšieho RÚVZ. Bol vykonaný zber údajov a spracovanie do databázy.

6. Realizácia kampane Clean care is save care

V roku 2017 bola realizovaná kampaň: *Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc.*

- RÚVZ so sídlom v Trebišove realizovalo v rámci tejto kampane 2 prednášky pre zdravotníckych pracovníkov so zameraním na ambulantné zdravotnícke zariadenia. Prednášky boli zamerané na správnu hygienu rúk zdravotníkov, ako najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a na prevenciu šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká. Konkrétne sa jednalo o témy: „Epidemiologický významní pôvodcovia nozokomiálnych nákaz a antibiotická rezistencia“, „Význam správnej hygieny rúk v zdravotníckej praxi“, „Prevencia výskytu nozokomiálnych nákaz“. Zdravotníckym pracovníkom boli poskytnuté edukačné materiály a informácie o kampani boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.
- Informovanie o význame a výhodách registrácie nemocníc do siete nemocníc bola nemocniciam poskytnutá na základe osobnej komunikácie s vedením NsP. Jedna z dvoch

nemocníc v okrese sa zaregistrovala ešte v roku 2015. Druhá nemocnica záujem o registráciu nemala ani v roku 2017.

- **Aktivity v rámci kampane boli vykonávané:**
 - 1x odborný seminár na pôde NsP n.o. Kráľovský Chlmec pre ambulantné ZZ a ambulantné pracoviská NsP – južná časť okresu;
 - 1x odborný seminár na pôde RÚVZ so sídlom v Trebišove pre ambulantné ZZ – severná časť okresu;
 - 1x odborný seminár na pôde RÚVZ so sídlom v Trebišove pre všetky ADOS.
- V rámci kampane boli vo zvýšenej miere vykonávané kontroly dezinfekcie rúk - stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v rámci ŠZD. Odber sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov vykonávame priebežne počas celého roka, v čase kampane boli realizované stery v: NsP Kráľovský Chlmec - Oddelenie centrálnej sterilizácie, Ambulancia všeobecného lekára pre deti a dorast, Oddelenie centrálnych operačných sál. NsP Trebišov - Zariadenie jednotňovej starostlivosti v odbore oftalmológia a oftalmologické ambulancie, Zariadenie jednotňovej starostlivosti v odbore ORL, ORL ambulancia, ambulancia fonimetrie, Oddelenie centrálnych operačných sál.

Surveillance nozokomiálnych nákaz

- Hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2017:
 - NsP Trebišov, a.s.: 134 prípadov NN
 - NsP n.o. Kráľovský Chlmec: 19 prípady NN
 - Liečebňa pre dlhodobu chorých - Geria s.r.o.: 2 prípady NN
- V súvislosti s výskytom kolonizácie/infekcie pacientov závažnými nemocničnými patogénmi (hlavne MRSA, VRE, C. difficile, CPE) bol vykonaný štátny zdravotný dozor za účelom nariadenia a kontroly protiepidemických opatrení na zamedzenie ich šírenia v prostredí zdravotníckych zariadení a následného prenosu do komunitného prostredia v 2 prípadoch.
- Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2017 a porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz za roky 2016, 2015 a 2014.

Nozokomiálne náказы	NsP Trebišov a.s.	NsP n.o. Kráľovský Chlmec	LDCH Geria s.r.o.
2017	134	19	2
2016	71	11	1
2015	53	5	0
2014	24	6	0

- Za obdobie od 01.01.2017 do 31.12.2017 bolo vykonaných 47 previerok v ústavných zdravotníckych zariadeniach, 39 previerok v ambulantných zariadeniach, odobratých bolo 745 sterov z prostredia a 41 sterilných predmetov, odobratých bolo tiež 42 dezinfekčných roztokov za účelom kontroly ich účinnosti.
- Otestovaných bolo spolu 4 OBJ autoklávov (v 4 prevádzkach) v zdravotníckych zariadeniach.

7. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov, cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Zamestnanci Referátu infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz sa v roku 2017 zúčastnili za účelom vzdelávania na nasledovných školeniach:

1. X. Regionálny odborný deň medicínsko – technických pracovníkov, 09.02.2017 Košice, aktívna účasť 1 osoba (RNDr. Mgr. Lucia Demesová), pasívna účasť 1 osoba (Tímea Erdelyiová dipl.a.h.e.);
2. Školenie o postupoch pri podozrení na vysokonenaspečené nákazy, 06.04.2017 UN L. Pasterura, Košice, pasívna účasť 1 osoba (RNDr. Mgr. Lucia Demesová);
3. Odborný seminár RÚVZ so sídlom v Košiciach, 30.03.2017, Košice, 3 osoby pasívny účasť (RNDr. Mgr. Lucia Demesová, Mgr. Andrea Fedáková, Tímea Erdelyiová dipl.a.h.e.);
4. Bodová prevalenčná štúdia NN a užívanie antibiotickej terapie- školenie, 13.04.2017 RÚVZ so sídlom v Košiciach, pasívna účasť 2 osoby (RNDr. Mgr. Lucia Demesová, Mgr. Edita Šantová);
5. Odborný seminár RÚVZ so sídlom v Košiciach, 18.05.2017, Košice, pasívna účasť 2 osoby (Mgr. Andrea Fedáková, Tímea Erdelyiová dipl.a.h.e.);
6. XXII. Červenkové dni preventívnej medicíny, 24.5. – 25.5.2017, Tále, pasívna účasť 1 osoba (RNDr. Mgr. Lucia Demesová);
7. XVIII. ročník odbornej konferencie Surveillance nozokomiálnych nákaz, 10.10. – 11.10.2017 Bratislava, pasívna účasť 1 osoba (RNDr. Mgr. Lucia Demesová);
8. Odborný seminár RÚVZ so sídlom v Košiciach, 23.11.2017, Košice, pasívna účasť 1 osoba (Mgr. Edita Šantová);
9. Pracovné stretnutie : Incidenčné sledovanie nozokomiálnych nákazy, 14.12.2017 RÚVZ so sídlom v Trenčíne, pasívna účasť 1 osoba (RNDr. Mgr. Lucia Demesová);
RÚVZ so sídlom v Trebišove, *Referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz boli realizované nasledovné intervencie pre zdravotníckych pracovníkov:*
 - Ambulantné zdravotnícke zariadenia, ADOS v okrese Trebišov - 3 x prednášky na témy: „Epidemiologicky významní pôvodcovia nozokomiálnych nákaz a antibiotická rezistencia“, „Význam správnej hygieny rúk v zdravotníckej praxi“, „Prevenencia výskytu nozokomiálnych nákaz“.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

1. **Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)**
 - V roku 2017 bol opätovne *prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ*, ktorí v prípade výskytu závažných foriem chrípky budú zasahovať v ohniskách nákaz.
 - Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky - Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike (aktualizované znenie) je zverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, www.ruvzstv.sk.
 - V procese schvaľovania prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení sa požaduje zapracovanie postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN v: ambulancii všeobecného lekára pre dospelých, v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast, v ambulancii lekárskej služby prvej pomoci a na oddeleniach ústavných zdravotníckych zariadení. Zároveň sa požaduje zapracovanie požiadaviek na zabezpečenie funkčnosti postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN na predmetných zdravotníckych pracoviskách.
 - Prebieha komunikácia s riaditeľom Útvaru policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce za účelom informovanosti o výskyte prenosných ochorení u cudzincov vyskytujúcich sa v okrese Trebišov.

2. Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémiu, ohrozenie biologickými zbraňami)

- 52x týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútneho respiračného ochorenia, tieto údaje sú priebežne uverejňované na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- Pokračuje sa v hlásení SARI z lôžkových zdravotníckych zariadeniach – v roku 2017 bolo hlásené 1 podozrenie na SARI. Ochorenie sa nepotvrdilo.
- Zabezpečené boli podmienky (t.j. dostupnosť odberového materiálu, vhodné podmienky skladovania) pre odber biologického materiálu na chrípku. V súvislosti s epidemickým výskytom vírusovej hepatitídy A bola v roku 2017 vykonávaná priebežná aktívna surveillanca nových prípadov ochorení na infekčných oddelenia ústavných zdravotníckych zariadení v NsP Michalovce a.s. a v UNLP Košice.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roka 2017 bolo odobraných 8 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce a 8 vzoriek odpadových vôd v meste Trebišov. Všetky odobraté vzorky boli s negatívnymi výsledkami.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

1. Činnosť liniek pomoci AIDS

Pre laickú verejnosť bola k dispozícii linka pomoci AIDS (0918680305, 056/6681274), ktorú v roku 2017 využili 3 klienti (2 muži, 1 žena). Možnosť e-mailovej konzultácie (na tv.demesova@uvzs.sk) nebola v roku 2017 využitá. Poradenstvo bolo poskytnuté 3x (Klienti na linke pomoci AIDS položili cca 6 typov otázok, ktoré boli zamerané na: príznaky ochorenia, mechanizmus a faktory prenosu, obdobie kedy sa dať po rizikovitom kontakte vyšetriť, kedy je nutné zamestnávateľa informovať o prenosnom ochorení, možnosti laboratórneho vyšetrenia krvi).

2. Edukačné programy zamerané na mládež „Hrou proti AIDS“, rovesnícke programy a iné edukačné aktivity

Edukačné aktivity zamerané na oblasť zdravých partnerských vzťahov a prevencia HIV/AIDS v roku 2017 neboli realizované.

3. Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS

V rámci aktivít k Svetovému dňu boja proti AIDS sa odborný pracovník RÚVZ so sídlom v Trebišove sa zúčastnil s príhovorom na Sviečkovom pochode organizovanom Územným spolkom SČK v Trebišove. Na Sviečkovom pochode sa zúčastnilo 60 študentov stredných škôl so svojimi pedagógmi. Šesť zdravotno-výchovných aktivít bolo realizovaných Základnej škole Ul. Komenského Trebišov pre 94 žiakov a na Súkromnej strednej škole DSA Trebišov pre 51 študentov. Informácie k tejto téme boli uverejnené na internetovej stránke a informačnom paneli RÚVZ so sídlom v Trebišove, na internetovej stránke Územného spolku SČK v Trebišove.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Úloha je vykonávaná priebežne. V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne počas roka 2017 poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:

- poskytnuté boli 3x konzultácie o očkovaní do zahraničia (cesta do Afriky – profesionálni fotografi, cesta s dieťaťom do Izraela, cesta s dieťaťom do Talianska);
- poskytnutých bolo 6 telefonických konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov týkajúcich sa povinného očkovania a vakcín;

- poskytnutá bola 1 konzultácia pre obyvateľov (laickú verejnosť) okresu Trebišov týkajúci sa posunov očkovania a minimálnych odstupov pri očkovaní.

12.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

V roku 2017 zabezpečoval Referát infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz realizáciu projektu na vybraných školách:

1. Spojená stredná škola Sečovce -1x
2. Súkromná stredná škola Deutsch-Slowakische Akademien, a.s. v Trebišove – 2x.

Cieľovou skupinou boli študenti 3. ročníkov, spolu bolo edukovaných 64 študentov. Realizovaná bola edukácia respondentov a zber údajov do vstupného a výstupného dotazníka v súlade s metodikou projektu.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa vo svojej činnosti, v súlade s aktualizovaným NPPZ, prioritne zameriava na:

- ovplyvňovanie determinantov zdravia,
- znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva,
- zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Aktivity referátu neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sú orientované podporu zdravého životného štýlu, prevenciu najčastejšie sa vyskytujúcich chronických neinfekčných ochorení, ako aj na znižovanie výskytu infekčných ochorení (spolupráca s referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz). Intervenčné aktivity - opatrenia sú zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu t.j. najmä na ovplyvňovanie výživy a stravovacích zvyklostí, fyzickej inaktivity, užívania tabaku, alkoholu a drog a na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov okresu Trebišov cestou Poradne zdravia, cestou zdravotno-výchovných skupinových aktivít (prednášky, besedy) a formou hromadných zdravotno-výchovných aktivít (kampaní).

Národný program podpory zdravia bol v roku 2017 napĺňaný nasledovne:

- **Základná poradňa zdravia** - boli realizované vyšetrenia a poradenstvo u 232 osôb. Z toho bolo 188 osôb prvovýšetrených a 44 osôb opakovane vyšetrených. Počet výkonov pri vyšetreniach spolu: 3923 výkonov.
- **Nadstavbové poradne zdravia** - *Výživová poradňa a Poradňa na odvykanie od fajčenia a Poradňa optimalizovania pohybovej aktivity*. Telefonické poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia bolo poskytnuté 91 klientom. Vyšetrenie a poradenstvo v nadstavbových poradniach bolo realizované u 176 osôb. Z toho bolo 172 osôb prvovýšetrených, 4 osoby boli vyšetrené opakovane. Počet výkonov v troch poradniach je spolu 711.
V rámci poradní bolo poskytnuté individuálne poradenstvo a inštruktáž - zamerané na zmenu životného štýlu (optimalizáciu: skladby jedálneho lístka, pohybovej aktivity; zanechanie fajčenia, o správnych hodnotách krvného tlaku a iné) .
- **Skupinové edukačné aktivity** – spolu bolo realizovaných 242 intervencií u 5454 účastníkov: zdravá výživa a správne stravovacie zvyklosti - 44 intervencií, zvýšenie pohybovej aktivity – 24 intervencií, prevencia drogových závislostí – 7 intervencií, prevencia alkoholu - 22 intervencií, prevencia fajčenia - 23 intervencií, stomatohygiena -

56 intervencií, zdravé starnutie - 2 intervencie u poslucháčov v poproduktívnom veku, duševné zdravie – 4 intervencie, prevencia HIV/AIDS – 8 intervencií, z toho 2 pre poslucháčov v produktívnom veku, prevencie civilizačných ochorení – 17 intervencií, zásady osobnej hygieny a prevencia chrípky, svrabu a pedikulózy - 19 intervencií. Spolu bolo realizovaných 242 výkonov.

- **Celoslovenské a regionálne kampane** – v roku 2017 bolo realizovaných 18 kampaní:

1. Svetový deň proti rakovine (4.2.2017):

- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál.

2. Týždeň mozgu (14.-19.3.2017):

- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál. Pri príležitosti konania Svetového týždňa mozgu a jeho fungovanie boli organizované prednášky pre klientov zariadení sociálnych služieb, deti a mládež ZŠ a SŠ.

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Uverejnenie informácie o svetovom dni na web stránke	1	Verejnosť	<ul style="list-style-type: none"> • RÚVZ so sídlom v Trebišove • Mesto Trebišov • Mesto Sečovce • Mesto Kráľovský Chlmec • Čierna nad Tisou
Informačný panel RÚVZ	1	Verejnosť	<ul style="list-style-type: none"> • RÚVZ so sídlom v Trebišove
Realizované prednášky s tréningom pamäte	4	100	<ul style="list-style-type: none"> • Charitný dom Vojčice • SSOŠ – DSA Trebišov
Vyšetrenie klientov v poradni zdravia	1	6	<ul style="list-style-type: none"> • Charitný dom zariadenie pre seniorov Vojčice

3. Svetový deň ústneho zdravia (20.3.2017)

4.

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Uverejnenie informácie o Svetovom dni na web	1	Verejnosť	RÚVZ so sídlom v Trebišove
Informačný panel RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ so sídlom v Trebišove
<ul style="list-style-type: none"> • Realizované prednášky s použitím modelov zúbkov • Návrik správneho umývania zúbkov s použitím modelu chrupu 	8	280	Materská škola
	2	76	Základná škola
	1	11	Materské centrum

• Distribúcia náučných materiálov a pracovných listov	1	27	Mestská knižnica
---	---	----	------------------

5. Celonárodná medzinárodne organizovaná kampaň Vyzvi srdce k pohybu na zvýšenie pohybovej aktivity (20.3.2017 – 11.6.2017).

- Cieľom kampane **Vyzvi srdce k pohybu** je povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít a žili zdravšie. Kampaň bola realizovaná formou súťaže, zapojiť sa mohol každý dospelý. Okrem zlepšenia svojho zdravia účastníci mohli vyhrať aj hodnotné ceny.
- Propagácia celonárodnej medzinárodnej kampane bola uverejnená pre verejnosť na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, na informačnom paneli RÚVZ a na stránke mesta Trebišov.
- Kampaň bola propagovaná aj na webových stránkach mestských úradov (4) v okrese Trebišov (www.trebisov.sk), Sečovce (www.secovce.sk), Kráľ.Chlmec (www.kralovskychlmec.sk), Čierna nad Tisou (www.ciernanadtisou.sk), obecných úradov (70), školách (30). Súčasne boli zverejnené na stránkach aj účastnícke listy k danej kampani. Účastnícke listy boli rozdane aj individuálne pri poskytovaní poradenstva v poradni zdravia. Spolu bolo distribuovaných 100 ks účastníckych listov a 25 plagátov. Počet realizovaných výkonov: 123.
- Pre širokú verejnosť a tiež pre záujemcov, ktorí sa zapojili do súťaže, bolo možné zabezpečiť bezplatné komplexné vyšetrenie v Poradni zdravia pri RÚVZ so sídlom v Trebišove na posúdenie prítomnosti kardiovaskulárnych rizikových faktorov spojené s odborným poradenstvom. Poskytnuté bolo poradenstvo na optimalizáciu pohybovej aktivity – v počte 96 výkonov.

6. Svetový deň zdravia (7.4.2017)

- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená propagácia o svetovom dni zdravia ako aj edukačný materiál. Témou Svetového dňa zdravia pre rok 2017 je „Depresia – hovorme o nej“. V súvislosti s propagáciou tohto dňa a tejto témy boli prednášky o depresii spracované v rámci prednášok Zdravý životný štýl pre žiakov stredných škôl počas celého roka 2017.

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka mesta	4	Verejnosť	Mesto Trebišov, Mesto Sečovce, Mesto Kráľ.Chlmec Mesto Čierna nad Tisou
Intervenčné aktivity: Prednášky, besedy na školách	24	588	SS, ZŠ
Poradňa zdravia	4	33	SSOŠ – DSA Trebišov

7. **Svetový deň - Pohybom ku zdraviu (10.5.2017)**

- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená propagácia o svetovom dni zdravia ako aj edukačný materiál.
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove, ako partner OZ STOPA, podporilo športovo-spoločenské podujatie s názvom **Nočný beh Trebišov**, ktoré sa uskutočnilo dňa 10.06.2017 v nočných hodinách pri amfiteátri v priestoroch mestského parku v Trebišove. Nočný beh bolo možné absolvovať na dvoch tratiach s dĺžkou: 5 km (kratší beh) a 10 km (dlhší beh). Pred a počas tohto podujatia mali záujemcovia možnosť navštíviť mobilnú Poradňu zdravia a absolvovať zhodnotenie stavu telesnej hmotnosti, zloženia tela (podiel svalovej hmoty, tuku v organizme) vyšetrenie krvného tlaku, vydychovaného vzduchu na hladinu oxidu uhľnatého (CO) v pľúcach a vyšetrenie hladiny cholesterolu v krvi. Vyšetrenia ako aj poradenstvo bolo realizované odbornými zdravotníckymi zamestnancami RÚVZ so sídlom v Trebišove bezplatne.

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	2	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka RÚVZ	2	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka mesta	4	Verejnosť	Mestá: Trebišov, Sečovce, Kráľ. Chlmec Čierna nad Tisou
Intervenčné aktivity: Prednášky, besedy na školách	24	588	SŠ, ZŠ
Spolupráca s OZ Stopa pri realizácii aktivity: Trebišovský nočný beh (10.6.2017)	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Poskytovanie vyšetrení a poradenstva počas nočného behu: - Meranie krvného tlaku, obvodu pása, obvodu bokov	1	27	Mestský park Trebišov
- Meranie % podielu tuku, kostrového svalstva v tele biometrickou váhou	1		
- Cholesterolu v krvi	1		

8. **Svetový deň bez tabaku (31.5.2017)**

- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál o škodlivosti fajčenia.

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Uverejnenie informácie o Svetovom dni na web	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove
Informačný panel RÚVZ	1	Verejnosť	• RÚVZ so sídlom v Trebišove
Realizované prednášky zamerané na škodlivosť fajčenia s využitím výchovno-vzdelávacieho filmu “Kým stúpa dym“	4	126	• OA Trebišov • ZŠ Vojčice • SSOŠ – DSA Trebišov
Vyšetrenie klientov mobilnou poradňou zdravia	2	10	• ZŠ Trebišov

9. Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami (26.6.2017)

- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia pre verejnosť ako aj edukačný materiál o protidrogovej kampani, s cieľom upozorniť na problematiku návykových látok a pomôcť zvýšiť aktivitu na poli protidrogovej prevencie, pomôcť mladým ľuďom aby uprednostnili svoje zdravie pred užívaním drog. Príčinou môže byť nielen relatívne ľahká dostupnosť návykových látok, ale tiež aj značná benevolencia spoločnosti, ktorá túto problematiku značne bagatelizuje. Najviac sú užívatelia nelegálnych drog často nedostatočne, alebo zle informovaní o zdravotných rizikách.

10. Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme (9.9.2017)

- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o fetálnom alkoholovom syndróme. V súvislosti s touto problematikou bolo realizovaných 22 skupinových zdravotno-výchovných intervencií pre 283 študentov stredných škôl.

11. Európsky deň ústneho zdravia (12.9.2017)

- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o problematike ústneho zdravia pre širokú verejnosť. V priebehu roka 2017 sa v tejto problematike realizovalo 56 skupinových zdravotno-výchovných intervencií pre 1511 detí a mládež.

12. Svetový deň Alzheimerovej choroby (21.9.2017)

- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená informácia o tomto svetom dni.

13. Kampaň MOST 2017 „Spolu chránime vaše srdcia“ v rámci Svetového dňa srdca.

- RÚVZ so sídlom v Trebišove informovalo širokú verejnosť na svojej internetovej stránke, na informačnom paneli RÚVZ Trebišov a na stránke mesta Trebišov o 11. ročníku kampane MOST, zameranej na prevenciu srdco-cievnych ochorení. V rámci kampane dňa 29.9.2017 mala verejnosť možnosť dať si vyšetriť v priestoroch hypermarketu TESCO na ul. M.R.Štefánika v Trebišove základné biochemické parametre v krvi – celkový cholesterol z kapilárnej krvi, glukózu, meranie krvného tlaku a pulzu, meranie percenta telesného tuku, obvod pása a BMI. Bezplatné vyšetrenie zabezpečili pracovníci Poradne zdravia RÚVZ so

sídlom v Trebišove. Vyšetrenia a individuálne poradenstvo bolo poskytnuté 23 klientom. Na realizácii kampane participovali študenti Obchodnej akadémie v Trebišove.

14. Medzinárodný deň starších ľudí (1.10.2017)

- RÚVZ so sídlom v Trebišove informovalo širokú verejnosť na svojej internetovej stránke, na informačnom paneli RÚVZ Trebišov a na stránke mesta Trebišov o tomto dni. Počas celého mesiaca môžu seniori prísť do Poradne zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Trebišove na bezplatné vyšetrenie, kde si môžu dať zmerať: krvný tlak, antropometrické ukazovatele a percento telesného tuku. Zároveň im bude stanovený BMI a WHR index a poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.
- Počas celého roka sa realizujú rôzne činnosti zamerané na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšenie kvality života celej populácie pomocou podpory zdravia, prevencie chorôb a rôznych foriem zdravotných intervencií. Zámerom aktivít je zvýšenie povedomia v o oblasti prevencie ochorení súvisiacich s vyšším vekom, zvýšenie kvality života starších, zdravotného uvedomenia a načrtnúť možné riešenia zdravotných problémov u seniorov a podporu zdravia starších ľudí.

15. Svetový deň duševného zdravia (10.10.2017)

- Téma v roku 2017 bola „ Duševné zdravie na pracovisku“. RÚVZ so sídlom v Trebišove informovalo širokú verejnosť na svojej internetovej stránke, na informačnom paneli RÚVZ Trebišov a na stránke mesta Trebišov o tomto dni. V roku 2017 sa v tejto problematike realizovali 6 skupinové zdravotno-výchovné intervencie pre 100 poslucháčov, z toho pre 30 poslucháčov v produktívnom veku.

16. Svetový deň osteoporózy (20.10.2017)

- RÚVZ so sídlom v Trebišove informovalo širokú verejnosť na svojej internetovej stránke, na informačnom paneli RÚVZ Trebišov a na stránke mesta Trebišov o tomto dni. V roku 2017 sa v tejto problematike realizovali 4 skupinové zdravotno-výchovné intervencie pre 102 poslucháčov v produktívnom veku.

17. Svetový deň diabetu (14.11.2017):

- RÚVZ so sídlom v Trebišove informovalo širokú verejnosť na svojej internetovej stránke, na informačnom paneli RÚVZ Trebišov a na stránke mesta Trebišov o tomto dni.

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka mesta	1	Verejnosť	Mesto Trebišov
Prednášky, besedy v SŠ a v gymnáziu na tému „ Diabetes“	14	283	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSOŠ sv. Jozafáta Trebišov ▪ Obchodná akadémia Trebišov ▪ Cirkevné Gymnázium Trebišov ▪ ŠZŠ Poľná 1, Trebišov

- V súvislosti s týmto dňom odborní zdravotnícki pracovníci v Poradni zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Trebišove zabezpečili bezplatné vyšetrenia. Na základe vyšetrenia glykémie a zistenia ďalších rizikových faktorov, poskytnú informácie v oblasti zdravého životného štýlu, životosprávy a primeranej pohybovej aktivity. Každému klientovi je na základe výsledkov vyšetrení poskytnuté individuálne poradenstvo.

18. Európsky týždeň boja proti drogám – tretí novembrový týždeň 2017

- RÚVZ so sídlom v Trebišove informovalo širokú verejnosť na svojej internetovej stránke, na informačnom paneli RÚVZ Trebišov a na stránke mesta Trebišov o tomto dni.
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove počas celého roka realizuje priebežne rôzne činnosti zamerané na zlepšenie zdravia, predĺžovanie života a zlepšenie kvality života celej populácie pomocou podpory zdravia, prevencie chorôb a rôznych foriem zdravotných intervencií. Zámerom aktivít je zvýšenie povedomia najmä v oblasti prevencie civilizačných ochorení, súvisiacich so životným štýlom.
- V Poradni zdravia pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Trebišove každému klientovi odborní zdravotnícki pracovníci zabezpečia bezplatné vyšetrenia a individuálne poradenstvo na prevenciu nikotinizmu a odvykanie od fajčenia, spojeného s meraním úrovne oxidu uhoľnatého ďalej len (CO) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer. Na základe vyšetrenia a zistenia ďalších rizikových faktorov, poskytnú informácie v oblasti zdravého životného štýlu, životosprávy a primeranej pohybovej aktivity.

RÚVZ so sídlom v Trebišove	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka RÚVZ	1	Verejnosť	RÚVZ Trebišov
Web stránka mesta	4	Verejnosť	Mesto Trebišov, Kráľ. Chlmec, Sečovce Čierna nad Tisou
Prednáška: FAS syndróm, Alkohol a ženy	1	16	CSOŠ sv. Jozafáta ul. Komenského Trebišov
Prednáška: Drogové závislosti	3	107	Obchodná akadémia Trebišov, ZŠ Zempl. Teplica
Prednáška: Drogové závislosti a AIDS	4	94	ZŠ Komenského Trebišov

19. Svetový deň boja proti AIDS (Zdravie a bezpečnosť v školách 2017) (1.12.2017):

Hrou proti AIDS	Besedy/prednášky	Iné aktivity
V roku 2017 nerealizované	- 4 prednášky - 94 žiakov - ZŠ Komenského	- 1x informačný panel v sídle RUVZ Trebišov - 1 x web stránka RÚVZ

	Trebišov	Trebišov
	<ul style="list-style-type: none"> - 2 prednášky - 51 žiakov - DSA Trebišov 	<ul style="list-style-type: none"> - Sviečkový pochod 29.11.2017 (SČK): príhovor odborného pracovníka z RÚVZ pre zúčastnených študentov SŠ a pedagógov

Hromadné edukačné aktivity, medializácia výchovy k zdraviu - v počte 52 aktivít, ktoré sa realizovali prostredníctvom - internetových stránok RÚVZ Trebišov (www.ruvztv.sk), mesta Trebišov (www.trebisov.sk), mesta Sečovce (www.secovce.sk), mesto Kráľovský Chlmec (www.kralovskychlmec.sk), mesta Čierna nad Tisou (www.ciernanadtisou.sk) v súvislosti s regionálnymi a celoslovenskými kampaňami.

V roku 2017 Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia uskutočnil na základných školách a stredných školách **dotazníkový zber údajov** od žiakov s počtom dotazníkov a pracovných listov - 798, celkový počet výkonov - 1965.

1. Regionálny prieskum: „Monitoring stravovacích zvyklostí žiakov zo znevýhodnených komunit“, v počte 94 dotazníkov, počet výkonov celkom 188. Získané údaje z prieskumu budú spracované do databázy v programe EXCEL a vyhodnotené v roku 2018.
2. V priebehu roka 2017 Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa podieľal na realizácii medziodborovej úlohy č. 1.7 „Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií“. Dotazníkový prieskum bol zameraný na zistenie informovanosti žiakov SŠ o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií, v súvislosti s dodržiavaním hygienických požiadaviek v prevádzkarní solárií. Počet dotazníkov: 114, počet výkonov celkom 233. Úloha bola riešená v súčinnosti s Referátom hygieny životného prostredia, ktorý zabezpečil spracovanie údajov z dotazníkov do databázy.
3. Pri realizácii projektu „Viem, čo zjem“, u žiakov dvoch základných škôl bolo vypracovaných 128 dotazníkov efektivity, 462 pracovných listov, 14 prednášok, počet všetkých výkonov 746. Po ukončení projektu boli vypracované záznamy o priebehu školenia, ktoré boli zaslané podľa metodických usmernení na ÚVZ SR.

9.1.1. Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia priebežne sleduje ukazovatele zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov na okresnej a obecnej úrovni. V roku 2017 bola vykonaná aktualizácia hodnotenia ukazovateľov zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov v porovnaní s ukazovateľmi na úrovni Košického kraja a Slovenskej republiky. Zároveň bol vyhodnotený trend vývoja sledovaných ukazovateľov toho času za obdobie rokov 2001 – 2016.

Stručná charakteristika zdravotného stavu obyvateľstva v okrese Trebišov

- Stredná dĺžka života u mužov aj u žien vykazuje u všetkých porovnávaných populácií zvyšujúce sa hodnoty. U mužov ako aj u žien žijúcich v okrese Trebišov je však stredná dĺžka života nižšia ako v Košickom kraji a v Slovenskej republike (SR).
- V okrese Trebišov je vyššia miera celkovej, dojcenskej a novorodeneckej úmrtnosti ako aj vyššia úmrtnosť mužov a žien, než je na úrovni Košického kraja a SR.

- Z hľadiska úmrtnosti podľa príčin smrti je v okrese Trebišov úmrtnosť na srdcovo-cievne ochorenia vyššia ako na úrovni spádového kraja a Slovenskej republiky. Trend štandardizovanej úmrtnosti na srdcovo-cievne ochorenia v okrese Trebišov je však klesajúci, čo možno hodnotiť pozitívne.
- Úmrtnosť na onkologické ochorenia je však v okrese vyššia ako v Košickom kraji a porovnateľná s úmrtnosťou v SR. Štandardizovaná úmrtnosť na onkologické ochorenia je dlhodobo stúpajúca v okrese Trebišov podobne ako v Košickom kraji a v SR.
- Vývoj zdravotného stavu v okrese Trebišov možno hodnotiť ako nepriaznivý vo väčšine sledovaných ukazovateľov. Tento vývoj je pravdepodobne podmienený najmä nepriaznivými socioekonomickými ukazovateľmi a kultúrnymi zvyklosťami v heterogénnej národnostnej štruktúre okresu.

9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa vo svojej činnosti, v súlade s národným akčným plánom, prioritne zameriava na zlepšenie zdravotného uvedomenia celej populácie v problematike prevencie nadváhy a obezity.

V roku 2017 boli realizované Referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v súčinnosti s Referátom hygieny detí a mládeže skupinové intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity v cieľovej skupine detí a mládeže v počte 68 *besied* so zameraním na *prevenciu obezity, zvyšovaním pohybovej aktivity a ozdravením výživy*.

Skupinové aktivity sú realizované formou *besied* s interaktívnymi vstupmi, kde účastníci vyplňajú dotazník, majú možnosť otestovať svoju vitálnu kapacitu pľúc, zhodnotiť svoju úroveň pohybovej aktivity a získať informácie najvhodnejších druhoch telesnej aktivity, ako aj o priaznivých účinkoch pohybu na zdravie a celkovú vitalitu organizmu.

Prostredníctvom *Poradne zdravia* sa realizovalo 252 *výkonov* zameraných na optimalizáciu výživy a pohybovej aktivity v kontexte prevencie obezity u dospelých a u detí školského veku. Aktivity boli zamerané na určovanie stavu telesnej hmotnosti, rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií sa poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti.

V roku 2017 bol spracovaný **odpočet sprievodných edukačných aktivít** realizovaných v okrese Trebišov v školskom roku 2016/2017 v súvislosti s Národnou stratégiou SR pre program podpory spotreby ovocia a zeleniny u detí a žiakov v školách – „**Školské ovocie**“, ktorý uvádzame v nasledujúcej tabuľke:

Názov aktivity	Organizácia	Úroveň	Cieľová skupina	Počet edukovaných	Počet aktivít
Zdravý životný štýl – zdravá výživa	ZŠ Zempl. Teplica	lokálna	deti a mládež	57	2
Zdravá výživa a diabetes	CSOŠ sv. Jozafáta, Trebišov	lokálna	deti a mládež	61	3
Zdravá výživa a diabetes	OA Trebišov	lokálna	deti a mládež	74	3
Zdravá výživa a diabetes	Gymnázium Kr. Chlmec	lokálna	deti a mládež	55	2
Zdravý životný štýl	ZŠ Komenského	lokálna	deti a	76	2

– zdravá výživa	Trebišov		mládež		
Význam zdravej výživy pre deti	Materské centrum Sovička Sečovce	lokálna	produktívny vek	18	1
Bud' fit!	Zemplínska knižnica Trebišov	lokálna	deti a mládež	29	1
Zdravý životný štýl – zdravá výživa	SSOŠ Sečovce	lokálna	deti a mládež	69	4
Zdravý životný štýl – zdravá výživa	ZŠ Kráľ. Chlmec	lokálna	deti a mládež	56	2
Zdravý životný štýl – zdravá výživa	ZŠ Komenského Trebišov	lokálna	deti a mládež	53	2
Základy zdravej výživy a zdravý životný štýl	ZŠ I.Krasku Trebišov	lokálna	deti a mládež	86	2
Spolu:				634	24

9.2.1. Vyzvi srdce k pohybu - celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove sa v roku 2017 zapojilo do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorej cieľom je povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít. Kampaň prebiehala v termíne od 20.3.2017 do 11.6.2017.
- Realizácia kampane prebiehala prostredníctvom informácie cez dostupné médiá: web stránka RÚVZ so sídlom v Trebišove (www.ruvz.tv.sk) a informačné panely v priestoroch RÚVZ, nákupných centier, mestskej knižnici ap..
- Kampaň bola propagovaná aj na webových stránkach mestských úradov (4) v okrese Trebišov (www.trebisov.sk), Sečovce (www.secovce.sk), Kráľ.Chlmec (www.kralovskychlmec.sk), Čierna nad Tisou (www.ciernanadtisou.sk), obecných úradov (70), školách (30). Súčasne boli zverejnené na stránkach aj účastnícke listy k danej kampani. Účastnícke listy boli rozdane aj individuálne pri poskytovaní poradenstva v poradni zdravia. Spolu bolo distribuovaných 100 ks účastníckych listov a 25 plagátov. Počet realizovaných výkonov: 123.
- Poskytnuté bolo poradenstvo na optimalizáciu pohybovej aktivity – v počte 96 výkonov.

9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Plnenie:

- V roku 2017 Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia uskutočnil zdravotno – výchovné aktivity u žiakov zo znevýhodnených komunít, ktorí žijú v osade a navštevujú základnú školu a špeciálnu základnú školu v regióne svojho bydliska. Prednášky a besedy (4) na školách boli zamerané na zdravý životný štýl a základy zdravej výživy. Žiaci sa počas besied aktívne zapájali do diskusií o pyramíde zdravej výživy a zdravom životnom štýle. V roku 2017 boli 4 prednášky pre 181 žiakov.
- U žiakov, ktorí sa zúčastnili prednášok bol realizovaný dotazníkový zber údajov pre prieskum o stravovacích zvyklostiach „*Monitoring stravovacích zvyklostí žiakov zo znevýhodnených komunít*“ v počte 94 dotazníkov. Údaje z dotazníkov budú spracované

v databáze v programe Excel a vyhodnotené následne v roku 2018. Počet výkonov v roku 2017 je 188.

- V roku 2017 pre žiakov zo znevýhodnených komunít na základných školách boli realizované prednášky a besedy na tému: Základy osobnej hygieny a prevencia parazitárnych ochorení : Pedikulóza a Svrab. Počet výkonov - 4, počet edukovaných – 181.
- V súvislosti s prevenciou pohlavne prenosných ochorení bolo vykonané 2x preškolenie učiteľov a asistentov učiteľov pôsobiacich v záhadnej škole, ktorú navštevujú deti zo znevýhodneného prostredia za účelom realizácie intervencií v školskom prostredí v prevencii tejto skupiny ochorení.
- Zástupca RÚVZ Trebišov sa zúčastnil na zasadnutí Komisie pre riešenie problémov marginalizovanej skupiny Mesta Trebišov za účelom informovania o rizikových faktoroch životného štýlu a podmienok bývania a komunálnej hygieny a o výskyte ochorení v marginalizovanej komunite žijúcej v meste Trebišov.
- Realizovaná bola aj spolupráca s asistentmi osvetly zdravia neziskovej organizácie Zdravé komunity. Spolupráca bola zameraná na riešenie aktuálnych problémov v rómskych osadách lokalizovaných v mestách Trebišov a Sečovce. Priebežne prebiehala aj spolupráca s koordinátormi osvetly zdravia.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia realizoval v roku 2017 v cieľovej skupine deti a mládeže *50 edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania alkoholu a iných drog pre 883 edukovaných.*

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v priebehu roka 2017 realizoval *4 edukačné* aktivity pre seniorov v: Dennom stacionári v Sečovciach, Domove dôchodcov Lumen v Trebišove, Územných spolkoch Slovenského červeného kríža v obciach Lastovce a Byšta (*spolu bolo edukovaných 48 osôb*). Intervencie boli zamerané na zachovanie správnych funkcií mozgu a správnu výživu.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ POSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia naplňal v roku 2017 predmetný program prostredníctvom edukačných aktivít zameraných na dentálne zdravie, prevenciu ochorení chrupu a ďasien, správnu hygienu vrátane nácviku správnej hygieny. Edukácia bola vykonávaná v materských školách. V základných a stredných školách boli aktivity realizované edukáciou v súvislosti so zdravým životným štýlom. V roku 2017 bolo vykonaných *56 besied* (spolu intervenovaných *1511 detí a mládeže*).

9.7. CINDI PROGRAM SR

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove od roku 1992 realizuje *Program CINDI – Slovensko*. V rokoch 1998 a 2003 bol uskutočnený aj skrining zdravotného stavu obyvateľstva okresu

Trebišov (a následne analyzovaný zdravotný stav predmetnej populácie) podľa intencií tohto medzinárodného projektu.

- **Individuálna stratégia:** V rámci *poradenského centra* prebieha práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa štandardnej metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov s cieľom zníženia chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia. V roku 2017 bolo komplexne vyšetrených 232 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. *Poradenské aktivity boli vykonané v počte 3923 výkonov.*
- Okrem činnosti Poradne zdravia bol program CINDI referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v roku 2017 napĺňaný aj realizáciou kampaní pri príležitosti svetových dní a iných kampaní (v počte 18 kampaní zameraných na prevenciu chronických ochorení).

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia plnil úlohu v prioritě II. preventívne programy písm. a): „*Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).*“

V roku 2017 bolo realizovaných 50 interaktívnych zdravotno-výchovných aktivít v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy) (počet edukovaných 883).

9.9. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Plnenie:

V rámci plnenia Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity bolo vypracované pre Mesto Trebišov stanovisko ku *Koncepcii športu mesta Trebišov*, v ktorom sme poskytli údaje a informácie z výkonu činnosti nášho úradu. V stanovisku boli zhodnotené výsledky monitoringu hygienického stavu priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v meste Trebišov. Bolo konštatované, že objekty telovýchovných zariadení si vyžadujú nielen opravy, ale aj modernizáciu. Pozitívne bolo hodnotené využívanie a rozširovanie vlastných vonkajších telovýchovno-športových plôch pri školách.

Realizácia úloh „Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020“.

Úloha č. 5.1.1 „*Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškóľákov, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi*“. V tejto súvislosti bol realizovaný výber škôl, ktoré budú zaradené do prierezovej štúdie v školskom roku 2017/ 2018.

P.č.	Názov a adresa školy
1.	Základná škola, ul. M.R.Štefánika č. 910/51, 075 01 Trebišov
2.	Základná škola, ul. Komenského č. 8, 075 01 Trebišov
3.	Základná škola, ul. Školská 339/2, 076 14 Michalany
4.	Gymnázium, ul. Komenského č. 32, 075 01 Trebišov
5.	Cirkevné gymnázium sv. Jána Krstiteľa, ul. M.R.Štefánika č. 9, 075 01 Trebišov

6.	Cirkevná stredná odborná škola sv. Jozafáta, ul.Komenského č. 1963/10, 075 01 Trebišov
7.	Spojená škola, ul. Kollárova 17, 078 01 Sečovce
8.	Súkromná stredná škola DSA, ul. Komenského 12, 075 01 Trebišov

Plnenie úlohy č. 5.1.3 „*Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držanie tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi*“:

- Účasť dvoch odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v Trebišove na „*Metodickom seminári pre pracovníkov odboru Výchova k zdraviu k plneniu úlohy „NAPPPA“ na roky 2017-2020*“ na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi v dňoch 27.-28.6.2017. Zameranie seminára: metodika, praktické ukážky a hodnotenie úlohy č. 5.1.1 a úlohy č. 5.1.3

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove, ako partner OZ STOPA, podporil športovo-spoločenské podujatie s názvom Nočný beh Trebišov, ktoré sa uskutočnilo dňa 10.06.2017. Popis aktivít je uvedený v kapitole 9.1.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Plnenie:

V rámci plnenia medziodborovej úlohy č. 1.7 „*Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií*“ referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia vykonal dotazníkový prieskum na dvoch SŠ / CSOŠ sv. Jozafáta Trebišov, SSOŠ Sečovce) a gymnáziu (Gymnázium Kráľ. Chlmec), ktorý bol zameraný na zistenie informovanosti žiakov SŠ o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií, v súvislosti s dodržiavaním hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií. Počet dotazníkov: 114, počet výkonov celkom 233. Úloha bola riešená v súčinnosti s Referátom hygieny životného prostredia, ktorý zabezpečil spracovanie údajov z dotazníkov do databázy.

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 -2025 (NAPPO)

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa podieľal na plnení úlohy v rámci priority „*Podpora zdravého štartu do života*“, realizovaním prednášok a besied pre matky s deťmi na materskej dovolenke. V zariadení Materského centra Sovička v Sečovciach, kde sa stretávajú matky s deťmi, bola nadviazaná spolupráca zameraná na individuálnu a spoločenskú poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity a pohybovej aktivity.

Počet aktivít: 3

Počet edukovaných matiek: 18

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Na základe zozbieraných údajov o kvalite pitnej vody RÚVZ so sídlom v Trenčíne informuje verejnosť o kvalite pitnej používanej na prípravu stravy pre dojčatá z hľadiska prevencie methemoglobínémie ako i redukcie ochorení a úmrtnosti detí v dôsledku konzumácie nevyhovujúcej kvality pitnej vody. RÚVZ so sídlom v Trenčíne pravidelne aktualizuje na svojej webovej stránke zoznam verejných vodovodov podľa obsahu dusičnanov (do/nad 10 mg/l) na základe dlhodobých výsledkov monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch. Taktiež zabezpečuje v spolupráci s detskými lekármi odbery pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov za účelom informovanosti matiek o kvalite pitnej vody za účelom znižovania rizika výskytu dojčenskej methemoglobínémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá. V období 1.1.2017 – 31.12.2017 bolo odobratých 26 vzoriek zo studní v oblastiach, ktoré nie sú zásobované verejným vodovodom. V 15 vzorkách bol zaznamenaný prekročený limit nad 10 mg/l a voda nebola doporučená na prípravu stravy pre dojčatá.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V súčasnosti na úrovni gestora prebieha vypracovanie pilotného projektu a príprava a tlač pracovných dokumentov. Po usmernení gestorského pracoviska bude projekt realizovaný aj v riešiteľskom pracovisku.

1.4. SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Do projektu bolo v prvom polroku 2015 zapojených 5 škôl. Počet zapojených respondentov bol 335 žiakov a 25 učiteľov. Údaje z dotazníkov boli následne spracované do jednotlivých databáz a odoslané na ÚVZ SR. V súčasnosti je projekt ukončený a prebieha spracovanie získaných dát.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Gestor úlohy spracováva zaslané podklady z predchádzajúceho obdobia. Následne budú vytipované vodárenské zdroje, z ktorých budú odoberané vzorky na stanovenie vybraných ukazovateľov. Podľa pokynov RÚVZ vykoná odbery a doručí vzorky do vybraných laboratórií. V spolupráci s Fakultou chemickej a potravinárskej technológie STU Bratislava bude laboratórnymi analýzami odsledovaný výskyt pesticídnych látok a následne na základe analýz z jednotlivých vodárenských zdrojov bude aktualizovaná legislatíva v tejto oblasti.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Gestor úlohy zabezpečuje edukáciu a zakúpenie prístrojového vybavenie pre RÚVZ, ktoré sa zapojili do projektu a jeho realizáciu v rámci SR, tak aby bolo pokryté územie Slovenska informáciami o koncentráciách biologických alergizujúcich časticiach vo vonkajšom ovzduší.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

V súčinnosti s oddelením hygieny detí a mládeže bol zrealizovaný dotazníkový prieskum u 90 respondentov zameraný na znalosti v oblasti možného poškodenia zdravia spôsobeného navštevovaním solárií. Získané údaje budú využité ako podklady na realizáciu legislatívnych úprav na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách, vypracovanie náučného materiálu pre verejnosť o zdravotných rizikách a ich prevencii pri využívaní solárií, vypracovanie náučného materiálu pre prevádzkovateľov solárií o zdravotných rizikách a ich prevencii pri prevádzkovaní solárií, získanie podkladov pre Slovenskú obchodnú inšpekciu na vyradenie nevyhovujúcich opaľovacích trubíc z ponuky na trhu a na zamedzenie nekalých obchodných praktík u predajcov opaľovacích trubíc.

V júni 2017 bol zakúpený prístroj na meranie UV žiarenia z trubíc v prístrojoch solárií. V 2. polroku bol prístroj odoslaný na pracovisko v Prahe za účelom jeho kalibrácie. V roku 2018 budú vykonané meranie v jednotlivých prevádzkach solárií zamerané na dodržiavanie limitných hodnôt pre ÚVZ žiarenie.

Odbor HŽPaZ spolupracuje s Laboratóriami RÚVZ v Trenčíne na plnení úloh:

č. 7.1 Cyanobaktérie – sledovanie výskytu a odber vzoriek vody na lokalitách s vodou určenou na kúpanie, resp. v opodstatnených prípadoch aj na vodných útvaroch využívaných väčším počtom obyvateľov na kúpanie. Odbery boli realizované počas kúpacej sezóny 2017. Celkovo bolo vykonaných 18 odberov povrchových vôd. Ani v jednej zo vzoriek nebolo zistené prekročenie limitnej hodnoty cyanobaktérií.

č. 7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach – odber vzoriek na prítomnosť legionel vo vzorkách vody na kúpanie v zariadeniach (plavárne, ubytovacie zariadenia), v ktorých sa nachádzajú bazény s vodnými atrakciami. V celoročných zariadeniach bolo v období 1.1.2017 – 31.12.2017 odobratých 7 vzoriek na analýzu legionel. Výsledky laboratórnych analýz boli vo všetkých prípadoch negatívne. Odbery vzoriek vôd na kúpanie na prítomnosť legionel v bazénoch s vodnými atrakciami boli realizované aj na sezónnych kúpaliskách počas kúpacej sezóny 2017. Celkovo bolo odobratých 7 vzoriek na analýzu legionel. Výsledky všetkých siedmych analýz boli negatívne.

V regióne, v ktorom je vecne a miestne príslušným orgánom verejného zdravotníctva RÚVZ so sídlom v Trenčíne boli v roku 2017 pracovníkmi odobraté vzorky vody v počte 8 a 8 sterov v zariadení Nemocnice Bánovce – 3. súkromná nemocnica po vykonaných opatreniach zameraných na zníženie ich výskytu. V odobratých vzorkách teplej vody a v steroch bol potvrdený pozitívny výsledok vyšetrenia na stanovenie legionel. S prevádzkovateľom zariadenia budú získané výsledky prekonzultované a bude prerokovaný ďalší postup na ich elimináciu.

Z dôvodu potvrdenia výskytu ochorenia na legionelózu boli odobraté vzorky teplej vody z rozvodného vodovodného systému a z vŕivky v ubytovacom zariadení v počte 10 vzoriek pitnej vody a 6 vzoriek z vŕivky v ubytovacom zariadení, ktoré pacienti uvádzali ako pobytové miesto. Vzorky vody nepotvrdili nález legionel v rozvodnom systéme a vo vŕivke.

2. HYGIENA PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Do 31.12.2017 bolo vykonaných 844 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom. Výkon ŠZD bol zameraný na sledovanie stavu pracovného prostredia a podmienok práce, dodržiavanie legislatívnych požiadaviek v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä na pracoviskách s rizikovými prácami, zabezpečenie zdravotného dohľadu, prešetrovanie podozrení na choroby z povolania. Vydaných bolo 396 rozhodnutí a 109 záväzných stanovísk. Z toho 78 rozhodnutí bolo vydaných na základe žiadostí o zaradenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác. Uložené boli 3 sankcie trom prevádzkovateľom za správny delikt - prevádzkovanie priestorov bez súhlasného rozhodnutia a nezabezpečenie objektivizácie pracovného prostredia. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD boli nápravné opatrenia so záväznými lehotami plnenia ukladané priamo do zápisnice pri výkone ŠZD.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 16 organizáciách, vystavenia prachu z azbestu v 4 firmách a vplyvu hluku na zdravie v 2 organizáciách, karcinogénnych a mutagénnych faktorov v 4 organizáciách, a záťaž chladu a tepla na zdravie v 2 spoločnostiach.

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK /RIZIKOVÉ PRÁCE/

Evidenciu rizikových prác sme v priebehu roka na základe štátnych zdravotných dozorov a meraní aktualizovali a spresňovali. V dozorovaných okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava sme zaznamenali a vydali 78 rozhodnutí na vyhlásenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác.

Celkovo evidujeme 3 806 exponovaných zamestnancov (z toho 972 žien). V porovnaní s rokom 2016 je to o 133 zamestnancov menej, čo nasvedčuje priaznivému trendu zlepšovania pracovného prostredia z hľadiska rizík.

Podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov je evidovaných v priemyselnej oblasti – 3 237 zamestnancov, z toho 817 žien, čo predstavuje o 132 zamestnancov menej ako v roku 2016. Druhou najexponovanejšou činnosťou je zdravotníctvo a sociálna pomoc s celkovým počtom pracovníkov 184 z toho 118 žien, čo je o 9 viac ako v roku 2016.

Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov sa eviduje v riziku hluku – 3 053 (z toho 679 žien). V porovnaní s rokom 2016 je to o 177 zamestnancov menej. V 4. kategórii rizika hluku evidujeme 213 zamestnancov, z toho 32 žien. V 3. kategórii rizika hluku evidujeme 2 840 zamestnancov, z toho 647 žien.

Najvyšší počet žien máme podobne ako v minulých rokoch evidovaný v riziku hluku (3. kategória – 647 a 4. kategória – 32 žien).

V riziku chemických látok a zmesí evidujeme celkom 642 zamestnancov (z toho 102 žien), čo predstavuje o 30 zamestnancov menej ako v roku 2016.

Objektivizácia hluku v rámci štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná v jednej prevádzke, ktorá sa zaoberá výrobou modulov pre vykurovaciu techniku. Merania boli vykonané na pracovisku, na ktorom sa vyrábajú a opracovávajú medené rúrky. Zhodnotených bolo 13 pracovných profesií. Z výsledkov meraní vyplynulo prekročenie dolnej akčnej hodnoty normalizovanej hladiny expozície pre päť profesií, prekročenie horných akčných hodnôt alebo limitných hodnôt z výsledkov meraní nevyplývalo.

2.1.2 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI TOXICKÝCH A TOXICKÝCH LÁTKOK A ZMESÍ

ŠZD bol zameraný cielene na plnenie požiadaviek na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, najmä na - spôsob skladovania, manipulácie, predaja veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí, spôsob používania pri výrobných procesoch, na evidenciu množstiev používaných látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornú spôsobilosť vedúcich a riadiacich zamestnancov, opatrenia pri mimoriadnych situáciách a haváriách. V roku 2017 bol vykonaný štátny zdravotný dozor spolu v 39 organizáciách. Vydaných bolo 5 rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (RDP Chocholná-Velčice, CEMMAC a.s., Horné Srnie, PD Podlužany, PFS a.s., Brezová pod Bradlom - galvanizovňa Myjava, HDO SK s.r.o., Bratislava – galvanizovňa Myjava) a 4 rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s karcinogénmi a mutagénmi (Alphamedical s.r.o., Martin – detašované diagnostické centrum patológie v Novom Meste nad Váhom, CEMMAC a.s., Horné Srnie, PFS a.s., Brezová pod Bradlom - galvanizovňa Myjava, HDO SK s.r.o., Bratislava – galvanizovňa Myjava). Vydaných bolo 20 rozhodnutí k schváleniu prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi (CHF) a 53 rozhodnutí k schváleniu prevádzkových poriadkov pre prácu s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (vrátane azbestu). V rámci vydania rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky bolo zároveň schválených ďalších 28 prevádzkových poriadkov.

Dotazníkovou formou sa informovanosť zamestnancov o riziku CHF zisťovala v 16 firmách, kde bolo vyplnených 25 dotazníkov informovanosti. V 4 spoločnostiach, ktoré odstraňovali AZC materiál zo stavieb bolo v tomto roku vyplnených 16 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Zo všetkých vyplnených dotazníkov informovanosti vyplýva, že respondenti sú vystavení chemickým a karcinogénnym faktorom najmä v poľnohospodárskych organizáciách pri skladovaní a manipulácii s pesticídmi, pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest (v interiéroch a exteriéroch budov), v priemysle ide najčastejšie o expozíciu zväčša dymom, prachu z obrusovania, pieskovania, pri povrchových úpravách kovov, pri lakovaní, v drevovýrobách, pri opravách a servise motorových vozidiel. OOPP pre zamestnancov sú poskytované dostatočne, najviac používanými OOPP okrem pracovného odevu a obuvi sú: celotelový overal, rukavice, maska, dýchací prístroj. K opatreniam, ktoré zamestnávateľ zabezpečuje patria najmä ozdravovacie pobyty. Pravidelných lekárskeho vyšetrení v súvislosti s rizikom pri práci sa zúčastňujú všetci zamestnanci.

Z rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov v poľnohospodárskych podnikoch, priemyselných organizáciách a predajniach, v ktorých sa manipuluje s toxickými látkami a zmesami sa v priebehu roku 2017 nevyskytla žiadna závažná situácia, ktorá by si vyžadovala mimoriadne nápravne opatrenie.

V roku 2017 sme zvolili 5 zasadnutí komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami a boli preskúšaní 11 žiadatelia. Na základe vzdelania, dĺžky praxe a odbornej prípravy žiadateľov sme vydali bez vyskúšania pred komisiou 23 osvedčení.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 22 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTKO POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

V roku 2017 sme vydali 49 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pre 22 žiadateľov (29 pre exteriéry budov a 20 pre interiéry budov). Rozhodnutia boli vydané pre nasledovné oprávnené organizácie:

6 x Concret, s.r.o., Boleráz, 4 x BYTHERM, s.r.o., Bánovce nad Bebravou, 4 x STRECHY Bartek s.r.o., Dolná Súča, 4 x ORAVEX SLOVAKIA s.r.o., Dežerice, 3 x M-GAS s.r.o., Trenčín, 3 x Imrich Vanko - VARE-MONT, Horné Saliby, 3 x ASTANA, s.r.o., Poprad, 3 x DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava, 3 x GAMA MONT s.r.o., Nitra, 2 x Dušan Miezga – MOVAK, Vrbové, 2 x BATKO s.r.o., Horná Poruba, 2 x AZBEST GROUP s.r.o., Poprad, 1 x Re Trash s.r.o., Kremnica, 1 x SD Gelnica s.r.o., Gelnica, 1 x PROSERVIS Strážske s.r.o., Strážske, 1 x E-RAN TZB s.r.o., Bratislava, 1 x Dušan Jančo, Trenčín, 1 x KOVOMAT SLOVAKIA s.r.o., Žilina, 1 x Roman Juríček-STRECHYRJA, Lysá pod Makytou, 1 x PROFI-DEMONT s.r.o., Detva, 1 x Milan Marčan-COBRA, Nitra, 1 x ADEST a.s., Rybany.

Všetky tieto subjekty vlastnia oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. o) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zmien a doplnkov.

V rámci kontroly pracovných podmienok pri práci s AZC materiálmi sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku vystavenia prachu z azbestu v 4 firmách, v ktorých bol 6 x vykonaný štátny zdravotný dozor (3 x interiér budov, 3 x exteriér budov). Vyplnených bolo 16 dotazníkov informovanosti pracovníkov vystavených prachu z azbestu. Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 60 oznámení o začatí resp. o ukončení prác s materiálmi obsahujúcimi azbest.

K 31.12.2017 evidujeme celkovo 127 zamestnancov, z toho 27 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s karcinogénnymi a mutagénymi faktormi, čo predstavuje o 10 zamestnancov menej ako v roku 2016. Jedná sa o činnosti: pri riedení cytostatík, výkone laboratórnych analýz vody a čistiarenských kalov, spracovanie tvrdého dreva, chemická sterilizácia etylénoxidom pre sterilizácii jednorazovej injekčnej techniky, pri povrchovej úprave kovov, pri analýze drahých kovov, pri príprave roztokov a analýzach vody. V riziku expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu pracuje 28 zamestnancov, z toho 25 žien.

V roku 2017 bolo vykonaných 8 ŠZD v rámci čoho bola vykonaná objektivizácia chemických faktorov v pracovnom prostredí v nasledovných prevádzkach:

AAF International s.r.o., Trenčín (meranie pevných aerosólov pri výrobe vzduchových filtrov), U.S.Center zubná poliklinika s.r.o., Trenčín (meranie ťažkých kovov - Hg pri výmene amalgámovej plomby), N-Group Slovakia s.r.o., Myjava (meranie CHF – hexán, izopropanol pri vulkanizácii za studena), Ján Kallo – STOMO, Nové Mesto nad Váhom (meranie pevných aerosólov v stolárskej výrobe), SPPP Slovakia s.r.o., Bánovce nad Bebravou (meranie CHF – butylacetát, xylén v lakovacej linke spätných zrkadiel vozidiel), ML Produktion s.r.o., Myjava (meranie CHF – Pb, Sn pri odlievaní armatúr + BET v moči 14 zamestnancov), VAILLANT INDUSTRIAL SLOVAKIA s.r.o, Trenčianska Stankovce (meranie CHF – minerálne oleje, Cu, Pb, Zn pri výrobe kondenzačných kotlov), HS-Tec, s.r.o., Trenčín, prevádzka Bánovce nad Bebravou (meranie pevných aerosólov pri hranovaní kovov).

Pri objektivizácii v rámci ŠZD sme sa zamerali na sledovanie CHF (ťažké kovy, prach, chemické škodliviny) v prevádzkach, kde sa na pracoviskách vyskytujú. Vo všetkých prevádzkach z nameraných výsledkov vyplynulo, že u hodnotených zamestnancov v daných profesiách neboli prekročené normou stanovené prípustné expozičné limity chemických faktorov pracovného prostredia.

Po vykonaní analýz a vystavení protokolov sme jednotlivých prevádzkovateľov písomne informovali o výsledkoch meraní chemických faktorov pracovného prostredia.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Zdravotno - výchovné aktivity a hlavne poradenstvo pre zamestnancov a zamestnávateľov sme uplatňovali pri každom vykonanom ŠZD. V rámci projektu „Zdravé pracoviská“, sme v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia v roku 2017 vykonali hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia v troch organizáciách:

Spoločnosť Medline Assembly Slovakia s.r.o., Bánocce nad Bebravou sa zaoberá balením zdravotníckych pomôcok. Vyšetrenie bolo poskytnuté 49 zamestnancom.

Spoločnosť Vaillant Industrial Slovakia s.r.o., Trenčianske Stankovce sa zaoberá výrobou a montážou rôznych modulov a komponentov do plynových kotlov, vyhrievacích zariadení. Vyšetrenie bolo poskytnuté 46 zamestnancom.

Spoločnosť Regal Beloit Slovakia, s.r.o., Nové Mesto nad Váhom sa zaoberá výrobou spojok pre energetický priemysel. Vyšetrenie bolo poskytnuté 16 zamestnancom.

Pre zamestnancov bolo priamo na mieste organizácie zabezpečené meranie antropometrických parametrov – hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, BMI, WHR, meranie % tuku v tele a biochemických parametrov - hladina celkového cholesterolu, meranie tlaku krvi, priamo na mieste vyhodnotenie a individuálne poradenstvo.

Všetci pracovníci v rámci ŠZD v teréne, alebo na RÚVZ poskytujú konzultácie o povinnosti zariadenia PZS, o zaradovaní prác do jednotlivých rizík, o legislatíve pri skúškach na získanie osvedčenia pre prácu s toxickými látkami, o náležitostiach prevádzkových poriadkov, o zmenách v právnych predpisoch, európskej chemickej legislatívy, zariadenia pracovísk pre zdravotne postihnutých zamestnancov a pod.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

V roku 2017 sme sa v rámci spolupráce s Inšpektorátom práce zúčastnili na štyroch pravidelných štvrťročných pracovných poradách, kde sa zhodnotili spoločné dozorné aktivity za rok 2016, dohodnuté boli spoločné previerky za Trenčiansky kraj na pracoviskách v zmysle dohovoru NIP SR a ÚVZ SR a priebežne vyhodnocoval priebeh spoločných dozorných aktivít.

Spoločné previerky boli vykonané v štyroch prevádzkach (4 spoločné kontroly), a to na 2 nerizikových pracoviskách (pracovné činnosti 1. a 2. kategórie) a na 2 rizikových pracoviskách (pracovné činnosti 3. a 4. kategórie) nasledovne, pričom dve z previerok boli vykonané v spádovom regióne RÚVZ Trenčín:

LEONI Slovakia, spol. s r. o., Trenčín (prevádzka zaoberajúca sa výrobou káblových zväzkov, nerizikové pracovisko)

GLEISTEIN SLOVAKIA, s.r.o., Trenčín (prevádzka zaoberajúca sa výrobou lán rôznych rozmerov, v prevádzke sú rizikové pracoviská).

RÚVZ sa zameriaval najmä na dodržiavanie povinností zamestnávateľov, ktoré vyplývajú z platnej legislatívy na úseku ochrany zdravia pri práci vrátane sledovania zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vo všetkých kategóriách práce (aj u zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú zamestnancov na nerizikových pracoviskách). Na záverečnej porade bola celkovo zhodnotená spolupráca v roku 2017, pričom bolo konštatované, že spolupráca splnila svoj

stanovený cieľ a v spoločné poradách a kontrolách sa plánuje pokračovať aj v budúcom roku, pričom sa dohodla spolupráca aj pre rok 2018.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Úloha je t. č. je štádiu prípravy.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Návrhy na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania ich postavenia ako chránené pracovisko boli (podľa charakteru priestorov) posudzované okrem oddelenia PPLaT aj oddeleniami HV a HŽPaZ. K 31.12.2017 bolo novo posúdených 34 pracovísk, ktoré majú charakter chráneného pracoviska, z toho 29 nových rozhodnutí a 5 stanovísk k zvýšeniu počtu zamestnancov. Išlo najčastejšie o administratívne práce, krajčírské práce, výroba, balenie a predaj darčkových predmetov, montáž káblových zväzkov a grafická činnosť. Vykonaných bolo 59 kontrol na existujúcich chránených pracoviskách. Pracoviská boli zariadené podľa druhu vykonávaných činností a zamestnanci majú k dispozícii zariadenia na osobnú hygienu v zmysle prílohy č. 1 k nariadeniu vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebolo na žiadnom pracovisku zistené závažné porušenie zákona 355/2007 Z. z. a jeho vykonávacích predpisov (najmä nariadenie č. 391/2006 Z. z.) a neboli uplatnené sankčné opatrenia.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – ROK 2017

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy * (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
Trenčín	29	5	34	59	198	-	-	-	-

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2015	Vydané stanoviská 2009-2015
Trenčín	358	12

3. HYGIENA VÝŽIVY A BEZPEČNOSŤ POTRAVÍN

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

RÚVZ Trenčín nebol do predmetnej úlohy zapojený.

3.2 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

RÚVZ Trenčín bol do uvedeného projektu zapojený prostredníctvom odberu vzoriek. Odobratá bola jedna vzorka – sklenená nádoba s vrchnákom s plastovým tesnením za účelom sledovania esterov kyseliny ftalovej s vyhovujúcim výsledkom.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

RÚVZ Trenčín v spolupráci s jednotlivými RÚVZ v SR realizoval monitoring obsahu „probiotík“ v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Cieľom úlohy bolo prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotických kmeňov baktérií vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

V roku 2017 bolo vyšetrených 37 vzoriek výživových doplnkov s obsahom baktérií mliečného kvasenia. Odber predmetných vzoriek bol vykonaný u výrobcov, distribučných skladoch, v špecializovaných predajniach a v lekárňach. Pri mikrobiologickom vyšetrení výživových doplnkov na kvantitatívne zastúpenie jednotlivých rodov baktérií mliečného kvasenia boli použité kultivačné média v zmysle platných noriem STN ISO 15214 a ČSN ISO 29981.

Vo všetkých vzorkách výživových doplnkov bola zistená prítomnosť baktérií mliečného kvasenie v hodnotách viac ako 1.10^6 KTJ/výrobcom deklarované množstvo a nebola zistená prítomnosť iných mikroorganizmov. Z hľadiska hodnotenia kvalitatívnych požiadaviek iba 9 vzoriek výživových doplnkov (24 %) obsahovalo množstvo baktérií mliečného kvasenia rovné alebo vyššie množstvu, ktoré výrobca deklaruje na obale. Zhodnotenie laboratórnych analýz bolo zaslané ÚVZ SR samostatne.

V roku 2017 RÚVZ Trenčín v rámci projektu realizoval i skúšky stability baktérií mliečného kvasenia rôznych podmienkach skladovania. Boli vyšetrené dva druhy výživových doplnkov na začiatku doby minimálnej trvanlivosti, v priebehu prvého polroku každý mesiac pri teplote skladovania 5°C a 25 °C ako i na konci doby minimálnej trvanlivosti. Na základe laboratórnych výsledkov možno konštatovať, že v prípade sledovaných výživových doplnkov teplota skladovania bola významným faktorom stability počtu baktérií mliečného kvasenia.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

V rámci plnenia tejto úlohy zamestnanci odboru hygieny výživy a bezpečnosti potravín RÚVZ Trenčín odobrali 24 vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie obsahu KJ, KJO₃ v kuchynskej soli. Všetky vzorky zodpovedali legislatívnym požiadavkám.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Odborní pracovníci RÚVZ Trenčína odobrali 1 vzorku výživového doplnku na stanovenie obsahu stolového sladidla – cyklamátov, 1 vzorku likéru na stanovenie obsahu farbiva – chinolínová žltá a 1 vzorku cukrovinky na stanovenie obsahu stolového sladidla – acesulfám K. Všetky vzorky zodpovedali stanoveným požiadavkám podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1333/2008 v znení zmien a doplnkov.

Respondentom podľa pohlavia a veku (veková kategória 19 – 34 r. a 35 – 54 r.; muži a ženy) boli odovzdané dotazníky na zistenie spotreby prídavných látok podľa frekvencie konzumácie vybraných druhov potravín ako i zhodnotením jednodňového jedálneho lístka. Celkovo bolo do projektu zapojených 20 respondentov.

Výsledky laboratórnej analýzy, údaje z dotazníkov boli spracované do tabuľkového vyhodnotenia a zaslané na ÚVZ SR v stanovenom termíne, ktorý realizuje spracovanie za celú SR.

3.8 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci úlohy RÚVZ so sídlom v Trenčíne realizoval odber vzoriek obedového menu a pekárskeho výrobku na obsah kuchynskej soli

V odobratých vzorkách hotových pokrmov a pekárskeho výrobku nebolo zistené prekročenie najvyššej medznej hodnoty pre pridanú NaCl v jednotlivých druhoch pokrmov stanovených platnou legislatívou.

Vyhodnotenie obsahu soli v kompletnom obedovom menu je uvedené v tabuľke č. 1.

Vyhodnotenie obsahu soli v pekárskeho výrobku uvádzajú tabuľky č. 2.

Tabuľka č. 1

Vyhodnotenie vzoriek obedového menu za RÚVZ Trenčín

P.č.	Názov pokrmu - zostava obedového menu	Výrobca (Meno a adresa prevádzkovateľa ZSS, IČO)	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/G*	% odporúčanej dennej dávky (5 g)	% odporúčaného podielu jedlej soli na obed D*
1	kelová polievka s paprikou a zemiakmi - hovädzie plátky na belehradský spôsob - tlačené zemiaky -	SOMERGASTRO, s.r.o. (verejné stravovanie), Kubrická 42/26, 91101Trenčín, IČO: 44234748	9305,70	8,49	169,87	485,34
2	polievka slepačia s niťovkami - vyprážené kuracie stehno - zemiaková kaša - sterilizované uhorky	SAMŠPORT s.r.o. (závodné stravovanie), Hodžova 261/1, 907 01 Myjava	8130,10	8,45	169,08	483,10
3	polievka šošovicová kyslá - znojemska roštenka - slovenská ryža - uhorkový šalát	NsP Nové mesto nad Váhom n.o., M.R.Štefánika 1, 915 31 Nové Mesto nad Váhom	5238,25	3,85	77,08	220,23

Tabuľka č. 2

Vyhodnotenie vzoriek chleba za RÚVZ Trenčín

P.č.	Názov výrobku	Výrobca (Meno a adresa, IČO)	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100g	Množstvo jedlej soli g/G*	G*	Neistota merania	NPM vyhovuje/ nevyhovuje
1	chlieb TN tmavý 1000g	I.M.D.K. pekárň TN s.r.o., Gen. Svobodu 1, Trenčín, IČO:46 630 392	6702	0,67	0,77	115	549	vyhovuje
2	chlieb pšenično-ražný	AT Považie, spol. s.r.o., Bzince pod	10295	1,03	1,59	154	607	vyhovuje

	bzinský 800g	Javorinou 419, Bince pod Javorinou, IČ O: 17327539						
3	chlieb nebalený	Pekáreň Drahovce s.r.o., Hlavná 1, Drahovce	10634	1,06	0,53	50	627	vyhovuje

3.7 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

RÚVZ Trenčín nebol do tohto projektu zapojený.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Priority sú rozdelené do troch oblastí:

a) Podpora zdravého štartu do života

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne vykonával v roku 2017 poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá. V zariadení Rodinné centrum JUŽANČEK, Východná 9, Trenčín boli realizované 2 prednášky na tému „ Zuby“ a „Čisté ruky“. Edukovaných bolo 11 matiek a 16 detí. Prednášky realizovalo oddelenie Výchova k zdraviu.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Oddelenie zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, pričom je posudzovaná i pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky ako i kontrolované podmienky pri príprave diétneho stravovania. V roku 2017 bolo skontrolovaných 209 zariadení školského stravovania (164 kuchýň, 31 výdajní stravy a 14 bufetov). V rámci dozoru bolo odobratých 33 vzoriek pokrmov na stanovenie obsahu soli a 21 vzoriek pokrmov, 9 vzoriek potravín a 5 vzoriek lahôdkarských výrobkov za účelom laboratórneho mikrobiologického vyšetrenia.

Spôsob zabezpečenia pitného režimu počas pobytu detí v zariadeniach pre deti a mládež je kontrolovaný počas výkonu štátneho zdravotného dozoru v týchto zariadeniach.

V predškolských zariadeniach bolo vykonaných 169 kontrol (116 ŠZD + 53 fajčenie) a v zariadeniach starostlivosti o deti do 6 rokov 7 kontrol (5 ŠZD + 2 fajčenie).

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V roku 2017 nebolo zrealizované žiadne školenie pracovníkov školského stravovania.

d) Podpora pohybových aktivít

Podmienky pre TV žiakov a študentov sú monitorované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na základných a stredných školách. V rámci mimoriadnej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy bolo skontrolovaných 23 telocviční pri základných školách a stredných školách a 1 kontrola bola vykonaná v rámci štátneho zdravotného dozoru v telocvični pri strednej škole.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

RÚVZ so sídlom v Trenčíne sa v roku 2017 podieľal na realizácii projektu. Projekt bol realizovaný na Základnej škole, Hodžova 37, 911 01 Trenčín v ročníkoch 5. – 9. a Piaristickom gymnáziu Jozefa Braneckého, Palackého 84/4, 911 01 Trenčín. Na ÚVZ SR bolo zaslaných 265 vyplnených dotazníkov.

Ďalšie aktivity:

V roku 2017 oddelenie hygieny detí a mládeže v zariadeniach pre deti a mládež vykonalo 73 kontrol na preverenie uplatňovania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Všetky preverené zariadenia pre deti a mládež dodržiavajú ustanovenia zákona č. 377/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

V roku 2017 bolo vykonané celkové vyhodnotenie celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti.

Oddelenie hygieny detí a mládeže súčasne participuje na naplňaní nasledovných programov a projektov:

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA.

V rámci medziodborovej úlohy „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ zabezpečili pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže a odboru epidemiológie v dňoch 14.11.2017 a 24.11.2017 vzdelávanie študentov v oblasti očkovania na dvoch stredných školách, na Obchodnej akadémii Milana Hodžu Trenčín, Martina Rázusa 1, Trenčín a Pedagogickej a sociálnej akadémii Andreja – Svorada a Benedikta,

Ul.1.mája 7, Trenčín. Intervencie sa zúčastnili študenti tretích a štvrtých ročníkov škôl v celkovom počte 57.

1.7. ZHODNOTENIE DODRŽAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR bol vykonaný dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Dotazníkový prieskum sa realizoval na dvoch stredných školách, na Gymnáziu Ľudovíta Štúra, 1. mája 2, 911 35 Trenčín (30 študentov) a na Strednej zdravotníckej škole, Veľkomoravská 14, 911 34 Trenčín (60 študentov). Následne bola na ÚVZ SR zaslaná vyplnená databáza spracovaných údajov.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorit pre rok 2017. RÚVZ so sídlom v Trenčíne poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

K 31.12.2017 bolo nahlásených 91 odmietnutí povinného očkovania, 89 bolo prejednaných formou osobného pohovoru.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení, ďalšia z priorit pre rok 2017, je vykonávaná sústavne. V období od 01.01.2017 do 31.12.2017 bolo z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenaných:

Choroba	Abs. Počet	Očkovani	Neočkovaní	Nezistené
TBC	4	0	0	4
VHB	2+ 12 nosič HBsAg	0	14	0
VHA	8	1 postexpozične	7	0
Pertussis	0	0	0	0
ACHO (POLIO očk.)	3	0	3 (2 pre vek)	0
Invaz. pneumok. inf.	3	0	3 (1 pre vek)	0
Kliešťová encefalitída	2	0	2	0
Ovčie kiahne	607	3	604	0
Rotavírusová enteritída	159	3	156	0

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení je vykonávaná najmä prostredníctvom:

- prednášok v rámci projektu vzdelávanie študentov stredných zdravotníckych škôl

- prednášok na iných odborných podujatiach pre zdravotníkov
- prednášok na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka v Trenčíne
- poradne očkovania
- prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke úradu.

Pozn.: Okrem ochorení evidovaných v tabuľke sme vykonali epidemiologické vyšetrenie u 3 pacientov s VHA, 7 chorých na VHB, 2 chorých na VHE, 24 na VHC, 17 na kliešťovú encefalitídu a 6 bližšie neurčené vírusové meningitídy, ktorí boli hospitalizovaní v Nemocnici pre obvinených a odsúdených Trenčín, na infekčnom oddelení alebo inom oddelení Fakultnej nemocnice Trenčín a následne boli vykazovaní v okresoch, ktoré patria pod výkon ŠZD susedných RÚVZ.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

K 31.12.2017 bolo do programu EPIS zadaných 2068 prenosných ochorení z toho u 1380 bolo v rámci ŠZD vykonané epidemiologické vyšetrenie. Program EPIS sa využíva aj pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením krajskej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy. Na pracovisku sa vykonáva kontrola kvality zadávania hlásení nemocničných nákaz za celú SR.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

6.5.

Surveillance NN je jednou z priorít na rok 2017.

Sledovanie nozokomiálnych nákaz na JIS:

V roku 2017 boli zbierané údaje za rok 2016 na 8 JIS v SR od 375 pacientov, u ktorých sa vyskytlo 67 nozokomiálnych nákaz.

Za roky 2005 - 2016 bolo do sledovaného súboru zapojených 3 431 pacientov, u ktorých bolo zaznamenaných 774 nozokomiálnych nákaz. Kumulatívna incidencia (KI) pneumónií v našom súbore je 10,0 %, KI infekcií krvného riečiska 4,9 % a KI infekcií močového traktu 7,5 %. V našom sledovanom súbore ako etiologický agens dominuje gramnegatívna bakteriálna flóra.

Sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku (SSI)

V roku 2017 prebiehal zber údajov za rok 2016 a údaje boli zaslané do ECDC, kde prebieha príprava výstupov – za SR sú analyzované údaje od 515 pacientov po cholecystektómiach.

Prevalenčné sledovanie NN v SR

V roku 2017 prebehlo druhé bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť v Slovenskej republike. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne je národným koordináčnym centrom pre výkon PPS v Slovenskej republike. Pre úspešný priebeh sledovania bolo potrebné vykonať nasledovné aktivity:

- výber vzorky nemocníc za SR
- príprava protokolu v súlade s metodikou Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb
- príprava tréningových materiálov
- príprava validačnej štúdie
- tréning osôb vykonávajúcich sledovanie a validačnú štúdiu

V priebehu apríla boli realizované v Trenčíne, Banskej Bystrici, Košiciach a Bratislave štyri jednodňové školenia pre osoby, ktoré sa podieľali na zbere údajov vo vybratých nemocniciach.

V období máj – jún 2017 bolo do PPS zapojených 50 nemocníc s celkovým počtom 14644 akútnych lôžok. 48 nemocníc zbieralo údaje v tzv. štandardnom protokole a 2 nemocnice v základnom protokole. Sledovanie sa vykonávalo v každom zapojenom zdravotníckom zariadení v priebehu maximálne troch týždňov na všetkých lôžkových oddeleniach v súlade s protokolom. Sledoval sa celkový výskyt nozokomiálnych nákaz a spotreba antibiotík, v štandardnom protokole vrátane údajov o rizikových faktoroch (napr. centrálny alebo periférny vaskulárny katéter, intubácia, permanentný močový katéter, Mc Cabe skóre, chirurgická intervencia). Kvôli ochrane údajov mal každý pacient zaradený do sledovania pridelený kód a do databázy sa jeho údaje zaznamenávali iba pod daným kódom. Rovnako nemocnica dostane kód a do európskej databázy sa údaje dostanú iba pod daným kódom.

Súbor tvorilo 9145 pacientov, ktorí spĺňali kritéria pre zaradenie do sledovania podľa protokolu ECDC. Podľa predbežných výsledkov sme zaznamenali 370 epizód nozokomiálnych nákaz, čo predstavuje prevalenciu 4,0% a antibiotiká užívalo 2641 pacientov (prevalencia 28,9%).

Prevalenčná štúdia HAI v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT – 3)

Pod záštitou ECDC bol v mesiacoch september – november 2016 realizovaný bodový prevalenčný prieskum infekcií asociovaných s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (nozokomiálnych nákaz) a užívania antimikrobiálnych látok v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (zariadeniach sociálnej starostlivosti). Cieľom bolo analyzovať prevalenciu nozokomiálnych nákaz (NN) a užívania antimikrobiálnych látok u populácie klientov zariadení, ktoré poskytujú dlhodobú sociálnu a ošetrovateľskú starostlivosť. Celkovo bolo v rámci Slovenskej republiky do sledovania zapojených 69 zariadení dlhodobej starostlivosti. Zber údajov prebiehal prostredníctvom štandardných protokolov ECDC. V roku 2017 boli údaje spracované a pre každé zariadenie boli vytvorené podrobné analýzy výsledkov. Údaje boli zbierané na úrovni zariadenia a na úrovni jednotlivých klientov s prítomnosťou infekcie a/alebo užívania antibiotickej liečby. Do sledovania bolo zapojených 5661 klientov zo 69 zariadení. Prevalencia klientov s NN bola 2,1% [95% CI 1,46-2,78] a prevalencia užívania antibiotík (ATB) 3,0% [95% CI 1,78-4,33]. Najčastejšie boli zaznamenané infekcie respiračného traktu (59,7%, z toho 7% pneumónie), infekcie močového traktu (16,0%) a infekcie kože (13,4%). V 17 prípadoch NN (14,3%) boli dostupné mikrobiologické výsledky a u všetkých izolátov (21) bola zaznamenaná citlivosť na kľúčové antimikrobiálne látky. Zo 127 klientov s antibiotickou terapiou 79,4 % ATB užívalo terapeuticky (z nich 46 % pre respiroinfekt a 30% pre uroinfekt) a 20,6 % profylakticky. Najfrekvencovanejšie ATB boli fluorochinolóny (34%) a betalaktámové antibiotiká (22%). Zber údajov na úrovni zariadenia poukázal, že 44,9% zariadení eviduje osobu zodpovednú za prevenciu a kontrolu infekcií, 56,5% zariadení organizuje školenia v oblasti hygieny rúk a 10,1% zariadení vykonáva surveillance NN. Surveillance v oblasti spotreby antibiotík a rezistencie mikroorganizmov v sledovaných zariadeniach vykonávaná nie je. V zariadeniach bola sledovaná aj dostupnosť písaných štandardných postupov, ktoré boli zaznamenané v oblasti hygieny rúk v 62,3% zariadení, v oblasti manažmentu MRSA alebo iných MDRO v 34,8% zariadení a v manažmente starostlivosti o močový katéter v 58,0% zariadení. Klienti týchto zariadení majú široké spektrum rizikových faktorov pre akvizíciu NN (vek, imobilita, základné ochorenia, inkontinencia a pod.) a vhodné podmienky pre šírenie polyrezistentných kmeňov. Klienti zariadení sa môžu stať prameňom nákazy pre pacientov v nemocniciach alebo naopak akvizovať polyrezistentné kmeňe v nemocniciach a šíriť ich v zariadení. Informácie o výskyte NN, antimikrobiálnej rezistencii, užívaní ATB a manažmente NN v zariadeniach dlhodobej starostlivosti majú zásadný význam pre zavedenie stratégií k redukcii preventabilných NN a nevhodného používania antibiotík.

Úlohu vyhodnocuje odbor epidemiológie RUVZ v Trenčíne za celú republiku, nakoľko bol celoslovenským koordinátorom projektu.

Európska surveillance infekcií *Clostridium difficile*

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k zahájeniu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillance sa týkala hospitalizovaných pacientov s potvrdenou CDI. Surveillance CDI je v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou. V mesiacoch január - február 2016 prebehlo pilotné sledovanie vo Fakultnej nemocnici Trenčín. Sledovanie CDI bolo realizované V mesiacoch október – december 2016 bola realizovaná 3-mesačná surveillance CDI prostredníctvom systému EPIS na základe inštrukcií pre zúčastnené RÚVZ. Do sledovania bolo zapojených 36 nemocníc v rámci Slovenskej republiky. Súčasne boli z vybraných nemocníc zbierané aj vzorky stolíc, ktoré boli podrobené mikrobiologickej analýze (kultivácie so stanovením citlivosti, PCR-ribotypizácia).

V roku 2017 boli údaje spracované, v sledovanom období bolo celkovo zaznamenaných 332 prípadov CDI. Celkom 86,1% bolo nozokomiálneho pôvodu a 13,9% komunitných. Priemerná incidencia nozokomiálnych CDI bola 14,9/10 000 prijatí (95% CI 8,8-21,0) a incidenčná denzita 2,4/10 000 patientskych dní (95% CI 1,4-3,3). Celkovo 72,2% prípadov bolo ≥ 65 rokov. Rekurentné prípady tvorili 4,2% (14) prípadov a 15,4% (51) prípadov bolo klasifikovaných ako komplikovaných. Celkovo u 10,5% (35) pacientov s CDI bolo zaznamenané úmrtie. Úmrtie v priamej súvislosti s CDI bolo klasifikované len v 1 prípade (0,3%). K mikrobiologickej analýze bolo dostupných 78 izolátov. Najfrekvencovanejšími ribotypmi boli PCR-ribotyp 001 (46; 59,0%) a PCR-ribotyp 176 (23; 29,5%). Nasledovali PCR-ribotyp 017 (3; 3,8%) a po 1 prípade boli zaznamenané ribotypy PCR - ribotyp 027, 020, 049 a 070. V 25 (32,1%) prípadoch bol prítomný gén pre binárny toxín. Z hľadiska rezistencie, celkovo 17,3% izolátov (13) vykazovalo rezistenciu na Metronidazol a 93,2% (55) izolátov na fluorochinolóny – moxifloxacin.

Zo sledovania CDI v rámci európskej surveillance vo vybraných nemocniciach je zrejmé, že tieto infekcie sú jedným z najčastejších pôvodcov nozokomiálnych nákaz a predstavujú z hľadiska incidence vážny problém pre hospitalizovaných pacientov. Tieto infekcie však naďalej predstavujú výzvu z hľadiska diagnostiky, pretože v niektorých nemocničných zariadeniach bola zaznamenaná nulová incidencia. K efektívnejšej prevencii by viedol aj prístup k molekulárnej diagnostike, ktorá môže upozorniť na epidemický charakter niektorých ribotypov. Dostupná analýza izolátov CDI poukázala, že frekvencovaným je ribotyp 176, ktorý je geneticky blízko príbuzný hypervirulentnému ribotypu *C. difficile* 027 a vykazuje i podobné fenotypové vlastnosti a produkuje binárny toxín, ktorý sa považuje za prognostický marker pre rekurenciu. Zvyšovanie incidence CDI a šírenie hypervirulentných kmeňov si vyžaduje prijatie štandardných definícií a metód surveillance pre zlepšenie dohľadu, včasnej detekcie a implementáciu preventívnych stratégií založených na dôkazoch v nemocničnej hygiene, kontrolu ich dodržiavania a vyhodnocovanie efektívnosti. ECDC žiada aby dané sledovanie bolo zavzaté do dlhodobej surveillance a preto sa ďalej bude pokračovať v zbieraní a vkladaní do programu EPIS a TESSY a dôležitou úlohou bude dobudovanie laboratórnych kapacít na kultivačné vyšetrenie, vyšetrenie citlivosti a stanovovania ribotypov,

Úlohu vyhodnocuje odbor epidemiológie RUVZ v Trenčíne za celú republiku, nakoľko bol celoslovenským koordinátorom projektu.

Observačná štúdia SERPENS zameraná na mikrobiologicky potvrdené urosepsy

Pod záštitou European Association of Urology – Section of Infections in Urology sa vykonáva observačná štúdia zameraná na mikrobiologicky potvrdené urosepsy na oddelení urológie. Jedná sa o prospektívnu kohortovú štúdiu zhodnotenia rizikových faktorov, príčinných patogénov,

manažmentu, klinického výsledku a nákladov u pacientov s urosepsou. Štúdia nadväzuje na štúdie Globálnej prevalencie infekcií v urológii, ktoré preukázali, že urosepsy sú frekventovanými infekciami súvisiacimi s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Observačná štúdia sa vykonávala od januára 2016 na urologickom oddelení Fakultnej nemocnice Trenčín. Štúdia bola ukončená v marci 2017. Celkom bolo evidovaných 27 prípadov urosepsí.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

V roku 2017 v jesenných mesiacoch došlo k niekoľkým závlakom VHA z Bratislavského kraja, riešili sa jeden prípad zavlčenia susp. osýpok, ktorý sa laboratórnymi vyšetreniami nepotvrdil. Riešili sme 1 prípad poranenia zdravotníckeho pracovníka s kontamináciou rany krvou HIV pozitívnej osoby.

V tomto roku sa v našom regióne nezaznamenal prípad ohrozenia antraxom, alebo iným biologickým agensom.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Trenčín boli odoberané vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčíne. K 31.12.2017 bolo odobratých 7 vzoriek na prítomnosť enterálnych vírusov. V 4 prípadoch bola vzorka odpadovej vody pozitívna.

Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR. K 31.12.2017 evidujeme 3 ochorenie na ACHO u 1 očkovaného a dvoch neočkovaných pacientov (z dôvodu veku).

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii telefonická linka a mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. K 31.12.2017 bolo vyšetrených 73 osôb (v 1. polroku – 38 osôb, v 2. polroku – 35 osôb) osôb. Oddelenie podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trenčíne uskutočnilo „Dospievanie, výchova k partnerstvu a rodičovstvu“. 15 základných školách, 1 špeciálnej škole a 7 stredných školách. Celkovo sa prednášok zúčastnilo 942 žiakov (635 žiakov na ZŠ a 307 žiakov na SŠ)

Prednášky na tému „AIDS“ bolo realizovaných 22 prednášok na 10 ZŠ a 12 SŠ (z toho pri príležitosti Svetového dňa AIDS bolo realizovaných 10 prednášok). Celkovo bolo edukovaných 543 žiakov (218 žiakov na ZŠ a 325 žiakov na SŠ).

6.8. PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorenia preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Odbor epidemiológie RÚVZ Trenčín sa zapojil do celoslovenského projektu „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Vzdelávanie bolo realizované v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže na 2 stredných školách v dňoch 14.11.2017 a 24.11.2017. Celkovo sa vzdelávania zúčastnilo 57 študentov (Pedagogická a sociálna akadémia sv. Andreja - Svorada a Benedikta Trenčín (študenti 3. ročníka v počte 30), Obchodná akadémia Milana Hodžu Trenčín (študenti 4. ročníka v počte 27)). Študenti pred intervenciou vyplnili dotazník č. I a následne pracovali v štyroch skupinách. Po absolvovaní školenia vyplnili dotazník č. II.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

Lokálny projekt: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2017 sa naďalej vykonáva lokálna surveillance rotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou Fakultnej nemocnice Trenčín. Projekt je jednou z priorit na rok 2017. V roku 2017 bolo odobraných 37 stolíc. V stoliciach prevažoval sérotyp G1P8.

V spádovom území RÚVZ Trenčín a okrese Ilava evidujeme v roku 2017 ochorenie u 4 očkovaných detí (2 deti boli očkované očkovacou látkou Rotarix, 1 dieťa očkovacou látkou Rotateq, u 1 dieťaťa očkovacia látka neznáma (obvodný lekár mimo územia SR)). V 3 prípadoch bola nutná hospitalizácia. Interval od posledného očkovania bol u 1 dieťaťa 33 dní od očkovania u 2 detí bol interval väčší ako 5 rokov a u 1 dieťaťa interval od očkovania neznámy. U 2 detí bola odobratá vzorka na sérotypizáciu zistený sérotyp v jednom prípade G-P- (u dieťaťa očkovaného očkovacou látkou Rotateq, 33 dní od očkovania) a v jednom prípade G2P4 (u dieťaťa s nezistenou očkovacou látkou a intervalom od očkovania).

7. LABORATÓRIA RUVZ

MIKROBIOLÓGIE A BIOLÓGIE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

7.1 CYANOBAKTÉRIE

V rámci riešenia tohto projektu bolo z prírodného kúpaliska Zelená voda odobratých a vyšetrených 5 vzoriek vody a z vodnej nádrže Opatová 2 vzorky vody. V 3 vzorkách zo Zelenej vody bola zistená prítomnosť *Dolichospermum sp.* avšak nebol zistený nadlimitný počet cyanobaktérií.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V súvislosti so zisťovaním výskytu legionel a améb vo vodovodných sieťach bolo v roku 2017 vyšetrených spolu 67 vzoriek vody, z toho 27x teplá úžitková voda, 38x voda z verejného vodovodu a 2x chladiaca voda. V 8 vzorkách vody sme zistili baktérie *Legionella pneumophila*. V pitnej vode z verejného vodovodu bola izolovaná 2x *Legionella pneumophila* sérotyp 3. V 3

vzorkách teplej úžitkovej vody sme zistili *Legionella pneumophila* sérotyp 3 a v 3 vzorkách *Legionella pneumophila* sérotyp 1.

Z 8 vzoriek pitnej vody vyšetrených na prítomnosť améb zo zdravotníckych zariadení boli v 2 vzorkách potvrdené rody: *Hartmanella sp.* a *Vahlkampfia sp.*

Podiel L RÚVZ na úlohách iných odborov a oddelení

Odbor hygieny výživy

3.3 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Za sledované obdobie sme vyšetřili 52 vzoriek výživových doplnkov na prítomnosť probiotických kmeňov baktérií. Úloha je podrobne spracovaná v rámci Projektov a úloh odboru hygieny výživy a bezpečnosti potravín.

Odbor epidemiológie

6.4 Nozokomiálne nákazy

Na predchádzanie nozokomiálnym nákazám vyšetřujeme stery z prostredia zdravotníckych zariadení, vzorky materiálu na kontrolu sterility, bioindikátory na kontrolu správnej funkcie sterilizačných prístrojov a stanovujeme účinnosť dezinfekčných prostriedkov na vybrané bakteriálne kmene.

V roku 2017 sme vyšetřili 1302 vzoriek sterov zo zdravotníckych zariadení. Z vyšetřených vzoriek bol 29x izolovaný *Pseudomonas aeruginosa*, 1x *Pseudomonas putida*, 25x *Staphylococcus aureus*, 21x *Clostridium perfringens*, 1x *Acinetobacter baumannii*, 6x *Klebsiella pneumoniae*, 1x *Klebsiella oxytoca*, 1x *Klebsiella sp.*, 12x *Escherichia coli*, 6x *Citrobacter sp.*, 8x *Enterobacter sp.*, 57x *Enterococcus faecalis*, 19x *Enterococcus faecium* a 8x *Enterococcus sp.*

Správna funkcia sterilizačných prístrojov bola v roku 2017 overená u horúcovzdušných sterilizátorov bioindikátorom *Bacillus atrophaeus* (661 vzoriek, z nich bolo 20 pozitívnych) a u parných sterilizátorov bioindikátorom *Geobacillus stearothermophilus* (519 vzoriek, z toho boli 3 pozitívne).

Za rok 2017 sme vyšetřili účinnosť 4 vzoriek dezinfekčných roztokov na kmeň *Klebsiella pneumoniae*.

Špecializácia odborných činností

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

Okruhom špecializovanej činnosti v oblasti Objektivizácie faktorov prostredia je pre Laboratóriá RÚVZ Trenčín:

- **diagnostika baktérií rodu *Campylobacter***. V priebehu roku 2017 bola požiadavka na vyšetřenie tohto ukazovateľa v 124 vzorkách potravín – 27x v hotových pokrmoch, 1x v pokrmoch rýchleho občerstvenia, 5x vo vajciach, 61x v mrazenom kuracom mäse, 30x v mrazených kuracích pečienkach. Ani v jednej zo vzoriek nebola zistená prítomnosť termotolerantných kampylobakterov.

OCHFAŽaPP

1. Spolupráca s Odborom hygieny životného prostredia a zdravia

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťažee skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí.

V priebehu roka 2017 boli vyšetřených 7 vzoriek na obsah kofeínu v moči.

3. Spolupráca s Odborom hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.4 Monitoring príjmu jódu - v súvislosti s riešením tejto úlohy bol v jedlej soli vyšetrený obsah KI a KIO₃ v 73 vzorkách

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli - spolu 146 vzoriek hotových pokrmov (Trenčín 63 vzoriek, Považská Bystrica 74 vzoriek, Prievidza 9 vzoriek)

7. Objektivizácia faktorov prostredia (CHA)

7.13 Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi

– 10 vzoriek

7.14 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách – odobrali sme a RÚVZ Žilina analyzovalo 5 vzoriek napájacej vody, 5 vzoriek bazénov a 2 vzorky povrchovej vody

7.16 Možnosti stanovenia chloridu sodného v potravinách - v 15 vzorkách hotových pokrmov bola stanovená koncentrácia NaCl metódami: odmerné stanovenie NaCl z výluhu popola aj stanovenie z výluhu vzorky, stanovenie Na emisne

7.18 Skúsenosti pri stanovení a monitorovaní arzénu v potravinách

- analyzovali sme 8 vzoriek

7.19 Monitoring obsahu dusitanov a dusičnanov v surovinách a pokrmoch z domácej produkcie použitých v stravovaní dojčiat a malých detí – 17 vzoriek surovej zeleniny.

9. VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Zdravotno-výchovné pôsobenie na materských, základných a stredných školách:

Prednášky na tému **Ľudské telo** boli realizovaných 9 prednášok na 6 základných školách a 1 materskej škole. Počet edukovaných detí bol 209.

Hygiena rúk bola odprednášaná 9 krát na 4 materských školách a v 1 materskom centre. Počet edukovaných bol 143.

Výchova k partnerstvu a rodičovstvu sa uskutočnila v rámci 51 prednášok na 15 základných školách, 1 špeciálnej základnej škole a 7 stredných školách. Edukovaných bolo 942 žiakov.

AIDS a jeho prevencia bola realizovaná 22 krát na 10 základných školách a 12 stredných školách. Edukovaných bolo 543 žiakov.

Téma **Prevencia civilizačných ochorení** bola prednesená pri príležitosti Svetového dňa diabetu na 1 strednej škole pre 32 študentov.

Moderné trendy a zdravotné riziká je téma, ktorá je zameraná na problematiku piercingov, solárií a tetovaní. Na 2 základných školách sa uskutočnili 3 prednášky pre 65 žiakov.

Zdravotno-výchovné pôsobenie pre dospelú populáciu:

V spolupráci s **Vojenským útvarom v Trenčíne** sa uskutočnila prednáška na tému: prevencia civilizačných ochorení, ktorá bola prenášaná prostredníctvom telemostu do viacerých vojenských útvarov na Slovensku. Edukovaných bolo 500 vojakov.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V súvislosti s aktualizáciou Národného programu podpory zdravia v roku 2014 je uvedené vo vedľajších cieľoch aj zvyšovať zdravotné uvedomenie obyvateľov a navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, taktiež monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V podmienkach RÚVZ Trenčín sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od materských po stredné školy v pôsobnosti nášho regiónu.

Prednášky zamerané na **zdravý životný štýl**, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali na 16 základných školách, 3 stredných školách a v 1 detskom hasičskom tábore. Na túto tému sa realizovalo 40 prednášok a edukovaných bolo 1094 žiakov. . Súčasťou prednášok bol aj projekt realizovaný v školskom roku 2016/2017 „**Školské ovocie**“.

V tomto roku boli prednesené 2 prednášky na tému Mentálna bulímia a anorexia pre 45 žiakov.

Od 5. – 8. apríla 2017 sa uskutočnila **výstava Zdravý životný štýl** na výstavisku Expo Center Trenčín, na ktorej realizovali preventívne vyšetrenia pre návštevníkov výstavy zamerané na rizikové faktory životného štýlu (celkový cholesterol, meranie krvného tlaku a množstva tukového tkaniva). Celkovo bolo vyšetrených 172 návštevníkov. Zároveň im bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál.

9.2.1. VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

V dňoch 20.3.- 11.6. 2017 sa uskutočnil **VII. ročník celoslovenskej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“** pod záštitou Úradu verejného zdravotníctva SR a Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti. Gestorom bol RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Aktivita bola spropagovaná na našej webovej stránke úradu a na viacerých preventívnych akciách.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený i v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

Vo vestibule úradu sa urobila i názorná propagácia k Svetovému dňu pohybovej aktivity.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych školách.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vzhľadom na skutočnosť, že s konzumáciou alkoholu začínajú už deti a často krát vidia zlý príklad v rodinách a pociťujú dôsledky alkoholizmu u svojich najbližších, je veľmi dôležité

edukovať už deti na základných školách a upozorniť ich na zdravotné dôsledky spojené s konzumáciou alkoholu u detí.

Prednášky na tému: „**Zdravotné riziká užívania alkoholu**“ – sa realizovali na všetkých typoch škôl. Celkovo sa realizovalo 20 prednášok pre 489 žiakov a študentov.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

8.2. 2017 sa v spolupráci so **Združením kresťanských seniorov v Trenčíne** uskutočnila prednáška na tému: Rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení. Edukovaných bolo 130 seniorov.

20.3. 2017 sa v **Centre seniorov Trenčín** uskutočnila prednáška na tému: Alzheimerova choroba, rizikové faktory a prevencia. Edukovaných bolo 25 seniorov.

9.3.2017 sa v spolupráci s **Organizáciou postihnutých chronickými chorobami v Trenčíne** uskutočnila preventívna aktivita zameraná na meranie krvného tlaku u seniorov. Celkovo bolo vyšetrených 35 seniorov a zároveň bola spropagovaná poradňa zdravia a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál.

16.5.2017 sa uskutočnila prednáška na tému Kardiovaskulárne ochorenia, rizikové faktory a prevencia pre seniorov. Edukovaných bolo 20 seniorov.

13.-14.10.2017 sa realizovala **výstava Senior 2017** na výstavisku Expo center Trenčín. Seniori mali možnosť si dať vyšetriť celkový cholesterol, krvný tlak a antropometrické vyšetrenia. Vyšetrených bolo 124 seniorov. Zároveň bola prednesená téma: Alzheimerova choroba, rizikové faktory a prevencia, ktorej sa zúčastnilo 45 seniorov.

21.11.2017 v spolupráci s **Jednotou dôchodcov Trenčianskeho kraja** sa uskutočnili preventívne vyšetrenia zamerané na celkový cholesterol, glykémiu, triglyceridy, meranie krvného tlaku a antropometrické vyšetrenia. Vyšetrených bolo 23 seniorov. Zároveň bola prednesená téma: Alzheimerova choroba, rizikové faktory a prevencia, ktorej sa zúčastnilo 60 seniorov.

V rámci projektu **Deň zdravia seniorov na vidieku** sa realizovali preventívne vyšetrenia, ktoré boli zamerané na celkový cholesterol, glykémiu, krvný tlak a antropometrické vyšetrenia. Tieto vyšetrenia sa realizovali:

- 19.10.2017 v obci Zamarovce – vyšetrených 9 seniorov
- 24.10.2017 v obci Trenčianska Teplá – vyšetrených 11 seniorov
- 25.10.2017 v obci Omšenie – vyšetrených 22 seniorov
- 30.10.2017 v obci Podlužany – vyšetrených 10 seniorov
- 2.11.2017 v obci Uhrovec – vyšetrených 32 seniorov

Celkovo sa preventívnych vyšetrení zúčastnilo v rámci toho projektu 84 seniorov.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Problematike zubného kazu sa venuje v rámci prednáškovej činnosti v materských školách, na I. stupni základných škôl a v materskom centre. Celkovo bolo realizovaných 47 prednášok pre 1153 detí a žiakov. Edukovaných bolo aj 6 matiek 9 detí v materskom centre Južanček.

9.7 CINDI program SR

V roku 2017 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 916. V poradni zdravia a na výjazdových akciách sa realizovalo: celkový počet biochemických vyšetrení (cholesterol, glukóza, triglyceridy a HDL) bol 1438, celkovo bolo uskutočnených 947 meraní tlaku krvi, celkový počet meraní telesného tuku bol 742.

V roku 2017 sa realizovali nasledovné výjazdové akcie:

- **Dni zdravia Continental Púchov** – vyšetrených 159 klientov
- **MOST – Vaillant** – 46 vyšetrených klientov
- **Dni zdravia Medline Bánovce nad Bebravou** – 50 klientov
- **Dni zdravia Regal Beloit Nové Mesto nad Váhom** – 15 vyšetrených klientov
- **Trenčiansky samosprávny kraj – „Kvapka krvi“** – 16 vyšetrených klientov
- **Deň zdravia Trenčianske Teplice** – vyšetrených 55 klientov
- **Slovenské elektrárne** – vyšetrených 19 klientov
- **Vojenský útvar** – vyšetrených 38 klientov
- Pedagógovia a zamestnanci **Gymnázia Trenčín** – vyšetrených 30 klientov
- Pedagógovia a zamestnanci **Gymnázia Nové Mesto nad Váhom** – 17 klientov
- Pedagógovia a zamestnanci **Základná škola Školská Bánovce nad Bebravou** – vyšetrených 12 klientov
- Pedagógovia a zamestnanci **Strednej zdravotníckej školy v Trenčíne** – 21 vyšetrených klientov
- Pedagógovia a zamestnanci **Stredná odborná škola obchodu a služieb Trenčín** – 25 vyšetrených klientov

Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam zdravej výživy a pohybovú aktivitu. Tí, ktorí mali zvýšené hodnoty boli odoslaní k lekárovi.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Vzhľadom na skutočnosť, že zdravotné uvedomenie o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú závažný zdravotný problém sa naďalej pokračuje v realizácii prednášok na základných školách i stredných školách.

Prednášky na tému: „**Fajčenie a zdravotné riziká**“ – sa realizovali na 15 základných školách, v 1 špeciálnej základnej škole a v 4 stredných školách. Celkovo sa realizovalo 33 prednášok na túto tému pre 731 žiakov a študentov. V rámci prednášok mali žiaci i študenti možnosť dať si vyšetriť množstvo CO a HbCO vo výdychu Smokerlyzerom.

Prednášky na tému „**Prevenencia drogových závislostí**“ – sa realizovali na 1 základnej škole a 5 stredných školách. Celkovo sa uskutočnilo 20 prednášok a edukovaných bolo 529 študentov.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

V roku 2017 prebiehal proces schválenia Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 a príprava jedného z projektov hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciiu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5.ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti, ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

Na rok 2017 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd.

Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2016 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou.

Na rok 2017 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie.

Táto úloha je postavená na poznatkoch a skúsenostiach získaných pri realizácii medzinárodného projektu COPHES/DEMOCOPHES v rokoch 2010-2012, ktorý preukázal realizovateľnosť harmonizovaného postupu biomonitorovania súčasne v 17 krajinách Európy. V rámci tohto projektu bola testovaná metodika (nábor respondentov, odber biologického materiálu, dotazníky, laboratórne analýzy, spracovanie a interpretácia výsledkov). Jedným zo záverov projektu je, že HBM je po všetkých stránkach náročná a finančne nákladná činnosť, ktorú bez podpory EK nebude schopná vykonávať ani jedna členská krajina vrátane Slovenska. V súčasnosti prebiehajú na celoeurópskej úrovni aktivity zamerané na posilnenie politiky EÚ v oblasti HBM a poskytnutie podpory členským krajinám, a to prostredníctvom Európskej iniciatívy pre problematiku ľudského biomonitoringu, na základe ktorej sa začínajú v rámci Európy od januára 2017 realizovať aktivity HBM4EU aj s účasťou partnerov zo Slovenska, vrátane Úradu verejného zdravotníctva SR.

Zámerom predmetnej úlohy je, aby sa prostredníctvom ÚVZ SR zabezpečila kontinuita spolupráce s ďalšími krajinami na vytvorení európskej platformy pre HBM, ktorá bude určovať zameranie výskumu v závislosti od najzávažnejších problémov v oblasti environmentálneho zdravia v európskom kontexte.

ÚVZ SR ako národný koordinátor aktivít v oblasti environmentálneho zdravia bude pri riešení týchto úloh spolupracovať s relevantnými partnermi so skúsenosťami potrebnými pre realizovanie biomonitoringu na Slovensku aj z iných inštitúcií prípadne sektorov.

Na rok 2017 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol ÚVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, plesne) faktorov prístrojovou technikou, a prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach.

Zámerom uvedeného projektu je zaškoliť pracovníkov vybraných RÚVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska. V rámci projektu sa predpokladá zapojenie aspoň 10 škôl v každom z 8 krajov SR do realizácie dotazníkového prieskumu za účelom získania údajov vhodných pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) na národnej úrovni, a realizácia projektu v širšom rozsahu, t.j. vrátane merania vybraných faktorov vnútorného ovzdušia škôl prístrojovou technikou na 2 z 10 vybraných škôl v každom z 8 krajov Slovenska.

Na rok 2017 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Anotácia

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatočoch ich využívania boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich dlhodobému zákazu problémy zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale cielejšie stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzatón, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VÚVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území Žitného ostrova nasledovné reziduá pesticídov: *atrazin, simazin, terbutylazin, chlórtoleuron, izoproturon*. Na základe pracovných rokovaní s odborníkmi z Národného referenčného laboratória pre pesticídy Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach

Na rok 2017 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASŤÍ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2014 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ. Nakoľko súčasná sieť monitorovacích staníc je nerovnomerná a nedostatočne pokrýva územie Slovenska, realizácia projektu zameraného na obnovu a rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS by výrazne a vo veľkej miere prispela k skvalitneniu monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší Slovenska, čím by v jednotlivých regiónoch umožnila zber adekvátnych údajov potrebných pre tvorbu preventívnych opatrení, a tým rozšírila možnosti využitia výsledkov aj pre spoluprácu v oblasti medzinárodných štruktúr.

Na rok 2017 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia:

IARC, medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny zaradila ultrafialové žiarenie do najvyššej kategórie karcinogenity. 29. júla 2009 – IARC oznámila preradenie solárií z kategórie „pravdepodobne spôsobuje rakovinu“ do kategórie karcinogénne pre ľudí. Nadobudnutím účinnosti európskej normy STN EN 60335-2-27 sa od marca 2011 sprísnil limit pre žiariče používané v soláriách, ako aj všeobecné požiadavky na opaľovacie prístroje používané v soláriách. V podmienkach SR bola pripravená a schválená vyhláška MZ SR č. 75/2014 Z. z., ktorá s účinnosťou od 1. mája 2014 upravuje limity ultrafialového žiarenia v súlade s citovanou STN. RÚVZ podľa tejto vyhlášky vyžadujú predložiť protokoly z objektivizácie UV žiarenia v soláriách pri schvaľovaní návrhov na uvedenie priestorov solárií do prevádzky a pri každej výmene opaľovacích trubíc.

Merania UV žiarenia v soláriách zabezpečujú len dve pracoviská v SR: ÚVZ SR a RÚVZ Košice, ako platené služby na základe objednávok prevádzkovateľov solárií.

Túto situáciu zneužívajú prevádzkovatelia a následne po vykonaných meraniach menia opaľovacie trubice za silnejšie, ktoré nespĺňajú limity UV žiarenia upravené legislatívou.

Dochádza tak k zvyšovaniu zdravotných rizík pre návštevníkov solárií z pôsobenia UV žiarenia. V zariadeniach solárií je preto nevyhnutné vykonávanie účinného štátneho zdravotného dozoru spojeného s objektivizáciou UV žiarenia a prijatie opatrení na ochranu zdravia, ako i zvýšenie vedomostnej úrovne prevádzkovateľov solárií a návštevníkov solárií o zdravotných rizikách spojených s poskytovaním tohto druhu služieb.

V mesiaci máj 2017 pracovníci oddelenia HDM vykonali dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií. Na dotazníkovom prieskume sa zúčastnilo 31 študentov 3. ročníka Strednej priemyselnej školy dopravnej v Trnave, 33 študentov 3. ročníka Strednej priemyselnej školy stavebnej v Trnave, 30 študentov 3. ročníka Gymnázia Jána Hollého v Trnave. Údaje z dotazníkov boli vložené do pripravených databáz a odoslané na ÚVZ SR.

V zariadeniach solárií bolo v roku 2017 vykonaných 6 ŠZD, v rámci ktorých boli predložené aj výsledky merania expozície opaľovacích prístrojov.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP, počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec). Sledujeme vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. V rámci ŠZD kontrolujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika a podmienky práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a pod.

Upozorňujeme zamestnávateľov hlavne na potrebu prehodnotenia pracovných činností zaradených do 4. ktg rizika, resp. na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce 4. ktg.

V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok a ich intervaly u zamestnancov zaradených do rizikových prác.

Pri prešetrovaní podozrení na choroby z povolania z dôvodu dlhodobej nadmernej jednostrannej záťaže u pracovníkov zaradených do 2. ktg. rizika pre rizikový faktor fyzická pracovná záťaž sme upozorňovali zamestnávateľov na potrebu posúdenia rizika tejto záťaže,

vykonanie meraní fyzickej pracovnej záťaže a podľa ich výsledkov zaradenie pracovníkov do rizikovej kategórie.

Zamestnávateľia plnili opatrenia na ochranu zdravia na rizikových pracoviskách, sankcie neboli uložené.

V roku 2017 sme celkovo vykonali 60 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 17 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 5 rozhodnutí bolo na vyradenie z rizikových prác, rozhodnutí o prehodnotení rizikových prác bolo 30.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2017 sme vykonali celkovo 151 ŠZD zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. ŠZD boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 81, v poľnohospodárskych organizáciách - 6, v predajniach - 27, v laboratóriách - 1, v lekárňach - 7, v zdravotníckych zariadeniach - 4, v prevádzkach služieb - 18, na ČSPH - 3, na vysokých školách - 2, sklady farmaceutických liekov a liečiv - 1, skladovanie prípravkov na reguláciu živočíšnych škodcov - 1. Pri previerkach sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a zmesí, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie toxických látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov, oboznamovanie zamestnancov pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi, podmienky predaja, používanie OOPP.

Bolo vydaných 5 povolení na používanie veľmi toxických látok a zmesí.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami boli vydané po preskúšaní pre 41 žiadateľov, bez skúšok pre 20 žiadateľov.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi. V organizáciách bola overovaná informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov v počte 10.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať tieto postupy posúdené a schválené orgánom verejného zdravotníctva. Bolo vydaných 75 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 70 rozhodnutí na manipuláciu s azbestom pri výmene AZC potrubí v bytových domoch, pri odstraňovaní AZC strešnej krytiny z rodinných domov, priečok budov, likvidáciu obkladu chladiacich veží AE VI Jaslovské Bohunice, AZC obkladov v podzemí výrobného bloku Jadrovej elektrárne A1 Jaslovské Bohunice v kontrolovanom pásme. V rámci ŠZD a na základe podnetu bolo v roku 2017 vykonaných 19 kontrol pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Informovanosť zamestnancov bola overená formou kontrolných listov v počte 12.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci

Anotácia

Nový pohľad na možnosti hodnotenia fyzickej záťaž pri práci použitím indexových metód si vyžaduje vypracovanie a odskúšanie praktického situačného modelu zrozumiteľného zamestnávateľovi, pracovným zdravotným službám, resp. osobám vykonávajúcim hodnotenie zdravotných rizík pre tento faktor. Na základe analýzy vo svete používaných prístupov k hodnoteniu fyzickej záťaž bol národným referenčným centrom pre fyziológiu práce navrhnutý viacúrovňový metodický postup hodnotenia. Uvedený postup je potrebné priebežne v praxi testovať pred jeho zaradením do legislatívneho procesu.

Cieľom úlohy je priebežne v praxi testovať návrhy metodických postupov na hodnotenie fyzickej záťaž pri práci a pripraviť podklady pre zavedenie metodiky v rámci novely vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickej záťažou pri práci.

- aktualizácia a zosúladenie právneho predpisu s medzinárodnými požiadavkami a trendami, uľahčenie vykonateľnosti
- zjednodušenie problematiky hodnotenia fyzickej záťaž pri práci pre zamestnávateľov
- získanie objektívnejších podkladov pre hodnotenie fyzickej záťaž pre rôzne pracovné činnosti

- získanie objektivnejších podkladov pre posudzovanie DNJZ v súvislosti s možným profesionálnym poškodením zdravia

V spolupráci s ÚVZ SR Bratislava a Národným referenčným centrom pre fyziológiu práce a ergonómiu pri RÚVZ Prievidza sme sa zúčastnili pilotného testovania – vyhodnotenia referenčného videa v rámci úlohy Hodnotenie lokálnej fyzickej záťaže pomocou kontrolných listov – 1. A 2. úroveň (rýchly odhad zdravotného rizika).

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

V roku 2017 sme v rámci ŠZD navrhovali a usmerňovali zamestnávateľov na zlepšenie pracovného prostredia, zdravotného stavu zamestnancov a informovali sme o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu. Na našej webovej stránke máme vytvorenú stránku poradenskej a konzultačnej činnosti odboru PPL, kde uverejňujeme aktuálne problematiky (odstraňovanie AZC materiálov, opatrenia v mimoriadne teplých dňoch a iné).

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci na našom webovom sídle. V rámci Európskeho týždňa BOZP uverejňujeme na web sídle RÚVZ Trnava propagačné materiály.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tím istým hlavným riešiteľom.

Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovanou rakovinou vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa v príčinných súvislostiach ochorenia uplatňujú vonkajšie faktory doposiaľ neznámou mierou a rozdielne. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s užívaním liekov, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú pracovné a mimopracovné súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzénu, chlóru ďalším 31 chemickým látkam a ich zmesiam.

Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola.

V priebehu celého riešenia projektu v rokoch 2013-2015 sa snažiť získať k spolupráci 120 pacientov s diagnózou rakovina močového mechúra a 120 kontrol.

Riadeným rozhovorom bude od pacientov a kontrol získavaná osobná anamnéza so zameraním na infekčné a urologické choroby, rodinná anamnéza so zameraním na nádory, údaje o užívaní liekov, výživové faktory, údaje o používaní tabakových výrobkov, údaje o používaní produktov na farbenie vlasov, pracovná anamnéza a údaje o bývaní. Všetkým pacientom a kontrolám bude na genetické analýzy odobratý biologický materiál (krv, moč; u pacientov aj vzorka tkaniva).

Nie sme riešiteľským pracoviskom.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Anotácia

Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

V roku 2017 bolo vydaných 12 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky, kde boli zriadené chránené pracoviská resp. dielne. Stanoviskami bolo posúdených 14 chránených pracovísk a dielní.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 31 ŠZD na 27 chránených pracoviskách, resp. chránených dielňach.

Spolu bolo na všetkých kontrolovaných chránených pracoviskách 93 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou. Ich vykonávaná činnosť bola nasledovná: administratívny pracovník, predavač, krajčírka, pracovník výroby reklamných a propagačných predmetov, pracovník výroby darčkových predmetov, pracovník výroby pekárskych výrobkov, pomocné práce pri šití, počítačový grafik, práca v práčovni, masér, informátor na recepcii, prevádzkar reštaurácie, sochár a maliar, pracovník výroby výživových doplnkov, hospodár organizácie, stolár, obsluha kamerového systému a iné.

Druh skupiny postihnutia: telesné - pohybové, duševné, neurologické ochorenie, intelektové a zmyslové postihnutie, ochorenie vnútorných orgánov a žliaz s vnútornou sekréciou.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov v chránených dielňach a na chránených pracoviskách podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách.

Zamestnávateľia prispôbujú pracoviská postihnutiu zamestnancov. Ak zamestnávateľ zamestnáva občanov so zníženou mobilitou, zariadenia na osobnú hygienu (sprchy, WC, umývadlá), spojovacie chodby, schodiská sú vybudované ako bezbariérové.

Pracoviská sú vybavené fyziologickými stoličkami, zamestnanci majú k dispozícii oddychové miestnosti, pracovná doba je prispôsobená ich zdravotnému stavu a zamestnávateľ umožňuje zamestnancom pravidelné prerušenie práce.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP v danom roku	Počet kontrol na CHP v danom roku (spolu)	Počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky (napr. vykonané úpravy pracovných podmienok na pracovisku a pod.)
	rozhodnutí	stanovísk							
Trnava	12	14	27	31	93	0	0	0	-

Vysvetlivky:

CHP – chránené pracoviská

ZP – zdravotné postihnutie

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

¹ Ak bolo na jednom kontrolovanom CHP v danom roku viac kontrol, uvádza sa celkový počet kontrol spolu.

Napr. ak bolo kontrolované iba jedno CHP, ale kontrola bola v priebehu roka 2 krát, do počtu kontrolovaných CHP za daný rok sa doplní 1, ale do počtu kontrol v danom roku sa uvedie 2.

(niektoré RÚVZ uvádzajú počet všetkých CHP celkom vo svojom regióne, alebo sa tabuľka nezhoduje s textom)

² Treba uviesť počet zamestnancov so ZP na kontrolovaných CHP.

(niektoré RÚVZ uvádzajú celkový počet zamestnancov na CHP, kt. majú vo svojom regióne)

V komentári v texte pod tabuľkou je možné uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť
- Druh (skupiny) postihnutia: telesné, duševné, intelektové alebo zmyslové postihnutia

2.5 ĽUDSKÝ BIOMONITORING V EÚ – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ (HBM 4EU)

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora alebo jeho metabolitu v biologickom materiáli (prednostne v moči). Biologický monitoring u ľudí sumuje zaťaženie organizmu všetkými cestami vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie. Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude sa realizovať výber markerov vhodných na HBM na Slovensku, uplatní sa jednotná metodika na výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov na odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov na účely praxe a výskumu vo verejnom zdravotníctve. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorí dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí. Potrebná bude podpora útvarov zdravotníckej štatistiky a informatiky.

Na rok 2017 nebola určená konkrétna úloha pre odbor PPL RÚVZ Trnava.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Anotácia

V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký je prírodný materiál avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehydovými živícami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formaldehyd a melamín. Problematické je aj legislatívne zaradenie týchto výrobkov. Bambus nespadá pod nariadenie EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch avšak práve používanie rôznych živíc a adhezív spôsobuje, že na daný materiál sa majú uplatňovať požiadavky tohto nariadenia.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek predmetov určených na styk s potravinami v rámci kraja sa realizovali v septembri 2017, vzorky odobral RÚVZ Galanta a Senica.

3.2 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Anotácia

Používanie plastifikátorov najmä na báze esterov kyseliny ftalovej je legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 pričom pre rôzne typy sú ustanovené obmedzenia a reštrikcie pre ich bezpečné používanie z hľadiska výroby ale aj použitia. Cieľom bude nielen kontrola samotného používania plastifikátorov pri výrobe ako aj správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v Slovenskej republike.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek predmetov určených na styk s potravinami v rámci kraja sa realizovali v septembri 2017. V rámci jednotlivých RÚVZ v kraji boli odobrané vzorky na vyšetrenie a zaslané na RÚVZ Poprad. RÚVZ Trnava odobralo plastové dosky na krájanie a obalová fólia s potlačou Verbena zelená, ktoré vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Anotácia

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Vzorky na vyšetrenie obsahu probiotík v rámci kraja zabezpečil RÚVZ Galanta.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je súčasťou realizácie úloh v oblasti ochrany a podpory zdravia obyvateľov.

Na zisťovanie obsahu KI, KIO₃ a ferokyanidu bolo odobraných 25 vzoriek kuchynskej soli. Vzorky jedlej jódovanej soli zodpovedali obsahom KI, KIO₃ legislatívnym požiadavkám, okrem 1 vzorky, kde bolo zistený mierne nadlimitné množstvo KI, KIO₃. Obsah ferokyanidu vyhovel v sledovaných parametroch požiadavkám PK SR a požiadavkám na prídavné látky.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK A ARÓM V POTRAVINÁCH

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

V rámci úlohy bola sledovaná spotreba vybraných druhov prídavných látok: E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamát. Stanovené počty vzoriek potravín boli

odobrané a dotazníky o spotrebe predmetných druhov prídavných látok u 20 respondentov boli realizované v 2. polroku 2017. V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v r.2017 boli spracované jedálne lístky spolu u 20 respondentov, členených podľa pohlavia a veku. Vybrané vekové skupiny dospelaj populácie (2 vekové kategórie Ž + M; 19r. – 34r., 35 r.- 54r.; ľahká/stredná práca).

Na laboratórnu analýzu bolo odobratých spolu 5 vzoriek potravín na stanovenie vybraných prídavných látok - 2 vzorky na cyklamáty E 952, 2 vzorky na chinolínovú žltú E 104, 1 vzorka na acesulfám K, E 950. Vyšetrené vzorky potravín vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy - Nariadenie EP a Rady č.1129/2011-Príloha Nariadenia č.1333/2008. Vyhodnotenie bolo zaslané v novembri 2017 na ÚVZ SR.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g deň u dospelaj populácie a tento cieľ bude rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na r. 2016 – 2025, ktorý bude predložený na schválenie vláde SR do 28.2.2016. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárenských výrobkoch na 18 000 mg/kg.

V rámci úlohy o sledovaní pridanej kuchynskej soli do pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania boli odoberané a laboratórne vyšetrené vzorky pokrmov a pekárenských výrobkoch v dvoch zariadeniach spoločného stravovania, v závodných reštauráciách. Celkovo bolo odobraných a vyšetrených vzoriek 11 pokrmov (2 druhy polievok, 7 hlavných pokrmov, 4 prílohy a 3 šaláty) a 3 vzorky pekárenských výrobkov (1 pečivo a 2 vzorky chleba). Všetky svojím obsahom vyhovovali požiadavkám nového výnosu MZ SR, v ktorom bola upravená - znížená najvyššia hodnota pridanej soli v jednotlivých potravinách.

3.7 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Anotácia

V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov avšak platí, že akýkoľvek obalový materiál nesmie negatívne ovplyvňovať kozmetické výrobky: zmenou senzorických vlastností a migráciou nežiadúcich látok (monoméry, reakčné, degradačné produkty, NIAS – neúmyselne pridané látky). Vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia (PS, PP, PE, PET) používané na balenie kozmetických výrobkov v SR budú odborne posúdené na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Na úlohe sme sa nepodielali.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Počas roka 2017 bolo vykonaných 72 ŠZD a 48 kontrol úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania (školské jedálne a výdajné školské jedálne). Výkon ŠZD bol zameraný na kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD, kontrolu pestrosti stravy, vyznačovanie alergénov na jedálnych lístkoch, kde neboli zistené závažnejšie nedostatky.

- V školských bufetoch bolo vykonaných 5 ŠZD a 6 kontrol úradnej kontroly potravín, ktoré boli zamerané na predávaný sortiment a kontrolu dodacích listov. Vo väčšine bufetov sa ponúka aj nevhodný sortiment ako sú cukrovinky, slané čipsy, sladené nápoje. Prevádzkovateľom sa pri výkone ŠZD odporúča prehodnotiť predávaný sortiment a uprednostniť ponuku energeticky a výživovo hodnotného tovaru.

- V rámci ÚKP bolo odobratých 32 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologické vyšetrenie, NaCL a prítomnosť salmonely.

- Pri výkone ŠZD v zariadeniach pre deti a mládež kontrolujeme aj dodržiavanie pitného režimu pre deti, ktorý je vo väčšine prípadov zabezpečený pitnou vodou alebo nesladenými nápojmi.

- Pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných metódičkou pre školské stravovanie za Trnavský kraj sa naše oddelenie nezúčastňovalo, nakoľko bol na oddelení redukovaný počet pracovníkov. Pre metódičku sme však pripravovali podklady na porady, ktoré sa týkali požiadaviek na zariadenia spoločného stravovania v zmysle vyhl. č. 533/2007 Z. z..

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

V nadväznosti na predchádzajúce prieskumy TAD 1, 2, 3 sa na jar 2017 zrealizovalo ďalšie opakovanie prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u študentov SŠ, 8 – ročných gymnázií, žiakov 5. – 9. ročníkov ZŠ a ich učiteľov. V tomto roku sa projekt realizoval iba na RÚVZ v sídle krajov. V rámci každého kraja bola vybraná jedna základná a jedna stredná škola. Koordinátorom prieskumu je Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog MZ SR a PhDr. Alojz Nociar. CSc. Do prieskumu bola náhodne vybraná Stredná zdravotnícka škola, Daxnerova 6 v Trnave, z ktorej sa do prieskumu zapojilo 25 študentov 4. ročníka, ktorí vyplnili dotazník typu TAD 2 a Základná škola s materskou školou, Hlavná 250 v Križovanoch nad Dudváhom, v ktorej boli dotazníky vyplnené nasledovne: TAD 1 – 69 vyplnených dotazníkov, TAD2 – 87 vyplnených dotazníkov, TAD 3 – 34 vyplnených dotazníkov. Nevyplnených dotazníkov bolo 44.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Anotácia:

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje ciele sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

U dieťaťa sa na úrazovom deji zúčastňujú osobitné vplyvy. Mechanizmy úrazu u detí sú iné ako u dospelých, dochádza k nim za takých okolností, ktoré sú charakteristické iba pre detský vek. Sú podmienené vývojovým štádiom dieťaťa a ich príčiny bezprostredne súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jeho jednotlivých vekových obdobiach.

Príčiny detských úrazov sú omnoho rôznorodejšie ako u dospelých osôb, viažu sa na úroveň poznania a schopností dieťaťa, na zákonitú zodpovednosť inej osoby, na stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a na kolektív i priateľov, s ktorými dieťa žije.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Príčinou úrazov sú detská zvedavosť a nepozornosť, či nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodujú deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bude použitý program EXCEL. Na zbere údajov budú participovať pracovníci odborov hygieny detí a mládeže jednotlivých RÚVZ v SR. Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validne. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Do súboru budú preto zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí
- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

V roku 2017 sme sa na projekte nepodieľali nakoľko v roku 2017 sa vykonáva celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2017, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

- *Očkujúci lekári boli elektronickou formou informovaní o Očkovacom kalendári na rok 2017 a osobne na jednotlivé ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli rozdistribuované kartičky s informáciami o očkovaní pre verejnosť.*
- *V RÚVZ sme vykonávali pohovory s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojho dieťaťa, v roku 2017 bolo zaevidovaných 200 nových odmietnutí povinného očkovania zákonnými zástupcami detí, počet odmietnutí bol o 15,6 % vyšší ako v roku 2016 (173). V súvislosti s odmietaním povinného očkovania bolo prerokovaných 36 priestupkových konaní, z toho boli formou rozhodnutí uložené pokuty vo výške 4150 €*
- *V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa aktívne podieľame na realizácii projektu vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie.*
- *Na VIII. Vakcinologickom kongrese MUDr. Dagmar Kollárová prezentovala prednášku: „Vzdelávanie študentov SZŠ v oblasti vakcinológie“*
- *V rámci Dní zdravia 2017 boli individuálne podávané informácie o očkovaní.*
- *V roku 2017 bolo hlásených 29 prípadov infekcií na ochorenia povinne preventabilné očkovaním (20 x pertussis, 1 x parotitída, 7x invazívne pneumokokové infekcie a 1 x akútna VHB).*
- *Vyhodnotenie kontroly očkovania k 31.8.2017 v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec:*

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Trnava okresná zaočkovanosť pohybovala od 94,90 % (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde - ročník narodenia 2013) cez 96,47 % (základné očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam - ročník narodenia 2015) do 99,13 %. 90% zaočkovanosť nebola dosiahnutá na 6 obvodoch.

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Piešťany okresná zaočkovanosť pohybovala od 93,86 % (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde – ročník narodenia 2013) do 99,43 % (preočkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke – ročník narodenia 2003). Zaočkovanosť nižšia ako 90 % na úrovni obvodov bola zistená na 7 obvodoch.

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Hlohovec okresná zaočkovanosť pohybovala od 94,90 % (základné očkovanie proti MMR v ročníku narodenia 2013) do 99,53 %. 90% zaočkovanosť nebola dosiahnutá na 2 obvodoch.

Vzhľadom na zaočkovanosť na úrovni resp. pod 95 % v ročníkoch narodenia 2012, 2013, 2014 a 2015 proti MMR boli VLDD v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec upozornení na dôsledné vykonávanie surveillance exantémových ochorení. Výsledky kontroly očkovania boli poslané zainteresovaným odborníkom v oblasti pediatrie (okresný a krajský odborník pre pediatrickú prax).

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Odbor epidemiológie evidoval k 31.12.2017 prostredníctvom systému EPIS 2 879 prípadov prenosných ochorení nahlásených z ambulantných zdravotníckych zariadení - od lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. Epidemiologicky bolo za rok 2017 vyšetrených 546 ohnisk (rok 2016 -689 ohnisk) prenosných ochorení a 9 epidémií (2016 -11 epidémií), z toho 3 x epidémia nešpecifikovaných črevných infekcií (MŠ Dobrá Voda, Hotel Piešťany, Ortopedické odd. NAW Piešťany), 2 x epidémia rotavírusových gastroenteritíd (kultúrny dom Svadobka Biňovce, MŠ Trakovice), 2 x epidémia norovírusových gastroenteritíd (detské oddelenie FN Trnava, fyziatrisko-rehabilitačné oddelenie NAW Piešťany), 1 x salmonelová gastroenteritída (rod. oslava Malženice) a 1 x epidémia alimentárnej stafylokokovej intoxikácie (SPŠ stavebná Trnava) s celkovým počtom 105 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 185 rozhodnutí (v roku 2016 – 142 rozhodnutí) - z toho 90 x lekárske dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami (282 LD) a 67 x pre osoby v kontakte s multirezistentnými nemocničnými kmeňmi, 4 x karanténa pre osoby pracujúcu v potravinárstve a 24 rozhodnutí z dôvodu nariadenia protiepidemických opatrení pri výskyte prenosných ochorení v kolektívnom zariadení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

- *V rámci vykonávania ŠZD na ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on - line cez program EPIS. Elektronický spôsob hlásenia*

cestou EPIS využíva cca 78 lekárov. V programe EPIS bolo roku 2017 zaevidovaných celkom 2 879 prípadov prenosných ochorení, 9 epidémií a 52 týždenných krajských hlásení do SRV. V rámci vykonávania kontroly povinného očkovania na pediatrických ambulanciách a vykonávania kontroly očkovania proti diftérii a tetanu na ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých v spádových okresoch boli lekári informovaní

- o spôsobe hlásenia prostredníctvom informačného systému EPIS, postup hlásenia im bol vysvetlený na praktických ukážkach v tomto informačnom systéme.
- Do TESSY boli v týždenných intervaloch cestou ÚVZ SR hlásené jednotlivé prípady závažných respiračných ochorení tzv. SARI. V roku 2017 boli hlásené 2 prípady SARI.
- Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Spätne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.
- Z výstupov programu EPIS a telefonických hlásení sme v roku 2017 vykonali analýzu plnenia si hlásnej povinnosti akútnych respiračných ochorení všeobecnými lekármi vyplývajúcej zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z., vyhodnotenie chrípkovej sezóny spolu s analýzou plnenia si hlásnej povinnosti bolo zaslané elektronickou formou všetkým všeobecným lekárom. Na základe nášho sledovania je možné konštatovať, že plnenie hlásnej povinnosti ochorení s hromadným výskytom je na RÚVZ Trnava na veľmi dobrej úrovni.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillancie a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

- OE od r. 2007 realizuje projekt HELICS – EU, ktorý je zameraný na aktívnu surveillancie nozokomiálnych nákaz na odd. KAIM.
Elektronicky bolo spracovaných 30 dotazníkov na základe dekurzov pacientov hospitalizovaných v roku 2016 na KAIM vo FN Trnava.
- V roku 2017 RÚVZ Trnava participoval na bodovej prevalenčnej štúdiu sledovania nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, projekt bol realizovaný v priebehu mája 2017 vo FN Trnava, zozbieraných a analyzovaných bolo 337 dotazníkov do pacientov hospitalizovaných na 18 oddeleniach.
- RÚVZ Trnava je od r. 2016 zapojený do Európskej surveillancie infekcií *Clostridium difficile*, ktorá sa vykonáva v spolupráci s nemocničným epidemiológom FN Trnava a spádovým mikrobiologickým laboratóriom.

- V roku 2017 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení na RÚVZ hlásených spolu 487 prípadov NN (v roku 2016 - 440 prípadov NN).
- Epidemiológ je v štvrtročných intervaloch prizývaný na zasadnutie komisie RALAP vo FN Trnava, v rámci ktorej sa riešia aktuálne problémy zistené pri výkone ŠZD na jednotlivých oddeleniach FN.
- V roku 2017 bolo v vykonaných 109 ŠZD v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo odobratých 530 vzoriek z prostredia a 75 vzoriek z vysterilizovaného materiálu.
- Vydaných bolo 80 rozhodnutí (priestory do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 10 záväzných stanovísk. V rámci testovania sterilizačných prístrojov formou platenej služby bolo otestovaných 264 prístrojov (119 - horúcovzduchových sterilizátorov, 141 parných sterilizátorov, 3 chemiclavy, 1 kombinovaný sterilizátor (PS+FS)).

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

- V roku 2017 sme pokračovali v plnení úloh vyplývajúcich z úloh WHO v postpandemickom období. Naďalej sa monitoroval výskyt SARI, ktoré boli cestou SRV a ÚVZ SR hlásené do TESSY. V Trnavskom kraji bolo hlásené 2 prípady ochorení na SARI v okrese Trnava.
- V surveillance SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.
- V súlade s prílohou č. 6 k Usmerneniu hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR boli zorganizované vo FN Trnava, v NAW Piešťany a v Mestskej poliklinike Trnava semináre pre všeobecných lekárov, lekárov ZZS a CPO FN Trnava a NAW Piešťany, kde bola táto problematika prezentovaná formou prednášok v dňoch 6.4.2017, 27.4.2017 a 16.5.2017.
V dňoch 25.5. a 26.10. 2017 bol cestou SOKRZ organizovaný metodický nácvik pri riešení výskytu VNN vo FN Trnava, nácviku sa zúčastnila MUDr. Eubica Kollárová, regionálna hygienička a MUDr. Dagmar Kollárová, vedúca odboru epidemiológie.
V dňoch 26.9. a 27.9. 2017 sa MUDr. Dagmar Kollárová zúčastnila odborného praktického školenia a výcviku – Aktuálny stav pripravenosti v zdravotníctve, v školiacom centre v Zlíne.
- V roku 2017 sme vyšetřovali 9 epidémií (3 x nešpecifikovaná črevná vírusová infekcia, 2 x norovírusová gastroenteritída, 2 x rotavírusová gastroenteritída, 1 x salmonelová gastroenteritída, 1 x alimentárna stafylokoková intoxikácia) s celkovým počtom 105 prípadov ochorení.
- Dňa 12.12.2017 bola cestou IZS o 18.00 hod nahlásená vedúcej odboru epidemiológie RÚVZ Trnava MES, podozrivá zásielka- listová obálka s bielo – šedým granulátom, doručená do schránky súkromnej osoby v bytovom dome v Trnave. Do kontaktu s otvorenou obálkou o cca 17. 00 hod. prišla jedna dospelá osoba.

HAZZ bolo nariadené vykonanie dezinfekcie prostredia bytu (kúpeľne), kde bol čiastočne rozsypaný prášok, prípravkami na báze peroxozlúčenín a osoba, ktorá prišla do kontaktu s práškom bola poučená o vykonaní dezinfekcie rúk. Podľa výsledkov predbežných vyšetrení ÚVZ SR o 21.00 hod sa prítomnosť Bacillus anthracis v zásielke, ktorá obsahovala cca 10 g bieleho prášku nedokázala. Na základe chemickej analýzy v KCHL CO Nitra podľa telefonického oznámenia o 1.00 hod 13.12. 2017 išlo o čistiaci prášok. Vzhľadom na negatívne výsledky vyšetrení cestou regionálneho hygienika RÚVZ Trnava neboli osobám podozrivým z nákazy nariadené karanténne opatrenia a izolácia na infekčnom oddelení. O riešení MES bol cestou regionálnej hygieničky RÚVZ Trnava priebežne informovaný hlavný hygienik SR

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillanca spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

- *Vzorky odpadových vôd boli v roku 2017 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (7 odberov) a ČOV Piešťany (7 odberov). Výsledky vyšetření vzhľadom na enterovírusy: v júli 2x potvrdený non-polio enterovírus, v septembri 2 x potvrdený Coxsackievirus B5 a B4, v novembri potvrdený 1 x Coxsackievirus B5.*
- *V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO z ústavných zdravotníckych zariadení - na detských, infekčných a neurologických oddeleniach.*
- *V októbri 2017 boli zaevidované 2 prípady akútnej chabej obrny:*
 - *u 71 ročnej ženy z Trnavy, ktorá bola hospitalizovaná na neurologickom oddelení vo FN Trnava s periférnou paraparézou DKK, postupne kvadruparézou, trpnutím prstov na HK, znížená citlivosť, trpnutie na predkolení bilat. V rámci dif. dg. odobratý likvor, kde potvrdené NPEV PCR metódou, výsledky stolice vzhľadom na enterovírusy boli negatívne. Pacientka vzhľadom na vek neočkovaná proti poliomyelitíde, cestovateľská anamnéza negatívna*
 - *u 62 ročnej ženy z Trnavy, ktorá bola hospitalizovaná na neurologickom oddelení vo FN Trnava s periférnou paraparézou na DKK, postupne kvadruparéza ľahkého stupňa. Výsledky sérologického vyšetřenia, likvoru a stolice vzhľadom na enterovírusy boli negatívne. Očkovanie vzhľadom na vek pacienta nezistené, cestovateľská anamnéza negatívna.*

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Pri realizácii úlohy je možné okrem interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ využiť aj edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

Vykonáva oddelenie výchovy k zdraviu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

- *V roku 2017 bolo zrealizovaných 38 poradenstiev očkovania, z toho 23 x v súvislosti s povinným očkovaním, 10 x poradne pred cestou do zahraničia a 5 x s odporúčaným očkovaním.*
- *Na OE boli priebežne vykonávané telefonické konzultácie pre všeobecných lekárov ohľadom povinného i odporúčaného očkovania detskej a dospeléj populácie a zároveň i konzultácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.*
- *V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa podieľame na vzdelávaní študentov SZŠ v oblasti vakcinológie. V školskom roku 2016/2017 bola v rámci 8 vyučovacích hodín odprednášaná problematika očkovania pre 2. a 4. ročník odboru zdravotnícky asistent a pre 3. ročník odboru diplomovaný fyzioterapeut na SZŠ v Trnave. Celkovo bolo vyškolených 69 študentov.*

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu.“

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Pridavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity,

Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii.

• *V máji 2017 bola v rámci projektu: Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania realizovaná vzdelávacia akcia - očkovanie hrou na troch stredných školách v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec. Do projektu boli vybrané nasledujúce školy: Gymnázium J. Hollého Trnava, Hlohovec; Obchodná akadémia v Trnave a Hotelová akadémia Piešťany. Projektu sa zúčastnilo celkovo 58 žiakov III. ročníkov, ktorí zároveň vyplnili dotazníky pred a po realizácii edukácie. Žiaci sa aktívne zaujímali nielen o problematiku povinného očkovania ale aj odporúčaného očkovania, u 8,6 % žiakov (5 žiakov) boli zaznamenané antivakcinačné tendencie, ostatní žiaci boli za zachovanie povinného očkovania proti 10 prenosným ochoreniam resp. za jeho rozšírenie .*

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Anotácia

Monitorovanie, determinácia druhového zloženia cyanobaktériových vodných kvetov a kvantifikácia cyanobaktérií. Venovanie zvýšenej pozornosti výskytu invázných druhov cyanobaktérií v súvislosti s novými cyanotoxínmi. Stanovovanie cyanotoxínov, akútnej toxicity a súvisiaceho znečistenia vo vodárenských nádržiach, vodách určených na kúpanie, prírodných kúpaliskách a biokúpaliskách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní pitnou vodou a pri kúpaní.

Na plnení úlohy sme sa podieľali biologickým vyšetrením vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. V priebehu roka 2017 bolo vyšetrených 23 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.10 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) - MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Anotácia

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením

najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cieľenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2017 vyšetrených 210 vzoriek vonkajšieho ovzdušia.

7.16 MOŽNOSTI STANOVENIA CHLORIDU SODNÉHO V POTRAVINÁCH

Anotácia

Od 1. decembra 2015 platí výnos Ministerstva zdravotníctva SR zo dňa 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (oznámenie Zb. z. č. 229/2015, čiastka 57 zo dňa 20. marca 2015). Dôvodom pre vydanie výnosu je vysoký príjem soli u obyvateľstva Slovenskej republiky (9 - 11 g/deň), na ktorý prispievajú niektoré základné potraviny. Nový predpis znižuje najvyššie prípustné množstvo pridávanej soli u komodít chlieb a pečivo, a to na 18 000 mg/kg. Zároveň sa mení najvyššie prípustné množstvo pridávanej jedlej soli pre „hotové pokrmy“ na 13 000 mg/kg u hotových pokrmov určených na priamu spotrebu a 18 000 mg/kg u chladených a mrazených priemyselne vyrábaných. Pre stanovenie obsahu chloridu sodného sa v oboch prípadoch používa analýza chloridov argentometrickou metódou, a následným stechiometrickým prepočtom na NaCl. Vzorky potravín obsahujú rôzne aditívne látky, ktoré sa pridávajú do potravín za účelom zachovania zdravotnej nezávadnosti a dosiahnutia čo najdlhšej doby trvanlivosti. Prítomnosť týchto látok môže ovplyvňovať titračné stanovenie a spôsobovať pozitívne alebo negatívne chyby pri stanovení hodnoty chloridov.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek potravín odobratých pracovníkmi odborov a oddelení hygieny výživy. V priebehu roka 2017 bolo analyzovaných 190 vzoriek hotových pokrmov a pekárenských výrobkov odobratých v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín.

Na ostatných úlohách sa v rámci objektivizácie faktorov prostredia nepodieľame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

Ďalej spolupracujeme na plnení ďalších nasledovných úloh Programov a projektov určených pre odbor hygieny výživy a odbor epidemiológie:

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu

do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je súčasťou realizácie úloh v oblasti ochrany a podpory zdravia obyvateľov.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrením vzoriek kuchynskej soli na obsah jodidu a jodičnanu draselného. V priebehu

roka 2017 bolo vyšetrených 97 vzoriek kuchynskej soli odobratých pracovníkmi hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK DO POTRAVÍN A ARÓM

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrovaním vzoriek potravín. V priebehu roka 2017 bolo vyšetrených 19 vzoriek potravín odobratých pracovníkmi hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti predchádzajúceho Programu ozdravenia výživy pre obyvateľov SR bol prijatý cieľ dosiahnuť postupne zníženie príjmu soli 5 g deň u dospeljej populácie a tento cieľ bude rovnako posunutý do Akčného plánu pre potraviny a výživu na r. 2016 – 2025, ktorý bude predložený na schválenie vláde SR do 28.2.2016. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárenských výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrovaním vzoriek pekárenských výrobkov a hotovej stravy na obsah NaCl. V priebehu roka 2017 bolo vyšetrených 190 vzoriek.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalečných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových

opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek sterov a ovzdušia z prostredia zdravotníckych zariadení, vzoriek sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach. Za obdobie roka 2017 bolo vyšetrených 1414 vzoriek.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek odobratých v rámci riešení lokálnych epidémií v regióne Trnavského kraja. Za obdobie roka 2017 bolo vyšetrených 172 vzoriek.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Anotácia

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska.

Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti,
2. Fyzická inaktivita,
3. Tabak, alkohol, drogy,
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

b) životné prostredie.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
3. Vybrané nádorové ochorenia.

B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

Plnenie harmonogramu trvalých projektov:

- Zdravé mestá
- Školy podporujúce zdravie
- Zdravé pracoviská

a v nasledovných poradniach :

- základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)
- poradenstvo o telesnej aktivite
- poradenstvo o oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.

Zdravé mestá

„Dni zdravia“ Trnava

RÚVZ – oddelenie výchovy k zdraviu je na uvedenej akcii jeden z hlavných účastníkov a spoluorganizátorov Mestského úradu v Trnave. V základnej poradni na podporu zdravia bolo vyšetrených 229 ľudí cez TZS, mimo TZS 32 ľudí. Vyšetreniu glukózy a cholesterolu z kvapky krvi predchádzalo vyplnenie dotazníkov TZS, životnej pohody, fajčiari vyplnili Fagerstromov dotazník,

dotazník životného štýlu. Následne bolo poskytnuté individuálne poradenstvo k zisteným rizikovým faktorom zdravého životného štýlu s doporučením optimálne primeraných zmien v spôsobe životného štýlu.

„Deň zdravia“ Madunice

V spolupráci s MS SČK v Maduniciach sme sa dňa 24.5.2017 výjazdom poradne zúčastnili akcie Deň zdravia v obci Madunice - meranie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK a % množstva telesného tuku v počte 26 klientov s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

„Deň zdravia Trstín“

V súvislosti s plnením NPAS na roky 2014-2020 sme v rámci Mesiaca úcty k starším zrealizovali v spolupráci s SČK v Trstíne „Deň zdravia“. Zabezpečili sme seniorom vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, odmerali TK, P , % množstvo telesného tuku, stanovili BMI a poskytli sme poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl. Vyšetřili sme 30 seniorov.

„Deň zdravia“ Hrnčiarovce nad Parnou

V súvislosti s plnením NPAS na roky 2014-2020 sme v rámci Mesiaca úcty k starším zrealizovali v spolupráci s klubom dôchodcov v Hrnčiarovciach n. Parnou „Deň zdravia“. Zabezpečili sme seniorom vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, odmerali TK, P ,

% množstvo telesného tuku, stanovili BMI a poskytli sme poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl. Vyšetřili sme 35 seniorov.

„Deň zdravia“ Vlčkovce

V súvislosti s plnením NPAS na roky 2014-2020 sme v rámci Mesiaca úcty k starším zrealizovali v spolupráci s klubom dôchodcov vo Vlčkovciach „Deň zdravia“. Zabezpečili sme seniorom vyšetřenie cholesterolu z kapilárnej krvi, odmerali TK, P, % množstvo telesného tuku, stanovili BMI a poskytli sme poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl.

Vyšetřili sme 12 seniorov.

Školy podporujúce zdravie:

V rámci tohto projektu sme v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami sa zúčastnili „Dni zdravia“ v jednotlivých školách regiónu, ktoré boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity, aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia.

Priebežne vykonávame prednáškové aktivity na uvedené témy a aktivačné hry na všetkých typoch škôl. V roku 2017 bolo na školách vykonaných 70 prednášok.

Zapojili sme sa do realizácie projektu „Viem, čo zjem“. Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V rámci projektu bolo vykonaných 14 prednášok.

Zdravé pracoviská :

„Deň zdravia“ a ZOMOT Trnava

V rámci Svetového dňa zdravia sa pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu dňa 7.4.2017 výjazdom poradne zúčastnili akcie Deň zdravia a ZOMOT, Hlavná 5, Trnava. Zabezpečili vyšetřenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK, P, % telesného tuku a poradenstvo k daným výsledkom.

Témou svetového dňa pre rok 2017 bola Depresia – hovorme o nej. Účastníkom bol rozdáný zdravotno - výchovný materiál k danej tematike. Akcie sa zúčastnilo 21 ľudí.

„Deň zdravia“ Samsung Voderady

V dňoch 19.4.2017, 15.8.2017 a 12.12.2017 sa oddelenie výchovy k zdraviu v spolupráci so VŠZP Bratislava zúčastnilo na akcii „Deň zdravia“ Samsung Voderady. Zamestnancom sme vykonali vyšetřenie cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál.

Vyšetřili sme 52 zamestnancov.

„Deň zdravia“ IKEA Trnava

Dňa 28.4.2017 sa pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu v spolupráci s VŠZP Bratislava zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie Dni zdravia IKEA Trnava. Zabezpečili sme vyšetřenie cholesterolu v krvi, meranie % množstva telesného tuku, meranie TK,P, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia pre 26 klientov.

„Safety week“ Saneca Hlohovec

V dňoch 16.5.-17.5.2017 sa pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie SAFETY WEEK Saneca a.s. Hlohovec. Počas týchto dní sme zabezpečili 63 klientom vyšetřenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie % množstva telesného tuku, meranie TK,P, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom

zdravé srdce/TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia. Zároveň bolo poskytnuté vyšetrenie CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov pomocou prístroja MICRO CO, poskytli sme vhodný z.v. materiál.

„Týždeň zdravia“ Bekaert Hlohovec

Oddelenie výchovy k zdraviu sa v dňoch 12.9.-13.9.2017 výjazdom poradne zúčastnilo akcie „Týždeň zdravia“ v priestoroch fy Bekaert Hlohovec. Zabezpečili sme meranie cholesterolu v krvi, meranie TK, P a % množstva telesného tuku v počte 90 klientov s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

„Deň zdravia“ Allianz Trnava

Dňa 18.9.2017 v spolupráci so VšZP Bratislava sa oddelenie výchovy zdravia zúčastnilo na akcii „Deň zdravia“ v poisťovni ALLIANZ Trnava. Zamestnancom sme vykonali vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK, P a % množstvo telesného tuku s následným poradenstvom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Vyšetřili sme 40 zamestnancov.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)
- Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:

- vo výžive a spotrebe alkoholu
- vo fyzickej aktivite
- zvládanie stresu
- vo fajčiarskych návykoch
- nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Klientom so zvýšenými hodnotami a rizikovým správaním odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre.

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávaní rizík odporúčame návštevu lekára.

Počet klientov v poradni zdravia v roku 2017 bol 666, čo činilo 8 641 výkonov, mimo TZS bolo vyšetrených 197 klientov, čo činilo 2 271 výkonov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 666 klientom.

Ovplyvňovanie determinantov zdravia a znižovanie rizikových faktorov

Dve pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu sú členkami pracovných skupín Seniori a Deti, mládež a rodina Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Trnava.

V súvislosti s realizáciou Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím je vedúca oddelenia členom koordinačnej skupiny k problematike násilia na deťoch na ÚPSVaR v Trnave.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení výchovy k zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity z odboru verejného zdravotníctva. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času v Trnave a Hlohovci, Mestskému kultúrnemu stredisku Hlohovec, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov.

V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnosť informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV.

V rámci plnenia NPPZ sme k vyhláseným svetovým dňom WHO zorganizovali prednášky, dni otvorených dverí a rozdali vhodný zdravotno – výchovný materiál.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie.

Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Sledovanie zdravotného stavu bolo v roku 2017 vykonávané formou zberu údajov v TZS.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory

prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

Dňa 9.2.2017 sa vedúca oddelenia zúčastnila pracovného stretnutia v súvislosti s riešením aktuálnych problémov v oblasti akčných plánov pre pohybovú aktivitu, obezitu a projektu *Školské ovocie* na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

V spolupráci so VŠZP Bratislava sa oddelenie výchovy k zdraviu zúčastnilo akcie „2. Slovenský deň obezity“. Akcia sa konala pod záštitou Slovenskej kancelárie WHO, MZ SR a primátorov zúčastnených miest. Témou tohtoročného ročníka bolo BMI národa 2017. Zabezpečili sme vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK,P s následným poradenstvom k daným výsledkom. Poskytli sme vhodný zdravotno – výchovný materiál. Akcie sa zúčastnilo 55 klientov.

V spolupráci s MÚ Trnava Kanceláriou Zdravé mesto Trnava sme sa zúčastnili Trnavských športových dní seniorov v areáli TJ Slávia Trnava. Na akcii bol 48 klientom zameraný TK, P, telesný tuk a poskytnuté poradenstvo.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny „Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity“, ktorá niekoľkokrát v roku 2017 riešila aktivity a plnenie akčného plánu pre pohybovú aktivitu, obezitu a NPPPA. Pravidelne sa zúčastňujeme stretnutí tejto pracovnej skupiny.

V dňoch 20.6-21.6.2017 sa dve pracovníčky oddelenia zúčastnili pracovného stretnutia – Metodický seminár k plneniu úloh č.5.1.1. a č.5.1.3. Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

Tematike prevencie obezity sme sa venovali aj v rámci projektu „Viem, čo zjem“ na ZŠ v Trnave.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 666 klientom.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do nadstavbovej poradne, alebo sú vyšetrovaní pri jej výjazdových aktivitách. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradenstvo bolo poskytnuté 348 klientom. Súčasťou činnosti o pohybovej aktivite sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za rok 2017 navštívili za týmto účelom poradňu klienti 109 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON bolo vykonané 457 klientom, výsledky boli písomne a graficky spracované.

Na Dňoch zdravia v mestách a na pracoviskách bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300 a meranie % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Oddelenie výchovy k zdraviu sa zapojilo do celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci projektu sme oslovili mestské a obecné úrady v regióne. Súťaž bola spropagovaná na internetových stránkach RÚVZ so sídlom v Trnave, Mestský úrad Trnava, VÚC Trnava. Propagačný materiál a účastnícke listy boli zaslané základným, stredným a vysokým školám, zdravotníckym zariadeniam, VŠZP, TOS a JDS. Projekt sme realizovali v rámci činnosti poradne pohybovej aktivity s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľov – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU

Anotácia

V súlade s súlade s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015-2020 v priorite zdravie v rámci Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, ktorá bola schválená uznesením vlády č.1/2012 zo dňa 11.januára 2012 zabezpečiť zdravotnú výchovu obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranú na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu.

V tejto oblasti sme pôsobili formou zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pre rómsku komunitu sme zabezpečovali prednášky na špeciálnych školách v našom regióne a Detskom domove v Trnave, kde je zvýšené zastúpenie detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí z rómskej komunity. V rámci znevýhodnených komunít sme sa venovali aj deťom umiestneným v detskom domove v Trnave, kde sme začali cyklus prednášok na aktuálne témy. V roku 2017 sme zrealizovali 4 prednášky v Trnave. Deťom bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál, formou ktorého sme sa snažili vplývať aj na ich rodiny.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011).

Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny, prevencie drogových závislostí a pracovnej skupiny k plneniu úlohy č.12 z Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom. Akčný plán naplníme vykonávaním poradenstva v protidrogovej poradni ako aj prednáškami na tému „Negatívne účinky nadmernej konzumácie alkoholu“ a „Fetálny alkoholový syndróm“.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 13,95 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov. Priemerný vek obyvateľstva SR sa postupne zvyšuje, v roku 2015 dosiahol hodnotu 40,12, index starnutia dosiahol hodnotu 94,22. Stredná dĺžka života pri narodení bola v roku 2015 u mužov 73,03 rokov, u žien 79,73 rokov.

Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti

Oddelenie výchovy k zdraviu podporilo myšlienku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti na vyhlásenej akcii „Týždeň mozgu“, ktorý sme realizovali v termíne od 13.3.2017 do 17.3.2017.

Pre seniorov, študentov a žiakov ZŠ sme vykonali prednášku na tému Dôležitosť pamäte spojenú s precvičením pamäte pomocou pracovných listov. Cvičení sa zúčastnilo celkovo 104 ľudí. Dokumentáciu spolu s vyhodnotením Týždňa mozgu 2017 sme zaslali ÚVZ SR v Bratislave.

Priebežne počas celého roka vykonávame edukačnú činnosť v spolupráci s JDS a prednáškové aktivity na aktuálne témy v denných centrách pre seniorov JDS a Zariadení pre seniorov v Trnave Terézie Vansovej .

Oddelenie výchovy k zdraviu sa v spolupráci s Mestským úradom v Trnave, Kanceláriou Zdravé mesto zúčastnilo akcie „Trnavské športové dni seniorov“. Akcia sa uskutočnila v areáli TJ Slávia, 48 účastníkom bol zameraný TK, P a % množstvo telesného tuku a poskytnutý vhodný zdravotno – výchovný materiál.

V dňoch 25.10.2017-26.10.2017 sme sa výjazdom Poradne zdravia zúčastnili 9. ročníka Veľtrhu pre seniorov, ktorý organizovalo mesto Trnava v spolupráci so Strediskom sociálnej starostlivosti v Trnave a bol venovaný „Mesiacu úcty k starším“. Prezentovali sme činnosť Oddelenia výchovy k zdraviu , zabezpečili sme účastníkom vyšetrenie cholesterolu z kapilárnej krvi, merali hodnoty TK, % množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI pomocou prístroja a OMRON BF 500. Poskytli sme individuálne poradenstvo k otázkam zdravého životného štýlu a vhodný zdravotno-výchovný materiál k danej problematike. Cholesterol sme vyšetřili u 110 klientov a meranie TK, P, a % množstva telesného tuku 137 klientom.

V rámci mesiaca úcty k starším sme v Trstíne, v Hrnčiarovciach n. Parnou a vo Vlčkovciach zorganizovali „Deň zdravia seniorov“. Vyšetřili sme 77 klientov vo veku 55- a viac rokov. Účastníkom bol vyšetřený cholesterol, zameraný TK, tuk, vypočítané BMI, zhodnotené riziko KVCH, poskytnuté poradenstvo a rozdáný zdravotno – výchovný materiál. Namerané hodnoty a podklady boli zaslané k ďalšiemu spracovaniu na ÚVZ SR.

Vedúca oddelenia je členkou pracovnej skupiny Seniori, v rámci „Komunitného plánu sociálnych služieb“ Mestského úradu Trnava za oblasť seniori a členom pracovnej skupiny „Podpora zdravia seniorov“ ÚVZ SR, ktorých stretnutí sa pravidelne zúčastňuje.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ POSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len MŠ). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu. Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu ústneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Intervenčné aktivity v tejto oblasti uskutočňujeme v materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny a premietaním videofilmov k danej tematike. V roku 2017 sme uskutočnili 2 prednášky k danej téme v materských školách a panel , ktorý bol umiestnený vo vestibule RÚVZ. Školám sme poskytli zdravotno – výchovný materiál k ústnemu zdraviu a prevencii ústnych ochorení..

9.7 CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Oddelenie výchovy k zdraviu realizovalo zdravotno –výchovnú intervenciu individuálnou, skupinovú a hromadnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou ostatného poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

V rámci poradenského centra zdravia dlhodobo pracuje základná poradňa, poradňa zdravej výživy, poradňa prevencie drogových závislostí, poradňa odvykania od fajčenia, poradňa na podporu psychického zdravia a pohybová poradňa a linka pomoci HIV/AIDS.

V základnej poradni zdravia sme v roku 2017 evidovali 666 klientov ,čo činilo 8 641 výkonov, mimo TZS bolo vyšetrených 197 klientov, čo činilo 2 271 výkonov.

V nadstavbových poradniach bolo roku 2017 vyšetrených 1 665 klientov.

V spolupráci s Trnavským osvetovým strediskom a Ligou proti rakovine sme sa zapojili do celoslovenskej akcie Deň narcisov.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave, oddelenie výchovy k zdraviu v spolupráci s Kanceláriou Zdravé mesto MÚ v Trnave a Strednou zdravotnou školou v Trnave zabezpečoval počas Kampane MOST – Deň srdca vyšetrenie cholesterolu, meranie TK, P, % množstva telesného tuku, BMI, WHR spojené s poradenstvom k prevencii KVCH.

Celkovo bolo vyšetrených 46 klientov. Uverejnený leták na [www. stránke](http://www.stránke).

V rámci projektu CINDI sa venujeme vyhláseným svetovým dňom, ako je Svetový deň zdravia, Svetový deň diabetu, Svetový deň výživy, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň pohybom ku zdraviu..., o ktorých informujeme verejnosť, organizujeme dni otvorených dverí a poskytujeme zdravotný materiál a poradenstvo k danej problematike. V priestoroch vestibulu RÚVZ so sídlom v Trnave sme umiestnili panely.

Oddelenie výchovy k zdraviu v rámci Svetového dňa zdravia uskutočnilo vyšetrenia cholesterolu, cukru, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, meranie % množstva telesného tuku, meranie TK,P, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce/TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia pre a ZOMOT Trnava 21 klientom .

V rámci Svetového dňa diabetu sme pripravili odborný panel vo vstupných priestoroch RÚVZ, uverejnili oznam na [www. stránku](http://www.stránku) úradu, propagovali diabetes v rámci prednáškových aktivít na ZŠ, SŠ , ŠZŠ, Detskom domove , pre JDS a zariadenia pre seniorov. Distribuovaný bol leták do ambulancií lekárov I. kontaktu.

V roku 2017 sme sa aktívne zapojili do celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ a projektu „Viem, čo zjem“, ktoré sa podieľajú na ovplyvňovaní determinantov chronických ochorení populácie v SR.

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Anotácia

Cieľom uvedených priorít je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti u osôb s drogovou závislosťou s poskytovaním dostatočného rozsahu terapeutických programov formou ambulantnou, ústavnou i stacionárnou, rozvíjať a **realizovať preventívne programy** výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu a to formou náukových didaktických sedení v rámci zdravotnej osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok. **V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR** plnia úlohu v priorite II. Preventívne programy:

a) Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Vedúca oddelenia je členom Riadiaceho výboru Zdravé mesto a protidrogovej prevencie a komisie Okresného úradu pre prevenciu patologických javov a kriminality.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny prevencie drogových závislostí.

V roku 2017 navštívilo poradňu prevencie drogových závislostí 21 klientov . K téme závislostí na alkohole, ilegálnych látkach a nelátkových závislostiach bolo uskutočnených 20 prednášok na základných a stredných školách v regióne a na tému prevencia fajčenia a negatívne účinky fajčenia bolo vykonaných 13 prednášok.

V rámci Európskeho boja proti drogám sme spoločne s MÚ Trnava Kanceláriou Zdravé mesto, Združením STORM a TOS Trnava organizovali aktivity pre verejnosť a študentov. Bol spracovaný leták, kde boli uverejnené všetky aktivity zúčastnených organizácii a pravidelne ním boli informovaní obyvatelia o aktivitách cez www. stránky a sociálnu sieť Facebook. Oddelenie výchovy k zdraviu v rámci tejto akcie vykonalo 9 prednášok s besedami na základných školách a stredných školách Trnave.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Anotácia

Stratégia fyzickej aktivity pre WHO európsky región na roky 2016-2025 bola prijatá na 65. zasadnutí Európskeho riadiaceho orgánu WHO (Vilnius, 14.-17. 9. 2015). Stratégia je inšpirovaná Európskym politickým rámcom pre zdravotnú politiku „Zdravie 2020“ a vychádza z existujúcich dobrovoľných globálnych cieľov vytýčených vo WHO „Globálnom akčnom pláne pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013-2020“. Jeden z deviatich globálnych cieľov je 10% pomerné zníženie v prevalencii nedostatočnej fyzickej aktivity do roku 2025. Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Stratégia je založená na multisektorovom prístupe, ktorý presahuje zdravotnícky sektor. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom:

- podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania,
- zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru,
- poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a
- odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu.

Dňa 9.2.2017 sa vedúca oddelenia zúčastnila pracovného stretnutia v súvislosti s riešením aktuálnych problémov v oblasti akčných plánov pre pohybovú aktivitu, obezitu a projektu „Školské ovocie“ na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

V rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu pripravilo RÚVZ so sídlom v Trnave, oddelenie výchovy k zdraviu dňa 10.5.2017 v priestoroch poradne zdravia meranie TK a maximálnej pulzovej frekvencie, meranie % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, počítanie indexu WHR a BMI, počítanie bazálneho metabolizmu a metabolizmu denných aktivít, počítanie termogenézy, možnosť cvičenia, telefonické poradenstvo. Aktivity boli zamerané na šport a pohyb pre verejnosť, prezentovanie konkrétnych cvikov, ako prevencia ochorení chrbtice a uvoľnenia stresu. Poradňu navštívilo 11 klientov.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny „ Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity“ a zúčastňuje sa priebežne zasadnutí pracovnej skupiny.

V dňoch 20.6-21.6.2017 sa dve pracovníčky oddelenia zúčastnili pracovného stretnutia – Metodický seminár k plneniu úloh č.5.1.1. a č.5.1.3. Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

RÚVZ sa zapojilo na výzvu primátora mesta Trnava do celonárodnej kampane „Do práce na bicykli“ , ktorú organizuje Ministerstvo dopravy a výstavby SR s cieľom motivovať ľudí k zdravšiemu životnému štýlu a celkového zlepšenia kvality života.

V mesiaci máj bol zorganizovaný športový deň pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Trnave.

Plnenie úlohy oddelenia hygieny detí a mládeže:

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Na tejto úlohe participovalo v roku 2017 OVZ vykonávaním poradenskej činnosti v poradni prevencie drogových závislostí, spoluprácou na intervenčných programoch škôl, vykonávaním prednáškových činností, besied, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu k danej tematike na stredných a základných školách v regióne.

Vedúca OVZ je členom Protidrogovej komisie MÚ v Trnave a Komisie prevencie patologických javov KÚ v Trnave. OVZ participuje pri vyhodnocovaní kľúčových indikátorov danej problematiky v regióne a svojou činnosťou zabezpečuje napĺňanie Národného programu boja proti drogám. Spracovali sme správu o činnosti v oblasti prevencie závislostí a kriminality pre KÚ v Trnave.

Plnenie úlohy odboru epidemiológie:

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Pri realizácii úlohy je možné okrem interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ využiť aj edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

V rámci prevencie pracuje na OVZ poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený o správani, ktoré znižuje riziko infekcie HIV. Počet klientov v roku 2017 bolo 71, ktorým bola poskytnutá základná informácia o infekcii HIV a jej predchádzaní, o spôsobe vyšetrenia na anti - HIV protilátky (poradenstvo poskytnuté telefonickou linkou pomoci AIDS bolo 50 klientom).

Aktuálne zistené nové poznatky na poradni sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií. Poradňu navštívili resp. telefonické informácie boli podávané prevažne mladým ľuďom, najviac zastúpená je veková kategória od

25 - 34 rokov a 20-24 rokov. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači, na teletexte mestskej televízie, webových stránkach RÚVZ.

V roku 2017 bolo vykonaných 6 prednášok s besedami na tému AIDS a plánované partnerstvo a rodičovstvo. Na prednáškach spojenými s besedami zvyšujeme informovanosť a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie výchovy k zdraviu zabezpečuje poradňu k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a prevencie chorôb prenášaných pohlavným stykom (HIV/AIDS).

Vyhodnotenie a odpočet edukačných aktivít v rámci prevencie HIV/AIDS bol odoslaný v mesiaci december 2017 na RUVZ so sídlom v Košiciach a ÚVZ SR odbor epidemiológie.

V rámci našej činnosti poskytujeme aj zdravotno - výchovný materiál (časopis POZITIVNĚ pre HIV+ komunitu, poskytnutý Domom svetla v Prahe) verejnosti a združeniu STORM pracujúcim v našom regióne s HIV pozitívnymi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš oddelenie HŽP

RÚVZ vo V.Krtíši bol riešiteľským pracoviskom úlohy 1.7. programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR.

1.7. Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárii.

V okrese V.Krtíš máme iba 2 prevádzky solárii, ktoré prevádzkujú spolu 5 solárnych prístrojov. V jednom soláriu bol vykonaný ŠZD, pri ktorom neboli zistené závažné nedostatky. Objektívizácia UV žiarenia meraním bola vykonaná iba na základe objenávok. Bol vykonaný dotazníkový prieskum využívania služieb solárii mladistvými na troch stredných školách.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zmeny, ktoré nastali, zaznamenávame pravidelne v programe ASTR. V roku 2017 boli v okrese Veľký Krtíš (k 31.12.2017) evidované rizikové práce v nasledovných spoločnostiach:

1. eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, IČO: 35 910 712: spoločnosť sa zaoberá prepravou zemného plynu. Rizikové práce boli vyhlásené pre 53 zamestnancov (pracovná pozícia „technik“), z toho 3 ženy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 40 zamestnancov / 2 ženy s rizikovým faktorom hluk a vo 4. kategórii pre 13 zamestnancov / 1 žena, s expozíciou rizikovému faktoru hluk.
2. IKE spol. s.r.o., Slatinka č. 176, 991 03 Pôtor, IČO: 36 057 185: spoločnosť sa zaoberá výrobou a produkciou reklamy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 5 zamestnancov / 0 žien (pracovná pozícia „zvárač – zámočník“), s rizikovým faktorom hluk.
3. BCP BULLONERIA COLOMBO s.r.o. Pôtor, 991 03 Pôtor, IČO: 36 629 031: spoločnosť sa zaoberá výrobou skrutiek a matiek. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 7 pracovníkov / 0 žien (pracovná pozícia „robotník vo výrobe – obrábač kovov“), s rizikovým faktorom hluk.
4. TECHNOGYM E.E. s.r.o. Bratislava, prevádzka Malý Krtíš, 990 01 Malý Krtíš, IČO: 35 930 209: spoločnosť sa zaoberá výrobou posilňovacích zariadení. Rizikové práce boli vyhlásené pre 95 zamestnancov, z toho 13 žien (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“, „všeobecný operátor – pieskovač“ a „lakovač“). Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 35 zamestnancov / 0 žien s expozíciou rizikovým faktorom zväčša pevný aerosol, hluk a vibrácie (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“). Ďalej boli vyhlásené rizikové práce v 3. kategórii pre 52 zamestnancov / 12 žien s expozíciou

- rizikového faktoru záťaž teplom (pracovná pozícia „všeobecný operátor“). K 1.12.2017 boli vyhlásené rizikové práce pre 8 zamestnancov / 1 žena na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom fyzická záťaž – kat. 3.
5. AMARANTE s.r.o. Kiarov, 991 06 Želovce, IČO: 36 059 137: spoločnosť sa zaoberá výrobou okien. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 5 pracovníkov / 0 žien, s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia: „pracovník pri výrobe okien“ 3 / 0 žien, „zástupca vedúceho výroby“ 1 / 0 žien, „pracovník pri výrobe hranolov“ 1 / 0 žien).
 6. ČOV a.s., Slovenská Ľupča, prevádzka Kompostáreň Čebovce, 991 25 Čebovce, IČO: 36 644 340: spoločnosť sa zaoberá výrobou kompostov a organických hnojív. Rizikové práce v 3. kategórii boli vyhlásené pre 3 pracovníkov / 1 žena s expozíciou rizikovým faktorom celkový pevný aerosol, amoniak (pracovná pozícia: „vedúca prevádzky“ 0 / 1 žena + „robotník, obsluha kompostárne“ 3 / 0 žien).

Návrhy na zaradenie prác do kategórií boli vypracované v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v platnom znení. Uvedenými rozhodnutiami na určenie rizikových prác boli zároveň organizáciám nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou.

Pracovné činnosti zaradené do 4. kategórie boli určené na časovo vymedzené obdobie.

Celkový počet pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v okrese Veľký Krtíš k 31.12.2017, bol **168 pracovníkov, z toho 17 žien**. V 3. kategórii sme evidovali 155 pracovníkov, z toho 16 žien a vo 4. kategórii to bolo 13 pracovníkov, z toho 1 žena (v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, KS 03 Veľké Zlievce).

Tab. č. 1

Počty pracovníkov vykonávajúcich v okrese Veľký Krtíš rizikové práce k 31.12.2017 (podľa údajov z programu ASTR):						
Prevažujúca činnosť	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov *	3	1	0	0	3	1
Priemyselná výroba **	112	13	0	0	112	13
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu ***	40	2	13	1	53	3
S P O L U	155	16	13	1	168	17

- * spoločnosť ČOV a.s. Slovenská Ľupča, prevádzka Kompostáreň Čebovce
- ** spoločnosť IKE spol. s.r.o. Slatinka, Pôtor – Slatinka
- spoločnosť BCP Bulloneria Colombo s.r.o. Pôtor
- spoločnosť TECHNOGYM E.E. s.r.o. Bratislava, prevádzka Malý Krtíš
- spoločnosť AMARANTE s.r.o. Kiarov
- *** spoločnosť eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce

Tab. č. 2

Počty pracovníkov vykonávajúcich v okrese Veľký Krtíš rizikové práce k 31.12.2017 (podľa údajov z programu ASTR):						
Faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	Žien
Hluk	92	2	13	1	105	3
Chemické látky a zmesi	38	1	0	0	38	1
Vibrácie	35	0	0	0	35	0
Záťaž teplom a chladom	52	12	0	0	52	12
Fyzická záťaž	8	1	0	0	8	1

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa väčšinou nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovania nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom najmä pracovné zdravotné služby, ktoré u zamestnávateľov s rizikovými pracoviskami poctivo sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok.

Všetky organizácie, v ktorých sú určené rizikové práce, majú uzatvorenú zmluvu s PZS, čo predstavuje 100 %. Jedná sa o zmluvy so spoločnosťami: PZS s.r.o. Banská Bystrica, Falck Healthcare a.s. Bratislava, ProCare a.s. Bratislava a PYROBOSS s.r.o. Banská Bystrica.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Odpočet plnenia úlohy:

Na pracoviskách u rôznych subjektov sa pri používaní toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí zameriavame predovšetkým na skladovanie, spôsob vedenia evidencie, spôsob manipulácie, odbornú spôsobilosť, na manipuláciu s nimi, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti, zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov atď.

V súvislosti s používaním prípravkov na chemickú ochranu rastlín zisťujeme, že sa čoraz častejšie aplikujú prípravky, ktoré nie sú zaradené medzi toxické látky a zmesi. Skladovanie prípravkov na ochranu rastlín je v súčasnej dobe obmedzené, nakoľko sa prípravky na ochranu rastlín nenakupujú do zásoby, ale objednáva sa len potrebné množstvo. Likvidácia nepoužitých obalov a prípravkov sa zabezpečuje na základe zmlúv cez oprávnené organizácie. Osobitná pozornosť sa venuje zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch či v maloobchodných predajniach. Menšie poľnohospodárske družstvá, ako aj súkromne hospodáriaci roľníci, zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín prevažne dodávateľským spôsobom. Zamestnanci týchto spoločností majú odbornú spôsobilosť a sú pravidelne školení. K 31.12.2017 vykonali pracovníci PPL RÚVZ Veľký Krtíš 5 kontrol v poľnohospodárskych prevádzkach, pri ktorých neboli zistené závažnejšie nedostatky.

Čo sa týka vykonania skúšok odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zamestnanci oddelenia i naďalej poskytujú záujemcom potrebné informácie (celkovo bolo v roku 2017 poskytnutých 7 konzultácií). Odbornú spôsobilosť zamestnancov pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V priebehu roka 2017 neboli v okrese Veľký Krtíš hlásené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Odpočet plnenia úlohy:

Výkon štátneho zdravotného dozoru v tejto oblasti je zameraný na sledovanie plnenia povinností zamestnávateľov, podľa Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, v znení neskorších predpisov. V okrese Veľký Krtíš evidujeme 1 pracovisko s výskytom týchto látok – t.j. onkologickú ambulanciu Oncomedical s.r.o. Veľký Krtíš s 2 pracovníčkami (lekárka a zdravotná sestra), ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám. Cytostatiká sa podávajú ambulantne, infúznou formou.

Čo sa týka kontroly plnenia povinností, vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši evidoval k 31.12.2017 5 takýchto žiadostí. Jednalo sa o:

- odstránenie eternitovej strešnej krytiny na čiernych skládkach v obciach Lesenice a Záhorce. Žiadosť podala spoločnosť Arpád Bazsó, Slatina.
- odstraňovanie AZC krytiny zo strechy obecného úradu v obci Čebovce, ktoré vykonala spoločnosť ASTANA s.r.o. Poprad.
- odstraňovanie eternitovej krytiny zo strechy rodinného domu v obci Vinica. Žiadosť podal Vladimír Chamula, Detva.
- odstraňovanie odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytovom dome na Lučenskej ulici vo Veľkom Krtíši, ktoré bude v roku 2018 vykonávať spoločnosť SD Gelnica s.r.o.

Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonávajú iba firmy, ktoré vlastnia oprávnenie na odstraňovanie azbestovocementových materiálov. Výkon práce je pod

odborným dohľadom a vždy sú zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie azbestocementového materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Zamestnancom aj zamestnávateľom naďalej priebežne poskytujeme poradenské služby a konzultácie v oblasti uvedomenia si rizík, vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom, vrátane azbestu, ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam, narúšajúcim endokrinný systém. K 31.12.2017 boli poskytnuté pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš 3 takéto konzultácie.

2.1.4. Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1. Zdravé pracoviská

Odpočet plnenia úlohy:

Oddelenie PPL na RÚVZ Veľký Krtíš sa snaží napomáhať zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov predovšetkým cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj spoluprácou s pracovnými zdravotnými službami. Prostredníctvom Poradne zdravia a jej aktivít sú propagované u zamestnávateľov intervenčné programy, ktorých cieľom je informovať zamestnávateľov o vplyve pracovného prostredia, životného štýlu, zdraviu škodlivých faktorov práce a ich vzájomnej kombinácii na zdravie zamestnancov. V poslednom období zamestnávateľia kladú väčší dôraz na zlepšenie podmienok práce, ako aj pracovného prostredia. Nevhodné pracovné podmienky prevažujú viac – menej iba v tých prevádzkach, ktoré začali svoju činnosť v neúčelových priestoroch. Pracovné prostredie je zväčša vyhovujúce v prevádzkach, ktoré sú vybudované podľa schválenej projektovej dokumentácie. Spracovanie dokumentácie projektanti často konzultujú aj s pracovníkmi odd. PPL a to ešte vo fáze prípravy. K 31.12.2017 bolo k uvedenej tematike (t.j. podpora zdravia pri práci) vykonaných 15 konzultácií, z toho 7 u SZČO, počas ktorých bolo záujemcom poskytované odborné poradenstvo. Zároveň bolo vykonaných 5 kontrol so zameraním na pracovné prostredie a znižovanie zdravotných rizík z práce a pracovného prostredia.

V uvedenej oblasti úzko spolupracujeme aj s Poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Poradňa zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš vykonávala v rámci svojej činnosti aj aktivity, zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitnú pozornosť pracovníčky venovali poradenstvu pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO). Do 31.12.2017 bolo vykonaných 6 výjazdových aktivít, zameraných na vyšetrenie krvi v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení a to v nasledovných prevádzkach:

1. Sociálna poisťovňa Veľký Krtíš – 18 klientov.
2. Stredná odborná škola Veľký Krtíš – 19 klientov.
3. Gymnázium A.H.Škultétyho Veľký Krtíš – 17 klientov.
4. Svetový deň zdravia (Hontiansko-novohradská knižnica Veľký Krtíš) – 17 klientov.
5. Okresný súd Veľký Krtíš – 19 klientov.
6. Adano s.r.o. Veľký Krtíš – 39 klientov.

Všetkým záujemcom boli prístrojom Reflotron vyšetrené hodnoty celkového cholesterolu, glykémie, HDL a LDL cholesterolu, zmeraný bol krvný tlak, pulz, percento telesného tuku, výška a hmotnosť. Vykonané bolo individuálne poradenstvo pre klientov podľa zistených výsledkov. Pracovníčky PZ pravidelne vykonávajú pre zamestnávateľov aj rôzne poradenské aktivity (napr. informačné panely, konzultácie, prednášky atď.).

V spolupráci s mestom Veľký Krtíš a ďalšími organizáciami, v rámci rôznych zdravotno-výchovných dní (napr. „Svetový deň zdravia“, kampaň „MOST“, Jánsky jarmok atď.) vykonávajú pracovníčky Poradne zdravia aj výjazdové akcie pre obyvateľov mesta, zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia. Záujemcom je ponúknutá možnosť vyšetrenia kapilárnej krvi Reflotronom, individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály na rôzne témy.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Odpočet plnenia úlohy:

V spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP sa v II. polroku 2017 uskutočnili spoločné previerky orgánov inšpekcie práce a verejného zdravotníctva. Príslušné RÚVZ-y v Banskobytrickom kraji navrhli vo svojej pôsobnosti 2 subjekty podľa miestnej aktuálnej problematiky, v ktorých by bolo potrebné vykonať spoločné dozorné aktivity. Inšpektorát práce Banská Bystrica vybral subjekty na výkon spoločných dozorných aktivít – pre okres Veľký Krtíš to bola spoločnosť SISME s.r.o. Malý Krtíš, zaoberajúca sa výrobou statorov a rotorov do trojfázových asynchrónnych elektromotorov. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu dodržiavania legislatívnych ustanovení v oblasti ochrany verejného zdravia zamestnancov podľa Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov a osobitných predpisov na ochranu zdravia zamestnancov. Vzhľadom k skutočnosti, že spoločnosť má zmluvne uzavreté zabezpečenie zdravotného dohľadu pri práci prostredníctvom spoločnosti PZS s.r.o. Banská Bystrica, bolo v pracovných priestoroch vykonané posúdenie rizika, objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia, bolo zabezpečené posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu a boli tiež splnené ďalšie povinnosti zamestnávateľa pri ochrane zdravia zamestnancov, takže pri výkone ŠZD neboli v prevádzke zistené žiadne nedostatky.

2.3. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.4. ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Odpočet plnenia úlohy:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Tiež sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky (vrátane nárokov na pracovný výkon) prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. RÚVZ Veľký Krtíš, odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, k 31.12.2017 vydal 6 rozhodnutí na uvedenie chránených pracovísk a chránených dielní do prevádzky a 2 dodatky k pôvodnému rozhodnutiu z dôvodu zmeny počtu ZŤP pracovníkov na danom pracovisku (originalitavk s.r.o. Veľký Krtíš) a vyňatia časti prevádzky na účely chráneného pracoviska (Peter Mráz, Veľký Krtíš).

Do prevádzky boli uvedené nasledovné chránené dielne a pracoviská:

1. Forscher Slovakia s.r.o. Nová Ves – Pracovisko triedenia odpadu (1 ZŤP pracovník).
2. Jana Krekáčová, Horná Strehová – Agentúrna kancelária Allianz SP (1 ZŤP pracovník).
3. Obec Vinica, Vinica – Administratívna činnosť (1 ZŤP pracovník).
4. ATAX Vinica s.r.o. Vinica – Kancelárske priestory (2 ZŤP pracovníci).
5. Peter Hanulák Hanci PC&SAT Vinica – Predajňa s počítačovými službami (1 ZŤP pracovník).
6. Ing. Jozef Cibul'a, Čebovce – Administratívna činnosť (1 ZŤP pracovník).

Oddelenie hygieny výživy uviedlo do prevádzky ďalších 5 chránených pracovísk a chránených dielní:

1. VBK Company s.r.o. Modrý Kameň – Výroba cukrárenských a pekárenských výrobkov (2 ZŤP pracovníci).
2. Romeo Naszvagyí Veľká Ves nad Ipľom – Predajňa potravín (2 ZŤP pracovníci).
3. Ipeľská pekáreň s.r.o. Lesenice - Balenie a expedícia pekárenských výrobkov (5 ZŤP pracovníkov).
4. Mgr. Jaroslav Képeš EUREN Veľký Krtíš – Predajňa potravín (2 ZŤP pracovníci).
5. PŠH VK s.r.o. Veľký Krtíš – Predajňa potravín a zmiešaného tovaru (1 ZŤP pracovník + 1 pracovný asistent).

Pri uvádzaní chránených pracovísk a chránených dielní do prevádzky bolo roku 2017 pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš vykonaných 6 kontrol, v rámci ktorých boli posudzované pracovné priestory a údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Zdravotne postihnutí pracovníci (celkovo sa jedná o 7 nových pracovníkov – prevažne telesné postihnutie, postihnutie srdcovo-cievneho systému a onkologické ochorenia) pred nástupom do zamestnania absolvovali lekársku prehliadku a sú zdravotne spôsobilí vykonávať prácu na chránenom pracovisku, čo deklarujú lekársym potvrdením pre ÚPSVaR Veľký Krtíš. K dispozícii majú dennú miestnosť, vybavenú aj nad rámec platnej legislatívy (napr. pohovky na možnosť oddychu poležiačky, antialergické nátery stien a podláh a podobne). Pracovné podmienky, vrátane nárokov na pracovný výkon, celkový počet a trvanie prestávok v práci, pracovné tempo a pod.), sú na pracoviskách prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené žiadne nedostatky, najmä z dôvodu, že všetci zamestnávateľia ešte pred zriadením samotnej prevádzky na pokyn

pracovníkov ÚPSVaR Veľký Krtíš konzultovali vybavenie priestorov a splnenie ďalších podmienok priamo s pracovníkmi RÚVZ Veľký Krtíš.

V rámci bežného štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná kontrola pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách aj v iných, nielen novovzniknutých prevádzkach. Celkovo bolo k 31.12.2017 pracovníkmi PPL vykonaných 7 takýchto kontrol v maloobchodných predajniach a pri výkone čistiacich a upratovacích prác v interiéroch motorových vozidiel. Boli použité aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov (3 – zobrazovacie jednotky, 1 – bremená, 4 – chemické faktory), z ktorých vyplynulo, že pracovníci sú informovaní o vplyve práce a pracovných podmienok na ich zdravie, zamestnávateľ im poskytuje OOPP a v prípade potreby majú kedykoľvek možnosť prerušiť výkon práce.

Tab. č. 3

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontr. CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZP na kontrol. CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy * (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanovísk							
Veľký Krtíš	6	2*	13 (7 starších CHP)	13 (7 starších CHP)	22 (15 zamestnancov na starších CHP, 6 nových zamestnancov)	3 – Z, 1 – R, 4 – C	0	0	Individ. prestávky v práci podľa potreby

* dodatok k pôvodnému rozhodnutiu

Z – zobrazovacie jednotky, R – bremená, C – chemické faktory

3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

3.2. Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Kontrola používania plastifikátorov hlavne na báze esterov kyseliny ftalovej pri výrobe a správne používanie finálnych výrobkov dostupných na trhu v SR.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.3. Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Cieľom monitoringu bolo zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

V rámci plnenia projektu sme odobrali a zaslali na RÚVZ so sídlom v Trenčíne na vyšetrenie jednu vzorku výživového doplnku za účelom stanovenia mezofilných baktérii mliečného kvasenia, ktorá bola odobratá dňa 31.5.2017 v obchodnej sieti vo Veľkom Krtíši .

Laboratórnou analýzou odobratej vzorky výživového doplnku bol stanovený počet KTJ baktérii mliečného kvasenia a po prepočítaní na 1 kapsulu bolo stanovené množstvo baktérii mliečného kvasenia v predmetnej vzorke - $1.6 \cdot 10^8$ KTJ/kapsula. Výrobca uvádza na etike $5.2 \cdot 10^9$ KTJ/ kapsula.

Na základe uvedeného výsledku, výrobok nespĺňal kvalitatívne požiadavky na výživový doplnok s obsahom mezofilných baktérii mliečného kvasenia, nakoľko laboratórnou analýzou množstvo mezofilných baktérii mliečného kvasenia po prepočítaní na 1 tabletu nie je v súlade s množstvom, ktoré deklaruje výrobca.

Zistenia sme postúpili na došetrenie na základe vecnej a regionálnej príslušnosti podľa sídla distribútora predmetného výrobku RÚVZ so sídlom v Nitre.

3.4. Monitoring príjmu jódu

V rámci tejto úlohy sa monitoruje obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli s cieľom sledovania zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu.

V roku 2017 sme v rámci kontroly obsahu jódu odobrali v okrese Veľký Krtíš 24 vzoriek jodidovanej kuchynskej soli. Následne boli vzorky zaslané na chemické analýzy do laboratórií RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Všetky odobraté vzorky boli vyšetrené na jodid draselný (KJ), jodičnan draselný (KJO_3), a feroxyanid draselný.

Na základe laboratórných rozborov bolo zistené, že obsah jodidu draselného vo všetkých vyšetrených vzorkách bol v súlade s množstvom KJ uvedenom v príslušnej hlave Potravinového kódexu SR.

Obsah feroxyanidu draselného bol vo všetkých vzorkách v hodnote do 20 mg/kg. Vzorky soli boli odobierané v priebehu celého roka v prevádzkach zariadení spoločného stravovania s prípravou pokrmov.

3.5. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťažže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období.

Na základe usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR č. OHVBP KV/ 1734/ 2017/Tru zo dňa 13.2.2017- Monitoring spotreby vybraných prídavných látok na rok 2017 sme zabezpečili v tomto roku sledovanie spotreby prídavných látok - E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K, E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy a laboratórných vyšetrení vybraných potravín.

Zabezpečili sme pre monitoring 20 dobrovoľných respondentov v stanovených vekových kategóriách. Respondenti: veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov- muži /10/ a ženy/10/ ľahko/stredne pracujúci.

Každý z respondentov vyplnil 24 hodinový dotazník / jedálny lístok/ spotreby pokrmov a nápojov. Jednotliví účastníci monitoringu boli oboznámení so štúdiou a tiež k tlačivám

k vyplňovaniu spotreby obdržali návod na vyplnenie dotazníka / jedálneho lístka/ pre spotrebu prídavných látok. Jedálne lístky boli vypísané podrobne, podľa priložených pokynov.

V rámci projektu sme odobrali **1 vzorku potravín na vyšetrenie acetulfámu-K.**

Výstupom projektu sú tabuľky výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonsumovaných prídavných látok a výsledky laboratórnych stanovení, ktoré boli zaslané na ÚVZ SR.

3.6. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie ako rizikového faktoru vo výžive ľudí. Vysoký príjem soli je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení.

V 1. etape riešenia projektu sme odobrali 3 vzorky hotových pokrmov a 3 vzorky chleba od výrobcov SR v zariadení spoločného stravovania na laboratórnu kontrolu pridanej kuchynskej soli. Výsledky sme spracovali podľa komodity v tabuľkovej forme, ktoré sú zaslané na spracovanie na RÚVZ Banská Bystrica.

3.7. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

4. Odbor hygieny detí a mládeže

V kalendárnom roku 2017 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

Úloha č. 4.1. - Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Úlohy a priority, vyplývajúce z projektu boli v roku 2017 plnené nasledovne:

a) Podpora zdravého štartu do života

V kalendárnom roku 2017 výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity a zdravej výživy v zariadeniach, kde sa

stretávajú matky s deťmi neboli organizované z dôvodu, že rodinné centrá v okrese Veľký Krtíš nie sú prevádzkované - bola zrušená ich činnosť.

V kalendárnom roku 2016 bola realizovaná výchovná aktivita formou prednášky zameraná na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity a zdravej výživy v Rodinnom centre Hruštička, o.z. vo Veľkom Krtíši. Prednášku pripravilo Oddelenie podpory zdravia.

b) Podpora zdravšieho prostredia na školách

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania a v školských bufetoch odborné pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže sa zameriavajú na zisťovanie pôvodu potravín, kontrolu hygienických podmienok prípravy a podávania stravy, zostavenie jedálnych lístkov, počet stravujúcich sa detí a mládeže, kontroly pestrosti stravy, realizáciu pitného režimu detí, zapojenie do školského mliečneho programu a programu školské ovocie, podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Snažíme sa obmedziť prístup k občerstveniu a ďalším doplnkovým možnostiam menej zdravých potravín v priestoroch školy. Diétne stravovanie v školských stravovacích zariadeniach v okrese Veľký Krtíš nie je zabezpečené. Počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach je približne na rovnakej úrovni ako predchádzajúce roky. Posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy sa vykonáva v rámci realizovaných projektov ÚVZ v SR. Zásady pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky sú dodržané.

Štátny zdravotný dozor a úradná kontrola potravín v školských stravovacích zariadeniach a vo výdajniach stravy bol v roku 2017 vykonaný v počte 100 kontrol.

Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí realizuje Oddelenie výchovy ku zdraviu. V kalendárnom roku 2017 bol počet edukačných aktivít na školách realizovaný na 6 základných školách a 2 stredných školách prevádzkovaných v okrese Veľký Krtíš.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V kalendárnom roku 2017 vedúca oddelenia HDM na poradu pracovníkov školského stravovania organizovaných Okresným úradom Banská Bystrica, odborom školstva nebola pozvaná. Vzdelávanie pracovníkov zariadení školského stravovania vykonávame počas výkonu ŠZD, resp. osobnými alebo telefonickými konzultáciami.

d) Podpora pohybových aktivít

Pracovníčky oddelenia HDM pri výkone štátneho zdravotného dozoru realizujú monitoring TV podmienok žiakov ZŠ a SŠ, vrátane vonkajších plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy. Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky bolo nariadené vykonanie mimoriadnej kontroly, zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na vybraných základných a stredných školách, zameraných na dodržiavanie ustanovení vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež a vyhlášky MZ SR č. 525/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na telovýchovno-športové zariadenia. V rámci mimoriadnej cielenej kontroly odborné pracovníčky oddelenia HDM sledovali využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení, využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov ako plavárne, športové haly, verejné ihriská a pod.. Ďalej sledovali realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie

telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod... Súčasťou MK bolo aj monitorovanie využitia hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV - zdravotné cvičenia pre žiakov a zisťovanie počtu úplne alebo čiastočne oslobodených žiakov a študentov od TV.

Pomocou dotazníkov boli zisťované názory a postoje žiakov na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy.

Počet kontrol, vykonaných v rámci nariadenej mimoriadnej kontroly bol 18, počet skontrolovaných priestorov určených na výučbu telesnej výchovy bol 41.

Správa z mimoriadnej kontroly TV zariadení bola zaslaná na ÚVZ SR.

Úloha č. 4.2. - Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú vybrané RÚVZ v SR.

V kalendárnom roku 2017 zo strany gestora neboli žiadne požiadavky na realizáciu projektu.

Úloha č. 4.3. – Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku, poranenie, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Projekt bol realizovaný podľa požiadaviek gestora v III etapách u detí vo veku od 3 do 14 rokov.

V kalendárnom roku 2017 zo strany gestora neboli žiadne požiadavky na realizáciu projektu.

Úloha č. 1.7. - Zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií

Cieľom projektu je zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií, prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií a príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Projekt bol riešený dotazníkovým prieskumom, ktorý bol zameraný na zistenie informovanosti študentov stredných škôl o účinkoch ultrafialového žiarenia a návštevnosti solárií v 2 stredných odborných školách (Stredná odborná škola, Poľná 10, Veľký Krtíš a Spojená školy, Jarmočná 1, Modrý Kameň) a v 1 gymnáziu (Gymnázium A. H. Škultétyho, Školská 21, Veľký Krtíš), prevádzkovaných v okrese Veľký Krtíš. Počet vyplnených

dotazníkov respondentmi bol 103. Údaje z vyplnených dotazníkov boli vložené do pripravenej databázy v programe Excel a zaslané na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie ÚVZ SR.

6. Odbor epidemiológie

6.1. Národný imunizačný program

V rámci plnenia úloh národného imunizačného programu pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali fyzickú kontrolu zaočkovanosti vo všetkých neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dorast, ktoré sa nachádzajú na území okresu Veľký Krtíš. Zároveň bola vykonaná kontrola dodržiavania chladového reťazca vakcín ako i typy chladničiek v jednotlivých ambulanciách, vedenie evidencie zaočkovanosti ako aj doočkovanie detí s dočasnými kontraindikáciami. Vo vyššie uvedených parametroch sledovanosti neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Celookresná úroveň očkovania v sledovanom období v okrese Veľký Krtíš dosiahla hodnotu 98,9%.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa, ktorý vyhlasuje európska úradovňa Svetovej zdravotníckej organizácie zameranej na posilnenie významu očkovania a zvýšenia zaočkovanosti boli pre laickú verejnosť vyhotovené letáky o imunizácii populácie s aktuálnym očkovacím kalendárom na rok 2017. Článok s príslušnou tematikou bol uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Veľký Krtíš.

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Zákonných zástupcov detí, ktorí z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame do poradne v rámci pohovoru o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a o možných následkoch týkajúcich sa zdravia dieťaťa, ako aj verejného zdravia v prípade nezaočkovania dieťaťa.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Odborní pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávali epidemiologické vyšetovania a protiepidemické opatrenia pri výskyte infekčných ochorení v ohniskách nákazy. Za uvedené obdobie bolo vykonaných celkom 112 terénnych šetrení v ohniskách nákaz z toho 65x v ohniskách salmonelóz, 1x v ohnisku šigelóz, 2x kampylobakteriálnej enteritídy, 2x rotavírusových enteritíd, 1x infekcií enteropatogénnymi *Escherichia coli* a 1x enterokolitíd zapríčinených *Clostridium difficile*.

Protiepidemické opatrenia boli vykonané spolu 9x v ohnisku hepatitídy typu A, 13x typu B a 1x vírusovej hepatitídy typu C.

Ďalšie protiepidemické opatrenia sa vykonávali v ohniskách s potvrdenou TBC 2x, Divý kašeľ vyvolaný *Bordetella pertussis* 2x, Divý kašeľ vyvolaný *Bordetella parapertussis* 1x a 1x Pneumónia vyvolaná *Staphylococcus*

Epidemiologické vyšetovanie v ohnisku nákazy sa vykonávalo aj u zoonóz s prírodnou ohniskovosťou - Hemoragická horúčka s renálnym syndrómom 1x, neuroinfekcií - Waterhouseov-Friderichsenov syndróm 2x, kožných ochorení 1x a pohlavných 1x.

Protiepidemické opatrenia sa vykonávali 6x u nahlásených nozokomiálnych nákaz.

V rámci sledovania HER v zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých spolu 210 sterov mikrobiálnej čistoty, z toho 70 zo sterilného materiálu a 140 sterov z prostredia. Podľa vopred určeného harmonogramu sme odoberali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

S informačným systémom sa pracuje denne a to, zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V roku 2017 bolo oddeleniu epidemiológie nahlásených 6 nozokomiálnych nákaz, čo je o 5 viac ako v roku 2016 a to Pneumónia vyvolaná Pseudomonas 2x, Pneumónia vyvolaná Staphylococcus 2x, Infekcia po výkone nezatriedená inde 1x a Akútna cystitída 1x.

Na predchádzanie NN sa na nemocničných oddeleniach vykonávajú pravidelné kontroly hygienicko-epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej starostlivosti, manažmentu NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom. Každoročne sa zapájame do kampane hygieny a dezinfekcie rúk, ktorá je súčasťou WHO. V roku 2017 sme sa zapojili do bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v nemocniciach poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť. V sledovanom období sme nenašli ani jednu nozokomiálnu nákazu.

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie

V priebehu roka sa v okrese Veľký Krtíš nevyskytli mimoriadne epidemiologické situácie, len lokálne epidémie respiračných ochorení, ktorým sa zabránilo prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa vopred určeného harmonogramu sme vykonávali odber vzoriek odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves s negatívnymi výsledkami enterálnych vírusov z odpadových vôd.

6.7. Prevencia HIV/AIDS

V rámci „Svetového dňa boja proti AIDS“ boli na SOŠ v Modrom Kameni a vo Veľkom Krtíši odprednášané 2 prednášky pre 77 študentov o prevencii AIDS. Pred prednáškou boli študentom rozdane dotazníky „Čo vieš o AIDS“ na zistenie vedomostí študentov o AIDS. Prednáška bola sprevádzaná premietnutím filmu „Anjeli“ z DVD a spoločnou besedou. Do interaktívneho projektu „**Hrou proti AIDS**“ sme sa nezapojili.

6.8. Poradne očkovania

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Priebežne aktualizujeme informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a očkovaním preventabilných ochorení. Verejnosť informujeme aj formou materiálov o očkovaní, ktoré distribuujeme do detských ambulancií a nemocnice s aktuálnym očkovacím kalendárom.

So všetkými rodičmi detí, ktorí z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame do poradne v súvislosti s odmietnutím očkovania na pohovor o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a následkoch v prípade nezačkovania dieťaťa. V roku 2017 sme mali 4 podania odmietnutia povinného očkovania.

Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.

Vzhľadom na nízke personálne obsadenie oddelenia /1 DAHE/ a zapojenia sa v roku 2017 do bodového prevalečného sledovania nozokomiálnych nákaz v Slovenskej republike sme sa tento rok nezapojili do projektu **"Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania"**, ktorý sa formou hry snaží edukovať študentov vyšších ročníkov ako budúcich rodičov v oblasti povinného očkovania a jeho významu. V spolupráci s Poradňou zdravia, tak ako v roku 2016 sa budeme snažiť projekt realizovať v roku 2018.

6.10. Umývanie a dezinfekcia rúk v zdravotníckych zariadeniach

Každoročne sa zapájame do Národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ a to letákmi pre zdravotníckych pracovníkov o dôležitosti správneho umývania rúk s použitím dezinfekčných prípravkov a odberom sterov z rúk zdravotníckeho personálu.

9. Podpora zdravia

9.1. „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Aj v tomto roku sme naďalej pokračovali v realizácii aktivít zameraných na splnenie jeho čiastkových cieľov a realizovali aktivity vedúce k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach NPPZ.

Svoje aktivity smerujeme hlavne na mladú generáciu v oblasti zdravého životného štýlu, ďalšími oblasťami sú výživa a stravovacie zvyklosti, dôležitosť fyzickej aktivity, škodlivosť tabaku a zákernosť drog, nebezpečenstvo nadmerného užívania alkoholu, AIDS. Prednášky na tieto témy sme realizovali v základných a stredných školách okresu. Pri príležitosti svetového dňa boja proti rakovine sme študentkám strednej školy v spolupráci s gynekológom podrobnejšie priblížili informácie o rakovine krčka maternice a možnostiach, ako sa pred ňou chrániť.

V poradenskom centre priebežne zisťujeme rizikové faktory chronických neinfekčných ochorení a intervenujeme v závislosti od výsledkov vyšetrení, či už poučením o ozdravení životného štýlu, alebo odoslaním ošetrovateľovi na ďalšiu diagnostiku a liečbu. Máme zriadenú poradňu pohybovej aktivity, poradňu zdravej výživy a poradňu na odvykanie od fajčenia, v ktorej môžu fajčiari získať informácie o možnosti prestať fajčiť.

V rámci preventívnych opatrení na znižovanie výskytu infekčných ochorení sa v prednáškach vykonávaných v špeciálnej základnej škole venujeme zdravej výžive, starostlivosti o osobnú hygienu, hygienu vlasov a potrebu očkovania.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Nadalej sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva v našom okrese. V Poradni zdravia a na výjazdových aktivitách sledujeme hodnoty parametrov, týkajúcich sa kardiovaskulárnych ochorení.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

V súlade s cieľom NPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme nadalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt.

Úlohy plníme v súčinnosti s inými oddeleniami.

V nadväznosti na preventívne programy sa nadalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. Súčasťou všetkých vyšetrení v poradni zdravia aj na výjazdových vyšetreniach v školách a prevádzkach je poskytovanie odborného poradenstva zamerané na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme uskutočnili výjazdovú akciu do knižnice, kde sme o zásadách správneho stravovania diskutovali so zúčastnenými občanmi.

Pre deti a mládež sme pripravili prednášky o správnej životospráve, zamerané na prevenciu obezity, zvýšenie pohybovej aktivity a správne držanie tela. Prednášky sme vykonali v základnej škole a v špeciálnej základnej škole vo Veľkom Krtíši. Pre seniorov sme pripravili prednášku s besedou o potrebe a priaznivých účinkoch pohybu v každom veku. Pre obyvateľov mesta sme zrealizovali športové podujatie, kedy sme rýchlou chôdzou prešli okruh asi 4 kilometrov. So zamestnancami úradu sme uskutočnili športový deň zameraný na turistiku a kolektívne športové hry.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Cieľom tejto kampane je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení – pohybovej inaktivity.

Aj tento rok sme sa do kampane zapojili a spropagovali sme ju na informačných tabuliach, opakovane v regionálnom týždenníku, na webstránke mesta aj nášho úradu. Plagáty a účastnícke listy sme distribuovali do základných a stredných škôl a fitnesscentier. Do kampane sa zapojili aj pracovníci nášho úradu. Zahájenie kampane sme spropagovali v médiách a na

webstránke, oslovili sme aj inštitúcie v našom meste. Išlo o meranie percenta telesného tuku a krvného tlaku vo fitcentre a na plavárni, ktoré sme robili v popoludňajších hodinách, aby sme oslovili čo najviac občanov. Kampaň bola vyhodnotená a výhercovia boli vyžrebovaní v novembri 2017 na RÚVZ v Banskej Bystrici. Z nášho okresu vyhrala jedna účastníčka a získala tretiu cenu.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT (obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád)

Cieľom tohto programu je zabezpečiť aktivity zamerané na podporu zdravého životného štýlu. Zapojili sme sa do projektu Zdravé komunity, ktorý však zatiaľ nepokračuje.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hlavným cieľom nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Tejto problematike sa venujeme v prednáškovej činnosti prevažne na druhom stupni základných škôl a na stredných školách, kde sme aj tento rok vykonali prednášky s premietnutím DVD.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Keďže demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie v dôsledku poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku, je veľmi dôležité venovať sa tejto skupine obyvateľov.

Cieľom je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia realizujeme v priebehu celého roka, hlavne počas Týždňa mozgu, Svetového dňa Alzheimerovej choroby, Medzinárodného dňa starších a Mesiaca úcty k starším.

Pre seniorov v Klube dôchodcov, v seniorskom dome a v priestoroch hontiansko-novohradskej knižnice pre všetkých čitateľov sme vykonali počas týždňa mozgu prednášku „Život prospešný mozgu“ a precvičovanie pamäti s pracovnými listami. Ponúkli sme im možnosť dať si odmerať tlak krvi. Domovu dôchodcov a sociálnych služieb sme poskytli zdravotno-výchovné materiály.

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBNIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Cieľom tohto projektu je zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Hlavnou cieľovou skupinou projektu sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu. Takto tematicky ladenú prednášku priebežne vykonávame v MŠ, na prvom stupni základných škôl a v špeciálnej ZŠ.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti. Pedagógov sme edukovali zdravotno-výchovnými materiálmi.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Dlhodobým cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Pri plnení tohto programu sme sa zamerali na osoby s rizikovým životným štýlom, a to najmä fajčiarov, nezdravo sa stravujúce osoby, osoby s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu. Svojou zdravotno-výchovnou činnosťou sa snažíme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a zvýšením pohybovej aktivity. S týmto zameraním sme vykonávali zdravotno-výchovné intervencie pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva.

Individuálna stratégia zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradni zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy a počas výjazdových akcií poradne zdravia.

V poradni zdravia bolo v tomto roku vyšetrených 174 klientov, z toho 47 mužov a 127 žien. Prvovyšetrených bolo celkom 45 klientov, 17 mužov a 28 žien. Opakovane bolo vyšetrených 129 klientov, z toho 30 mužov a 99 žien. Podľa vzdelania bolo takmer 10,0% s učňovským vzdelaním, 52,3% stredoškolsky a 36,2% vysokoškolsky vzdelaných klientov. Priemerná hodnota cholesterolu bola 4,94 mmol/l. U klientov so zvýšenými vstupnými hodnotami došlo k zníženiu cholesterolu u 32,6 %, zníženiu triglyceridov u 90,9 % zníženiu glukózy v krvi u 72,7 %. Naopak zvýšenie hodnôt HDL cholesterolu sme zaznamenali u 52,9 % klientov s nízkymi vstupnými hodnotami. Nadváhu malo 82,7% a obezitu 17,8% klientov. Absolútni nefajčiari tvorili 57,5 % návštevníkov poradne. Každému bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu. Klientov vyšetrujeme nielen v priestoroch poradne zdravia, ale aj na výjazdových akciách v regióne. V tomto roku sme prístrojom Reflotron vyšetřili pracovníkov v dvoch potravinárskych prevádzkach, pedagogických pracovníkov strednej školy a gymnázia, sociálnej poisťovne a okresného súdu vo Veľkom Krtiši a občanov nášho regiónu v Hontiansko-novohradskej knižnici počas Svetového dňa zdravia. Celkovo sme na výjazdových akciách vyšetřili 129 klientov.

Populačná stratégia v rámci programu CINDI zahŕňa skupinové intervenčné aktivity, ktoré sme realizovali aj pri príležitosti týchto významných dní WHO:

4. február – Svetový deň rakoviny – propagácia na webstránke úradu. Prednášku o rakovinových ochoreniach čreva sme zrealizovali na strednej odbornej škole.

11. – 17. marec – Týždeň mozgu – túto kampaň sme prezentovali na našej webovej stránke úradu.

V priestoroch Hontiansko-novohradskej knižnice sme pre všetkých návštevníkov knižnice vykonali prednášku „Život prospešný mozgu“ a precvičovanie pamäti s pracovnými listami. Zúčastnení mali možnosť si aj odmerať tlak krvi, pulzu a % telesného tuku. Materiály k tejto téme sme poskytli pracovníkom domova dôchodcov a sociálnych služieb.

22. marec - Svetový deň vody – sme si pripomenuli nástenkou v priestoroch RÚVZ. Spolupracovali sme pri odbere vzoriek vody s odd. HŽP

24. marec - Svetový deň tuberkulózy - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

7. apríl - Svetový deň zdravia – sme spropagovali na informačnom paneli v priestoroch RÚVZ a pre občanov mesta prostredníctvom mestského rozhlasu a týždenníka Pokrok, na stránke RÚVZ a mesta Veľký Krtíš. Už tradične pri tejto príležitosti vyšetrujeme Reflotronom v Hontiansko-novohradskej knižnici a rozdávame zdravotno-výchovné materiály. Tento rok sme vyšetřili Reflotronom 17 občanov.

12. apríl – Deň narcisov - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

10. máj - Svetový deň pohybom ku zdraviu - propagácia na informačnom paneli v priestoroch RÚVZ, webstránke úradu a v mestskom rozhlase. Pri tejto príležitosti sme iniciovali športový deň zamestnancov zameraný na turistiku. Pre občanov mesta sme pripravili športové podujatie zamerané na rýchlu chôdzu v dĺžke asi 5 km. O uvedenej aktivite sme informovali úrady, základné a stredné školy, knižnicu a úrad práce prostredníctvom emailu.

31. máj - Svetový deň bez tabaku - pri tejto príležitosti sme spropagovali deň otvorených dverí, ponúkli sme fajčiarom možnosť dať si zmerať Smokerlyzerom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu na verejnom priestranstve pred budovou nášho úradu. Nefajčiarom sme zmerali tlak krvi, pulz a % telesného tuku. Akciu sme spropagovali na webstránke úradu a v priestoroch budovy RÚVZ.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – propagácia na webovej stránke a informačnej tabuli v priestoroch RÚVZ.

12. september – Svetový deň ústneho zdravia - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby - pri tejto príležitosti sme vytvorili informačný panel v priestoroch úradu a materiály k tejto tematike sme distribuovali do klubu dôchodcov.

29. september - Svetový deň srdca - tento deň už tradične prebieha v rámci kampane MOST, ktorá je venovaná celonárodnej edukácii občanov o závažnosti hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktorov. Počas tohtoročného „Dňa srdca“ sme zriadili meracie miesto v priestoroch poradne zdravia, kde sme merali TK, pulz, BMI, cholesterol a glukózu v krvi, antropometrické parametre, zisťovali anamnestické údaje, závažné vo vzťahu ku kardiovaskulárnym ochoreniam a na základe zistených skutočností poskytovali odborné poradenstvo.

1. október – Medzinárodný deň starších - Pri tejto príležitosti sme v dome seniorov na vidieku zrealizovali prednášku o duševnom zdraví a poskytli sme im edukačné materiály. Aktivít sa spolu zúčastnilo 17 seniorov.

10. október – Svetový deň duševného zdravia – uvedený deň a tematiku duševného zdravia sme spropagovali na webovej stránke úradu, taktiež sme vytvorili informačný panel

v priestoroch nášho úradu. V rámci poradenstva v základnej poradni sme zdôraznili podporu a starostlivosť o duševné zdravie, techniky zvládania stresu. Pre pracovníkov nášho úradu sme pripravili prednášku o depresii a ako ju zvládať.

14. október – Svetový deň potravy – spropagovali sme ho na informačnom paneli v priestoroch úradu a v základnej škole sme pre žiakov prvého a druhého stupňa vykonali prednášku zameranú na správnu životosprávu a zdravú výživu.

20. október – Svetový deň osteoporózy – informácie sme uverejnili na webstránke úradu a pripravili sme informačný panel v priestoroch budovy, prednášky na túto tému sme vykonali pre seniorov meste aj na vidieku, rozdali sme im zdravotno-výchovné materiály

10. – 14. november – Európsky týždeň boja proti drogám – počas tohto týždňa sme pre žiakov druhého stupňa základných škôl zrealizovali prednášku o škodlivých následkoch požívania alkoholu a závislosti na drogách

14. november – Svetový deň diabetu – informačný panel v priestoroch budovy, propagácia tejto problematiky na webovej stránke úradu, prednáška a propagačné materiály v dome seniorov

1. december – Svetový deň AIDS – prednášku, v rámci ktorej sme premietli DVD na túto tému sme zrealizovali pre študentov stredných škôl

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

Akčný plán má päť hlavných zámerov, a to znižovanie dopytu po drogách, znižovanie ponuky drog, koordinácia, medzinárodná spolupráca a informácie, výskum, monitorovanie a hodnotenie.

Odbory podpory zdravia sa zameriavajú na zabezpečenie univerzálnej prevencie, teda výchovu k zdravému životnému štýlu, zdravotnú osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok. Tieto zámery naplníme v týždni boja proti drogám, kedy sa venujeme hlavne žiakom na druhom stupni základných škôl a študentom stredných škôl.

Počas týždňa boja proti drogám sme vykonali v základnej škole prednášky o nebezpečenstve nadmerného užívania alkoholu, zároveň sme im vysvetlili základné pravidlá zdravého životného štýlu.

Pre žiačky druhého stupňa základnej školy v Modrom Kameni sme zrealizovali prednášku s premietnutím DVD o škodlivosti fajčenia a vyšetrenie smokerlyzerom.

Zapojili sme sa do poskytovania poradenstva v odvykaní od fajčenia prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia.

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života.

V školskom roku 2017/2018 sa pripravoval monitoring vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela, na ktorom sme sa pravidelne zúčastňovali. V monitoringu sa zároveň bude hodnotiť pohybová aktivita, stravovacie návyky a životný štýl v súvislosti nameranými ukazovateľmi.

Koncom roka prebiehal predvýskum, ktorý realizovali oddelenia poradní zdravia RÚVZ Bardejov, Michalovce a Spišská Nová Ves v spolupráci s vybranými školami.

Hlavný prieskum NAPPPA na stredných školách sa uskutoční druhom polroku školského roka, teda do začiatku júna 2018, a my sa zapojíme doňho podľa metodického pokynu a pokynov, ktoré vyplynú z výsledkov predvýskumu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.).

Cieľ:

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou vodou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2017 do plnenia tejto úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ:

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využití hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2017 do plnenia tejto úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Cieľ:

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na uplatňovanie ľudského biomonitoringu vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného prostredia i pracovného prostredia a udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2017 do plnenia úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA.

Cieľ:

Plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením enviromentálno-zdravotných indikátorov.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2017 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH.

Cieľ:

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Do mapovania výskytu reziduálnych pesticídnych látok v Prešovskom kraji **neboli zaradené** vodárenské lokality v okrese Vranov nad Topľou.

1.6 ROZŠÍRENIE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ.

Cieľ:

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2017 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ.

Cieľ:

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

RÚVZ eviduje k 31.12.2017 v okrese Vranov nad Topľou tri prevádzky solárií s celkovým počtom šesť opaľovacích prístrojov. V rámci výkonu ŠZD boli vykonané štyri kontroly. V jednom prípade prevádzkovateľ nepožiadaval o uvedenie priestorov do prevádzky pri zmene právneho subjektu. V tomto prípade bolo začaté správne konanie a udelená sankcia vo výške 150 eur.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ vedie evidenciu o podnikoch/živnostníkoch (subjekt, závod, pracovisko, IČO, adresa, prevažujúca činnosť, počet zamestnancov, zabezpečenie zdravotného dohľadu, profesie, faktory práce a kategórie práce), v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika na území okresu v programe ASTR.

Podľa výstupov z programu informačného systému ASTR k 31.12.2017 bolo v okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2017 evidovaných 17 organizácií s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku. Škodlivým faktorom je u týchto zamestnávateľov pri práci exponovaných 609 osôb, z čoho 135 je žien. V 3. kategórii rizika evidujeme 447 zamestnancov, z toho 128 žien, v 4. kategórii rizika 162 zamestnancov, z toho je 7 žien. Najvyšší počet osôb v riziku pracuje v priemyselnej výrobe, menej v poľnohospodárstve, lesníctve a ťažbe. Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov je hluk (443 zamestnancov) a chemické látky a zmesi (383 zamestnancov). Z chemických látok a zmesí sa jedná hlavne o pevné aerosóly (319 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: dráždivé látky (64 zamestnancov), chemické karcinogény a mutagény (137 zamestnancov), toxické látky (3 zamestnanci), veľmi toxické látky (3 zamestnanci), alergény (3 zamestnanci), látky poškodzujúce reprodukciu (12 zamestnancov); ďalším faktorom sú vibrácie, ktorým je exponovaných 52 zamestnancov, 4 zamestnanci sú exponovaní biologickému faktoru. Fyzickej záťaži je exponovaných 100 zamestnancov. Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zvaračských pracoviskách, pri výrobe energií, či pri spracovaní hornín.

V roku 2017 boli do evidencie rizikových prác - kategória práce 4 zaradení zamestnanci spoločnosti **ZEOCEM, a.s. Bystré**, pracujúci na pracoviskách Mlyny, Sušiareň,

Drviareň a Expedícia triedených zeolitov.

Do 4. kategórie prác boli zaradení zamestnanci **pracovnísk Lesy SR, š. p.**, ktorí pracujú s vibrujúcimi nástrojmi.

Do 3. a 4. kategórie rizika boli zaradené práce vykonávané v spoločnostiach **Bukocel, a.s., Hencovská 2073, Hencovce, Bukóza Progres, s.r.o., Hencovská 2073, Hencovce, a BUKÓZA ENERGO, a.s., Hencovská 2073, Hencovce**. Zamestnanci sú exponovaní hluku, prachu (hlavne z tvrdého dreva), zväračským aerosólom, popolčeku, sadziám, CaO.

Do 3. kategórie rizikových prác boli zaradení zamestnanci **Drevovýroby – Ing. Dušan Čorba, Železničarska 35 v Hanušovciach nad Topľou**, ktorí sú pri poreze drevnej hmoty a jej ďalšom spracovaní exponovaní hluku.

U týchto podaných návrhoch sa jednalo o spoločnosti, kde už boli práce zaradené do rizika, boli však vykonané nové objektívizácie a nové hodnotenia rizík. Dôvodom na podanie návrhov boli zmeny, ktoré vyplynuli z hodnotení.

Návrh na zaradenie pracovných činností v profesii fixatérka v textilnej výrobe, z dôvodu fyzickej záťaže pri práci, do tretej kategórie rizikových prác podala aj spoločnosť **M.I.S. Slovakia, Topľanská 1800/A, Vranov nad Topľou**.

Z tretej kategórie rizika optického žiarenia boli v roku 2017 vyradení zamestnanci Dermatovenerologickej ambulancie – MUDr. Lacková, Hlovikova 187, Vranov nad Topľou z dôvodu vyradenia laserového prístroja z prevádzky.

Návrh na vyradenie z evidencie rizikových prác pri práci s agrochemikáliami podala spoločnosť **Agromix, v.o.s., Sedliská 367**. Keďže podaný návrh nebol spracovaný PZS a chýbali aj ďalšie náležitosti, v tomto prípade bolo konanie prerušené.

Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do rizika zaznamenal proti roku 2016 mierny nárast z 527 na 609.

V rámci výkonu ŠZD boli vykonané kontroly vybraných pracovísk, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku, zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektívizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší, kontroly zabezpečenia zdravotného dohľadu a preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci. Objektívizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávatelia pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky, napr. BUKOCEL, a.s., Zeocem, a.s. ap. minimálne 1 krát za 3 roky. Zamestnávatelia zabezpečujú zdravotný dohľad pracovnou zdravotnou službou. Pri výkone ŠZD zisťujeme, že napriek vykonávaniu rôznych opatrení, na rizikových pracoviskách zaradených do 4. kategórie rizika, či už jednak kvôli zastaranému technickému vybaveniu alebo iným podmienkam, nie je možné dosiahnuť zníženie nepriaznivých podmienok na zamestnancov s možnosťou preradenia do nižších rizikových kategórií.

V roku 2017 bolo začaté jedno správne konanie za nespĺnenie opatrení na ochranu zdravia u zamestnávateľa M.I.S. Slovakia, s.r.o., Vranov nad Topľou.

Na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami v roku 2017 bola prešetrovaná choroba z povolania u 2 pracovníčok spoločnosti M.I.S Slovakia, s.r.o. Vranov nad Topľou z titulu DNJZ.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V priebehu roka 2017 nebol na území okresu evidovaný žiaden subjekt, ktorý by produkoval alebo dovážal toxické látky a zmesi ani veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t a ktorý by mal povinnosť predregistrovať alebo registrovať tieto látky podľa nariadenia REACH.

V roku 2017 nebolo vydané žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov.

Počas výkonu ŠZD je kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinnosti zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup k uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti.

Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola zabezpečenia likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí oprávnenými organizáciami. Taktiež sa vykonáva kontrola vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a toxickými látkami a zmesami. V roku 2017 bola vykonaná kontrola osvedčení odbornej spôsobilosti u 6 fyzických osôb a právnických osôb – podnikateľov, ktorí v okrese Vranov nad Topľou vykonávali práce pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V roku 2017 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

V okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2017 pracovalo na rizikových pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 137 zamestnancov, z toho 10 žien - 95 v 3. kategórii, 42 v 4. kategórii rizika.

Pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú pri práci vystavení zamestnanci Nemocnice Svet zdravia, Vranov nad Topľou, BUKOCELU, a. s., Hencovce a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva a plastov. V okrese evidujeme 5 prevádzok, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel ale aj pre zdravotníctvo.

Vo Vranovskej nemocnici je na 2 pracoviskách, v onkocentre a na onkohematologickej ambulancii vykonávaná **práca s cytostatikami**. V roku 2017 bolo v onkocentre podaných 2 412 ampuliek a v onkohematologickej ambulancii 110 ampuliek cytostatík.

V spoločnosti BUKOCEL,a.s., Hencovce sú karcinogénom exponovaní zamestnanci na pracoviskách varňa, regeneračný kotol.

V spoločnosti SLAVIA GRATINGS s.r.o. Hanušovce nad Topľou, ktorá vyrába kompozitné rošty zo živicových zmesí, pracuje 20 pracovníkov exponovaných **styrénu** v pracovnom ovzduší.

Pri výkone ŠZD zisťujeme najmä v obchodných sieťach predaj chemických prípravkov s karcinogénnym a mutagénnym účinkom (napr. autolaky), tu však nedochádza ku priamemu kontaktu.

Na odstraňovanie **azbestu** a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb na území okresu Vranov nad Topľou bolo v roku 2017 podaných 6 návrhov na vydanie rozhodnutia na vykonanie prác a na schválenie prevádzkového poriadku. Vykonané boli demontáže strešných krytín rodinných domov, v 1 prípade bol demontovaný boletický panel objektu a demontáže bytových jadier v interiéroch. Spoločnosti, ktorým boli vydané rozhodnutia, oznamujú RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou miesto a čas výkonu práce a po ukončení prác predkladajú protokoly z merania koncentrácie azbestových vlákien v ovzduší.

2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci

Do riešenia úlohy sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nezapojil.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V roku 2017 sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou aktívne podieľal v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov. V rámci výkonu ŠZD ale aj v úrade bolo poskytované poradenstvo pre fyzické osoby a právnické osoby – podnikateľov, ktoré zabezpečujeme formou individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva. V roku 2017 bolo poskytnutých 264 konzultácií, prevažne v oblasti legislatívy, najmä v zabezpečení zdravotného dohľadu pre zamestnancov, vypracovania dokumentácie, prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, o výkone lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, odbornej spôsobilosti pri práci ako aj zriadenia pracovísk pre zdravotne postihnutých zamestnancov. Najčastejšie boli poskytované informácie k novele zákona 355/2007 Z. z. týkajúce sa zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Kampaň agentúry EU – OSHA na roky 2016 – 2017 znie: “Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie“.

Hlavným posolstvom kampane Zdravé pracoviská sú bezpečné a zdravé pracovné podmienky počas celého pracovného života.

Kampaň Zdravé pracoviská na roky 2016 – 2017 má nasledujúce kľúčové ciele:

1. propagovať udržateľnú prácu a zdravé starnutie od začiatku pracovného života,
2. predchádzať zdravotným problémom počas celého pracovného života,
3. ponúkať zamestnávateľom a zamestnancom spôsoby na riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súvislosti so starnúcou pracovnou silou a
4. podporovať výmenu informácií a dobrej praxe.

Táto kampaň je dôležitá z dôvodu, že pracovná sila starne. Vek odchodu do dôchodku sa zvyšuje, v dôsledku čoho sa predlžuje aj pracovný život. Práca prospieva fyzickému a duševnému zdraviu a dobré riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zvyšuje

produktivitu a efektivitu. Demografické zmeny môžu spôsobovať problémy, ale zaistenie udržateľného pracovného života prispieva k zvládnutiu týchto výziev.

V októbri 2017 v rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská – Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie, prebiehal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravil pri tejto príležitosti informácie k danej problematike pre záujemcov na nástenke RÚVZ.

V rámci spolupráce s orgánmi inšpekcie práce a NIP bola v mesiaci november 2017 vykonaná spoločná previerka s Inšpektorátom práce Prešov. Za účelom previerky bola vytipovaná spoločnosť GREENFORM, s.r.o. Hlinné, zaoberajúca sa výrobou segmentov z lisovanej dyhy pre výrobu sedacieho nábytku. Za zistené nedostatky bol uložený sankčný postih a vydaný pokyn na odstránenie nedostatkov, ktoré pri výkone ŠZD boli zistené.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ:

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nebol zapojený.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 – 2017 (2020), opatrenie č. 4.10 Zamestnávanie.

V rámci ŠZD vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

V okrese Vranov nad Topľou každoročne evidujeme návrhy na uvedenie do prevádzky chránených pracovísk alebo dielní, aj keď môžeme konštatovať, že záujem o vytvorenie CHP a CHD v poslednom roku zaznamenal mierny pokles. Návrhy podané za účelom zriadenia chráneného pracoviska alebo chránenej dielne boli zamerané pre rôzne pracovné činnosti. Prevažujú administratívne práce, práce v predajni, činnosti a poskytovanie služieb v oblasti

starostlivosti o ľudské telo a práce v zariadeniach spoločného stravovania. V chránených pracoviskách je prevažne zamestnaný 1 zamestnanec so zdravotným postihnutím. V okrese evidujeme chránenú dielňu s najvyšším počtom zamestnancov 18. Pred uvedením priestorov do prevádzky požadujeme, aby pracoviská spĺňali požiadavky na výkon práce pre občanov so zdravotným postihnutím. Všetky pracovné miesta musia byť vybavené sedadlom na oddych, v priestoroch musí byť zriadená oddychová miestnosť alebo kútik vybavený kreslom alebo lôžkom na oddych. Veľká časť chránených pracovísk je zriadená v domoch alebo bytoch, čo umožňuje zamestnancom využívať pracovný čas podľa možností na prácu a oddych. Pri posudzovaní priestorov je nevyhnutné zohľadniť zdravotné postihnutie zamestnanca.

V roku 2017 bolo do prevádzky uvedených 18 pracovísk, v ktorých boli vytvorené pracovné miesta pre zamestnancov so zdravotným postihnutím. Najvyšší počet rozhodnutí bolo vydaných pre pracoviská, v ktorých zamestnanci vykonávali administratívne práce, predaj tovaru, šitie odevov, práce súvisiace so starostlivosťou o ľudské telo, práce v reštauračnom zariadení. V uvedenom období boli **vydané 2 stanoviská** k rozšíreniu počtu zamestnancov v chránených pracoviskách. V chránených dielňach alebo pracoviskách tak bolo vytvorených 29 pracovných miest. Vo väčšine prípadov je v chránenom pracovisku zamestnaný iba 1 zamestnanec.

U zamestnancov prevažovalo postihnutie pohybového systému (M), často sa vyskytlo postihnutie srdcovocievneho (I), metabolického (E), nervového (G), urologického (N), dýchacieho systému (J), či duševné postihnutie (F).

Zamestnávateľia zabezpečujú pre svojich zamestnancov zdravotný dohľad v zmysle platných predpisov.

ŠZD bol vykonaný v:

- **„Miniknižnici“ a „Požičovni náradia“**, **Bystré 572** kde je zamestnaná jedna zamestnankyňa so zdravotným postihnutím, ktorá vykonáva práce súvisiace s výpožičkou kníh a náradia.
- spoločnosti **BUKÓZA INVEST spol. s r.o., Hencovská 2073, Hencovce**, kde chránená dielňa je vytvorená v priestoroch hasičského útvaru v areáli spoločnosti BUKÓZA HOLDING, a.s. V chránenej dielni sú zamestnaní traja zamestnanci, ktorí vykonávajú obsluhu výstražného požiarneho systému pre závodný hasičský útvar na operačnom pracovisku Ohlasovňa požiarov.
- spoločnosti **BHG Logistika spol. s r.o., Hencovská 2073, Hencovce**, kde chránené pracovisko je zriadené pre administratívnu pracovníčku.
- spoločnosti **BUKÓZA HOLDING, a.s., Hencovská 2073, Hencovce** sú v chránenej dielni zamestnaní dvaja zamestnanci, ktorí vykonávajú zmenovú obsluhu monitorovacích kamier.
- **Pohostinstve „U Slimáka“** v obci **Kamenná Poruba**, kde je chránené pracovisko pre jedného zamestnanca na pozícii krčmár.

Spoločnosť M.I.S. Slovakia, s.r.o., Topľanská 1800/A, Vranov nad Topľou požiadala o vydanie stanoviska k zvýšeniu počtu zamestnancov chránenej dielne o 3 pracovné miesta pre kontrolóra kvality, operátora výroby a mechanika - opravára strojov. Spoločnosť takto zamestnáva v chránenej dielni celkom 18 zamestnancov.

Pri výkone ŠZD v chránených pracoviskách a chránených dielňach bol zistený jeden nedostatok a to v spoločnosti **BUKÓZA HOLDING, a.s. Hencovská 2073, Hencovce**, kde bolo zistené, že z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu zamestnanca je potrebné zabezpečiť uľahčujúci bezpečnejší prístup na pracovisko, čo zamestnávateľ zabezpečil osadením

oporného zábradlia na schodisko pri vstupe do budovy spoločnosti a vytvorením parkovacieho miesta pre osobu ZŤP v tesnej blízkosti vstupu.

Na ostatných chránených pracoviskách a dielňach neboli zistené nedostatky.

2.5 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ:

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva nebol zapojený.

**Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH
PRACOVISKÁCH**

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Vranov nad Topľou	18	2	186	29	51	0	Vydané 1 opatrenie	zabezpečiť podmienky v súlade s ergonomickými a fyziologickými požiadavkami práce	

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľ:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontrola správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a rady č. 1935/2004.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2017 danú úlohu neplnil.

3.2 PROBLEMATIKA PLASTIFIKÁTOROV V MATERIÁLOCH A PREDMETOCH URČENÝCH NA STYK S POTRAVINAMI

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti materiálov a predmetov určených na styk s potravinami vo vzťahu k migrácii rôznych typov plastifikátorov.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2017 danú úlohu neplnil.

3.3 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

V rámci plnenia tejto úlohy sme odobrali 1 vzorku výživového doplnku na stanovenie obsahu mezofilných baktérií mliečneho kvasenia. Jednalo sa o výrobok: SWISS Imunit Laktobacily. Odobratá vzorka bola odoslaná do laboratória RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Laboratórnou analýzou bol stanovený počet baktérií mliečneho kvasenia (mezofilné baktérie mliečneho kvasenia) $2,9 \cdot 10^8$ KTJ/ tableta, pričom výrobca na obale uvádzal počet $6 \cdot 10^9$ KTJ/ tableta. Vzhľadom k tomu, že sa výrobca predmetného výživového doplnku nachádza mimo územia SR, bol laboratórny výsledok zaslaný na ÚVZ SR na ďalší postup.

3.4 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ:

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

V roku 2017 sme v RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou odobrali 24 vzoriek kuchynskej soli zo zariadení spoločného stravovania a z distribučnej siete na laboratórny

rozbor. Boli to vzorky zahraničnej produkcie. Monitorovanie príjmu jódu v jedlej soli zabezpečí nepretržitý prísun jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaný obsah v organizme. Výsledky monitoringu sú zasielané na RÚVZ so sídlom v Prešove a na RÚVZ so sídlom v Košiciach k 15. januáru nasledujúceho roka.

3.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH A ARÓM

Cieľ:

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm bola sledovaná spotreba: **E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam a E 952 cyklamáty.**

Na základe dotazníkovej metódy bolo do monitoringu spotreby vybraných prídavných látok a aróm zapojených 20 respondentov rozdelených na pracujúce ženy a mužov, kde sa veková kategória pohybovala od 19 – 35 rokov a 36 – 54 rokov. Každý respondent obdržal a vyplnil 24 hodinový dotazník spotreby potravín a nápojov. Z dotazníka sa vyhodnotilo množstvo skonzumovanej prídavnej látky a výsledky sa vpísali do navrhnutých tabuliek za každého respondenta zvlášť.

V rámci laboratórneho vyšetrenia boli v roku 2017 odobraté nasledovné potraviny: „Červená kapusta sterilizovaná“ – vyšetrený acesulfam K a „Zero coca – cola BARBADOS“ – vyšetrené cyklamáty. Potravina vyšetrená na acesulfam bola vyhovujúca. V prípade vyšetrenia cyklamátov laboratórium Prešov nemá stanovenú metódu. Spracované údaje boli elektronicky zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ:

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V roku 2017 sme príjem obsahu pridanej soli sledovali v hotových pokrmoch, pekárenských výrobkoch a v rýchlych občerstvení. Zo ZSS otvoreného typu sme odobrali 1 vzorku polievky, 4 vzorky hlavného pokrmu, 2 vzorky chleba a 1 vzorku pečiva. Z lahôdkarskej predajne sme odobrali 5 vzoriek rýchleho občerstvenia. Podľa laboratórnych výsledkov obsah soli vo vyšetrených vzorkách bol vyhovujúci.

3.7 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY

Cieľ:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2017 danú úlohu neplnil.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie úlohy:

Úloha vychádza zo skutočnosti epidemického nárastu obezity u detí v celosvetovom meradle. Slovenská republika schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity u detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, detí a aj mladých ľudí. Tieto faktory vedú k nadhmotnosti a obezite.

Pri realizácii úlohy sme vychádzali zo štyroch stanovených priorít, podľa ktorých sme vyvíjali aj našu činnosť:

1. Podpora zdravého štartu do života: činnosť bola zameraná na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie obezity.

2. Podpora zdravšieho prostredia v školách: V rámci plnenia tejto priority bola naša činnosť zameraná na kontrolu predávania sortimentu v bufetoch, edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania detí, realizáciou mliečneho programu v školských zariadeniach, realizáciou projektu „Školské ovocie“. Zvýšená pozornosť bola venovaná zabezpečením pitného režimu detí v školských zariadeniach a v rámci toho presadzovaním užívania pitnej vody a nie sladených nápojov. Priebežne sa kontroluje pestrosť stravy, kedy sa prepočítava koeficient pestrosti a kontrolujú sa zásady pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané OVD. Pri vyhodnotení jedálnych lístkov bolo zistené nedostatočné zaradzovanie zeleniny a ovocia. Ovocie a zelenina neboli zaradené denne. Ryby boli zaradené najviac 1 x za mesiac, vyžaduje sa 1 x týždenne. Zaradené boli polotovary, ktoré sa môžu zaradzovať len pri mimoriadnych situáciách (technická porucha elektriny a pod.). Pozitívne možno hodnotiť dodržiavanie časovej a obsahovej štruktúry jedálnych lístkov, pestrosť jedálnych lístkov, nezaradzovanie rizikových potravín do jedálnych lístkov a zohľadnenie vyhovujúcich technologických postupov.

V posudzovanom období bol realizovaný projekt „VIEM, ČO ZJEM“. Jedná sa o projekt medzinárodného charakteru, celosvetového programu Nestlé Healthy Kids. V SR po pilotnom projekte v školskom roku 2016/2017, ktorý prebiehal len na krajskej úrovni, v školskom roku 2017/2018 sa rozšíril na celoslovenskú pôsobnosť. Do projektu boli zapojené školy z celého Slovenska a z toho vyplývajú aj príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva.

Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Cieľovou skupinou boli žiaci základných škôl rozdelení do 2 skupín – 3. a 4. ročník a 5. a 6. ročník. V okrese Vranov nad Topľou sa do projektu zapojila Základná škola Kukučínova 106, Vranov nad Topľou. Spolu sa projektu zúčastnilo 78 žiakov. Pracovníčky RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravili prezentácie, ktoré boli odprednášané žiakom v 4 triedach. Pre žiakov 3. a 4. ročníka prednáška na tému „Potravinová pyramída“ s nadväznosťou na

virtuálny obchod a pre žiakov 5. a 6. ročníka „Potravinová pyramída“ a nadväznosťou a zameraním na zostavovanie a vyhodnotenie jedálnych lístkov.

Súčasťou projektu bolo aj vyplnenie dotazníka žiakmi. Vyplnené dotazníky boli zaslané ÚVZ SR.

Úlohou projektu „Školské ovocie“ je naučiť deti pravidelne konzumovať ovocie a zeleninu, vzdelávať ich v oblasti dôležitosti konzumácie pre ich zdravie, naučiť ich dôverovať ovociu a zelenine, vypestovanému v Slovenskej republike, vysvetliť postupy pri pestovaní, realizovať návštevy v sadoch (vysvetliť ekologické pestovanie a integrované pestovanie), podporiť zdravú výživu a zvýšiť informovanosť o výživovej hodnote jednotlivých druhov ovocia a zeleniny.

1. Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení: v posudzovanom období nevykazujeme žiadnu činnosť v tejto oblasti.

2. Podpora pohybových aktivít: realizuje sa monitoring telovýchovných podmienok na školách a sledovanie využívania priestorov telocviční na mimoškolské aktivity. V súvislosti s realizáciou aktivít *Akčného plánu prevencie obezity detí* bola vykonaná mimoriadna cielená kontrola, zameraná na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v Slovenskej republike a rozšírenie poznatkov o názoroch žiakov základných a stredných škôl na vyučovanie telesnej výchovy a priestory určené na výučbu telesnej výchovy.

V rámci uvedenej cielenej úlohy bolo vykonaných 16 kontrol v priestoroch na výučbu telesnej výchovy. Jednalo sa o 3 stredné školy a 13 základných škôl v okrese Vranov nad Topľou. Súčasťou cielenej mimoriadnej úlohy bolo získanie názoru študenta na vyučovanie telesnej výchovy a priestorov určených na výučbu telesnej výchovy prostredníctvom dotazníkovej metódy. Vyplnené dotazníky boli spracované v exceli a následne zaslané ÚVZ SR.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (TABAK, ALKOHOL, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE SLOVENSKA.

Cieľ:

Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie úlohy: RÚVZ Vranov nad Topľou v posudzovanom období túto úlohu nerealizoval.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU.

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Plnenie úlohy: V posudzovanom období prebieha na ÚVZ SR so sídlom v Bratislave záverečná etapa – celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ:

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti) ;
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7. modul EPIS.

Dosiahnutie cieľov – vysokú zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Časové obdobie: priebežne

Etapy riešenia

1. Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2017 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrola očkovania zo strany RÚVZ sa vykonáva písomnou formou, resp. elektronickou formou.

- na úrovni okresu sa vykonáva priebežne administratívna kontrola očkovania formou mesačných výstupov očkovacích výkonov od všetkých lekárov vykonávajúcich vakcináciu (pediatri aj praktickí lekári pre dospelých) a kontrolou doočkovania neočkovaných detí z roku 2016
- lekári vykonávajú očkovanie podľa platnej očkovacej schémy. Podľa týchto výstupov hodnotíme výkon očkovania ako veľmi dobrý.

V období od 1.9.2016 do 31.8.2017 bola zo strany RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonaná kontrola očkovania v okrese Vranov nad Topľou. Kontrola bola vykonaná osobnou návštevou vo všetkých 16-tich pediatrických obvodoch. Pri vykonaných kontrolách očkovania sme zistili, že všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodič detí, resp. niektoré lekárne doručujú vakcínu priamo do ambulancie). Vakcíny sa do ambulancie prenášajú v termoboxoch a lekári ich majú uskladnené v chladničkách bez výparníkov. Denne vykonávajú monitoring teplôt.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2017

Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Aktívna činnosť „Poradní očkovania“.

Časové obdobie: priebežne

3. Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Realizácia v prípade získania finančného zabezpečenia.

Poskytnú dôležité informácie overujúce účinnosť realizovaného očkovania a dynamiku hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agens vo všetkých vekových kategóriách.

Časové obdobie:

1. 1. 2016 – 31. 12. 2018

Realizačné výstupy

- výsledky budú slúžiť ako podklad pre monitorovanie kolektívnej imunity.

Časové obdobie: priebežne

4. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie za rok 2017:

Ochorenia preventabilné očkovaním:

Zaznamenali sme **1 sporadické ochorenie na Rubeolu** - u 28 ročnej lekárky z NsP Myjava, trvale bytom vo Vranove n/T. Išlo o bezpríznakové ochorenie, zistené v rámci skriningových vyšetrení v 13- KT tehotenstva gynekológom. Laborat. Rubeola virus IgM: 2,7, IgG: 48,7. Očkovaná riadne 2 dávkami. EA: negat.

Zaznamenali sme **5 ochorení na Divý kašeľ – Pertussis**. V jednej rodine sa vyskytli 2 prípady ochorenia, u 72 ročnej ženy a u 72 ročného muža. V KO: asi mesiac pretrvávajúci záchvatovitý suchý kašeľ, v úvode aj subfebrilita, nádcha.

V 3. prípade išlo o 74 ročnú pacientku. V klinickom obraze v úvode asi 3 dni subfebrility a pretrvávajúci suchý kašeľ. Laborat. potvrdená B. pertussis. anti Bordetella IgA pozit.

V 4. prípade išlo o 30 ročného pacienta. V KO dominoval asi 2 týždne trvajúci suchý záchvatovitý dráždivý kašeľ, celková slabosť, nechutenstvo, obv. l. odobratá krv s pozit. anti B. pertussis IgG 123,87. Očkovanie len základné 3 dávkami.

V 5. prípade išlo o 44 ročnú ženu vo výkone trestu v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach. Pri nástupe do ústavu na Rtg infiltrát na pľúcach. V lab. náleze antipertussis IgA 21,3. Očkovanie nezistené.

Zaznamenali sme **1 ochorenie na Parotitídu** – u 36 ročného muža. V KO dominoval bolestivý opuch oboch príušných slinných žliaz, bolesti pri prehĺtaní, bez TT. Neočkovaný, nehospitalizovaný. Ochorenie potvrdené na základe klinických príznakov a laboratórnych výsledkov.

5. Manažment očkovania:

Úlohy

- a. zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- b. zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. e-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- c. v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2017:

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu, zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

6. Kontrola očkovania v SR:

- a. vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZSR k stanovenému termínu
- b. vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september – október 2017

Vyhodnotenie za rok 2017:

V mesiaci september - október bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2017, osobnou návštevou vo všetkých 16 -tich pediatrických ambulanciách. Celookresné výsledky zaočkovanosti sa pohybovali **od 93,4% do 100%**.

- r. nar. 2015 – 94,72% (DTaP-VHB-HIB-IPV)
- r. nar. 2015 – 94,72% (PCV), (PCV 10 - 93,12%, PCV 13 - 1,59%)
- r. nar. 2010 – 95,41% (DTaP-IPV)
- r. nar. 2003 – 95,85% (DTaP-IPV)
- r. nar. 2015 – 93,42% (MMR), (PRIORIX – 84,26 % ,M-M-R VAXPRO – 9,16 %)
- r. nar. 2014 – 95,45% (MMR), (PRIORIX – 91,56 % ,M-M-R VAXPRO – 3,88 %)
- r. nar. 2013 – 96,55% (MMR), (PRIORIX – 96,15 % ,M-M-R VAXPRO – 0,40 %)
- r. nar. 2012 – 96,94% (MMR), (PRIORIX – 96,73 % ,M-M-R VAXPRO – 0,20 %)
- r. nar. 2011 – 97,34% (MMR), (PRIORIX – 97,34 %)
- r. nar. 2010 – 96,86% (MMR), (PRIORIX – 96,86 %)
- r. nar. 2005 – 94,80% (MMR), (PRIORIX – 88,73 % ,M-M-R VAXPRO – 6,06 %)
- r. nar. 2004 – 95,11% (MMR), (PRIORIX – 94,54 % ,M-M-R VAXPRO – 0,56 %)
- r. nar. 2003 – 95,74% (MMR), (PRIORIX – 95,74 %)
- r. nar. 2017 – 100% (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)
- r. nar. 2016 – 100% (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)
- dialýza – pacienti zaradení do programu – 100% (VHB)
- vybrané skupiny osôb vystavené riziku nákazy VHB – novozistené osoby – 34, z toho zaočkovaných 34,8%
- r. nar. 2015 – 3,90 % (odporúčané očkovanie proti vírusovej hepatitíde A, u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno – hygienickým štandardom, bez prístupu k pitnej vode, bez odkanalizovania odpadových vôd alebo s nízkym štandardom bývania)
- odporúčané očkovania alebo očkovania na žiadosť rodičov – deti do 15 rokov veku – zaočkovaných 836 detí
- očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám (IPN) u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb – 2,76 %, proti chrípke – 55,24 %.

Nad'alej pretrváva problém s účasťou predvolaných osôb na očkovanie. Problém prevažuje u detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania, ktorých pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti a v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie. V obvodoch, v ktorých sú zriadené komunitné centrá, terénni pracovníci spolupracujú s lekármi a napomáhajú im s účasťou pacientov na očkovaní. Aj v tomto roku odporúčam zainteresovať do zdravotnej výchovy v otázkach vakcinológie rodičov detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania a tiež pracovníkov komunitných centier, terénnych pracovníkov a pracovníkov zdravotnej osvetly.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odbormi soc. vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Etapy riešenia

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2017:

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov n.T. laboratórium ALPHA Medical Stropkov a HPL s.r.o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené elektronicky v programe EPIS ihneď po diagnostikovaní etiologického agens. HPL s.r.o. Prešov pozitívne výsledky zaznamenáva v programe EPIS. Od roku 2016 je dobrá spolupráca aj s laboratóriom – Synlab Slovakia s.r.o., Košice, ktorý nám pozitívne výsledky hlási telefonicky.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénnymi lekármi;
- propagovaním využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do systému EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2017:

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené okamžite elektronicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení e-mailovou poštou využívajú prevažne lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, a.s.. Všeobecní lekári pre deti a dorast a všeobecní lekári pre dospelých zasielajú hlásenia prevažne písomne formou tlačených hláseniiek a postupne aj telefonicky a e-mailovou poštou.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,

- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, a.s. pri priebežnom vzdelávaní a doškoloňovaní zdravotníckeho personálu,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2017:

V apríli 2017 sme mali hlásené jedno ochorenie na Rubeolu u 28 ročnej lekárky z NsP Myjava, trvale bytom vo Vranove n/T. Išlo o bezpríznakové ochorenie, zistené v rámci skriningových vyšetrení v 13- KT tehotenstva gynekológom. Laborat. Rubeola virus IgM: 2,7, IgG: 48,7. Očkovaná riadne 2 dávkami. EA: negat.

4. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2017:

V okrese Vranov nad Topľou nie je utečenecký tábor ani stredisko príst'ahovalcov.

5. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2017:

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské noviny“ a „Vranovské novinky“, „Vranovské Spektrum“, „Región“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod).

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Etapy riešenia

1. Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- propagácia využívania on-line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dospelých a dospelých,
- rozširovanie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

Zodpovední: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, pracovná skupina pre EPIS

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

2. Kontrola kvality údajov v EPISe

Zodpovední: určené pracovné skupiny

Spolupracujú: všetky RÚVZ v SR

Časové obdobie: priebežne

3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Zodpovedné osoby za vybrané nálezky pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

Časové obdobie: priebežne

4. Manažment epidémií

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.

Za pridelovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

Časové obdobie: priebežne

5. Manažment kontaktov a ohnísk

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Časové obdobie: priebežne

6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie za rok 2017:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov :	1062
Z toho počet uzavretých	1027
Nepotvrdené	29
Počet spracovaných ohnisk	371
Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne	8
Opatrenia prijaté rozhodnutím	61
Pokynom na mieste	985

Úlohy sa plnia každodenne vkladaním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Etapy riešenia

1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Sledovanie infekcií akvizovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sa v SR vykonáva od roku 2005. Pacienti hospitalizovaní na JIS sú špecifickou cieľovou skupinou pacientov s vysokým rizikom morbidity a letality asociovanej s nemocničnými nákazami. V súčasnosti sú zbierané údaje zo zapojených pracovísk na základe protokolu ECDC, ktorý nadväzuje na program HELICS. V rámci sledovania sa

zisťuje incidencia vybraných nákaz (pneumónií, infekcií krvného riečiska a infekcií močového traktu). Zozbierané údaje zaslané národnému koordinátorovi sú následne transportované do systému TESSY.

Infekcie v mieste chirurgického výkonu sú ďalším dôležitým cieľom pri surveillancii nemocničných nákaz. V roku 2011 bol začatý zber údajov na niektorých chirurgických pracoviskách na základe protokolu ECDC vychádzajúce z programu HELICS.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

2. Európska surveillancii infekcií vyvolaných *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k začatiu Surveillancii infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). V roku 2017 prebehne analýza údajov, vyhodnotenie a distribúcia výsledkov za jednotlivé nemocničné zariadenia a publikácia výsledkov pre odbornú verejnosť. Súčasne sa bude presadzovať snaha o zavedenie

kontinuálnej ročnej surveillancii incidence CDI prostredníctvom EPIS.

Infekcie vyvolané *Clostridium difficile* vyvolávajú závažné = nemocničné nákazy, a preto boli ustanovené ako jedna z najdôležitejších priorít Rady Európy.

3. Bodové prevalenčné sledovanie infekcií asociovaných s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (HAI) v zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT-3) podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC

V období september – november 2016 bola v rámci Slovenskej republiky realizovaná prevalenčná štúdia HAI v zariadeniach dlhodobej starostlivosti.

V roku 2017 bude prebiehať analýza údajov, vyhodnotenie bodového prevalenčného sledovania,

distribúcia výsledkov za jednotlivé zúčastnené zariadenia prostredníctvom epidemiológov jednotlivých RÚVZ a publikácia výsledkov pre odbornú verejnosť. V súvislosti s realizáciou ďalších štúdií bude prebiehať spolupráca s ECDC na inovácii protokolu, resp. postupná príprava realizácie ďalšej prevalenčnej štúdie HALT.

4. Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

V roku 2017 bude prebiehať Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach, podľa protokolu ECDC v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou.

- január – marec 2017 - školenie jednotlivých tímov
- apríl – jún 2017 - výkon BPS II a validačnej BPS II
- júl 2017 – kontrola výsledkov a presun do TESSY

Vyhodnotenie za rok 2017:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou oddelenie Epidemiológie sa zapojilo do projektu a zozbieralo potrebné údaje z Vranovskej nemocnice a. s.

5. Realizácia kampane Clean care is save care

február – apríl – príprava vzorových materiálov pre realizáciu kampane – zabezpečí RÚVZ so sídlom v Trenčíne

máj - vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v SR – vykonajú všetky RÚVZ v SR

jún - vyhodnotenie realizovanej kampane – vykonajú všetky RÚVZ v SR;

júl – spracovanie a vyhodnotenie za všetky RÚVZ v SR na RÚVZ so sídlom v Trenčíne

RÚVZ sa zapojil do kampane WHO: „Clean care is save care“. Aktivity zamerané na zdravotníckych pracovníkov prebiehali formou prednášok, seminárov na tému hygieny rúk, plagátov, letákov, nástenných panelov a ukážkou správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk.

Vyhodnotenie za rok 2017:

V rámci kampane boli vykonávané kontroly dezinfekcie rúk a dodržiavanie novej vyhlášky MZ SR č.192 z roku 2015, ktorou zakazuje nosenie dlhých gélových alebo umelých nechťov, prsteňov, rôznych ozdôb u zdravotníckych pracovníkov:

- 30 sterov z rúk: 3 lekárom, 20 zdravotným sestram, 6 sanitárkam a 1 dokumentačnej sestre.

V spolupráci s nemocničnou hygieničkou Vranovskej nemocnice bol preškolený celý personál nemocnice s názornými ukážkami hygieny rúk a s využitím špeciálnej UV lampy, kde si zdravotnícki pracovníci prakticky vyskúšali dezinfekciu rúk a následne si jej účinnosť overovali pod UV lampou, tiež sme pripravili informačný panel s letákmi a dezinfekčné roztoky pri vstupe do nemocnice, kde sme informovali návštevníkov nemocnice o správnej dezinfekcii a o možnosti dezinfekcie rúk pri každej návšteve nemocnice s dezinfekčným roztokom ktorý je umiestnený pri vstupe do zdravotníckeho zariadenia a tiež pri vstupoch na každé oddelenie.

Na nástenke RÚVZ bol vytvorený náučný panel venovaný hygiene rúk a tiež boli rozposlané letáky a informácia o kampani e - mailom všetkým všeobecným lekárom pre dospelých a tiež všeobecným lekárom pre deti a dorast.

6. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci postgraduálneho doškolovania zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáorskými fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz v kontexte odporúčania Rady z 9. júla 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou č. 2009/C 151/01.

Vyhodnotenie za rok 2017:

V roku 2017 nebola plánovaná žiadna vzdelávacia akcia pre zdravotníckych pracovníkov.

Realizačné výstupy RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2016
- porovnať výskyt NN v roku 2016 s výskytom v roku 2015 a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:

- vykonaním incidenčných a prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť (podľa usmernení z ECDC)
- realizáciou aktivít na podporu zlepšenia compliance v hygiene rúk zdravotníckych pracovníkov
- vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov, vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz,
- sledovať kolonizáciu/infekciu pacientov závažnými nemocničnými patogénmi (hlavne MRSA, VRE, *C. difficile*, CPE), navrhovať a kontrolovať protiepidemické opatrenia na zamedzenie ich šírenia v prostredí ZZ a následného prenosu do komunitného prostredia.

Časové obdobie: priebežne

Zodpovední: za úlohy 1.,2. ÚVZ SR

Vyhodnotenie za rok 2017:

Kontrola sterility:

Sterilné predmety	200
Stery z prostredia	260
Dezinfekčné roztoky	18
Kontrola HS	44
Kontrola aut.	46
Čistené vody	1

Počet hlásených nozokomiálnych nákaz za rok 2017 a porovnanie za rok 2016

Oddelenie	rok 2017	rok 2016
OAIM	16	15
Chirurgické	19	11
Doliečovacie	19	11
Novorodenecké	0	0
FRO	1	0
Gyn. pôrodnice	1	2
Neurologické	13	9
Detské	6	2
Interné	15	22
Obvodné územné ambulancie	0	0
Dialyzačné centrum	1	0
Iné zdrav. zariadenia (+ DSS)	(9 DSS) 1	0
Spolu	101	72

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Etapy riešenia

1. *Stratégia súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo*

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Vyhodnotenie za rok 2017:

ÚVZ SR doteraz nepripravil jednotlivé pokyny k riešeniu tejto úlohy v celoslovenskom priestore.

2. *Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)*

Realizačné výstupy

- posilnenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie,
- zlepšenie stratégie krízovej komunikácie,
- školenie epidemiológov pri potencionálnom ohrození verejného zdravia biologickými faktormi (podozrivé látky) v otázkach indikovania adekvátnych protiepidemických opatrení a nutnosti laboratórneho vyšetrenia nálezov pri mimoriadnej udalosti ku ktorej sú prizvaní IZS,
- priebežne aktualizovať postupy HH SR pre realizáciu opatrení pri výskyte vysokonebezpečných nákaz,
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie,
- priebežná aktualizácia členov a kontaktných údajov v protiepidemických komisiách.

Vyhodnotenie za rok 2017:

V okrese Vranov nad Topľou nevznikla v roku 2017 mimoriadna epidemiologická situácia. Zamestnankyne oddelenia sa zúčastnili školenia s názornou ukážkou prevozu osoby

podozrivej z VNN „Školenie primárov centrálnych prijímacích oddelení Prešovského kraja o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN“ dňa 31.5.2017 v Prešove.

6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: január – február 2017

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec 2017 – február 2018

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2017** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Vyhodnotenie za rok 2017:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný **6x**). Vyšetrenie na Poliovírusy, resp. iné Enterovírusy boli negatívne. Ochorenie na **poliomyelitídu** sme nezaznamenali.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. Súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je aj projekt Hrou proti AIDS. Cieľom projektu Hrou proti AIDS je, aby mladí ľudia (do 18 rokov) diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochoreniach, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Etapy riešenia

I. etapa: marec – november r. 2017: vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike.

Realizácia:

- a) interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“,
- b) edukačných aktivít iného charakteru (prednášky, besedy, panelová diskusia a pod.)
- c) interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ a zároveň realizácia edukačných aktivít iného charakteru.

II. etapa: december r. 2017: spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov uskutočnených edukačných aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

III. etapa – vyhodnotenie výsledkov edukačných aktivít realizovaných v rámci projektu v roku 2017.

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia:

December 2017

Vyhodnotenie za rok 2017

- Činnosť liniek pomoci AIDS – linka pomoci je zriadená na RÚVZ už viac ako 11 rokov. Je využívaná veľmi sporadicky. K dnešnému času sa na linku pomoci obrátili 7 klienti – študenti (po prednáškach na stredných školách).

- Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS

- v budove RÚVZ VT bol zriadený náučno-výchovný panel venovaný AIDS/ HIV.

- prednáška a beseda Stredná odborná škola Drevárska- 40 žiakov.

Testovanie, poradenstvo, sledovanie

- Zber epidemiologických údajov, štúdie v skupinách ľudí s rizikovým správaním sa, vyšetovanie anti-HIV protilátok rizikovo správajúcich sa osôb, vyšetovanie kontaktov ľudí s HIV, vydávanie medzinárodného certifikátu o výsledku vyšetrenia anti-HIV občanom Slovenskej republiky pred cestou do štátov vyžadujúcich toto vyšetrenie.

V okrese Vranov nad Topľou nie je oficiálny register rizikovo sa správajúcich osôb. Medzinárodný certifikát pre občanov SR pred cestou do krajín vyžadujúcich vyšetrenie na HIV, vydáva RÚVZ so sídlom v Košiciach – laboratórium vyšetrujúce anti-HIV.

- Sledovanie pohlavných ochorení – spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 3) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V roku 2017 boli hlásené 4 ochorenia na syfilis a 2 gonokokové ochorenie. V prípade ich výskytu sú protiepidemické opatrenia kontaktov chorých vykonávané lekármi dermatovenerologických ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa lekári obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

priebežne

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach praktickou výučbou budúcich sestier na SZŠ a vzdelávaním sestier v rámci SKSaPA,,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Vyhodnotenie za rok 2017:

Oddelenie vykonávalo aktivity v rámci EIW:

- prednášku a besedu pre materské centrum Slniečko vo Vranove n/T dňa 26.4.2017 na tému „Očkovanie chráni zdravie v každom veku“. „Vakcíny fungujú.“

- 2 uverejnené články v **regionálnej tlači** –Vranovské noviny, Vranovské novinky, zamerané na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o dôležitosti prevencie očkovaním, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. prostredníctvom zlepšovania povedomia o význame očkovania ako **najjednoduchšej, bezpečnej a efektívnej prevencie prenosných ochorení.**

- v priestoroch budovy RÚVZ vo Vranove nad Topľou bol umiestnený výchovno-náučný panel, venovaný Európskemu imunizačnému týždňu,

- informácie o zriadenej poradni očkovania na našej web stránke a **aktuálny** elektronický očkovací kalendár,

- v rámci spolupráce s praktickými lekármi pre deti a dorast a praktickými lekármi pre dospelých, bol rozposlaný elektronicky očkovací kalendár, článok o aktivitách RÚVZ, logo EIW a boli požiadani k vykonávaniu aktivít týkajúcich sa propagácie očkovania.

- v rámci šetrení v ohniskách infekčných ochorení, je pracovníkmi oddelenia epidemiológie poskytnuté individuálne poradenstvo prakticky celoročne

V dňoch 19. - 20. januára sa zamestnankyňa oddelenia aktívne zúčastnila na VIII. Vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese. Dňa 7.6.2016 sa zamestnankyne zúčastnili konferencie „XX. Východoslovenský vakcinačný deň L. Pasteura“ v Košiciach.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Gestor

RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Etapy riešenia:

Projekt je plánovaný za obdobie rokov 2016-2020 (5 rokov)

Každoročne sa realizuje:

- január až november daného roka vykonanie intervencie a zaslanie vyhodnotenia RÚVZ so sídlom v Komárne
- december- vyhodnotenie úlohy gestorom projektu

Časové obdobie

Termín ukončenia (prehodnotenia):

December 2020

Realizačné výstupy

Zvýšenie úrovne vedomostí budúcich rodičov o nákazách preventabilných očkovaním a o význame očkovania a presvedčenie rodiča o potrebe dať dieťa očkovať.

Vyhodnotenie za rok 2017:

- v septembri prebehli prípravy a dohody so strednými školami,
- v októbri a novembri sme realizovali samotný projekt,

Na projekte sa zúčastnili 2 stredné školy v meste Vranov nad Topľou – Gymnázium a Stredná odborná škola kde sa celkovo zapojilo 78 žiakov.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Realizácia úlohy a výstupy

Vzhľadom na to, že NPPZ je program integrovaný, jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR – plníme ho v náväznosti na iné programy: CINDI, Národný program prevencie obezity, Národný akčný plán pre problémy spojené s alkoholom...

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov smerujeme aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia obyvateľov.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Realizácia úlohy a výstupy

Nadalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a v roku 2021 pripraviť ďalšiu aktuálnu Správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2015 – 2020.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámernom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Etapy riešenia

Tento program sme uplatňovali v rámci práce PZ už dávno pred jeho schválením (január 2008). Klasickú obezitologickú poradňu s potravinovou váhou a nutričným programom nemáme, ale nosným pilierom našej práce je neustále informovanie o správnej výžive a optimálnej pohybovej aktivite pri všetkých skupinových aktivitách a individuálne

poradenstvo, zvlášť u klientov v rizikovom pásme hyperlipidémie, nadváhy, hyperglykémie a samozrejme u obéznych.

Výstupy za rok 2017

- články zamerané na zdravý životný štýl uverejnené v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- besedy o životospráve v základných a stredných školách okresu Vranov nad Topľou
Zdravá výživa - Spojená internátna škola vo Vranove nad Topľou
Zdravý životný štýl – ZŠ Kukučínova Čemerné
- besedy o životospráve v zariadeniach pre seniorov okresu Vranov nad Topľou
Denný stacionár Sedliská, Ondavské Matiašovce
- monitoring výskytu nadváhy a obezity klientov vyšetrených v PZ a individuálne poradenstvo

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Realizačné výstupy za rok 2017

- Športový deň realizovaný RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- Propagácia v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- Distribúcia účastníckych listov do škôl a zariadení pre seniorov
- Oboznámenie so súťažou všetkých klientov poradne zdravie

Termín ukončenia súťaže bol do 11.06.2017, kedy sa vyplnené prihlášky odoslali na RÚVZ Banská Bystrica k vyhodnoteniu. Za okres Vranov nad Topľou bolo do žrebovania zaradených 20 kompletne vyplnených prihlášok.

9.3 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

Realizačné výstupy za rok 2017

- Spolupráca s KPZV v prípade výskytu infekčného ochorenia v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach a lokalitách v rámci okresu Vranov nad Topľou.
- Spolupráca s KPZV na ZŠ v Hanušovciach nad Topľou – prednáška Fajčenie a drogy, Zdravý životný štýl pre I. stupeň ZŠ

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bol schválený vládou Slovenskej republiky 3.7.2013 uznesením č.341/2013. Hlavným zámerom národného akčného plánu je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovedného, kultúrneho a kontrolovaného užívania alkoholu. Dôležitou oblasťou je prevencia vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch. Ďalším významným cieľom je oblasť kontroly používania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Akčný plán definuje konkrétne úlohy jednotlivých orgánov štátnej správy. Na tvorbe akčného plánu spolupracovala medzirezortná pracovná skupina.

Realizačné výstupy za rok 2017

- edukačné aktivity na základných a stredných školách v okrese Vranov nad Topľou – besedy zamerané na zdravotné, ekonomické a sociálne riziká vyplývajúce z nadmerného užívania alkoholu a závislosti na alkohole (vytvorenie vlastnej prednáškovej prezentácie)
- Alkohol, fajčenie a drogy – Stredná odborná škola Drevárska, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Soľ
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Sačurov
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Zámotov
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Sečovská Polianka
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Hanušovce nad Topľou

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podporovať aktívne starnutie a zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Realizačné výstupy za rok 2017

Intervenovali sme hlavne v oblasti výživy s dôrazom na niektoré ochorenia: hypertenzia, diabetes mellitus, nadváha, osteoporóza, informácie o očkovaní proti chrípke a pod.

- monitoring výskytu nadváhy, obezity, hypertenzie, diabetu mellitu u klientov v dôchodkovom veku vyšetrených v PZ. Individuálne poradenstvo zamerané na zmenu stravovacích návykov a zvýšenie pohybovej aktivity a poradenstvo v rámci ľahkej pohybovej aktivity z dôvodov zdravotných obmedzení u ľudí 65+.
- Seniorom sa vo zvýšenej miere venujeme aj pri štandardnom vyšetrení v poradni zdravia – možnosti individuálneho poradenstva v oblasti pohybovej aktivity a stravovacích návykov určených pre seniorov využilo 147 klientov.
- Prednášky, besedy venované projektu „Týždeň mozgu 2017“, osteoporóze, diabetes mellitus, informácie ohľadom očkovania proti chrípke a monitoring tlaku krvi, cholesterolu a stanovenie BMI v domovoch sociálnych služieb, denných stacionároch a v kluboch dôchodcov v okrese Vranov nad Topľou.
- V budove Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Vranove nad Topľou bol informačno-vzdelávací panel venovaný duševnému zdraviu, osteoporóze, očkovaniu

proti chrípke, diabetes mellitus a boli vydané články s danou tematikou v regionálnych novinách Vranovské noviny a Spektrum – Vranovské novinky.

- Realizácia dňa otvorených dverí počas „Týždňa mozgu 2017“

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Realizačné výstupy za rok 2017

- Prezentácie, besedy na základných a materských školách vo Vranove nad Topľou, náučné rozprávky a príbehy – zamerané na správnu ústnu hygienu, potrebu správnej životosprávy pre zdravé zuby, vyhybanie sa rizikovým faktorom ako sú: fajčenie, alkohol ...
- Materská škola Jastrabie
- Základná škola Sol'
- Článok zameraný na ústne zdravie uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou

9.7 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Etapy riešenia

V programe CINDI sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovo-cievnych a niektorých metabolických ochorení - hypertenzia, nadváha, obezita, hyperglykémia, hyperlipidémie. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej populácii bez vekového obmedzenia a rajónnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty RF kritické, klienta odosielame do starostlivosti praktického lekára pre dospelých, alebo priamo do metabolickej poradne.

Klienti s hraničnými hodnotami sa podrobia poradenstvu, ktorým nefarmakologicky intervenujeme do životného štýlu. Kladný výsledok sa odrazí najskôr po 3 mesiacoch, kedy klienta objedávame na 1. kontrolné vyšetrenie.

K 31.12.2017 PZ mala nasledovnú návštevnosť:

Počet vyšetrení:	303 (98 M, 205 Ž)
Počet štandardných vyšetrení:	89 (29M, 60 Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát:	141 (45 M, 96 Ž)
Počet klientov vyšetrených opakovane:	162 (53 M, 18 Ž)
Počet výjazdových aktivít:	10
Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách:	225
Samostatné meranie TK:	105

V súbore prvovyšetrených dosiahli prvenstvo v návštevnosti klienti zo skupiny 65+ ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy (205) nad mužmi (53).

Ku klinickým odborníkom sme odoslali **7 klientov** pre kritické hodnoty **cholesterolu**, **37** pre kritické hodnoty **glykémie**.

PZ navštívilo 44 klientov s BMI vyšším ako 30

18 klientov - fajčiarov

21 klientov so zvýšeným systolickým tlakom krvi

18 klientov so zvýšeným diastolickým tlakom krvi

S týmito klientmi aktívne pracujeme na zmene ich stravovacích návykov, športovej aktivity a na odstránení ich zlovykov, ktorých sa chcú zbaviť.

Nadstavbové poradne

Najväčší záujem z nadstavbových poradní javili klienti o **poradňu zdravej výživy**. Navštívili ju takmer všetci klienti s hraničnými a kritickými hodnotami cholesterolu, glykémie, BMI a TK, ale aj klienti s nadváhou.

Zdravá výživa

Na prevenciu chronických ochorení obyvateľov okresu Vranov nad Topľou vplývame aj uverejňovaním článkov s aktuálnou témou v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ VT a vždy aktuálnou témou na výchovno – náučnom panely v budove RÚVZ VT

Články : „Rob správne rozhodnutia v starostlivosti o svoje ústa“

31.mája Svetový deň bez tabaku

Európsky imunizačný týždeň

Svetový deň bez tabaku

MOST – Mesiac o srdcových témach

14. november – Svetový deň diabetu

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020

Cieľ projektu

Cieľom je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti u osôb s drogovou závislosťou s poskytovaním dostatočného rozsahu terapeutických programov formou ambulantnou, ústavnou i stacionárnou, rozvíjať a realizovať preventívne programy výchovou

predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu a to formou náukových didaktických sedení v rámci zdravotnej osvety v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok.

V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR plnia úlohu v prioritě II. Preventívne programy:

a) Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy)

Realizačné výstupy za rok 2017

1. Realizácia prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy):
 - o Fajčenie – Stredná odborná škola Drevárska, Vranov nad Topľou
 - o Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Hanušovce nad Topľou
 - o Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Soľ
 - o Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Sačurov
 - o Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Zámutov
 - o Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Sečovská Polianka
2. Propagácia „Svetový deň bez tabaku“ na web stránke RÚVZ a uverejnenie rovnomenného článku v regionálnych novinách
3. Realizácia náučného panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020

Cieľ projektu

Zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Realizačné výstupy za rok 2017

- Športový deň realizovaný RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- Prednášky, besedy venované pohybovej aktivite v domovoch sociálnych služieb, denných stacionároch a v kluboch dôchodcov v okrese Vranov nad Topľou.
- Prednášky, besedy na stredných, základných a materských školách v okrese Vranov nad Topľou zamerané na potrebu pohybovej aktivity, správnej životosprávy, vyhýbanie sa rizikovým faktorom ako sú: fajčenie, alkohol ...

Svetové dni

„Svetový deň ústneho zdravia“ – 20 marec 2017

- Prezentácie, besedy na základných a materských školách vo Vranove nad Topľou, náučné rozprávky a príbehy – zamerané na správnu ústnu hygienu, potrebu správnej životosprávy pre zdravé zuby, vyhýbanie sa rizikovým faktorom ako sú: fajčenie, alkohol ...
- Článok zameraný na ústne zdravie uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- Realizácia náučného panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ

„Svetový deň pohybu ku zdraviu“ – 10 máj 2017

- Edukačné aktivity RÚVZ Vo Vranove nad Topľou zahŕňajú potrebu fyzickej aktivity v každom veku.
- Športový deň zamestnancov RÚVZ Vo Vranove nad Topľou venovaný športovej aktivite – futbal, volejbal, tenis...
- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu – Pohybom ku zdraviu v budove RÚVZ VT

„Svetový deň diabetu“ – 14 november 2017

- Náučno-propagačný panel venovaný Svetovému dňu diabetu v budove RÚVZ VT
- Publikácia článku: 14.november - Svetový deň diabetu v regionálnej tlači a na web. stránke RÚVZ
- Prednášky a besedy :
 - Denný stacionár Tovarné + vyšetrenie glykémie v krvi
 - Stredná odborná škola drevárska, Lúčna 1055, Vranov n. T.
 - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Vranov n. T. + vyšetrenie glykémie v krvi
 - Okresný úrad, Vranov n. T. + vyšetrenie glykémie v krvi

„Týždeň mozgu 2017“

- Aktivity zamerané na seniorov
- Deň otvorených dverí
- Prednášková činnosť
 - Denný stacionár Dom Diakónie – Vranov nad Topľou
 - Denný stacionár VRAVKA vo Vranove nad Topľou
 - Klub dôchodcov vo Vranove nad Topľou

„Európsky týždeň boja proti drogám 2017“

- Beseda s názvom Alkohol, fajčenie, drogy – 8. – 9. ročník, ZŠ Hanušovce nad Topľou
- Beseda s názvom Alkohol, fajčenie, drogy – 8. – 9. ročník, ZŠ Sečovská Polianka
- Beseda s názvom Alkohol, fajčenie, drogy – 8. – 9. ročník, ZŠ Zámutovej
- Beseda s názvom Alkohol, fajčenie, drogy – 8.ročník, ZŠ Sačurov

„Európsky imunizačný týždeň 2017“

- **prednáška a beseda pre** Strednú odbornú školu Alexandra Dubčeka a Gymnázium vo Vranove nad Topľou pre žiakov štvrtých a tretích ročníkov na tému „Význam očkovania“ s názornými ukázkami obrázkov pacientov chorých na ochorenia preventabilné očkovaním,
- **prednášky a besedy pre materské centrum Slniečko**, kde boli aj distribuované informačné materiály - letáky, plagát, príručky,
- **uverejnený článok** Vranovské noviny a Vranovské novinky (Spektrum) na tému povinného očkovania, o histórii očkovania, o súčasnom výskyte ochorení preventabilných očkovaním, o aktivitách RÚVZ Vranov nad Topľou v rámci EIW, o poradni očkovania, ktorá v rámci EIT bola zriadená denne od 12:00 do 15:00
- v priestoroch budovy RÚVZ vo Vranove nad Topľou bol umiestnený výchovno-náučný panel, venovaný Európskemu imunizačnému týždňu,
- informácie o zriadenej poradni očkovania na našej web stránke a aktuálny elektronický očkovač kalendár,

- v rámci spolupráce s praktickými lekármi pre deti a dorast a praktickými lekármi pre dospelých, bol rozposlaný elektronicky očkovací kalendár, článok o aktivitách RÚVZ, logo EIW a boli požiadani k vykonávaniu aktivít týkajúcich sa propagácie očkovania.

„Materské centrá“

Cieľom práce v programe bolo vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu, aby prenášali svoje návyky do výchovy dieťaťa a celej rodiny. Poskytli sme rôzne edukačné materiály v podobe letákov vydaných ÚVZ SR: Týranie detí, Stres, Žijeme zdravo, Domáce násilie, Zodpovedný rodič- zodpovedné dieťa, Becep radí cyklistom, korčuliarom, chodcom, Zodpovedný cyklista – bezpečný bicykel, Pripútaj sa!, Kto sa hrá, musí byť v bezpečí!,

- prezentácie a besedy na základných a stredných školách vo Vranove nad Topľou a okolí.

„Školské ovocie“

Špecifickým cieľom programu je zvýšiť spotrebu ovocia a zeleniny u detí predškolského a školského veku, naučiť deti a ich rodičov pravidelne konzumovať ovocie a zeleninu, pravidelne vzdelávať deti o dôležitosti konzumácie ovocia a zeleniny pre ich zdravie, naučiť dôverovať zelenine a ovociu vypestovanému v Slovenskej republike, vysvetliť postupy pri pestovaní, realizovať návštevy v sadoch (vysvetliť, čo znamená ekologické pestovanie a čo je integrované pestovanie), podporiť zdravú výživu a zvýšiť informovanosť o výživovej hodnote jednotlivých druhov ovocia, zeleniny a uplatňovaním programu pôsobiť aj na zníženie výskytu obezity u detí.

- V rámci spolupráce na tomto projekte s oddelením hygieny detí a mládeže sme realizovali prednášky zamerané na potrebu konzumácie ovocia a zeleniny pre žiakov a rodičov materských a základných škôl zapojených do tohto projektu v okrese Vranov nad Topľou.

"MOST 2017" – 29 september 2017

Kampaň bola propagovaná už koncom augusta na web. stránke „MOST 2017“, kde bol na úvodnej strane a na náučno-informačnom paneli úradu plagát o mieste a čase vyšetrení.

Vo Vranove nad Topľou v rámci kampane bolo zriadené meracie miesto:

29.09.2017 - AOC – na prízemí vo Vranove nad Topľou.

Na uvedenom mieste sme merali **cholesterol, glukózu, TK, obvod pásu a bokov –WHR index a BMI**. Vyšetreným sme poskytli krátke poradenstvo o rizikách KVOCH, edičný materiál a kartičku zdravého života. Na týchto miestach sme spolu vyšetřili **50 klientov**.

„Október mesiac úcty k starším“

- Edukačno – preventívne vyšetřenie seniorov denného stacionára Vravka. vo Vranove nad Topľou, denný stacionár v Slovenskej Kajni, Kvakovce, Bánske, Tovarné meranie tlaku krvi, vyšetřenie z kapilárnej krvi rizikových faktorov- celkový cholesterol. Vyšetřenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom.
- Beseda a prezentácia – Osteoporóza a očkovanie proti chrípke a edukačno – preventívne vyšetřenie v zariadení pre seniorov vo Vranove nad Topľou (meranie tlaku krvi, vyšetřenie z kapilárnej krvi rizikových faktorov- celkový cholesterol. Vyšetřenie bolo sprevádzané kompletným odborným a nutričným poradenstvom).

„14. November – Svetový deň diabetu“

Aktivity zamerané pre stredné školy a dospelých

- Článok s rovnomenným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ
- Výchovno – náučný panel venovaný Diabetu v budove RÚVZ
- Prednášková činnosť
 - Stredná odborná škola Drevárska, Vranov nad Topľou
 - Gymnázium, Vranov nad Topľou
- Prednášková činnosť spojená s meraním glykémie v krvi
 - Okresný úrad vo Vranove nad Topľou
 - Úrad práce sociálnych vecí a rodiny vo Vranove nad Topľou
 - Denný stacionár, Tovarné

„Svetový deň AIDS“

- Výchovno – náučný panel venovaný AIDS a HIV v budove RÚVZ
- Prednášky zamerané na HIV/AIDS
- Prednášková činnosť
 - Stredná odborná škola Drevárska, Vranov nad Topľou – téma AIDS
 - Spojená škola internátna Vranov nad Topľou – téma AIDS

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Zvolene**

Oddelenie hygieny životného prostredia

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia sa nepodieľa na plnení úloh vyplývajúcich z Programov a projektov

Oddelenie preventívneho lekárstva a zdravia

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese
 - Zvolen: 593 z toho 196 žien
 - Detva: 717 z toho 54 žien
 - Krupina: 197 z toho 0 žien
 - Celkom: 1507 z toho 250 žien**
- Počet nových rizikových prác v okrese:
 - Zvolen: 0
 - Detva: 21
 - Krupina: 0
 - Celkom: 21**
- Počet zrušených rizikových prác v okrese:
 - Zvolen: 24
 - Detva: 21
 - Krupina: 0
 - Celkom: 45**

V spádovom území Zvolen k 31.12.2017 bola novo vyhlásená riziková práca z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti ROVEN, spol. s r.o., Hriňová, z titulu hluku 4. kategórie, vibrácií 3. kategórie, hluku 3. kategórie v spoločnosti JASE, spol. s r.o., Látky, z titulu vibrácií 3. kategórie, hluku 4. kategórie u fyzickej osoby-podnikateľa Ján Segeč, Látky.

V niektorých spoločnostiach sa počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce upravovali z dôvodu úpravy výrobných programov a v spoločnostiach, ktoré majú pracoviská, kde sa vykonávajú práce zaradené do 4. kategórie rizika sa rizikové pracoviská vyhlasujú každoročne.

V spádovom území Zvolen k 31.12.2017 bola rozhodnutím zrušená riziková práca z titulu hluku 3. kategórie v spoločnosti Ojala Slovakia s.r.o., Kriváň, z titulu hluku 3. kategórie v spoločnosti SK-ŤAŽIARIK s.r.o., Banská Štiavnica – prevádzka kameňolom Šúplatka – Michalková, z titulu hluku 3. kategórie a chemických faktorov 3. kategórie v spoločnosti SL SLOVAKIA, a.s., Slovenská Ľupča – prevádzka Zvolen. Rizikové práce boli zrušené z dôvodu ukončenia činnosti týchto spoločností.

V spádovom území Zvolen bol k 31.12.2017 zaznamenaný nárast počtu rizikových prác najmä z dôvodu zvýšeného objemu výroby a aj činnosťou nových subjektov, u ktorých boli vyhlásené rizikové práce. V niektorých spoločnostiach došlo k zmene kategórie rizikovej práce. V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané napr.: v spoločnostiach Intech Slovakia s.r.o., Bratislava – prevádzka divízia Biopalivá Hriňová, IRON ART a.s., Hontianske Tesáre, DRU a.s., Zvolen, SIMAG Slovakia, s.r.o., Banská Bystrica – prevádzka

Detva, Continental Automotive Systems Slovakia, s.r.o., Zvolen, KOLIBA, a.s., Hriňová, KNK NAKO, výrobné družstvo, Hriňová, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, Lesy SR, š.p., Banská Bystrica – odštepny závod Lieskovec, odštepny závod Hontianske Nemce, Mäspoma spol. s r.o., Zvolen, A-Z LOKOMAT s.r.o., Zvolen, PPS Group a.s., Detva, Slavia Production Systems a.s., Detva, Bryndziareň a syräreň, s.r.o., Zvolenská Slatina, Doprastav, a.s., Bratislava – prevádzka Zvolen, DAVOS trade-logistics, s.r.o., Krupina, Mestské lesy, s.r.o., Krupina, Mramor spol. s r.o., Bratislava – prevádzka Krupina, XEPAP, s.r.o., Zvolen.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2017 neboli vykonané previerky zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V spádovom území Zvolen neevidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov a prácu s tvrdým drevom – dub.

V roku 2017 bolo vydaných 68 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Z toho bolo vydaných 12 rozhodnutí na odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny pre spoločnosti ASTANA s.r.o., Poprad, MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva, PROFI – DEMONT s.r.o., Detva, ReTrash s.r.o., Kremnica, Vladimír Chamula, Detva, DILNUM SYSTEM, s.r.o., Bratislava, Arpád Bazsó, Slatina, ARGUSS, s.r.o., Bratislava – Staré mesto a 55 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových rúr v stúpačkách bytových domov pre Vladimíra Chamulu, Detva (6 rozhodnutí), MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen (40 rozhodnutí), REMESLO – TZB s.r.o., Lutilla (5 rozhodnutie), Chaban HSU, s.r.o., Tajov (1 rozhodnutie), PROFI – DEMONT s.r.o., Detva (1 rozhodnutie), GASKOMPLET – ZH, s.r.o., Žiar nad Hronom (1 rozhodnutie), BYTOVÉ DOMY s.r.o., Hodruša - Hámre (1 rozhodnutie). V jednom prípade bol vydaný nesúhlas s odstraňovaním AZC materiálov. Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest v interiéroch boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva (vykonať meranie na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbestocementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

Práca s dubovým drevom sa vykonáva v spoločnosti IRON ART a.s., Hontianske Tesáre.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Projekt Zdravé pracoviská sa realizuje v spoločnosti LIND MOBLER SLOVAKIA, s.r.o., Krupina, ktorej predmetom hlavnej činnosti je kompletáž čalúnených výrobkov.

Priestory spoločnosti boli uvedené do prevádzky rozhodnutím Okresného úradu v Krupine, odboru všeobecnej vnútornej správy č. spisu: R-PPL-214-189/2000- MUDr.Č-J zo dňa 18.8.2000 a kompletizačných priestorov (po zmene užívania expedičných priestorov) rozhodnutím RÚVZ Zvolen pod č. 2008/89-2/MVDr.Št zo dňa 29.1.2008.

V spoločnosti sú vyhlásené rizikové práce rozhodnutím RÚVZ so sídlom vo Zvolene pod č. 2015/1268-972/Št zo dňa 21.9.2015 pre rizikový faktor hluk, kat. 3 (profesia stolár , operátor na klip stroji , pomocný pracovník vo výrobe).

Sú schválené prevádzkové poriadky na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou hluku a chemickým faktorom v prevádzke Výroba sedacieho nábytku. Na pracovisku čalúnnickej a stolárskej dielne sa plánuje výmena lepidiel za ekologické, šetrnejšie na zdravie zamestnancov. Zamestnávateľ rieši výmenu osvetlenia v celej výrobnej hale.

Spoločnosť má zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu - PZS- Anima s.r.o., Zvolen. Od začiatku roka došlo k zvýšeniu objemu výroby, ako aj počtu zamestnancov. V spoločnosti pracuje 650 zamestnancov, z toho 347 žien.

Preventívne lekárske prehliadky u zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce vrátane audiometrického vyšetrenia sluchu sa zabezpečujú lekármi zazmluvnenými PZS. Vykonávajú sa v pravidelných intervaloch podľa nástupu zamestnancov do zamestnania.

Rekondičné pobyty boli realizované u zamestnancov v počte 23 v Dudinciach, hotel Prameň.

U zamestnávateľa bolo prešetrovanie ohrozenia chorobou z povolania u profesie šička. Na základe lekárskeho posudku OKPL a KT FNŠP Banská Bystrica choroba z povolania nebola priznaná. Zamestnávateľ plánuje vykonať opatrenia na predchádzanie chorobou z povolania u sledovanej profesie:

1. Lekárske preventívne prehliadky u profesie šička 1x za 3 roky
2. Rozšírenie masérskych (rekondičných) služieb pre profesiu šička na horné končatiny, chrbticu

Spoločnosť LIND MOBLER SLOVAKIA, s.r.o., Krupina má vypracované hodnotenie zdravotných rizík a kategorizáciu prác a posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu - rámcový plán lekárskeho prehliadok.

Spolupráca so spoločnosťou je na dobrej úrovni.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

2.2.3

Realizujú sa informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci prevažne v malých a stredných podnikoch. Poskytovali sa konzultácie fyzickým a právnickým osobám k otázkam týkajúcim sa zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, chráneným pracoviskám a vykonávanie preventívnych opatrení na elimináciu škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov.

V sledovanom období bola vykonaná kontrola v spolupráci s IP Banská Bystrica v spoločnosti Hriňovské strojárne a.s., Hriňová.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy * (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Pozn.
	rozhodnutí	stanovísk							
Zvolen	3	16	19	19	25/11	0	0	0	

V roku 2017 boli vykonané kontroly na chránených pracoviskách v počte 19 (3 kontroly zamerané na uvedenie priestorov do prevádzky pre osoby so ZPS):

- Iveta Žiaková – Kvetinová, Železná Breznica, profesia predavačka a aranžérka kvetov
- KX- SK, s.r.o., Zvolen, profesie – tele-anketár, predavač cez telefón, pracovník telemarketingu, administratívny pracovník, operátor dát, účtovník
- Mária Lengová, Babiná, profesia administratívny poradca

V roku 2017 bolo vydaných 16 stanovísk, resp. posudkov zameraných na zriadenie chránených pracovísk, ktoré už boli uvedené do prevádzky rozhodnutím napr.:

- Obec Sása, Sása, profesia knihovník
- Hotel Prameň Dudince, s.r.o., Dudince, profesia prevádzkar a údržbár wellness centra
- URBAN SK, s.r.o., Zvolen, profesia predavač v obchodnej prevádzke
- JASE, spol. s.r.o., Látky, profesia všeobecný administratívny pracovník
- CHLEBOTRANS, s.r.o., Detva, profesia všeobecný administratívny pracovník
- STARES PLUS, spol. s.r.o., Detva, profesia pracovník v kuchyni
- AMG Security, s.r.o., Zvolen, profesia všeobecný administratívny pracovník
- Bc. Juraj Hoderwarsky, Sebechleby, profesia priemyselný dizajnér produktov

Kontrolovali sa pracovné podmienky, pracovné prostredie a spôsob práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk.

Na chránených pracoviskách pracujú osoby so zdravotným postihnutím, ktorých miera postihnutia je viac ako 40%. Pracovný čas trvá od 4 do 8 hodín, výkon práce osôb so zdravotným postihnutím je prispôsobovaný ich aktuálnemu zdravotnému stavu. Osoby so ZPS majú zdravotnú spôsobilosť na výkon práce. Práca nie je úkolová. Prácu môžu prerušiť podľa potreby a oddýchnuť si v priestore na to určenom. Na posudzovaných chránených pracoviskách a chránených dielniach v roku 2017 pracuje celkom 25 osôb so zdravotným postihnutím, z toho 11 žien.

Pri kontrolách neboli zistené nedostatky ani neboli nariadené opatrenia.

Oddelenie hygieny detí a mládeže

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)

Podpora zdravšieho prostredia v školách

V rámci výkonu ŠZD v 75 školských stravovacích zariadeniach, 6 školských bufetoch sme kontrolovali hygienické podmienky pri skladovaní potravín, príprave a výdaji jedla, hygienické podmienky diétného stravovania, sortiment tovaru v bufetoch a potravinových a nápojových automatoch, dodržiavanie pitného režimu detí a žiakov. V zariadeniach pre deti a mládež presadzujeme pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov, kontrolujeme pestrosť podávanej stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, podporujeme Národnú stratégiu SR zapojenie škôl do mliečneho programu pre deti a programu školské ovocie, vykonávame poradenstvo ohľadom správnej výživy.

Zrealizované edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy na školách:

Za účelom podpory systematického programu o správnych stravovacích návykoch detí v školách sme sa zapojili do projektu „Viem čo zjem“ v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR. Uskutočnených bolo 13 prednášok v základných školách v rámci Projektu Viem čo

zjem (ZŠ Jilemnického 1, Zvolen, ZŠ Jilemnického 1, Zvolen, ZŠ Hrnčiarska, Zvolen, ZŠ M.Rázusa, Zvolen, ZŠ J.Alexyho, Zvolen , ZŠ Námestie mládeže, Zvolen), 1 prednáška pre študentov stredných škôl mesta Zvolen v Školskom internáte Švermova Zvolen v rámci projektu Viem čo zjem s meraním % telesného tuku.

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Aktívna účasť na 2 prednáškach organizovaných Odborom školstva, školským úradom Mesta Zvolen: prednáška na odbornom seminári pre vedúcich pracovníkov ŠSZ, prednáška na pracovnom stretnutí riaditeľov materských škôl a základných škôl mesta Zvolen a obcí v Spoločnom školskom úrade Zvolen.

Podpora pohybových aktivít

V rámci výkonu ŠZD bolo skontrolovaných 16 telovýchovných zariadení pri základných školách a 3 telovýchovných zariadení pri stredných školách. 15 základných škôl vrátane špeciálnych základných škôl okresov Zvolen, Detva, Krupina zo 48 škôl nemá vlastné telovýchovné zariadenie. Žiaci cvičia na ihriskách v areáli škôl, v neúčelových ale upravených telovýchovných učebniach škôl alebo v prenajatých telovýchovných zariadeniach (v telocvični inej školy, v telocvični obce, v športových halách, štadiónoch patriacich inej právnickej osobe). V našom regióne sa postupne vylepšujú hygienické podmienky v telovýchovných zariadeniach základných škôl. V meste Krupina je v prevádzke novovybudovaná Športová hala pri Základnej škole E. M. Šoltésovej Krupina, ktorá slúži deťom a mládeži, športovým klubom v meste Krupina. Niekoľko telovýchovných zariadení bolo zrekonštruovaných. Rekonštrukcia sa týkala výmeny pôvodných okien, zateplenia budov telovýchovných pavilónov, opravy striech, výmeny resp. opravy podlahovej krytiny. Telovýchovné zariadenia školských zariadení sa v odpoľudňajších a večerných hodinách využívajú na krúžkovú činnosť žiakov, priestory sa prenajímajú na záujmovú športovú činnosť pre deti a mládež, obyvateľov hlavne v obciach, kde sú jedinou príležitosťou na športové aktivity.

Školy organizujú pre svojich žiakov plavecké výcvikové kurzy, niekedy aj v rámci pobytov v škole v prírode. Od roku 2017 sa zvýšil počet organizovaných lyžiarskych výcvikových kurzov pre žiakov základných škôl (štátna dotácia). Lyžiarske kurzy organizovali aj tie školy, ktoré ich v minulosti neorganizovali, príp. organizovali lyžiarske kurzy dennou dochádzkou.

Zrealizované edukačné aktivity v oblasti podpory pohybových aktivít na školách:
-základným, stredným školám v okrese Zvolen, Detva, Krupina, Technickej univerzite vo Zvolene, Školskému úradu Mesta Zvolen boli zaslané mailové oznamy a výzvy pre zapojenie sa do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“,
- prednášky pre študentov SZŠ Zvolen na tému význam pohybovej aktivity pre zdravie,
- prednáška a osobný nábor do Kampane VSkP pre žiakov a ich rodičov, pedagógov ZŠ M.Rázusa Zvolen a pre študentov SZŠ Zvolen.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia (NPPZ)

A. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení

- I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu a na zníženie výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivcov i skupín obyvateľov.

V súvislosti s plnením úloh NPPZ súčasne participujeme a v praxi realizujeme:

1. Národný program prevencie obezity (2008) v gescii UVZ SR, vrátane Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 a plnenie úlohy 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity
2. Národný program duševného zdravia (2004)
3. Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020
4. Národný program prevencie HIV/AIDS na roky 2013 – 2016 , aktualizovaný v roku 2017
5. Národnej protidrogovej stratégie na obdobie rokov 2013 – 2020 spolu s Akčným plánom NPS SR na roky 2013 – 2020 v rezorte zdravotníctva
6. Národný program kontroly tabaku (2007)
7. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020
8. Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020
9. Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020
10. Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030.

Preveniu vybraných chronických ochorení uskutočňujeme zvyšovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravej životosprávy.

1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory stravovacích zvyklostí a výživy sledujeme a ovplyvňujeme cez ciele poradenstvo a návštevnosť klientov základnej a nadstavbovej poradne zdravia . Anamnestické dáta priebežne zadávame do Testu zdravé srdce.

Ozdravenie výživy aplikujeme v súlade s celospoločenskými princípmi dokumentu „ Zdravie v 21. storočí“ a na národnej úrovni s úlohami Programového vyhlásenia vlády na roky 2017 – 2020 na úseku verejného zdravotníctva a ochrany zdravia obyvateľov.

Podporujeme Národnú stratégiu SR pre program „ Ovocie a zelenina do škôl“.

Za účelom podpory systematického programu o správnych stravovacích návykoch detí v školách sme sa zapojili do projektu „ Viem čo zjem“ v zmysle Metodického usmernenia UVZ SR.

Ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu sme zabezpečovali i formou edukačno – intervenčných aktivít na základných školách a internáte pre stredoškolskú mládež v spádovom území RÚVZ Zvolen.

Spolu 18 prednášok / 754 edukovaných.

Tab. 1

Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike ozdravenia výživy a zlepšenia pitného režimu na školách a iných inštitúciách v územnej pôsobnosti RÚVZ Zvolen v roku 2017

P.č.	Dátum	Názov prednášky, vedomostného kvízu	Miesto konania	Trieda/počet edukovaných
1.	20.3. 2017	Obezita a ústne zdravie a Nábor do súťaže Vyzvi srdce k pohybu 2017	6. ZŠ Zvolen	7.C/ 24 7.D/ 19
2.	4.4. 2017	Vedomostný kvíz „Podvodníci nespia“ v spolupráci s Mestskou políciou a Krajskou knížnicou vo Zvolene	Krajská Knižnica Ľ. Štúra vo Zvolene	Seniori KD/ 40 a verejnosť
3.	20.4. 2017	Poruchy GIT z nesprávnej výživy	SZŠ Zvolen	2.A/ 20
4.	26.9.2017	Zdravý životný štýl ako determinant zdravia a meranie % telesného tuku	SOŠ hotelových služieb a obchodu, Zvolen	2.Z/ 22 4.Z/9 Odbor kozmetik
5.	12.10.2017	Viem čo zjem	3.ZŠ, Jilemnického 1035/2 Zvolen	3.A,B,C 4.A,B,C
6.	12.10.2017	Viem čo zjem	3.ZŠ, Jilemnického 1035/2 Zvolen	5.A,B,C 150 detí
7.	13.10.2017	Viem čo zjem	1.ZŠ Jilemnického 1813/1 Zvolen	5.A,B/33
8.	19.10.2017	Viem čo zjem	5.ZŠ Hrnčiarska 1, Zvolen	3.A
9.	19.10.2017	Viem čo zjem	5.ZŠ Hrnčiarska 1, Zvolen	6.A 57 detí
10.	20.10.2017	Viem čo zjem	6.ZŠ M.Rázusa 3, Zvolen	3.A,B,C
11.	20.10.2017	Viem čo zjem	6.ZŠ M.Rázusa 3, Zvolen,	4.A,B,C
12.	20.10.2017	Viem čo zjem	6.ZŠ M.Rázusa 3, Zvolen	5.A,B,C
13.	20.10.2017	Viem čo zjem	6.ZŠ M.Rázusa 3, Zvolen	6.A,B,C 270 detí
14.	27.10.2017	Viem čo zjem	ZŠ J.Alexyho 1941/1, Zvolen	3.A/15
15.	27.10.2017	Viem čo zjem	ZŠ J. Alexyho 1941/1, Zvolen	5.B/20
16.	16.10.2017	Viem čo zjem s meraním % telesného tuku – Svetový	Internát, Švermova ul.	Rôzne stredné školy-

		deň potravy	Zvolen	stredoškolská mládež/20
17.	16.10.2017	Viem čo zjem	9.ZŠ Nám. Mládeže, Zvolen	5.A/29
18.	28.11.2017	Zdravá výživa	9.ZŠ Nám. mládeže Zvolen	2.roč./26
Spolu: 18				754 edukovaných

2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Tab. 2 Národný program prevencie obezity (2008) v gescii UVZ SR, vrátane Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 a plnenie úlohy 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity úsek podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom vo Zvolene realizoval priebežne počas roka 2017 s ohľadom na rôzne vekové kategórie obyvateľstva a napĺňanie odkazov jednotlivých významných dní podľa Kalendára WHO za účelom zvyšovania pohybovej, zdravotnej a nutričnej gramotnosti populácie.

Prehľad realizovaných prednášok, besied, osvety, kampaní a iných zdravotno-výchovných metód na podporu zvyšovania fyzickej aktivity v spádovom území RÚVZ Zvolen v roku 2017

P.č.	Dátum	Názov aktivity, prednášky...	Miesto konania	Cieľová skupina/počet edukovaných
1.	2.2.2017	Význam pohybovej aktivity a relaxu pre človeka	SZŠ Zvolen	Deti a mládež /22
2.	23.2.2017	Vyzvi srdce k pohybu (VSkP) + nábor respondentov do súťaže	SZŠ Zvolen	Mládež/ 3.A/18
3.	23.2.2017	VSkP	SZŠ Zvolen	3.B/20
4.	27.2.2017	Edukačný panel VSkP	Priestory RÚVZ Zvolen	Zamestnanci:28 verejnosť
5.	27.2.2017	Informačný oznam o Kampani VskP	Webová stránka RÚVZ Zvolen	verejnosť
6.	27.2.2017	Mailové oznamy a výzvy pre zapojenie sa do Kampane VSkP	Základné, stredné, vysoké školy, školský úrad, iné dotknuté subjekty a inštitúcie v spádovom území okresov Zvolen, Detva, Krupina	Školy, verejnosť/40
7.	28.2.2017	Osobný nábor do Kampane VskP a rozdávanie účastníckych listov	OcÚ Lieskovec	15

8.	7.3.2017	Osobný nábor do Kampane VsKP a rozdávanie účastníckych listov	Komisia prevencie pri MsÚ Zvolen	Odborná verejnosť
9.	13.3.2017	Prednáška VSKP a nábor detských podporovateľov kampane	6. ZŠ M. Rázusa, Zvolen	Deti do 18 rokov a dospelí, 9.A,B/67
10.	13.3.2017	Oznam do regionálneho periodika MY Zvolensko o konaní Kampane VSKP	Verejnosť-komunikácia s médiami	verejnosť
11.	17.3.2017	Osobný nábor do Kampane VsKP a rozdávanie účastníckych listov	Komunitné centrum a OcÚ Litava	Verejnosť/ 15
12.	7.4.2017	Deň zdravia spojený s náborom účastníkov do súťaže VSKP	Mesto Zvolen	Verejnosť/36
13.	13.4.2017	Aktívna účasť v Kampani Do práce na bicykli od 1.5.-31.5.2017	Celonárodná kampaň-podpora	4-členný tím RÚVZ Zvolen s podporou riaditeľa RÚVZ Zvolen MUDr. Viktora Kosmovského, ktorý nám zakúpil súťažné trička
14.	10.5.2017	Nástenka Pohybom ku zdraviu-svetový deň	Priestory RÚVZ Zvolen	Zamestnanci/28 verejnosť
15.	Od r.2009 trvá	Lokálna Kampaň „Schody ako výzva“	Budova RÚVZ Zvolen	Zamestnanci/28 verejnosť
16.	19.5.2017	Turisticko-športový deň	Betliar a okolie	Zamestnanci RÚVZ Zvolen/25
17.	Od 1.6.2017 trvá	Ranná fitminútka	Telocvičňa RÚVZ Zvolen	Zamestnanci-voľný á 15 min. pohybový program
18.	Jún 2017	Pozvanie na vyhodnotenie súťaže Do práce na bicykli	Mesto Zvolen	Súťažný tím RÚVZ Zvolen
19.	26.6.2017	Zber a sumarizácia Účastníckych listov do kampane VSKP	RÚVZ Zvolen	Zamestnanci a verejnosť/ 93
20.	27.9.2017	Športový deň	RÚVZ Zvolen-Chopok	Zamestnanci/ 25
Spolu: 20				Zúčastnených: 421

B. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu infekčných ochorení

Orientovali sme sa na zvýšenie informovanosti mladej generácie v oblasti prevencie sexuálne prenosných chorôb, infekcie HIV/AIDS a ochorení preventabilných očkovaním a význame očkovania.

Tab.3

Prehľad realizovaných edukačno-výchovných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia a k výchove k partnerstvu a rodičovstvu na školách a iných inštitúciách v územnej pôsobnosti RÚVZ Zvolen v roku 2017

P.č.	Dátum	Názov aktivity ,prednášky...	Miesto konania	Cieľová skupina/počet edukovaných
1.	24.5.2017	Podpora zdravia obyvateľov rómskych osád – Rodina a medziľudské vzťahy	Špeciálna ZŠ Zvolen	Deti a mládež/64
2.	25.5.2017	Sex a zdravie	ZŠ A.Sládkoviča v Sliači	Deti a mládež/60
3.	28.2.2017	Prevenia infekčných ochorení	SČK pobočka Zvolen	Produktívny vek/8
4.	23.10.2017	Výchova k partnerstvu a rodičovstvu	Špeciálna ZŠ Zvolen	Deti a mládež/39
5.	15.11.2017	Ochorenia preventabilné očkovaním – význam očkovania, očkovanie hrou	SZŠ Zvolen	3.A/17
6.	15.11.2017	Ochorenia preventabilné očkovaním – význam očkovania, očkovanie hrou	SZŠ Zvolen	3.B/15
7.	20.11.2017	Prevenia HIV/AIDS	ZŠ Adely Ostrolúckej v Budči	9.A/16
8.	20.11.2017	Prevenia HIV/AIDS	ZŠ Adely Ostrolúckej v Budči	7.A a špeciálna trieda/29
9.	1.12.2017	Svetový deň AIDS – prevencia	Mestské kultúrne stredisko v Sliači a ZŠ A.Sládkoviča v Sliači	9.A /24
10.	1.12.2017	Svetový deň AIDS - prevencia	Mestské kultúrne stredisko v Sliači a ZŠ A.Sládkoviča v Sliači	9.B/29
Spolu: 10				Edukovaných: 301

Výchovno-vzdelávacie aktivity u sociálne znevýhodnených skupín detí a mládeže mali širší tematický okruh i s premietaním DVD Sex a zdravie, Zdravá rodina a ich zapožičaním pre špeciálnu ZŠ vo Zvolene, kde sme aktuálne riešili aj choroby z nečistoty, prevenciu svrabu a pedikulózy v spolupráci s pedagógmi a Komunitným centrom Mesta Zvolen.

Osvetovo cez webové stránky RÚVZ Zvolen a informačné tabule sme podporili Kampane Svetový deň AIDS, Európsky imunizačný týždeň, Očkovanie hrou. Zverejnili sme edukačný leták UVZ SR – čo robiť pri uštipnutí kliešťom.

9. 1. 1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov SR

V uplynulom hodnotiacom období sme participovali na výsledkoch dotazníkového prieskumu z mája – júna 2016 a do októbra 2016 sme odovzdali kompletnú databázu zozbieraných údajov, ktorú sme v požadovanom termíne a v zmysle Metodického pokynu UVZ SR poslali k celoplošnému štatistickému spracovaniu za SR. Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR sa zostavuje každé tri roky.

9. 2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Participujeme na plnení úlohy č.4 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia NPPO na roky 2015 – 2025.

Sledované úlohy napĺňame aj formou práce a služieb Základnej a nadstavbovej poradne zdravia. Za sledované obdobie boli zrealizované vyšetrenia a poradenstvo u 215 klientov z toho u 69 mužov a 146 žien. Prvýkrát vyšetrených 96 osôb z toho 31 mužov (32,29%) a 65 žien (67,71%).

Opakovane bolo vyšetrených 119 klientov z toho 38 mužov (31,93%) a 81 žien (68,07%).

Počet výkonov pri vyšetreniach spolu: 1165

Nadstavbové poradne: Výživová a úpravy telesnej hmotnosti a Poradňa na odvykanie od fajčenia. Vyšetrenia a poradenstvo bolo realizované u 8 osôb s miestom bydliska Zvolen, Hriňová, Detva, Krupina, a to 4 žien a 4 mužov. Prvovýšetrených bolo 6 klientov, opakovane prišli 2 ženy, jedna s cieľom zníženia telesnej hmotnosti a ďalšia v snahe zanechať fajčenie, ktorá intenzívne využívala aj telefonické poradenstvo cca 16krát.

Na prelome mesiacov marec-apríl 2017 sme 2 týždne zabezpečovali celoslovenskú telefonickú linku na odvykanie od fajčenia. Poskytli sme 71 konzultácií v prevahe boli muži.

Počet výkonov v oboch poradniach : 137

V rámci poradní bolo poskytnuté individuálne poradenstvo a inštruktáž zamerané na zmenu životného štýlu – úpravu telesnej hmotnosti s optimalizáciou jedálnička, frekvencie jedál, pohybovej a nutričnej gramotnosti pre 215 klientov.

Skupinové edukačné aktivity – spolu sme ich zrealizovali 18 s počtom edukovaných 754 so zameraním na ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu.

Súčasne sme riešili aj zvýšenie pohybovej aktivity všetkých cieľových skupín verejnosti (21) s počtom edukovaných 396.

Celoslovenské, regionálne, lokálne kampane - aktívne sme sa zapojili do súťaže Vyzvi srdce k pohybu a na spracovanie sme na riešiteľské pracovisko RÚVZ

so sídlom v Banskej Bystrici zaslali 93 vyplnených Účastníckych listov. V rámci SR sa RÚVZ Zvolen v počte prihlásených účastníkov umiestnil na 5. mieste a získali sme aj najviac detských podporovateľov v rámci SR.

Od roku 2009 sme realizátormi lokálnej Kampane „Schody ako výzva“ pre zamestnancov RÚVZ Zvolen s cieľom chodiť pešo, nepoužívať výťah.

Od 1.6.2017 sme iniciovali lokálnu pohybovú iniciatívu pre zamestnancov RÚVZ Zvolen „Ranná fitminútka“ s časovým objemom 15 na skvalitnenie mentálnej a pohybovej kondície pracovníkov v priestoroch telocvične alebo na pracovnom mieste – správne držanie tela a natáhovacie a relaxačné techniky s individuálnym i skupinovým zameraním.

Aktívne, tretíkrát sme sa zapojili do Celonárodnej kampane „Do práce na bicykli“. Vytvorili sme 4-členný registrovaný, súťažný tím so zamestnancov RÚVZ Zvolen a v období od 1.5.-31.5.2017 sme celkovo na bicykloch najzdili 576,96 km, ušetrili 141,99 kg CO₂ s počtom jazd 108. Aktivitu podporil aj riaditeľ RÚVZ Zvolen Mgr. MUDr. Viktor Kosmovský MPH, MHA, ktorý nám zakúpil súťažné tričká. Vyhodnotenie bolo aj v rámci Mesta Zvolen pod záštitou primátorky Ing. Lenky Balkovičovej a Referátu športovo-kultúrnych aktivít.

V rámci SR sa RÚVZ Zvolen v počte prihlásených účastníkov umiestnil na 4. mieste a získali sme aj najviac detských podporovateľov v rámci SR.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu (VsKP)

V súvislosti s realizáciou VII. Ročníka Celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ úsek podpory zdravia postupoval v zmysle Metodického usmernenia gestora súťaže RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Logistiku sme zabezpečovali v jarných mesiacoch 2017. Osobne, telefonicky, elektronickou poštou, cez médiá i webové stránky úradu sme oslovovali a inštruovali školy, mestá, obce a rôzne inštitúcie v spádovom území RÚVZ Zvolen. Rozdistribuovali sme účastnícke listy medzi občanov – deti i dospelých. Zber Účastníckych listov (93) s ich následnou kontrolou sme ukončili 26.6.2017 a následne poslali na štatistické spracovanie na RÚVZ Banská Bystrica.

V rámci SR sa RÚVZ Zvolen v počte prihlásených účastníkov umiestnil na 5. mieste a získali sme aj najviac detských podporovateľov v rámci SR.

9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku

Aktivity pre marginalizované skupiny sme realizovali na základe požiadaviek škôl. Pravidelne edukujeme deti zo sociálne slabých rodín, najčastejšie na Špeciálnej základnej škole vo Zvolene.

Orietovali sme sa na zvýšenie informovanosti mladej generácie v oblasti prevencie sexuálne prenosných chorôb, infekcie HIV/AIDS a ochorení preventabilných očkovaním a význame očkovania. V Tab.3 uvádzame prehľad realizovaných edukačno-výchovných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia a k výchove k partnerstvu a rodičovstvu na školách a iných inštitúciách v územnej pôsobnosti RÚVZ Zvolen v roku 2017.

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

Výchovno-vzdelávacie prístupy na predchádzanie problémov s užívaním alkoholu u detí a mládeže sme riešili na základe požiadaviek škôl a ponuky služieb Poradne zdravia pri RÚVZ Zvolen. Každoročne vypracovávame nový Kalendár podujatí pre koordinátorov prevencie na školách, ako aj verejnosť. Jednotlivé aktivity sú zverejnené na webovom portáli Mesta Zvolen. Sme členmi Komisie prevencie pri Mestskom úrade vo Zvolene a spolupracujeme s odborníkmi z radov pedagógov, psychológov – Centra pedagogickopsychologického poradenstva a prevencie vo Zvolene, Mestskej a štátnej polície, Centrom voľného času vo Zvolene, súkromnou umeleckou školou Heuréka a inými inštitúciami. Zúčastnili sme sa na Detskej konferencii „ Križovatky šťastia“ na 9. ZŠ vo Zvolene, určenej dobrým vzorom aktivít detí deťom pre žiakov 7. Ročníkov ZŠ v regióne. Toho roku bol 9. Ročník, merali sme obsah CO vo výdychu u záujemcov v rámci programu konferencie. Vystúpili aj peer aktivisti a hudobné a kultúrne kompozície ponúkli zúčastneným jednotlivé školy a ZUŠ v Sliači participovala na umeleckom kontexte programu.

21.9.2017 sme pre 21 študentov 3.B SZŠ vo Zvolene pripravili edukačný program pri príležitosti Svetového dňa Fetálneho alkoholového syndrómu a súčasne sme informovali verejnosť formou panelu v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Pri príležitosti Európskeho týždňa proti drogám v novembri 2017 sme informáciu zverejnili na vývesnom paneli v priestoroch RÚVZ Zvolen.

V Mesiaci december 4.12. sme zrealizovali prednášku pre 6.ročník ZŠ v Pliešovciach so 16 edukovanými. Zamerali sme sa na podporu abstinencie v živote rodín ako i situačnú abstinenciu detí s upevňovaním nácviku ako povedať Nie drogám – Dúhové dni.

9. 5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Realizovali sme zdravotno – výchovnú a poradenskú činnosť spojenú s edukáciou rôznych vekových skupín obyvateľstva.

Participovali a podporovali sme nasledovné informačné kampane :

1. Týždeň mozgu 13.- 19.3.2017 s gestorsvom UVZ SR, Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadáciou Memory, Centrom Memory a neuroimunologickým ústavom SAV. Zámerom realizovaných aktivít bolo zvýšiť záujem o zdravie seniorov, prevenciu mozgových ochorení, tréningov pamäťových a kognitívnych schopností človeka. Verejnosť sme informovali v regionálnej tlači na webových stránkach RÚVZ Zvolen, edukačným panelom v priestoroch RÚVZ Zvolen.

Pravidelne sa zúčastňujeme na príprave a realizácii Vedomostného kvízu pre seniorov z klubov dôchodcov vo Zvolene „ Podvodníci nespia“ so zdravotno-bezpečnostným kontextom a sprievodnými literárnymi a hudobnými otázkami a živými vstupmi.

Kvíz pripravujeme opakovane so stúpajúcim záujmom seniorov pod záštitou Mesta Zvolen – mestskej a štátnej polície, Krajskej knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene, RÚVZ vo Zvolene. Toho roku sa kvízu zúčastnilo 45 záujemcov z 5 miestnych KD. Bolo vytvorených 7 súťažných družstiev za prítomnosti verejnosti, poslancov Mesta Zvolen, náčelníka mestskej polície, kriminalistu p. Snopka a príslušníčok štátnej polície z Banskej Bystrice. V súťažných prestávkach sme cielene edukovali seniorov a prezentovali poradenské služby jednotlivých zúčastnených odborníkov. Fotodokumentácia z podujatia a informačný článok sú zverejnené na webovom portáli Krajskej knižnice Ľ. Štúra a polície Zvolen.

7.12.2017 sme pripravili prednášku Zdravé starnutie – prevencia KVO pre 18 študentov 3.A SZŠ vo Zvolene.

3.10.2017 sme zrealizovali prednášku pri príležitosti Medzinárodného dňa starších – zdravé starnutie pre 19 poslucháčov 3.B SZŠ vo Zvolene.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Gestorom je UVZ SR.

Edukačno-zážitkové programy pre deti a mládež boli smerované na podporu pohybovej aktivity, prevenciu toxikománií – tabak, alkohol, drogy a iné už spomínané v predošlých bodoch tohto dokumentu.

Participovali sme na príprave Detskej konferencie vo Zvolene pre 7. ročníky ZŠ v regióne Zvolen. Zúčastnených bolo vyše 100 žiakov, pedagógov a zástupcov mesta Zvolen, polície, Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie vo Zvolene, Centra voľného času Domino vo Zvolene, ZUŠ v Sliachi, Súkromnej umeleckej školy Heuréka vo Zvolene, RÚVZ Zvolen. Zámerom aktivity bola prevencia toxikománií a podpora zdravého životného štýlu detí. Merali sme obsah CO vo výdychu.

Boli sme pozvaní na Medzinárodnú konferenciu mladých v priestoroch Starej radnice vo Zvolene v letných mesiacoch 2017. Akciu organizovala Súkromná umelecká škola Heuréka Zvolen pod záštitou Mesta Zvolen. Pripomenuli sme si formou dobovej mini divadelnej hry „Znovukoronováciu“ Ľudovíta Štúra za poslanca v Uhorskom sneme. Cieľom podujatia bolo formovať mladých cez mladých, príkladmi dobrej praxe u nás a v zahraničí. Hostia (Ukrajina, UK a iní) odprezentovali možnosti podpory zdravia, ochrany životného prostredia ,podmienky školského systému a výučby vo vlastných krajinách. Zhliadli sme konfrontácie projektov úspešných riešiteľov olympiád, SVOČ a iných záujmových činností mládeže. Vystúpil miestny Klub bojových umení a iné zaujímavé projekty mladých s prezentáciami v originálnom anglickom jazyku. Odznali upútavky o výmenných zahraničných stážach v domácnostiach so zapojením sa študentov do práce miestnych mládežníckych komúní. Podujatie bolo spojené s degustáciou slovenských špecialít a návštevou blízkej Banskej Bystrice a okolia Zvolena pre zahraničných záujemcov s programom.

9.6.1 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena.

Edukačne sme pôsobili počas výkonu ŠZD pracovníkmi oddelenia HDM v materských školách za účelom podpory ústneho zdravia detí.

Podporili sme propagáciu Svetového dňa ústneho zdravia 20.3.2017 na webovom portáli RÚVZ Zvolen ako aj informačným panelom v priestoroch RÚV Zvolen.

12.9. 2017 sme participovali na Európskom dni ústneho zdravia. Zrealizovali sme v tomto období prednášku pre študentov SZŠ Zvolen Obezita a ústne zdravie a informáciu sme dali aj na webové stránky nášho úradu a nástenku.

9.7 CINDI program SR

Realizovali sme úlohy na úseku skríningu rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a iných vybraných chronických ochorení u klientov v Poradni zdravia (215) ako aj na výjazdoch s mobilnou PZ s cieľným poradenstvom pri úprave celkovej životosprávy.

V opodstatnených prípadoch sme vysokorizikových klientov odporúčali do siete zdravotníckych zariadení.

Za sledované obdobie roku 2017 boli zrealizované vyšetrenia a poradenstvo u 215 klientov z toho u 69 mužov a 146 žien. Prvýkrát vyšetrených 96 osôb z toho 31 mužov (32,29%) a 65 žien (67,71%).

Opakovane bolo vyšetrených 119 klientov z toho 38 mužov (31,93%) a 81 žien (68,07%).

Počet výkonov pri vyšetreniach spolu: 1165

Nadstavbové poradne: Výživová a úpravy telesnej hmotnosti a Poradňa na odvykanie od fajčenia. Vyšetrenia a poradenstvo bolo realizované u 8 osôb s miestom bydliska Zvolen, Hriňová, Detva, Krupina, a to 4 žien a 4 mužov. Prvovyšetrených bolo 6 klientov, opakovane prišli 2 ženy, jedna s cieľom zníženia telesnej hmotnosti a ďalšia v snahe zanechať fajčenie, ktorá intenzívne využívala aj telefonické poradenstvo cca 16krát.

Na prelome mesiacov marec-apríl 2017 sme 2 týždne zabezpečovali celoslovenskú telefonickú linku na odvykanie od fajčenia. Poskytli sme 71 konzultácií v prevažne boli muži.

Počet výkonov v oboch poradniach : 137

Oddelenie epidemiológie RÚVZ Zvolen prevádzkuje Poradňu na očkovanie.

Zrealizovali sme 21 aktivít na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva s počtom edukovaných 396. Na ozdravenie výživy a pitného režimu detí i dospelých sme pripravili 18 aktivít s 754 edukovanými. Prevenciu sociálne patologických javov so zameraním sa na fajčenie detí, mládeže a dospelých sme riešili formou 14 rôznych intervencií s 305 edukovanými. Počas roka sme zrealizovali 4 zdravotno-výchovné intervencie pre látkové závislosti s 130 edukovanými a dve intervencie na predchádzanie nelátkovým závislostiam obyvateľov s 38 edukovanými. Podporu zdravia obyvateľov rómskych osád sme riešili sme intervenovali v 2 prípadoch u 103 edukovaných. Výchovu k partnerstvu a rodičovstvu sme zabezpečili v 5 prípadoch s edukáciou 195 poslucháčov. Zdravé starnutie a aktivity na podporu zdravia seniorov sme realizovali v 4 prípadoch s edukáciou 122 zúčastnených. Podporu duševného zdravia populácie formou zdravotno-výchovných a poradenských činností sme zrealizovali 15 krát u 519 edukovaných v regióne. Prevenciu úrazov a prvú pomoc sme riešili formou 4 prednášok pre 112 edukovaných v produktívnom a poproduktívnom veku.

Prevenciu sexuálne prenosných chorôb vrátane HIV/AIDS sme zabezpečili v 7 prípadoch s 230 edukovanými. V oblasti stomatohygieny a podpory ústneho zdravia sme zrealizovali 6 aktivít s 137 edukovanými. Prevenciu civilizačných ochorení srdca a ciev sme zabezpečili 11 prednáškami s 241 edukovanými. Znižovanie nárastu ochorení diabetes mellitus sme ovplyvňovali 6 aktivitami s 187 edukovanými. Prevenciu osteoporózy sme realizovali v 3 prípadoch s 77 edukovanými. Prevenciu onkologických ochorení sme realizovali v 3 aktivitách s 52 edukovanými. Prevenciu alergických ochorení sme podporili 7 aktivitami s 94 edukovanými. Venovali sme sa aj iným odborným témam a to v 14 aktivitách s 306 edukovanými.

Počas roka 2017 sme spolu zrealizovali 145 prednášok a zdravotno- výchovných podujatí so zameraním sa na zdravotnú osvetu a zvyšovanie zdravotného uvedomenia jednotlivých populačných skupín obyvateľstva s počtom edukovaných 4015.

Zrealizovali sme 21 jednorazových aktivít podľa kalendára WHO – Svetové dni. V 10 prípadoch sme intervenovali a šírili osvetu cez distribúciu zdravotno-výchovných materiálov rôzneho zamerania. Dvakrát sme informovali verejnosť cez médiá deväťkrát cez webový portál RÚVZ Zvolen. V priestoroch RÚVZ Zvolen sme vytvorili 20 informačno-edukačných panelov pri príležitosti významných európskych a svetových dní.

Absolvovali ale i organizovali sme školenia, odborné semináre, porady vedúcich, pracovné stretnutia v rámci regiónu päťkrát s aktívnou účasťou a šesťkrát pasívne. Celostátne štyrikrát aktívne a štyrikrát pasívne a v rámci RÚVZ Zvolen jedenkrát aktívne a päťkrát pasívne.

Zapojili sme sa do 6 národných programov a projektov, 2 lokálnych projektov a + viazaného na iný subjekt. Pracovníčka OPZ/VkZ je členkou Poradného zboru hlavného hygienika SR pre odbor Výchova k zdraviu a krajskou odborníčkou pre výchovu k zdraviu. Zároveň je členkou Pracovnej skupiny pre duševné zdravie a drogové závislosti pri UVZ SR a členkou Komisie prevencie kriminality a drogových závislostí pri Meste Zvolen. Úsek podpory zdravia počas roka aktívne spolupracoval s 9 inštitúciami štátneho, verejného sektora. Vypracovali sme 3 stanoviská k materiálom UVZ SR, spracovali 9 rozborov – analytických správ a výročnej správy. Vypracovali sme 24 odpočtov plnení úloh za jednotlivé úseky plnenia úloh vymedzených UVZ SR a spracovali sme 9 rôznych stanovísk a vyjadrení. Poskytovali sme odbornú prax pre 5 študentov VŠ a predatestačnej praxe 1 lekára, špecializačnej prípravy 1 lekára. Poskytovali sme v 2 prípadoch konzultácie pri vypracovaní diplomových prác v odbore podpory zdravia.

Oddelenie hygieny výživy

ČÚ. 3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

Do tejto úlohy RÚVZ Zvolen v roku 2017 nebol zapojený.

ČÚ. 3.2. Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

Do tejto úlohy sme v roku 2017 neboli zapojení.

Č.Ú. 3.3. Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

V roku 2017 sme odobrali na vyšetrenie 1 vzorku výživového doplnku označeného probiotikum na stanovenie obsahu mezofilných baktérií, ktorá bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie do mikrobiologického laboratória pri RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktoré vykonáva aj celoslovenské spracovanie úlohy.

ČÚ. 3.4. Monitoring príjmu jódu.

K 31.12.2017 v zmysle plnenia úlohy „Systém kontroly obsahu jódu v jedlej soli“ boli mesačne odoberané dve vzorky jedlej soli. Spolu bolo odobratých a vyšetrených 24 vzoriek kuchynskej soli. V troch vyšetrených vzorkách bolo zistené po prepočte na jodid draselný menej ako 15 mg.kg-1, ďalších 21 vzoriek vyhovovalo súčasne platnej legislatíve. Výsledky vzoriek po zadaní údajov boli zaslané na celoslovenské spracovanie do RÚVZ v Banskej Bystrici.

ČÚ. 3.5. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm v potravinách.

V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách bola sledovaná spotreba troch vybraných prídavných látok E 104 – chinolínová žltá, E 950 -

acesulfam K a E 952 - cyklamáty na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

RÚVZ so sídlom vo Zvolene zabezpečil vyplnenie dotazníkov v kategórií:

Ľahko pracujúce ženy – veková kategória 19 – 35 r., v počte 5

Ľahko pracujúce ženy – veková kategória 36 – 54 r., v počte 5

Ľahko pracujúci muži – veková kategória 19 – 35 r., v počte 5

Ľahko pracujúci muži – veková kategória 36 – 54 r., v počte 5.

Na laboratórne vyšetrenie boli odobraté vzorky: My Lady – Likér, aromatizovaný vajcom, na vyšetrenie syntetického farbiva E 104 - chinolínová žltá, ďalej na vyšetrenie Acesulfamu K – E 950 bol odobratý nápoj z viacerých druhov ovocia – Grand originál – Multi Fruit a v nealkoholickom nápoji Bublínky Kola - limonáda s príchutou boli stanovované cyklamáty – E 952. Výsledky laboratórnych analýz týchto troch vzoriek boli vyhovujúce v sledovaných ukazovateľoch v zmysle platnej legislatívy. Dotazníky od klientov so získanými údajmi boli spracované do predložených tabuliek. Úloha bola po kompletnom spracovaní a v stanovenom termíne zaslaná na celoslovenské spracovanie do ÚVZ SR Bratislava.

ČÚ. 3.6. Monitoring príjmu kuchynskej soli.

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v hotových pokrmoch, ako aj v chlebe a v pekárenských výrobkoch. Pracovníci RÚVZ so sídlom vo Zvolene vykonali námatkové odbery, v zmysle cieľenej kontroly zameranej na obsah pridanej kuchynskej soli NaCl v hotových pokrmoch a v chlebe a to v troch zariadeniach spoločného stravovania otvoreného typu. Vyšetrené vzorky hotových pokrmov vyhoveli na obsah jedlej soli v potravinách – v hotových pokrmoch určených na priamu spotrebu v zmysle Výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (limit hotové pokrmy určené na priamu spotrebu 13 000 mg/kg NaCl). Ďalej boli odobraté tri vzorky krájaného chleba dodaného do ZSS dodávateľsky zo schválených pekárenských výrobní, pričom všetky tri vzorky vyhoveli na obsah jedlej soli v potravinách v zmysle Výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (limit chlieb 18 000 mg/kg NaCl). Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme boli zaslané v stanovenom termíne na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

ČÚ. 3.7. Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky.

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č.1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č.10/2011. V súčasnej dobe nie sú ustanovené legislatívne požiadavky na obalové materiály používané na balenie kozmetických výrobkov, preto cieľom projektu je posúdiť vybrané obalové materiály rôzneho materiálového zloženia používané na balenie kozmetických výrobkov v SR na základe predloženej dokumentácie a výsledkov migračných testov v súlade s požiadavkami nariadenia Komisie (EÚ) č.10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami. V súčasnosti prebieha prvá etapa a to príprava projektu.

Oddelenie epidemiológie

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania

Pracovníci oddelenia epidemiológie zabezpečili distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné a odporúčané očkovanie podľa dosiahnutého veku a rizika nákazy v Slovenskej republike na rok 2017.

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a pred cestou do zahraničia. Na základe písomného požiadania pediatrov vypracovávame individuálny očkovací kalendár pre deti, ktoré presiahli vek, v ktorom už mali byť očkované (posun očkovacieho kalendára). Poradňu na podporu očkovania využívajú okrem matiek aj osoby odchádzajúci služobne alebo súkromne do zahraničia. Zároveň dbáme na dodržiavanie očkovacej schémy (termínov) očkovania u lekárov prvého kontaktu.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2017

V roku 2017 sme sa podieľali na realizovaní zabezpečenia Národného imunizačného programu SR, participujeme na kontrole a surveillancie ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO. Spolupracujeme na príprave registra očkovaných osôb a na udržaní čo najvyššej možnej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Realizovali sme imunizačný program u infekčných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním a udržiavame rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v SR.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Zvolene sa zapojí do realizácie IP na zistenie účinnosti realizovaného očkovania a na zistenie hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agensom vo všetkých vekových kategóriách.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na vzdelávaní zdravotníckeho personálu v jednotlivých detských ambulanciách a v ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dospelých. V prvom polroku 2017 pracovníci oddelenia epidemiológie zabezpečili distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné a odporúčané očkovanie podľa dosiahnutého veku a rizika nákazy v Slovenskej republike na rok 2017 v ambulanciách lekárov pre deti a dospelých.

Manažment očkovania

Na základe Vyhlášky MZ SR 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení, vykonávame inštruktáž zdravotníckych pracovníkov (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách, hospodárenie s vakcínami).

Kontrola očkovania v regióne Zvolen

Organizačne sme zabezpečili prípravu ku kontrole a kontrole očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dospelých. Kontrolu vykonáme podľa vypracovaného odborného usmernenia na kontrolu očkovania vydaného ÚVZ SR.

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Zvolen:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Poliklinika Nemocnica Zvolen, a.s.	5
Zvolen centrum	1
Zvolen Sekier	2
Zvolen Západ	3
Budča	1
Sliáč	1
Zvolenská Slatina	1
Pliešovce	1

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Detva:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Detva	5
Hriňová	1

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Krupina:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Krupina	3

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s Oddelením klinickej mikrobiológie (OKM) Nemocnice Zvolen, a. s., ktorá poskytuje laboratórnu diagnostiku infekčných ochorení. V spolupráci so zástupkyňou primára OKM Ing. Janou Krokošovou zabezpečujeme záchyt pozitívnych výsledkov vyšetrení; údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému. Na oddelení OKM bolo zriadené call-centrum, ktorého prioritou je čo najdôslednejšie zabezpečenie hlásenia pozitívnych výsledkov prenosných ochorení.

Zlepšením spolupráce v našom regióne a v regióne Banská Bystrica došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach.

Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení

Opakovane sme písomne informovali lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov o povinnosti zo zákona č. 355/2007 Z. z. hlásiť výskyt infekčných ochorení.

Zvýšeným úsilím pracovníkov epidemiológie sme zaznamenali zvýšenie počtu hlásení prenosných ochorení od lekárov prvého kontaktu a od odborných lekárov (dermatovenerologické, infektologické, gynekologické a i. ambulancie). Lekárov sme informovali o možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Pracovníčky oddelenia epidemiológie absolvovali školiace akcie zamerané na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku týchto infekčných ochorení máme spracovaný havarijný plán na koordináciu postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR so zoznamom

členov koordinačnej komisie, zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen s kontaktnými adresami a telefonickými číslami.

Spolupracujeme s pracovníkmi oddelenia mikrobiológie Nemocnice Zvolen, a.s., mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a taktiež s lekármi prvého kontaktu a s lekármi infekčného oddelenia v Banskej Bystrici a s infektológom Nemocnice Zvolen, a.s.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov

V regióne Zvolen nie je zriadený utečenecký tábor ani stredisko.

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii a o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen otvoreného portálu EPIS.

Verejnoscť informujeme prostredníctvom internetových stránok o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami.

Pri výskyte prenosných ochorení v našom regióne individuálne informujeme obyvateľov danej oblasti o preventívnych a represívnych opatreniach, aby mali schopnosť chrániť sa pred infekčným ochorením.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia

Propagujeme možnosť využívania online hlásenia všeobecnými lekármi pre deti a dospelých a všeobecnými lekármi pre dospelých.

Kontrola kvality údajov v EPIS-e

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPIS-u údaje o prípadoch, pravidelne sledujú systém rýchleho varovania a kontrolujú zadané údaje.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

U vybraných nákaz sme aktívne sledovali zoznamy povinne hlásených položiek, ktoré sme implementovali do položiek programu EPIS. Zadávame všetky prípady podozrenia z nákazy chrípkou typu A (H1,N1) vrátane laboratórnej diagnostiky, cestovateľskej anamnézy, začiatku klinických príznakov, kontaktu s chorými a pod.

Manažment epidémií

V roku 2017 sme evidovali 26 epidémií:

Okres Zvolen:

- A08.1Kamiasč (Akútna gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) – 2 ochorenia v rodine,
- A08.0 Milčíkovci (Rotavírusová enteritída) - výskyt 3 ochorení v rodine,
- A02.0 Tóthová (Salmonelová enteritída) – 2 ochorenia v rodine, agens Salmonella enteritidis,
- A08.0 ro. Lattová (Rotavírusová enteritída) – 2 ochorenia v rodine,

- A02.0 ZŠ Sliač (Salmonelová enteritída) - lokálna epidémia v ZŠ Sliač – 26 chorých žiakov, agens Salmonella enteritidis,
- A04.5 rod. Bočkayová (Kampylobakteriálna enteritída) – 2 ochorenia v rodine, agens Campylobacter jejuni,
- A84.1 Michalíkovci (Stredoeurópska kliešťová encefalitída) – 2 ochorenia v rodine,
- A02.0 rod. Valachová (Salmonelová enteritída) – 3 ochorenia v rodine,
- A08.2 Gondovci (Adenovírusová enteritída) – 2 ochorenia v rodine,
- A02 Haladíková (Salmonelová enteritída) – 2 ochorenia v rodine, agens Salmonella enteritidis,
- A09 HKM Zvolen 2017 (Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu) – lokálna epidémia, gastrointestinálne ťažkosti u 22 hráčov HKM Zvolen.

Okres Detva:

- B86 DD Hriňová (Scabies) - 3 prípady svrabu u detí v Detskom domove v Hriňovej,
- A08.0 Kulišiakovci (Rotavírusová enteritída) – 4 ochorenia v rodine,
- A020 rod. Vargová (Salmonelová enteritída) – rodinná epidémia, 7 chorých, agens Salmonella enteritidis,
- B01.9 Fojtíkovci (Varicella) – 6 ochorení v rodine,
- A08.0 Očenáš (Rotavírusová enteritída) – 2 ochorenia v rodine.

Okres Krupina:

- B86 Kršiaková (Scabies) – 3 prípady v rodine,
- A020 Bzovík (Salmonelová enteritída) – 2 ochorenia v rodine, agens Salmonella enteritidis,
- A08.0 Gobolos (Rotavírusová enteritída) – 2 ochorenia v rodine,
- A08.0 Neurathová (Rotavírusová enteritída) – 4 ochorenia v rodine,
- A04.5 Strieborná (Kampylobakteriálna enteritída) – 3 ochorenia v rodine, agens Campylobacter jejuni,
- A04.7 ODCH Krupina (Enterokolitída zapríčinená Cl. difficile) – lokálna epidémia nozokomiálneho charakteru u 3 pacientov ODCH Krupina,
- A02.0 Hermanovci – 2 ochorenia v rodine, agens Salmonella enteritidis,
- A02.0 rod. Slúková – 3 ochorenia v rodine, agens Salmonella enteritidis,
- A02.0 Diamant 2017 – lokálna epidémia v kúpeľoch v Dudinciach, ochorelo 7 klientov, agens Salmonella enteritidis,
- B86 Špániková (Scabies) – 3 prípady v rodine.

Vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

Manažment kontaktov a ohnísk

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko.

Hodnotenie - rok 2017

Spracované a vložené prípady do systému – potvrdené + pravdepodobné				789
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:

Počet spracovaných ohnísk	255	99	55	409
Počet chránených kontaktov očkovaním	13	1	2	16
Počet chránených kontaktov inak	206	70	97	375
Opatrenia prijaté rozhodnutím	28	9	35	72
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	449	158	119	726
Zoznam epidémií	11	5	10	26
Počet lekárov hlásiacich cez internet EPIS	2	0	0	2

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY , úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz

Prípisom RÚVZ so sídlom vo Zvolene sme upozornili zdravotnícke zariadenia – lôžkové oddelenia okresov Zvolen, Detva a Krupina na plnenie platnej legislatívy (vrátane hlásenia nozokomiálnych nákaz) pre zdravotnícke zariadenia - Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

V rámci kontrol ŠZD sa vykonávalo aktivizovanie hlásenia nemocničných nákaz.

Počet hlásených NN Zvolen – 16, Detva – 0, Krupina – 6.

Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci ŠZD v regióne Zvolen aplikujeme nové poznatky z oblasti prevencie NN všetkým kategóriám zdravotníckych pracovníkov.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky.

Pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastnila ukážky „Postup personálu ambulancie pri zachytení pacienta podozrivého na VNN“, ktorú organizoval referát krízového riadenia Nemocnica Zvolen a.s. v priestoroch nemocnice.

Sentineloví lekári odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky (6 lekárov).

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz, ktorého obsahom je varovanie, reakcia na epidémie alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

6.6 Enviromentiálna surveillance Poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2020 boli v spolupráci s oddelením podpory zdravia vykonané prednášky pre žiakov základných škôl. Cieľom aktivít odd. epidemiológie je zvýšenie úrovne informovanosti v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s Oddelením klinickej mikrobiológie Nemocnice Zvolen, a. s., ktorá poskytuje laboratórnu diagnostiku HIV. V prípade pozitívneho výsledku pracovníci oddelenia epidemiológie taktiež spolupracujú s NRC pre HIV/AIDS.

Údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému, a tak sú podkladom na sledovanie epidemiologickej situácie.

6.8. PORADNE OČKOVANIA

V RÚVZ so sídlom vo Zvolene je zriadená Poradňa na podporu očkovania, ktorej cieľom je zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a osôb cestujúcich do zahraničia.

Adresa a konzultačné hodiny sú zverejnená na internetovej stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úlohy stanovené ÚVZ SR: splnené v stanovených termínoch

Podiel a dosiahnuté výsledky na plnení programov a projektov RÚVZ v SR

Pracovníci odd. HŽPZ sa v roku 2017 podieľali na plnení 3 programov a projektov:

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP IV. Participuje na plnení regionálneho prioritného cieľa I a to vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú a vykonávaním monitoringu kvality vôd určených na kúpanie. V individuálnych vodných zdrojoch, pokiaľ sa v rodine žiadateľa o laboratórny rozbor nachádzajú malé deti, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode. Ďalej je to participácia, v rámci svojich možností, na plnení regionálneho prioritného cieľa III: Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším. Ochrana zdravia obyvateľstva cestou eliminácie alebo redukcie na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorba zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami, zvyšovanie uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov: vykonávanie dozoru nad dodržiavaním podmienok (tepelno – vlhkosťná mikroklíma, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) v bytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD a spolupráca s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Najväčším a najškodlivejším znečisťovateľom vnútorného ovzdušia je fajčenie. V roku 2017 vykonali pracovníci odd. HŽPZ 116 kontrol na ochranu nefajčiarov v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v telovýchovných zariadeniach a zariadeniach DD a DSS. V týchto zariadeniach nebolo zistené porušenie zákazu fajčenia. Regionálny prioritný cieľ IV: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk, radiácia) a biologických látok: odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány a na územné konanie stavby (obytná zóna, viacúčelové ihriská, obchodná galéria) a vyžaduje v odôvodnených prípadoch zhodnotenie radónového rizika stavebných pozemkov.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľom tohto programu je nastaviť nové národné ciele medzinárodného dokumentu *Protokol o vode a zdraví*, a to v rámci podpory trvalo udržateľného rozvoja na všetkých relevantných úrovniach v národnom i medzinárodnom kontexte ochrany ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej i kolektívnej úrovni, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho

využívania vody a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom – okres Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica je veľmi dobrá zásobovanosť obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Počet zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov v okrese Žiar nad Hronom je 44 027, čo je 91,23 %, v okrese Banská Štiavnica je 15 714, čo je 94,67 % a v okrese Žarnovica je 24 288, čo je 89,62 %. V spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sa závažnejšie nedostatky v kvalite vody vyskytli vo verejnom vodovode v obci Vyhne, časť dolná. RÚVZ v Žiari nad Hronom vydal zákaz používať vodu na pitie a varenie. V obci Janova Lehota a Jastrabá pretrvávajú problémy v kvalite vody v ukazovateli absorbancia a zákal. V meste Banská Štiavnica je mimo prevádzky vodárenská nádrž Rozgrund z dôvodu zhoršenia senzoričných vlastností vody.

V rámci ŠZD bolo v roku 2017 vykonaných 39 kontrol verejných vodovodov. Za rok 2017 bolo odobratých 236 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z toho v okrese Žiar nad Hronom bolo odobratých 115 vzoriek, v okrese Žarnovica 70 vzoriek a v okrese Banská Štiavnica 51 vzoriek vôd. RÚVZ vydal 12 opatrení rozhodnutím zabezpečiť dostatočné množstvo zdravotne bezpečnej pitnej vody vo verejnom vodovode pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a obce Dolná Ždaňa, Trnavá Hora, Podhorie a Vysoká. RÚVZ vydal 24 podnetov na odstránenie nedostatkov zistených v kvalite vody z verejných vodovodov pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a obce Horná Ždaňa, Dolná Trnávka, Prestavky, Hodruša Hámre a Štiavnické Bane. Dňa 15.12.2017 uložil RÚVZ opatrenie pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom podľa § 55, ods. 2 písm. d) zákona č. 355/2007 Z. z., ktorým zakázal používať zdraviu škodlivú pitnú vodu z verejného vodovodu Vyhne, časť dolná, na pitie a varenie. Ďalej bolo v rámci expertíznej činnosti na objednávky odobratých 28 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov pre prevádzkovateľov verejných vodovodov, 9 vzoriek bolo odobratých z vlastných vodných zdrojov v rekreačných zariadeniach, 4 vzorky v zariadení sociálnej starostlivosti a 1 vzorka zo zariadenia starostlivosti o ľudské telo. Ďalších 8 vzoriek pitných vôd bolo odobratých na základe objednávok súkromných osôb a dve vzorky boli odobraté na základe žiadosti obce. Spolu bolo v rámci expertíznej činnosti odobratých 52 vzoriek vôd.

V rámci monitoringu kvality vody určenej na kúpanie za rok 2017 bolo odobratých 18 vzoriek vôd z Vindšachtského, Počúvadlianskeho a Veľkého Kolpašského jazera. Z laboratórnych výsledkov kvality vody vyplynulo, že neboli zistené závažné nedostatky v kvalite vody. Došlo k prekročeniu medznej hodnoty v ukazovateli Escherichia coli a črevné enterokoky vo Vindšachtskom jazere vo vzorke vody zo dňa 18.07.2017. Následným kontrolným odberom zo dňa 25.07.2017 sa už prekročenie medznej hodnoty vo vyššie uvedených ukazovateľoch nepotvrdilo a kvalita vody bola vyhovujúca, to znamená, že išlo o krátkodobé znečistenie spôsobené napr. kontamináciou z odpadových vôd alebo zo splachov dažďovej vody. Dolno Hodrušské jazero a Veľká Richnava sú po rekonštrukcii a naplňajú sa vodou. Vody určené na kúpanie nemajú prevádzkovateľov, kvalitu vody počas kúpaciej sezóny monitoruje len RÚVZ v Žiari nad Hronom. V priebehu kúpaciej sezóny 2017 boli 11.07.2017 informatívne odobraté vzorky vôd aj z ďalších prírodných vodných nádrží, ktoré sú počas kúpaciej sezóny využívané na kúpanie a to: Hodruša Hámre – Kopanice, Banská Štiavnica - Klinger, Belianske jazero v k. ú. Banská Štiavnica, Štiavnické Bane – Evičkinovo jazero a Nová Baňa - Tajch. Tieto vodné plochy využíva na kúpanie menší počet ľudí, z každej vodnej plochy bola odobratá jedna vzorka vody podľa Pokynov na zabezpečenie kúpaciej sezóny 2017, vydaných ÚVZ SR Bratislava dňa 11.05.2017. Odobraté vzorky vôd z vodných plôch Kopanice, Klinger, Belianske jazero, Evičkinovo jazero a Tajch, vyhovovali vo vyšetrených mikrobiologických, biologických a fyzikálno – chemických ukazovateľoch požiadavkám vyhlášky č. 309/2012 Z. z.

RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008 až rok 2017. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu, o vyhodnotení priebehu KS na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu kúpacej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a vode na kúpanie za každý rok. Pracovníci oddelenia v spolupráci so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určených na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa, zabezpečili zhotovenie a umiestnenie tabulí s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Riešiteľské pracoviská: Všetky RÚVZ v SR

Nie všetky etapy riešenia projektu boli realizované (nedostali sme metodiku k výkonu ŠZD v soláriách a na celoslovenskej porade bolo dohodnuté, že nebudeme vykonávať orientačné meranie UV žiarenia v soláriách).

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 12 zariadení solárií, z toho v okrese Žiar nad Hronom 5 solárií, v okrese Žarnovica 3 soláriá a v okrese Banská Štiavnica 4 soláriá. V týchto zariadeniach bol ŠZD v roku 2017 vykonaný jedenkrát, v jednom zariadení dvakrát. Pri výkone ŠZD boli zistené nedostatky ako: v prevádzke chýbal prevádzkový denník, nebol predložený doklad o zdravotnej spôsobilosti obsluhujúceho personálu, chýbal doklad o zaškolení odborne spôsobilou osobou k obsluhu solária, nefunkčný ventilátor v prevádzkovej miestnosti na zabezpečenie núteného vetrania a nevybavená lekárnička prvej pomoci. V zápisnici z výkonu ŠZD boli uložené nápravné opatrenia na odstránenie uvedených nedostatkov s termínmi ich odstránenia. Za závažné nedostatky v 2 prevádzkach solárií (prevádzkovanie bez rozhodnutia RÚVZ a nerealizovanie meraní UV žiaričov po ich výmene) boli uložené 2 pokuty v sume 700 €, ktoré boli zaplatené. ŠZD bol vykonávaný podľa zákona č. 355/2007 Z. z., vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z., v znení vyhlášky č. 75/2014 Z. z. so záznamom do vzorových zápisníc z výkonu ŠZD, ktoré vypracoval ÚVZ SR. Jednotná metodika výkonu ŠZD zatiaľ nebola ÚVZ SR vypracovaná.

Na zistenie využívania služieb solárií mladistvými bol v roku 2017 realizovaný dotazníkový prieskum v spolupráci s odd. HDM, ktoré zabezpečilo distribúciu dotazníkov v stredných školách v našom spádovom území a odd. HŽP zabezpečilo vloženie údajov z dotazníkov do predloženej tabuľky, vypracovanej ÚVZ Bratislava. Následne boli vložené údaje zaslané ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

Podľa posledných informácií merajú UV žiarenie prístrojmi už aj RÚVZ Prešov, RÚVZ Trenčín a RÚVZ Banská Bystrica.

2. ODELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2. .1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len RÚVZ) v Žiari nad Hronom vedie evidenciu rizikových prác o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v dozorujúcich subjektoch spádového územia okresov Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2017 evidovali 3719 osôb v riziku, z toho 512 žien. V tretej kategórii rizikových prác 3265 osôb z toho 502 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 454 osôb z toho 10 žien. Evidenciu rizikových prác prehodnocujeme podľa vyhlášky MZ SR č.98/2016 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č.448/2007 Z.z. Priebežne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 22 rozhodnutí o určení rizikových prác. V štyroch prevádzkach boli vyhlásené rizikové práce zrušené (ukončenie činnosti, vyradenie technológie, zrušenie pracovnej činnosti). V desiatich prevádzkach, v ktorých bola vyhlásená riziková práca kategórie IV. boli tieto práce prehodnotené a boli opakovane posúdené na základe predložených posudkov o riziku. Dva nové subjekty (prevádzky) boli vyhlásené s rizikovými prácami; spoločnosť Slovak Packaging s.r.o. a Neumann Aluminium PWG s.r.o. v Žarnovici. Päť subjektov po objektivizácii pracovného prostredia požiadali prehodnotenie rizikovej práce a následne o vydanie rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do 3. kategórie rizikových prác. V jednom objekte bolo vydané nové rozhodnutie o vyhlásení rizikových prác z dôvodu zmeny priestorov (nové priestory), náplň a činnosť prác ostali bez zmien. V rámci ŠZD sme v roku 2017 vykonali 82 kontrol u tých zamestnávateľov, kde sú vyhlásené rizikové práce. Úloha sa naďalej plní priebežne.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 52 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami vrátane práce s azbestom a to najmä vo výrobných spoločnostiach. Ďalej boli kontrolované lekárne a existujúce poľnohospodárske spoločnosti.

Pre spádovú oblasť Žiar nad Hronom bolo do 31.12.2017 vydané tri osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami s neobmedzenou platnosťou. Osvedčenia vydáva RÚVZ Banská Bystrica.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 21 respondentov, pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Do 31.12. 2017 sme sa spolu s SIŽP zúčastnili na troch spoločných previerkach podľa zákona 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a to v spoločnosti CMK s.r.o. Žarnovica, v spoločnosti Slovnaft a.s. Terminál Hronský Beňadik a v spoločnosti Slovalco a.s. Žiar nad Hronom.

Bolo podaných 7 oznámení o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

V sledovanom období sme vydali 42 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 17 rozhodnutí bolo vydaných pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Bolo vyplnených 5 kontrolných listov „Dotazníky informovanosti zamestnancov A“. V rámci ŠZD sme kontrolovali najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, šatne, dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 15 kontrol, týkali sa odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch a zo striech rodinných domov, ktoré sme podrobne zaznamenali v záznamoch ŠZD a z kontrol sme si robili a uchováваме identifikačnú fotodokumentáciu.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2017 evidovali v procese chemickej karcinogenity 106 osôb v riziku, z toho 5 žien. V tretej kategórii rizikových prác 75 osôb z toho 5 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 31 osôb z toho 0 žien.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Pokračovaním projektu Zdravé pracoviská sa dopĺňajú a analyzujú rizikové faktory, sledujeme zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci vyplnili 86 dotazníkov informovanosti.

Individuálnym výjazdom s „Poradňou zdravia“ priamo v spoločnosti Slovalco, a.s., v Žiari nad Hronom boli poskytnuté zamestnancom tejto spoločnosti skriningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením, pričom celkom bolo vyšetrených cca 20 zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia. Pre každého klienta spoločnosti Slovalco a.s. boli vytlačené výstupy z programu Test zdravého srdca, ktoré im boli doručené v zalepených obálkach každému respondentovi osobitne. Výjazd Poradne zdravia oddelenie preventívneho pracovného lekárstva sme uskutočnili v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Úloha sa plní priebežne.

2.4 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Na chránených pracoviskách sme v rámci ŠZD vykonali 26 kontrol, pričom sme skontrolovali 23 chránených pracovísk (dielni). Na základe žiadosti v roku 2017 bolo do užívania

posúdených 18 chránených dielni alebo pracovísk. V rámci novo vytvorených chránených pracovísk vzniklo 23 pracovných miest. Všetci zamestnanci so zdravotným obmedzením absolvovali LPP (odporúčenie príslušného obvodného lekára na prácu v chránenom pracovisku). Podľa druhu (skupiny) postihnutia uvádzaných podľa MKCH bolo najviac z posudzovaných pozícií cca 52% poškodenie pohybového aparátu (M) a duševné poruchy cca 26% (F). Prevažovali prevádzky charakteru SZČO, s počtom zamestnancov – jeden, ako samo zamestnávateľ.

Pri posudzovaní priestorov prevádzok, boli žiadatelia upozornení na menšie nedostatky, ktoré boli odstránené obratom. Posudzované priestory spĺňali požiadavky na ochranu zdravia, podľa NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko s ohľadom na charakter pracoviska a vykonávanú činnosť (s dôrazom na ergonomiu, vetranie a osvetlenie).

Pracovné podmienky sú prispôbené zamestnancom podľa možností a charakteru vykonávanej činnosti (napr. rôzny pracovný čas v jednozmennej prevádzke v rozpätí 6 až 8 hodín). Ani jedna pracovná činnosť nie je odmeňovaná úkolom. Zamestnanci majú možnosť si voľiť vlastné pracovné tempo a aj pracovnú polohu (napr. v sede, alebo práca v stojí). Počas zmeny môžu mať podľa potrieb aj viac prestávok na oddych, môžu používať oddychovú miestnosť. Pracoviská sú zariadené v súlade s ergonomickými požiadavkami práce (napr. vhodné a nastaviteľné pracovné stoličky).

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na chránených pracoviskách neboli zistené závažné nedostatky, ktoré by vyžadovali vykonať nápravné opatrenia, alebo by boli v rozpore s platnou legislatívou.

Pri kontrolách boli vyplnené 3 kontrolné listy pre prácu so zobrazovacou jednotkou, z ktorých vyplynulo, že zamestnanci sú informovaní o rizikách práce so zobrazovacou jednotkou.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – rok 2017

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Žiar nad Hronom	4	14	23	26	28	Z-3	nie	žiadne	vid'. textová časť

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

Vykonávaná činnosť za jednotlivé pracoviská:

- 1.) pomocná pracovná sila
- 2.) polygrafický pracovník
- 3.) učiteľka v špeciálnej triede, asistent učiteľa
- 4.) predavač
- 5.) kadernička

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV Z BAMBUSU

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti výrobkov z bambusu určených na priamy styk s potravinami vo vzťahu k migrácii formaldehydu, melamínu a ďalších kontaminantov vyplývajúcich z materiálového zloženia a kontroly správneho označovania v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie), RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom (odber vzoriek)

Anotácia

V súčasnej dobe narastá používanie bambusu pri výrobe materiálov a predmetov určených na priamy styk s rôznymi typmi potravín. Bambus ako taký je prírodný materiál avšak na dosiahnutie vhodných vlastností sa stmeluje fenol-formaldehydovými živcami a rôznymi aditívami a adhezívami, z ktorých môžu migrovať kontaminanty ako formyldehyd a melamín. Problematické je aj legislatívne zaradenie týchto výrobkov. Bambus nespadá pod nariadenie EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch avšak používanie rôznych živíc a adhezív spôsobuje, že na daný materiál sa majú uplatňovať požiadavky tohto nariadenia.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2016 – december 2017 – príprava projektu a analýza vzoriek

II. etapa: 30. marec 2018 – záverečná správa

Vyhodnotenie

V spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom boli odobraté 2 vzorky výrobkov z bambusu: doska na krájanie a súprava štyroch kuchynských potrieb. Vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie a hodnotenie do RÚVZ so sídlom v Poprade. Laboratórnymi rozbormi bolo zistené, že testované vzorky za podmienok testov spĺňajú požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami v znení neskorších predpisov.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

3.3. MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t. j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními hygieny výživy a bezpečnosti potravín RÚVZ v sídlach krajov

Anotácia

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potencionálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť, životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Etapy riešenia

I. etapa: pokračovanie v monitoringu priebežne počas r. 2017

II. etapa: vyhodnotenie, záverečná správa – december 2017

Vyhodnotenie

V spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom bola odobratá 1 vzorka výživového doplnku: „Laktobacily „6“ Dr. Max, 30 kapsúl“, ktorá bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie a hodnotenie do RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Laboratórnym rozborom bolo preukázané, že obsah mezofilných baktérií mliečneho kvasenia je v súlade s deklarovávaným množstvom uvedeným na obale.

Výstupy

Správa. Zistené výsledky uplatniť pri prijímaní nápravných opatrení v rámci úradnej kontroly. Na základe analýzy výsledkov zhodnotenie overenia výrobcom deklarovanej kvality potravín na osobitné výživové účely a výživových doplnkov obsahujúcich probiotiká a zhodnotenie z toho vyplývajúceho zdravotného benefitu pre konzumenta.

3.4. MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

1. kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín).

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2011).

Úloha je súčasťou realizácie úloh v oblasti ochrany a podpory zdravia obyvateľov.

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO_3

- časové obdobie: január - december 2017

II. etapa – správa a výstupy 15. január 2018

Vyhodnotenie

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli pochádzajúcich z krajín Európskej únie.

Všetky vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie, za účelom stanovenia obsahu jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného.

Podľa požiadaviek Vyhlášky MP a rozvoja vidieka SR č. 309/2015 Z. z. obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného po prepočte na jodid draselný v kuchynskej soli je stanovený na 15 – 35 mg/kg. Limit pre obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli v európskej legislatíve nie je stanovený. Podľa požiadaviek Nariadenia EP a Rady (ES) č. 1333/2008 o prídavných látkach v potravinách v znení neskorších predpisov je stanovené v kuchynskej soli najvyššie prípustné množstvo ferokyanidu v množstve 20 mg/kg.

Údaje o odobratých vzorkách boli spracované v tabuľkách. Nedostatky v označovaní neboli zistené.

Prehľad o obsahu KI (KI a KIO₃) vo vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)					
		< 15		> = 15 ~ < = 35		> 35	
		počet	%	počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	13	0	0,00	13	100,00	0	0,00
Žarnovica	6	0	0,00	6	100,00	0	0,00
Banská Štiavnica	5	0	0,00	5	100,00	0	0,00
SPOLU	24	0	0,00	24	100,00	0	0,00

Hodnotenie obsahu FeCN₆ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)			
		< 20		> 20	
		počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	13	13	100,00	0	0,00
Žarnovica	6	6	100,00	0	0,00
Banská Štiavnica	5	5	100,00	0	0,00
SPOLU	24	24	100,00	0	0,00

Realizačné výstupy

Trend vývoja za obdobie posledných 10 rokov v oblasti fortifikácie kuchynskej soli.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2017 a ďalšie roky

3.5. MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK V POTRAVINÁCH

Cieľ

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm u dospelých a detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách a aróm v danom členskom štáte.

Etapy riešenia

I. etapa: február 2017 – november 2017: metodická príprava monitoringu; zber údajov a analýza vzoriek

II. etapa: december 2017 – 1. štvrt'rok 2018 – vyhodnotenie monitoringu – záverečná správa.

Vyhodnotenie

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch - 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov.

Každý klient obdržal 24 hodinový jedálny lístok. Z jedálnych lístkov bola zisťovaná spotreba vybraných prídavných látok (E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty).

V roku 2017 bolo odovzdaných 10 dotazníkov od žien a 10 dotazníkov od mužov. Respondenti boli vo vekovej kategórii 19 až 34 rokov a 35 až 54 rokov, muži a ženy ľahko, resp. stredne pracujúci. Projekt bol ukončený 21.11.2017 a zaslaný ÚVZ SR.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe excel do tabuliek. Sumár výsledkov respondentov o predpokladanom množstve skonsumovanej prídavnej látky bol spracovaný v predpísaných tabuľkách.

Na základe údajov získaných z 24 hodinových dotazníkov respondentov sme mali vytypovať 1 - 2 vzorky pre každú prídavnú látku. Z výsledkov získaných z 24 hodinových dotazníkov respondentov sme zistili, že chinolínová žltá sa môže nachádzať v jednom druhu alkoholického nápoja: PARTY - likér s vaječnou príchuťou s obj. 17 % alkoholu, acesulfam K v jednom druhu nealkoholického nápoja: Mirinda pomarančová s obsahom pomarančovej šťavy s cukrami a sladidlami a cyklamáty v Nízkoenergetickom sirupe s príchuťou pomaranč. Uvedené vzorky boli odobraté a zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória RÚVZ v Banskej Bystrici a ÚVZ SR so sídlom v Bratislave. Laboratórnym vyšetrením bolo v alkoholickom nápoji zistené množstvo E 104 chinolínovej žltej 51,3 mg/kg, množstvo E 950 acesulfam K v nealkoholickom nápoji 56,5 mg/l a v sirupe bol laboratórne zistený obsah sladidiel E 952 cyklamáty v množstve 246 mg/l. Maximálne množstvá uvedených prídavných látok stanovené v Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008 o prídavných látkach v potravinách, prihladiť na neistotu merania, neboli prekročené.

Výstupy

Záverečná správa obsahujúca údaje o úrovni spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm u dospelých a detskej populácie.

3.6 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO, Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti pripravovaného Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa – postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie. Od 1.decembra 2015 vstúpil do platnosti výnos MZ SR na regulovanie pridávania kuchynskej soli do potravín, ktorý oproti predchádzajúcemu výnosu znižuje obsah pridávanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch na 13 000 mg/kg a v chlebe a pekárskech výrobkoch na 18 000 mg/kg.

Etapy riešenia

I. Etapa:

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať 3 vzorky hotových pokrmov (polievka alebo hlavný pokrm) a 3 vzorky chleba alebo pekárskech výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli, pod koordináciou KO v HV.

T: 31.12.2017

Z: RÚVZ v sídle kraja

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30. 4. 2018

Z: KO v HV

II. Etapa:

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.05.2018 – ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV.

Vyhodnotenie:

V rámci riešenia úlohy boli odobraté a laboratórne vyšetrené 2 vzorky chleba, 1 vzorka pečiva a 3 vzorky hotových jedál pozostávajúcich z kompletného menu. Laboratórnymi rozbormi bolo zistené, že obsah soli v odobratých vzorkách chleba, pečiva a dvoch vzorkách hotových jedál (kompletných menu) vyhovuje požiadavkám platnej legislatívy. Jedna vzorka hotového jedla (kompletné menu) nevyhovuje požiadavkám Výnosu MZ SR č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách. Zároveň bolo zistené, že v niektorých receptúrach k vyrábaným pokrmom množstvo soli prekračuje najvyššie prípustné množstvo stanovené vo výnose MZ SR. Výsledky laboratórných rozborov boli spracované v predpísaných tabuľkách a v stanovenom termíne boli zaslané do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Získané údaje tvoria podklad pre ďalšie štatistické spracovanie v rámci ÚVZ SR.

Výstupy

Záverečná správa – pre sledovanie situácie v oblasti príjmu soli cez hotové pokrmy v zariadeniach spoločného stravovania.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Etapy riešenia

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

S pracovníkmi materských centier sa nepodarilo nadviazať aktívnu spoluprácu. O prednášky, alebo zdravotno-výchovný materiál oddelenia podpory zdravia, zatiaľ neprejavili záujem. Prednáškovú činnosť si v materských centrách na našom spádovom území zabezpečujú prostredníctvom praktických lekárov pre deti a dorast, odborných zdravotníkov a stomatólogov.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

Evidujeme 12 odsúhlasených školských bufetov len pri stredných školách, kde je poskytované doplnkové stravovanie a sortiment je doplnený aj o potraviny s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli; vizuálne odhadujeme pomer týchto potravín na 50:50.

Školské bufety, ktoré prevádzkujú fyzické osoby oprávnené na podnikanie a jedna škola (vlastné pracovisko praktického vyučovania v SOŠ OaS), poskytujú doplnkové stravovanie pre žiakov stredných škôl. V rámci výkonu ŠZD sme odobrali 14 vzoriek obložených pekárenských výrobkov, pripravovaných priamo v bufete a vykonali sme 13 kontrol školských bufetov a 11 kontrol automatov. Zamerali sme sa aj na sortiment, ktorý nesmie obsahovať alkoholické nápoje, nápoje s obsahom kofeínu a chinínu a tabakové výrobky. Sortiment by mal byť v súlade s odporúčaniami racionálnej výživy s cieľom znížiť riziká výskytu chronických neprenosných ochorení, vrátane obezity. Pri previerkach zisťujeme, že prevádzkovatelia napriek veľkej snahe a pestrej ponuke nedokážu predávať hlavne sortiment zdravej výživy, deti naďalej uprednostňujú bagety z bielej múky (šunkové, syrové, zeleninové), hot-dogy, obložené žemle, sladké pečivo, langoše, párky, balené šaláty, cukrovinky, chipsy, sladké nápoje (ochutené minerálne vody, džúsy, ľadový čaj), hoci v ponukovom sortimente sú celozrnné obložené výrobky, mliečne výrobky aj ovocie a neochutené minerálne vody, o tieto produkty zo strany detí pretrvávajú stále výrazne menší záujem.

Všetkých 14 vzoriek odobratých bagiet vyhovovalo mikrobiologickým požiadavkám uvedeným v štvrtej hlave druhej časti Potravinového kódexu SR – Výnosu MP SR a MZ SR č. 06267/2006-SL V stredoškolských objektoch je umiestnených 8 nápojových automatov so sortimentom nápojov rôznych druhov kávy. Označenie, že sa jedná o kávu bez obsahu kofeínu bolo už nalepené na každom automate. Z nápojových automatov boli taktiež odstránené všetky nápoje s obsahom kofeínu – ice cafe, kofola, pepsi cola.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne

Vykonali sme 58 kontrol školských jedální pri základných a stredných školách. Pri výkone ŠZD sa zameriavame aj na desiaty, ktoré sú poskytujú školské stravovacie zariadenia. V 16 školských jedálňach sa, podľa záujmu detí, pripravujú a podávajú desiaty v pestrom sortimente.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie

Pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu realizovali na školách 73 hodín prednášok, pre 1258 účastníkov, zameraných na zásady správnej výživy. K programu Školské ovocie, RÚVZ Žiar nad Hronom - oddelenie výchovy ku zdraviu, distribuovali doručený zdravotno- výchovný materiál -7 ks; a vo vlastnej edícii bolo vydaných 464 vlastných výchovných materiálov -pracovné listy, omaľovánky, letáky, záložky.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,

Z celkového počtu 102 zariadení školského stravovania, bol vykonaných 118 kontrol ŠZD a UKP v stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež a 2 previerky výdajných školských kuchýň. Závažné zdravotno-hygienické nedostatky neboli zistené.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétno stravovania,

V územnej pôsobnosti RÚVZ Žiar nad Hronom sa v jednej školskej jedálni, v účelovej diétnej kuchyni, pripravuje diétno stravovanie – dva druhy diét, pre celkom 14 detí, ktorým bolo diétno stravovanie indikované lekárom všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast. 12 porcií obedov v obedároch, sa denne rozváža účelovým vozidlom SČK do ďalších troch základných škôl na území mesta. Vykonané boli 2 kontroly, hygienických podmienok pri príprave diétno stravy. Zdravotno-hygienické nedostatky neboli zistené.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

Vo všetkých sledovaných predškolských zariadeniach je denne zabezpečovaný pitný režim; rôzne čaje, sirupová voda a pitná voda, je k dispozícii v triedach počas celého dňa. V ZŠ a SŠ býva pravidelne denne nápoj za obedom, nezriedka sa podáva aj pitná voda, alebo v bufetoch pri stredných školách je možnosť zakúpiť stolové, ochutené a neochutené minerálne vody, džúsy, ktoré sú v sortimente školského bufetu.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,

V školských stravovacích zariadeniach, v posledných rokoch, registrujeme každoročne pozvoľný nárast počtu stravujúcich detí a mládeže.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,

Vzorky stravy na zisťovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy neboli odobraté.

- kontrolovať pestrosť stravy,

Kontrola pestrosti stravy je nedeliteľnou súčasťou každého výkonu ŠZD v školskej jedálni, nedostatky neboli zistené.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

Pri výkone ŠZD konštatujeme, že vedúce školských stravovní striktne dodržiavajú zásady zostavovania jedálnych lístkov, v súlade s vyhláškou MŠ SR č.330/2009Z.z. o zariadení

školského stravovania v súlade s VOD.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni /Okresný úrad BB/ a Spoločnými školskými úradmi na okresnej/mestskej/ úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

Vedúca oddelenia sa zúčastnila odborného seminára, Kvalita potravín v školskom stravovaní“ , , ktorý sa konal, pod záštitou MŠVV a Š SR a v spolupráci s OÚ odbor školstva B. Bystrica a seminára: „Výsledovateľnosť a bezpečnosť potravín v zariadeniach školského stravovania“ , 19.05.2017 organizovaného OÚ odbor školstva B. Bystrica v Banskej Bystrici- účasť MUDr. Zajacová

Metodik pre školské stravovanie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom organizuje 5x do roka, pracovné porady pre vedúce školských jedální, na ktoré je prizývaná vedúca oddelenia HDM / 2x s aktívnou účasťou/.

d) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklima a pod.)

Evidujeme 49 telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách a 35 vonkajších telovýchovných plôch a ihrísk. Priestorové usporiadanie, vybavenie a tepelno-vlhkostná mikroklima v prevažnej väčšine zodpovedá požiadavkám príslušnej legislatívy.

- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,

Vykonalí sme spolu 19 kontrol telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách, v prevažnej miere sa telocvične na mimoškolské aktivity po vyučovacích hodinách využívajú, vo večerných hodinách sa telocvične prenajímajú rôznym organizáciám na športové vyžitie. Prevádzkový poriadok je dodržiavaný.

- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),

Niektoré školy využívajú sezónne mestské ihriská, žiaci v mestách kde sa nachádza plaváreň, organizovane navštevujú plaváreň počas hod TV.

- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.

V súkromnej umeleckej škole v Kremnici je na prízemí, svojpomocne zriadená dostatočne vybavená posilňovňa, ktorú žiaci radi a často využívajú aj počas prestávok. V iných školách sme sa telovýchovnými chvíľkami počas prestávok nestretli.

- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,

Vo všetkých sledovaných základných a stredných školách boli v týždennom rozvrhu zaradené 2 hodiny telocviku. TV sa do rozvrhu zaraduje spravidla 6., 7. a 8. vyučovaciu hodinu, nikdy nie prvé vyučovacie hodiny.

Okrem oslobodených žiakov od TV počas hodín boli zistení ojedinelí žiaci, ktorí si zabudli cvičebný úbor, alebo boli práve zdravotne indisponovaní.

- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV

Každá škola vedie presnú evidenciu rozhodnutí školy o oslobodení žiaka od cvičenia, na základe zdravotnej indikácie uvedenej v písomnom vyjadrení ošetrojúceho lekára všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast, ktoré je striktné časovo ohraničené.

- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

V žiadnej škole sa neposkytuje LTV, nakoľko školy nedisponujú špecializovanými pracovníkmi pre LTV.

Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

Trvanie projektu

1.11.2015 – 31.12.2025

Termín ukončenia:

r. 2025

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach, organizovaných Odborom koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog
 - pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku.
- V roku 2017 požiadavka požiadavka gestora na vykonanie prieskumu u detí a mládeže nebola.

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku.
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR.
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl .
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry).
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou.
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky.
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách.
- Podpora Národného programu boja proti drogám.

Termín ukončenia

r. 2017

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Etapy riešenia

V decembri 2016 sme vykonali dotazníkový prieskum o zmapovaní úrazovosti u spolu 60 detí vo vekovej skupine 11-14 ročných, 30 detí z vidieckej základnej školy a 30 detí z mestskej základnej školy. Získané údaje boli vložené do masky v programe excel a dňa 20.12.2016 zaslané gestorovi úlohy - ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

V roku 2017, gestor úlohy ÚVZ SR, nepožadoval doplnenie údajov, získaných v roku 2016, od detí vo vekovej skupine 11-14 rokov.

Realizačné výstupy:

- záverečná správa z projektu
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre zhodnotenie činnosti v rámci riešenia projektu NEHAP/CEHAP a nie pre účely vytvorenia registra detských úrazov v rámci SR
- dodržiavanie intervenčných opatrení, ktoré by mali viesť k zníženiu výskytu detských úrazov v rámci Slovenska

Trvanie projektu:

r. 2014 – 31. 12. 2017

Termín ukončenia:

r. 2017

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE**6. 1. Národný imunizačný program SR****Cieľ**

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeléj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2017, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení

preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

VYHODNOTENIE

V roku 2017 bolo hlásených deväť ochorení na pertussis, diagnóza bola potvrdená klinicky a sérologicky. Ochorelo 6 dospelých a 3 deti, deti neboli zaočkované, rodičia odmietajú všetky povinné očkovania. V 2 prípadoch u dospelých chýbala zdravotná dokumentácia, vzhľadom k zmene ošetrojúceho lekára a prepisu zdravotných záznamov, v dôsledku čoho chýbali údaje o očkovaní v detskom veku. Hlásené boli 2 septikémie vyvolané *Streptococcus pneumoniae* u polymorbídnych pacientov nezaočkovaných proti pneumokokom.

V apríli 2017 boli všeobecní lekári pre deti a dorast a gynekológovia ambulancie a lôžkovej zložky spádových okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom informovaní prostredníctvom mailovej pošty a osobnými návštevami o príprave a obsahu aktivít „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) a boli vyzvaní k spolupráci pri vykonávaní aktivít kampane. Článok pod názvom „Európsky imunizačný týždeň 2017“ bol odoslaný 8 regionálnym printovým médiám a zverejnený bol vo všetkých spádových okresoch Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Informačná vývesná tabuľa v budove RÚVZ v Žiari nad Hronom informovala o význame a princípoch očkovania a bezpečnosti očkovania a o všetkých aktivitách tejto kampane.

Na webovej stránke RÚVZ v Žiari nad Hronom boli zverejnené informácie o EIT a upozorňoval na naš aktívny pútač. V tomto týždni sa dvaja rodičia informovali o povinnom očkovaní.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovačom kalendári na rok 2017.

V rámci plnenia projektu 6.9. pracovníci oddelenia epidemiológie v spolupráci s oddelením OVkZ a HDM realizovali aktivity zamerané na zvýšenie povedomia budúcich rodičov o význame očkovania (89 študentov z 3 stredných škôl).

Na RÚVZ ZH je zriadená poradňa očkovania – podrobne vid' 6.8.

V januári 2017 SEVS a SLS usporiadali VII. Vakcinologický kongres na Štrbskom Plese, na ktorom sa zúčastnila pracovníčka oddelenia.

Etapy riešenia a realizačné výstupy

- informovanosť lekárov prvého kontaktu ako aj ostatných zdravotníckych pracovníkov o platnom očkovačom kalendári a o zmenách v očkovaní podľa usmernení ÚVZ SR a o dosiahnutej zaočkovanosti v spádových okresoch RÚVZ a v celej SR
- priebežná kontrola uskladnenie zásob očkovačích látok v ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast a vybraných ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých
- administratívna kontrola očkovania zo zdravotnej dokumentácie očkovaných podliehajúcich kontrole v ambulanciách praktických lekárov podľa usmernenia ÚVZ SR k 31.08.2017
- spracovanie výsledkov kontroly a vyhodnotenie zaočkovanosti v spádových okresoch a vypracovanie správy z kontroly očkovania
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti prostredníctvom regionálnej tlače a regionálnej televízie

6. 2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

VYHODNOTENIE

Analýza epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení v roku 2017 a porovnanie s výskytom v roku 2015.

V roku 2017 bolo vykázaných celkovo 1480 prenosných ochorení, vrátane nozokomiálnych nákaz (z nich 107 NN), v roku 2015 to bolo 1360, z nich 96 nozokomiálnych nákaz. Nárast bol zaznamenaný hlavne v počte hlásených ochorení na varicellu, kampylobakteriálnu enteritídu, enterokolitídu spôsobenú *Clostridium difficile*.

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 104 ochorení na salmonelovú enteritídu a 8 vylučovaní salmonel bez klinických príznakov, čo je takmer na rovnakej úrovni ako v roku 2015 (106 ochorení a 6 vylučovaní).

Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 9 prípadoch, z toho v 1 prípade išlo o epidémiu, v ktorej bolo zaznamenaných 15 ochorení a v 1 prípade o ochorenie u 3 členov rodiny.

Ochorenie na bacilárnu dyzentériu bolo hlásené v 1 prípade, v roku 2015 - 9 ochorení a 2 vylučovania.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi E. coli bol zaznamenaný v 21 prípadoch (v roku 2015 - 23 ochorení).

Zaznamenali sme 145 prípadov kampylobakteriálnej enteritídy, čo je nárast o 35 ochorení oproti roku 2015 (110 prípadov).

Epidémia na kampylobakteriózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 6 prípadoch, jednalo sa o rodinné výskyty, rovnako ako v roku 2015.

Enteritída Y. enterocolitica sa vyskytla v 5 prípadoch (2015-12), v 24 prípadoch enterokolitída spôsobená Clostridium difficile (z toho 21 ako NN), v roku 2015 bolo 14 ochorení (5xNN).

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 53 chorých, v minulom roku 75 chorých, v rámci 4 rodinných výskytov bol diagnostikovaný rotavírus u max. 3 rodinných príslušníkov v 2 prípadoch.

V 7 prípadoch boli zaznamenané ochorenia na gastroenteritídu spôsobenú adenovírusom (2015 – 17) a v 25 prípadoch Norwalkvírusom (2015 – 37).

Hlásených bolo 45 prípadov hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu (32 ochorení v rámci epidémie u stredoškôľakov), minulý rok to bolo 50 ochorení (41 v rámci epidémie u účastníkov ŠvP).

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** bola zaznamenaná v 4 prípadoch VHA, 2 x akútna VHB, 10 x chronická VHB (2015 – 5), v 10 prípadoch nosičstvo HBsAg (2015-7). Chronická hepatitída typu C bola hlásená v 4 prípadoch (2015-10). V 1 prípade bola hlásená akútna VHE. U priamych kontaktov VHB bolo zahájené očkovanie proti VHB. Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** bolo vykazovaných 9 ochorení na pertussis (2015 -0), pneumónia inými organizmami bola hlásená v 2 prípadoch, RSV bronchitída v 1 prípade, zaznamenané bolo ochorenie na pľúcnu tuberkulózu v 2 prípadoch (2015-0), v 1 prípade pľúcna mykobakteriáza.

Na varicellu bolo hlásených 744 ochorení (rok 2015 - 615 ochorení), na herpes zoster 11 ochorení (2015-18).

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenaných 11 ochorení na streptokokovú septikémiu (2x strept. sk.A, 2x strept. sk B, 2x Streptococcus pneumoniae, 2x iná strept. septikémia, jedno ochorenie na erysipelas, 2x šarlach).

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky. Oddelením lekárskej mikrobiológie v Banskej Bystrici bolo potvrdených RT PCR vyšetrením 7 prípadov. **SARI** - v roku 2017 nebolo hlásené (2015 – 3).

V skupine neuroinfekcií boli zaznamenané dve ochorenia na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu (2015- 1x CJCH, 1x GB syndróm, 2x nešpecifikovaná bakteriálna meningitída).

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** boli zaznamenané 3 ochorenia vo včasnom lokalizovanom štádiu lymeskej borreliózy (2015 – 4), 5 ochorení na artritídu pri LB (2015- 3), 4x polyneuropatia pri LB (2015-3), 6 x kontakt alebo ohrozenie besnotou (2015 -4). Ochorenie na toxoplazmózu bolo hlásené v 3 prípadoch(2015-3), v roku 2017 boli hlásené 3 ochorenia na stredoeurópsku kliešťovú encefalitídu (2015-0) a v 1 prípade hlásená listériová septikémia.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynový flegmónu, svrab bol zaznamenaný v 12 prípadoch (2015-14).

V skupine **pohlavných ochorení** vykazovaných 9 chlamýdiových infekcií dolných častí močovopohlavnej sústavy (rok 2015-8), 1x sekundárny syfilis kože a slizníc, 2 x nešpecifikovaný syfilis, 3 gonokokovú infekciu (2015-1x) a 1 x urogenitálnu trichomonádu (2015-1x).

V skupine **iných infekcií** – nezaradených bolo hlásených 6 ochorení na infekčnú mononukleózu, v roku 2015 bolo vykazovaných 9 ochorení.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli hospitalizovaní prevažne na detskom, internom a infekčnom oddelení, postexpozičná vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii prevažne v Banskej Bystrici a vo Zvolene.

V roku 2017 bolo pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 20 karanténnych opatrení pri črevných nákazách (9 kontaktom s chorými na kamylobakteriálnu enteritídu a 11 na salmonelózu).

V 29 prípadoch bol rozhodnutím regionálneho hygienika nariadený lekársky dohľad osobám, ktoré boli v kontakte s osobou pozitívnou na VHA.

Bolo vydané 1 rozhodnutie kontaktu z chirurgickej kliniky v Bratislave s pacientom pozitívnym na Klebsiellu pneumoniae carbaenamása.

Jednej osobe bol pred cestou do zahraničia na požiadanie vystavený certifikát o negativite protilátok HIV (po predchádzajúcom odbere a vyšetrení krvi).

Poradňu HIV/AIDS spojenú s poradenstvom a anonymným odberom krvi navštívilo 33 klientov. 14 klientov využilo poradenstvo formou e-mailovej komunikácie bez návštevy poradne a 10 klienti formou telefonického konzultácie.

Etapy riešenia:

- aktívna spolupráca s oddeleniami klinickej mikrobiológie a klinickej biochémie je priebežná, v spolupráci s týmito oddeleniami je vykonávané aktívne vyhľadávanie infekčných ochorení
- úzka spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu
- denné využívanie SRV na okamžité hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie a informovanosti
- informovanie zdravotníckej aj laickej verejnosti v oblasti infekčných ochorení, zvyšovanie edukácie obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií
- **Realizačné výstupy**
- články v regionálnej tlači o aktuálnej situácii ako aj pri epidemickom výskyte prenosných ochorení – priebežne sa plní
- vykonanie analýzy prenosných ochorení za polrok 2017

- porovnanie výskytu polroku 2017 s polrokom 2015
- monitorovanie a kontrola prenosných ochorení
- monitorovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s klinickými pracoviskami – priebežne sa vykonáva
- zabezpečenie včasnosti hlásenia prenosných ochorení
- cestou informovanosti populácie o prenosných ochoreniach zlepšiť ich prevenciu – priebežne sa vykonáva osobne a prostredníctvom médií

6. 3. Informačný systém prenosných ochorení

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do sieti EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

VYHODNOTENIE

Za rok 2017 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 1480 prípadov, z nich 648 bolo potvrdených, 790 možných a 42 pravdepodobných
- 451 spracovaných ohnisk
- 24 epidémií
- 4 hlásenia do SRV – 2xVHA, A09,A02.0

Vykonané opatrenia :

➤ v ohniskách:

- dezinfekcia 448 x
- zdravotná výchova 448 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 1487

- vyhľadanie podozrivých z ochorenia 0
- informovanie zainteresovaných 64 x
- vyšetrenie zvierat 0 x

➤ **u kontaktov:**

- lekársky dohľad 30 x
- zvýšený zdravotný dozor 20x
- odporúčané očkovanie 36 x
- profylaxia ATB 0 x

6. 4. Nozokomiálne nákazy

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancie nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillancie a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie

mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

VYHODNOTENIE

Od februára tohto roku boli dočasne pozastavené povolenia na prevádzkovanie interného oddelenia, gynekologicko – pôrodnického, OAIM vo Všeobecnej nemocnici v Banskej Štiavnici. Pozastavenie bolo vydané Banskobystrickým samosprávnym krajom.

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol v roku 2017 vykonaný v lôžkovej časti Svet zdravia, a.s., Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom na internom oddelení JIS a na internom oddelení B. Mikrobiálny monitoring bol vykonaný na chirurgických operačných sálach, chirurgickom oddelení, chirurgickom oddelení JIS, detskom oddelení, internom oddelení A, OAIM, neurologickom oddelení, gynekologicko-pôrodnickom oddelení, gynekologickej operačnej sále, pôrodnej sále, ODCH Všeobecná nemocnica Banská Štiavnica a a na dialyzačnom stredisku NOVAMED, s.r.o. ŠZD bez mikrobiálneho monitoringu bol vykonaný na detskom oddelení Svet zdravia a.s. ZH a v 12 zdravotníckych zariadeniach (neštátne zariadenia ambulantného typu) - v 4 ambulanciách praktického lekára a v 8 pediatrických ambulanciách. Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 290 sterov z prostredia, 19 z rúk zdravotníckeho personálu na kontrolu dezinfekcie a 43 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility. Pri kontrolách sa sledovali postupy BOT, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčných prostriedkov (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP, výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu. Pri kontrolách bol kladený dôraz na dezinfekciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientami.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s vedeniami nemocnice.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 142 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (91 STE a 51 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

V spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (neštátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky a to v 16 prípadoch. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. Schválenie prevádzkového poriadku na základe žiadosti bolo vydané pre dve zubné ambulancie.

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz, sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia. Komisia pre nozokomiálne nákazy vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom v roku 2017 zasadala jeden krát.

Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom pokračovala v hlásení NN aj elektronickou formou. Aj napriek tomu nezodpovedala skutočnému stavu. Pri týchto nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

V roku 2017 bolo hlásených zo spádových nemocníc 107 nozokomiálnych nákaz (minulý rok 96) a to, 21 enteritíd vyvolaných *Clostridium difficile*, 52 x septikémie, 15 infekcia HDC, 7 x infekcia DDC, 2 x infekcia močovej sústavy, 1x v infekcia v mieste chirurgického výkonu, 2x flebitída a 7 x iné lokálne infekcie kože.

Aj v roku 2017 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“. V rámci tejto kampane bol vykonaný mikrobiálny monitoring rúk vybraných zdravotníckych pracovníkov na chirurgickom oddelení a odborný seminár venovaný tejto problematike určený pre všetkých zamestnancov.

V roku 2017 boli plnené 3 štúdie (projekty):

- v rámci programu HELICS - na surveillancie NN, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii, vykonal zber povinných údajov na chirurgickom oddelení, po vložení dát bol odoslaný gestorovi – 54 pacientov (RÚVZ Trenčín).
- pri plnení prevenčného sledovania „Infekcie súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v európskych zariadeniach dlhodobej starostlivosti (HALT -3)“ boli navštívené 2 zariadenia (DSS Ladomerská Vieska, DDaDSS Žiar nad Hronom). Zistené údaje od 193 klientov boli spracované a zaslané gestorovi štúdie (RÚVZ TN).
- v rámci plnenia štúdie – „Európska surveillancie infekcií *Clostridium difficile*“ bolo počas sledovaného obdobia od 1.10. do 31.12.2017 spracovaných a zaslaných gestorovi (RÚVZ TN) 12 enteritíd vyvolaných *Clostridium difficile* nozokomiálneho charakteru a 1 enteritída CDI nie NN charakteru podľa stanoveného manuálu.

Etapy riešenia

- spolupráca s lekármi zodpovednými za hlásenie NN
- spolupráca s oddelením klinickej mikrobiológie, hlásenie polyrezistentných kmeňov a nebezpečných nozokomiálnych kmeňov
- spolupráca s manažérom ošetrovateľskej kvality pri a zdravotníkymi pracovníkmi pri kontrolách štandardných postupov HER oddelení a BOT
- mikrobiálny monitoring bol vykonávaný podľa harmonogramu v spolupráci s RÚVZ v Banskej Bystrici
- pokračovanie surveillancie NN v programe HELICS, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii aj v roku 2017
- zdravotnícki pracovníci boli vedení v problematike NN pri kontrolách jednotlivých oddelení, ale aj na prevádzkových zasadnutiach
- ŠZD v lôžkových a ambulantných zariadeniach v spádových ZZ bol vykonávaný podľa harmonogramu
- priebežné monitorovanie a aktívne vyhľadávanie závažných nozokomiálnych nákaz
- participácia na projekte ECDC zameraného na surveillancie infekcií *Cl. difficile*

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za I. polrok 2017
- analýza NN (infekcie chirurgických rán po cholecystektómii) v programe HELICS
- monitorovanie a kontrola NN
- zlepšenie hlásnej služby
- kontrola štandardných postupov pri ošetrovaní pacientov a HER
- realizácia projektu ECDC v mesiacoch október – december 2017

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRsCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

VYHODNOTENIE

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

V roku 2017 pravidelne mesačne boli mailom doručované na RÚVZ rozpisy služobnej pohotovosti zamestnancov odboru krízového riadenia jednotlivých okresných úradov a boli aktualizované kontakty Štábov krízového riadenia v spádových okresoch.

V spádových regiónoch nebolo potrebné v prvom polroku riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

Denne sa sleduje a podľa potreby využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

V máji 2017 sa uskutočnil seminár vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“ a v júni 2017 bol na RÚVZ v Žiari nad Hronom obsahovo rovnaký seminár uskutočnený pre všeobecných lekárov spádových okresov. Usmernenie hlavného hygienika SR v súvislosti

s vírusom ZIKA bolo zverejnené na našej webovej stránke a odoslané mailovou poštou lekárom prvého kontaktu.

Témy „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike“ a „Usmernenie hlavného hygienika SR v súvislosti s vírusom ZIKA“ boli prezentované na 2 vnútroúradných seminároch pre zamestnancov RÚVZ.

Etapy riešenia a realizácia

- *aktualizácia kontaktov v Usmernení HH SR a pre KOS ZZS*
- *vypracovanie aktuálneho stavu pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy vrátane OOPP*
- *v prípade mimoriadnej situácie zvolenie zasadnutia RPK*
- *priebežná spolupráca s krízovým štábom CO, v prípade potreby iniciovanie a zvolania, aktualizácia kontaktov*
- *kontinuálne monitorovanie a hlásenie akútnych respiračných ochorení so zameraním na chrípku a chrípke podobné ochorenia*
- *v chrípkovej sezóne zabezpečiť informovanosť zdravotníckej aj laickej verejnosti o epidemiologických opatreniach a samotnej chorobnosti*
- *školenie všeobecných lekárov o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na vysoko nebezpečnú nákazu – jún 2017*
- *školenie nemocničných lekárov o postupoch pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na vysoko nebezpečnú nákazu – máj 2017*

6. 6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

VYHODNOTENIE

V roku 2017, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici. Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetrení boli negatívne.

V roku 2017 nebolo zaznamenané ani jedno ochorenie na akútnu chabú obrnu.

Etapy riešenia

- odbery odpadovej vody podľa časového harmonogramu
- monitorovanie výskytu ochorení ACHO, prípadne ich aktívne vyhľadávanie

Realizačné výstupy

Plnenie úlohy je zamerané na udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

VYHODNOTENIE

V roku 2017 sa neuskutočnil ani jeden cyklus, na RÚVZ nebola doručená ani jedna žiadosť zo školy.

V rámci plnenia úlohy č. 6.7. zamestnankyne oddelenia výchovy k zdraviu sa podieľali na rôznych aktivitách s cieľom zážitkovou formou upevniť charaktery mladých ľudí vo vzťahu k prevencii HIV/ AIDS a sexuálne prenosných ochorení.

Aktivity na školách počas roku:

Formou 24 interaktívnych prednášok bolo hravou formou informovaných o prevencii HIV/AIDS spolu 354 účastníkov – len téme HIV/AIDS v rámci svetového dňa bolo venovaných 5 prednášok pre 92 žiakov (Gymnázium Banská Štiavnica, ŠZŠ Žarnovica, SOŠOaS Žiar nad Hronom, SOŠpN Kremnica), problematike HIV/AIDS sa venovala pozornosť i v rámci prednášok pod názvom Dospievanie (13 prednášok pre 175 žiakov), antikoncepcia a plánované rodičovstvo (4 prednášky pre 44 žiakov), pohlavné choroby – 2 prednášky pre 18 účastníkov), sexuálna výchova (1 prednáška pre 25 účastníkov).

Aktivity v rámci svetového dňa :

- Gymnázium Banská Štiavnica, 1 prednáška - 29 účastníkov, distribúcia zdravotne výchovného materiálu – 25 ks
- Špeciálna základná škola Žarnovica, 1 prednáška – 20 účastníkov distribúcia zdravotne výchovného materiálu – 15 ks
- Stredná odborná škola obchodu a služieb Žiar nad Hronom 2 prednášky – 31 študentov - distribúcia zdravotne výchovného materiálu – 25 ks
- Stredná odborná škola pre nepočujúcich Kremnica – 1 prednáška – 12 študentov - distribúcia zdravotne výchovného materiálu - 10 ks

Tabuľka č. 1

Edukačné aktivity v rámci projektu „Hrou proti AIDS“ realizované RÚVZ v SR a iné edukačné aktivity:

RÚVZ	Hrou proti AIDS			Besedy/prednášky (.....xZŠ/.....osôb,xSŠ/.....osôb)	Iné aktivity (.....x panely, médiá, letáky.....)
	Počet aktivít/ počet edukov a-ných	ZŠ/ poč. žiako v	SŠ/poč. štud.		
Žiar nad Hronom	0	0	0	Gymn. BŠ - 1 (29), ŠZŠ Žarnovica - 1(20) SOŠOaS ZH – 2(31) SOŠpN-1(12)	ZVmateriál-75ks
Spolu				5 (92)	75

Poznámka – v zátvorkách sú uvádzané počty účastníkov a prednášky len s témou HIV/AIDS

Okrem týchto aktivít aj v roku 2017 prebiehalo individuálne poradenstvo prevencie HIV. Poradňu HIV/AIDS, zriadenú v RÚVZ, pre poradenstvo, anonymný odber a vyšetrenie krvi

navštívilo 33 klientov. 14 klientov využilo poradenstvo formou e-mailovej komunikácie bez návštevy poradne a 10 klienti formou telefonической konzultácie. Jednému klientovi bol vystavený certifikát.

Dňa 15.12.2017 bolo vyhodnotenie tohto projektu zaslané samostatne gestorovi RÚVZ Košice.

6.8. Poradne v očkovania

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

VYHODNOTENIE

Poradňa očkovania je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiacich s technikou aplikácie vakcín, zložení vakcín, nežiadúcich účinkoch a platnou legislatívou v tejto oblasti.

O poradenstvo v problematike povinného pravidelného očkovania v detskom veku sa zaujímali štyria rodičia a 14 klientov pred cestou do zahraničia. V 6 prípadoch boli zákonní zástupcovia 10 detí predvolaní do poradne očkovania s cieľom prehodnotenia ich postojov k očkovaniu. Z dôvodu, že nedošlo k žiadnej zmene v troch prípadoch a deti neboli očkované, bolo pristúpené k priestupkovým konaniam (2x pokarhanie, 1x bloková pokuta).

V roku 2017 boli VLPDD hlásené odmietnutia očkovania písomnou formou z 10 detských ambulancií od 66 detí – u 42 detí kompletne odmietnutie, v 16 prípadoch základné očkovanie MMR a v šiestich prípadoch preočkovanie proti MMR a jedno preočkovanie Infanrix Poliom v 6. rokoch dieťaťa a v jednom prípade Boostrix Polio v 13. roku života dieťaťa.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách so zameraním aj na budúce matky.

Časové obdobie

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ

6.9. Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu.“

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity.

Efekt intervencie sa plánuje zisťovať formou dotazníka.

VYHODNOTENIE

Projekt sa uskutočnil v mesiaci jún na 3 stredných školách v meste Žiar nad Hronom a to na Gymnáziu (61 študentov), Strednej odbornej škole obchodu a služieb (19 študentov) a Súkromnej strednej odbornej škole obchodnej (9 študentov). Celkove sa ho zúčastnilo 89 z toho 28 mužov a 61 žien.

Študenti vyplňali dotazník pred edukáciou a po nej. Po ukončení akcií na školách boli dotazníky v mesiaci jún odoslané na RÚVZ v Komárne, ktoré boli vyhodnotené v októbri 2017. Bola

sledovaná úroveň vedomostí ako aj postoje k očkovaniu z obidvoch dotazníkov a následne vykonané zhodnotenie úspešnosti edukácie. V našom regióne podobne ako v celkovom hodnotení sa odzrkadlili novonadobudnuté vedomosti u študentov zvýšením počtu správnych odpovedí.

9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

- A) Výživa a stravovacie zvyklosti,
- B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity
- C) Tabak, alkohol, drogy,
- D) Zdravé pracovné a životné podmienky,
 - pracovné prostredie,
 - životné prostredie,

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

- 1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),

- 2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
 - 3. Vybrané nádorové ochorenia.
- 2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

VYHODNOTENIE

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Pracovníci oddelenia podpory zdravia (oddelenia výchovy k zdraviu)

Výživa a stravovacie zvyklosti patria k prioritným aktivitám oddelenia výchovy k zdraviu. Okrem odborného poradenstva v poradenskom centre podpory zdravia sa venovali pracovníci oddelenia predmetnej téme na školách a iných organizáciách.

Pracovníci OVkZ v rámci aktivít na školách zameraných na zásady správnej výživy, správneho životného štýlu zdôrazňujú význam dodržiavania zásad pitného režimu. Súčasťou aktivít na školách a pre dospelých je aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu.

Realizovaných bolo 39 interaktívnych prednášok a besied pre 854 detí a 8 pre 28 dospelých. 1 o poruchách výživy pre 7 mladých účastníkov, 34 prednášok pre 604 mladých poslucháčov v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci svetového dňa mlieka bola realizovaná prednáška pre 35 žiakov spojená s distribúciou 70 ks zdravotno-výchovného materiálu. V rámci Svetového dňa výživy bola realizovaná prednáška v SOŠOaS pre 67 účastníkov spojená s 24 meraniami Tukomerom a prednáška v SOŠ pre žiakov so sluchovým postihnutím Kremnica (23 účastníkov, 8 meraní Tukomerom). Plnili projekt „Viem čo zjem“ v rámci ktorého edukovali podľa metodiky gestora 568 žiakov 3 ZŠ v Žiari nad Hronom z počtu 30 tried 3. až 6. ročníkov.

Z celkového počtu vyšetrení v PZ (137), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 136 jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 80 prípadoch čo je 58,82%. Z počtu 34 vyšetrení u mužov malo BMI vyšší 25 mužov 73,53% a z počtu 102 vyšetrených žien malo zvýšený BMI 53 žien 51,96%. Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradniach (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Pohybovej aktivite sa pracovníci OVkZ venujú formou prednášok a iných aktivít na školách, na aktivitách pre verejnosť a formou odborného poradenstva v poradenských centrách podpory zdravia či už v základnej poradni alebo nadstavbových poradniach. Pre skupinovú formu bolo zabezpečené poskytnutie priestorov školskej telocvične pre 32 cvičeníek. Otázka zvyšovania pohybovej aktivity je neodlučiteľnou súčasťou všetkých oblastí zameraných na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení, znižovanie nadváhy a obezity.

Pohybovej aktivite boli venované 4 prednášky pre 96 účastníkov.

V poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti optimalizácie fyzickej aktivity 55 klientom, z toho 18 mužov a 37 žien. Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom roku vyplýva pozitívny trend vo zvýšení pohybovej aktivity a to podľa 50% nárastu hodnôt HDL-cholesterolu (u žien 63,2% nárast, 30,8% u mužov)

C) Tabak, alkohol, drogy

Tabak, alkohol a drogy sú v súčasnej dobe najpálčivejšie problémy našej mládeže a preto je tejto téme venovaných mnoho aktivít a stal sa aj jednou z regionálnych priorít „Droga ľahko zmení chcem na musím, berie všetko a zanechá len púšť“. V oblasti prevencie fajčenia a drogových závislostí bolo poskytnutých 80 meraní prístrojom Smokerlyzer a 150 prístrojom Spirometer.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 47 interaktívnych prednášok pre 829 mladých poslucháčov. Z tohto počtu boli téme drogových závislostí venované 3 prednášky pre 37 účastníkov. Téma fajčenia venovaných 29 prednášok pre 528 mladých účastníkov. Realizovaných bolo 15 prednášok s témou alkohol pre 264 detí.

V rámci Európskeho týždňa boja proti drogám aktivity boli realizované na 5 školách (4 ZŠ a 1 SOŠ), pre 162 účastníkov, 26 meraní Smokerom, 7 Spirometrom, distribuovaných bolo 142 ks zdravotno-výchovného materiálu, 2x boli premietnuté DVD.

Ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom v rámci plnenia projektu „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPP a P, OR PZ, odbor školstva, CVČ, Mestská polícia a i.

Spolupráca Centra voľného času v Žiari nad Hronom s RÚVZ - oddelením výchovy k zdraviu pokračovala aj v roku 2017. Cyklus "Viem kto som" pozostáva zo série prednášok z oblasti prevencie sociálno-patologických javov, ukončený mestským kolom interaktívnej hry. Táto aktivita pokračuje aj v školskom roku 2017/2018. Cieľom projektu je prostredníctvom interaktívnych prednášok, workshopov a súťaže, motivovať žiakov šiestych ročníkov základných škôl, špeciálnej základnej školy a prímym osemročného Gymnázia v oblasti prevencie. Interaktívne besedy s pracovníčkou RÚVZ, s mestským policajtom, s policajtom OR PZ SR odbor prevencie a pracovníkom CVČ poukazujú na škodlivosť omamných a psychotropných látok, riziká nadmerného vysedávania pri PC, na problém fyzického a psychického násillia, s ktorým sa deti môžu stretnúť a poukazuje na možnosti riešenia negatívnych javov v spoločnosti. Vyzdvihuje sa zdravý životný štýl, pomoc druhým, učí ako a prečo povedať drogám nie, naznačuje prečo uprednostniť šport pred vysedávaním pri počítači, či konzumáciou drog.

V roku 2017 boli odprednášané témy – Zdravý životný štýl a Legálne drogy pre 298 účastníkov.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky,

➤ pracovné prostredie

vid' samostatne vyhodnotené v PaP v bodoch 2 oddelením PPL

➤ životné prostredie

vid' samostatne vyhodnotené PaP v bodoch 1 oddelením HŽP.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

- 1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“),
- 2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“),
- 3. Vybrané nádorové ochorenia.

Ad 1) Najefektívnejším špecifickým nástrojom na zníženie mortality a morbidity na KVO je plnenie programu CINDI v jeho dlhodobých, strednodobých a krátkodobých cieľoch, ktoré sú plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Plnil sa formou odborného individuálneho poradenstva prostredníctvom činnosti poradenských

centier podpory zdravia a činnosťou oddelenia výchovy k zdraviu, ktoré je zamerané svojimi aktivitami na skupiny mládeže a dospelých a verejnosť. Podrobne spracované v úlohe v 9.7.

Ad 2) Problematika ochorení na DM v posledných rokoch sa stáva jednou z prioritných celospoločenských problémov spoločnosti. V rámci Svetového dňa diabetu pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu vykonali nasledovné aktivity:

- propagácia SDD na webovej stránke úradu (banner, plagát)
- Deň otvorených dverí 14.11.2017 - v poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo 8 klientom (7 žien a 1 muž), ktorým bola odmeraná hladina cukru v krvi prístrojom Reflotron.

- odovysielaný oznam v mestskom rozhlase pri príležitosti SDD
- zdravotno- výchovný materiál bol vystavený na tabuli mesta – mestské oznamy
- letáky (Diabetes mellitus alebo cukrovka) boli distribuované do lekární v meste Žiar nad Hronom, lekární a všeobecným lekárom v Banskej Štiavnici (spolu 85 ks).
- bol odovysielaný vstup v mestskej televízii – ATV

Problematike DM sa venovali aj pracovníčky základnej poradne zdravia. V zPZ zaznamenali 27 klientov s vyššími hodnotami cukru. Z analýzy dynamiky glukózy počas sledovania v PZ došlo u 47,4% klientov k poklesu hladiny glukózy (20% u mužov a 57,1% u žien).

Ad 3) Podobne ako DM aj mortalita a morbidita na nádorové ochorenia má stúpajúci trend. Prevencii onkologických ochorení je venovaná zvýšená pozornosť v poradenskom centre podpory zdravia ako ja pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia. V rámci Svetového dňa rakoviny bol umiestnený na webovej stránke úradu banner – „My to dokážeme, ja to dokážem!“ a do regionálnych novín poskytnutý článok: 4.február – Svetový deň rakoviny

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Vid' samostatné vyhodnotenie v bodoch 6 oddelením epidemiológie.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5.septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky

Na základe tohto uznesenia bola predložená Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2012 - 2014 na rokovanie vlády do 30. septembra 2015.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú

situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie.

Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Naďalej sledovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a v roku 2021 pripraviť záverečnú správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2015 – 2020

Časový harmonogram zberu dát na rok 2016:

máj – august: vyplnenie dotazníkov respondentmi

september – október: zadanie dotazníkov do počítača

VYHODNOTENIE

V roku 2017 nebol realizovaný.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Gestor

MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii, a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, média a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

Výstupy

Napĺňanie jednotlivých cieľov si každý subjekt realizuje sám v rámci svojich finančných možností. (Pilotné projekty, tlačové besedy, programy pre deti a seniorov, Svetové dni zdravia, Svetové dni pohybu, edukácia na školách).

VYHODNOTENIE

Prostredníctvom RÚVZ Žiar nad Hronom sa plnil cieľ zabezpečenia primeranej úrovne fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývoja. V spolupráci s vedeniami predškolských a školských zariadení, strednými školami boli pracovníkmi realizované zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zásady zdravého životného štýlu, na zdravé výživové návyky. Zvýšená pozornosť bola venovaná pohybovej aktivite, ktorá má významnú úlohu v prevencii nadváhy a obezity u detí a mládeže. Boli realizované interaktívne prednášky a besedy venované zdravotno-výchovnému vzdelávaniu v oblasti správnej výživy, ako významného faktora v prevencii a redukcii nadváhy a obezity. Zdravotno-výchovné akcie na prehĺbenie vedomostí detí a mládeže v oblasti zdravej výživy vykonávali pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu (ďalej OVkZ).

Realizovaných bolo 39 interaktívnych prednášok a besied pre 854 detí a 8 pre 28 dospelých. 1 o poruchách výživy pre 7 mladých účastníkov, 34 prednášok pre 604 mladých poslucháčov v oblasti zdravého životného štýlu. Pohybovej aktivite boli venované 4 prednášky pre 96 účastníkov. Režimu dňa školáka boli venované 3 prednášky pre 65 školákov.

Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia realizovalo 6 výjazdových aktivít poradne zdravia - Klub dôchodcov Horná Ves a Kremnica (29 klientov) a ZŠ pre sluchovo postihnutých v Kremnici (25 klientov), SOŠOaŠ Žiar nad Hronom (20 klientov), SOŠ pre žiakov so sluchovým postihnutím v Kremnici (21 klientov) a Slovalco (20 zamestnancov).

Z celkového počtu vyšetrení v PZ (137), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 136 jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 80 prípadoch čo je 58,82%. Z počtu 34 vyšetrení u mužov malo BMI vyšší 25 mužov 73,53% a z počtu 102 vyšetrených žien malo zvýšený BMI 53 žien 51,96%. Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom roku však tak ako v predchádzajúcich rokoch neboli zaznamenané výrazné zmeny v zmysle zlepšenia hodnôt. Bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti optimalizácie fyzickej aktivity 55 klientom, z toho 18 mužov a 37 žien. Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom roku vyplýva pozitívny trend vo zvýšení pohybovej aktivity a to podľa 50% nárastu hodnôt HDL-cholesterolu (u žien 63,2% nárast, 30,8% u mužov)

Súčasťou poradenského centra podpory zdravia pri RÚVZ ZH je POPA – skupinová forma činnosti tejto poradne bola vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2017 navštívilo 32 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 133 klientov (33 mužov a 100 žien), z tohto počtu 94 vyšetrených opakovane. V základnej poradni zdravia sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeljej populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Etapy riešenia

Plnenie úlohy bez časového obmedzenia, kampaň bude realizovaná 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov, spracované a vyhodnotené výsledky pomôžu skvalitniť a modifikovať prístup a metódy v nasledujúcej kampani. V ďalších ročníkoch budeme môcť hodnotiť aj efektivitu u účastníkov opakovane zapojených do kampane.

Ďalší ročník kampane prebehne v roku 2018.

Konkrétny výstup

Rozsiahla zdravotno-výchovná kampaň vo všetkých médiách, motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, dáta o úrovni pohybovej aktivity vo voľnom čase pred kampaňou a počas nej, získané spracovaním účastníckych listov.

Zhodnotenie efektivity - odraz vykonávanej pohybovej aktivity počas kampane na subjektívny pocit zdravia a telesnú hmotnosť účastníkov.

VYHODNOTENIE

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ 7. ročník zabezpečil:

- 1) Propagáciu kampane prostredníctvom médií (článok a účastnícke listy boli zaslané 8 regionálnym novinám).
- 2) V meste Žiar nad Hronom v spolupráci s mestským úradom informované bolo obyvateľstvo prostredníctvom rozhlasovej relácie, informačnej tabule mesta. Pracovníci oddelenia VkJ oslovili lekárne, školy, plaváreň, CVČ, mestský športový klub, klub dôchodcov.
- 3) V Banskej Štiavnici v spolupráci s mestským úradom boli oslovení obyvatelia prostredníctvom oddelenia kultúry, športu a mediálnej komunikácie.
- 4) V okrese Žarnovica – prostredníctvom oddelenia kultúry, mládeže a športu.
- 5) V meste Kremnica – ZŠ pre sluchovo-postihnutých, lekáreň, Klub dôchodcov Horná Ves, Klub dôchodcov Kremnica.
- 6) Propagáciu počas realizácie výjazdových aktivít PZ v organizáciách a v ambulancii zPZ.
- 7) Propagáciu u vlastných zamestnancov úradu a v okolitých obciach.
- 8) Všetky poskytnuté účastnícke listy a materiál bol distribuovaný v okresoch Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica, Žarnovica.
- 9) Účastnícke listy ako aj informácie o kampani boli zverejnené na webovej stránke úradu.

- 10) Oslovený bol sponzor – CVČ, ktorý poskytol vecné ceny pre účastníkov (pre zorganizovanie aj regionálneho kola), ktorí priniesli vyplnené účastnícke listy na RÚVZ ZH. Regionálne kolo bolo zorganizované a vecné ceny boli odovzdané 5 účastníkom.
- 11) Gestorovi kampane bolo zaslaných 13 vyplnených účastníckych listov z regiónu RÚVZ ZH. Vyžrebovaných v regionálnom kole bolo 5 účastníkov.
- 12) Gestor kampane vypracoval a zaslal záverečnú správu z priebehu a vyžrebovania kampane. Vyžrebovaný nebol nikto z regiónu RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bol schválený vládou Slovenskej republiky 3.7.2013 uznesením č.341/2013. Hlavným zámerom národného akčného plánu je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovedného, kultúrneho a kontrolovaného užívania alkoholu. Dôležitou oblasťou je prevencia vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch. Ďalším významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Akčný plán definuje konkrétne úlohy jednotlivých orgánov štátnej správy. Na tvorbe akčného plánu spolupracovala medzirezortná pracovná skupina.

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011).

Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010. Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

VYHODNOTENIE

Prevencia zneužívania alkoholu patrí pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia medzi prioritné problémy mládeže súčasnej doby. Na regionálnej úrovni bolo realizovaných spolu 15 interaktívnych prednášok pre 264 mladých poslucháčov.

Interaktívnou formou bola deťom vysvetlená problematika vzniku závislosti na alkohol a jeho nebezpečenstvo najmä pre mladý organizmus. Potom deti zábavnou formou riešili úlohy k danej téme.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 13,95 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je u mužov 38,24 a u žien 41,43 rokov. Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla v roku 2014 u mužov 73,19 rokov, u žien 80,00 rokov. Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 13,13 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je u mužov 37,68 a u žien 40,87 rokov. Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 72,47 rokov, u žien 79,45 rokov. Starnutie je aj priamym výsledkom zdravého životného štýlu. Hoci starnutie predstavuje prirodzenú súčasť životného cyklu človeka, v rámci spoločnosti je potrebné riešiť priamy dosah očakávaných demografických zmien. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pri súčasnej mladej generácii by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

VYHODNOTENIE

Bol realizovaný výjazd základnej poradne zdravia do klubov dôchodcov v Hornej Vsi a Kremnici, kde bolo vyšetrených 29 klientov.

Základnú poradňu zdravia navštívilo 58 klientov vo veku nad 55 rokov.

9.7 CINDI PROGRAM SR

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Realizácia úlohy a výstupy: *Intervencia v rámci programu CINDI:*

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, zážitkové podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2017 a na ďalšie roky. Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

VYHODNOTENIE

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej poradni zdravia bolo vykonaných 137 vyšetrení z toho 34 mužov a 103 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 39 prípadoch (9 mužov, 30 žien), počet kontrolných vyšetrení 98 (25 mužov, 73 žien) z počtu 94 opakovane vyšetrených klientov (24 mužov a 70 žien).

Spolu bolo vyšetrených **133 klientov** – 33 mužov a 100 žien.

Realizovaných bolo 6 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia – 1x podnik – Slovalco v Žiari nad Hronom, zamestnanci 3 škôl (ZŠ pre nepočujúcich Kremnica, SOŠ Kremnica, SOŠOaŠ Žiar nad Hronom), 2 KD – Horná Ves a Kremnica. Spolu bolo výjazdovou formou vyšetrených 115 klientov, čo je 86,47% klientely PZ.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev.

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 136 celkový cholesterol, 135 cukor (plus 8 meraní cukru v rámci svetového dňa diabetu - deň otvorených dverí), 136 triglyceridy, 136 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 543 štandardných biochemických vyšetrení). 126 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 134 antropometrických meraní, 135 meraní TK.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 16 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva skupinovú formou v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju navštívilo 32 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

POFA – o individuálne poradenstvo neprejavil záujem žiadny klient.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 11 klientov, počet meraní krvného tlaku 39.

Poradňu zdravej výživy: o individuálne poradenstvo neprejavil záujem žiadny klient.

Poradňa HIV/AIDS -Poradenstvo pre HIV/AIDS využilo 45 klientov, z nich 7 prostredníctvom e mailu, 38 telefonicky a 23 osobne (s anonymným odberom krvi na vyšetrenie protilátok).

Aktivity OVkZ pre verejnosť:

SVETOVÉ DNI.

4.február – Svetový deň rakoviny – banner na webovej stránke úradu (ďalej banner) – „My to dokážeme, ja to dokážem!“ a vydaný článok do regionálnej novín: 4.február – Svetový deň rakoviny.

20.marec – Svetový deň ústneho zdravia – banner – „Rob správne rozhodnutia v starostlivosti o svoje ústa.“ Vydaný článok na web: 20.marec Svetový deň ústneho zdravia, – „Rob správne rozhodnutia v starostlivosti o svoje ústa.“

7.apríl – Svetový deň zdravia – Poradňa zdravia, SOŠOaS ZH, 20 klientov.

16.máj – Svetový deň mlieka – prednáška – ZŠ Župkov, 35 účastníkov, distribúcia materiálov : 70 kusov.

31.máj – Svetový deň bez tabaku – prednášky: Psychiatrická nemocnica Kremnica (20 účastníkov), ŠZŠ Žarnovica (29 účastníkov), Komunitné centrum Žiar nad Hronom (11 účastníkov).

29.september – MOST, Deň srdca- pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom realizovali aktivity v rámci Kampane „MOST“ – „Deň srdca“ pre verejnosť v priestoroch HM Tesco ZH v čase od 10,00 – 12,00 hod. Akcii predchádzala medializácia v mestskom rozhlase, na webovej stránke RÚVZ.

Obyvateľom mesta a okolia bolo ponúknuté meranie cholesterolu prístrojom Accutrend, meranie TK, celkového telesného tuku prístrojom Omron, výpočet BMI a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Cholesterol malo **vyšetrených 13 klientov.**

16.október – Svetový deň výživy – prednáška SOŠOaS (67 účastníkov, 24 meraní Tukomerom), prednáška SOŠ pre žiakov so sluchovým postihnutím Kremnica (23 účastníkov, 8 meraní Tukomerom).

20.október – Svetový deň osteoporózy – článok do regionálnych novín: Svetový deň osteoporózy – 20.október, banner.

14. november – Svetový deň diabetu - V rámci SDD pracovníčky oddelenia výchovy k zdraviu vykonali nasledovné aktivity:

- propagácia SDD na webovej stránke úradu (banner, plagát), v mestskom rozhlase pri príležitosti SDD

- Deň otvorených dverí dňa 14.11.2017. V poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo a 8 klientom (7 žien a 1 muž) bola odmeraná hladina cukru v krvi prístrojom Reflotron.

- zdravotno- výchovný materiál bol vystavený na tabuli mesta – mestské oznamy

- letáky (Diabetes mellitus alebo cukrovka) boli distribuované do lekární v meste Žiar nad Hronom, lekární a všeobecným lekárom v Banskej Štiavnici (spolu 85 ks).

- vstup v mestskej televízii – ATV

November – Európsky týždeň boja proti drogám (13.-17.november), aktivity boli realizované na 5 školách (4 ZŠ a 1 SOŠ), pre 162 účastníkov, 26 meraní Smokerom, 7 Spirometrom, distribuovaných bolo 142 ks zdravotno-výchovného materiáli, premietnuté DVD – 2 –krát.

1.december – Svetový deň AIDS – aktivity boli realizované na 2 ZŠ (49 účastníkov a 2 SOŠ 70 účastníkov. Vyhotovená bola nástenka, banner, distribuovaných 35 letákov a na webovej stránke uverejnená informácia.

Spolupráca s CVČ pokračovala aj v roku 2017. Cyklus "Viem kto som" pozostáva zo série prednášok z oblasti prevencie sociálno-patologických javov, ukončený mestským kolom interaktívnej hry. Táto aktivita pokračuje aj v školskom roku 2017/2018. V roku 2017 boli odprednášané témy – Zdravý životný štýl a Legálne drogy pre 298 účastníkov.

Pracovníčky OVKZ zabezpečovali počas dvoch týždňov telefonickú linku Pomoci na odvykanie od fajčenia. Počas tohto obdobia bolo zaznamenaných 50 volaní, 10 hovorov bolo neprijatých (volanie mimo pracovnú dobu a cez víkend).

V roku 2017 bolo realizovaných spolu 176 prednášok pre 3181 detí a mládeže a dospelých. Vytvorených bolo 27 vlastných titulov zdravotno - výchovných materiálov (letáky, omaľovánky, kartičky a záložky).

V teréne a v PCPZ v rámci uvedených aktivít bolo vykonaných spolu 185 meraní TK, 285 celkového telesného tuku, 150 spirometrie, 80 meraní Smokerlyzerom.

Počas roku sa v priestoroch Komunitného centra v Žiari nad Hronom, boli realizované 3 interaktívne prednášky a 1 beseda : prednáška pre chlapcov z II. stupňa ŠZŠ na tému Dospievanie (11 účastníkov), Škodlivé účinky fajčenia (11 účastníkov), Alkohol (13 účastníkov). Žiaci si mohli vyskúšať – okuliare simulujúce opitost'. Beseda Hygiena pre 12 účastníkov sa uskutočnila v lokalite Pod Kortínou, kde majú Terénne pracovníčky a Komunitné centrum priestory na prácu s obyvateľmi. Téma –

Oddelenie spolupracuje aj s Komunitným centrom v Starej Kremničke, kde bola realizovaná prednáška na tému – Hygiena (23 účastníkov). Deťom na záver boli rozdane omaľovánky a pracovné listy.

9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2013 – 2016

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 380 z 10. júla 2013 k návrhu Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – v bode B.1 uložila Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky úlohu „rozpracovať stratégiu formou dvoch po sebe nasledujúcich akčných plánov podľa priorit vrátane vecného, časového a finančného zabezpečenia úloh a predložiť ich Rade vlády SR pre protidrogovú politiku“ do 31. Decembra 2013 a do 31. augusta 2017. V zmysle predmetného uznesenia vlády SR, MZ SR vypracovalo „Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2016 v rezorte zdravotníctva“.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Cieľom uvedených priorít je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti u osôb s drogovou závislosťou s poskytovaním dostatočného rozsahu terapeutických programov formou ambulantnou, ústavnou i stacionárnou, rozvíjať a **realizovať preventívne programy** výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu a to formou náukových didaktických sedení v rámci zdravotnej osvetu v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok. **V rámci vecnej pôsobnosti odborov podpory zdravia ÚVZ SR a RUVZ v SR** plnia úlohu v prioritě II. Preventívne programy:

a) Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy) Predpokladaný prínos je zníženie incidencie užívania a najmä vzniku závislostí od ilegálnych drog, hlavne u mladej populácie v Slovenskej republike. Ukazovateľ je počet a druh realizovaných prevenčných aktivít.

Etapy riešenia - priebežne.

Realizačné výstupy

1. Realizácia prednášok v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy).
2. Realizácia celoslovenskej súťaže „Najlepšia protidrogová nástenka“ pre žiakov 6. a 7. ročníkov základných škôl na Slovensku (aktivita bude predložená MZ SR ako žiadosť o poskytnutie dotácie na podporu protidrogových aktivít na rok 2016).
3. Realizácia celoslovenskej súťaže „Trojboj maturantov proti drogám“ pre žiakov stredných škôl a gymnázií na Slovensku (aktivita bude predložená MZ SR ako žiadosť o poskytnutie dotácie na podporu protidrogových aktivít na rok 2016).

VYHODNOTENIE

Tabak, alkohol a drogy sú v súčasnej dobe najpálčivejšie problémy našej mládeže a preto je tejto téme venovaných mnoho aktivít a stal sa aj jednou z regionálnych priorít „Droga ľahko zmení chcem na musím, berie všetko a zanechá len púšť“. V oblasti prevencie fajčenia a drogových závislostí bolo poskytnutých 80 meraní prístrojom Smokerlyzer a 150 prístrojom Spirometer.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 47 interaktívnych prednášok pre 829 mladých poslucháčov. Z tohto počtu boli téme drogových závislostí venované 3 prednášky pre 37 účastníkov. Téme fajčenia venovaných 29 prednášok pre 528 mladých účastníkov. Realizovaných bolo 15 prednášok s témou alkohol pre 264 detí.

V rámci Európskeho týždňa boja proti drogám aktivity boli realizované na 5 školách (4 ZŠ a 1 SOŠ), pre 162 účastníkov, 26 meraní Smokerom, 7 Spirometrom, distribuovaných bolo 142 ks zdravotno-výchovného materiálu, 2x boli premietnuté DVD.

Ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom v rámci plnenia projektu „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPP a P, OR PZ, odbor školstva, CVCČ, Mestská polícia a i.

Spolupráca Centra voľného času v Žiari nad Hronom s RÚVZ - oddelením výchovy k zdraviu pokračovala aj v roku 2017. Cyklus "Viem kto som" pozostáva zo série prednášok z oblasti prevencie sociálno-patologických javov, ukončený mestským kolom interaktívnej hry. Táto aktivita pokračuje aj v školskom roku 2017/2018. V roku 2017 boli odprednášané témy – Zdravý životný štýl a Legálne drogy pre 298 účastníkov

9.9 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Hlavným zámerom je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity naprieč sektormi a podpora vzdelávania odborníkov v oblasti pohybovej aktivity. Cieľom je podpora udržania primeranej formy pohybovej aktivity v priebehu celého života s relatívnym znížením prevalence pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Anotácia

Stratégia fyzickej aktivity pre WHO európsky región na roky 2016-2025 bola prijatá na 65. zasadnutí Európskeho riadiaceho orgánu WHO (Vilnius, 14.-17. 9. 2015). Stratégia je inšpirovaná Európskym politickým rámcom pre zdravotnú politiku „Zdravie 2020“ a vychádza z existujúcich dobrovoľných globálnych cieľov vytýčených vo WHO „Globálnom akčnom pláne pre prevenciu a kontrolu neprenosných ochorení 2013-2020“. Jeden z deviatich globálnych cieľov je 10% pomerné zníženie v prevalencii nedostatočnej fyzickej aktivity do roku 2025. Európske krajiny schválili 10-ročnú stratégiu, ktorá obsahuje dostupné a nákladovo efektívne opatrenia na podporu pohybovej aktivity vo všetkých krajinách Európskeho regiónu. Stratégia je založená na multisektorovom prístupe, ktorý presahuje zdravotnícky sektor. Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom:

- podporovaním fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania,
- zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru,
- poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a
- odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu.

Etapy riešenia

priebežne

Výstupy

Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi u žiakov základných a stredných škôl a výsledky monitorovania zdravotného uvedomenia občanov SR prostredníctvom

VYHODNOTENIE

V roku 2017 boli gestorovi pripomenované materiály k predmetnej úlohe NAPPPA. Pracovníčka oddelenia

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

Ad 1.1 Plnenie Akčného plánu pre ŽP a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Pitná voda

Na základe povinného monitoringu pitnej vody sme odobrali 100 vzoriek vôd /z toho 50 na minimálnu analýzu, 3 na úplnú analýzu, 36 na minimálnu analýzu + Ca, Mg a tvrdosť, 11 vzoriek na mikrobiologickú analýzu + chlór ako kontrolný monitoring/. Z týchto vzoriek 29 uhradili prevádzkovatelia zdrojov pitnej vody. Ako ŠZD sme vykonali odbery a analýzy 17 vzoriek pitnej vody, podnet na nevyhovujúcu kvalitu bol 1 /odobraté 4 vzorky ako ŠZD/. Platené služby pre fyzické osoby a právnické osoby mimo monitoringu: 59 vzoriek. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre pitnú vodu. Z príležitosti Svetového dňa vody sme poskytli konzultácie a poradenstvo pre klientov, prevzatých bolo 26 vzoriek na vyšetrenie ukazovateľov dusičnany a dusitany.

Voda na kúpanie

Ako platenú službu sme odobrali a vyšetrili 191 vzoriek vody na kúpanie z vnútorných bazénov a víriviek, 6 vzoriek bolo odobratých a vyšetrených v rámci ŠZD, 6 vzoriek z nich aj na vyšetrenie Legionella species s negatívnym výsledkom.

Z vonkajších bazénov na umelých kúpaliskách sme odobrali na laboratórne vyšetrenie 38 vzoriek – 8 vzoriek pred uvedením do prevádzky na LTS 2017 a 28 vzoriek počas LTS na základe objednávok prevádzkovateľov kúpalísk na kontrolu kvality vody počas LTS 2017, z nich 3 vzorky aj na vyšetrenie Legionella species z bazénov s vodnými atrakciami s negatívnym výsledkom, 2 vzorky ako ŠZD. Na troch umelých kúpaliskách boli odobraté a vyšetrené 3 vzorky pitnej vody na mimoriadnu kontrolu kvality pitnej vody pre sezónnym využívaním časti verejného vodovodu na hromadné zásobovanie s vyhovujúcim výsledkom. Zároveň boli vykonané kontroly priestorov a zariadení. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre vodu na kúpanie.

Prevádzkovateľovi jedného kúpaliska bola uložená pokuta 150 eur za opakovane nevyhovujúcu mikrobiologickú kvalitu vody v detskom bazéne.

Dňa 22.8.2017 bola odobratá vzorka vody z Vodného diela Žilina s vyhovujúcou zistenou kvalitou. Vodné dielo Žilina nie je vyhlásené na kúpanie, je využívané na súťaž Žilinský triatlon a obyvateľmi na vodné športy.

Ochorenia z pitnej vody a vody na kúpanie hlásené neboli.

Hluk

V roku 2017 sa riešili aktuálne podnety na zdroje z hudobných prevádzok, z výrobných prevádzok, z dopravy (automobilová i letecká), tiež bol riešený hluk z autoumyvárky, výmenníkovej stanice a zo VZT zariadenia zabezpečujúceho výmenu vzduchu v podzemnej garáži nákupného centra. Spolu bolo vykonaných 11 meraní. Predmetom posudzovania leteckého hluku bolo športové lietadlo Zlín 243 pri simulácii vysadenia motora s výsledkom, že posudzovaná hladina A zvuku v referenčnom časovom intervale deň pri lietaní v dĺžke 0,50 hodiny počas dňa je $L_{RAeq,12h} = 47,9$ dB (1 letec za deň -1/2hodina nácviku), čo vyhovuje platnej legislatíve. Hluk z pozemnej dopravy bol odmeraný z cestnej komunikácie I/60 smer Rajec (rondel), Žilina - Bratislava a späť. Zo všetkých nameraných hodnôt je posudzovaná hladina A zvuku v referenčnom časovom intervale noc z celkovej dopravy $L_{RAeq,8h} = 70,7$ dB, čo je výrazne prekročená povolená hladina hluku. Ďalším zdrojom hluku je nakladanie a manipulácia s kontajnermi pri vývoze odpadu z areálu fy MOBIS. Namerané hodnoty neovplyvňujú negatívne životné prostredie. Ďalším zdrojom hluku je i činnosť Pekárne Varín pri výrobe pekárenských výrobkov a manipulácia s prepravkami. Posudzovaná hladina A zvuku v referenčnom časovom intervale noc bola $L_{RAeq,8h} = 45,2$ dB, čo je mierne prekročenie limitujúcej hodnoty. Zdrojom hluku bol i ventilátor -odsávanie hromadnej garáže obchodného centra MAX, Prieľohy č.979/10 v Žiline. Posudzovaná hladina A zvuku zdroja je $L_{RAeq,4h} = 64,2$ dB. Ventilátor sa v zime nepoužíva, pred spustením do prevádzky v lete budú zrealizované účinné protihlukové opatrenia. Zaujímavým zdrojom hluku je výmenníková stanica osadená priamo pod bytovou jednotkou. Hodnoty sú mierne prekročené. Ďalším zdrojom hluku je autoumyvárka Car Clean

Company, umývacie linky v Strážove. Nakoľko sa umývacia linka nachádza v tesnej blízkosti diaľničného privádzača, nie je možné zistené hodnoty vyhodnotiť, napriek tomu, že sa meranie vykonávalo 2x.

Samostatným problémom je hluk z *hudobnej produkcie* živej alebo reprodukovanej hudby. Pri meraní reprodukovanej hudby v *Bare Rabaka* bola posudzovaná hladina A zvuku zdroja $L_{R, Aeq, 8h} = 52,7$ dB. Nameraná ekvivalentná hladina A zvuku pozadia bola $L_{Aeq, 100s} = 39,5$ dB. Prekročenie limitnej hodnoty je predmetom znižovania hluku v prevádzke baru. Každoročne sa konajú *Staromestské slávnosti*, kde sú hodnoty prekročené, ale majú klesajúcu tendenciu za posledné roky. Rovnako hluk počas 3 akcií konaných v *KD Trnové*. Hodnoty sú zvyčajne na jednom meracom mieste mierne prekročené a na dvoch meracích miestach sú v poriadku alebo sa nedajú hodnotiť. Mierne prekročené posudzované hodnoty A zvuku, ktoré krátkodobo pôsobia, nepredstavujú zvýšené riziko ohrozenia zdravia alebo ohrozenia života.

Ad 1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Žiline nedostal žiadne pokyny na zapojenia sa do plnenia úlohy, až kým nebudú stanovené národné ciele, ktoré schválí rokovanie vlády SR.

Ad 1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Oddelenie HŽPZ zaslalo v r. 2013 správu do Národného referenčného centra pre pitnú vodu do Košíc, v ktorej boli odporúčané v rámci Žilinského kraja: 1/ SKV Nová Bystrica-Žilina (RÚVZ Čadca), 2/ Vodárenská lokalita Ležiachov (RÚVZ Martin).

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ: Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline aj v roku 2017 sa podieľali na zvyšovaní úrovne a kvality pracovného prostredia u zamestnávateľov v rámci ŠZD pri kontrolách a obhliadkach na pracoviskách. Zamestnávatelia boli usmerňovaní, boli im nariadené opatrenia a realizovala sa edukácia ústnou, telefonickou a e-mailovou formou. Pri vybavovaní žiadostí boli žiadatelia, účastníci podania i sťažovatelia vždy dostatočne poučení, informovaní a náležite usmernení. Všetky uložené povinnosti a pokyny boli následne skontrolované a posúdené, či sú v súlade s ustanoveniami v platnej legislatíve. Prakticky vo všetkých prípadoch, pri ktorých sme zistili nedostatky, nakoniec zamestnávatelia vykonali nápravné opatrenia s rôznym odstupom času a pracovné podmienky sme mohli klasifikovať súhlasne. Zamestnávatelia boli v najkratšom možnom čase upozorňovaní na zmeny v zákonoch a na zmeny vo vykonávacích predpisoch.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonávala programom ASTR_2011. V rámci ŠZD sa prehodnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodnotené rozhodnutia. Zamestnávatelia predkladali aktuálne podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, vykonané technické a technologické opatrenia, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými RP, či zamestnávatelia majú zazmluvnené PZS a BTS.

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených v **regióne Žilina a Bytča: 137 subjektov** (122 subjektov v 3. kat. prác + 15 subjektov v 4. kat. prác).

Katégorie RP	Počet pracovníkov celkom	Z toho počet žien
3. + 4. katégorie	4557	1630
3. katégorie	4441	1600
4. katégorie	186	36

Uvedené počty pracovníkov prezentujú niektorých zamestnávateľov zaevidovaných aj v 3. a vo 4. kat. prác.

Rozhodnutia na rizikové práce (RP) vydaných bolo 28 rozhodnutí

Počet rozhodnutí	Druh rozhodnutia
4	Rozhodnutia na vyradenie z 3. alebo 4. kat.
24	Rozhodnutia vyhlasujúcich RP

V roku 2017 sme neuložili žiadnu sankciu v súvislosti s povinnosťami zamestnávateľov voči zamestnancom na rizikových prácach. Zamestnávatelia aj naďalej predkladali protokoly a ďalšie náležité podklady na hodnotenie rizikových prác a profesií. Súčasne predkladali aktuálne posudky o riziku a kategorizácie prác.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

Celkom vydaných rozhodnutí pre v.tox. I. a tox.I.	43
Z celkového počtu rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky + schválenie prevádzkového poriadku s chem. faktorom	28
Z celkového počtu len rozhodnutia na schválenie prevádzkových poriadkov s chem. faktorom	15

V roku 2017 bolo vykonaných **105 previerok**. Previerky boli zamerané na uvedenie priestorov do prevádzky (zároveň boli schvaľované prevádzkové poriadky pre manipuláciu s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami). Kontrolované boli aj pracoviská u subjektov, ktorí už sú uvedení do prevádzky, však požiadali o schválenie prevádzkového poriadku na manipuláciu s chemickými faktormi a karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pracovného prostredia. Vykonávali sa previerky aj v súvislosti s kontrolou rizikových pracovísk, kde sa vyskytovali aj iné ako chemické faktory.

Súčasťou prevádzkových poriadkov sú vždy aj KBÚ. Hodnotili sme odbornosť a správnosť vypracovania prevádzkových poriadkov, tak ako si to vyžaduje legislatíva, upozorňovali sme zamestnávateľov na nedostatky, ktoré musel odstrániť a doplniť. Niektoré spoločnosti, ktoré už mali schválené PP na nebezpečné chemické faktory predkladali aktualizované PP vzhľadom k tomu, že sa zmenil charakter výroby, technologické postupy, skladba používaných chemických látok. Spoločnosti, v ktorých sa manipuluje s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, museli mať odborného pracovníka, ktorý má platné osvedčenie pre manipuláciu s týmito látkami. Ak bol schvaľovaný nový subjekt do prevádzky a manipuloval s uvedenými toxickými látkami, rozhodnutie bolo podmienené zabezpečením zodpovednej osoby s osvedčením pre túto manipuláciu. Tiež, v rámci previerok v takýchto subjektoch boli kontrolované akreditované odborné prípravy pre manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami

Počet vydaných osvedčení celkom v kraji ZA + mimo kraj ZA	35
Počet vydaných osvedčení <u>z praxe</u> v kraji ZA + mimo kraj ZA	27
Počet vydaných osvedčení <u>po vykonaní skúšky</u> kraji ZA + mimo kraj ZA	8

Bolo vykonaných 8 skúšok.

Počet vydaných osvedčení z regiónu Žilina	7
Počet vydaných osvedčení z regiónu Čadca	2
Počet vydaných osvedčení z regiónu Martin	10
Počet vydaných osvedčení z regiónu Liptovský Mikuláš	11
Počet vydaných osvedčení z regiónu Dolný Kubín	4

RÚVZ so sídlom v Žiline vydal **celkom 35 osvedčení**.

Pre **regióny v ZA kraji** bolo vydaných **34 osvedčení**.

Pre **regióny mimo ZA kraj** bolo vydaných **1**.

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie, manipulácia s chemickými faktormi a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

DDD činnosť v regióne Žilina a Bytča:

Počet oznámení zaslaných na RÚVZ	36
Počet prevádzok, v kt. sa činnosť vykonala	76

Uvedení výkony realizovalo celkom 14 subjektov.

V našom regióne nebola v roku 2017 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

V roku 2017 **nebolo vydané** nové rozhodnutie na vyhlásenie RP s faktorom karcinogénnym a mutagénnym.

Azbest: - v roku 2017 požiadalo **52** subjektov RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest a zároveň bolo vydaných 52 rozhodnutí na manipuláciu s azbestom. V roka boli prešetrené **3 podnety (2 opodstatnené, 1 neopodstatnený)** z dôvodu neprofesionálneho manipulovania s azbestom. Naďalej pozorujeme, že spoločnosť a občania si uvedomujú negatívny dopad azbestového vlákna na zdravie človeka a vo väčšej miere si dávajú likvidovať azbestové krytiny a stavebný materiál oprávneným spoločnostiam.

2.1.4. Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci:

V roku 2017 sme pilotný projekt na testovanie nových metód hodnotenia fyzickej záťaž pri práci **nerealizovali** Boli nám predkladané hodnotenia fyzickej pracovnej záťaž prostredníctvom meraní lokálnej a celkovej svalovej záťaž. Hodnotená bola srdcová frekvencia, energetický výdaj, pracovné polohy, manipulácia s bremenami a EMG prístrojom.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2017 vykonaných cca **2500** konzultácií s ohľadom na podporu a ochranu zdravia pri práci. Konzultácie boli vykonávané počas kontrol a previerok v rámci ŠZD, ale aj ústnou či písomnou formou po kontakte so subjektom či občanom. Previerky boli zamerané na pracovné prostredie, pracovnú činnosť, dodržiavanie bezpečnostných a zdravotných zásad pri práci, či spĺňajú fyzické osoby-podnikatelia, právnické osoby odbornú spôsobilosť pre danú činnosť, či absolvovali povinnú akreditovanú odbornú prípravu a pod.. Naďalej sme sledovali činnosti, ktoré vykonávajú SZČO, do akej miery majú vypracovaný posudok a riziku a kategorizáciu prác, resp. ako majú s inými spoločnosťami uzatvorené dohody a kto je zodpovedný za pracovné prostredie, poskytovanie OOPP, prípadne zabezpečenie zdravotného dohľadu. Naďalej usmerňujeme zamestnávateľov na dôsledky vplyvu práce na zdravie zamestnancov, s dôrazom na vznik choroby z povolania.

Pri výkone ŠZD u zamestnávateľov boli nami kontrolované výstupy a podklady, ktoré vypracovali PZS a oprávnení BT a ABT.

2.4 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2017 v rámci ŠZD vykonaných 47 obhliadok a previerok v súvislosti s vytvorením chránených pracovísk. Z previerok RÚVZ vydal odborné stanoviská, ktoré následne slúžili pre ich zriadenie. Jednalo sa o chránené pracoviská pre pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou u duševne chorých a s poruchou správania, poškodením podporno-pohybového systému, s poškodením srdcovo-cievneho systému.

Kontroly vykonané v zmysle PaP v roku 2017:

Na chránených pracoviskách boli vykonané cieľené aj opakované previerky pracovných podmienok, zhodnotené pracovné prostredie a spôsob výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam zamestnancov. Posúdenie pracoviska sa vykonalo pre nasledovné subjekty.

1. **Subjekt:** *Helena Mináriková, Pittsburská 2971/12, 010 08 Žilina, IČO: 46 919 724, so sídlom prevádzky: Dobšinského 1615/8, 010 08 Žilina.*

Chránené pracovisko bude zriadené pre zamestnanca:

- *zamestnankyňu so zníženou pracovnou schopnosťou na pracovnej pozícii „pomocná asistentka predaja“ s nasledovným zdravotným postihnutím:*

V rámci vykonávania práce si zamestnanci môžu individuálne voliť pracovné tempo a majú možnosť prerušovania svojej činnosti.

2. **Subjekt:** *INGEO a.s. ŽILINA, so sídlom prevádzky: Bytčická 16, 010 01 Žilina, IČO: 31 562 795.*

Navrhované chránené pracovisko bude vytvorené:

pre 1 zamestnanca so zníženou pracovnou schopnosťou – „vrátnik - informátor“ so zdravotným postihnutím obehovej sústavy.

3. **Subjekt:** *Ing. Lenka Tvrdá, Trnové, Na Kopci 1327/22, 010 01 Žilina, IČO: 44 628 196, so sídlom prevádzky “VINOTÉKA- Víno ako liek”, Malá Voda 1, 013 22 Rosina.*

Chránené pracovisko bude zriadené pre zamestnanca: so zníženou pracovnou schopnosťou na pracovnej pozícii „asistentka predaja/predavačka“.

Zamestnanec v navrhovanom chránenom pracovisku bude mať zabezpečené prestávky podľa potreby.

4. **Subjekt:**

ANGRIJA s.r.o., Nám. M. R. Štefánika 145/9, 013 01 Teplička nad Váhom, IČO: 47 916 443, so sídlom prevádzky: Kysucká cesta, 010 01 Žilina.

Chránené pracovisko bude zriadené pre zamestnanca:

- *zamestnankyňu so zníženou pracovnou schopnosťou na pracovnej pozícii „pomocná sila pri obsluhu mangľa“ s nasledovným zdravotným postihnutím: ochorenie vylučovacieho systému.*

Menovaná bude vykonávať triedenie a mangľovanie prádla.

5. **Subjekt:** *GEORGGRAFIA s.r.o., Bajzova 11, 010 01 Žilina, IČO: 45 321 035*

Chráneného pracoviska pre pracovníka: v pracovnej pozícii so ZPS: **pomocný knihár** – s ochorením duševné poruchy a poruchy správania;

*Pracovné podmienky a pracovné priestory navrhovaného chráneného pracoviska v subjekte: **GEORGGRAFIA s.r.o., Bajzova 11, 010 01 Žilina, IČO: 45 321 035, pre pracovníka: v pracovnej pozícii so ZPS: **pomocný knihár, zodpovedajú požiadavkám NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.*****

Vždy pri výkone ŠZD na chránených pracoviskách boli zamestnávateľia upozornení na povinnosť dodržiavať podmienky stanovené platnou legislatívou – najmä zákon NR SR č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, NV SR č.276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, zákon NR SR č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Bezpečnosť výrobkov z bambusu

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.
Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 Problematika plastifikátorov v materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.
Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.3 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.
Gestorom tejto úlohy je RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.4 Monitoring príjmu jódu

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy. RÚVZ so sídlom v Žiline odobralo 27 vzoriek soli. Vyšetrované vzorky vyhovujú platnej legislatíve.
Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.5 Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

Odpočet: Cieľom úlohy je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u dospelaj a detskej populácie, zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba 3 prídavných látok: E 104 chinolínová žltá, E 950 acesulfam K a E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Úloha prebiehala v 2 etapách:

I. etapa: február 2017 – november 2017; odborne – metodická príprava monitoringu, zber údajov a analýza vzoriek – v rámci zberu údajov bolo oslovených 20 respondentov (veková kategória 19 až 35 rokov a 36 až 54 rokov, muži a ženy ľahko/stredne pracujúci – 5 žien a 5 mužov každej vekovej kategórie. Respondenti vyplňali 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov. Odobralo sa 5 vzoriek potravín na laboratórne vyšetrenie prídavných látok a to: Coca Cola light, Kinley, Tvarohová kocka, Chito TONIC a Coca – Cola light.

II. etapa: december 2017; údaje z dotazníkov a výsledky laboratórneho vyšetrenia boli spracované do tabuliek a odoslané v novembri 2017 na Úrad verejného zdravotníctva SR.

3.6 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Odpočet: Cieľom úlohy je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha prebieha v 2 etapách:

I. etapa: január – december 2017: boli odobraté 4 vzorky hotových pokrmov a 3 vzorky potravín (2 vzorky chleba a 1 vzorka bielej veko) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na ÚVZ SR v termíne do 30.04.2018.

II. etapa: v termíne do 30.05.2018 – pripraví ÚVZ SR v spolupráci s KO v HV záverečnú správu za SR.

3.7 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade.

4. Hygiena detí a mládeže

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V rámci priority „Podpora zdravšieho prostredia v školách“ bol v roku 2017 priebežne zabezpečovaný efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, kontrola hygienických podmienok pri príprave diétného stravovania, kontrola dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, kontrola dodržiavania pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovanie používania pitnej vody a nesladených nápojov v rámci pitného režimu, zisťovanie počtu stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach.

V rámci priority „Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení“ sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastňujú pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni. V roku 2017 sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastnili 2 pracovných porád pre zamestnancov školských jedální s aktívnou účasťou.

V rámci priority „Podpora pohybových aktivít“ zamestnanci monitorovali hygienický stav priestorov určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch, z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy v okresoch Žilina a Bytča. Kontroly boli vykonávané v termíne od 18.09.2017 do 29.09.2017. Celkovo bolo skontrolovaných 34 priestorov na výučbu telesnej výchovy. Pri výkone ŠZD zamestnanci sledovali využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení, sledovali využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko).

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Realizácia prieskumu bola vykonaná podľa požiadaviek gestora, ktorým je MZ SR, Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a ÚVZ SR. Zber údajov prebehol v mesiacoch máj – jún 2017. Vyplnených bolo 100 dotazníkov TAD 1, 125 dotazníkov TAD 2 a 41 dotazníkov TAD 3.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných údajov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. V roku 2017 bolo gestorom projektu vykonané celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení zameraných na zníženie detskej úrazovosti.

6. Epidemiológia

6.1. Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Snaha zvýšiť zaočkovanosť sa vykonáva priebežne formou telefonickej konzultácie, osobným kontaktom s klientom resp. lekárom, vzdelávaním zainteresovaných, osvetovou činnosťou pre obyvateľov - internetová stránka úradu, články v médiách, semináre pre lekárov a výkonom štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach (v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava). Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikročiť k mimoriadnemu očkovaniu.

Problémom pri zabezpečovaní úrovne zaočkovanosti je pre epidemiológa snaha rodičov odmietat' očkovanie dieťaťa. V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov. V roku 2017 bolo hlásených 62 nových odmietnutí očkovania rodičom dieťaťa, prejednaných bolo 60 odmietnutí, z toho 58x bloková pokuta a 1x odložené po prejednaní, z roku 2016 riešených 6 prípadov. Blokovou pokutou riešených 58 podaní, ktorých suma činí 720,0 Eur. Do roku 2018 boli presunuté 3 prípady. Prevažujúci argument zo strany rodičov dieťaťa je tendencia odmietat' živé vakcíny, strach z vedľajších účinkov. Celkový počet prípadov odmietaní očkovania činí 374 prípadov ku dňu 31.12.2017 (agenda od r. 2008).

Kontrola očkovania v SR za posledné sledované obdobie: t.j. obdobie 2016/2017 – vyhodnotenie k 31.08.2017: počet pediatrických obvodov spolu 39, okres Bytča : 6 obvodov, okres Žilina: 33 obvodov. V okrese Žilina zaznamenaná zaočkovanosť pod 95% pri očkovaní proti MMR v ročníkoch nar.2015 a 2014 (93,6% a 94,55%) a pri očkovaní proti pneumokok.inv.infekciám v roč.nar. 2015 (94,79%). V ostatných ročníkoch sa zaočkovanosť pohybuje v rozmedzí od 95,2% pri očkovaní MMR v roč.nar. 2013 do 98,3% pri preočkovaní MMR v 11. roku života, ročník nar. 2003. V okrese Bytča zaočkovanosť pod 95% nebola zaznamenaná. Zaočkovanosť sa pohybuje v rozmedzí od 97,15% pri očkovaní proti MMR v ročníku nar. 2013 do 100 % pri preočkovaní MMR v 11.roku života, roč.nar.2003.

6.2. Surveillance infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešene formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatítid, v problematike vakcinácie, dezinfekcie,

očkovania cestovateľov. Uskutočnenie : telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom a lekárom. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike HIV/AIDS: 112, počet vydaných certifikátov: 12, odber krvi 112 aj anonymný odber. Problematika vírusových hepatítid a iných druhov očkovania riešená 31x (osobný resp. telefonický kontakt s klientom alebo lekárom). Konzultácie v oblasti NN a dezinfekcie, priestorové danosti pre zdravotnícke zariadenia: 89.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Vykonáva sa plnením projektu PHARE: Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO - (prenosné ochorenia). Spolu vykonaných krajských správ: 52x týždenné hlásenia, spracovanie ARO - chorobnosť / týždeň + aktuálne hlásenia pre SRV.

6.4. Nozokomiálne nákazy - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávaná v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD/ÚVZ SR. Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre jednotlivé kontrolované pracoviská telefonicky, následne písomným zhodnotením dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a výkonu bariérovej ošetrovateľskej techniky. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami. Počet kontrol HER/ŠZD: 27x (FNsP Žilina, polikliniky), z toho 2x vzorkový systém kontroly na OCS

FNsP Žilina. Kontrola fajčenia v ZZ: 31 kontrol. Počet kontrolovaných sterilizačných prístrojov pre zdravotnícke pracoviská spolu: 243 x biologická kontrola, z toho vo FNsP Žilina: 21 prístrojov.

V mesiacoch máj - jún 2017 realizácia bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a užívania antibiotík v nemocniciach Slovenskej republiky. Náhodným výberom bola FNsP Žilina vybratá pre dané sledovanie. Údaje o pacientovi sa zbierali na základe nahliadnutia do zdravotnej a ošetrovateľskej dokumentácie pacientov a výstupov el.systému FNsP- zozbierané boli súhrnné údaje aj o oddelení a nemocnici. Riešené po predchádzajúcom súhlase FNsP Žilina.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok, resp. v zmysle pokynov WHO alebo ÚVZ SR Bratislava.

V mesiaci máj 18.05.2017 bolo vykonané zaškolenie pracovníkov v zmysle Prílohy č.6 – Usmernenie HH SR „Koordinácia postupov pri zistení VNN v SR. Zaškolení boli v roku 2016 pracovníci KOS ZZS, primári CPO, odd. urgentného príjmu, lekári príjmových ambulancií, zástupcovia útvarov krízového riadenia a hospodárskej mobilizácie. Školenie bolo organizované v spolupráci RÚVZ Žilina a Samostatný odbor krízového riadenia zdravotníctva Žilinského kraja FNsP Žilina. RÚVZ Žilina pre zaškolenie všeobecných lekárov pre deti a dorast aj všeobecných lekárov pre dospelých v spáde má vypracovanú osnovu riešenia situácie VNN s aktuálnym upozornením na morbilli. V mesiaci október 2017, t.j. 24.10.2017- 1x vykonané cvičenie FNsP Žilina/RÚVZ Žilina- zabezpečenie výkonov ZP FNsP Žilina- príklad pre susp. ochorenie VNN v zmysle usmernenia ÚVZ SR / VNN.

6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 6x odberom

vody v ČOV Dolný Hričov: 31.1.2017,14.3.2017.,16.5.2017.18.7.2017.,19.9.2017.,14.11.2017 s výsledkom: Pokus o izoláciu enterálnych vírusov z odpad. vody: 6x negatívny.

6.7. Prevencia HIV / AIDS - projekt: spolupracujúci pracovníci z poradne zdravia a oddelenia HDM. Interaktívna forma vzdelávania a prevencie, spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV. Pre rôzne názory rodičov detí k obrazovej dokumentácii projektu (riešenie situácie v roku 2015) bola v roku 2017, tak ako v roku 2016 zabezpečená aktivita aj ku dňu 1.12.2017 pre žiakov strednej odbornej školy mesta Žilina – spolu 3 prezentácie.Spolu zaškolených: 119 žiakov: termíny vykonania: 29.03.2017, Obchodná akadémia Žilina:42 žiakov, I.ročník (30 dievčat,13 chlapcov),dňa 26.10.2017 Gymnázium Varšavská Žilina: 2.ročník, 29 žiakov (13 dievčat,16 chlapcov), dňa 1.12.2017 Súkromná stredná umelecká škola Žilina: 47 žiakov, I.ročník (41 dievčat, 6 chlapcov). Pri pracovnom výkone je spísaný aj záznam s vyjadrením prítomných pedagógov za dané školské zariadenie k prezentácii projektu. Informovaný súhlas zákonného zástupcu, to zabezpečuje príslušné školské zariadenie.(prípis ÚVZ SR Bratislava, 2015).

6.8. Poradne očkovania – riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Realizačný výstup zahŕňa zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení, zníženie odmietaní očkovania a zabezpečenie informovanosti.

Na úrade pracuje Poradňa očkovania: informovanosť zabezpečená 62x pri odmietaní očkovania. Konzultácie vo vzťahu k ambulancii sú vykonané telefonicky alebo osobným kontaktom s klientom - klasické otázky pre očkovanie a cestovnú medicínu boli vykonané 31 x pre lekárov a 23 x pre klientov.

Informovanosť verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ je zabezpečená písomnou informáciou v ambulanciách všeobecných lekárov, gyn.-pôr.ambulanciách, vo vstupnej hale budovy RÚVZ a na webovej stránke úradu.

6.9.Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

1.Projekt „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ - stredné školy, koordinátor RÚVZ Komárno.

V rámci RÚVZ Žilina spolupracujúce pracoviská odbor epidemiológie, poradňa zdravia, oddelenie HDM informatívnou formou (školské zariadenia). Realizácia v roku 2017: 0.

2.Projekt „ Vzdelávanie študentov SZŠ v oblasti vakcinológie“, koordinátor RÚVZ Trnava. Vzdelávanie bolo v školskom roku 2016/2017 zamerané pre žiakov 3. a 4.ročníka SZŠ Žilina, odbor zdravotnícky asistent, spolu vyškolených 103 žiakov v termíne 29.10.2017 a 20.11.2017-odprednášaná problematika v rámci 4 vyučovacích hodín v rámci praktického vyučovania.

7. Odbor laboratórnych analýz

1.1.Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.) Meranie imisii hluku v životnom prostredí vzhľadom na záťaž obyvateľstva

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
74	216	1568

1.3. Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
3	12	27

3.4. Monitoring príjmu jódu

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
123	246	246

3.5. Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm

	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Konzervačné látky	104	24	48
Syntetické farbivá		520	525
Syntetické sladidlá		57	114

3.6. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
49	49	49

7.1. Cyanobaktérie

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7	7	70

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových udovách a v oddychových zónach

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
33	45	231

7.10. Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
252	756	4023

7.13. Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi

Počet vzoriek	Počet analýz	Počet nevyhovujúcich vzoriek
15	45	75

7.14. Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
ÚVZ SR Bratislava	46	46	92
RÚVZ Košice	72	72	80
RÚVZ Trenčín	11	11	22
RÚVZ Žilina	30	30	60
Spolu	159	159	254

9. Odbor podpory zdravia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

- V rámci plnenia úloh NPPZ sme udržiavali spoluprácu s regionálnymi médiami - Žilinský večerník, My – žilinské noviny, s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Krajskou knižnicou Žilina, [Krajským riaditeľstvom Policajného zboru](#) v Žiline - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Union, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s Regionálnymi komorami - Komora sestier a pôrodných asistentiek, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, firmami – Curaprox, GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare, Interpharm a.s. Elmex, VÚC a orgány verejnej správy, MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a iné
- 2x účasť na zasadnutí pracovnej skupiny v súvislosti s riešením zabezpečenia nového programu – softwer Test zdravé srdce
- 4x účasť na pracovnom stretnutí pracovnej skupiny na Aktualizáciu Národného programu podpory zdravia
- 1x účasť na zasadnutí pracovnej skupiny pre Základné poradne zdravia v SR
- 1x školenie Komunikačné zručnosti – Krajské operačné stredisko
- 1x účasť na pracovnom stretnutí k projektu „*Viem čo zjem*“
- 2x účasť na pracovnom stretnutí v súvislosti s publikáciou Výživa – aktívna účasť na tvorbe
- 2x účasť na pracovnom porade krajských vedúcich odborov podpory zdravia
- 1x účasť na stretnutí pracovných skupín: Pracovná skupina „Poradne zdravia“, Pracovná skupina „Pohybová aktivita a prevencia obezity“, Pracovná skupina „Podpora zdravia seniorov“, Pracovná skupina „Prevencia fajčenia“
- 4x účasť na školení v rámci RÚVZ (1x aktívna účasť)
- realizácia projektu Monitoring Aditívnych látok (20 účastníkov)
- Kampaň „**Umývaj si ruky – zachrániš život**“
 - o 2x prednáška princípy bariérového ošetrovateľstva, hygiena rúk pre študentov VŠZaSP – zdravotnícky pracovníci (64 študentov)
 - o zaslané informácie epidemiologickej sestre FNŠP Žilina, odd psychiatrie (spolupráca s Odd. epidemiológie)
 - o 1x panel vo vstupnom priestore RÚVZ Žilina
- 2x interaktívna prednáška pre študentov stredných škôl ZA okresu v rámci projektu *Zvyšovanie povedomia o očkovaní – Očkovanie hrou, hygiena rúk* (spolu 105 študentov, 10 pedagógov) (spolupráca s Odd. epidemiológie)
- 4x publikácia v regionálnych novinách informácia k „*Týždňu mozgu*“, ku kampani „*Vyzvi srdce k pohybu*“, k „*Svetovému dňu srdca*“, k „*Svetovému dňu pohybu*“,
- 2x rozhovor do regionálnych médií ZA kraja
- 3x realizácia projektu Hrou proti AIDS pre študentov stredných škôl (119 študentov, 6 pedagógov)
- 8x prednáška pre žiakov ZŠ „*Póla radí deťom – šikana*“ (147 detí)
- 1x prednáška pre deti ZŠ „*Dopravná výchova*“ (21 detí)
- 1x interaktívna prednáška „*Prvá pomoc*“ pre študentov VŠZaSP – zdravotnícky pracovníci (39 študentov)
- aktivity v rámci **Imunizačného týždňa EIW 2017**: (v spolupráci s odd. epidemiológie)
 - o 1 panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline
 - o 3x informačný článok v regionálnych novinách
 - o informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline
 - o 60x informácia pre všeobecných lekárov ZA okresu
- aktivity v rámci „**týždňa mozgu**“ (v spolupráci s Krajskou knižnicou Žilina)
 - o „*Tréning pamäte hrou*“ pre deti MŠ - 22 detí
 - o „*Tréning pamäte hrou*“ pre deti ZŠ - 23 detí

- prednáška pre verejnosť „Žijeme život prospešný pre mozog?“ Prednáška spojená s ukážkou tréningu pamäte - 23 ľudí
- interaktívna prednáška pre seniorov „Žijeme život prospešný pre mozog?“ (vedúci okresných základní Jednoty dôchodcov ZA kraja) – 31 seniorov
- interaktívna krátka beseda „Žijeme život prospešný pre mozog?“ pre seniorov Jednoty dôchodcov Rajecké Teplice – cca 80 seniorov
- individuálna ukážka tréningu pamäte – 4 osoby
- 2 panely vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline a v Krajskej knižnici Žilina
- 2x informačný článok v regionálnych novinách o Týždni mozgu
- informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline, Krajskej knižnici
- aktivity v rámci „Svetového dňa duševného zdravia“
 - 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline
 - distribúcia letákov a informácií o prevencii depresie v rámci aktivít pre seniorov počas mesiaca október (4 aktivity)

9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025

- Aktivity k programu „Školské ovocie“
 - 5x interaktívna beseda pre žiakov SŠ (155 študentov)
 - odpočet za ZA kraj
- 29x realizácia projektu „Viem čo zjem“ – 29 besied pre žiakov ZŠ (622 žiakov)
- 1x interaktívna prednáška pre Spoločnosť pre uplatnenie žien vo vede a technike na 1x Slovensku „Vplyv potravín na zdravý životný štýl“ (13 účastníkov)
- interaktívna prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku „Výživa a aditívne látky, výživové doplnky“ (21 poslucháčov)
- 1x interaktívna beseda pre zamestnancov fi Davinci „Pridavné látky v potravinách, vplyv probiotík na zdravie“ (19 zamestnancov)
- Individuálne konzultácie v oblasti Výživy (8 klientov, 17 návštev)
- aktivity v rámci „Svetového dňa zdravej výživy“
 - 1x prednáška pre študentov SŠ (21 študentov, 2 pedagógovia)
 - 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline
- aktivity v rámci „Svetového dňa diabetu“
 - propagácia Svetového dňa diabetu na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline, článok „Diabetici a ich nohy“
 - panel k Svetovému dňu diabetu vo vstupnom priestore RÚVZ Žilina
 - 4x interaktívna beseda pre študentov Gymnázia na tému Zdravý životný štýl a diabetes mellitus (spolu 110 študentov)

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Aktivity o informovanosti verejnosti o kampani prostredníctvom distribúcie plagátov a účastníckych listov:

- web stránka RÚVZ ZA, panel v RÚVZ ZA
- oslovené média- regionálne noviny
 - petit press- My Žilinské noviny,
 - Žilinský večerník
- oslovenie a poskytnutie informácií o kampani v priestoroch – základných, stredných a vysokých škôl okresu ZA a Bytča (cca 10), v Centrách voľného času, vo firmách okresu

- ZA a Bytča (cca 5), Mestský úrad Žilina, Krajská knižnica Žilina, Fakultná nemocnica s poliklinikou, športové strediská
- propagácia kampane pri prednáškach realizovaných počas obdobia možného zapojenia sa do súťaže (uchádzači Univerzity tretieho veku, seniori, Spoločnosť pre uplatňovanie žien vo vede a technike na Slovensku, žiaci ZŠ, SŠ, VŠ) (cca 15-krát)
 - propagácia kampane na „dňoch zdravia“ firiem ZA regiónu (2- krát, individuálne oslovenie záujemcov- cca 89 oslovených)
 - informácie poskytované klientom poradne zdravia počas celého možného obdobia zapojenia sa do súťaže
 - doručenie vrátených vyplnených prihlášok na RÚVZ BB

9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

- 2x prednáška pre žiakov ZŠ „Prečo nepiť alkohol“ (46 žiakov)
- 5x prednáška Trestno- právna zodpovednosť, drogová závislosť pre žiakov ZŠ (98 detí) (spolupráca s preventistami PZ SR)

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

- prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „Výživa seniorov“ (spolu 20 ľudí)
- v rámci týždňa mozgu ukážka tréningu pamäti pre poslucháčov Jednoty dôchodcov Rajecké Teplice, v spolupráci s Preventistami PZ SR – Prevencia trestnej činnosti páchanej na senioroch (80 poslucháčov)
- interaktívna beseda pre seniorov poslucháčov Jednoty dôchodcov Rajecké Teplice: „Ako sa chrániť pred horúčavami“, Trestná činnosť páchaná na senioroch, trestno-právna zodpovednosť“ (spolu cca 45 seniorov), v spolupráci s Preventistami PZ SR
- cyklus 10 prednášok „Tréningy pamäte“ – spolupráca s Krajskou knižnicou
- ukážka tréningu pamäti pre seniorov Jednoty dôchodcov v rámci členskej schôdze zákl. organizácie ZA (cca 200 seniorov)
- realizácia tréningu pamäte pre seniorov DSS Harmónia (13 seniorov)
- v rámci mesiaca „Úcty k starším“:
 - o interaktívna prednáška pre seniorov Jednoty dôchodcov – zasadnutie rady OO JDS ZA: „Kardio-vaskulárne ochorenia“ (cca 60 seniorov)
 - o v 3 obciach ZA okresu monitoring celkového cholesterolu, TK, BMI, poskytnutie odborného individuálneho poradenstva (52 seniorov),
 - o počas celého mesiaca október - Informácie o očkovaní v zariadeniach DSS ZA kraja so stručnou edukáciou – spolupráca s Odd. epidemiológie (11 zariadení)
 - o počas celého mesiaca október v rámci Metodickéj návštevy v ambulatných zariadeniach pri výkone ŠZD poskytnuté informácie k očkovaniu a príprave na chrípkovú sezónu 2017/2018 (45 ambulancií všeobecného lekára) a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou Žilina (15 oddelení) – spolupráca s Odd. epidemiológie
 - o na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline uverejnené články – 5x

9.6 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

- 4x beseda pre deti MŠ (50 detí, 4 pedagógovia)
- 6x beseda pre deti ZŠ (112 detí, 6 pedagógov)
- 2x účasť na školení „Ústne zdravie“
- aktivity v rámci „Svetového dňa ústneho zdravia“
 - o 1 panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline

- 2x informačný článok
- 1x beseda pre deti SZŠ (14 detí)
- distribúcia letákov a informácií o ústnej hygiene vo fi. ZA okrese (2 firmy- cca 89 zamestnancov)

9.7 CINDI PROGRAM SR

- realizácia „**Dni zdravia**“ (spolupráca s poisťovňami Union, VŠZP):
 - zamestnanci RÚVZ – vyšetrenie zraku (zraková ostrosť, vízus) – spolupráca s optikou BB (43 zamestnancov)
 - fi. DaVINCI softwer – monitoring Hgb, celkového cholesterolu, kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (19 účastníkov)
 - fi. Telecom – monitoring celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI, – individuálne poradenstvo, dentálne poradenstvo (70 účastníkov)
 - fi. Kinex a.s. - monitoring cholesterol, Hgb, kyselina močová, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výšky, BMI- individuálne poradenstvo (39 účastníkov)
 - Žilinská Univerzita – monitoring Hgb, celkového cholesterolu, kyseliny močovej, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (89 účastníkov)
 - fi. Volswagen – monitoring cholesterol, kyselina močová, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (73 účastníkov)
 - fi. Cross ZA - monitoring cholesterol, Hgb, kyselina močová, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (86 účastníkov)
 - fi. Lion Bringe ZA - monitoring celkový cholesterol, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (59 účastníkov)
 - fi. Donghee - monitoring celkového cholesterolu, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (spolu 60 meraní)
- v základnej poradni vyšetrených 30 prvovyšetrených, 87 opakovane vyšetrených klientov
- v teréne vyšetrených 570 klientov
- „**Žilinské dni zdravia**“ – monitoring cholesterolu, cukru, % telesného tuku, TK, hm., výška- BMI (48 účastníkov)
- 25x článok s rôznou aktuálnou problematikou na web stránka RÚVZ ZA
- 10x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA s rôznou aktuálnou problematikou
 - aktivity v rámci „**Svetového dňa zdravia**“
 - propagácia Svetového dňa zdravia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline, článok „*Depresia-hovorme o nej*“
 - panel k Svetovému dňu zdravia vo vstupnom priestore RÚVZ Žilina
 - interaktívna beseda pre študentov SŠ „*Vplyv nefarmakologických intervencií na vznik psychiatrických ochorení*“ (11 študentov)
 - aktivity v rámci „**Svetového dňa srdca**“
 - organizovanie v Krajskej knižnici ZA – monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky, BMI – individuálne poradenstvo (27 účastníkov), spolupráca so SZŠ – výživové poradenstvo
 - 2x rozhovor pre regionálne médiá

9.8 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017-2020

- účasť na odovzdávaní cien „*Mladý záchranár*“, spolupráca s viacerými záchranými zložkami, aktívna účasť na stanovisku prevencia legálnych drog – žiaci ZŠ ZA kraja (cca 200 žiakov)

- 10x realizácia projektu „*Tvoja správna voľba*“ pre žiakov ZŽ v spolupráci s Preventistami KR PP SR a Krajskou knižnicou (spolu 219 žiakov)
- realizácia dotazníkového projektu „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku (TAD 1 – 100 dotazníkov, TAD 2 – 125 dotazníkov, TAD 3 – 41 dotazníkov) – spolupráca s odd. HDM
- aktivity k „**Európskemu týždňu boja proti drogám**“
 - o Festival „Dni nádeje“ 2. - 8.10. 2017 – protidrogový festival XXIV. ročník - interaktívna beseda – „*Vplyv drogy na ľudský organizmus*“ – 2 triedy SŠ (40 študentov). Spolupráca s Krajskou knižnicou Žilina.
 - o propagácia Európskeho týždňa boja proti drogám na vstupnom paneli RÚVZ so sídlom v Žiline
 - o Župná kalokagatia – celoslovenské kolo s medzinárodnou účasťou – športovo vedomostná súťaž študentov Stredných škôl (spolupráca s viacerými subjektmi – Samosprávny kraj Žilina, Prezídium policajného zboru a pod.) 28.9.2017 – zabezpečenie stanoviska s problematikou v oblasti trestnoprávnej zodpovednosti pod vplyvom návykových látok v spolupráci s preventistami PZ SR (cca 200 účastníkov)
- Individuálne konzultácie v oblasti odvykania od fajčenia (5 klientov, 19 návštev)

9.9 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020

- aktivity k **Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“**:
 - o „*Športový deň*“ pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Žiline - cca 53 zamestnancov
 - o propagácia Svetového dňa na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
 - o panel k Svetovému dňu vo vstupnom priestore RÚVZ Žilina
 - o 2x informačný článok v regionálnych novinách
- 1x školenie Metodický seminár k Národnému Akčnému plánu pre podporu pohybovej aktivity
- 1x účasť na pracovnom stretnutí v súvislosti s riešením aktuálnych problémov v oblasti Akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity